UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Visual Library

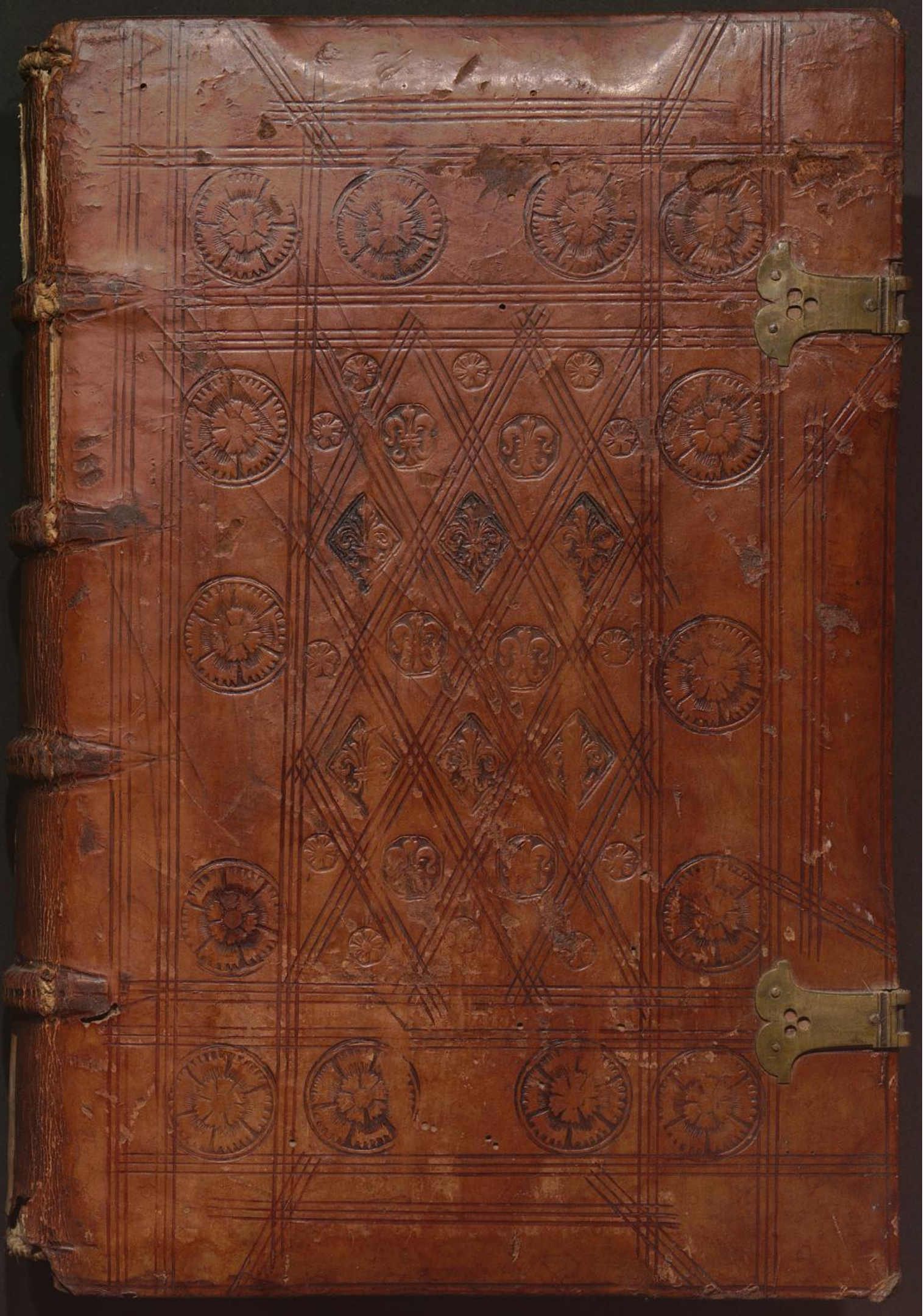
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Societ Jesu Paderborna
ex donatione R.di D. Sebastiani Sigulten. a. 1598.

Serm. Alb. de Padua

J 118

Egistrum ordine alphabetico collectū in sermones quondā venerabilis ac egregii viri magri alberthi de padua. frīs heremitarū ordinis sancti Augustini. feliciter incipit. Vt aūt legentes facilius intelligant materiā. in hoc opusculo cōprehensam. Tunc est sciendū. q magr Alberchtus de padua qsi quemlibet sermonū in hoc opere contentorū in tres diuidit partes. et in qualibet partium magralez ponit euangelii postillā. cum elegantibus notabilibus insertis sic pt diligenter inspicienti.

Quelibet vero dñica p integrū ani spaciū suum hī principium sermonem. Sermones vero inserti ac supadditi sunt hy.

Declaratio ac expositio salutacōis ageliam ac euangelium missus ē. tinentis. habetur sermone quarto.

Quinto modo habetur euāgeliū Exurgens maria ꝛc.

Sexto sermone repit euāgeliū ano quinto decimo.

Vigilie natiuitatis xpi euangelium. Cū esset desponsata ꝛc. sermone tinetur octauo.

Natiuitatis dñi nri ihu xpi festū ac dies. tres tinet mones tria euangelia. Exiit edictū a cesare ꝛc. Pastores loquebant. In principio erat verbum.

Subdunt mōes bti steph. pthomartiris. be ate Joh. euangeliste ac mo scōrū innocentium.

Circumcisionis festū habet ser. 16

Et sequunt in mediate duo sermones ō vigilia ac festo epiph.

In epiphanie octaua repit mo euangelii. Vidit iohes ihesum

Purificacōis marie mo 25

Resurrectionis gaudiose festū. 7 tinet sermones. p integrā ebdomodā qlibet die mone principium

Letabundū ascensionis dñi festū sermone habetur. 47

Trinitatis sctissime sermo repit dñica infra octauā ascensionis

Assumptionis marie festū habetur sermone. 59

De sancto Au. sermo pclarus de doctoribus sup euangelio. Vos estis sal terre tinet ser. 62

Natiuitatis marie sermo habet. sermone 64

Dim scōrū festū inuenit ser. 72

Animarum fidelium commemoratio reperitur sermone 73

Infine totius libri subiungit qtuor euangelistarū concordantia in passionem dñicam. ab egregio quondam viro magro Nicolao Dinkelspichel collectam.

Bel et zacharias solino minam sermone 12 D

Abel sanguis requiritur a iudeis ibidem J

Abhominatio desolationis dicta a daniele 78 B

Abhominatio designat antixpm ibidem D

Abhomiatio desolacōis sūt vicia ibidem D

Abiert pharisei a plibus 76 A

Abraā petiuit diem dñi 33 M

Abraā añcīs fieret ego sū ibide N

Abrahā genuit ysaac 64 E

Absq synagogis facīt vos 48 G

Ulm 1480. Zainer.

H VIII
25

Acce dentes ad xpm 52 A
Accepit omnes timor 67 E
Accipite spm sanctum 42 K
Actiuā vitā hūit maria 59 C ad
Attendite a falsis pphetis 56 A
Adducūt ei surdum 61 F
Adhuc mlta hēo vob dicē 45 J
Admuat martha maria 59 D
Adolescens tibi dico surge 67 C
Adorauerunt magi puer 18 T
Adorandus est dominus 40 B
Aduentus domini signa 1 B
Aduent9 christi dicitur mors sā
torum 3 K
Aduentus xpi duplex 20 D
Afficiunt hommes ad duo 45 A
A fructibo eor cognoscunt 56 E
Agnus dei dicitur ihsus 20 E
Agm proprietates ibidem
Agnus dei tollit peccata ibidē F
Agn9 dei ter camit i missa ibidēg
Alias oues habeo 43 K
Altilia quos designent 71 F
Amen hebraicum est 1 P
Amen mat dominus 54 A
Amicorum dilectio 36 A
Amat vos pater 46 M
Amores consurgūt ex auitatibo
49 B
Amor sapiēs nos exē nos ibidē d
Amici christi qui sint 52 D
Amicos facte vobis ac 57 J
Amor dei quintuplex 69 E
Amice quomō huc intrasti 71 Q
Amiadab iterp̄tat spōtāe9 64 J
Anullā se nominat maria 4 J
Angelus dicitur iohannes 2 P
Angel9 mittit ad vginē 4 A D
Angelus gabriel mittit ibidē B
Angel9 q̄ forma apparuit mar. ibi
dem
Angel9 salutat mariā ibidem K
Angel9 p° tact nomē mar. ibi-
dem L
Angel9 apparuit ioseph 8 G
Angel9 bon9 expellit tiorē ibi-
dem D
Angelū timuerunt pastores 9 J
Angeli plures apparuerunt pa-
storibus ibidem T
Angelis non responderunt pa-
stores 10 B
Angel9 an fuerit dat9 xpo 14 B
Angelus est nobis necessari9 pp
quinq ibidem
Angel9 apparuit ioseph in somnis
ibidem C
Angel9 docuit ioseph tria 17 F I
Angelo fuit ioseph obediēs ibi
dem D
Angelus apparuit mulieribo 35 K
Angeli canent tuba 78 A B
Angelor pulcherrim9 ordo 72 J
Angelor access9 ad dīm ibidēl
Angeli dicuntur oserui 75 M
Anima est ortus christi 39 D
Aiam p ouibo dat bon9 pa. 43 D
Anime peccatricis pene 58 F
Aia plus est q̄ esca 66 E
Aiar fidelū sermo 73 p totum
Anime salus est verbū dei 76 D
Anne pphetisse ortus 15 G
Anna testificat de xpo ibidem K
Añ xpi pp̄tas pēs et tribulatio
nes fideliū ac antixpi nequissima
vita p totum mundum vltimum
Apte sunt aures eius 61 J
Apparuit dñs discipulis dicēs 38 L
Apparuit dñs i die ascēsionis 47 b c
Apparuit illis scripturas 37 M
Appinq̄t ihus ihrosolimis 34 A
Apli inerunt in galileam 40 A

Aquile figuram gessit io. 13 D
Aq̄le ꝯgregabūt̄ ad corp9 78 v
Aron interp̄tatur electus 64 J
Arbor significat hominem 56 F
Arboris bone fructus ibidem G
Arbor mala excidit̄ ibidem H
Architriclini pulchre proprietates 21 Q R
Arescunt homines 1 H
Arguit̄ mūd9 d̄ tribꝰ 45 f ⁊ īfra
Arundinis proprietates 2 M
Ascendo ad patrem meū 39 G
Ascendit xp̄s multipliciter 47 Q
Ascensionis dñi cause ibidem R
Asinam equitauit dñs 34 E
Assumptus est in celum 47 P
Assumpcōis marie festum 59 A
Augusti īpatoris laus 9 a ⁊ īfra
Augustinus ē cōmendād9 62 A
Apti sare cui9 sit officiū Tercio M
Baptismus iohannis ⁊ eius substancia ibidem N
Baptismi io. effect9 ibidem O
Baptismus p̄nie q̄s dicat̄ 6 G
Baptisabat iohannes solos iudeos ibidem H
Baptizatus est christus 20 B C
Baptismi q̄ xp̄s baptisatus est forma ibidem D
Baptisato ihu sciunt̄ testimonia Vicesimo R
Baptismo n̄ credūt iudei ibidēn
Baptisantes eos in nomine patris ꝛc 40 B
Bt̄us q̄ nō scandalizat̄ ī me 2 J
Beatoꝝ p̄muim equale 26 M
Bt̄us vent̄ q̄ te portauit 31 R
Bt̄i q̄ audiunt verbū dei ibidē L
Beatitudinē oēs appetūt 63 A
Bt̄i oculi q̄ vident ꝛc. ibidem B
Beatitudo q̄uid sit ibidem C
Beati pauperes spiritu 72 M
Beati mites ibidem N
Beati qui legent ibidem O
Beati q̄ esuriunt iusticiā ibidē P
Beati pacifici 72 Q
Beatitudo dicitur visio 73 J
Beelzebub vñ hēat ortum 31 E
Benedictiones marie 5 E
Bn̄dict9 fruct9 vētris tui ibidē f
Benedictio simeonis 15 C
Bn̄dictus q̄ venit in noīe 34 J
Betleem nasci voluit xp̄s 9 H
Bimatus quid sit 14 M
Bini ibāt discipl'i ꝑpt̄ tria 36 B
Bonū excellens est pax 42 D
Bonū pacē nō oībꝰ dat̄ ibidē E
Bonum oñditur tribus 45 E
Boni ⁊ mali sūt in ecclesia 71 N
Bona suscepta a dño 75 C
Boni ꝑmittunt̄ tribulari 78 P
Boos interp̄tatur fortis 64 R
Breuiabūt̄ dies tribulacōis 78 o
Andelabro supperponitur lucerna 62 H J
Cantica dño cātata 5 G
Cātica euāgelica sūt tria ibidē J
Cantica q̄re ꝯponantur 9 V
Capharnaū q̄liter interp̄tat̄ 74 f
Capent ihesum in sermone 76 B
Cape in ꝑmōe volēte laudāt ibidem G H
Caro videbit saluatore dei 6 M
Caro factū est verbum dei 11 R
Carni seruientes 66 C
Caritas dicit̄ vestis nupcial' 71 P
Castitatem fouit maria 4 R
Castellum dicitur iherusalē 34 B
Castellū significat v̄ginitatē 59 b
Cause signoꝝ aduētus dñi 1 C
Ceci vidēt claudi ābulant 2 G

Ceci claudi ꝛc. quos designēt ibidem R
Ceci illuminacio 28 G
Celoꝝ v̄tutes mouebunt̄ 1 J
Celoꝝ regnū ꝯpat̄ estati ibidē O
Celū ⁊ terra trāsibūt ibidem Q
Celoꝝ regno introducunt̄ 51 L
Celoꝝ regnū designat tria 71 B et infra
Celum ⁊ terra trāsibunt 78 A E
Celum ⁊ terra quid designēt ibidem A F
Celestis ierarchie ordo 72 J
Cena magna quid sit 51 B
Cenā dn̄icā excusantes ib idē D
Centū denarii q̄d designēt 75 R
Centurio accessit ad ih̄m 22 E
Cesari an liceat dare censū 76 R
Cesari reddite que sūt cesaris ibidem O
Cesares q̄tuor ht̄ mundus 76 P
Chana qualiter interp̄tet̄ 21 B
Cibus est benedicendus 32 R
Cibo an vtat̄ corpus gl̄ificatum 37 R L
Cibari debent pastores ꝓpl̄m 43 c
Cicatrices seruauit dn̄s 37 H
Cicatrices seruauit dn̄s 42 F
Circumcisionis dies est priuilegiatus 16 A
Circūcisio vbi fiebat ibidem C
Circūcisio q̄re sit instituta 16 D
Circūcisio q̄bꝰ fuerit data ibidē e
Circumcidi voluit xp̄us 16 F
Circumcisio spiritualis ibidem
Circūcidendi nō sūt xp̄iani 16 H
Ciuitates due faciūt amores 49 b
Ciuitas sup̄ montē posita 62 G
Ciuitas dn̄i que dicatur 70 B
Ciuitas quid designet ibidem D
Ciuitatem illaꝝ succendit 71 R
Claritas trāsfiguracōis 30 B C
Claritatē abscōdit discipl̄is 37 G
Clausis ianuis apꝓuit dn̄s 42 B
Cogitabat qualis esset salutatio Quarto M
Cogitacōes bone vn̄ veniāt 37 F
Cognouit dn̄m iohēs 38 G
Cognouit q̄r volebant interrogare 44 F
Columba apparens 20 R
Colligite fragmenta 32 M
Conceptus virginis 8 E
Conceptum xp̄i perscrutari volētes ibidem J
Confidenciū in se ꝓp̄etates 60 A
Crefidētes in ꝓp̄a iusticia ibidē B
Confitenda sunt pcta 65 E
Coniugum conuentio 8 A
Cōedit xp̄s p9 resurrectiōez 37 R
Comedit cum discipulis 47 D
Comouet̄ mund9 ex q̄nq̄z 67 A
Cōpassiōis pulchꝝ exēplū 52 E
Conplacentia sui ipsius 61 D
Consiliū in arduis ē hn̄dū 18 O
Consilium morum 76 C
Cosiliū mortaliū pctoꝝ ibidem.
Conserui dicuntur angeli 75 N
Consolatio electorum 1 N
Cōsolator dr̄ spūssanctus 48 c
Cōtēplatiua vita marie 59 C D
Conturbati erant discipl̄i 37 E
Conurrtit se retrorsum 39 C
Cor nostrum ardens erat 36 O
Corpus xp̄i palpabile 37 J
Corpus palpabile intrauit ianuis clausis 42 C
Creaturas sustētat creator 55 C
Credidit thomas 42 R
Credentiū signa opant̄ non credentes 47 N
Cubit9 cuius mensure sit 38 H

Cuius est hec ymago 76 K
Cuius plectunt actiui 59 G
Acta est mihi omnis po-
testas 40 D
at pr̄ celestis petita 46 G
Date et dabitur vobis 40 F
Dantibꝰ dabunt plura ibidē G
Data sunt omnia xp̄o 73 B
Dauid iterp̄tat mauforti 64 K
Debitū vnū sum nō reddet 75 p
Debilis designat pc̄orem 74 E
Defunctus dr̄ mortuus 17 C
Defuncti sūt q̄ querebāt animaꝫ
pueri 17 G
Defunctꝰ designat pc̄orez 97 G
Demon temptat dn̄m 29 B
Demon vñ sumpsit cām ibidē F
Demon iste quis fuerit 29 G
Demonem eiecit dn̄s 31 A
Demon dicitur mutus ibidē B
Demōiaco sc̄ūt dn̄s p̄la ibidē D
Demonem eiecit dn̄s 31 F
Demonium habes 33 F
Demoniū nō habeo ibidem G
Dentiū stridor in inferno 71 T
Denarios singulos accipientes
26 L
Dēariꝰ significat vitā eternā 26 f
Denarii quatuor ꝑpetates 76 L
Desertum intrauit dn̄s 79 A
Desolatio abhominacōis 78 B
Descripc̄ones mundi 9 D
Desponsatā elegit dn̄s 4 F
Desponsata fuit maria 8 C
Deuotio non venit ex loco 18 A
Deus elegit simplices 10 F
Dei pfecta sunt opera 61 I
Deus solus timendus est 70 H
Dyabolꝰ tripl'r indicatꝰ ē 45 H
Diate filie syon 34 C
Dic illi vt me adiuuet 59 H
Dies marie implete sunt 9 I
Dies malor̄ breuiant 17 G
Dignitas nō est appetēda 43 A
Digni nō fuerunt imitati 71 H
Dilectionis ihc̄is signa 13 E
Diligendus quare sit deꝰ 49 C
Dilectiōis dei gradus ibidem
Dilectio t̄hens nos ex̄t nos 49 d
Dilectiōis dei effectꝰ 49 e ꝛa ifra
Dilectio facit venire christum ad
nos 49 D
Dilectionis dei mandatū 63 F
Diligendus est deus ex toto cor
de 63 G
Diliges ꝓximum sic̄ teip̄m 63 H
Diliges dn̄m deum tuum 69 D
Dilectionis dei pulchre cāe 69 d
Dilectio dei q̄ntuplex ibidem E
Diligē ex toto corde exponitur
69 F
Dilectio dei maximum manda-
tum 69 G
Dileco dei dr̄ ꝑmū mādatū 69 h
Dilectio proximi 69 I
Dirigite viam dn̄i 3 K
Discipulus quis dicatur 13 T
Discipl's q̄s diligebat ihc̄s ibidē d
Discipuli suscitauerunt dormien
tem 23 B
Discipulorum timor in transfigu
ratione 30 M
Discipli ibāt bini ꝑ̄ tria 36 B
Discipli euntes in emaus ibidē
Discipuli cōmendant xp̄m 36 G
Discipuli nouerunt dn̄m 36 K
Duies hō dicitur deus 57 B
discipli sume sapie 72 G
discipulus suscipit tria a magi-
stro 72 H
Discipl's mittūt pharisei 76 E
Discipl's appuit dn̄s 38 L
discipli tardi ad credendū 47 F
Discipuli q̄n predicabant 47 G
discipulis loquit saluator 55 B
Dissipans bona domini 57 D

Diuicie dicunt mamona 57 J
Doctrinaꝝ diuersitates 37 N
Docebat eos dñs 72 F
Doces viam dei in vitate 76 J
Dñi fuga i egiptū 14 B d7 ifra
Dñe puer meus iacet ꝛc. 22 F
Dñe non sum dignus 22 G
Dñe nōne bonū semen 24 F
Dñe bonū est nos hic esse 30 R
Dños habet peccator 66 B
Dñs vnde dicatur 69 D
Domus iacob qs designet 4 Q
Domus relinquet deserta 12 N
Domum non habuit dñs 68 A
Domū reguli nō intrat dñs 74 l
Dona dei diuersa 20 L
Donum et munus differt 54 H
Dormienti appuit angel9 14 C
Dormire dicebat puellam 77 P
Dragma quid sit 52 G
Dubitantes in xpi resurrectione
Quadragesimo C
Duc in altum 53 C
Ducentoꝝ denarioꝝ pães 32 F
Duobꝰ dñis nemo pt seruire 66 a
Bdomada septuaginta
78 C
cce ego vobiscū sū 40 G
Ecclesia dicit regnū celoꝝ 24 A
Ecclesia dr regnum celoꝝ 26 B
Ecclesie status triplex 40 H
Eccia ꝯpatur mulieri piēti 44 n
Ecclesia cōmittitur petro 53 H
Ecclesie status triplex 70 G
Ecclesia dicitur regnū celoꝝ 71 b
Eccia ꝯtiet bonos ⁊ malos 71 N
Ecclesia dicitur regnum 75 A
Edictum cesaris augusti 9 E
Effrata vocata fuit betleē 18 B
Egiptū intrauit ioseph 14 F
Egiptū inhabitauit maria 14 H
Ego sum ꝯuenit xpo 37 C
Eiecit vendētes et emētes 58 G
Electoꝝ ꝯsolatio 1 N
Electoꝝ redemptio ibidem
Elegit deus simplices 10 F
Electi an ducant i errorē 78 R
Elemosina duplex 50 F
Elemosine effect9 ibidem G
Errores de xpo 11 RS
Errat sensus proprius 42 A
Error multos seducit 57 A
Esuriit post ieiuniū dñs 29 E
Esrom interptat sagitta 64 J
Etatis gradus sunt sex 16 B
Etates eccle et penitēcie 26 D e
Eue q̄tuor maledictiones 5 E
Euanuit ab oculis eoꝝ 36 N
Euangelisant pauperes 2 H
Euangelica cantica sunt tria 5 J
Euangelista non dic carbū 11 T
Euāgelii inpncipio eratis effica
cia ibidem Y
Euangelium qñ scripsit io. 13 N
Euāgeliū q̄lit sit pdicandū 47 k
Excusantes cenā dñicam 51 D
Exitus conuenit christo 27 B
Exiui a patre 46 N
Exi cito in plateas 51 J
Exi in vias et sepes 51 R
Exi a me domine 53 G
Exitus viaꝝ quas dsignet 71 m
Expbauit incredulitatē eoꝝ 47 E
Extremi iudicii multa pulchra
sermone vltimo
Exultauit spūs meus 5 H
Facies xpi resplēduit 30 f
aciam9 tria tabernacula
ibidem R L
Facite hoies discumbere 32 G
Facite vobis amicos d mamona
57 J
Febris vnde dicatur 74 M
Febres sūt septemplices ibidem
Feria qnta quondā celebris 47 t
Festināter iuit maria 5 B

Festinãter iuerunt pastores 10 D
Festiuitates iudeorꝫ 19 C
Festiuo tpe quid sit faciendum 19 D
Fiat mihi ꝑm verbum tuum 4 X
Ficus similitudinẽ dat dñs 78 A D
Fides centarionis 22 R
Fidẽ nõ deffendit v̄tus hũana 48 A
Fidei nostre testimonia 48 F
Fideles tribulabit anti xp̄us 78 N
Fideiussor dicitur christus 43 J
Filii herodis quot fuerint 6 B
Filius spũssancti nõ dicitur xp̄s 8 R
Filius dei dicitur verbum 11 D
Fili quid fecisti nobis sic 19 L
Filii agunt ea que sũt patris 19 M
Filium misit pater 42 J
Filium qualiter misit pater 45 B
Filius qualiter exiuit a patre 46 N
Filius dauid et abraham 64 D
Filius vnic9 matris sue 67 B
Fili9 plus diligit quã diligat 74 A
Fimbria vestimenti xp̄i 77 R
Finem Jo interrogat petrus 13 H
Finxit se longius ire 36 L
Flagellatio xp̄i multiplex 28 D
Flebat magdalena ad monumentũ 38 A
Fletus est dulcis miseris 38 B
Flere et plorare differunt 44 H
Flere debemus in hoc mundo 44 J
Fleuit super illam 58 A
Fleuit dñs quinquies 58 B
Fletus infernalis 71 T
Flebunt omnes tribꝰ terre 78 Y
Fortis armatus quis dicatur 31 H
Forum quid sit 26 H
Fractione panis eoscitur dñs 36 M
Fructus marie dicitur xp̄us 5 F
Fructus seminũ sunt triplices 27 C
Fuga dñi in egiptum 14 B D ⁊ ifra
Fuga ĩ egiptũ ꝯtristauit mariã 14 G
Fulguri conparuit se xp̄us 78 T
Abriel mittit ad v̄ginẽ 4 B
alilea duplex 4 C
alileam elegit xp̄us 17 M
Galileã iuerunt apostoli 40 A
Galline assimilat se christus 12 M
Gaudium mundi instabile 14 A
Gaudium vnde eueniat 35 B
Gauisi sunt discipuli 42 G
Gaudent mundi amatores 44 R
Gaudium sanctorꝫ in quo sit 44 L
Gaudium est quadruplex 46 J
Gaudenter portat ouẽ pastor 52 C
Gaudium est angelis dei 52 E F
Gehenna quid sit 54 G
Generatio hec nõ p̄teribit 1 P
Genus aliqñ nobilitatur 64 B
Generatio xp̄i nũerat mulieres 64 N
Genologia obmittit reges 64 P
Gentes interrogant de xp̄o 3 B
Gentilitas siginficat ꝑ vallem 6 L
Gentes visitauit xp̄s 61 C
Gentes querunt tpalia 66 H
Gladius ꝑtransiens aĩam marie 15 F
Glorie in excelsis canticum 9 X
Gloriam eius vidimus 11 V
Glorificat pater filium 33 L
Gratiam inuenit maria 4 D
Gracia dei erat in xp̄o 15 N
Grãs agit in panũ mltiplicacõe 32 J
Gradus dilectionis dei 49 C
Aurite et ferte architriclino 21 Q R
ec oĩa adicient vobis 66 L
Helias es tu 3 G
Herodis filii quot fuerint 6 B
Herodes occidit pueros 14 J
Herodes fecit vt vulnẽata bestia 14 h
Herodis ꝓgenies ⁊ vita 17 B
Herodes fecit testamentum 17 R
Herodes turbatur ꝓpter tria 18 L

Herodes interrogat vbi xps nasceretur 18 M
Herodes finxit magis &c. ibidem Q
Herodiani quos designent 76 F
Hic est filius meus dilectus 30 M
Homines arescent 1 D
Hominis filius videbitur 1 K
Homo fuit missus a deo 11 L
Hominis vita modica 44 G
Homo dicitur ois creatura 47 K
Hō quidā fecit cenā magnam 51 A
Hō quidam erat dives 57 B
Hoies nō pascunt vt volucres 66 G
Homo rex dicitur xps 75 A
Honorifico patrem meum 33 h
Honor exhibitus domino 34 G
Humani status ptietates 55 D
Humana vita supponit dotis 69 A
Humilitas iohannis 3 F
Humiles significant p vallem 6 L
Humiliantes se exaltabuntur 60 D

Iacob maior & minor 30 A
iacob qualiter interpretet 64 F
ecomias cui9 filio fuerit 64 K
Ieiunauit dominus 29 D
Ieiuno bis in sabbato 60 F
Irin quis edificauerit 3 C
Iherusalem que occidis pphetas 12 L
Iherosolima turbatur cū herode 18 m
Iherusalem designat tria 58 C
Iherusalē subuertunt romani 58 D
Ierusalem vnde homo ceidit 63 I
Iesse interpetatur incendium 64 M
Ihs dixit petro sequere me 13 A
Ihesus diligebat iohannem 13 D
Ihu mater dicitur maria 15 A
Ihesus vocatur filius marie 16 I
Ihs interpretatur saluator 16 K
Ihesus saluat a malis 16 L
Ihesus vocati sunt plures 16 M
Ihs non saluat vt mundus 16 N
Ihs vocatur a pluribus 16 O
Ihesus nominatur anteq̄ capiat ibidē
Ihesus mansit in iherusalem 19 E
Ihesus vbi inueniatur 19 F
Ihesus sustentatur p triduum 19 O
Ihesus de quo disputauerit 19 I
Ihs phicebat sapientia 19 K
Ihesus venit ad iohannem 20 A
Ihesus miratur fidē centurionis 22 I
Ihesu fili dauid miserere mei 28 O
Ihs interrogat cecū pter q̄nq̄ 28 I
Ihs a q̄ demone sit temptat9 29 G
Ihesus abscondit se 33 N
Ihesus stetit in littore 38 O
Ihesus cōmendatur ex fe 72 B
Ihesus dicitur salutaris ibidem
Illusus est ihesus multiplr 8 C
Impator romanor primus 9 A
Impatorr augusti laus 9 A & mfra
Impatorr romanorr pmus 1 A
Incarnatio xpi assimilat nupcis 71 f
Infirmitates ex quinq̄ venit 70 C
Infirmitatis spalis ptietas 74 D
Infirmitas designat peccata ibidem.
Infirmitas vnde trahatur 74 F
Infantem muemetis 9 S
Intrauit ihs in quoddā castellum 59 B
Inuidi alios obseruant 68 C
Inuitati parabola 68 G
Inuitati recusauerunt nupcias 71 E
Inuitati non erant digni 71 L
Johes interrogat tu es &c. 2 B
Johannem laudat xps 2 L
Johes dicit plus q̄ pphta 2 O
Johannes dicitur angelus 2 P
Johes preparauit viā xpo ibidem Q
Johes estimatur xps 3 A
Johannis humilitas ostendit 3 F
Johes negauit se heliam 3 G

Johannes negauit se ꝓphetā ibidē H
Johannes dicitur vox 3 J
Johannes exultat in vtero 5 C
Johannes baptisauit iudeos 6 H
Johes fuit tri plex vox ibidem J
Johannes non erat lux 11 M
Johannis et petri societas 13 B
Johannes secutus fuit xp̄m 13 F
Johannis finem interrogat petrus ibidem H
Johannes quare non fuit martirisatus 13 J
Johes an fuerit mortuus ibidem L
Johānes qn̄ scripserit euāgeliū 13 N
Johes signat̄ ꝑ aquilam ibidem O
Johannes dat testimonium de ihesu Vicesimo H
Johannes modo cognouit ihesū ibidem i et M
Joseph voluit dimittere mariam 8 F
Joseph apparuit angelus 8 G
Joseph cuius filius fuerit 64 V
Joseph secum duxit mariam 9 F
Jra dei quomodo intelligatur 51 H
Jra multiplex 54 D
Jram sequuntur multa mala 54 E
Jram reseruant nobiles 71 A
Jte nunciate iohanni 2 E
Jte ostendite vos sacerdotibꝰ 65 E
Judee prefuerunt plures 6 F
Judei non receperunt xp̄m 11 P
Judeoꝝ ꝯgregatio dicit̄ turba 12 A
Judeis necessarii fuerunt ꝓphete 12 B
Judeis qui missi fuerint 12 C
Judei occiderunt et lapidauer̄t 12 E
Judeis imputatur sanguis effusus. Duodecimo F
Judeoꝝ festi uitas 19 C
Judeos non ꝑsequunt̄ xp̄iani 58 E
Juda qualiter interpretet̄ 64 G
Juda ꝓponitur fra tribus ibidem
Judeoꝝ antiquum vicium 69 B
Judea designat fideles 78 G
Judicabit dn̄s in humana forma 1 R
Judicatus est dyabolꝰ in tribꝰ 45 H
Judicium multiplex ꝓhibet̄ 50 D
Judicii extremi pulchra toto sermone vltimo
Juga enim boum quinq; 51 F
Jurat xp̄us ꝑ veritatem 46 A
Jussit eum venundari 75 H
Justicia legis non saluabit 54 B
Justicia sua ꝯfidentes 60 B
Justicia est querenda 66 R
Juuenes taceant inter senes 19 R
Juuētus aliqn̄ ostendit futura 19 A

Aborē subleuat p̄miū 26 A
apidum precisorum proprietes 72 J
Laudandi sunt absentes 2 L
Laudatur maria a duobus 10 G
Laudant pastores christum 10 H
Laus sequitur miraculum 28 R
Laudatur villicus iniquitatis 57 H
Leprosus venit ad ihesum 22 A
Leprosi mundatio fit per tactū 22 B
Leproso dicitur. Vide nemini dixeris 22 C
Leprosus mittit̄ ad sacerdotes 22 D
Lepra quid designet mistice 22 M
Lepra designat peccatum 65 A
Leprosi decem quos designent ibidē
Leprosi missi sunt ad sacerdotes 65 D
Legem quadruplicez approbat christus 19 Q
Legis iusticia non saluabit 54 B
Lex antiqua et noua differunt ibidē
Legem non voni soluere 62 L
Lex sex modis impletur ibidem
Liber generatioins ihesu xp̄i 64 A
Liber vnde dicatur 64 C

Licet censum dare cesari 76 R
Ligatis manibus et pedibus 71 R
Lotutio xpi post resurrectionē 37 J
Loqui paurum debent iuuenes 19 R
Locum describit euangelista 3 Q
Lotg nō sp generat deuocōez 18 A
Loculus vnde dicatur 67 C
Lucerna vnde dicatur 62 D
Lucerna pōnitur super candelabrum 62 D et J
Lune defectus circa iudicium 1 E
Lupus dicitur dyabolus 43 E
Lupus rapit oues ibidem F
Lupi rapaces qui dicantur 56 D
Lux hominum dicitur vita 11 D
Lux in tenebris lucet ibidem R
Lux non erat iohannes 11 M
Lutus proprietates 62 F
Luxuriosi designantur per fluxum sanguinis 77 J
Magdalena uertit se retrorsum 39 C
agdalena quid dixerit apostolis 39 D
Magister dicitur xpus 76 G
Magnus in ecclesia quis sit 62 P
Magnus in triplici regno ibidem
Magi qui dicantur 18 E
Magi venerunt ihrusolimā ibidē F
Magorum questio mirabilis ibidem
Magos ducebat stella 18 J
Magi perdiderunt stellam 18 R
Magi videntes stellam gauisi sunt ibidem S
Magi adorauerunt puerum 18 T
Magi obtulerunt munera propter quin q; 18 V
Maiestatem christi qui videbūt 1 M
Maledictiones quatuor eue 5 E
Mali cur viuant in mundo 17 A
Mali dies breuiabuntur 17 G
Mala vnde habeant ortum 24 F
Mala non semp eradicantur 24 Gh
Mali consiliantur mala 76 C
Mammona iniquitatis sunt diuicie. 57 J
Mammona quos designet 66 B
Mandatum duplex datur magdalene 39 F
Mandata minima que dicant 62 N
Mandatum de dilectione dei 63 F & infra
Mandatum magnum in lege 69 C.
Mandatum maximum quid sit ibidem G
Mandatum primū est dilectio 69 D
Mandatum simile primo 69 J
Manducauit dominus cum discipulis 47 D
Manifestauit se iterum ihesus 38 A
Manifestauit se ihesus tercio ibidē R
Mare quis conturbauerit 23 A
Mari imparat christus 23 C
Mare tiberyadis vnde dicat 32 A
Martha suscepit dominum 59 C
Martha suscepit dñm 59 C
Martha martha solicita es 59 J
Martires dicuntur pueri occisi 14 L
Martirium puerorum commēdatur triplicīter 14 L
Maria descendit a dauid 4 G
Maria quomodo interpretatur ibidem D
Mariam vbi inuenit angelus 4 J
Marie in qua forma apparuit angelus ibidem
Mariam salutat angelus 4 R
Maria salutata turbatur ibidem M
Maria ne timeas 4 N
Maria inuenit graciam 4 D
Maria inquit virum non cognosco. Quarto R
Maria obumbrata fuit 4 T
Maria se nominat ancillam 4 V

Maria abyt in montana 5 A
Maria ibat festinanter ibidem B
Maria salutat elisabet h 5 C
Marie benedictiones 5 E
Marie canticum 5 G
Marie spiritus exultauit ibidem D
Marie laus 8 B
Maria debuit esse dospōsata ibidē C
Mariā voluit dimittere ioseph D & ta uo F
Mariam duxit secum ioseph 9 F
Maria pregnans sine molestia 9 G
Marie dies impleti sunt 9 J
Maria an habuerit obstetricem 9 D
Maria laudatur a duobus 10 G
Maria nō uit ad monumentū 35 D
Maria stabat ad monumentum plo rans 39 A
Maria fuit activa et contemplativa 59 C et D
Maria dicitur stella maris 59 E
Maria optimam ptem elegit 59 I
Martha quem designet ibidem
Marthe sorōr que dicatur 59 D
Mater vnde dicatur 15 A
martirium fuit inter mariā et ioseph Quarto R
matrimonii condiciones laudabiles 15 D
matrimonii ritus p totum bmonē &c.
matrimonii tria bona 21 C
medium tenuit dominus 37 A
medium tenuit dominus 42 C
mentis superbe edificia 61 E
mensuram bonam et confertam 50 D
mercenarius quis dicatur 43 E
minimus in regno cœlorum 62 D
miracula sequuntur natiuitatem chri sti 9 A et infra
Mirantur ioseph et maria 15 B
Miratur fidem centurionis 22 J
misericordes estote 50 B
misericordia dei excedit nostram ibi dem C
misericordia dei multiplex ibidem
miserior super turbam 55 B
misericordie dei proprietates 55 E & infra
misericordiam ostendūt quinq; 55 G
missus qualiter sit filius a pre 45 B
missio spiritussancti duplex 49 D
misit seruum suum 51 C
mites dicuntur beati 72 M
modicum et non videbitis me 44 A et E F
mollibus vestiti vbi mueniant 2 M
mons oliueti mons lumimum 47 D
monumenti dñi dispositio 35 J
mors sanctorum dicitur aduent9 chri sti 13 K
mortuus dicitur defunctus 17 C
mors bonorum differt a morte malo rum 17 D
mors est triplex 33 K
mors non est timenda 73 A
mors dicitur vita nostra 74 D
mortalium peccatorr consilium 76 C
mulieres non profitebantur 9 F
mulieres querentes dominum 35 C
mulieres qua hora venerint ad mo numentum 35 G
mulieribus apparuit angelus 35 K
mulier cum parit tristiciam hr̄ 44 m
mulieri parienti optatur ecclia 44 M
mulier pacīs sanguinis fluxū 77 F
mulierem manifestauit dñs 77 G
mulier sāguine fluēs q̄ fuerit ibidē D
mulier sanguiflua quos dsignet 77 I
mulierr cantica 5 G
multi sūt vocati pauci vo electi 26 D
Multa signa fecit ihesus 42 S
Mundus p ipm factus est 11 M

Mundi gaudium instabile 14 A
Mundus est locus plorandi 44 J
Mundi amatores gaudent 44 K
Mundus arguitur de tribus 45 F
Mundus arguitur de iustitia 45 G
Mundi princeps quis sit 49 D
Mundus commouetur ex quinq; 67 a
Mundus habet quatuor cesares 76 D
Mundus et domum differunt 54 D
Murmurare qualiter dicantur sancti 26 N
Mutus dicitur demon tribus modis 31 B
Mutum et surdum adducunt ei 61 F
Mason interpretatur serpentinus 64 J
aim designat mundum 67 A
Nam et ego homo sum 22 D
Nascitur christus in betleem 9 D
Nascitur ex deo &c. 11 Q
Natiuitatem christi secuntur miracula 9 A et infra
Natiuitas christi nuntiatur pastoribus 9 K
Natiuitas xpi describit p regem 18 D
Naucula allegorice quid designent. 23 E et infra
Naucula moraliter qd designet 23 G
Naues due qd designent 53 B
Nauiculam ascendit dns 70 A
Nazareth quo interpretatur 4 C
Nazareth quid fuerit 17 M
Nazareus vocatus fuit xpus 17 N
Nazaret vocabantur xpiani 19 N
Necessitatis penuriam patimur 66 F
Nemini dixeritis visionem 30 D
Nemo audebat eum interrogare 38 J
Nemo interrogat quo vadis 45 C
Nemo potest duobs dnis huire 66 A
Ne solliciti sitis 66 D
Nisi signa et prodigia videritis 74 J
Nisi breuiati fuissent dies 78 D
Nolite timere 37 D
Nolite iudicare 50 D
Nolite condempnare ibidem E
Non videbitis me donec dicatis &c. 12 D
Non est vestrum nosse tempa 47 J
Non turbetur cor vestrum 49 N
Non occides 54 C
Non ois qui dicit mihi dne 56 J
Nō potestis deo huire a mamone 66 B
Non respicis psonam hoim 76 J
Nō temptabis dnm deū tuū 29 K
Nōne oportuit xpm pati 36 J
Nonne cor nostrum ardens erat 38 D
Nonne decem mundati sunt 65 G
Nube vemet dns 1 L
Nūmisma census quid sit 76 L
Nunqd pulmentariū habetis 38 F
Nunqd potest cecus cecum ducere 50 J
Nuncii mittuntur iohanni 3 A
Nuncior xpi prietas 35 I
Nupcie facte sūt i chana galilee 21 A
Nupcias carnalibo deffiat vmū 21 E
Nupcie reperiuntur triplices 21 G
Nupcie spūalis copulationis 21 I
Nupcie spirituales differunt 21 K
Nupcie virginis consecrate 21 L
Nupcie active a contemplatiue 21 O
Nupcie celestis fruitionis 21 P
Nupcie quid sint 68 G
Nupcias recusabant inuitati 71 E
Nupcijs assimilat xpi incarnatio 71 F
Beth interpretat huiens 64 L
bediēs fuit ioseph āgelo 17 H
bediunt create xpo 23 C
Obedientes fuerit discipuli dno 34 F
Obscuratio solis qliter intelligat 1 D
Obseruabant ihm pharisei 68 C
Obstetricem an habuhrit maria 9 D
Obtulerunt magi munera xpo 18 V

Oblatio magoꝝ commendat̃ ex sep
tem 18 X
Oblatio vbi debeat fieri 25 C
Obumbrata fuit maria 4 T
Occisio puerorum 14 J
Occisus a quibus sit dominus 28 E
Occidere qualiter sit prohibitũ 54 C
Oculoꝝ xp̃i diuersitas 32 C
Oculi eoꝝ tenebantur 36 E
Occurrerunt ei decẽ viri leprosi 65 A
Oliueti mons dicebatur mons lumi
num 47 H
Omnis vallis implebitur 6 L
Omne regnum in se diuisum desola-
bitur 31 G
Oparios vocat dominus 26 R
Opera dei sunt perfecta 61 J
Orões hominum diuerse 46 B
Oramus patrez in nomine filii 46 F
Oratio p̃cellit ieiuniũ in qn̄qꝫ 46 H
Orãs q̃druplex templũ ascẽdat 60 d
Oratio pharisei ibidem E
Oratio humilis publicani 60 G
Orationis efficacis ꝯditiones 77 D
Orate ne fuga vestra fiat in hyame
78 M
Ordo celestis iherarchye 72 J
Ortus xp̃i est anima 39 D
Osanna quid sit 34 H
Ostendit ei oĩa regna mundi 29 O
Ostendit eis manus et podes 37 G
Oñdite mihi nũmisma census 76 L
Oues debet cognoscere pastor 43 G
Ouis debet cognoscere pastorẽ 43 H
Ouile vnum ⁊ vnus pastor ibidẽ L
Ouis pabola ⁊ quo ponat̃ 52 B C
Acientie p̃claꝝ exẽplũ 52 E
aciẽtiam habe ĩ me dñe 75 J
alpabile corpus post resurre
ctionem 37 J
Panes vñ mltiplicauerit dñs 32 H l
Panis anime quid sit 55 R
Panes septez quid designent ibdẽ L
Panes septem et panes quinqꝫ diffe
runt 55 M
Parate viam domini 6 R
Paralisis q̃d designet mistice 22 M
Parabolas locutus est dñs 27 B
Parabola centum ouium 52 B
Paraclitus qualiter interp̃tet̃ 48 A
Paraclitus mittitur a patre ibidem
Paraclitus dr̃ ꝓcedere a patre 48 B
Paraclitus pluries interp̃tat̃ 49 G
Paraclitus designat peccatorẽ 70 E
Passionem suam predixit dñs 28 A
Passionis xp̃i prophecie 36 R
Pascit deus volatilia ⁊ hoĩes 66 G
Pastores vigilabãt ꝓpter tria 9 P
Pastores viso ãgelo timuer̃t ibidẽ q
Pastoribꝰ nunciat̃ xp̃i natiuitas 9 R
Pastoribus apparuerunt plures an-
geli 9 T
Pastoribus non atheniensibus nunci
antur noua 10 A
Pastores non responderunt angelis
ibidem B
Pastores festinanter iuer̃t ibidem D
Pastores laudabant xp̃m 10 H
Pastoris officium graue est 43 A
Pastor bonus quis sit 43 B
Pastores ꝯstituit xp̃s post se 43 C
pastor bonꝰ dat aĩaz ꝓ ouibꝰ ibidẽ d
Pastor debet ꝯgnoscere oues 43 G
Pastor dr̃ se monstrare ouibꝰ 43 H
Pastor vnus et vnum ouile 43 L
Paterfamilias dicitur deus 26 C
Pater misit filium 42 J
Pater qualiter miserit filium 45 B
Patria natiua delectat homines 72 a
Paupibꝰ euangelizauit xp̃s 2 H
Paupes sũt hoĩes ꝓpter multa 66 F
Paupes spũ dicuntur beati 72 M

Pax hominibus bone voluntatis 9 V
Pax vob. hēt multiplex pax 37 B
Pax est excellens bonum 42 D
Pacis bonum nō datur oībus 42 E
Pacem vna die bis dedit discipulis 42 H
Pax est triplex 42 D
Pacem relinquo vobis 49 M
Pena dampnatorum triplex 22 L
Pena damnatorum 24 J
Pena peccatorum 56 H
Pena reprborum eterna 75 P
Penitencie etates 26 E
Penitencia dicitur regnum celorum 71 C et 26 B
Penitenciā ꝓhibent quatuor 71 J
Pctis ꝑuire ē seruitus miserrima 8 L
Peccatoꝝ triplex defectus 28 L
Peccatricis anime pene 58 F
Peccata horribilia ꝑmittit deꝰ 65 B
Peccata sunt confitenda 65 E
Peccatum vnde ꝯtrahatur 74 F
Peccatoꝝ pena perpetua 75 P
Peccatorum consilia 76 C
Pcta speciem virtutis gerencia 76 F
Peccatū agitur quatuor mōis 77 N
Peccatoꝝ plures ꝓprietates 52 A
Peregrinus dicitur ihesus 36 F
Perfecerunt omnia 15 L
Petri ⁊ iohānis societas 13 B
Petrus dixit vado piscari 38 B
Petrꝰ ꝯuersus rediit ad piscacōem 38 C
Petro cōmissꝰ ē ecclie ꝑncipatꝰ 53 H
Petro appuit dominus 36 P
Petunt hoīes diuersimode deū 46 B
Pettere qualis actus sit 46 C
Peticōes ad q̄d sint referende 46 D
Peticio fit dupliciter 46 E
Petimus patrem in noīe filii ibidē F
Petita dat pater celestis 46 G
Petite et accipietis 46 H
Pharisei dicuntur diuisi 3 J
Pharisei abierunt a pluribꝰ 76 A
Pharisei volebant ihesum capere in sermone 76 B
Pharisei mittunt discipl'os 76 C
phares ⁊ zaram 64 H
Piscātes non cognouerūt ihm 38 E
Plangent omnes tribus terre 78 Y
Plenum grā et veritatate 11 X
Pondus est duplex 75 F
Porro vnum est necessarium 59 R
Precepit eis ne cui dicerent 61 R
Predicacōis tpa cur describunt 6 E
Predicantes q̄t debeāt haurire 21 R
Predicantis ꝓprietates 35 A
Predicāt discipl'i suscepto spiritusancto 47 G
Predicate euāgeliū oī creatē 47 R
Predicatio que sit vtilis 49 A
Predicantes quo exire debeāt 51 J
Predicantiū ꝓprietates 53 E
Predicatores antixp̄i q̄ dicant 78 S
Pregnāciū molestias n̄ sustinuit maria 9 G
Pregnantes dicunt auari 78 L
Prelati habitant in tecto 78 R
Premiū fideliū cōmēdat a tribꝰ 22 L
Premium qua hora sit dandum 26 J
Premiant hoīes diuersimode 26 M
Presentatur xp̄s ꝓpter q̄tuor 25 D
Pressura gencium 1 G
Primogenitus dicitur xp̄us 9 N
Principium quid sit 11 C
Princeps huius mundi q̄s sit 49 P
Prodigia et signa fecit dn̄s 74 R
Propheti necessarii fuerūt iudeis 12 P
Prophe falsi qui sint 56 A
ꝓpheta magnꝰ surrexit ī nob 67 F
Profiteri romāis q̄ debebāt 9 F
Proūbiū ⁊ ꝑabola differūt 46 R
Prouerbiis vsus est dn̄s 46 L

Proximo debemus q̃tuor 75 L
Pseudo ꝓphete qui dicant̃ 78 Q
Publicani qui dicantur 52 A
Puellam suscitauit dn̄s 77 M
Puella mortua ĩ domo quid designet 77 O
Puella mortua dr̃ dormire 77 P
Puer aũt crescebat 15 L
Puer mansit in iherusalẽ 19 E
Pueri nũq̃t pulmentarium habetis 38 F
Pueri moriẽtes in q̃ saluent̃ 47 L
Purificacõis festũ vn̄ habuerit ortum 25 A
Purificari voluit maria 25 B
Vare discipl̃i tui non ieiunant 77 A
ue ventura sunt annunciabit vobis 45 R
Q̃ muliẽ hn̄s dragmas decẽ 52 g
Que stetit et ait 59 G
Questio est quadruplex 2 D
Querit ih̄s maria cũ dolore 19 g
Questio ihesu ad iudeos 19 J
Querenti datur responsum 25 F
Querite p̃mum regnũ dei 66 J
Qui post me venturus est 3 P
Qui nõ est mecũ ɔtra me ẽ 31 J
Qui ex deo ẽ v̄ba dei audit 33 C
Qui sũt hy sermones 36 F
qui c̃dideit ⁊ baptisat9 fuẽit 47 l
Qui irascitur fratri suo 54 D
Qui se hũiliat exaltabitur 60 H
Qui soluit vnuz de mandatis minimis 62 N
Qui in iudea sunt fugient ad mõtes 78 F
Quid m̃ et tibi est mulier 21 D
Quid tibi vis faciam 28 J
Quidã ex ip̃is dubitauer̃t 40 C
Quid faciẽdo vitã eternam possidebo 63 E
Quid vobis videt̃ de xp̃o 69 R
Q̃nta feria quondaz erat celebris 47 T
q̃s ex vob̃ arguet me d̃ pct̃is 33 b
q̃s reuoluet nobis lapidẽ 35 H
Quis r̃uoluet nob̃ lapidẽ 41 B
q̃s ex vob̃ hõ hn̄s cẽtũ oues 52 b
Quis est meus ꝓximus 63 J
Q̃cũq̃z dixerit vob̃ facite 21 F
Quoꝝ remiseritis peccata 42 L
Acha q̃d d̃signet 59 F
achel plorãs filios 14 n
rõez volẽs ponere 75 B
et infra
Rõ exigit̃ q̃drupl̃r ibidem D
Recubuit io. sup̃ pect9 dn̄i 13 G
Recõciliari fr̃i tuo 54 J
Recũbentibꝰ vndecim disci. 46 a
Redde rõez villicacõis tue 57 E
Reddite q̃ sũt cesaris cesari 76 O
redẽptio electoꝝ vn̄ facta sit 1 O
Reductio xp̃i ex egipto 17 E
Regnũ celoꝝ ɔpat̃ estiuo tp̃i 10
regnũ iudeoꝝ fuit int̃ruptũ 18 C
Rex dicitur christus 18 G
Regnum isrl̃ quid ɔtineat 18 P
regnũ celoꝝ accipit̃ mlt̃ipl̃r 24 a
Regnũ celoꝝ duo designat 26 b
Regnũ ĩ se diuisũ desolabit̃ 31 g
Rex tuus veniet tibi 34 D
regalẽ ⁊ sarcedotalẽ dignitatem habet dominus Quadragesimo e
Regno celoꝝ introducunt̃ 51 L
Regnũ celoꝝ rapientes ibidem
regnũ celoꝝ tria significat 62 O
reges obuiittunt̃ in genealogia christi 64 P
Regnũ dei p̃mũ ẽ querendũ 66 i
regnũ celoꝝ tria d̃signat 71 B ⁊ infra
Rex vidit discumbẽtes 71 O
Rex merito quis dicatur 74 B
Regalia ĩsignita sũt q̃tuor 74 C
Regnũ dr̃ eccl̃ia katholica 75 A
Regulus quem designet 74 G
Reguli domũ n̄ intrat dn̄s 74 L

Regulus corripit̃ ñ yayr9 77 C
Religio dr̃ regnũ celoꝝ 71 D
Reliq̃t eũm dyabolus 29 N
Remittere debem9 ex corde 75 Q
Res ꝯuenire debet tpari 78 A
Resplẽduit facies ei9 sic̃ sol 30 F
Rñsum datur querenti 25 F
Resurrectio xp̃i q̃lis fuerit 35 L
Resurectio xp̃i qñ fuerit ibidẽ m
Resurgẽs xp̃s vbi fuerit 35 N
Resurectõez suã ꝓbat dñs 37 E
Resurectionis xp̃i signa 41 D
Resurgentes an indigeant vestibus 41 E
Resurrectionis christi octo opportunitates 41 F
Resurgẽs xp̃s reseruauit cicatrices 42 F
Resurrectionem suam quare nõ distulit dominus 44 B
Resurrexit dñs die tercia 44 C
Resurgens appuit q̃draginta diebus 44 D
Resurgens appuit discipulis decies 47 B
Resũgẽ xp̃m nemo vidit hominum 47 E
Resuscitabo illũ ĩ nouissimo die 73 G
Resurectio designat̃ ꝑ diẽ 73 H
Resurectiõem duplicem quidem credunt 78 AC
Rethia quid designent 53 D
Retia aliqñ rumpuntur 53 F
Rogabo pr̃ez de vobis 46 M
Rogabat eũ dicẽs paciẽciã 75 J
Roboã ĩterp̃tat̃ latitudo populi 64 D
Romanoꝝ ĩpator ꝑmus 6 A
Romanoꝝ impator ꝑmus 9 A
Ruina iudeoꝝ dicitur xp̃s 15 D
Ruth vnde fuerit 64 L
Abato manducare panem 68 B
Sacerdotes ĩterorgãt de xp̃o 3 D
Sacerdotum pluralitas vnde habuit ortum 6 D
Sacerdotalem dignitatẽ habuit christus 40 E
Sacerdos ñ sanauit vulneratum 63 R
Sãguis ꝓphaꝝ ĩputat̃ iudeis 12 F
Sãguis abel req̃rit̃ a iudeis 12 J
Sanguis vltio in iudeos 12 R
Salmon interp̃tat̃ sensibil' 64 R
Sal designat sapienciam 62 C
Salis plures ꝓprietates ibidem
salis vtilitates 62 D
Sal efficit̃ vanum ibidem E
Salus ꝯp̃hendit̃ in ꝑmõe 76 D
Salutat ãgel9 mariam 4 R
Salutãs tacuit nomẽ marie 4 L
Salutat mariã elizabeth 5 C
Salutaẽ dei videbit caro 6 M
Salutat xp̃s ꝓpl'm a pc̃tis 8 L
Samaritan9 q̃s dicat̃ 33 E
Samaritan9 an fuerit xp̃s ibidẽ i
Sanctoꝝ gaudiũ ĩ quo sit 44 L
Sapĩe discipl'i qui dicant̃ 72 G
Scandalum quid sit 2 J
Scripturas appuit dñs 37 M
Secutus est Jo. dñm pl'ies 13 F
Sequi debemus dominũ 32 B
Sedet a dextris dei 47 S
Sedes dñi quid sit 72 E
Semita quid sit 6 R
Semen xp̃i triplex 24 B
Seminis mali origo 24 C ⁊ ĩfra
Seminatoris semina 27 C
Sminũ triplex fructus 27 E
Semen est verbum dei 27 F
Septuaginta ebdomade 78 C
Srmonem eius seruo 33 L
Seruit9 miserrima quid sit 8 L
Seruantes xp̃i sermonẽ 49 E

Seruit peccator plibus 66 B
Serui inuitātes ad nupcias 71 G
Seruus dei dicitur homo 75 D
Seruus malus agit sex 75 M
Serue nequam omne debitū dimisi tibi 75 D
Sidō qualis ciuitas fuerit 61 B
Signa p̄cedēcia aduētū xp̄i 1 B
Signoꝝ eorundem cause 1 C
Signo q̄liter ꝯtradicatur 15 E
Signoꝝ initiū q̄ fecit ihs 21 S
Signa alia multa fecit ihs 42 S
Signa credenciū et non credencium 47 M et infra
Signa ⁊ ꝓdigia fecit dn̄s 74 R
Signum filii hominis 78 V
Similitudines ponit xp̄us 1 D
Simeon q̄ꝫ benedixerit 15 C
Simeonis ꝓprietates 25 E
Simeō expectat xp̄m ī tēplo 25 h
Sine ip̄o factū est nihil 11 F
Si ego non abiero 45 D
Si tu sustulisti eum 39 E
Syon quid sit 34 C
Sodomitica pcti ḡuitas 65 A et infra
Solicitudo nimia tollēda ē 66 D
Sol obscuratio ꝑm doctores 1 D
Sol obscurabitur 78 X
Spine sunt multiplices 27 G
Spūssanct9 supueniet in te 4 S
Spūssancti filiꝰ nō dr̄ xp̄s 8 R
Spūssanct9 mansit in xp̄o 20 R l
Spūssanct9 dat9 fuit apl'is 42 R
Spūssanct9 dr̄ ꝓcedē a pr̄e 48 B
Spūssancti noīa ibidem C
Spūssanctus dr̄ ꝯsiliator ibidem
Spūssāct9 dr̄ spūs v̄itatis 48 D
Spūssanct9 nō dr̄ filiꝰ pr̄is 48 E
Spiritussanct9 quare dicitur spiritus 49 G
ct̄piritussanctus quare dicitur sāsus ibidem
Spūssancti missio duplex 49 H
Spūssanctus qn̄ missus sit 49 J
Spm̄sanctū recipientium dispositio 49 R
Spūssanct9 docebit oīa ibidē L
Spūs dicit̄ vir ī homine 75 H
Stadium quid sit 36 C
Status incipiencium prouiciencium Quadragesimo H
Status hūani ꝓprietates 55 D
Status ecclesie triplex 70 G
Stephani sācti ꝓprietates 12 C
Stelle quō cadent de celo 1 F
Stelle q̄ꝫ magi vider̄t ꝓprietates 18 H
Stella manifestabat xp̄m 18 R
Stellam ꝑdiderunt magi 18 R
Stella maris dr̄ maria 59 E
Stetit ihesus in littore 38 D
stetit ihs ī medio discipl'oꝝ 42 c
Stulti ⁊ tardi ad credendū 36 H
Subditus erat illis 19 P
Sudariū q̄d significet 41 D
Supbie quatuor species 60 C
Supbie quinq̄ꝫ mala ibidem F
Supbe mentis edificia 61 E
Surdū ⁊ mutū adducūt ei 61 F
Alenta decem milia obligans 75 F G
āgi se n̄ ꝑmittit dn̄s 39 f
Tetigit me aliquis 77 G
Tardi fuer̄t discipl'i ad c̄dendu3 47 F
Tectū īhabitant p̄lati 78 R
Tpa p̄dicacōis d̄stribunt̄ 6 E
Tpum differencie de xp̄o 19 B
Temp9 vite modicum 44 G
Tēpli d̄solacōe3 tīuer̄t iudei 12 n
Templū q̄lit̄ sit visitandū 25 G

Templi tres mansiones z9 H
Templum quadruplex 60 D
Temptari voluit dñs z9 B ⁊ C
Tẽptatio dyaboli fatua z9 J
Temptare deũ nõ debem9 z9 K
Temptat nos dñs 3z E
Tenebre quid sint 11 K
Tenebre exteriores inferni 71 S
Terra israhel quid sit 17 J
Terra natiuitatis delectat 7z A
Terra reperitur duplex 7z M
Testimoniũ reddentia xpõ z F
Testiõm q̃s deat phibẽ 13
Testamentũ fecit herodes 17 K
Testimoniũ io. de xpo zo M
Testes falsi fuerunt iudei 41 D
Testimonia fidei xpiane 48 F
Tetrarcha q̃s dicatur 6 C
Thauri ⁊ altilia q̃s designẽt 71 F
Timuerũt pastores videntes angelum 9 Q
Timor discipl'orum mortuo domino 37 D
Timor accepit omnes 67 E
Timend9 ẽ solus deus 70 H
Timor est triplex ibidem
Tyrus qualis ciuitas fuerit 61 A
Tyr9 designat mẽtẽ supbã 61 D
Tho. nõ fuit cũ discipulis 4z
Tho. pmisit dñs dubitaẽ 4z M
Thome apparuit dñs 4z P
Tho. an tetigerit xpm ibidem Q
Tho. qñ credidit cũ vidit 4z K
Tradit9 fuit xps m'tipl'r z8 B
Transfiguratio dñi 30 D B
trãsfiguracõi q̃ interfuerit ibidẽ E
Transfiguracõi pñs fuit moyses ibidem H
Transfigurari voluit dñs 30 D
Trãsmigratio fuit triplex 64 S
Tribulatio tpis nouissimi 78 M
Tribulationis dies breuiabunt ibidem D
Tribulam pmissiõe diuina 78 P
Triduo sustinet turba dñm 55 H
Trinitatẽ venerari debem9 50 A
Tu es qui venturus es z B
Tu quis es 3 E
Tuba canent angeli 78 A B
Tulerunt dominum meum 41 C
Turba dicitur iudeorum congregatio 12. A
Turbatus est herodes et ihero solima 18 L
Turba plia venit ad ihm z7 A
Turbe nominantur iudei 33 A
Turbe irruerunt in ihesum 53 A
Turba multa esset cũ ihesu 55 A
Turba quid significet 55 D
Allis oĩs implebit 6 L
allis q̃s significet ibidez
bi est q̃ nat9 ẽ rex iudeorum 18 F
Vbi fuerit corp9 ibi aq̃le 78 V
Ve p̃gnantibo ĩ illis diebo 78 L
Veniemus ad eũ et mansionem ꝛc. 49 F
Venit ad vos xps p dilectionem 49 D
Venientes ỏ lõge qui sint 55 J
Veniẽt dies in te 58 D
Venire ad xpm quit sit 73 C
Veniũt ad xpm aĩe m'tipl'r 73 D
Vendentes eiecit de tẽplo 58 G
Ventis imparat dominus 33 E
Venũdari iussit eũ dñs 75 H
Verbũ q̃liter sit in v̊gine 8 E
Verbũ qđ factũ ẽ videam9 10 C
Verbi incarnati laus 11 A
Verbũ erat in p̃ncipio 11 B
Verbi dei eternitas 11 C
Verbũ dñi filius dei 11 D

Verbū dei est eternū ibidem E
Verbum dei dicitur lumen 11 L
Verbū diuinū in q̄ dicat̄ ibidē N
Verbum dei venit in ꝓpria 11 O
Verbum caro factum ē ibidez R
Verbū dei dr̄ plenum gr̄a 11 X
Verbū p̄mū qd̄ puer ihesus loquebatur 19 M
Verbū ihu n̄ ītellexit mar. 19 N
Verbum dei audientes 27 D
Verbum dei suffocant tria 27 G
Verba dei audientes 33 D
Verbum dei est salus aīe 76 D
Veritas est triplex 48 D
Veritati triplici ꝯtradicētes ibidē
Veritatē relīquūt falsi ꝓphe 56 a
Veritas doctrine r̄linquitur quadrupliciter ibidem
Veritas iusticie relinquitur 56 B
Veritatem vite relinquētes 56 C
Vestiti moribꝰ vbi inueniāt̄ 2 N
Vestimenta alba vt nix 30 G
Vestes an resurgentibꝰ sint necessarie 41 E
Vestis nupcialis dr̄ caritas 71 P
Vestimenti christi fimbria 77 R
Vespe sabbati quid sit 35 G
Viā ꝓparauit xp̄o iohannes 2 N
Viam dirigite domini 3 R
Viam domini parate 6 R
Via q̄ christꝰ rediit ad pr̄ez 45 b
Viam dei in veritate doces 76 J
Viciū apparet specie v̄tutis 76 F
Viduitatis pulchre ꝓpetates 15 J
Vidimus gloriam eius 11 V
Vide nemini dixeris 22 C
Videt̄ christus q̄druplicitr 63 B
Vidē voluer̄t q̄ vos videt̄ 63 D
Videt deus cuncta 72 C
Visio est beatitudo 73 J
Videbunt filium hominis 78 Z
Vigilabāt pastores ꝓpt̄ tria 9 p
Villam emi 51 E
Villicus dei est homo 57 C
Villici prudens excogitatio 57 g
Villicꝰ iniq̄tatis laudat̄ ibidē H
Villa vnde dicatur 71 H
vinū d̄ficit ī nupciis carnali. 21 e
Vinum factum ex aqua 21 E
Vinea quid designet 26 D
Vineaz intranciū ꝓpetates 26 G
Vir in hoīe dicitur spūs 75 H
Virgini mittitur angelus 4 D
Virgo ꝯcepit christum ibidem E
Virgo debuit generere xp̄m 8 d
Virginis ꝯceptꝰ vn̄ formatꝰ 8 e
Virgo peperit christum 9 L
Virtutes celoꝝ mouebunt̄ 1 J
Virtutes celoꝝ mouebunt̄ 78 Z
Vis colligimus ea 24 G
Vita erat qd̄ in ip̄o factū ē 11 G
Vita erat lux hominū ibidem H
Vita quare nō dicitur lux angelorum vndecimo J
Vite hoīs tēpus modicum 44 E
Vite sequentis status 57 F
Vita actiua ⁊ ꝯtēplatiua 59 C D
Vita hūana suppomt̄ rot̄ 69 M
Vita nostra dicitur mors 74 H
Vna sabbati mar. magda. 74 H
Vnū est necessarium 59 R
Vnꝰ mūdatꝰ magnifi. deū 65 F
Vnde ememus panes 32 D
Vngē volentes ihesum 35. E
Vniuersū debitū nō reddet̄ 75 P
Vocatū est nomē eiꝰ ihus 16 J.
Vocat dn̄s operarios 26 R
Volūtas in xp̄o que fuerit 73 E
Voluntas pr̄is que sit ibidez F
Vos estis sal terre 62 B
Vos estis lux mundi 62 F
Vox dicitur iohannes 3 J

Vox triplex fuit iohannes 6 J
Vox in rama audita est 12 N
Vxorē duxi nō possū venire 51 G
p̄us iudicabit in humana forma 1 R
Xp̄i maiestatem qui videbunt 1 M
Xp̄s ponit sil̄itudines ibidem O
Xp̄s quādo incepit p̄dicare 2 A
Xp̄m eē messiā ꝓbāt pl̄a ibidē F
Xp̄s euāgelizauit pauꝑibꝰ 2 H
Zp̄s laudauit iohannem 2 L
Xp̄s dr̄ venisse post iohānē 3 P
Xp̄us dicitur flos 4 C
Xp̄s ꝯcipitur ex virgine 4 E
Zp̄s nascitur de virgine desponsata 4 F
Xp̄s dicitur filius dauid ꝛc 4 P
Xp̄s dicitur fructus marie 5 F
Xp̄s voluit nasci ex virgine 8 D
Xp̄i conceptum scrutari cupiētes ibidem J
Xp̄s non dr̄ filius spūssancti 8 R
Xp̄s saluat ꝓpl̄m a pc̄tis ibidē L
Xp̄i natiuitatem sequuntur miracula 9 A et infra
Zp̄s nascit̄ in bethleem 9 H
Xp̄s q̄ꝫ diu fuit ī vtero mar. 9 R
Xp̄m peperit virgo 9 L
Xp̄s q̄liter natus sit ibidem M
Xp̄s dr̄ p̄mogenitus marie 9 N
Xp̄i natiuitas nunciatur pastoribus 9 R
Xp̄s natus n̄ loquebat̄ ibidē S
Xp̄s inuenit̄ cum maria 10 E
Xp̄m laudabant pastores 10 H
Xp̄m non receperunt iudei 11 P.
Xp̄s assimilat se galline 12 M
Xp̄o an datus fuerit āgel9 14 B
Xp̄s positus est in ruinā ꝛc 15 D
Xp̄s voluit circumcidi 16 F
Xp̄s q̄ciēs efudit sanguinē 16 G
Xp̄i reductio ex egipto 17 E
Xp̄s elegit galileam 17 M
Xp̄s vocatur nazareus ibidē N
Xp̄i natiuitas describitur 16 D
Xp̄us dicitur rex 18 G
Xp̄s dr̄ vnius diei octo dierum ꝛc 19 B
Xp̄s approbauit quadruplicem legem 19 Q
Xp̄s habuit spm̄sanctū 20 R L
xp̄s fecit miracula 22 B
Xp̄s seminauit triplex semē 24 b
Xp̄s presentat̄ ꝓpter q̄tuor 25 D
Xp̄s exiuit quintupliciter 27 B
Xp̄s pluries predixit suam passionem 28 A
Xp̄s ml̄tipl̄r fuit traditus 28 B
Xp̄m iudei aliq̄n intellexer̄t 28 F
Xp̄s apꝑuit eūtibꝰ ī emaus 36 E
Xp̄m cōmendant discipl̄i 36 G
Xp̄s tenet medium 37 A
Xp̄s est adorandus 40 B
Xp̄s dr̄ sacerdos ⁊ rex ibidem E
Xp̄s est cum pluribus 40 H
Xp̄i resūgentis opꝑtūitates 41 F
Xp̄s ē fideiussor ꝓpc̄tis 43 J
Xp̄s nō distulit resūrecōez 44 B
Xp̄s t̄plici via r̄diit ad pr̄ez 45 b
Xp̄s vsus est prouerbiis 46 L
Xp̄us visitauit gentes 61 C
Xp̄s fili9 dauid ⁊ abrahā 64 D
Xp̄s caruit domo in mūdo 68 A
Xp̄s cuius filius sit 69 R
Xp̄s dicitur magister 76 G
Xp̄iani quare vocamur 19 O
Xp̄iani nō ꝑsequūt̄ iudeos 58 E
Air9 q̄liter īterp̄tat̄ 77 b
Yairus n̄ corripit̄ ꝫ r̄gul9 77 C
Yairus quē d̄signet ibidem E

Ydolatria vbi inceperit 31 E
Ydrie sex q̇d designent 21 H
Ydrie spūales que sint 21 M
Ydrie īplende aqua spūali 21 N
Ydrie duplicis vite ibidem O
Ydropicus vnde dicatur 68 D
Ydropicus q̄ designet ibidem E
Ymago dei ꝑuertitur 76 M N
Ymago dei ⁊ cesaris differt 76 O
Ypocrita eiice p̄mū trabē ꝛc 50 J
Ypocrisis dicitur ydolum 78 J
Ysaac quomodo īterpretet 64 F
Acharias filius barachye 12 G
Zacharias ⁊ abel soli nominantur ibidem H
Zaram ⁊ phares. 64 H
Zizania ꝑ quē sēmet 24 C ⁊ īfra
Zizanie pena 24 J
Zorobabel cui9 filius fuerit 64 T

Finit registrum.

Prologus

Incipit solemne opus expositionis Euāngeliorum dominicalium totius anni reuerendi magistri Alberti de Padua ordinis fratrū heremitarum sancti Augustini Cuz concordancia quatuor euangelistarum in passionem dominicam.

Domine deus ecce nescio loqui: qa puer ego sum et tamen laudare te cupit homo aliqua portio creature tue: circumferens mortalitatem suam: circumferens testimonium peccati sui. Magn9 quidem es domine et laudibilis valde: magna virt9 tua: et sapientie tue non est numerus: Superbis enim resistis a gratiā prestas humilibus. Quomodo loquar ad dominum meum cum sim puluis et cinis: retrahit me a sermone tuo scripture nescientia: cuz scptum sit. Priusq̄ loquaris discе: et post omnia terret inexperientia studii: quia puer ego sum. Veruntamen patet tibi desideriū anime mee qui scrutans renes et corda: a scis domine quia cupit te laudare anima mea: tu desiderare dedisti: da et pficere vt narrem nomen tuum fratribus meis: a in medio ecclesie laudē te. Aperi igitur mihi domine thesauz̄ patre intelligentie tue: et da sermonem rectum et benesonantem in os meum. Ecce coram te sunt fragilitas. nescientia. et infirmitas mea. Tu fragilem firma mentem spiritu principali tuo. vt dicam illud prophēticum Veruntamen ego repletus sum fortitudine spūs domini. iustitia et iudicio. vt annunciē iacobo peccatum suum et israhel sceleus suū. Audiam vocem tuam. audiam illā domine purgantem ignorancā Emitte seraphim sanctū tuum qui mundet labia mea a calculo quē forcipe tulerat de altari. ne mihi dicas. quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentū meū per os tuum. Sana domine infirmitatez cecitatis et inexperientie. qui insistis vt iuuenes et virgines senes cum iunioribus laudarent nomē domini. Tu suscitasti spiritum sanctum tuuz iunioris pueri. a apd̄ te nulla infirma etas est. nisi que pcto languescit. Dic ergo mihi. Noli dicere quia puer ego sum. qm̄ ad omnia que mittam te ibis et vniuersa quecunq̄ mandauero tibi loqueris. dicas et obediendi des facultatem. a acceptabile tibi reddat lingue atq̄ stili obsequium beate marie virginis meritis a precibus. atq̄ sā

ctorum confessorū Augustini ⁊ Gregorii. omniumq; sanctorum. q̄ viuis et regnas in secula seculorum Amen.

Explicit prologus. Incipit expositō prenarrata. Dominica prima de aduentu

Sermo primus. A:

Runt signa in sole et luna et stellis. ⁊ in terris pressura gentium Luc. xxi ca°. Ad natalicia principum celebranda consueuit antiquitus se quilibet preparare. Qua consuetudine ordinauit ecclesia vt hoc tempore aduentus quilibet fideliuz se preparet ad sui principis natiuitatem digno suscipiendaz honore: Ez ne crederes hoc esse modicum: Ideo in euangelio hodierno legitur quanta sit maiestas ⁊ potencia xp̄i que in iudicio apparebit quando pro meritis reddet vnicuiq;. Et quia aliqui bonū agūt amore p̄mii. aliqui vero timore pene. Ideo vtrūq; in euāgelio primo aduentus legit vt ex his quilibet excitet saluatoris deuotē natiuitatem suscipeē. Quatuor igit̄ in p̄senti euangelio tanguntur. Primum est creature mundi inconsueta turbatio Secundum est venientis iudicis magnifica apparicio ibi: extūc videbunt ꝛc. Tertium est electorum propinqua consolatio: ibi his autez fieri ꝛc. Quartū est futuroz certa confirmatio ibi. amē dico vobis ꝛc. ℣ Propter primū autem sciendu est q̄ signa precedencia aduentū dn̄ pauca tanguntur hic. Sed vt dicat magister in historiis scolasticis. Joremi9 in cronicis hebreoz. 15 signa inuenit q̄ licet apocripha sint dicuntur tamen debere p̄cedē aduentum xp̄i. Prima namq; die eriget se mare quadraginta cubitis super omnes montes stans velut murus immobile. Secunda die sic in profundo descendet vt vix appareat. Tercia die marine belue super mare apparentes. dabunt terribiles voces ad celum. Quarta die ardebit mare et aq̄ ois. Quinta die omnia virencia dabunt rorem sanguineum. Sexta die corruēt omnia edificia. Septimo die collidentē petre adinuicē. Octaua die erit terremotus generalis. Nona die montes equabuntur vallibus. Decima die exeuntes homines de cauernis velut amētes ibunt et mutem loqui non poterunt. Undecima die stabunt ossa mortuoz super sepulcra. Duodecima die cadent stelle. Tercia decima die omnia viuencia morientē. Quartadecima die ardebunt celum et terra. Quintadecima die resurgent cūcti homines. et fiet celum nouum et terra. Vtrum ita futurum sit non est au

tentium quia in sacra scriptura non repitur.. Verum tñ q̄ aliq̄ signa sint hoc nobis constat ex euangelio.. que autem illa sint nescimus nisi illud quod in scriptura dicitur. ¶ Tres autē sunt cause signorum precedentium. Prima quia vt dicit Crisoꝰ sicut homo moriens patitur fantasias et turbationes maximas sic mundus deficiens totus conturbabitur. homo enim minor mūdꝰ est. ⁊ iō minori deficiente. i. maiori mundo. ex minori oportet cognoscere. Secūda tā ē propt̄ hominis punitionez. nam vt dicit Sap̄. 11. c. Per que aliquis peccauerit per hec et torquet̄: Et q̄ homo peccauit abutendo creatura mundi per eadem. creatura suis nouitatibus eum torquebit. Vñ Sap̄. 5. c. Pugnabit pro eo orbis terre otra insensatos. Tercia causa hiꝰ est quatenꝰ manifestet̄ oīpotencia ad cuius aduentuz omnis creatura cō tremescit. Vnde Balach. 3. c. dicit. Quis poterit cogitare diem aduentus eius et quis stabit ad videndum eum. Dbmissis igitur aliis exequamur de his signis que in euangelio tractantur et ponunt̄ quatuor genera signoꝝ. scz in creatura celesti corporea. secundo in creatura inferiori corporea. Tercō in creatuara p̄senti corporali ptim spirituali que est homo. quarto in creatura pure spirituali que est angelus. Primo itaq̄ ponunt̄ signa in creatura celesti corporea. vnde dicit: Erunt signa: Signuz licet aliquid sit in se. ad aliquid tamen aliud ostendendum assumit̄. in sole qui preest die ⁊ generalem in se ommū virtutum corporalium continet virtutem: ⁊ luna: que p̄est nocti lumināre minus ⁊ tempat excellenciam virtute solis: ⁊ stellis: que decorant noctem. ⁊ generalem virtutez solis et lune determinant ad speciales effectus. ¶ Nota q̄ sic̄ fuerit creata hic celestia corpora vt essent in signa ⁊ tempore durante mundo ita hic ordinata sunt vt sui nouitate finem mundi denuncient. que autez ista signa sint futura non dicitur hic. Sed legit̄ ysa. 13. c. Stelle celi ⁊ splendor aerum expandent lumen suum. Obtenebratus est sol in ortu suo et luna non splendet in lumine suo. Hic queritur de defectu celestium luminarium. ⁊ primo de sole. et quomō intelligenda sit obtenebratio eius. Et dicit Origenes. q̄ ex magno fumo ignis eleuato qui ardebit in consūmatione seculi. obtenebrabitur superior pars aeris. ita vt lumen solis non appareat. Sedo ad hoc respōdet Jheronimꝰ. q̄ comparatiue diuine lucis que apparebit videbit̄ obscuratꝰ sic lumē cādele ñ lucz i die Tercio respondet Rabanus. q̄ nihil prohibet quin luminaria mundi vere tunc amittant lucem propriam vt peracto iudicio sic lux lune sicut lux solis luceat.. Sol autem septemplicat̄. vt

dicitur ysa·30.c. hoc autem rationabile. Nam lux ista celestium corporum est generatiua et corruptiua et quia tunc cessabunt omnia ista. Ideo luminaria celi amissa ista luce. alterius dispositionis nouam recipient claritatem. Quarta causa quare sol obtenebrabitur est ad penam reproborum quia enim abusi sunt claritate eius. obtenebrabunt. sicut egipcijs date sūt tenebre ita dē se vt palpari possint. Exo.10.ca°. Vnde dicitur Sap̄.18.c. pctoribus superponitur grauis nox ymago tenebraꝝ. E Deinde queritur de defectu lune Johel·3.c. dicitur ꝙ luā conuertetur in sanguinem. habebit enim colorem sanguineum. propter duo. Primo quatenus ostendatur quia ille cuius sanguis iniuste sparsus fuit a peccatoribus. iudicaturus est mundum. Secūdo vt terreantur hi qui diuinum honorem lune dederunt. sicut gentiles cuius ydolatrie similitudinem adhuc quidam cristiani seruant signantes se versus lunaꝫ saltantes ac alia facientes qui non minus pena q̄ derisione sunt digni. Nec enim est iniquitas maxima ⁊ negatio ꝯtra altissimū vt dicit Job·31·c. F Vltimo videndum est de stellis ꝙ dicitur Math.24.c. ꝙ cadēt de celo. hoc enim impossibile videtur vt dicit Origenes. Cum omnes aut plures earum maiores sint q̄ tota terra. quomodo ergo cadent de celo. cum earum magnitudini terra nō sufficiat Et dicendum dupliciter. Primo quia hic appellantur stelle vulgariter exalationes ignite. quarum tanta erit habundancia in fine mundi. vt omnis multitudo stellarum cadere videatur. Vel si stelle proprie intelliguntur dicendum est secundomodo. ꝙ nō cadent de celo. dicuntur tamen cadere. quia non apparebunt sole et luna obscuratis. ita vt credant homines eas cecidisse. Vnde Math.11.c. dicitur. Stelle celi erunt decidentes G Secundo ponitur signum in creatura pure corporali īferiori: ⁊ erit supple in terris pressura gentium: quod duobus modis intelligi potest. Primo quia erit circa finem mundi magna pressura: dum conabitur opprimere gentem. et precipue tunc tiranni mlti consurgent opprimentes populos. Et arbitrari possum9 ex h̄ ꝓpinquū esse finē mundi. quia videmus passim tirānos ciuitatum vsurpare dominium. Secundo potest intelligi. ꝙ erit p̄ssura gentium quia fugient omnes gentes a maritimis locis. ad mediterraneas regiones: pre confusione sonitus maris et fluctuum: ysaie 50.ca°. Ecce īcrepatione mea desertum faciam mare terribilem fatiet mare sonituꝫ ita vt omnes inde fugient. qd̄ ideo continget quia facta alteratione circa celestia corpora necessario confunditur mare quod disponitur per superiora illa. et

maxime apparet effectus lune ⁊ mare in fluxu et refluxu eius .
D Tercio ponitur signum in creatura partim corporali et partim spirituali scz homine: arescentibus hominibus: qui primo erant opulenti ⁊ pigues. Vnde ysaie decimotercio capitlo Omnes manus dissoluentur et omne cor hominis contabescet et conterretur. tortores et dolores tenebunt. quasi parturientes dolebunt. vnusquisq; ad proximum suum dolebit facies combuste vultus eorum. Et Trenoꝝ quarto caº dicitur. Denigrata est super carbones facies eorum aruit et facta est quasi lignum. Deinde ponitur causa istius ariditatis. quia: pre timore immínentium terribilium: ⁊ expectatione: futurorum malorum. pre sument enim homines q̄ futura adhuc peiora sint. ⁊ ideo siccabuntur et arescent pre tristitia ⁊ pauoꝛ. quia spiritus tristis exsiccat ossa que superuenient vniuerso orbi. ysaie decimotercio caº. Visitabo dicit dominus super orbem mala ⁊ contra impios iniquitatem eorum ⁊ requiescere faciam superbiam infideliuꝫ et arrogantiam fortium humiliabo. J Quarto ponitur signum in creatura pure spirituali scilicet angelica. Nam virtutes celorum mouentur: celestes virtutes sancti angeli sunt. vel spíritualiter motores orbium qui dicuntur celestes virtutes quia sicut celum continet omnem inferiorem virtutem. celestis autem virtus sicut in fonte reseruatur ī stella vel planeta ita omis virtus celestium corporum in suis continetur motoribus. Nota quia vt dicit Crisostomus. Si rege terreno ad expeditioneꝫ surgente. totus exercitus commouetur et tota ciuitas feruet. q̄to magis rege celorum surgente ad iudicandum viuos et mortuos. virtutes celorum mouebuntur. iste autem motus erit ꝓp̄ quatuor. Primo quia propter factorum āmirationem obtupescent. videntes inconsueta signa precedere naturalem ordinem. Secundo mouebuntur ad peccatoris vindictam ⁊ punitionem cum viderint regem suum iratum. exibunt enim angeli ⁊ separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminuꝫ ignis Mathei decimotercio. Tercio mouebuntur timore aliqualiter videntes totum orbem iudicari. ⁊ precipue luciferum qui fuit princeps eorum. Vnde Ezechꝫ. trigesimoprimo. A somitu rume eius id est luciferi commoui gentes cuꝫ deducerem eum ad īfernum. Quarto mouebuntur propter potestatis priuationeꝫ nam tunc auffertur ab eis officium mouendi celos. tunc non dominabuntur quidam ciuitatibus. quidam regnis et prouinciis: vt nunc. sed auffertur ab eis ista potestas Vnde Corinthº

decimoquinto capitulo. Euacuabit omnem principatum. potestatem. et virtutem dicit ibidem glosa Dum durat mundus angeli angelis presunt. demones demonibus. homines hominibus ad vtilitatem viuentium vel decceptionem. sed omnibus collatis iam omnis prelatio cessabit. quia necessaria non erit.

Secunda pars:

Secundo ait dicitur. Et tunc videbunt ꝛc. tangitur venientis iudicis magnifica apparitio. Circa quod quinq; innuuntur. Primum est manifestus aduentꝰ dicens: Et tunc: Istud illi soli est notum qui venturus est iudicare: Videbunt: clare certe et manifeste intuebitur eum omnis oculus. a qui eum pupugerunt. Vt dicit in psal: Deus enim noster manifeste veniet deus noster et non silebit. et qui pro omnibus humanatus est ab omnibus videbitur Secundo ponitur humanitatis natura. filium hominis: id est filiū virginis. sicut enim vulgato nomine. nomen hominis de viro intelligitur sicut enim de digniori. quanq̃m sit commune nomen vtriq; sexui ita quia virgo salutem viris recuperauit a mulieribus excellenter nomen hominis appellatur. Judicabit autē christus mundum in forma natuē humane propter tria Primo quidem quia si in forma humana mundus euꝫ condemnauit iniuste. rationabile est vt in eadem forma mundum iuste iudicet. Vnde psal. Deus iudicium tuum regi da. Secundo ad confusionem iudeoruꝫ quatenus videntes se iudicaturi ab homine in quez credere noluerunt confundantur ysa. quadragesimoquinto. c. Ad eum venient et confundētur omnes qui repugnant a Tercio ad penam reproborum videntium se iudicari non ab angelo sed ab homine. et ad gloriam electorum videntium naturaz sui generis excellentissime exaltatam L Tercio ponitur honore venientis. Venientem in nube: In legibus sanctitum est q̃ nulla proferatur sententia nisi iudice pro tribunali sedente. Throꝰ autem regalis xpi iudicantis erit nubes. Vnde Eccles. viçesimo quarto. Ego inquit in altissimis habito et tronus meus in columna nubis. Duplex autem causa esse potest q̃ veniet in nube Prima vt dicit Origenes quia sicut eo ascendente in celum nubes eum tulit propter honorem ascendentis. ita eum deferat descendentem. Secunda causa potest esse quia tanta erit claritas corporis eius. q̃ nisi i nube. videri non posset. sicut nec claritas solis. et ideo vt dicit psalmista. Nubes et caligo in circuitu eꝰ.

Quarto ponitur vehementis potestas. Cum potestate magna: ad puniendos reprobos sine potastate eius et virtute iudicis auctoritas nulla est. Et bene oportet hanc potestatem magnam esse. quoniam iudicat magnos et paruos. reges et principes. tiranos. et q plus est etiam angelicam creaturam. propter hāc potestatem timebunt eum omnes. Et tunc incipient dicere omnes peccatores montibus. cadite super nos a collibus cooperite nos et desiderabunt mortem et non muenient. vt dicitur Apoca. 6

Quinto ponitur iudicis maiestas Et maiestatem. Maiestatem diuinitatis eius soli homines videbunt qui mundo corde sē Vnde de eis scriptum est Mathei quinto. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. De reprobis vero dicitur Tollatur impius ne videat gloriam dei. videbunt enim impii potestatem eius vt timeant. sed non diuinitatem ne gaudeāt. Et nota q maiestas christi etiam erit in honore communicantium sez multitudine celestium spirituum. patriarcharum. prophetarum martirum. confessorum. virginum. et apostolorum qui sedebūt super sedes assessores regis. iudicantes duodecim tribus israhel. De ista comitiua dicitur Deutronomii. 33. Apparuit dominus de monte pharan et cum eo sanctoꝝ milia.

Tercia pars.

Ertio ponitur electorum propinqua consolatio cuz dicatur. His autem ꝛc. Et quatuor sunt videnda. Primo enim reddit electos attentos adpropinquaz ipsorum redemptionem. Vnde dicit: His autem signis et mirabilibus fieri incipientibus: cum peccatores arescent pre timore et expectatione malorum vos qui estis genus electū regale sacerdotium. gens sancta. populus acquisitionis: respicite: i. diligenter attendite et considerate. Et leuate capita vestra .i. mentes vestras cum gaudio erigite. ysaie. 65. Gaudete cuz letitia qui in tristitia fuistis. quoniam appropinquabit redemptio vestra. Nota q virtute passionis christi redemptio electoruz facta est. sed eiusdem redemptionis effectum nondum plenarie cōsecuti sunt. Adhuc enim grauamur nexibus corporis. Tunc vero vt dicitur ysaie quadragesimo. Justi mutabunt fortitudinez ita vt penitus caro subiugatur spiritui etiam adhuc mortis legi subiugamur. Sed vt dicit apostolus ꝑmo Corinth. c. decimo quinto. Tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. adhuc malorum hominuz premimur. Sed tunc implebunt illud promissum querimonie sanctorum Apocal' sexto dicē

tium. Vsquequo non defendis domine sanguinem nostrum de his qui habitant in terra. et acceperunt diuinum responsū. Ad huc sustinete modicum tempus. Tunc etiam liberi erimus ab infestatione malorum spirituum. quia non erunt in cœlo vbi mansio sanctorum est. ℣ Secundo ponitur promissionis declaratio per similitudinem. Et dicit illis similitudinem: diuina promissa propter sui altitudinem non plene intelliguntur: nisi congruis sint declarata exemplis. ea namq; nec oculus vidit: nec auris audiuit. nec in cor hominis ascenderit. Videte ficulneam et omnes arbores cum producunt iam ex se fructum. id est producere incipiunt mittendo folia vel flores. sicut contingerit ī vere. Satis quia prope est estas. Et tunc hanc similitudinē applicat ad propositum. Ita et vos cum videritis hec. signa quippe dixi. fieri scitote quoniam prope est regnum dei: prope ē: vt vobis detur quēadmodū quotidie in oratione dominica dicamus Adueniat regnum tuum. Nota q; propter tria conuenienter regnum cœlorum estiuo tempori comparatur. Est enim estatis tēpus fructiferum lucidum et iocundum. Sic in regno cœlorum reperitur omnis suauitas spiritualiuz fructuū Apo. vlt. Ex vtraq; parte fluminis lignum vite afferens fructus duodecim p mēses singulos. Secundo regnum cœlorum est lucidum Vnde Apoc. duodecimo. Ciuitas regis cœlestis non eget solem nec lunā vt lucent in ea. Nam claritas dei illuminat eam. et lucerna eius est agnus. Tercio regnum cœlorum est iocundum. Vnde ysaie tricesimoquinto. Venient in sion cum laude et letitia sempiterna. super caput eorum. gaudium et letitiam obtinebunt et fugiet dolor et gemitus. ℣ Tercio ponitur tempus signorum christi. possent enim dicere electi. credimus q; venientibus signis aduentus tui prope erit regnum dei. Sed adhuc dubitamus quando illa signa futura sint. Et ideo benignus magister adiungit. Amen dico vobis: Amen hebreum est a vt dicit Augustinus super Johannem. nec grecus nec latinus interpres ausus est interpretari. precipue propter reuerentiam saluatoris: q; ad confirmandum veritatem frequenter eo vsus est. Interpretatur autem amen. vere fideliter. aut fiat. Quoniam non preteribit generatio hec donec omnia fiant: Hoc autem duobus modis potest intelligi. Primo vt nomine huius generationis intelligatur ecclesia fidelium que non habebit finem donec omnia ī pleantur. et ipsa triumphans ecclesia congregetur. Sex enim sunt generationes. Prima ab Adam vsq; ad Noe. Secunda a Noe vsq; ad Abraham. Tercia ab Abraham vsq; Moysen.

Quarta a Moyse vsq; ad Dauid. Quinta a Dauid vsq; ad christum. Sexta a christo vsq; ad finem mundi. Generatio ergo p̄terit et generatio aduenit. vt dicitur Ecclesiastes primo. Sed hec gn̄acō q̄rentiū dominū manet vsq; ad finez seculi nec deficit Et hoc promisit saluator beato Petro pastori ecclesie Luc. vicesimosecundo dicens. Ego rogaui pro te Petre. vt non deficiat fides tua. Secundo per generationem istam intelligi potest iudaicus populus qui non deficiet q̄ꝫdiu ipso vidente omnia ꝯpleant̄

Q Quarto ponitur verborum christi confirmatio: Celum et terra transibunt. verba autem mea non transibunt: quasi dicat Ecce quanta est stabilitas verborum meorum. quia transeunte celo quo nihil inuariabilius. transeunte terra qua nihil immobilius. verborum tamen meorum veritas non transibit. Quia vt dicitur Prouerbiorum duodecimo. Labium veritatis firmum erit in perpetuum. Nota q̄ celum et terra transibunt non quantum ad sustantiam. sed quo ad qualitatez. quia a celo auferetur claritas ista quam habet sol. et similiter a luna. et dabitur eis maior claritas Aer etiam et aqua purgabuntur et terra in sup̄ficie erit sicut christallus. Et hoc totum fiet propter gloriam beatorum. vt homine glorificato. cuncta etiam creatura innouet̄. Vnde secundi Petri vltimo. Nouos celos et nouam terram secundum promissa christi expectemus. Rogamus ergo ꝛc.

Dominica secunda aduentus Prima pars Sermo secundus:

Vm audisset Johannes in vinculis opera cristi mittens duos ex discipulis suis ait illi: Tu es qui venturus es ꝛc. Mathei vndecimo capl'o. De materia istius Euangelii habetur etiam Luc. secundo capitulo Cum videmus vel audimus aliquem eminere virtutibus. in sapiencia. aut sanctitate. aut eloquencia. consueuimus de persona eius querere. vt cuius sit nominis cuius patrie. cuius originis. atq; ita d̄ singulis: quatenꝰ certiorem ipsiꝰ noticiam habeamꝰ Audiēs igit̄ iohannes baptista famam christi. interrogat de conditionibus ipsius per int̄positos nuncios dicens. Tu es ꝛc. Hec igit̄ ē materia p̄ntis euāgelii ī q̄ t̄a tangūt̄. Primū ē Joh̄is d̄uota int̄rogacō d̄ noticia

veritatis. Secundū est saluatoris probata ſponſio dē potencia deitatis. ibi respondens autem ihesus ait illis. Tercium est precursoris inclita commendatio de euidencia sanctitatis ibi. Illis autem abeuntibus. Circa primum tria ponuntur. Primum est motiuum interrogandi. Vnde dicit. Cum audisset Johannes: referentibus discipulis scilicet in vinculis in quibo herodes illum coniecerat propter hoc quia ipsius incestum arguebat dicēs Nō licet tibi habere vxorem fratris tui eo viuente/Opera christi: que iam diuulgabantur in tota regione illa. Et est sciendū q̄ christus ante carcerationem Johannis non predicauit palā nec etiam multa miracula fecit. nisi de conuersione aque in vinum Johannis secundo capitulo. Johanne vero incarcerato venit in galileam. et cepit palam predicare et congregare discipulos atq̄ operari miracula vt habetur Math̄. quarto capitulo Vnde ex hoc eius fama tantum diffusa est vt etiam vinculatus Johānes illam audierit. Secundo ponitur discipulorum missio. Mittens quia per seipsum accedere non poterat. Duos ex discipulis suis quorum vnus ādreas fuit. Et attende quomodo figurabat mores ecclesie in missione duorum. quia christus vadens misit discipulos binos ante faciem suam Luc. decimo capto. Tercio ponitur questionis propositio: Mit illi: quos em̄ per alios dicebat ipse querere dicitur. Tu es qui venturus es an aliū expectam9 Hoc autem duobus modis potest legi. Vnomodo q̄ pars ista9 orationis plane legatur scilicet: Tu es qui venturus es: quasi dicat. Scio te esse eum qui venturus es. Altera vero pars interrogatiue legitur. Expectamus an alium. vpute antichristum q̄ alius sit a te. immo ex toto tibi contrarius. Aliomodo potest legi vt consuetum est. vt tota illa oratio sit duplex interrogatio diuisam per hanc disiunctiuam: an: quatenus hoc totum cadat in questione Tu es qui venturus es an aliū expectam9 Iuxta hanc intelligentiam habet locum questio quam beatus Egregorius in Omelia ponit. Constat enim q̄ beatus Johannes cognouit christum venisse. quando exultauit in vtero matris ad presentiam virginis. ipse etiam cum iam perfecte esset etatis illum baptizauit. testimonium diuinitatis audiuit in voce patris. vidit in apparitione spiritus sancti. et vlterius illum digito demōstrauit dicens. Ecce agnus dei Johannis primo capto. Nō igitur videtur q̄ querere debuerit. Tu es qui venturus es. Sed huic questioni manicheorum heresis taz horribiliter respōdebat q̄ forte nec scribendum esset dicens Johannem errasse in fide

et ob hoc dicit eum esse damnatum. quia prius decollatus est. q̄ discipuli quos misit ad illuz redierint. Sed quia impossibile est illum errasse in fide qui fuit eximius prophetarū. et quo nullus inter natos mulierum surrexit maior Johāne baptista. Ido abhorrentes serpentine vocis hereticam prauitatem. Juxta catholice veritatem fidei tripliciter huic questioni possumus satisfacere Primo enim dicit beatus Gregorius ⁊ Jheronimus q̄ non dubitauit Johannes de christo. an ipse esset qui venerat saluare mundum. Hic enim primo testificatus fuerat. Sed querit an cristus moriturus sit et ad inferna descensurus vt liberaret sanctos patres. volebat enim nunciare illum in limbo sicut nunciauerat mundo. Contra illam solutionem arguit Johannes crisostoꝰ quia non videtur rationabile vt maximus prophetarum dubiuerit de morte christi ⁊ de descensu ad inferna: que minores prophete cognouerunt. Nam ysaias dicit quinquagesimotercio capl'o. Sicut ouis ad occisionez ductus est quod pertinet ad mortem christi. zacharie vero nono caº. dicitur. Tu autez in sanguine testamenti tui eduxisti vinctos tuos de lacu in quo non erat aqua. quod pertinet ad descensum christi ad inferos. D

Sed vt sustineamus sententiam Gregorii et Jheronimi est sciēdum. q̄ quadruplex est questio vel interrogatio scz dubitatiois admirationis. compassionis ⁊ dilectionis. Querimus em̄ de eo quod dubitamus. vt vtruz plures damnentur christiani vl' saluentur. Secundo querimus non dubitando sed admirando: vt quomodo natus sit christus ex virgine. Tercio querimus compatiendo in fortunio alicuius. vt dicendo quomodo accidit tibi o amice ⁊ vnde nam tanta tibi arisit calamitas: ⁊ similia. Quarto querimus amando. vt subito videntes desideratum amicū ex vehementi amore in questionem prorumpimus dicentes. nūq̄d tu es dilectus meus. nuz tu ille es. qui magna in me vere amicicie officia exercuisti. aut similia. Cum igitur vt dicunt Gregorius et Jheronimus Johannes īterrogauit xp̄m de morte sua et de descensu ad inferos: non est intelligendum q̄ voluerit euz interrogare tamq̄z dubitans. secundum quem intellectum arguit contra eos Crisostomꝰ sed illa interrogatio fuit admirantis cōpacientis et amantis. Vnde Ambrosius dicit Johannem dubitasse id est per modum dubitantis se habuisse. non fide sed pietate id est non ex defectu fidei sed ex habundancia pietatis. Admirabat' eī Johānes misteriū r̄dēptiois hūani generis ꝑ mortē xp̄i: ꝯpatiebat' īnocēcie patiētꝭ qꝛ morituꝝ sciebat q̄ pctm nō

scat. nec inuentus est dolus in ore eius. afficiebatur amore. cognoscens inestimabilem dei caritatez: qua genus dilexit humanum. ita vt proprio filio suo non pepercerit. sed pro nobis omnibus traderet illum: vt dicitur ad Roma. 18. non igitur fuit interrogatio iohannis tanq̃ dubitantis. sed tamq̃ condolentis et vehementer amantis. Secundo ad questionem propositaz respondent iohannes Crisostomus et hilarius dicentes. iohannē non sue sed discipulorum ignorancie consuluisse. Dicit em̃ gregorius. 12. libro moral'. q̃ viri iusti solent etiam ea que ipsi solide a veraciter sciũt a sesiũt q̃si ex dubietate pferre. vt ifirmoz in se sententiam transferant. iohannes ergo videns se propinquum morti. voluit vt discipuli sui relicto eo transirent ad christum a quo esset vera salus. a quo haurirent doctrinam euangelice perfectionis. et qui erat saluator generis humani qui ipsos instrueret perfectius et saluaret. cogitauit quomodo id possz efficere. Si autem dixisset discipulis suis. eatis ad xp̃m quia ipse est maior me. crediderent q̃ ipse hoc ex humilitate diceret. atqz sic vehemẽtius a adhesissẽt mmoq̃ ipõ delicto sese tñstulissent ad xp̃m. vñ deliberauit eos ad xp̃m mittẽ q̃si cã mtrogandi: vñ videtes mirabilia xp̃i opera q̃ nũq̃ iohãnes fecerat: credẽt i illũ et efficerentur sui discipuli Tercio adhuc forte potestaliter dicit iohannes enim in testimonium de cristo perhibuerat. cuius testimonium vox patris de nube confirmauit dicens. hic est filio9 meus dilectus in quo mihi complacui ipsum audite. Math̃ terc̃ huius etiam testimonium spiritus sanctus confirmauerat. descẽdens corporali specie sicut columba in cristum Luc. 3. cristus autem ipsius iohannis testimonium nondum confirmauerat. Volens igitur iohãnes qui a tota missus erat trinitate. suũ ab omnibus diuinis personis confirmari testimonium interrogat a cristo. tu es qui venturus es an alium expectamus ãc. quatenus id quod iam dudum pater et spiritus sanctus confirmauerant dei etiam filius confirmando acceptaret. et sic patet responsio et cetera.

Secunda pars.

Ecundo cum dicitur. Et respondens illis. tangitur saluatoris. probata responsio de potencia deitatis. Circa quod tria ponuntur. Primum est meritorum remissio. Propter quod quidem est sciendum Qua

vt dicatur Luc. secundo proposita questione christus in ipsa ho
ra sanauit multos a languoribus suis in presencia nunciorum
Johānis: et respōdens: tunc: illis ihesus ait. ite nūciate iohānī
verba: que audistis: a opera: que vidistis: quasi dicat. Nolo
arroganter dicere me esse christum. mitis enim sum et humilis
corde. nec opus est idipsum verbis attestari. quando ipsa doctri
ne profunditas et potencia miraculorum testimonium perhibēt
de me. quoniam ego sum christus dei filius. dei virtus et dei sa
piencia ℣ Hec enim duo scz verba et miracula cristi ma
xime probant eum esse cristum. verba namq; eius erant intelli
gencie subtilissime suauitatisq; admirande. vnde illi qui missi fu
erant a principibus sacerdotum et phariseis vt caperent ihesum
in sermone: cum audissent verba eius celesti sapiencia plena stu
pendeq; dulcedinis ita vt facile audientium animos in affectum
pii raperent amoris. reuersi sunt dicentes. Nunq; sic locutus est
homo vt hic homo loquitur tam sapienter. tam dulciter. tā pie
tam pregnanter. et postremo taz efficaciter. vt recte regius pro
phēta dixerit de eo. cui dulcia eloquia tua super mel ori meo Ope
ra etiam eius diuinitatem probabant. vnde iohannis tercio.
Nicodemus dicebat cristo: Scimus quia a deo venisti magister
nemo enim potest hec signa facere que tu facis. nisi fuerit deus cuz
eo. cum eo non solum per graciam vt cum ceteris sanctis viris.
sed cum eo in vnitate persone. hoc autem verum esse facile depre
hendes. si eius opera pia meditacione percunctaueris per ordi
nem vniuersa. ℣ Secundo ponitur ipsa operum christi
descriptio. et tanguntur sex per que probatur euz esse christum
Primo namq; tangitur ceciuz illuminatio: ceci vident: Sic ei
de christo predixerat ysaias quadragesimo secūdo. dedi te in lucē
gentium: vt aperias oculos ceciorum. ipse enim christus ē diui
na claritas et candor lucis eterne de quo canit sancta mater ec
clesia. splendor paterne glorie de lucē lucem proferens lux lucis
et fons luminis ꝛc. vnde illuminare potest sedentes in tenebris a
in vmbra mortis. Secundum opus est claudorum ambulatio:
claudi ambulant. sic et de christo ysaias dicit tricesimoquinto.
tunc saliet sicut cerous claudus. ipse est ei diuina virtus a recti tu
do: vnde dirigere potest pedes nostros in viam pacis. Tercium
opus est leprosorum mundatio: leprosi mundantur: sic em de
christo predictum est quarti Regum quinto. deus ne ego sum.
vt possim occidere et viuificare: quia iste misit ad me vt curem
hominem a lepra sua: caro namq; christi ihesu mundissima ex
virgine maria concepta: lepre poterat ipsam immundiciam

tollere Quartum opus est surdorum sanatio: surdi audiunt ysaie tricesimoquinto de christo dictum est. tunc aures surdorũ patebunt. ipse enim est diuine vocis verbum potentissimtiz. qđ erat in principio apud patrem per quem cum quo et in quo singula produxit in esse. de quo dicit psal. verbo domini celi firmati sunt. vnde cum sit patri coequalis in potencia potest nostram surditatem frangere et ineffabiliter nostrum reparare auditum. Quintum opus est mortuoꝝ viuificatio: mortui resurgunt: dicit enim in deutronomio tricesimosecundo. ego occidam et ego viuere faciam percutiam et ego sanabo et non est qui de manu mea possit eruere. ipse eĩ est fons essẽcialis vite dicẽs de seipso in euangelio iohannis. ego sum resurrectio et vita. qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuet ꝛc. ⁊ ideo cuncta potest mortua viuificare. H Sextum opus est pauperuz instructio: pauperes euangelizantur: sic enim de christo predictum erat ysa. sexagesimoprimo. spiritus domini super me euangelizare pauperibus misit me. Discipuli enim sui quibus maxime secreta superne infudit discipline. non reges. non principes. non diuites seculi. sed pauperculi fuere piscatores. Nota ꝙ tres sunt cause quare christus pauperibus euangelizauit. prima quatenus nostre fidei principium non esset in potencia ⁊ magnificencia seculi sed in virtute dei. ac ꝑ hoc ñ esset suspcm vt aliq̃s cogitaret q̃a in potencia seculi subiugauit sibi munduz. Jacobi secundo. nõne deus elegit pauperes in mundo hoc. diuites in fide et heredes regni quod promisit deus diligentibus se. Secunda causa est vt ostendat nullam debere fieri personarum acceptationem in annuntione verbi dei. vnde Jheronim⁹. nulla inquit inter nobiles et ignobiles. inter diuites et egenos in predicatione distantia fit. magistri ergo ⁊ preceptoris nostri hoc comprobat veritatem quoniam omnis apud deuz qui saluari potest equalis est. vnde ait Petrus in actibus apostolorum in veritate cognoui quoniã non est personarum acceptio apud deuz. sed in omni gente qui fecit voluntatem eius acceptus est illi. Tercia causa quare pauperibus euangelizauit fuit ad confusionem scribarum et phariseoꝝ q̃ diuina nolebant nunciare pauperib⁹. vñ adhuc hodie r̃ p̃hẽsibiles sũt p̃dicatores si libenti⁹ dei verba ãnunciãt diuitib⁹ q̃ꝫ pauperibus. suspecti enim sunt ꝙ non tam dei honorem q̃ꝫ lucri ducantur cupidine. Nota ꝙ ita cepit dominus euangelizare pauperibus ꝙ vsq̃ꝫ hodie qui magis predicationes frequentãt pauperes sunt. immo quidam diuites erubescunt inueniri ad p̃dicõnez vel in ecclesia: de quibus profert saluator sentenciam

Luce nono dicens· Qui me erubuerit et sermones meos: hunc filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua: et patris et sanctorum angelorum· et alibi dicit phariseis. qui ex deo est verba dei audit. propterea vos ex deo nō estis q̄a v̄ba mea non auditis ꝛc. Tercio ponitur necessaria admonitio: ⁊ beatus est qui non fuerit scandalizatus in me: scandalum dicitur a scāda lon grece quod est offendiculum vel offensio vel ruina. et tunc aliquis scandalizari dicitur. quando verbo vel facto alterius sumit occasionem peccandi. Nota igitur ꝙ beatus est qui non scandalizatur in xp̄o nec ex his que fecit sumit occasionem erroris vt heretici vel pagani· hoc autem verbum, scz, Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me ꝛc. dixit cristus propter duo· p̄mum vt dicunt Jheronimus ⁊ Crisostomus ad correctionez nūtiorum qui aliqualiter inuidebant christo mirabilia operanti: q̄ Johannes baptista nunq̄z fecerat. Secundo vt ait gregorius h̄ dixit ad monitionem iudeorum quia videntes eum in cruce scādalizati sunt dicentes alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere· Vnde dicit apostolus· predicare cristum crucifixū iudeis scandalum est Dicit igitur cristus· ita operor mirabilia vt deus ꝙ tamen vt homo crucifigendus sum ⁊ beatus qui nō fuerit scandalizatus in crucis ignominia. R Moraliter p̄missa exponendo· ceci sunt quorum oculos malicia excecauit. vt dicitur Sap̄·3. Qui p̄sentem vitaz diligunt non considerantes ei9 breuitatem· mundum diliguunt et principaliter habent terrā desiderabilē n̄ aduertentes mundi vanitatem· diuicias congregāt et nesciunt quis eas sit possessurus· omnes tales dicere possunt illud psal· Lumen oculorum meorum ⁊ ipsum non est mecum· ⁊ ideo clament ad dominum dicentes. Illumina oculos meos ne vnq̄z obdormiā in morte: ne quando dicat inimicus meus p̄ualui aduersus eum· scd̄o aliqui claudi sunt affectu voluntatis qui bene sciunt quid agendum sit· quoniaz derelicto mundo sequēdus sit cristus sed tamen ꝑtim volunt sequi mundum· ꝑtim vero xp̄m claudicantes a semitis suis· contra quos loquit̄ Helias.3. Regū.18· Vsquequo claudicatis in duas partes· qz versus deum ⁊ mundū· et addit, Si dominus est sequimini eū· tales clamant ad dn̄m dicentes· Gressus meos dirige s̄m eloquiū tuum. Tercio aliqui sunt leprosi. qui maculant corpus et animā fece luxurie· nā vt dicit apl's.1· Coꝝ·6. Qui fornicatur in corp9 suum peccat. tales castitatis virtutem petant a domino· Vnde Sapiencie octauo Sciui quoniam aliter non possum esse continens: nisi de9 det· Quarto aliqui surdi sūt ad clamorē pauperꝝ

ad vocem predicantium. qui se habent ad vocem predicantis sic̄ aspis surda ad vocem incantantis. de salute istoꝝ valde timēdū est contra quos dicit̄ ysa. 41. surdi audite et ceci intuemini. Quī to aliqui mortui sunt ꝑ peccatum mortale. quos christus viuifi cat efficacia sui sanguinis. sicut pellicanus suscitat proprios pul los a morte effundens super eos sanguinem. sicut enim sanguis est formatura vite corꝑalis: ita sanguis xp̄i est fons vite spūal' Hebre. 9. ca°. sanguis cristi emundabit conscienciaꝫ nostram ab operibus mortuis. Sexto aliqui pauperes sunt celestib9 bonis: istis datur consilium euangelicum vt efficiantur negociatores. dent temporalia bona vt mercentur eterna. sicut homo qui īue nit thesaurum in agro et pre gaudio illius vadit et vendit vni uersa que habuit: ⁊ emit agrum illum. Math. 13. ꝛc.

Tertia pars

Ertio cuꝫ dicitur Illis autem abeuntibus: tangitur precursoris inclita cōmendatio de euidencia sanctita tis. et primo cōmendatur de mentis firmitate: vnde dicit: Illis at̄ abeuntibꝰ Noluit autam cristus commendare io hannez in presencia nunciorꝫ. ne videretur hoc adulatorie facere et etiam ne extollerentur in corde suo de gloria magistri: cepit ihesus dicere ad turbas de Johanne: ad commendationē eius. Considera quāti meriti sit iste gloriosus precursor domini. qui ipso veritatis ore laudatur. Nota ꝙ si queratur causa quare voluit dominus cōmendare Johannē hec est vt dicit Cris. quia sciebat turba iohēz ꝑmo añ īcarnationē perhibuisse testimoniū de cristo. nunc vero interrogabat an ipse esset. et ideo credebāt turbe eum recessisse a proprio proposito. ne igitur talis suspicio in corde eorum maneret. voluit ipsum commendaē. Et quadru pliciter ipsum cōmendat. primo de mentis firmitate dicens, q̄d existis in desertum videre: existentem in deserto Johannez tota illa regio exibat videre. vnde Mat̄. 3. exibat ad eum omnis ihe rosolima ⁊ omnis iudea ⁊ omnis regio circa iordanen. nec miꝝ quia homo nouus mundo apparuerat. habitacōnis solitarie. ad mirabilis habitus. innocentis vite. singularis officii. et prophe cie excellētis: arundine vento agitatā: id ē existis ne in deserto vbi videretis hominem. qui velut arundo omni vento agitetur Certe non. Nota ꝙ arundo ponit radicem in luto. sed Johan nes erat fundatus supra firmam petram. Secundo arundo int9 vacua est. sed Johannes spiritu sancto repletus est adhuc ex vtero matris sue. Tercio arundo omni vento agitatur. sed Jo hannem nulla potuit secularis aura flectere. nec reuerencia pha

riseorum quin eos reprehenderet. nec timor militum quin eos a malis restringeret. nec potencia regum quin adulterium corripe ret. Secundo commendatur Johannes a vite sanctitate Sz quid existis videre arundinem vento agitatam. hominem mollibus vestitum. Certe non. quia cum ipse esset penitencie predicator: austeritatem vite etiam habitu ostendebat Vnde Mathei tercō capło dicitur Ipse Johannes habebat vestimentum de pilis ca melorum. et zonam pelliceam circa lumbos suos Et statim pro bat saluator non fuisse Johannem vsum mollibus vestitis di cens. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regū sŧ: Non fu it Johannes in domibus regum sed in speluncis heremi. non in domibus regum sed in carcere regum. : Ex quo apparet vt dicat Jeronimus rigidam vitam qualis est religiosorum et austeram predicationem. vitare debere aulas regum. et mollium hominū pallacia declinare Sed tu hodie posses dicere dolendum est. ita quidam religiosorum mollibus vestiuntur. vt non heremi : sed domus regie videantur habitatores Et nota vt dicat Gregoꝝ. ꝙ saluator non laudasset Johannem de asperitate vestium si in fluxu preciosarum vestium deesset potestas. In vestimentis autē quinq; sunt reprehensibilia. Primum est superfluitas. sicut muli eres que trahunt magnam partem vestimentorum per terram. Secundum est preciositas. ornant se enim purpura ex bisso ac si essent statue gentilium vel ministri altaris. Terciū est curiosi tas. admuemunt diuersas massuras et de sartibus lanarios fe cerunt. Quartuz est mollicies secundi Reguz primo capło Ve stiebat nos cocimo in deliciis. Quintum est nimia speciositas ex emplum de diuite epulo Luc. decimosexto. Sed tamen vt dicit Augustinus quarto de doctrina christiana. Non vsus rerum sed libido vsus in culpa est. Tercio commendatur beatus Jo hannes ab excellencia prophecie Sed quid existis videre: si nec homo nec illum: prophetaz: dignuz quidem erat egredi ad vi dendum prophetam. si iste plus est. vnde addit. Etiam dico vo bis et plusq; prophetam. Et nota ꝙ iohannes dicitur plusq̄m propheta propter tria. Primo quidem. quia nonduz natus pro phetauit. Secundo vt dicit Gregorius. quia cum prophetie offi cium sit futura predicere: iste plus fecit. quia quem predixerat digito demonstrauit. Tercio vt dicit Jheronimꝰ quia prophecie priuilegio accessit premium quia suum dominum baptizauit. Quarto commendatur ab officii dignitate: quia precursor. Vn de dicit. Hic est enim de quo scilicet scriptum est Malachi tercō capitulo. In quo habetur etiam quare plusq̄m propheta est. :

quia alii prophete de ipso predixerunt: Ecce ego mitto: loqui-
tur deus pater ad filium locutione non temporali sed eternali:
eadem locutione qua dixit. Filius meus es tu. et alibi. sede a
dextris meis P Angelū meū: i. Johannem baptistaz qui
non fuit angelus nam vt dicit hereticus quia Johannis primo
dicitur. Fuit homo missus a deo cui nomen erat Johannes Sz
nota q dicitur angelus propter duo scilicet ratione vite ange
lice. quia sicut angelus vixit in solitudine. in contamplatione:
in virginitate. Secundo angelus ratione officii. angelus enim
est nomen officii id est nuncii. Et sicut angelus Gabriel saluato
ris natiuitatem paucis annunciauit personis scilicet virgini Jo
seph. pastoribus et magis Jta Johannes palam illam toti mū
do nunciauit. Deinde tangit ordinem. Ante faciem tuam id est
secundum Crisostimum prope te. Quia inter christum et Johan-
nem baptistam nullus ꝓpheta fuit medius. Deinde tangit offi-
cium. Qui preparabit viā tuā añ te. Q Via christi fuit predi
catio diuinitatis. hanc viam Johannes ante christum prepara
uit disponendo corda hominum per baptismum penitencie. Se
cunda via christi fuit cum moriens ad inferna descendit. hanc
viam preparauit Johannes ante christuz. quia prius mortuus
est. et annunciauit sanctis patribus qui erant in limbo saluato
ris aduentum. Alia via christi fuit cum venit in hunc mundum
per carnis assumptionem ex virgine. hanc viam conceptio Jo
hānis aliq̄lit̄ p̄parauit. qꝛ vt v̄go crederet nihil esse deo impos
sibile conceptus Elizabeth in exemplum fuit adductus. ⁊ facta
fuit incarnationi christi via cōsentiente virgine. Tripliciter igi
tur via christi est scilicet in mundum. in mundo. et ex mundo. in
mundum per incarnationem. in mundo per predicatiouem. ex
mundo per passionem. Preiuit autem Johannes ante faciem do
mini parare istas tres vias eius. Rogamus ergo ꝛc.

Dominica tercia aduentus. Prima pars.

Sermo tercius.

Jserunt iudei ab iherosolimis sacerdotes: et
leuitas ad Johannem vt interrogarent eū
et cetera Johannis primo. In precedentis do
minice Euangelio Johannes baptista misit
ad christum. nunc vero dicitur vt iudei mit
tunt ad Johannem vt dicat eis quid senti-
at de christo. qui iam de illo instructus est Rursum in preceden
ti dominica christus perhibuit testimonium de Johanne vt illd

quod Johannes dixerit quilibet acceptet. Nunc vero iohānes testimonium de christo perhibet. In hoc enim euangelio tria cō tinentur. scilicet duo genera quo vnum propositum iohanni ꝛ loquutus vbi hec quesita sunt. Primo igitur ponitur solicita id ē interrogatio de iohannis dignitate. Secundo additur maligna postulatio de sui officii celebritate. ibi. Et qui missi fuerant. Ter cio postponitur expressa descriptio de loci oportunitate. ibi Hec in betania ꝛc : ℵ Propter primum est sciendum q̄ vi dentes principes iudeorum defecisse regnum sue gentis. quia ali enigene principabantur eis. cognouerunt completas esse pro phecias de aduentu christi Vnde Genesis quadragesimonono capō. dicitur. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femo re eius donec veniat qui mittendus est. Quapropter audientes de sanctitate Johannis putauerunt eum esse christum. scōm qō dicitur. Luc. tercio capō. Existimante populo et cogitantibus omnibus de iohanne in cordibus suis ne forte ipse est christus Vnde ob hanc causam miserunt legatos ꝛ ambassiatores ad io hannem vt interrogarent eum super hec. In hac autem prima Euangelii parte duo tanguntur. Primo enim ponitur iudeoꝝ legatio. ponitur enim qui fuerunt mittentes. ℬ vnde dicit miserunt iudei : ecce gentis nobilitas. Nota q̄ licet ad oēs gē tes spectet interrogare de christo. quia ē desideratus cunctis gē tibus. vt dicitur aggei secundo capō. Specialiter tamen hoc ad iudeos pertinet et propter tria. Primo quia patribus eorū promissus et non aliis. Secundo quia ex eis nasciturus : scōm carnem Vnde Numeri vicesimosecundo capō. Orietur stella ex iacob. et surget virga ex israhel. Tercio quia propter iudeos specialiter missus est ysaie nono. Paruulus natus est nobis et filius datus est nobis ℂ Deide ponitur vnde fuerūt mis si : quia ab ierosolimis. Ecce regalis sacerdotalis ciuitas. Est au tem sciendum q̄ vt dicit ysidorus Ethi. decimoquinto Hanc ci uitatem primo edificauit in siria melchisedech qui et sem dictus est primogenitus Noe. et appellauit eam salem. secundo vero a Jebuseo habitore eius dicta est iebus. tercio ex corpore istorum duorum nominum dicta ē Jherusalem. Quarto a Salomone di cta est Jherosolima. quinto ab Helya dicta est Helia. Nota quia Jerosolima erat ciuitas sapientum sacerdotum et regum. ℵ ci uitate igitur sapientum mittebantur : ad heremuz vt interroga rent de christo quia defecerat sapiencia iudeorum in cognitione eius. Vnde ysaie tricesimotercio querit dicens. Vbi est literatus Vbi est verba legis ponderans. a ciuitate sacerdotali mittebant

vt si iohannes esset christus qui est verus pontifex · ad suam ca thedralem veniret sedem Ad hanc verus pontifex venit christ9 quando seipsum obtulit sacrificium deo patri in ara crucis Rur sus a ciuitate quidez regali mittebant vt veniret ad ciuitatez in qua est thronus regni· Ad hanc venit cristus sedens super pul lum asine vt dicitur Mathei vicesimoprimo capło. Juxta qō scripturam est Zacha. nono capło. Noli timere filia sion · ecce rex tuus venit tibi ℣ Deinde ponitur qui fuerunt missi: sa cerdotes et leuitas · Ecce nunciorum dignitas · Congrue autem mittuntur sacerdotes · vt de christo interrogent. quoniā dignior cognitio principaliter debetur his qui in sacris constituti sunt. Vnde Malach · secundo capło. Labia sacerdotis custodiunt sci entiam. et legem requirunt ex ore eius Sed tunc temporis sacer dotes cecati auaricia. inflati superbia · implicati mundanis. pau ca cognoscebant de christo · Vnde tales erant sacerdotes sicut et populus. Et timendum est valde : ne forte sacerdotes presentis tpis sint illis similes : et diuinis nō intendant · quoz oculos ex cecat macula luxurie · puluis auaricie. z fumus mundane glorie Deinde ponitur ad quem fuerunt missi : ad Johannem : Quili bet artifex interrogatur de his circa que doctrina illius versat: vt medicus de sanitate · legista de iure. nauta de nauigio · et sic de ceteris · Quia igitur predicatio Johannis de christo erat. ra tionabiliter ad ipsum dirigebantur nuncii Deinde ponitur ad quid fuerunt missi : vt interrogarent eum : Considera mutatio nem dextre excelsi · quia cum consueuerunt sic de suburbāis ad ciuitatem agricole ad sapientes venire pro consilio postulando · hic econtrario de ciuitate ad heremum : sapientes z doctores ad solitarium heremitam accedunt · Considera etiam quante fuerit auctoritatis beatus Johannes. quia ad verbum illius tota illa pendebat sapientum ciuitas · vt si respondisset · Ego sum christ9 continuo verbo eius acquieuissent · ℣ Secundo ponitur legatorum multiplex interrogatio. Et sunt quatuor interroga tiones siue questiones · Prima questio · an ipse sit christus · Vn de dicunt : Tu qui es · Et licet per hec verba non expresse que rant an ipse sit christus hoc tamen intendebant corde · vel etiaz dicendum q proprium est christo esse Vnde exo · secundo Ego sum qui sum : sic dices filiis israhel · qui est misit me ad vos · Cuz igitur per hec verba · Tu quis es : interrogant Johannem sub tili intelligencia querunt an ipse sit christus. · Deinde ponitur prudens et humilis responsio Johannis · humilis quia : cōfess9 est. se non esse quod illi querebant · scilicet an esset christus · vel

helyas. aut propheta: prudens r̄spōsio: quia non negauit. qd̄ erat. Vnde scilicet se esse vocem clamantis in deserso vt dicitur i Vnde dicit: Et nō negauit: se esse quod erat. Deinde euangelista magnam explicat responsionem Johannis dicens: et confessus: supple et dixit: Quia non sum ego cristus: Ex quo vt dicit Gregorius beati iohannis humilitas commendatur. qui cū tante esset sanctitatis vt ab omnibus posset credi cristus. dixit tamen non sum ego christus. Et nota q̄ hanc humilitatem nō habuit lucifer: qui diuinitatis dominum voluit vsurpare dicens In celum conscendam supra astra celi exaltabo solium meum ꝛc. Hanc et humilitatem non habuerunt primi parentes. qui diuinam sapiencie voluerunt vsurpare similitudinem Genes̄ tercō Dixit illis serpens eritis sicut dii scientes bonum ⁊ malum. hāc iterum humilitatem non habebit ille malignus anticristus qui diuinum sibi vsurpabit honorem de quo dicit apostolus The. secūdi capl̄o secundo. q̄ extolletur supra omne quod dicitur deus. aut tollitur ita vt i tēplo dei sedeat ostendens se tanq̄ sit deus. Adhuc vsq̄ hodie quidam imitantur luciferuz quales sunt tiranni qui violenter presunt. quidaz imitantur prothoplaustū quales sunt philosophi mundane sapiencie. et heretici qui volunt plus sapere quam oportet. quidam vero iam prefigurant anticristū quales sūt ypocrite ¶ Deīde ponitur Scd̄a q̄stio: Et interrogauerunt eum: Quid ergo es: si tu non es christus an forte: helias es tu. Causa autem quare interrogant an ipse sit helyas est. quia cognoscentes ad eum: tempus aduent9 christi. ex quo ipse non erat christus. putabant eum esse helyaz qui preuenire deberet aduentum christi. Vnde Malach̄ vltimo Ecce ego mittam vobis dicit dominus helyam prophetam: anteqū veniat dies domini. Deinde ponitur responsio Johannis: Et dixit non sum: supple helyas quod est contra hereticos: qui dicunt Johannem fuisse helyam personaliter. quia heliam dicūt quidam esse spiritum viuificantem corpus iohannis baptiste. Sed querit hic beatus Gregorius quia videtur Johannes cōtradicere christo dicenti ad turbas de Johanne. Si vultis accipere ipse est helyas Math̄. vndecimo capitulo. hic vero Johannes dicit non sum helyas. Ista autem questio facile soluitur. q̄a eo modo Johannes dicitur a saluatore helias. quemadmoduz et angelus ab eo dictus est Mathei vndecimo. Fuit autem angelus. non in natura et persona. sed vita et officio. vt patet in precedenti euangelio. Sic etiam negat hic se esse helyam p̄sonaliter: christus vero dicit eum esse helyam vita et officio. Vita

quidem vt dicit glosa propter nimiam abstinentiam & castitatem et solitariam vitam. Officio vero helye similis. quia ipse fuit p̄cursor christi venientis in carnem. quemadmodum helyas erit p̄cursor eiusdē venientis ad iudicium. Vnde Luce. Ipse p̄cedet ante illum in spiritu et virtute helye. Et ideo non contradicit Johannes verbis christi. quia aliud affirmat christus aliud vero negat iohannes. ℔ Deinde ponitur tercia questio Interrogauerunt enim eum: adhuc prophēta es tu. Dicit glosa q̄ quidam putabant iohannem esse vnum ex antiquis prophetis suscitatum. et credebant aliqui eum esse Eliseum. aut forte alii credebant nouum eum ee prophētā. Causa autem quare interrogant si ipse est propheta potest hec esse. quia ex quo nō erat christus nec helyas. volebant si propheta erat vt illis diceret. si alter eorum iam venisset vel vterq;. et si neuter illorum venerat saltem illis predicaret aduentum eorum Deinde tangitur iohānis responsio: Et respondit: non negauit se Johannes esse p̄phetam qualem scilicet illi putabant eum esse. vel ideo se nō dicit esse prophetam quia fuit plusq̄ propheta. Math. vndecimo capitulo. vel tercio hic negat quia licet ipse fuerit prophēta. p̄cipale tamē eius officiū nō fuit p̄phetare. sed penitentiā predicare. baptismum ministrare. et veritatem demonstrare. Deinde ponitur quarta questio. dixerunt ergo ei. Quis es: supple dicato nobis: vt responsum demus his qui miserunt nos: Non enim debet esse bonus seruus sine ministerio. nec bonus nuncius sine responso. non enim sufficiebat illis scire de Johanne quod non erat. quia nec christus nec helyas nec propheta. nisi et scirent quid erat. ideo adhuc querebant. Quid dicis de teipso: sperabāt aliquid magnum et nouum audire. Considera Johannis auctoritatem. quia et testimonium de seipso acceptabile erat iudeis. Sed christo de se testimonium perhibenti dixerunt.: tu de teipso testimonium perhibes.. testimonium autem tuum non est est verum. ℣ Deinde ponitur responsio iohannis: ait: scilicet iohannes de seipso. Ego vox: glosa dicit. Ego sum homo vel iohannes vel zacharie filius. non considerant in se humanam substantiam sed habundantiam gratie qua excedit omnem creaturam vt sit vox verbi. Nota q̄ sicut Johannes dictus est helyas non substantialiter sed officio. ita etiam dicitur vox: et propter duo. Primo quidem quia vox est manifestatio verbi deus autem pater quia verbum suum manifestauit mundo. per ipsum beatum Johannem Ideo ipse dicitur vox. Vnde iohannis primo. dixit beatus iohannes. Vt manifestetur in israhel

propterea ego veni · Secundo beatus Johannes dicitur vox quia vox ex propinquiori manifestat eum cuius est·potest enim aliquis manifestare se vel per interpositam personam vel per p priam vocem. et cum quidem mittit nuncios aduentus sui ad̃ non dicimus eum adesse. Audita autem voce eius dicimus ecce hic est: Alii igitur omnes prophete fuerunt nuncii qui predixerunt christum venturum·sed iohannes qui presentez ostendit fuit diuina vox. Deinde quia nulla vox sui ipsius est sed alterius ostendit cuius ipsa sit vox quia: clamantis: clamans per vocz istam fuit pater et filius et spiritussanctus·clamabat pater per beatum iohannem vocem suam. sicut clamauit de nube. vt scilicet hec vox de filio suo redderet testimonium Jo. primo ·iohes testimonium perhibet de ipso· et clamat dicens· Hic est quez dixi. Clamat filius dei per hanc vocem quia facit eum testificari q̃ viderit spiritumsanctum quasi columbam in christo descendere· Deinde ponitur vbi clamauerit: in deserto: sicut leo rugit i heremo· In deserto clamauit ista vox·· quia erat vox exhortantis ad penitentiam. cuius loctis conueniens est desertum· Vnde et dominus formam penitencie inicians ieiunauit quadraginta diebus et quadraginta noctibus in deserto. Mathei quarto capitulo· ℟ Deinde ponitur quid clamauerit·Dirigite viaz domini. via domini mandata illius sunt que tempore Johannis a populo iudeorum oblique seruabantur. quia soluz intellectu literalem accipiebant·et cum diuina lex data sit propter bonū perpetuum et celeste·ipsi tamen propter commodum temporale seruiebant·Nec autem duo scilicet literalis sensus·et intentio mundana. ita obliquebāt viam domini q̃ nec dispositi erant iudei vt intelligant misteria christi· nec parati erant illum suscipere. Et ideo dicit beatus Johannes vbi dirigatur hec via domini vt spirituali sensu cognoscant iudei christum esse deum. q̃d̃ tamen negant. dirigatur etiaz intencio vt non sperent commodum mundanum sed celeste adhuc non expectant a christo nec temporale regnum·Nec enim duo viam domini obliquancia.· fuerunt illis potissima causa q̃ christum non cognouerunt: nec susceperunt·Deinde additur scripture testimonium et possunt esse verba euangeliste vel ipsius iohannis baptiste· sicut dixit ysaias prophęta tricesimonono capitulo quasi dicat·Sicut ille dixit iudeis sui temporis·ita ego dico vobis. Nota ipsius precursoris excellenciam quia ysaias tantus prophęta de illo predixit. :Nota etiam quomodo iste glorioſus precursor domini assumpsit testimonium de ysaia prophęta. et tamen fortasse nunc̃

viderat volumen istius prophete nec vllum habuit doctorem. quia cum esset paruulus ieremū introiuit. sancto igitur spiritu reuelante didicit prophetiam et q̄ de seipso esset intelligendo cognouit ꝛc..

Secunda pars.

Eundo cum dicitur. Et qui missi erant ꝛc. tangitur maligna postulatō de sui officii celebritate. Sperabāt enim qui missi fuerant magnum aliquid audire a iohanne. vt q̄ diceret se esse christum aut helyam: aut saltem quemcūq; eximium prophetarum. Audientes itaq; q̄ dicē se esse vocem clamantis. reputauerunt hoc modicum. quia non intelligebant diuina misteria. & ideo indignati fecerunt ei questionem in hac secunda parte euangelii de officio suo. In qua parte tanguntur tria. Primo namq; magna explicantur qui fuerīt missi. Vnde dicit: Et qui missi fuerant erant ex phariseis: pharisei interpretantur diuisi. et sic dicebantur eo q̄ cultu religiois a reliquo populo diuisi erant. sicut religiosi in populo christiano conuersatione. vita et habitu diuisi sunt. Nota q̄ supra euangelista dicit q̄ missi ad iohannem erant sacerdotes et leuite necnon dicit q̄ erant ex phariseis forte enim simul cum sacerdotibus et leuitis & pharisei missi sunt. vt legatio esset sanctior ex presencia religiosorum. vel forte illi qui missi sunt erant vtrūq; et ordinati in sacris et pharisei. Sicut etiam tempore presenti religiosi ad sacros ordines promouentur Secundo ponitur q̄stio et interrogauerunt eum ex inuidia et indignatione. cum enim pharisei appetant venerari a populo propter sanctitatem: Vel religiosi inuidebant Johanni qui non de numero eorum et tamen fama sue sanctitatis celeberrima erat in populo et dixerūt ℣ Quid ergo baptizas: baptizare idem est q̄ lauare: si tu non es christus: cui incumbit ille actus. Vnde de Eze. tricesimo sexto. Effundam super vos aquam mundam et mūdabimini ab omnibus inquinamētis vestris. neq; helyas qui figurabat baptismum quo ad materiam et transitu iordanis in curru igneo: quo ad efficientem spiritumsanctum quo ad effectum. cum ascēdit per turbinem in celum. vt habetur quarti Regū secundo capitulo neq; propheta. Prophete enim officium est baptizare: sicut patet de Eliseo quarti Reguz quinto capitulo qui naaman leprosum iussit baptizare septies in iordane et mundatus est.. quasi dicant iudei per ista verba Johām presumptuosus es: q̄

sumis tibi officium alterius. Nota q̄ licet Johannes non esset christus. baptizare tamen poterat quia erat precursor eius: et ideo debebat parare viam baptismo christi. Item licet non esset helyas personaliter. baptizare tamen poterat quia habebat spiritum et virtutem helye Luce primo. Vlterius baptizare poterat quia et si non erat propheta erat tamen plusq̄m propheta. Mathei vndecimo. Tercio ponitur responsio Johannis in qua ostendit quale fuerit suum baptisma et ad quid institutum. dico ergo: Respondit eis Johannes: inuidis et peruersis veritatem benigne aperuit dicēs. Ego baptizo in aqua: quasi dicat non est multum querendum de baptismo meo. non enim est aliquid magnum cum sit in aqua tantum. N Queritur h̄ de suastancia bapsmi Johannis. et dicendum q̄ baptismus ei9 quantum ad materiam conuenit cum baptismo christi. quia materia vtriusq̄ est elementum aque. sed quantum ad formaz nō conuenit. quia forma verboruz in baptismo Joh. erat illa Ego baptizo te in nomine venturi. Vnde dicitur Actuum decimonono capl̄o. sed forma baptismi christi est hec:. Ego baptizo te in nomine patris et filii ⁊ spiritussancti. vt dicitur Math. vltimo Item queritur de effectu istius baptismi et est dicendum q̄ baptismus Johannis nihil operabatur intrinsecus in anima sed solum corpora exterius lauabat. baptismus vero christi lauat corpora exterius et animam interius. et ideo non sufficiebat baptismus Johannis ad salutem. Vnde oportuit baptizatos baptismo Johannis christi baptismo mundari vt dicitur Actuum demono capl̄o O Queritur ergo ad q̄d institutuz fuit baptismus Johannis si nō sufficiebat et dicendū. q̄ baptismus ei9 quadruplicem habuit institutionis causam. Primo quidem vt significaret baptismū xp̄i. ⁊ vt sic fuit sacramentū Scd̄o vt asuescerent hoīes ad baptismum christi. et sic non erat sacramentuz sed sacramentale. sicut torneamentum. quo milites asuescunt bellare non est bellum. Tercio vt ex nouitate actus baptizandi plures conuenirent ad Johannem. quibus annunciaret de christo. Quarto vt manifestaretur cristus in baptismo Johannis voce patris et spiritu sancto. Vnde iohānis primo. Vt manifestet̄ in israhel propterea ego veni in aqua baptizans. Et hanc causam statim innuit Johannes dicens. Medius autem vestruz stetit quem vos nescitis. Et ideo supple ego Johannes baptizo ī aqua: vt ad illius peruenias noticiam. Dicitur autem ipse stetisse cristus ibi medius inter iudeos. quia non fuit solitarius

et occultus sicut Job. sed inter eos manebat quasi vnus ex illis

℣ Deinde ponitur tempus aduentus christi in quo satisfacit et qualiter primis questionibus per quas volebant scire de christo Vnde dicit: Ipse enim est qui post me venturus est. sicut preuenit gracia figuram. sicut splendor lucernam. sicut sol lucifer sicut iudex preconem. et sicut dominus seruum. Deinde commendat veniendum: Qui ante me factus est: Nota q hic argumentatur arrianus ex verbis iohannis. dei filium esse creaturam. Johannes enim dicit de seipso: ante me factus est: aut igit intelligit q sit factus ante se quantum ad humanam substantiam aut q tum ad diuinam. primum autem esse non potest. quia non fuit cristus factus homo ante iohez q Johes ante cristum Sexto enim mense sui conceptus facta fuit christi conceptio. vt habetur Luprimo. Quapropter sequitur q christus secundum naturam diuinā factus est. Omne autem factum est creatura. dei itaq filius creatura est vt concludit Arrianus Et dicendum q filius dei fm diuinam naturam non est factus sed genitus. fm quod dicit in simbulo Niceani consilii. Genitum non factum. verbum autē illud iohannis quo dicit: ante me factus est: intelligitur quantū ad humanam naturam assumptam. Et quando dicit Arria9. q conceptio iohannis fuit prior conceptione christi. potest dicidupliciter. Primo quidem q prius factus fuit christus quia actus concepcōis eius fuit tota simul a in instanti. sed concepcō iohānis in tempore. Vnde si scripsi hodie hant colūnam et heri aliam possum dicere q ante illa concepcō facta est q̄ precedens si min9 appositum est temporis in factione istius q̄ illius. vel potest aliter dici: ante me factus est vir: sed perfectus. gracia et virtutibus. quia cum facta fuit christi incarnatio statim fuit oī pfectione cōpletus. a adhuc non erat talis Johannes. vel potest dici tercio fm beatum Augusti: ante me factus est: id ē mihi dignitate prepositus. vel vt dicit glosa super librū Numerorum: ante me factus: id ē fact9 ē vt ante me erat. vel fm Dri. ante me id est coram me factus. quia christi presentiam agnouit in vtero. Deinde tangit dignitatem christi: Cuius non sum dignus vt soluam eius corrigia calciamenti: quod quidem vero modo pōt intelligi ad lrām. q tanta est dignitas xpi q nulla creatura etiam in humilibus digna est illi ministrare. et hoc dicit Johannes q non est dignus accedere ad pedes christi vt ministrando soluat calciamenti corrigiam. Aliomodo potest misticē intelligi vt per corrigiam calciamenti intelligatur vnio diuine persone ad humanam substanciam. Non est igitur soluere dignus . enodare

vel explicare qua corrigia vel ligatura facta sit vnio christi hūa ne substancie ad personā verbi Tertia pars.

Tercio cum dicit. Hec in betania facta sunt ꝛc. tangit expressa descriptio de loci oportunitate. Sed queri statim quare voluit euangelista describere locū vbi hec facta sunt. Et dicendū q̄ forte causa hec est. quia inē omnia que dicuntur de christo nihil est efficaci9 ad contradicēn dū iudeis q̄ testimoniū Johannis quia ipsum iustum et qđ pl9 est christum putabant. Ad perpetuā igitur rei memoriam non solum iohannis testimoniū adhibetur. sed etiam circūstancia loci describitur. q̄ quemadmodū in publicis consueuit fieri instrumentis in quibus ad rei noticiam describitur locus vbi aliquid actum est. dicit ergo. Hec in betania facta sunt transiordanē qđ dicitur ad differenciam illius bethanie que citra iordanen est. nam vt dicit glo. duplex est betania vna circa iordanen nō lōge a ihrlm que erat ciuitas marie et marthe. in qua lazarū dñs suscitauit. Altera vero est trans iordanen que corrupte dicit betania. deberet etiam dici bethara id est domus aquarū vbi erat Johannes baptizans. Nota q̄ iordanis fluuius vt dicit Jero9 nascitur de monte libani ex duobus fontibus quorum vn9 vocatur ior. alter vero dan. que duo nomina simul iuncta iordanis nomen efficiunt. Johānes vero ibi baptizabat. vel quia famosi9 erat ille fluui9 cunctis aliis. vel quia transibat per loca deserta vbi habitabat. vel quia helyse9 in eodē fluuio baptizauerat naamon syrum. Rogem9 ergo ꝛc.

Feria q̄rta q̄tuor tpor̄ aduēt9 Sermo. iiii.

Jssus est angelus Gabriel a deo in ciuitatez galilee cui nomē nazareth. Luc. 1. Querit ysaias prophēta. quis sufficienter digne valeat christi generationem enarrare dicēs. 53. capō Generationē eius enarrabit. quis in q̄ sufficienter nam in pscrutatione istius facte generationis: philosophi defecerunt scrutantes scrutinio. iudei vbi intellexerunt. heretici errauerunt. Quis etiā hominū digne enarrabit. homo imundus ex imundo conceptus semine. non ē dignus hanc purissimaz et mundissimam enarrare generationem. Ecce enim vt dicitur Job. decimoquinto capō. Celi non sunt mundi in conspectu eius quantomagis abhominabilis et inutilis homo Cū igit vt dr Leo papa accedim9 ad itelligēdū sacramentū gnationis dñice q̄ de mre virgine accept9ē. abigat paul terrenaz caligo rationū. et ab in luminare fidei oculis mē-

dane spme sumus abscedat quod vt consequi mereamur virginem que sic meffabiliter concepit verbis angelicis salutem9 dicentes. Aue maria

prima pars.

Jssus est angelus Gabriel a. Cum alicui principi alicui sponsa tradenda est quantumcunq; ipse sit magne potencie et auctoritatis. non accipit sponsam q̃m cupit et desiderat nisi super hoc virginis consensū̃ exquirat. Volens igitur deus pater filium mittere in mundū̃ qui nasceretur ex virgine iuxta humane legis consuetudinem. Ne quicq̃ hic sine consensu virginis quaz dudum elegerat voluit perficere. Sed legationem ad eam misit angelicam vt virginis exquireret consensus quo fieret mater spōsa et ācilla diuini verbi. Volens igitur beatus Lucas velut cancellarius celestis curie diuinam generationez nobis describere. i presenti euangelio tangit. Nam primo tangit noua legatio angelice dignitatis. Secundo additur mira allocutio celestis pietatis ibi. Et ingressus angelus ad eam dixit. Tercio postponitur deuota humiliatio virginee voluntat̃ ibi. dixit autem maria: Ecce ācilla domini. ℟ Circa primum quatuor tanguntur. Primo enim ponit quis fuerit missus: Vnde dicit: missus est angelus gabriel: Ecce nuncii dignitas. Nota q̃ ad mulierem p̃mam sez euaz venit malus angelus non q̃ missus. sed motu proprio. ad hāc vero mulierem non audebat etiam celestis āgelus accedere: nisi missus Jgitur vt dicit Ber. noua legatio iniungitur archangelo quatenus p̃m Crisostimum nunciet regis secretum. quod secretum fide cognoscitur a noui inquiritur discussione. Queritur quare āgelus missus ē ad virginē. et dicendum q̃ p̃pter tria cōueniens fuit mitti āgelū. primo quidē rōne misterii incarnationis dominice q̃ p̃pter sui excellenciā nullū aliū exigebat nunciū Secundo propter honorem nascentis. quia enim recte angelus mittitur. Vnde loquitur deus pater ad filium Malach. tercio: Ecce ego mitto angelū meum ante faciem tuam. Tercio vt dic̃ Jeronim9. bene enim angelus ad virginem mittitur. quia semper est angelus cognata virginitas. ℬ Nota etiam q̃ ille angelus non fuit ordinis infimi. sed fuit archangelus. Vnde in quadā sequentia cantatur. Mittit ad virginem non quēuis angelum sed fortitudinem suam archangelum ⁊c. non autē quicunq; archangelus mittitur sed Gabriel. Et hoc propter tria. Gabriel enim interpretatur fortitudo dei. a primo quidem vt dicit beatus Gregorius quia illū nunciare veniebat qui ē dictus fortis et potens deus potens in prelio. et ideo talis āge

lus mittitur qui est fortitudo dei. secundo quia ad illaz mitteba
tur virginem: que sua fortitudine caput antiqui serpentis cõ-
triuit. vt dicitur Geneſ tercio. Tercio quia diuine incarnatio-
nis opus erat supra virtutẽ nature et potẽcia diuina ꝓficiẽduz
Ideo Gabriel mittitur qui sui presentia ipsam virtute dei isinu-
et. Secundo ponitur quis illum misit: a deo: Ecce mittentis
diuinitas. deo enim conuenit principaliter angelicã mittere cre
aturam qui ipsam condidit et creauit. Vnde psal. Qui facis an-
gelos tuos spiritus. et ministros tuos flammã ignis. Nota ꝙ
deus mittens angelum. seruit pater filius ⁊ spiritussanctus. pa
ter quidem quoniam ei incumbit prouidere filio de sponsa ⁊ ge-
nitrice. filius vero misit quia venturus erat in virginez. sed spi
ritussanctus sanctificare debebat eandez. tota igitur trinitas mi
sit archangelum. C Tercio ponitur vbi missus est quia
in ciuitatem galilee. Et nota quia vt dicit glo. super ysaiaz. du
plex ẽ galilea. vna ẽ galilea gentiũ ꝯiũcta tiris quã salomõ do
minauit regi Iraz. vt habetur 3. Regũ. nono capl'o. Altera ve
ro est super mare genazaret. et est galilea iudeorum ad ciuitatẽ
prime galilee non est angelus missus. sed ad ciuitatem que est ĩ
altera galilea. Deinde ponitur nomen ciuitatis. Cui nomen na
zareth: nazareth autem interpretatur flos ⁊ bene ille locus cõ
uenit cõceptioni christi. eo ꝙ ipse velud flos de matre virgula
sit conceptus. Vnde ysa. vndecimo. Egredietur virga de radi-
ce yesse et flos de radice eius ascendet. quod exponens Ber. di
cit florem intelligere filium et virgulã matrem quoniam et vir
gula floruit absqꝫ semine et virgo concepit non ex homine. nec
virge vigorem floris lesit emissio. nec v̄ginis pudorẽ sacri ꝑt9
editio. Nota ꝙ christus flos est ſm ꝙ dicitur Can. primo Ego
flos campi et lilium conuallium qui quidem flos vt dicit Ber.
in flore ciuitatis et de flore virginitatis concipitur. Est autẽ cri
stus flos ꝓpter pulchritudinẽ. puritatem. odorem ⁊ vigorez pul
chritudine delectat. puritate sanctificat. odore recreat. et vigore
confortat. D Quarto ponitur cui missus est angelus. Et
tanguntur circa personam cui facta est illa missio quatuor sciliz
puritas virginalis. status maritalis. nobilitas originis ⁊ dig-
nitas nominis. Primo igitur cõmendat euangelista personaz
cui facta est missio dicens: ad virginem. multe virgines erant ĩ
mũdo. ex q̄bꝫ oĩbꝫ illa gl'iosa elcã ẽ. vt deũ ꝑit' ꝯcipiat ⁊ hoĩem
Ad v̄ginẽ igit' miss9 ẽ ãgl's. nõ q̄lit'cunqꝫ v̄ginẽ. ſꝫ vt d̄t b̄. vir
ginem mente. virginẽ corꝑe ⁊ ꝓfessione. nec fuit illa v̄go subi
to ⁊ a casu inuenta. sed eternaliter p̄ordinata. Vñ d̄t damas. 4.

libro capitulo sexto. Ipsa dei genitrix pre eterno et · p̄uisiuo dei consilio est predeterminata ⁊ diuersis ymaginib⁹ ⁊ sermonib⁹ prophetarum ꝑ spiritum sanctum preymagiāta ⁊ perp̄dicata fuit· E Queritur quare xp̄s ex virgine voluerit concipi et nasci. dicendum ꝙ xp̄s voluit nasci ex virgine propter quinq3 Primo propter nascentis dignitatem. talis namq3 partus eum decebat· vt sicut nullus est filius eo dignior. ita matre eius virgine nulla reperiatur dignior. Secundo hoc fuit rōnabile vt generatio ipsius tp̄alis ex matre esset aliquale vestigium generatiōis eius eternaliter ex patre sicut matre· et hec ratio potest haberi a Damasceno quarto libro cap̄lo sexto· Tercio hoc fuit cōueniens quia filius iuxta legis preceptum. Exo· vicesimo ca°. Honorē debet ꝓuaē maternū. honor autē maximus est virginitas· Quarto hoc conueniebat nobis· nam vt dicit aug⁹ : phas non erat vt per eius aduentum violaretur integritas qui venerat corrupta saluare. Quinto hoc fuit cōueniēs ad cōplementu3 operum dei· hominem enim fecerat deus sine viro et femina. vt adam de viro autem feminam fecerat vt euaz· de viro autem et femina continue facit hominem· Ad complementum igitur diuine factionis exigebatur vt hominem de femina faceret sine viro quod cōpletum est in virgine. Et hec est ratio Anselmi in libro de cōceptu virginali ¶ Deinde scd̄o ponitur virginis status maritalis. Desponsata viro: desponsata erat vt dic̄ Augustin⁹ homini iudeo. sed placuit altissimo deo. Cui nomen erat ioseph: ioseph interpretatur acrescens· et in isto ioseph cōpleta est prophecia Geneꝭ quadragesimono cap̄lo· vbi dic̄· benedictiones patris tui confortate sunt benedictionibꝰ patris ei⁹ donec veniret desiderium collium eternorum Illa autem benedictio fuit ex imitatione dextri excelsi· quia illa que sibi desponsata erat accepit benedictionem acrescendi· vt illud dicitur non opere naturali. sed benedictione celi desup̄ et etiam vxor eius genuit deum· Vnde Deutro· pl̄t. capitulo· Dei benedictio eius q̄ appuit in rubo· Nota q2 h̄ scā virgo quā de⁹ elegerat desponsata fuit ioseph· ⁊ iā facta despōsacōe nulla īterueniēte libidīe missio āgl̄ica dei delata est· Et iō querit̄ cū xp̄s ex virgine nasci voluerit· q̄re nō qualiter cūq3 virginē sed desponsatā voluit ēē matrē ex q̄ ei⁹ fiēt ꝯceptō Dicēd̄ ꝙ· 6. sc̄ ēē q̄re ex despōsata v̄gine xp̄s voluit ꝯcipi· Primū ē ꝑm Ambro. vt despōsacō tolleret suspicōez crimīs a ꝯcepto v̄gineo· si· n· ꝯcepissz īnupta v̄go īfamata fuisset mr̄ domini falso crimine· Vnde Am. sciebat de⁹ tenerā esse virginis verecundiam. et lubricam famam pudoris nec pu

tauit ortus sui fidem matris iniuriis ascernendam. Secūda causa est vt dicit damascenus. vt partus virginis dyabolo celaretur. sciebat enim cristuz nascituruz esse ex virgine. et ideo obseruabat si aliqua virgo conciperet vt ipsam infamaret. Cum igitur virgo desponsata concepit. nec conceptum eius cognouit nec diffamare potuit. Tercia causa sm Origenem. vt sponsus esset in solatio virginis et ministerio. Quarta causa vt ostenderet dominus matrimonium esse licitum. Quinta causa vt mr̄ domini haberet aliquid cuslibet status. scilicet virginitatis. matrimonii et viduitatis Sexta causa vt ostēderetur ꝙ facta desponsatione ante conuentionem cōiugii remanet arbitrium transeūdi ad meliora vota alterutro irrequisito vt est religionis ingressus qua anima desponsatur deo. Vnde virginem desponsatam deo christus elegit. ⁊ ad honorem desponsationis diuine trāstulit. ¶ Deinde ponitur nobilitas originis: de domo Dauid: que erat domus regalis. descendit enim ioseph a dauid secundū carnis ꝓpagationem. et per salomonem que fuit linea regalis. Sz quereret aliquis. qr nō videtur ex hoc ꝙ beata v̄go fuerit de domo dauid quia de solo ioseph hic dicit̄. Et dicenduz sm Jheroni. et Damascenuz. quia non fuit consuetudo scriptuē alicuius genelogiā ꝑ mulieres describere. et ideo non ponit̄ hic directe generatio virginis. quia tamen erat legis ad populum vt quilibet de domo sua vxorem acciperet. ioseph cū esset iustus de domo dauid vnde traxerat originez desponsatā suscipere virginē voluit. Et iō cū dicit̄ eū fuisse de domo dauid. hoc idez de virgine intelligas. ex quo apparet cristum natuz fuisse de domo dauid. quamqz in conceptione eius nihil fuerit ioseph operatꝰ H Deinde ponitur virginis honorabile nomen. consueuerunt homines querere de sponsa alicuius que sit origo eius qd̄ sit et nomen eius. Et respondit euangelista quia est: de domo dauid et nomen virginis maria: Ecce dignitas nominis. Nota ꝙ frequenter nomina imposita indicant de conditionibus nominati. Hoc autem nomen maria triplicem habet intarpretationē ꝓpter quod oñdit huic virgini ꝙ xp̄m genuit. dicit̄ em̄ maria stella maris. dicit̄ illuminatrix. dicit̄ ⁊ dña. vere quidem hec v̄go btā fuit stella maris q̄ nauigantibꝰ nobis ꝑ hoc mare seculi irradiat. Vñ Beda sup Luc. Maria inq̄t q̄si sidꝰ eximiū int̄fluctꝰ hñtis seculi grā ꝑuilegii spēalis effulsit. Scdo hec v̄go d̄r maria. i. illūatrix qm̄ ex ipa veld̄ ex stella ꝓcessit sol q̄ illūmat oēz hominem venientem in hunc mundū. Tercio hec virgo dña d̄r singlaris. cū enim omnes mulieres subiecte sint viris. h̄ tñ oibꝰ

dominatur quia genuit dominum celi et terre. multe igitur mulieres nunc et prius dicte sunt maria. sed ista singulariter. Et ꝯtum ad istas vltimas interpretationes dicit Crisostomus. maria hebraye stella maris. latine vero domina vocatur et merito quia et totius mundi dominium et lucem seculis meruit generare perhennem.

Secunda pars.

Eundo cum dicitur. Et ingressus angelus ad eam: tangitur noua allegatio ageliee dignitatis. In qua parte quinq; ponuntur. Primum est angelica reuerencia et more salutationis. Et scias quia vt dicit beda verborum que hic ponuntur solenniter ordo notandus est. totusq; artius cordi inserendus. quanto manifestius apparet ꝙ in ipsa tota nostra redemptoris summa consistit dicit igitur euangelista. Et ingressus angelus ad eaz: vbi tria consideranda sũt Primo enim ex eo ꝙ angelus ad eam ingressus est. ostenditur virginis pudicicia quia non foris vagantem eaz reperit angelus. sed vt dicit Crisostomus. solam in penetralibus quam nemo virorum viderat solus agelus reperit solam sine comite solam sine teste. Considerandum est secundo in qua ei forma angelus apparuit. Et dicendum ꝙ beata virgo vidit ad se ingredientem angelum non visione ymaginaria. sed angelus formauit sibi corpus lucidum vt etiam sensibiliter virgini appareret Vnde dicit augustinus in sermone ex persona virginis. venit ad me Gabriel anchangelus facie rutilans. veste corruscans. incessu mirabilis. aspectu terribilis quia enim illum nunciabat qui corpꝰ ex virgine volebat assumere. cõgrue corporali specie debuit apparere. Deuote autem tercio considerandum est quid naz reperit angelus virginem agentem in ipsa hora sui ingressus. Et dicit ꝙ licet depingant pictores manibus operantẽ ego tamẽ credo ꝙ ipsa virgo beata tunc otio non vacabat nec alicui erat operi occupata sed tota erat abstracta in contemplatione meditando super salutem humani generis qualiter scz per virginez deꝰ debeat humanum genus saluare. in hoc igitur actu tam intime contemplationis quo erat totaliter deo coniuncta et ad eam ingressus est angelus a forte nunq; in tanta fuerat contẽplatione quanta tũc erat rationabile ei videtur ꝙ tunc corporaliter sibi diuinum meretur verbum quando spiritualiter tota manebat in contemplatione ipsius. ℟ Ingressus autem angelus ad virginem: quid egerit audiamus. Magna quippe cum reuerencia eam salutauit et dixit. Aue. Salutationem nunquam inuenimꝰ datam fuisse muheri ab angelo quia ipsa fuerat causa

vt salutationem perderemus. hec vero mulier primo ab angelo salutata ē. quia per ipsam salus mundi erat ventura. curialis fuit celestis ille nuncius. qui ante virginem salutauit q̄ diuinā explicaret legationem salutans igitur angelus virginem dixit: Aue gracia plena. In qua salutatione laudabiles eius conditiones describit. sicut cum aliquem salutamus titulum laudis apponimus. vt Sanctissimo patri summo pontifici. Inclito Imperatori semper augusto. Illustri regi francoruz. Venerabili in cristo patri generali priori ꝛc. Describit itaq; in salutatione euangelica virginis multipliciter priuilegium. Primo enim tangit gracie plenitudinem: Aue: hic mutatum est nomen eue ⁊ res qua ipsa fuit plena ve. sed illa fuit sine aliquo ve ab a quod est sine et ve: gracia plena. vere plena ⁊ semp plena quia dicit Jeronimꝰ ceteris per partes in maria vo tota se infundit g̃cie plenitudo. Sic ē in sole deus posuit omnes virtutes aliorz siderum: ita in maria omnem grām aliorum sanctorz. Deinde tangit angelus circa eam diuinuz consortium. dominꝰ tecū: cum oibus sanctis est dñs. et tamen cum virgine excellentissime erat tuz qua nullus homo nec humani generis inimicus erat tanto amplius tecum erit deus quanto extra partum et semine creatura fueris purior. Deinde tangit angelus benedictionis virginee munus singulare: Benedicta tu in mulieribus: vere benedicta sup omnes mulieres. quia in ipsa maledictio eue mutata est in benedictionem: benedicta etiam super omnes homines que deum genuit et hominem. benedicta et super omnez angelicam creaturam. dum angelorum peperit regem. ¶ Querit quare angelus salutans virginem nomē illiꝰ tacuit: dicendum q̄ forte nomen eius tacuit propter tria. Primo propt̄ virginis excellēciam. excellentes enim personas cum salutamꝰ non noiamus. ⁊ nomen cordi retinemus vt salue pater aue rex. Secundo ido tacuit nomen visitatum quia aduenit ei nomen specialis dignitatis quo nominada erat. sicut cum aliquis est factꝰ prior. obmisso visitato nomine diciꝰ eum priorē noiando. Tertio ideo nomen eius tacuit quia non mittebat ad eam salutandā inquātū erat maria. ⁊ inquantū erat gracia plena. ¶ Scdo ponitur virginis modestia Que cum audisset: nouam salutatiois formam: turbata est: aliquali timore non perterrita. Vnde modeste tetigit euangelista mentis eius affectum Nota q̄ tres sūt cause quare virgo timuit. primo quidem propter angeli presenciam. quoniaz et si consueta erat videre angelum: tamen nouꝰ modus apparitionis in lumine et splendore eam perturbauit:

Vnde cantat ecclesia. Expauescit virgo de lumine. Secundo iō timuit quia angelus virilem speciem demonstrabat. nam vt dicit Criso. Trepidare virginū est ad omnes viri ingressus pauē omnesq; viri affatus vereri. Et iō vt dicit Am. libro. i. de officiis. Salutata virgo ab angelo tacet et mota est in introitu eius atq; ad virili sexus spēm virginis pegrinat aspectib9 Tercō iō turbata est qr eā angel9 in suo ꝑmone laudauit. et sācte mentes quanto ampli9 gratiis et laudib9 excolunt tātomagis timent Vnde dicit q: turbata est in ꝑmone ei9. Deinde tangit virgis prudentiā: et cogitabat qualis esset illa salutatio: nō mireris si cogitabat. quia nunq; fuerit audita talis salutatio .. Considera virginis grauitatem quia nō fuit ꝓmpta respondere angelo. ꝫ tacuit. considera prudentiā quia cogitabat. considera prudēciam qr vt dicit Ambro. i. de officiis. q̄uis virgo esset curialis ⁊ hūilis pre verecundia tamen non resalutauit salutantez angelū nec vllum tulit responsum. Ab illa igitur virgine certe addiscant virgines verboꝝ vitare lasciuiā. quia vt dicit Beda maria etiam salutationem verebatur N Tercio ponitur angelica allocutio. Videbat enim angelus virginem trepidantem et cogitantem. et ideo vtriq; rei cupit satisfacire. primo enim timorez expellit: ⁊ ait angelus ei. ne timeas maria: Nota q ē ꝓpriuz bonorum spirituū qr licet in primo eoꝝ aspectu timeat hūana fragilitas cōsequenter tn̄ timorē expellūt. iō at̄ voluit angelus timorē a virgine expellere vt aduerteret ad intelligentiā diuine incarnationis quā annunciare volebat. vnde et familiariter cuius nomen primo tacuerat nunc vocat ex nomīe vt audito nomine ꝓprio ad se redeat virgo. Est autem sciendum quia vt dic̄ Petrus rauenen. angelus confortans virginē ne timeat nō sine metu metum discutit audientis. hec em̄ dicens et ipse angelus timet et admiratur. stupet em̄ totum deum venire intra virginales angustias. cui tota tocius simul angusta ē creatura Deinde quia videbat angelus virginem de salutatione cogitantē. ideo eandē explicat salutationem. annuncians cū hoc verbo cōceptū. dicit ergo non mireris si dixi gracia plena: Inuenisti em̄ graciam apud deū Nota qr inuenit virgo apd̄ deū grāz plenarie sanctificatiōis quia ante fuit sancta q̄ nata vt dicit Ber. habuit graciā confirmationis quia nunq; poccauit seu peccare potuit: habuit graciā diuine generationis. nihil em̄ maius ē ī diuinis q̄ deum prēm gn̄are. verbū quod tn̄ virgini est cōicatū habuit graciam fecunditatis et pudoris. Vnde Petrus rauenē. loquens ad virginem. virgo inq̄t te matrem prestitit gracia nō

nostra·genitricē te pietas voluit dici quā nō sciebat integritas
ī tuo ɔspcūi tuo ꝑtu creauit pudor ·aucta est castitas·integ̃tas
roborata est solidataq̃ virginitas. Deinde quando dixerit an
gelus: domin⁹ tecum: aperit qualiter singulari modo concepcōis
deus sit cum virgine· Ecce concipies et paries filium: tangit
autem cōceptum virginis quasi per eadem verba ysa·z.c·Ecce
virgo concipiet et pariet filim et vocabitur nomē eius emanu
el·vt ostendat eam esse virginem de qua hic dictum est Et vo
cabis nomē eius ihesū·Jhesus intp̄tat̄ saluator ⁊ saluator oīm
nunquid saluare matris virginitatem congruebat. et nasci hec
que dicta sunt de conceptu virginis pertinet ad humanitatem
verbi· P Deinde tangit diuinitatis mag̃tudinē ci⁹: Hic
erit magnus glo. Ambro· non ꝙ ante partum virginis mag
nus nō fuerat sed quia potenciam quā naturaliter dei filius ha
bet homo accepturus erat ex tempe. consequenter tangit ange
lus que sit illa magnitudo nascituri: Et filius altissimi vocabit̄
nihil est maius q̄ filium esse altissimi dei·non per adoptationez
vt nos sumus filii dei sed naturaliter quomodo cristus est dei fi
lius. Deinde quia dixerat angelus Benedicta tu in mulierib⁹
assignat istius benedictionis causam·videm⁹ autem ꝙ sepe be=
nedicuntur parentes in filiis·sicut alicui virtuoso dicim⁹· bene
dicta mater que te genuit. sic virginem gloriosam in filio bene
dicimus dicentes illud Judith·13·Benedicta filia tua domino
quia per te fructū vite cōicauimus Et ideo assignat causaz bene
dictionis virginis ex principatu nascituri dicens: Et dabit illi
dominus deus sedem dauid patris eius: Et est aduertenduz ꝙ
primo dixit christum filiū altissimi. nunc vero dicit dauid ēē pa
trem eius quod esse non posset nisi in cristo duplex esset natura
diuina iuxta quā est filius dei. et humana ꝑm quam est fili⁹ da
uid·Et quia ꝑm carnem fuit filius dauid ideo cristus regnuz iu
deorum etiam iure habuit hereditarie successionis·Vnde Jhere:
33·Ecce dies veniunt dicit dominus. ⁊ suscitabo dauid germen
iustum. et regnabit rex ⁊ sapiens eit· Q Deinde ostendit
vbi et quantum sit regnaturus. Et regnabit in domo iacob in
eternum·Aduertendum ꝙ non exercuit crist⁹m mundo tempo
rale regnū iurisdictionem et ideo spiritualiter r̄gnat in domo ia
cob·de domo autem iacob licet ꝑm carnem soli mundi sit· tamē
quia domus iacob magna in fide religionis fundata erat q̄m in
carne et sanguine·ideo omnes fideles de domo iacob sunt. ⁊ iu
dei non credentes: de domo dauid non sunt·et regni eius nō eit
finis. Vnde Dani. secundo. Potescas eius potestas eterna: que

non auferetur et regnum eius quod non corrumpetur. Quarto ponitur virginis interrogatio. cum enim tanta locutus fuerit angelus postea tacens expectans virginis responsū. Dixit aūt maria ad angelum: considera quia cum salutasset angelus virginem cum tanta illi euangelizasset in omnibus ipsa tacuit: et nunc primo locuta ē. sicut dicit Criso. Propositiuz sue mentis reuerenter exposuit. vitam videlicet virginalez se ducere decreuisse. ℟ Quomodo inquit fiet istud vt concipiaz et pariā altissimi filium quoniā virum non cognosco: id est proposui nō cognoscere alias enim interrogatio nulla esset Considera quantum illa gloriosa femina virginitatem amabat. cum enim alie mulieres amore prolis. non soliatentur de virginitate perdita illa tamen audiens se debere concipere altissimi filiuz cuius regni non est finis. mirabilomm9 de mentis sue virginitate solicitaē dicens: Quomodo ꝛc. Nota quia vt dicit Criso9. ipsa fuit prima feminaz que deo vouit virginitatem. sed tunc queritur quomodo consensit matrimonio. vt conciperet sponsū. peccaret enim maliter q̄ facto voto continencie assentiret in matrimoniū. Et si dicas q̄ consensit in matrimoniū cum intentione. tamen vt nūq̄ sequeretur carnalis copula. Contra. tūc n̄ fuisset verum matrimoniū. quoniam talis intentio diriimit matrimoniū. et contra ria est sibi. Et est dicendum. ꝑm intentionem beati augusti. in libro de bono coniugali. q̄ maria et ioseph anteqūm fieret mutua desponsatio virginitatē suaē ꝓposuerāt et sancti spiritus reuelatione vtraq̄ persona consensit in matrimoniū. nec alter consensisset in alterum nisi docente spiritusancto alter alterius cognouisset propositum. postea vero quod ꝓposuerant corde. vterq̄ exprimens verbo deo vouit. Et cum queris vtruz beata virgo cōsenserit in carnalem copulam. dico ꝑm eundem q̄ non consensit nisi deus de hoc specialiter reuelaret. verum igitur matrimoniū fuit. sed ad carnalem copulam nec consentiens erat nec dissentiens q̄diu non docebatur sancti spiritus reuelatione quid esset agendum ¶ Quinto ponitur conceptus virginei explicatio: Et respondens dixit ei. Delectabatur angelus multum vt videretur loqui cum virgine vnde etiam ei ad singula respōdebat. Spiritussanctus. Nota quia vt dicit Ambro: sup Luc. Nō solum deus condidit creaturas. sed etiaz hunc mundū multiplicandum generationes eis contulit q̄ seruarent a potuisset ordinare alium modum. quando igitur voluit potuit istum ordinez imitare quod et factum est in conceptu virginali. igitur q̄ sicut spiritussanctus ex aquis sup quas ferebatur in principio mundi

produxit animal aquatile. ita ex purissimis sanguinibus virgi
nis produxit corpus christi. Item sicut virga aaron floruit sola
diuina virtute Nume. 12. c. Item sicut flos ex virgula solo affla
tu a vere producitur. Item sicut ymago formatur in speculo so
la presencia facie. Supuenit igitur spiritussanctus in virginem
quemadmodū ros descendit super rosam vel liliū dans illi cōci
piendi virtutem. T Deinde ponit incarnaotinē christi.
Et virtus altissimi: dei verbuz est virtus altissimi. vt dic̄ apo
stolus 1. Corr 1. c. Obumbrabit tibi. Nota q diuinū verbū qd ē
virtus altissi itelligit obūbrasse vgini dupliciť. Pri° ꝓpť carnē
assumptā. sicut sol obumbrať nobis. vt quod in se intueri non
possumus. obumbratione nebule videamus. Secundo pōt hoc
intelligi quia sicut vmbra refrigerat. ita diuinuz verbū remouit
a virgine omnem concupiscencie estum. Deinde ostendit quaē
nasciturus erit filius dei Ideoqz et quod nascetur ex te sanctum
bene sanctum est q supueniente spiritusancto ex virgine natuz
est vocabitur filius dei: quia enim virtus altissimi est filius dei
si hec virtus obumbrabit vigini assumendo carnē hoc quod na
scetur ex ea vocabiť filius dei. Deinde angelus inducit exēplū
vt confirmetur cor virginis marie Et ecce Elizabeth cognata
tua: vxor zacharie erat cognata virginis ex parte matris. q̄a
beata anna mater virginis fuit de genere sacerdotali. sed ex par
te patris fuit de domo regia. hoc enim fuit speciale in populo iu
derum vt regia tribus et sacerdotalis posset misceri. et ipsa con
cepit filium: iohannē baptistā: In senectute sua: quod videtur
etati non cōuenire: ꝛ hic mēsis: scz est: sextus illi: natiuitatis a
conceptu. Fuit eniz beatus Jo. cōceptus septimo exeunte febru
arii que vocatur sterilis. quia em̄ inepta fuerat generationi: ab
ōnibus vocabatur sterilis. Nota quia circa conceptū elizabeth
tangit angelus senectutem. quod est defectus etatis et sterilita-
tem que est defectus nature. quoꝝ vtrumqz erat conceptioni cō
trarium quatenꝰ virgo in qua florebat iuuentus que fecundita
tis virtutem supueniente spiritusancto debebat suscipere et non
dubitare. vnde angelus infert: quia non erit impossibile apud
deum omne verbū. nullum verbū est deo impossibile qui gene
rando filium omnem rationē verbi in ipso produxit. Vnde p s̄
Omnia quecunqz voluit fecit ꝛc. Tercia pars. V

Eercio cum dicitur. Dixit autem maria ꝛc. tangitur
deuota humiliatio virginee voluntatis. Considera
q non verbis locuta est virgo in tanta profunditate
misterii et nihilominus pauca verba protulit. q̄niaz

verborum multitudinem debet fugere virgo. Audiamus ergo
voꝫ virginis: Ecce ancilla domini. Ecce ꝯta ṽginis humilitas
que vt dicat. Be. dum mater eligitur. ancillam se sui conditionis
appellat. Nota q; m ter omnia que maxime quātumcunq; deo
rant virginem est humilitas que tantum placuit filio dei vt ip
sum de celo traheret. vt ex virgine carnem assumeret quemad
dum ferrum trahitur ad magnetem. et tantum placuit christo
illa responsio virginis cuz dixit: Ecce ancilla domini: q; ex hoc
magis se appellat m scriptura ancille filium ꝯ virginis. Vnde
p ps̄. Ego seruus tuus mquit et filius ancille tue. Que est illa
mulier cui talia promitterentur et vocaret se ancillaz. quin pot
us exaltaret se super sidera. vnde et prima mulier cum audisset a
a serpente. Eritis sicut dii statim m superbia elata contra creato
ris imperium extendit manum ad fructum ligni vetiti. hec vero
sancta virgo audiens se deum genituram. ancillam et non ma
trē se vocat. ℟ Deide ponitur assensus virginis cum desi
derio: fiat mihi secundum verbum tuum: consentit diuine dipē
sationi et optat fieri quod dictum est ab angelo: quantum ad
duo et vt concipiat sancti spiritus virtute: et vt altissimi gene
ret filium Quo putas gaudentez fuisse angelum et exultantē au
diens virginis consensum et desiderium audiens sic promptam
humilitatem et obedientiā. videns quia non frustra ad virgi
nem missus fuerat. sed responsionem deo acceptabilē relaturus
ad ipsum qui miserat reuertebatur. Considera virginis fidem et
desiderium que illud credidit et in se fieri desiderauit virginem
scilicet deum concipere. quod nunq; a seculis fuerat auditum. nū
q; repertū. a nemine visum nec ab aliquo cognitum. et hec qui
dem credidit. nec multis rationibus adductis sed parua dispu
tatione cum angelo habita. Nota quia vt dicit Damasce. ter°
libro ca. scdo. Statim post superassensum virginis spiritus sanctus
superuenit super ipsam scdm domini sermonem quem dixit an
gelus purgans ipsam et virtutem susceptans dei verbum ꝯbu
ens. similiter autem et grauatam vt idem dicit ꝯto libro ca. 6.
Tribuit creatori creari. et plasmatori plasmari. et filio dei i deo
incarnari et humanari ex castis et incoinquinatis eius carnib9
ac sanguinibus. Statim in parua carnis substantia totuz corp9
christi formatuz fuit omnibus corporalibus lineamentis a per
fectum fuit statim anima rationali ac que erat gracia plena et
gloria et in ipso eodem instanti fuit a diuinum verbum unctū
inseparabili veritate personali. Vnde Gregoꝰ decimooctauo mo
ral°. Mox annunciare inquit angelus a aduenientē spiritu sancto

mox verbum in vtero. mox in terra natum verbum caro factum est. Igitur concludit Johannes os aurei dicēs. Fiat sine virili semine conceptus in virgine. nascatur de spiritusancto integra carne. sanctum quod nascitur in terra de homine matre sine homine patre. vocetur dei filius. Qui cum ꝛc.

Feria sexta Introductio Sermo. v:

Surgens maria abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iuda ꝛc. Luc. primo In expositione euangelii quarte ferie diutius i morati sumus et longum sermonem pertraximus. hoc e in exigebat incarnati verbi misterium. si quomodo illud vnicum verbum multis possemus verbis aperire. vt loqui etiam verba eiusdem virginitatis a deuotius perscrutamus. Nunc ergo potestate cō templationis suauitatem propriam intueamur fragilem culpaz et conuertamur ad orationem. vt quod incepimus valeamus perficere. exorantem pro nobis virginem quatenus nobis ministretur virtus et sciencia. Exaudi virgo exaudi altissimi dei genitrix exaudi plena gracia munus itaqz salutationis angelice tibi offero dicens. Aue gracia plena ꝛc.

prima pars

Surgens maria abiit in montana Exercitati sunt in cogmitione signorum ex his que apparent in muliere pregnante de conditionibus nascituri prenosticantur et coniecturant. attendunt enim gestus mulieris qualiter se habet in moribus. qualiter in positionibus. qualiter et quid loquatur. qualiter aspiciat. qualiter somniat qualia desideratꝛc. multa obseruant naturalia signa ex quibus aliquando preiudicant qualis futurus sit conceptus pregnantis. Sed quia virgo maria supra naturam concepit. nequaqz naturalibus sed supernaturalibus signis potuit fetus sui cognosci sublimitas. non enim consuetas habuit pregnantum passiones. Volens igitur euangelista ante partum virginis nos instruere q̄lis sit quem virgo concepit. eiusdez virginis pregnantis deuotos nobis insinuat gestus. Igitur in presenti euangelio vbi de his agitur tria nobis dantur intelligi. Primū est modestus virginis gestus. Scōm est virtuosus vocis affectus ibi. Et factum est vt audiuit et cetera. Tertium est deuote laudis affectus ibi: Et ait maria ꝛc. Circa primum tria tanguntur in euangelio: Primo virginis incessus. Exurgens maria: de domo propria in q̄ ipsā āgls salutauerat de secreto sue habitatiois loco et de inti

ma contemplationis requie Vnde Psalmis. Exurge gloria mea exurge psalterium et cithara. Et rñdit vgo. Exurgã diluculo Abiit in montana: Ad sola enim montana virgo deo plena debebat ascendere quam sequamur nos dicentes illud ysaie vn decimo capitulo. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei Jacob. Considera quia partus grauat arcta: murmit suspiria. sed non grauabatur virgo quinimmo petebat sublimia: Cum festinatione Cantico xpi vndecimo. Surge propera amica ãe. ℣ Nota q festinabat virgo Primo quidem scõm glosam. Ne diu videretur in publico. Secundo vt congauderet grã deue mulieri et pregnanti. Tercio vt ate ei subueniret obsequio ministerii. Vnde Ambrosius. Nescit tarda mollimina spiritus sancti gracia. Non enim perrexit virgo in montana vt videret si verum esset quod illi angelus dixerat. quia ipsa non fuit incredula de oraculo vt zacharias: non mœrta denuncio quin crederet eam esse angelum. non dubitauit de exemplo elizabet. Sed leta pro voto. religiosa pro officio. festina p gaudio. i montana perrexit in ciuitatem Jude vbi erat habitatio zacharie et Elizabeth. Nota hic exemplum anagogycum. quatuor enim dicuntur de virgine. scilicet q exurrexit i montana. abiit et festinauit in ciuitatem Jude Surgamus et nos a desiderio terrenorum in quibus dormitantes morimur. Nota enim est iam de somno surgere. Vnde apostolus. Exurge qui dormis et exurge a mortuis: Secundo ascendamus in montana appetendo celestia: Vnde Genesis capitulo decimonono. In monte saluum te fac et cetera. Tercio festinemus quia non habemus hic manentem ciuitatem sed futuram inquiramus. Vnde Hebreorum quarto capitulo. festinemus ingredi in illam requiẽ vt tandẽ quarto ingrediamur ciuitatem Jude id est ciuitatem confitentium celestem Jhrusalem in qua ascenderunt tribus tribus domini testimonium israhel ad confitendum nomini domini. Secundo ponitur humilis virginis ingressus: Et intrauit domum zacharie: quatenus secundũ glosam grandeue pregnanti iuuencula deseruiret Considera virginis caritatem quoniam a seruicio veterane mulieris non retraxit amor proprie domus. quies contemplationis. prolixitas itineris. asperitas montium. gracia diuini conceptus. nec virginalis mundicia quin famularetur conceptui seminario Hinc igitur vt dicat ambrosius. Addiscant sancte mulieres quam sedulitatem pregnantibus debeant exhibere cognatis C Tercio ponitur reuerens virginis salutatio: et salutauit elizabeth

prior ipsa virgo salutat Elizabeth · Primo quidem vt dicit Beda · qz decet vt qnto celsior tanto sit humilior · Secundo qz congruum est vt matrone prius iuuencula salutem annunciet. Considera quanta consecuta est gracia Elizabeth vt properaret virgo ad ipsam vt domum eius ingrederetur vt ab ipsa saluta retur vt ei famularetur vnde poterat dicere Elizabeth illud dictum · Venerunt mihi pariter omnia bona cum illa.

Secunda pars

Secundo cum dicitur · Et factuz est vt audiuit cetera tangitur virtuosus vocis effectus et ponuntur sex: Primo enim tangitur exultatio precursoris: Et factum est vt audiuit salutationem marie Elizabeth: audiuit humilem iocundam et deuotam salutationem · Exultauit infans: qui nundum fari poterat · Johannes scilicet baptista in vtero eius: id est matris Elizabeth Nota qua hic primo impletum est quod dixit angelus ad virginem · eam esse grā plenam · sic enim plena erat qz Johannes baptista ex plenitudine eius per salutationem suscepit sanctificationis graciam · Tunc enim adimpleta fuit illa promissio facta zacharie de Johāneqz spiritusancto repleretur adhuc ex vtero matris sue · quod factū fuit in salutatione virginis vt dicat glosa · Vnde considera immensam virginis graciam · qua etiam precursor christi sanctificatus est · Nota etiam quia conceptus Johannis adhuc nō erat nisi sex mensium · supernaturaliter autem ei collatum est in ipsa hora salutationis vt cognosceret virginem esse matrem christi et deum habere in vtero Vnde quod voce non poterat · gestu corporis exultauit de presencia saluatoris et tunc primo inchoauit sue precursorie officium. Secundo ponitur Elizabeth sanctificatio · Et repleta est spiritusancto Elizabeth: Glosa: Non prius mater Elizabeth spiritusancto ꝛpleta est q̄ filiꝰ ꝟ filiꝰ repletus replet matrem · maria ante conceptum · Elizabeth post conceptum repletur: Et exultauit: spiritus infantis non valentis clamare facit clamorem matis: Voce magna: voce magna clamat que vocem verbi habet in vtero: Et dixit: cum deuotione · reuerencia et exultatione · Tercio ponitur Elizabeth vaticinium: Benedicta tu inter mulieres · Hanc etiam benedictionem angelus ad virginem attulit: Et Et nota qz mulier eo qz fuit

prime transgressionis principium quatuor habuit maledcōnes a deo quoniaz autem virgo illis non fuit subiecta maledcōnibo ideo dicitur inter mulieres benedicta. Prima maledictio mulieris fuit quia dixit illi deus Gene. tercio. Multiplicabo erumpnas tuas id est multiplices faciam miserias tuas maxime cū sexus mulieris calamitatibus est subiectus a quibus virgo longe fuit. beatitudinis habundancia. Secunda mulieris maledictio fuit. multiplicabo conceptus tuos: hebreus habet impregnationes tuas. Sed virgo sēl tm concepit a impregnata est a spiritu sancto. Tercia mulieris maledictio fuit. i dolore paries filios tuos. Sed vt dicit Augustinus virgo in leticia dominum parturiuit. Quarta maledicto fuit. sub viri potestate eris et ipse dominabitur tui. Sed virgo sub nullius viri potestate fuit. immo qz mater omnibus viris dominantem genuit sine viro. Ideo ipsa viris omnibus dominatur in ea namqz impletuz est illud Esd. z. c. octauo. Oportet nos scire quoniam mulieres dominantur nostri. Secundo fuit virgo inter mnlieres benedicta quia simul habuit virginitatis et fecunditatis benedictionem. Tercio qa genuit deum simul et hominem. et ideo bene cecinit de illa Dauid d. Benedixisti domine terrā tuam. Deinde benedixit elizabeth virginis conceptum dicens. benedict9 fructus ventris tui ✠ Fructus ventris virginis fuit christus qui fuit benedictus dicente Apostolo. Benedictio et claritas et sapiencia et gracia rumactio. honor virtus et fortitudo deo nostro. Nota qz cristus fuit fructus ventris virginis. quoniam sicut fructus ex floze p ducit. ita cristus ex floxida virginis carne conptus est. Iste at fructus est speciosi decoris. quia candidus et rubicundus Canticoz scdo capto Vnde psal. Speciosus forma pre filiis hominū Secundo iste fructus est frugiferi odoris de quo dicitur Geneb. zz. ca°: Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni quem benedixit dominus. Tercio ille fructus est suauis saporis. Vnde psal: Gustate et videte quoniam suauis est dominus. Quarto ille fructus est miri vigoris. habet enim vigorem eterne vite quia conseruat qui ex eo sumpserint a morte perpetua. Vnde enim suauis est sicut fructs ligni vite plantati in paradiso voluptatis. Quarto ponitur elizabeth humilitas: Vnde hoc mihi id est secunduz glosaz. quantum bonum mihi accidit ex aduentu tuo. vel aliter. Vnde hoc mihi id est que mea iusticia aut quib9 meritis: vt veniat: sic humiliter deuote et reuerenter. mater domini mei ad me: id est seruam et humilem ancillaz eius. Nota vt dicit glosa Ambrosii. qz spiritussanctus qui replens Elizabeth

dedit et prophete donum vt matrem christi cognosceret ille idez contulit humilitatis virtutem · et ac etiam humilitate Johānes baptista se humiliauit dicens christo. Ego a te debeo baptizari. non tu a me · et alibi · Cuius non sum dignus vt soluaz corrigi am calciamēti eius · Quinto ponitur miraculi reuelatio: Ecce ei id ē in ipso momento: Et facta est vox: vox inq̄ columbine simplicitatis vox virginee puritatis vox amene suauitatis Salutatiois tue a q̄ aliud nisi salutaē nouerat virgo q̄ salutē dñi gestabat i vtero: iam enim ore promittebat salutem quem pariendo seculo debebat proferre: In auribus meis: Canticorum sedo capitulo Sonet vox tua in auribus meis · vox enim tua dulcis Exultauit infans · in gaudio in vtero meo: dicit glo. Cū vox intrat ad aures corporis virtus spiritualis ad cor intrat audientis et nō solum matrem sed etiam sobolem amore ad audientis intendit: Sexto ponitur virginis commendatio: Et beata que credidisti non sicut maritus meus qui dubitauit · apparet vt dicit glosa Ambro. virginem non dubitasse sed credidisse verbis angelicis Considera quantum bonum sit fides que meruit in virgine christi incarnationem quam etiam in matre propria voluit christus esse: quoniaz perficientur id est perfecte fient: in te: vt virgo concipias q̄d tñ iam factum erat ex te vt deum parias altissimi filium et per te vt humanū genus per te feminaz generalem consequatur salutem: que dicta sunt tibi a domino: per angelū spiritusancto docente cognouit elizabeth ea q̄ dicta fuerant virgini a domino id est per angelum ·

Tercia pars. Ej

Tercio ponitur virginis deuotus laudis affectus Et ait maria: exultans ex deuotione prorumpit in canticum · cōsueuerant sancte mulieres dicere domino cāticum propter singularia beneficia recepta · Sed virgo cantauit domino canticum nouum quia mirabilia fecit cuius melodia fuit et acceptabilior omni laude omniuz scilicet: Magnificat: id est magnum predicat: anima mea dominum: id ē deum patrem cuius se ancillam professa erat dicens · Ecce ancilla domini · Nota q̄ magnificaut dominum maria soror aaron in transitu maris rubri dicens. Cantemus domino: gloriose enim magnificatus est Exo · decimo quinto capto · Sed illa virgo amplius magnificare potuit · quia per eam velut claritatis diuine stellam · mare presentis seculi ingressa · Altera mulier: scilicet debora cecinit canticum domino: pro victoria inimicorum:

Judith quīto capitulo. Sed virgo amplius magnificaē potuit dominū quia ex ea natus est qui est victor de tribu iuda. et ꝓpter hanc benedictionem fecit potenciaz in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui. Tercia mulier que cecinit fuit anna que post sterilitatē meruit fecunditatis graciam et peperit samuelem magnificans deum dicēs. Exultauit cor meum in domino. 1. Reg. c. 2. Sed illa virgo amplius potuit deum magnificare quia fecunditatis suscepit graciam virginitate manente. Quarta mulier que magnificauit dominū fuit Judith quomā ipsa caput holofernis amputauit cantans et dicens. Incipite domino in timpanis. cantate domino in cymbalis modulabimini ipsum psalmū nouum Judith. 16. c. Sz illa virgo āplius potuit magnificare dominū. quia ipsa contriuit caput antiqui serpentis. q̄maz in ea completum est qđ dixit dominus ad serpentem Gen. 3. c: Mulier conteret caput tuū. ℣ Deinde ponitur spiritualis virginis exultatio: Et exultauit spiritus meꝰ: superior pars anime: in deo saluatari meo: id est in filio dei: qui est illud salutare quod expectabat iacob patriarcha dicens. Salutare tuum expectabo domine. Gene. 49. ca. In hoc salutari exultauit ℟ habacuch propheta tercio. c. dicens. Ego autē in domino gaudebo et exultabo in deo ihesu meo. Vel sin aliam literam. in deo salutari meo. Nota ꝙ bene habebat virgo causam exultationis i illo salutari plusq̄ cetere creature quoniam parentes exultant in filiis. et hoc salutare fuit singulariter virginis proles opiferq̄ matris. virgo quem gessit peperitq̄ virgo Et attende diligenterq̄ considera: si ex gestu virginis pregnantis vis coniecturari qualem in vtero conceptum habet: non enim reperies consueta mulierum sina quoniam vt dicit Ambro. Nihil tortuosum in oculis marie. nihil in verbis aut actibus verecundum. nō gestus magibilior. non incestus lasciuior. non vox petulancior: vt ipsa corporis species diuinitatis conceptus ānunciet. sed ex his que dicuntur in hoc euangelio quoniam impellente caritate abiit festinanter intrauit domum humiliter. salutauit elizabeth ſue renter. exultauit insans mirabiliter sanctificata est elizabeth singulariter. prophetauit inopinabiliter. laudauit virginem excellenter. et ipsa virgo magnificauit dominuz ardenter. potentis diuinitatis conceptum agnoscere. Quid enim his taz nouis signis et miris auditis credentium est quia nisi quod nascetur ex ea sanctum vocabitur filius dei. Dicamus ergo cum elizabeth ad virginē Vñ hoc mihi vt veiat maī dñi mei ad me ꝛc. ℣ Nota etiaz ꝙ non sunt nisi tria cantica euāgelica scilicet canticū ỽgis.

magnificat·canticum zacharie. benedict9 domin9 de9 israhel et canticum simonis·nunc dimittis seruum tuū domine· que non cantantur in ecclesia eo ordine quo sunt instituta Sed primo cā tatur canticum zacharie in matutinalibus laudibus per qd erit perfecta redemptio et salus et in ipso cantico redemptionis nostre salus ponitur·Secundo cantatur in laudibus quia laudes i aurora dicuntur: Johannes autem baptista in cuius natiuitate zacharias orauit. se habet ad christum sicut aurora ad solem· cā ticum autem virginis in vespis dicitur quia incarnatio xp̄i cuius laude canticum hic institutum fuit·facta fuit sexta etate mūdi in sexto mense a conceptione Johannis et sexta hora die. officium autem vespertinum est totius temporis sextum officiuz Cā ticum simeonis dicitur in septimo die officio· scilicet ad completorium·quia orat se dimitti in pace quod erit completis omnibus officiis. Diuina autem illa cantica dicamus stantes et nō sedentes. quia euangelica sunt immo quidam fratres se signant ad initium eorum sicut ad euangelium·quod fieri non oportet quia signum crucis p̄mittitur euangelio ne infestatione demonionis impediatur intelligentia doctrine euangelice·sed illa cantica non causa instructionis·sed laudis instituta sunt· vñ suffic̄t signum crucis impensum frontibus in principio horaz. vt habetur in historiis sanctorum a in summa de officiis·Rogemus ergo et cetera· Prima pars.

Dominica quarta aduentus Sermo vi.

Anno quintodecimo imperii Tiberii cesaris p̄curante pontio pilato iudeaz·Lu.3· Quelibet natio et sui principatus consueuit describere tempora sicut in libro Machabeoz ponuntur tempora quando incepit regnuz grecorum· per se enim habent tempora regni p̄sarum. egipcii tempora regis egiptiorum. ac si de singulis quelibet natio et gens habet historias et cronicas sue origis. Quoniam vero principatus ecclesie et nostre fidei incepit a predicatione Johannis baptiste· Ideo beatus Lucas tempora sue predicationis in presenti euangelio nobis insinuat·Et duo tanguntur Primū est multiplicis principatus descriptio·secundū est nouelle fidei denunciatio ibi: et venit in omnem regionem· .Circa primum quatuor tanguntur·scilicet vniuersale mundi omniuz diuisum iudeorum regnum·pontificale et sacerdotiū a p̄phetale officium describit enim nobis beatus Lucas quis dominabat to

ti mundo. qui presidebant. genti iudeorum: qui erant principes sacirdotum quando ioh. predicare incepit. Tangit igitur triplicem principatum que vt omnia clarius pateāt ad expositionez litere: aliquid ꝑm historiam est dicend̄ A .Sciendū est igit̄ vt potest haberi a magistro in historia scola. ꝙ prim9 romanorum impator fuit Julius cesar. qui ideo cesar appellatus est dicit Isido. nono Ethi. Eo ꝙ ceso mortuo matris vtero eductus prolatusq; fuerit. vel quia cum cesarie natus sit. ab hoc ceteri impatores cesares appellati sunt. Secundus impator fuit Octauian9 augustus qui ideo augustus dict9 ē. quia maxime rempublicaz auxit et precipue in victoria contra anthoniū et cleopatram ⁊ ab istis duobus primis impatoribus ceteri omnes dicuntur cesares et augusti. Anno autē. 42. istius octauiani christus natus est et post natiuitatem christi impauit quindecim annis et mortuus est. 52. sui imperii cum xp̄us quintumdecimū ageret ānuz huic successit tercius impator. scilicet tiberius cesar cuius imperii 15. anno: cum iam saluator esset triginta annoruz. Johannes baptista habens eandem etatem cepit predicare. iam enim erat congruum etatis virilis temporis. vt christus mundo manifestaretur. ⁊ vt Jo. predicare incepit. ⁊ hoc dictū ē ad declarationez principatus vniuersalis qd̄ habetur in eo qd̄ premittitur: āno quintodecimo imperii tiberii: ꝓprium nomen: cesaris: nomē dignitatis B Scdo danda est intelligencia principū multorum qui preerant in gente iudeorum propter quod est sciendū ꝙ herodes magnus filius ātipatris ydumei cuius tēpe nat9 fuit cristus tocius regni iudeorum monarchiaz tenēs. hic autē quia plures vxores habuit. multos ex eis genuit filios īter quos sex fuerunt principaliores. scilicet alexander ⁊ aristobulus et antipater et herodes antipas et archilaus ⁊ philippus Sed quia ipse herodes cum cecidit innocentes pueros multos orbauerat filios. ideo in propriis filiis iuste punitus est. nam tres ex illis scz Alexandrum Aristobolum et antipatrem iussit interfici. Cū aūt alexander et aristobolus redissent de athenis a studio literaruz postea vxoribus tradidit. iamq; velut eruditi ⁊ vxorati descep tabant cum patre de regno. Quibus omnibus eiectis declarauit pater per testamentum antipatrem regni succesorem. illi vero ꝓperantes romam: eum ad iudicium impatoris citari fecerunt: Sed facta tandem concordia redierunt ad patrez. antipater autem timens amittere successionem regni. Rursus concitauit patrem in filios. accursans eos ꝙ patricidium machinarent̄. obh̄ igitur pater comprehensis filiis complices eorum iussit torquei

et confessis habuit vera esse q̄ dicebat antipater. Vnde ꝫ filios iussit interfici scilicet. Alexandrum ꝫ Aristobolum: Antipater autem ꝑpt hoc factꝰ est populo graue odium. sed et ipse pater mimis eum amabat. Vnde herodes antipatris illi substituit in regnum. nolens q̄ regnum transiret ad filios antipatris. Procurauit igitur antipater venenum efficacissimuz vt illud pater sumeret per ministrum qđ cum cognouisset pater antipatrez coniecit in vincula. Inter hec autē laborat herodes magis infirmitatibus. Quadaz autem die audiuit antipater de palladio regis vlatuz plangentiū quasi rex esset mortuus. exultauit autē valde et promisit custodibus carceris multa donaria. si eum abire p mitterent: cuius exultationem cum pater cognouisset. grauiter accepit et missis pro speculatoribus eū in carcere iussit interfici. herodes autem priore testamento mutato alterz condidit. In q̄ archilaum regem instituit successorez. ita tamen vt dyadema regni susciperet rome. illo vero mortuo herodes antipater q̄ i priori testamento succedere debebat. antipater et archilaus romaz ꝑperauerunt accusantes causaz regis contra alterutrū. philipꝰ autem qui fauebat archilao: et ipse romam profectus est in auxilium eius. sperans cum hoc causa contentionis fratrū fungi regia dignitate. facta est itaq̄ longa contractio inter fratres. altero dicente: vltimum debere valere testamentū. altero vero allegante q̄ illud pater iam sensu deficiens instituerat. Tandem autem hinc et inde auditis rationibus ex totius senatus cōsilio diffinitum est. vt regnum iudeorz in quatuor partes diuideretur: Quaz due partes scilicet Judea et Abilinia date sunt archilao promissumq̄ est sibi regium nomen si bene rem ageret. reliquarū autē duarū parcū vna heredi antipatri scilicet galilea. Altera vero philippo scilicet. ytuea vtriq̄ sub nomine tradita ē Tetrarchie. Tandem archilaus crebro accusatus apud cesarem cū nouem annis principatui prefuisset tyrapice. Viennā in exiliū missus est ꝫ vna pars principatus sui. scilicet iudea cepit procuratiombus gubernari. altera vero sciz ablinia tradita est lisanie sub nomine tetrarchie. Istum vero lisaniam dicit Beda. magni herodis fuisse filium. licet Josephus dicat q̄ fuit nepos eius. natus ex alexandra sorore vxoris herodis. Hoc viso apparet sententia litere: procurante ponco pilato iudeam: procurator non erat princeps ordinarius sed vicarius aut delegatus. hic est pylatus qui iudicauit christum ad mortem. ℂ Tetrarcha aī id est princeps quarte partis. nam tetrarcha est nomen grecum cōpositū et dr a tetra quod est q̄tuor ꝫ archos p̄nceps. 4. ptis

princeps: galilee herode: scilicet antipa hic est ille herodes q̄ vx
orem abstulit philippo fratri suo qui iussit iohannē baptistā de
collari. quiq; illusit domino in passione veste alba induto: Phi
lippo autem fratre eius: scilicet herodis antipa: tetrarche. id est
principis quarte partis: yturee et tracomitidis regiōis. hic est
ille philippus cuius vxorem herodialem frater eius abstulerat:
herodias autem fuit aristoboli filia. quam herodes magnus cuz
alio fratre. scilicet alexandro iusserat interfici ⁊ lisania qui fuit fi
lius vel nepos magni herodis lisania abiline sic dicte regionis.
tetrarcha. D Tercio videndum est de pontificali sacerdo
cio. Sciendum est autem: q̄ licet in principio vnus solus fuerit
summus sacerdos in gente iudeorum tamen dauid volens am-
pliare cultum dei: constituit vigintiquatuor sacerdotes ꝑm vigī
tiquatuor familias que descenderant ab aaron quoꝝ quilibet ī
sua septimana ministrabat. verum tamen ominbꝰ hiis sacerdoti
bus preerat vnus summus sacerdos Sed crescente habitatione
qua quilibet ceteris cupiebat preesse. cepit summū sacerdociū cō
parari a gentibus. et plures summi sacerdotes extunc sunt insti-
tuti. et hoc est quod dicit sub principibus sacerdotuz anna ⁊ ca
ypha. Isti duo erant affinitate coniuncti. nā annas erat socer ca
yphe. Tempore horum sacerdotum fuit dominꝰ crucifixus Quar
to ponitur prophetale officium: factū est verbum domini Istud
verbum fuit vt dicit glosa: vade et predica baptismum. sup Jo
hannem qui interpretatur in quo est gracia. ⁊ vere ipse est in q̄
gracia quoniaz imposuit finem legi et annunciauit graciaz sal
uatoris: zacharie filium: cōmendatur ab origine quatenus sibi
conueniat illud Tho. secundo Benedictio sit tibi fili mi quia bo
ni et optimi viri es filius: in deserto: Sic verbum dei factum est
quondam super moysen: in deserto: vt habetur Exo. tercō. ita
sup Joh. Vnde Osee. 13. Ego inq̄t te cognoui in deꝑto ī terra so
litudinis: E Circa istā primā ꝑtem euāgelii q̄nq; qurunt̄:
Primo q̄re describūtur tp̄a p̄dicacōis Jo. et dicendū q̄ p̄dicacō
eius fuit noue legis inicium et tanq̄ de re magna. conueniens
erat scire tp̄a eiꝰ. l' vt alii dicūt tūc īcepit sexta etas. ⁊ iō debuit
principiū eiꝰ cognosci. vel q̄r mos fuit ꝓphetaꝝ sue ꝓphecie de-
scribē tp̄a. ⁊ hic fuit plusq̄ ꝓpheta. iō sue p̄dicacōnis tp̄a desig
nāt̄. Scdo q̄rit̄ q̄re illa describunt̄ tp̄a ꝑ p̄ncipez gētiū ⁊ gētiliū
cum ille non fuerit mos prophetarum. et dicendum q̄ hoc ideo
est. quia ipse erat vniuersalis et legis euangelice preco iudeis
et gentibus. alii vero prophete nō mittebantur ad gentes Sed
Johannes. dictum est illud ysaie quadragesimonono. Parum

est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus iacob et fecis israel conuertendas et subiungit. Dedi te in lucem gentium. vt sis salus mea vsq; ad extremum terre. ¶ Tercio queritur quare in toto orbe vnus tantum preerat. iudeis vero quatuor principes dominabantur. et dicitur ꝑm Egrego. q; hoc ideo est: quia totus mundus ad veritatem fidei venturus erat. iudea vero pro culpa perfidie dispergenda erat. omne enim regnum in seipsū diuisum desolabitur. vel dicit q; hoc erat propter peccata iudeorum. multitudo em̄ principum arguit iniquitatē et maliciam hoīnum. vnde hodie propter peccata nostra quasi quot sunt ciuitates tot sunt tiranni et principes. et ideo bene dictum est Proū: 18. Propter peccata terre multi principes eius. Quarto queriē quare principatus gentilium preponitur principatui iudeorum et hoc dicit q; ideo quia gentilitas erat iudee preponenda. tūc enim ad impletū est illud cōmatorium iudeis. Constituet te dominus in caudaz et non in caput. Deut. 18. ca. vel ideo quia principatus imperii nobilior erat principatu iudeorum. Quinto queritur quare descriptio sacerdocii vltimo ponitur. et dicendū q; quanto sacerdotes peiores sunt. tanto amplius cōtempnunē a deo q; ceteri homines. et ideo vltimo ponuntur. vel quia simoniace sacerdotium vsurpabant. vel vt ostenderetur q; finitū erat legale sacerdotium. ideo vltimo ponitur. Vnde Dani. nono. deficiat hostia et sacrificium et in templo erit abhominatio. hec est abhominatio simonie ¶

Secunda pars.

Eundo cum dicitur. Et venit in montem: tangitur noue legis annunciatio. et quinq; fiat Primo nam q; ponit predicationis Johānis locuz: et materiā dicens: Et venit in omnem regionem iordanis: hec regio super iordanen siluestris est et saltuosa: atq; leonibus plena: predicans baptismum penitencie. id est predicatione sua inducens homines ad talem baptismum. Nota quia baptism9 Johannis erat penitencie. quia inducebat homines ad penitenciaz sicut tempus quadragesimale dicitur penitencie tempus vel q; ad penitendum est institutum. vel quia inducit ad penitenciam. aut quia penitenciam figurat. non enim baptismus ille peccata remittebat ex virtute sua. nisi penitencie virtus adesset. ex quo distinguitur a baptismo ecclesie i quo sacramenti virtute fit remissio peccatorum. ℞ Nota etiā q; cum baptismus Jo. disponeret homines ad suscipiendum christum. non baptizabantur eo nisi iudei quibus principaliter mittebatur christus mlīres

etiam non suscipiebant baptismum quia ipse instruende erant a viris. nec etiam infantes a vsu rationis carenes baptizabant quia non intelligebant misterium cuius cognouerat nocia. baptismus vero christi omnibus datur gentibus volentib9 credere omni sexui et omni etati in remissionem peccatorum. hoc quod dicit in remissionem peccatorum non est referendū ad baptismū Johānis sed ad pmiam que baptismo auertebatur. sola enim ipsa pcta remittebat ¶ Secūdo confirmatur predicatio Jo. prophete testimonio: Sicut scriptum est in libro bmonuzysaie p phete. 40. c. quasi dicat. Ita predicabat Johan: sicut scriptū est vox clamantis i deserto. ysa. 58. ca. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocm tuam. Nota q illa vox fuit clara. suauis et terribilis: clara quidē fuit et non rauca: qualis est vox hereticorū. qm clare annunciauit presentiaz christi. suauis fuit ānuncians cristū cunctis amabilem. Vnde Canti. z. ca. Sonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis. terribilis fuit illa vox in ꝓprehendēdo et futurum denunciādo iudiciū cum dicebat. Genimia viperarū quis ostendit vobis fugere a ventura ira. et iterū iaz securis posita est ad radicem arboris. et ideo dicit psal. de ista voce. Vox domini in virtute. vox domini in magnificencia. vox domini confrigentis cedros. Sed quis est hodie predicator qui audeat vel p̄uam reprehensionem inferre populo. effeminati facti sumus voce gracili. canes muti non valentes latrare. Omnes enim magis eligimus blandiciis occultare mendacium q̄ voce virili aperire peccata. ℟ Tercio ponitur Johan. predicatō: parate viaz domini: glo. super Marcū Via inquit domini penitencia est per quam deus ad nos descendit et nos ad illum ascendimus. via est de qua Matth. vndecimo. per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Et nota q̄ licet illa via arta sit. deducit tamen ad celestem patriaz. Igitur parate viam domini: nihil aliud est q̄ parate vos ad penitenciaz. vnde. 1. Regū. 7do capo. Prepate corda vestra domino a seruite illi soli. Et luc. tercio Facite fructus dignos pñe. Nota q̄ a quomō necessaria ē pñia expectātibus christi natiuitatem. Et ideo se debet quilibet preparaē ad tante celebritatis reuerenciaz. Rectas facite semitas: semita vt dicit Isido. est breue iter vnde semita quasi semis iter. et nomie semite precepta legis euangelice possumus intelligere. quoniam per eam velut per semitas ad deum venimus ad patriā. rectas igitur debes facere semitas dei id est nosipsos rectificare in ipsis. vt non relictas eas vadamus per latam viaz mundi que ducit ad mortem et p̄ colles dewios. vnde Judi. 5. c. Qui ingrediebantur

semitas ambulauerunt per colles deuios · et ideo cum psal. orā
dum est · Dirige me in semitam mandatorum tuorum L
Quarto ponitur future gracie denunciatio. Omnis vallis imple
bitur et omnis mons et collis humiliabitur · Hoc autem duo-
bus modis exponitur · Primo q̄dē mistice. noīe eniz vallis gen
tilitas et infirmitas mundi potest intelligi: nomine autem mon
tis iudei possunt intelligi. quia velut montes elati erant supbia
originis ritu. separationis et scripture intelligencia: nomine ve-
ro collis philosophi seculares intelliguntur gracia sciencie inue
stigationis rei erigunt se super alios · Sed facta est mutatio dex-
tre excelsi. Omnis enim vallis. id est gentium populus et abie
cta mundi impleta est cognitione piscatores omnes et despecti
tantam habuerunt diuinitatis cognitionem. q̄ nunq̄ iudei aut
philosophi ad illam valuerunt pertingere · vnde Apl's · 1. Co-
rinthi · ca · 11. Loquimur inquit dei sapienciaz in ministerio que
abscondita est quam nemo principium huius seculi cognouit:
sed humiliati sunt montes et colles · quoniam confusi sunt iudei
quia illum crucifixerunt ⁊ abiecerūt a se · quē semp expectabāt
non enim eum cognouerunt · Vnde Ysa · 6 · Excecа cor populi
huius · vt videntes non videant · confusi sunt et sapientes ī sua
perscrutatione. duz virgo generat quod illi negant · dū verbū
caro factum est · dum mortui resurgunt ꝛc. fiūt que reputant im
possibilia · Vnde · 1. Coꝝ · ca · p̄mo. Stultam facit deus sapienciā
huius seculi · Secundo nomine vallis humiles possunt intelligi:
propter infirmitatem · fertilitatem et humiditatem Vera namq̄
humilitas se omnibus subiecit · omnes virtutes ex ea velut ra-
dice habent originem vnde fructificent humectāt ymbre saluta
ris gracia: Isti autem humiles p aduentuz christi impleti sunt
donis spiritussancti · Vnde Ysa. 42 · c · Dedi spiritum super quez
requiescit spiritus meus nisi super humilem et mansuetum: et
humilem virginem salutans angelus · Aue īquit gracia plena
et Actu. scdo capl'o. Repleti sunt omnes spiritusancto · montes
et colles sunt tiranni et principes mundi qui humiliati sunt sub
iugo christi · Deinde ponitur alia vtilitas aduentus christi · Et
erunt praua: scilicet corda iudeorum et gentilium. · corda enim
iudeorum deprauata erant auaricia et concupiscencia · corda ve
ro gentilium quia relicto creatore impendebant creature diuini-
tatis honorem · sed in aduentu christi hec corda facta sunt. indire
cta: id est in corda directa mutata sunt · quoniā quidam iudeo-
rum audierunt consiliū Ysa · 46 · c · Redite p̄uaricatores ad cor
qr ad p̄dicacōez apl'oꝝ ꝯuersi sūt. vt habet Act. 6 · c. Corda ec

iudeorum gentiliuz directa sunt. qz relictis ydolis xpo adhe serẽt et hodie quasi per totum munduz cessauit ydolatrie cultus. vñ Ysa. 19 mouebuntur simulachra egipti id est gentiũ a facie domini. et cor egipti tabescet: Et aspa m vias planas: aspa vocãtur precepta legis antique. Lex enim illa habebat aspitatem timoris et contamminationis. sed illa aspitas mutata est m planitiem caritatis. quia amore quo nihil leuius seruimus dño Ma thei. 11. c. Jugum meũ suaue ẽ et onꝰ meũ leue. Qui to ponitur manifestatio aduentus xpi: Et videbit: etiam corporali oculo: omnis caro: id est ꝑm glo. iudeus et gentilis. vir et mulier. senex et puer: salutare dei. id est chnstum de quo ps. Notum fecit dominus salutare suum. Nota q istud dei salutare in presenti vita non vidit omnis homo. sed veniet illa dies nouissima in qua omnes eũ videbimꝰ qui fuiꝰ ab adaz vsq ad nouissimum hominez. vt dicat glo. in hac vita omnis homo xpm videre non potuit sed in die iudicii in sede maiestatis et electi a reprobi pariter videbunt. et iusti remunerentur et mali in eternum gemant. Rgemus ẽ.

Dominica quarta aduentus. Sermo vi:

Nno qntodecimo iperii tiberii cesais procurãte pontio pylato iudeam ẽ. Luc. 3. ca. Nõ habet dies presentis officii aliud euangeliuz ab eo q hesterna die recitatum est: sed illud idem etiam hodie resumitur. et hoc forte iõ sic ordinatũ est quia heri in officio cum ordinatione ecclesie instituerentur ministri altaris ab episcopo illud euangelium lectuz est. hodie vero in sacris ordinati sui ministerii officium exequuntur et quoniaz vita et doctrina euangelica qua ordinati sunt bene viuendo ministrare debent. ideo euangelium quod in eorum ordinacõne lectum est. etiam hodie cum primo ministrare incipiunt ad eoruz instructionem repetitur. Alia forte causa est quia officium ordinationũ licet fiat in sabbato ad diem tamen dñicum ordinatur. et ideo tarde vt arca vesperuz finiatur debet inchoari. vnde ex hoc etiã hodie hesternũ ꝛpetitur euangeliũ Tercia aũt causa qz nõ potuit eps loqui heri ad ꝓpm de euangelio ꝓpter occupacõnẽ sacre ordinacõis. ideo in hodiernũ diem trãstulit eandẽ euangelicã lectionẽ. In expositõe aũt huiꝰ euãgelii nihil ꝓposuimꝰ dicere nisi q die p̃cedenti diuina nobis grã reuelauit. a iõ studio sa lectionẽ ad supiora transmittimus.

In vigilia natiuitatis xpi. Sermo octauꝰ

Septimꝰ

Vm esset desponsata mater ihesu maria ioseph antequam conuenirent inuenta est in vtero habens de spirisancto Mat. i. c. secundum quod dicit Petrrus rauanensis. Quantus sit deus ille ignorat. qui virginis mentem non stupet animum. non miratur: pauet celum. tremunt angeli. creatura non substinet. nam non sufficit. et vna puella sic deum in sui pectoris capit. recipit oblectat hospicio. vt pacem conferat terris. celis gloriam. salutem perditis. vitam mortuis. terrenis est celestibus parentela ipsius dei cum carne commercium. Dum igitur in tanta rei profunditate incarnationis christi: ettende. quia virgo audiens perturbatur annuncians angelus admiratur. obtupescit celum. natura non sustinet et ipse Joseph iustus. virginis consortium refugit. cognoscens magnum quid esse in virgine dum talia mente reuoluo in perscrutatione tanti misterii volo occulte dimittere virginem. Sed ecce vestra efflagitat caritas. vrget deuotio. et exposcit presentis diei celebritas. vt solemne euangeliuz licet immerito attemptemus exponere. Estimate igitur fratres vt dicit Petrus rauenen. qua reuerencia. quo tremore nos tanto interesse deceat et conueniat sacramento. Leuemus ergo corda nra cum manibus ad virginem per quam velut mediatricem nobis celestis gracia infundatur et illi dicamus Aue maria gracia plena dominꝰ &c.

Prima pars.

Vm esset desponsata mater ihesu maria Joseph. Approbata fuit consuetudo antiquorum que etiam lege canonis confirmatur vt non statim facta desponsatione fiat conuentio coniugum. sed prefigitur a lege terminus duorum mensium. Primo quidem vt dicit augusti. libro nono de bono coniugio Ne vile habeat maritus sponsam datam quam non suspirauit dilatam. Secundo vt in hoc tempe medio preparentur: que sunt necessaria solemnitati nuptiarum. Tercio vt infra tale tempus vterque coniugum deliberet si vult meliora vota amplecti. quale est religionis ingressus quo anima desponsatur deo. potest enim vterque coniugum facere antequam conueniant etiam altero non requisito. quod post conuentionem nullatenus fieri licet. Juxta talem consuetudinem: Cum esset virgo desponsata Joseph: ante conuentionis tps. deus pater eam elegit in sponsaz. et sanctispus virtute virginem grauidauit. quod cernens Joseph voluit relinquere virginem. Sed angelica visione edoctus destitit a proposito. et hec est summa pntis euangelii in quo tria tangunt. Primum est virginis despōsate conceptus deitatis. Secundum e

mentis perturbatione affectus dubietatis·ibi: Joseph autem vir eius: Tertium est visionis angelice aspectus benignitatis. ibi. Hec autem eo cogitante: ꝓpter primuz ē sciendū q vt narrat bea. Lu. Cum virgo esset despōsata Joseph annunciante angelo concepit diuinitus. et quia angelus ei dixerat Elizabeth esse pregnantem·ideo ad illā accessit et mansit cum ea quasi mē sibus tribus·ministrans seniori femine pregnanti. Cum vero rediisset nazareth vidit eam Joseph esse pregnantem quomā iaz efluxerant tres menses effectꝰ eꝰ et tūc sic continuando sequit illud quod habetur in presenti euāgelio. ℬ Circa primū duo tanguntur. Primū est honesta desponsatio. Cū esset despō sata: non tamen in concupiscencia iuncta mr eius. mater imaculata mater incorrupta. mater intacta. mater eꝰ. mater dei vnigeniti et regis omnium a plasmatoris et creatoris cunctorum: Nota quia duo magna facta sē. Vnū q: virgo mater est. Alterum quia suū genuit factorē. Vnde Drige·illa considerās exclamauit dicens. O magna admiratiois grā. o mirabilis suauitas O meffabile magnumqz sacramentum: ipsa quidē virgo: ipsa et mater domini·ipsa et genitrix. ipsa eius ācilla. plasmatio eꝰ quem genuit. quis vnqz illa audiuit. quis vidit talia a quis ꝯ excogitare potuit. vt mater virgo esset: intacta generaret que etiam virgo permansit et genuit. Et cui fuerit desponsata subiungit: Joseph: ℂ Nota ꝑm Crisō. quia Joseph erat faber lignarius. exquo apparet q domus dauid iam quasi ex toto defecerat vnde tunc christus cōpiendus erat vt domus Dauid repararetur xp̄o ex virgine nato de domo dauid. Querit ꝯ Drige. que fuit necessitas vt desponsata essz maria Joseph. cuiꝰ q̄onis difficultatem Ambrosius apit dicens. Latent diuina misteria nec facile iuxta ꝓphēticum dictum quisqz hominū pōt scire consilium dei. et ideo misterium desponsationis virginis p certo scire non possumus. adducunt tamen sancti plures causas q̄z tres Drige. adducit. Primo namqz ideo desponsata fuit quateꝰ hoc sacramentum celaretur dyabolo Secō vt ille malignus populus fraudis cōmenta aduersus desponsatam virginez nulla penitus inueniret. Tercio vt nato infanti vel ipsi virgini Joseph sponsus videretur curam gerere. Ambrosiꝰ vero sup. Luc. sex alias causas adducit Primo em desponsata fuit ne diceretur q cō ceperit ex adulterio. maluit enim dominus aliquos de suo ctu q̄z de matris pudore dubitare. Secundo ne relinqueretur virginibus sinistra opinio a viuentibus velamen excusationis super infamatione matris domini. possent enim excusare se. et q̄d mat

domini falso crimine infamata est. Tercio ne excusarent se iudei
q̄ natum ex adulterio persequerentur. Quarto ne videretur in
iuriari legi ipsā soluens. in qua partus inupte damnatur Quin
to ad testimoniuz pudoris virginis datur et maritus. qui si nō
cognouisset sacramentū. zelotipie spiritu vindicasset iniuriam.
Sexto vt remoueretur a virgine mendacii suspicio. si enim nō
nupta fuisset interrogata. quomodo esset pregnans. respondis-
set quia de spiritusancto. et videretur hominib9 q̄ culpā voluis
set obumbrare mendacio. Secundo ponitur sancte fecunditatis
manifestatio: anteq̄ conuenirent: scz sponsus et sponsa In quo
attende virginis castitatem quia ante eoꝝ cōuentionem: inuen
ta est habens ī vtero et qd̄ ex matre v̄gine cristus nasci debueit
quatuor causas btūs Aug. assignat. Prima quia fas non erat
vt v̄tus per voluptatem. castitas ꝑluxuriam. per corruptionez
incorruptio nasceretur. Scd̄o quia non poterat nisi nouo ordi-
ne aduenire de celo. qui vetustuz mortis destruere venerat impe
rium. Tercia quia regnum debuit tenere v̄ginitas que regez ge
nuit castitatis. Quarto ideo dominus v̄ginez sibi requisiuit ho
spicium. vt nobis ostenderet castam mentē eius ēē habitaculuz
Nota q̄ Hiliudius ex illo verbo sumpsit principiuz blasphemā
di matrem domini. Dicit em̄ q̄ licet cōceperit xp̄m nō viri semi
ne: tamen postea simul conuenerūt ipsa et ioseph. neq̄ em̄ vt
dicit de aliquando non conuenturis potest intelligi anteq̄ cōue
nirent. sed cōtra tale impietatis cōmentum beatus Hiero. pru-
dentissime conscribit ostendens matrē domini cū ioseph perpetu
a virginitate vixisse. Et vbi dicitur anteq̄ cōuenirent. debet in
telligi anteq̄ conuenirent in cōem habitationem ⁊ viuendi con
sortium. Vel vt dicit Remigius. anteq̄ tempus adessz quori-
te fierent solemnia nuptiaꝝ inuenta est Hie: Nō ab alio ī q̄t in
uenta est nisi a Joseph qui maritali licencia omnia nouerat. in
vtero habens de spiritusancto: anteq̄ scripsit inquit lapideas ta
bulas sine stilo ferreo ipse grauidauit Mariam spiritusancto.
E Et nota q̄ conceptum virginis tota simul trinitas ē ope
rata. segregauit enim virtus trinitatis purissimum v̄ginis san
guinem. coagulauit carnem. figurauit membra infudit animaz.
et perfectum hominem vniuit v̄bo. non q̄ ante fuerit homo. et
postea verbo vnitus. vt dixit. Nestori9. sed simul facta est ꝯcep
tio. ⁊ vnio vt dicunt Damascen9 ⁊ boetius. illa tamen ꝯcepcō
attribuitur spirituisancto p̄mo quidē quia amor est principium
omnis noue generationis. generaatio autē christi nullo amore
creato facta est. sed efficacia et impetu diuini amoris supueniēt

in virginem. spūs autem sanctus amor diuinus est. Secundo q3 conceptio naturalis et membroꝝ organizatio est a virtute formatiua spūs existentis in femine. quia vero christi conceptio supernaturalis est. ideo supernaturalis spūs fuit artifex. Tercio ideo spiritui sancto attribuitur quia christus sua ꝺceptione omnem creaturam sanctificat. Queritur quomodo verbum et vnde v̄ginis vterum introierit talia perscrutari valde formido. teste mihi conscientia quia intueor ex parte vna verbuz caro factuz est. quod est altissimum. Ex altera vero virginis conceptū sanctissimum inter hec duo positus. nec valeo. nec sufficio. sed tamen ad remouendum simplicium ignorantiā. Attende qꝺ dico non em̄ est credenduz q3 verbū sumens carnem ex virgine ingressuz fuerat vterum eius cum primum esset foris et mutauit locuz vt esset vbi prius non erat. Sed etiā ante carnis assumpc̄onē erat in vigine quemadmodū ē in omni creatura per presentiā potē tiaz et essentiā. existens igitur vt prius erat. carnez assumpsit absq3 sui mutatione. sicut ego existens in cella mduo cappā. nec propterhoc nouiter cellam ingressus sum. sed sum in ea qualiter prius non eram sic diuinū verbū a prius erat in virgine. sed in conceptu fuit ibi qualiter prius non erat. Secundo cum queris qūo verbum erat in virgine respondeo non intelligas sic ipsuz esse in ea q3 non esset apud patrem in celo et in omni creatura. nec q3 pars eius in virgine pars apud patrem. sed totus erat in virgine totus apud patrem. Vnde Drige. Non inquit pars vnigeniti venit in corpore. nec ipse se diuisit vt dimidius apud patrem et dimidius esset in virgine. sed totus apud patrem a totus in virgine. totus in sinu patris totus in humano corpore. non relinquens superiora. venit querere terrena. que in celis sunt conseruans. et que in terra sunt saluans. vbiq3 omnipotēs insciſus indiuisus hic sanctus vnigenitus deus. Sz dicetes quo modo hoc esse potuit. Attende exemplum. quemadmodū enim vna vox tota ad aures peruenit diuersoꝝ. et quemadmodū il le color visionem sui facit in diuersis oculis. a sicut eadem aīa tota est in diuersis partibus corporis et rursus. quemadmodū me nunc existēte Mediolani deus sua omnipotentia posset facere vt similiter totus essem Padue. ita diuinū verbū similiter totum erat in celo et in vtero virginis nulla tamen similitudinuz ꝓpositarū declarat sufficienter quod querim9. sed p̄me due magis deficiunt ad declarandā h9modi misterii excellentiā. nullus em̄ in creatura sufficiens vestigiū repitur.

Secunda pars.

Ecūdo cum dr̄ Joseph autē. tangitur perturbate mē
tis affectus dubietatis. quoniā videns Joseph vir-
ginem pregnantem mente turbatus est. et voluit il
lam dimittere. vnde dicit Joseph autē vir eius: h̄ se
xus accipitur pro marito. sicut in vulgari sermone mulier acci-
pitur pro vxore: cum esset iustus: vere iustus esse debebat. qui
erat spōsus virginis: et nollet eam traducere. id est ꝑm glosaꝫ
nollet eā palā facere. ne lapidaētur quasi adultera. vñ in greco
habetur. et nollet eam ꝓpallare vel traducere. id ē a domo Ma
rie ad suam habitationē ducere. Et hoc duplex significatū hui9
verbi traduco. Tangit Alexander nequā dicēs. Ad tua cū du
cis sponsā traducis eandem quo ad secundum. ⁊ addit q̄ ad p̄-
mū. Vel ꝙ diffamat hoc et traducere signat: voluit occulte di-
mittere eaꝫ. ¶ Nota ꝙ quatuor sunt cause quare voluit
eam dimittere. Prima ꝑm Aug. et Ambro. est qꝛ videns ioseph
virginē pregnantē quā de tēplo accepat nec cognouerat suspi
catus est crimen. ⁊ noluit eaꝫ tanq̄ꝫ benignus accusare ne lapi-
daretur nec volebat eam traducere ne esset ꝑticeps in crimine:
viam igitur mediam elegit vt illaꝫ dimitteret. Ex quo habet̄
documentū vt dicit Ambro. quid facere debeat iustus homo cuꝫ
obprobrium vxoris deprehenderit vt homicidii crimen fugiēdo
euitet ꝙ si castus iungeretur adultere posset īcurrere. Scd̄aꝫ cau
sam assignat Hiero. et Criso. Non enim videtur credibile ꝙ io
seph suspicatus fuerit crimen in virgine. cum ideo voluerit dn̄s
virginem esse sponsatam. vt omnis mali suspitio tolleretur. sci
ebat eī ioseph v̄gīs sanctitatē nec poterat de illa aliud suspicare
sinistrum. tamen videns eā pregnantē credebat q̄d diuinū esse
factū in ea. et ideo dicit Orige. magnū in ipsa credens sacramē
esse approximare illi se reputabat indignū. Terciā causam red
dūt Orige. et Hilarius quia videbat ioseph v̄ginis faciem to tā
rutilantē cum esset spiritusancto grauida. et ideo metuabat se il
li coniungere. sicut filii israhel non poterant intendē in faciē Mo
ysi splendidaꝫ ex ꝯsortio ꝑmonis dei vt habet̄ exo. 3. c. Quarta
causa forte fuit. quia verecundebat̄ Joseph sponsā ducere preg-
nantem. hoc em̄ valde obprobriosum est ꝛc.

Tercia pars ¶

Eercio cum dicitur. Hec autem eo cogitante. tangi-
tur visionis angelice aspectus benignitatis. quia ta
lia cogitāte vt virginē relinq̄ret. nuncius celestis ap
ꝑuit. Et ī illa euāgelii ꝑte. 4. tāgunt̄. Prim̄ āgl̄ica vi
sio: hec at̄ eo ꝛc. s. r̄linquē v̄ginē ī q̄ hēt̄ matuītas ⁊ prudēcia qꝛ

cogitabat intente quid sibi esset agendum ecce angelus domini
ille est angelus domini qui primo virginez de incarnatiois mi
sterio edocuerat· qui bene angelus domini dicit: quia a domino
missus· et quia domini omniū misteria pertractabat: apparuit
in somnis ei: forte post multum cogitatuz et mentis anxietatez
oppressus est somno· et sic visio illi angelica apparuit· Nota q
apparuit a dormienti ne si in vigilia appareret et putaretur esse
vir. qui astuta deceptione excusare virginē niteretur· Trib9 au-
tem de causis apparuit illi angelus· vt dicit Criso Primo quidē
ne iustus homo rem iniustam faceret quā proposuerat. Secundo
propter honorem virginis. que si dimissa fuisset apud infideles
turpi suspitione n caruisset· Tertio vt intelligens ioseph sācta
cōceptionē ab illa se diligentius custodiret Secundo ponitur cō
solatoria allocutio· Joseph. familiariter enim eum vocat ex noie
et genus originis exprimit dicens. fili dauid: eum esse dauid fi
lium ad memoriam reducit· vt recordetur patris sui cui de xp̄o
repromissio facta est· a nunc in coniuge sua eiusdez generis erat
impleta: noli timere: apparet q timebat Joseph se cōiungere v̄
gini ℔ Nota q p̄rium est bonoruz spirituū timorē mē
tis expellere· econtra mali spiritus semper mentē terrorez terro
re afficiunt. Et attende q angelus ille volens v̄ginem de incar
nationis christi misterio edocere· prius ab illa timorem expellit
qui impedit cognitionez dicens. Ne timeas maria ꝛc· sic a nūc
a sponso virginis primo timorē abicit. quatenus intelligat di-
uina secreta: accipere Mariam coniugem tuaz: Raba Noli in-
quit timere accipere Mariaz coniugē tuaz nuptiali conuentu:
et assidua cohabitatione· non quidez accipere ad carnis debitū
Nota b̄m Aug. q ex hoc exemplo magnifice insinuatur fidelib9
coniugatis posse pmanere absq actu carnis pari consensu serua
ta continencia· potest etiam coniugiū vocari non pmixto corpo
ris sexu: sed custodito mentis affectu. ℨ Tercio explicat
christi conceptio quod em in ea natum est: duplex est natiuitas
scilicet in vtero et ex vtero· natiuitas in vtero idem est q ipsa cō
ceptio vñ b̄m glo· na tūaccipitur pro cōceptū de spiritusancto
est: non virtute nature· nec opatione hominis· Querunt h̄ curi-
osi scrutatores quō sācti spūs vtute facta fuerit conceptio xp̄i isti ta-
les presūptuose volūt ponē in celū os suū· a nō timēt· qm̄ pscru-
tator maiestatis oppmetur a gloria· suffiat nobis q supra di-
xit euangelista· et nunc dicat angelus· quia de spiritusancto ē·
vnde dicit Criso Confundantur varii inq̄sitores quomodo na-
tus est cristus de spiritusancto cū nesciāt p̄riā explicaē nitatē

neqꝫ enim angelus Gabriel· neqꝫ Matheus ãplius dicere potu
erunt. nisi ꝙ de spiritusancto natus est. et tu vis linguam tuaꝫ
sup Matheũ et Gabrielẽ erigere· vt tamen iuxta nostraꝫ possi-
bilitatem satisfaciamus iportunitati q̃rentium· dicamus ꝙ spiri
tussanctus in virginem superueniens segregauit purissimuꝫ sã
guinẽ eius· et ex illo formauit corpus christi sanctissimuꝫ. illud
enim fecit sanctispiritus in virgine virtus quod facere cõsueuit
virtus seminaria et multo nobiliori modo· quoniam subito et
absqꝫ macula diuina opatio verum pfecit hominem· Sed hoc exẽ
plum tante puritati ⁊ sanctitati minus videtur conuenens· licꝫ
verum sit· ideo dico ꝙ sicut primus homo diuina virtute absqꝫ
opere nature ex purissima terra cõditus est· ita sanctispiritus vir
tute ex sanguine virginis christus formatus est· ⁊ sicut Eua ex
carne hominis: ita xhristus ex carne virginis sola diuina virtu
te· et sicut virtute celi flos ex virgula producitur. R Sed
vlterius queritur· si christus sanctispiritus virtute conceptus ẽ·
cur non dicitur filius sanctispiritus: sicut dicitur filius virginis
Hanc questionem soluit ambrosius in sermone de spiritusancto
dicens christum ꝑm carnem esse filium virginis. et ẽẽ ex spiritu
sancto. filius autem est virginis quoniam substanciaꝫ carnis as
sumpsit ex carne virginis· non tamen est filius spiritussancti. q̃
niam substancia carnis christi non pertinet ad substanciam spi
ritussancti. vnde aliud est christum esse ex v̄gine. et aliud ipsum
esse ex spiritusancto· ex virgine enim est quia ex substancia eiꝰ
et ideo ipsius filius· ex spiritusancto autem· quia ex virtute eiꝰ·
et ideo non est ipsius filius· sicut fabricatum ab artifice non est
artificis filius· Quarto annunciat christi natiuitateꝫ. pariet au
tem filium: non dicit pariet tibi filium. quia non fuit christus fi
lius Joseph: et vocabis nomen eius Jhesum· hoc nomen christi
ab eterno fuit ordinatum: a patriarchis desideratum· a prophe
tis predicatum· ab angelo nunciatum virgini· Joseph cõmen-
datum. christo impositum· a fidelibus veneratum· Et quare fili
us nasciturus tali nomine sit vocandus· rationem adducit: naꝫ
Jhesus interpretatur saluator vel salutare: res autem conuenit
nominini. ipse enim saluum faciet populum suum· populus chri
sti sunt credentes in illum. et predestinati in vitam eternam: de
quibus psal· Beata gens cuius est dominus deus eius populꝰ
quẽ elegit in hereditatẽ sibi· populus enim alicuius principis ẽ
q̃ seruat leges eius· princeps autẽ defendit eos q̃ in r̃gno eiꝰ sũt
vel ordinat ad illd· L Deinde ostẽdit a q̃bꝰ saluet popu
lũ suũ qꝛ a peccatꝭ eoꝝ· fatui sũt iudei qm̃ expectãt xp̃m vt soluꝫ

saluet eos ab hostibus visibilib9 ⁊ exterioriobus· sed cristus est saluator qui ab omni hoste liberat, sed principaliter a peccatis. Nota q̄ saluat xp̄us a peccatis merito sue passionis velut sacrificium pro peccato. Secundo saluat per fidem in se credentium. sicut fideles amicos saluamus. Tercio per sacramenta ecclesie: sicut qui sunt in bello aliqua signa suscipiunt cuz debent pugnare: quibus visis saluantur a principibus. Et attende· quia non debet tibi videri modicum saluari a peccatis. quoniaz nulla seruitus miserior q̄ seruire peccatis· et hoc ꝓpter vilitatem ipsoruz Vnde Hiere. 4· c· Leua oculos tuos indirectuz· et vide vbi nūc prostrata sis id est q̄ viliter per peccatū deiecta sis. Item nulla seruitus diuturnior: potest enim aliquando seruus fugere dominum suum· sed peccatuz sequitur fugientem· vnde Augu. super Joh· Non fugit inquit seipsam mala consciencia nescit quo eat sequitur se īmo nō r̄cedit a se Itez nulla seruitus verecundior· magna enim verecundia est seruituti obligare animaz nobilez peccato· Vnde Apl̄us ad Ro. ca. sexto· Quem inquit fructū habuistis in peccatis in quibus nunc erubescitis. Item nulla seruitus infelicior. cum enim aliaꝝ seruitutū sit aliquod premium desiderabile· istius tamen nulla merces ē nisi mors eterna. vnde apl̄s Ro· sexto ca· Stipendia peccati mors est· debem9 igitur humili reuerencia talem suscipere saluatorem. cuius salutis effectus est vetustam peccati dissoluere seruitutē· et ideo hac nocte pronunciatis in capl̄o natiuitatis eius primordiis omnes in terram corruimus· quoniam ad nos liberandos ille venit· q̄ seruo suo moysi de medio rubi in flamma apparuit· ad cuius presentiam abscondit Moyses faciez ne respiceret cōtra dominū. Exo. 3· c· ꝛc.

In festo natiuitatis cristi de primo euangelio introductio Sermonis noni:

Xiit edictum a cesare Augusto vt describeretur vniuersus orbis ꝛc. Luc. 2· c. Magna dēt corporalis oculus puritate nitere· si orientis velit solis inspicere claritatē. potiori igitur debet mētis oculus perspici claritate. si volumus illius ortuz attendere q̄ illuminat omnem hominem candor lucis eterne· Ad qd̄ nos hortat̄ Pe. ra· dicens· Satis modo sit oculorum nostroꝝ pura acies: vt possit diuini ortus intendere claritatem· nam si nascentis iubar solis oculoꝝ nostrorum vix suffert sanitas· q̄ta int̄ni visus p̄paranda est sinceritas vt splendorē sui ferre possit creat̄a oriētis ⁊ radiētis auctoris· claritas igit̄ diuina q̄

sacratissima illa nocte circũfuisit pastores intacte virginis preci
bus nos purget. illuminet. et inflammet. quatenꝰ si nõ digne
saltem mente deuota regis ommũ natiuitatẽ vobis annunciem.
Regine igitur parturienti illam angelicam offeramus salutati
onem qua talem partum promeruit plena grã dicentes. Aue
Maria.

Prima pars

Xiit edictum a cesare Augusto. Consuetudo est: vt
nato eo qui alicuius regis debet principatum tenere.
sue natiuitatis tempus et ordo conscribatur. vnde be
atus Lucas. tanq̃ celestis curie cancellarius regis om
nium natiuitatez describens ĩ presenti euangelio sue originis or
dinem nobis insinuat In quo euangelio quatuor tanguntur.
Primum est vniuersale imperium terrene potestatis. ibi: vt de-
scriberetur vniuersus orbis ꝛc. Secundum est virginale puerpe
rium eterne maiestatis. ibi: factũ est autem cuz essent ꝛc. Terciũ
pastorale priuilegiuz ꝑfuse claritatis. ibi ⁊ pastores erãt. Quar
tum est militare repudium superne ciuitatis ibi: et subito facta
est. Circa primum tria tanguntur. A Primum est toci9
orbis generalis descriptio: vnde dicit exiit edictum: id est ĩperi
ale preceptum: a cesare augusto: hec non sunt nomina propria
sed sunt nomina dignitatis imperii. Nota ꝙ primus Romano
ũm impator fuit Julius qui cognominatus est cesar: a quo ceteri
impatores cesares appellantur. Ille ideo cesar dictus est. vel q̇a
ceso matris vtero prodiit. vel quia cum cesarie natus est. vel q̇a
fortiter hostes cedebat. aut quia singulari certamine auus eius
in affrica vicit elephantem. qui lingua punica cesos dicitur. Se
cundus impator fuit Octauianus qui cognominatus est augu
stus a quo et ceteri impatores dicuntur augusti. et mensis etiaz
quidam ab eo dicitur Augustus qui primo dicebatur Sextilis.
vel quia in eo mense natus est. vel quia tunc rediit de victoria
contra Anthoniuz et Celopatrã. Iste augustus cognominatus
est ab augẽdo quia maxime rempublicã auxit. ab isto autẽ secũ
do rõꝝ ĩ ꝑatore cuius nomẽ fuit Octauianꝰ qui cognominatur
cesar Augustus exiit edictum istud de quo dicit euangelista Lu
cas. B Nota etiam ꝙ vt dicit hystoria. iste impator fu
it fortunatissimus. totum enim orbez romano subiugauit impe
rio. et tota pace imperauit duodecim annis ante natiuitatem cri
sti. vt videretur etiam ad literam esse impletum illud Ysa. secũ
cundo ca. Conflabunt glodios suos in vomeres ⁊ lanceas suas
in falces. non leuabit gens contra gentem gladium non exerce
buntur vltra ad prelium: et ideo romani pacem illam diis suis

attribuentes honorabile templum Appollini construxerunt: ponentes in ipso Romuli statuam. ꝑquirentes vero a suis oraculꝰ q̄diu ipsum templum esset duraturum acceperunt responsuꝫ q̄ adusq̄ virgo pariat. quod impossibile reputantes in foribꝰ tẽpli superscripserunt titulum. Templum pacis eternũ. sed nocte dominice natiuitatis ipsum templum corruit. Romani insuper attendentes Augusti prudenciã diuinos illi voluerunt honores impendere. sed ille super hoc facto Sibillaꝫ interrogauit. que tali die sicut est hodie. cum esset in camera imꝑatoris dixit vt attẽderet quid circa solem videret. Aspexit ille circulum aureum circa solem in cuius medio virgo sedebat gestans pueꝛꝫ regali dyademate coronatum. et audiuit vocꝫ. hunc adora. extunc vero prudens imꝑator nec deus nec dominus voluit nominari C

Item hac nocte Hierosolimis angelus domini primo descendit ĩ ꝓbaticam piscinam: et exinde annunciante ipsa die descendens qui primus illic eicebatur sanabatur a quacunq̄ detineretur infirmitate. Ita dicitur in epistola Alexandri pape ad Soldanum Yconii. que est epistolaꝛꝫ Petri blesensis nonagesimanona. Item hac nocte fons olei Rome de terra fluxit in Tyberim D

Deinde tangit quale illud dictum fuit: vt describeretur vniuersus orbis. id est totius orbis prouincie ciuitates et homines familiarum capita Nota q̄ tres fiebant descriptiones. scilicꝫ regionum. ciuitatum. et hominum qui erant capita familie. descriptio hominum fiebat coram preside r̄gionis qui scribebat nomina singulorum qui erant in ciuitate. descriptio ciuitatũ fiebat coram ipso legato imꝑatoris. descriptio vero regionum fiebat coram Augusto in vrbe. et redigebatur in scriptis quot homines erant in ciuitatibus. quot ciuitates in regione. quot regiones in orbe. et hoc faciebant romani vel propter curiositatꝫ. vl̄ ad demonstrandam vrbis magnificenciaꝫ. aut vt suaꝫ potenciã declararent quo sic toto orbi dominabantur vt scirent omniuꝫ hominũ numeꝛꝫ. sicut paterfamilias cognoscit sue familie q̄titatem. Secundo tangitur huius descriptionis primordialis executio. hec descriptio facta est prima a preside Sirie Cirino Judea eĩ nõ habuit ꝓprium presidem. sed ipsa continebatur sub Cirino totius Sirie preside. nam iudea est pars regionis Sirie. et ideo in descriptione Sirie intelligitur et iudee descriptio Nota q̄ dicit hanc descriptionem primo factam esse a preside Sirie: propt̄ duo. vel qꝛ ipse p̄ses regioĩs sirie p̄mo ĩcipiebat eã ĩ ꝓuicia Judea. vel qꝛ iudea ẽ in medio toci⁹ terre hĩtabil̄. iõ cõmissuꝫ illi erat vt descp̄tionẽ scribẽt ĩ iudea. vt ex tunc ad alias ꝓuincias

fleret. Deinde ponitur generalis obediencia: ⁊ ibant om̄es vt
profiterentur singuli ī suaꝫ ciuitatē ·E Nō qꝛ ꝙ p̄mo dix-
it descriptionem. nunc appellat professionem. Naꝫ illud edictū
impatoris erat descriptio et professio. sed non propter eandem
causam oportebat em̄ deuulgato edicto omnē hominē ire ad ci-
uitatem vnde originem traxerat qui corā preside et omni popu
lo tollens denarium in quo erat ymago· et superscriptio cesaris
qui valebat decem nūmos vsuales superponebat illū capiti suo
et profitebatur ore proprie se esse subiectū Romano imperio·
et ideo hoc edictum dicitur esse professio· tunc denarium tra de-
bat fisco· et nomen eius describebatur· hec autē pecunia erat ad
stipendia militum· Tercio tangit̄ v̄gīs et Joseph in Bethieē p
fectio: ascendit autem ioseph: qui erat sponsus virginis: a ga-
lilea que est prouincia sita super mare siue stagnum: de ciuitate
Nazareth: hec est ciuitas prouincie galilee in qua domin⁹ ꝯcep
tus est vbi habitabat Maria et Joseph: in iudea· ecce prouinci
a: in ciuitatē dauid: ciuitas dauid· quia ibi natus est et vnctus
rex· que vocatur bethleem· Et attende quia respondent singula
singulis ascendit enim de prouincia in prouinciam ⁊ de ciuitate
in ciuitatem: eo ꝙ esset de domo et de familia dauid: in quo ec̄
habetur origo virginis· quia eiusdem domus fuit ⁊ familie: vt
profiteretur: ipse tantum iuxta impatoris edictum· ¶ No
ta quia mulieres non profitebantur- aut quia indulgebant fra
gilitati· aut parcebant verecundie· aut quia in professione viro
rum mulierum professio dabatur intelligi· nec etiam puuli aut
amentes profitebantur. Et licet non deberet profiteri virgo· io
seph tamen eam secum duxit. vnde sequitur: cum Maria: scilicꝫ
ascendit: desponsata sibi vxore: non tamen in cōcupiscencia iū
cta: pregnante: superueniēte sanctispiritus virtute· Nota ꝙ Jo
seph pergens bethleem duxit secum virginem propter tria Pri
mo quidē dīnit⁹ sic actū ē vt virgo in bethleem vadens ibidem
pareret christum: quatenus prophecia impleretur Michee q̄nto
capitulo· Et tu bethleem effrata paruula non es in milibus Ju
da. ex te enim egredietur qui sit dominator in israhel· Secundo
ideo eam secum duxit quia ipse sciebat appropinquare tempus
parturiendi: et nemo ita sollicite prouidisset illi in necessariis· si
eam post se reliquisset· Tercio quia tam carum thesaurum sibi a
deo commissum noluit deserere: veluti fidelis custos ¶ . No
ta qd̄ licet beata virgo esset grauida · non tamen sustinuit p̄-
gnātiū molestias nā tūor ille corpis n̄ g̃uabat eā ꝫ magis r̄ d
debat leuiorē ⁊ expedicōrē· illū eī gestabat q̄ portabat oīa v̄⁹

virtutis sue. Hebre: primo. ⁊ qui verum lumen non aggrauat sed alleuiat. vnde Augusti. in sermone. Cum esset inquit v̄go grauida salubri leuitate plaudebat. ; lumen enim quod intra se habebat. pondus habere non poterat. Item reliquas pregnantium non habuit passiones. quales sunt dolor stomachi: renuz dentium ꝛc. credibile enim est. vt sicut cristus nunq̄ legitur habuisse infirmitatem. ita mater eius ex hoc ꝙ illuz in vtero habuit nihil molestie sustinuerit.

·Secunda pars

Secundo cum dicitur. Factum est autem. tangitur puerperium virginale eterne maiestatis: siue tangit̄ virginalis partus eterni verbi. vbi tria tanguntur Primum est sacrati temporis cōplementum. vnde dicit: factum est autem cum essent Maria ⁊ Joseph ibi h̄ ē in bethleem. īpleti sūt dies scilicet nouē mensiū. vt pareret. H Nota ꝙ licet conceptio christi in nazareth facta fuerit. ipse tamē natiuitatis locum elegit Bethleem. et hoc propter tria. : Primo quidem vt ostenderet se secundum carnem filium esse Dauid cuius originis principium fuit in bethleem. Secundo quia bethleem domus panis interpretatur. ideo in tali ciuitate voluit nasci quia ipse est panis viuus qui de celo descendit. Johan. sexto. c. Tercio vt impleretur scriptura que dicit eum nasciturum ī bethleem Michee quinto capitulo Tu bethleez effrata paruula nō es in milibus iuda. Ex te enim egredietur qui sit dominator in israhel. I Nota etiam ꝙ sunt impleti dies partus virginis secundum dispositionem plenitudinis temporis: ab eterno ordinatam de qua Apl'us ad gal'. quarto. At vbi venit plenitudo temporis. misit deus filium suū natuz ex muliere. ⁊ effluxis ab Adam quinq̄ milibus centum nonagintasex ānis. ab Abraham vero duobus milibus et tribus. Olimpiadis vero centesimononagesimotercio āno. Anno ab vrbe cōdita septuagesimo quinquagesimosecundo. indictione tercia id est tercio anno cicli inditionum. Anno imperii cesaris Augusti quadragesimosecundo. Regni autem herodis magni trigesimo anno. natus est saluator mundi ex virgine nocte dominice diei. illa enim die qua dixit dominus. fiat lux et facta est lux. lux vera profulsit que illuminat omnem hominē venientem in hunc munduz. K Nota etiam ꝙ nouem mensibus fuit christus in vtero viginis: scilicet ab octauo Kalendas. Aprilis vsq̄ ad octuokalendas Januarii. Hoc autem non fuit necesse quatenus corpus illud sanctissimum in tanto temporis spacio : debitam susciperet figuram et

animam·quia in ipso sue conceptionis instanti·totiz corp9om nibus membris fuit figuratum·informatum rōnali anima: ⁊ di uino verbo iunctum: sed illud corpus tam puissimū erat ī pcep tibilia essent liniamenta membrōz. et ideo nouem mēsib9 fu it in vtero virginis·vt ad debitam peruenīret quātitatē quā cē teri infantes partus pfusione demonstrant·Secundo tangit al me virginis partus dignissimus: et peperit filium suum: qui fi lius in celis est sine matre·et in terris sine patre· ℒ Circa virginis partum attende·quia ipsa peperit virginitate manēte imo in ipso partu magis est stabilita virginitas·vñ Pe·raue· loquens ad virginem. In tuo inquit virgo conceptu in tuo pr tu creuit pudor.aucta est castitas.integritas roborata est· et soli data virginitas·omnesq; pseuerare virtutes in tuo gremio est genitor tuus: in tua carne est deus tuus: ⁊ ipse lucem mundi p te nobis dedit. qui lucem mundo dedit. Item peperit virgo sine dolore.quia vt dicit Aug·in concupiendo libido non fuit: imo cum maximo gaudio peperit·sicut enim germinatio lilii et flo ris letabunda est sic virgo parturiens exultabat. cantans cum angelis gloria in altissimis deo·vnde Ysa.35·c. dicitur de par tu vgis. Germinās gmiabit sic liliū.et exultabit letabunda ⁊ laudans·Et ideo optime quidam decantans ante thorum vgi nis parturientis·tale dixit cantitum. Alter partus grauat ar tus. inutit suspiria·tuus fructus pellit luctus·dans etiaz gau dia·aliarum feminarum proles fletu funditur. partus iste mi scit triste.quando deus nascitur· cum enim omnium hominum partus magis sit tristicie q̄z gaudii. iste tamē fuit mire exultacō nis. Item peperit virgo clausa.integerō enim corpore. et nulla facta apertura diuinum verbum exiuit virginis vterum·velud sponsus de thalamo suo·quod quidem congruis declaratur ex emplis quia ex virgula flos nascitur ea manente integra· Itez sicut sidus radium profert virgo filium pari forma·neq; em si dus radio.neq; mater filio fit corrupta: Item sicut lux solis ad nos peruenit vitrum penetrando·nec ipsum frangit.sic diuine luis verbum ad nos venit per virginem inuiolatam. vnde cui daz dicenti·nunq; ntura mutauit sic sua iura: vt virgo pareret et incorrupta maneret·prudentissime respondit·Petrus mādu cator dicēs. Sol vitz penetrat nec violat·nec vgo floze.nec v go puerpera prole ℒ Et ideo gratia h9 queratur vtz xpus exiuit virginis vterum circa hoc vulgus multa fabulat: quidam enim dicunt eum per costam·alii hinc·alii vero inde ee natum·Sed omnia illa figmenta sunt errore proxima·tenendū

est enim ipsum esse natum per consuetum membrorum locum. manente tamen clauso virginis vtero. sicut ad discipulos post resurrectionem ingressus est per portam cenaculi ianuis tamen clausis: et ideo de natiuitate eius dicit ps. q vestigia eius non cognoscentur. nullum enim vestigium corruptionis aut signū propter partum reliquit in vtero et carne virginis. Hanc autē rei veritatem Damascenus. 4. li. ca. 6. ait dicēs. Quemadmodū conceptus virginem concipientem conseruauit. ita partus eius virginitatem seruauit inuiolatam. solum pertransiens p ipsam et clausam seruans. per auditum quidem conceptio fuit. natiuitas autem per consuetum eorum que pariuntur exitum. Et si quidam fabulantur per costam partum esse dei genitricis. non enim erat impossibile pertransisse per portam clausam. a euis non ledere signacula. Audisti qd super h dicit Damascē. Et attende qd dicit per auditum fuisse virginis conceptionem. quod non est intelligendum quasi verbum ingressum fuerit per aurez in vginem in qua primo non erat. ille enim intellectus erroneus est. sed per auditum fuit conceptio qz audiēs vgo verba āgeli. et illi obediens. diuinum concepit verbum. N Deide tangit nascentis dignitatem: primogenitum. hoc enim maxime dignitatis est. vide Geneb. 49. Ruben primogenitus meus: prior in donis. maior in imperio Et attende q cum de ratione p mogeniti duo sint scilicet q ante eum nemo natus sit et post eū omnes. christus dicitur primogenitus virginis. non ex hoc q beata virgo habuerit alios filios post eum. sed quia ante eum nullum habuit quatenus verbi temporalis generatō. sit aliqua le vestigium generationis eterne: in qua nihil ante verbum aut post genitum est. beata enim virgo nullum vnq concepit filiū nisi christum. vnde Aug. sup Joh. capitulo sexto. Sicut inquit i sepulchro vbi positus erat corpus domini. nec ante nec postea mortuus iacuit: sic virgo gloriosa nec antea nec postea mortale concepit. Et Damascenus libro. 4. capitlo. 6. Manet inquit beata dei genitrix post partum virgo. que supple virgo nullatenus vsq ad mortem viro copulata est. D Tercio tāgit deuotum obsequium: et pannis eum inuoluit: non serico: non purpura. nec mollicie pellium natum inuoluit infantē. sed pauperat vilibus pannis. Vnde dicit Crisō. Virgo paupercula fabri vxor et in pregnatione posita. nō potuit habere nisi paucos pannos. Sed queritur que fuit obstetrix vt nascentem infantez susciperet. balnearet. et pannis inuolueret. In historiis legitur q Joseph duas mulieres ad hoc cōduxit. sed istud ē apocriphū

ipsa enim virgo que genuit fuit et obstetrix. nec aliam mulierem adhibuit. indigent enim mulieres obstetricibus propt̄ dolorem partus. sed virgo non doluit. Item nulla fuit mulier digna tangere christi carnem. nisi beata virgo. et ideo sola balneauit eum. Item nulla ei mulier p̄buit lac. quia illud lac erat ex semine. sed sola beata virgo prebuit mãmillam lacte de celo plenam. vnde cantat ecclesia. saluatorem seculoruz ipsũ r̄gẽ ãgelorum. sola virgo lactabat vbera de celo plena. Et ideo dicit Hiero. contra heliudiuz. Nulla ibi obstetrix fuit. nulla mulierculaꝝ sedulitas successit. ipsa mater et obstetrix fuit. pannis inquit inuoluit infantem et posuit in presepio: que sententia apocriphorum deliramenta conuincit. Hinc etiam cantat ecclesia membra pannis inuoluta. virgo mater alligat. et pedes manusq; crura stricta cinxit fascia. Deinde ponit humile reclinatorium. et reclinauit inuolutum infantem in prepio. Ecce enim magna indigẽcia. quis vnq̄ in tanta paupertate natus est. vt oportuerit eũ reclinari in presepio animalium. sed licet vulpes foueas habeãt et volucres celi nidos. filiꝰ tamẽ virginis non habet vbi caput suum reclinet. Istud autem presepium cum feno dicitur esse Rome delatum ab helena in ecclesiam sancte Marie maioris. quia non erat ei locus: alius nisi presepe: in diuersorio: est autem diuersorium locus cõmunis situs penes vias: ad quem homines eque collationnis conueniunt in die. Joseph autem ibidem manebat cum virgine. ob multitudinez eĩ eoruz q̄ venerant bethleem Joseph tanq̄ paup nõ potuit inuenire hospicium.

Tercia pars P

Ercio. cuz dicitur et pastores erant: tangitur pastorale priuilegium perfuse claritatis. siue tangitur pastoribꝰ maĩfestata xp̄i natiuitas vbi tanguntur q̄nq;

Primum est pastorum cura sollicita. vbi dicit: et pastores erant in regione eadem: non longius a bethleem quam ꝑ miliare: vigilantes: Nota q̄ forte vigilabant propter tria: vel iuxta morem gentiliuz propter solis reuerenciaz quia in solsticiis noctis vigilias seruabant. vel propter timorem malaruz bestiarum. aut propter timorem predonuz. quia multi extranei conuenerant in regionem. ideo vigilantes custodiebant gregẽ vnde dicit et vigilias noctis custodientes sup̄ gregem suum: Secundo ponitur angelica apparitio. et ecce quasi: subito: id ẽ ex inprouiso. angelus domini. hic est ille angelus: qui virgini annunciauerat verbi conceptum: vnde ipse amplius ceteris angelis gaudet. quia quod predixerat completum erat. ideo ante

omnes se agebat vt christi natiuitatem prediceret: stetit iuxta illos: ita vt eum corporali specie viderent veste candida. rutilā ti facie: vultu iocundo: et claritas dei circumfulsit illos. id est secundum Bedam. Ex omni parte illorum radios sui luminis aspersit. et huic simile in tota veteris testamenti serie non inuenitur. et tanta fuit ista claritas ac si dies esset. De hoc predictum fuit Ysa. nono capitulo. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Psalmista. Nox sicut dies illuminabitur

Q Tercio ponitur pastorum perturbatio. et timuerunt timore magno: timuerunt forte ꝓpt̄ Primo quia erant g̃ssi ⁊ spiritualia non consueuerant videre. Secundo timuerunt propter subitam claritatem apparentem. Tercio propter gloriosam dispositionem apparentis angeli. que sic illos perterruit quasi extra seipsos essent rapti. Quarto ponitur angelica allocutio: et dixit illis: stupentibus et mirantibus angelus: noli timere. ad presentiam meam. nunc timendū n̄est quoni āille nascitur qui omnem mentis formidinem abigit et tremorem. Et nota ꝙ iuxta morem boni angeli primo confortat eos ne timeant. quatenus sacramentum natiuitatis domini expulso timore intelligāt Solet enim timor intellectum humanum obtundere. et quo minus intelligat impedire R Quinto ponitur diuine natiuitatis annunciatio: ecce enim: quasi prompto. et non sicut prophete qui tuturam christi natiuitatem predicebant: euangelizo. id est bene annunciare incipio. hec est dies boni nuncii. vt dicitur quarto Rggū ca. scd̄o. vobis scilicet pastorib9. Nota ꝙ isti fuerunt primi quibus annunciata fuit christi natiuitas non em̄ annunciata fuit legis peritis non pontificibus iudeorum. non potestati seculi. non mundi philosophis quoniam sicut humilis nascebatur. ita solis se manifestauit humilibus et abiectis. vnde Math. vndecimo capl̄o dicit. Confiteor tibi pater. quoniaꝫ abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis. Pastoribus autem primo se manifestauit. quoniam ver9 nascebatur pastor. qui ponit animam suam pro ouibus suis Johan. sexto ca Deinde ponitur quid euangelizauit āgelus gaudium magnum. magnum quidem gaudium fuit intensiue. vnde Hester octauo capitulo. Noua lux visa est. gaudium honor et tripudium apud omnes populos. fuit etiam magnum gaudium extensiue. vnde addit quid erit omni populo: glosa: omni populo fidelium. de cunctis diuersitatibus gentiuꝫ ꝯgregādo eternum gaudium nunciatur. Deinde ponit materiam gaudii: quia natus est vobis. Ysai. nono capl̄o. Paruulus natus est

nobis: et filiꝰ datus est nobis: hodie: vbi aduerte ꝙ licet nox esset: angelus tamen noctem illaz suo clarificauit splendoꝛ: vnde in oratione istius misse nocturne dicitur qui hanc sacratissimam noctem veri luminis festi illustratione clarescẽ: saluator de cuius natiuitate predictum est Ysa. decimono. Clamabũt ad dominum a facie tribulantis et mittet eis saluatorem et propugnatorem: qui liberet eos: qui est christus quo ad humanitatẽ quẽ oĩs multitudo iudeoꝛ expectat. sed quia non cognouerũt venientem ideo sicut Britones regem Artusium. sic iudei christum venturum expectant. sed non veniet nisi ad iudicium quã do reddet eis iuxta opera eorum. quia iam venit in carnem: dominus quo ad deitatem: in ciuitate dauid: id est in bethleez iude: vbi dauid traxit originem. sed quia pastores iudei erant ꝙ iuxta dictum apli querunt signa ad confirmationem dictorum ideo subiungit angelus et hoc vobis signuz ꝙ vera sint quevobis annuncio: inuenietis infantem: ecce saluatoris infancie etas infans autem dicitur quasi non fans. id est non loquens. et hec est prima hominis etas. christus autem cum esset deus. et cũ deitatis virtute loqui possit quia ipse aperit os mutoruz et linguas infantium facit dissertas. vt dicitur Sap̃. decimo. nihilominꝰ tamen humane infirmitatis demonstrabat infantiam. vagiens incunabilis. lacrimis subcumbens vultum vt dicit Aug. Gestus pretendens membrorum infantilium. nulluzq; adhuc demõstrãs diuinitatis indicium. pannis inuolutum. ecce habitus vilitas quia sola ipsa virgo inuoluerat: fascia strinxerat: spiritusancto docente: in presepio. ecce mira humilitas. vt ille cui celum est sedes: quem non capit mundi fabrica: intra presepis contineat angustias. hoc est quod dixit propheta. Verbum abbreuiatum faciet dominus super terram. quod est Ihesus christus benedicũs in secula seculorum Amen:

Quarta pars T

Varto cum dicitur et subito facta est tangitur militare tripudium superne ciuitatis: et subito facta est cum angelo multitudo celestis milicie. Nota ꝙ multitudo celestium ciuium sociata est angelo nunciãti propt̃ tria. Primo vt multitudo aduenientiũ cõfirmaret dictum ãgeli. Secundo ideo multitudo angeloꝛ descendit. vt viderent hãc magnam nouitatem nascentis temporaliter ex matre. cuius eternam videbant generationem ex parte in celestibus. Psalmista: Sicut audiuimus sic vidimus. Tertio ideo descenderunt: vt adorarent actum nascentis ex virgine Psalmista. Adorent eum

omnes angeli dei. Nota etiam q̄ cum ipsis angelis virgo generans: adorabat deum factum hominem iacentem in presepio vnde cantat ecclesia ipsum quem virgo genuit adorauit· tunc em̄ illa explanatio somnii scilicet Joseph fuit completa: qui vidit solem et lunam et stellas adorare se cui dixit· Jacob. Nunquid ego et mater tua et fratres tui adorabimus te super terram· Nota etiam q̄ non vn⁹ vel duo angeli descenderunt· sed multitudo magna totius superne curie· angelorum archangelorum· principatuum. potestatum· virtutum. thronorum· dominationum· et aliorum spirituum· Nota etiam q̄ vbi nos habemus multitudo celestis milicie. alia litera habet multido celestis exercitus: eleganti autem vocabulo vsus est euangelista supernos spirit⁹ appellans nomine milicie. vel exercitus sunt enim angeli milites vnde Job. vicesimoquinto capitulo· Nnūquid est numerus militum eius dicitur illa angelorum congregatio exercit⁹ vnde Apocl· decimonono capitulo· Exercitus qui sunt in celo sequebantur illum in albis· Quia igitur erat rex celestis milicie· ideo euangelista· multitudinem angelorum descendentium· nomine milicie appellat· quia vero dux et deus exercituum intrabat dimicaturus in mundu3. ideo superni spiritus exercitus nominantur. laudantium deum: et vocibus exercitabantur in mirabili opere incarnationis. Job· 48. capitulo· Cum me laudarent solis astra matutina. et ambularent omnes filii dei: et dicentium: V Nota q̄ in nauitate regum exultant principes chorus ducunt. cantilenas componunt· Sed audiamus quale3 composuerunt angeli melodiam in cetu saluatoris· Gloria ī excelsis deo. id est soli deo reddatur gloria in altissimis operibus suis. qualia sunt incarnatio· qua verbum caro factum est· soli ci sit gloria. quia sola ipsius virtute sic factum est· Et in terra pax quia propter pacem dei et hominis componendam christi facta est incarnatio· Ipse enim est lapis angularis: abscisus sine manibus qui fecit vtraq3 vnum mediator dei et hominum hommibus bone voluntatis: Quia non est pax impiis dicit dominus: Ysa. 48. capl'o· Sed vt dicit Psalmista· Pax multa diligentib⁹ legem tuam. non est illis scandalum· Vel aliter potest exponi: quia enim christus natus est in celestibus gloria dei patris. ido dicitur. Gloria in altissimis deo· quia vero in terris est pax nr̄a· qui fecit vtraq3 vnum· ideo dicitur· et in terra pax hominib⁹ bone voluntatis· X Nota q̄ isti cantico angelico beat⁹ Hilarius addidit que sequuntur· scilicet· laudamus te· benedim⁹ te: adoramus te· et cetera· Et constituit illud canticu3 ī principio

misse diebus festiuis. Cantatur quidem in missa vt eadem exultatione fiat sacrate hostie missio. qua missio in carnem diuini verbi facta est. Cantatur autem solis diebus festiuis. quia hoc canticum est exultationis et gaudii. Rogemus ergo deum &c.

De secundo euangelio in natiuitate domini Introductio sermonis decimi.

Pastores loquebantur adinuicem: transeamus vsq; Bethleem et videamus hoc verbum qđ factum est &c. Luce secundo capitulo. Diente sole et apparente aurora. videmus aues celi cantando exultare. Et cum legeretur nobis euāgelium misse nocturne audiuimus supernos spiritus nouo cantico exultasse. atq; veri luminis ortum magno gaudio nunciasse pastoribus. Et quia iam fit vigilia matutina cum angelis exultemus cum pastoribus properemus. vt videamus verbum caro factum. Quoniam autem predicatores hodie cupiunt ostendere nobis verbum hoc quod factus est dominꝰ. ideo ad matrez virginem recurramus. conseruantem et conferentem de singulis in corde suo. vt ipsa nobis aliquid reuelare dignetur. tante solennitati congruum quod vestre fraternitati denunciem. quod vt fiat. demulceamus pias aures virgineas angelica salutatōe dicentes. Aue Maria gracia p. &c.

Prima pars

Pastores loquebantur adinuicem. transeamꝰ: vsq; Bethleem et cet. a. Si huius rei nouitas euangelizata pastoribus. illis fuisset Athenien̄sibus nunciata: qui ad nihil aliud vacabāt. nisi aut dicere. aut audire aliquid noui. vt scribitur Actuum decimoseptimo capitulo. puto qꝺ hoc nouum omnium nouorum nouissimum reputassent. et canticum nouum domino decantassent. quia mirabilia fecit. sed pastoribus hoc fuit nunciatum. vt non solum nouitas sit in facto. verum et mirabile appareat sacramentum. qꝺ animal homo in consideratione. tam eximie suspēditur nouitatis: In hoc igitur euangelio vbi saluatoris nostri natiuitas diligēti examinatione perquiritur a pastoribus. fit mensio de tribus premittitur enim sollicita inquisitio veritatis. consequenter additur mandite admiratio nouitatis ibi: et omnes qui audierūt Deinde postponitur deuota ꝛgressio deitatis. ibi: reuersi sunt pastores. In prima parte euangelii que nobis insinuat sollicitam inquisitionem pastorum. de veritate illis ab angelo nūciata

quatuor tanguntur. Primum est mutua allocutio. vnde dicit pastores loquebantur ad inuicem: Descendentibus enim angelis ab eis in celum. tunc mutuo loquebantur. exhortantes seipsos ad iter. vel consulentes quid agendum esset. et admirantes sup tanta visione. Et attendendum q̄ nihil responderunt pastores angelis. sed illis abeuntibus primo ad semuicem loqui cepērūt quia delectabantur suauitate celestis cantus. erant enīz in extasi mentis propter immensam claritatem. et timor quidā eos possidebat. vt cum angelis loqui non possent. Deinde ponitur q̄d loquebantur ibi: transeamus vsq̄ Bethlem. Et bene dicat trāseamus. quia erat parua via: et videamus hoc verbum Exodi tercio. Vadaz et videbo visionem hanc magnaz: vere magna visio: videre gloriam eius. quasi vnigeniti. qui verbuz caro factum est. Nota quomodo correspondent vltima primis. quoniam in veteri testamento ordinauit christus pastores sue dispensationis ministros. Moysi enim pascenti gregez: apparuit i flamma ignis de rubo. Exodi. tercio. Et nunc pastoribus figurate natiuitatis in flamma rubi ardentis annunciat veritatem ℂ Deinde dicat: quod factuz est non ab homine: sed a deo: quod fecit dominus Ysaie nono. Verbum abbreuiatum faciet dominꝰ super terram: et ostendit nobis eius ostensionem desiderabat Dauid dicens. Ostende nobis domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis. Et nota q̄ tria dicuntur hic de hoc verbo diuino ammiratione digna. diuinum enim verbum non termino concluditur cum totum vbique sit: et tamen hic de se dicatur hoc verbum. vlterius cum dicat articulus fidei. hoc verbū est genitum non factum. tamen hic dicitur: q̄d factuz est: quod fecit dominus. Rursum hoc verbum absconditum est nobis: cum dicatur Ysaie quadragesimoquinto capitulo. Vē tu es deus absconditus: tamen hic dicitur: et ostendit nobis: que omnia diuino verbo congruunt: ex eo q̄d ipsum caro factum est. Sed illa expositio est iuxta subtiliorem intellectum. Communiorem igitur adhibeamus intelligentiam: videamus: hoc verbum id est mtueamur rem recitatione dignam: quod factuz est nouiter. quia fuit a seculis mauduituz sed non a quocunq̄ ita actum: sed dominus fecit: propter nostram redemptionem et suum honorem: et ostendit nobis: id est reuelauit nobis. ℗ Secundo ponitur accelerata profectio: venerunt festinantes. nulla mora prepediti. secundo Regum duodecimo: transierunt festinanter Nota q̄ festinanter iuerunt et vehementi videndi de-

siderio·infantem natum.ita vt tarde videretur eis illuc posse ac cedere·immutauerat enim eos totos celestis illa visio: et ideo festinabant cum psalmista dicentes· Cucurri in siti· sitiuit anima mea ad deum fontem viuum.quando veniam et apparebo ante faciem domini. Et nos fratres karissimi festinemus ingredi in illud diuersorium in quo iacet puer Emanuel. vnde Hebreorum quarto·¶ festinemus ingredi in requiem illam·et interrogemus pastores·quem vidistis pastores dicite annunciate nobis in terris quis apparuit et illi respondebunt·Natum vidimus et choros angelorum.collaudantes deum. ℰ Tertio ponitur matris inuentio·dicit enim: et inuenerunt Mariam· beatus q eam inuenerit·quoniam ipsa dicit Prouerbiorum decimo capitulo·Qui me inuenerit: inueniet vitam et hauriet salutem a domino Jn quo morale documentum.attende quoniam qui vult christum inuenire·primo ad matrem recurrat: Hebreorum secūdo. Accedamus cum fiducia ad thronum glorie eius: Joseph qui virgini exhibebat ministerium: et infantem positum in presepio: ita reperierunt vt illis angelus dixerat· Quarto ponitur inaudite rei firma cognitio: videntes autem: Psalmista. Sicut audiuimus sic et vidimus in ciuitate domini virtutum: cognouerunt: esse verum: quod dictum erat illis de puero hoc: Dictum enim erat illis eum esse saluatorem: qui est christus dominus: Et attende deuotam fidem pastorum·quoniam crediderunt eum esse christum·non visis potentibus signis vnde Eccle siast.tricesimosexto.innoua signa et immuta mirabilia sed videntes pauperem matrem ministrare.experte vagientem paruulum locum humilem contrariis signis opinioni hominum eum cognouerunt esse christum. et velut deum adorauerunt. Aduerte q euangelista mutauit etatis vocabulum.quem enim primo dixerat infantem.nunc appellat puerum: cum tamen puericie etas non trapiat circa secundum septenium . quod ideo facit· euangelista: vt ostendat eum esse deum·quia sua incomprehensibili eternitate omnia tempora etatum continet et transcendit: Psalmista.Tu autem idem ipse es ⁊ anni tui non deficient·

Secunda pars:

¶ Secundo enim cum dicitur et omnes qui audierūt tangit admiratō inaudite nouitatis

et duo facit. Primo enim ponitur ĩaudite rei admiracõ generalis et omnes qui audierunt: audierunt hoc incarnationis misterium omnes gentes iudei · greci · et barbari · et gentiles · ⁊ predicatione apostolorum omnibus fuit annunciatuz · Psalmista annunciauerunt celi id est apostoli iusticiam eius · et iterum · Notum fecit dominus salutare suum · in conspectu gentium reuelauit iusticiam suam · mirati sunt: quid mirum si mirati sunt audientes cunqꝫ ista opera deo mirabilia sint Eccle. vndecimo Mirabilia opera altissimi solius et gloriosa · absconsa et inuisa opera illius et propter hoc dicitur infra admirati sunt in illa multi · et honorauerunt deum · Deinde ponitur alia admirationis causa · et de his que dicta erant a pastoribus ad ipsos: mirabant · vt dicit glosa · simplicem pastorum facundiam et attestationem feruentem in predicatione veritatis · Et attende ꝙ istud inter mirabiliora nostre fidei opera est ordinandum · qđ non rectores · non philosophos · non potentes elegit dominus qui facundia sermonis ac humane sapiencie verbis. aut certe potencia seculi: fidelium colligerent multitudinem · Sed dum pastores et piscatores mittunt ostenditur mirabilis operatio. quia diuinitus et non humana virtute expulsis ydolatrie tenebris veritatis lumẽ omnes gentes illustrat ¶ Secundo ponitur tacita verborum conseruatio: Maria autem ↄseruabat: in armario pudici pectoris: omnia verba hec: scꝫ de annunciatione angelica. de exultatione Johannis in vtero matris. de ortu saluatoris · de exultatione angelorum. et de fide pastorum. Nota ꝙ hic nobis cõmendatur primo pudicicia virginis · vt dicit Ambrosi. Maria non magis ore pudica q̃ꝫ corpore secreta que nouerat nulli diuulgauit · sed tacito corde scrutans · ↄgruũ temp⁹ quo deus voluit hoc reuelari expectauit · Secundo cõmendatur virginis deuotio q̇a diuina opera conseruabat sollicite · vt ex quo diuinum iam verbũ pepererat · eiusdem verbi verba deuota conseruaret · ps̃. Eructauit cor meũ verbũ bonum. dico ego opera mea regi vñ non solum fuit beatus venter eius qui christum portauit. ⁊ vbera q̃ suxerunt. sed amplius fuit beatus spiritus eius qui audiuit verbum dei: et custodiuit illud. Deinde ponitur assidua mentis v̇ginee meditatio: conferens in corde suo secretius vacans contẽplationi diuine · Nulla enim vnq̃ꝫ creatura tante fuit contemplationis. materia enim illi erat presens et opera suauitatis eximie in ipsa facta sunt · vnde Prouerbioꝝ octauo. Ludens coram eo omni tempore · ludens in orbem terrarum et delicie mee esse cum filiis hominũ. vbi loquitur ꝙ mirabilẽ hẽbat v̇go ↄtemplacõis

suauitatem conferens ea q̄ in scripturis legerat his q̄ circa se fcā videbat legerat em̄ Ysa. Ecce virgo concipiet et pariet filium. et hoc in se completum cernebat. videbat se de stirpe dauid ortā in nazareth de spiritusancto cōcepisse. in Bethleem peperisse. q̄ruz oīm vt dt glo. ī diuersis ꝓphetis legerat testiōnia.

Tercia ps H

Ercio ponitur deuota deitatis glorificacō vñ dt. reuersi sunt pastores. Ezech. i. Animalia ibant et reuertebant. Et nota q̄ non prius redierunt pastores q̄ viderunt: et adorauerunt christum: glorificātes. Eccle. 43. Glorificate deū q̄tumcūq; potestis: et laudātes deū: ps̄ Laudabo nomen dei cum cantico. et magnificabo eum in laude Et forte ille eodem cantico quo angeli p̄mo glorificauerunt deum: et laudauerunt eum dicentes. Gloria in altissimis deo. ⁊ ī terra pax hominibus bone voluntis. etiam pastores laudabant deum venientes cum exultatione. vbi attendendū q̄uo laus angelica simplici fide et pura mente. etiaz in ore resonabat pastoꝝ psallentium. vt qui primo pastorales cōcinebant voces: nunc āgelicas pronūciant. hec est em̄ mutatio dextre excelsi. Deīde ponit exultationē: in omnib9: id est ꝓpter omnia glorificabant et laudabant deum tanq̄ auctorez et opificem oīm eoruz que audierunt: ab āgelis: et viderunt: ꝓpriis oculis in bethleem: sic dictū est ad illos: in hoc em̄ deum glorificabāt. quia non aliter inuenerunt q̄ eis fuerat ab angelis dictū. ps̄. Sicut audiuimus sic vidimus in ciuitate domini virtutū Regem9 ergo ꝛc.

In natuitauitate domini terciuz euangelium introductio Sermonis vndeci: A

Nn principio erat verbū et verbū erat apd̄ deum Jo. i. c. Desideramus aliquid loqui de diuino verbo. sed non inuenimus aliqua v̄ba quibus illud digne et sufficienter aperire possimus vnde in huius euāgelii expositione. Primo p̄mitto verba Fulgencii scripta in exordio cuiusdaz sermonis recitati ad nocturnas vigilias in quibusdaz ecclesiis qui sic ait Cupientes aliquid de huius diei solemnitate narrare. simulq; considerantes id vnum verbum de quo dicere volumus nulla inuenimus verba quibus sufficienter aliquid dicere valeamus. et addit Fulgentius. Est enim hoc verbum non qd̄ desinit prolatuz sed quod ꝑmanet natū. non transitorium sed eternum. non factum a deo patre sed genitum: nec soluz genitū sed ec̄ vnigeitū

vnū quippe verbū deus genuit de seipso ꝑ quod omnia creauit Diffultatem igitur facit in ꝓposito. qm̄ diuinuz v̄buz ē ꝑmanēs ⁊ eternuz. nostꝝ vero transitorium. illud eternū. nostrū tempo rale. illud genituz et naturale. nr̄m vero factū ⁊ artificiale. illd̄ vnicū. nostꝝ autē multiplex vlterius illud est ex diuina substan cia nostꝝ autē est creatura: Qualiter igitur qd̄ optam⁹ ꝑfice re poterimus. nisi virgo que conseruauit verba: de v̄bo nobis di uini verbi noticiaz tribuat. ⁊ oñdat nobis diuinū verbuz caro factum. iacentem scz in presepio: pannis inuolutū. Rogem⁹ igi tur matrez vt tante dignitatis plenitudinē nobis oñdat. ⁊ di cam⁹ illi Aue verbi mater gracia plena ꝛc.

Prima pars B

In principio erat verbū et verbū erat apud deuz ꝛc. Nemo est qui aliquā rem dissipatā sic reparet ꝯueni enter integrā. sicut artifex qui primo illā cōstruxit cū autē omnia ꝑ verbum diuinū in esse producta sint.. nature lapse repatio cōuenientissime ꝑ ipsum fieri debuit. Cum igit̄ in euāgeliis duaꝝ missaꝝ precedentiū. declarata fuerit v̄bi tempalis natiuitas ex qua est nostre repationis principiū: rōna biliter in solemniori missa euangeliū recitat̄ continens diuinita tis verbi maiestatam. silꝫ et humanitatis hūanitatē duz sumit originē creatioīs a beneficio. ⁊ descendit ad repationis nr̄e mi steriū. Et bene illa euāgelia precesserunt lectionē p̄sentis vt dū ꝑ illa visibiliter deum cognoscim⁹: per hūc ī inuisibiliū amorē rapiamur. In hoc igit̄ euangelio tria tangunt̄. scz incōprehensi bilis diuinitas. Scdo qūo hāc diuinitatē manifestauit ꝑ alium Tercio qūo se manifestauit ꝑ seipsū. Tria igitur tangunt̄. Pri mū est diuinitatis verbi alta ꝯtemplatio. secundū ē veritatis mi sterii mistica testificatio. ibi fuit homo: terciū humilitatis verbi ꝓ pria incarnatio. ibi: in ꝓpria venit: Circa primū in quo de diui nitate verbi tractatur duo tangunt̄ Primo cōpat verbuz ad di uina tangendo ꝑsonalem ꝓprietatem. scdo ꝯpat ip̄m ad creata. exprimendo vniuersalē potestatē. ibi: omnia ꝑ ipsum ꝛc. C

Circa primum quatuor dicit de verbo: Primo em̄ tangit eterni tatis durationē. 2° ꝑsonaꝝ distinctionem. 3° essencie vnionem 4°. ꝑsonarum inhesionē. Primo itaqꝫ Johānes euāgelista spiri tusancto affirmatus contra Ebion et fotinum qui dicebant cri stum ante Mariam non fuisse tangit verbi eternitatē di. in p̄nci pio. i. añ oīa et ab eterno ꝑm q̄ exponit Aug. 6. de tri. et Basi li⁹. Sophistice inquiēs generaret si genit⁹ ē añqꝫ genit⁹ eēt. nō erat: ait spiritus: In principio erat verbū. hoc etiā eodē mō ex

ponit Hila. 2. de tri. Sz Orige. dicit q noīe principii pr̄ intelli-
git. vt sit sensus. in principio. i. in pr̄e erat verbū: sed ista expo
sitio est etiā ꝓbatio ꝑsone: cū em̄ nullus hoīm possit ēē ī ꝓncipi
o patre. sed verbū est ī patre igit̄ ip̄m verbū eternū ē: erat ver
bū noīe verbi ꝑsonalis ꝓprietas datur ītelligi. Hic tria viden
da sunt. Primo q̄d dicat verbū in diuinis. ⁊ dico q licet diffici-
le sit etiā in speculo et in enigmate diuinū verbuz cognoscere.
difficilius est tamen cōcepta exp̄mere ꝑ sermonē. sed difficilimū
est aliquid dicere ꝓprio vulgari sermone. quantū tn̄ deus dede
rit tibi aperio Attende igitur q cū ꝑma entitas sit diuina natu
ra. fieri non pr̄ vt illa natura sit nisi intellectualis. q m̄ intellctu
ale est primū. quia oīa comprehendit. deus autem cū sit primuz
intelligibile. omnia ꝑ seipsum intelligit qm̄ primū est ratio alio
rum. sed licet intelligat alia. tamen vt sic etiā se intelligit. illud
enim quod est ratio intelligendi. si non intelligitur principalit̄.
hoc est quia nō ē sibiipsi ratio existendi. sicut species intelligibi
lis qua leonem intelligo non ducit principaliter in cognitionez
suiipsius. sed alterius primo. et ex consequenti sui. intelligibilis
autem prima natura est ratio intelligendi oīa et cuz ipsa sit ꝑ se
existens principaliter ītellectū diuinū ducit in cognitionē suiip
sius. et postea in cognitionē alioꝝ. non tamē deꝰ se intelligit:
quin alia intelligat nec conuerso. Omne autem intelligens intel
ligendo cōcipit. et inter intelligentem et talem conceptū est real̄
distinctio. cū vnum se habeat vt producens. alteꝝ vt productū
et nihil seipsum producat. iste autem cōceptus est verbū dei. de
us igitur pater essenciaz ꝓpriam intelligit. q̄ꝫ intelligendo: cete-
ra oīa intelligit. sed cōceptus ille quez format est ipsa diuina es
sencia. que est pater cum in eo nullū accidens esse possit: sed illa
essencia vt intellecta distinguitur ab essencia patris respectu re
ali. ex quo verbum in esse ꝑsonali cōstituit̄. Apparet igitur q̄d
sit diuinū verbum quia est ipse cōceptus paterni ītellectus ꝓpri
am intelligentis essentiam. et cuncta que in ea relucent. D
Scd̄a videndū est q̄re tale verbū dicat̄ filiꝰ dico q ad hoc q ali
q̄s sit alteriꝰ filiꝰ sex r̄q̄runt̄. Primo eī requirit̄ q filiꝰ sumat ori
ginē sui esse ab eo: cuiꝰ dicit̄ filiꝰ esse. q̄d eī a nullo est nulliꝰ est
filiꝰ Scd̄o req̄rit̄ q ab illo nālit̄ sumat originē. ⁊ iō statua non
est artificis filiꝰ. qꝛ nō nālit̄. ꝫ artificialit̄ ab eo ꝓcedit. 3° t̄q̄rit̄
q ita nālit̄ ꝓcedat q̄d genitū sit sil̄e generāti in nā ⁊ iō ꝫ īferiora
licet naturaliter sint a celo: nō tn̄ sunt filii celi. qꝛ non est int̄ ea
similitudo. et ꝓpter eandem causam auꝝ non est filiꝰ terre. Quar
to requirit̄ vt genitum et generans viuencia sint. ideo ignis ge

neratus non est filius ignis generantis. eo q̄ neuter sit viuens
Quinto requiritur vt ista generatio sit in natura cognitiua. licz
enī planta nāliť sit a planta non tñ inuenit filiatio In nata igi
tur sensibili q̄tum ad hec inferiora. primo repitur filiatio a pa
nitas. vnde leo est leonis filius. sed tamen hec nō est perfecta fi
liationis ratio. quia actus quo leo generat filiū. licet sit nate co
gnoscentis. non tñ est cognitiuus. sed est actus qui pertinet ad
animam vegitatiuaz. si autem actu cognitionis aliquis genera-
ret. genitum haberet filiationis rōnem. Quoniaz autem oia ista
conueniunt diuino verbo ideo ipsum maxime habet rōnē filiati
onis. Primo enī ipse habet esse a patre. vnde Joz. Ab ipso sū
et ipse me misit. Secundum etiaz et creatū ibi sunt. quia natura
liter est a patre et habet cum eo nature similitudinem. vnde de
istis duobus dicit Hilarius. 9. de tri. Predicam9 ex deo patre
eiusdem generis genitam naturam naturaliter in se gignentē ha
bere naturā. pdit ergo verbum a patre naturaliter. a habet
eiusdem generis naturā. Quarto pdit verbū viuens a viuēte
vnde Jo. 6. Sicut me misit viuens pater. et ego viuo ꝓpter pa
trem. Similitudinem dicit Hila. de tri. Viuens de9 nate viuē
tis eterna potestas est. et q̄ cū sacramento scientie sue ex eo na-
scitur non potuit aliud esse q̄ viuens. Quinto ista generatio ē
in natura intellectuali. quia diuina natura talis est. Sexto non
solum est a tali natura sed per actum naturalem intellectus qui
est intelligere diuinum verbum emanat. et ideo rō filiationis p
fectissime competit diuino verbo. ℰ Tercio ostendendū
est hoc verbum esse eternū. videtur enī beatus Joh. simplicem
fidei veritatem absq̄ vlla pbatione dixisse cū ait: in principio
erat verbum sed istam filii eternitatem pbat Aug. 6. de tri. cō
tra Arrium: exemplo et rōne. Exemplo quidem. qm̄ splendor
est filius siue candor lucis eterne. sed splendor est a luce. Itē rōe
quoniam filius est virtus et sapientia patris. sed nunq̄ fuit pa
ter sine vtute et sapia. q̄ nūq̄ fuit sine filio. hoc idē pbat Am.
de tri. Sed vt remoti9 nō habeam9 possum9 dicere. q̄ intelligen
tia vbo2 euāgeliste euidenti. h̄ pbāt rōe. de intelligētia ei princi
pii sūt tria quoz vnū ē vt ipm sit eternum. ante enim principi
um nihil est. sicut nec ante eternum secundum. quod conuenit
principio est vt ipsum sit intellectuale. intellectus enim principi
um est et non fortuna. Tercium quod principio conuenit ē vt
nihil sibi nouū adueiat. alioq̄n nec eēt pncipiū nec eternuz. vbo
autem conuenit q̄ sit in intelligente et dicente. si igitur verbum
est in principio intelligente et in principio nihil potest esse nouū

verbum non est in principio nouiter · sed quandocunq; fuit prin
cipiuz fuit ⁊ verbū · sed principium fuit ab eterno · ergo verbū fu
it ab eterno · declarata est iam verbi eternitas. Secundo cū dicit
et verbum erat apud deuz: tangitur personalis distinctio · vbi
vt dicit Theophi. heresis Sabellii subuertitur · qui dixit eundez
esse patrem qui filius: sed hoc non patitur verbuz euangeliste
quoniam nullus apud seipsum dicitur esse: sed apud aliū · No
ta q̄ hec prepositio apud cum hoc quod denotat distinctionem.
nihilominus signat quandaz socialem coniunctionez que ē pa
tris ad filium ex eorum mutuo amore qui eos connectit. et iste
est spiritus sanctus: vt dicit Aug · 15. de tri · Item nota q̄ illa p̄
positio apud denotat maioritatem in eo cui additur respectu al
terius. non enim rex dicitur esse apud militem: sed miles apud
regem · et quia filius est a patre non pater a filio · ideo non dic̄
euangelista deum esse apud verbum sed verbum apud deum:
quia ꝑm Hilariū erat apud deum patrem tanq̄ actorem ⁊ geni
torem · Aduerte q̄ cum euangelista primum dixisset verbum ēē
in principio id est in patre ꝑm expositionem Orige · nunc nomē
principii mutauit in nomen dei dicens verbum esse apud deum
quod ideo fecit: vt declararet quid nomine principii intellexeit
et attende q̄ hoc nomen deus supponit hic pro persona patris ·
Tercio cum dicitur. deus erat verbuz · tangitur essencie diuine
vnio: vbi destruitur Arrianoꝝ impietas qui dixerunt filium
esse creaturam quandaz nobilissimā per quam velut instrumen-
tum omnia facta sunt a deo · sed ꝑm Aug · ne vile aliquid puta
res nomine verbi · audi euangelistam · deus erat verbum · id est
verbū erat deus · Qd̄ autem diuinū verbū deus sit patet ex tribꝰ
Primo quidem ex naturali natiuitate ipsius: quia non aliunde
est verbum q̄ a deo · et ideo non aliud q̄ deus est verbuz · quia
vt dicit Hilarius . 5. de tri · natus deus non potest minus per
fectam ea ex qua natus est tenere naturam · nec eniz aliud q̄ de
us subsistit · quod non aliunde nisi de deo subsistit · Secundo hoc
idem apparet ex actu quo verbum producitur · cum enim om̄is
creatura sit intelligens in potencia. intelligere non est sua substā
cia sed diuinum intelligere est deus: et diuina substancia. ꝯ qd̄
tali actu emanat verus deus est nec valet instancia de creacōne
cū ipsa non sit substācil ⁊ nālis · Ter° h̄ idē appet ex ꝑtecꝰ qd̄ ī
telligit ī nobis qꝛ illd̄ qd̄ ītelligimus ⁊ cōceptus rei dr̄nt · quia
vnum est vera entitas. alterum vero est similitudo entitatis ·
sed cum ille conceptus sit similitudo rei intellecte in nullo diffe-
runt. nisi quia vnum est res. altera similitudo . ideo si a cōceptu

tolleretur hoc q̄ non esset ens intentionale sed vnum ens reale
tunc ille conceptus non esset aliares q̄ꝫ illa cuius est conceptus
Cuꝫ igitur deꝰ pr̄ formet conceptum de diuina essentia. et in eo
nihil possit ēē intentionale seq̄tur q̄ talis conceptus sit ipsa diui
na essentia. et quia verbum est ille conceptus. deus igit̄ est ver
bum. et attende q̄ licet non sit nisi vnus deus tamen dictuꝫ est
principuim patrem esse deum. verbum filium esse deum. quia o-
portet vt eadem diuinitatis natura sit in omnibꝰ diuinis perso
nis. sunt igitur principium et verbum vnus deus. non quēad-
modum omnes homines ꝑticipatione speciei dicuntur vnꝰ ho
mo. quoniā talis vnitas est ꝑm intentionem tantum. realiter eī
alia est humanitas vnius ab humanitate alteriꝰ. sed ī omnibus
tribus personis est realiter eadem natura non mutata. nec rur
sum credendum est patrem et filium esse vnum sicut de duobus
amicis dicere consueuimus q̄ sunt vnuꝫ. quia qd̄ vnus vult al
ter vult. pater enim et filius adhuc sunt magis vnuꝫ. quia nō
solum vult vnus quod vult alter: sed eadem voluntate ⁊ eadē
volitione quo vult pater vult et filius. sed duo amici licet ideꝫ
velint. voluntas tamen vnius non est voluntas alterius. ꝫ di-
stincte sunt voluntates et volitiones. Quarto ponitur ꝑsonarū
mutua inhesio ex quo tollitur quorundā antiquoruꝫ error qui
posuerunt ydeas. et rationes rerum extra intellectum diuinuꝫ.
contra quod dicit euangelista: hoc scꝫ verbum qd̄ est primū ex
emplar. et ratio omnium. vt dicit Aug: erat in principio id ē
ab eterno: apud deum: nunq̄ꝫ enim potuit esse deus. quin ades
set sibi verbum suum. alioquin ignorasset seipsum. nec illud ver
bum est extra dicentem. sed est pater in filio ⁊ filius in patre. ali
oq̄n aut distinguerent̄ situ et loco aut natura. et si distinguerē
tur situ distingureentur et in natura. quod supra improbatuꝫ
est. Attende q̄ licet pater sit in filio: et filius in patre. sicut ver-
bum est in intelligente: et intelligens in verbo suo. nō ē tamen ī
diuinis ꝑsonarum dependentia. quia ꝑm Criso. diuinum verbū
subsistentem dicit ypostasim. subsistit igitur distincta ypostasi fi
liꝰ pr̄ a filio ⁊ subsistit distīcta ypostasi filiꝰ a pr̄e. neut̄ tn̄ subsi
stit ī diuīsa ⁊ distīcta nā qd̄ n̄ ɔtīgit de v̄bo nr̄o qꝛ ē depēdens
cū sit accidens. et dicit distinctam naturā ab ītelligēte. sed nō di
stinctam ypostasim vt habetura Damasceli. 1. c. 6. ⁊ 27. Secū
do postq̄ꝫ euāgelista cōmedndauit verbum innuendo persona
leꝫ ꝓprietatē nunc ɔmēdat illud exprimēdo vniuersalē ipsiꝰ cau
salitatē cū dicit: oīa ꝑ ip̄m: in qua ꝑte q̄nq̄ꝫ tāgunt̄. Primū vni
uersal̄ reꝝ ꝓductio. cū dt: oīa. scꝫ q̄ facta st̄. et tꝑs et tꝑalia: ꝑ

ipsum scz verbum: facta sunt: vnde in principio geneſ habetur dixit dominꝰ fiat lux et facta est lux. et sic ꝯsequenter de tota creatura. Et attende ſm Criso. ꝙ euangelista vna clausula hec omnia cōplectitur. dicens omnia esse facta per verbuz. que Moyses multo sermone prosecutus est quia nō est intentio euangeliste demonstrare creationem rerum. Nota quia vt dicit Au. Si omnia que facta sunt facta sunt ꝑ verbū. sequitur ꝙ ipsum v̄bū non sit factum. si em̄ esset factū vtiqꝫ aliquo verbo esset factum: et esset verbū verbi. verbum igit̄ dei factū non est. sed genituz. Nota ꝙ nihil facit artifex nisi preexistat actualis in ipso rei facte conceptio. non em̄ fit statua ab artifice nisi p̄concipiat̄ in mente artificis. et ꝑ hmōi artem fit quodcunqꝫ fit ab artifice. Cū igitur vt dicit Aug. 6. de tri. verbum sit ars patris plena racōnibus omnium fiendorum. in ipso preconcepta sunt omnia fiēda. et per ipsum in esse producta. Nota ꝙ ex hoc ꝙ dicit euangelista. Omnia esse facta per verbum. Arrius sue impietatis sumpsit fomentum. vt dicit̄ in li. Valerii: nam contra verbi eternitatem dixit Arriꝰ verbū esse quādaz lucem spūalem a deo creatā per quā sicut artifex ꝑ serram producit domū. singula ꝓduxit ī esse. velut ꝑ instrumentū. contra qd̄ arguit Theop. dicens. qd̄ omne instrumentū est minꝰ honorabile his que ꝑ ipsum fiunt. si ergo ꝑ filium omnia facta sunt ipse est īhonorabilior factis qd̄ est absurdū. Nō ergo filiꝰ est instrumentū. sed principale agēs. naz omnia facta sūt a verbo quēadmodū per ipsum facta esse dicuntur. Ad hoc respōdet Theo. quia licet filiꝰ sit principale agens. non tamen est a seipso sed a patre. et virtutē factiuam habet ab illo. vnde ꝑ ipsum deus omnia fecisse dicit̄. ne filiꝰ intelligatur ingenitus. ¶ Secundo tangitur rerum predictarū conseruatio: et sine ipso: id est v̄bo: factū est nihil: id ē ſm August. li. de natura boni. non est factū sine ipso aliquid. ita ꝙ li nihil sit pura negatio. quidaz enim hereticoꝝ crediderunt ipsuz naturā quandā esse q̄ a verbo facta non fuerit. quod est derisorium. quia nihil nulla natura est. Attendendū ꝙ omnia facta sūt ꝑ verbū: et sine ipso factū est nihil. i. malū nec eniz peccata ab ipso facta sunt. eo ꝙ talia nihil sunt. ⁊ si dicis. quid ergo est causa mali. dico ꝙ malum cum sit non ens causam non habet. vt disputat Aug. contra Manicheū. ponentē duo principia. vnū bonū a quo omnia bona. alterum vero malum a quo omnia mala Nota etiam quia secundū Orige. ꝑ hoc quod dicit̄ sine ipso fc̄m est nihil. ostendit̄ ꝙ principalitas verbi necessaria ē cuilibz creature. alioq̄n creatura ī nihilū tenderet. ē em̄ v̄bū ſm Au. 8. sup

Gene. ad literam cā creaturaꝝ. sicut sol est causa luminis in aere. et quantū ad fieri: et quantū ad conseruationez. ⁊ pro ista expositione facit qd̄ vbi habemus. et sine ipso factū est nihil: in greco hētur ⁊ foris ipsum factū ē nichil. qm̄ si aliq̄d ē ext̄ v̄buz ip̄mē nihil. G Tercō ponit̄ existētia creaturaꝝ ī v̄bo qd̄ factū ē: in tpe: ī ipso vita: id est in v̄bo qd̄ vita ē erat: nō q̄dē ī tpe sed ab eterno. qꝛ vt dicit Beda dispositio fiendoꝝ in tēpore eternaliter precessit in viuente verbo. vnde non ē intelligend̄ ꝟm Manicheoꝝ deliramēta. ꝙ oē quod factū est in se habet vitam. sed prout omnia ista in viuente sunt verbo. sic oīa viuunt. vt dicit Aug. sup Jo. Nota ꝙ euangelista nomen verbi mutauit in vitam. vt ostendat quoniā omnia continent̄ in ipso vitaliter: quod em̄ in seipso non est viuens in illo tamen viuit. Qd̄ autem omnia sint in verbo pattet quia verbū de sciencia dicētis emanat ita ꝙ actus emanationis non est vniuersalior. nec particularior ipso verbo. alioq̄n ipsum verbū tali actu non emanaret. et quia deꝰ pater vnico eterno actu intellexit diuinā naturā et omnia entia. ideo in verbo continetur ratio diuinne natuē ⁊ omniū entiū. Qꝛ autem verbū vita sit patet. qm̄ p̄ma rō vite inuenitur in natura intelligente. et talis natura magis intelligit viuens dū actu intelligit. et quia diuina natura intellectualis est nec separatur ab actu intelligendi. īmo ipse actus est natura ideo deus ē maxime viuēs. sed quia verbū est potentissimū ī natura intellectuali. cum sit ipsa intelligibilitas. et precipue qꝛ ex ipso intelligibili non formatur: ideo verbū maxime viuens est vnde ipse est quasi flos vite ⁊ fons. et ideo de ipso dic̄ ps̄. apd̄ ce est fons vite. Ex quo apparet ꝙ omne factū est in ipso ꝑ modum vite omnia eniz sunt in ipso ꝑ modū verbi. et propter hoc in ipso sunt omnia. quia verbū omniū est. sed cū ratio verbi sit vita. immo fontana vite sancte. omne qd̄ factum est. est in ipso vitaliter. H Quarto ponitur humane mentis illustracō et vita erat lux hominū vnde duo attende. Primo quidē quoniam qd̄ euāgelista prius nomine verbi appellauerat. Deinde vitam esse dixerat nunc eandem vitā lucem appellat. conuenit enim diuino verbo esse lucem. quoniam lux dicitur a manifestatione. quia ꝟm Apl̄m ad Ephe. 5. Oīa que arguunt̄ manifestātur a lumine. rō autem manifestandi potissime conuenit verbo. licet enim omnia sint in diuina essencia. tamen vt in ea sunt nō ītelligūt̄ ēē declarata ⁊ maīfesta actualit̄. ꝫ ꝓut sūt ī v̄bo cū v̄bū dicat actualē noticiā declaratā. Jp̄m etiā v̄bū et dīne ēēncie ⁊ oīs creat̄e dicit maīfestacōnē p̄cipuā. vñ bñ sibi ꝯpetit esse lucē

Et aduerte q̄ bene coniungunt̄ illa duo · lux ⁊ vita: vt ostēda-
tur hanc esse vitam verbi q̄ sit lux pure intelligibilitatis · Secū
do videndu3 ē qūo hec vita sit lux hominū vbi attende q̄ sic̄ ra-
tiones omniū et viuentiū et non viuentiū sunt viuentes ī v̄bo
et rationes omniū · tā lucentiū q̄ñ lucentiū in verbo lucentes ex
istunt. et sicut licet omnia viuant in verbo non tñ omnia ī seip
sis viuunt · ita licet omnia in ipso luceāt · nō tñ omnia in seipsis
sunt lucencia. sed solū omnia que intelligibilem habent naturaz
J · Cum igitur homines sint nature intellectualis · vita ē lux
hominū: sed cum ista vita sit etiam vita angeloꝝ · quare solum
lux hominū nominat̄. Item quare verbū non dicit̄ vita hominū
sicut dicitur lux. Ad primū respondet Origenes · q̄ ꝑ hominez
quecunq3 creatura intellectualis in hoc loco accipi debet. sed po
test aliter dici q̄ angelica natura est pura lux intellectualis crea
ta. Natura autem humana non est pura lux sed obumbrata · vn
de dicit Ysaac q̄ ratio hoīs oritur in vmbra intelligentie · et hoc
conuenit homini ex vnione anime ad corpus. Cuz igit̄ natura
angelica sit pura lux creata et de se sit lucens verbū non dicitur
lux angeloꝝ quod ē increatū. quia cum intellectualitas homīs
obumbret̄ tenebris fantasmatū · de se non lucet nisi pura lux ver
bi nostrā mentē illustret. ꝓpter quod singulariter verbū dei lux
hominū vocatur vnde dicit ps̄ · Signatum est super nos lumen
vultus tui domine ꝛc. Ad scd̄m dico q̄ verbū dicit̄ lux hominuz
et non vita · quia homines de se sunt viuentes. sed non lucentes
licet etiam vita hominum causetur a vita verbi · vel aliter · quia
homines habent non solum vitā intellectualez: sed vegetatiuā
et sensibilem: ne igit̄ crederes talem esse videm verbi · iō dixit
euangelista eum esse hominū vitam. R Quinto ponit̄ isti-
us lucis actus: et lux in tenebris lucet: hic ꝑ tenebras ꝑm Ori.
natura nastra intelligitur · ipsa enim non ē lux licet lucem ꝑtici-
pare posset · sicut igitur aer ꝑ semetipsuz non lucet · sed tenebra
rum vocabulo nuncupatur · ita natura nostra per se considerata
tenebrosa que dā substancia est capax tamē ac ꝑticeps lucis ⁊ sa
piencie. Aliter ꝑm Aug. nomine tenebraꝝ stulta corda ītelligū
tur · vnde eccl's · 1 · Vidi q̄ tantū precederet sapiencia stulticiam
q̄tum distat lux a tenebris. stulta autem corda sunt que relicta
eterna sapiencia vanitatem creature sequunt̄. in q̄bo tñ lux ver-
bi lucet. qm̄ sine hui9 beneficio nec ista vana possunt intellige-
re · vñ · Math · 5 · Solem suum oriri facit super bonos et malos ·
Sexto ponit̄ istius lucis incōprehensibilitas · et tenebre eam non
cōprehenderunt · tenebre sunt mentes ītellectuales create quibus

lux verbi infinita et ꝓfundissime claritatis est incōprehensibilis licet aliqualiter discerni possit. diuinus autem ītellectus cōphendit hanc lucē. sicut oculus aquile cōprehendit solez. beate vero mentes ita istam lucē intuent̄. sicut oculus noster videt solem: totum eī solem videmus. sed tamen oculos nostros nō totalit̄ in ipsius possumus figere claritatem Fideles aūt in via hāc lucē cōtemplantur in vmbra. quemadmodū oculus noctue obūbratum solis lucem potest discernere. Aliter ꝟm Aug. Tenebre sūt corda stultoꝝ in quibus ista lux lucet: eam tn̄ non vident. sicut ceco lucet sol quem tamen non videt. Vel aliter quia licet beneficio istius lucis intelligamus. omne qd̄ intelligim9: illi tn̄ q̄ sic huius lucis munere alia cognoscunt qd̄ non cōuertunt̄. vt hui9 lucis fulgorem considerent. adhuc sunt in tenebris. sicut si aliq̄s lucis corpalis beneficio. ita videret colores ꝙ ipsam lucē nō ꝑciperet adhuc esset in tenebris.

Secūda pars. L

Ecundo cum dicitur. Fuit homo. tangitur veritatis mistice sanctificatio. Vbi quinq̄ tanguntur. Primum est p̄cursoris missio. Vnde dicit: fuit homo. Ecce humane nature veritas qd̄ est ꝯtra Huiusticū dicentem eū fuisse angelū. fuit at̄ angelus officio nō natura: missus a d̄o a bono scz deo: non a malo deo. vt dicit Manichei9. qꝛ vn9 solus deus est. et ille ipse bonitatis essencia. Ysa. 48. Et nunc misit me deus et spūs eius. Attende qꝛ nō est ītelligendū fuisse Johānē missum ꝑ īmissionē prexistentis aīe in corp9 quemadmodū dicit Orige. qui dixit omnes animas simul cum angelis fuisse creatas. sed vt dicit Jo. Criso. Missus fuit ad predicandi officium et baptizandi. Deinde ponitur p̄cursoris titulus: cui nomen erat Jo: cōuenit nomen rei. qm̄ Jo. dicitur in quo est grā Quicquid autem fuit in Johāne totum erat gracia. si consideres annunciationem eius terribilem. conceptionem sterilem. natiuitatem admirabilem. vitā venerabilez. mortem ꝯmendabilez. ponit̄ p̄cursoris officiū. hic venit. tanq̄ mundi stupor et vere miraculū in ostensione spūs ⁊ veritatis. Luce. i. in testimoniū: tangit in cōi officiū eius. sed in speciali ꝯsequenter explicat dicens: vt testimoniuz ꝑhiberet de lumine: id est de v̄bo quod est vita lux et lumen. Nota ꝙ licet lumen sufficienter seipsum: ⁊ alia manifestet. ꝓpter tarditatem tamen et duriciam eoꝝ. qui oculos aperire nolunt grauati somno oportuit precursorem mittere. Attende ꝙ iterum euangelista mutauit nomen verbi quod et pri9 dixit lucem nunc lumen appellat ⁊ h̄ ꝓ tanto quoniaz lux dicit claritatem puritate sua sine alterius nature admixtione: lumen

vero dicat lucē alteri natuē vnitā. sicut claritas aeris nō ē lux: ꝫ lumen. quia vero mittebatur vt perhiberet testimonium de christo. in quo est vnio humane nature cum verbo: ideo dicat euangelista eum perhibere testimonium de lumine. Deinde ponitur istius attestationis ratio: vt omnes crederent per illum: Ideo enim mittebatur. vt per ipsius testimoniuz omnes crederent in christum verum lumen Actuum nono Johannes baptizabat populum dicens in eo qui venturus est post ipsum: vt credant.

xx Tercio ponitur false opinionis exclusio: quia vt dicatur Luce tercio extimauerunt iudei de Johāne ne forte ipse esset christus quorum falsam extimationem remouet euangelista dicēs si erat ille: scz Jo. lux: oīs ei creata respectu diume lucis est sicē dyaphnū. qđ quidē de se lucidū nō est: sed lucē pticipans. erat igit Johannes lucē participans. sed nō ipsa lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine: quod et fecit cum de christo dixit: q post me venturus est ante me factus est: et tandem eum digito demonstrauit dicens. ecce agnus dei. Quarto ponitur vere lucis annunciatio: erat lux vera: vnumqđq verum est. in quo nihil est sui oppositi admixtum. in luce autem verbi nulla tenebra est quia nihil est sibi absconditum. Hebre. quarto. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. et ideo vera lux est. 1. Johā. ꝑmo. deus lux est. et tenebre in eo ñ sūt ulle: que illuminat oēz hoiez Jo. 20. Super quem non splendet lumen eius. Nota q lumen est quadruplex scz. naturale. gratuitum. spirituale. et glorioſum. Quantum ad lumen naturale xp̄us omnem hominem illumiat vt discernat bonum a malo. Sed quantū ad lumen gratuituz non omnes illuminat. quia aliqui cognitionez dei non habent tamen vt dicat Aug. quicunq illuminatur hoc lumine per ipsū illuminatur. Quantuz vero ad lumen spirituale. illumauit philosophos et doctores ecclesie. ad cognitionem veritatis. Sed vlterius lumine glorie illumiat beatos. de quo dicit ps̄. Apud te domine est fons vite et in lumine tuo videbimus lumen. Deinde dicit: venientem in hunc munduz qđ nō ideo ait euangelista: quasi homo prius fuerit. et postea venerit in hunc munduz ꝫm fabulas Origenis. sed hoc ideo dicit euangelista quia non illuminat homines secūm quamcunq partem sui: sed solum q partē intellectualem. que non est de hoc mundo materiali et sensibili. ꝫ creatur a deo. et ꝫm eam homo in hunc mundum venit M

Quinto ponitur negligencia creature ad cognoscendū eū. cum tñ ipsum verbum omnibus sit presens. vnde dicit. in mundo. in

qualibet mundi creatura erat diuinum verbū. vnde cum veniī carnem·non venit vbi prius nō erat. sed qualiter non erat: in omnibus enim est. vnde Ysaie vicesimotercio. Celum et terram ego impleo. Nota q̄ diuinum verbum dicitur esse in omni creatura per potentiam·presentiam·et essentiam. per potentiā quidem. quia nihil subterfugit virtutem ipsius. per potentiam: q̄ nihil est potens nisi per ipsum. per presentiaz vero. quia omnia contemplatur. per essentiam vero. quia essencia eius propt̄ subtilitatem diuine nature et spiritualitatem. intima est cuilibet rei create. conseruans eam. et in nihilum tenderet creatum si desineret esse verbum. sicut vox exterior desinit. cessante locutōne. quia vt dicit Drige. Si de9 pr̄ vbo loq̄ cessaret. creature vniuersitas euanesceret. Quomodo autē hoc sit. q̄ diuinū verbū p̄m essentiā sit in omni creatura non possumus intelligere p̄m q̄ dicit Criso. super epl̄am ad Hebre. Deinde adducitur causa quare verbum erat in mundo. et mundus p̄ ipsum factus est: ideo enim erat in mundo. quia per ipsum conditus est mundus: Non est verbuz productiuum mundi: sicut artifex cultelli. quia artifex est extra cultellum. et potest cultellus subsistere sine fabri presencia. sed verbum creaturam de nihilo produxit. ideo in nihilū tenderet: nisi verbum omnez creaturam continue sua virtute sustentaret. Nota p̄m Theophilum q̄ in eo q̄ dicitur: et mundus p̄ ipsū factus est: Tollitur error Manichei. qui dixit malignum spūm cōditorē mūdi. Deinde ponit ignorancia diuine cognitōis: a mūdo id est mundi amatores. qui propter mundi amorez dicti sūt mūdus. quia p̄m Aug. Si celum amas celum es. si terraz amas terra es: eum non cognouit. Nota q̄ si non fuit cognitū diuinuz verbum. non fuit ex pte ipsi9 cum ipse sit vera lux omnez hoiez illuminans cū etiam ipse sit in omni creatura. nec oporteat euz querere a remotis. cum vlterius mundus p̄ ipsum sit cognit9 a conditus. a ideo p̄ hunc effectum debuit creator vniuersitatis intelligi. igitur tanta ignorancia fuit ex pte hominum. qui dilexerunt magis tenebras q̄z lucē Joh. 3. ideoq̄ euanuerunt in cogitationibus suis. eteī obscuratum est insipiens cor eorum: Aduerte etiam quante sit ruditatis non cognoscere tantuz opificem et benefactorem. peccatum enim ingratitudinis est: benefacientem non cognoscere quod non tantum vicii. sed bestialitatis est et insensibilitatis

Ercō cum dicit in propria venit: tangit humilitatis verbi incarnacō a q̄tuor facit euāgelista Primū enim

ponit iudeorum reprobationem. vnde dicit in propria id ē in gē
tem iudeorum venit. non vbi non erat. sed qualiter non erat sci
licet per assumptionē carnis. Nota q̄ p propria verbi: potest in
telligi creatura mundi: que propria verbi est. eo q̄ per nullū
nisi per ipsum sit condita. in qua creatura verbum apparuit vi
sibile. vel in propria spiritaliter: possunt intelligi iudei. qui nul
lum colebant deum alienum ad quos solos de christo facta fuit
repromissio. in quos venit verbum: carnem ex ipsis assumens
p Deinde ponitur iudeorum contemptus: a suis: scilicet iu
dei ex quibus ipse erat: eum non receperunt. quia non credide
runt in illum. et tamen vt dicatur Actuū decimoterćio Verbū
salutis huiusmodi iudeis specialiter missum est Nota q̄ iudei nō
tantum peccauerunt in hoc. quia christum non receperunt. verū
etiam quia illi contradixerunt. dicentes. Tu de tipso testimoniū
perhibes testimonium tuum non est verum. Item eum blasphe
marunt dicentes. Demonium habes. Johan. octauo. Item eū
a se abiecerunt. Act. decimoterćio dicit Paulus eis. Quoniā ver
bū dei ꝛpellitis ecce conuertimur ad gentes. Exemplum habe
mus de vnico filio patrisfamilias: quem vinee cultores iecerūt
extra vineam. Matth. vicesimo. Vinea autem ista est domus is
rahel. vt dicatur Ysa. quinto. Rursum eum occiderunt et suspen
derunt in ligno. post oia autem etiā discipulos de suis finib9 ex
pulerunt. Act. decimoterćo. Excitauerunt iudei pscutionem in
Paulum et Barnabam. et iecerunt eos a finibus suis. Secun
de ponitur credentium adoptatio: quotquot autem: cuiuscum
q̄ status. siue iudeus. aut gentilis. masculus aut femina. quo
numerus soli deo est cognitus: receperunt eum: p fidem et dile
ctionem: dedit eis potestatem. ista potestas est gratia regenerati
onis ex aqua et spiritusancto. que nobis credentibus a christo
tradita est. qui baptizat in spiritusancto. vt dicitur Johan. i.
Quid autem faciat credētibus ista virtus baptismi. subdit. filios
dei fieri: Facit ei credentes dei filios. actus enim baptismi est re
generatio. quoniam sicut generatio terminatur ad esse. ita iste
actus dat esse spirituale vnde regeneratio dicit potest. Deide o
stendit quibus data sit ista potestas regenerationis: his qui cre
dunt in nomine eius: omnibus credentibus: si adulti sunt pōt
dari baptismus. solis autem incredulis dari non debet. Deinde
oñdit dignam istius natiuitatis a carnali dicens Qui scz credentes
eo q̄ filii dei sunt: non ex sanguinibus: per hoc intelligitur no
stre generationis miseria: que est ex sanguine: non ex voluntā
te. ex cōcupiscentia: carnis: hic caro accipitur sm glo. p femia

nec ex volũtate viri·i·talis natiuitas non ex viri concupiscencia·
Vbi nota q̃ quãq̃ aliquis natus sit ex baptisatis parentibus:
adhuc tamen expedit sibi baptizari·quoniaꝫ talis natus est ex
concupiscencia carnis et viri·sed ista regeneratio baptismi non
est hoc modo. Q Deinde ostendit vnde sit ista natiuitas·
sed ex deo nati sunt: dicuntur tales nasci ex deo: non q̃ sint ex
diuina essencia·sed diuina virtute. Nota q̃ verbum diuinum ex
deo nascitur·et fideles nascuntur ex deo·ipse enim est dei filius
et nos etiam sumus dei filii·sed proesus magna vtriusq̃ natiui
tatis differencia est·et possunt haberi quinq̃ differencie ex v̄bis
Hilarii. vndecimo de trini· Primo quia cristus est filius dei ꝓpri
etate generationis·nos vero adoptionis·Secunda est· quia nõ
semper nos sumus filii·cum omnes nascamur filii ire·Xp̃us au
tem semper erat filius·Tercia·quia christus est verus filius. nos
vero sumus filii secundum similitudinem. Quarta quia christus
est vnicus filius·nos vero multi·Quinta quia christus verbum
nihil aliud est q̃ filius·in nobis vero aliud est quod non perti-
net ad filiationem viz dei. Addit Aug. quinto libro de trinita
te·quia christus non est tocius trinitatis filius sed patris tantũ
nos vero sumus tocius trinitatis filii·Vnde cum in oratione do
minica dicimus·pater noster qui es in celis·nomine patris tota
trinitas intelligitur·scilicet pater et filius et spiritussanct9 R
Tercio ponitur christi verbi incarnatio: Et verbum per quod
facta sunt omnia: caro factum est·diuinum enim verbum secund̃
naturam diuinam non est factum. sed genitum·scd̃m tamen car
nem assumptam: dicitur esse factuꝫ·Attende q̃ ista factura que
verbum caro factum est·nihil maius vnq̃ a deo factuꝫ est. ea eĩ
que maximam repugnantiam habent: vnita sunt in verbo. est
enim pura natura intelligibilis: caro vero sensibilis·Item v̄buꝫ
est vita essencialis: caro vero corruptibilis et mortalis·Rursus
verbum est fontana lucis sine tenebra: caro autem tenebrose ca-
liginis plena. Et ideo hoc factum ẽ omnis nouitatis nouissimũ
oĩs magnitudinis maximũ: oĩs v̄tutis potentissimũ oĩs mira
cõis mirabilissimũ ꝛoĩs pietat̃ scissi⁹ S Nõ q̃ ex h̄ q̃ di
cit euangelista verbum caro factum est·tollitur error Manicheo
ꝝ. qui dixerunt non veram sed fantasticam carnem habuisse:
Contra quos arguit Aug·li·q̃onũ·83·dicens·Si fantasma fu
erit christi corp9: fefellit xp̃us·et si fallit veritas non est·xp̃s au
tem veritas est: non ergo fantasma corpus·Secundus error fu
it Valentini qui dixit xp̃m corpus assumpsisse spirituale et cele
ste: nihilq̃ de virgine assumpsisse: sed per eam transisse velud a

q̄per riuuz aut fistulam contra quod dicit aplus ad. Ro.i. Qui factus est ei ex semine Dauid. Tertius error fuit arrianoruz. q̄ dixerunt cristum veram naturam assumpsisse secundum carnem ex virgine. sed voluerunt q̄ assumpserit carnem sine anima. q̄ bus obuiat Aug. contra felicianum dicens. Qd̄ si christus venit saluare quod perierat. quia totus homo perierat. totum homiez suscepit saluandum. carnem scilicet et animam. Quartus error fuit Eutitis. qui dixit verbum carnem esse factum. quia aliquid verbi in carnem mutatum est atq̄ conuersum Contra quod ar guit Cirillus in epistola ad Johannem Anthiocenum. Quoni am diuina natura manet: nec est capax mutatiois atq̄ conuer sionis vllius. Quintus error fuit Nestorii. vt habetur in gestis Ephesini concilii qui dixit Mariam solum hominem genuisse et non deuz. atq̄ diuisit x̄pm in duas personas. hominis sez ⁊ dei cui obuiat Cirillus in epistola ad monachos Egipti. quoniā si distinctus esset Christus in duas partes: tunc ea que sunt hois non conuenirent deo. nec dico q̄ christus seipsum eximanuerit accipiendo formam serui. quoniam vt dicit Augustinus cōtra Felicianum. Sicut in vno homine. aliud anima. aliud vero cor pus est. vnus tamen homo est sic et in mediatore dei ⁊ hominis aliud est dei filius: et aliud hominis filius. vnus tamen ex vtro q̄ est. ¶ Sed dicret aliquis si euangelista dicens verbū caro factum est: voluit intelligere verbum esse humanatuz cur n̄ dixit verbum factum est homo: vt totum signaret aut si voluit partem solum. cur non expressit de anima que nobilioz est car ne: vt diceret. verbum anima factū est. Dico q̄ per synodochē nomine carnis que ē pars hominis: totus homo signat et itel ligitur. noluit tamen euangelista totum nominare sed partem quia fortassis voluit ostendere singularem et maximā vnionez verbi ad hominem que tanta ē vt non solum verbum sit homo et homo verbum. sed etiam separatis partibus hominis. carne sez et aīma: ē vnaquaq̄ pertinens. et quelibet pars ē verbuz vnde in passione cristi cum separata fuerat anima a corpore ver buz tn̄ inseparabile erat ab vtroq̄: ita q̄ verbū erat caro. ⁊ ca ro verbum. atq̄ verbum erat anima. et anima verbum Ad se cundam questionez respondeo q̄ licet anima nobilioz sit carne vn̄ ea vbuz nō assūpsit imediate carnē. ꝫ mediāte aīa tn̄ nō di xit euangelista verbū factū est aīa. Et hoc propter tria. Primo q: ois factura denoīāda ē ab vltīo qd̄ fit. ⁊ q: vltīa vnio vbi fuit ad carnē quā mediāte aīa assumpsit. ideo dicit vbū caro fa ctum ē. Secdo q: aīa est cōe nomen cuicunq̄ viuenti caro autem

proprie dicatur de corpore hominis. carnes enim sunt aliorum animalium. et quia non assumpsit communia omnibus aialibꝫ ꝫ conuenientia homini. ideo dixit verbum caro factum. Tertia vt maiorem verbi humilitatem ostenderet christus. quia verbuz ē vita. anima etiam est vita viuentium. ideo enim non dixit euā gelista verbum factum est anima ne aliquis crederet ipsum verbum in christo se habuisse loco anime viuificantis corpꝰ quemadmodum Appollinaris asserit cuius erroris insaniam Augustinus. 83. q̄onum. et Leo papa in epistola ad Palestinos suffitentissime reprobat. ℣ Quarto ponitur verbi conuersatio et habitabit in nobis. id est in medio nostrum. secundum enim diuinitatis substantiam est in omni creatura. sed quia caro factū est. in terris visus. et cum hominibus conuersatus est. Bartertio. Quinto ponitur glorie verbi reuelatio: a vidimus: prima Johannis primo. vidimus oculis nostris et perspeximus: et manus nostre contrectauerunt de verbo vite: gloriam eius: id est maiestatem gloriosam diuinitatis. Nota ꝙ gloriam verbi cognouerunt discipuli in sapientia doctrine in mirabili opere in transfiguratione. in resurrectione. in ascensione in missione scī spiritus. Deinde ponitur distinctio glorie verbi a gloria aliorum sanctorum. quia non fuit gloria ipsiꝰ sīt glā cuiuscꝫ sancti: sed supple nos vidimus gloriam eius esse gloriam: quasi vnigeniti a patre: magis enim glorificat vnigenitum filiuz q̄ quē cumcꝫ alium suum amicum: vel familiarem. Nota ꝙ ex hoc ostēditur equalem esse gloriam patris a verbi. naturale enim ē vt pater det filio quicquid penes se est glorioſum. et si vnicum filium habet tunc totum illi tribuit. et quia verbum est filius vnicus patris. ideo gloria eius est sicut vnigeniti cui totum datur. Nota etiam ꝙ in diuinis non est nisi vnus genitus. siue vnus filius. nec deus pater alium filium generare potest. sed nec ipse filius generat. aut spiritus sanctus. pater quidem alium generare non potest. quia genitum in diuinis est verbum. vt supra dictum est. sed de ratione diuini est. vt sit de tota sciencia. et tota patris intelligencia. alioquin christus non esset perfectū verbuz sed quod est ex toto aliquo non est multiplicabile: verbum igitur vnigenitum est Item nec filius generare potest nec spiritus sanctus: cuius ratio est. quia filius et spiritussanctus illam eandem virtutem et naturaz quam habet pater habent ipsi. sed ipsa existens in patre intelligitur exiisse in actum generationis totalem. ad quod quidem se potest extendere. ergo in ipso filio et spiritusancto existens non potest generare. ✠ Deinde

commendat verbum caro: et vidimus: supple hoc verbum: plenum gratie: non habuit partem gratie. sed in ipso fuit gratia: Ecclesiast. 24. In me omnis gratia vite et veritatis. Nota q̄ verbum dicitur plenum gratia. quia vt dicit Augustin⁹ i Enchy. Meritis precedentibus ex quo conceptus est. fuit in eo diuinitas implens omne verbum et vnita sibi inseparabiliter vnitate persone. vt ille homo filius diceretur ex cuius plenitudine redundat in nos gratia. quia de plenitudine q̄ nos omnes accepimuus. quoniam a capite redundat virtus in membris De inde tangit plenitudinem verbi: et veritatis christus est ipsa veritas: et omnia figurata in lege ipse verificauit. vnde dicit glo: Xp̄us est plenus veritate. quia sic olim predictum est. modo ē exhibitum. vt scilicet deus sit in homine implens eum omni bono: et per eum suos. Plurima iam de misterio deitatis et incarnatione verbi eadem verba formante interius. stilo descripsim⁹ nihil tamen eius immensitate dignum ad quam creature nō potest fragilitas attingere. Vnde legitur q̄ beatus Augustin⁹ diuinitatis verbi consideranti maiestatem. a p̄paruit paruulus puer in littore maris. qui cum testa nucis hauriebat de maria aq̄m et fundebat in foueam paruam quaz manu fecerat in arena: Cepit sanctus ille cogitare quidnam ageret paruulus. et interrogauit quid sibi vellet. respondit ille. cupio aquam fluminis totam hac testa in foueam mittere: subrisit ille puerilem animum. ostendens quadruplicem rei impossibilitatem. aquam enim maris dixit infinitam esse. foueam finite capacitatis. testaz nucis inproporcionatam operi. vitamq̄ mortalem vt ante deficeret q̄m ceptum impleret et tu inquit paruulus. quomodo vis infinitū pelagus diuine substancie perquirere humanis reb⁹. qui habes intelligenciam parue capacitatis. et tendis ad mortem et hisdictis disparuit. Sed licet hoc infinituz comprehendē non possim⁹ iuxta dictū Hilarii. p̄ficimus pie seq̄ndo infinita. ℣ Cū hoc autem q̄ ista verba euangeliste sunt altissime intelligencie h̄nt etiam magnam efficatiaz a precipue illud quod ibi dicitur verbum caro factum est. vnde moleuit consuetudo laudabilis q̄ i fine cuiuslibet misse hoc euangelium fidelibus legatur. De efficacia eius tria breuiter recito. In britania fuerunt duo demoniaci ambo mendicantes. audiuit aī alt alteri. eo q̄ plus ei dareť. et clam sacerdotem vnū vocauit. et dixit illi. Si feceris illud quod tibi dixero. scilicet vt euangelium illud. In principio erat verbum. legas in aure socii mei vsq̄ ad finem me tamen n̄ audiēte p certo fugabit ab ipo demonū. intelligēs aī sacdos ve. fugam

demonis vtrunq; liberare proposuit. et incipiens alte illud euã
gelium legere cum diceret. verbum caro factum est. statiꝫ eiulãtes
demones exierunt. et illi ambo liberati sunt. Item narratur ali
ud huic simile q̃ dyabolus cuidam sancto viro dixit esse quod
dam verbum euangelii valde tremendum demonibus. qui in
terrogatus qđ illđ eẽt noluit sibi dicere. vbi aũ ille mltas auctori
tates ibiđ euãgelicas pduceret ĩ mediũ. dyabolus ad singulas
rñdebat: non est hoc quod valde formido. tandẽ interroga t9
times ne verbum caro factum est. subito cum clamore nimio di
sparuit Item ego audiui aliquando fratrem Thatheum de Mãtua referentem de quodam sanctissimo abbate regionis illi9. qui
die q̃daꝫ ĩ meridie cũ vno clerico ꝑriũ viridariũ ingressus vidit
mulierem quandam a remotis venientẽ sibi obuiã. que ornata
erat preciositate vestimentorum mirabili. Tunc abbas turbat9
concomitantem sibi clericum scisciatus est vnde mulier sic mag
nifica habitus claustrum et viridarium conclusum fossis et mu
ro ingressa fuerit. Quo non respondente fixit abbas gradum et
appropinquantem ad se mulierem non salutauit: sed admirans
illius aspectum interrogauit vnde ⁊ ad quid solitaria loca sola
ipsa intrasset. Ego inquit illa ad hoc huc veni vt mecum ꝓga
tis. Timuit abbas mulieris audaciam. et dixit non licere sibi ta
le consortium. illa vero statiꝫ respondit: expedit quod et neces
sarium est vt omni cura postposita veniatis mecum ad locuꝫ ad
quem vos ducere cupio. tremefactus autem abbas cognouit eẽ
demonem et cum nesciret quid respondere deberet. aut agere. il
la apprehensa lacinia vestimenti eius volebat eum ducere. Tunc
abbas nimio pauore perterritus. eleuata manu signauit se di
cens: verbum caro factum est: et habitabit in nobis. Demõ au
tem percussit manum abbatis. et disparuit cum clamore ⁊ grã
di strepitu. ita vt videretur ipsum claustrum: et tota illa regio
in abissum demergi. Manus autem abbatis quam dyabolus ꝑ
cusserat facta est nigra velut carbo. Post multos autem dies. cũ
dictus abbas sue salutis immemor non corrigeret vitam sed lasci
uiens operi carnis intenderet. in camera sua clamans a demone
terribiliter tractus ac verberatus. nullo sibi de familia potente
ferre auxilium: cũ diu infelicem emisit spiritum. Inuentusq; ẽ su
per pauimento mortuus. dilaiato corpore et vestibus. Nota qz
de hoc euangelio Johannis. dicit beatus Augustinus septimo
libro confessionum q̃ in quibusdam libris platonicorum inuenit
totam sententiam. sed tamen q̃ verbum caro factum est et habi
tabit ĩ nobis. hoc ibi ñ inuenit. nã ⁊ ipse idem phs q̃ sacramẽtũ

haberet dicta clausula nec suspicari quidem poterat: quoniam deus hoc abscondit a sapientibus et prudentibus: et reuelauit paruulis. Rogemus ergo deum ꝛc.

In die sancti Stepani prothomartiris Prima pars: Sermonis duodecimi.

Jcebat Jhesus turbis iudeorum et principibus sacerdotum. Ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas ꝛc. Math. vicesimoter cō Prima pars huius euangelii habetur Luce vndecimo. residuum vero vsq; ad finem ponitur 13° eiusdem. Cum alicui principi fuerit rebellis aliqua gens aut natio sui principatus. primo ad eam reuocandam dirigit barones: seruos et legatos. que si ad pacis concordiam non redierit vastationem comminatur et penam. quia vero iudeorum natio diuino principatui semper restitit. ideo dominꝰ ad eam conuertendam misit prophetas cui tamen in malicia perduranti cōminatur temporalem penam et eternam. vnus vero baronum qui ad hoc missus est. fuit gloriosus prothomartir Stephanus cuius hodie natalicia celebrantur In hedierno euangelio vbi agitur de vocatione gentis iudaice tria tanguntur. Primum est iudaice gentis peruersitas et nequicia. Secundum est obstinate mentis aduersitas et duricia. ibi. Hierusalem hierusalem. Tercium est pene subsequentis calamitas et miseria ibi: ecce relique tur vobis: Bene autem magna est peruersitas et nequicia gētis illius. quoniam vt dicit prima pars euangelii. eos occiderūt qui propter ipsorum conuersionem fuerant missi. in qua parte q̄tuor ponuntur. A Primū est sanctoꝝ destinatio: cū dicit: dicebat Jhesus turbis iudeorum: congregatio iudeoꝝ turba dicitur. quia turbulenta erat contra christuꝫ Psalmista. turbati sunt et moti sunt sicut ebrius. per hoc etiam intelligit laycos: ⁊ principibus sacerdotum. per hoc tangit clericos. clericis enim loquebatur et laicis. vt ad penitenciam reuocaret: ecce ego mitto ad vos: rebelles et incredulos. Nota q̄ christi officiū est mittere. tum quia missus fuit a patre. Johānis vltimo Sicut misit me pater et ego mitto vos. tum etiam quia christus ē dei sapiencia ad quem pertinet mittere sapientes in munduꝫ. vnde Luce vndecimo. Sapiencia dei dixit. mittaꝫ ad illos prophetas et apostolos. B Deinde ponitur nuncioꝝ triplex dignitas: ⁊ ꝓphetas. 4. Regū. 17. misi ad vos in manu seruoꝝ meoꝝ

prophetarum quos non audistis: sed indurastis ceruicem vestrā
Nota q̄ iudaico populo sēper aliq̄s ꝓpha necessari⁹ fuit ꝓpt̄ ta.
Primo vt futurorum denunciationem confirmaret q̄ a deo mis
si erant prophete. et sic illis crederent. Secundo vt cōminatio fu
ture pene iudeos a malis compesceret Tercio vt de misteriis cri
sti instruerentur. Deinde ponit alium dignitatis gradum: ⁊ sa
pientes: misit sapientes. non tamen sapientia seculi que stultici
a est apud christū. sz sapiencia celesti. de qua dicit Apl's. prima
Corinthioꝝ decimoquarto. Loquimur dei sapienciam in miste
rio que abscōdita est Deinde poīt terciū gradū dignitatis ⁊ scri
bas: id est in lege peritos qui legis trangressores r̄prehenderēt
et ad legis abseruantiam inducerent Ysaie quadragesimo. Re
dite priuaricatores legis ad cor vestruz. Attende quāta fuit sol
licitudo dei. ad conuersionem iudaice gentis quoniaz non qua
lescumq̄ ad eos misit aulicos sed prophetas quasi sacratissimos
consiliarios suos. sapientes tanq̄ familiarissimos assessores suos
scribas velut sue curie peritissimos legistas et iudices. C
Nota q̄ hec tria fuerunt in beato Stephano prothomartire. Ip-
se quidem missus fuit a deo ad gentem iudeorum conuertendaz.
vnde dicitur q̄ faciebat signa magna et prodigia in populo:
Mathe. vndecimo Ecce ego mitto vos sicut oues in medio lu-
porum. īmo q̄ plus est. vt dicitur Actuum sexto. Omnes qui
erant in consilio. viderunt faciem eius. tanq̄ faciem angeli stan
tis inter illos. Ipse fuit prophēta. naz vt dicit Hieronim⁹ ī epi
stola ad Paulinum: prophete appellantur videntes. quia vide
bant deum quem ceteri videre non poterant. et de isto glorioso
martire Stephano. Actuum secundo scribitur. Cū esset Stepha
nus plenus spiritusancto. intendens in celum vidit gloriaz dei.
et Jhesum stantem a dextris virtutis dei. Ipse fuit sapiens. Vn
de Actuum sexto Non poterant resistere sapiencie ⁊ spiritui qui
loquebatur. Ipse vlterius fuit de numero scribarum in lege peri
tissimus. vnde cepit loqui de hisque gesta sunt: ab Abraham
vsq̄ ad mortem christi. sicut apparet per totum capitulum sep
timum in actibus Apostorum. ⁊ ideo venit ad iudeos et scribas
et reprehendit transgressores legis dicens. dura ceruice et incir-
cumcisi cordibus et auribus. vos semper spirituisancto resistitis
sicut patres vestri qui occiderunt eos. qui prenunciabant de ad
uentu iusti. cuius vos nunc proditores et homicide fuistis. qui
accepistis legem in dispotione angelorum: et non custodistis:
E Secundo ponitur iudeorum nequicia. quia non r̄ceperūt
dei nuncios. sed ꝯtumeliis affecerunt. vnde dicit: ex ill' occidec

Occiderunt Ysaiam Hieremiam Ezechielez post christum Jacobum fratrem domini ⁊ Jacobū zebedei: ⁊ crucifigetꝰ: morte t̄pi. ꝯdemnātes eos Sap̄. 3. Sicut fuit Petrus Andreas et Symon chananeus. et flagellabitis in synagogis vestris: id est in congregationibus vestris. Flagellatus fuit Joseph a fratribus suis. flagellati prophete. sicut Moyses murmurationibus eorum Micheas Elyas ⁊ Hieremias. et post christum flagellauerunt discipulos eius. Et nota ꝙ synagoga grecum vocabum est. et dr̄ a sin qđ cō et goge qđ est ꝯgregatio q̄si ꝯgregacō iudeoruz Ecclesia est proprium nomen ecclesie fidelium. Deinde ostendit quid sint facturi eis: quos occidere non poterunt: ⁊ persequimini de ciuitate in ciuitatem: non sinentes eos quiescere. vt affligatis etiam eos fuga. qualis fuit persecutio facta in morte Stephani de qua dicitur Actu. octauo. Facta est in illa die persecutio magna in ecclesia. que erat ierosolimis et omnes dispersi sunt per regiones Judee ⁊ Samarie. preter apostolos. de quorum ꝑsecutione et fuga intelligi potest illud ad Hebre vndecimo. Circuierunt in mellotis in pellibus caprinis. egentes. angustiati afflicti. quibus dignus non erat mundus. in solitudinibus errantes. in montibus et in speluncis. ⁊ in cauernis terre. Ista autem persecutio nostra fuit vtilitas. quoniam vt dicit Hieroni9. Persecuti sunt eos de ciuitate in ciuitatem. vt ad populum gentium transmigrarent. ¶ Tercio ponitur generalis iudeorum culpa: vt veniat super vos omnis sanguis iustus: id est omnis culpa effusionis iusti sanguinis vobis imputetur: qui effusus est super terram: ps̄. Effuderunt sanguinem innocentem. Nota ꝙ omnis culpa effusi sanguinis iustorum iudeis imponitur maxime propter effusionem sanguinis christi. in quo quicquid iusticie fuit in aliis sanctis sparsim. vnitiue et habundantissime ī ipso repperitur Deinde explicat sanguinis effusionis culpam: a sāguine Abel iusti. cuius iusticia apparet Gene. quarto. vbi dicit̄ ꝙ Abel obtulit munera domino de primogenitis gregis sui et de adipibus eorū. et respexixt dominus ad Abel ⁊ ad munera eius. Istius Abel iusti sanguinem effudit Cayn frater eius zelo inuidie. vt dicitur ibidem. vsq; ad sanguinem zacharie filii Barachie quem occidistis inter templum et altare: Dicit glosa ꝙ in templo erant duo altaria. vnum interius quod erat incensi: alterum exterius quod erat holocaustorum. et inter hoc altare ⁊ templuz lapidatus fuit ille zacharias a populo. ¶ Queritur quis fuit ille zacharias. et dicunt quidam eum esse qui in duodecim prophetis vndecimus est. sed vt dicit Hieronimus

licet iste fuerit filius Barachie. tamen vbi occisus fuerit scriptura non loquitur. Origenes autem dicit q deum puenit q̄dā traditio. q ille zacharias fuit pater Johannis baptiste. In templo em̄ erat quidā locus vbi solis virginibus licebat adorare. Btā at̄ v̄go p9q̄ salutacōe āgl'ica ꝯceperat ⁊ pepat tēplū ingrediēs stetit vt adoraret in loco virginū. ꝓhibentibus autem eis qui nouerant ipsam genuisse. zacharias defendebat eam dicens adhuc esse virginem. propter qd̄ a populo ibidē inter templuz et altare occisus est. sed vt dicit Hieronim9 cū hoc dictū de scp̄tura non habeat auctoritatem. eadem facilitate ꝯtemnitur q̄ probatur. et ideo alii dicunt istuz esse zachariā quē iussit Joas rex iude lapidari. vt habet̄. 2. ꝑalipo. 24. post cuius mortē vt dicit Epiphanius. non accepit populus manifeste diuinū respōsuz ī templo. Sed attende q iste zacharias fuit filius Joiade sacerdotis. hic vero dicitur filius Barachie. forte quia cognominatus est sic Joiada. aut ideo quia Barachias interpretat̄ benedictus domini: et benedictus fuit Joiada. quoniā repauit regnū iudeorum in pristinam dignitatem vt hētur. 4. Regū. 11. Qd̄ autez zacharias iste sit ille de quo dicimus adhibet fidem. quia ī euāgelio nazarenoꝝ pro filio Barachie. scriptū est filius Joiade.

H Item querit̄ quare soli isti duo inter alios iustos nominātur cum primo ante zachariam multi fuerunt interfecti. Primo ad hoc respondet Remigius. quia Abel fuit pastor ouiū: et occisus est in campo. zacharias vero fuit sacerdos et interfect9 in atrio populi. per quos duos omnes sancti martires designātur laycalis et clericalis ordinis Secundo respondet Cri. quia cū cristum et discipulos eius ꝑ inuidiam occidebant. ideo Abel commemoratur quem propter inuidiam frater eius occidit. De zacharia vero facit mentionē. quia duplex presumptio fuit in nece ipsius. quia hominē sanctū. et in loco sancto occiderunt. Tercio aliter responderi potest. quia aggrauatur occidium ex ꝓpinquitate sanguinis. et ex beneficiis receptis. Abel autem occidit Cayn frater eius. zachariam vero iussit lapidari Joas. vt dicit̄ 2°. ꝑalipo. 24 Non est recordatus Joas misericordie quam fecerat Joiade pater eius secum. sed interfecit filium eius. Quarto ad hoc taliter potest dici. quia solum propter necem Abel dicit̄ gene. 4. Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. ⁊ vindicta fuit. quia habitauit Cayn profugus super terram. et tandez interfectus est. vt dicitur gene. 4. De zacharia vero dicitur scd̄o ꝑalipo. 24. q cum moreretur dixit. videat deus et requirat. consecuta est autem vindicta. q2 vt ibidē dr̄. p9 āni circuluz

tradidit dñs infinitā populi multitudinē in manu paucoꝝ. ex
eratus regni sirie. et occisi sūt oms principes populi ⁊ depda-
ti sūt regnū. et illudentes ignominiose regi ioas. reliquerūt eū
plenū languoribꝰ. quē tandē occiderūt serui eius iacentē in le-
cto vt dicit scriptura. in vltionē sanguis zacharie filij ioiade.
sed nec rex sepultus ē in sepulcris regū. ¶ Itē querit quare
vltio sanguis abel veniat sup iudeos. cū ipsi nō occiderūt eū.
sed nec ex cayn nati sūt. Et dico q exquo occiderūt cristū. qui
fuit abel p innocentiā ⁊ mansuetudinē. nec restitit occidenti. iō
sanguis abel venit sup eos. Nota qꝛ iudei occidentes hūc glo-
riosū ꝓthomartirē stephanū. sanguinē abel ⁊ zacharie ꝯduxe-
rūt aduersū se. nā in abel fuit virginitas. innocentia et patien
tia. virginitatē aūt stephani ꝓbat p̄latura viduaꝝ ei ꝯmissa.
innocentiā ꝓbat ꝓductio falsoꝝ testiū ꝯtra eū. patientiā. qꝛ pa
tientē inuenimus eū. qm̄ non nisi bis esse locutū repimus scꝫ cū
dixit. Dñe ihesu accipe spūm meū. et cū dixit. Dñe ne statuas
illis hoc peccatū. imo maior fuit eius patientia. qꝛ nō expetiuit
vindictā. quemadmodū sanguis abel. sed petiit indulgentiā.
Itē ipse fuit zacharias qꝛ in sacris ꝯstitutꝰ. vlterius sic spūs dñi
irruit in zachariā vt rep̄henderet iudeos. ita in ꝓthomartirē ste
phanū. vltimo lapidatus ē quemadmodū et zacharias a po-
pulo. ℟ Quarto ponit diuina vltio: Amen dico vobis. ve
nient hec omnia: id est ꝓ omnibꝰ his: sup generationē istam:
generatio iudaica viperea est. que parientē se necat. Deutro.
.32. Generatio parua atq; ꝑuersa hecine reddis dño popule
stulte et insipiens. nunquid non ipse est pater tuus. qui posse-
dit. fecit. ⁊ creauit te. Nota ꝟm Crisosto. q tripliciter accipi po
test. q omnis vltio effusi sanguinis veniat sup generationem
iudaicam. Primo. quia sicut omnia bona que ex singulis gene
rationibꝰ a ꝯstitutione mundi omnes sancti merebant. illis no
uissimis donata sunt. qui christū receperunt. ita omīa mala que
merebant impij in singulis generationibꝰ. a ꝯstitutione mun-
di illis nouissimis data sunt. qui christū et discipulos eius ab-
iecerūt. Secundo sic. quēadmodū em̄ nulla opera sanctoꝝ ab-
inicio mundi tantam gratiam mereri potuerunt. quanta p ihe
sum data est hominibꝰ. ita nulla mala opera tantam meruerūt
penam. quantā ex morte christi ꝯsecuti sunt iudei. quia toti mū-
do facti sunt ludibriū. et eiciunt de ciuitate in ciuitatē. et de reg-
no in regnū. sicut factū est in regno anglie et fraucie. Tercio qꝛ
posteriores iudei non sunt correcti a malis precedentiū. sed ad-
diderunt peiora. ideo omnis vltio precedentiū venit sup eos.

Quarto dicere possumus q̄ omnis vltio diuina venit sup̄ eos: quia occidentes christum omniū commiserunt culparū nequiciam. cū in ipso ɔtineat̄ generalis iusticia omniū sanctoꝝ precedentium et sequentium. Dicit̄ em̄ in canonica Jacobi. Qui offendit in vno factus est omniū reus. Dum ergo christum qui ē caput ecclesie crucifixerunt omniuꝫ electoꝝ sanguinem ɔtra se prouocauerunt. a sanguine abel iusti vsq̄ ad sanguinem vltimi electi ꝛc.

Secunda pars L

Secundo cū dicit̄: Hierusalem̄ hierusalem: tangit̄ obstinate mentis aduersitas et duricia. obstinati em̄ iudei occiderunt nuncios christi. et noluerunt ɔgregari sub alis eius. Et ideo duo tangunt̄. Primū est exprobratio necis sanctoꝝ. vnde dicit: Hierusalem hierusalem: ista reiteratio vt dicit crisosto. est miserentis ⁊ valde diligentis aut forte dolentis est. aut comminantis. non aūt dominus loquit̄ ad saxa. sed ad homines habitatores hierusalem: que occidis prophetas dolendo exprimit dominus prophetaꝝ necem. dolet de morte amicoꝝ. ⁊ de culpa occidentiuꝫ: et lapidas eos qui ad te missi sunt: Crisosto. dicit. Misi ad te isaiam et secasti eum. Hieremiam lapidasti. Ezechielem tractum p̄ lapides exprobrasti. quomodo ergo saluaberis que nullum ad te medicuꝫ venire permittis. Nota q̄ ista exprobratio domini intelligi potest de morte gloriosi martiris stephani. quem ad se missum lapidauerunt iudei. ipse em̄ missus fuit ad eos ɔuertendos. quatenus sibi ɔueniat illud quod dictum est Ezechie. 2. Fili hominis mitto ego te ad filios israhel. ad gentes apostatrices que recesserunt a me. Et respondet beatus stephanus illud Jsaie. 6. Ecce ego. mitte me. sed lapidauerunt hunc celestem nuncium dei. vt mortis penam ei infligerent. sepius em̄ voluerunt christum perimere. Jn isto aūt martire iniquum compleuerunt suum desiderium. quo sepe voluerant lapidare christum. M

Secundo ponit̄ rebellio iudeoꝝ. quia non obstantibꝰ occisionibus sanctoꝝ voluit christus ad se ɔgregare et noluerunt. vnde dicit: quotiēs volui: quia nō semel aut bis: ɔgregare filios tuos: in congregatione fidelium: quemadmodum gallina ɔgregat pullos suos sub alas suas. Nota quia assimilat se christus galline ɔgreganti pullos suos sub alas. Deutro. vero. 33. assimilat̄ aquile que expandit alas suas ⁊ assumpsit populum iudeoꝝ. et hoc rationabiliter. aquila em̄ obtinet principatum in volatilibꝰ. et q̄ tunc temporis deus assumpsit populū iudeoꝝ

vt eos induceret in terram fluentem lac et mel. et vt principatum gentium possiderent. ideo pretunc assimilat aquile. nunc vero volens populum iudeor congregare humane infirmitatis naturam assumpsit galline se comparat. vt ostendat sui amoris magnitudinem. nam gallina filior amore infirmat et languet. et christus amore iudeor infirmitatis naturam assumpsit vnde psal. Infirmata est in humilitate virtus mea. et cant. z. Fulcite me floribus. stipa me malis quia amore langueo. Nota etiam quia gallina congregat pullos sub alas. vt eos foueat. protegat. et vt matrem cognoscant sic christus voluit sub duplici ala. diuinitatis scz et humanitatis congregare iudeos. vel sub duplici ala vtriusq; testamenti. et vt hec fierent laborauit clamans rauce facte sunt fauces eius. quatenus iudeos foueret et protegeret. et vt ipsum cognoscerent. et hoc sepe voluit facere. p prophetas eos vocans. et tandem p seipsum venit clamans verbis signis et miraculis. Deinde ponit iudeor rebellio: et noluisti: quia noluerunt congregari spiritualiter. ideo etiã localiter in omnes mundi regiones dispersi sunt. Nota q; cũ pulli istius galline nollent congregari sub ala eius. audierunt clamantem. alieni pulli. scz gentiles. sunt congregati sub alis suis. quod figuratum est in Ruth moabithide. de qua dicit Ruth. z. capitulo Plenam mercedem recipies a dño deo israel. ad quẽ venisti. et sub cuius fugisti alas ꝛc.

Tercia pars. N

Tercio ponit subsequentis pene aduersitas et miseria et est. quoniam deus gentem iudaicam ex toto deseruit. quod vsq; ad tpa illa non fuerat factum. et duo ponunt. Primo templi ruina: ecce: quasi in proximo relinquet vobis domus vestra: id est templũ. de quo Iere. 12. Domus mea domus orationis vocabit: deserta: a deo et presidio angelor. vnde vt dicit iosephus. In templo audita ẽ vox commotionis angelor dicentium. Transeamus ab his sedibus.

Nota q; istius templi desolationem semp timuerũt iudei. vñ vt occiderent christum dicebant. Si dimittimus eum sic. omnes credent in eum. et venient romani. et tollent nostrũ locum et gentem. sed iusto dei iudicio timor quem timebant euenit eis. et quod verebant accidit. Nam post christi ascensionem quemadmodum predictum erat. desolatum est templum. et translati sunt iudei in terram alienam. et ista desolatio est vsq; ad finem seculi. vt dicit Daniel. 11. Nota q; hoc quod dicit: Ecce relinquet vobis ꝛc: aliter potest intelligi. vt nomine domus ecclesia

intelligatur fidelium. que quidē deserta non est fidelibꝫ. sed plena. iudeis tamen deserta est nunc vsqꝫ ad finem seculi. sed tunc ingredientur vt saluentur reliquie israel. Secundo ponitur absentia christi que quidem causa fuit desolationis iudaice. sicut in hybernatoris absentia causa est naufragij. vnde dicit: dico enim vobis: cuius dicere firmum est: non me videbitis amodo: ꝑm crisostō. Refertur ad tempus crucis. Vnde nota q̄ ista verba locutus est christus iudeis. feria quarta ante diem passionis sue. et a tempore passionis sue abscondit facē suam ab eis. nec vnquam eum viderunt. ex toto enim tunc temporis dereliquit eos

D Deinde ponit istius absconsionis tempus: donec dicatis: corde credatis ad iusticiam. ore autem confitemini ad salutem: Benedictus: sit christus: qui venit. in mundum per carnis assumptionem: in nomine domini: id est nominatus dominus. hoc enim est nomen quod est super omne nomen quod christo datum est. vt in nomine ihesu omne genu flectatur. celestium. terrestrium et infernorum. ad phi. ⁊c. Nota q̄ hic christus predixit quantuz tempus ipse esset absconditus a domo iacob quoniam vsqꝫ ad tempus iudicij quando veniet cum gloria. in primo enim aduentu in carnem cognouerunt eum iudei. sed nec adhuc cognoscunt eum esse messiam qui venit in salutem corr. sed tunc penitebunt ō incredulitate sua. et laudes quas aclamare debuissent venienti in carnem. clamabunt venienti ed iudicium dicentes. Benedictus qui venit in nomine domini deus dominus et illuxit nobis. Rogemus ergo deum ⁊c.

In festo sancti Johannis euangeliste Sermonis. xiii Prima pars.

Dixit ihesus petro. sequere me. conuersus petrus vidit illuz discipulū quem diligebat ihesus sequentem ⁊c. Johan. vlti. Cum amicicia bona. bonum honestuz sit ex qua redundat vtile bonum. illi tamen maiora consecuntur dilectionis premia. qui potenciorib⁹ et liberaliorib⁹ sunt caritate uniti. quia igitur beatus iohannes euangelista non qualemcunqꝫ habuit dilectum amicum. sed christum. cui nemo similis in potentia et liberalitate reperitur. ideo multa gratiarum donaria ab ipso recepit ita vt conuenienter hoc nomen scilicet iohannes fuerit appellatus. Johannes enim dicitur. in quo est gratia. Et ipse in hodierno euangelio has sibi collatas gratias recitat. non quo ad iactantiam. sed vt nos audientes hec eius beneficia. inflamem

ad dilectionem eius. qui talia sibi contulit. In hoc igit̄ euan
gelio tria genera beneficiorum tanguntur ꝑm ꝙ beatus iohā.
quantum ad presentem vitam. tripliciter potest accipi. Potest
enim primo considerari quantum ad statum vite. Et sic multi-
plici priuilegio ipsius vita decorat̄. Secundo potest accipi quā
tum ad statum mortis quo vita terminatur. et sic singulari be
neficio mortis dolore priuatur. ibi: hunc ergo cum vidisset:
Tercio beatus iohannes potest considerari quantum ad statū.
gradus ecclesie. ⁊ sic euangeliste officio honoratur. ibi: hic est
discipulus ille ꝛc. Gratiosus igitur fuit in vita. in morte. et in
officio. A Circa primum duo principaliter facit. Primo
enim introducit̄ christi imperium: dixit ihesus petro. Nota ꝙ
ea que in hoc euangelio leguntur. gesta sunt post resurrectio-
nē christi post piscium captionē post christi agnitionez post chri
sti et discipulorꝝ refectionē. post trinā christi interrogationē an
petrus illum diligeret. post commissionem ecclesie petro. post
denunciationem christi qua morte petrus esset clarificaturus de
um. post omnia ista. dixit ihesus petro sequere me: scilicet mori
endo. quia morte crucis petrus vitā finiuit. rationabiliter equi
dem vt qui vestigia christi secutus est viuens. eadez sequeretur
et moriens. hoc quidem promisit christo. Luce. 22. dicens. Do
mine tecum paratus sum. et in carcerem et in mortem ire. vnde
potest dicere illud. 1. Regum. 20. In quocunqꝫ loco fueris do-
mine mi rex. siue in vita siue in morte. ibi et seruus tuus. ideo-
qꝫ etiam corporaliter impleuit illud domini preceptum dicen-
tis. Qui vult venire post me abneget semetipsum. et tollat cru
cem suam et sequatur me. Luce. 14. Secundo ponitur euangeli
ste preconium. et tanguntur sex ad commendationem eius.
B Primo enim innuitur conuersationis honestas. cum dici
tur: conuersus petrus: sequebatur enim petrus christum. eti-
am corporali gressu. cui dixit sequere me. recordatus socij tui.
scilicet iohannis euangeliste conuersus est. vt videret quid de
illo ageretur. Nota quia vt plurimum conuersati sunt simul
petrus et iohannes. Nam vt habetur Math. 26. Ipsi pariter
missi fuerunt parare christo pascha. Item pariter sequebantur
christum vsqꝫ in atrium pontificis. Vt dicitur Johan. 18. Item
simul cucurrerunt ad monumentum in resurrectione. Joh. 20.
Item simul ascenderunt in templum ad horam orationis nonā
Act. 3. capi. Erant enim vniti amicabili conuersatione ratione
tercij scilicet christi. Quorum vtrunqꝫ singulariter ipse christus
dilexerat. Et attende ꝙ ista societas demonstrat nobis hone-

stam uersationem beati iohannis. ipse enim erat adolescens. petrus autem erat senex. et pulcherrimum est adolescentibus. cum senioribus conuersari unde dicit beatus ambrosius primo libro de officio. Sic nostre conuersationis electio ut adiungamur probatissimis quibusq; senioribus. Nam quia ut equalium usus dulcior. ita senum tutior est. qui magisterio quodam et ductu vite. colorant mores adolescentium sua scilicet maturitate. ℂ Secundo arca beatum iohannem tangitur discipulatus officium cum dicitur: vidit illum discipulum. dicitur autem discipulus qui discit scientiam. et suscipit disciplinam. beatus autem iohannes didicit a christo scientiam eminentius omnibus. quod declarat eius euangelium. in quo super omnes velut aquila eleuatus diuinum verbum intuitus est. Suscepit etiam a christo disciplinam ut sibi conueniat illud prouerbiorum primo. Audi fili mi disciplinam patris tui. Est autem disciplina ut dicit hugo. Conuersatio bona et honesta cui parum est non male facere. sed studet etiam in his que bene agit irreprehensibilis apparere. ¶ Fuit autem conuersatio beati io. bona a honesta quod ostendit carnis integritas. fuit irreprehensibilis. immo tota eius vita fuit exemplar nostrum. ⅅ Tercio arca beatum iohannem tangitur dilectionis christi singulare priuilegium: quem diligebat ihesus: equidem pre ceteris carius et suauius. Nota q; quinq; vicibus beatus iohannes descripsit se esse discipulum quem diligebat ihesus. Primo cum in cena in sinu christi recumberet. Johan. 13. Secundo cum assisteret cruci cum virgine. Johan. 19. Tercio cum manifestauit resurrectionem marie magdalene. Johan. 20. Quarto cum cognouerunt christum ad mare tiberiadis. Johan. 21. Quinto hic cum de ipsius fine agebatur. Nota q; tria sunt propter que beatus iohannes pre ceteris dilectus fuit a christo. unum est intellectus perspicacitas. diligit enim magister discipulum docilem. et rex ministrum intelligentem. unde prouer. 14. Acceptus est regi minister intelligens. alterum est munda virginitas. cuius virginitatis ut dicit beatus Hieronimus. hoc testimonium est quod pre ceteris a domino est dilectus. Unde prouer. 22. Qui corde diligit mundiciam propter gratiam labiorum suorum habebit amicum regem. Tercium est tenera etas. pueros enim et infantes naturaliter diligimus. et ipse fuit adolescentior ceteris de quo potest intelligi illud osee. 11. quia puer israel est. et ego dilexi eum. ℇ Nota etiam q; istius dilectionis quinq; fuerunt signa. Unum quidem. quia uocauit eum

de nupcijs volentem nubere vt totus esset suus. Et nihil ex eo mundus haberet. vnde iste amor fuit quasi zelotipie. que non patitur consortium aliem. Diere. 31. Charitate perpetua dilexi te. ideo attraxi te. Secundum signum fuit. quia supra pectus illius requieuit. Deut. 33. Amantissimus domini habitabit confidenter in eo quasi in thalamo tota die morabit. & inter humeros illius requiescit. et ideo iste amor fuit delectabilis. Tertiū signum fuit secretorum reuelatio. quoniam illi reuelauit prodi torem de quo nemo apostolorum. sed nec petrus apostolorum princeps interrogare presumpsit. tamen ipse christus beato iohanni dixit. Nam vt dixit Ambro. vlti. de offi. nihil occultat amicus si verus est. sed effundit animū suum. et ideo iste amor fuit familiaris. Quartum dilectionis signum est. quia moriens christus specialem curam de ipso habuit. dimittens eū loco sui beate virgini vt tanq̄ filium pertractaret. et vt ipsa consolaretur. in illo et in hoc dilexit eum sicut seipsum. Quintum dilectionis signum est. quia fecit eum extraneum a dolore mortis. et in hoc quasi dilexit eum plus quam seipsum quoniam penam mortis quam noluit sibi parcere illi indulsit. ¶ Quarto arcta beatum iohannez tangitur imitationis obedientia: sequentem: tam corporis gressu q̄ mentis affectu. In qua imitatione statim apparet. q̄ paratus erat beatus iohannes sequi christuz eo mō per passionē. sicut et petrus sequi debebat. licet christus aliter de illo disponeret. Nota q̄ sex vicibꝫ beatus iohannes secutus fuit christum. Primo quando eum volentem nubere vocauit de nupcijs. Secundo quando capta multitudine piscium. subductis ad terram nauibus. ipse secutus est christum. Tercio quando christus vocauit eum iuxta mare gallilee et ipse relictis rhetibus & patre secutus est illum. Hoc modo ordinat magister in historijs scolasticus. Sed si vocatio iohannis fuit de nupcijs. fuit in his nupcijs que celebrate sunt in chana galilee tunc oppositio modo eas ordinat. Ammonius alexandrinus de concordia euangelistarum. Nam prima vocatio fm eum fuit ad mare gallilee. Secunda capta piscium multitudine. Tercia in nupcijs. Quarto secutus est christum euntem ad passionem. Johan. 16. Quinto secutus est eum resurgentem a mortuis. Sexto secutus est vocantem se ad celum. cum ei dixit christus. Veni dilecte mi. quia tempus est vt epuleris cum fratribus tuis in regno meo. et surgens sequebatur illum. In prima sequela abrenunciauit operibꝫ carnis. In secunda mundane substantie. In tercia propinquanti generis. In quarta mori nō timuit. et ideo presentē

vitam despexit. In quinta viuere cum christo desideranit. ¶ In sexta quod desiderabat obtinuit. Quinto arca beatum iohannem tangitur munda virginitas. scilicet cum dicitur: qui et recubuit in cena super pectus eius: ex quo habetur mundicia virginalis ipsius. non enim dignum est vt super pectus christi nisi virgo recumbat. et ideo pueros propter mundiciam carnis amplectimur et gestamus in humeris. Nota pm magistrum in hystoria scolastica non aliter creditur iohannes discubuisse super pectus ihesu. nisi quia discumbebat inclinatus ante pedes domini. aut forte dici potest. q audiens dilectus discipulus christum debere mori. et illam esse vltimam refectionem cum discipulis. pre tristicia cordis inclinauit se sup pectus christi. et quia in pectore christi sunt recondite omnes thesauri sapientie dei et scientie. ideo in isto recubitu reuelata illi fuerunt secreta celestia et fluenta euangelij de ipso sacro dominici pectoris fonte potauit. Sexto tangitur ad christum singularis familiaritas. cum dicitur: Et dixit iohannes. scilicet cum in cena recumberet super pectus domini: domine quis est qui tradet te: tum enim protestaret christus discipulis. Amen amen dico vobis. vnus ex vobis trader me. videntes eum discipuli perturbatum et dolentem. nemo ausus fuit interrogare nisi in fine qñ iam interrogauerat iohannes. quis esset hoc facturus. sed iste discipulus mnuente petro. de hoc interrogauit. et christus illi reuelauit. quod ostendit nobis magnam familiaritatem ad cristum. Vnde dicit beatus Ambro. vlti. de offi. Famamus amicitiam voluntatem. et aperiamus secreta nostra amico. quecunq in pectore habemus. et illius archana non ignoremus ostendamus nos illi pectus nostrum. ille nobis aperiat suum. vt nobis sit cor vnū et anima vna ꝛc.

Secunda pars D

Secundo tangitur singulare beati iohannis priuilegium. qua dolore mortis priuatur. et tria facit. Primo enim ponitur beati petri sollicitudo: hunc ergo discipulum: talem ac tantum et sic a christo dilectum: cū vidisset petrus dicit ihesu. Domine hic autem quid. quasi dicat bene te intelligo. quid est dictus sequere me. sed iste discipulus quid debet pati. aut quid illi in fine continget. Nota q propter duo interrogauit petrus de fine beati iohannis. Primo. quia illi commissa erat vniuersalis ecclesie cura. et ideo illi incumbebat sollicitudo de fine ouium suarum. Secundo de hoc in-

terrogauit propter specialem familiaritatem amicicie qua illi iungebatur beatus iohannes lege enim amoris tenebatur ō illo esse sollicitus. ¶ Secundo ponit christi dispositio: dicit eī ihesus sic: In eodem statu in quo nunc est absq; martirio: volo eum manere: diuinum aūt velle est causa ꝫ dispositio omnium: donec veniam: vt illū assumam ad me. Vnde dicit glo. Nolo eum per martirium assumi. sed expectare placidam absolutionem carnis sue quando ego veniens recipiam eum in eternam beatitudinem. Nota q̄ beatus iohannes absq; dolore mortis finiuit presentē vitam. quod rationabiliter propter tria collatum est illi. Primo quidem quia agnum erat vt dolorem carnis non sentiret. qui carnis corruptionem non senserat. vt dicit Piero. Hic est iohannes qui sciens superuenisse diem recessus sui conuocatis discipulis suis in ephesō. per multa signorū experimenta promens christum. descendens in defossum sepulture sue locum. facta oratione positus est ad patres suos. tam extraneus a dolore mortis q̄ a corruptione mundi alienus. Secundo beato iohanni hoc idē est collatum propter dolorem quē sustinuit videns christum mori in cruce. peperit illi christus ne moriens doleret. Tercio quia dolor mortis causat cum anima separat a corpore propter nimiam eius colligationem ad corpus ꝫ ideo dolent plus iuuenes morientes q̄ senes. quia igit̄ contemplatione diuinitatis anima beati iohannis iam ipsa claustra carnis transierat. et eius conuersatio tota erat celestis. ideo rationabile fuit vt moriens dolorem non perciperet mortis.

℟ Nota etiaꝫ q̄ obitus cuiuscunq; sancti potest dici aduentus christi. eo q̄ tunc facit misericordiam cum seruis suis. quod satis apparet Mat. 14. vbi dicit. Vigilate quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Venit aūt vt dicit Greg. qñ in fine vite cuilibet tribuit pro meritis. sed speciali aduentu interfuit christus morti beati iohannis. quia apparuit sibi ante diem obitus sui dicens. Veni dilecte mi tempus est vt epuleris cum fratribus tuis. quia beatus iohannes non defuit christo morienti. ideo rationabile fuit vt christus illi redderet vicem quatenus et inuitaret ad se. et inuitatum perduceret. Deinde absoluit christus beatum iohannem a cura petri dicens. Quid ad te. quasi dicat ne sis sollicitus de fine istius discipuli. hoc eī ad te non pertinet. sed ad me qui sum alpha et o. principium et finis: tu me sequere satis est tibi quia scis quali morte sis transiturus absq; hoc q̄ sollicitaris de reliquis. Tercio propter discipulorum non recta opinio. Exiit ergo sermo: id est publicatus est sermo:

inter fratres: ¶Fratres appellat illos sex discipulos cum quibus ille erat iohannes. scilicet petrum thomam nathanaelem qui erat frater philippi. iacobum zebedei fratrem iohannis. et duos alios discipulos christi. quorum nomina subticent. hij omnes cum iohanne piscatum ierunt. et simul cum christo manducauerant. et erant tunc ibi quando christus illa verba dixit petro de iohanne. vel quod verius est per fratres intelligit totum discipulorum collegium ℒ Deinde ostenditur quis fuerit ille sermo collatus inter apostolos: q discipulus ille: id ē iohannes. non moritur: occasionem habuerunt ex hoc q christus dixerat. sic eum volo manere. Nota q quidam heretici dixerunt iohannem fuisse angelum et ideo immortalem. et est error sclauorum. Alij dixerunt q adhuc viuit sub terra defosse in quam descendit. et dicunt q illud manna quod scaturit de fouea est anhelitus eius. sed non est credibile q tanto apostolo daretur locus subterraneus. Aliqui autem vt dicit bea. aug. in sermone dignum et congruum est ꝛc. Et hiero. in sermone assumptionis dicit eum esse et fuisse mortuum. sed iam resurrexisse. ⁊ corpore et anima esse beatum. De his autem quemadmodum dicit magister in historiis scolasticis. Melius est pie dubitare ꝙ temere diffinire. Sed tamen q ipse mortuus fuerit. videtur ex eo. quia consequenter remouet opinionem discipulorum dicentium q discipulus ille non moritur vnde subiungit ⁊ nō dixit ei scilicet Petro ihesus. quia non moritur: sed sic eum volo manere: non certe immortalem. sed absq passione donec veniam ad illum sumendum ex hac vita mortali: quid ad te. hoc ideo addit vt ostendat q notitia de fine alicuius non pertinet ad hominem. sed est dei. vnde sicut petro dictum est. quid ad te ita discipulis posset dici quid ad vos ꝛc.

Tercia pars ℳ

Ergo tangit nobile beati iohannis ministerium. qz euāgeliste officio honorat. et tria facit. Primo namq commendat in se diuinitatis testimonium. dicens: hic de quo tanta dicunt: est discipulus ille qui testimonium perhibet de his: diuinitatis operibus. vnde alibi dicit. Et qui vidit testimonium perhibuit. Nota q licet possit aliquis scribere de his que non vidit. testimoniū tamen perhibere non potest. nisi de auditis et visis. Aliqui aūt euangeliste ita scripserunt facta christi q eorum testes esse non potuerunt. cum illa nō viderint sic marcus et lucas. sed iohan. audiuit et vidit facta christi ⁊ iō testis vere ē potuit. vñ in ꝑma cano. dicit q ab

initio fuit. quod audiuimus et vidimus oculis nostris. quod perspeximus. et manus nostre contrectauerunt de verbo vite. et vidimus et testamur et annunciamus vobis. ¶ Secundo tangit euangeliste officium: et scripsit hec: que in hoc volumine continentur ad nostram eruditionem. scriptura enim inuenta est vt veritas innotescat absentibus et futuris. per voces enim non possunt erudiri nisi presentes. vnde apostolus ad ro. 15 Quecunq; scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. Et alibi. Scripta sunt autem ad correctionem nostram. in quos fines seculorum deuenerunt Nota q; beatus iohannes scripsit hoc euangelium post ceteros euangelistas. immo etiam postq; scripserat apocalipsim. et ideo hoc euanngelium quantum ad scripturam est vltimus liber noui testamenti. sed non quantum ad materiam. quare vltimum continet inter euangelia locum. Nam sm q; legitur in eccle. histo. beatus iohannes vsq; ad sexagesimumquintum annum post christi ascensionem sine admiculo corporeo euangeliu predicauit. compulsus autem ab episcopis totius asie. vt scriberet. Primo indixit generale ieiunium et vt omnes oationi insisterent. quatenus sibi deus reuelaret et ad memoriam christi facta reduceret. quod et factum est. Illi vero loco vbi hoc scripsit interpretauit. vt nullus ibi imbecium aut tempestatum esset accessus q; loci reuerentiam vsq; adhuc seruant elementa. Nota etiam q; quatuor cause assignant a rabano de scriptura euangelij iohannis. Quarum prima est. quia cum relegatus esset in exilium in pathmos insula insurrexerunt heretici in ecclesias asie maxime cherinthus et ebion qui dicunt christum ante mariam non fuisse. sed cū imperante verna ab exilio rediisset beatus iohānes coactus est a fidelibo vt aduersus hereticos scriberet. vnde etiam a diuinitate christi exorsus est dicens. In principio erat verbum ꝛc. Secunda causa est. quia ceteri euangeliste circa humanitatem christi instituerant. quia aūt christus verus deus est et homo. ideo visum est sibi circa illius diuinitatem insistere. Tercia causa quia vidit q; tres euangeliste multa de factis christi omiserant. maxie ea que christus fecit in primo sue predicationis anno quando in carcere erat iohannes. et ideo ipse voluit scribendo supplere defectū. Quarta causa est. quia ceteri euangeliste maxime ea domini scripserunt facta. que valent ad informandos mores. et ad vitam actiuam. Ipse vero iohannes scripsit verba domini et facta que nos alliciunt ad beatam vitam. et in vita contemplatiua cōmendanda suā posuit intentionē. ¶ Nō etiam vt dicit rabanus

q̄ inter omnes euangeliozum scriptozes. Johannes eminet in diuinozum misteriozum profunditate. Vnde merito in signo quatuoz animalium aquile volanti comparatur. que volat altius cunctis auibus. et solis radios irreuerberatis aspicit luminibus. ita etiam iste diuinitatis potentiam sublimius contemplans. cum domino ad celum volat. Jsta autem preeminentia in cognitione diuinitatis conuenit sibi propter tria. primo propter cozdis mudiciam. nihil enim ita impedit a cognitione diuinozum. sicut carnales voluptates a quibus ipse fuit immunis. Vnde Math. 5. Beati mundo coze. quoniam ipsi deum videbunt. Secundo hec conuenit sibi propter familiarem christi amiciciam. ex qua meruit reuelationem secretozum. Vnde Jo. 14. Qui diligit me. diligetur a patre meo. et ego diligam eum et manifestabo meipsum ei. Tercio hoc sibi conuenit ꝑm Rabanum. quia supra pectus domini in cena recubuit. vnde haustum sapientie ceteris excellentius de ipso dominici pectozis fonte potauit. Tercio confirmat euangeliste ministerium veritatis attestatio: et scimus quia verum est testimonium eius: ea enim que de christo scripsit et testificatus est. ita vera sunt. q̄ in eis nulla falsitas potest admisceri. eo q̄ ipse talia scripsit instigante et docente spiritusancto. qui mentiri non potest. et docet omnem veritatem. vt dicitur Johan. 16. Et ideo dicit bea. Augusti. in epistola quadam ad beatum Dieronimum de scriptozibus sacre scripture. Q̄ ipse hanc reuerentiam detulit sacre scripture inter alias scientias. q̄ nullum de scriptozibus eius credat potuisse mentiri. quia sancto spiritu docente scripsit. Rogemus ergo deum ꝛc.

In festo sanctozum innocentum Sermonis xiiii. Prima pars A

Ngelus domini apparuit in somnis ioseph dicens Accipe pnerum et matrem eius et fuge in egiptum ꝛc. Math. 2. Talia sunt presentis vite gaudia. q̄ nullum ex eis purum est. sed omnibus eis tristicia admiscetur. quod non tantum in mundanis est verum. sed etiam in spiritualibus gaudiis sic esse docet experientia. Ecce enim post exultationem et cantica letitie quibus letati sumus cum multitudine celestis exercitus. q̄ natus erat saluatoz mundi. subito chozus nr̄ sumpsit lamentum

et dies festi nostri conuersi sunt in luctum. quia ille qui natus est saluator mundi. cogitur fugere herodis persecutionem adhuc infantulus. et deliberato crudeli consilio totius bethleem occiduntur infantes innocentes. ideo subticemus cantica letitie nec reminiscimur illius cantici. gloria in excelsis deo. a veste in gubri ministri vestiuntur altaris. Euangelium autem presentis diei. in quo nobis tanta tristicia contemplanda proponitur. in tres partes diuiditur. In prima ponitur angelica admonitio. In secunda fugitiua profectio. ibi qui surgens. In tercia tangitur tirannica persecutio ibi: tunc herodes videns ꝛc. ¶ Propter primum est sciendum. q fuga domini facta est. postq̄ a magis fuit adoratus. et in templo presentatus. demū demulgatis rebus predicatione pastorum. et prophetia simeonis et elizabeth et anne. hoc audiens herodes cognouit se delusum a magis et disponit se occidere christum. Et tunc admonitus est ioseph ad fugam. In prima autem euangelij parte tria tanguntur. Primum est angelica apparitio cum dicit: angelus domini: Dic est angelus gabriel qui prius admonuerat magos. ne redirent ad herodem. Sollicitus erat iste angelus. non solū circa natiuitatem pueri manifestandam. verum etiam circa illius conseruandam salutem. ne aliquod periculum immineret. psal. Angelis suis mandauit de te. vt custodiant te in omnibꝰ viis tuis. Forte iste est angelus qui datus fuit christo ad custodiam eius. nam et christus talem habuit angelum inquantum homo. Et nota q licet ꝑm beatum hiero. Vnicuiq; anime deputetur angelus ad custodiam eius. Aliter tamen iste angelus est nobis deputatus. et aliter christo. Angelus em̄ necessarius est nobis propter quinq;. Primo vt impediat occasiones peccandi. Secundo. vt det materiam bene agendi. Tercio vt instruat de agendis. Quarto. vt tueatur in aduersis. Quinto vt attemptamentis malorum spirituum liberet. Sed ille angelus qui deputatus fuit christo. non fuit necessarius. sed congruus. Et primo ideo. vt ad opera miraculorum ministraret ei. Vnde Mat. 4. c. Ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Secundo vt erudiret parentes eius de agendis. sicut beatam virginem a ioseph. nam diuinum propositum illis reuelatum est per angelum. vnde dicit Diom. 7. c. Celestis ierarchie subditur ihesus obediens dei patris ꝑ angelos dispositionibꝰ. et ꝑ medios ipsi annūciat ioseph. a patre disposita filij ad egiptū recessio. Tercio habuit angelū qui familiari quadā uersatione ipsum consolaretur in passionibus. vnde agonizanti christo in oratione.

tempore passionis apparuit ille angelus de celo. confortans eū
Luce. 22. Multis aūt aliis modis deseruiebat illi angelica cre
atura. occultis et inuisibilibꝫ obsequiis. C Deinde ponit̄
angelica apparitio: apparuit in somnis ioseph. Nota q̄ potiu
us illi apparuit angelus dormienti q̄ꝫ vigilāti. forte ideo. quia
angelica visio non est. nisi mens sit quieta. et quia in vigilia
pluribꝫ rebꝫ occupatus erat. ideo non erat tunc dispositus ad
visionem angelicam. sed in somnis quando erat mens quieta.
Item nota q̄ꝛ potius apparuit illi angelus q̄ꝫ beate virgini pro
pter hoc. quia illi incumbebat cura de virgine circa necessaria
prouidenda. et ideo vt preparet necessaria ad fugam. ei soli ap
paruit angelus. vel ideo. quia mulier tenetur sequi virū. non
aūt vir mulierem. Et ideo si apparuisset angelus beate virgini
non propter hoc tenebat̄ ioseph fugere in egiptum. immo po=
terat prohibere ne virgo recederet. Secundo ponitur angelica
allocutio. quia apparuit ei dicens: surge: a somno et de terra
ac patria tua: et accipe puerum: cum em̄ etas puericie incipi=
at in decimoquarto anno. Christus tamen quia adhuc erat in
fantulus puer dicit̄. ex eo q̄ in etate illa iam homines moribꝫ
et scientia imbuti sunt. et vsum rationis habent. Anima autez
christi etiam adhuc infans omnem habebat scientiam et virtu
tem. et vsum rationis: et matrem eius: non poterat esse puer.
sine matre. quia adhuc infantulus indigebat lacte. et aliis ob
sequiis matris: et fuge in egiptum: de qno predictum est isaie
.3. Quasi auis fugiens ⁊ pulli de nido volantes D Nota q̄
hec fuga christi magne fuit anxietatis et angustie propter mul
tas causas. Primo propter causam. quia cogebant̄ ad fugam
propter mortem intentatam. Secundo propter teneram etatem.
magna em̄ angustia est peregrinari cū infantulis. Et multo ini
quior angustia est fugere. vnde ista erit vna tribulationuz finis
mundi. de qua dicit̄. Ve nutrientibꝫ in illis diebꝫ. quia cogen
tur fugere. Tercio propter inopiam fugientium. carere em̄ ne=
cessariis fugiendo afflictio magna est. Quarto. quia ad regionē
et gentem ignotam cogebant̄ accedere E Nota q̄ christus
licet paruulus. poterat tamen resistere furie herodis. sed tamen
voluit fugere propter duas causas quas assignat crisosto. Pri=
mo quidem. quia oportebat vt illam seruaret humane nature
personam quam susceperat. cui conuenit in etate puerili minan
tem fugere potestatem. Secundo vt daret exemplum fidelibus.
quatenus in necessitate fugere non erubescant. Nota etiā q̄ no
luit manere christus in aliq̄ prouincia iudeoꝝ quia herodes toti

regno dominabit̄. nec iuit ad idumeos. quia herodes inde erat genere. vnde non fuisset ibi tutus. ¶ Fugit aūt in egiptū propter tria. Primo quidem. quia illa ꝓuincia erat remota iudeis. ⁊ erant egiptij inimici herodis. ⁊ ideo tutus erat ibi christus. Secunda causa est mistica. quatenus principia noue legis ꝯformia essent principiis veteris legis. Filij em̄ israel. qui sunt dei primogenitus. vt legit̄ Exodi. 34. de terra ꝓmissionis profecti sunt in egiptū tempore ioseph. vt legit̄ Gene. vlti. de egipto postea regressi sunt in terram repromissionis. Christus aūt non solum est primogenitus. sed et vnigenitus. et ideo ꝯueniebat vt talibꝰ profectionibꝰ noua lex inciperet. Tercia causa est etiam mistica. Egiptus em̄ interpretatur tenebra. christus aūt lux est. quia lux christus venit in mundum. et lux in tenebris lucet. Ideo ad hoc designandū in egiptum fugit. Deinde tangit moraꝫ peregrinationis: et esto ibi vsqꝫ dū dicam tibi: fuit aūt ibi septem annis vsqꝫ ad mortem herodis. et rediit primo anno regis archelai. Tercio ponit̄ causa istius fuge: futuꝝ est em̄ id est sic eueniet. Nota ꝙ futura mala deus preuidet. nec aliq̄ fraus latet eum. quia ipse vidit decipientem et eū qui decipit̄. ista tn̄ preuisio non est causa futuroꝝ maloꝝ. nec illis necessitatem imponit. sed malicia hominū et eoꝝ voluntas est causa. et ideo ista futura mala ꝯtingentia sunt ⁊ non necessaria. deus tn̄ ea preuidet nō ꝯtingeter. sed necessario. Deinde dicit futurum malum: vt herodes querat pueꝝ: non quidem sicut querebāt pastores et magi vt adoraret: sed ad perdendū eum. 4. Reg. 19. Derelictus sum ego solus et querunt animā meam vt auferant eam. Vide vt dicit crisosto. quia statim christo nato tirannus insanit. et mater cū puero ad extraneam effugat̄ regionē. quia vt dicit aug. putabat infelix tirannus saluatoris aduentu regali se solio detrudandū. sed non eripit mortalia qui regna dat celestia ꝛc.

Secunda pars ¶

Secundo cū dicit̄: Qui ꝯsurgens: tangit̄ fugitiua profectio. ⁊ tria facit. Primo ponit executionē admonitionis angelice dicens: qui consurgens statim: timore mortis infantis. somnus fugit ab oculis eius: et accepit pueꝝ et matrē eius: In quanta putas anxietate fuisse virginez. que gaudebat de natiuitate infantis mirabili. de his que dixerant pastores de reuerentia magoꝝ. de gaudio simonis et āne. et subito eā vocauit ioseph vt ꝓpararet se ad fugā nō quocunqꝫ loco sed vsqꝫ ī egiptū om̄e gaudiū illiꝰ versū ē in lamētū

lacrimas et luctuz. Huic tribulationi ꝯuenit quod scriptū est. Machab. 1. Omnis maritus sumpsit lamentū et que sedebant in thoro maritali lugebāt. Deinde tangit tp̄s fuge: nocte: forte iō nocte surrexit. vt lateret eoꝝ fuga. iā eī pastores ⁊ magibet heleē aduenientes misteriū publicauerāt. ita vt tota illa ciuitas istaꝝ reꝝ haberet notitiā. et ideo nocte oportuit fugere. ne in die manifestarent̄: et secessit: id ē seorsū cessit. ⁊ pauit se ire in egiptū. iuxta illud quod scriptū est. 3. Reg. 21. Erat adad puer puulus. ⁊ fugit vt egrederet̄ egiptum a facie ioab. Nota qꝛ dicit euāgelista nihil de itinere virginis ⁊ pegrinatione eius. cū tñ patria illa multū distet a regione iudeoꝝ. Ingrediente aūt dño ī egiptū ꝑm ꝙ dicit mgr̄ in his. sco. Oīa simulachra egipti corruerūt iuxta ꝓphetiā Isa. 19. Ecce dñs descendet sup nubē leuē. et ingredieť egiptū. et mouebunť simulachra egipti a facie eius. et diciť a quibusdā. ꝙ sic̄ exeuntibꝰ isrl̄ de egipto nō erat domus egiptioꝝ. in qua nō iaceret mortuus. ita cū ingrederet̄ dñs egiptū non erat templū in q̄ non iaceret idolū. Habitauit aūt christus in heremo polithebaidis. et dicūt ibi eē arborē magnā ⁊ virtuosam. que fugiēte virgine incliata vsqꝫ ad terrā. christū adorauit. H Secūdo ponit̄ tp̄s pegrinationis: et erat ibi vsqꝫ ad obitū herodis: qui postea vixit. 7. annis. Sed huic videť ꝯtrariū quod diciť Lu. 2. ꝙ ibant parentes eius ꝑ omnes annos in hierl̄m in die solenni pasce. ex quo videť ꝙ si annuatim ibant in hierl̄m. ꝙ non fuerūt in egipto vsqꝫ ad obitū herodis. quod soluit be. aug. in de consensu euangelistaꝝ dicens. ꝙ habitatio eoꝝ in egipto fuit. sed latent̄ singulis annis quādiu vixit herodes ascendebant in templū. mox reuersuri. vt nec ꝑtermissone solennitatis essent irreligiosi. nec ꝯtinua mansione ꝑspicui. aut potest dici ꝙ illud qđ dicit Luc. est intelligendū iam mortuo herode. Tercio induciť ꝓphete testimoniū: vt adimpleret̄ quod dictū est a dño per ꝓphetā: Osee. 11. et bñdicit a dño. qꝛ ꝓphetia vt diciť. 2. Pe. 2. non allata est volūtate humana. sed spūsancto inspirante locuti sunt sancti dei hoīes em̄ ipsi fuerūt. lingua diuina Nota ꝙ statim in ista fuga in egiptū dedit dñs spem redemptionis gentibꝰ. Tenebať em̄ ꝓcurare salutē eoꝝ. ex quo fuit aduena int̄ eos. vñ Deutro. 23 precipit̄. non abominaberis egiptū. qꝛ aduena fuisti in terra eius. et qꝛ christus dedit hoc mandatū iudeis. debuit et ipse seruare illud. vnde sequit̄ qui nati fuerint ex eis. tercia generatione intrabunt ecclesiam dñi. tercia generatio tempus ē gratie. prima em̄ fuit tempe legis nature. secūda in lege scripta. tercia

in gratia. quando intrauit plenitudo gentium. Deinde ponit prophete auctoritatem: ex egipto vocaui filium meum: verba sunt dei patris loquentis de christo qui ideo voluit in egiptuz fugere vt inde vocaret ipsum. Huic concordat etiam quod scriptum est Nume. 24. Ex egipto vocauit eum. cuius fortitudo similis est hrinocerotis &c.

Tercia pars. I

Ercio cum dicit tunc herodes tangitur tirannica persecutio. et tria facit. Primo ponit herodis indignatio Ad cuius euidentiam est sciendum put dicit magist in histo. scola. q herodes cernens magos non redisse ad se. Primo credidit eos nihil reperisse. et propter verecundiā clam recessisse. sed audiens postea rei diuulgationez ex his que facta fuerant in templo cum presentaret cristus: vidit se esse illusum a magis. et cū disponeret de nece infantium bethleem. sub ito p epistolam citatus a cesare. oportuit eū romam pficisci. accusationibꝰ filioꝝ alexandri ⁊ aristoboli responsurus. composita igit concordia filioꝝ et patris et diffinitio vt in omnibꝰ patri obedirent. atq; concesso illi vt regni successorem quez vellet instituerent rediit herodes in iudeam. nunc in regni potestate securior. iamq; transierat annus a natiuitate christi et tunc quod preconceperat executioni mandauit iubens occidi infantes. vñ dixit: tunc herodes videns quia illusus esset a magis. 1. Reg. 19. Illusisti mihi et dimisisti inimicū meum vt fugeret. Sic irridet deus maliciam hominum p bonitatem simplicium quia comprehendit sapientes in astutiis eoꝝ: iratus valde: quia vt dicit criso. Illa ira regum magna et in extinguibilis est quam regni zelus accendit. et quia ira viri iusticiam non operat. sequit iniusta et crudelis sententia. Secūdo ponit infantium interfectio et mittens. gladiatores. Hoc ꝑm q reperi in quadam glo. magistrali. actum est post annum et quatuor dies a natiuitate cristi die videlicet hodierna: occidit omnes pueros: vt inter eos omnes. christus etiam puer esset implicatus. R Nota vt dicit criso. Sicut bestia vulnerata quicquid oculis eius occurrerit quasi actorem sui vulneris dilaniat. sic ⁊ herodes delusus a magis. iram suam sup paruulos diffundebat. ideo ergo auxit et interfecit omnes paruulos. vt vnum inueniret in omnibus. Nota etiam q crudelissima fuit illa cedes pueroꝝ. Primo quidem ex etate. quia naturale est cuilibet vt misereatur infantibꝰ. ymo leo quantūcunq; iratus inueniens infantē non ei nocet vñ dixit ꝯstātinus impator hanc fuisse legem romanoꝝ

vt capitali sententia puniret. quicunq; etiam in bello aut obsidione gentis aliene occidisset infantez. Herodes vero omni crudelitate crudelior. nature et humanitatis oblitus. precepit occidi infantes. Secundo crudelis fuit qr proprios ciues ꝯfodit gladio. Tercio qr non vnum vel duos. sed omnes qui erant in bethleem. L Nota ꝙ infantes isti martires dici possunt. martir em̄ grece latine testis dicit. et ipsi preconiū christi non loqn̄do. sed moriendo ꝯfessi sunt. Itē sicut ꝑuulis prodest baptismus nunc licet careant vsu rationis. et antiquitus proderat illis circumcisio in fide aliorꝝ. ita isti sancti licet vsu rationis caruerint. sacramentū tamen susceperunt martirij. Itē a christo vt in collecta dicit omne martiriū sumpsit initium. sic igit iuxta beatuz greg. muta elementa vtputa stella magorꝝ christū manifestauit gentibꝰ nondū loquentem. ita ꝯgruū fuit vt nondū loqn̄tem dn̄m infantes martires ꝯfiterent. Nota vltimo ꝙ ipsorꝝ martirium tripliciter commendat. Primo. a statu scz virginitatis. vnde in apo. Hi sunt qui cū mulieribꝰ non sunt coinquinati virgines em̄ sunt et sequnt agnum quocunq; ierit. et ideo rubor martirij ī eis ꝯiungit cum virginitatis candore. vt sint candidiores niue. nitidiores lacte. rubicundiores ebore antiquo. Secundo commendat a causa. quia non tm̄ passi sunt pro fide. vt alij martires. sed pro persona ipsius christi. psal. Propter te mortificam̄ tota die. estimati sumus sicut oues occisionis. Tercio commendat a primatu. quia ipsi sunt qui primo passi sunt ꝑ christo. primitiuos aūt flores et fructus multū diligimus. apo. 14. Hi empti sunt ex omnibꝰ primitie deo et agno. Deinde describit locū martirij ⁊ etatem. Locum quidem dicens: qui erāt in bethleem et in omnibꝰ finibꝰ eius: id est in omnibꝰ circumiacentibꝰ loc. Consecrata fuit illa ciuitas. Primo ꝑ natiuitatem christi. nunc vero primitiuo sanguine ꝑ martirium. vnde dicit aug. in ser. Beata es o bethleem terra iuda. que herodis regis immanitatem in puerorꝝ extinctione perpessa es. que sub vno tempore candidatam plebem imbecillis infantie dn̄o offerre meruisti. M Deinde tangit etatem: abimatu et infra: bimatus quarte declinationis est spacium duorꝝ annorꝝ. et dicit abimus bima bimum. quod componit ex bis et annus. Herodes igit occidit pueros bimos id est a spacio duorꝝ annorꝝ et infra. vsq; ad puerum vnius diei. vt exponit aug. ⁊ raba. Sed si dicas. cū christus esset vnius anni et paucorꝝ dieruz. quare ḡ occidit herodes bimos. Rn̄det au. dupliciter. Primo ꝟm vnaz opinionem. que dicit stellam apparuisse magis ꝑ annum ante

natiuitatē christi. credebat herodes tunc natū fuisse. ita q̄ veni-
entibꝰ magis hierusalē. iam christus esset anniculus. et q̄ tem
pore magoꝝ iam alius annus effluxerat. credidit christum esse
bimū. et ideo bimos iussit interfici. plurium aūt sententia hec ē
q̄ non nisi nato christo stella apparuerit. et iō aliter soluit aug
q̄ sciebat herodes christuꝫ esse vnius anni et aliquot dieꝝ. sed
huic puero famulabant̄ sidera. Timuit eius morphoseon id est
transmutationē. ne immutaret vultū aut etatem quasi videret̄
esse duorum annoꝝ. aut minus vno. Et ideo abimatu et infra
iussit interfici. Criso. aūt dicit q̄ stella apparuit magis ꝑ annū
añ natiuitatē christi. et ideo cū crederet herodes tunc fuisse natū
credebat eū iam esse duoꝝ annoꝝ et aliquot dieꝝ. et ideo ius
sit interfici pueros abimatu id est a spacio duoꝝ annoꝝ vsq̄
ad quintum annū minor se em̄ duoꝝ annoꝝ non interfecit nec
maiores quinto. Sicut em̄ quantū ad tempus minores bismis
sunt infra. Infra em̄ dicit̄ quod est post et quantū ad tempus.
maiores bismis sunt post sed quantū ad numeꝝ maiores post
sunt. et huic assertioni facit vt dicit magister. quia quedam os
sa istoꝝ reperiunt̄ que sua magnitudine excedunt corpus duo
ruꝫ annoꝝ: ꝑm tempus quod exquisierat a magis: nam vt d̄
Mat. 2. Herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis
tempus stelle que illis apparuerat ⁊ sic silogisabat quanti tem
poris esset christus. N Deinde adducit euangelista pro-
phete testimoniū ꝑ quod ostendit̄ hoc fuisse preuisuꝫ a deo: tūc
adimpletum est. quod dictū est ꝑ hieremiam prophetam. c. 31.
Vox in rama audita est. rama excelsum interpretat̄. est igit̄ sen
sus. vox in excelso audita est id est vndiq̄ lateq̄ dispersa. quia
em̄ de morte innocentū agebat̄ ideo ꝑm criso. Vox lamentatio-
nis in excelso audiebat̄. et huic ꝯcordat quod in hiere. scriptū
est. Vox in excelso audita est: ploratus: fletum ꝑuuloꝝ et vl-
lulatū ostendit: et vllulatus multus: matꝝ signat lamentuꝫ
quod multū durauit ꝑ ꝯtinuam memoriam. sed vox fletus pu-
eroꝝ statim morte extincta est. rachel plorans filios suos. Re.
Assumpsit inquit sanctus euangelista ad exagerandam mag-
nitudinem luctus vt diceret etiam rachelem mortuū plorasse fi
lios suos. Sed hic orit̄ questio. quia de rachel nati sunt ioseph
et beniamin in quoꝝ tribu non est bethleem. Non ḡ qui inter
fecti sunt fuerunt filij eius ḡ nec vox lamentationis vox sua esse
debuit. Ad hoc rñdet hiero. dupliciter. Primo quidem q̄ rach
el sepulta est iuxta bethleem in effrata. et propter hospiciū cor
pusculi ipsa dicit̄ mater in illa regione habitantiū. Secūdo q̄

tribus beniamin et iude erant ꝯiuncte et quia precepat herodes occidi omnes infantes in omnibꝫ finibꝫ bethleē. ideo multi etiam de beniamin occisi sunt: et noluit ꝯsolari: quin lugeret ⁊ lamentaret. in quo exagerat doloris magnitudinem. cum eñ homines dolentes appetant ꝯsolari. ista tñ noluit sed dicit sibi illud hiere. 31. quiescat vox tua a fletu. et oculi tui a lacrimis. ⁊ respondet tren. 2. Defecerunt pre lacrimis oculi mei. ꝯturbata sunt viscera mea cū deficeret puulus et lactas in plateis opidi. Et causam indeficientis doloris subiungit: quia non sūt: quod quadrupliciter potest intelligi. Primo sic. omne ꝯsolans debet preponderare doleri. aut ad illud attingere. ⁊ quia nihil carius erat matri vita filiorꝫ. et ipsi non sunt. ideo irremediabilis dolor eius. Secundo ideo non voluit ꝯsolari. quia nondum erant culpabiles quia infantes. tñ occisi sunt. Tercio non vult ꝯsolari. quia licet essent filij. ita tñ occisi sunt ac si essent extranei ⁊ ñ filij. Quarto non vult ꝯsolari quia cū sint martires in pena premium tñ martirij non acceperunt. sed omnes descenderunt ad inferna. Rogemus ꝛc.

Dominica infra octauaꝫ natiuitatis christi sermonis. xv

Prima pars.

Erant ioseph ⁊ maria mater eius admirantes super his que dicebant de illo ꝛc. Luc. 2. Naturali quadam affectu ab omnibꝫ diliguntꝰ infantes. et quoniā illa etas aliquid habet innocentie. ipsos infantes libenter tangimus amplectimur et benedicimus. pre omnibꝫ aūt paruulus christus infans amabiliorez se exhibuit. vtpote qui totus fuit innocens. et ideo cū illū induerent parentes eius in templū vt facerent ꝓm ꝯsuetudinem legis pre eo. ocurrit antiquus simeon. amplexatus est infantū ⁊ benedixit illi. Hoc idem fecit mulier illa sancta anna. De quibꝫ in presenti euāgelio habet. In hoc igit euangelio tria tanguntur. Primū est specialis christi commendatio. Secundūest generalis ipsius ꝯfessio. ibi: et erat anna: Terciuz est pueri ihesu crementū et perfectio ibi: et vt perfecerūt omnia ℟ In prima parte euangelij tria tanguntꝰ. Primū est admiratio diuinorum: erant ioseph: pater christi putatiuus. nam in textu euangelico hoc modo est scriptum: ⁊ maria mater eius: id est christi Nota vt dicit isido. 12. ethi. c. 6. Mater dicit eo ꝙ ex ea efficiat aliquid. vnde mater dicit quasi materia. nam materia est quasi mater rez. et ideo beata virgo vere christi mater fuit. qz de pu-

rissima carne illius factus est. gal. 4. Misit deus filiū suum. factum ex muliere. factū sub lege. Et hoc est ɔtra valentinuz. qui dixit christū non assumpsisse carnē de virgine sed corpus habuisse celeste. hoc idē est ɔtra manicheū qui ponens omnē visibilē substantiā esse a malo deo. nolensq; esse christū immunē a corpore. virginē quidem dixit ď tali substantia corpus habere sed christū minime. corpus em̄ illud quod blasphemat erat fantasticum. cui ɔtradicit articulus apostoloꝝ dicens. deū esse creatorem celi et terre. et in niceno ɔsilio dicit̄ eum esse creatorē visibilium et inuisibiliū. Q; aūt christus habuerit veraz carnem dicit aposto. ad ro. 1. Qui factus ē ex semine dauid ꝑm carnē. ex semine quidē dauid non ꝙ christus ex semine dauid ɔceptus sit. sed carnem assumpsit de virgine que fuit ex semine dauid. Et attende ꝙ quia licet christus solā carnē de virgine assumpserit ipsa tn̄ non fuit mater hominis tm̄ aut dei tm̄ sed dei et hominis. christus em̄ ex vtroq; deo scz et homine ɔstat vt dicit dama. 3. li. et sicut ex eo ꝙ anima hominis et corpus in vnaz personam ɔueniunt. ideo mulier est mater totius hominis. licet anima sit a deo ⁊ solum corpus a parentibꝰ. ita q; in christo hō et verbū sunt vna persona. ideo beata virgo est mater dei et hominis. vnde athanasi. sic̄ inquit anima rationalis et caro vnus est hō. ita deus et hō vnus est christus: admirantes: B Admirabant̄ maria ⁊ ioseph: sup̄ his que dicebant̄ de illo: id est de ihesu. psal. Dn̄e dn̄s noster q̄ admirabile est nomen tuū in vniuersa terra. Orige. ɔgregemus inquit in vnū ea que in ortu iesu dicta scriptaq; sunt de eo. et tunc scire poterimus singula digna esse miraculo. mirabat̄ virgo de his que audierat ab elisabeth. lu. 1. Vnde hoc mihi vt veniat mater dn̄i mei ad me. Itez mirabat̄ de exultatione angeloꝝ nato christo. Itē de cantico nouo. Itē de aduētu pastoꝝ. Itē de reuerentia magoꝝ. Itē de laude simeonis. Sed querit̄ vnde fuerit ista admiratio. cū enim admiratio ꝓueniat ex ignorantia cause rei insolite. licet hec que dicebant̄ de christo essent insolita. beata tn̄ virgo ⁊ ioseph causam hoꝝ didicerant ab angelo. et est dicendū ꝙ mirabant̄ non quidem eo ꝙ ignorarent infantē illum esse deū. sed quia sic cito notificatus erat mundo. rudibꝰ pastoribꝰ. extraneis regibꝰ. et deuotis fidelibꝰ. Vel secundo mirabantur ꝙ ampliora non dicebant̄ de illo et ab omnibꝰ. Vel tercio mirabant̄ ex ampliori eius notitia diuina em̄ ꝓpter suam excellentiam quanto amplius ꝑcipiunt̄ tanto amplius mentē admiratione suspendūt. isa. 60 Admirabit̄ et dilatabit̄ cor tuū. quia cū cor dilatat̄ in cogno-

scendo magis admiratur. qꝛ igitur beata virgo continue videbat diuinitatis opera. ideo admirabatur. Nota ꝙ prius dictum est ꝙ beata virgo ꝯseruabat omnia verba hec. conferens in corde suo. nunc vero dicitur ꝙ mirabatur super his que dicebantur. ex conseruatione enim verborum notitia oritur. vnde prouer. 2. Fili mi si susceperis sermones meos ⁊ verba mea absconderis id est conseruaueris penes te tunc intelliges iusticiam et iudicium. et equitatem et omnem semitam bonam. Ex admiratione autem diuinoꝝ oritur reuerentia. vtpote nostraꝫ excedentium fragilitatem. vnde hester. 3. Conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. valde enim admirabilis es domine. et facies tua plena gratiarum. Beata autem virgo maria profundam habuit verborum christi intelligentiam quia ea conseruauit. vnde de ipsa dicitur eccle. 24. Girum celi circuiui sola. quantam ad cognitionem creature et profundum abyssi penetraui. Profunda abyssus est diuinitas. abyssus enim dicitur sine basso. quia deus est pelagus substantie infinite. vt dicit damasc. 1. li. Quantam etiam ipsa habuit reuerentiam patet. quia annuncianti angelo dixit. Ecce ancilla domini. inuento filio cũ timore quodam reuerentie dixit. Fili quid fecisti nobis. sic ministris nuptiarum dixit. Omne quodcunqꝫ dixerit vobis. facite

C Secundo ponitur benedictio deuotionis: et benedixit illis christo marie et ioseph. vel marie ⁊ ioseph tm̃: symeon: qui venerat in spiritu in templum. et ex amore prolis quam gestauerat parentibꝰ benedixit. sicut plerunqꝫ benedicuntur parentes propter filios. et vide quomodo ista benedictio est acceptanda que dabatur a sene iusto venerandus auctoritate. Amande enim sunt bñdictiones eorum sicut eorum maledictiones timẽde Naꝫ cum malediceret heliseus pueris clamantibꝰ ascende calue ascende calue. et egressi sunt duo vrsi de saltu et deuorauerunt ex eis quadragintaduos pueros. vt legitur. 4. reg. 2. Sed dubium est. quia vt dicitur hebre. 7. sine vlla ꝯtradictione quod minus est a meliore benedicitur. cum igitur simeon non fuerit maioris meriti q̃ꝫ christus et parentes eius. videtur ꝙ illis benedicere non debuerit. ⁊ est dicendum ꝙ est duplex benedictio seꝫ creationis et laudationis. Primo modo deus creaturam benedixit. quia benedicendo erat in ea pro quibꝰ benedicitur. scꝫ dans esse et gratiam. hoc etiam modo ministri ecclesie benedicunt populum. sed benedictione laudis deus a creatura benedicitur. quemadmodum dicitur dani. 3. Benedicite oĩa opera domini domino laudate et superexultate eum in secula. tali bene

dictione simeon benedixit christo et parentibꝫ eius. Tertio po
nit prophetia simeonis. et quecunꝙ predixit futura ꝑ christum
Primo ponit ruinam infidelium: et dixit: interna inspiratione
docente christo. quem gestabat in humeris ad mariam matrem
eius: magis suum sermonē dixerit ad virginem q̄ ad ioseph.
quia cognouit diuinitus christum non esse ex ioseph sed ex vir
gine. Nota q̄ sanctus iste simeon inuenit in genere prophe
tie cum iohanne baptista eo q̄ vterq̄ presentem demonstrauit
quem alij prophete futuꝝ predixerant. ecce q̄ quem alij dixe
rant futuꝝ iste dicit: ecce positus est: id est statutus ⁊ preordi
natus a deo est: hic infantulus: in ruinamꝫ id est in deiectionē
et ꝯquassationē infidelium. psal. Conquassabit capita in terra
multoꝝ. Nota q̄ christus est ruina infideliū tam iudeoꝝ q̄ he
reticoꝝ dupliciter et ꝑm occasionem et ꝑm causam. culpe em̄ il
loꝝ causa non fuit sed ipsi ex illo sumpserunt occasionē. sed pe
ne subsequentis ipse est causa. qm̄ christo operante cessauit ritus
iudeoꝝ. ruit sinagoga regnum et sacerdotium vacat. et ipsi in
omnem terram dispersi sunt. est etiam ipse ruina hereticoꝝ qm̄
illoꝝ errores euincunt testimonijs christi. ipsi em̄ velud ceci ru
unt in illū. sed ipse velud fortis impellit eos. ruunt em̄ sicut pa
piliones ad lucem candele. Vel potest dici q̄ ipse positus est in
ruinam multorum vitiorum. destruxit enim regnum peccati.
ruit superbia in eius humilitate. ruit auaricia in eius pauptate.
ruit luxuria in eius castitate. ruit inuidia in eius benignitate. ru
it gula in eius sobrietate. ruit ira in eius patiētia. ruit accidia
in eius vigilantia. Vel potest dici ad lr̄am q̄ positus ē in rui
nam multoꝝ martiꝝ qui propter eum corpore dilaniati sunt.
psal. Propter te mortificamur tota die. et estimati sumus sicut
oues occisionis. Secundo predicit gloriam credentiū: in resur
rectionē multoꝝ: non omniū quia non omnes obediunt euan
gelio. ro. 10. sed credentium tm̄ qui nomine israel dant̄ intelligi
vnde dicit: in israel: qui interpretat̄ vir videns deū ꝑ fidem et
dilectionem. Nota q̄ christus est resurrectio credentiū. resur
rectio quia vite anime fides est. io. 11. Ego sum resurrectio et vi
ta qui credit in me non morietꝫ in eternum. vel potest dici q̄ ip
se est resurrectio virtutum gratias referendo. Vel ad lr̄am ipse ē
resurrectio sanctoꝝ martirū et alioꝝ iustoꝝ ꝺ quibꝫ legit̄ mat
15. multa corpa resurrexerunt cū eo. ℇ Tertio predicit ꝺtra
dictionem rebellium: et: positus est: in signum: id est tanq̄ sig
num: cui ꝺtradicet̄: a rebellibꝫ qui videntes in illo manifesta di
uinitatis signa. illi nihilominus ꝺtradicunt. Nota q̄ signuꝫ

inducitur alicuius significandi gratia. tunc vero signo contra
dicitur. quando negatur esse quod demonstrat sicut ypocrisi.
que est sanctitatis signum contradicunt viri sancti. Omnia au-
tem que fuerunt in christo diuinitatis eius signa fuerunt. ꝙ sci
licet de matre virgine. spiritussancti virtute conceptus est. Cui
contradicunt iudei cherintus et ebyon. Item omnia mirabilia.
de ipso testimonium perhiberent. cui contradixerunt iudei di-
centes. In beelcebub principe demoniorum eiicit iste demonia.
Item doctrina eius. que erat diuinitatis signum. ioh. 2. nunq̃
sic locutus est homo. cui contradicitur luce. 11. cum hoc ad illos
diceret ceperunt pharisei et legisperiti grauiter insistere et os ei
us opprimere. Item passio crucis erat diuinitatis signum. qua
genus saluauit humanum. cui contradicitur: alios saluos fecit
seipsum non potest saluum facere. math. 27. Item resurrectio cui
contradicitur mat. vlt. dicentibus iudeis. quia discipuli christi
nocte venerunt et furati sunt corpus custodibus dormientibꝰ.
Sed contra iob. 11. Si subuerterit omnia. quis contradicet ei.
quasi dicat nullus. Et dico ꝙ de iure nemo sibi contradicit. sed
de facto. Vel nemo sibi contradicit. quin ipsius beneplacitum
impleatur. ¶ Quarto ponit patientis supplicium: et tu-
am ipsius animam pertransibit gladius: quod sic construen-
dum est. et animam tuam ipsius gladius pertransibit. vel sic.
tuam ipsius animam id est animaꝫ ipsius quam tuam reputas
pertransibit gladius. Dicit beatus ambro. ꝙ nusq̃ legitur be
atam virginem gladio presentem siniuisse vitam. Queritur er-
go quomodo hoc sit intelligendum beatus ambro. exponit hoc
de gladio diuini sermonis. viuus est em̄ sermo dei. et penetra-
bilior omni gladio ancipite. Ita vt pertingat vsq̃ ad diuisio-
nem spiritus et anime. Et quia beata virgo. notitiam habuit
diuini sermonis ideo gladius pertransiit animam eius. vel sic.
gladius passionis christi pertransibit animam. non enim vide-
re potuit morientem filium quin eodem compassionis gladio
feriretur vt dicunt beda et hierommus. Vnde dicit damas. ꝙ
dolores quos pariendo non sensit. moriente christo sustinuit.
vnde de ipsa intelligitur illud tre. 1. O vos omnes qui transitis
per viam ꝛc vel gladius pertransiens animaꝫ virginis fuit ver
bum illud christi dicentis. O mulier ecce filius tuus. Illo enim
verbo cognouit se a filio separari. Et infelicem pro filio suscipere
commutationem. Vnde bern. O qualis inquit mutatio. seruus
pro domino discipulus pro magistro homo purus pro filio de
traditur. Vel ex ista littera potest intelligi ꝙ virgo in pace v

tam fimierit. aliquando enim illud dicitur transisse nos. quod nos non tangit. Et quia beata virgo siue martirio de mundo transiuit. ideo gladius passionis christi animam eius non tangendo pertransiit. Quinto ponitur reuelatio cogitatuum. vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes: occulta enim cogitatuum per christum sunt reuelata. Primo quidem quia prana consilia iudeorum ipsi reuelauerunt in passione christi. Secundo. quia ipse christus ea reuelauit. ostendens populo quali intentione pharisei speciem sanctitatis gererent. malicias cordis eorum ipse promerebat dicens. mat. z. Attendite a falsis prophetis: qui veniunt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Tercio generaliter per christum omnia cogitata debent in iudicio reuelari. 1. corinth. 4. Veniet dominus. qui illuminabit abscondita tenebrarum. et manifestabit conscientiam cordiū. ꝛc. Secunda pars Ej

Secundo cum dicitur: et erat anna ꝛc. tangitur christi generalis confessio que per mulierem facta est. a duo facit. Primo enim multipliciter hec mulier commendatur vt eius testimonium sit credibilius. et primo commendatur respectu sui a quinq; Primo enim a gratia. vnde dicit: et erat anna: que interpretatur in qua est gratia. et vere gratiosa fuit hec mulier. quia cum de natiuitate christi multi viri testimonium perhiberent. sola ista inter feminas christum commendauit. Secundo commendatur a prophetie dono: prophetissa: a hoc est magnum donum. quia tempore illo iudaicus populus nullus habebat prophetam nisi hanc tm̃ mulierem. Tercio commendatur ab origine: filia phanuelis: qui interpretatur facies domini. et ipsa saluatoris vidit faciem quam intueri desiderabat propheta dicens. Ostende faciem tuam a salui erimus. Quarto commendatur a progenie: ō tribu aser: qui inter patriarchas fuit octauus. et significat beatitudinem resurrectionis que erit etate mundi octaua. vnde etiam aser interpretatur beatus de quo dicitur gene. 49. Aser panis pinguis a prebebit delicias regibus. Quinto ab antiqua etate. hec processerat de virtute in virtutem: in diebus multis: quoniam sicut proficiebat etate temporis. ita maturitate morum. vnde prouer. 4. Justorum semita quasi lux splendens procedit et crescit vsq; ad perfectum diem. sed contrarium est de aliquibus qui cum senescunt efficiuntur pueri. moribus et vitiis. de quibus dicitur isa. 64. puer centum annorum maledicetur. vere maledicti senes a anus qui dū peccare nequeūt mmoribus tribuūt peccād materiā

Sermo

H Secundo hec sancta mulier commendat̃ quo ad primuz vel ad statum matrimonialez. cuius matrimoniũ commendat̃ quadrupliciter iuxta quatuor conditiones que in matrimonio exigunt̃. Primo em̃ debet inter ꝯiuges esse pacifica ꝯuersatio. vñ eccle. 25. In tribꝰ beneplacitum est spiritu meo que sunt ꝓbata coram deo et hominibꝰ. ꝯcordia fratrũ et amor ꝓximoꝝ. et vir et mulier bene sibi consentientes. tale fuit matrimonium sancte istius mulieris. de qua dicit̃ ꝙ vixerat cum viro suo. naz si non fuisset inter eos pax et ꝯcordia non fuisset vita sed mors vnde dicit̃ eccle. 25. Commorari leoni ⁊ draconi placebit q̃ꝫ habitare cũ muliere nequam. et hoc idem de viro intelligendũ est Secunda ꝯditio matrimonij ẽ fides thori quatenus mulier aut vir nulli alteri misceat̃. nam de muliere que frangit thori fidem dicit̃ eccle. 23. Omnis mulier relinquens virꝝ suum ⁊ statuens hereditatem ex alieno matrimonio in plateis ciuitatis iudicabitur. quasi pullus equinus fugabit̃. et vbi non sperauit apprehendet̃. ⁊ erit dedecus omnibꝰ eo ꝙ non intellexit timorem dñi sed de ista sancta muliere dicit̃ singulariter ꝙ: vixit cũ viro suo quia non pluribꝰ se viris miscuit. Tercia ꝯditio matrimonij ẽ quia est perpetuum. et non dissoluit̃ nisi morte interueniente. vnd̃ dicit apo. 1. cor. 7. Mulier alligata est legi quanto tempe vir eius viuit. ꝙ si dormierit vir eius liberata ẽ a lege viri sui. immo ex quo matrimonium ꝯsummatum est dato ꝙ ꝯiuges se inuicem possint licentiare ad religionis ingressum. matrimoniũ tamen semp manet inuiolabile. quia nunq̃ꝫ altero viuente po alter alteri copulari. tale fuit matrimonium sancte mulieris illius de qua dicit̃ ꝙ cum viro suo vixerat: annis septem: vsq̃ꝫ scz dum vixit. Quarta ꝯditio decorans matrimoniũ est carnis integritas. licet em̃ vidua nubere possit cui vult in dño tamẽ non est ita decorum matrimonium sicut virginũ. vnde non dat̃ eis annulus aureus. nec benedictione sacerdotali velantur. sed vir ducens viduam. aut corruptam non potest ad sacros ordines ꝓmoueri. sed matrimonium sancte istius mulieris habuit carĩs integritatẽ. vñ dicit a virginitate sua a tempe scz quo viro suo ipsa virgo in matrimonio ꝯiuncta fuit. Et nota pudiciciam istius mulieris ꝑm ꝙ innuit euangelista et exprimit glosa. qm̃ ex coacto matrimonio virginitatem amisit ꝯtinenter tñ vixerunt ipsa pariter ⁊ vir eius. et hoc est magnum dei donum quoniam vt dicitur eccle. 26. Nulla ponderatio digna est continentis anime. quod non nisi diuinitus haberi potest. vnde sapi. 7. Sciui quoniam aliter non possum esse continens nisi deus det.

¶ Tercio commendat hec sancta mulier respectu dei que erat vidua. status aũt viduitatis medius est inter duos status virginitatis scz et matrimonij. in quo statu cũ mulier a lege viri sit liberata debet totaliter diuinis vacare operibꝫ. a quia sancta mulier ista septem annis fuerat in statu matrimonij. ideo nũt ponunt septẽ eius pfectiones quo ad vidualẽ statũ. quarꝫ prima est vt speret in deo. mulieres em̃ desolate maritis plurimas assueuerunt pati molestias in quibꝫ ad nullũ debent nec pñt recurrere nisi ad deũ qui pupillũ et viduã suscipiet et vias peccatorꝫ disperdet. vñ thi. 5. Que vere vidua est desolata speret in dño. talis fuit hec mulier de qua dicit et hec vidua erat id ẽ viro vdua. vduo aũt idẽ est q̃ sperare. Secũdo vidua debet habere tpis antiquitatẽ. vnde. 1. thi. 5. Vidua eligat non minꝰ qua sexaginta annorꝫ que fuerit vnius viri vxor. et hoc ideo qz periculũ est versari cũ adolescẽtioribꝫ viduis. vñ apostolꝰ precepit thimotheo dicens. Adolescentiores viduas deuita. de ista aũt muliere sancta dicit q̃: erat vidua vsqz ad annos octuagintaquatuor: tanto em̃ tpe in viduitate pmanserat. Cum igit̃ ipsa fuerit septem annis in iugio et qñ matrimonio iã copulabat habuit ad minus forsan tredecim annos. patet quia ipsa erat. quatuor z centũ annorꝫ. Tercio vidua debet frequentare ecclesiã. est em̃ quasi media monacha qꝺ demonstrat ligatura capitis vestimentorꝫ color obscurus ꝛc multa p que oñdit̃ ex magna pte renunciasse mundanis deliciis. talis erat sancta hec mulier de qua dicit̃: que non discẽdebat de templo. Quarto vidua debet fugere mundi delicias. et vacare ieiuniis ꝯ libidines carnis. nã vt dicit apo. Vidua que manet in deliciis viuens mortua est. ista aũt mulier vacabat ieiuniis. Exemplum em̃ habebat iudith. 9. c. habebat iudith sup lumbos suos cilicium et ieiunabat omnibꝫ diebꝫ vite sue. Quinto debet vidua orationibꝫ ĩsistere. 1. thi. 5. Vidua instet orationibꝫ et obsecrationibꝫ die z nocte. de ista aũt dicit̃: et obsecrationibꝫ instabat: ista aũt obsecratio efficatissimum orãdi genus qñ cũ admiratione quicqꝫ postulamus a deo. sic̃ illud p temetipsum dñe. vel illud ecclesie p dñm nostrꝫ ihesum christũ filium tuũ tali modo hec sancta mulier orabat. et forte obsecrabat aduentũ christi in carnẽ. quemadmodum moyses. exodi. 4. Obsecro inquit dñe mitte quem missurus es. Sexto vidua debet esse obsequiosa indigentibus. vnde. 1. thimothei. 5. Eligatur vidua si filios educauit si hospitio recepit. Si sanctorum pedes lauit. Si tribulationem patientibus subministrauit. Si omne opus bonum subsecuta est.

talis fuit sancta mulier. de qua dicit q erat: seruiens: quod nō
tm intelligi debet de dei seruitute que est religio. sed de ea que
est pietas que valet ad omnia. vt dicit apostolus. Septimo
vidua debet in oris conscientie permanere. mulieres enim nup
te cogitant que sunt mundi. et quomodo placeant viris suis
vt dicit. i. cor. 7. Itaq quia vidua ab illa lege est libera. ideo
die ac nocte debet meditari in lege dñi. quod faciebat sancta is
ta mulier de qua dicit q agebat omnia supra dicta bona ope
ra: die ac nocte: hoc non fecit thamar nutus iude. Que aliquo
tempe in viduitate licet pmanserat. depositis tñ viduitatis ve
stibo induta tristro id est velamine quo vtunt mulieres arabie
commisit incestū vt legit gene. 38. c. ℟ Secundo post laudē
mulieris eius ponit de christo testimoniū: et hec scz anna tanti
meriti tantoq reuerentie ipsa hora: qua simeon loquebat de chri
sto supueniēs: fortasse venit in spū in tēplū vt saluatorē confiteret
quēadmodū venit simeon i templū in spū. lu. 3. Et attende quo
modo saluatoris laudes cumulant. qm antoq rumor vnius de
sinat succedit noua laus et gloria. ante em q angelus nato chri
sto natiuitatē eius terminasset pastoribo nunciare. facta est cum
angelo multitudo celestis exercitus laudantiū deum. et antoq
pastores ad partum accederent virginis auditū est canticū no
uum in celestibo. sed antoq pastorū rumor cessaret. ecce magi ab
oriente venerunt adhuc plena erant ora loquentiū de nouita
te magorū. et ecce simeon christū adorauit infantē nondum ille
verba finierat. et ecce religiosa mulier: confitebat dño: eccle. vl.
Confitebor tibi dñe rex et collaudabo te deū saluatorem meum.
Ista confessio erat ad laudis dei reuerentiā quia ipse miserat mū
do saluatorē. edificabat etiam primū vnde sequit: et loqueba
tur de illo: dicens eū esse saluatorē. et humani generis redemp
tionē: omnibo non vni aut aliquibo sed oibo. Et vide mulieris
istius singulare priuilegiū quo ad duo. tū q docebat in tēplo
et tñ dicit aposto. mulier in ecclesiis taceat non em permittit a
loqui. i. cor. 14. tum etiam quia publice loquebat a tñ simeon
priuate ad mariam solum locutus fuerat. qui expectabat redem
ptionem israel. dicebat em. Nec est illa redemptio quā expecta
tis. qm nunc misit deus redemptionem populo suo. declarabat
etiam eis qualiter istam redemptionem deberent intelligere. q
non corporalem. sicut intellexerunt illi duo discipuli euntes in
emaus qui sperabat q ipse esset redemptorus israel a seruitute
corporali. sed predicabat q intelligeret redemptionem a pecca
tis. math. 1. Ipse saluum faciet populum suum a peccatis eor.

Ertio cū dicit et vt pfecerunt omnia ꝛc: tangit pueri ihesu crementū et perfectio. et sex tangunt. Quoꝝ primū est legis obseruantia pfecta: et vt pfecerūt: signāter dicit pfecerūt qz non quocunqz mr̄ christi legē impleuit. sed pfecte mandatū eius ꝓpleuit. nō omittens nec apicē nec iota. vel ideo dicit qz pfecerūt. qm̄ necessitatis ē seruare legez. his qui legi subiciunt. sed facere legis preceptū dicunt quę sunt supra legē. et qz beata virgo erat supra legē non tenebat legi purificationis et tn̄ eaz impleuit. iō dicit ꝙ pfecerūt: omnia: que erant tria scz ablatio pueri ad templū. redemptio eius qz primogenitus quinqz siclis argenti redimebat. oblatio duarū turturuꝝ aut vnius paris columbaꝝ: ꝑm legem dn̄i: qz lex scripta fuit digito dn̄i. exo. zo Jn qua hec omnia mandabant. de quibꝫ hic infra dicet cuz de purificatione virginis dn̄i fuerit sermo. Secundo tangit regressio virginis: reuſi sunt in galileā puinciā regni iudeoꝝ: in ciuitatē suam nazaret: suā certe. qz ibi dē erat eoꝝ habitatio. Nota ꝙ beatus lucas nobis oñdit cām quare beata virgo venerit de nazaret betlee qz occasione descriptionis totius orbis. nunc vero ꝑmo dicit de reditu ipsius. qz oportuit virginē peregrinari in betlee diebꝫ. 40. post natiuitatē christi iuxta legis preceptū quo mulier pariens masculū. 40. diebꝫ stabat intra domū in qua enixa fuerat. Et attende ꝙ statim vt fuerat nazaret oportuit itez virginē peregrinari. quia iratꝰ herodes fugit in egiptū ¶ Tertio ponit christi augmentum: puer aūt: puer dicit qz purus. vñ aug. in omel. quadā. Christus mr̄ peccatoꝛes et impios natus. mortali etiaz de mre ꝓgressus. purgationē tunctis nascentibꝫ oñdit et ipse celo purioꝛ apparet: crescebat: licet formatio coꝛporis in instanti facta fuerit a non successiue. augmentū tn̄ suscepit in tempoꝛe ne videret esse fantasma. et vt oñderet vez se coꝛpus habere. Quarto ponit vigoꝛ coꝛpis: et ꝛobꝛtabat: qm̄ iuxta augmentū coꝛporis fit augmentū vigoꝛis. Quinto ponit pfectio anime eius quantū ad intellectū: plenus sapientia: colo. z. Jn quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi. quasi dicat euangelista ita proficiebat in augmento et vigoꝛe coꝛpis. sed ex pte anime iam erat plenus sapia et virtute ab instanti sue conceptionis. ¶ Sexto ponitur perfectio anime. quantum ad effectum: et gratia dei erat cum illo: Nota ꝙ in christo fuit triplex gratia scilicet. vnionis. gratum faciens. et gratia gratis data. Et superhabundanter fuerunt in illo.

vnde eccle. 24. In me gratia omnis vite et veritatis. et ia. 1. De plenitudine eius omnes accepimus. fuit igit̄ in mente gratia repletus. vnde prouer. 1. Addatur gratia capiti meo id est menti mee. Fuit secundo gratiosus in verbis. lu. 4. Mirabant̄ omnes in verbis gratie eius. vñ psal. Diffusa est gratia in labiis tuis. Fuit tercio gratiosus in opere. zach. 1. Educet lapidē primariuz id est christum et exequabit gratiam verboꝝ gratie operum. Quarto fuit gratiosus in morte. eccle. 7. Mortuo non prohibeas gratiam. ymmo ꝑ mortem istam gratificauit nos in dilecto filio suo vt dicit apostolus ad ephe. 1. Rogemus ergo deum ꝛc.

In festo circumcisionis dñi nostri Jhesu christi. Prima pars sermonis xvi A

Postq̄ ꝯsummati sunt dies octo vt circumcideret̄ puer. vocatum est nomen eius ihesus ꝛc. luce. 2. Qm̄ dies hodierna est anni principium. ideo principes suis suis clientibꝫ et quilibet paterfamilias sue familie donaria tribuunt ita ꝙ maiores minoribꝫ. non minores maioribꝫ aliquid tribuant. sed tamen ad minores nunciare maioribꝫ bonum annum pertinet. Saluator autem noster ihesus in hunc mundum natus velud princeps. licet adhuc ꝑuulus noluit ꝙ iste dies preteriret quin munus acceptabile et gratū tribueret suis fidelibꝫ. Munus aūt hoc fuit preciosus sanguis ipsius quem in circumcisione hodierna die pro nobis effudit. Presens igit̄ solennitas est compassionis dilectionis et exultationis. Compassionis quidem. qiua christus sic ꝑuulus existens ꝓ nobis circumcisionem sustinuit. 1. pe. 4. christo igit̄ passo in carne vos eadē cogitatione patiamini. vt vbi non potest esse corporalis passio. saltem sit mentis compassio. Item est istud festum amoris. vnde bern. super omnia inquit te mihi reddit amabilem. O bone ihesu opus redemptionis nostre. et sanguis quem fudisti pro nobis. Item est etiam solennitas exultationis. quoniam habemus hodie arras nostre redemptionis in effusione sanguinis christi expectantes plenam in ipsius morte redemptionem. et propter hoc in matutinis cantatū fuit. Hec est dies quam fecit dñs. exultemus et letemur in ea. De his autem que pertinent ad solennitatez huius diei fit mentio in euangelio hodierno. in quo tria tangunt̄. Primū est corporalis cristi circūcisio. secūdū est saluatoris noīs impositio ib

vocatum est ꝛc. Tertiū est eiusdem nominis precedens mīnua-
tio ibi: quod vocatum est: Circa primū tanguntur tria. Quoꝝ
primū est tempis assūmatio: postꝙ assūmati sunt dies octo: scz
a natiuitate christi ex virgine. computando primū et vltimum
diem. ex. zz. Numerū dierum meoꝝ ad implebo. Secūdo po
nit circūcisionis obseruatio: vt circumideret: sicut em̄ dñs que
cogitauit. et impleuit in corpe suo sermonē circumcisionis quē
preceperat a diebꝫ antiquis vt dicit tre. z. Tercio ponit etatis
teneritudo: puer: Nota ꝫm isidō. ii. ethi. c. z. q̄ gradus eta-
tis sex sunt. Prima ē infantia que est nascentis hominis et por
rigit in septem annos. et dicit hō tunc infans. qz fari id est loq̄
non potest nondū bene dentibꝫ ordinatis. Secunda etas est pu
ericia que ē a septennio vsqꝫ ad decimūquartū durat annū. et
dicit a puritate qz caret lanugine. Tertia est adolescentia que
porrigit vsqꝫ ad decimumquintū annuz. dicitur aūt adolescen
tia. quia adolet ⁊ auget ac generare facit. Quarta est iuuentus
dicta a iuamento eo q̄ sit etatū firmissima et iuuare potest in
ea quoscunqꝫ alios queptendit vsqꝫ ad quadragesimum annū
Quinta est grauitas. que est declinatio iuuentutis in senectutē
et finit in sexagesimo anno. Sexta est senectus que nullo anno
rum tempe finit. et dicunt senes a sensus diminutione qz deli-
rant. Cum aūt christus non esset nisi octo dierum tñ euangeli-
sta eū appellat puezz. sic etiam isa. 10. c. Puer natus est nobis.
et hoc propter puritatē eius. purus em̄ fuit corpe qz ex purissi-
mis virginis ꝛceptus erat sanguinibꝫ. purus fuit m aīa. qz si-
ne peccato originali ⁊ actuali ℂ Circa circumcisionē quinqꝫ
sunt vidēda. primo de ritu eius. secūdo quare fuerit institu ta.
tercio quibꝫ data fuit. quarto quare christus circumcidi volue-
rat. quinto quare nos non circumcidimur. Circa primū primo vi
dendū est vbi fiebat. qz in carne prepucij siue i membro gene
rationi deputato. et dicit circūcisio qz circulariter pellis ipsius
membri incidebat. Secundo videndū est de tempe. fuit em̄ insti
tuta aīa legez traditā moysi quadringenta annis vñ dicit apo
stol q̄ circūcisio nō ex lege sed ex patribꝫ est. fiebat aūt octauo
die natiuitatis infantē etiā si dies ille essz sabbatū vt dicit io.
z. vñ gene. 17. Infans em̄ octo diezz circūcidet in vobis. aīa em̄
octaua die non fiebat ꝓpter carnis teneritudinē ne esset periculū
nec differebat nisi in casu. qm̄ dolor nimius fuisset ꝓpter carnis
firmitatem. Tercio ipsa circumcisio a quocunqꝫ fieri poterat.
et cultello ferreo vel lapideo. quia nec ministrum habuit depu
tatum. nec instrumentum. Immo aliquis seipsum poterat

circumcidere. sicut dicit de abraham gene. 17. ¶ Secundo videndum est quare instituta fuerit circumcisio. et dicendum ē q propter multa. Primo vt esset signum distinctionis indelebile quo populus iudaicus ab aliis discerneret nationib. vt dicit ad ro. 4. Secūdo data est iudeis circumcisio in remedium culpe originalis. illud em̄ faciebat eis circumcisio quod nobis facit baptismus. et ideo sola circumcisio inter legalia gratiam conferebat. quia non abigit culpa nisi p gratiam. Tercio data est ad repressionez carnalis concupiscentie qua maxime ardebant in dei. cuius ablationem sicut significat aqua baptismi p refrigerationem. ita circumcisio p ablationem. Quarto circumcidebat infans octaua die vt statim in ipso exordio natiuitatis propria sanguis sanctificaret effusione. vnde dicit hr. 9. q omnia pene mundant in sanguine sm legem. et sine sanguinis effusione n fit remissio. & ideo scriptum est exo. 22. Septem diebz sit cū matre sua. die octauo reddes illū mihi. et addit. Viri sancti eritis mihi scz p sanctificationem et circumcisionem. ¶ Tercio videndū est quibz data fuerit. et dicendū q primus homo cui data fuit circumcisio fuit abraham cū nonaginta et nouem annorum esset. omnis aūt masculus de semine eius et serui habitantes cū eis tenebant circumcidi. mulieres aūt eoz cū a circumcisione essent libere. nunq̄ tamen nisi circumcisis debebant nubere Item nulla alia natio iudeis exceptis legi subiacebat circumcisioni. sed sacrificiis quibusdam emundebant originali peccato. quemadmodū et mulieres iudeoz. ¶ Quarto videndum est quare christus circumcidi voluerit. cū tamen fuerit sine omni peccato. huius aūt plurime cause assignant. Prima vt ostenderet se esse de semine abrahe cui erat imposita circumcisio. Secūda vt iudeis auferret causam incredulitatis. potuissent em̄ dicere q credere non deberent quia patribz esset dissimilis. Tercia vt legem veterem approbaret mat. 4. Non veni soluere legem. sed adimplere. Quarto propter humilitatē suam. q̄ licet esset sine peccato tñ velud peccator se legi supposuit. gal. 4. factū sub lege. Quinta vt carnis in se veritatem ostenderet. sap. 7. In ventre matris mee figuratus sum caro. Sexto vt castitatem commēdaret que est in circumcisione actus illius membri. Septimo vt spiritualem doceret circumcisionē. que debet fieri in oculis & auribz. ne inhonesta videant et vana audiant. et hoc est necessarium. quia non sanat oculus visu. nec auris auditu. et sic circumcisio debet fieri in lingua a prauis sermonibz. q̄m mors & vita in manibz linguę. prouer. 30. Debet fieri in manibz ab auaricia.

vsura immundicia et violentia·vnde deu·21·Radet cesariē et circūcidet vngues·debet fieri in corde a cogitationibꝫ vanis et immundis et ab erroribꝫ vniūsis·Vnde Iere·4·Circumcidimini domino et auferte preputia cordiū vestroꝝ viri iuda· ℂ Nota q̄ quinquies effudit xp̄s sanguinem suū pro nobis·Primo in circūcisione in signū amoris·sicut sichen amore dine. vt eum sponsū haberet circumcisus est·gene·34·Exo.4.c.Sponsus sanguinum tu mihi es.Secundo in oratione in signū vehementis ardoris.quo nostram desiderabat salutē.Luce·22·Factus in agonia plixius orabat.et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terrā.Tercio in flagellatione in exemplum exhortationis·Hebre·3.Hortamini vosmetipsos per singulos dies.Quarto in crucifixione in precium redemptionis Apo.5.c·Redemisti nos domine deꝰ in sanguine tuo.Quinto in lateris apertione·in efficaciam nr̄e ablutionis·apo.1·Lauit nos a peccatis nr̄is in sanguine suo ℍ Quinto a vltimo videndū est·quare nos non circumcidamur.cū tamē xp̄s circumcisus fuerit et apostoli.dico q̄ circumcisio cessauit in institutione baptismi.ita q̄ obseruatio eius tempe isto damnabilis est. vnde apo·gal.5·Ego paulus dico vobis·qm̄ si circumcidimini·christus nihil prodent vobis.Sex aūt cause sunt quare non circumcidamur·Prima quia circumcisio solis iudeis data fuit. nos vero iudei non sumus·Secunda quia baptismus est sacramentum efficacius otra originale peccatum et vtus et ideo finez circumcisioni imposuit·aduenientē em̄ fortiori cedit minus potens·Tercia causa quia christus circumcisione sua circumcisioni finem imposuit.sic alia legalia seruauit vt eos qui sub lege erant redimeret.gal·3·Quarta causa est·propter differentiam antique legis a noue·Omnis enim lex oportuit q̄ haberet aliquod sacramentum·quo velut per quandam ianuam in ipsam legem esset ingressus·Lex autem antiqua penalis erat et afflictiua.Et ideo per sacramentum penale quod est circumcisio in eam erat ingressus.quoniam vero lex noua suauis est·quia iugum christi suaue est cum sit amor.Ideo per baptismum quasi per quandam suauem refrigerationem in ipsam legem ingredimur.Quinta est qz cum homo delectatione peccati a lege christi declinasset non poterat redire nisi p̄ penā alicuius sacramenti Sed qz christus in ligno crucis vere languores nostros tulit a doloꝛes nostros ipse portauit.vt isa.53.c.Ideo ex hoc absoluti sumus a pena circumcisionis.Sexta causa est·quia culpa originalis peccati que maxime viget·et in membro deputato gene

nationi est illud quod ꝓhibet aliquez esse de lege christi. ideoꝫ nemo ad illā debet asscribi nisi effusione sanguinis. et ꝓcipue sanguinez membroꝝ genitaliū. et qz christus hunc sanguinē ꝓ nobis effudit. ideo vlterius non expedit circumcidi.

Secunda pars. J

Secundo cū dicit: vocatum est: tangit saluatoris nois impositio. sicut em̄ nunc alicui nomen imponit cū baptisat ita tunc cū circumcidebat. neqꝫ em̄ aliquis ē dignus vocari quo liget nomine anteqꝫ baptisatus sit. et hoc ꝓpter tria. Nomen em̄ ptinet ad notitiaz. vñ ꝑm Jsi. z. ethi. 4. c. Nomen dictū est quasi notamen eo qꝫ nobis vocabulo suo res notas facit. et qz homo ꝑ baptismū venit in gratiā dei notitiā. ideo tūc nomen imponit. vnde dñs ad moysen exo. 33. Noui te ex noie et inuenisti grām coram me. Secundo qz nomen ptinet ad dignitatē. et ꝑ baptismū in maximaz dignitatē transimus scz in adoptionez filioꝝ dei. Tertio qz a sancta trinitate habemus esse. ideo non est conueniens vt nominem nisi ad inuocationē sancte trinitatis cū dicit. Ego te baptiso in noie patris et filij et spūssancti. Dieremias em̄ dicit. Tu aūt in nob es dñe et nomen sanctū tuum inuocatuz est sup nos. Circa istā aūt nominis impositionē duo tanguntur. Quoꝝ vnū est vocatio nominis scz: vocatū est nomen eius: scz qui dixit Exo. 3. Ego sum qui sum. hoc nomen est mihi in eternū. Deinde ponit nominis excellentia: ihesus: hoc nomen excelsum est vñ psal. Memento te qm̄ exaltatum est nomen eius. ℟ Nota qꝫ conuenient hoc nomen fuit christo in circumcisione impositū. Jhesus em̄ interpretatur saluator. et qz tunc ipse nostre salutis opus inchoauerat ideo tunc tale sibi nomen impositū est. Rationabiliter aūt hic sibi nomen impositū est qm̄ res nomis sibi conuenit. turpe em̄ esset vt aliquis debilis diceret sampson. aut aliquis fedus diceret absolon. vel fatuus diceret salomon. sed tūc nomen est in hoie velut gemma in annulo aureo qm̄ nomen rei conuenit. et qz christus vere fuit huāni generis saluator. ideo rationabiliter est vocatus ihesus. ℒ Et nota qꝫ a quatuor malis saluat nos christus. Saluat em̄ nos primo a temptationibus. non em̄ permittit nos temptari supra id quod possumus. sed facit cū temptatione puentū vt possimꝰ sustinere. hoc em̄ nomen cogitatū est velut tiriarcha receptā expellens omne temptationis venenuz. vnde mat. vl. In noie meo si mortiferū quid biberint id est ad morta le temptationes senserint nō eos nocebit. Secundo saluat a peccatis. vñ mat. 1. c. Jpse saluū faciet populū suum a peccatis eo-

rū. sīc em̄ aqua lauat omnē maculā ita hoc nomē inuocta tū vñ ezech. 36. Effundaz sup vos aquā mundam id est nominis mei refrigerantē mundiciam. et mundabimini ab omnib⁹ in quinamentis vestris. Tercio christi nomen saluat ab insidiis diaboli. psal. Saluasti nos de affligentib⁹ nos. et itez in noīe tuo spernemus insurgentes in nobis. Si em̄ quibusdā verbis incantationū tanta vis est collata vt ipsis rectatis serpentes non noceant ⁊ fugiant. multo p amplius christi nomen inuocatū. corporales fugat et spirituales serpentes. vñ mat. vl. In noīe meo demonia eiient. linguis loquent nouis. serpentes tollent. vñ discipuli christi dixerunt. Dñe etiam demonia in noīe tuo subiciunt nobis. lu. 10. Nomen christi saluat a cunctis aduersitatib⁹ siue sit corpalis infirmitas siue mundi tribulatio. vnd legit q discipuli in hoc noīe mirabiles sanitates operati sunt in humanis corpozib⁹. ipsum em̄ velut vnguentū quoddā aut medicinacōis est. vel herba de qua vulgus omia vulnera sanat. psal. Misit verbū suum ⁊ sanauit eos. Ipsum etiā nomen est velut turris fortissima. vt dicit in puer. q a mundi tribulationib⁹ liberat. ℞ Nota etiā q multi fuerunt appellati hoc nomīe sed tñ soli christo singulariter et efficaciter ipsum nomen conuenit qm̄ in solo ipsius noīe et non in alio est salus. vnd dicit act. 4. Non est datū aliud nomen sub celo in quo oporteat saluos fieri credentes. Itē conuenit sibi vniuersaliter. quidaz em̄ aliquod regnum aut puinciaz seu ciuitatē aut hoiem saluare potuerunt. sed christus est vniuersalis saluator. qui vult omnes hoies saluos fieri. ⁊ ad agnitionē sui nos puenire vt dicit. 1. thi 2. ℞ multi sunt. qui licet eos velit christus saluare. ipsi tñ nolunt. sed tñ quicunq; inuocauerit nomen dñi saluus erit vt dicit Joelis. 2. et ideo christus tanq; vniuersalis saluator operatus est salutez in medio terre. vt ex hoc medio salus ad extrema diffueret. cui loquit deꝰ hiere. 49. Sis salus mea vsq; ad extremū terre. Itē saluat efficaciter. qm̄ quem ipse saluat nullo potest timore aut aduersitate disperdi. vñ hiere. 23. In diebꝫ illis saluabit iuda et israel habitabit confidenter malozū timore sublato. et ꝓpter hoc dicebat iob. 17. Libera me dñe et pone me iuxta te ⁊ cuiusuis manus pugnet cōtra me. Itē conuenit hoc nomen christo. qz ipse saluat veraciter vñ io. 4. Ipsum cognouimus et scimus. qz ipse est vere saluator mundi. ℕ Non em̄ saluat christus sīc mundus saluat vt decipiat. diabolus vt puniat. vt gluto saluat pullū vt comedat. lupus saluat agnū vt occidat. iudex saluat furem vt suspendat. sed christus saluat nos vt a penis infernalib⁹ eri

piat·psal·Saluasti me a descendentibꝫ in lacū . et vt animā et corpus ad celestia regna ꝑducat. De salute anime dicit̄ lu·9. Filius hom̄is non venit aīas ꝑdere sed saluare. De salute vero corporis dicit̄ phili.3·Saluatorē expectamus dn̄m nr̄m ihesū christum·qui reformabit corpus humilitatis nostre ꝯfiguratū corpi sue·Et ꝙ ista salus sit regni celestis dicit apo·z·thi·4. Liberabit me dn̄s ab omni opere malo . et saluū faciet in regnū suum celeste.cui laus et gloria in secula seculoꝝ amen.

Tercia pars

Tercio cū dicit̄ quod vocatū est: tangit̄ sacri noīs precedens insinuatio·et duo facit·Primo tangit̄ anunciantis dignitas . quod vocatū est ab angelo·lu·z. Vocabis nomen eius ihesū. O Nota glo·tangit duplicē causam quare hoc nomen ab angelo vocatū est·Prima qꝛ non decuit tā gloriosū nomen primū ab hominibꝫ appellari sed ab excellentiori natura . Secunda est ne hō videret̄ huius noīs machinator. Secundo ponit̄ tempis ꝯgruitas: priusq̄ in vtero virginis ꝯciperet̄: eccle·6. Qui futurus ē iam vocatū est nomē eius . et scit̄ ꝙ homo sit. Nota ꝙ christus prius voluit nominari q̄ in virgine esset ꝯceptus . Primo vt ostenderet se añ ꝯceptū virginez extitisse.non em̄ noīant̄ nisi ea que sunt·nō ꝙ h̄ nomen ab eterno fuit ordinatū . psal. Dn̄e nomen tuū in eternū·Secundo fuit a deo diuino ore noīatum·isa·62·Vocabit̄ tibi nomen nouum quod os dn̄i noīauit·Tercio a ꝓphetis expectatū·gene.49·Salutare tuū expectabo dn̄e·Quarto virgini ꝛ ioseph nunciatū lu.z·et mat.1·Quinto pastoribꝫ nunciatū lu·z·Anuncio vobis gaudiū magnū quia natus est vobis hodie saluator mundi. Sexto a ioseph hodie impositus·Septimo ab apostolis diuulgatū. vnde de beato paulo dicit̄·Vas electiois ē mihi vt portet nomen meū corā gentibꝫ et regibꝫ et siliis israel·act·9. et eccle.47. Ad insulas longe diuulgatū est nomē tuū·qm̄ in omnē terrā exiuit sonus eoꝝ. et in fines orbis terre verba eoꝝ·Rogemus ꝯ ꝛc.

In vigilia epiphanie.prima pars. ser.xvii

Efuncto herode ecce angelus dn̄i apparuit A in somnis ioseph ī egipto ꝛc.mat·z. Querunt aliqui frequēter·quare mali hoīes viuunt in mundo isto·quibꝫ rn̄det aug·sup psal·ꝛ tāgit duas cās vite eoꝝ dicens. Ne putetis frustra malos hoīes viuere.omnis em̄ malus aut ideo viuit vt corrigat̄.aut vt per ip̄m bonus exerceat̄ ecce nequissimus herodes qui longo vixit

tempore·multis dedit virtutis exercitium. nam et ipsi christo et beate virgini dedit humilitatis et patientie materiam. dum ad fugam persecutione ipsius compulsi sunt ipse tamen per malitias suas ita dedit aliis occasionem virtutis q̄ mansit incorrigibilis immo longiori vite addebat longiora facinora volens igitur deus dare pacē sanctis suis interueniente morte. malitie herodis finem constituit quatenus beata virgo et ioseph de exilio cum christo redirent ad propria. ō quo reditu agitur in presenti euangelio. Vbi tria tanguntur. Primum est mandatum angelicum. Secundum est humanum obsequium: qui consurgens. Tertium est habitaculū floridum: et ammonitus. Mandatum angelicū fuit ad ioseph vt acciperet puerum et matrē ⁊ rediret. Humanum obsequium quia ioseph obsecutus est puero et virgini. accepitē puerum ⁊ matrem et venit in terrā israel. Habitaculum quia veniens habitauit in nazareth quod interpretatur flos. ℣ Circa primum quatuor tanguntur Primum est persecutoris interitus ibi. defuncto aūt herode. lu. 16. Mortuus est diues et sepultus est in inferno. Nota q̄ herodes iste fuit filius antipatris ydumei. qui propter amicitiam marci et antonij adeo claruit q̄ data est ei uxor cipris neptis regis arabum. Commendatus inq̄ apud cesarem a marco et antonio de virtute preliorū ⁊ fidelitate donauit illi cesar immunitatem ⁊ ciuilitatem romanam. Cunq̄ apud cesarem accusaretur de infidelitate romanorū. ab antipatre veste proiecta nudus stetit ante cesarem. multitudinē ostendens vulnerum in omni corpore que se tacente clamarent eum fuisse romanorū fidelem. tūc data illi optione qua vellet in iudea pontificali dignitate fulgere ipse dignitatis mensuram remisit in cesarem vnde procurator iudee declaratus est. Hic ex supradicta vxore sua fasselum genuit quem sub se hierosolimis procuratorem instituit. alterū aūt filium sc̄z hunc herodē prefecit galilee. Mortuo aūt antipatre sumptione veneni. fasselo etiam ad saxum fracto capite se necante. Herodes properauit romā vbi suasu antonij totius iudee ē rex declaratus. Rediens aūt usq̄ ad quartum annū quo rome diadema susceperat regnū obtinere non potuit. Antigono occupante iudeam. Confirmatus est aūt in regnum anno quarto sue institutionis. et extunc triginta septem annis regnauit quē propter innocentum interfectionem ⁊ persecutionem christi. percussit dñs cum iam esset septuaginta annorū. nā febris non mediocris erat. prurigo intollerabilis in omni corporis superficie assiduis vexabat colli tormentis pedes illi tumuerant putredo

testiculoꝝ vermes generabat. creber anhelitus ⁊ interrupta su/
spiria. Cunq; corpus eius iussissent medici oleo calidiori foue/
ri. dimersum in archam. ibi dissolutū est. vt lumina quasi mor/
tuus resoluta torqueret. astantiuꝫ tñ clamore visus est. Cunq;
talibꝫ languoribꝫ premeret. duos sophistas qui legem expone/
bant viuos cremari iussit. cū multa adolescentiū turba eo ꝙ ta/
bescente rege. aquilam auream fluminibꝫ deiecissent. quam idē
rex ꝯtra primas leges sup̄ maximā portam templi poni precepe/
rat. Audiens aūt iudeos mortem suā expectare cū gaudio. no/
bilioribꝫ ex omni iudea collectis iuuenibꝫ precepit salome sorori
sue. vt cū animā efflaret. statim illos occideret. ita vt etiā om/
nis iudea inuita. ipso moriente lugeret. Quadam aūt die cū po/
mum incideret. statim illum tussis violenta arripuit. qui dolore
compressus. dexteram sustulit vt seipsum cultello perimeret. sed
antonius ꝯsobrinus eius dexteram sibi ꝯtinuit. eumq; sic a nece
impediuit. statimq; rex velut mortuꝰ in palacio plangit. Quo/
audiens antipater filius eius quem ipse ligauerat in vinculis.
gauisus est. multa p̄mittens custodibꝫ. si se liberꝫ abire p̄mitte/
rent. Quod dū pater accepisset. grauius tulit filij exultationē
q̄ꝫ mortem. et ꝯtinuo missis satellitibꝫ iussit interfici eum. Post
cuius mortem quinq; diebꝫ exactis. et ipse nequissimus mortuꝰ
est regni suo anno. 37. Salome aūt omnes quos occidi manda/
uerat. liberos abire p̄misit. Sepeliuit aūt eum archelaus filius
eius in herodium iuxta mandatū ipsius. nihil regij ornatus in
funeris pompa pretermittens. ¶ Nota ꝙ quicunq; moritur
defunctus dici potest a defectu. eo ꝙ deficit vita eius. qui defec/
tus est maximus omniū. vnde eccle. 22. Sup̄ mortuum plora.
deficit em̄ lux eius. mors tñ maloꝝ potissime debet dici defun/
ctio. et hoc propter tria. Primo quidem. quia sicut deficiunt in
terra. ita annihilant̄ penis īfernalibꝫ. vnde psal. Deficiant pec/
catores a terra. et iniqui ita vt non sint. Talis fuit defectus he/
rodis. qui post multas miserias languoꝝ defecit a ꝯculcatione
gentium. vnde isa. 16. Finitus est puluis. ꝯsummatus est miser
defecit qui ꝯculcabat terram. Sed mors iustoꝝ que preciosa di/
cit̄ esse in ꝯspectu dñi. iuxta psal. non est eoꝝ defectus. sed pro/
fectus. vnde apo. ad phili. 1. Mihi viuere christus est et mori.
lucrum esse em̄ cum christo multo melius ē. quod verbum per/
tractans beatus ambro. in de bono mortis sic dicit. Lucrum est
euasisse incrementa peccati. lucrum fugisse deteriora. ad meliora
transisse. Et in eodem dicit. ꝙ manet anima post mortem. nec
morte perdit̄ bonum eius sed augetur. quia non impedimento

corporis retardat̄ sed libere operat̄ que sua sunt. Secundo defun/
ctus dicit̄ ꝑm isi. quasi deorsum existens a functione vite. quod
malis hominibꝰ recte ꝯuenit. qui priuati officio vite. ad inferio/
ra descēdunt. de quibꝰ dicit̄ exo. 16. Descenderunt in profundū
quasi lapis. psal. Conuertant̄ peccatores in infernū. mors aūt
iustoꝝ descensus non est. sed ascensus ad celestia. vnde canti. 8.
de anima iusti dicit̄. Que est ista que ascendit ꝑ desertū sicut vir/
gula fumi. et ideo in tumba beati gre. sic legit̄ esse scriptū. Su=
scipe terra tuū corpus de corpore sumptū et redde quod vales
viuificante deo. spiritus astra petit. leti nil iura nocebunt. cui iu/
re alterius mors magis ipsa vita est. Tercio defunctus dicit̄ ꝑm
papiam quia vite sit officio depositus. Vere propter hoc cū mo/
riunt̄ mali homines defuncti debent dici. qꝛ ita priuant̄ vite pre/
sentis munere. ꝙ merito suoꝝ peccatoꝝ. eterne mortis damna
ꝯsecunt̄. vnde ro. 6. Stipendia peccati mors. et ideo iuxta vul=
gare dictū. ipsi moriunt̄ anima et carne. priuant̄ etiam in mor=
te quibuscūqꝫ potestatū honoribꝰ. qm̄ siue reges fuerint siue mi/
lites. aut duces. vel principes. omnia tunc deficiunt. et maioreꝫ
queꝫ vnqꝫ sperant habere. est honor sepulture. qui cū hoc quod
modicū durat. est etiā honor sine vtilitate. vnde legit̄ baruch.
3. Vbi sunt principes gentiū. et qui dn̄ant̄ sup̄ bestias que sunt
sup̄ terram ⁊ qui in auibꝰ celi ludunt. qui argentū thesaurisant
et aurum in quo ꝯfidunt homines. et non ē finis acquisitionis
eoꝝ. qui argentū fabricant. et solliciti sūt nec est inuentio ope/
rum illoꝝ. Et respondet ꝓpheta quid sit factum de illis dicens.
Exterminati sunt et ad inferos descenderunt. et alij in loco illo/
rum surrexerunt. D Sed non est talis mors iustoꝝ. qm̄ ipsi
nullo viuendi priuant̄ officio. qn̄ ꝑ mortez corporis transferun/
tur in terram viuentiū ad dn̄m. scꝫ apud quem est fons vite. d̄
quo dicit psal. Sitiuit anima mea ad deum fontē viuum. qn̄ ve/
niam et apparebo ante faciem dei. Itē non priuant̄ sancti ꝑ mor=
tem honestis officiis vite presentis. qm̄ si aliqui fuerunt reges.
bene regendo seipsos. regnabunt in celis. vnde apoc. 5. Fecisti
nos deo nostro regnū. et regnabimus sup̄ terram. Itē qui labo/
rauerunt in vita presenti. sicut boni milites christi. qm̄ milicia ē
vita hominis sup̄ terram. iob. 7. Introducent̄ in celestem milici/
am. de qua iob. 25. Nunquid est numerus militum eius. vnde
4. re. 6. dicit̄. Milites ⁊ centuriones introduxit ad se in templū
dn̄i. Itē qui fuerunt principes benigni. collocabunt̄ cum princi/
pibꝰ celestis curie. vt sedeant cū principibꝰ. et soliū glorie tene=
ant. 1. re. 2. vnde psal. Prīcipes populoꝝ ꝯgregati sunt cū deo

abraham. Item qui fuerunt dominatores vitiorum dominabun/
tur populis. vt habetur in li. sapi. vnde psal. Dominabuntur
eorum iusti in matutino. Item qui fuerunt iusti iudices iudican/
tes terrena esse pro celestibus esse contemnenda. sedebunt super
sedes iudicantes duodecim tribus israhel. vnde sapi. 3. de iustis
dicitur. iudicabunt nationes. Item qui fuerunt veri doctores.
scz sancti predicatores fulgebunt velut splendor firmamenti et
qui ad iusticiaz eruduint plurimos. lucebunt quasi stelle in per/
petuas eternitates vt dicitur dani. 12. c. Item qui temporalium
fuerint prudentes dispensatores distribuentes ea pauperibus.
habebunt eternam iusticiam. et meritum in gloria exultatum.
vnde psal. Disperfit dedit pauperibus iustitia eius manet in se
culum seculi. cornu eius exaltabitur in gloria. Itaqz viri sancti
per morem non deficiunt. sed proficiunt. non descendunt. sed
ascendunt. vite non deponuntur officiis. sed apponuntur. Et
ideo cum moriuntur non sunt defuncti. quemadmodum de he/
rode dicitur: defuncto herode: ℰ Secundo tangitur aduen/
tus angelicus: ecce: quasi sine mora. Herode mortuo: angelus
domini: ipse est ille angelus. qui primo ioseph monuit vt fuge/
ret. nunc monet vt reuertatur. fuit enim missus a deo. vt om=
nem viam prepararet ante christum. et ideo admonitioni ipsi=
us obediendum erat. Vnde exo. 23. Ecce ego mitto angelum
meum qui precedat te. et custodiat in via. et introducat ad lo/
cum quem parauí. observa eum et audi vocem eius: apparuit:
itaqz vt eum per imaginationem videret: in somnis Joseph in
egypto: vbi manserat. 7. annis. nam. 30. anno regni herodis
christus in egiptum fugit. Mortuus est herodes. 37. anno reg/
ni sui. ita q̄ christus erat. 7. annorum. Nota q̄ sicut in som=
nis admonuit angelus ioseph vt in egiptuz fugeret ita in som/
nis illi apparuit vt rediret vt iterate visionis modus veraz esse
visionem innueret. Tercio ponitur mandatum diuinum. quia
non solum apparuit illi angelus vt ab eo cognosceretur sed eti/
am de agendis circa puerum eum instruxit. vt potuisset dicere
illud iob. 4. Imago coram oculis meis. et vocem eius quasi au/
re lenis audiui Nota q̄ ioseph non reduxisset christuz de egi/
pto. nisi habuisset responsum angelicum. Sic enim dixit ange=
lus. Fuge in egiptum et esto ibi vsqz dum dicam tibi. mat. 2.
Tardauit autem angelus multo tempore. quia septem annis.
et ideo rogauit vt iterum veniret angelus. qui eum instrueret
vnde poterat dicere illud. Judicum. 13. Obsecro domine. vt vir/
dei quem misisti veniat iterum. et doceat nos quid facere debea=

mus de puero. ¶ Deinde ponuntur tria · que illi mandat angelus · Primum est · vt relinquat terram egipti: Surge scilicet hinc · non tam corporis habitatione · q̃ etiam affectu mentis. non quemadmodum filij israhel · qui recesserunt de egypto corpore sed non corde · dicentes illud numeri · 11 · Quis dabit nobis ad vescendum carnes · recordamur piscium quos commedebamus in egipto gratis · in mente veniunt nobis cucumeres. ⁊ pepones porriq; cepe et allea. Secundum preceptum est: et accipe puerum: glosa · Non filium tuum: ⁊ matrem eius: Hec est illa mater de qua eccle · 24 · Ego mater pulchre dilectionis · virginalis scz mundicie. vnde dixit · Quomodo fiet istud quoniaz virum non cognosco. Et timoris verecundie · quia turbata est in sermone angelico. et agnitionis modeste prudentie. quia cogitabat qualis esset illa salutatio. et sancte spei incarnationis · diuine · cum dixit. Fiat mihi ꝑm verbum tuum · Tercium preceptum est · et vade in terram israhel. Sed ꝑm glosam non determinat angelus locum. vt iterum reuertatur · et ex frequenti allocutione ioseph reddatur certior. Vel alia ratio est · quia non fuit missus christus. nisi ad oues que perierant domus israhel. Ideo illuc hortatur angelus ioseph vt reuertatur. Nota · q̃ sicut moyses admonitus est vt educeret populuz iudeorum de terra egypti in terram israhel · apparente sibi angelo. Ita similimodo admonitus est ioseph per angelum · vt puerum Jhesum de egipto in terram israhel induceret. Quoniam incipiebat iam puer crescere · vt per eum ostenderet deus mirabilia · lu · 1 · Suscepit israhel puerum suum · recordatus misericordie sue. ¶ Quarto ponitur causa reditus: Defuncti sunt enim: citius mortui sunt q̃ possent christum occidere · ita q̃ spe sua frustrati sunt · vnde sapien · 3 · capitulo · Si celerius defuncti fuerint. non habebunt spem: qui querebant animam pueri: id est vitam pueri · vt perderent. Vnde psalmista. Synagoga potentium quesierunt animam meam. sed in vanum · quia nihil profecerunt · vnde psalmista · Ipsi vero in vanum quesiuerunt animam meam · introibunt in inferiora terre · tradentur in manus ꝛc · quia defuncti sunt. Nota · q̃ dei prouidentia dies malorum abbreuiantur · vt fideles ab eorum persecutionibus liberentur. Matthei · vicesimoquarto capitulo. Propter electos meos abbreuiabuntur dies illi · Ita etiam dies vite Herodis et aliorum ceterorum querentium dominum nostrum ihesum christum perdere defecerunt in vanitate sua · Et anni eorum cum festinatione · quatenus puer dominus noster Jhesus Christus ad terram israhel

rediret. Sed queritur quo sanctus euangelista dicat illos esse defunctos. qui querebant in plurali animam pueri. cum solus herodes hunc legatur quesiuisse. mat. 2. Futurum est enim vt herodes querat puerum ad perdendum eum. Item cum solus herodes legatur esse defunctus. quo dicit defuncti sunt in plurali. Ad primum dicendum est. quod licet herodes principaliter quereret puerum vt perderet. iniquatum plebs fauebat regi. vnde mat. 2. dicitur. quod audiens herodes natiuitatem christi. turbatus est et omnis hierosolima cum illo. et ideo fortasse multi vt placerent regi obseruabant si scirent aliquid de christo vt nunciarent ei vel occiderent. Qualis enim est rector ciuitatis. tales et inhabitantes in ea. eccle. 10. Ad secundum dicendum quod solus herodes. quia erat principalis in facto nominatur. vel quia mors principum magis notatur quam ceterorum. Eo autem mortuo. defuncti sunt omnes qui querebant animam pueri. vel quia omnes destiterunt ab inquisitione christi. aut quia vere ita factum est de iudicio dei. vt omnes qui machinati sunt in mortem christi. infra illud tempus. 7. annorum. simul cum herode et ipsi morerentur. exo. 4. Mortui sunt qui querebant animam tuam etc.

Secunda pars. H

Secundo cum dicitur: qui consurgens: tangitur humanum obsequium. et duo facit. Primo ponitur quomodo ioseph impleuit mandatum obsequium. dixerat illi angelus surge. et hic dicitur: qui consurgens: de terra egipti vt sollicite preberet christo obsequium. ro. 12. Sollicitudine non pigri. spiritu feruentes. domino seruientes. et ideo in sollicitudine quiescere non potuit. vt dicitur hiere. 49. quin statim ad mandatum angelicum implendum consurgeret. Secundo dixerat ei angelus. accipe puerum et matrem eius. quod ipse adimpleuit. quia: accepit: reuerenter: puerum non tanquam pater. sed velut nutricius diligens. exo. 2. Accipe puerum istum et nutri. mihi ego dabo tibi mercedem tuam. et matrem eius velut maritus et comes obsequiosus. rationabile enim est. vt maritus sit oqsequiosus. comes vxoris. ro. 12. Rationabile obsequium vestrum. I Tercio dixerat ei angelus. vade in terram israel. quod ipse adimpleuit vnde subditur: et venit in terram israel: aggei. 2. Veniet desideratus cunctis gentibus. et ideo aduentus eius erat iudeis suscipiendus cum gaudio. vnde zach. 2. Gaude et letare filia sion. ecce venio ego. et habitabo in medio tui. Nota quod terra israel aliquando accipitur pro tota terra promissionis que data est in sortem. 12. tribubus aliquando accipitur spaliter pro terra. 10. tribuum duabus reliquis tribubus iude et beniamin dicitur terra iuda que diuisio inter iudeam et israel facta sub roboam propter peccata

salomonis·vt habet̃·3·re.12·Cū igit̃ angelus dixit ad ioseph vt duceret puer̃ in terram israel.generali vocabulo iudeam mtellexit.non em̃ videbat̃ sibi tales puerū debere habitare nisi in hierusalem·que erat ciuitas regalis et sacerdotalis.qm̃ elegit dñs sion.in habitationem sibi·tum quia in regione natus fuerat·michee.5·Tu bethleem terra iuda ꝛc·tum etiam·quia ꝛsanguinitas christi erat ex iudeis·et ideo putabat eum debere manere in regione antecessor̃ suor̃·Sz angelus per terram israel. galileam mtellexit.Secundo pomit̃ timor prohibens aduentuz ioseph in iudeam:audiens aūt:antiq̃ iudee finib⁹ applicaret: q⁹ archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo aduerbium loci est.illo ergo id est in iudeam:ire:vbi putabat puer̃ debere duci.Timuit ioseph ire in iudeam ne forte archelaus audiens aliqua de christo ipsum occidere quereret zelo regni·Nam propter ambitionez regni filij herodis machinati sūt in mortem patris·a ipse occidit eos·a fratres mutuo se psecuti sunt·per amplius igit̃ archelaus christum fuisset psecutus·si occasione habitationis in hierusalem puenisset ad notitiam eius q⁹ ipse esset quem pater querebat perdere. ℟ Nota q⁹ herodes moriens fecit ꝺm testamentū.in quo archelaū regni instituit successorem·ita tñ vt diadema rome susciperet·aliud em̃ petus fecerat testamentū·in quo herodem antipam regni sui heredē instituerat post antipatrem·quez pater occiderat·Fultus itaq⁹ archelaus auctoritate.secundi testamento mortuo patre·induitus veste candida ascendit in templuz.a variis susceptis a plebe fauoribus sedit pro tribunali·verbis demulcens populū q⁹ in cunctis foret melior patre.et q⁹ etiam regis nomine vellet tempare donec per cesarem esset ꝛfirmata successio·post hoc cū nicolao et ptolomeo secretariis patris secuz deferens patris testamentū·romam pfectus est·Philippo fratre regni procuratore relicto properauit.et herodes antipas·vt de successione regni disceptaret cū fratre·Accidit aūt opportunitas vt etiā philippus illuc accederet intentione nihilominus vt aliq̃ regni ptem si regnum diuideret̃·a cesare susciperet.facta est inter fratres longa disceptatio.Archelao asserente sibi debere regnum a etatis merito.et secūdi testamenti voluntate·Econtra dicebat herodes antipas·primū debere testamentū valere.quod pater sane mentis inscp̃serat·qm̃ ꝺm deficiente vita sil⁹ et sensu pr̃ instituerat·Asserebat aūt ꝛtra archelaū·q⁹ vmbrā regni rerū detulisset ad cesarē·cui ipse corpus rez gerendaz sibi rapuisset.Tandē ex totius senatus ꝛsilio monarchia herodis ī tetrarchias diuisa ē cui⁹ duo

partes date fuerunt archelao scz iudea ⁊ ydumea promissumq̄ est sibi regiuz nomen si rem bene ageret. Herodi aūt antipe cessit in ꝑtem regio transflumen ⁊ galilea. Philippo aūt yturea ⁊ regio draconitidis destinata est. isolescens aūt archelaus nono principatus sui anno aduocatus a cesare romam venit ⁊ depositus principatu damnatus exilio viennam ciuitatem gallie pellitur. principatu itaq̄ eius redacto in prouinciā illo procurator componius a cesare missus est. Igit̄ si ioseph venit de egipto anteq̄ romam proficisceret̄ pro regno obtinendo tunc manifestum est quare timuit ire in iudeam quia archelaus ante ꝯfirmationē negocia regni gerebat ita vt pro herode patre suo regnare diceret̄ et in hoc saluat̄ glo. in hoc loco quo dicit archelaum monarchiam totius regni paterni tenuisse. licet aūt nonduz esset ꝯfirmatus timendum tñ erat ipsi ioseph illuc christum ducere quia occidisset eum. Nam instante azimoꝝ die nouez milia hominū armata manu occidit eo ꝙ pontificem quē herodes precio instituerat ab immolatione prohiberent ⁊ hoc et aut illi obiecit herodes antipas coram cesare. vñ non miꝝ si occidisset christum. et ideo nazareth que erat in finibꝰ regni ad quam rex non accedebat detulit christum. Si aūt ioseph venit de egipto post diuisionem regni tunc apparet clarius quare iuit nazareth qm̄ galilea sub potestate erat herodis et non archelai: Sed tunc est dubium quia etiaz debuit timere manere in nazareth que erat subiecta herodi antipe. Et dicendū ꝙ herodes non erat adeo ferox. vt archelauus. vel melius est dicendū. quia opinio erat ꝙ solū in iudea christus futurus esset rex. Vnde dixerunt magi vbi est qui natus ē rex iudeoꝝ. ⁊ quia galilea cui preerat herodes erat diuisa a iudea. ideo non timebat ioseph ꝙ herodes aliquid mali cogitaret in pueꝝ.

Secunda pars.

Tercio cū dicit̄: et admonitus in somnis: tangit̄ floridum christi habitaculum. vbi tria tangunt̄. Primum est somnialis admonitio. et admonitus in somnis. in quo somno mutatum fuit ꝙ credebat christum debere duci in terram iuda. ecclesia. quarto. Somnus noctis immutat scientiam eius. L Nota ꝙ omnis instructio facta ioseph per angelum in somnis visa est. Quatuor enim instruxit eum angelus et semper in somnis. Primo enim eum hortatus ē ad coniugium. Noli timere accipere mariam coniugem tuam. Secundo instruxit de fuga. Surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram egipti. Tercio precepit de reditu. Accipe

puerū et matrem eius ⁊ vade in terrā ihrusalē. Quarto admo/
nuit de habitatione sīc hic. Iste autē visiones semp in somnis
facte sunt p somnia. Et hoc forte quinq; ex causis. Primo. rōne
ipsius qui nō revelat se nec instruit quenq; nisi aia eius sit ali/
quo modo eleuata assensibilibꝫ. in somnis aūt quiescente aīma
magis est dispositus hō vt revelationē suscipiat angelicā. zach
4. reuersus angelus suscitauit me quasi virū qui suscitat de som/
no suo. Secūda cā vt talibꝫ revelationibꝫ fides adhiberet in vi/
gilia eī potest quilibet hō fingere aliud cū sit. sed apparitio som
niorū non est humanū sed supnaturale opus. vnde etiā dicunt
phi q; somnia vera puenīūt a causa supiori ꝑter maximā solli=
citudinē circa hoiem. Tercia est qr dona gratis licet dīs distri=
buat vnicuiq; put vult. tñ ꝑm q; aliqui sūt magis ad vnā gra/
tiā dispositi magis dat illā gratiā. dispositio aūt maxia ad ve/
ritatē somniorū est castitas. sīc quia ioseph ⁊ daniel a ītinentia
commendant gratiam habuerunt somniorū. Iste aūt ioseph a
pudicicia eo q; fuit virgo. vñ ad visionem somniorū maxie di/
spositus erat. Quarta cā qm de his sommiat hō quorū habet in
vigilia sollicitudinē. eccle. 4. Multas curas secunt somnia. Jo=
seph aūt curā ⁊ sollicitudinē maxiam circa dnīm habuit. Quin/
ta cā ꝑm glo. quia nō erat pr christi nisi putatiuus lu. 3. vt pu/
taret filius ioseph. ideo in somnis apparebat illi angelus. Que
em in somnis fiunt sunt ꝑm opinionē. quia vero beata virgo
vera mater fuit. ideo sibi angelus non in somnis sed in vigilia
apparuit. ℣ Secundo ponit vtilis secessio: secessit: id est se/
cesum cessit ab impetu archelai: in ptes galilee: vt inde incipet
christus operari miracula et liberare humanuz genus et eligere
apostolos. 1. mach. 5. Elige tibi viros et vade et libera fratres
tuos in galilea. Nota q; galileam elegit christus suā habitati=
onē. Erat em inter oēs puincias iudeorū magis abiecta. nunq;
em ex ea magnuz aliquid fuerat. et nunq; inde ꝓpheta aliquis
surrexerat. io. 7. Scrutare scripturas ⁊ qr ꝓpheta a galilea non
surgit. voluit aūt patriaz illā sua presentia decorare. cui omnes
ꝓphete testimoniū phibent act. 4. Tercio ponit humilis habita/
tio: et veniens habitauit in ciuitate que vocat nazareth: nō so/
lum em angelus admonuit eū de puincia ad quā pgeret. verū
etiā de ciuitate in qua habitaret. Nota q; nazareth erat puus
viculus galilee ita abiectus. vt in toto veteri testamento nulla
de ipso mentio fiat. vñ etiā in credibile erat iudeis aliquid boī
inde posse esse io. 1. ℣ nazareth pt aliquid boni esse hūc locum
sic humilē et abiectū saluator elegit. vt dicat in gestis ephesiñ

ꝯsilij. vt ostenderet ꝙ nō in virtute humana. sed in virtute dei veniebat ꝯuertere gentiū multitudinē. Si em̄ habitasset hierusalem que erat ciuitas sapientū. aut rome que potentia humana supabat. dubitare aliquis possꝫ ꝙ nō virtute dei sed aut humana industria. aut potentia gentiū facta esset ꝯuersio. Quarto ponit ꝓphetalis adimpletio: vt adimpleret quod dictuꝫ est per ꝓphetas: tunc implet ꝓphetia cū eueuerit qđ futuꝝ esse predicit. ante em̄ aduentū quasi vacua ē. sed implet ipsius rei veritate. Nota ꝙ ly vt nō tenet causalit sed ꝯsecutiue qꝛ ꝓphetia nō est causa euētus rei. sed ipsa res est causa ꝓphetie. ꝯsecutū tn̄ est hoc bonū ex adimpletione. qꝛ nō apparuerunt ꝓphete mēdaces vn̄ eccle. 35. Da mercedē dn̄e sustinentibꝫ te. vt ꝓphete tui fideles inueniant. N Nota etiā ꝙ dicit ꝓphetas in plurali. qꝛ illud quod subiungit. nō ab vno tm̄. seu aliquibꝫ. sed ab omnibus predictum fuit. qm̄ nazarenus vocabit. Nam isa. 11. ꝟm hebraicā veritatē dicit. Egredietꝫ virga de radice iesse. ⁊ de radice eius nazarenus ascendet. Nota ꝙ nazarenus sanctus vel vnctus seu floridus interpretat. De sanctitate aūt christi tota scriptura plena est. ideo dan. 9dint. ꝙ ipse est sanctus sanctoꝝ. đ vnctione eius dicit in psal. Vnxit te deus oleo letitie. de floritione eius dicit in psal. refloruit caro mea. et iteꝝ. Super ipsum efflorebit sanctificatio mea. Itē nota. ꝙ ex quo christus dictus est nazarenus. antiquitus omnes christiani dicebant nazareni. sed apud anthiochiā mutato nomine dicti sunt christiani. ꝛc.

In festo epiphanie. Prima pars sermonis xviii

A

Vm natus esset ihesus in bethleem iude in diebꝫ herodis ꝛc. mat. 2. Aliqn̄ sic esse vidimus. ꝙ qn̄to aliqui sunt ꝓpinquiores sacris locis. tanto pigriores sint ad ea visitanda. cū tamen sollicite ab extraneis requirant. Rei aūt euidentia sic esse demonstrat. qm̄ ad limina apostoloꝝ petri et pauli pauci italicorum ꝓficiscunt. cū tamen annuatim magna turba populoꝝ đ vltramontanis ꝑtibus illuc accedat. Ecce itaqꝫ ad veneranda primordia christi nascentis de longinquis magi accesserunt. qꝛ ab oriente. isa. 60. Filij tui de longe venient. et tn̄ in quoꝝ regione natus est christus illuc ꝯtempserunt accedere. ymmo qđ crudelissimū est in mortē infantis machinati sūt. De isto aūt aduentu magoꝝ et negligentia iudeoꝝ in euangelio agit presen festiuitatꝭ vbi tria tangunt. Primo magoꝝ diligens inq̄sitio ⁊ solicita. Scđo iudeoꝝ malig̃ ꝑturbatio et iniq̄ ibi. audiēs aūt

herodes. Tercio leta quesiti iuentio et deuota ibi qui cū audis
sent regem. Circa primū tria facit. Primo exprimit saluationis
ortum exultabilē: Cū natus esset: de matre virgine ineffabilit̄
et iā tredecim dies a natiuitate eius effluxerant. Deinde ponit
nati nomen: hiesus: qui saluator interpretat̄. non quicunq; er-
go natus. sed qui populū suū debebat saluū facere a peccatis eo
rū. mat. 1. ⁊ qui venturus erat princeps vniūsalis. eccle. 49. hō
natus est princeps fratrꝝ. firmamentū gentis. rector frm̄. stabi-
li mentū populi B Deinde ponit natiuitatis locū: in beth
leem iude: iude addit ad differentiaꝫ alterius bethleē que est in
galilea in tribu zabulon. Nota q̄ ista bethleē in qua natus est
christus prius dicta est effrata. sed ꝓpter abundantiā frugū tpe
boos et ruth dicta est postea bethleeꝫ quod interpretat̄ domus
panis. In ista aūt ciuitate natus ē christus vt dicit̄ lu. 2. vt oñ
deret se ex dauid carnē sumpsisse qui fuit bethleemites. et vlte-
rius q̄ panis viuus angeloꝝ est christus. qui de celo descendit
ideo in domo panis voluit nasci. ꝯceptus em̄ fuit floridus et iō
in nazaret ꝯceptus est. ortus aūt eius est fructuosus ideo in do
mo panis nascit̄. occasus eius pacificus q̄ morte ipsius reconci
liati sumus deo. et ideo in visione pac̄ hoc est in irl̄m passus ē
C In diebꝫ herodis regis: q̄ anno regni eius. 3. Nota q̄ re-
gnū iudeoꝝ interruptū fuit a captiuitate babilonis annis qua/
dringent̄ septuagintaquinq; et tribꝫ mensibꝫ. post hoc tp̄s pri/
mus sibi regni iudeoꝝ imposuit diadema aristobolus filiut Jo
hannis hircani. cuius pater fuit simon machabeus vltimus fili
oꝝ mathathie. Hic aristobolus adeo nequā fuit vt mr̄em ꝓpri/
am in vinculis fame ꝯsumpserit. tribꝫ minoribꝫ suis fratribꝫ cuꝫ
ea parit̄ religat̄ antigonū etiaꝫ fratrē suū quē plurimū dilige-
bat iussit īterfici. Mortuus est aūt cū vno regnasset anno quo
mortuo vxor eius. q̄ ꝓlem ex eo non susceperat. fratres mariti
soluit a vinculis maiorem natū scꝫ alexandꝝ regem ꝯstituens.
iste secundū a se frm̄ interfecit q̄ regno aspirare videbat̄. terci/
um aūt coegit viuere priuatū. hic pessimus fuit et odiosus po-
pulo. Regnauit aūt. 38. annis et moriens regnū reliquit vxo/
ri noīe saluia que dū regnaret hircanū primogenitū pontificeꝫ
declarauit. Alteꝝ vero filiū scꝫ aristobolū priuatū coegit viue-
re. Mortua aūt est mulier anno nono regni sui. qua mortua.
aristobolus ꝯ̄ fratrē collegit exercitū ⁊ ip̄m deuicit tandē ea le/
ge in ꝯcordiā redierūt vt aristobolus regnaret hircanus vero
esset pontifex post hoc pompeius hierosolimā veniens captiuū
duxit aristobo. cū duobꝫ filiis eius scꝫ alexan. et anti. totidēq;

filiabꝰ facta est autem disensio inter pompeium cū senatu ⁊ iuliū
cesarem sed vicit cesar et fugauit pompeiū. misitq; aristo bolum
in siriā cum duabꝰ cohortibꝰ facile putās ꝑ eum sibi subiugare
iudeā. sed astudiosis pompeii. veneno perit. Aristobolus occi/
ditur. ⁊ filius eius alexander a scipione securi ꝑcussus. quibus
mortuis antipr̄is gratia regnū iudeorū Hyrcano cessum est
ita tñ ne rex vocaret. cuius neptem Mariagenē Herodes anti/
pr̄is filius suscepit vxorem. amore cuius etiā se fecit crucifi
sed tamē eā postea fecit occidi. Tandem herodes amicitia An/
tonii et quia affims erat hyrcano ꝑ cesarem factus est rex in iu/
dea mortuo antonio. cū herodes negotia cesaris ꝑuideret egis/
set. adiuncta sūt regno eius ydumea ⁊ regio Draconitidis to/
taq; maritima. Vocatus est aūt herodes ascalonita. nō q; inde
fuerit natione. potest em̄ dici idume9 mater vero Cypris nōie
neptis fuit regis arabū. sed q; m ascalone domū regiā edifica/
uerit. Iste post quinq; reges supradictos quoꝝ regnū longo
incepat tpe a trāsmigratōe babilonis. ꝑm9 regnauit alienige/
na. cuius regni tertio anno nat9 est xp̄us. ❡ Nota q; tres
cause assignāt a sanctis quare nativitas saluatoris describit ꝑ
regē alienigenam ꝑma ꝑm Rabamū quatenꝰ ex ipa descriptio/
ne innuat completā esse ꝓphetiam illam. Gen. 49. Non auferet
sceptrū de iuda. ⁊ dux de femore eius ⁊c. Secunda causa est ꝑm
Crisō. vt ostendatur completum esse tempus septuaginta eb/
domadaꝝ. de quo dicit. Daniel. 9. q; tunc vngedus esset san/
ctus sanctorum. et vnctio iudeorum cessaret. septuaginta ebdo/
made sūt ebdomade annoꝝ. vt septem anni sint vna ebdoma/
da. et ideo septuaginta ebdomade annoꝝ faciunt annos qua/
dringētos ⁊ nonaginta. qui numerus annoꝝ completus erat
xp̄o veniente. Tertia causa est ꝑm eundem Crisō. quia quādiu
populus iudaicus erat sub regibꝰ ꝓpne gentis. mittebant ad il/
los ꝓphetas. nunc vero subditis imperio gentium tamq; maiori
tribulationi op̄ssis. mittit illis saluator. Quinta causa quia re/
gno deficiente iudeoꝝ. xp̄i regnuꝫ debebat initiari. ❡ Secū/
do ponit magorum aduentus: ecce: quasi subito et ex impro/
viso: magi: quasi sapia magni. Vnde non q; chaldeorum lin/
gua qui grece dicuntur philosophi. Magi appellabantur. et
maxime qui stellarum cursibus euentus rerū iudicant. vnde isti
non tantum caldeorum lingua dicti sunt magi. quia sapientia
magni. sed a iudeis eodem vocabulo nominati sunt. quia ex
apparitione stelle regis ortum iudicauerunt. verum tempore
presenti et antiquitus etiam magus dicitur ab imagine. eo q;

prestigiis quibusdam apparere faciebant subito aliqua mirabilia·quales fuerunt sapientes pharaonis·de quibus dicitur exodi·8·Q multa similia moysi signa fecerunt. Est etiam sciendum q istī magi tres fuerunt numero. Et erant reges in plaga orientali·et non soli venerunt. sed cum multo comitatu. vt dicit glo. Deinde ponit vnde venerunt: ab oriente: vbi scientia viget astrorum: venerunt: ad orientem lucem ex virgine· Isa·42. Vocat ab orieente iustum vt sequatur se. Deinde ponit vbi applicuerunt: hierosolimam: illuc enim ascenderunt tribus domini·ad ofitendum nomini domini. ℣ Nota q quatuor sunt cause quare isti hierosolimam venerunt·Prima·quia stellam quam viderant aut supra hanc erat ciuitatem·aut versus eam dirigebat aspectum·Secunda·quia intelligentes iudeorum regem esse natum·non nisi in ciuitate regia eum putauerunt esse querendum. Tercia causa·quia vt dicit glo. cum fuerunt prope hierusalem·occultauit se stella. iter eorum dirigens et ideo coacti sunt ciuitatem ingredi prophetarum et sapientum vt eorum discerent oraculis q occultato sidere inuestigare non poterant. Quarta causa vt ofunderetur iudea que christum agentibus solicite exquisitum non querebat·Quinta causa ꝑm glo. vt impleret illud Isa. z. De sion exibit lex et verbum domini de hierusalem. Tercio ponitur mirabilis interrogatio. quo ad tria·Venerunt enim: dicentes vbi est: Ecce mirabilis questio q de eo qui dicit·Celum et terram ego impleo·Iere.23·Inquiratur vbi est. et possumus respondere quia iacet in presepio et fulget in celo qui natus est. Ecce secundum mirabile. quia de noua generatione illius queritur de quo dicitur. Ante lucifer genui te·et qui inenarrabiliter ab eterno patre indesinenter generatur: rex iudeorum: Ecce tercium mirabile. vt ille de quo dicitur·Regnabit super omnes gentes. Vnius tm populi rex describatur. Et attende q credebant forte isti magi inuenire mirabilia mundana sc matrem regis nati diademate fulgentem·regale palatium·pompam famulantium·cunctaq regalia insignia·sed maius est miraculum dum ipsi pro certo eum crederunt esse regem. et viderunt sibi famulare celum·et tamen nihil secularis ambitionis reperierunt·sed in humili repositum tugurio. Vnde bern·Si rex est qui queritur·vbi aula regalis. stabulum vbi thronus. in presepio. vbi camera regalis·solius marie presentia·Et aug·dicit in sermone. Non erat huius regis etas seculi. cui adulatio humana seruiret·Non de membris purpura· non in capite diadema fulgebat·non pompa famulantium·non

terror exercitus · non gloriosior fama populorum · iacebat in presepio puer ortu recens . exiguus corpore contentibilis paupertate.

¶ Nota quod iste regalis titulus quo christus dicitur rex iudeorum · ipso etiam moriente deleri non potuit · vnde pilatus superscripsit causam mortis in ligno crucis · iesus nazarenus rex iudeorum · Iste autem titulus semper fuit gentibus approbatus · sicut magis et pilato · sed iudei hoc audito turbationem habuerunt sicut de hoc christum accusauerunt · Jo. 19 · Item huic titulo renunciauerunt · Jo. 19 · Non habemus regem nisi cesarem . Item hunc titulum publicari prohibuerunt . Jo. eodem c. Noli scribere rex iudeorum . sed quia ipse dixit rex sum iudeorum . Item huic titulo insultauerunt dicentes . Si rex israhel est descendat nunc de cruce · Completum est enim in eis illud quod dixit dominus ad samuelem · Abiecerunt me ne regnem super eos · et ideo cum primo essent populus eius · et oues pascue eius . quia negauerunt eum · vagantur absque dominio eius . dani. 9 · Non erit eius populus qui negaturus est eum

H Quarto ponitur causa aduentus incitatiua : vidimus enim stellam eius : eius scilicet qui fecit illam quem et suum luce noua demoestrabat opificem . Baruch. 3. Stelle luxerunt ei cum iocunditate qui fecit illas : in oriente : quod potest intelligi duobus modis · Vno modo quod ipsi existentes in oriente viderunt stellam · non quidem in oriente sed super iudeam existentem . Isto modo intelligitur quod ipsi existentes in oriente stellam viderint ex cuius aspectu cognouerunt in iudea natum esse christum · Nota quod ista stella differebat ab aliis duodecim modis . Primo in substantia · quoniam aliarum stellarum materia est celestis . et quinte essentie · Substantia vero istius corruptibilis fuit quia cum de nouo nihil materiam habens creetur . si celum est solidissimum · oportuit substantiam huius stelle ex his esse corruptibilibus . Secundo differebat quo ad principium efficiens · quia alie stelle a deo per verbum create sunt . nulla cooperante creatura . sed ista per verbum atque angelico est est ministerio condita . Tercio differt in duratione quia cum alie a principio mundi sint condite et in eternum debeant permanere · istam tamen christus infans creauit ipso nascente que desinit esse postquam magos perduxit ad christum · licet magister dicat in historiis opinionem quorundam fuisse quod ista stella cecidit in puteum bethleem . et quedam sancte virgines ipsam viderint tempore paule et eustochij · quod nec credi quidem nec recitari dignum est · Quarto differt ab aliis stellis in situ . eo quod alie sint in celo . ista vero erat in aere non longe a terra . Quinto differt in magnitudine . quoniam vt dicit ptol . quelibet stellarum firmamenti visibilis nobis maior

est tota terra. sed ista non erat forte vltra quantitatē vnius aut duoꝝ cubitoꝝ. Sexto differebat in motu et statu. quia cū alie ꝯtinue moueant orbiculariter. motus tñ istius rectus erat ⁊ eū/tibꝰ magis ibat. quiescentibꝰ vero quiescebat. Septimo differebat in claritate. quia alie stelle habent claritatē a sole. et ipso lucente non lucent ista vero cū ex se lucida esset die noctuqꝫ splē/debat. nec splendorem eius solis claritas obfuscabat. Octauo differebat in motore. quia alie stelle non habent appropriatos motores. sed istam stellam dixerunt quidam fuisse spiritum san/ctum apparentē in figura stelle christo nato. quemadmodū postea sup eum apparuit in columbe specie. sed hoc vanum est. cū ex scriptura non habeat testimoniū. nec ratio vrgeat credere. ⁊ ideo dicendū est. ꝙ motor eius fuit angelus. qui natiuitatē chri/sti pastoribꝰ nunciauerat. Nono differebat in significatione. qꝛ alie signant tempus ⁊ annoꝝ distinctionē. vt dicit gene. 1. ista aūt creatoris significabat natiuitatē. Decimo differebat in effe/ctu. quia alie stelle habent efficaciam hic inferius ad transmu/tationē omnis rei materialis. ista aūt nullū habebat effectū nisi vt dicit leo papa. ꝙ nouitate splendoris sui facile in se tuentiū oculos raperet. et in admiratione suspenderet. Vndecimo diffe/rebat. quia cetera astra mundi creauit dñs in ministeriū cunctis gentibꝰ que sub celo sunt vt dicit deutro. 4. hec aūt stella in mi/nisteriū solius est ꝯdita creatoris. Vnde aug. Celū inquit huic infanti vultu clarioris stelle arridet. Duodecimo differebat. qꝛ cū quelibet stella appareat his qui sunt sub emisperio eius. ista tñ stella solis tribꝰ magis legit esse visa. Deinde ponit cau/sa finalis istius aduentus: et vidimus: festinanter quia in tre/decim diebꝰ tm̄ venerūt quantū ꝑ mensem suffecisset venire. et hoc quidem vel diuino miraculo factum est. vt dicit abacuch. 1. Suscitabo dicit dñs caldeos gentē felocem vel sup dromedarios venerunt. qui sunt animalia velocissima. ita vt vna die centuꝫ miliaria et amplius currant. ⁊ dicunt a dromos grece quod la/tine dicit cursus aut velocitas. Isa. 6. Dictū est ad hierusalem d̄ hoc aduentu. Inundatio cameloꝝ operiet te. dromedarij ma/diā et effa: adorare: reuerenter. psal. venite adoremus et ꝓcida/mus ante deū: eum: singulariter. Deutro. 6. Dñm deum tuum adorabis. et illi soli seruies. I Querit quare isti magi ex vi/sione stelle moti fuerint venire in iudeaꝫ. Et quatuor cause red/dunt a sanctis. Primo dicit aug. ꝙ angelus eis dixit vt prope/rarent adorare in iudeam natum quem stella monstrabat. Se/cunda causa vt ideꝫ dicit est quia ipsi fuerunt successores balaā

qui de ortu istius stelle predixerat. Nui. 24. Christi principatū esse futuꝝ sup omnes gentes. et ideo videntes preter ordinem nature istam stellam fulgere. cognouerunt q ipsa erat de qua predictū fuerat. Fulgen. in sermone. Hec stella nunq̄ ante apparuit. quia tunc eam puer iste creauit. et magis ad se venientibꝰ preuiā demonstrauit. Terciā causam adducit criso. ex opinione aliquoꝝ dicentiū. q quedam gens erat apud occeanū. in principio orientis. penes quos erat scriptura nomine seth. quod interpretat̄ resurrectio que ꝯtinebat de stella apparitura. Gens igit̄ illa p singulas generationes ascendebat montē nomine victorialē. et orabant cū silentio tribꝰ diebꝰ expectantes. Si forte stella ista beatissima illis appareret. sed nato christo eis orantibꝰ stella apparuit. et descendit sup montē hn̄s in se quasi formaꝫ pueri puuli gestant̄ in dextro. et in humeris aureā crucem. qui dixit eis vt quantotius in iudeā proficiscerent̄. Quarta causa est. quia noue stelle ꝯsueuerunt oriri in natiuitate magnoꝝ regum. Isti igit̄ tanq̄ philosophi iudicauerunt mirabilem et singularem esse regem quem talis stella demonstrabat. vnde dicit leo papa. q genti orientalis plage que expectandorum siderum arte pollebat. noua claritas stelle illustrioris apparuit que intuentiuꝫ animos ita admiratione sui splendoris impleuit. vt nequaq̄ crederet negligendū. q tanto demonstrabat̄ in dicio. signum accipiens nati pueri. qui sup omnē esset israhel regnaturus. R Querit̄ quare christus stelle ministerio suum ortuꝫ voluit gentibꝰ manifestare. Et tres assignant̄ cause huius. Prima qꝛ gentiles venerabant̄ celestia corpora. sapi. 3. Giruꝫ stellaꝝ deos putauerunt. vnde etiā caldei stellam colūt pro deo. appellantes eam reginā celi. Jere. 44. Sacrificabant regine celi. Potuerunt igit̄ gentiles cognoscere stellam non esse deum dum nato famulant̄ infanti. et hoc modo dioni. ariopagita venit in cognitionem dei. per inconsuetam solis ecclipsim in passione dn̄i. vt ipse dicit in epistola ad apolophanū. Secunda causa est. quia debuit eius natiuitas p excellentiores reuelari creaturas. In spiritualibꝰ aūt nihil est angelo excellentius. ita nec in corporalibꝰ aliqui dignius stella. Et ideo per vtraq̄ christi natiuitas est laudata. psal. Laudate eum omnes stelle et lumē. Tercia causa est quia in christo est diuinitatis lumē vnde ipse dicit apoca. vltimo. Ego sum radix et genus dauid stella splendida et matutina. et ideo eius noua natiuitas non syderis debuit illustratione clarescere. ꝛc.

Secundo cū dicit: audiens aūt: tangit iudeoꝝ malig/
na et iniqua ꝑturbatio. Vbi tria ponunt. Primū est
generalis commotio tam principis q̄ꝫ plebis: audiēs
aūt herodes rex: huiuscemodi famā magoꝝ ab orien/
te venientiū: turbatus est: Dani. 11. Fama turbauit eū ab ori=
ente. Dicit hic aug. in ser. Quid erit tribunal iudicantis. qn̄ su/
perbos reges cuna terrebat infantis. ꝑtumescant reges ad dex=
tram patris iam sedentē. quem rex impius timuit adhuc mr̄is
vbera sugentem. Nota q̄ tres sunt cause quare herodes tur=
batus est. Primo qꝛ timuit ne aliquis esset natus ex stirpe re=
gali. aut de ꝓgenie hircani cui daret regnū. et ipse velut alieni/
gena abiceret. neemie. 2. Contristati sunt afflictione magna q̄
venisset hō qui quereret ꝓsperitatem filioꝝ israhel. Secundo tur/
batus est. quia edictuꝫ erat romanoꝝ vt nemo diceret rex aut
deus nisi voluntate eoꝝ. Jo. 16. Omnis qui se regem facit ꝯtra/
dicit cesari. et ideo turbatus est zelo edicti cesaris. Tercio tur=
batus est. qꝛ vt dicit gre. Semꝑ tererna altitudo ꝯfundit cū cel/
situdo celestis aperit. ¶ Deinde ponit plebis ꝯformitas cū
principe: et omnis hierosolima cū illo: turbata est. Debuisset
gaudere videlicet de rege nato. psal. Turbati sunt et moti sunt
sicut ebrius. et omnis sapientia eoꝝ deuorata est. Tres aūt vi/
dent esse cause quare simul cū eo turbati fuerunt. Primo vt cō/
formarent se turbato regi. quatenus ostenderent se diligere ip=
sius regnū. vnde dicit ꝓuer. 28. Qꝛ princeps impius suꝑ popu/
luꝫ pauperē sicut leo rugiens et vrsus esuriens. etiā ministros
cōformabit in impietate. eccle. 10. Qualis rector ciuitatis. tales
habitantes in ea. Secundo turbati sunt ex ꝯfusione. q̄ alienige/
nis esset reuelata natiuitas regis eoꝝ ipsis ignorantibꝰ. Aba.
3. Audiui hoc a gentibꝰ et ꝯturbatus est venter meus. a voce
ꝯtremuerunt labia mea. Tercio turbati sunt timore preliorum
que inter reges ꝯsueuerunt esse. dū quod vnus alteri vult acci
pere. nitit alter defendere. Credētes ḡ christū violenta manu vel/
le dn̄iuꝫ accipe ab herode. timuerunt pericula gladij et mortis.
Jere. 15. Turbabunt et insanient a facie gladij. Nota q̄ vt
dicit criso. Non solum herodes cū iudeis turbatus est. sed etiaꝫ
diabolus. Herodes quidem timens regni terreni successorē. dia
bolus vero timens inferni spoliationē. suam punitionē a princi/
patu mundi dispositionē. humani generis redemptionē. et ce=
lestis regni reparationeꝫ. Vnde dicebat diabolus ꝑm q̄ recitat
beatus aug. Quis est qui huc me nesciēte ingressus est mundū.
huic nato celū radio stelle letioris arridet atq̄ in honorē ipsius

ministrantes ei angeli sidera terrasq; concurrunt. Et exultantes annunciant. quam non intelligo nouitatem. quid agam? quo me ꝯuertam fortiorem sentio. puto illum in regno meo velle regnare ne forte deus sit iste quem nullum potest maculare delictum. N Secundo ponit̄ Herodis fraudulenta inquisitio de tribꝰ. scꝫ loco. tempore. et certitudine natiuitatis. Et primo ponit̄ a quibꝰ inquisiuit de loco: et ꝯgregans omnes principes sacerdotum: quos dauid ꝯstituerat ad dei cultum ampliandū. et erant numero vigintiquatuor. Congregauit eos. qm̄ vt dicit̄ deutro. 24. ad verbum sacerdotū pendet omne negocium vtpote qꝛ diuinis oraculis veritatem debebant cognoscere: ⁊ scribas id est doctores populi qui scripture intelligentiā declarauerant natum regem: scicitabat̄: id est inquirebat ab eis: vbi christus nasceret̄: Et attende christum appellat. quez illi regem nominabant more iudeoꝝ qui regem ꝓprium christum ab vnctione nominant. Nota q ꝓpter tria inquirebat herodes de natiuitate cristi. Primo vt satisfaceret īterrogationi magoꝝ. Secundo vt cōplaceret iudeis pretendens q illius gentis desideraret honorem Tercio vt cognito natiuitatis loco illuc accederet ad christum. occidēdū. O Et est attendendum q herodes impius in hoc facto morale tribuit documentuꝫ. vt in rebꝰ arduis et maxime spiritualibꝰ. religiosoꝝ ⁊ sapientū consilia requiramus. iuxta illud deutro. 17. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū esse perspexeris. venies ad sacerdotes leuitici generis. et ad iudicez qui fuerit in illo tempore. queresq; ab eis qui iudicabunt tibi iudicij veritatem et sequeris sententiam eoꝝ. nec declinabis ad dexteram vel ad sinistram. Deinde ponit̄ eoꝝ responsio: at illi dixerunt in bethleem iude: et in hoc detestabilis est duricia cordis iudeoꝝ. quia scientes locum natiuitatis christi. non quidem esse in longinquis partibꝰ sed in regione eoꝝ. illuc tn̄ ire neglexerunt cū ad hoc eos hortet̄. isa. 2. c. dicens. venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. et ideo dicit dauid. q iurauit dn̄o et votum vouit deo iacob. se non introire tabernaculum domus ꝓprium. nec ascendere lectum stratus sui. nec dare somnū oculis. aut palpebris dormitationez. donec inueniret locum dn̄o. tabernaculū deo iacob. Deinde q dixerat scripture auctoritate ꝯfirmat: Sic em̄ scriptū est ꝑ prophetam: michee. 5. que scriptura mentiri non potest quia a spiritusancto est. et ideo futuꝝ est quod dicit̄ dani. 6. Confirma rex sententiam. et scribe decretū: et tu bethleem terra iuda: littera nostra habet ⁊ tu bethleem effrata. quod vtrunq; dicit̄ ad differentiā alterius

bethleem existentis in galilea in tribu zabulon transiordanē.
Nam bethleē terra iuda primo effrata dicebat̄. de qua etiā dicit
dauid. P Ecce audiuim9 a principibꝫ et scrib eū suple esse in
effrata. inuenimus eum in campis silue: nequaquā minima es
in principibꝫ iuda: id est ꝑm remigiū. quamuis minima videa-
ris inter vrbes principatū habentes. tn̄ minima non es. Litte-
ra nostra dicit ꝑuulus nō es in milibꝫ iuda. et est sensus ꝙ par-
uulus esset vicus inter mille vicus iuda: ex te em̄: localiter: ex
iet: subito et ex improuiso quasi fulgur. Zach. 9. Exiit vt ful-
gur iaculū eius: dux: isa. 55. Dedi eū ducez ac preceptorē gen-
tibꝫ. ipse qui ducit ī terrā viuentiū lacte et melle manantē quā
iurauit patribꝫ nostris: qui regat populū meuz israel. Nota ꝙ
eius regnum habet iusticiā ⁊ seueritatē. psal. Reges eos in vir-
ga ferrea. et tanq̄ꝫ vas figuli ꝯfringes eos. Secūdo habet man-
suetudinē ⁊ benignitatē. apo. 7. Agnus qui in medio throni ē
reget eos. Tercio est vtile in omni commoditate. psal. Dn̄s re-
git me et nihil mihi deerit. Quarto est preseruans ab omni ad-
uersitate. isa. 49. Nō esurient neq̄ꝫ sitient. ⁊ non percutiet eos
estus et sol. quia miserator eoꝝ reget eos. Vere gloriosa fuit ci-
uitas ista bethleem vt dicit criso. quia nullus illustrem fecit sue
natiuitatis ciuitatē nisi christus. post natiuitatē em̄ veniunt a fi-
nibꝫ orbis terraꝝ visuri presepe et tugurij locū. sicut de beato ie-
ro. legimus et de paula et eustochio. Deinde postq̄ꝫ herodi in-
notuit de loco natiuitatis. Nunc inquirit de tempe: tunc hero-
des clam vocatis magis: clam eos vocauit. vt ipse solus tem-
pus natiuitatis cognosceret: Diligenter didicit ab eis tempus
stelle que apparuit eis: dicit criso. ꝙ bienniū ante christi natiui-
tatē stella illis apparuit. sed fulgen. dicit ꝙ etiā credibilius vi-
det̄ nouam stellaꝫ primo in natiuitate christi apparuisse. nam cū
stella regis ortū nunciaret. magi si vidissent eam ante bienniū
statim arripuissent ꝑ annū iter. et ita magno tempe ante christi
natiuitatē hierosolimā venissent. hoc idem apparet ex interroga-
tione eoꝝ. Dicebant em̄ natum esse regem iudeoꝝ. quia stellā
eius in oriente viderant. hoc tercio apparet ex diligenti inquisi-
tione herodis. qui tempus stelle inuestigauit vt ex hoc nascen-
tis ortum cognosceret. Tercio postq̄ꝫ innotuit herodi de loco ⁊
tempore. nunc vult certificari de ꝯditionibꝫ pueri. Et mittens
eos in bethleem sicut principes sacerdotū et scribe dixerant. Di-
cit beatus aug. ꝙ iudei in hoc facto cum mittunt ceteros ad chri-
stum et ipsi non vadunt. similes sunt fabricatoribꝫ arche noe.
qui aliis vt euaderent ad iumentū prestiterunt. et ipsi diluuio

perierunt. Item similes facti sunt lapidibꝫ milliariis stantibꝫ iu/xta vias ad distinguenda milliaria. qui viam aliis ostendunt. nec p eam ambulant. ℣ Dixit eis ite in bethleem et interrogate: ab incolis regionis et fide dignis: diligenter ne forte decipiamini: de puero: ex quibꝫ parentibꝫ natus sit. cuius forme. cuius etiam additionis. et non interrogate de rege sed de puero. quia relatione magorū de tempore stelle. existimabāt eum esse infantem. Vel vt dicit crisо. Non dicit de rege. quia primāpatꝰ nomine vocari eum non sustinebat. Deinde mandat renuncia/tionem: et cū inueneritis renunciate mihi: ecce fatuitas. quia omnis homo non p alium. sed p seipsum debet querere deum: vt et ego veniens adorem eum: falsa fuit herodis promissio qz vt dicit crisо. deuotionem promittebat sed gladium accuebat

Nota vt dicit raba. q̄ finxit se herodes vultu et verbis eum adorare velle. quem inuida cogitatione tractabat occidere. Et hoc propter tria. Primo ne crudelez sed deuotum se ostenderet. Secundo vt magi alacrius ad ipsum redirent. Tertio ne ipsum iudei ab eo absconderet. Nota q̄ quidam adorant vt occidant. quidam vt illudant sicut milites illi qui genu flexo ante christum dicebant. Aue rex iudeorꝫ. quidam vero vt proficiant merito et premio. sicut deuoti fideles ꝛc.

Tertia pars

Tertio cum dicit qui cum audissent regem. tangit que/sitorꝫ leta inuentio ⁊ deuota. Inuenerunt eū stellaz et christum. vbi tria ponunt. Quorꝫ primū est iocundus recessus: qui cū audissent regem: impantē de diligenti inquisitione ⁊ de reditu: abierunt: Crisо. nihil inquit mali suspicantes: ℟ Et ecce stella quā viderant in oriente antecedebat eos: tanq̄ lucerna diuini luminis vt ipsa duce ipsorꝫ via dirigeret. Job. 29. Splendebat lucerna eius sup caput meum. et ad lumen illius ambulabam in tenebris. Sed queritꝫ quare stellam nup viderunt nūc vero non. et dicendū ꝑm glo. q̄ iudeam ingressi deserunt stelle ducatu ꝓpter tria. Primo. vt cogant ex lege et ꝓphetis accipere testimoniū. Secundo quia diuino auxilio destituit qui querit mundanum. Tertio quia non inueniebat signum datum infidelibꝫ fidelibꝫ apparere stetim. at egressi ciuitatem stella illis apparuit vt ipsorꝫ dirigeretur iter.

Deinde ponit terminus motus stelle: vsq̄ dum veniens staret: immobiliter: supra: tuguriū: vbi erat puer: Dicit aūt christus puer ratione puritatis et innocentie. ratione humilitatis

et obedientie · ratione liberalitatis et beniuolentie · Nota q̄ fuerunt quidam heretici prestillianiste noīati · qui dicebant omnem hominē sub quibusdam natum ɔstellationibꝫ · et eaꝝ virtute agere quecunq̄ facit vnde etiam de christo dixerunt q̄ hec stella que ī natiuitate eius apparuit fatū ipsius fuit. ɔtra quos arguit beatus greg · in omel · dicens · q̄ dum stella ꝓgredit̄ ad pueꝝ et non puer ad stellam. manifestum est q̄ non puer propter stellam sed stella ꝓpter pueꝝ facta est. S Deinde ponitur gaudiū de apparitione stelle: videntes aūt eam: que ita se illis occultauerat vt videre eam vlterius non sperarent: gauisi sunt: corde sicut naute exultant cum post longam occultationē apparet illis tramontana: gaudio magno: ore. quia veritatis effecti sunt nuncij. valde: in effectu ex spe inueniendi quē querebant iudeoꝝ regem. Nota q̄ quadruplex est cā istius gaudij · Prima quia magis gaudent homines de inuentione rei perdite q̄ꝫ de possessione eius. Secundo quia apparebat iudeis eos veꝝ vidisse vidimus stellam eius in oriente · Timebant em̄ ne iudei eos fantasticos et delusos putarent · Tercio qꝛ de loco natiuitatis christi responsum humanū habuerant · quod falax est. et ideo dolebant in ambiguo positi quem locum adirent · queꝫ etiam natū ibidem adorarent · sed celeste signum dedit eis certitudinem · Quarta causa quia ipsius stelle aspectus animā faciebat gaudere. Secundo ponit̄ magoꝝ deuotus ingressus: et intrantes domum: quam lucas appellat diuersoriū · psal · Introibimus in tabernaculum eius. adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius. Vbi ɔsidera feruorem deuotionis ipsoꝝ · quia non retraxit eos a debita reuerentia despectus locus in quo saluator natus est quia non degebat in palatio sicut herodes. sed in diuersorio · non erat positus in preciosis cubilibꝫ sed presepibus. non sericis inuolutus sed fasciis: inuenerunt pueꝝ: vt dicit leo papa quantitate ꝑuulum · aliene opis indiguū fandi impotem et nulla ab humane infantie generalitate discretum · Sed vt dicit criso · Gaudebant oculi eoꝝ ɔtemptibilem pueꝝ aspicere qꝛ spiritus cordibꝫ eoꝝ terribilem illum monstrabat: ⁊ maria matre eius: Inuenerunt virginem vt dicit criso · non diademate coronatam aut in lecto aureo recumbentem · sed vix tunicā vnā habentem. non adornatum corporis · sed ad tegumentū nuditatis qualem poterat habere carpentarij vxor ꝑegre constituta.

T Deinde exprimit̄ eoꝝ deuotio quantū ad duo scꝫ in reuerētia et munē. vñ dicit: et ꝓcidentes: iste cultus soli deo ɔueīt ps̄. veīte adoremꝰ et ꝓ. ꝛc. et iō timēdū est ne ad creaturam trā

sierat. vnde ysai. 3. Timui ne honorē dei mei transferā ad hominēs. et ne quenq̄ adorarē excepto deo meo: adorauerunt eū: psal. Adorabunt coram te dñe. et glorificabūt nomen tuum. et attende q̄ non adorassent magi sic puulum n attentibilē puerū nisi in eo aliquid diuinū cognouissent. Nota q̄ isti fuerunt primi de quibo legit q̄ christū adorauerunt. et bonū fuit primapium. q̄ gentiles. ideo exultandū est. q̄ fuerunt primitie adorationis gentiū. Secundo fuerunt reges. et ideo venerari debem9 eorū dignitatē. psal. Adorabūt eum omnes reges terre. Tercio fuerunt sapientes et philosophi. et ideo admirari debemus eorum humilitatē. ex quo patet q̄ isti tres magi cū christum adorauerunt. demonstrant q̄ christo subiecta sunt omnis natio. dignitas. et sapientia. ℣ Deinde ponit munerū oblatio: et apertis thesauris suis: Thesaurus dicit a thesis quod ē positio n aurum. et est locus vbi seruant preciosa queq̄ et maxime aurū. Illi igit aperierunt thesauros diuitiarū suarū in quo sunt omēs thesauri sapientie et scientie dei absconditi. coll. 2. obtulerunt ei munera. in simplicitate et letitia cordis. 1. palip. 29. in simplicitate cordis mei letus obtuli vniūsa hec. de hac oblatione predixit dauid dicens. Tibi offerunt reges munera. Nota q̄ propter quinq̄ obtulerunt munera christo. Primo ꝓpter assuetudinem arabum qui postq̄ adorauerunt quempiam. illi offerunt munera. Secundo vt ostenderent eū esse deum. qui dixit exo. 3. Non apparebis in aspectu meo vacuus. Tercio vt oīderent se ab eo temporalia habere. quia terram dedit filiis hominū. et ideo feudum illi reddebant. Quarto vt pauptati eius subueniret. Quinto vt ex distinctione munerū additionem demonstrarent infantis. qualis est em̄ vnusquisq̄ taliū est munerū dign9 ℟ Inde ponit munerū distinctio: aurū thus et mirrā: ꝑm gl. quilibet eorū hec tria obtulit. Patri em̄ persarū et araba vñ isti erant habundat auro et aromatibo. Nota q̄ ista oblatio multipliciter commendat. Primo a largitate q̄ apertis. ostra auaros qui claudunt horrea. vel primas accipiunt vnde pauperibus subueniant. Secundo a preciositate. q̄ thesauris ō eos. qui peiora tribuunt deo similes caym. iudi. 2. Ve illis qui viam caym abierunt. Tercio a ꝓprietate. suis ō eos qui de alieno volunt facere largas expensas. Quarto a primitate. q̄ obtulerunt preueniendo preces ostra eos. qui volunt multum rogari nescientes q̄ progamma sunt dati precium. Quinto a pietate quia ei scilicet christo contra eos qui tribuunt histrionibus et meretribus et vane expendunt. Sexto a liberalitate eorum. quia

munera non ex debito · sed ex liberalitate ꝯ eos qui nemini seruire volunt nisi ei qui seruiuit aut comodū expectent · Septimo munerꝝ varietate · quia aurꝝ thus ⁊ mirram · Nota ꝙ ꝑ hec tria munera mistice signant ea que sunt christi · Nam aurꝝ est regule preciū · habet claritatē et pondus · vnde ꝑ aurꝝ mistice intelligit in christo regalis dignitatis sapientie claritas · et caritatis immensitas · Thus vero ꝑ sacerdotē ministrat deo · exhibet honor · et deuotionem exprimit · et ideo ꝑ thus intelligit in christo sacerdotalis dignitas · verbi diuinitas · et deuotionis pietas · Mirra vero antiqui vtebant · ad ꝯdienda corpora mortuorū · ipsa em̄ habet amaritudinē et a corruptione ꝯseruat · et ideo ꝑ mirram signat passio christi amara · sepulture commendatio · et gloriosa resurrectio · quia non vidit corruptionē · Tercio ponitur magorꝝ regressus : et responso accepto : glo · non ab angelo sed a deo · Vbi attendendū ꝙ responsum non dat nisi querentibꝰ · Et qꝛ iam suspicabant de nequicia herodis · ideo ꝟm glo · pio q̄rebant affectu · quid diuina iuberet voluntas : in somnis · quia erant magi somniorꝝ obseruatores · ideo in somno dat eis responsum : ne redirent ad herodē : notificandi causa · in quo apparet saluatoris nostri humilitas · qui velut timens noluit suū ꝑ secutori ortū manifestare : ꝑ aliam viam : dicit ꝙ ꝑ mare cū ductis nauibꝰ : reuersi sunt in regionē suā : dicit criso · Si magi christum quasi terrenum regem quesissent inuenientes eū apud ipsuꝫ mansissent · nunc aūt adorauarunt et reuersi sunt · Cum aūt reuersi fuissent manserunt colentes deū magis q̄ꝫ ante et predicantes multos erudierunt · ⁊ demum cū thomas iuisset in ꝓuinciam illam adiuncti sunt ei et baptisati sunt · et facti sunt adiutores predicationis eius · Horꝝ corpora beatus eustorgius tr̄nstulit mediolanū de ꝯstantinopoli · ⁊ vt dicit quamdiu fuerunt corpore eorꝝ mediolani · nullus imber noxius aut tempestas regioni supuenit · sed destructa ciuitate mediolanensi ac dispersis ciuibꝰ ꝑ fridericū primū imꝑatorem inter alia sacra triū magorꝝ corpora delata sunt coloniā · Rogemus ꝛc ·

Dominica infra octauam epiphanie. Prima pars sermonis xix

A

Vm factus esset ihesus annorꝝ duodecim ascendētibꝰ illis hierosolimā ꝟm ꝯsuetudinē diei festi ꝛc · lu · z · Multotiens qualis vnusquisq̄ꝫ futurus sit demonstrat in puericia · vnde ꝓuer · z · Ex studiis suis ītelligit puer si mūda et recta sint opa eius · et iō vulgare

puerbium est. Adolescens iuxta viaz suam etiam cum senuerit non recedit ab ea. puer. zz. Quapropter debet quilibet in iuuē tute conari ad bonos mores vt illos habeat in senectute qñ vt dicit eccle. z6. Que in iuuentute tua non congregasti quo inuenies in senectute. Volens igit saluator noster declarare quanta i virili etate deuotione excelleret sapientia clareret doctrina profi teret cū adhuc esset puer. ignorante matre remansit in templo. dans operam sapientie et doctrine. In hoc aūt euangelio vbi agit de puerili sapiētia saluatoris tria ponunt. Primū est christi amissio que fuit doloris et nimie anxietatis. Secundū est ip sius inuentio que fuit stuporis et pie alacritatis ibi. Et factum est post triduum. Tertiū est eius regressio. que fuit amoris et magne humilitatis ibi. Et descendit cū eis ꝛc. Circa primū tria ponunt. Primnz est separatio christi a parentibo. vbi ponit tem pus etatis causa legalis et locus. Dicit ꝯ: Cum factus esset ie sus: de illo de quo dicit isa. 43. ꝑm diuinitatis naturaz ante me non est formatus deus. et post me non erit. nunc dicit ꝑm hu manam naturā: factus est annoꝝ. xij. cū tamen de eo dicat ps̄ mille anni añ oculos tuos tanq̄ dies hesterna que preteriit.

B Et nota q̄ in hac etate primo apparet quos mores aliquis tenere debeat in vita. Itez hec etas cunctis aliis est amabilior. et ideo saluator in hac etate primo demonstrauit future vite in dicia. Nota q̄ differentie temporꝝ que de christo leguntur sunt quinq̄. Primo eñ legit fuisse vnius diei qñ de matre virgine fuit natus. lu. z. Natus est vobis hodie saluator. Secundo legi tur fuisse octo dieꝝ qñ in carne fuit circumcisus. luc. z. Postq̄ consummati sunt dies octo vt circumcideret puer. Tercio legit. fuisse quadraginta dieꝝ qñ in templo fuit presentatus. luc. z. Quarto legit fuisse. xij. annoꝝ vt hic. Quinto legit fuisse qua si annoꝝ triginta qñ a iohanne fuit baptisatus. lu. 3. Ipse ihe sus erat quasi incipiens annoꝝ tringinta. Deinde ponit le galis obseruantia: ascendentibo. q: regio galilee erat in plano ierosolima vero est in monte situata: illis: scz virginea ioseph cū christo: hierosolimā: Ipsa ciuitas est de qua deut. xij. dicit. Ad locū quem elegerit dñus de cunctis tribubo vestris venietis et offeretis in illo holocausta et victimas vestras: ꝑm consue tudinē dies festi: id est put consueuerant in die festo scz pasce. Nō ꝑm q̄ dicit beatus Augustinus. in de consensu euangelistarum. Quamdiu regnauit Archelaus. beata virgo latenter singulis annis ducebat christum ad templum. Ipso autem in exilio re egato apud Viennam ciuitatem galilee. tunc absque timore

hierusalē ascēdebat. sed tñ adhuc regnabat archelaus in iudea
Nota q̄ legales festiuitates iudeoꝝ. quedā erant ꝯtinue. que
dam anniuersarie. Continue erant due scz neomenia in principio
noue lune ad laudē creatoris qui renouat omnia tempa. eccle.
43 A luna signū diei festi. altera festiuitas ꝯtinua erat sabbatū.
vacabant eñ bb omni opere eo q̄ illū diem sanctificauerit deus
ꝓpter requiem ab ope creationis. gene. 2. anniuersarie aūt festiui
tates erant quinq̄ scz festū pasche quartadecima et quintadeci-
ma luna mensis primi scz aprilis et durabat septem diebꝰ. ⁊ erat
hec festiuitas in memoriā liberationis de egipto. Secunda erat
festū penthecostes quod celebrat̄ die tercio. tercij mensis scz iu-
nij quinquagesimo die a festo pasche eo q̄ tunc data fuerit lex
iudeis in monte sinay a deo. Tercia festiuitas erat tubarum et
clangoris p̄ma die mensis septimi. buccinabant eñ cornibꝰ pe
corinis in memoriā q̄ eadē die fuerit isaac liberatus ab immo-
latione patris pecore substituto pro illo. Quarta festiuitas erat
decima die eiusdem mensis. ⁊ dicebat̄ propitiationis q̄ ea die
venerat moyses ad eos referens deū esse placatū de offensa vi-
tuli ꝯflatilis quez adorauerant. Quinta festiuitas. erat decima-
quarta die eiusdem mensis. et septē diebꝰ ꝓtendebat̄ et erat sce
nophegia festuz scz tabernaculoꝝ. habitabant eñ his diebꝰ in
vmbraculis in memoriā q̄. xl. annis patres eoꝝ in deserto sub
vmbraculis habitassent. Inter istas aūt quinq̄ festiuitates sole
ille tres scz pasche penthecosten ⁊ tabernaculoꝝ ceteris erant so
lenniores. de quibꝰ preceptū erat exo. 23. Tribꝰ vicibꝰ ꝑ singu-
los annos festa celebrabitis. In his tribꝰ festiuitatibꝰ prout in
deutro. 16. c. precipit̄. Omne masculinū ascendebat vt appareret
in hierusalē coram dño. sed tñ qui erant remoti aut aliqua ra-
tionabili cā impediti excusabant̄ ne venirent hierusalē in pente
costen et scenophegia. sed de solennitate pasche nemo excusaba
tur nisi infirmitatis cā. et hec est illa festiuitas de qua dicit̄ lu. 2
Ibant ꝑentes christi ꝑ omnes annos in hierusalē in die solen-
ni pasche. Nota etiā q̄ ista lege non erant mulieres ꝯstricte ⁊
tñ beata virgo illuc ascēdebat singulis annis. tū propter deuo
tionē. tū etiam q̄ nolebat infantē absq̄ sui cura illuc ire. D
Morele nobis dat̄ documentū. qualiter festiuitates sint celebrā
de. Debet enim quilibet primo apparere ante ꝯspectum domi-
ni mundus ab omni peccato. plenus bonis operibus. Exodi.
32. Non apparebis in conspectu meo vacuus. et non sicut qui
ornant faciem. componunt vestimenta vt placeant mundo. De
bet secundo quilibet ire ad locum quem elegit dominus id est

ad ecclesiā·non ad tabernā aut diuersoria. Debet tercio vaca re diuinis laudibꝰ et orationibꝰ·non choreis et vanitatibus. debet vacare elemosynis. Non vsure aut furtis. Debet insiste re bonis operibus, non commessationibus et ebrietatibus. Nam de his qui secus faciunt dicit dñs. Isa. 1. Solennitates ve stras et neomenia et sabbata vestra odiuit anima mea. De inde ponit̄ christi sepatio: Consummatisq; diebꝰ: festiuitat̄ qui erant: Et cū redirent: in nazareth ciuitatē suam: remansit puer ihesus: ⁊ dicit̄ puer propter puerilē assumpte nature etatē. iam em̄ incipiebat etatē attingere puericie. Itē dicit̄ puer ꝓpter pu ritatē et innocentiā. Itē propter simplicitatē et obedientiā. pue ri em̄ sunt absq; malicia obedientes. Itē ꝓpter gratiositatē et be niuolentiā. sunt em̄ pueri omnibꝰ gratiosi rt odium ꝯcipere nō possunt: in hierusalē. Hoc aūt ꝙ absentaret̄ christus a parenti bus non casu accidit.. sed ex ꝓposito sue voluntat̄ sic factū est.

Nō ꝙ quinq; de causis ignorātibꝰ ꝑentibꝰ māsit xp̄s in hie rusalem. Prima qꝛ beata virgo forte ꝓhibuisset eū stare in tem plo in medio doctoꝝ·ne forte ad eoꝝ notitiā deuniret eū esse christum quem herodes et archelaus quesierant. Volens igit̄ a materno excusari precepto·ea ignorante remansit ꝛc̄·vt dū om nibꝰ esset incognitus in admiratione sue sapientie animos ma gis auditorū suspenderet. Jo. 7. Mirabant̄ iudei dicentes. qūo hic lr̄as scit. Tercia vt oñderet qꝛ ꝑentū adminicula dispensa tione et nobis ex īdigentia assumpserat·dū sine illis viuere po terit. psal. Dixi dño deus meus es tu ꝛc̄. Quarta vt daret mo dum pueris ad religionē transeundi qui si ꝯtrariā ꝑentū eoꝝ· cognouerint voluntatem ipsis ignorantibꝰ fugiant de seculo. Deutro. 33. Qui dixerunt patri suo et matri sue et fratribꝰ su is ignoro vos. ⁊ nescierunt filios suos. hi custodierunt eloqui um tuū et pactū tuū seruauerūt iudicia tua o iacob. et legem tuā o israhel. immo nō salū ignorantibꝰ veꝝ etiā ꝓhibentibꝰ. debent religionis petere ingressum·vñ hiero. in epistola ad ne pocianū. Si sup̄ limina domus pr̄ et mr̄ iaceant vt egressum ꝓ hibeant ꝑ calcatos ꝑge ꝑentes·et ad vexillū cruc̄ aduola sum mū genꝰ pietat̄ est ī his crudelē esse. Quinta cā ꝑm glo·vt oñ deret ꝙ anteq̄ ꝑntes eius eēnt. ipse in ciuitate et in tēplo quasi paterno iure presedebat. Secundo ponit̄ ꝑntū cristi ignorātia et nō cognouerūt ꝑntes eius: ꝑntes vocat virginē et ioseph quoꝝ alt̄ verus alt̄ vero putatiuꝰ erat ꝑens. Querit h̄ beda et habet̄ in glo. qūo ēē potuerit vt nō cognouerīt d̄ absentia pu eri maria et ioseph quē sollicita ⁊ diligēti cura custodiebāt. Et

soluit q̄ mos fuit iudeoꝝ euntiū ad festa et redeuntiū. seorsum viros. seorsum vero mulieres choros ducere. ne ex mixta societate aliquid inhonesti ꝯtingeret. pueri tñ cum vtroq̄ poterant ire ꝑnte. fieri ḡ potuit vt virgo crederet christū ēē cū ioseph. et ioseph crederet eum esse cū virgine. et hoc est q̄ dicit: existimantes aūt illum esse in comitatu: qꝛ virgo in comitatu viroꝝ. ioseph in comitatu mulieꝝ: venerunt iter diei. id est vna dieta a hierusalē. Tercio ponit̄ eoꝝ requisitio. Primo inter quos ceperunt illū querere quia ⁊ cū simul fuissent maria et ioseph et puerū non vidissent: requirebant eū inter cognatos: id ē proximos sanguinis: et notos: Nota q̄ vt dicit glo. Timebat virgo ne pueꝝ quē herodes et iudei ꝑdere quesierant opportunitate inuenta occidissent. maxime cū arthelaus adhuc regnaret in hierusalez. et ex hoc ipsa fuisset rea mortis eius ꝑ malam custodiam. vel vt dicit origenes. ne recessisset in celū ad patrem. Aut tercio dicere possumus. q̄ timebat ne aliq̄ illi offensionez fecisset verbo vel facto. cuius occasione sumpta nollet amplius cū illa manere. sed in hierusalez aut in egiptū seu in alteraz regionem recessisset. ¶ Deinde ponit̄ vbi quesierunt eū: et non inuenientes eū: inter cognatos et notos. Nota mistice. q̄ non inuenit̄ christus inter iudeos qui sūt cognati eius ꝓximitate carnis et sanguinis. inter quos etiā erat notus christus. psal. Notus in iudea deus. sed inuenit̄ inter christianos qui non sunt cognati sanguine sed adoptione. Jo. 1. In propria venit. et sui eū non receperunt. quotquot aūt receperunt eū. dedit eis potestatem filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. qui non ex sanguinibꝰ neq̄ ex voluntate carnis. neq̄ ex voluntate viri. sed ex deo nati sunt. Et verbū caro factū est. Et subdit spūalem cognationē. et habitauit in nobis. Deinde ponit spūalem notitiam. et vidimus gloriaz eius qnasi gloriā vnigeniti a patre. Itē moraliter nō inuenit̄ christus inter cognatos et notos quia nō habet̄ cognatio. eius ꝑ carnalē et humanū sensum. vnde cū petrus de illo dixisset. tu es filius dei viui. rñdit ei dñs. beatus es simon bariona. qꝛ caro et sadguis non reuelauit tibi. sed pater meus qui est in celis. mat. 16. Nec etiā cognoscūt eum. qui de notitia reꝝ extollunt̄ sic̄ gentiles ⁊ mundi phi. mat. 11. Abscondisti hec a sapiētibꝰ et prudētibꝰ. et reuelasti ea ꝑuulis. Itē anagogice nō inuenient christū in regno vite eterne. qui deseruierunt carni et sanguini. Caro em̄ et sanguis regnuz dei non possidebunt. nec etiam qui notitiam dei sine operibꝰ habuerūt lu. 13. Tc̄ incipiet̄ dicere pr̄ifamilias. manducauim9 ⁊ bibim9

coram te et in plateis nostris docuisti. et dicet vobis. Nescio vñ sitis. discedite a me operarij iniquitatis. ¶ Deinde ponitur quo venerunt: regressi sunt in hierusalez: Hierusalem visio pacis dicitur vbi est locus christi. psal. Factus est in pace locus eius: requirentes eum: Considera qnantis vulneribus cor huius virginis sauciatum fuerit. quot suspiria. quot lamenta. quot anxietates pertulerit. quantisqz lacrimis vultũ suffuderit. quot suspiriis ingemuerit. quot anxietatibus laborauerit. quot lamentis ingemiscens defecerit. Jam primo experiri cepit. qualis futurus esset dolor separationis christi morientis de quo illi predixerat simeon. Tuam ipsius animaz pertransibit gladius. lu. 2. Nesciebat virgo beata quid ageret. aut quo pergeret. quia thesaurum sibi a deo patre commissuz perdiderat. vnde poterat dicere illud. gene. 37. Puer non comparet. et ego quo ibo. proinde cum labore multo itineris. et lacrimis plurimis virgo tenera rediit in hierusalem. canti. 4. Quesiui quem diligit anima mea. quesiui illum et non inueni. Item inter cognatos et notos. Surgam ergo et circuibo ciuitatem per vicos et plateas ꝛ queram quem diligit anima mea. Vbi aduertendum est quantum debeat dolere. qui per peccatum christum amittit.

Secunda pars.

Secundo cum dicit: et factum est post triduum: ꝛc. tangitur christi inuentio. que fuit stuporis et pie alacritatis. et quinqz facit. Primo ponit quatuor circumstãtias inuentionis eius. tangit enim primo inuentionis tempus: Et factum est post triduum: Glo. vna die reuersi sunt ad hierusalem. Secunda die querunt inter cognatos ꝛ notos. et non inuenientes. Tercia die regressi in hierusalem. ipm inuenerunt. Noluit aũt pius puer maiori tempore latere matrem ne mora longior mentem virginis dolore ꝯsummeret.

H Sed queritur quis illi cibum prebuerit in triduo illo. quo sine virgine mansit. Et potest dici tripliciter. Vel ꝙ diuinitus sustentatus cibo non indiguit. Et postea ieiunauit. 40. diebꝰ. et. 40. noctibꝰ. met. 4. Vel secundo ꝙ fuerat angeloruz cibatus ministerio. Vel tercio ꝙ velut pauper elemosinis fuit sustentatus. vnde interrogat bern. Domine ihesu quis te cibauit in illo triduo. et respondit sibiipsi dicens. vt tu ꝑ omnia nostre ꝯformares paupertati quasi vnus ex pauperibꝰ. stipendia per ostia mendicabas. psal. Pauper sum ego et in laboribꝰ a iuuentute mea. Deinde ponit locus vbi inuenerunt eũ: Inuenerunt euz in templo. psal. Dñus in templo sancto suo. Non iuit christus

vagabundus ꝑ ciuitatem sic adolescens. sed non alibi q̃ in tem
plo mansit in ipso triduo. Deinde ponit qualiter inuenerũt
eum stantẽ. quia: sedentẽ non huc aut illuc discurrentẽ: in me-
dio doctoꝝ: composite et modeste. Be. quasi fons inquit sapi-
entie medius inter doctores sedet. ꝓuer. 11. In medio magna-
toꝝ ꝯsedere illũ faciet sapientia. J Deinde ponit quid eũ in
uenerunt agentẽ: audientẽ illos: querentes ⁊ respondentes cũ
taciturnitate et reuerentia. eccle. 32. Audi tace. et ꝑ reuerentia
accedet tibi bona gratia: et interrogantẽ: prudenter. Et atten-
de ordinẽ istius disputationis rectũ. quia premittit auditus in-
terrogationi ⁊ responsioni. vnde ꝓuer. 11. Priusquã audias ne
respondeas verbũ. Cuius tñ ꝯtrariũ multi faciũt qui soli ipsi vo
lũt loqui et anteq̃ ꝓferat questio vaticinant de quesito. ac si in
tentionẽ interrogantis cognoscerent de quibꝰ ꝓuer. 19. Qui pri
us rñdet q̃ audiat stultũ se esse demonstrat et ꝯfusione dignũ.
Sed cũ euangelista non dicat d̃ qua re fuerit factus sermo inter
christum ⁊ doctores. ideo querit quid fuerit illius questionis di
sputationis subiectũ. Et potest dici ꝙ erat de questionibꝰ legis
vñ dicit iero. in epl'a ad paulũ. duodecim inquit annos salua-
tor impleuerat. et in templo sedens de qnestionibꝰ legis inter-
rogans. magis docet dum prudenter interrogat. forte em̃ quere
bat quid ex lege de christo sentirent. an venturũ de ꝓximo. vel
iam venisse. quid sibi etiã vellet legaliũ significatio. vt de im-
molatione phase vt ex talibꝰ questionibꝰ legis aduerterent in
telligentiã. Itẽ querit q̃uo vt dicit ambro. 1. de off. Vnũ adole
scentiũ officiũ est silentiũ ⁊ verecundia. vñ dicit eccle. 32. Ado
lescens loquere in causa tua vix cũ necesse fuerit. Si bis interro
gatus fueris. habeat caput rñsum tuũ. in multis esto quasi in
sciens et audi tacens simul et querens. et loqui in medio mag
natoꝝ non presummas. et vbi sint senes non multũ loquaris
K Quia igit christus adhuc puer erat. videt ꝙ in medio do-
ctoꝝ sedẽs nihil loq̃ debuerit. Et ẽ dicẽdũ ꝙ iuueis ĩ medio do
ctoꝝ et senũ non debent multum loqui ꝓpter quatuor. Primo
ꝓpter eoꝝ reuerentiã quibꝰ in omnibꝰ est deferendũ. non soluꝫ
opere sed etiã in verbo. Secundo ne iuuenes notent de audatia
⁊ presumptione temeraria. cũ velut magistri et iudices loquun
tur. et vbi maiores existũt. Tercio vt suo silentio tribuant se-
nioribꝰ occasionem loquendi. ⁊ ipsi eoꝝ sermonibꝰ instruant.
Quarto debent tacere corã maioribꝰ ꝯfundant de aliquo verbo
inordinate ꝓlato. q̃m eoꝝ sunt vt plurimũ imprudentes sermo
nes. Quinto q̃m etiaꝫ in bñdictis non multũ hñt eoꝝ dicta au

ctoritatē ne forte iuuenū verba pnuncient hoc officiū pfecte hꝫ in Job.xx. dicens. Juniores sum tpe. vos antiquiores. ideo dimisso capite veritus sum vobis indicare meā sententiā. sperabaz enī q etas plures loquerēt. et annoz multitudo docēret sapientiā. qz vero nō est ō officiū adolescentiū quū in cā sua cū omni reuerē tia inter maiores natu loquant. ideo saluatoz nr liuit inter doctores inquirebat de lege quā ipse instituerat. que etiā de ipso tota erat. Secundo ponit stupoz audientiū: stupebant aūt omnes q eū audiebāt. Job.xi. Adducit iudices in stupoꝛē. stupebāt enī videntes saluatoris infantiā. et tñ sic loqntē sublimia. vñ sap.8 Juuenis et acutus iuueniar in iudicio. et in ospectu potentiū admirabilis ero et facies primāpū mirabunt me. tacentē me sustinebūt. et loquentē me respicient. et sermocinantē me plura manus oēi imponent: sup prudētia: interrogando: et responsis: in soluendo. Amb. diuina inquit lingua sapiam pdebat. sed etas humana infirmitatez pretendebat: et videntes: scz maria et ioseph vel alij quicunq: admirati sūt: et quid mirz si mirabant. videntes puez alta interrogantē. subtiliter rndentē. reuerenter loquentē. et intrepide manentē. psal. Mirabilis facta est scia tua ex me. ofortata est et non potero ad eā. qz vt dicit iob.xxv. ecce deus magnus vincens sciam nr̄am. L Tercio ponit pia virginis oquestio: et dixit mr̄ eius ad illū: mr̄ intacta. mr̄ incorrupta. mr̄ immaculata. mr̄ eius. loquebat aūt ipsa et non ioseph. qz maior fuerat dolor affectus: fili quid fecisti nob sic: id est quare hec fecisti. vt nob ignorantibz remanēs. Et attēde quō velut pia mr̄ alloquebat euz dicens. fili. et quō tanq̄ prudens interrogat nutrix. quid fecisti nobis sic: ecce pr̄ tuus: putatiuus: et ego: vera mr̄: dolentes: vere dolentes. qz gaudiuz amiserant: querebamus te: significat q cū doloꝛe cristū querat. qui p peccatū illū amiserit. Quarto ponit christi rnsio: et ait ad illos: quid est q me querebatis: id est quare me q̄rebatis. glo. Non increpat q querit. sed innuit q sit in diuinis querendus. Nesciebatis q in his que pr̄is mei sunt: non inq̄z patris putatiui qui dolens me q̄rebat sed veri pr̄is mei celestis: oportet me esse. Jo.9. Oportet me operari opera eius qui me misit. Et Et attende qm̄ bñ videt q christus veniebat de disputatione. qz statim ptulit verbū de diuinitate sua. Et hoc ē primū verbū qđ ab ore saluatoris reperit platsi. in q̄ suā diuinitatē expressit et ipsum verbū tante fuit altitudis vt dicat euangelista q nec virgo nec ioseph intellexerunt. Nota osuetudo ē vt filij agant se in his que ad pr̄em ptinent et nō in his que mr̄is sunt eoq

filius magis patrē seq̄tur q̄ꝫ matrē et iō videm⁹ q̄ veteranoꝝ militū filij ad miliciaꝫ describunt̄ · ꝯsilio deputant̄ · publicꝰ fungunt̄ officiis · loco patrū ad omnia agenda se prebent · et ideo dei filius dixit · q̄ in his oportebat eū esse que patris eius erāt Ea aūt que patris eius sunt quantū ad pn̄s tria sūt scꝫ domus templi materialis · in cuius fuit honore fabricata · hoc etiaꝫ templū pertinebat ad christū · qꝛ vt dicit beda · quoꝝ ē vna maiestas et gloria · hoꝝ est etiā vna sedes ac domus · Et ista domus ꝑtineret ad christuꝫ ipse demonstrauit · cū vendentes et ementes eiecit de illo dicens · qꝛ domus mea domus orationis vocabit̄ · Secundo ad deū ꝑtinebat iudaicus populus specialiter · Jo · 8 · Est puer meus qui glorificat me · quē vos dicitꝰ qꝛ deus vester est · in hoc populo ꝯuertendo et īstruendo specialit̄ christū oportebat ēē · mat · 13 · Non suꝫ missus nisi ad oues q̄ perierāt domus israhel · Tercio ad deū patrē pertinet spūale templū cuiuslibet mentꝰ vt ipsū inhabitet et sanctificet qd̄ etiā ad filiū pertinet · Jo · 14 · Ad eū veniemus et mansionē apud eū faciemus · N Quinto ponit̄ verbi ignorantia : et ipsi nō intellexerunt verbū qd̄ ad illos locutus est : qm̄ vt dicit aymo diuinitatis eius nō ꝑceperūt misteria donec ꝑ ipsū ꝓnunciata ē doctrina euangelica

Querit̄ quare beata virgo verbū illud nō intellexerit · Valde em̄ mirabile videt̄ q̄ eā hoc verbū latuerit cui tanta fuerūt reuelata diuinitatꝰ misteria · Et dicendū primo qꝛ beata v̄go forte bn̄ intellexerat sed ꝑ sinodochen totū pro ꝑte intelligit̄ · qꝛ em̄ alter eoꝝ scꝫ ioseph nō intellexit · ideo de omnibꝰ dicit̄ q̄ non ītellexerūt · vel secundo dicere possumus q̄ verbū ipsū intellexerūt · sed tn̄ ac si nō intelligerent se habuerūt · admonētes puerū et curā ipsius hn̄tes · exquo videbat̄ euidentia operis q̄ verbū non ītellexissent · vel tercio dici potest q̄ beata virgo reuera ipsum verbū non ītellexit · tū qꝛ nō erat ꝯsuetus christus talia dicere · sed ꝯsueuerat patrē dicere ioseph · et ipsa nō poterat videre que ēent illa negocia ioseph · in quibꝰ christus stetisset · tū qꝛ ex vehemēti gaudio de īuentione eius ipsa nō attendit ad verbū · tū etiā qꝛ admiratio rei facte quasi eā extra se rapuerat · vn̄ talia verba ꝯsiderare nō posset ·

Tercia pars D

Ertio cū dicit̄ et descendit cū eis ꝛc · tangit̄ christi regressio que fuit amoris et magne humilitatꝰ · et quatuor facit · Primo em̄ ponit̄ amicabil̄ societas · ibi · et descendit humilit̄ cū ill̄ et amicabilit̄ : et venit nazareth : qui est ꝑuus ꝓuincie galilee viculus · a quo vico christus

nazarenus cognoiatus ē. Nota vt dicit isido. 2 ethi. c. 14. christiani qñ a iudeis opprobrij cā vocabant nazareni pro eo q dñs nr̄ et saluator a vico galilee nazarenus dictus sit. Sed vt dicit act. 11. apud antiochiā mutatū est nomē. et dicti sūt christiani et rōnabilis fuit ista mutatio. qr nazarenus dicit floridus. vita aūt eius qui ē christi immitator nō debet esse florida mundialiter. quia oīs caro fenū. et gloria eius vt flos feni. talis ē em̄ vita peccatorꝝ. qui dicunt illud sapi. 2. Coronemus nos rosis anteq̄ marcescant. sed debet vita nr̄a esse in sanctificatione spiritussancti. vñ christus dicit vnctus spiritusancto. Itē nazarenus est denoiatio a loco istius mundi. christus aūt dicit a dignitate regali et sacerdotali. et qr nō hēmus hic ciuitatē manentē sed futurā inquirimus vbi erim9 regale sacerdociū gens sancta populus acquisitionis. ideo nō nazareni sed christiani appellabam̄. Itē christianus ē etiā qui p aquā baptismi regenerat ꝛ sanctificato inungit chrismate. sed nazarenus nemo in pñti vita ē nisi cū in resurrectione caro nr̄a effloruerit. P Secundo ponit voluntaria subiectio questionū de illo cui subiecta sūt oīa. dicit: ꝛ erat subditus illis: vbi adūte q tanq̄ dei filius deo pr̄i honorē exhibet. cū in his q̄ ipsius sūt se exercet. sed vt filius hoīs matri et nutricio subiectionis exhibet reuerentiā. gal. 4. Quanto tpe heres puulus ē nihil differt a seruo cū sit dñs oīm. sed subtutoribo et actoribo ē vsq̄ ad prefinitū tps a pr̄e. et hoc iō vt exemplū relinquat de honore parentū et legis preceptū adimpleat. vbi attende quanta fuerit virginis dignitas qr cū mulieres viris dñt esse subiecte vt dicit gen. 3. huic tñ collatū est vt illi esset subiectus quē oīs creatura venerat. phi. 2. In noīe iesu omne genu flectat ꝛc. vñ dicit bea. aug. verꝝ etiā angelica natura venerat et adorat altissimū. vt aūt refert mg̃r in histo. sco. dicitur q in nazareth ē adhuc puus fons de quo puer ihesus hauriebat aquā et mīstrabat mr̄i dū subdus esset illi Q Nota q quadruplex ē lex. scz. naturalis. mosaica. ciuilis. et euangelica oīs istas leges christus approbauit cū illis subiectus fuit. Naz ex eo q fuit subditus pentibo legē ꝯfirmauit naturalē. que dictat obediendū esse pntibo. Secundo ex hoc q fuit subditus legi moysi ipsam approbauit. vñ de ipsa dixit. nō veni soluere legem sed adimplere. Tercio subiectus fuit legi ciuili. vñ soluit cesari tributū ꝑm q dicit mat. 17. et iō postea q facto impleuerat verbo ꝯfirmauit dicens. Reddite que sunt cesaris cesari et q̄ sunt dei deo. mat. 22. Quarto ex hoc q fuit subditus morti. nouum testm̄ instituit. vt dicit hebre. 9. vñ mat. 26. Hic ē inquit

sanguis meus noui testamenti ꝛc. Tercio ponit deuota factoꝝ christi ꝯseruatio: et mr̄ eius obseruabat oīa verba hec: scz quō ꝯceperat· quō filiū perditū inuenerat quid ipse illi dixerat· quō ei subiectus erat. vt ꝑm glo· tpe ꝯgruo reuelaret querentibꝫ ⁊ notificaret scriptoribꝫ historie euangelice. Vñ ignatius eps et martir scribens ad virginē dicit· Cupio te videre et de ihesu de quo mihi mira narrata sunt ꝑ te certius instrui· qꝛ oīm gestoꝝ eius tu ipsius genitrix plenioꝛē intelligis veritatē. Deinde poit vbi ꝯseruabat verba ista· qꝛ nō in archa lignea aut materiali libro. sed: in corde suo: erat em̄ cor huius virgīs vas celestis sapīe. oraculū sanctispūs· archa federis. dñi sacrariū· templū deitatis· eccle· 24· Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. vbi attende modū audiendi diuina verba· qꝛ sic dñt suscipi vt conseruent̄ in corde. nō intre ꝑ vnā aurē ⁊ exire ꝑ aliā. R Quarto ponit christi ꝓfectus triplex· 1· sapi: et ihesus ꝓficiebat sapīa quo ad intellectū· Vbi attende qꝛ non ꝓficit christus in sapīa ꝑ augmentū qm̄ ab instanti sue ꝯceptionis fuit plenus sapīa· ec. 13· impleuit eū dñs spū sapīe et intellectus· Sed dicit̄ ꝓficere sapīa quadrupliciter· Vel qꝛ ꝓficiebat aliis· vñ mgr̄ dicit̄ in scolis ꝓfecisse· dū scolares sub illo ꝓficiūt. Vel secūdo ꝓficiebat sapīa nō in se· vt dicit glo· sed qꝛ eandē sapīam qua plenus erat ꝑm augmentū demrābat. ita vt videret̄ hoībꝫ ꝙ ꝓficeret. Vel tercio ꝓficiebat quo ad modū cognoscendi expimentalē· vñ heb· 5· Didicit ex his que exptus ē· Vel quarto dicit̄ in sapīa ꝓficere quantū ad habitū· sed quantū ad actū et exerciciū· qꝛ in sapīe actibꝫ ꝯtinue amplius se exercitabat· Deinde ponit̄ ꝓfectus corpalis: et etate: qꝛ ab infantia ꝓficiebat in puericiā· a puericia in adolescentiā· ab adolescentia in iuuentutē· ꝑm aūt ꝙ ꝓficiebat in etate· sic et ꝓficiebat in augmento corporis ⁊ vigore membroꝝ. Nota ꝙ aliter ꝓficiebat christus etate· et aliter sapientia ⁊ gr̄a· qm̄ ꝓfectus etatꝭ verus erat etiā quo ad valitudinē corpis ⁊ vigorē nec hoc erat ex defectu suo. potuisset em̄ in īstanti ꝯceptionis sue nasci et cē ꝓfectus vir quo ad vigorē corporis sed noluit. imo velut ceteri infantes in vigore corpis profecit· ꝓfectus aūt talis sapīe nō fuit talis vt dictū est. Nota etiam ꝙ ꝓfectus etatꝭ fuit in tribꝫ. scz augmento corpis. vigore membroꝝ· et decore ꝑsone. Nō vlterius ꝙ de his que egit saluator in infantia et puericia sua nihil aliḋ habet̄ q̄ꝫ istud qḋ dicit lucas euan. Credenduz est em̄ ꝙ ante et deinceps talit̄ inter hoīes fuerit ꝯuersatus ꝙ fuerit int̄ eos quasi vnus ex illis. vñ de ipso dicit io. Medius aūt vestrū stetit id ē sic̄ vnus ex vob̄

quē vos nescitis. Deinde ponit tertius p̄fectus: et gr̄a: vbi attende q̄ vt dicat io·1·datus ē christo spūs nō ad mensurā et iō p̄fectus gr̄e intelligendus ē. vel de gr̄a gratis data·cuius p̄fectus ē in actu et extratio·vel de gr̄a gratū faciente nō quidē q̄ deo esset magis grat9·intensiue sed extensiue·q̄ oīa eius acta erāt deo grata q̄m licet oīa opera eius ēent grata ex prima gr̄a vnionis. tñ illa gr̄a erat expressa cū etiā dei bñplacito ex operibus christi. Deinde ponit respectu quor̄ p̄ficiebat: apud deū: ad eius laudē·vnde rūsi sunt pastores laudantes ⁊ bñdicentes dñm in ommib⁹ que audierant et viderant sic dictū est ad illos et hommes: ad eor̄ scz vtilitatē·qui videntes in sanctē taliter in gr̄a p̄fecere·mor̄ antiquā corrigebant vetustatē·et ducti exemplo eius rediebant ad dñm. isa·11·Puer puulus minabit eos. vñ bm istā formā exempli inducebat be·aug·vt deo seruiret dicentē li·9·ofes·quanti pueri et puelle intra ecclesiā deo seruiūt tu non poteris q̄ isti et isti. an isti et iste in seipsis p̄nt et nō potius in deo suo·proice te in eū ⁊ exāpiet te et sanabit te·de isto saluator̄is p̄fectu potest intelligi illud·1·re·2. Puer samuel. vere christus samuel qui postulatus a deo·omniū desideriis sanctor̄ patr̄ proficiebat quo ad sapientiā·et crescebat quo ad etatē. et placebat quo ad gr̄am tam deo q̄ hominib⁹ ⁊c.

In octaua epiphanie. Prima ps ser. xx

Idit iohannes ihesū venientē ad se et ait·ecce agnus dei qui tollit peccata mundi ⁊c. io·1. Quanto res est inopinabilior tanto sue credulitatis maioris auctoritatis exigit testimonium·Quoniam vero deum fieri hommem mortalib⁹ commorari· et q̄ maximū est mortē suscipere·inauditus et inopinatū erat. ideo ad huius attestationē missus ē testis excellentis auctoritatis iohannes scz baptista·quo nullus inter natos mulier̄ maior surrexit. ipse em̄ venit in testimoniū vt testimoniū phiberet de lumine·Perhibuit aūt io·de christo triplex testimoniū scz eius sancte humanitatis·eius magne auctoritatis. et eius diuine natiuitatis·de quib⁹ agit in presenti euangelio·Secundū ibi·hic est de quo dixi vobis·Tertiū ibi et ego vidi· ℟ Circa primū tria ponunt. premittit em̄ christi humilitatē: vidit iohan ihesum venientē ad se: deus ad hommē·rex ad militē·dñs ad seruū venit. Et dicat orige. christū venisse a galilea ad iordanē·vt baptisaret a iohan·Sed dissentit criso. asserens christū prius venisse ad io. baptismi gr̄a·q̄ tacuit io·euangelista·sed mar·declarauit post baptismū aūt die altera christū ait venisse iter̄ ad

iohannez. sicut nūc refert io. euangelista q̄ alij tacuerunt. Sed tunc querit̄ cuius cā iterꝫ christus redierit ad io. Et rn̄det criso. qꝛ prius christus cū aliis in pnīaꝫ baptisatus accesserat. non tn̄ ꝓpter hoc quasi opus sibi esset baptismo pnīe. et hoc voluit cristus ex verbis io. declarare dicturi. ecce agnus dei ꝛc. opinionē tn̄ orige. qui vult tenere potest. q̄ videlicet nūc agat̄ de aduentu christi ad baptismū. Namet ecclesia istud legit euangeliū in memoriā baptismi eius. B Sed tunc occurrit triplex questio. Prima vtꝫ ꝯueniens fuerat christū baptizari. videt̄ em̄ q̄ nō. quia baptismus io. erat pnīe. et qui eo baptisabant̄ ꝯfitebant̄ peccata sua. vt dicit̄ mat. 3. sed christus nullū habuit peccatū. ergo sic non debuit baptisari. Et dicendū q̄ christus non ē baptisatus vt a peccato mundaret̄. qꝛ nec baptismus io. poterat peccatū tollere. nec christus peccatū habuit sibi tollendū. baptisari tn̄ voluit. Primo ꝑm aug. vt oñderet qꝛ nō sufficit cathecumino id ē instructo in fide ⁊ credenti quantumcunq̄ iusto vita bona nisi renascat̄ vnda baptismi. Secundo vt baptismuꝫ ecclesie institueret quantū quidē ad materiā in aq̄. Nam vt dicit beda tactu sue mundissime carnis vim regeneratiuum ꝯtulit aquis. quantū aūt ad formā baptismi que ē inuocatio trinitatis ipsa trinitas ibi apparuit. pater in voce. spūssanctus in colūba. filius in carne. Tercio baptisari voluit vt manifestaret̄ esse dei filius. In hoc etiā demōstrans nō nisi ꝑ baptismū effici nos filios dei. Quarto baptismū istū pnīe suscepit ipse mūdus a peccato. vt formā pnīe peccantibꝫ demonstraret C Secūdo querit̄ quare seipsum christus nō baptisauit. sed a minori baptisatꝰ sit. Et dicendū q̄ licet christus seipsum sanctificauit īuisibilit̄. sic̄ dicit̄ io. 17. tn̄ vt oñderet nullū puꝫ hominē seipsum sanctificare sed indigere ministro ecclesie. ideo seipsum visibili nō sanctificauit sacramēto. Baptisatus est aūt a minori se. Primo vt omnē gradū humilitatꝭ impleret. debita em̄ humilitas est etiā minoribꝫ subici. vn̄ mat. 3. christū volentē baptisari ꝓhibebat io. dicens. ego a te debeo baptisari. et christus rn̄dit. sinemodo. sic em̄ decet nos implere omnē iusticiā id est humilitatē. Itē a minori se baptisatus est vt doceret nihil nocere baptisandis scꝫ an animus bono ministro aut etiā peccatore siue layco in casu necessitatis sacramentū suscipiant ꝑm q̄ dicit aug. D Itē querit̄ quā formā tenuit io. cū christū baptisauit. sic̄ em̄ dicit̄ act. 19 ipse baptisabat ceteros in nomine eius qui venturus ē id est in nomīe christi. sed christus iā venerat ḡ in hac forma non baptisauit eū. Sed ꝯ variata forma variat̄ ⁊ baptismus ḡ in christo

baptisato et aliis non fuisset idē baptismus. Et potest sane dici q eadē forma verboꝝ vsus est cū christum baptisauit et cæteros quia non erat sibi commissum vt formā variaret. Ad oppositū dicendū. q licet christus venisset ad baptismū nondū tamen venerat in notitiā hominū. de cuius notitie aduentu intelligebat iohannes dicens. Ego te baptiso in nomīe venturi. Nota qz præter aduentū christi in carneꝫ et ad iudiciū. duplex ē aduentus eius in mentē. vnus est aduentus gratie. alter gloꝛie. Johannes aūt interpretat in quo est gr̄a. vel cui donatū est a deo Ipsa vero mens rōnalis est in qua est gr̄a iustificans et cui donat gloꝛia beatificans. De aduentu gratie dicit christus io. 14 Ad eū veniemus et mansionē apud eū faciemus. Aduentū aut glꝛie ipse promittit in eodē dicens. Si abiero et præparauero vobis locū iterꝝ veniā et accipiā vos ad meipsū. vt vbi ego sum et vos sitis. ipse aūt est in gloꝛia dei patris. vt dicit philiz. Sed aduertendū q istoꝝ duoꝝ aduentuū diuinitatis primus latat inuisibilis. est etiā in intellectu. secundus aūt patens erit menti. Nam de primo dicit iob. 9. c. Si venerit ad me non videbo eū. et si abierit non intelligam. aliqñ enim dñs temptationibus immissis ad nos venit et non videt. quia abesse credit. aliqñ vero recedit etiā datis donis ⁊ non intelligit abesse quin potius credit esse presens. quod declarat gre. li. mora. dicens. Exigente culpa sectusuz genus humanū ab internis gaudiis mentis oculos perdidit. et quo meritoꝝ suoꝝ passibꝰ gradit nescit Sepe em̄ domū est gratie qđ iram deputat. et sepe diuine discretionis ira est qđ gratiam putat. Quis em̄ se ꝓpinquare deo non estimat cū habet supna munera. aut ꝓphetie domū. aut doctrine magisteriū. aut curationū gratiaz. et tñ sepe mens ex ipsis donis elata in eternū fit longe a deo. ex quibꝰ ad tempus eidē appropinquat et rursus quis se iā derelictū diuina gr̄a non deputet cū post experimentū mundiue laceſſiri se carnis temptationibus sentit videt inhoneſta ad animuz ageri. et tñ cum fatigant ista nec superant nequaqz p pollutionē trucidant sed p humilitatē seruant vt suaz fiduciā perdat animus. et ad dei aduitoriū se referat. sicqz fit vt inde altius deo inhereat. vnde se a deo profundius cecidisse suspirabat. Sic g̃ latet aduentus gr̄e. sed aduentus glꝛie erit potens qñ videbimus eū sicuti est. dicentes. Sicut audiuimus sic et vidimus ⁊c. imo venire deū glꝛioſe in mente. nihil est aliud qz deum videre. psal. Qui sedes sup cherubim manifestare. veni vt saluos facias nos. et oñde facie tuam. isa. 60. Tunc videbis et afflues et mirabit et dilatabit coꝛ tuū

videbis deitatē. afflues bonoꝝ. miraberis altitudinē. dilataberis caritate ⁊ gaudio felicitatis alioꝝ. ¶ Secundo demonstratur christi innocentia: et ait: iohānes: ecce: ad oculū digito demonstrat: agnus dei: id est agnus qui deus est. vel agnus deus de deo. aut agnus deo ꝯsecratus. cuius mortē vt dicit theodeus ꝑ nostra salute acceptauit. In hoc aūt ꝙ christus agnꝰ dicit innocēs ostendit. vnde dicit aug. Si agnus ē christus ergo innocens. Sꝫ nonne etiā io. erat innocens. certe non. omnes eī ex damnata ꝓdierunt radice ꝑ qua genuit dauid. ecce in iniquitatibꝰ ꝯceptus sū ꝛc. Solus ḡ ipse agnus ē qui nō sic venit sed agnus virgineus quē virgo ꝯcepit et genuit. Nota verbuꝫ abbreuiatū factū sup terrā hoe. scꝫ agnus dei. verbū breue. plenū pietate. magnū potestate. nā dicit ꝙ cū corpus io. baptiste esset traditū incendio index digitus quo christū demonstrauit. nullatenus potuit ꝯcremari. Nota qꝛ vt dicit Isi. 12. ethi. agnus dicit latine ab agnoscendo. qꝛ in magno grege solo balatu mr̄em agnoscit. grece aūt dicit ab agnon qd̄ est piū. christū aūt agnū fuisse ī passione declaratū est. hiere. 11. Ego quasi agnus mansuetus qui portat ad victimā. vnde illud passioni deditus. agnus in cruce leuat immolandus stipite. tunc em̄ cognouit pr̄em obīa. mat. 26. pater mi si possibile ē transeat a me calix iste ꝛc. hebre. 5. cū asset filius dei didicit ex his que passus est obīam. Itē cognouit mr̄em cura. Jo. 19. Cū vidisset mr̄em et discipulū stantē quem diligebat. dicit matri sue. Mulier ecce filius tuus ꝛc. Itē pie nos cognouit. Jo. 10. Cognosco oues meas et cognoscunt me mee ꝛc. Sciendū qꝛ ipso etiā humili accessu ad io. vt baptisaret. agnū se declarabat. tanta em̄ humilitas ⁊ mansuetudo non erat nisi agni celestis. vñ sedulius. lauacra puri gurgitis celestis agnus attigit ꝛc. et qꝛ in passione claruit christū esse agnū ideo sergius papa natione sirus ꝯstituit. vt in missa dum corpus domini immolatur tribus vicibus dicatur agnus dei. Quasi O agne qui agnouisti patrem miserere nobis. pie agne qui te obtulisti pro nobis dona nobis pacem. Nam ipse agnus immaculatus est. vt nos pacificaret deo. pacemqꝫ largiret. quam angeli decantauerunt ipso nascente. gloria in excelsis deo ꝛc. Ideo papa innocentius natione albanensis ꝯstituit ipsa hora sacrificij pacis osculum dari. ¶ Tercio demonstrabat Johannes Christi sanctitatem: Ecce qui tollit: id est aufert et emundat: peccatum mundi: id est hominis peccatum. Dicit et non peccata vt ꝑm Theophilum vniuersalitatem significet. Vel ꝑm Bedam. Vnum peccatum intelligit ori-

ginale toti mundo cōmune · ꝑ quo principaliť tollendo christus mortuus ē · sicut dicit psal · holocaustū ⁊ ꝑ peccato nō postulasti tūc dixit · ecce veīo vt faciā voluntatē tuā moriendo videlꝫ quatenus ipsum tollať peccatū. Et nota ꝟm aug · qꝛ agnus qui de nr̄a natura peccatū non assumpsit ipse ē qui tollit mundi peccatū · ne quisq̄ sanctus ecclesie mīster glorieť se tollere peccata hominū · Et ne rursus ꝯdemnans aliquis opus peccatoris mīstri dicat. quō hic baptisans tollit peccatū alterius cū sit plenꝰ peccato. Coñ istas disputationes dicit io. Ecce qui tollit peccatū mundi. isa. 43. Ego sū qui deleo iniquitates tuas ꝓpter me. et peccatoꝝ tuoꝝ non recordabor. Nota ꝟm theo. qꝛ nō dicit ecce qui tollet sed qui tollit quasi hoc semꝑ faciat. non em̄ solū cū passus est tollit peccatū mundi. sed ex illo tꝑe vsq̄ ad pn̄s. hebre. 7. Saluare potest christus in ꝑpetuū accedēs ꝑ semetipsū ad deū · semꝑ viuens ad interpellandū ꝑ nobis · Sed vt dicit gre · tūc plene tollet peccatū mundi cū ꝑ incorruptionis gloriā nr̄a corꝑa ꝑmutabunť · hc · 10 · christus semel oblatus est ad multoꝝ ex haurienda peccata · secūdo aūt sine peccato aꝑparebit ꝛc. ¶ Nota ꝙ tribꝰ vicibꝰ diciť in missa agnus dei ꝛc · Qm̄ ex vno originali peccato tria ꝓcedūt mundi peccata de quibꝰ. 1 · Jo. 2. oe qđ est in mundo ꝯcupīa carnis ē et ꝯcupīa oculoꝝ et suꝑbia vite · ⁊ hec peccata tollit ipse agnus a penitentibꝰ · 1 · Jo. 2 · ipse est ꝓpiciator ꝑ peccatꝰ nr̄is · nō ꝑ nr̄is tm̄ venialibꝰ · sed etiā ꝑ totius mundi crimīalibꝰ Jtē bis diciť miserere nobꝰ ꝓpter duas miserias culpe videlicet et pene tollendas ex sui mīa. Tercio aūt loco dicimus dona nobꝰ pacē. quā ipse in testamēto nobꝰ reliquit. io · 14. pacē relīquo vobꝰ peccatoris · pacē meā suꝑni muneris do vobis.

Secunda pars. H

Secundo cū diciť. hic ē de quo dixi ꝛc · cōmendat ioh. christi auctoritatē ꝑhibens testimoniū eius · altitudini plenitudini · et magnitudini. altitudinē quidē auctoritatis eius predicat ꝯfirmans in pn̄ti testimoniū · qđ añ de christo absente dixerat: hic est: ꝑsonaliter in pn̄ti: de quo dixi: prius quidē missis ad se ab hierl'is sacerdotibꝰ et leuitꝰ qñ negauit se ēē christū · dixit aūt se vocē clamantꝰ in deserto · de cristo aūt prenunciauit · ipse ē qui post me venturus est ꝛc · Et idē testimoniū nūc pn̄te christo demonstrat · hic ē de quo dixi: post me venit vir: theo · dicit vir ꝓpter etatꝰ ꝑfectionez qꝛ trigesimo anno veīt ad baptismū. vt diciť lu · 3. vel qꝛ spūalis sponsus ē eccl'ie sic̄ de illo dicit io · io. 3 · Qui hť sponsā sponsus ē · vel quia sponsus est anime · 2 · corinthe · 11 · Despondi vos vni viro ꝛc ·

Post iohannez aũt venit christus in carnẽ et in notitiã fideliũ:
Qui añ me factus ẽ: aug. id ẽ mihi prelatus. est em̃ dei filius su
perioris auctoritatis io. apo. 14. vidi ⁊ ecce agnus stabat supra
montẽ sion qui ẽ sanctior omnibꝫ id ẽ sup̄ io. qui ẽ sanctior omĩ
hoĩe sancto ⁊ supra omnẽ celsitudinẽ angelice speculationis ele
uatus ẽ agnus qui tollit peccatũ mundi. psal. Quis in nubibꝫ
equabit̃ dño. simil̃ erit deo in filiis dei. Huius aũt celsitudinis
rationẽ adducit qꝛ prior me erat. greg. Quasi dicat ex tempe.
qui ex mr̃e post me ẽ natus. iõ mihi prelatus ẽ. qꝛ erat añ me
eternalit̃ genitus a patre. vñ christus natus ẽ cũ dies incipiũt
crescere. Jo vero cũ decrescũt vt ex hoc ipso demonstraret̃. quia
io. oportebat minui. christũ aũt crescere et exaltari. J Secun
do io. ipse attestat̃ plenitudini auctoritatis christi. et tria dicit.
Primo em̃ ꝯfitet̃ se nõ habuisse christi notitiaꝫ cũ illud testimo-
niũ de ipso ꝑhibuit: et ego nesciebã euꝫ: Sciebat quidẽ in pro
ximo aliquez futurꝫ esse de quo dixerat: post me venit vir ꝛc.
quis aũt ille esset hoc ignorabat io. Et nota qꝛ dicit io. se nõ co
gnouisse eũ cui prius testimoniũ ꝑhibuerat. hoc ideo ꝑm criso.
ne ꝓpter amiciciã et cognationẽ videret̃ testimoniũ ꝑhibuisse.
Sed dubiũ est qũo ad notitiã io. nõ ꝑuenerãt christi miracula
de pastoribꝫ. de magis. de simeone et anna. sed aduertendũ q̃
talia facta sunt io. puero exñte. vñ eorꝫ notitiã non habuit. vel
si ea cognouit et ex his nouerat christũ natũ. tñ ꝑsonalit̃ qꝛ es
set christus ignorabat. Jtẽ dicit io. se ad hoc venisse vt christus
ꝑsonalit̃ manifestaret̃: sed vt manifestaret̃ in israhel: qui latebat
ꝓpterea ego veni ĩ aqua baptizans. Cri. Hinc manifestũ est qm̃
illa signa que dicunt̃ in li. de infan. saluatoris mendacia sũt. ne
quaq̃ em̃ io. ea ignorasset et reliq̃ multitudo. vñ patet qꝛ non
indigebat dñs baptismo. sed ad hoc solũ baptismũ suscepit. vt
cognosceret̃. Sed querit criso. nonne etiã sic̃ baptismo poterat
christus cognosci. ita etiã predicante io. Et rñdet q̃ facilius hoc
factũ est in baptismo ad quẽ ꝯcurrebat multitudo. Et nota ꝑm
aug. qꝛ cũ baptismus io. ordinaret̃ ad christi manifestationẽ sta
tim cognito dño cessauit baptismus ille. R Jtez dicit io. qũo
christũ cognouit in baptismo: ⁊ testimoniũ ꝑhibuit io. d. Quia
vidi spũm descendentẽ quasi columbã de celo. ⁊ manentẽ super
eũ: mat. mar. et lu. huius rei faciũt mentionẽ. Nam baptisatꝰ
dñs ascendit de aqua ⁊ cũ oraret ecce aperti sũt celi et vidit spi
ritũ dei descendentẽ sicut columbã et venientẽ sup̄ se. et ecce vox
de celis. d. Hic ẽ filius meus dilectus ꝛc. In hac visione primo
notandũ qꝛ christus baptisatus orauit non ꝓ se. sed ꝓ baptisan

dis vt spūmsanctū susciperent. Itē celū apertū est vt declararet̄
celi ianuā baptismi virtute aperiri. nec tn̄ putandū est celos ee̅
fractos. sed vt dicit mgr̄ in historiis. inestimabllis splendor fa-
ctus ē circa christū acsi celis omnibꝰ reseratꝰ splendor celi empir
rei terris infunderet̄. Itē illa columba nō fuit spūssanctus. sed si
gnū eius. facta aūt tunc fuit cū prius non eēt opere angelico. ⁊
peracta visione statim desiit ee̅ vtꝝ aūt fuerit vera colūba qui-
daꝫ dubitant ꝓpter id ꝙ dicit lu. qꝛ corporali spē sic̄ colūba de-
scendit spūssanctus. sed aug. dicit ꝙ sic̄ christus verꝝ corpus ha
buit. ita illa fuit vera columba. Itē ista columba mota est ab al
to descendens sup christū. sed spiritussanctus nō mouet̄ localit̄.
cū sit vbiqꝫ. dicit̄ tn̄ descendisse qꝛ signū eius scꝫ columba descē
dit. Itē columba cū sit ꝑm aīal volatile sigīficabat in cristo ple-
nitudinē donoꝝ spūssancti. io. 3. Non em̄ ad mensurā dat deus
spūm. sed pater diligens filiū oīa dedit in manū suā. isa 11. Re
quiescet sup eū spūs dn̄i. spūs sapīe et intellectus ꝛc̄. Itē colum
ba significabat plenitudinē spūssancti in christo. non quā tunc
primo acceperit. sed quā a ꝯceptione habuit. L Itē dicit̄ spi
ritussanctus in christo manere. qꝛ vt dicit greg. In cunctis fide-
libꝰ spūssanctus venit. sed in solo mediatore manet. a cuius di
uinitate nō recedit. . Sed obicit̄ qꝛ io. 14. dicit christus de spiri-
tusancto apostolis. Vos cognoscetꝰ eū. qꝛ apud nos manebit
et in vobis erit. Et rn̄det greg. 2. moral. Sciendū inquit que-
dam dona dei esse sine quibꝰ non ꝑuenit̄ ad vitā. vt sunt man-
suetudo. humilitas. castitas. fides. caritas. et huiusmodi. Que
daꝫ vero sunt dona spūssancti ꝑ que non nr̄a sed alioꝝ fit salus
vt donū ꝓphetie linguaꝝ gr̄a curationū et sil̄ia. Quantū ad pri
ma dona manet spūssanctus et in cunctis electis. sed quantum
ad alia nō manet. Subtrahunt̄ em̄ vtilit̄ aliqn̄ vt virtutes hu
milius ꝯseruent̄. In christo aūt mansit spūssanctus quantū ad
vtrunqꝫ genus donoꝝ. licet fidē nvn habuit nec spem. Itē nota
ꝙ vox ista significauit patrē loquentē. nec tn̄ eam formauit ip
se īmediate. sed ab angelis facta ē. sic̄ cum verba ex ꝑsona alicu-
ius recitamus. qui tn̄ non loquit̄. M Secūdo cōmendat io.
magnitudinē auctoritatꝰ christi. vel magis singularitatē. qꝛ ip
se solus baptisat id est lauat mentē. Et duo ponit. Primo dicit
se ignorasse aliqn̄ istā auctoritatē excelentie christū sibi retinuisse
et ego nesciebā euꝫ: dicit criso. iohannē ignorasse christū ante
q̄ ad baptismū veniret. Sed obicit̄ qꝛ iohan. dixit christo veni
enti ad baptismū. ego a te debeo baptisari. et forte vt videt̄ ori
geni. tunc etiam dixit de christo turbis. ecce agnus dei ꝛc̄. Et

dicendū q̄ iohannes ad presentiā christi cognouit eū p̄sonalit̄ esse quē non cognoscebat absentē. Si em̄ adhuc in vtero mr̄is ex̄ns cognouit eū p̄nte virgine ⁊ salutāte elizabeth multo amplius credendū est q̄ p̄ntē sibi tp̄e baptismi repletus spū p̄phetico cognouerit. Sed q̄ nō dicit io. se cognouisse ex visione colūbe christū esse p̄sonalit̄ sed q̄ ipse baptisaret in spūsancto. iō be. aug. dicit q̄ io. etiā ante visionē colūbe cognouerat christū ēē filiū dei. et q̄ baptisaret in spū et igne p̄nie. Sed quid nesciebat io. nesciebat certe potestatē baptismi sibi dn̄m retentur̄. ne dicerent paulus et petrus. baptismus meus sic̄ euangeliū meū hanc quidē potestatē sibi dn̄s retinuit q̄ nesciebat p̄ius io. sed solū misteriū baptismi nouit tn̄situr̄ in bonos et malos. qd̄ sacramentū tam sanctū est vt nec homicida mīstrante polluat̄. Et dicit aug. q̄ dn̄s p̄tatē illā baptismi potuit alicui suo seruo dare vt tantā vim h̄eret baptismus id ē datus a seruo quantū habet datus a dn̄o. sed noluit ne spes poneret̄ in seruo ⁊ ne multiplicarent̄ baptismata. iō vnus dn̄s. vna fides. vnū baptisma p̄pter quā vnitatē manet vna ecclesia. canti. 6. Vna ē columba mea Itē dicit io. vn̄ cognouit christū sibi hanc p̄tatē retinuisse. p̄ illā scz visionē visibilē spūssancti factaz sup̄ eū. vn̄ dicit. Ego quidē nō ꝯgnoscebā eū talē sibi p̄tatē retentur̄: sed q̄ misit me solitariā vitā agentē: baptisari in aq̄ misit eū deus. Jo. 1. Fuit hō missus a deo. ille mihi dixit: multos cerce baptisab̄ sed: sup̄ quē videris spiritū descendentē: in spē columbe: et manentē sup̄ eū: mansit quidē columba p̄ horā sup̄ caput christi. Sed tp̄alis mansio signi p̄petuū mansionē designabat rei: hic ē qui baptisat: id ē lauat: in spūsancto: spūs em̄ sanctus lauacr̄ ē mentis quo ille solus emundat cor. a quo idē spūssanctus p̄cedit. vnde potestatez baptismi sibi retinuit. p̄tatē vero baptisandi cōicauit aliis.

Tercia pars. N

Tercio ponit̄ testimoniū io. de christi natiuitate eterna et ego vidi: debet em̄ testimoniū esse de visis ⁊ credibilibꝰ. Sed aduertendū q̄ io. aliud vidit et alid̄ credidit. vidit em̄ columbā ⁊ credidit eā esse signū spiritussancti. vidit christū in carne et credidit deū esse. sibiq̄ baptismi retinuisse virtutē. audiuit voēē de celis et credidit ēē patris signū. q̄ hic digito demonstratus ē filius dei. nō adoptiue vt nos. sed naturaliter. ro. 1. Prestinatus est filius dei in virtute. id ē in eadē natura cū patre. Et nota q̄ quē p̄ius agnū ēē dixerat nunc filiū dei ꝯfitet̄ q̄ oportebat illū esse filiū dei ver̄ qui baptisat. p̄tas em̄ id est auctoritas baptismi. qua sibi soli quis

retinet virtutē eius vel alteri communicat. non ē potestas creata sed diuina. potestas vero excellentie creata est. sed eā sibi retinuit christus isto modo q̄ aliis eaz dare potuerit. filij aūt adoptati ministri sunt vnici. vnicus habet potestatē adoptati ministeriū. Itē non qz ex omnibꝰ que apparuerūt sup̄ christū baptisatū manifestabat̄ eum esse filiū dei. sed ex hoc potissime. qz vox patris audita ē. hic ē filius meus ꝛc. vñ querit criso. quare nō crediderunt iudei hac apparente visione christū esse filiū dei. Et rñdet dupliciter. Primo qz ad credendū nō sufficit visio corporalis sine visione mentis. qua iudei carebant. isa. 6. Exceca corpopuli huius ꝛc. Si em̄ non crediderūt miracula facienti. nō mirū si etiā visa columba manserunt increduli. Secūdo dici potest qz non om̄s. sed io. tm̄ aut etiā qui deuotius erāt dispositi istā apparitionē viderūt ꝛc.

Dominica secunda post epiphaniam. Prima pars sermonis xxi

Vpcie facte sūt in chana galilee ꝛc. Jo. 2. Tm̄ dei filius nostris ꝯdescendit humanis. vt etiā carnales nupcias sui pñtia honorare ꝛ operatione miraculi sanctificare voluerit sic̄ pñs atestat̄ euangeliū. cuius tres sunt ꝑtes. In prima ponit̄ nupcial̄ preparatio. sed deficiens. In secunda virtualis operatio subueniens. ibi. dicit mr̄. In tercia rei facte commendatio excellens. ibi. et dixit eis ihesus haurite. Circa primū quatuor tangunt̄. scz nuptaꝝ locus. ꝯuentus. affectus. et christi assessus. ℟ Propter primū dicit: Nupcie facte sunt: hoc actū est completo anno ex quo christus baptisatus est eadē die in chana. qui ē viculus ꝓuincie: galilee: putant quidam has nupcias Ioā. fuisse euangeliste. et inde vocatū esse a dño ad ꝑpetuā virginitatē seruandā. quod nō est certū. Nota qz iste nupcie carnales auctorem hñt deuz. sic̄ dicit̄ gene. 2. Quia deus formauit mulierē vt esset adiutoriū viro. sic̄ aūt dicit aug. sup̄ gene. ad lr̄am. Non īuenio ꝓpter qd̄ adiutoriū sit creata mulier. nisi ꝓpter generationē. in cunctis em̄ aliis ministeriis melius iuuat vir viꝝ q̄ꝫ mulier. ideo vtriq̄ꝫ dixit deus. gene. 1. Crescite et multiplicamī ꝛc. et vt dicit̄ mat. 19. Deus ipse legez mr̄imonij ordīauit. sic̄ ait adā visa muliere. hoc nūc os ex ossibꝰ meis ꝛc. quāobrē relinq̄t homo feminam patrem suum. et homo masculus matrem suam et adherebit vxori sue. et erunt duo in carne vna. quibus maritalis ꝯcubitus sic determinat̄. vt omnis concubitus vicio sus

excludat. Nā qui hoc qd̄ primo dicit. hoc nūc os ex ossibꝰ me-
is ꝛc. excludit bestialitatē. Itē in eo q̄ dicit. hec vocabit virago
excludit supgressionis abusus. Itē per hoc q̄ dicit quāobrem.
id est ꝓpter maritalē copulā relinquet hō patrē et mr̄em suaz.
excludit incestū ne filie pr̄i aut filio mr̄i liceat ꝯiungi. qui solus
gradus ꝯsanguinitatis fuit a principio exclusus. ꝓpter hominū
paucitatē. Itē ꝑ hoc q̄ ait. adherebit vxori sue. excludit fornica
tionē que ē ꝯcubitus solutoꝝ. Itē per hoc q̄ dicit sue. excludit
adulteriū. Itē per hoc q̄ dicit duo. excludit mollicie viciū. Itē
ꝑ hoc q̄ ait in carne vna. id est in vna ꝓle. excludit flagicium
ꝯ naturā. Institutionis aūt mr̄imonij due sūt cause ꝑncipales
vna ē nature offictū ad multiplicationē scz generis humani. et
hac de causa etiaz ante peccatū in ꝑadiso fuit institutū. sic dicit
gene. 1. Crescite et multiplicamini. et malach. 2. Deus vnus q̄
instituit mr̄imoniū. quid querit ex h̄ nisi semen dei. 1. thi. 5. vo
lo iuniores nubere. filios ꝓcreare. Altera cā institutionis ē post
peccatū in remediū videlicet ꝯcupiscentie. 1. coꝝ. 7. bonū inquit
esset hominibꝰ castos manere. q̄ si nō se ꝯtinent nubant. m e-
lius ē em̄ nubere q̄ꝫ vri. Tres aūt alie cause istitutionis eius sūt
accessorie. Prima ē ꝓpter solatiū vite. dicit em̄ gene. 24. q̄ isa-
ac acceptā vxorē tm̄ dilexit. vt dolorē qui ex morte mr̄is accide
rat temparet. Secūda est ꝓpter pacē hominū. ꝯfederatio em̄ pa-
cis fit ex mr̄imonio sic dicit gene. 33. Tercia cā est ꝓpter salutē
mutuā ꝯiugū. 1. coꝝ. 8. Sanctificatus est em̄ vir infidelis ꝑ mu
lierē fidelē. et econ̄. B Et nota q̄z iste carnales nuptie fiūt
in chana galilee. chana quidē zelus interp̄tat. galilea vero dici
tur rota vel tr̄nsmigratio. Celebrat em̄ matrimoniū in zelo mū
dane rotationis et tr̄nsmigrationis. Zelus quidē id est intensus
amor parē non patiēs a nupciis istis inseꝑabilis ē. sic dicit pro
uer. 6 Zelus et furor viri nō parcet in die vindicte. nec acquies
cet cuiusquā precibꝰ. sed zelus iste amoris debet esse modera-
tus. ephe. 5. Viri diligite vxores vestras sic christus ecclesiā di-
lexit. Nā viri diligere dn̄t vxores suas sic corpa sua. ymmo vt
ibidē dicit. Vnusquisq̄ vxorē suā diligat sic seipsum. vxor aūt
timeat viꝝ suū. Zelū em̄ inordinatū ꝓhibet quidē a viro. ec.
6. Non zeles mulierē sinus tui. de zelotipa vero muliere dicit
eccle. 26. Dolor cordis et luctus mulier zelotipa. Iste vero ze
lus mr̄imonialis ē galilee. volubilitatꝰ scz mūdi huius. vn̄ con
iuges assimilant eis qui sūt ad molā. mat. 24. q̄z eoꝝ vita gra
ue pondus vertit sollicitudinis mundi. et iterum quia galilea
transmigratio interpretat. per hoc dat intelligi q̄ matrimoniū

durat quamdiu transmigrantibꝰ a mundo transmigraturi succedunt. nā in resurrectione cū ista transmigratio cessauerit neqꝫ nubent neqꝫ nubent̄. sed erunt sic̄ angeli dei. vt dicit̄ mat. zz.
¶ Scdo ponit̄ nuptiaꝝ cōitatus: ⁊ erat mr̄ ihesu ibi. vocatus est aūt ihesus ⁊ discipuli eius ad nuptias: quidā: scꝫ futuri discipuli vocati sunt qui ad verbum iohannis baptiste audiebāt christū occulte. sed omnino postea secuti sunt eū. Joseph aūt vocatus non legit̄ quia qui dā putant eū iam fuisse mortuū ⁊ virginē transisse in custodiaꝫ filij. Nota tria bona esse in carnali matrimonio que intelligunt̄ ꝑ tres istos vocatos ad nuptias. Primū est fides castitatis vt alter ꝯiugū alteri sit fidelis. 1. cor. 7 Mulier potestatē sui corporis nō habet. sed vir. Similiter vir potestatē sui corporis nō habet sed mulier. Hoc bonū significat pn̄s casta mr̄ dn̄i cuius virtutez si nolūt ꝯiuges imitari vt sint virgines. saltē sint casti ꝯuigio. Secundū bonū ꝯiugij ē sacramentū. Significant em̄ iste nuptie carnales rem quandā sacrā ꝯiunctionez videlicet diuinitatis et humanitatis in christo. vel ꝯiunctionē amoris christi et ecclesie. ephe. 5. Sacramentuꝫ hoc magnū est. ego aūt dico in christo et in ecclesia. et ideo qꝛ rem sacrā designat ꝯiugiū. cū timore reuerentie dei fiat. hanc sacraꝫ rez designat et efficit ihesus qui nuptiis intersuit. qui em̄ aliter ꝯiungunt̄ non hn̄t ihesū in nuptiis. sed demoniū. thobie. 6. In eos qui ꝯiugia ita suscipiunt vt deū a se ⁊ sua mente excludāt et sue libidini ita vacent. sic̄ equus et mulus quibꝰ non ē intellectus. habet sup eos demoniū potestatē. Terciuꝫ bonū ꝯiugij ꝓles est suscepta. a deo nutrita et edocta in fide christi. thob. 6. Accipies virginē cum timore dn̄i et amore filioꝝ magis q̄ꝫ libidinis. vt in semine abrahe bn̄dictionez in filiis ꝯsequaris. filij quippe sanctorū sumus et non ita ꝯiungi possumus sic̄ gentes que ignorant deū. vt dicit̄. 8. eiusdē. hoc bonū prolis significāt discipuli christi futuri. qꝛ proles suscepta educanda est in disciplina christi. D Tercio ponitur affectus virginis ꝓueniens ex defectu vini: et deficiente vino: forte beata virgo clam compit defectū. vel palā omnibꝰ innotuit. qꝛ totū iam haurierant vinū: dixit mr̄ iesu ad eū: quasi pia mr̄ cito compassione commota ē recurrens ad filiuꝫ: vinū non hn̄t: pia mr̄ pio filio solū ꝓponit defectū. sciens absqꝫ petitione alia sufficere necessitatem insinuare. Quarto ponit̄ christi sensus et prudentia quo ad duo. quantū vicꝫ ad importunitatē operis euitandā. ⁊ q̄ntū ad oportunitatē tp̄is expectandā. ꝓpter primū: et dicit ei ihesus. Quid mihi et tibi est mulier: id est si vinū deficit. quid ad

nos pertinet· viderem̃ em̃ importunu̇ non petentibꝫ p̄est antꝫ beneficia. q̄ si ad nos pertinet defectū tollere. non tñ nisi requiramur· Et nota q̄ matrem mulierē vocat· non ꝓpter corruptionez· sed vt̄ simpliciter notans discretionez sexus· vel quia vt mulier cito compassa est et muliebri pietate defectum vini ꝓposuit· vnde mulierē nominat ꝓpter mollez affectum. aut etiā mulierem vocat feminā secundam· Quantū vero ad opportunitatem temporis expectandā subdit: nondū venit hora mea: quasi dicat ꝑm criso. nondum sciunt quiue vinū defecisse ꝓmitte vt̄ hoc sentiant· qui em̃ necessitatez non p̄sentit neq̄ beneficij grandē suscipit sensum· Aliter expom̃ istud: quid mihi et tibi est mulier: id est quid ad te ptinet· vnde bern. sermone· 27· de tempe· Dicus dñe quid mihi et tibi est mulier· quid tibi et illi dñe· nō ne quid filio mater. quid ad illam ptineas queris cū tu sis benedictus fructus ventris eius immaculati· Nonne ipsa ē que saluo pudore te ꝑcepit. et sine corruptione peperit. Nonne ipsa ē in cuius vtero nouez mensibꝫ moratus es· cuius virgineis vberibꝫ lactatus es. cū qua duodecim annoꝝ factus de hierusalem descendisti· et eras subditus illi. Sed aduertendū vt dicit crisо. quia christus valde matrem reuerebat subditus illi· vt dicit hiz· Sed hoc loco sic illi respondit vt dicat bern· quatenus cō uersis ad deū exemplū tribueret. ne cura eos pentū sollicitet. Si em̃ nos metipsos ꝓpter deū relinquimus. ab eoꝝ sollicitudine multo magis liberi sumus· vñ legimus fratrem quendaz in heremo uersantē· cum ad eū carnalis frater eius auxilij gratia aduentasset. respondisse legit vt adiret alterꝝ fratrem eoꝝ. tñ ille vtiq̄ obiisset· Cunq̄ admiratus esset qui venerat et respōderet quia ille obiit· Heremita q̄ seipsum obiisse respondit· ne igit plusq̄ religio postulat ꝓinquoꝝ essemus sollicīti· matri a tali matri dñs respondit quid mihi et tibi est mulier· vel aliter ꝑm crisostо. ne suspecta eius essent futura miracula· rogandus erat ab his qui indigebant non a matre· vel aliter ꝑm aug· Beata virgo quasi auctoritate materna· exigebat a christo miracula· sed quia ipse non acepit a matre vnde operaret miraculum· et ideo ait. quid mihi et tibi est mulier· quasi dicens. mihil habeo a te vnde faciam q̄d petis. nondum aūt venit hora passionis mee in qua patebit quid mihi sit a te sumptū caro videbit passibilis. ℰ Nota q̄ in nuptiis carnalibꝫ deficit duplex vinum· Primū est feruoris virginitatis de quo zach· 9. Quid bonum et pulchrū nisi frumentū electoꝝ et vinū germinans virgines hoc est mustū spiritussancti quo iebriant quidā vt vxoꝝ

obliuiscant·hoc quidem vim̃ omnino tollunt carnales nupcie et abundant in eas aque·De quo eccle.9.·Bibe cũ gaudio vinum tuũ.Istud quidẽ vinum·in principio nupciarũ propinat. sed deficit cito·Succedit em̃ abundant aqua tribulationis.sollicitudo scz mundi·tribulatio carnis·zelus inordinatus.onus debiti.anxietas educande prolis id est timor euentus eius·dolor cebitatis eiusdem·1·mach.9·Dicit q nupcie iam bis conuerse sunt in luctuz·et vox musicorũ in lamentũ·Jam bis interpretat mare laessens amaritudo em̃ vite matrimonialis mentẽ lacerat Et ad lr̃am videmus principia nupciarũ leta·fructũ vero mortalitatis et tandẽ per morẽ musica in luctũ conuertit.sed si mater dñi idest fides castitatis presens fuerit ipsa impetrat cosolationẽ in deo.sicut ait sapiens eccle.25·Beneplacitũ est cordi meo. vir et mulier bene sibi consentientes.

Secuna pars. F

Secundo cũ dicit·dicat mater eius miraculi operatio describit ex eius preparatione.triplicem aũt ponit miraculi preparationẽ.Primam virginis sollicitudinez virgo em̃ sollicite ministros admonuit christo obedire:dicat mater eius ministris quodcunq dixerit vobis facite:vnde patet beatã virginem ex verbis filij commotã non fuisse·dicentis:quid mihi et tibi est mulier.Attende etiã quomdo verba matris virginis sunt consona verbis patris celestis.Ipse em̃ de nube clamauit mat.17·Hic est filius meus dilectus·in quo mihi bene complacui.ipsum audite.Similiter et beata mater nunc ait ministris.quodcunq dixerit vobis facite.Secure que precepit faciamus·sunt em̃ salutaria monita quia ihesus salutaris est.exo.21·Omnia que locutus est dñs faciemus et erimus obedientes.Quanta vero sit sollicitudo eius implere precepta. ipse ait·mat.7·Omnis qui vult audit verba mea.et facit ea. assimilabit viro sapienti·qui edificauit domũ suam supra petrã Secundo ponit vasorũ promptitudinem:erant aũt ibi lapidee idrie.Est aũt idria vas aquatile sic ipsum nomen insinuat·Dicitur em̃ ab idor quod est aqua.Horũ aũt vasorũ primo describit multitudinez:sex:Jtẽ officium:positẽ p̃m purificationẽ:id est ꝓpter ablutionẽ iudeorũ·nam vt dicit mat.7·Omnes iudei nisi crebro lauent manus suas non manducant.et a foro redeuntes·nisi baptisent non comedunt·et alia multa que tradita sunt illis obseruant·baptismata calicum et vrceorũ et eramentorũ et lectorũ·Quia ergo tantis vtebant ablutionib·ideo positi erant idrie in conuiuio nupciarũ·p̃m purificationem iudeorũ.

Item ponit idriarū capacitatem: capientes singule metretas bi nas vel ternas: metron grece mensura dicit latine. et ꝑm isido. 16. ethi. est proprie mensura liquidoꝝ. Papias aūt dicit q̄ metreta ꝺtinet sextaros decem. vnde patet vasa illa magne capacitatis fuisse. singulum em̄ viginti aut triginta erat sextarioꝝ. ⁊ sextarius est mensura ꝺtinens sedecim medias. ℣ Tercio. ponit rei ex qua futuꝝ erat miraculū plenitudinē factam christi imperio: dicit eis ihesus iplete idrias aqua ⁊ impleuerunt eas vsq̄ ad summū: habes g̈ materiam habundantē miraculi. Q̄ si quis querat qualiter vinuꝫ fecerat ex nihilo. Respondendū q̄ non fuisset tam euidens miraculuꝫ. Rursus si quis dicat quare potius ex aqua vinū fecit q̄ ex alia materia. Dicendū est q̄ ad maiorem declarationē sue potestatis aquā vino ꝺtrariam ꝑmutauit in vinū. Notandū q̄ ꝓter nupcias humane propagationis. de quibꝫ supradictū est tria sunt alia genera nupciaꝝ. sūt em̄ nupcie diuine incarnationis. spūalis copulationis. et beate fruitionis. de primis nupciis allegorice dicit mat. xx. Simile ē regnū celoꝝ homini regi qui fecit nupcias filio suo. ꝑm aug. harum nupciaꝝ verbum dei sponsus est. sponsa caro humana. et vtrunq̄ vnus est filius dei. quoꝝ tanta est vnio vt etiā ab initio mundi sepatis carne et anima verbū ab vtriq̄ sepatum non fuerit. Quanta sit ergo caritas verbi ad humanitatē aduerte. cetera em̄ nupcias mors dissolvit ipso aūt mortuo etiā sponse carni ꝺiunctus erat. Facte sunt aūt iste nupcie localiter quidem in thalamo vteri virginalis. virtualiter autē facte sunt in zelo a feruenti amore diuino. Isa. 9. cū premissuꝫ esset quia puerus natus est nobis ꝛc̄ post omnia cuius virtute sit istud completum addit. zelus dñi exercituū faciet hec. quia spūssanctus qui ē feruor caritatis supuenit in virginē. et quod in eo natū est de spū sancto est. cuius figura fuit rubꝰ ardens presente dño nec combustus. vt dicit exo. 3. Zelus aūt iste dicit esse transmigratioīs quia transmigrauit in carnē diuinitas. Jo. 3. Sic em̄ deus dilexit mundū vt filium suū vnigenituꝫ daret qui erat finis nostre peregrinationis. ipse est factus peregrinus transmigrans. docuit nos vt eū sequerem̄. qui est via veritas et vita. sine quo nemo venit ad patrem. ezech. 12. Tu fili hominis transmigrabis ꝑ diem coram eis si forte aspiciant. Jtē harum nupciaꝝ proles sunt omnes qui credunt in carnē eius verbo ꝺiunctaꝫ. Semine em̄ id est fide carnis sue nos genuit. psal. Pro patribꝰ tuis nati sunt tibi filij. Jo. 1. Dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credunt in noīe eius. Jtē aqua fuit scriptura veteris testamenti.

ꝑm aug. Insipida quidē. quia non sapit ista scriptura nisi ch̄ristus intelligat̄. De ista aqua dicit̄ prouer. 28. Aqua profunda verba ex ore viri. sed auerse sunt iste aque in vinū spūalis intelligentie. Lu. 24. qñ ch̄ristus apperuit sensum apostolis vt intelligerent scripturas. ¶ Sed ordinē istius auersionis attende sex idrie ꝑm aug. sex sunt etates seculi. Prima ab adam vsq; ad noe. Secunda a noe vsq; ad abraam. Tertia ab abraam vsq; ad dauid. Quarta a dauid vsq; ad transmigrationē babilonis Quinta a transmigratione babilonis vsq; ad iohannē baptistā Dicit em̄ ch̄ristus mat. 11. a prophete vsq; ad iohan. Sexta a iohanne vsq; ad finē seculi. Itē non iussit ch̄ristus effundi aquam ab idriis quia scripturā veterem non reprobaut sed ꝓmīistros prophetias easdem impleuit scripturas et ipse legem impleuit mat. 5. Non veni soluere legē sed adimplere. Itē singule idrie capiunt metretas binas vel ternas. quia in singulis etatibꝫ fuit fides trinitatis a duaꝝ naturaꝝ in vna ch̄risti ꝑsona. Itē nota prius est aqua auersa in vinū id est lex vetus in spūalem sensum euangelij q̄ idrie implerent̄. quia oportebat prius impleri que de ch̄risto erant scripta. luc. 24. Necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. a vsq; huc id vsq; in sextā etatem. sponsus ecclesie seruauit bonū vinū. Vinū gaudium ē. euangelium aūt dicit̄ bonum nunciū. De quo lu. 2. Ecce euāgelizo vobis gaudium magnū. ¶ Sed cūde nuptie morales sunt spūalis videlicet copulationis in quibus spūs spiritui adiungit̄. Spiritus increatus nostro spūi copulat̄ Jere. 3. Conuertimini filij ad me reuertentes dicit dñs. quia ego vir vester et assummā vos. vnde bern. sermone. 27. de tem. Omnes inquit nos ad spūales nuptias vocati sumus. in quibꝫ vtiq; sponsus ē ch̄ristus nos ipsius sponse. 1. corinth. 11. Desponsi vos vni viro virginē castam exhibere ch̄risto. sed hoc sic esse qñ poterit nostra ꝓsentire fragilitas. vt sic diligat̄ a deo sicut sponsa a sponso. Itē hec sponsa multū est genere inferi or sponso suo. inferior dignitate. inferior specie. attamen propter ethiopissam istaz de longinquo filius eterni regis aduenit. vt eam sibi desponsaret pro qua etiā mori non timuit. vnde tibi o humana anima. vnde tibi hoc. vnde tibi tam inestimbbilis gratia. vt eius sponsa merearis esse. in quē desiderant angeli prospicere. cuius puchritudinē sol et luna mirant̄. ad cuius nutuz vniuersa mutant̄. quid tribues dño. pro omnibꝫ que retribuit tibi. vt sis socia mense. socia regis. socia denicz thalami. vt introducat te rex in cubiculū suuz. vide iā quid de deo tuo sentias

vide quantum presumas de eo. vide quibo brachijs vicarie cari tatis reamandus et amplectendus sit. qui tanti se estimauit. Immo qui tanti se fecit. de latere enim suo te formauit qñ pro te obediuit in cruce. ob hoc patrem suum et matrem suam sinago gam reliquit. vt adherens ei vnus cum eo spiritus efficiaris. Et tu ergo audi filia et vide. et cōsidera quanta sit erga te dignatio dei tui. et obliuiscere populum tuū. desere carnales affectus seculares mores dedisce. abstine a priorib vicijs. consuetudines noxias obliuiscere. hec bern. Celebrantur aūt nupcie iste in charitate zelo scz diuinitatis dicentis. exo. 20. Ego sum dñs deus tuus fortis zelotes. quo zelo amoris nos sibi coniunxit. deutro. 10. En dñi dei tui sunt cēli. et cēlum cēli. terra et omnia que in ea sunt. et tñ agglutinatus est nobis dñs et amauit nos. hic vero zelus transmigrationis est vt et nos in ipsum nostri amatores transferamur dñi de terrenis ad cēlestia et de vicijs ad virtutes ℟ Sed aduertendum quia iste nupcie spirituales quedam li cem habent differentiam. Quedam em sunt prudentis operationis. quedam sapientis contemplationis. quedam regularis professionis. quedam vero virginalis conseruationis. In primis nupcijs prudentia vite actiue rationali nostro spiritui coniungit. in secundis aūt sapientia vite contemplatiue delectabiliter nobis copulat. Viro igit actiuo prudentia sponsa est. contemplatiuo aūt sapientia. propter primū. Prouer. 8. Dic sapientie soror mea es. et prudentiam voca amicā tuam. propter secundū. Sap. 8. Sapientiā amaui et exquesiui a iuuentute mea. et quesiui sponsam michi assumere et amator factus sū forme illius. Prime nupcie sūt secunde figurate p lyā. Secunde sunt optate figurate p rachel. Gene. 29. Vocatis multis amicorū turbis ad conuiuiū fecit nupcias. et vespere lyam filiam suam introduxit ad iacob. Sed de nupcijs suauibo rachelis dicit ibidem. Tandē potitus optatis nupcijs amorem sequentis priori pretulit. De nupcijs vero regularis professionis potest intelligi illud. Leuit. 27. Homo cū votum fecerit et sponderit. deo animas suam sub estimatione dabit precium. filia regis celestis religio est. quā quis sub voto sponsam accipit. dum vitā propriam obligat deo. et hoc est precium quod deus estimat sufficiens p ista coniunctione. In his nupcijs aqua vite labilis conuertit in vinū rigoris discipline. vel difficultas et grauitas conuertit in vinū facilitatis et leuitatis. ℒ Sunt etiam quedam nupcie dū virgo consecrat deo. vel consecratione solenni vel primata. et fiunt iste nupcie inter virginē et deum leuit. 21. Virginem ducet summus pontifex. Et attende qꝫ

munde sunt iste nupcie · que non nisi virginuz esse possunt · De quibꝫ agnes beatissima in cristo inquit · Sum desponsata a annulo fidei sue subarrauit me vt nullū preter eū amatorē admit tam · iam corpus eius corpori meo sociatū est · quem cū amaue ro casta sum · cū tetigero munda sum · cū acepero virgo suz · In his nupcis carnis fluxus auertit in vinum feruentis spiritus · Hoc est vinū nouum non in veteres sed in nouos vtres ponen duz · vt dicit mar · 9 · quia noue vite feruor pristine consuetudinis non imutat vetustatē sed mentē dissipat · Ergo spiritualiū nup tiaz · nupcie prudentie sunt secunde · nupcie sapientie sunt iocū de · nupcie regulares sunt habunde · sed nupcie virginales sunt munde · Sed in istis nupcis spiritualibꝫ defiat vinū secularis le titie · Jo · 1 · Periit vinū dulcedinis ex ore vestro sicut pdixit sal uator · Jo · 16 · Mundus gaudebit · vos vero contristabimini · sed roganda est mater dñi vt spūale vinū nobis impetret · Bern · ser · 10 · de tem · Nihil nos deus habere voluit quod puer mariē non transiret · ¶ Spirituale aūt vinū quod est cari tas propinabit nobis · siquidem repleti fuerunt idrie purificati onis · et vt dicit bern · ser · 25 · Post baptismi lauacruz sex idrie iniquitatis purificande adhibent · Prima ē compunctio cordis Ezech · 18 · In quacūqꝫ hora ingemuerit peccator omniū iniqui tatū eius non recordabor · Secunda idria est oris confessio · Psal · Dixi confitebor aduersum me iniustiam meam dño ꝛc · Tercia ē elemosinaz elargitio · Lu · 11 · Date elemosinam et ecce omnia munda sunt vobis · Quarta est miuriaz remissio sic oramꝰ di mus · Dimitte nobis debita nostra sic et nos dimittimus ꝛc · Quinta est corporis abstinentia · vnde oramus · Mundi p absti nentiā deo canamus gloriā · Sexta idria est precepti obediētia Jo · 15 · Jam vos mundi estis propter sermonē quem locutus sū vobis · ¶ Jtē sex iste idrie aliqñ vacue sunt solliciturdine vir tutis et gratie · licet sint plene vento et aere inanis glorie · osee 12 · Effraim pascit ventus · quia implet manī gloria · Sed reple ant idrie aqua timoris dñi · Prouer · 14 · Timor dñi fons vite ti mor dñi aque compatur qm extinguit estum temptationis · ad ima tendit · mentem deiiciens · Item isto timore implende sunt idrie · Que singule capiunt metretas binas vel ternas · quia vt dicit bern · duplex est timor omnibꝫ notus · tercius paucis pa tet · Primus timor est ne cruciemur in gehenna · Secundus ne excludamur a gloria · Tercius cum solliciturdine replet animā ne forte in presenti destituat a gratia · Et quidem sicut aqua ex tinguit ignem · ita et omnis timor extinguit concupiscentiam ·

sed iste precipue qui est tercia metreta occurrens ad omnē temptationez. ne forte amissa gratia sibiipsi hō derelictus quotidie labat̄ de malo in peius. Contra istū timorem non habet anima vnde sibi blandiat̄. nam ɔtra primos munit se aliqñ spe future venie. vbi illo dulci timore nō obstante peccat in spe venie. sed in hoc timore nihil habet vnde ɔsolet̄. Item a principio querimus deuotionis dulcedinē. vinum iocunditat̄ spūs. sed oportet prius idrias aqua impleri id est corda repleri aqua timoris. Inicium em̄ sapientie ē timor dñi. quia vt ad caritatē peruenia tur iniciandū est. post hoc aūt aqua in vinū ɔuertit̄ cum ꝑfecta caritas foras mittit timorē. et implebunt̄ omnia feruore spūs. et verecunda deuotione. Nam vinū feruens est et calorē habet fecundie. O Itē nota quia in nupciis vite actiue sex idrie posite. sunt precepta sex opere misericordie impendenda. Prima idria dare panem esurienti. Secunda potum prebere sitientium Tercia vestire nudū. Quarta peregrinū suscipere. Quinta captiuum redimere. Sexta in firmū visitare. Aqua sunt ista temporalia bona que fluunt et refluunt. Implentur aūt idrie aqua. cū ex bona voluntate misericordie precepta complent̄ pro quibꝫ vinū celestis ɔuiuij suscipimus. Das ḡ aquam pauperi ⁊ vinū suscipis. das transitoria ⁊ suscipis ceiestia. Itē sex idrias etiā habent nupcie vite ɔtemplatiue. idria em̄ vas ē capax aque. Sex aūt sunt ɔsiderationes cordis quas implet aqua tristicie. Prima idria ē memoria diuine offensionis quam implent lacrime ɔtritionis. psal. Exitus aquaꝝ deduxerūt oculi mei. quia non custodierunt ꝛc. Secunda idria est dolor fraterne transgressionis hanc implent lacrime curitatis. Jere. 9. Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontē lacrimaꝝ ꝛc. Tercia idria est tediū huius peregrinationis. hanc replent lacrime afflictionis. psal. Heu me quia incolatus meus ꝛc. Quarta idria est compassio aliene aduersitatis Job. 30. Flebam quondam sup eum qui afflictus erat. Quinta idria ē timor gehenne. hanc replent aque cōpunctionis. Greg. Sup omnia preuisio inferni compunctionem ꝓuocat. Sexta idria est amor patrie. quā replet aqua deuotionis. psal. Fuerunt mihi lacrime ꝛc. et iteꝝ. Sup flumina babilonis ꝛc. Sex igit̄ idrie sex sunt ɔsiderationes quas implent aq̄ tristicie. Jo. 16. Quia hec locutus suꝫ vobis tristicia impleuit cor vestrum. sed cum implete fuerint idrie. tunc tristicia vestra ɔuertet̄ in gaudiū. et gaudiū vestrum nemo tollet a vobis. Et nota quia istis sex generibꝫ tristicie correspondent sex gaudia in celis. Primum sumit̄ ab eternitate. secundū a loci amenitate. ter-

tũ a iocunda societate·quartũ a corporis glorificatione. quintũ ab inferni euasione. sextũ a mundi subiectione· Ista sunt sex vina quibꝫ implebunt̃ uie cordis mei. qñ auertent dñs lacrimas in gaudiũ. Nã cum auertit dñs captiuitatẽ plebis sue. exultabit iacob ⁊ letabit̃ israhel·psal· Scdm multitudinẽ dolorũ·ꝛc

℗ Jam nũc anagogice ad celestes nuptias beate fruitionis accedamus. ad quas intrauerũt cũ sponso prudentes virgines ⁊ clausa est ianua· Xpo· 19· Gaudeamus et exultemus et demus gloriã deo. qz venerunt nuptie agni et uxor eius preparauit se. et infra· Beati qui ad cenã nuptiarꝫ agni vocati sunt· Iste nuptie sunt nuda diuinitatis visio· et apta veritatis fruitio. In his nuptiis aque tribulationis deficiũt· qz absterget deus omnem lacrimã ꝛc· et abundat vinũ iocunditat̃· Mat. 5. Beati qui lugent qm̃ ipsi ꝺsolabunt̃· Prouer. 31· Date vinũ his qui amaro sunt corde· bibant ⁊ obliuiscant̃ egestat̃ sue ꝛc· Istud vinũ voluptas ẽ diuine visionis. de quo hest· 1· Vinũ qꝫ vt magnificentia regis dignũ erat habundãs et precipuũ ponebat̃· Est g̃ vinũ magnificũ regni habundans ⁊ precipuũ Magnificũ quidẽ vinũ· qz magnã efficit aiam tñsferens eã in regiã dignitatẽ· sic ebrij putant se orbis dños. Judith· 12· Bibã dñe qm̃ magnificata est aia mea hodie qꝫ omnibꝫ diebꝫ vite mee· Regale etiaꝫ vinũ est. ex eodẽ em̃ vino ipse bibit· quod ꝓmat beatis. qz deus ipse et sancti oms eodẽ voluptate diuine visionis gaudent. Dani· 1· Constituit eis rex annonã p singulos dies de cibis suis et de vinis vñ bibebat ipse. Rursus istud vinũ habundans est ꝛc· habundans vt totũ hominẽ repleat. Psal. Inebriabunt̃ ab vbertate domus tue ꝛc· Necꝫ em̃ ꝓmabit̃ nobis fruitionis gaudiũ in puo calice· sed torrens vini ⁊ fons letitie exuberabit tũc aperiet̃ nobis cellariũ celeste· Cant. 2· Introduxit me rex in cellã vinariã ꝛc. Est etiaꝫ vinũ istud precipuũ deificatũ et puꝝ· quo nihil melius· nihil iocundius· nihil sapidius. stillaꝫ huius vini gustauit· Mat· 17· Dñe bonũ est nos hic esse· Est em̃ vinũ melleũ dulcedine diuinitat̃ lacteũ pulcritudine humanitatis christi· Isa· 55· Venite oms sitientes emite vob̃ absqꝫ argento et vlla cõmutatione vinũ et lac. Cant· 5. Comedi fauũ cum melle meo ꝛc· Est etiã istud vinũ ꝺditũ et aromaticũ multitudine suauitatis. habet em̃ omnis saporis varietatẽ. Can. 8· Dabo tibi poculum ex vino ꝺdito· et musto malorꝝ granatorꝝ· scꝫ quorꝝ amaritudo in dulcedinẽ vertet̃·

Ecce cũ dicit̃: et dixit ihesus· cõmendat̃ dñi miraculũ

tripliciter · scz a veritate · bonitate · et dignitate · Primo g̊ ponit̃
cõprobatio veritatꝭ et dixit eis scz ministris ihesus : haurite nũc
hoc ẽ illud nunc q̃ nondũ venerat̃. qñ supradixit nondũ venit
hora mea : et ferte architriclino : sic nominat̃ princeps discũben
tiũ qui dispensat necessaria ꝯuiuio Et dicit̃ ab archos qđ est prĩ
ceps et tricliniũ qđ est cenaculũ · quasi prĩceps cenaculi . Est aũt
tricliniũ ꝓprie domus in qua sũt tres ordĩes mensaꝝ · sic̃ in refe-
ctoriis nr̃is esse ꝯsueuit · Et adu̇tendũ qꝛ nõ legimus xp̃m ali-
quid orasse aut precepisse vt ꝯuerteret̃ aqua in vinũ · vel aquaꝫ
aut vasa tetigisse · vñ ad solũ ipsius velle facta ẽ ꝯuersio vt euꝫ
se demonstraret de quo ait psal · Oĩa quecunqꝫ voluit fecit . De-
inde ponit̃ mistroꝝ obĩa : et tulerũt : id ẽ portauerũt architri-
clino : vt aũt gustauit architriclin⁹ aquã vinũ factũ · et nõ scie
bat vñ eẽt . mĩster aũt sciebat q̇ hauserat aquã : Hec oĩa repetit
euangelista vt nõ lateat operis magĩtudo · vñ silr̃ ꝓcedit de ce-
co nato quez dñs illuĩauit · et de lazaro mortuo quẽ suscitauit :
vocat sponsũ architriclin⁹ : vt eũ reprehẽderet qꝛ p̃cipuũ vinũ a
p̃ncipio nõ dedisset . vñ secũdo ponit̃ testificatio bonitatꝭ · Et pri
mo architriclinus ꝓponit cõem morez hoĩm : dicit ei : scz sponso
oĩs hõ primo bonũ vinũ ponit et cũ inebriati : id ẽ saciati fuerĩt
discũbendo : tũc id qđ deterius ẽ : Nota em̃ auaricie ẽ peiora pre
mittere in ꝯuiuiis · sed vrbanitatꝭ ẽ meliora in p̃mis largiri · Se
cũdo rep̃hendit̃ sponsus quasi ꝯ cõem morẽ hoĩm fecerit : tu aũt
seruasti vinũ bonũ vsqꝫ adhuc : qꝛ eĩ dei ꝑfecta sũt opa ideo cre
dit̃ vinũ istud fuisse optimũ vt etiã verba architriclĩ declarant
R Nõ allegorice qꝛ ĩ nupciis diuĩe incarnationis mĩstri id est
p̃dicatores vel subtiles sensus hauriũt ex ꝓfunditate scriptura-
rũ sensũ euangelice scp̃ture . vinũ scz optimũ · Archi · vero ẽ ꝟm
aug · aliquis legis doctor vt paulus · gamaliel · aut nicodemus
quibꝰ dũ ꝓpinat̃ vinũ euangelicũ dicũt q̃ nihil eo fit melius ⁊
ꝯ humanã ꝯsuetudinẽ premissis vinis boĩs vsqꝫ in tp̃e gr̃e di-
latũ sit euãgeliũ · sic em̃ exigit ordo nature et gr̃e . vt ad ꝑfectũ
quis deueĩat ꝑ ĩmꝑfectũ . tal̃ etiã archit · fuit petrus prĩceps ce-
naculi ecclesie · in q̇ sunt tres ordĩes discũbentiũ ꝯiugatoꝝ · viz
ꝯtinentiũ et doctoꝝ . iste cũ gustasset de h̃ vino ait Jo . 6 · Dñe
ad quẽ ibimus . verba vite eterne hẽs . et alij quidẽ missi a pon
tifi cibꝰ vt apprehẽderent ihesũ regressi sũt dicẽtes . Nunqꝫ sic lo-
cutus est hõ vt hic hõ loquit̃ · Jo · 7 · Au . sup illđ . de petra mel .
ꝛc · qꝫ multi sũt inquit q̇ saciant̃ de illo melle q̇ clamãt et dicũt .
Suaue est · nihil melius · nihil dulcius vel ĩtelligi potest ꝛc . Tro
pologice sex idrie nostre purificationis dum hic sumus implen

tur aquis timoris miserationis ⁊ tribulationis. nec aliquid gustamus de vino iocunditatis diuine. nisi ministri hauserint ad christi imperiū de fonte celesti. de cella scz vinaria. Ministri sunt meditationes sancte. orationes deuote. intensa desideria. talibꝰ ministris haurit modicum aliquid. stilla videlicet vini celestis. ad ꝓbationē potius q̄ ad sacietatē. Architriclinus ē ratio que principat in homine vnde dicit. 1. poli. Ratio est architectio. intellectui itaq̄ non subdito irrationabilibꝰ motibꝰ sed principanti. libero et mundo. ministrat oratione videlicet impetrante. aut meditatione studente. aut desiderio attingente. et ꝯcedit aliqn̄. In ista etiā vita modicū quid gustare de vino in quod presens tristicia ꝯuertet. psal. Gustate et videte ꝛc. Itē qui gustant hūc saporē dū hic sunt. nesciunt vn̄ id ē quibꝰ meritis hoc fit. quia non aduertunt in se meritū quibꝰ digni sint hec precipere. Job. 24. Nescit hō precium eius id est meritū. Exo. 16. Cum vidissent filij israhel manna. dixerunt. quid est hoc. ignorabant em̄ quid esset. nec sciunt etiā sancti dū hic sunt dei iudicia. quare videlicet se gustandū deus hic prebeat. an videlicet in ꝯdemnationē. an in solatiū. Jo. 3. Spiritus vbi vult spirat. et vocem eiꝰ audis et nescis ꝛc. Et quid mirꝝ si ignorat rō quid supra se est. scz huius dulcedinis originē. cum petrus apl's ad vnā stillā huius vini inebriatus. Bonū est inquit dn̄e nos hic esse ꝛc. nesciens quid diceret. Lu. 9. Immo q̄ amplius ē. Paulus ꝑductus in paradisum id est cellariā huius vini vsq̄ ad terciū celū nesciebat vtꝝ in corpore vel extra corpus esset. 2. corꝝ. 12. Itē mundus a principio dulcia ꝓpoit vina. voluptates scz et vana gaudia. sic veneficus sub melle venenū abscondit. sed deteriora sequunt. languor. seniū. calamitas. mors. Prouer. 29. Ne intue aris vinū id est seculi voluptatē cu m flauescit. cū splenduerit in vitro color eius. ingredit blande sed in nouissimo mordebit vt coluber. et sic regulus venena diffundit. Sed econ̄ sponsus animaꝝ nostraꝝ prius quidē de tristicia nobis ꝓponit. et iplet idrias amaritudinibꝰ. vt vinū ꝯsolationis nob̄ largiat eterne. tūc em̄ et nos dicemus sponso nostro. seruasti bonū vinū vsq̄ adhuc. S Tercio ponit triplex declaratio dignitatꝭ huius miraculi. Prima qꝛ fuit virtutꝭ initiū: hoc fecit initiū signoꝝ ihesus in chana galilee: vn̄ pꝫ librū de infaotia sal. quēq̄dā putāt Hie. ꝯdidisse esse apocrphum. Ibi em̄ multa signa legunt facta a christo. cum tn̄ dicat euangelista hoc fuisse initiū signoruꝫ eius. cū iam esset christus amplius triginta annoꝝ. Sed obiciet aliquis de stella magoꝝ et columba. et voce patris de celis.

Et dicendū q̄ non fuit euidens illa signa fuisse facta ab eo. licet fuerint facta propter eū. Secundo istud miraculū fuit diuinitat̄ indiciū: et manifestauit gloriā suā: q̄ ipse videlicet esset filius dei. qui est splendor glorie. figura substantie eius. Jo. 1. Vidimus gloriā eius ꝛc. Tercio ipsum miraculū fuit credulitat̄ vel salutis indiciū: et crediderunt in eū discipuli eius: prius quidē credebant in eū propter verba iohan. dicentis. Ecce agnus dei et quia vidit spiritū sicut columbā descendentē et manentē sup eum. Nunc vero crediderunt in eum ex euidentia operū eius. Nota quia et a principio mundi primū miraculū factū est in nuptiis. qua costa viri uersa fuit in mulierē. hic aūt aqua in vinū q̄ p̄m statū peccati animalis. erat hō futurus cuius signū est. qm̄ ablato osse repletus fuit hō carne. sed in statu gratie fluxū voluptatis in feruorē spiritus uertat̄. Jt̄ primū signū ihesu id est salutis est si uertat̄ aqua in vinū. id est si sapida videri incipiunt amara que deus precipit. Jt̄ in vino manifestat christus gloriam suā. quia in gaudio celestis patrie videbimus eū sicuti est. Jt̄ signū vini uocat ad fidē. quia populis que sunt aque multe uerse in spūmsanctū uocate sunt gentes ad credendū. nā manifestatio spiritus fit ad vtilitatē eorū qui sunt credituri. vt dicit aposto. vñ act. 2. Repleti apostoli spiritusancto quasi ex aqua in vinum uersi. putabant esse pleni musto. et reuera pleni erant feruore spiritus. quia musto petrus apostolus plenus predicabat. et apposite sunt die illo credentium aie circiter tria milia. Et hoc accidat a quod in baptismo christi factum ē Nam cū ipse transisset ex aqua missione spiritussancti facta super eum. Johānes baptista vidit et credidit. quia hic est filius dei Ecce q̄ aqua baptismi Johan. transiuit in spūm id est spirituale baptismum.

Dominica tercia post epiphaniam. Prima pars sermonis xxii

Um descendisset ihesus de monte ꝛc. Mat. 8. Cū ceteris aliis scientiis sacra scptura sup excellit. q̄ i ea nō voces sole quēadmodū in humanis scientiis sed et res ipse significāt sicē dicit hug. 1. li. de sacramentis in plogo. verbi gra. Mundana scia inquirit quid nomine solis significē. q̄ corpus luciduissimū. sed sacra scriptura vlterius dicit. q̄ sol significat hominem sapientem. vnde hō sapiens in sapientia manet sicē sol. Jt̄ alia multa exempla adduci possent. et ideo hodiernū euangeliū exponit dupli

ctær. scz quantū pertinet ad lrālem significationē. et ꝑm miſte
riū rebo ipſis ipoztatū. Duo itaq; miracula narrant facta a deo
scz lepzoſi mundatio. et paralitici curatio. De lepzoſi mundati
one ꝛcordant mar. 8. et mat. 1. et lu. 5. De iſto vero paraliti-
co nihil dicit mar. ſed mat. 8. et lu. 7. Secunda ꝑs euangelij in
cipit ibi: cum aūt introiſſet: Circa primū quinq; tangunt. Pzi
mū eſt chriſti deſcenſus ibi: cū deſcendiſſet ieſus de monte: Iſte
mons ꝑm Jero. fuit mons thabor quē chriſtus aſcenderat cū di
ſcipulis ſuis. vt noue legis præcepta illis traderet. Data aūt
lege deſcendit de monte. vt miraculoz operatio legem datam
ꝛfirmaret. Deinde ponit turbe ſequela: ſecute ſunt eum turbe
multe: Venerunt turbe multe ad ihesum. et deſcenſū ipſius pre
ſtolabant. ſed ſecute ſunt eū deſcendentē quidaz vt dicit ozige.
ꝓpter caritatē. plerisq; ꝓpter doctrinā. ceteri ꝓpter adminiſtratio-
nē et curationez. De his qui præſtolabant chriſti deſcenſū erat
lepzoſus ille. et ideo ſecundo ponit eius accēſſus: et ecce lepzo-
ſus veniens: non qūocunq; erat lepzoſus. Sed vt dicit lu. erat
vir plenus lepza. Nota q; lepza ē infirmitas incurabilis ꝑm na
turā. et ideo venit iſte lepzoſus ad talē medicū qui medicina ſu
pernaturali eū curaret. Sed queri vñ habebat lepzoſus iſte fi-
dem q; eum dñs curare poſſet. Et dicendū q; vt patet ꝑ magi-
ſtrū in hiſtoꝛijs. mūdatio lepzoſi eſt primū miraculū quod dñs
operatus ē. exquo aperte prædicare cœpit. ⁊ ideo valde ꝛmen
dāda ē fides iſtius lepzoſi. qui nullo adhuc facto miraculo. ſed
ſola fama doctrine eius audita credidit. q; tanta chriſti ſapien-
tia abſq; omni potentia eſſe nō poſſet. Tertio ponit lepzoſi pe
titio: adoꝛabat eum dicens: ꝑm criſo. nō ſimpliciter petebat cu-
rationē ſic ab artifice medicinā ſed adoꝛabat quaſi deū. Nota q;
oratio licet ſit deſiderij vocalis expreſſio ad deū. tñ deſideriū ali
qñ etiā coꝛporalibo ſignis demonſtrat. ſic genuflexionibo. pro
ſtrationibo. et aliis multis modis. Iſte aūt lepzoſus expreſſit
deuotā reuerentiā q; adoꝛauit. humilē ſeruitutē. q; vt dicit ma
giſter. adoꝛauit genuflexo. timidā verecundiā q; prozadit in fa
cie vt dicit lu. Deinde ponit ipſius oratio: Dñe: vere dñs qui
etiā languoꝛibo ⁊ ſanitati vite atq; morti dñat: ſi vis: voluntā
te dīna in cuius ditione cuncta ſunt poſita. Deut. 14. potes me
mundare: illa potentia cui oīa obtempant et nihil reſiſtit. At-
tende q; fiducialiter iſte lepzoſus petierit licet eñ nō fuerit in mō
te cū dño. nō videt tñ ignoꝛaſſe q; ibi dñs admonuerit. petite
et accipietis. Omnis enim qui petit accipit. Matthei. 7. Item
videtur illam domini ſententiam obſeruaſſe. quam in eodem

nō lepza natūza ⁊
liter cūrarij nō pt

morte ꝓtulit. Orãtes aũt nolite multũ loqui. qm̃ breuiter se ex
pediuit dicens. Dñe si vis potes me mundare. B Nota ꝙ li
cet christus miracula ĩ carne mortali fuerit operatus. et tñ absq;
patre et spũsancto nperari non potuit. quia quoꝝ vna ẽ sub-
stantia et virtus eaꝝ ẽ vna operatio. vt dicit aug. ꝙ quidẽ le
prosus iste prudentissime expressit. nã ꝑsonã verbi tangit cũ di
cit dñe. ipse em̃ est in cuius femore scriptũ est. rex reguꝫ et dñs
dñantiũ. apo. 19. Itẽ benignã volũtatẽ spũssancti cũ dicit si vis
Spũs em̃ vbi vult spirat. patris aũt oĩpotentia cũ dicit potes.
Quarto ponit̃ miraculi opatio ⁊ extendens manũ ihesus manũ
illã q̃ fabricauit celos extẽdit misericordit̃: et tetigit eũ dicẽs: te
tigit em̃ vt tactu sue carnis mundissime lepre maculã absterge
ret. Nã vt dicit theo. ipsius sacra caro ẽ purgatiua. et vitã tri-
buens. sicut exñs verbi dei caro. Sed videt̃ ꝙ dñs ɔtra legem
fecerit. nã leprosus ĩmundus ẽ vt dicit̃ leuit. 14. quẽ non erat li
citũ tangere. Et dicendũ ꝙ ideo lex ꝓhibebat tactũ leprosi. ne
tangens ɔtraheret ĩmundiciã vel maculã ex lepra. et qꝛ christus
nullam ĩmnndiciã aut maculã ɔtrahere poterat. ideo nõ egit ɔ̃
legem. Tetigit aũt ꝓpter tria. Primo vt oñderet antiq̃ cessare.
eo ꝙ nouã legem iã tradiderat. Secundo vt oñderet se dñm le
gis qui ei non erat subiectus. Tercio vt tactu sanaret lepram.
Deinde verbũ dñi ponit̃. leprosus em̃ ɔditionaliter dixerat. si
vis. et dñs indicatiue: rñdẽt volo: Itẽ leprosus dixerat. potes
sed christus impat: mundare: ecce effectus potentie. Tactu igit̃
et verbo curatus ẽ. Deinde ponit̃ leprosi mundatio: et ɔfestim
mundata est lepra eius: qꝛ em̃ vt dicit orige. nõ dubitabat cre
dere nõ tardat̃ sanatio qꝛ nõ distulit ɔfessionẽ non differt̃ mun
datio. Et nota ꝟm criso. ꝙ ista dictio ɔfestim tardius ꝓfertur
q̃ꝫ fuerit velocitas mundationis. cicius em̃ factũ fuit q̃ꝫ dici pos
sit. C Quinto ponit̃ triplex mandatũ sanato impositũ. non
mãdauit ei christus vt afferret sibi pecuniã vel alia quelibet do
na ꝑ sua mũdicia aut ꝙ ipsum glorificaret corã homĩbꝫ. sed pri
mũ sibi dedit mãdatũ vt occultaret miraculũ. vñ sequit̃: ⁊ ait
illi ihesus vide nemĩ dixeris. Nota ꝙ quinq; ex causis ꝓhibuit
christus ꝟm criso. et ambro. Primo vt daret nob̃ exemplũ ꝙ ñ
queramus gloriã de nostris operibꝫ. Secundo vt dicit criso. qꝛ
nondũ erat tꝑs christi opera predicari et predicatio eaꝝ cõmit
tenda apostolis. Tercio ꝟm ambro. qꝛ meliores sunt. qui fide
spontonea credunt q̃ꝫ speratis beneficiis. Quarto ꝟm ila. vt he
salus non quasi verbo oblata querat̃ sed necessitate cogente de-
uote postulet̃. Quinto ꝟm Jero. et ceril. qꝛ non erat opus verbo

predicare·quod in euidentia operis demonstrabat· fortasse aũt Sexta cã est·qz prius expectandũ erat iudiciũ sacerdotũ qui indicarent eũ esse mundatũ·a postea dicendũ erat quis illũ sanauerat·q; si econuerso factũ fuisset potuissent sacerdotes ex inuidia calumniari miraculũ. ¶ Secundũ preceptũ est: sed vade et ostende te sacerdoti: cui cõmissum erat leprę iudiciũ· Nota q; quatuor ex causis eũ mittit ad sacerdotes·Prima·qm̃ licet esset mundus. non tñ reputabaṫ mundus·a cũ aliis non poterat habitare nisi sacerdotũ iudicio·Secundo propter humilitatẽ·vt sacerdotibꝫ videaṫ deferre. Tercio ꝑm origẽ·et ambro·vt cognoscat qz non legis ꝺsuetudine·sed dei gr̃a sit sanatus. Quarto ꝑm crisо·vt obturaret maliloquã iudeoꝝ linguã dum legẽ venerabaṫ·Terciũ preceptũ est: et offer munus quod preceꝑit moyses: leuit·14. Nota q; mundatus a lepra bis offerebat· Primo anteqũ castra ingrederet offerebat duos vivos passeres cũ ligno cedrino croco et isopo et immolabaṫ vnus passer·de cuius sanguine tingebaṫ alius passer·et lignũ cedrinũ coccum atz isopũ a aspergebaṫ illo sanguine mundatus septẽ vicibꝫ·et postea dimittebaṫ passer vivus vt aduolaret in agruz. Loto aũt corpore atz vestimentꝭ et rasis omnibꝫ pilis corporis intrabat castra·ita tñ q; ꝓpriã non ingrediebaṫ domũ vsq; ad septẽ dies die aũt septimo iterꝝ oms̃ pilos corpis radebat·et lauabaṫ corpus eius et vestimenta·et die octauo si erat dives tollebat duos agnos immaculatos et ouẽ vnius anni et tres decimas sile oleo aspersе et sextariũ olei. et statuebat oia hec ad ostiũ tabernaculi. postea ꝑ sacerdotẽ fiebat immolatio. Si vero paup fuisset hõ ille non offerebat nisi vnũ agnũ et decimã vnã sile oleo aspersе·et sextariũ olei et duos turtures siue duos pullos colũbarũ·Hoc aũt munus nõ iussit dñs offerre huic mũdato leproso. sed vt daret laudẽ deo ꝑ sua mundatione. Sequit: in testiõnĩũ illis: id est accusando attestantes illis scz sacerdotibꝫ·qm̃ vt dicit crisо. que a christo fienda erant omia facta sunt et tñ ipsi non crediderunt. Illa g̃ munera sunt testimoniũ incredulitatis eoꝝ·qz dũ ea receperunt sanationẽ leprosi a ꝓbabant. in christum tñ credere noluerunt.

Secunda pars. ℰ

Secundo cũ dicit: cum aũt introisset: tangit paralitici curatio. et quinq; facit. Primo eñ ponit centurionis accessus: et cũ introisset ihesus capharnaũ: que ẽ nobilior ciuitas galilee·Vnde etiam interpretatur villa pinguedinis. vel ager ꝺsolationis: Accessit ad eum centurio:

Centurio dicit qui centū preest militibꝰ ⁊ erat iste cen·gentilis positus a romanis capharnaū ad custodiā prouincie Nota ꝙ iste centurio ꝑsonaliter non accessit ad ihesum·sed vt dicit lu·8 Audiens de ihesu tanta mirabilia·cū haberet seruū carissimum ꝓximū morti misit seniores iudeoꝝ ad christū qui rogarent ꝓ salute serui·non em̄ accessit ꝑsonaliter qui non putabat se dignū p̄ntia christi. Cū aūt christus iret cū senioribꝰ ad domū eius·ille hoc audiens misit ad eū vt nō declinaret ad suū hospiciū·quia non erat dignus eū recipe·sed tm̄ imparet verbo ⁊ sanaret puer eius·vnd̄ orit questio qūo mat. dicat ꝙ accessit centurio ad christū·cum tn̄ dicit lu·misisse seniores·et ideo dixerūt quidam nō eundē esse centurionē de quo loquit ma·et lu.sed non ē verū ꝑm criso·Diuersitas aūt illa que apparet inter euangelistas tpe tollit·primo quidē ꝑm criso·qm̄ centurio iste ꝑsonalit accedere noluit ad dn̄m·sed iudei quasi blandientes illi dixerūt.ꝙ non expediebat vt ipse laboraret in hoc qm̄ ipsi irent et christū adducerent·et ideo mat.ꝯsiderata voluntate centu.dixit ꝙ accessit ad dn̄m. Secūdo vt dicit aug·qm̄ ea que aliquis ꝑ alios facit ipse facere dicit ex quo seniores iudeoꝝ noīe centuri.accesserunt ad dn̄m·ideo ipse centu·dicit accessisse·Tercio vt innuit idē aug·mat·voluit cōmendare centu·fidē qꝛ em̄ fide accedit ad dn̄m magis accessit centu·ad christū qui magis credidit q̄ꝫ seniores qui missi fuerāt ¶ Sequit centu·petitio: rogans eū et dicens: id ē mittens rogando et dicendo: dn̄e: qui omniū dn̄aris: puer meus: ecce seruilis ꝯditio: iacet in domo: nō quidē in hospitali vel cateria·sic faciūt mali dn̄i qui seruos eiciūt cū ceperint infirmari: paliticus: ecce genus infirmitatis. Est aūt paralisis tremor ⁊ dissolutio membroꝝ: et male torquet: ecce doloris afflictio. Attende caritatē et bonitatē centu·qui tā instant rogabat ꝓ seruo ac si esset ꝓprius eius filius·et vt dicit raba·oīa ista cū dolore enumerauit scꝫ iacentē.paliticū·et male detentū. ideo vt sue aīe angustias demonstraret·et dn̄m cōmouerec. sic dn̄t om̄es ꝯdolere seruis et eoꝝ curā habere. Attende etiā ꝙ solam infirmitatē exposuerit. Sciebat em̄ vt dicit criso·qꝛ christus potens ē ad faciendū·sapiens ad intelligendū·et misericors ad exaudiendum·ideo infirmitatem tm̄ exposuit·remedium aūt sanitatis in potestate misericordie eius dimisit·Tercio ponit gratiosa christi responsio: et ait illi ihesus: scilicet centurioni loquebatur christus·cum tamen esset absens. Loquebatur enim cordi ipsius absentis efficacius·quam auribus seniorum presentium: Ego veniam: Personaliter·Non mittam Petrum

vel andream aut quemcunq; apostolorū: et curabo eum: misericorditer. Nota ꝺm crisos. q; dñs nunq; ꝺsueuit facere quod voluit facere hic. in aliis em̄ omnib; voluntatē sequit̄ prestolantium. hic aūt prosilit et non solū curare promittit sed et ire ad domū. et hoc quidē propter duo. Primo ne despectam viderēt habere ꝺditionē seruilem. nam et ipse p nobis cū esset dñs seruus factus est. Itē fides. humilitas. caritas. et prudentia centurionis hoc merebat vt etiā christus domū ipsius ingrederet.

¶ Quarto ponit̄ deuota centurionis responsio que fuit humilis fidelis et prudens. vnde primo tangit humilitatē: et respondens centurio ait: non respondit centurio p seipsum christo. qr vt dicit̄ lu. 7. nō reputabat se dignū loqui christo. sed vt ibidē dicit̄. audiens ipse q; christus ad domū accederet suam. misit ad eum amicos dicens verba sequentia: Dñe: cui omnimoda ē reuerentia exhibenda: non sum dignus vt intres sub tectum meum. Ecce quanta reuerentia. ecce qualis humilitas. Nota q; indignū se reputabat presentia christi forte ꝓpter ꝺscientiā gentilis vite. vel quia in domo habebat seu habuerat idola. aut certe ꝺsiderata maiestate diuinitatis christi. nullā existimauit creaturaz dignā suscipere ipsum. Itē subditur q; fidelis venit ista responsio: sed tm̄ dic verbo: illo quod de nihilo cuncta produxit esse: et sanabit̄ puer meus: ecce quanta fides. sciebat em̄ centurio vt dicit crisо. q; angeli inuisibiliter christo assistunt qui ad imperiū verbi eius virtutes et miracula operant̄. Et iste est ordo angelorū qui virtutes appellant̄ vt dicit bern. 5. de ꝺsideratione. si aūt angeli cessarent tm̄ vt subdit crisо. infirmitates preceptis eius vnaquq; expellerent̄. Nota q; istud verbū centurionis. Dñe non sum dignus. tante fuit humilitatis et fidei atq; efficacie q; ꝺm aug. dū dixit se indignū. dignū se prestitit. vt n tm̄ in ipsius hospitiū. sed vt etiā in cor ipsius ihesus intraret. et qr ad recipiendū corpus christi. in sacrō non eucharistie nullus est dignus. ideo ꝺm exigit. fideles cū accedunt ad mensam christi verbis centurionis accedere debent dicentes dñe non sum dignus ꝛc. vt istorū verborū virtute digni efficiant̄. ℔ Itē additur q; prudens fuerit centurionis rnsio. fidē em̄ suaz quā expressit dicens: tm̄ dic verbo: prudēti argumentatione ꝺfirmat dicēs nā et ego hō sum sub pōtate alterius: tribuni vel imperatoris: ꝺsti tutus: et tm̄: hns sub me milites: ita q; aliis subiciōr et alii mihi subiciuntur non obstante autē q; aliis subitiar tm̄ cum: dico huic: mihi subiecto: vade et vadit. et alio veni et venit. et seruo meo. fac hoc et facit. Tunc supplendum est secundum

glo. ita et tu dñe potes sine corpis presentia dicere infirmitati vt vadat ⁊ recedat. ⁊ dicere sanitati vt veniat ⁊ veiet vel etiã seruientibꝰ tibi angelis potes dicere. vt hec faciant miracula. ⁊ facient. Nota ꝙ ista argumentatio duobꝰ modis formari pt̃ Vno mõ vt arguamus per locum a minori. Si ergo sub pt̃ate ꝯstitutus nihilominꝰ habeo pt̃atem iubendi. quid tu potes cui seruiunt oĩm potestates. Scdo inducit Crisꝰ. vt sit argum̃tatio a sil̃i. quasi diceret. Et si ego sum sub pt̃ate alterius. habeo tñ potestatem iubendi alijs. qui sub me sunt. sic et tu q̃uis sis sub potestate pr̃is scz in q̃tum hõ. habes tñ pt̃atem iubendi angel̃

J Quinto ponit̃ Centurionis fidei cõmendatio. quaꝫ xp̃us dupliciter cõmendat. primo ex admiratione. vñ sequit̃: audidiens aũt ihus tantaꝫ fidem centurionis miratus est: Attende inquit origene. q̃tum sit aut quale qd̃ deus vnigenitus admiratur. auꝝ. diuicie. regna. principatus. in ꝯspectu eius sũt tan q̃ vmbra nihil hoꝝ in conspectu dei mirabile est aut preciosum sed tm̃ fidem admirat̃. honorificat. et acceptat. Sed querit̃ quõ xp̃us admirari potuerit. ꝯsurgit enim admiratio ex ap̃phensione noui effectus. cuius causa ignoratur. sed constat ꝙ cognitio istius fidei nõ erat noua in xp̃o. ab eterno em̃ hanc presciuerat Item nec causa istius fidei latebat xp̃m. quia vt dicit Aug. contra manicheos li. 1. ca. 3. Tercio ipse xp̃us qui fidem centuriõis admirabat̃ eam in illo fecerat. et dicend̃ ꝙ pro tanto dicit̃ admiratus. qꝛ fides ipsa admiranda erat. vnde ad modũ ad mirãtis se habuit vt nos instrueret ꝙ hanc fidem admiremur. Item scdo fides eiꝰ admirabat̃ compatione ad alios vnd̃ subditur ⁊ sequentibꝰ se turbis dixit: Amen dico vobis non inueni tantã fidem in isrl̃: ecce quanta laus fidei que sic omnibꝰ antefertur.

R Sed querit̃ vtꝝ fides istius maior fuerit fide pr̃iarcharuꝫ ꝓphetarum. aut fides apl̃oꝝ. aut postremo fide virginis. Et dicendum ꝙ non. qꝛ illi fuerunt nostre fidei principiũ. cũ vero dicit xp̃us. Non inueni tantam fidem in isrl̃: tripliciter pt̃ intelligi. Primo ꝑm Hiero. vt xp̃us loquat̃ de presentibꝰ. non de retro pr̃iarchis ⁊ ꝓphetis. nec tñ de omnibꝰ presentibꝰ. sed excludunt̃ illi quibꝰ loquebatur scz apl̃i. Vel ꝑm Crisꝰ. hoc est intelligendũ q̃tum ad originem credendi. qꝛ alij pluribus signis ⁊ miraculis visis crediderunt. iste vero nullo viso. sed auditu tm̃ Vel tercio ꝑm eundẽ Crisꝰ. Rusticuꝫ aliqñ sapienter aliq̃d ꝓferentem vel puerum magis admiramur ⁊ laudamus. q̃ si phus illud diceret. ita qꝛ non erat equale iudeuꝫ credere et gentilem etiã modica fides gentilis magis laudat̃. qꝛ fides tota iudeoꝝ

Deinde qꝛ fides tanta erat in hoc centurione. xp̄s ex hoc futurā fidem gentiliū p̄dicit: dico aūt vobis ꝙ multi: non om̄s. qꝛ nō omnes credunt euangelio: ab oriente ⁊ occidente: ·i· ex omi ꝑte mdi: venient: scꝫ ad fidē ⁊ vnitatem ecc̄ie. Deinde tangit fidei premiū: ⁊ recūbent: i· requescent ⁊ epulabunt̄: cū abrahā Jsaac et Jacob: quoꝝ imitati sunt fidem in regno celoꝝ vbi lux erit. exultacio gloria ⁊ lōgeuitas vite eterne L Nota ꝙ premiū fidelium hic tripl̄r cōmendat̄. Primo a spūaliuꝫ epulacōe qꝛ dicit recūbent. epule aūt ille non carnales sed spūales sunt q̄s nec oculus vidit· nec auris audiuit· nec in cor hoīs ascēdit Scdo cōmendat̄ a ꝯsorcij dignitate: qꝛ cū abrahaꝫ Jsaac et Jacob. Tercio ꝯmendat̄ visione dei· qꝛ in regno celoꝝ. celoꝝ em̄ regnū est dei visio· Deinde iudeoꝝ infideliū predicit triplicē penam. Prima est carentia diuine visionis. vn̄ dicit: filij at̄ regni ·i· s̄m Hiero· iudei in quibꝰ deus an̄ regnabat: eicientur in tenebras exteriores: Ecce ꝙ fideles gaudebunt lumine visiōis diuine. sed iudei eicient̄ in tenebras. Nota ꝙ tenebre quedā sunt interiores· ⁊ hec sūt ignorantia fidei· quedā vero exteriores scꝫ pene infernales. illa em̄ est terra tenebrosa ⁊ opta mortis caligine terra miserie ⁊ tenebraꝝ. vbi vmbra mortis ⁊ nullus ordo: sed sempit̄nus horror inhabitat. iō at̄ iudei in exteriores istas tenebras eiecti sunt· qꝛ non repulert̄ a se interiores tenebras. Scda est pena sensus ibi erit fletus· s̄m ꝙ dicit Aymo. lacrimabunt oculi ex vehementi ardore ⁊ fumo ignis inferni. Tercia pena ē· remorsus ꝯscientie: ⁊ stridor dentiū: cū enim ꝯscientia ꝓpria· q̄si verbis stimulat ⁊ pungit damnatos· ex indignatiōe ꝯcuciunt̄ et dentibꝰ strident· Ps̄. Peccator videbit ꝓpriaꝫ ꝯscientiā ⁊ irascetur dentibꝰ suis fremet ⁊ tabescet: desideriū peccatoꝝ ꝑibit. Sexto ponit̄ peticionis exauditio: ⁊ dixit ih̄us centurioni vade: ꝓficiendo de virtute in virtutem: ⁊ sicut credidisti: solo verbo absq̄ corꝑali p̄ntia ꝙ possem sanare filiū tuū· i· pueꝝ: fiat tibi: i· fiat tua gracia: et sanatus est puer: ꝑfecte: in illa hora: q̄ xp̄us protulit. sicut credidisti fiat tibi. Considera q̄tum valeat vnicuiq̄ fides ꝓpria quando tm̄ valuit huic puero fides aliena M Ad misticā intelligentiā isti duo quos dn̄s de monte descendens sanauit. duos ꝓpl̄os scꝫ gentilem ⁊ iudaicū significāt vterq̄ populus vicijs egrotabat· sed saluator mundi de monte alte diuinitatis descendit in vallem nr̄e miserie. ⁊ vtrunq̄ curauit populum. gentilem aūt primo. quia statim dn̄o in carne venienti quasi leprosus occurrit. Judaicus vero ꝓpl̄us adhuc expectat· ⁊ iacet in domo synagoge ꝑaliticus et male torquetur:

sed in fine temporꝝ cum introierit plenitudo gentium. & ipse sanabitur. Moraliter aũt vterq; istorꝝ peccatorez significant. peccatum enim habet maculam & habet penam. macula est sicut lepra. pena est sicut palitici. macula lepre est abhominabil'. sicut peccatricem aiam abhominat deus et beati angeli. ps. Corrupti sunt & abhominabiles facti sunt in iniquitatibꝫ. Exemplum de heremita sepeliente quadriduanũ mortuuz mandato angeli sibi assistentis. heremita aũt ille fortiter obdurabat nares ꝓpter fetorem cadaueris. sed non angelus. & ecce iuuenis quidaz pulcerrimus & iocundus. vestimentis ornatus inde habuit transitum et tũc angelus fortiter obdurauit nares donec ille iuuenis longius recessisset. Interrogauit aũt heremita angelũ cur nõ obdurauerat nares a fetore cadaueris. obdurasset aũt trasseunte illo iuuene. quia ego inquit angelus fetorem corpalem hunc nõ sentio: sed anima illius iuuenis sic abhominabilis est & fetida. q; fetorem eius sustinere non potui ꝛc. Item macula lepre contagiosa est & cõmorari leprosis periculũ est. ita peccatores contagiosi sunt et piculum est cũ eis conuersari. ne forte inducant alios ad peccatũ. ꝓpter hoc dicit Prou. 1. fili mi ne ambules cũ pctoribus phibe pedem tuũ a semitis eorꝝ. pedes enim illorꝝ ad malum currunt. Pena aũt peccati per seruũ centurionis quadrupliciter describit. d enim de illo puero q; erat seruus: q; iacebat. q; erat palitic⁹. & q; male torquebat, iste pene sunt ꝓmitas ad malum que in seruitute signant, qui enim facit pctm. seruus est peccati Jo. 8. pctm autem cũ dominatur homini. facit eum pronuz ad peccandũ: vt de vno pcto ad altꝝ tendat ꝑm Egre. Pctm aũt vlterius ad aliam deducit seruitutem sz diaboli. Jere. z. seruire te faciaz inimicis tuis. i. demonibꝫ. Seda pena est in potencia ad bonũ opandum. que signat ꝑ iacentẽ. iacentes em̃ nihil operari possunt. iacet aũt peccator, qz nullũ põt opari bonũ meritoriũ videamus lectũ pctoris aliqñ iacet in igne iracũdie. aliquando in sterquilinio luxurie. ahqñ in spinis auaricie. ecce qualem sibi fabricant pctores lectuz. h surgend est. qz hora est iam nos de somno surgere. Tercia pena est timor qui ꝑ palisim signatur in dissolutione & tremore ipsius. ecce in q̃to tremore est pctor si dr̃ sibi vt elemosinã largiat. aut male ablata restituat. timet ne sibi deficiat si sibi dicit vt ieiunet & vigilet. timet ne esuriat si d sibi q; ad pniam veniat. timet de verecundia & satisfactione ecce quo palitic⁹ iste tremit. vnde Ps. trepidarũt timore vbi non erat timor. Quarta pena est afflictio spũs. omnis em̃ pctor in seipso male torquet anxius quo honorez seculi diuitias mõi

delectamenta corpis acquirat. Et ecce ex altera pte conscientia pungit. fallatiam mdi. vite breuitatem. imunditiam viciorum. et penas infernales formidat. quid inter ista nisi pctor homo male torquet. flagellatur interius et affligitur. Vere em dic Aug. iussisti dne et ita est vt ois inordinatus aimus sibi ipsi sit pena &c

Dnica quarta post ephie Sermo xxiii

Scendente ihesu in nauiculam. secuti sunt eu discipuli eius Mat. 8. hoc idez legit Mar. 4. et Luc. 8. sm q dicit Remi. tria legitur dns refugia habuisse scz nauim. montez et desertu. ad que accedebat qtiens conprimebat a turbis. volens vt ho eorum imoportunitate vitaret Vnde sm Mathi. videns ipse multas turbas circa se. iussit ire transfretu. et ascendente illo in nauiculaz secuti sunt eu discipuli eius. vbi magnu habuert timorez ppter maris comotionez. In hoc igit euangelio tria tangunt. primu est maris piculosa commotio. Scdo discipulorum affectuosa depcatio. ibi. Et accesserit Tercio xpi vtuosa opatio ibi. tunc surgens. Circa primuz tria tangunt. po ascensus in nauiculaz: ascendente ihu in nauiculā Ori. cu multa inquit magna et mirabilia fuisset opatus in terra transit ad mare vt ibide excellentiora opa demonstraret. qtenus se dnm terre et maris onderet: secuti sunt eu discipuli eius. alioquin no essent discipuli. si secuti no fuissent. secuti sunt aut euz ppter duo. po quia trahebant suauitate sermonis eius admiratione opm. et benigna conuersatione eius. ita vt eu relinque no possent. Scdo iuxta Cri. ut in seipis expirent virtute mirabiliu opm eius q in alijs videbant fieri A Scdo ponit maris pturbatio: et ecce: qsi subito et ex inpuiso cu prius esset tranqllitas: motus magnus: ventorum et vndarum: factus est in mari comouebat mare vndis et vento: ita ut nauicula opiret fluctibus eleuabant fluctus maris magna altitudine supra nauiculaz ita vt videret esse in pfundo. et subito descendebat. et sic exagitata fluctibo. replebat hec sut maris picula vbi nec castra nec portus nec hoim potest hri adiutorium q nemo scit nisi qui exptus est Vn Ecci. 43. Qui nauigant mare narrent picula eius. Nota q illa maris comotio non fortuitu. sed xpo operante facta est. qui producit ventos de thesauris suis. sm q dicit Ori. Et hoc ideo quatenus discipuli timerent. timentes xpm inuocarent. inuocantes liberarent. liberati mirarent. admirantes in eum crederent. Tercio ponitur xpi dormitio: ipse vo dormiebat: sup ceruical vt dicit Mar. non quid de pluma sed sm Theoph. sup ceruical

nauis lignum. Nota ꝑm Ori. ꝙ admirabile est ⁊ stupenduꝫ vt ille de quo dicit p̄s. ecce non dormitabit neq; dormiet. nūc dormire dicat̄ sed licet dormiret corpe vigilabat tñ diuinitate ⁊ interiori mente. ita ꝙ rationis iuditiū in suo vigore ꝑmanebat. vñ etiam dormiens faciebat ut mare sic cōmoueret̄. dormiebat aūt vel ꝓpter multaꝫ vigiliam quā fecerat. vel ꝓpter debilitatem ieiunij. vel ꝓpter fatigationē predicationis ⁊ itineris. Erant autē discipuli in ꝑiculo ꝓpter qn̄q; que dicūtur in ista ꝑte euangelij. Primo qꝛ non erant in forti ⁊ magna naui ꝫ in nauicula. scdo quia erat multū onerata. accesser̄t em̄ discipuli. 3° quia erat in mari. 4°. quia iaꝫ operiebatur fluctibꝫ. 5°. quia principalis gubernator scꝫ xp̄us dormiebat ꝛc

Secunda pars

Secundo cū dicitur. et accesserunt. ponit̄ discipulorū affectuosa deprecatio. ⁊ tangunt̄ tria. 1° excitatio xp̄i discipuli em̄. eius vt dic̄ Cri. Non statim excitauer̄t xp̄m cū cepit oriri tempestas sperātes alio mō euadē periculū. sed cū magnitudo ꝑiculi ad intollerabilem timorē eos ꝑduxit. quia iam ꝑiclitabant̄ tanq̄ aliaꝫ spem salutis nō habētes. nisi solum dn̄m virtutū excitauer̄t eum. vnde dr̄: ⁊ accesserunt: cū impetu: ⁊ suscitauer̄t eum: clamoribꝫ ⁊ exagitatioībꝫ Nam vt dic̄ Ori. tanto metu discipuli fuerant ꝯterriti. et pene animo alienati vt riruerent in eū. ⁊ non modeste ac leniter suggererent. sed turbulenter suscitarent eum. Scdo ponit̄ orō discipuloꝝ. que oratio tria in se habuit. que in omni debent ꝯtineri orōne. fuit enim orō illa pia ꝯfitens dei potentiā. orauerūt em̄ dicentes: dn̄e: qui tua potentia dominaris oīm. Item fuit salutifera: salua nos: Gene. 42. Salus nostra in manu tua est. Itez fuit necessaria: ꝑimus: dicit Orig. O timeaces discipuli saluatorem vobiscū habetis ⁊ periculū timetis. vita vibiscū est. ⁊ de morte solliciti estis. Tercio ponitur discipuloꝝ crepatio: et dicit eis quid timidi estis: i. quare timetis ex quo vobiscum sum vnde p̄s. Si ambulem in medio vmbre mortis non timebo mala. qm̄ tu mecum es domine: modice fidei: modice fidei fuerunt quia putabant se posse ꝑiclitari presente xp̄o. Sed diceret aliq̄s quomodo fuerunt discipuli modice fidei qui cucurrer̄t ad adiutorium xp̄i. et respondit. Eriso. Qꝛ modice fidei ꝓpter hoc fuer̄t quia licet crederent xp̄m posse eos liberare de ꝑiculo. cū excitatꝰ esset. non tamen credebant qd̄ hoc posset facere dormiens. vnde hoc increpant̄ ꝛc.

Sermo

Tercio cum d. Tūc surgens. tangit xp̄i virtuosa opa
tio. Et tria facit. p̄o em̄ ponit xp̄i imperiū: tunc sur-
gens impauit ventis: vt flare cessarent: ⁊ mari: vt in
vndacōs ꝯtineret. impiuz em̄ xp̄i tante ē efficatie vt res etiā in
sensibiles illi obediant. vn̄ p̄s. Preceptū posuit ⁊ non p̄teribit
et iterꝫ. spūs ꝓcellaꝫ faciunt v̄bum eius. Scdo ponit creature
obedientia: ⁊ facta est tranq̄llitas magna: aeris et maris. Ipse
em̄ est de quo dic̄ p̄s. Tu dn̄aris potestati maris. motū aut flu
ctuū eius tu mitigas. Et nota ꝑm Crisꝰ. ꝙ fluctuatio maris cuz
terminat. adhuc tn̄ longo tp̄e aque ꝯcutiunt sed cū impio xp̄i
cessauit tempestas. tanta est facta tranq̄llitas. vt nec vestigiuz
alicuiꝰ turbationis remanserit. qd̄ quidē extraneuz est. Tercio
ponit admiratio ⁊ laus xp̄i: porro hoīes: discipuli vel alij qui
erant in nauicula: admirati sūt: Nam ut dic̄ Theophi. ideo mi
rabant. qꝛ dubie se hēbant circa xp̄m. inq̄ntuz enim solo impio
mare placauit. non baculo vt moyses. nō precibꝰ vt heliseꝰ ior-
danem. neqꝫ archa vt iosue. ꝑm hoc vere deꝰ videbatur ꝑm ꝙ
dormiebat homo videbat. D Deinde ponit xp̄i laus: ad
mirabant em̄ dicentes adinuicē: qualis hic est. ꝑm Origen̄. hec
non est locucio interrogatiua. ꝫ admiratiua. qual' ergo est iste
.i. q̄ꝫtus q̄ꝫ fortis q̄ꝫ magnus: qꝛ venti ⁊ mare obediunt ei: iu-
bet em̄ oī creature ꝑm Ori. ⁊ non supgredit eius iussionez. soli
autem hoīes dei p̄ceptis resistunt. eius ꝯsilijs non acquiescunt
eius monita ꝯtemnūt. Vnde notand̄ q̄ꝫ sit vitupabile ⁊ dāno-
sum vt oīs creatura creatori obediat. solus at̄ homo resistat. vt
obedias seruus p̄rifamilias. filiꝰ at̄ ꝯtemnat. vt creature homo
impet. ⁊ creatoris preceptis nō acquiescat. Non ꝙ si hō fuissz
obediens creatori. oīs illi fuisset obediens creatura. īmo quod
plus est. vt sic liceat loqui. etiā deus fuisset obediens votis ho
minis. nunc vero ꝓpter inobiam hoīs creatura facta est illi ino-
bediens. īmo etiā sibipsi factus est inobediens. qꝛ nisi cū mag-
na difficultate caro non subicit spūi. ⁊ vix tandem aliqualit sub
iecta. semper tn̄ remurmurat E Potest at̄ istud euange-
lium exponi spūaliter tribꝰ modis. Et p̄o modo allegorice ꝓut
ꝑtinet ad caput ecclesie. qd̄ est xp̄us. nauicula enim quā xp̄us
ascendit. arbor crucis intelligit. ꝑ eam enim fideles perueniūt
ad securꝫ portum vite eterne. hanc crucem xp̄us ascendit: ⁊ se-
cuti sunt eū discipuli eius: quia dura morte ⁊ longis tormentis
imitati sunt eum. existente vero in cruce motus magnus factus
est in mari. quia magna imutatio facta est in mdo. tenebre facte
sunt sup terram vniuersam. velū templi scissum est in duas ꝑtes

a summo vsq; deorsuz. terra mota est petre scisse sunt. et monumenta aperta sunt. ecce magnus motus maris. nauicula etiã .i. crux xp̄i quasi operiebat̄ fluctibꝰ. mentes enim oīm ɔtra ipsam crucem fluctabant. latro crucifixus deridebat xp̄m preter euntes blasphemabant. discipuli trepidabant. iudeis est facta crux scãdalum. gentibꝰ aūt stulticia. ecce qualis fluctus ɔtra nauiculaz xp̄i. ipse vero inter tantas cõmotiones dormiebat. quia in cruce emisit spm̄. ꝫ discipuli excitant dn̄m qꝛ motus eoꝝ p̄cibꝰ resurrexit dicebant em̄: dn̄e salua nos r̄surgẽdo. qꝛ p̄imus turbacõe tue mortis ipse vero resurgens. p̄o increpat modicaz illoꝝ fidẽ exprobrauit em̄ vt dicit marcus incredulitatem illoꝝ ⁊ duricia cordis. postea xp̄us imp̄auit ventis qꝛ diaboli sup̄biam strauit imp̄auit mari. quia vesaniam iudeoꝝ compescuit. facta est tranquillitas magna. qꝛ discipuloꝝ mentes visa resurrectione. sedate sunt a p̄turbatione. nos vero hoīes videntes hec oīa. dicim⁹ qualis est hic cui mare et venti obediunt ¶ Scdo hoc idẽ allegorice pōt exponi p̄ut pertinet ad totũ corpus ecc̄ie. nauicula ista ecclesia est fideliũ. de qua Prou̅. 31. Facta est q̄si nauis institoris. in hac naui ɔtinent̄ fideles qui p̄ mare p̄ntis seculi ad regnũ celoꝝ p̄ueniunt. ista at̄ nauicula proram ⁊ pupim habet strictam ⁊ acutã. mediũ aūt latum. qꝛ principiũ ecclesie ⁊ finis mltis p̄secutionibꝰ angustata sũt. in pn̄° p̄secutõe infideliũ. in fine p̄secutione antexp̄i. medio autem tp̄e ecclesia habet latitudinez qꝛ multiplicati sunt fideles. habet ecc̄ia magnas ⁊ latas possessiones nemo persequit̄ ecc̄iaz. Sed attendendũ q̄ mediũ nauicule. licet sit latius extremitatibꝰ. est tñ debilius. itaq; licet ecclesia nunc magnã habeat latitudinem. valde tñ debilis est flectunt̄ hodie xp̄iani ad oẽm delectationẽ flectunt̄ p̄lati minis non tam mortis q̄ꝫ reꝝ temp̄aliuz ne illas amittant. vñ timendum est hodie valde ecclesie dei. ne isti q̄ sunt in medio nauis ad insentina labant̄. xp̄us vero hanc nauem ascendit. qꝛ ipse ẽ gubernator ecc̄ie. discipuli vero post eũ. qꝛ prelati ecc̄ie mãdato ipsius eam regunt. Sed contra ecc̄iam flant venti. mine scz gentiliũ. hereticoꝝ. ⁊ etiam nũc tp̄is xp̄ianoꝝ principum eleuantur fluctus .i. p̄secutiones ɔtra ecclesiam quasi op̄iat̄ fluctibus quod proribꝰ temp̄ibus accidit. ⁊ eueniet temp̄e antecristi sed in presenti tp̄e medium nauicule fluctibus operit̄. nõ quidez per gentiles aut hereticos. ꝫ quod detestabilius est per malos principes aut milites xp̄ianos. vides enim passim iura ecclesie et statuta contemni. possessiones diripi. redditus vsurpari. prebendas seculari virtute acquiri. Et qd̄ plus est etiam personas

prelatorꝫ inuadunt. xp̄us at̄ dormire videtur. quia vt dic̄ Ori
Pacientiaꝫ nr̄am impiorꝫ expectat pn̄iam. alacriter igit̄ ⁊ secu
re. vt idem dic̄. accedamus ad eū cum ꝓpha dicentes. Exurge
quare obdormis dn̄e ꝛc. Ipse aūt exurget ⁊ imperabit ventis i
minis scꝫ ⁊ pauoribꝫ vt cessent faciet finem persecutioni. eritq;
tranquillitas. pax ecclesie ⁊ serenitas mdo. ita vt om̄s mirent̄
et dicant. qꝛ venti ⁊ mare obediunt ei ¶ Tercio hoc idē
moraliter pōt exponi. nauicula est fidelis aīa per quā homo ve
hitur ad celeste regnuꝫ hec nauicula mari exponit̄ quia corpori
sociat̄. vere em̄ corpus nr̄m mare est qꝛ oīa ipsius opera amara
sunt. in hanc nauiculaꝫ xp̄us ascendit cū per gr̄am inhabitat.
sequunt̄ discipuli. i. sancte v̄tutes. quaꝝ quatuor morales sunt.
scꝫ prudentia. iusticia. fortitudo ⁊ tp̄antia. Tres theoloice. fides
spes et caritas. duo dona sp̄ūssancti scꝫ donum sapīe. intellectus
consilij. fortitudinis. scīe. pietat̄ ⁊ timoris. ecce pulcra cōitiua
ꝫ non potest ista nauis absq; fluctuatione temptationū transiē
flant venti. erigunt̄ vnde. ɔtra nauiculaꝫ istam venti sūt exteri
ores demonū impulsiones vnde sūt vexacōes carnales q̄ nunc
eleuant aīam nimis audiendo. nūc eiciunt ad desp̄ationem in-
ducendo. ⁊ frequent̄ tantus est temptationū impetus. ꝙ quasi
anima operit̄ fluctibꝫ vt sit in p̄iculo ɔsenciendi carnalibꝫ deside
rijs que militant aduersus aīam. magna vnda est carnis ɔcu-
piscentia. magna est rerum tempaliuꝫ indigentia ⁊ sic de alijs.
magna vnda tribulatio. p̄secutio. ⁊ expoliatio. vnde timēt vir
tutes ⁊ dona in tanta temptacōe periclitari. sed xp̄us in nob̄ dor
mire videt̄ ⁊ dereliquisse ꝫ non est ita. imo ipse p̄misit dicens.
Cum ipso sū in tribulatione. eripiā euꝫ ⁊ gl̄ificabo eum. ⁊ ideo
rediens ad se aīa mittit v̄tutes que excitant dn̄m. excitat fides
dicens. Credo dn̄e te posse succurrere. dicit spes. spero ꝙ iuua-
bit. dicit prudentia. me tibi cōmitto. dicit fortitudo. ecce q̄ꝫ pa-
cienter sustineo. dicit tempantia. mihi omīa suggesta abhorreo.
dic̄ iusticia. dignum est dn̄e vt me adiuues. dona sp̄ūssancti po
stulant adiutorium gemitibꝫ in enarrabilibꝫ. vt dicit ap̄lus. et
tunc clamat caritas voce grandi. ⁊ xp̄m excitat dicens. dn̄e sal-
ua nos p̄imus. tunc xp̄us oēm turbulentiam sedat. exteriores
ventos demonū pellit. fluctus carnis ɔtra aīam se erigentes mi
tigat. ⁊ fit magna tranquillitas inter aīam ⁊ corpus. ita vt to
tus homo miret̄ et dicat qualis est hic misericordissimus poten-
tissimus ⁊ sapientissimꝰ dn̄s. quia mare ⁊ venti illi obediūt. ro

Dn̄ica quinta post ephie Sermo xxiiii

Simile factum est regnuz celoꝝ homini qui seminauit bonū semen in agro suo ꝛc. Mat. 13. Nunqꝫ aliqs sic purum granū seminat qñ male herbe simul oriantur vnde cū dñs noster ihus xp̄us habeat pura et īmaculata semina virtutū que iacit in mdo. diabolus adinuenit alia ɔtraria semina viciosa ⁊ venenosa que etiā ipse seminat in isto agro mdi ⁊ h̄ expresse ɔtinet̄ in euāgelio hodierno in quo tria tangunt̄. p̄muz est seminatio agri diuersa. Scdz est relacō fraudis comperta. ibi: Attendentes ergo s̄ui: tercium est discretio facti seruata. ibi: serui at̄ dixerunt: Circa primū tria facit. p̄mo recitatur bona seminatio. Vbi nota ꝙ regnuz celoꝝ multiplicit̄ accipit̄. aliqñ pro celesti patria. aliqñ pro xp̄o. aliqñ pro predicatione euangelij. aliqñ pro intelligentia sacre scripture. aliqñ pro ecclesia fideliuz. In euangelio isto possum⁹ dicere ꝙ regnū celoꝝ accipit̄ ꝑ eccia pñti scz pro celesti patria. volens igitur xp̄us declarare qualis sit status pñtis ecclesie. et qualis futūa sit ecclesia in die iudicij sub quadaz silitudine hoc declarat dicens: simile factū est regnū celoꝝ: id ē simile est de statu eccie presentis. sicut de homine seminante bonū semen in agro suo ita vt non sit silitudo persone ad ꝑsonam ꝫ rei facte ad statū eccie Nota ꝙ ecclesia fidelium regnū celoꝝ d̄. Primo qꝛ sicut celum continet stellas que in ipso firmata sunt. ita fideles velut q̄daz stelle radiantes firmate sunt in fide eccie. Scdo qꝛ statuta ⁊ ordinatiōes ecclesie diriuate sunt ex celesti regno quod ē ecclesia. Vnde Joh. in apo. 21. Vidi inquit ciuitatem sanctaz hierl'm nouam descentem de celo ꝛc. Tercio quia licet corpe sit in mundo isto. ɔtemplatio ie tñ ⁊ desederio iā conuersat̄ in celis Phil. 3. Nostra conuersatio in celis ē. Nunc videam⁹ cui assimilet̄ pñs regnuz ecclesie: hoī qui seminauit bonū semen in agro suo: ita xp̄us verus homo seminauit sua semina. Vñ in expositione h⁹ parabole hunc seminatorē se appellat dicens. qui seminat bonū semen est filius hois B Nota ꝙ dñs noster ihus cristus seminauit tria semina. scz verbuz veritatis in mundo. fideles homines in ecclesia. ⁊ virtutes in aīa. verbū veritatis. semen conuenienter d̄. tum qꝛ est cibus aīe. quia non in solo pane viuit homo sed in omni verbo dei. Deutro. 8. tum etiā qꝛ germinat in mente. vnde dicit̄ Mat. 13. Semen est verbum dei. hoc semez christus sparsit seminando ꝑ vniuersum munduz. ager vero est mdus. vt d̄ Mat. 13. s̄m semen sūt fideles hoīes q̄ ordīati sunt ad vitā eternaz. Isa. 56. electi mei semen benedictoꝝ dñi sunt

Seminant autem isti electi a dño in agro vt fructificent. exemplo ⁊ doctrina. spūales filios generantes. Tertiū semen sūt virtutes. cui9 grana sunt humilitas. pacia. ꝯcordia. pax. castitas. iusticia. miscdia. et omnes alie virtutes. talia semina spgit xp̄s in anima. Caueat igit anima ne ista semina euanescant. et studeat vt germinet sanctis desiderijs. Aggei. 2. ponite super cor vestꝝ. iam semen in germine est. Itez floreat exterioribꝰ opibꝰ Isa. 12. mane semen tuū florebit. Item fructificet habundant sibi ⁊ alijs Mat. 13. ortum fecit fructum centupluz C Secundo tangit mali seminis supseminatio. deus aūt non ponit in agro suo nisi bonū semen. Vnde ipse mandat Leui. 19. Non seres agꝝ tuū diuerso semine. qd sit diuersū a bonitate. vñ ergo tot mala semina veniunt. vnde oriunt tot male herbe. saluator ponit duas causas. scz hoīm negligentiaz ⁊ demonū malitiam. vnde dicit: cum at dormirent hoīes: i. ꝑm Aug. Cum negligētes se gererent ꝓpositi eccie. nō attendentes ⁊ vigilantes super grege suo. tunc certe venit diabolus clam. qꝛ transfigurat se in angelum lucis ⁊ supiacit errores ⁊ dissensiones in ecclesia xp̄i Vnde dic. venit inimicus eius. i. diabolus qui est inimicus xp̄i: et supseminauit zizaniaz: in agro mdi seminauit erroes et infidelitatem. in quo seminauit xp̄s doctrine veritatē. in agro eccie seminauit hoīes malos pditionis filios. in agro aīe semīat vicia ⁊ pcta. hec at omnia zizania sunt. qꝛ infelicia ⁊ infecunda. seminauit at in medio tritici. i. inter doctrinam veritatis ꝯmiscuit. falsaz intelligentiā erroris. inter fideles ⁊ electos ꝯmiscuit prauos hoīes. inter virtutes vicia cōmiscuit: ⁊ abijt: ab ire d diabolus. quia nunqꝫ quiescit ꝫ semp circuit terram ⁊ pambulat eaz querens quē deuoret D Nota ꝙ diabolus nullum habet agrum ꝓpriuz. sed mala sua semina semp spergit in alieno. scz i agro dei. siue enim noīe agri mundus intelligat. siue eccia siue anima. omes isti agri dei sunt. nam mdus est suus creatione et gubernatione. eccia redemptione ⁊ institutione. aīa etiam sua est qꝛ eam creauit ad imaginē ⁊ similitudinez suam. non igit habet agꝝ ꝓpriū diabolus. licet habeat multa semīa. vñ illa spargit in agro dñi. Nota etiam ꝙ dū hoīes dormiūt nō intendēdo vigilanter sacre scriptūe. diabolus iacit semina infidelitatis. dū vero prelati eccie negligūt sibi subiectos. diabolus malos xp̄ianos q̄ sūt scandalū. scisma ⁊ psecutio ecclesie generat. dū etiā anima viciosa vacat. q̄si dormiens et non exercens virtutum opera. diabolus seminat semina viciorum. multa enim mala docuit ociositas. Ecclesiates. 33. Vnde consulit Hieronim9. Semper aliquid boni facito. vt diabolus occupatum te inueniat.

Nota vlterius q diabolus adinuenit mala semina ɔtra omnez virtutem· ɔtra semen humilitatis adinuenit semen supbie. ɔtra semen pacis· lites ⁊ discordias. Prou· 6· Omni tpe iurgia seminat. ɔtra semen castitatis seminat ɔcupiscentiaz. de quo semine legit Isa· 52· vos estis semen adulterij ⁊ fornicarie. contra semē miscdie seminat auaritiā. ɔtra semen mansuetudinis iracundiā ⁊ sic de ceteris omnibꝰ. seminat at cū prauas ymaginationes ī mittit· ⁊ praua desideria suggerit· cū enim ꝓponit ymaginacōez pulcre mulieris. iam granuz ɔcupiscentie ꝓiectuz est in anima. Cum vlterius ꝓponit ymaginationez diuitiaꝝ seculi. iā granū auaricie seminatū est. hec semina ꝑ ɔsensuz figunt radicez ꝑ delectationem germinant· ꝫ per opationem iam fructificant· fructum venenosuz mortis ⁊ ignis eterne. Sit ergo prudens aīa: vt sꝑ vigilet· ne talia diabolus semina sparget in ipsa. q si aliqñ hec semina in ipsa spersa fuerint· statim illa extra agꝝ ꝓiciat qd fit· qñ ab ymaginatione viciorꝝ se auertit· ne quadā cōplacentia eoꝝ ɔsiderationi intendat E Tercio ponit rei facte euidencia. cum at creuisset herba ⁊ fructum fecisset· tūc apparuerit zizania: crescit herba: seminis xp̄i irrigatione gracie ⁊ pluuia spūssancti· dū fit ꝓfectus in intelligentia sacre scripte· dū fit multiplicatio spūaliuz virorꝝ dum ꝓficit aīa de virtute ī virtutem· fructificat aūt totum hoc semen dū nobis eterne vite premiū ꝑparatur. Nota q cum semen xp̄i ita proficit vt dictum est Tunc dicunt zizania apparere. non em̄ appet dr̄ia zizanie ⁊ tritici in herba. ꝟm q dicit Hiero· quia quasi silem habent herbaz ita q̄tum ad exteriorem apparentiā frequenter non est dr̄ia int̄ semen xp̄i ⁊ semen diaboli· sed in fructu deprehendit diuersitas Quia vt d Mat· 2· A fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Nota q cum semen verbi dei ꝓfecerit in sacrā intelligentiam. tūc appent zizania· quia deprehendit· q erroꝝ falsitas a sacra doctrina deuiat. Item cū fideles ⁊ iusti homīes in ecclesia sanctis virtutibꝰ fructificant· apparent zizanie. quia manifestant se mali cristiani ad eoꝝ infestationē. Item cuz anima semine virtutū herbam et fructum sancte opationis produxerit· tunc apparet zizania· q̄a cognoscit diuersitatē viciorꝝ. manifestat ei fraudulentia demonis tunc em̄ optime iudicare pōt inter triticum et zizaniam.

Secunda pars·

Secundo cū dicitur· Accedentes ergo. tangit fraudis denunciatio. Et duo facit· primo enim ponit seruoꝝ q̄rulosa interrogatio. accedentes at ꝟui p̄rissfamilias. postq̄ illis fraus innotuit: dixert cū gemitu ⁊ doloē dñe nōne

bonum semen seminasti in agro tuo: hoc non dicūt interrogando non enim dubitant quin bonū semen ⁊ ipm solum seminauerit sed admirando ⁊ dolendo vnde subdit: vnde ergo: i. quo autore ipsum agrꝫ: habet zizania: de hoc interrogant. qꝛ licet non dubitent. quin pr̄familias bonū semen seminauerit. nesciunt tn̄ vnde malicia zizanie supuenerit. ¶ Scdo tangit pr̄ifamilias responsio et ait illis inimicus homo hoc fecit: Iste homo fuit inimicus. ⁊ seminantis ⁊ seminis. Nota q̄ sancti hoīes q̄ dei serui sunt cū vident zizaniaꝫ sil' oriri cū tritico. valde affligunt et accedunt ad deū deuota oratione. ⁊ inquirt modesta ꝯsideratione vnde fit origo mali seminis. dicūt em̄ sancta meditacōne dn̄e nonne bonū semen seminasti in agro tuo. certe sic. qꝛ vidit deus cuncta que fecerat. ⁊ erant valde bona. si ergo malū ⁊ vitiuꝫ repitur in agro. vn̄ habet zizania. In inuestigatione huiꝰ questionis. vnde esset malū. non accesserūt manichei ad dominū vt ab illo quererent veritatē. sed adheserūt ꝓprijs sensibꝰ. ⁊ suggessit eis diabolus vt crederent duo esse principia. vnū scꝫ deū boni alterꝫ vero mali. In hac questiōe longo tpe beatus Aug laborauit. ⁊ tandē docuit eum xp̄s qꝛ malū non est aliqua substantia aut creatūa. ꝫ est priuatio ⁊ defectus ⁊ iō non hꝫ causā non ꝓprie q̄ si aliqua querat causa. diabolꝰ est cā suggerendo: voluntas aūt hoīs ꝯsequendo. ⁊ ideo d' q̄ inimicus hō hoc fecit i. diabolus. Inimicus ⁊ hō malū hoc faciūt. diabolus em̄ suggerit falsitatē ꝯtra semen recte doctrine. Ipse em̄ mendax est et pr̄ mendacij Joh. 8. Item ipse semina ꝑuersoꝝ hoīm spargit in ecclesia de quibꝰ dixit saluuator Joh. 8. vos ex pr̄e diabolo estis ⁊ ideo opa pr̄is vestri facitis. Item ipse seiat vicia ꝯria v̄tutibꝰ in anima fiunt enim viciorum in missiones per angeles malos vt dicit p̄s ꝛc.

Tercia pars. ¶

Tercio cū dicitur. Serui aūt dixerunt, tangit discretō seruata in tanta fraude. Et q̄nq̄ facit. p̄o ponit ꝑuoꝝ ꝓparata obia: Serui at̄ dixerunt ei vis imus et colligimus ea: Attende q̄nta sit seruoꝝ reuerentia erga pr̄mfamilias qm̄ inimicus eo irrequisito maluꝫ semen posuit in agro dn̄i. serui at̄ etiam illud colligere nolunt nisi requirāt dn̄i voluntateꝫ. Scdo ponit responsio prudens. Et ait illis: nō: nolo q̄ zizania colligatis seruis querentibꝰ an velit q̄ zizania colligant ꝓhibet ea colligere. q̄ntomagis ꝓhibuisset inimicuꝫ ea seminare si quesisset ab eo vis vadam seminare zizania in agro tuo. deinde cām subiūgit: ne forte colligentes zizania. eradicetis cū eis sil' ⁊ triticū: Ecce q̄ntuꝫ pr̄familias amat triticū sustiet em̄

malū semen in agro suo solum ꝓpter hoc. ne triticuꝫ eradicetur
Tercio ponitur expectatio crementi vtriusqꝫ seminis. sinite vtra
qꝫ crescere vsqꝫ ad messem. male herbe multū crescunt ⁊ celerius
qꝫ bone. Quarto ponit̄ congruū tp̄us collectionis zizanioꝝ: et
in tp̄e messis dicam messoribꝰ: quibꝰ zizanioꝝ collectionez cō-
mittaꝫ: colligite primū zizania: ecce ꝙ licet inimicus zizania se
minauerit messis tñ ⁊ collectio ipsoꝝ ad eum nō ꝑtinet. sed fit
imperio patrisfamilias: ⁊ alligate ea in fasciculos ad ꝯburendū
ecce qꝫ infelicem finem male herbe potiunt̄. vñ bene dr̄ zizania
infelix loliū. inutile ⁊ infecundū. H Quinto ponit̄ tritici
diligens repositio: triticuꝫ at̄ congregate in horreū meū. Atten
de pr̄isfamilias prudentiā in bonis seminibꝰ ꝯseruandis. tollerā
tiam in malis seminibꝰ multiplicandis. iusticiaꝫ mala puniendo
miscdiam bona p̄miando. Nota ꝙ cuilibet iusto viro seruo dei
posset videri. infideles hoīes malos xp̄ianos ⁊ vicia debere ex-
terminari ne essent. Dicit em̄ apl̄us. 1. ad Coꝝ. 6. auferte malū
a vobismetipsis. sed respondet dñs ꝙ dimittant̄ zizania. ne for
te illa colligendo eradicet̄ ⁊ triticum. multi em̄ licet mali. ꝯuertē
di sunt. qui si colligerent̄ de ecclesia. qui putaret se colligere zi-
zania. futuꝝ triticum eradicaret. de nullo em̄ desperanduꝫ ē ꝙ
qꝫdiu est in p̄nti vita vt dicit Aug. Item aliomō. qm̄ si auelle-
rent̄ omēs errores ⁊ falsa intelligentia scripta eradicaret̄ studiū
et inuestigatio veritatis occasione em̄ falsitatis. multi doctores
laborauer̄t ꝑ veritate inuestiganda. vnde. 1. Coꝝ. 11. oꝑtet he-
ses esse. vt qui probati sunt manifesti fiant. ⁊ Aug. 2. cōfes. 19.
Improbatio inquit hereticoꝝ facit eminere. quid ecc̄ia xp̄i senti
at. ⁊ q̄d hāt san adoctrina. mali etiam hoīes xp̄iani si colligerē
tur de ecc̄ia. multū triticum eradicaret̄. quia eoꝝ ꝑsecutionibus
multi vitā eternam merent̄. sil̄r aūt si tollerent̄ temptacōes dia
bolice. eradicarent̄ virtutes. Vñ Paulus passus ē carnis stimu
lum ne virtutes ipsius eradicarent̄. ⁊ cū rogasset tribus vicibꝰ
dñm vt discederet ille stimulus. respondit dñs. sufficit tibi gr̄a
mea. nam virtus in infirmitate ꝑficitur. permittit autē dñs vt
crescant simul boni et mali vsqꝫ ad messem. i. vsqꝫ ad tp̄us iudi-
cij. interim crescunt mali in sup̄bia. crescunt in diuicijs. in hono
ribꝰ. in pompa seculi. in ꝯcupiscencijs. ⁊ in in mundicijs suis. bo
ni vero crescunt. se humiliando. se iustificando. et proficiendo de
virtute in virtutem. Vnde Apoc. 22. qui nocet noceat adhuc
et qui ī sordibꝰ est sordescat adhuc. ⁊ qui iustus est iustificetur
adhuc. ⁊ sanctus sanctificet̄ adhuc. Tp̄e at̄ diei iudicij quod ē
tempus messis. tunc enim colliget̄ messis hoīm. quidā ut sint in

horreo diaboli. quidā in horreo ꝑadisi. tūc xp̄s mittet messores .i. angelos q̄ ꝑ vniuersū mdm̄ colligent om̄s hoīes resuscitatos

I Pena zizanie .i. malorum hoīm tripliciter describit̄. Primo q̄tum ad sepationē bonoꝝ. colliget̄ enim ꝑo zizania de medio tritici. licet igit̄ mixti sint nunc mali cū bonis. ꝓpter quā mixtionem deus etiā sustinet eoꝝ scelera. in die tñ iudicij sepabuntur et ex tūc nullū comod̄ habebunt a sc̄tis. Scd̄a pena est maloꝝ colligatio. Mat. 22. Ligatis pedibꝰ et manibꝰ ꝓijcient̄ in tenebras. ligabunt̄ aūt in fasciculos. qꝛ vsurarius cum vsurarijs in vna fasce. auari cū auaris. homicide cū homicidis. falsarij cū falsarijs. luxuriosi cū luxuriosis. gulosi cū gulosis. heu q̄ infelix consortiū. heu q̄ miserrimi fasciculi. Isa. 1. Ve genti peccatrici populo graui iniquitate. femina neq̄ filijs sceleratis. Tercia pena est gehenne inferni. qꝛ ideo ligabunt̄ in fasciculos vt conburantur ꝯburentur pc̄tores nec consument̄ vt vita penalis sit ꝑpetua Isa. 62. vermis eoꝝ non morieṫ. ⁊ ignis non extinguet̄. Triticum aūt .i. electi qui sunt triturati flagellis ꝑsecutionū ⁊ temptationuꝫ. vt in eis nulla sit palea vel macula. ipsi ꝯgregabuntur in horreum dei qd̄ est celestis p̄ria. ad quā nos ꝑducat xp̄s.

In festo purificationis beate marie virginis introductio Sermo xxv.

Postq̄ impleti sunt dies purgationis marie ꝟm legeꝫ moysi ꝛc: Luc. 2. videmus q̄ si aliquis indignus loquat̄ de aliqua excellenti ⁊ nobili ꝑsona. illi d̄ q̄ deberet os suū lauare vt dignū loqueret̄. Locuturus sū autem carissimi fratres de purificatione virginis īmaculate. vñ necessariū est me loquenteꝫ purificari mentē. ⁊ labijs mundari Isa. 6. Vir pollutus labijs ego sum ⁊ in medio ꝓpl̄i polluta labia habentis ego habito. precibꝰ igit̄ īmaculate virginis mittat dñs seraphin de celis. qui tangat labia. iniquitateꝫ auferat ⁊ nostra pc̄ta emundet. quatenꝰ de purificatione purissime virginis aliqd̄ sibi placitum possim dicē qd̄ vt nobis ipsa virgo impetret salutatione eā angelica venerem̄ dicentes. aue maria.

Prima pars A

Postq̄ impleti sunt dies. Festuꝫ purificationis virginis antiquitus non fiebat. tempe aūt Justiniani augusti apud ꝯstantinopoliꝫ. facta ē mortalitas magna hoīm. Cunq̄ plaga inualesceret. nec vllū remediū posset reꝑiri reuelatū ē cuidā sancto viro. vt. 4° nonas februarij purificacō b̄te v̄ginis ⁊ ipapāti dñi celebraēt̄ ⁊ sic cessaēt pestilētia ī hoībꝰ

quam solennitatem dum fideles celebrarent: omnis mortalitas cessauit. Dicit aũt Jppapanti grece obuiatio latine quia puero ihesu hodie presentato in templo obuiauerunt exultantes syme on iustus ⁊ anna pphetissa. ⁊ de ista purificatiõe virginis ⁊ xpi obuiatione agitur in psenti euangelio. in quo primo agitur de humili obseruatione legis. Scõo de longa expectatione semoris ibi: et ecce homo erat ꝛc: Tercio de deuota ꝛsolatione amatoris. ibi: ⁊ venit in spiritu ꝛc: Propter primũ est sciendũ q̃ preceptum erat in lege. Leui. 12. q̃ mulier que suscepto semine pareret masculum esset immunda septem diebꝫ. die autem octauo circumcidebat puer. ipsa vero manebat triginta tribus diebus in sanguine purificationis sue. a die circũcisionis infantis. infra quod tpus non erat immunda: nec tñ licebat ei ingredi domũ Completis vero triginta tribus diebus qui cũ septem precedentibus fiunt quadraginta. ipsa mulier veniebat ad templũ presentans puerũ natũ domino. ⁊ offerens pro se ⁊ puero sacrificiũ Si autem femina peperisset omnes dies supradicti duplicabant dies em immunde erant quatuordecim. ⁊ dies purificatiõis sexagintasex. qui simul iuncti fiunt octuaginta. Tria igit fiebant. quadragesimo die a natiuitate infantis. quia ascendebat puerpera ad templũ et offerebat pro pcõ suo turturem aut pullum columbe. Scõo natum puerũ offerebat ⁊ presentabat dño. Tercio si erat dives offerebat pro puero agnũ anniculũ. Si autẽ erat pauper offerebat pullum columbe vel turturem. hoc generaliter fiebat de quocunq̃ qui nascebat: siue esset primogenit9 siue non. Si aũt infans fuerat primogenitus tũc fiebat aliquid aliud speciale. preter ea que dicta sunt: nam dñs cum percussit omnia primogenita egipti ꝓpter filios isrl. voluit q̃ ex tũc omne primogenitũ iudeorũ esset iuris sui. Si aũt erat p̃mogenitus alterius tribus q̃ de leui redimebat a iure templi q̃nq̃ siclis argenti. primogenitũ enim de tribu Leui non redimebat. sed deputabatur seruitio templi. De tribu istis ꝛz de purificatiõe virginis. de p̃sentatione pueri ⁊ oblatione. fit mentio in p̃ma pte euangelij. quorũ q̃libet lege moysi confirmat. dicit ergo: postq̃ impleti sunt dies purgationis marie: dies ꝛz. 40. a natiuitate xpi. istis. 40. diebus mulieres purificabant ab immũditia sanguinis. vnde grec9 post purgationis marie habet. in sanguine munde: ꝑm legem moysi: Leui. duodecimo. idest. secundum numerũ dierũ quos lex moysi precipit obꝑuari in purgatione parientis B Queritur hic quare beata virgo purificari voluit. cum ipsa nõ suscepto semine peperit. Sicut dicit lex dñi

sed virtute spūssancti. ideo em̄ moyses dixit. mulier si suscepto semine ꝛc. ne blasphemiā cōmitteret in virginez. vt dicit Bern̄ Et dicend̄ q̄ in rei veritate bt̄a virgo nō indigebat purificari. Ipsa enim est de qua d̄ Cañ. 4. Tota pulcra es amica mea ꝛc. pariendo em̄ xp̄m nullaz ꝯtraxit maculaz. sed om̄ezm decorem ⁊ sc̄tificationez. q̄z sc̄tificauit tabernaculuz suū altissimus. vnde illi p̄cepto legis moysi non erat obligata. hanc tn̄ legem obs̄uauit. Primo ꝓpter suā humilitatez. q̄z hūiliauit se etiaz in his ad que non tenebat̄. Scd̄o vt oñderet se matrez illius. q̄ fc̄tus in sil̄itudine carnispc̄ti: damnauit pc̄tm. ideo ipsa q̄si peccatrix lege purifisationis se supposuit. Tercio ꝓpter scandalū vitandū ⁊ murmuracōm n̄ em̄ erat notū adhuc ip̄az ꝯcepisse de spūsancto. vn̄ si non accessisset ad templū fuisset occasio iudeis scādali ⁊ murmuris. Quarto vt ꝑtus virgine9 lateret diabolū: qui videbat sine semine pepisse ⁊ tn̄ accedere vidit ad templuz. sic̄ reliquas mulieres C 2° ponit̄ p̄ntatio xp̄i ad templū: tulert̄. i. portauert̄ maria ⁊ ioseph: eū. i. ih̄m: in hirl̄m: i brachijs No taq̄ bethleez vbi natus est dn̄s non distat a hirl̄m nisi per quatuor miliaria. Nō q̄ nō erat licitū iudeis sacrificare dn̄o in quocūq̄z loco. sed in vno tm̄. in eo viz quē elegisset dn̄s in terra eoꝝ. vt d̄ Deut̄. 12. Locus aūt iste quē elegit fuit hierl̄m. vt d̄. 3. Reg. 8. fuit aūt illa ciuitas cōgrua ad hec. quia vt dr̄ ipsa est in medio totius terre hītabilis. nūc vero q̄z cultus dei ampliatus ē. vbiq̄z potest dn̄o sacrificari. vnde hoc p̄dixit dn̄s Malach̄. i. ab ortu solis vsq̄z ad occasum magnū est nomē meū in gentibꝰ. ⁊ in oī loco sacrificat̄ ⁊ offert̄ noī meo oblatio mūda. Deiñ ponit̄ ad q̄d detulerint eū in hierl̄m. q̄z: vt sisterent. i. offerrent ⁊ ꝯsecrarent aut p̄ntarent: eum dn̄o: p̄ntauit maria puez̄ gr̄as agens deo p̄ri de tanto munere q̄z ipsa v̄go cōcepat ⁊ pepat. ⁊ q̄z in hac ꝓle dignissima deo p̄ri ꝯmunicabat Considera q̄d forte virgo orauerit cū deo p̄ri p̄sentauit infantē exultauit certe in spū ⁊ gr̄as agendo illa vel sil̄ia verba dicebat ecce pr̄ celestis ecce noua ꝓgenies celo alto dimissa. ecce tibi p̄sento filiū tuū eternal̄r ⁊ meuz tp̄aliter. presento tibi eū. q̄ tibi semp̄ est p̄ns. Gr̄as ago tibi q̄z in hac ꝓle dignissima. quā concepi mirabil̄r. peperiq̄z singul̄r tibi cōico. ex tp̄e em̄ illius sum mater cui9 tu es pr̄ eternus. oblacōez tibi offero nouā. verbuz tuum caro factum est. qui semetip̄m offert tibi ꝓ mundi salute. inter hec obtuli puez̄: sicut scriptuz est in lege dn̄i: adducit legis testimoniū. vbi precipit̄ talis p̄sentatio infantuz: quia om̄e masculinū adapperiens vuluaz: i. q̄d aperta matrice prodit in

mundū: sanctuz dño vocabitur: id est sanctificabitur ⁊ presen-
tabitur dño. Nec lex habet Exo. 13. vbi dixit dñs ad moysen
Sanctifica mihi oīe primogenitū quod aperit vuluam in filijs
isrl tam de hominibꝰ q̄ de iumentis. mea em̄ sunt oīa. Itē eodē
li. 34. omne qd̄ aperit vuluā generis masculini meuz ē. huic at̄
legi xp̄s non erat obligatus quia clauso virginis vtero exiuit
sicut radius solis vitrꝫ penetrat incōfractuz D Nota q̄
ista representatio infantis ad templuz ꝓpter. 4. facta est. Primo
vt ex hoc ostenderet q̄ ipse erat dei. ideo tanq̄z res dei erat ei p̄
sentandus. vnde bt̄a virgo xp̄m infantez representaē debuit qꝛ
nihil est ita dei pr̄is sicut vnigenitꝰ filius eius. d̄ quo angelus
ad virginez p̄dixerat. qd̄ nasceret ex te sct̄m ꝛc. Scdo vt osten
deret ex hoc q̄ nō soluz erat dei. ꝫ etiaz a deo qui operatur for-
mationez corpis. creat aīam ⁊ eam corpi infundit. qꝛ vero diui
na virtus singula opata est in ꝯceptu saluatoris. quia absq̄z vl
lo adiutorio vere facta est illa ꝯceptio ⁊ formatio corpis ī instā
ti. Ideo inter oīs infantes ipse debuit p̄ntari. Tercio rep̄senta-
batur infans vt ex hoc esset dño ꝯsecratus. ꝓpter hoc aūt xp̄us
presentatꝰ nō est. qꝛ ab instanti sue ꝯceptionis sct̄us sct̄oꝝ fuit
Quarto ideo p̄ntabatur infans. vt ex tūc deus custodiret nataz
creaturā. ꝫ nec ꝓpter hoc fuit xp̄s presentatus. qꝛ semꝑ illi erat
diuinitas vnita custodiens hoīem. Tercio tangit̄ hostie oblacō
: ⁊ vt darent hostiam: dabat̄ hostia pro nato infante. p̄o quidez
in laudem dei. 2° q̄si in recōpensationez. vt ex quo deus creatu
ram dederat. ei fieret hostie retributio. 3° ex hac obligatione ho
stie daret̄ intelligi q̄ omnia tp̄alia sunt a deo. Deinde adducit
legis ꝯcordantiam: ꝑm q̄ dictuz est in lege dñi: Leui. 12. Par
turturꝫ aut duos pullos colūbaꝝ: qꝛ beata virgo nō obtulit
hostiam diuitū ꝫ pauꝑm. Ideo bt̄us Lucas nō facit aliquā mē
tionez de oblatione diuitū. obtulit ergo bt̄a virgo par turtu
rum aut duos pullos colūbe. vnū in holocaustuz ꝓ filio. alteꝝ
pro pct̄o licet absq̄z omni fuerit pct̄o. Et nota q̄ licet bt̄a v̄go
alterum istoꝝ obtulerit. scz vel par turturꝫ vel pullos columbe
et non vtrunq̄z. euangelista tn̄ non dicit quid illoꝝ odtulerit
⁊ hoc ꝓpter misteriuz. qꝛ turtur est castū animal. colūba vero fe
cunduz. in virgine fuit castitas ⁊ fecunditas. ideo vtrūq̄z posu
it euangelista. Et nota q̄ cū d̄ q̄ mulier pariens offerebat tur-
turem vel pullū columbe pro pct̄o suo. non sic intelligeḋ est q̄
peccauerit in actu cōceptus vel ꝑtus ex libidine. non em̄ actus
mr̄imonij carnalis pct̄m est. ꝫ excusat̄ actus ille ꝑ matrimoniū
ne sit pct̄m. iō dño qui mr̄imoniū instituit offerebant sacrifitiū

pro peccato cui remediū adhibuit carnis excusans libidinez scz matrimoniū ꝟm Aug sup geneꝭ. ad lr̄am ca. 9. Secūda pars

Secundo cū dicit. Et ecce homo. tangit longa E expectatio iusti senioris. ⁊ expectabat ille symeon natiuitatez xp̄i ⁊ partum virginis ⁊ ꝓmissuz sibi fuit a spūsancto ꝙ añ mortem xp̄m videret. Duo at̄ in ista parte tangunt̄. Primo em̄ ꝯmendat̄ a sc̄tificatione loci in quo hītabat: ⁊ ecce: q̄si nouū ꝓdigium res admirabilis inaudita. ⁊ qz hō erat in irl̄m: que est locus hītationis sanctoꝝ. ciuitas sancta ⁊ venerabilis. iam prius magi ab oriente in ipsa ciuitate xp̄m natuz p̄dicauerant qd̄ forte hō iste audierat. vñ ab ip̄a ciuitate non recedebat: cui nomen erat symeon: qd̄ interpretat̄ signū est ipse nobis. i. exemplū sc̄te vite ⁊ casti desiderij. 2° commendat̄ a prima ꝑte ꝑfectionis q̄ est boni opatio: ⁊ hō iste iust9 per opationez boni. talibꝫ se xp̄s manifestat. Sap̄. 10. iustuz deduxit dñs ꝛc. 3° a scd̄a ꝑfectione q̄ est declinare a malo: ⁊ timoratus: casto timore declinans a malo. Pro. 1. in timore dñi declinat oīs a malo. 4° a pio desiderio: expectans ꝯsolacōez isrl̄ i. xp̄m qui est ꝯsolatio credentiū. Judit. 8. expectem9 humiles ꝯsolationez. 5° a sc̄tificatione mentis: ⁊ spūs sc̄tus erat in eo: neqꝫ em̄ potuissz esse ita iustus ⁊ timorat9. nisi fuisset ī eo spūs sanctus eū sc̄tificans. docens custodiens ⁊ dirigens ¶ 2° tangit̄ diuina reuelatio: ⁊ responsuz accepat a spūsancto: q̄ in ipso erat: non visuꝝ se. i. exptuꝝ: mortez nisi videret xp̄m domī in lege ꝓmissum Job. 29. in carne mea videbo deū saluatorem meū. Nota ꝙ responsuz non dat̄ nisi petenti ⁊ interroganti. vñ cum d̄ ꝙ iste homo iustus accepit responsuz a spūsancto. datur intelligi ꝙ frequenter cū suspirijs lacrimis et gemitibꝫ orando clamauerat ad altissimū. vt mitteret redemptionē ⁊ ꝯsolacōem israhel. ⁊ forte verba plangentis ⁊ orantis hec erant. ⁊ nūc dñe quare tardas. quaē faciem tuā auertis obliuisceris inopie nr̄e et tribulationis. tu v̄o distulisti xp̄m tuū vsqꝫ adhuc. sed instat tp̄us oportunū. nūc est expediens. mitte ergo saluatorē ꝑditis captiuis redemptorem. Et consolatorem mestis. Veni domine libera nos scio quia in proximo es venturus. beati oculi qui te videbunt. Putasne videbo illum. Putar ne morior antequam veniat. Sum ne dignus intueri consolationem israhel. Nolo certe mori nisi illum videam ꝑ quez mors inimica vincet̄. volo viuere q̄dīu fontem vite amplectar. nolo ex hoc seculo recedere nisi ille veniat per quē ꝯditu est seculū. his dictis rursus ad lacrimas ⁊ gemitus ꝯuertebat̄. Vere iste homo alter daniel. i. vir desideriorꝝ fuit. sed hoc desiderium ipsius. pia dei auris audiuit

et responsū est sibi a spūsancto illud Danie. 10. noli timere vir desideriorꝫ pax tibi. confortare ⁊ esto robustus. confide senior iuuentutis vigorez sumas. non te frangat etas grauior. nō te cōcutiat mors vicinior. non morieris nisi videas. nisi etiaꝫ tangas nisi vlterius ampleris xp̄m. in hoc responso senior ꝯfortatus est q̄si iuuenis est effectus nihil ꝑtulit grauitatis ꝛc

Tercia pars G

Ercio cuꝫ dicit: Et venit in spiritu: tangit deuota cōsolatio amatoris. Et duo facit. Primo ponit xp̄i portatio: ⁊ venit in spiritu in templū: id est motus et instigatus a spūsancto. ea die veniens ad templū qua beata virgo pueꝝ illuc portauit. forte em̄ erat sibi reuelatum q̄ ipsa die accederet. ⁊ quē videret gestari in vlnis cuiusdaꝫ virginis oblationem pauperꝝ deferentis ipse esset xp̄s. Nota q̄ ad templū quilibet debet venire in spū. non quidem in spū ~~supbie sicut am~~ biciosi. qui sibi vsurpant dignitates et honores ecclesiasticos. non in spiritu auaricie. sicut symoniaci. non in spū manis glie quez admodū illi qui se ornant vestimentis coronis et coloribꝰ vt appareant hoībus. non in spū simulationis. sic̄ ypocrite. nō in spū luxurie sicut qui ideo ad ecc̄iam veniunt. vt mulieres videant ⁊ ꝯcupiscant ⁊ concupiscant̄. non in spiritu vanitatis sic̄ qui veniunt causa solacij vel vt vana loquant̄. non in spū accidie sicut qui sunt in ecc̄ia ⁊ dormiūt in predicationibꝰ et in officio non orant. tali spū venientes ad templū non vident cristuꝫ nec illum amplexant̄ spūalibꝰ anime brachijs. In spiritu igit̄ sancto veniamus ad templū. vt dicamus cū p̄s. Suscepimꝰ deꝰ misc̄diam tuam ꝛc H Deinde ponit xp̄i aduentus: et cū inducerent. id ē intus ducerent: pueꝝ: vocat eum pueꝝ cuꝫ nō haberet nisi. 40. dies: ꝑentes eius: maria vere parens Jos. opinione: vt facerent ꝑm ꝯsuetudinem legis ꝓ eo: tria fecerunt ꝓ xp̄o. presentauer̄t eum dn̄o: obtulerunt ꝓ eo sacrifitiū turturē aut pullum colūbe. ⁊ q̄r erat primogenitꝰ. redimer̄t eum q̄nq̄ siclis argenti. Nota q̄ symeon expectabat si videret inter turbam deferre paruulū natuꝫ ex virgine. Nota q̄ offerebantur templo filij principū nobilium et diuitum. sed non attendebat ille. sed cū induceret̄ xp̄us in templuꝫ statim cognouit symeon infantem. ⁊ currens puis senex dimissis alijs infantibꝰ. venit ad virginem ⁊ nō sufficiebat sibi adorare. videre ⁊ tangere paruulum. nisi etiā ipsuꝫ acciperet in brachijs de sinu virginis. vnde sequit̄: ⁊ ipse accepit eū in vlnas suas: ⁊ mirum est q̄ bt̄a virgo non ꝑhibuit seniorē hoīem xp̄m amplecti sed ipsa cognouit

ipsius deuotum desiderium. et intellexit deo placere. ꝙ ille hō consolaret in amplexu pueri. Attende ꝙ forte nōnulli risissent fatui. videntes antiquū hoīem gestare infantē in vlnis ⁊ exultatem. sed non erat symeoni de hoc cure portabat ipse infantem ꝛ factꝰ est ī puero puer gaudebat ⁊ exultabat. felix nimiuz fuit iste symeon qui tantā ꝯsolationem meruit quaz desiderauerūt patriarche ⁊ ꝓphete nec acceperūt. Secundo ponit deuota symeonis oratio: ⁊ benedixit deuz gr̄as agens: qz qd̄ ab antiquo fuerat ꝓmissum nūc cernebat impletū. ⁊ dixit: nunc dimittis: .i. dimittas: seruū tuum dn̄e: bonus seruus desiderabat transire de hoc mundo: ꝑm verbum tuū: quo mihi dixisti. non videbis mortem nisi prius videas xp̄m: in pace: ⁊ tranquillitate moriar ex quo eū vidi: qz viderunt oculi mei salutare tuū: i. ihesuz qui salutare interpretat̄. oculi carnis viderunt hoīem. ꝫ oculo mentis cognouit eū esse deum: qd̄: scz salutare: pasti: visibile ⁊ palpabile: ante faciem oīm ꝓpl'oꝝ: quia ꝑ salute oīm gentiuz tale dei salutare paratuz est. ante faciem. quia in promptu est hoc salutare omnibꝰ se p̄sentans. sed differenter qz ꝑatum est ad illustrationē gentiuz. ⁊ ad gloriam ꝓpl'i isrl'itici. Vn̄ subdit ꝑatuz est certe: lumen .i. vt sit veꝝ lumen: ad: id est ꝓpter: reuelacōez gentium. ipse em̄ reuelatus est Ysa. 9. ꝓpl'us qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnā: ⁊ etiam paratū est ad gl'am plebis tue israhel: pōt gloriari iudaicus ꝓpl'us ꝙ ex ipso natus est xp̄us. ⁊ ꝙ salus gentiū ex ipso ꝓcessit. sed qz melior est gentiū reuelatio q̄ꝫ gloriatio israhel. ideo illa huic premittit. rogemꝰ.

Dn̄ica in septuagesima Sermo xxvi

Simile est regnum celoꝝ homini p̄rifamilias qui exijt primo mane ꝯducere oparios in vineā suaz Mat. 20. Non est opus adeo laboriosum et graue. quin expectatione mercedis alleuietur. dn̄s autez in principio mundi posuit hoīem in paradiso voluptatis. ⁊ opus sibi indixit. non quidē laboriosum sed leue ⁊ delectabile. expulsus aūt fuit homo suis demeritis. ab illo loco in munduz istum miserrimū. et graue ac laboriosuz est illi opus impositū scz ieiunare. vigilare plangere. macerare carnē. seip̄m affligere. ꝫ totum hoc erit delectabile ꝯsiderata retributione eterne vite. De ista aūt oparione ⁊ retributione mercedis agit̄ in p̄nti euangelio. in quo dn̄s assimilat statum ecclesie rei geste per quendaz p̄remfamilias qui hora prima tercia. sexta. nona. ⁊ vnvecima cōduxit oparios in vineam suam. qui cum sero factum esset iussit

singulis dare denariū · incipiens a nouissimis. murmurantibus vero prioribus · vni respondit q̄ non faceret ei iniuriam dū solueret conuentionis premiū. at vltimo faciebat gr̄am · quia sic sibi placebat tunc hanc sil̄itudinem aptat ꝓposito dicens. sic erunt nouissimi primi ꝛc. Tria igit̄ fiunt in hoc euangelio. p̄o p̄mittit̄ opantiuz vocatio diuersa. 2° addit̄ mercedis retributio equata Cum sero aūt ꝛc. Tercio subdit̄ sil̄itudinis adaptatio congrua sic erunt nouissimi. In vocatione aūt eoꝝ quinq̄ distinguntur hore. Ideo in prima ꝑte quatuor facit. Primo enim tangit̄ vocatio in hora prima. dicit ergo B Simile est regnū celoꝝ homini p̄rifamilias: id est sil̄e factum eueniet in regno celoruz quale fuit illud. qd̄ quidam p̄rfamilias fecit. Nota q̄ ꝑ regnuz celoꝝ duo possumus intelligere scz p̄ntem ecc̄iam. ⁊ statū p̄nie dicit̄ quidem p̄ns congregatio fidelium regnū celoꝝ ꝓpter tria Primo qꝛ predestinati sunt fideles ad regnuz celoꝝ. vnde licet sint in mundo isto · non tamen a regno celoꝝ sunt aduene ⁊ peregrini. sed sunt ciues sanctoꝝ ⁊ domestici dei. licet em̄ aliq̄s de regno francie in ipso regno nō sit corꝑaliter · ad ip̄m tn̄ regnuz ꝑtinet. 2° qꝛ tametsi q̄tum ad statum nō adhuc sint in ipso regno · virtute tn̄ caritatis diuine · ita vniunt̄ cum sanctis celestis patrie vt iam ꝑ istam vnionez. ⁊ ipsi regnum celoꝝ dicantur Tercio diuitias et terrena contemnūt regna · ꝓpter ipsuz celoꝝ regnum. ipsi em̄ sunt d̄ quibus saluator Mat · 5 · Beati inq̄t pauperes spiritu. qm̄ ipsorum est regnuz celoꝝ. Scd̄o status penitencie regnum celoꝝ dici potest. penitencia em̄ terrestrez hoīem celestem facit Mat · 3 · Pn̄iam agite aꝓpinquabit enim regnum celoꝝ. Et Mat · 11. dicit̄ q̄ regnū celoꝝ vim patitur ⁊ violenti rapiunt illud. Est em̄ pn̄ia violentia quedam · qua duz nos metipsos vincimus · regnū celoꝝ rapimus. Hec Grego C Nota q̄ homo iste p̄rfamilias est deus pater qui homo dicit̄ nō ꝓprietate substancie ꝫ pietatis affectu. dr̄ enim hō · quia est humanus · i · benignus mansuetus ⁊ misericors circa hoīes · Est aūt p̄rfamilias per creationē ⁊ ꝓuidentiaz. familia ipsius duplex ē una quidē celestis sancti scz angeli quos ipse petenti creauit virtute. et mirabili sap̄ia distinxit in tres yerachias. supiorem · scz mediam ⁊ infimā. vnāquanq̄ etiaz in tres diuisit ordines. ista aūt familia innumerabilis est. Vn̄ Job · 25 · Nunq̄t est numer⁹ militū eius. Et Danie · 2 · Milia miliū ministrabant ei ⁊ decies centena milia assistebant ei. Scd̄a aūt familia adhuc est in terra sancti viz hoīes quos velut pater creauit · gubernat et saluat.

D Deinde ostendit̄ in quo assimilat̄ status ecclesie illi p̄ri

familias: qui exĩt primo mane ꝺucere opariosꝫ in vineã suã vinea ista est regnum celoꝝ illud de quo supradictũ est. q̃ signat pñtem ecclesiam vel statum pñie. primo quidem ista vinea ecclesia fideliuꝫ est. Isa. 4. vinea dñi exercituũ domus israhel est viri iuda germen delectabile eius. istius vinee vitis ē xp̃us palmites vero sunt omnes electi. Ab abel iusto vsq̃ ad vltimũ electuꝫ. Vnde saluator Jo. 15. Ego inquit sum vitis et vos palmites. fuerunt boni palmites p̃iarche et ꝓphete. secundi apostoli. fortes martires. delectabiles virgines. Vel vinea est facultas boni operis que fit in nobis dum gratia opans sanat liberũ arbitrium. dumq̃ illud adiuuat gratia cooperans. huiꝰ vinee duplex est opus. primũ remotio mali per pñiam. a operatio boni per iustitiã. In hanc vineaꝫ ecclesie deus pater primo mane in principio scꝫ mõi predicatores a alios fideles adduxit vt operarent. Sunt em̃ ꝑm Gre. quinq̃ etates ecc̃ie. Prima ab adam vsq̃ ad noe. Secda a Noe vsq̃ ad abraham. Tertia ab abrahã vsq̃ ad moysen. Quarta a moyse vsq̃ ad aduentũ xp̃i. Quinta ab aduentu xp̃i vsq̃ ad finem mundi. qui igit̃ in prima etate fuerunt in laboribꝰ ecclesie. signant̃ per eos qui ꝑo mane sũt cõducti in vineam. Item noie vinee status pnie intelligi põt. In penitentia em̃ tanq̃ in vinea hoĩes laboribꝰ fatigant̃. caloribus estu aut vigilijs debilitant̃. siti arescunt. fame attenuantur. sed tamen fructus vinee eos inebriat. qui em̃ vere penitet. q̃si ebrius. nihil sentit aduersitatis istius mũdi. vitis istius vinee ita est. que plantat̃ per atritionem. foditur arta pedẽ per confessionem vt manifestent̃ exterius radices et affectiones eiꝰ. plantant̃ per abiectiones malorũ actuũ germinat ꝑ satisfactionem. a quia opera penitentie grauissima sunt et difficillima. ideo ad palũ. i. ad xp̃i adiutoriũ ligari ne deficiat ℰ Sunt aũ quinq̃etates quibꝰ hoĩes veniunt ad pniam. Prima etas est ꝑm Gre. puericia quidã em̃ veniunt ad vineã in hora prima que lignificat etatem puericie. quales sunt qui in puericia intrant religionem Quidam in hora tercia que sig̃t adolescentiaꝫ. Alij vero in hora sexta que iuuentutem sig̃t. nõnulli autem in senectute qui ẽ hora nona. quidam vero differunt vsq̃ ad veteranã a decrepitã etatem que est hora. xi. In oĩbus istis etatibꝰ põt aliquis agere penitentiã. ⁊ attendẽd est. qz mora trahit periculũ. a ꝓpter hoc dr̃ Eccia. 5. Ne tardes auerti ad dñm. a ne differas de die in diẽ Deinde ponit̃ modus adductionis: auentiõe aũ facta cũ oparijs ex denario diurno: fecit deus p̃ auentionem. i. pactum cũ oparijs. vt p laboꝛe diurno denariũ recipiant. dies aũ ille laboris

est totus tpus vite cuuslibet hoīs. est enim tota nr̄a vita quasi vnus dies. vnde oz opari donec dies est. veniet em̄ nox mortis in qua nemo poterit opari ¶ Nota q̄ noīe denarij premiū vite eterne intelligit̄. habet em̄ denarius materiā preciosaz formam speciosam z virtutem copiosam. sic gloria vite eterne. tam preciosa est vt nullo possit precio compari q̄ si aliquo mō compari debet. oportz ut totū quicquid habet homo det p illa ipse em̄ est thesaurus quem qui inuenit homo. vadit et vendit vniuersa q̄ habuit z emit illū. Vñ dicit Hugo. regnū celorum tm̄ valet q̄tum habes. Item ipsa glia habet formaz speciosam circularem. vz figuraz vt nunq̄ deficiat z impssiaz otinet regis regum ymaginē. qz vt d̄ Psa. 33. de beatis. regez in decore suo videbunt. Item tercio habet virtutē copiosaz. sicut em̄ denarius est quodāmodo oia virtualiter. qz quicq̄d homo vult p denarium hr̄e potest. ita premiū vite eterne otinet vniuersa que desiderat aīa. Vñ Anb. in ps̄o. 25. ca. qui hoc bono fruet̄. quid illi erit. et quid illi nō erit. certe quicq̄d volet erit. z quicq̄d nolet non erit. ibi quippe erunt bona corpis z anime q̄lia nec oculus vidit nec auris audiuit. nec cogitauit cor hoīs. vnde hoīes mū di prudenti deberent vti consilio. vendere sez pauperib⁹ hec bona pauca terrena. q̄ possident vt denarium vite eterne acciperent. qui nunq̄ deficit. Iste est ille denarius quē hoīes desiderāt hr̄e in bursa qui nunq̄ deficiat. vel denarius est cōmune gaudium beatoz. ¶ Deinde sequit̄: misit eos in vineam suā: misi sumus in vineam dn̄i. Et q̄tuor nobis ꝺsideranda sunt. p̄mo ne de vinea exeamus p infidelitatez. sic hereticī de quib⁹ .1. Joh. 2. Ex nobis pdierunt. sed ex nobis nō erant. Itez sedo attendendus est ne male opemur. peccando sez mortaliter. tale enim opus non requirit deus in sua vinea. sed retorquet malū opus in caput opantis. Item tercio videndū est vt opus diuinū bn̄ operemur. Vñ aplus. Dum tpus habemus opemur bonū. Itē Quarto cauendū est ne cū negligentia z tarditate bonū opem Iere. 48. Maledictus qui facit opus dei fraudulenter. Secūdo ponit̄ secunda opantiuz vocatio: z egressus circa horam tertiaz hora tercia fuit tps illud a noe vsq̄ ad abrahaz. vel hora tercia est etas adolescencie. tūc enim hō crescit in caboze: videt alios stantes in foro otiosos: magnū p̄m est otiositas. Est em̄ doctrix oīs vicij. Eccl. 33. multā malitiaz docuit otiositas. ¶ Nota bm Gre. Forz est quicq̄d est extra eccīam. vel dici potest. q̄ forz est mōus iste. In isto foro aie hoīm venales exponūtur mercatores duo sunt. sez deus z diabolus. Quidam aūt sic ceū

sunt vt vendant aīam ꝓpaz diabolo ꝑ vili precio qꝛ ꝑ modica
pñtis vite delectatione. quales sunt luxuriosi ⁊ gulosi. quidaz
vero vendunt aīam ꝑ fallacibꝰ huiꝰ mundi diuicijs sicut auari
Eccl. 10. Auaro nihil celestius. hic em̄ aīam suam facit venalez
Quidam vero vendunt aīam ꝑ honoribus transittorijs ⁊ glo
ria mundi. sicut supbi. istas aīas emit diabolus vt sint lingna
ignis inferni. vnde cū eos emit in fornacem ignis inferni eos
eicit. talem mercatorem fugiamus et vendamus aīas nostras
xp̄o qui nos compat sanguine suo precioso. et cū emerit ducit
ad patriam celestem Videns aūt dñs alios stantes ociosos mi
sit eos ad opus. vnde sequit̄: ⁊ dixit illis: qui stabant ociosi:
ite ⁊ vos in vineam meā: i. ite libere ⁊ non coacte vt sitis cōgre
gatione fidelium ⁊ nūo penitentiū: ⁊ qd̄ iustum fuerit dabo vo
bis: non cōponit cū istis de precio sed tñ ꝑmittit qd̄ iustū fuerit
illis dare. qꝛ ipse retribuet vnicuiq; ꝑm opera sua. Tercio simul
ponit̄ vacatio oparioꝝ in sexta ⁊ nona hora: iteꝝ autem exijt
circa sextam ⁊ nonā horam: ⁊ inuenit adhuc ociosos in foro: ⁊
fecit silr̄: mittens eos in vineaz. mittunt̄ fideles in vineā eccle
sie sexta ⁊ nona hora tpe illo. qd̄ fuit ab abrahaz vsq; ad moy
sen. ⁊ a moyse vsq; ad xp̄m. Itē in vinea pnie eisdem horis mit
tunt̄ qui penitent tpe iuuentutis et senectutis. Quarto tangit̄
quinta vocationis hora circa vndecimā exijt ista est hora a xp̄o
vsq; ad finem seculi. Est etiam tpus etatis decrepite: ⁊ inuenit
alios stantes: scz ociosos. ⁊ dixit illis q̄si obiurgando ⁊ repre-
hendendo: quid hic statis tota die ociosi: reprehenduntur qui
diam aliquā absq; bono ope transire ꝑmittunt vnde legitur ꝙ
cū Titus vna die nihil virtuosuz egisset. circa horam vespertinā
ꝯtristatus cū suspirio dixit astantibꝰ. Heu me amici hanc diem
perdidi: dicunt ei. qꝛ nemo nos ꝯduxit: optime dicunt. nemo
nos cōduxit. nullus em̄ vineam dñi ingreditur nisi conductus
a deo. qꝛ vt dicit apl̄us. non est volentis nec cōcurrentis. ꝫ to
tum est miserentis dei: dixit eis. Ite et vos in vineam meā. Isti
qui hora. xi. mittunt̄ in vineam fuer̄t apl̄i ⁊ gentiles. Conside-
randuz est at̄ q̄ta sit liberalitas dei. qui vt occasio nē habeat p̄
miandi etiā. xi. hora oparios mittit in vineā

Secunda pars

Secundo cū d̄. Cum sero at̄ factum esset: tangit̄ merce
dis retributio equata. vbi quatuor tangunt̄. Primū
est cōmissio solutionis faciende vbi p̄mittit̄ hora ꝯue
niens: cū autez sero factū esset. sero ꝑm Rabanuz est

ꝯsumatio mdi. aut etiam vniuscuiusq; finis. ⁊ ꝯsequent̄ sero est finis mdi. quia vlterius non est tp̄us operandi. ⁊ ꝯgregabunt̄ omēs. Quidā ad celestes mansiones. quidā vero ad infernales dicit dn̄s vinee: dn̄s vinee est pr̄familias deus pater: ꝓcurato ri suo: ꝓcurator dei pr̄is xp̄us est. factus enim fuit ꝓcurator dei patris in causa hoīs ⁊ dei. ⁊ ꝯtra diabolū. ad hanc enim causaꝫ discutiendā non accessit deus pr̄ per semetip̄m carnez assumēdo sed misit ꝓcuratorem suū xp̄m scꝫ qui carnem sumpsit ex virgi ne. ipse idez est ꝓcurator nr̄ in curia celestis imperij. vbi ip̄e ap paret ꝑ nobis in oī causa ⁊ questiōe. vnde canit mater ecclesia Introiuit ihs̄us in ipsuꝫ celū vt appeat nunc vultui dei ꝑ nobis Deinde seq̄t̄ duplex ꝯmissio illi facta. p̄a ē vocādi oparios vn̄ d. voca oparios: ista vocatio oparioꝝ forte erit illa vox tube ar changeli. surgite mortui venite ad iuditiū xp̄i. Ad cꝰ vocaticōꝫ vniuersū resurget genus hūanū. Scdo cōmittit mercedis retri butionez: ⁊ redde illis mercedem suaꝫ: vnicuiq; ꝑm opera sua. Deinde modū retributionis seruand̄ adiungit: incipiens a no uissimis: qui venert̄ hora vndecima: vsq; ad primos. qui fuert̄ in hora p̄a. R Querit̄ quare deus pater vocat operarios ad vineam. mercedem tn̄ eis non tribuit sed committit filio. di cendum ꝙ ad deum pr̄em ꝓpter omnipotentiā pertinet trahere hominis ad vnitatem ecclesie ⁊ ad penitentiaꝫ. Vnde Johis. 6. dicit xp̄s. Nemo potest venire ad me insi pater qui misit me tra xerit illum. iuditiuꝫ aūt mercedis reddende competit xp̄o ꝓpter duo. Primo quidez rōne sapiencie ei attribute que ad iuditiuꝫ requirit̄. In ipso enim sunt omnes thesauri sapīe et sciencie dei absconditi. Colo. 2. Item scdo hoc iuditium sibi debet̄ ne aliq̄s crederet eum esse minorem patre ꝓpter humanitatē assumptam sed videatur equalis patri. Vnde Jo. 5. Pater nō iudicat quē q̄ꝫ. sed omne iuditiū dedit filio. vt omēs honorificent filiuꝫ. sic̄ honorificant pr̄em. Secundo ponit̄ equalis retributio denarij: cum venissent ergo: ꝑ recipienda mercede: qui circa vndecimā horam venerant: ad opus: acceperunt singulos denarios: de narius significat vite celestis eternitatem. que eternitas etiam modicum laborantibꝰ datur. Sequitur retributio primorū veni entes autem et primi arbitrati sunt ꝙ plures essent accepturi erat enim verisimile vt amplius laborantibꝰ plus coferatur pre mij: acceperunt autem et ipsi singulos denarios: sicut vna est fides primorum et sequentium. ita vnus est denarius eterni ta tis. In hoc documento consideremus ut nō faciamꝰ cōpatio nes nostri ad alios ꝙ etiā plus illis mereamur. quoniam frequē ter

quidā secularium equant̄ meritis religiosoꝝ. aut illa excedunt
L Tercio ponit̄ istoꝝ murmuratio: ⁊ accipientes: denariū
murmurabant adūsus pr̄emfamilias. duplicem em̄ vident̄ isti
hr̄e causaꝫ murmurandi. ⁊ in ꝙ remuneratione essent vltimi cū
tn̄ fuissent priores in ope. ⁊ ꝙ equale premiū non eque laborā
tibꝰ erat datū. sed omissa p̄a causa solū murmurant ꝓpter scd̄aꝫ
dicentes hi nouissimi vna hora fecer̄t ⁊ pares illos nobis fecisti
in premio: qui portauimus: i. sustinuim⁹: pondus diei: i. pon
derosum laborem tocius diei: ⁊ estus: ventoꝝ ⁊ solis Possent
conqueri q̄ a puericia vsq̄ ad finem vite deo seruierūt. si tm̄ re-
cipiunt premij. sic̄ incipientes senio. qꝛ sustinuer̄t pondus reli-
gionis ⁊ pnīe atq̄ estus temptationum. ⁊ ille deficiente estatis
calore ꝯuersi sunt. Item possent ꝯqueri antiqui pr̄es Noe viꝫ
et abraham Isaac Jacob ⁊ moyses. si tm̄ recipiant premij sicut
illi qui sunt pn̄ti tp̄e. ipsi enim portauer̄t pondus diei. qꝛ lon-
go vixerunt tp̄e. sustinuer̄t etiaꝫ magnos temptationū estus.
tp̄e enim eoꝝ mundus erat q̄si iuuenis. totus floridus pulcri-
tudine. habundans delicijs. iocundus ꝓsperitatibꝰ. Vnde ma
gnos estus inferebat temptationū. nūc vero mdus antiq̄tus ē
et deficiunt q̄si delectamenta ipsius. ⁊ ideo in pn̄ti non vrit tā-
tis estibꝰ M Hic querenda sūt tria. primo em̄ querit̄ q̄re
voluit deus pr̄ vt priores essent in premio q̄ posteriores erāt in
opere. Et dicend̄ ꝙ beatus Greg. huius rōnem assignat. ꝓpter
hoc scꝫ qꝛ videm⁹ frequenter ꝙ qui tardius incipiūt bn̄ opari.
citius vocant̄ ad premiū vite eterne. Scd̄o dubitat̄ de ista retri
butione denarij. non em̄ videtur iustū vt equale recipiant pre
miū. modicū et plurimuꝫ laborantes. vnde videt̄ ꝙ satis rōna
biliter murmurauerint q̄ hora p̄a vocati sunt. Et dicendum ꝙ
ista retributio iusta est et misericors. iusta qui deꝫ ad precedētes
quia daturꝫ eis ꝯuentionis pretiū. misericors aūt quo ad sequē
tes. quia ꝓ modico labore equalem prioribꝰ suscipiūt mercedē.
non igit̄ iniuste agitur cuꝫ primis. sed misericorditer dispensat̄
cū vltimis. Item scd̄o ideo est equale. Primuꝫ vt ostendat̄ ꝑm
apl̄m ꝙ non ex opibus saluati sumus. non em̄ mensurat̄ mag
nitudo premij ex opibus. sed ex feruore caritatis. ⁊ qꝛ qui min⁹
opant̄ possunt hr̄e equalē caritatē. his q̄ multū laborant. ideo
equale ꝯsequnt̄ premiū. Iteꝫ tercio d̄ premiū beatoꝝ esse equa
le in duracōe. qm̄ siue multū laborauerint scti in ecc̄ia siue mo-
dicū. d̄ omnibꝰ tn̄ verificabit̄ illud Sap. 5 Justi impetuū viuēt
et apud deū est merces eoꝝ non em̄ plus durabit in eternitate
glorie sanctus petrus q̄ꝫ latro in cruce ꝯuersus. sed iste denari⁹

licet sit equalis in duratione. non tñ est equalis ĩ magnitudĩe valoris. In domo em̃ p̃rissfamilias mansiones multe sũt. i. mlti gradus beatitudinis. Item quarto põt dici ꝙ etiaꝫ beati electi equales sũt in magnitudine gaudij. nam vt dic̃ Anſ. in ꝓsologion. 26. ca. Ex hoc em̃ ꝙ quilibet sanctus tm̃ diligit alterũ q̃tum seip̃m. sequit̃ ꝙ tm̃ gaudebit de beatitudine alterius. q̃tum de ꝓpria. ⁊ ideo gaudiũ oĩm erit singuloꝝ. vnde ex h̃ ille denarius erit equalis N Tercio dubitatur quõ sancti dicunt̃ murmurare de equalitate p̃mij alioꝝ. Nam vt dicit Gre. Regnũ celoꝝ nullꝰ murmurans accipit. igit̃ qui accipit murmurare non põt. Ad hoc respondet Criſ. dicens ꝙ ista silitudo murmuris non sic transferenda est ad eos qui bt̃i sunt. vt intelligant̃ murmurare ex inuidia. sed vt ostendat̃ ꝙ tanto sunt honore prediti vt magnitudo honoris posset generare inuidiam. Scdo ad hoc respõdet Gre. ꝙ antiqui p̃res q̃ntilibet essent meriti morientes. non tñ suscipiebant premiũ. sed expectauer̃t vsq̃ ad xp̃z. Hi vero qui non laborant in vinea dñi statim cũ moriuntur introducunt̃ ad requiem illoꝝ. igit̃ dilatio q̃i quedaꝫ murmuratio est. Tercio põt dici ſm magistꝝ Ottonez in ſmonibus suis. ꝙ duplex est murmur scꝫ conquestionis ⁊ admiracionis. conquerendo quidẽ non murmurant beati de alioꝝ gl̃ia. admirando at̃ quasi murmurare dicunt̃. quia illi qui sũt tempe presenti q̃si pro nihilo vitaꝫ eternã acquirunt. Iteꝫ quarto põt dici ꝙ ista murmuratio intelligenda est ꝑ sincresim. nõ em̃ murmurant de alioꝝ gloria. nec murmurare possunt. ꝙ si tñ aliq̃s crederet ibi esse materiã murmuris. attendat quõ murmur ille tolleretur ꝯuenienti responsione. Ideo quarto ponitur sedatio murmuris tripliciter em̃ tollitur murmur ille. primo em̃ amicabili racionatione. vnde dicit: at ille scꝫ p̃rfamilias: respondens vni eoꝝ: q̃ forte magis se ĩgerebat dixit amice ecce q̃ amicabiliter incipit rõcinari: non facio tibi iniuriam: ideo aduersuꝫ me murmurare non debes. ⁊ ꝙ non faciat illi iniuriã declarat. quia dat sibi illud in quo pactũ fecerant. vnde dicit: Nõne ex denario ꝯuenisti mecũ: certe sic. ⁊ ideo nõ teneor tibi dare plus. quapꝓter: tolle quod tuũ est ⁊ vade: vade scꝫ contentus. qꝛ recepisti mercedem tuã. Item scdo tollit murmurationẽ d̃ eo ꝙ equalem dedit mercedem minus laborantibꝰ. hoc em̃ ideo fecit quia voluit. ⁊ quod vult licitum est ei facere. vñ subdit: volo autem et huic nouissimo dare sicut et tibi: sicut enim sola dei voluntas causa est in productione rerum: ita sola eadem causa est equalitatis premioruꝫ: an non licet mihi facere qd̃ volo. certe ĩmo licꝫ

quia voluntas ipsius semp est rationalis ⁊ sine affectu malicie. Item tercio tollit murmurationē quia videt̄ ꝓcedere ex inuidia An oculus tuus neq̄ est: oculus ꝑm Remig. intentio est. que tunc d̄ esse neq̄. qñ dolet de bono proximi. ostendit aūt quare oculus istius nequaz sit: quia ego bonus sum: id est quia ego bonus suz huic dando gl̄iam. ideo tu habes oculū neq̄ dolens de bono quod illi dedi ꝛc.

Tercia pars

Tercio cum dicit̄. Sic erunt nouissimi pri. tangit̄ similitudinis congrua adoptatio. ponit̄ em̄ duplex sn̄ia Prima est qꝛ illi qui in vinea ecclesie fuerant priores ad laborem. in remuneratione erunt posteriores. dic enim: Sic erunt nouissimi in labore: primi: in remuneratione: Et primi: in labore: nouissimi: in remunerationa qd̄ quidez ꝑm Remi. Mistice exponit̄ de iudeis et gentibꝰ. prius em̄ fuer̄t vocati iudei ad fidez q̄ gentiles. et tñ prius saluant̄ gentiles q̄ iudei O Secunda sn̄ia metuenda valde est quia dr̄: Multi enim sunt vocati: multi quidē vocati sunt quia generaliter om̄s hoīes. specialiter soli xp̄iani. omnes quidē vocant̄ ad fidem sed tamen pōt dici illud Ysa. 9. Dn̄e multiplicasti gentem. sed non maginficasti leticiā. Vnde sequit̄: pauci vero electi: de omni natione mundi. non sunt electi nisi xp̄iani. qui pauci sunt respectu alioꝝ. sed neq̄ omnes xp̄iani saluant̄. ymo soli illi qui xp̄ianitatis nomen opibus ꝯfirmant. Dicit em̄ saluator. Non omnis qui dicit mihi dn̄e domine intrabit in regnnz celoꝝ. sed q̄ facit voluntatem meaz. Ex hac sentencia. ꝑm q̄ dicit Greg9. pensare debet vnusquisq̄ vt de se non presumat qd̄ ad fidez vocatus est quia vtꝝ ad regnū eligendus sit nescit. Rogemus ḡ deum ꝛc.

Dominica in sexagesima Sermo xxvii

Vm turba plurima ꝯueniret ⁊ de ciuitatibꝰ ꝓperarent ꝛc. Luc. 8. idem Math. 13. Et Mar. 4. Ad bonum agriculam spectat tempus expectare seminandi. et terram conuenientem seminū discernere. veīt autem in hunc mundū cecitatis. agricula ih̄us xp̄s plenū gremiū portans celestiū seminū ⁊ seminauit ea nō quidē in terreno agro mali. sed in mentibꝰ hoīm. q̄ mentes quante sint diuersitatis ad semen istud. declarat̄ in pñti euan° in quo tangunt̄ tria. primū ē sil̄itudinis ꝓpositio. 2ᵐ ē exposicōis interrogatio int̄rogabāt at̄ discipuli ei9 ꝛc. 3ᵐ ē ꝑabole explanacō ibi

Est autem hec parabola A Circa primum tria facit.
Primuz est loquendi opportunitas. opportunū enim erat tpus
vt tunc loqueretur christus. cum turba plurima conueniebat.
vnde dicit. Cum turba plurima ꝯueniret: ꝑm glo. quotiens in
euangelio turbe vocabulū inꝑit sicut diuersitas hoīm. ita diuer/
sitas intimat̄ voluntatuz. Plurima aūt erat ista turba diuersis
causis. quidam em̄ ꝯueniebant ad xp̄m vt instruerent̄. quidaz
vt sanarent̄. quidam vt elemosinas recipent quia multe fiebāt
elemosine xp̄i imperio. quidam vt viderent mirabilia. Alij v̄o
vt xp̄i dicta et facta calūniarentur. ⁊ de ciuitatibꝰ ꝓperarent ad
ihesuz non tm̄ de villis ⁊ castellis ꝫ etiam de ciuitatibꝰ ad xp̄m
ꝓperabant. Attendendū est ꝙ volens venire ad ihm̄. debet exi-
re extra ciuitatem istius mundi. non em̄ habemus hic manen-
tem ciuitatem sed futuram inquirimus. vnde dn̄s extra ciuitatē
crucifixus est. exeamus ergo ad eū extra castra. eius portātes
imꝓperium Heb. 11. Sed in isto exitu ꝓperandum est vt venia-
mus ad xp̄m. nam mors ꝓperat vt ꝑcutiat. diabolus circuit vt
decipiat. mūdus labitur vt deficiat. ipse xp̄us nos expectat vt
recipiat. vnde non morose accedamus. ꝫ fugientes ꝓperemus.
ad xp̄m. nec te pigeat ꝓperare. qm̄ si nimis laborasti ⁊ fatigat9
es in currendo. veniens ad ihesuz saluatorē amabilem. securz et
delectabilem terminū in quo reficieris. ꝓperat em̄ viator termi-
nare dietam. vt ad bonū ꝑueniat hosptium. videns aūt cristus
tantaz circa se multitudinē vndiqꝫ venientiū irruente in se spū-
sancto dixit ꝑ silitudinez. i. incepit predicare ꝑ silitudinē B
Nota ꝑm Thē. ꝙ dn̄s loquebatur in silitudinibꝰ. Primo quidē
vt auditores attentiores faceret. ꝯsueuerunt enim hoīes exerci/
tari in obscuris. ⁊ manifesta contemnere. Scd̄o vt in dignis oc/
cultaret̄ sententia. Tercio ꝓpter sententie dignitatē que velāda
erat verboꝝ congruis exemplis. sic̄ preciosas margaritas velo
inuoluimus. Quarto vt in silitudinibꝰ melius ap̄phenderent ru/
des sn̄iam. Sequit̄ similitudo: exijt qui seminat seminare semen
suum: Iste seminator est filius dei. cui esse seminatorē ꝯuenit. qꝛ
penes eum sūt semina oīm. i. primordiales rōnes ominū creatu-
raruz spūalium ⁊ corꝑalium. Nota ꝙ qn̄qꝫ exitus ꝯueniūt xp̄o
vnus est eternus. quo exijt a patre ꝑ eternam generationez. ⁊
tamen manet in ipso Ecc̄i. 24. Ego ex ore altissimi prodij. pri-
mogenita ante oēm creaturam. Scd̄us exitus fuit in munduz ꝑ
carnis assumptionem. Johis. 16. Exiui a patre ⁊ veni in mdm̄.
Tercius exitus fuit ex vtero virginis. Ps̄. Ipse tanqꝫ sponsus
procedens de thalamo suo. Quartus exitus fuit ad passionem.

Joh. 19. exiuit in eum qui dicitur caluarie locus. Quantus exitus fuit de isto mdo ad prem Jo. 16. relinq mdm vt vado ad prem

C Nota q ideo exiuit iste seminator certe ut seminaret semē suum nobilia em semina portant d longinquis ptibus ad loca vbi non reperiunt. quia igit celeste semen non erat in mdo isto ideo obtulit illud ad nos de celis xpus seminator omnis creature. quatuor aūt genera seminū seminauit. Seminauit enim legem naturalez in mente cuiuslibet. scz qd tibi non vis. alijs ne feceris. Et qd tibi vis fieri alijs feceris. Item alijs seminauit legem scriptam. scz precepta legis in duabo tabulis. Itez semīauit euangelicaz legem in eccia. Item seminauit pfecta cōsilia paupertatis castitatis ⁊ obie in religionibo. semina xpi sunt humilitas pax castitas pacientia ⁊ cetere virtutes. sz inimicus hō. i. diabolus zizania supsemīauit discordiaz scz ctra pacem. supbiaz cōtra humilitatē. luxuriam ctra castitatem. indignationez ꝯ pacientiam ⁊ cetera oīa vicia ctra celestes virtutes D Scdo ponit diuersa disposicō recipientiū diuinū semen ⁊ sūt quatuor cditiones illud recipientiū. quaz tres male sunt. sola qrta bona est. Dicit g: et dū seminat. i. dum sermonē diuinū predicat: aliud cecidit secus viam: semen secus viaz intelligit bonum qd fit p laude hoīm. et sicut fructus qui sunt secus viā diripiunt a transeuntibo nec ad maturitatē pueniunt. sic nec bona que fiūt pro laude hoīm: ⁊ conculcatum est: vere bonuz qd fit p laude hominū conculcat. Vnde ps. deus cteret ossa eoz qui hoībo placent. cfusi sunt qm deus spreuit eos hoc est sal infatuatū quod ad nihilum valet vltra nisi vt mittat foras ⁊ conculcet ab hoībus et volucres celi comedert illud: volucres celi sm glo. sunt demones. eo q caliginosuz istum inhītent aerem. dicunt autez comedere semen verbi dei conculcatum sicut strucio comedit ferz quod tñ ei ad nutrimentū non pficit. Item ponit scda condicō eoz qui audiunt verbum dei et suscipiunt induratū tñ eorum cor ē ad bonū. de tali corde loquit Bern. Primo de cōsideracō e ca. 2. Cor durum est qd nec compuntione scindit. nec pietate mollitur. nec mouet precibus. minis non cedit. flagellis duratur. ingratuz ad beneficia. ad consilia infiduz. ad iudicia velox inuericundiū ad turpia. inpauidum ad pericula. inhumanū ad humana. temerarium ad diuina. preteritoz obliuiscens. presentium negligens. futura non puidens. ⁊ post alia subiungit. Et vt breuiter cuncta duri cordis mala complectar. ipsuz est quod nec deū timet. Nec hoīem reueret: ⁊ natuz aruit. aliqñ figitur aliqntulū verbi dei ī tali corde. sed tñ arescit qz ñ hēbat humorē

nullum viz spūalis gracie nutrimentuz. Item ponitur tercia cō/
ditio eorum qui verbū dei audiunt: Et aliud cecidit int̄ spinas
Spine sunt ista mundana que in pn̄ti pungunt mentez. ⁊ in fu
turo ex eis paratur ignis. quibꝰ peccatrix anīa conburit̄. vani-
tas igitur mdi multuz impedit verbum dei. Vnde dicit. Et ex/
orte spine: aliqui sunt qui sil̄ volunt benefacē et vicijs insistere
quod fieri non pōt. vnde sequit̄: suffocarunt illud. licet em̄ aliq̄
qn̄q; ꝓpositum habeant benefaciendi. ad verbuz predicationis
tamen dū istis mundanis intendūt. dei verbum qd̄ iam ortum
erat suffocat̄. Attende ꝙ primū semen non germinat. ꝫ ꝯculca/
tum abicit̄. scd̄m vero germinat. ꝫ non multū erigit̄. quia non
habet humorez. Terciū aūt iam eleuatur in stipitem. ꝫ nō fru/
ctificat. quia suffocat̄ a spinis. Item ponit̄ quarta conditio eoꝝ
qui dei verbum suscipiunt: Et aliud cecidit in terram bonā: bo/
na terra est culta. non tanq̄ via. ex qua lapides obstinationis
sunt remoti mūdata est a spinis secularioꝝ desideriorꝝ. Et ortuz
facit fructū centupluz: primo figit radicem ꝑ conplacentiā. ger/
minat ꝑ desiderium boni erigit̄ in stipitem. ꝑ rectam intentionez
floret virtutibꝰ. fructificat sanctis opibus E Nota ꝙ tri/
plex ponit̄ fructus istius seminis. scz tricesimus sexagesimus et
centesimus. Primus est coniugatoꝝ. scd̄us ꝯtinentium tercius
virginū. vel primus est doctoꝝ. scd̄us est martirū. tercius ap-
postoloꝝ. vel primus datur ꝓpter obseruantiaz antique legis
secundus ꝓpter obseruantiam noue. tercius ꝓpter obseruantiaz
consilioꝝ. vnde Mat. 19. Dicit̄ obseruatoribꝰ consilioruz. vos
qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me. centuplum accipietis. ⁊
vitam eternam possidebitis Tercio ponit̄ grandis xp̄i affectus
in predicando. vnde dic̄: hec dicens clamabat: Iste clamor erat
magni affectus signū. Prou̅. 1. Sapientia foris predicat in pla/
teis dat vocem suam in capite turbarum clamitat. ⁊ tm̄ clamat
xp̄us. quia raucus factus est Ps̄. Laboraui clamans rauce facte
sunt fauces mee. Nota ꝑm Aug. 9. confes̄ 12 Intonuit dominꝰ
ihesus xp̄us clamans dictis factis. morte vita descensu. ascensu.
vt redeamus ad deum. clamat surdis vt audiant. clamat dor-
mientibꝰ vt euigilent. clamat transeuntibꝰ vt attendant. cla-
mat ignorantibꝰ vt intelligant. clamat errantibꝰ vt redeant.
clamat pc̄toribus vt peniteant. clamauit quidē predicando. cla/
mauit orando. clamauit tandē moriēdo cotidie adhuc existens
in celis clamant. ps̄. Intonuit de celo dn̄s altissimꝰ dedit vocē
suā. ⁊ hec ē vox sua. venite ad me om̄s q̄ laborat̄ ⁊ onerati est̄
⁊ ego reficiā vos. ⁊ tātos adhuc clamores ꝯtemnimꝰ Seq̄t̄ q̄d

clamauerit Qui habet aures audiendi audiat·i·apprehendat·⁊ intelligat quid significet ista similitudo seminis: Peccatores autem sunt de quibꝰ dicit p̄s. aures hn̄t ⁊ non audient. obdurant enim aures sicut aspis surda ne audiant predicantem·nec paupem elemosinā petentez·ꝫ veniet tp̄us qn̄ ⁊ ipsi clamabūt nec exaudient̄·Prou̅·i·tūc inuocabūt me ⁊ n̄ exaudiā eos ꝛc.

Secunda pars·

Secundo cū dicit̄·interrogabant aūt.tangit̄ expositionis interrogatio: interrogabant at̄ euz discipuli ei9. Deut̄·33·interroga patrem tuū et annūciabit tibi ⁊ Jaco·i·Siquis vr̄m indiget sapientia postulet a deo q̄ dat oībus affluenter ⁊ non imꝓperat: que esset hec ꝑabola: id ē quid vellet significari ꝑ istam ꝑabolam. est aūt ꝑm glo·ꝑabola ꝯpatio rez discrepantiū facta sub aliqua silitudine ⁊ dicit̄ ꝑabola a para qđ est iuxta ⁊ olon qđ est totuz. inde parabola·i·iuxta totum. Scđo ponit̄ xp̄i responsio: vobis: humilibꝰ. vobis obediētibus. vobis mihi dilectis. vobis mđo obiectis: datū est: diuinitus·qꝛ omne datum optimū·⁊ om̄e donum ꝑfectum desursū est ascendens a pr̄e luminū: nosce misteriū· id ē secretū ⁊ occultum: regni dei: Mat·11·Confiteor tibi pr̄ celi et terre qꝛ abscōdisti hec a sapientibꝰ ⁊ prudentibꝰ ⁊ reuelasti ea ꝑuulis: ceteris autem in ꝑabolis: q̄si dicat. vobis datū est illa manifeste ꝯgnoscere que ꝑabolice alijs predicant̄. Deinde ostendit quid sequatur ex hoc·vt videntes: id ē reputantes se vidē: non videant p̄s·oculos hn̄t et non videbūt ⁊ audientes: verba exteriora: non intelligant. interiorem sn̄iam. Nota q ꝓpter aduentuz xp̄i hoc euenit·vt credentes se esse sapientes. stulti facti sunt ·⁊ possunt hic ꝑ videntes intelligi ph̄i mundi·qui volentes omnia ꝑ rōnez inuestigare·non vider̄t diuinitatez xp̄i. obscuratū est em̄ insipiens cor eoꝝ·audientes aūt fuer̄t iudei qui audier̄t vocez cristi·nec tamen verba eius intellexerunt p̄s·nescierunt nec intellexerunt in tenebris ambulant ꝛc.

Tercia pars·

Tercio cum dicit̄·Est autem.sequit̄ parabole exposicō et sex facit. Primo declarat quid sit semen. vnde dic̄·: est aūt hec ꝑabola: id ē hec est expositio eius dignatus est autem dn̄s hanc ꝑabolam exponere vt ex ei9 expositione discamus intelligere alia q̄ ipse non exposuit·incipit aūt a semine. ¶ vnde dicit: semen est verbū dei: ⁊ hoc ꝓpter duo. nam semen virtutē habet vnde sil̄e producat̄. sic ex verbo dei recepto in mente opationes exterius generant̄. Scđo quia semen habet vim nutriuā. ita ⁊ verbum dei· quia non in

solo pane viuit homo sed in omī verbo quod ꝓcedit de ore dei
Nota ꝙ hoc semen est multiplex. est em̄ aliud semen viole hūi/
litatis ⁊ pacientie. aliud semen lilij castitatis ⁊ mundicie. aliud
semen rose caritatis ⁊ flagrancie. aliud oliue benignitatis diui/
ne. aliud palme longanimitatis ⁊ ꝑseuerancie. aliud semen tri/
tici sacietatis ⁊ habundancie. aliud vitis firmitatis ⁊ audacie.
quodcūq; ex his vel alijs virtutū seminibꝰ receptuꝫ fuerit in sa/
nctam aīam germinabit ⁊ fructū ꝓducet celestem. Scdo expo/
nit quid significet via: qui at̄ secus viam: si istud qui referatur
ad semen mala gramatica esse videt̄. qꝛ non est cōuenientia in
genere. ꝫ in hoc non est facienda vis. qm̄ vt dicit beatus Gre/
in li. moꝝ. Indignū vehementer existimo. vt verba celestis ora/
culi regulis donati restringaꝫ. vel pōt fieri sic ꝯstructio absq; ca/
lumnia. qui at̄ secus viam. i. qui intelligunt̄ ꝑ eos qui sūt secus
viam: hi sunt qui audiunt: audiunt quidē ex verecundia timē/
tes reprehendi. vel audiunt delectati nouitate verboꝝ. quales
etiaꝫ hodie multi sūt qui ꝓpter hoc ad predicationē veniūt qui
tn̄ si aliquid didicerint nō manet verbū in memoria ꝫ obliuis/
cunt̄. vnde sequit̄. Deinde venit diabolus et tollit verbū d̄ cor/
de eoꝝ: tollit verbum de corde. qꝛ facit illud labi ex memoria:
ne credentes salui fiant: credere em̄ est salutis principiū Joh. 11
Omnis qui credit in me non morietur in eternum. Tercio expla/
nat quid significet petra: nam q̄ supra petrā: dat intelligē eos
qui cū audierint cuꝫ gaudio suscipiunt: hec em̄ sunt primordia
diuini verbi. gaudium scꝫ ⁊ mentis exultatio. et hi radices nō
hn̄t. Tres sunt radices quibꝰ diuinum verbum in corde figitur
glo. supra Mat. Firmū desideriuꝫ. timor dn̄i. ⁊ fides: qꝛ ad tp̄s
scꝫ ꝓsperitatis: credunt ⁊ in tp̄e temptationis recedunt: habet
aliquis forte in mente castitatis semen. qd̄ si radices illas tres n̄
fixerit. aduenientē carnis temptatione labetur in pctm̄. tempta/
tione em̄ probat̄. si verbū dei radices fixerit. sicut impetu vento/
rum apparet si arbor sit bene radicata. Quarto exponit q̄d spīe
significent: quod at̄ in spinis cecidit. hi sūt qui audiūt. postea
construe: et euntes: ad mundana: suffocant̄ a sollicitudinibus
et diuicijs ⁊ voluptatibꝰ vite E Nota ꝙ tria sunt q̄ ma/
xime verbum dei suffocant scꝫ honoris sollicitudo quo ad supbi/
am. diuicie quo ad auaritiam. voluptas vite quo ad ꝯcupīam.
Ista aūt tria compauit dn̄s spinis. vna spina est supbia ⁊ solli/
citudo dominandi alijs honoris et glorie mundane. Ista sollici/
tudo continue pugnat mentes superboꝝ. quō et qualiter. aut
quibus auxlijs possint alijs p̄esse. altera spina sunt huiꝰ mundi

diuicie. Greg. Si diceremus spinas significare diuicias. forsitan nobis non crederet cū ille pugant. iste delectent. sed dn̄s dignatus est hoc exponere. videamꝰ aūt q̄ rōnabiliter spine significant diuicias. de hoc mgr̄ Otto dicit sic. Sunt diuicie spine q̄ pungunt aīam in mundo. in iuditio ⁊ in inferno. In mdo triplex est punctura scz laboris in acquisitione. timoris in possessione. doloris in amissione. In iuditio etiā pungent mentez qn̄ dicet dn̄s auaris. Esuriui ⁊ non dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ non dedistis mihi bibere. Iste puncture ita erunt penose. vt pocius cupiant auari non esse. dicētes montibꝰ cadite super nos ⁊ collibus operite nos. iste spine pungent aīaz in inferno ꝑpetuo cruciatu quibꝰ ardebit peccator. Tercia spina est voluptas carnalis vite. Vn̄ d̄ de carne Gen̄. 3. spinas ⁊ tribulos germīabit tibi. ista spina venenosa est sub qua latz toxicū sub modica carnis dulcedine. Nota q̄ ista tria scz supbia. diuicie. voluptas vite suffocant dei verbū. qm̄ si verbuz quietis hūilitatis et obīe. ceperit germinare in mente statim illud suffocat sollicitudo honoris ⁊ pompe seculi. Item si verbuz oriat̄ de ꝯtemnendis diuicijs. largiendis elemosinis. ⁊ paupertas amanda. statim illud suffocat amor diuiciaꝝ. Item vlterius si oriat̄ verbū de abstinētia castitate et sobrietate. statim illud suffocat voluptas vite carnalis. mlti em̄ vt dicit glo. cū aliqn̄ audiunt predicare ꝯtra luxuriam. laudant ⁊ cōmendant castitatez. sed vbi species ꝯcupiscibilis eoꝝ fuerit presentata obtutibꝰ. mox recedit ab eis quicquid recte cogitarūt. Semen qd̄ in talibꝰ cadit spinis nulluz ꝓducit fructū. Vnde sequit̄: ⁊ non referunt fructum: damnabile multū est celestia suscipere semina. ⁊ tn̄ carnalez ꝓducere fructū Quinto declarat quid significet bona terra: qd̄ aūt in terrā bonam. hi sunt qui in corde bono ⁊ optio: Bonū cor est qd̄ intēdit audire verbū vt illud intelligat. optimū quod intendit ꝑm verbum auditū operari: audiētes verbū ꝯtra eos qui nec etiā aure corꝑis illud dignant̄ audire retinet memoriter. ꝯtra eos qui sunt secus viam. ⁊ venit diabolus et tollit verbuz de corde eoꝝ: ⁊ fructum afferunt: sanctaꝝ oꝑationū ꝯtra eos qui sunt spine suffocantes verbū dei: in pacientia. sustinentes q̄ncunqz tēptationez: contra eos qui ad tꝑus credunt ⁊ in tempe temptationis recedunt. vnde patet q̄ bona terra habet cōditiones penitus oppositas alijs in quibus cadit semen. Rogemus g̊ deū vt nobis concedat sic audire diuinū verbum vt fructuz eterne vite consequamur per eum qui viuit ⁊ regnat in vnitate ꝛc:

Dñica in quinq̃segesima Sermo xxviii.

Ssumpsit ihs duodecim discipulos suos secreto ⁊ ait illis: Ecce ascendimus hierosolimā ꝛc. Luc. 18. Numerus qñquagesimus remissionē significat. vnde antiquitus qñquagesimus annus erat remissionis in q̃ omnis possessio reuertebat̃ ad pristinum possessorem ⁊ seruituti mancipatus in ipso anno egrediebat̃ liber. vnde p̃s. Miserere mei deus. impetrat remissionē peccatoꝝ. ideo qñquagesimo loco connumerat̃ inter alios psalmos. qꝛ vero omnis peccatoruꝫ remissio ⁊ relaxatio ꝑuitutis facta est ꝑ mortem xp̄i ⁊ resurrectionem. ideo in hodierna dominica qñquagesime legit̃ euangeliū in quo agit̃ de misterio nr̄e redemptiōis ⁊ illuminatiōe hūani generis. Duo igit̃ tangunt̃ in euangelio. Primuꝫ est nostre redemptionis misteriū predicatuꝫ. Scd̄m est hūane illuminacōis benefitiū impetratū ibi: Factum est aūt cū appinquaret A Circa primū tria facit. p̄o enim ponit̃ denūtiacio futuroꝝ: Assūpsit ihs duodecim discipulos suos: Recedebat xp̄us de galilea ⁊ veniebat hierosolimā vt pateret̃. nec voluit discipulos post se derelinquere sed assūpsit eos secū. Nota q̄ xp̄us pluries predixit apl̄is passionem suam et mortem. 1. Mat. 16. Vbi postq̃ petrus confessus fuit eū esse filium dei exinde cepit ipse ostendē discipulis q̄ debebat pati hierosolimis et mori atq̃ resurgere. Item scd̄o hoc predixit eisdem Mat. 12. Iteꝫ tercio p̄dixit hoc in p̄nti euangelio. Iteꝫ q̃rto hoc predixit Mat. 26. scitis quia post biduū pasca fiet et filius hoīs tradetur vt crucifigat̃. Hoc aūt illis sepe predixit ꝓpter qñq̃. Primo quidē ut colloquendo cū carissimis sibi amicis de morte futura reuelaret illis secretum montis sue. Prou. 25. Causaꝫ tuā tracta cū amico tuo iugiter Scd̄o vt mortis xp̄i haberent meditationeꝫ ⁊ memoram. Nam ꝑm q̄ dicit Crisꝫ. Omnis salus hoīm in morte xp̄i posita est. Vñ facile non debet labi a memoria Tre. 3. Memoria memor ero ⁊ tabescet in me aīa mea. Tercio ꝑm Gre. vt non dubitarent eū resurrectuꝝ sicut predixerat. qui etiā suam passionē et mortem annunciauerat ita q̄ sic̄ videbant esse vera q̄ dixerat de morte. sic non dubitarent resurrectionis veritatē. Quarto ꝑm Iero. vt ignoīniā crucis forcius sustinerent. nā tribulatio que supuenit expectantibꝫ leuior inuenit̃ q̃ si repentina venisset. Quinto ꝑm Theop. vt esset testis q̄ scienter ⁊ voluntarie paciebat̃. manifestum enim est q̄ ille voluntarie patitur. qui prenoscit mortem. et cū posset fugere non tamen fugit. Actu. 13. Qui sil̄ ascenderēt

cum eo de galilea in ir'lm. qui vsq; nunc sunt testes eius ad ple
bem. Deinde explicat passionem suā ⁊ ait illis primo q̄tuz ad
ꝓpinquitatem: Ecce q̄si in presenti. et quia voluntarie patitur
Subiungit: ascendim9: sponte scz Mar. 10. Erant in via ascē-
dentes in ir'lm et precedebat illos ih̄us ⁊ stupebant. qz sic volū
tarie preibat ad mortem. quia em̄ mors est finis oīm terribiliuz
⁊ terror maximus. ideo stupebant discipuli q̄ sic volūtarie ⁊ cō
stanter ascendebat hierosolimā. Item q̄tum ad locū: hierosoli
maz. qui est locus sic tipici. ita et veri sacrificij Luc. 13. non ca-
pit. i. non decet ꝓphetam ꝑire extra ir'lm. Item q̄tum ad pleni-
tudinem passionis: ⁊ ꝯsūmabunt omnia: quia nec iota vnum
nec vnus apex preteribit a lege donec omnia fiant. vnde acce-
pto aceto in cruce clamauit. comsumatū est Joh. 19. Itē q̄tuz
ad veritatem scripture sua em̄ passio verificauit ea que ꝓphetaꝝ
scripture predixerāt. gr̄a enim ⁊ veritas per ih̄m xp̄m facta est.
Ideo subdit: que scripta sunt ꝑ ꝓphetas de filio hominis: quia
ꝑm naturaz qua erat filius hoīs ꝑm eam conueniebat sibi pati
Nota q̄ iam erant implete scripture ꝓphetaꝝ de incarnacōe sal
uatoris. de natiuitate. de predicatione euangelij. de miraculis.
solum passionis misteriū restabat impleri. quo facto oīs con-
sūmate fuerunt scripture. Vnde xp̄us in cruce cū accepisset ace-
tum dixit. consūmatum est B Scdo sigillatim explicat
que ventura sint sup eum: Tradet enim gentibꝰ: tanq̄ extra-
neus ⁊ alienus. p̄s. Extraneus factus sum fratribꝰ meis ⁊ pere
grinus filijs matris mee. Itez ⁊ illudetur ac si esset fatuus Ab
di dicit. Om̄s viri federis tui illuser̄t tibi. inualuer̄t aduersum
te viri pacis tue: ⁊ flagellabit tanq̄ reus. p̄s. Et fui flagellat9
tota die: Et conspuet: tanq̄ immūdus ⁊ abhominabilis. Ps̄.
Posuerunt me abhominationē sibi: Et postq̄ flagellauer̄t oc-
cident eū velut incorrigibilez. Danie. 9. post ebdomadas. 60.
duas occidetur xp̄us. dicit beatus Bern̄. Heu fratres carissimi
libertas captiuoꝝ traditur. gloria angeloꝝ illuditur. domin9
omniū flagellatur. ⁊ speculum sine macula et candor lucis eter
ne conspuit. vita hominū occiditur: ⁊ tercia die resurget: tan-
q̄ deus vite et mortis triumphator. Nota q̄ traditus fuit xp̄s
a deo ⁊ hominibꝰ valde differenter. nam primo tradidit eū de9
pater. non ꝓpter ꝓpriam sed ꝓpter communez humani generis
vtilitatem. Ro. 8. ꝓprio suo filio non pepercit deus. sed pro no
bis omnibꝰ tradidit illum ꝓpter cōmoduz enim nostꝝ non ne
glexit deus mortem filij. Vnde dicit Ambro. in libro de vita be
ata. Considera affectum paternū quod pietatis est q̄si morituri

filij suscepit periculū quasi orbitatis hausit dolorez ne tibi piret fructus redemptionis. tm̄ fuit dn̄o studium tue salutis vt ꝓpe modum de suo piclitaretur. dum te lucraret. Opposito mō tradidit eū iudas scz cupiditate ꝓprij comodi Mat. 26. quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam. Item traditus fuit benignitate sancti spiritus ad nr̄am emundationem. Heb. 9. Per spiritum sanctum semetip̄m obtulit immaculatū deo. emundabit conscientiā nostram ab operibꝰ mortuis. sed principes sacerdotum tradiderūt eum ligatum poncio pilato presidi. non quidem affectu benigno. sed ꝓpter odium ⁊ inuidiam Mat. 22. sciebat pilatus ꝙ ꝑ inuidiam tradidissent eū. Item tradidit xp̄s semetipsum vt diuinū beneplacitū adipleret Eph. 5. tradidit semetipsum ꝓ nobis oblationez ⁊ hostiam deo in odorem suauitatis. Vnd̄ Johis. 6. Descendi de celo non vt faciā voluntatem meam. ꝫ voluntatem eius qui misit me. sed pilatus tradidit eum crucifigendū. non ut adimpleret beneplacitum diuine voluntatis. ꝫ vt satisfaceret ꝑuerse voluntati iudeoꝝ. Luc. 23 Jhesum flagellatū tradidit voluntati eoꝝ C Nota etiaz ꝙ sicut freneticus qn̄qꝫ comp̄hendit hoīem sapientem et illudit sibi. sic a freneticis hoībus illusus est xp̄us in passione. nam ꝑo illuserunt eius sapientie ꝟm ꝙ legit̄ Luc. 22. Qꝛ ministri pontificum illudebant eum ⁊ velabant faciem eius ꝑcucientes dicebant: ꝓpheta quis est qui te ꝑcussit. Scd̄o illuserūt eius innocēcie ⁊ mansuetudini Luc. 23. Spreuit illū herodes cum exercitu suo ⁊ illusit indutū ⁊ veste alba remisit ad pilatū. Tercio illuserunt eius regie dignitati. qn̄ ad modum regis induerunt eū purpura. ⁊ coronam spineam illi imposuerūt ⁊ ceptrum regale arundinem viz dederunt in dextra eius. ⁊ genuflexo ante eum illudebant ei dicentes. Aue rex iudeoꝝ. Quarto illuserunt eiꝰ veritati et omīpotencie qn̄ imꝓperabant ei in cruce pendenti. ꝙ alios saluasset seip̄m saluare nō poterat Mat. 22. Principes sacerdotum illudentes cū scribis ⁊ senioribꝰ dicebāt. alios saluos fecit seip̄m non potest saluū facere D Item nota ꝙ quadrupliciter flagellatus fuit xp̄us Primo in corde de timore ⁊ fuga atqꝫ ꝑsecutione discipuloꝝ. Eccl. 23. Supposuerunt in cogitatu meo flagella. Item flagellatus fuit clamoribus ⁊ furiosis vocibus iudeoꝝ clamantiū. crucifige crucifige eum. Naū. 3. ve tibi ciuitas sanguinum non recedit a te vox flagelli ⁊ vox impetus rote et equi frementis. Item flagellatus fuit duris ꝑcussionibus Mat. 26. Colaphis eum ceciderunt. alij autem alapas ī faciem eius dederunt. Itez flagellatus fuit toto corpore crebris

verberibꝰ ⁊ ad colũnam ligatus ꝑm morem legis romanorum Jo.19. Tunc aꝑphendit pilatus ihm ⁊ flagellauit. Item nota ꝙ illa gloriosa xp̄i facies bis legit̄ fuisse consputa. ⁊ talibꝰ sordibus maculata. Primo in domo principis sacerdotuꝫ a iudeis ministris pontificũ. vt legit̄ Mat.26. Scdo fuit ꝯsputa a gentilibus in pretorio pilati. cũ iam esset morti iudicatus. vt legit̄ Mat.22. E Item non circa occisioneꝫ xp̄i qꝛ occidert̄ iudei furiosi mansuetũ Gen̄.49. In furore suo occiderunt viruꝫ maledictus furor eoꝝ qꝛ ꝑtinax ⁊ indignatio eoꝝ quia dura. ⁊ non quẽcunqꝫ viꝛ occidert̄. sed innocentẽ ⁊ mansuetũ. Ysa.53. Sicut ouis ad occisionem ducet̄. ⁊ sicut agnus corã tondẽte se obmutescet. Item occidert̄ audaces ⁊ temerarij subditi. principem ꝓprium quibꝰ dici põt illud.2. Reg.1. quaẽ nõ timuisti mittere manũ vt occideres xp̄m dn̄i. Item occiderunt mali coloni filiũ patrisfamilias Mat.21. Agricole videntes filiũ eius dixerunt intra se. hic est heres venite occidamꝰ eũ et habebimꝰ hereditatem eius. Post dolorosaꝫ xp̄i mortẽꝫ sequit̄ gloriosa resurrectio xp̄i: quia tercia die resurget: in qua resurrectione mirabilis facta est cõmutacio glorie ꝑ passione ⁊ morte. naꝫ in passione traditus fuit gentibꝰ sed ipsi resurgenti deus pater tradidit gentes. p̄s. Postula a me. ⁊ dabo tibi gentes hereditatem tuaꝫ Item illusus fuit. sed ipse resurgens iudeos illusores delusit. q̄ credebant euꝫ intra sepulcri ꝯtineri angustias. Prou̅.3. Ipse deducet illusores ⁊ mansuetis dabit gr̄am. Item flagellatus fuit sed ipse resurgens flagellũ romanoꝝ sup̄ eos induxit Ysa.28. Et flagellũ inundans cũ transierit. eritis enim in cõculcatione qn̄cunqꝫ ꝑtransierit tollet vos. Item sedatus fuit ꝯspuitionibꝰ ꝫ ipse velut flos pulcerrimꝰ resurrexit. p̄s. Refloruit caro mea Item occisus fuit. ꝫ ipse immortalis resurrexit. Ro.6. xp̄us resurgens ex mortuis iam non morit̄ mors illi vltra non dominabitur. Ecce igitur q̄ꝫ admirabilis cõmutatio dextre excelsi. qm̄ ad vesperꝫ demoratus est fletus sed ad matutinũ leticia. vere a domino factũ est istud et est mirabile in oculis nostris. Tercio ponitur predictoꝝ verborum latencia: ⁊ ipsi duodecim apl̄i nihil hoꝝ intellexerunt: nec intellexerunt q̄d vellet dicere de traditione nec de illusione. nec de flagellatione. nec de ꝯspuitiõe nec de occisione. nec de resurrectione: Erat em̄ verbuꝫ istud absconditum ab eis: dispensatione hoc agebat̄ vt ista predicacõ illis esset abscondita. ne ante tp̄us mortis afficerent̄ mesticia de morte xp̄i: et non intelligebant que dicebant̄ ¶ Sꝫ q̄re p̄us illis ista predicebat si non intelligebant. Et dicenduꝫ ꝙ

hoc ideo vt cū viderent xp̄m pati verboꝝ ipsi9 recordati ea intelligerent ⁊ cognoscerent. quia oīa illa futura preuidissꝫ. sicut aliqn̄ sompniam9 q̄ in vigilia nec recordamur nec intelligim9 sed ex aliquo qd̄ fit in vigilia recordationū sompnij intellectuꝫ apprehendimus. Sed dubiū est vnde hoc ɔtingit ꝙ iudei intellexerunt verba saluatoris etiā obscure loquentis de sua passione. quale fuit illud. Ego si exaltatus fuero a t̄ra omnia trahaꝫ ad meip̄m Joh. 12. hoc verbum mortis etiā obscure intellexer̄t apl̄i vero loquētem dn̄m aperte non intelligebant. Ad hoc respōdet glo. di. Qꝛ iudei cōcepant occidere xp̄m ⁊ imaginabant̄ circa mortem eius. vnde etiā obscura verba mortis eius intelligebant. qꝛ erant ɔsona desiderijs eoꝝ. apl̄i vero ꝓpter tria hec non intelligebant. Primo qꝛ sic eum tenerrime diligebant. ꝙ dilectio absorbebat intellectū verboꝝ mort̄ eius. sicut Au. dic̄ de seipso. ꝙ tm̄ diligebat amicū suum ꝙ mortez eius ymaginari non poterat. Scdo qꝛ eū credebant eē deū. cui non conuenit mori. Tercio quia verba mortis eius credebant esse locutiones parabolicas. vn̄ nō conabant̄ ea intelligere nisi s̄m ꝙ sonabāt.

Secunda pars. G

Secundo cū dicit̄. Factum est aūt. tangit̄ cuiusdam ceci illuminatio miraculosa. ꝑ quā significatur interne illuminationis benefitiū impetratū. Sed circa hec domini miracula vident̄ dissonare euangeliste q̄tum ad duo. scꝫ in nūo Math. enim dicit ꝙ duo fuerunt illuminati ceci a dn̄o Magr̄ vero et Luc. vnū solum noiant. Item dissonant q̄tum ad locū. Lucas em̄ dicit ꝙ hoc factum est cum appinquaret dn̄s hierico. Mat. vero et Marcus dicunt hoc factū fuisse illo egrediente ciuitatem. Et sic ptꝫ ꝙ ista dissonantia facilliter tollitur s̄m Aug. de ɔsensu euangelistaꝝ. vt dicatur ꝙ dn̄s in hierico tres cecos illuminauerit. vnū in egressu ciuitatis de quo lucas loquit̄. Duos v̄o in egressu ciuitatis quos ambos cōmemorat Mat. Marcus vero alterum tm̄ scꝫ barthimeū thimei filium. Tangant̄ at̄ qn̄q̄ circa hec dn̄i miracl̄a. Primū ē mendicitatis cecitas: Factū est aūt cū appropinquaret hierico: Hierico est ciuitas inter galileam ⁊ iudeaꝫ. Vnde ascendebat dn̄s in hierl̄m quo ibat. vnde ad ipsam ciuitatē declinauit. q̄tenus s̄m Hie. sanaret in ea multos male habentes: Cecus quidā: Ecce tristis infirmitas. Thob. 5. quale mihi gaudiū est qui in tenebris sedeo ⁊ lumen celi non video: Sedebat secus viā mendicans vē expediebat sibi mendicare quia iuxta vulgare dictuꝫ. nulla est maior pauptas q̄ carere lumine in quo habet̄ verecunda condi

tio istius ceci·maximus em̃ rubor est mendicare. Luc. 16. men=
dicare erubesco. Vnde ꝓpter hanc erubescentiā antiquitus pau
peres nihil louqebam̃·sed manus extendebant indicantes pau
pertat̃ & ideo d̃ mendicus q̃si manu dicens·vel manu indicā5
Sed nunc conam̃ paupes etiā verbo dicere suam indigentiam
et longis sermonib9 atq; multis precibo impetrare subsidiū·et
tamen vt dicit Seneca·nulla res carius emitur q̃ que preib9
compatur. Scdo ponit̃ ceci interrogatio: et cū audiret turbam
pretereuntē: multa turba xp̃m precedebat & sequebat̃·q; hie=
rico non erat securus locus ꝓpter latronū multitudinem·q̃ ha=
bitabant in deserto· et ideo conueniebant multi q̃ oportebat
eos inde transire·interrogabat quid hoc esset: audiens motuz
transeuntiū suspicatus est forte aliquē magnū transire principē
a quo peteret elemosinā: dixerunt aūt ei: ꝙ ihūs: qui saluat·
non in auro vel argento sed a pctis nazarenus: & florid9: trā=
siret: transiebat in hierl̃m·vnde ex hoc mundo transiturus erat
ad p̃em· ℣ Tercio tangit̃ ceci deprecatio·& ꝑo quāto
oranerit desiderio·& clamauit dicens·p̃s. clamabo ad deū al tis
simū·deum qui bene fecit mihi. Clamemus et nos ad d̃nm tam
vocibus q̃ desideriis·& ipse de celo exaudiet Esdre·1·cap·9·In
tempe tribulationis sue clamauer̃t ad ℣e·& tu de celo exaudisti
eos. vere expedit nobis peccatoribo clamare q; longe a pecca=
toribo salus Deinde sequit̃ prudens oratio in qua primo christi
diuinitatez cōmemorat: ihesu: qđ est saluator·Psa·43·Non est
absq; me saluator dicit d̃ns: fili dauid: ecce xp̃i hūanitas: mise
rere mei: ꝓrium est deo misereri creature quam odidit·misera=
tiones eius sup opa eius: & qui preibant increpabant eū vt ta
ceret: increpabant eū ideo forte ꝑm Drige·q; illi qui crediderāt
nolebant vt temptibili noie diceret̃ filius dauid sed filius dei·
vel secundum Crisostimuz·quia fatui homines indignum repu
tabant vt christum magnificarent pauperes·superbi enim cuz
indignatione audiunt paupꝝ salutationes. Aut secundum
Hilarium Ideo increpant ut taceat quia acerbe audiunt ꝙ ipsi
negabant eum scilicet esse filium dauid fortassis etiā dici potest
ꝙ ideo volebant vt taceret ne christus glificaretur in mirabili=
bus suis·sed videte quid ꝓfecerit ista increpatio: ipse vero mul
to magis clamabat: Crisostimus. talis inquit est natura fidei
q̃to fetat̃ tanto magis accendit. Juxta illud poetici·mittimur
muetitum cupimusq; negata. Fili dauid miserere mei: dic Hu
go in expositione regule. Si ad primas lacrimas deus non ex=

audit preces · tu p̄ces reiterare non desinas · magna munera plu
ribus sunt precibꝰ comparanda. Quarto ponit̄ ceci illuminatio
Stans aūt ihus: Orige · dicit. Ihesus non ꝑtransijt sed stat · vt
stante eo non transfluat benefitium. sed q̄si de fonte stante vsq̄
ad eum miscdia transfluat: iussit illū adduci ad se: quia nec ꝑ
se venire poterat nec sciebat: ⁊ cū appropinquasset: corpe q̄ eu3
prius fide tetigerat interrogauit illū dicens: quid tibi vis faciā
I Non interrogat quis ignorans quia nr̄e peticiones inno
tescunt ei solis desiderijs. Interrogat aūt ꝓpter quinq̄. Primo
ꝑm Hilariū vt scirent astantes ꝙ non petebat pecunia · sed diui
nam efficatiam vt a deo. Secundo vt dicit Crisostimus. vt du3
ceci christum dei filiu3 confitentur · confundantur videntes qui
eum tantum hominem putant. Tercio secundum eundem vult
vt sua peticio sit publica ne credatur ꝙ cristus aliud illi daret
q̄ peteret · Quarto secundum Bedam ideo interrogat vt roget̄
et cor ad orationem excitetur. Quinto secundumm glosam vt
credamus non nisi ꝯfitentem posse sanari: at ille dixit: domine
vt videam: Beda. ꝑuipendit cecus extra lucem aliud · quicq̄d
enim aliud haberet sine lumine tñ illud non videret: at ille di
xit: verbo potentissimo quo dixit deus. fiat lux et facta est lux.
iste cecus illuminatus est: respice: ecce breue verbū. sed effica-
cissimu3 · nam ꝑm Ambro · de sacramentis opatorius est sermo
dei · vt sicut creat ita creata immutet: fides tua te saluu3 fecit: in
fide enim credentium verbum dei opatur p̄s · Rectu3 est verbū
domini ⁊ oīa opa eius in fide · magna igit̄ virtus est fides pro
qua vt dicit Criꝰ · vendunt̄ beneficia · ⁊ sicut ab vno fonte aliq̄
plus vel minus hauriunt maioribꝰ vasis ⁊ minoribꝰ ⁊ ꝑm fene
stras que aperiunt̄ maius vel minus splendor solis infunditur ·
ita ꝑm capacitatem intentionis fidei haurit̄ gracia: ⁊ ꝯfestim vi
dit: quia ꝑm Criꝰ · Verbum xp̄i est verbū vere lucis · ideo vox
eius in lucez videntis ꝯuersa est · considera in ista sanatione me
dici benignitatem · quia stetit. ꝯsidera ipsius largitatem quid ti
bi vis faciam. considera sanandi facilitatez: respice · considera me
dicine nobilitatez · fides tua te saluū fecit. considera sanitatꝭ cele
ritatem quia confestim vidit R Quinto ponitur duplex
laus subsecuta miraculum: ⁊ sequebatur illum: cuius lumīe lu
men viderat qui illuminat omnem hominem in hunc mundum
venientem. Non sufficit lumen recepisse nisi etiā lucē sequat̄ ne
ambulet in tenebris Joh · 8. Ego su3 lux m̄di ꝛc: magnificans
deū · P̄s. noī tuo psalmū dicam · magnificās salutes regis eius ·

Secunda laus fuit totius plebis: ⁊ omnis plebs vt vidit: illuminatus est cecus. vt videret interius ⁊ exterius illuminatus est. illuminata est plebs. ut diuinū aliquid cognosceret in xp̄o dedit laudem deo. p̄s. Laudate dn̄m omēs gentes ꝛc. Quatuor causas tangit glo. istius laudis. Primo ꝓ exauditiōe clamoꝝ pauperis. Scdo pro potentia ⁊ miscdia illuminantis Tercio ꝓ impetrato munere. quarto pro fide eius qui illuminat9 ē. L Triplex in comodū generis humani ꝯsideremus in isto ceco. s. cecitatem. mendicitatem. ⁊ vanitatē excecati sunt hoīes peccatores. Soph. 1. Ambulabunt vt ceci quia dn̄o peccauer̄t excecat ambitio Ysa. 56. Speculatores eius ceci om̄s. Excecat furia et iracundia. Genꝭ. 41. Errauerunt ceci in plateis. polluti sunt in sanguine. excecat auaritia Exo. 23. Non accipias munera q̄ excecant prudentū oculos. excecat fraternū odium. 2. Regu3. 5 Ceci et claudi odiebant aīam dauid. excecat luxuria. vn̄ Gen. 19. dicit̄. ꝙ angeli ꝑcusserunt impudicos viros cecitate a maximo vsq3 ad minimum. Ecce q̄tis cecitatibꝰ peccatores obtenebrant̄. sed qd̄ amplius dolendū est multi ꝓpriam nō ꝯsiderant cecitatem et credunt se esse videntes cū ceci sint. et hec maxima cecitas. Mar. 3. Circūspiciens eos ihesus cum ira constristatus est super cecitate cordis eoꝝ. sed quia dn̄s illuminat cecos. iō clamet vnusquisq3 ad dominū. Illumina oculos meos ⁊ cetera Secunda conditio hoīm est. quia peccatores pauperes sunt et mendici. attende eoꝝ paupertatem. Conditio hominis penit9 est paupertas a qua nunq̄ liberari potest. Considerem9 q̄ pauper homo nascatur. quia nudus. in q̄ta viuat paupertate quia impossibile est eum vere fieri diuitem. quātascunq3 enim habuerit facultates semper tamen est pauper. quia semper ampliora desiderat. Vnde dicit Seneca: Quis est diues qui nō cupit diuicias. Quis est pauper qui cupit diuicias. ꝙ si contingat cōgregasse multam pecuniā. acquisiuisse possessiōes adhuc veras nō habet diuicias quas semper timet perdere. ⁊ tandez aliquando oportet relinquere. immo qui reputāt se esse diuites hoc modo pauperes sunt ⁊ miseri. Apocal. 3. Dicis diues sum ⁊ locupletus ⁊ nullius egeo. ⁊ nescis ꝙ tu miser es ⁊ miserabilis et pauper et cecus ⁊ nudus. consideremus etiam q̄ pauꝑ hinc exeat homo. quia nihil tꝑalium bonoꝝ secum defert. vnde cū ille diues epulo sic pauper fuit in vita alia ꝙ etiam indigebat ⁊ mēdicabat guttā aque vt scribit̄ Luc. 12. Et tn̄ hoīes mendicant istas diuitias multis modis. mercationibus. fraudibus rapina vsura. Et nihilominus in sua semper manet mendicitate. Quia

sedent in tenebris ⁊ vmbra mortis viuētes in mēdicitate ⁊ ferro Tercia peccatorꝝ conditio est · qꝛ sedent secus viam. via est presens seculū in quo oms̄ viatores esse debemus ⁊ coloni. Hebre. 14 · quasi colonus futurus es in terra · ⁊ quasi viator declinans ad manducandū · sed peccatores cū deberent currere ꝑ ista tpalia vt eterna cōprehenderent · sistunt tn̄ in eis ⁊ qd̄ grauius est sedent in via quasi nolentes vlterius ꝓcedere et vtinā plurimi non iacerent in mdo · diebꝰ vero istis in quibꝰ deberet se ꝓparare vnusquisq; suscipe ieiunij tpus cū deuotione videmus quō sedent in cōmessationibꝰ ⁊ ebrietatibꝰ quō vacant cubilibꝰ ⁊ impuditicijs · quō ad ꝯditiones et emulationes sūt ꝓmpti · ⁊ cuꝫ deberent currere vt deū cōprehenderent · insolenter discurrunt ꝑ choreas ⁊ quasi concathenati vnus aliū trahit ad infernū. Job 21 · tenent tympanū ⁊ citharaꝫ ⁊ gaudent ad sonitum organi · ducunt in bonis dies suos ⁊ in puncto ad inferna descendunt. Rogemus ergo deū ut nr̄am illuminet cecitatem · suppleat mēdicitateꝫ ⁊ vana seculi gaudia tollat a nobis qui est benedictꝰ in secula seculoꝝ Amen. Prima pars.

Dn̄ica prima quadragesime Sermo. xxix

Ductus est ihus in desertum a spiritu vt temptaretur a diabolo Math · 4 · Hoc idem habet̄ Mat. 1 · et Luc 4 · Appropinquante prelio oms̄ timent bellatores · ꝫ cū ducem exercitus vident fortiter dimicanteꝫ ⁊ hostem fugare ipsi statim animant̄ ad preliū · ⁊ sicut viderint ducē expugnare hostem ita et ipsi dimicant. In tempe aūt isto quadragesime paratū est nobis preliū aduersus hūani gn̄is inimicū. ꝫ ne terream̄ dux ad preliū precedit · ihus xp̄us cuiꝰ pugna et victoria in hodierno euangelio tripliciter describit̄ · scꝫ quo ad principium mediū ⁊ finem. In principio habet̄ quō audacter xp̄us est bellum ingressus. In medio quō callide hostis eū est aggressus · ibi: Et accedens temptator: In fine q̄ꝫ fortiter ē hostis ipse oppressus · ibi: Tunc reliquit eum. Circa primū tria facit. primo tangit loci dispositioneꝫ quo xp̄us accessit: Ductus est ihus in desertuꝫ a spū: hoc desertum ꝑm glo est int̄ hierico et hierusalem vbi morabant̄ latrones · vnde in hoc de ꝑto homo quidā ascendens de Hierico in hierusaleꝫ incidit in latrones de quo in figura habetur Luc · 10 · Nota q̄ xp̄us ductꝰ est in desertū vt dicit Mat · Mar. aūt dicit q̄ spiritus expulit euꝫ Lucas vero dicit q̄ agebatur a spiritu · ducebat̄ libertate arbitrij vt dicit Hiero · Expellebatur impetu sancti spūs · Ysaie · 25 Spiritus dn̄i quasi turbo impellens parietē · agebat̄ regimine

diuine caritatis · quia caritas nō agit ꝑperam · 1 · Coꝝ · 13 · ita qui
cunq; ingreditur desertū pnie · debet esse ductus arbitrij liber-
tate · nec istam libertatem tollit spūssancti deductio. Vñ · 1 · Coꝝ
tercio. vbi spiritus dñi ibi libertas. Item debet esse expulsus ꝑ
timorem diuine iusticie. Eccle · 1 · Timor dñi expellit pctm · Et in
timore dñi declinat omnis a malo. Item debet esse actus spūs
dilectionis diuine vt habeat ꝑtem filioꝝ dei · Ro · 8 · Quicunq;
spiritu dei agunt̄ hi filij dei sunt. Sed si querat̄ quis spūs duxe
rit xp̄m in desertū. Dicendū ꝙ nullus spūs nisi sanctus spiritus
cuius virtute facta fui xp̄i conceptio · qui in specie colūbe man-
sit sup eum · ipse idem spūs exposuit xp̄m temptationi. et duxit
eum in desertū Ysa · 63 · Spūs dñi ductor eius fuit B Se
cundo ponit̄ causa quare xp̄us desertū est ingressus: vt tempta
retur a diabolo: sciebat xp̄s ꝙ diabolus valde desiderabat eū
temptare · sed quia vt dicit Cris. Diabolus aduersus christum
ire non poterat · ideo ꝯtra diabolū xp̄us primo ꝓcessit in campū
Sed tñ vt idem dicit nos infirmi non debemus nos exponere
temptationibꝰ sponte · quia nostra temptatio est ꝑiculosa Sed
quent̄ quare vt temptaret̄ ingressus est desertū · poterat em̄ ali
bi temptari. Et dicendū ꝟm Basi · Qꝛ locus solitarius ē magis
aptus temptationibꝰ. Vnde tunc diabolus maxime se ingerit
cum viderit amicos solitarios · ⁊ ideo primā mulierem non nisi
solitariam temptauit. volens igit̄ xp̄us ꝓuocare diabolū · deser
tum ingressus est. Dubitatur quare xp̄us voluerit temptari · ⁊
dicendū ꝙ quatuor ex causis temptari sustinuit. Primo quidez
ꝟm Aug · 4 · de trinitate vt superando temptationes eius fieret
nostris tēptationibꝰ mediator per adiutoriū et exemplum. Se
cudo vt dicit Hila · vt ostenderet oēm hoīem q̄tuncunq; sanctū
esse temptationibꝰ expositu3 Job · 2 · milicia · 1 · tēptatio est vita
hominis sup terra3 · que temptatio qn̄q; vtilitates facit. Prima
quia in tēptatione virtus exercitat̄ · sicut in temptatōe carnis
exercitatur castitas · in ira mansuetudo · in auaricia largitas · Et
sic de alijs · ex quo exercitio virtus stabilitur ⁊ augmentatur ·
Scdo tēptatio est custodia virtutū ne perdant̄ · quēadmodum
aliquis ꝑsentiens furez magis vigilat et attendit ne ꝑdat the
sauꝝ. Tercio temptatio est ꝓprie fragilitatis recognitio. vnde
oritur hūilitas. Itez quarto purgat siquas inuenit peccatoꝝ
maculas. sicut aurum in fornace probatur. sic homīes in camino
temptationis. Itez quinto est occasio maioris meriti · quia per
pacientiam temptationum meremur vitam eternam. Tercio
ideo xp̄us temptari voluit ꝟm Crisostimu3 · vt nemo turbetur

temptationibꝫ preter spem irrueuntibꝫ dum xp̄m videt tempta
ri. Quarto vt vincendo diaboli temptacōes diminueret virtu-
tem eius ⁊ audatiā reprimeret ¶ Nota ꝙ dicit Origenꝭ
ꝙ xp̄us per. 40. dies multas alias tēptationes a diabolo susti
nuit preter illas tres que inferius describunt̄. que tñ fuerūt illa
temptam̄ta nescimꝰ. qꝛ ideo forsitan p̄termissa sūt. quia maiora
erant q̄ꝫ vt lr̄is crederent̄. In quibꝫ omnibꝫ ꝭm btm Gre. dili-
genter est attendendū. ꝙ cū temptatio tribus modis agat̄. scꝫ
sugestione. delectatione. ꝯsensu. Saluator noster ꝑ sugestionez
temptari potuit. ꝑ sugestionez quidē non intrinsecaꝫ q̄ est a car
ne. qꝛ caro ipsius nō alliciebat ad aliud inordinatū. sed per su-
gestionē temptari potuit extrinseca. q̄ est a mdo ⁊ diabolo. per
delectationez vero aut ꝯsensuꝫ nullo mō ipsius mens potuit in
quinari. qm̄ sola ista extrinseca sugestio non est pct̄m. delecta-
tio vero sola veniale pct̄m est. ⁊ ꝯsensus etiaꝫ in ipsam delecta-
tionē pct̄m mortale est vt dicit Augꝰ. Quia igitur xp̄us nullo
modo peccare potuit ideo p̄o sed non alijs duobꝫ mōis tempta
tus fuit ¶ Tercio tangit̄ abstinentia saluatoris: Et cū
ieiunasset. 40. diebꝫ et. 40. noctibus. sed ieiunauit vt illo tp̄e
nullū sumeret cibum. Et hoc ꝓpter tria. p̄o vt ostenderet se dei
filiū. ꝙ si dixerit etiā moysen et Heliā tantūdē ieiunasse q̄ erāt
homines. soluit Criꝭ. qꝛ illi ieiunantes esuriem sustinebāt xp̄us
vero toto illo tp̄e non esurijt. Item illi alterius virtute susten-
tabant̄. xp̄us vero ꝓpria. Scdo ideo tm̄ ieiunauit ꝭm Basiliuꝫ
vt ostenderet ꝙ volenti pugnas supare temptationū sobrietas
necessaria est. Tercio ꝭm Gre. vt suo ieiunio nr̄m ieiuniū qua-
dragesimale institueret. cuiꝰ institutionis triplicē causaꝫ assig-
nat Gre. Primo qꝛ p̄cepta decalogi in q̄tuor euangelijs ꝯtinē
tur. vñ delinquēdo ꝯtra p̄cepta euangelica q̄ter decies hoc est.
40. diebꝫ culpas ieiunando punire debemꝰ. Scdo quia corpus
nr̄m ex q̄tuor elementis ꝯposituꝫ est. ex quoꝝ vnoquoq̄ ꝯtra
ipsa decē precepta delinq̄mus. ideo rōnabiliter ip̄m corpꝰ nr̄m
q̄ter decies affligimus. Tercio vt idē dicit. qꝛ sicut ex lege iube
mur offerre decimas aliaꝝ reꝝ. ita offerre debemꝰ de cīas dieꝝ
tocius vero anni decima ꝑs est tp̄s istud. ⁊ ideo ꝑ ieiuniū illud
debemus offerre. Quarto ꝭm Ambro. qꝛ. 40. dieꝝ nūo a que
diluuij inundauerunt ꝑ quas pct̄a exterminata fuerunt ⁊ illu
xit celi serenitas. sic sacro isto ieiunij tempore peccata tolluntur
et diuina fulget clementia. Sed attendendū est ꝭm Gre. ꝙ licꝫ
xp̄us toto illo tp̄e non comederit. tamen in hoc ipsum imitari
non debemus. sed prout possumus singulis diebꝫ cibū sumēdo

Iste vero defectus nostre est fragilitatis. qua ip̄m non possum9 imitari suppletur tñ defectus ille cū singulis annis istud ieiunij tp̄us obseruamus. cū tñ xp̄us vna tantuz vice hoc nūo dieruz ieiunauerit. Item xp̄us statim post ephīam cuz baptisatus fuit cepit ieiuniū. non aūt oportet ꝙ tūc nos quadragesimā incipiamus. sed ꝓpinquante resurrectionis tp̄e quo diabolus magis circuit tēptamentis ⁊ fallacijs. E Deinde tangit hūanam fragilitatē: Postea esurijt: Esurijt aūt ꝓpter duo. Primo vt ostenderet verꝫ hoīem. Nam ꝟm Criꝭ. Sicut ꝑ. 40. dies nō esurire non erat hoīs sed dei. ita aliqñ esurire non dei sed homīs erat. Sed attende vt dicit Basi. ꝙ xp̄us passionem famis assūpsit non coactus ad necessitatem qui p̄est nature. sed sponte famē assumpsit sic̄ ceteras passibilitates. ⁊ ideo esuriuit ꝟm Basi. vt ꝓuocaret diabolū ad duellum. desperauerat enim diabolus temptare eū. videns ꝙ sine vlla fame tm̄ ieiunaret. sentiēs vo eius esuriem. ⁊ qꝛ vbi fames ibi imbecillitas. audatiā assūpsit. et aggressus est saluatorem. Secunda pars.

Secundo cum dicit. Et accedens temptator. F tangit ipsa temptatio qua callidus hostis est euz aggressus. Vbi p̄o ꝯsiderandu3 occurrit que fuerit causa mouens diabolū vt xp̄m temptaret. Hui9 causam omnes q̄si doctores eandē assignant. qꝛ ideo ip̄m temptauit vt experiret an esset homo tm̄ vel aliud supra hoīem. Erat em̄ diabolus in magno dubio. sciebat em̄ qꝛ natus erat de muliē tanq̄ homo. vagiebat in cunabulis. lacrimis suffundebat vultum circūcisus octaua die templo p̄ntatus fuerat. herodis ꝑsecutiōz timuerat. inter hoīes ꝯuersabat. a iohanne suscepat baptismū et post baptismū velut homo orauerat. famē sitim frigus calorem sompnū vigilias ⁊ ceteras hoīs paciebat molestias. Vnde non nisi hō videbat. sed ad aliam ꝑtem ꝙ esset aliud supra hominē multa videbat argumenta. qꝛ licet sciret eum natū. conceptum tñ eius intelligere non poterat si matrem cognoscabat non videbat quis esset pr̄. si natus de muliere. mater tñ gaudebat se virginez si vagiebat in cunabulis. angeli tñ illi decantauerant si lacrimis vultū suffuderat. tñ stella in celo iocūda apparuerat. si circūcisus fuit die octaua. nihil tamen original' macule in eo cognoscebat. si templo presentat9. symeon tamen et anna velut deum eum adorauerant. si herodem fugerat. tamen magi aboriente euz adorare venerant. si inter hoīes ꝯuersabat nihil tñ huamani vicij in eo deprehendebat. si a iohanne baptisatus fuerat. ipsum tamen iohannez audiraet de illo dicentē

Ecce agnus dei si velut homo orauerat vocem tñ dei pr̃is au-
dierat. hic est filius meus. ⁊ spm̃sanctum in columbe specie ma
nente sup̄ eum viderat. si hoīm molestias paciebat̄ omnia tamē
super hoīem videbat eū tollerare ꝓpter igitur tanta oꝓposita q̄
cognoscebat in xp̄o non poterat videre q̄d ipse esset. ⁊ iō temp
tauit eum vt experimentū caperet ipsius. Item nota ꝙ tempta-
tio oīs est de aliquo bono. qd̄ quidem bonum aut est corp̄is de
quo est ꝯcupiscentia carnis. aut est bonū aīe de quo est inanis
gloria siue sup̄bia vite. aut est bonuꝫ fortune de quo est ꝯcupīa
oculoꝝ siue auaricia. de quibꝰ tribus diabolus xp̄m temptauit
sicut ⁊ primū hoīeꝫ vt dicit Ambro. ⁊ Gre. Et primo tēptauit
xp̄m de gula G vnde dicit: Et accedens temptator: qñ
diabolus audiuit vocem pr̃is dicentis. hic est filius meꝰ dile-
ctus. secutus fuit xp̄m in deserto ⁊ obseruauit. 40. diebus quid
ageret. nec audebat ad eū accedere. sed videns eū famescere ac
cessit ⁊ forte nunq̄ ante accesserat ad eū temptandū prohibitꝰ
a deo. Nota ꝑm glo. Qꝛ iste temptator fuit lucifer angelus ille
sup̄ior qui primū hoīem sup̄auerat ut innuit etiā Augꝰ. Et ve
risimile est ꝓut dicit glo. ꝙ apparuerit iste temptator in forma
hoīs vt familiarius se hr̄et cum xp̄o. Dixit ei quasi cōpaciendo
fami xp̄i. Ecce plurimū ieiunasti ⁊ indiges cibo atq̄ in hoc deser
to panes haberi non pñt. itaq̄: si filius dei es dic vt lapides
isti panes fiant: Audierat diabolus vocem pr̃is dicentis. hic
est filius meus dilectus sed incredulus erat illi voci et volebat
exp̄iri an vera esset ꝑ ꝯuersioneꝫ lapidū in panes. in quo mīor
prudencia demonis satis apparet. maius em̄ diuinitatis signum
fuerat illa vox pr̃is q̄ ꝯuersio lapidis in panes. Nota ꝙ vsq̄
ad tp̄us illud xp̄s nullū fecerat miraculū. ⁊ diabolus fuit p̄mꝰ
qui hoc ab eo fieri postulauit qd̄ ideo non meruit qꝛ dei opera
non voluntate diaboli. sed ꝑm diuinū ꝓpositū ad vtilitateꝫ cre-
dentiū erāt fienda. nam esto ꝙ xp̄s lapides ꝯuertisset in panes
diabulus ꝓpter hoc non credidisset. ⁊ cū hoc gloriatus fuissꝫ ꝙ
ad mirabilia facienda xp̄m induxisset. Deinde ponit̄ xp̄i respon
sio: qui respondens dixit. scriptū est: Deut̄. 8: non in solo pa-
ne viuit hō ꝫ in omni verbo qd̄ ꝓcedit ab ore dei. Raba. sicut
inquit corpus hūanuꝫ non viuit sine terreno cibo. ita aīa viue
re non pōt sine dei verbo. cū em̄ sp̄ualis sit sp̄uali solū indiget
alimento. sed quidā sunt insipientes qui totam vitam hoīs p u
tant esse in pane vino ⁊ carnibꝰ. De quibꝰ dicit apl̄us ꝙ ip̄oꝝ
deus venter ē. qui cū ventreꝫ repleuerint aīa remanet esurienꝰ
Cōsideret vnusq̄sq̄ nr̄m q̄d debeat rñdere diabolo tēptāti nos

vt quadragesimale ieiuniū obmittamus. quia cū dicit ieiuniuz longum est ⁊ melancolicū et cibaria grossa. dicam⁹ nos illi. qz non in solo pane viuit homo sed in oī verbo qđ ꝓcedit ab ore dei. H Scđa temptatio fuit de vana gloria nam vt dic̄ Crib. Cum diabolus ex responsione xp̄i nihil certum hr̄et. an ipse esset filius dei dixit intra se. iste qui fame non vincitur et si non est filius dei tn̄ sanctus est. possunt tamen sancti hoīes post q̄z oēm vicerint corpis necessitatem per vanam gloriam cadere et ideo ad hanc temptationē eū assumpsit. vnde sequit̄. Tunc assumpsit eū diabolus in sanctaz ciuitatē: Ista domini assūptio ꝑm Jero. nō venit ex imbecillitate dn̄i. ꝫ đ superbia inimici. sancta vero ciuitas ꝑm Raba. Jherusalem dicebat̄ in qua erat templum ⁊ sanctscr̄oꝝ ⁊ cultus diuinus. Et statuit eū supra pinaculum templi: pinaculū đ a pina que est sūmitas cuiuslibet rei. ⁊ ꝓprie temploꝝ ⁊ muroꝝ Sciendū a t̄ q̄m templo erāt tres mansiones. p̄a a pauimento vsq̄z ad primū tabulatū siue salarium altitudīs triginta cubitoꝝ. scđa vero erat a primo salario vsq̄z ad scđm. ⁊ triginta cubitis alta. tercia vero vsq̄z ad terciū salarium qđ erat tectū templi non cauatū sed planū altitudinis sexaginta cubitoꝝ. qđlibet aūt salarium habebat in circuitu tēpli exterius vnū deambulatoriū. Vnde tria erant deambulatoria exteriora ī circuitu templi. ⁊ ista deambulatoria pinacula dicunt̄. vt habet̄ in historijs scolasticis. sup quoꝝ vno diabolus statuit xp̄m. ⁊ forte in eminentiori. qđ distabat a terra centum ⁊ viginti cubitis. Vel forte stituit euz in inferiori pinaculo. qđ distabat a terra tm̄. 30. cubitis. vbi sacerdotes alloquebantur ꝓpl̄m legem exponentes. In oībus aūt istis est attendendū ꝑm Crib. q̄ cū diabolus duceret xp̄m in ciuitatē vt statueret eū sup̄ pinaculū templi. xp̄us a nullo videbat̄ sed solus diabolus. diabolo tn̄ credente xp̄m videri ab oībus: ⁊ dixit ei: p̄o locutus fuerat xp̄o q̄si compaciēs esurienti. nūc v̄o loquit̄ q̄si eius honorem desiderans: si filius dei es. In oībus temptationibꝫ ꝑm Hie/ hoc agit diabolus vt cognoscat si filius dei ē: mitte te deorsum q̄si diceret. si hoc feceris. gloriosus appebis in ꝯspectu astantiuz nec oz te timere q̄ offendaris: scriptū est em̄: qz xp̄us adduxerat scripture testimoniū. Ideo etiā diabolus volens se sapientez ostendere scripturā allegat: angelis suis deus mandauit de te. et in manibꝫ tollent te ne forte offendas ad lapidem pedē tuuz hoc in nonagesimo psalmo scriptuz est. Dicit Origē. vn̄ tu diabole scis q̄ ista scripta sūt: nunq̄d legisti ꝓphetas et diuina eloquia legisti quidē. sed non vt melior fieres ꝫ vt alios deciperes

Nota q illa temptatio diaboli fuit fatua irrationabilis et non ad ꝓpositum. fatua quidē fuit quia si xp̄s precipitasset se de pinaculo. nemo credidisset hoc esse diuinitatis ꝫ magis vanitatis vel fatuitatis signū. Item irrationabile valde est. vt ille qui ratione oīa gubernat sine aliquo ꝓfectu precipitet se de alto. Itē est insufficiēs ꝓpter tria. Primo quidē quia ex hoc q dicit angelis suis deus mandauit de te. non ꝓbatur vt dicit Crisō. q xp̄s se debeat precipitare. Secdo autoritas est incompleta. quia non dixit diabolus id qđ sequit. super aspidem et basiliscū ambulabis et conculcabis leonem et draconez ipse em̄ diabolus ꝑm Origenez est aspis. est leo. est draco et basiliscus quē xp̄us in temptationibo conculcauit. ideo principiū autoritatis ꝓtulit tanq̄ superbo finem vero tacuit tanq̄ astutus. Tertio hec autoritas nō est ad ꝓpositū. quia non intelligitur de xp̄o. nam ipse non portatur manibo angelorū. sed angelos ipse portat et omnez creaturam Heb. i. Portans omnia verbo virtutis sue. Intelligitur aī ipsa autoritas de quolibet sancto viro. que sic est exponenda scdm glo. Angelis suis. i. administratorijs spiritibo deus mandauit de te. i. mandauit vt de te iusto viro specialē habeant solicitudinem. in manibo tollent te. i. auxilijs suis te fulcient et custodiūt. ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. nomie pedis mentis affectus intelligit. Lapis vero dicit quasi ledens pedem. Vnde omnis occasio peccati. ad quā potest offendere affectus mentis nomine lapidis intelligit. sed tamen angeli sanctum viz. custodiunt. ne offendat tū prebetur ei occasio peccati R De inde ponit xp̄i responsio: ait ei ihesus rursus scriptū est: Deu. 6. Falsas ō scripturis diaboli sagittas veris scripturaz frangit clipeis. vt dicit Iero: Non temptabis dm̄ deum tuum. Ille deum temptat qui exponit se periculis vt experiat an deus eripiat eum. temptaret dē qui precipiteret se de alto dicens. Videbo si deꝰ auxiliabit mihi. et qui sine gubernaculis maē ingrederetur. aut qui nihil vellet manducare sed expectaret alimēta a deo. Et nota q istud verbum ꝓlatum a xp̄o duplicē poterat habere intellectum. vno modo vt xp̄us diceret diabolo. Nō tēptes me dm̄ deum tuum. Alio modo vt diceret xp̄us diabolo Nolo me precipitare de celsum q ego temptarem deū. et iō xp̄s in hoc verbo sic tempauit responsum. q diabolus nesciuit quo istoz modoz esset intelligenduz scripture testimonium. Vnde sicut prius incertus fuit quid esset xp̄us homo vel aliud sup̄ homine. ideo sequit temptatio tertia de cupiscentia siue auaricia

L Itz assumpsit eum diabolus in montem excelsuz valde

locus ille vbi xp̄us fecit penitentiaꝫ in deserto est et vocat̄ qua
rentena vbi fuit riuulus fontis quē Heliseus sanauit. Scd̄o at̄
milliario a quarentena versus galileaꝫ. dr̄ esse mons iste super
quē diabolus statuit xp̄m: ⁊ ostendit ei oīa regna mundi: dic̄
Luc. ꝙ ostendit ea in momento tp̄is. Ista aūt ostensio triplici
ter potuit fieri. Primo ꝟm Cris. vt ꝙ diabolus nō ostenderit
ipsa regna ciuitates et ꝓplos singulariter mdi. sed ꝑtes terre in
quibꝰ vnūqdq̄ est regnuꝫ vt diceret. Ecce versus hanc partē
est italia. ibi grecia. ibi egiptus. ibi vero india ⁊ sic de alijs. vl̄
aliter ꝟm Throph. etiam sensibil̄r fantastica appitione omīa re
gna orbis terre q̄si presentia ostendit sibi. Aut tercio ꝟm Orig
Ostendit ei regna vicioꝝ dicendo. Intali patria ego regno ꝑ
fornicationeꝫ. ibi vero ꝑ auaritiam. ibi aūt ꝑ superbiam. et sic
de singulis et gloriam eoꝝ exposuit ei. singulariter mdi gl̄iaꝫ
qm̄ alicubi est habundantia auri ⁊ argenti. atq̄ lapidū precio-
soꝝ. qm̄ alicubi est nobilitas generis. alicubi industrie militaris
alicubi prudentia seculi. ex altera ꝑte pulcritudo hoīm ⁊ mulieꝝ
alibi vero suauitas reꝝ mundialiū: ⁊ dixit ei. hec oīa tibi dabo
si cadens adoraueris me: mirum valde videt̄ ꝙ diabolus in tā
tam ꝓrupit insaniam vt hoc modo xp̄m temptauerit. ⁊ forte ꝑ-
cipiebat diabolus se cognosci a xp̄o. ⁊ ideo q̄si desperatus fecit
vltimū quod potuit. licet scire nihil sibi ꝓficere. sicut venator
cū viderit nihil sibi ꝓficere. quasi desperatus omīa iacula iacit
M Nota ꝙ ista temptatio fuit falsa. fatua ⁊ iniqua. Falsa q̄
dem. qꝛ non diabolus ꝫ solus deus tribuit mundana p̄s. Ter-
ram dedit filijs hoīm. Fatua quia illi promittit dare regna mū
di. qui est rex regum et dn̄s dominantiū. Iniqua vero. qꝛ vult
sibi diuinū exhiberi cultum. etiā a deo cū ipso sit diabolus. De
inde ponit̄ xp̄i responsio: tunc dixit ei ih̄us. vade sathanas ni
mis cooꝑauerat diabolus ꝓpriam nequitiam. Vnd̄ dicit̄ ei. va
de sathanas. i. recede a me aduersari dei. et temptando vltra ne
ꝓgrediaris. sed vade in ignez eternū. In hoc exemplū habemꝰ
ꝟm Cris. ꝙ ꝓprias iniurias equanimit̄ tolleremus. dei aūt iniu
rias nec sustinemus audire. sicut xp̄us priores temptationes. q̄
erant in iniuria homīs pacienter sustinuit. hanc vero quia erat
dei iniuria tollerare non potuit. Sriptū est Deut̄. 6. dn̄m deum
tuū adorabis et illi soli seruies: tu vero non es deus. īmo diui-
nitat̄ ꝯtrarius. Augꝰ. contra arriū. dn̄s deus noster ipsa trini
tas cui soli seruitutem pietatis iure debemus.

Tercia pars.

Ercio cū dicit. Tunc reliquit ꝛc Tangit finis pugne
q̄tum ad duo scz quo ad figuram hostis. et quo ad
gloriam triumphantis. dicit ergo: Tunc reliquit eū
diabolus: non reliquit eū quasi obediens precepto
eius, sed expulsus autoritati xp̄i q̄ ꝑm Crisꝰ. ad nostram ꝓficit
ꝯsolationem qꝛ non temptat nos diabolus q̄tuz vult. ꝫ q̄tuz
permittit a deo. Et nota q̄ dicit Luc. q̄ diabolus reliquit xp̄m
ad tp̄us. Quia ꝑm Ambro. nō temptaturus. sed ap̄te expugna
turus eū postea aduenit. vel vt dicit Maxi. recessit a xp̄o quia
ipse xp̄us mūdi materiaz ꝑfecte diuino subiecerat amori. postea
vero ꝓuocauit iudeos ad insidias xp̄i vt ex hoc incitaret cristū
ad odium eoꝝ. Aut pōt dici ꝑm Theo. q̄ primo temptauerat
xp̄m in deserto de voluptate ⁊ recessit ab eo vsqꝫ ad tp̄us crucis
in quo eū erat temptaturus ꝺ tristicia ⁊ timore mortis. Secūdo
ponit gloria triūphantis in obsequio angeloꝝ: Et ecce ange
li accesserūt. naz ꝑm Crisꝰ. Precipiente dño accesserant vt daret
locus diabolo aduersus xp̄m: ⁊ ministrabant ei: in quibꝰ aūt
illi ministrauerint scire non possumꝰ ut dicit Crisꝰ. Vtꝛ ad sana
tiones infirmitatū. aut ad correctionem aīaꝝ. an ad effugatio
nem demonū. que oīa per angelos ipse facit. vnde ipsis facien
tibꝰ ipse facere videt. tamen manifestū est q̄ nō ꝓpter necessita
tem impotencie eius. ꝫ ꝓpter honorem p̄tatis ei ministrant. q̄a
non dicit q̄ adiuuent eum. ꝫ q̄ ministrant. aut etiam dici pōt
q̄ ministrarunt ei cibū ⁊ potū. nobis etiam cū temptatiōes de
monis vincimus angeli ministrantes assistunt. Rogemus ꝯ ꝛc

Dñica secunda q̄dragesime Sermo. xxx

Ssumpsit ihꝰ petrum et Jacobuz ⁊ iohannē fra
trem eius. ⁊ duxit illos in motem excelsuz seorsum
et transfiguratus est ante eos ⁊ ꝛc. Math. 12. hoc
idem habet Mar. 9. Et Luce. 9. quale futurum sit
corpus nr̄m qꝺ presenti tp̄e per ieiuniū ⁊ abstinentiaz macera
mus. xp̄us in claritate sui corp̄is monstrauit qñ transfiguratuz
est in monte. Vnde ad Phili. 3. Saluatorem expectamus dñm
ihm xp̄m qui reformabit corpus hūilitatis nr̄e ꝯfiguratū cor
pori claritatis sue. ad quā claritatem ꝑducit ieiunium. sic auꝛ
per attennuationē flamme ignis ad sūmū fulgorem deducitur
Hoc aūt euangeliū vbi agit de transfiguracōe dñi in tres ꝑtes
diuiditur. in quaꝝ prima ꝺ quoꝝ intuitu fuerit celebrata. ī se
cunda addit quanto fuerit miraculo glificata ibi: et resplēdiu.
facies eius: in tercia postponit quanto fuerit secreto occultata

ibi: Et descendentibꝰ illis: ¶ Primo ergo ostenditur vbi et quibꝰ presentibꝰ transfiguratus est xp̄s: Assumpsit iħs petrū ⁊ Jacobū ⁊ Johem fratrem eius: ⁊ Jacobi. Sed Augꝰ et Ambro. dicunt hūc Jacobum fuisse minorē fratrem domini. Et dicē possumus etiā Jacobum minorem fuisse fratrem Joħis quia iudei natos ex fratribꝰ vel sororibꝰ fratres appellabāt. Ja enim minor natus fuit ex maria cleophe sorore marie mr̄is dn̄i et marie matris Joħis. vnde vtriusq; frater dici potest. ħ quia iste Jacobus creditur esse ille. de quo dicit Actuū. 12. Q herodes occidit iacobum fratrem iohannis gladio. quē constat nō esse iacobum minorem. sed potius maiorem. Ideo forte vt communiter dicit. iste iacobus qui assumptus fuit in montem. fuit Jacobus maior. filius zebedei et salome frater ioħis: et duxit illos in montem excelsum. iste mons est Thabor q̄ distat a nazareth. 40. miliaria: seorsum in pte viz montis magis separata ⁊ occulta: ⁊ transfiguratus est ante eos: In Luca scriptū est q̄ dum oraret species vultus eius facta est altera. oratio em̄ coniungit diuino lumini. Ideo dicit Dam. q̄ orō est diuine reuelatio glorie ¶ Hic sunt aliqua inquirenda ⁊ Primo q̄rit qualis fuerit illa transfiguratio dn̄i. Et dicendum q̄ non fuit alter transfiguratus. vt dic̄ Mat. nisi quia facies eius resplenduit sicut sol. Sed de isto splendore tria occurrunt dubia. p̄mo an illa claritas fuerit in corpore xp̄i. Et dicunt quidā illam claritatem fuisse in aere circūfuso non autem in corpe xp̄i. Hoc videtur repugnare euangeliste non quidē dicenti q̄ aer resplenduerit sicut sol. sed quia facies xp̄i resplenduit. Alij vero dixerunt q̄ xp̄us ad tpus mortalitatem deposuerit et p tempe illo susceperit gloriam claritatis. sed hoc non apparet. quia sicut p̄ resurrectionem in carne immortali cicatrices p̄manserūt ⁊ palpādum se prebuit atq; manducauit ⁊ bibit. que oīa videnṫ pertinere ad carnem mortalem. ita in carne adhuc mortali mortalitate manente. immortalitatis gr̄iam ostendere potuit. Alij autē dixerunt q̄ corpus xp̄i per naturā erat immortale et splendens. fecerat tn̄ illud mortale vt posset pati. ⁊ claritatem que sibi naturaliter inerat ostendit in transfiguratione. sed nec illud videtur esse verum. quia claritas transfigurationis fuit claritas corporis glorificati. sed xp̄us ante mortē non habuit corpus glorificatum. Vnde Luc. 24. Oportuit xp̄m pati et ita intrare in gloriam suam. que gloria ꝑm Theo. intelligenda est de glorificatione humanitatis. Et Joħis. 7. Dicit q̄ nondum erat datus spūs sanctus q̄ nondū erat iħus glorificatus. Dicendū est

igitur q̄ illa claritas fuit in corpe xp̄i non p depositionē mor talitatis sed ea manente nec itez ante transfigurationē illa cla ritas p̄existebat. Sed ꝑm q̄ dicit Cirillus. nō mutata figura et conditione corpis quedā splendida gl̄ia supuenit in eū ℂ Sed tunc est ꝑm dubium. si enim xp̄i corpus non erat tale per naturā vnde ergo venit ista claritas. Et dicendum est q̄ xp̄us ꝑm diuinitatē est splendor glorie et figura subā eius. Hebr. 1. Vnde dicit Dam. ab anima xp̄i vnita claritati diuinitatis redū dauit in corpus claritas illa sicut a lumie candele redūdat cla ritas in lucernam in extremis. Sed diceres claritas corpis xp̄i erat materialis visibilis oculo corpali. claritas vero aie ipsius erat spiritualis z oculo corpali invisibilis. ergo nō fuit ab ista Et dico q̄ claritas corpis xp̄i licet esset corporalis deriuata est tamen a spirituali quē admodum motus et opationes corpis materiales deriuant ab opationibz anime spūalibus. Tertium dubium est an aliqua transmutatio facta fuerit in corpore xp̄i et respondet Die. dicens. Nemo putet eū pristinaz formā z fa= tiem p̄didisse vel amisisse corpis veritatem z assumpsisse corp9 spūale vel aereū. sed dic̄ euangelista q̄ resplenduit facies eius vnde subā non tollit̄. sed gloria cōmutat̄ manente igit̄ corpis veritate z figura non variata transfiguratus est. Sed diceres transfiguratio dicit translationē et mutationez figure. quō igit̄ non fuit mutata figura xp̄i. Dico q̄ figura ꝓprie dicit limamē ta et effigiem facici que non fuer̄t mutata in xp̄o. sed tñ trans= figuratus d̄. quia in figura illa supuenit inconsueta claritas. si cut figura alicui9 d̄ mutari. qñ ꝓpter verecundiaz rubet. vel ꝓp̄ timorem pallet z tñ substancialiter ipsa figura manet. Vñ sci= endum q̄ claritas transfigurationis in tribz differt z conuenit cū claritate gl̄ificationis Primo quidē conuenīt i substātia qz eadē claritas substancialiter est vtraq;. sed differt in p̄fectione qz cla ritas glorie maior ē claritate transfiguracōis. Sedo cōuenunt in existencia. quia vtraq; vere est in corpore homis et non alibi sed differunt qz claritas glorie habet esse ꝑmanens et ꝑpetuz Sed gloria transfigurationis fuit ptransiens z breui tpe. Ter cio conueniunt ex parte sube quia neutra variat corp9 hominis substancialiter. sed vtraq; est in vero corpe hominis. Sz differt qz corpus claritatis transfigurationis erat corruptibile z mor tale. claritas glorie erit in corpore liberato ab omni corruptio= ne z morte ℂ Sedo queri̊ quare xp̄us voluerit transfi gurari. Et dicendum est q̄ istius transfigurationis q̄tuor pos= sunt cause assignari. Primo ꝑm Ambro. et Theop. vt oñderet

veritatem future beatitudinis. beatitudo em̄ futura est supra ap
prehensionem rōnis humane quia in cor hominis non ascendit
que p̄parauit deus diligentibus se. Et licet difficilis sit ad cre-
dendum beatitudo anime. multo tamen difficilior videtur glo
ria corpis. ne ergo xp̄us videret̄ inania ꝓmittere. hanc corpis
gloriaꝫ demonstrauit. Scd̄a causa huiꝰ vt dicunt Hie. ⁊ Cris
Est qꝛ discipuli audientes se debere mori pro xp̄o timebāt mor
tem. vt igitur ꝓuocaret eos ad futuram beatitudinē. pro qua
etiam mortem ꝯtemnerent ip̄am gloriam corpis eis ostendit.
Tercia causa vt etiam dicit Hie. est vt non scandalisarentur de
morte xp̄i qui erat in tanta gloria resurrectionis. Quarta causa
ꝑm Beda. et Remi. ut ostenderet in quanta gloria erat ventu
ruus ad iuditiū. nam in eam gloriā est transformatus. in qua
postea venturus est tempe iudicij E Tercio querit̄ qua
re ex omnibꝰ ap̄lis tres solū assumpsit scꝫ petrum Jacobū ⁊ Jo
hannem. Et dicenduꝫ est p̄o ꝑm Theo. ꝙ ideo istos assumpsit
tanq̄ꝫ vertices ⁊ eximios ap̄loꝝ. Petꝝ tanq̄ꝫ diligentez ampli
us. ⁊ ꝯstancius confitentem xp̄m. Johem vero dilectū. Jacobū
aūt tanq̄ꝫ theologum magnū ⁊ altiuocum. Scd̄o vt ideꝫ dicit
ideo istos assumpsit qꝛ magis de eis ꝯfidebat ꝙ visionez cela
rent ⁊ nulli manifestarent. Tercio ꝑm Ambro. ideo petꝝ assūp
sit. qꝛ claues regni celoꝝ ei tradiderat. Johes vero qꝛ matrē
in cruce virginem ei ꝯmendare disposuerat. Jaco. at̄ qꝛ primꝰ
soliū sacerdotale erat ascensurus. si veꝝ est ꝙ dicit Am. Tunc
iste iacobꝰ nō fuit filius zebedei. Quarto ꝑm Dam. iō petꝝ as
sumpsit vt ipse voce p̄ris audiret ꝯfirmari suū testimoniū. quo
dixerat tu es xp̄s filius dei viui. Jaco. vero quia an̄ om̄s disci-
pulos erat moriturus. Jo. aūt vt visa dei gloria que non sub
iacet tempi resonaret illud. in principio erat verbum ꝛc Potest
tamen ⁊ aliter dici. petrus em̄ passionem xp̄i abhorrebat. vnde
xp̄o dicenti se debere crucifigi. respondit petrus absit a te dn̄e.
non erit tibi hoc. vt ergo equanimiter portaret xp̄i mortez. vo
luit illi resurrectionis gl̄iam ostendere. Vnde Hie. times inquit
mortem. audi gloriam triūphantis. vereris crucez ausculta an
geloꝝ ministeria. Duos vero reliquos ideo assumpsit vt p̄ue-
niret eoꝝ peticionez qua desiderauer̄t sedere in regno xp̄i. vnꝰ
a dextris eius ⁊ alter a sinistris existimantes regnum celoꝝ esse
mundanū. vt ergo ostenderet illis cuius regni gloriam deside
rent. ideo transfiguratus est ante eos ꝛc

Secunda pars.

Ecundo cū dr̄ Et resplenduit ꝛc. exprimit̄ mirabilis gl̄ia transfigurationis xp̄i q̄ admirabilis fuit et gl̄iosa ꝓpter tria. p̄o in corpis claritate ¶ Vñ dicit: et resplenduit facies eius sic̄ sol: Quia ꝑm Remi. Nihil est in corpibꝰ lucidiꝰ ideo claritas corpis xp̄i d̄ esse sic̄ sol. cū tñ ip̄e sit sole lucidior vt d̄ Eccle. 23. Rr̄onabiliter at̄ ꝯparat̄ claritas corpis xp̄i claritati sol̄ Primo q̄dem q̄ sic̄ in sole est fons luminis corpalis. ita in xp̄o est lumē sp̄uale. Scd̄o q̄ a claritate corpis xp̄i gl̄ificati fulgebūt iusti sic̄ sol in cōspectu dei quēadmod̄ cetera sidera suscipiunt a sole splēdorē. 3° q̄ sic̄ lux solis ē viuificatiua. ita claritas corpis xp̄i gl̄iosa beatoꝝ corpa viuificabit. Considera q̄nta fuerit discipuloꝝ ꝯsolatio. cū viderent eū tanta claritate fulgere. naꝫ vt dicit sc̄tus effrem duos soles oculi discipuloꝝ videbant in monte. vnū in firmam̄to totū mdm illumīantez et alteꝝ qui solū videbat̄ in facie xp̄i. Et attentede ꝙ claritas solis obfuscat oculos et visuꝫ impedit. ita ꝙ nō possumꝰ solis rotā vidē. ꝫ claritas corpis xp̄i ⁊ si maior erat ⁊ lucidior claritate solis. ñ tñ obfuscabat. ꝫ miro mō delectabat aspectū

¶ Deiñ oñdit candorē vestiū: vestimenta at̄ eius facta sūt alba sic̄ nix: Sed q̄ forte diceret aliq̄s ꝙ possent fieri pāni candidi tāq̄ nix aliq̄ artificio. ideo expressius ait Marc. ꝙ ista vestimenta fuer̄t candida velud nix q̄lia fullo non pōt sup terrā candida facere veꝝ q̄ nat̄a superat artē in diuersitate coloꝝ. et in finite q̄si sūt coloꝝ differencie natural̄r ad q̄s nulla tinctura artificialis posset attingere. vt oñderet Lu. ꝙ etiā naturā deficiebat a candore vestimētoꝝ xp̄i. dixit ꝙ factus est vestitus eius albus refulgens nimis. hic ḡ deficit ars et natura. ex quo habet̄ ꝙ illa claritatis gl̄ia beatoꝝ est sup̄ oēm artis industriā ⁊ nat̄e virtutez. Nō ꝙ ista vestimētoꝝ refulgentia emanabat ex claritate corpis xp̄i. qd̄ ñ tm̄ in facie ꝫ totum lucidū erat Vñ dic̄ Effrez. In vestimentis xp̄i ostensū est ꝙ ex toto corpe suo emanabat gloria eius. ⁊ d̄ tota carne refulsit lumē eius. ⁊ de ipso toto fulserunt radij ¶ Scd̄o ista transfiguratio admirabilis fuit et gl̄iosa ex ꝓphetaꝝ p̄ncialitate. Vñ sequit̄ ecce: q̄si dīnitꝰ a ꝓparuer̄t illis scꝫ apl̄is: moyses ⁊ helias: dno vꝫ eximij p̄res veteris testam̄ti. q̄ꝝ primus scꝫ moyses iā antiq̄tꝰ mortuus erat ⁊ aīa ipsiꝰ manebat in limbo. alt̄ v̄o heli. adhuc viuit in paradiso deliciaꝝ: cū eo loq̄tes: Luc. dic̄ ꝙ loq̄bant̄ excessuꝫ eius q̄ꝫ ꝯpleturus erat in irl̄m. i. ꝑm Cirillum loq̄bant̄ de misterio passiōis ⁊ mortis in cruce. Dic̄ Ori. sup li. nūoꝝ. 12. ꝙ moyses tr̄sformatus dño ī monte petens ut pleitudo gentiū itroisset oīs isrl̄ saluꝰ fieret nec loq̄bant̄ de tali materia tāq̄ indicātes xp̄o ea q̄ nesciebat ꝫ ut dic̄ Effrē eū adorabāt ⁊ gr̄as reddebāt de aduentu in carnē. ⁊ q̄ sacr̄m passiōis qd̄ ipso p̄dixerāt videbant ꝙ in pxio erat ꝯplend̄ ꝯpaciebant̄ nihilomiꝰ xp̄o ꝙ sic gl̄iosa facies debebat ꝯspui sic tradi inuidiose iudicari iniuste. flagellari crudel̄r ⁊ ignobil̄r crucifigi. Nō etiā ꝙ gaudiū magnū fct̄m est ꝓphetis ⁊ apl̄is in ipsa ascēsio

ne montis. ñ solũ de tñsfiguracõe xp̄i. ꝫ etiã de mutua visione vt
dic̄ Effez qꝛ vtriusqꝫ testam̄ti pn̄cipes ꝯgregati erant cũ deo abra-
haz. videbat moyses dux iudeoꝝ. xp̄ianoꝝ pn̄cipez petꝝ ꝯsidera
bat helias castus iohem v̄ginem ⁊ vterqꝫ in iacobo laudabat mar
tirij priuilegiũ J Querit̄ vtꝝ moyses ⁊ helias v̄e fuerint ĩ trans
figuracõe. Et dicend̄ q̄ ñ est credend̄ cuidã glose sup Luc. dicenti
q̄ non fuer̄t ibi moyses et helias. ꝫ imaginarie visi sunt angeloꝝ
mĩsterio. hoc em̄ ꝯdicit Hier. q̄ dixit q̄ in transfiguracõe helias de
scendit a paradiso delitiaꝝ aĩa v̄o moysi recessit a limbo ⁊ apparuit nõ
in corpe suo ꝫ in aliq̄ assũpto. Et querit̄ quare apparuer̄t isti duo
pphete. Et dicend̄ ꝑm Crisꝰ. q̄ istius appitiõis q̄tuor cause sũt. Prĩa
qꝛ hoĩes dicebant xp̄m esse Heliã alij vero hieremiã aut vnum ex
pphetis. vt ḡ ostenderet q̄ ipse dñs pphetarũ capita pphetaꝝ ad-
duxit. z. cã qꝛ iudei accusabãt xp̄z d̄ transgressiõe legis Jõ moysꝰ
legislatorẽ voluit sibi assistẽ. accusabat̄ etiã qꝛ vsurpabat sibi diui
nũ honorẽ. Jõ Heliã zelatorẽ diuine glorie voluit apparere in sua
gl̄ificacõe. Nec em̄ illi duo sibi astitissent. si legi aut deo esset ꝯrĩꝰ
Tercia cã vt oñdat se habere p̄tatem vite et mortis. Quarta cã vt
videntes apl̄i eos loq̄ntes de xp̄i passione. intelligant q̄ expediat
hũane saluti eũ debere mori. Qn̄ta forte cã est qꝛ istis duobꝰ pphetꝭ
reuelata fuerat antiq̄tus gloria dñi moysi q̄dem qñ cornuta apparuit
facies eius. Helie vero ĩ monte synai. ꝑm q̄ habet̄. 3. Reg. 19. Ipsi
igit̄ habebant noticiã de dĩna gloria. Et iõ q̄si testes idonei addu-
cunt̄ q̄ gloria corpis xp̄i erat a dĩnitate K Deiñ ostendit̄ q̄d
petrꝰ ceteris feruentior dixerit: Respondẽs at̄ petrꝰ dixit ad ih̄m
dñe bonũ est nos hic esse: tanta erat petrus delectacõe vise gl̄ie ab
sortus q̄ nolebat descendẽ de monte. gustauerat em̄ aliquã scinti
laz dĩne ꝯsolacõis. Pt̄ ⁊ esse alia cã q̄re volebat manẽ in mõte. scie
bat em̄ q̄ xp̄s volebat ire ad mortẽ in irl̄m. ⁊ audiebat moysen et
heliã de h̄ loq̄ntes. cognoscebat etiã q̄ iudei desiderabant xp̄m occi
dere. volens igit̄ ĩpedire xp̄i mortez sũpta occasiõe. cupiebat rema
nere ĩ monte q̄ altus ⁊ securus erat locus. ꝯsiderabat etiã q̄ si iudei
obsedissẽt eos aderat ibi moyses q̄ pharaonẽ deuicit. Aderat etiã
helias q̄ fecit ignẽ de celo descendẽ ꝯburentẽ duos qñquagenarios
q̄ venerant vt eũ caperen. Vad̄ pe. putabat xp̄m valde esse secuꝝ
in mõte: Si vis: bñ dicit si vis qꝛ ñ audebat dicere absolute: faciãꝰ
h̄ tria tabernacl̄a timens reprehendi a xp̄o. Errabat pe. qꝛ electus
erat ad fabricã celestẽ. ⁊ volebat in monte facẽ tabernal̄a: tibi vnũ
: et tñ xp̄s non req̄rebat tabernacl̄m in t̄ris: Moysi vnũ: q̄ ñ req̄re
bat terrestre tabernaculũ cũ esset mortuꝰ: ⁊ helie vnũ: q̄ hĩtat in a-
menis paradisi delicijs. In mar d̄ q̄ pe. nesciebat q̄d diceret. tanta
em̄ erat inebriatus suauitate dĩne gl̄ie. q̄ q̄si ignorans loquebat̄
Vere nesciebat q̄d diceret. Moyses em̄ et Helias ñ indigẽt taber
nacul̄. Nec talibꝰ q̄lia preparasset petrus forte scz de ramis arboꝝ
L Sed dubium etiam est q̄re petrus non fecit mentionem
de tabernaculo pro se et alijs discipulis. Et dico forte propter duo

duo. Primo quia illa visio glorie ita eū rapuerat ꝙ sui oblitꝰ erat ⁊ ceterorꝫ discipulorꝫ qui gloriosi nō erant aut forte ꝯsidebat ꝙ xp̄s eum in ꝓprium recipet tabernaculuꝫ. Vnde etiaꝫ attende ꝙ non ꝯsiderabat petrus qđ deberet manducare et bibere ita em̄ saciatus erat ꝙ non credebat vlterius esurire. Item queritur quō petrus cognouerit moysen ⁊ heliam quos nunq̄ viderat. Et dicendū ꝙ sicut lux solis exterior habet facere vt cognoscamus om̄s colores. ita claritas gl̄ificationis habet vt ducat animū in noticiā oīm cognoscibiliuꝫ vnde in patria omnes mutuo se cognoscunt qui nunq̄ se nouer̄t. virtute autēꝫ istius claricatꝭ gloriose que apꝓuit in transfiguratione dn̄i cognouit petrus moysen ⁊ heliam. Tercio ista transfiguratio gl̄iosa fuit et ammirabilis ex reuelata diuina maiestate. sicut em̄ vebuꝫ se reuelauit in carne splendenti ita spūssanctus in nube lucida. pr̄ vero in voce magnifica. Vn̄ dicit: Adhuc eo loquente: licꝫ ꝟm Ambro. loqueret̄ petrus ex feruore dilectionis nesciebat tamē quid diceret. ideo responsione dn̄i non meret̄ sed q̄si interrumpunt̄ verba eius qꝛ: Ecce nubes lucida obumbrauit eos: q̄rebat petrus terrenū habitaculum et celeste obumbraculū affuit Et nota ꝟm Ambro. ꝙ ista nubes nō fuit tanta ex caliginosis istis vaporibꝰ. Sed ꝟm Bali Ex vehementia lucis ꝓcessit quia sicut fumus est ab igne. ita ista nubes est a luce. Item nō ꝙ spiritus sanctꝰ in ista nube apparuit. sic̄ apparuit in specie colūbe qn̄ xp̄us baptisatus fuit. ⁊ in linguis igneis sup̄ apl̄os in pentecosten M Deinde ostendit quō manifestauit se deus pr̄ Et ecce vox de nube dicens: non ꝙ deꝰ pr̄ habeat os ⁊ dentes ⁊ linguā ad formandā vocem. ꝫ vocēꝫ illā creauit de nube: hic est filiꝰ meus: nō filius adoptione ꝫ ꝑ naturam: dilectus: In Mar. đ filius meus carissimus. vere dilectus. qꝛ ex sub̄a patris genitus. vere carissimus qꝛ solus est vnigenitus. cui emꝫ aliqn̄ angelorum dixit. filius meus es tu ego hodie genui te: in quo mihi bene ꝯplacui: .i. quē generando amo. ⁊ in ipsa generacōe et amore mihi cōplaceo. qꝛ ꝟm Eriꝰ. in eo requiesco et eum accepto: ipsuꝫ audite: ecce pr̄is imperiuꝫ de audiendo filio. i. ꝟm Remig. recedant vmbre legales et typi ꝓphetarꝫ et solū euangelij sequimini coruscū lumen. siue ꝟm eundē ideo dixit ipsum audite. vt ostenderet xp̄m esse. quem predixit moyses dicens. prophetam suscitabit vobis dominus de fratribus vestris ipsuꝫ audietis Vel ꝟm Hilarim. Ipsum audite tanq̄ idoneum taliuꝫ preceptorꝫ auctoreꝫ. qui seculi damna. crucis voluntatē obitū

corpis ⁊ post hec regni celestis gl̄iam facti confirmat exemplo Deiñ ostendit̄ hūana fragilitas: ⁊ audientes discipuli: petrus ꝯfitetur se hanc vocem audisse in scd̄a canonica·i·ca· Hanc vocē nos audiuimus de celo allatam· cū essemus in monte scto cum eo: ceciderunt in faciez suā: quia hūana fragilitas vt dic̄ Hie. conspectū maioris glorie sustinē non pōt: ⁊ timuerunt valde· ad hanc vocem vt dicit Effrē· fugierunt ꝓphete· ceciderunt apl̄i et timuerunt tonitruū quidē terribile fuit, vñ ex ipsa voce t̄ra sub ipso ꝯtremuit N Sed querit hic Crisꝰ· Quaē discipuli tm̄ timuer̄t audita voce· cū non inueniat̄ aliquē timuisse xp̄o baptizato qñ eadem vox intonuit· ⁊ respondet ꝙ multe dispositiones erant hic in terrorem que ibi non fuer̄t· scz solitudo altitudo montis· locus sepatus et occultus· silentiū multū ⁊ trās figuratio stupore plena lumen puꝝ ⁊ nubes extensa· erāt etiā quasi attoniti ex visione ꝓphetaꝝ. vnde facile territi sūt audientes vocez ⁊ nullū videntes. Deinde ponit̄ apl̄oꝝ confortatio: et accessit ih̄us: iazablata claritate transfigurationis· resoluta nube· ⁊ ꝓphetis regressis ad suas mansiones: ⁊ tetigit eos: vt tactu efficacissimo eos ꝯfortaret: dixitq; eis: vt etiā verbis cōfortaret consolatorijs: Surgite ⁊ nolite timere: dulcis amicus est xp̄s· qui pie ꝯsolatur ⁊ potenter adiuuat: leuantes at̄ oculos suos quos in terra defixerant: neminē viderunt nisi solum ih̄m: ⁊ eum in ꝯsueta vider̄t figura. Nam ꝑm Hiero· ad vocez patris fugierunt ꝓphete· qꝛ si ꝑstitissent· dubiū esset forte an de altero eoꝝ vel d̄ xp̄o illud deberet intelligi. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui ꝛc.

Tercia pars·

Ercio cum d̄. Et descendentibꝰ. Tangit̄ mandatum visionis occultande. vnde dicit: ⁊ descendentibꝰ illis de monte: forte dolebat petrus descēdere qui dixerat bonū est nos hic esse: p̄cepit illis ih̄s dicens: cui9 p̄cepto erat obediendum· paulo em̄ ante dixerat deus pr̄ ipsuz audite: nemini dixeritis visionez: admirabilez· gl̄iosam· ⁊ venerabilem: donec filius hoīs: qui paulo añ dictus est filius dei: a mortuis resurgat: in quo suā p̄dicit mortem ⁊ resurrectionez Nota ꝙ plurimi sunt cause quare precepit vt nemini dicerent. Primo ꝑm Hiero· ne dictum esset incredibile ꝓpter rei magnitudinem. Secundo vt dicit Theo. ne scandalizarent̄ hoīes audientes de christo tam gloriosa· qui visuri eum erant crucifixum. Tercio ꝑm Remigiū· quia si maiestas illius fuisset diuulgata in ꝓpl̄o plurimi impedissent passionē eius. Quarto ꝑm Hilariū

quia tunc debebant esse testes diuinitatis christi cuꝫ spũsancto fuissent pleni. Quinto ꝑm Dam. qꝛ alij discipuli xp̄i adhuc imꝑfecti fuissent ꝯtristati ꝙ hanc visionem nõ vidissent et iudas magis fuisset incitatus ad ꝓditionem saluatoris. Sexto q̇a resurrectio xp̄i fuit dubitabilis multũ. ideo reseruata fuit ista visio illo tp̄e diuulganda qñ maxime oportebat ipsi resurrectiõi testimoniũ adhibere cui prestabat argumentũ non modicũ ip̄a gloria transfigurationis. verba em̄ suo tempe dicta sunt aurea prolata lingua argentea. Prou. 25. mala aurea in lectis argẽteis qui loquitur verbum in tempe suo. Rogemus ergo deũ.

Dñica Tercia quadragesime Sermo. xxxi

Erat ihesus eijciens demoniũ et illud erat mutum Luc. 11. hoc idem legit̄ Mat. 12. ⁊ Mar. 3. Sicut ꝑ potentiam opprimunt̄ rebelles. ita ꝑ sapientiã falsarij ꝯuincunt̄ ex quadruplici victoria merito quilibet est laude dignus. vnde saluator noster potenter eijecit demonez. ⁊ sapienter falsam ꝯfutauit calũniam. ideo mulier quedam deuota in fine huiꝰ euangelij in laudem ipsius prorupit. In quo euangelio premittit̄ xp̄i potencia inuincibilis. cui nihil resistit. deinde additur eius sapĩa inestimabilis qua oĩa inspicit ibi: Ipse aũt vt vidit: Vltimo postponit̄ ipsius laus venerabilis in qua fides ꝓficit ibi: Factũ est aũt cũ hec diceret ꝛc. A

Circa primũ duo tangunt̄. primũ ẽ miraculi opatio: Erat ihs eijciens demoniũ: demoniũ interpretat̄ ꝑitus ⁊ accipit̄ ꝓ malo spiritu qui multis astucijs ⁊ cautelis atq; fraudibꝰ edoctus est vt fallat ⁊ decipiat. Vnde de ipso d̄ Gene. 3. Serpens erat callidior. i. astucior cunctis animantibꝰ terre. Nota ꝙ demon primo eijectus fuit de celo empirreo in quo stare nõ poterat ꝓpter suã supbiam. Eze. 28. Eiecite de monte sancto meo. Cecidit aũt ꝓ nostra vexatione in terrã. ꝓpter qd̄ in eiectione ipsius auditꝰ ẽ in celo clamor angelorꝫ Apoc. 12. ve terre et mari qꝛ descendit diabolus ad vos hñs iram magnã sciens ꝙ modicũ tp̄s habet Diabolus aũt in mundo isto tria sibi subripuit a quibus iterũ eijecit eũ xp̄s. Primo diuinũ honorẽ per cultũ ydolatrie. a quo illum eiecit xp̄s merito sue passionis. Joh. 12. Nunc princeps huius mdi eijcietur foras. Et Zach. 13. Auferam inquit spũm ĩmundum de terra. Scdo tanq̄ crudelis tyrãnus subripuit sibi dominium corporis hominis. quia etiam corporaliter vexabat hoĩes. sed eiecit illũ xp̄s diuinitatꝭ impio Mat. 1. curauit mltos qui vexabant̄ varijs languoribꝰ. Et demonia multa eijciebat.

Subintrauit etiā cor hominuz peccantium inhabitans in eis ꝑ peccatū Apoc·18. cecidit babilon magna· qꝛ in suā ɔfusionez anima cadit per pctm·et subdit. facta est habitatio demonioꝝ Sed ab ista sua habitatione eiecit xp̄s demonez· et eiicit isto sacro tpe quadragesime per pniam immittendo gr̄am ɔtretionis que est fumus demonē exterminans. Tob·6. Fum9 cordis eius exterminat om̄e genus demonioꝝ. ꝑ ɔfessionem etiam q̄i de cord̄ demonē eijcimus expuendo· ⁊ tunc aīa nostra efficitur sacratū templuz qd̄ inhabitat spūs sanctus·1·Coꝝ·3· Templū dei estis ⁊ spūs dei hītat in vobis B Deinde ostendit ɔditionem demonis: ⁊ illud erat mutū: dicit autē demonium mutū vt dicit Titus ꝙ tollat auditū et verbum· sicut aliq̄ herba d̄ pestifera eo ꝙ corpus sua virtute reddit infirmū. Nota ꝙ demon d̄ esse mutus tribo modis· q̄bo facti pctores obmutescē Primo mutus est a laude dei ⁊ gr̄aꝝ actione nam cuz laudent deum sil̄ astra matutina ⁊ iubilent om̄es filij dei· Job·38· Iste tamen ꝑ inuidiam obmutuit a laude dei Ysa·38· Quia nō infernus ɔfitebitur tibi· nec mors laudabit te· hoc etiā modo plurimos homines diabolus facit mutos· vt beneficijs receptis non reddant gr̄am laudis· ꝫ sunt sicut porcus qui nō reddit gr̄as pascenti· sed etiā comedendo semꝑ murmurat. Scd̄o mutus est ad veꝝ loquenduz qꝛ ab initio in veritate nō stetit ⁊ ē mendax et pater mendacij Joh·8· Hoc etiā modo multos facit mutos qui veritatem quam nouerunt tacent· ⁊ semꝑ falsa ⁊ mendacia loquunt Act·5 Temptauit sathanas cor tuū mentiri spūiscto Tercio diabolus est mutus ad veniā petendā de sua transgressione· induratū est enim cor eius vt per pniam molliri nō possit· Job·40. Cor eius indurabit q̄si lapis ꝛc. Vnde legit ꝙ quidam heremita bone simplicitatis diuicius orauit deuz pro venia demoni impetranda. Et responsū est sibi ꝑ angelū ꝙ deus erat paratus remittere penā si demonez peniteret de culpa· cum heremita gauisus est sperans inducē demonē ad pniam et quesiuit longo tpe diabolum ꝑ heremū cui tandem appuit dicens· quid queris monache. cui ille· quero diabolū. ecce ego inquit: quid me vis. volo dixit monachus te inducere ad penitentiam· quia deus paratus est remittere culpam et tollere penam. Indignatus diabolus nequaq̄ inquit ego petam veniam· sed ipse peniteat qui me tanto tempe facit cruciari ⁊ cete· Et sicut diabolus mutus est ad penitentiam· ita linguas multorum ligat visco malicie ne confiteantur· et petant veniam de peccatis. Quidam enim obmutescunt pudore criminum· quidam em̄ timore satis-

factionis. quidaz ex negligentia. quidam ex ꝓposito ꝑseuerādi
in pcto. quidam vero ex spe vite longioris. Sed videte q̄ vicio
sa sit illa taciturnitas. si em̄ aliquis esset malis repletus hūo-
ribus. nec curari posset nisi ꝑ flebothomiā valde esset muliebris
si per verecundiā demonstrandi nudum brachiuz vel ꝓpter pu-
dorem putrefacti sanguinis emanantis flebothomiam recusaret
pusilanimis esset si ꝓpter puncturā timeret. immemor sui si neg-
ligeret. fatuus si haberet ꝓpositu retinere ipsos malos hūores
presūptuosus si ɔtra artem medicine curationez ꝓlongaret. et
ideo viciosum est valde. q̄ aliq̄s nollet apire venam cordis sui
vt per ɔfessionem exeant corrupta opa que sūt causa mortis. ⁊
iustum valde est pocius sic velle flebothomari q̄ mori in eternū
Prou. 10. Vena vite os iusti. os aūt impioꝝ opit iniquitatem
C Nota etiam q̄ iste demoniacus nō soluz erat mutus. sed
vt dicit Mat. erat etiā cecus. Theo. aūt dicit q̄ onis mutus a
natiuitate etiā surdus est. vñ iste demoniacus surdus erat. Et
sicut diabolus faciebat eū esse mutuz. ita etiam surdū et cecum
eum fecerat. vnde Cris. magna inquit ⁊ miranda est nequitia
demonis vtꝝ ingressum opilauerat ꝑ quē ille crediturus erat
scz auditum et visū ⁊ tercio linguam ne ɔfiteretur. istos etiam
duos spūales sensus tollit diabolus pctoribꝰ. excecat em̄ eos
interius. quia cū creatus sit oculus mentis ad spūalia ɔtemplā-
da. excecauit tñ peccatores malicia eoꝝ Sap. 3. Certe magna
est cecitas auari qui non ꝑcipit pecunie fraudem. cecat̄ inuidio-
sus qui reputat alterius bonū esse sibi preiuditiū. cecatur vana
gloria gl̄iosus qui querit gloriaz vbi non est querenda. cecat̄
luxuriosus qui non ɔsiderat q̄ feda sit carnis voluptas. Amor
iste carnalis excecauit sampsonē. deijecit dauid. infatuauit salo
monem. vñ bene dixit quidam. nil bene cernit amor videt oīa
lumine ceco. Credit amor cecus dedecus esse decus. Non fuit ce
catus isto amore beatus latinus eps cathalanens de quo refert
mgr̄ Otto in sua sūma de penitencia q̄ adhuc habet oculos ita
claros in sepulcro sicut qñ viuebat. quia reginā francie impu-
dicam sedentem ꝓpe eum cū indignatione respexit dicens. Nō
debent mulieres sedere sic prope epos et ita impudice aspicere.
Item diabolus facit pctores surdos vt nō audiant xp̄m pulsa-
tem ad cor vnuscuiusq̄ volentem sibi apiri vt inde demonē eij-
ciat. non audiunt p̄dicatorem corripientē tanq̄ incorrigibiles
non audiunt scripturam penas inferni cominantez tanq̄ insen
sibiles. non audiunt deum celeste regnum promittentez tanq̄
oīa bona ɔtemnētes p̄s. ꝓ nihilo habuerūt terrā desiderabilem
De omnibꝰ istis dici potest. aures hñt et non audient. qꝛ facti

sūt sicut aspis surda ad vocem incantantis obturans aures su-
as D Deinde adducit miraculi euidentia: Et cū eijecis-
set demoniū locutus est mutus: quia em̄ demon faciebat hoīez
mutū. ideo xp̄us tanq̄ sapiens medicus curauit morbū expellē-
do causam infirmitatis. ipse em̄ aperit os mutoꝝ ⁊ linguas in-
fantium disertas facit. Nota q̄ q̄nq̄ miracula facta sunt in isto
homine. Primū q̄ curatus fuit a demonis vexatione. Scd̄z vt
dicit Mat. quia visuz recepit. Tertiū q̄ recepit auditū vt dic̄
Tytus. Quartū quia recepit facultatē loquendi. Sed q̄ aliq̄s
posset hr̄e facultatem loquendi qui adhuc non loqueret. si lo-
qui non didicisset. Ideo q̄ntuz miraculum est. q̄ iste qui nec lo-
qui didicerat. nec vnq̄ audierat amicos loqui statim locut⁹ ē
Scd̄o ponit triplex dispositio astantiuz. quidam em̄ admirati
fuerunt q̄si credentes. quidā vero dubij miraculuz temptantes.
sed quidā maliuoli opus calūniantes. Vnd̄ dicit: Et admirate
sunt turbe: Est aūt admiratio inconsueti effectus occulta causa
Et ideo turbe hoc miraculū in aliquid maius hoīe referebāt. vn̄
in Mat. d̄ Stupebant om̄s turbe ⁊ dicebant: nunq̄d hic est fi-
lius dauid. Glo. ob misc̄diaz inquit ⁊ beneficia filiū dauid pre-
dicant. E Deinde ponit quō aliqui calūniati sunt mira-
culum: Quidaz at̄ ex eis dixerunt. Mat. et Mar. dicunt istos
fuisse scribas et phariseos: In beelzebub principe demonioruz
eijcit demonia: Turbe laudauer̄t miraculuz. pharisei at̄ nō po-
tentes negare publicū miraculuz factū conati sunt illud puertē
dicentes q̄ virtute demonis facta esset eiectio. Nō q̄ Ninus ci-
uitatis niniue conditor ꝓpter ꝯsolationez de morte beli p̄ris sui
statuam fecit in honorem p̄ris. ad quā fugientes malefactores
veniam merebant. vnde ipsaz statuam cepert reuereri. ⁊ tandē
succedente tp̄e diabolo instigante diuini honores ipsi statue sūt
attributi. ⁊ sic incepit cultus ydolatrie. vt dicit Sapie. 14. hūc
deum caldei appellabāt Bel. palestini baal. moabite beelfegor
diuersis vocibus secundum diuersitatem linguarum. Sed iudei
derisorie vocabant ihesum Beelzebub. id est deum. vel virum
muscarum. quia magna multitudo muscaruz erat in templo ei
dicebant iudei habitare principem demonioꝝ ꝓpter tria vel q̄
us propter sordes cruoris immolati. In hoc autem simulachro
in eo fuerat idolatrie principiū. aut quia cultus eius erat gene
ralis apud omnes gentes. licet em̄ quelibet natio speciales ha-
beret alios deos. hunc tn̄ omnes velut vniuersalem deū vene-
rabant. vel certe quia nullum ydolum repiebat̄ efficacius isto
Attende q̄ta fuerit ista ꝯtumelia qua iudei reputarunt xp̄m

velut maleficū et maguz qui in virtutet demonis facere mirabi
lia. Et valde est mirabile vnd̄ moti fuerint iudei dicere hec xp̄o
Et est dicenduz q̄ iudei nō credebant xp̄m hec fecisse in vritute
demonis. nulluz em̄ signū apparebat de hoc. ꝫ tñ agitati stimu
lis inuidie non ꝯsiderarunt an dicerent verꝫ vel falsum. duz tñ
aliquo modo possent viciare miraculū. vnde Criꝭ. Inuidia nō
querit quid dicat. sed solū vt dicat. Itez nulla inquit malicia ē
peior inuidia. adulter in breui complet pct̄m suū. inuidus autē
nunq̄ quiescit. ꝫ sic̄ scarabei nutriunt̄ stercore ita inuidi aliorꝫ
infortunijs. ⁊ ideo ꝭm Remig. solo odio moti et inuidia nihil
sordidius inuenientes qd̄ obicerent dn̄o. dixerunt q̄ in beelze
bub eijceret demonia. Vñ nota q̄ in ista ꝯtumelia peccato pec
cauer̄t grauissimo scz in spūm sanctū ꝭm q̄ d̄ in Mar. quia resti
terunt veritati quam tñ cognoscebant. ⁊ ideo saluator aggra-
uat peccatuz eorꝫ vt ptz ꝭm Mat. ⁊ Mar. in isto loco. vbi di
cit q̄ quicūq̄ dixerit ꝯtra filium hoīs remittet̄ ei sed quicūq̄ di
xerit verbū ꝯtra spūm sanctum. i. ꝯtra id qd̄ spūs sanctus apte
cordi demonstrat non remittit̄ ei nec in hoc seculo nec in futuro
Deinde ponit̄ quō aliqui non tm̄ deuiabant sed querebāt expe
rimentū miraculi: Et alij temptantes: cū tñ scriptum sit nō tem
ptabis dn̄m deum tuū: signū de celo querebant: quasi dicerent
nescimus in qua virtute operis mirabilia. sed si aliud mirabile
signū in celo feceris. sicut moyses colūpnaz ignis in aere. Josue
vero fecit solem stare immobilē. Helias aūt fecit ignem de celo
descendere ad ꝯbustionem inimicorꝫ suorꝫ. Ezechias fecit solez
retrocedere. si aliud inquiunt sil̄e istis feceris tūc credemus q̄ di
uina virtute mirabilia facias. sed qꝛ ipsi nō desiderabant signuz
vt ex hoc crederent. sed magis vt delectarent̄ in nouitate mira-
bilium. ideo non dedit eis signū in celo. Secunda pars.

Secundo cum dicit̄. Ipse aūt vt vidit. declarat̄ inesti-
mabilis xp̄i sapientia. per quā om̄ez ꝯuicit calūniaz
Et tria facit. primo tangit vnū qd̄ est diuinitatis ar-
gumentū ex quo pōt satisfieri his qui petebāt signuz
de celo: Ipse autē vt vidit cogitationes eorꝫ dixit eis: qꝛ em̄
opinio eorꝫ vt dicit Criꝭ. valde erat irrationabilis. q̄ in beel
zebub eijceret demonia. Ideo pharisei metu mltitudinis nō au
debant diuulgare. sed in animo suo vertebant. dn̄s autē vt ait
Hiero. non ad dicta sed ad cogitata respondit. vt vel sic cōpel-
erentur credere potencie eius qui cordis videt occulta. hoc em̄
non potest demon nec aliqua creatura. Heb. 4. Omnia nuda ⁊
apta sunt oculis eius. nec ē vlla creatura inuisibilis in ꝯspectu

eius. Secundo quinque rationibus mansuete ostendit xpus quod non eijcit demonem in virtute demonis. sed virtute dinitatis. Prima ratio sumitur ex his que appent in comitatibus hoim et est talis omnis coitas hoim inter se diuisa non pot durare siue sit ciuilis et politica vt est regnu. siue fuerit iconomica qlis est regimen domus et familie. constat aut quod diabolus habet regnu suuz. ergo si diuisio est in regno eius. vtpote quia alter alterum eijciat tunc certe regnu tale stare non poterit sz hoc est falsu. manet ergo regnu diaboli. imo maximaz ptem habet in hoibus. ergo sequitur quod in virtute demonis non eijcio demonia hoc est ergo quod dicit: omne regnu: vbi habes comunitatez politicam Et : in seipm: hoc est contra seipsum: diuisuz desolabitur et domus: vbi habes coitatem iconomicam si fuerit supple diuisa contra aliam domu: supra domum cadet: ita vt vtraque vadat in ruinam. Nam vt dicit Salustius. sic concordia parue res crescunt. ita dicsordia maxie dilabuntur. Et addit ad ppositum: Si ergo sathanas in seipm diuisus est: quod contingit si alter alterum eijcit: quo stabit regnu eius: certe stare non poterit. hoc aut totum sequitur: quia dictis: impudenter et sine ratione: in beelzebub eijcere me demonia. Secda ro est talis. non sum ego minoris virtutis quam apli mei quibus ego dedi virtutez eijciendi demones sed vos creditis quod dina operentur virtute. quia nunquam imposuistis eis quod eijcerent in beelzebub. ergo in virtute dei etiam ego eijcio demonia. hoc est ergo quod dicit interrogatione racionando: si autez ego in beelzebub eijcio demonia vt dicitis: filij vestri: i. apli mei nati ex vobis: in quo eijciunt quod si dixeritis in beelzebub. quare ergo non columniami opus eorum Si vero dixeritis quod in virtute dei hoc idem de me debuissetis sensisse. et certe verum est quod in virtute dei eijciunt apli demones: ideo ppter hanc ipsam virtutem quam hnt diuinitus: ipsi iudices vestri erunt: quia sicut per istam virtutem demones eijciunt. ita per eandem vos demoniacos iudicabunt in condemnationem. promisit enim xps aplis. sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus isrl. si enim apli habent virtutez sup angelicos spus. multoplus super hoies. i. Corum. 6. Nescitis inquit apls. quam angelos iudicabimus. quantomagis secularia. Vel vt dicunt Beda et Hier. Filios eorum appellant exorcistas illius tpis. Nam salomon vt dicit Josep. ppter suam sapiam adinuenit quedam carmia pauca verba continentia et quosdam caractares quos faciebat sculpi in gemmis. et si radix cuiusdaz herbe supponebatur ipsi gemme valebat ad expulsionem demonis. vnde exorciste qui habebant offitium coiurandi demones predictaz gemam caractari huius sculptam

radici antedicte herbe suppositam · ponebant in ore arepticij et
paucis illis verbis salomonis prolatis adiurabant demonez ·
vt exiens subuerteret peluim aqua plenā in medio positam in
signū sue eijectionis · ⁊ sic fiebat. Et hoc dicit Josephus ꝓprijs
oculis se vidisse coram tyto ⁊ vespasiano · cū capta esset hierl̄m
Si igit̄ iudei credebant ꝙ exorciste eijcerent demonem virtute
dei. hoc idem debuissent credere de xp̄o · ideo ipsi exorciste erūt
iudices iudeorꝫ · quia ex ipsis exorcistis sumittit̄ causa quare iu-
dicandi ⁊ ꝯdemnandi sint iudei. Tercio rō est talis · regnū dei
debet destruere regnū diaboli · sed regnū dei est intra vos qꝛ iu-
ditio vestro cū alie nationes ꝑtineant ad regnum diaboli. vos
soli estis regnū dei · ḡ si inter vos operoꝛ eiectionē demonis hoc
nō est nisi in virtute dei cui⁹ estis regnū · ⁊ hoc est qd̄ dic̄: Por
ro si in digito dei: i · in spū dei · vt habet̄ in Mat · Spūs em̄ di-
uinus in opandis miraculis digitus appellat̄. vñ magi phara
onis de miraculis moysi et aaron que dei fiebant virtute dixe-
runt. Digitus dei est hic · Exo · 8: Eijcio demonia ꝓfecto pro-
uenit in vos regnum dei · i · estis regnū dei. ⁊ vt habeatur forma
rationis ponat̄ ꝯsequens pro antecedente hoc mō · porro si ꝓue
nit in vos regnum dei ꝓfecto in digito dei eijcio demonia ⁊ est
modus coloratus argumentandi in rethoricis · qñ consequens
est nocius añcedente saltem reputatione hoīm H Quarta
ratio magis est manifesta ꝑm Mat ⁊ Mar · ⁊ ē tal̄. nullus pōt
violenter tollere aliena nisi possessorem vincat et superet ꝓpria
vritute. sed ꝯstat ꝙ ego violenter tollo a demōe ea q̄ possidet
eijcio enim eū a possessionibꝫ suis · ⁊ in vsum meum conuerto.
ergo oꝫ vt vincam et superem euꝫ priuis ꝓpria virtute. vnde
dicit · Cum fortis armatus: fortis est diabolus in natūalibus ·
Dañ · 2 · Ecce bestia terribilis ⁊ mirabilis ⁊ fortis nimis dentes
ferreos habebat magnos cōmedens atqꝫ cōminuens · ⁊ reliqua
pedibꝫ ꝯculcans. Ecce em̄ armatus · cui⁹ arma sunt omīa ista
mundana. nam pulcritudo est sagitta qua vulnerat cor ꝑ ꝯcu-
piscentiā. diuitie sunt gladius quo occidit ꝑ auaritiam ⁊ sic q̄
cunqꝫ alia tempalia · sed licet armatus sit diabolus ad offensio-
nem · caret tñ armis defensionis. ⁊ ideo armati ꝯtra eū inceda-
mus · 2 · Coꝛꝛ · 10 · Arma nr̄e milicie non carnalia sunt ꝫ poten
cia deo ad destructionem munitionū: Custodit atrium suū: no
mine Atrij domū oportet intelligi vt habet̄ in Mat. Atrium
diaboli est iste mundus quē diabolus custodiebat. sicut tyran
nus custodit ciuitatem ne sibi tollat̄: In pace sunt omnia que
possidet: in pace sunt quia nemo resistit · sed ista est mala pax

malum est eñ facere pacez cũ serpente. qꝛ ꝯuersatio ei⁹ ꝑiculosa est. melior est enim tuta guerra q̃ dubia pax. taliter igit̃ dominabatur diabolus. Sed attendamus eiectionẽ eius: si aũt fortior illo: iste fortior xp̃s est. 1. Reg. 2. Non est fortis sicut de⁹ noster: supueniens: desuper venit xp̃s qui descendit de celo in mundu3. Joh. 3. qui de celo venit sup omnes est: vicerit eum: Apo. 5. ecce vicit leo de tribu iuda: vniuersa arma ei⁹ aufert in quibꝰ ꝯfidebat: abstulit xp̃s diabolo arma ⁊ reliquit eu3 inermem. abstulit luxuriam prebendo castitatẽ. abstulit auaritia3 in ꝯtemptu diuitiaꝝ. abstulit sup̃biam per hũilitate3 ⁊ sic de reliquis. ꝫ tñ adhuc fatui hoĩes ponunt gladiũ in manu diaboli et perimunt̃ ab eo: ⁊ spolia eius distribuet: Spolia demoĩs erant aĩe quas rapuerat. sed xp̃s abstulit sibi illa spolia et distribuit ea in regno ecclesie militantis ⁊ triũphantis in diuersꝭ dignitatibꝰ ⁊ premijs. quosdam quide3 apl̃os. quosdam vero martires. quosdã vero doctores. alios vero ꝯtinentes. ⁊ sic diuersis modis. p̃s. Ascendens in altũ captiua3 duxit captiuitatem. dedit dona hoĩbus J Quinta rõ talis est. Ego non operor virtute illius. qui mihi ꝯtrarius est voluntate et actu. ꝫ diabolus his modis est mihi ꝯ̃rius. ergo nec auxilio nec v̄tute ipsius eijcio demonia. minore3 ꝓbat in lr̃a q̃tum ad vtranq̃ ꝑtem eius. et p̄o ostendit q̃ diabolus dissentiat a xp̃o in volũtate: Qui non est mecũ: .i. qui non habet vnã intentionẽ mecũ. vt quod ego volo ipse velit: ꝯtra me est: sine dubio hoc veritatem habet. qꝛ oĩs creatura tenet̃ se ꝯformare dĩne voluntati. et ideo ipsa nõ velle que vult est ꝯ̃ria velle. ꝓbat etiam aliam ꝑtem: ⁊ qui non colligit mecũ dispgit: venit xp̃s dispersa colligere. Sicut d̄ Jo. 11. Jhesus moriturus erat. vt filios dei q̄ erãt dispersi aggregaret ĩ vnũ. sed etiã diabolus collecta dispersit. Jo. 10. lupus rapit et dispergit oues. Tercio postq̃ xp̃s reprobauit falsam calũniam. nunc ꝭm q̃ dicit Cirillus vt ꝑfecte disputationez terminet ostendit vnde mouebant̃ iudei q̃ hoc sentirent de xp̃o. scz q̃ eijceret demones in virtute beelzebub. ⁊ cã est quia erant peiores q̃ vnq̃ fuerant tempe preterito. ⁊ maiori demonũ multitudine possidebant̃ q̃ etiam ante legem. vnde demones incitabant eos vt inuidiose talia loqurent̃. ⁊ hoc est qd̄ dicit: Cũ immũdus spũs: d̄ diabolus spũs ꝭm naturaz. sed dicit̃ ĩmundus. qꝛ ĩmundas cogitationes nobis suggerit ⁊ qꝛ nostris ĩmundicijs delectat̃. sicut porcus qui voluptat̃ in limo. exierit ab hoĩe: sub noĩe hominis totum intelligit iudaicũ ꝓpl̃m nam vt dicit Cirillus. Cu3 habitarent inegipto spũs ĩmund⁹

erat in eis qui postea ab eis recessit qñ mactauerunt agnum in figura xp̄i. ⁊ liniti sunt eius sanguine. ⁊ qñ in monte legem acceperunt: ambulabat ꝑ loca inaquosa: loca iniquosa arida sūt Et ideo in Mat. scriptū est ꝑ loca arida. Loca ista arida fuerūt gentilium corda ⁊ paganoꝝ. que nullo erāt gr̄e imbre irrigata. talia corda ꝑambulauit diabolus ritū ydolatrie. ⁊ criminuꝫ maculas īmittendo: querens requieꝫ: non em̄ potuit quiescere in iudeis. ⁊ ideo querebat sibi requiem in gentilibꝰ. Deiñ ostendit reditū demonis: ⁊ nō inueniens dicit: Nam ꝟm Rabanuꝫ putabat diabolꝰ se ꝑpetuaꝫ q̄etez hr̄e in gentibꝰ. ꝫ appente dei filio in carne qꝛ gentilitas credidit. ideo in eis quiescē non potuit. vnde dic̄: Reuertar in domū meā vnde exiui: .i. ꝟm Hier Non possum quiescē in gentibus. sed habeo iudaicam domum vnde exiui tp̄e moysi. ad illos volo reuerti tempe xp̄i: ⁊ cū venerit inuenit eā scopis mundatā ⁊ ornatam: vacabat enim iudaicus ꝓplus. quia veniente xp̄o cessauit oīs ritus legis eoruꝫ circūcisio. sacrifitia et cetera cerimoīalia. nec volūt exercitari ī lege xp̄i. Erat etiā mundatus ꝓplus ille scopis. scopa em̄ nō tollit tenaces sordes sed supficiales. ita iudei mūdabant sola exteriora. intus erant sordidi Mat. 23. Ve vobis scribe et pharisei ipocrite qui mundatis qd̄ deforis est calicis et ꝑapsidis. intus autem pleni estis rapina ⁊ immūdicia. erat nihilominꝰ iudaicus ꝓplus ornatus quibusdā exterioribꝰ obseruancijs diuine legis: et tunc vadit ⁊ assumit septē alios spūs: sicut virtꝰ spūs sancti distinguit̄ in septem spūalia dona. Isa. 11. Ita virtus diaboli est in duobꝰ p̄ncipalibꝰ vicijs: nequiores se: vere vitium nequius est diabolo. qꝛ diabolus sultē natūaliter bonus est. ꝫ ip̄a vicia natura sunt pessima: et ingressi habitant ibi: incolūt demones vt dicit Criꝫ. peiores prioribꝰ iudaicam genteꝫ. Naꝫ antiquitus seuiebant ↄtra ꝓphetas. postea vero dn̄m ꝓphetaꝝ occiderunt. ⁊ nunc in synagogis xp̄m blasphemant: ⁊ fiūt nouissima .i. posteriora opa: hominis illius peiora prioribꝰ: ꝙ v̄o hoc totū de iudeis intelligendū sit. ptꝫ ꝟm Mat. vbi sequit̄. sic erit huic generationi pessime. non dubiū est quin iudei fuerint peiores tempe xp̄i. ⁊ etiam tp̄e presenti q̄ꝫ vnq̄ꝫ fuerint. Et iō ꝟm Criꝫ. peiora sustinuerunt a tyto ⁊ vespasiano q̄ꝫ vnq̄ꝫ fuerint passi in egipto vel babilonia ꝛc.

Tercia pars.

Ercio cū dicit̄. Factum est aūt. tangit̄ laus venerabilis de humanitate xp̄i: Factum est at̄ cū hoc diceret: rationabil̄r et subtiliter eos ↄuincens: extollēs vocē .i. in altum eleuans vocem. Accensa fuit hec mulier

suauitate verboꝝ xp̄i · vnde a laude se continere non potuit · in quo ptz q̄nta fuerit in ea mentis cōfidentia · qz vt dicit Beda scribis & phariseis temptantibꝰ dñm sil' et blasphemantibꝰ beatitudinez incarnationis xp̄i hec mulier magna fiducia confitet · quedam mulier de turba : semp muliebris sexꝰ videt esse deuotioꝝ. Nec mulier d fuisse marcella amulla marthe et pamphilij : dixit illi : beatificauit matrem xp̄i ex xp̄o · quia beatitudo prolis redundat in mrem : Beatus venter qui te portauit et vbera q̄ suxisti : habuit xp̄s a virgine carnis substantiam · quia verbum caro factum est ex muliere vnde beatificat venter virginis · qua sine libidine concepit · sine grauedine portauit et sine dolore peperit · atq; deum nobis profudit et hoiem. Item habuit xp̄s a virgine lactis abundantiā · quo enim lacte pastus est · p quē nec ales esurit vnde beatificant vbera virginis · que cibū panem · potū fontū victū vite prebebant. nec ista vbera nisi celitus erant lacte plena. Vnde canit in ecclesia · saluatorem seculoꝝ ipsum regem angelorum · sola virgo lactabat vbera de celo plena. Igit̄ p̄m Bedam dicamus ad laudem virginis verba Sedulij. Vere beata parens enixa puerpera regem. qui celū terramq; regit p secula. cuiꝰ numen et eternū cōplectens oia gyro. Impium sine fine manet · qui ventre beato. gaudia matris hūs cum virginitatis honore. Nec primā sil'em visa est nec habere sequentē: L

Deinde tangit xp̄i responsio : At ille dixit · q̄nimmo beati qui audiunt verbū dei & custodiunt illud : Criſ · non fuit inquit responsum repudiantis mrem · z ostendentis q̄ nihil ei partus profuisset nisi ipsa virgo valde bona et fidelis fuisset . vnde illud q̄nimmo vel p̄t esse vna pars & tūc idem est q̄ insup · et tunc erit sensus · non solum beata est q̄ me portauit in vtero & lactauit vberibꝰ · sed insup et beati sunt qui audiunt verbū dei vnde spūaliter me portant in corde & custodiunt illud · vt ne verbum quidem pereat in eis · nutriunt illud duobꝰ vberibꝰ · timoris et amoris · vel illud q̄nimmo p̄t esse due ptes · quin p sed · immo · potius · & tunc est sensus · nō solū beatus est venter q̄ me portauit et vbera que suxit · sed potius beati sunt : qui audiunt verbum dei : qz deus portat oia verbo virtutis sue Deu · 1 · et omia ubat Deut · 8 · non in solo pane viuit homo sed in omni verbo quod procedit ab ore dei : & custodiunt illud : ne rapiat a cordibus eoꝝ. Nec pter hoc sancti audientes verbum dei · potius sūt beati q̄z beata virgo que ipm portauit in vtero · quia & ipa virgo diuinum verbū in corde portauit . put dicit Luc · 2 · q̄ conseruabat oia verba hec conferens in corde suo. Sed tū vt dic̄ Aug ·

non fuisset beata vrigo ceteris sanctis felicior ex generatiõe xp̄i nisi excellentius omnibꝰ sanctis dei verbũ habuisset in corde ꝛc.

Dñica Quarta quadragesime. prima pars sermonis xxxii.

Abijt Jhesus transmare galilee quod est tiberiadis ⁊ sequebatur eum multitudo magna ꝛc. Johis·6· hoc idez legit̄ Mat·14·et Mar·6·⁊ Luc·9·Cursũ penitencie incepimus prima dñica·qñ cum ihu desertum introiuimus·sed in secunda dñica adhuc quasi a longe ostendit nobis xp̄s terminũ istius cursus vt ardencius tenderemus qñ adduxit nos sup̄ montẽ cũ Pe·Ja·⁊ Jo·⁊ demonstrauit transfigurationis gloriam·qz vero ꝯtingit defectus in cursu ex causa aliqñ exteriori·Jdeo in tercia dñica eiecit demonem nos infestantẽ·ꝫ ne deficiamus ex cã interiori ꝓpter nimũ laborem. Jdeo in dñica pñti reficit oẽm penitentium multitudinem trans mare galilee in deserto. de qua refectione agit̄ in euangelio hodierno. Jn q̄ tria tangũt̄. Primũ ẽ circũstancie ꝯueniens q̄litas. Scd̄m ẽ miraculi expediẽs oportuitas ibi Cũ subleuassꝫ ergo·Terciũ est bñficij sufficiens largitas. ibi. Dicit ergo eis ihus facite hoĩes discũbere. A Circa primũ quatuor circunstancie miraculo p̄mittunt̄. Prima est regionis ĩ qua viꝫ regione factũ sit miraculũ. vnde dicit: Abijt ihus transmare galilee: mare appellabat̄ lacus ille iuxta morem iudeoꝝ·qui omez ꝯgregationem aquaꝝ mare appellant·sed illud idez mare alio noĩe d̄ mare tyberiadis. Vñ subdit: qd̄: quidẽ est mare tyberiadis·appellat̄ etiam alio noĩe·qz d̄ lacus genazaret·mare quidem d̄ galilee ꝓpter galileam ꝓuintiam quaꝫ influit mare·aut tyberiadis ꝓpter famosaꝫ ciuitatem ibidez situatam·quam herodes edificauit in honorem tyberij cesaris. d̄ aũt lacus genazaret. vel ꝓpter auram que ibi regnat·aut ꝓpter quandaꝫ paruã regionem in eo que temperatissima est ⁊ cõuenientissima omni genere arboꝝ·iste lacus fit iordane influente ⁊ extendit̄ centũ et quinquaginta stadijs in longitudine·41·vero in latitudine Nota q̄ xp̄us audita morte Johis bap statim nauem ascendit cũ discipulis·⁊ transfretauit hoc mare galilee. ⁊ venit in bethsaydam ciuitatem petri et andree atq̄ philippi introiuitq̄ desertum magnũ vt vacaret ꝯtemplationi cũ discipulis seorsũ a turbis. Nam vt dicit Mar·Tot confluebant ad xp̄m vt nec quidem spacium manducandi haberent. Secunda circunstancia est honorabilis comitiue: Et sequebatur eum multitudo magna:

quod est valde honorabile principi. Prou: 14. In multitudine
ꝓpli dignitas regis et in paucitate plebis ignomīa principis.
vbi consideranda est deuotio istius multitudinis. qꝛ xp̄s clam
ab eis recedens eos tñ non latuit ⁊ relictis ciuitatibꝰ secuti sunt
eum pedestres vsqꝫ in desertū B Nota ꝙ sequi debemus
xp̄m sicut ꝓplus principem cū honore. p̄s. Nos aūt ꝓplus eiꝰ et
oues pascue eius. Item sicut seruus dñm cū timore. Geneſ. 33
Precedat dñs meus ⁊ ego paulatim sequar vestigia eius. Itē
sicut exercitus ducem cū vigore. Ysa. 55. Ecce testem ꝓplis. de
di eum ducem ac preceptorem gentibꝰ. Item sic̄ viator ducto-
rem sine errore. Prou. 4. ducam te ꝑ semitas equitatis quas si
ingressus fueris. non artabunt̄ gressus tui. Mich. 2. Ascendit
iter pandens añ eos. Item sicut oues pastorem sine deuiacōe
Jo. 10. cū ꝓprias oues emiserit ante eas vadit ⁊ oues illum se
quunt̄. Item sicut discipuli doctorez cū omni intentione. Ysa. 2
Venite ascendamus ad montem dñi ⁊ ad montez dei Jacob. ⁊
docebit nos vias suas: p̄s. docuisti me a iuuentute mea et vsqꝫ
nunc. Item sicut filius p̄rem cū amore. Hiere. 3. P̄rem vocabis
me. ⁊ post me ingredi non cessabis. Item sequamur eū. qꝛ ipse
est finis nostroꝝ desideriorꝝ toto feruore. quēadmodū amans
sequit̄ rem amataꝫ. p̄s. Adhesit aīa mea post te. me suscepit de
xtera tua. sed nisi xp̄s inuitet nullus sequit̄. vnde dicit Ambro
li. de bono mortis. seq̄mur te dñe ihu sed vt sequamur accerse.
quia sine te nullus ascendit. tu em̄ via es veritas vita possibi-
litas fides premiū. Suscipe tuos quasi via. ꝯfirma quasi v̄itas
viuifica quasi vita. Deinde ponit̄ causa motiua quare sequeba
tur eū turba: qꝛ videbant signa: signa viꝫ magna: inaudita
inusitata ⁊ salutifera Exo. 2. multiplicabo signa ⁊ ostenta mea
in terra: que faciebat virtute ꝓpria: sup his qui infirmabantur
Luc. 6. Virtus de illo exibat ⁊ sanabat omnes. Tercia circum
stantia est q̄ntuꝫ ad locum: subijt ergo: i. superius iuit in mō-
tem ihus. ⁊ ibi sedebat cū discipulis suis: Beda. non inquit sim
pliciter sedebat cū discipulis suis. sed diligenter loquens aliq̄d
eis ⁊ eos ad seipsum ꝯuertens. Reliquit aūt turbam in valle
et cū paucis familiaribꝰ sibi discipulis ascendit in montem. naꝫ
ſm Criſ. ad vacanduꝫ ꝯtemplationi fugienda est multitudo ⁊
locus solitarius eligendus. Quarta circumstantia est temporis
erat aūt proximuꝫ pasca ſm ꝙ dicit Beda. circa hoc festuꝫ pa
sce Johannes baptista fuit decollatus. et post annuꝫ sequenti
festo pasce crucifixus est xp̄us: dies festus iudeoruꝫ: hec festiui

tas erat eis celeberrima. quia tūc fuerant liberati a ꝑuitute egiptioꝝ. Exo. 12. Habebitis hanc diem in monimentū ⁊ celebrabitis eam solennez dño in generationibꝰ vestris cultu sempiterno ⁊ bene dicit ꝙ erat dies festus iudeoꝝ quia iudei tpe illo celebrabant festiuitates non ad dei honorem sed magis ꝓpter vanitates ⁊ cōmessationes atqꝫ mundana solacia quibus intendebant. ⁊ ꝓpter hoc dicit eis dñs. Ysa. 1. Neomeniam ⁊ sabbatuz et festiuitates alias non feram ꝛc

Secunda pars

Secundo cum d. Cum subleuasset ergo. tangit̄ diuini operis expediens oportunitas. Nam multitudo ꝓpl'i erat magna indigens cibo. discipuli aūt erant pauperes quibus nō suꝑpetebat facultas ministrandi locus etiam desertus carebat panibꝰ. vnde ad subueniendū huic indigencie sic angustate ex omni parte nō restabat. nisi diuine operationis remediuz C Circa istam igit̄ ꝑtem tria facit Primo tangitur xp̄i benignus aspectus: Cum subleuasset ergo oculos ihesus: subleuasset dicit̄ oculos. qꝛ post priuata colloquia spūalia direxit intentionem vt ꝯsideraret de his qui euz sequebant̄. Nota ꝙ oculi xp̄i sunt speciosi vt delectent. Geneꝭ 49. Pulcriores sunt oculi eius vino. sunt lucidi vt illuminent. Eccl'. 22. Oculi dñi lucidiores sunt suꝑ solem. sunt mundi vt sine infectione etiam infecta aspiciant. Abac. 1. Mundi sunt oculi tui dñe ne videas malū affectuose scz et cū infectione ⁊ ad iniquitatem respicere non poteris. Item sunt contemplatiui. ita vt nulla creatura sit inuisibilis in ꝯspectu eius. Prou. 16. In omni loco oculi dñi contemplant̄ bonos ⁊ malos. Item sūt ardētes. Dañ. 10. Facies eius sicut facies fulgoris. ⁊ oculi eius vt lampas ardens. Et hoc ideo vt omne malum dissipet intuitu suo. Prou. 2. Sicut glacies dissoluit̄ intuitu solis. Et sicut fluit cera a facie ignis. sic perit omne malū a facie dei. Itē oculi dñi sūt benigni ad conspectuz nostre indigencie. p̄s. Oculi eius in pauperem respiciunt. tales igitur oculos: cum subleuasset dominus ihesus: ⁊ vidisset: benigno et misericordi aspectu. vñ in Mat. vidit turbam magnā ⁊ misertus est eius: quia multitudo maxima venit ad eum: Ista maxima multitudo quadruplici indigebat materia. quia enim inter eos multi erant infirmi. Ideo vt dicit Matheus. Exiens Ihesus curauit languidos eorum.

Quia vero vt dicit Mar. erant sine ordine sicut oues non habē
tes pastorem. ideo xp̄s ordinauit istam multitudinem ꝑ contu-
bernia centenos ⁊ quinquagenos. qꝛ etiam erant indocti. Ideo
ꝟm Luc. loquebat̄ illis de regno dei. ꝫ quia longo erant labo
re afflicti. ideo vt dicunt om̄s euangeliste etiā corꝑali cibo eos
refecit D Scdo tangit̄ defectus hūani consilij. qꝛ ad sub
ueniendū huic multitudini non potuit haberi ꝯsilium ab hoīe:
Dicit ad philippum: quasi ꝯsulendo: vnde ememus panes vt
manducent hij: vnde .i. quō habebimus pecuniaꝫ ad emenduꝫ
Vel vnde .i. vbi habere poterimus panes venales cum simus in
deserto. Attendendū ꝟm Mar. ꝙ turba expectauerat xp̄m to-
ta die vsqꝫ ad vesperam. vespere aūt facto accesserunt apl̄i ad
xp̄m dicentes. desertus est locus. et hora iam preterijt. dimitte
turbas vt euntes in castella emant sibi escas. et tūc dixit xp̄s
non est necesse ꝙ vadant. imo vos date illis manducare. et sta
tim interrogauit philippum vn̄ possent emi panes. Dein̄ ostē
ditur quare xp̄s philippum interrogauerit: hoc autem dicebat
temptans eum: non quidē temptabat velut ignorans. ꝫ quē-
admodū magister temptat discipulū quē scit esse ignorantem
vt ipsimet discipulo sua manifestet̄ ignorancia. et ex hoc habe
at occasionē querendi doctrinā E Nota ꝙ temptat nos
deus non quidem vt aliqd̄ occultuꝫ nr̄m cognoscat. quia ipse
nouit abscondita cordis. nec etiam temptat ut in pct̄m alliciat
deus em̄ intemptator maloꝝ est ⁊ nemīnē temptat. vt d̄. Ja. 1.
Sed temptat deus ꝓpter duo. vel vt nr̄e vite conditio alijs pa
teat. sicut temptauit abraam de īmolatione filij. Geneꝫ. 22. vt
obedientia ipsius esset alijs manifesta. Vel ideo temptat deus
vt homo sibi notus fiat q̄nte sit infirmitatis aut nesciencie hoc
enim modo temptauit philippum. Item temptat diabolus. sed
vt decipiat Act. 5. Temptauit sathanas cor tuuꝫ mentiri spūi
sancto. Item temptat caro vt inficiat. Job. 14. Caro hominis
dum viuit dolebit. qꝛ dum in hac vita sumus ex carne surgūt
temptationes. Vnde subdit. Et aīa eius suꝑsemetipso lugebit
Item temptat mdus. vt sua vanitate alliciat. contra quod dr̄. 1.
Johis. 2. Nolite diligere munduꝫ neqꝫ ea que in mundo sunt.
quoniam mundus transibit ⁊ ꝯcupiscentia eius. Item temptat
homo seipsuꝫ vt proficiat. 2. Coꝝ. 13. vosmetipsos temptate.
Si estis in fide xp̄i ipsi vos probate. Item temptat homo hoīeꝫ
vt mores eius inspiciat. Dan̄. 1. Tempta nos obsecro seruos
tuos diebus decē ꝛc. Itē aliqn̄ temptat hō deū vt exꝑimentū
eius accipiat. qd̄ nunqꝫ faciendum est. qꝛ ꝓcedit ex infidelitate

Quomodo temptauerūt iudei dn̄m in deserto. p̄s. temptauerunt dominum in cordibus suis. vt peterent escas animabus suis: quod quia valde piculosum est. Ideo d̄ Deut̄. 6. Non temptabis dn̄m deum tuū. sicut temptasti eū in loco temptationis. Deinde ostendit euangelista. q̄ temptatio philippi non ꝓcessit ex xp̄i ignorantia: Ipse em̄ sciebat: cognitione infallibili. et non solum sciebat sed etiā disposuerat: quid esset facturus. qnaē g̃ interrogabat philippum vn̄ ememus panes. Ad hoc respondz Cris. vt ex responsione eius oībus esset notum q̄ nullū erat remedium. nec ꝯsilium hūanum ad subueniendū multitudini plebis. atq̄ per hoc miraculum xp̄i vtilitatis euidentis ꝓbaret̄.

¶ Vnde ponit̄ philippi responsio. Respondit philippus: dixit Mat. q̄ omnes discipuli responderūt xp̄o: ducentoꝝ denarioꝝ panes: id est panes empti ducentis denarijs: nō sufficiunt eis: ad sacietatem. immo nec etiā: vt vnusquisq̄ modicū quid accipiat: sed indigent plurima esca. cū sint in magno numero ⁊ fatigati in solitudine deserti. pōt autē dici q̄ ceteri apl̄i audientes interrogationem factā a philippo. vnde ememꝰ panes vt manducent hi. simul cū eo responderint licet non interrogati. ducentoꝝ denarioꝝ panes n̄ sufficiūt eis Aut s̄m Cris seorsum interrogati discipuli idem responderunt. Vel s̄m Aug Philippus respondit in persona ceteroꝝ. In hac autē rn̄sione vt dicit Alchimus tarditas Philippi ostendit̄. Nam si perfecte de creatore intelligeret. de eius potencie largitate nō diffideret. Et quia humanū consilium fuit inualidum ad opus dei. audiamus quale fuerit adiutorium. vnde nunc tercio ponitur flebile adiutoriū: dixit ei vnus ex discipulis eius Andreas frater symonis petri: Sed in hoc videtur esse duplex dissonantia. ceteri enim euangeliste referunt omēs apl̄os dixisse xp̄o id qd̄ sequit̄ Dicendū aūt s̄m Aug. Q̄ Andreas in persona oīm est locutus. Altera dissonantia videt̄. quia dicit Mar. Q̄ xp̄s interrogauit apl̄os. quot panes habetis. ite et videte. ⁊ illi cū cognouissent retulerunt ei. dici pōt. q̄ interrogati discipuli a christo quot panens haberent Andreas ex ꝑsona omniū dixerit: Est puer vnus hic qui habet qn̄q̄ panes ordeaceos: Iste puer dr̄ fuisse sanctus marcialis cuius corpus requiescit Lemonit̄. v bi s̄m Cris. consideranda est ꝑsimonia victus discipuloꝝ cristi in duobus. Primo q̄ sic mirabiles viri et magni pane ordei vtebantur qui est iumentnꝝ cibus. Item in q̄ntitate. quia duodecim viri existentes solū qn̄q̄ panes habebant. in quo apparet q̄ntum carnalem escā ꝯtempserint ibi solis spūalibꝰ intendētes

Et duos pisces: non dicit eos habuisse carniũ diuersas maneries. ꝫ pisces tm̃ nec horꝝ copiam. sed duos tm̃. Nota ꝑm Theophi. et Criꝫ. Andre. aliquid aliud sensit de dño. non em̃ sine causa dixit ꝙ essent inter eos quinq; panes et duo pisces. nisi ꝙ forte suspicabatur xp̃m posse saciare multitudinẽ ex his multiplicatis panibꝰ. ꝫ tñ eius credulitas vacillabat. vnde subdit: Sed hec: panes scꝫ et pisces: quid sunt inter tantos: q̃si dicat nihil. ⁊ certe nihil essent. nisi diuina potencia pauca multiplicaret in multa ꝛc.

Tertia pars.

Ercio cum dicit. Dixit ergo eis ihesus. tangit sufficiens largitas diuini beneficij. Ex quo em̃ oportunũ erat subuenire turbe. nec consiliũ hũanum valebat. nec adiutorium. non restabat nisi dina virtus. que subueniret indigentibꝰ. ¶ Et quatuor tangunt. p̃mittitur enim turbe discubitus: dixit ergo ihs: spreto consilio et adiutorio humano qd̃ sibi videbat executus est: facite homines dicumbere: Est at̃ discũbere iacere ad comedenduꝫ. qꝛ solebant comedentes iacere super cubiculum. licet tpe p̃nti non sit moris vrbani. ⁊ ideo discũbere generalr accipitur nunc pro sedere ad comedendũ. Nota ꝙ ad apl'os ptinebat facere hoies discũbere sed a xp̃o expectabat vnde discũbentes reficerent. Attende aũt apl'oꝝ obedientiaꝫ. qꝛ non interrogauer̃t ad quid deberẽt homines discũbere. nec vnde deberent refici. ꝫ mandatuꝫ hũiliter impleuerunt sperantes ꝙ qui pauerat olim mensam in deserto etiam nũc in solitudine turbas reficeret. Deinde ostendit vbi discubuer̃t: Erat aũt fenum multũ in loco: d̃ autem fenum ꝑm Theo. herba adhuc viridis. erat em̃ pasca. qd̃ in primo mense pficiebatur. scꝫ. 12. luna aprilis quo tpe est veris iocunditas. aeris temperies. ⁊ iam terra germinat ⁊ arbores floruerũt sup hoc feno. i. herba virenti discubuerunt. vt delectabilr reficerent. Deinde tangit discũbentium numerũ: discubuerunt ergo viri mulieres ⁊ puuli non numerant ꝑm legaleꝫ ꝯsuetudineꝫ. quas tñ arbitrandũ est plures fuisse: quasi quinq; milia: ita vt ꝑm Hiero. cuilibet millenaria vnus panis responderet. Et est sciẽdum ꝙ tanta multitudo non sine ordine discubuit. Nam vt dicit Marcus. discubuerunt super viride fenuꝫ p contubernia. i. scorsum distincti per societates centeni ⁊ quinquageni H

Secundo tangitur miraculi operatio: Accepit ergo ihus panes: q̇ erant qñq; tm̃. vt ex tam modica sub̃a oparet miraculũ Sed querit quare xp̃us non creauit nouos panes vnd̃ turbã aleret. Prima causa huiꝰ ꝑm Theop. est vt cõfundat manichei

errorē dicentis corpalem subam esse malam. qz a malo sit deo
creata. nam si creatura ista mala esset. nequaqꝫ xp̄s qui bonus
est mala multiplicasset. Quinqꝫ alias causas assignat Cris. Pri-
ma qz iō creaturis vtit̄ ad miraculuz ne viderent̄ esse aliene ab
eius sapīa. Scda vt ostendat se esse victualiū largitorem. p̄s.
qui dat escam oī carni. Tercio ideo panes multiplicat vt ostē-
dat se esse eū qui in p̄ncipio dixit. Germinet t̄ra herbaz viren-
tem ⁊ facientez semen. pisces vero multiplicat vt ꝓbet se esse. q̄
in p̄ncipio om̄e aīal aquaticū ꝓduxit. Quarto vt ꝑ hoc oñdat
se dn̄m terre ⁊ maris. Quinta vt det exemplū. ꝙ si etiam pauca
habemus ea libenter diligentibꝰ tribuamus. Thob. 4. si multū
tibi fuerit habundanter tribue si exiguū tibi fuerit etiā exiguū
libenter imptiri stude. Considerandum est vt dicit Cris. Qz iussi
apl̄i dare. 5. panes nō remurmurant dicentes. vñ mitigabimꝰ
famē nr̄am sed statim obediūt. J Deinde ostendit quid
egerit xp̄s: Et cū gr̄as egisset: gr̄as egit deo patri ꝟm nat̄am
assumptā. qui virtute dīnitatis est oīs gr̄e distributor. In hac
aūt gr̄aꝝ actione primo xp̄s suam hūanitatez ⁊ paternā reue-
rentiaz innuit. Scdo vt dicit Cris. Nos erudit non p̄o tangere
mensaz donec gr̄as egerimus ei q̄ dat nobis cibū in tp̄e opor-
tuno. Sciend̄ ꝙ alij tres euangeliste omissa gr̄aꝝ actiōe dicūt
ꝙ xp̄us tria fecit. qz aspexit in celum. benedixit panes. et eos
fregit. que tria Johes tacet. Aspexit quidez in celū vt dic̄ Cris
ad p̄rem a quo est in filio potencia dīnitatis equalis patri ad
operanda miracula: benedixit panes: Benedictio aūt dei ꝟm
Grego. nihil est nisi diuinoꝝ donoꝝ collectio ⁊ eorundē multi-
plicatio. Sicut igit̄ in principio mdi omnes creaturas benedi-
cens. ꝯtulit illis naturalem virtutem vt ex seinuicē naturaliter
multiplicarent̄. ita nunc qz multiplicatio panis erat sup̄natura-
lis. necessaria fuit singularis bn̄dictio. ⁊ istaz benedictionē xp̄s
aliquibꝰ verbis expressit quibꝰ ⁊ sc̄tificauit ⁊ multiplicauit cre-
aturā. sed euangeliste tacent q̄ fuerint illa verba. forte qz xp̄us
secrete illa ꝓtulit R Ex hoc at̄ vt dicit Cirillus documtuz
habemus. vt nihil sumamꝰ in cibū nisi creatura sc̄tificet̄ verbo
dei ⁊ signo crucis. nā ꝓpter pc̄m hominis diabolus vsurpauit
sibi p̄tatem. etiā in istis rebꝰ corpalibus ordinatis ad necessita-
tem hoīs. vt ꝑ eas ipsi hoī noceat. Vnde Cris sup Mat. cū igit̄
sanctificandaꝝ escaꝝ hec ē qm̄ totꝰ mdus in maligno positꝰ ē
vnde et res corpales que sunt magna pars mūdi. in maligno
sunt posite. ꝯsequenter ⁊ infantes qn̄ nascunt̄ q̄tum ad carnem
in maligno sūt positi. ⁊ ideo oz res corpales benedicere vt ex-

pellatur nocumentū diaboli. Exemplū de beato Jo. euangelista cui nullū nocumentū venenum pſtitit qđ primo benedixerat. Jtē exemplū ſancti benedicti qui bñdicens vas in quo erat venenū mixto vino ipſa benedictione vas ꝯfractū eſt. Jtez exemplum de ſanctimoniali quā obſeſſit diabolus lactucam comedentem ptermiſſa bñdictione. Dicit etiam q dñs panes benedictos fregit vt frūſtratim ppl'o diuiderent: diſtribuit diſcumbentibꝫ: hec diſtributio p apl'os facta eſt. Vñ in Mat. dr dedit diſcipulis panes. diſcipuli aūt turbis: Sicr ex piſcibus qtum volebant: vbi attendit habundantia celeſtis beneficij L

Queritur quō iſta multiplicatio panū et piſciū facta fuerit. Ad hoc reſpondet Hilarius. z. de tri. d. q nec ſenſus nec viſus operationem tanti miraculi pōt ꝯſpicere. quia eſt qđ non erat. Videtur q intelligit. vnde non ſolum ſupeſt vt deus omia poſſe credat. Sed tñ vt dicat Hiero. ifrangente dño panem facta eſt multiplicatio ptium. Jtem ſm Criſ. etiaz ipſi panes augebant in manibꝫ diſcipulorz miniſtrantiū. Jtez ſm Hila. Jn manibus ſumentiū. a in menſa creſcebat panis ſuba. Sed hoc videt multum mirabile vt ſm Hila. in manibꝫ frangentiū non minueret panis ſed dato vno fragmento altez ſuccederet. Et dicenduz q non eſt dubiū quin hoc ſit mirabile. ſed tñ deo nō eſt impoſſibile. qz non eſt impoſſibile apud deuz oīe verbū. Sz adhuc dices. vnde veniebant ptes ille panis que ſuccedebant fragmētis diſtributi. Et reſpondet Aug. dicens. Q eadē virtute qua deus multiplicat ex paucis granis ſegetes. eadem ptate multiplicauit hos panes. nam illi quinq panes erant ōſi ſemina. nō quidem terre mandata. ſed ab eo qui terrā fecit mltiplicata Sed dices bene habeo cuiꝰ virtute hoc factū eſt. ꝯ ego quero vnde pducte ſunt ptes ille multiplicationis. Si dicat q deus pexiſtentem materiā conuertit in ſubam panis ſicut humor terreſtris conuertitur in ſubam ſegetis. Et panis conuertit in ſubam carnis Tunc certe deus non faciauit iſtam multitudinem ex ſolis iſtis quinq panibus ſubaliter. ſed ex magna altera ſuba. quod videtur ctrarium euangelio. Et ideo dicat magiſter in ſententijs z. h. di. 18. Q illa ſuba panis diuina virtute in ſe multiplicata eſt nullo exteriꝰ addito. quod quō fieri potuerit excedit inueſtigationē hūam intellectus vt dicat Hila. Mj Tercō agit de recollectione menſe: ut aī impleti ſunt: ps. manducaūt et ſaturati ſunt nimis et deſiderium eorum attulit eis: dixit diſcipulis ſuis colligite que ſuperauerunt fragmēta: quod ideo precepit. vt dicit Criſo. Ne fantaſia crederetur qđ factuz eſt. ſed

ex recollectione fragmentoꝝ magis apparere certitudo miracli
Ne pereant: non em̄ sunt abijcienda que supfluunt mensis. ꝫ
pauperibꝰ eroganda: collegerunt ergo ⁊ impleuer̄t. 12. cophi
nos fragmentoꝝ: Est aūt cophinꝰ vas factū de pincis aut fo-
lijs palmaꝝ contextis quo agunt̄ seruilia opa: ex qn̄q̄ panibꝰ
⁊ duobꝰ piscibus que supfuerunt his q̄ manducauerāt: vnde
ꝟm Theo. addiscamus non esse tenaces in dandis elemosinis.
q: deus habundanciꝰ tribuit. Quarto tangit̄ laus subsecuta di-
uinū benefitiū. Sed sciendū ꝙ nihil dignū deo retribuē possu-
mus ꝑ beneficijs acceptis. Primo quidem q: oīa nostra ipsius
sunt. 1. Paral. 19. Tua dn̄e sunt oīa. ⁊ que de manu tua accepi
mus dedimus tibi. Scdo q: vt dicit p̄s. bonoꝝ meoꝝ non in-
diges. Tercio q: excedunt beneficia eius nr̄am facultatem. p̄s.
Quid retribuam dn̄o pro oībus que retribuit mihi. sed tn̄ vult
deus a creatura laudari in quo nō ipse ꝫ creatura ꝓficit. Vnde
tangit̄ quales deo reddiderunt gr̄as hoīes refecti: Illi g̊ hoīes
cū vidissent ꝙ fecerat signū: vnde ipsius declarabat̄ oīpotēcia
: dicebant laudando ⁊ gl'ificando: q: hic est vere ꝓpheta: xp̄us
ꝟm Aug. dicit̄ ꝓpheta. quia dn̄s ꝓphetaꝝ est. Dicit̄ autem dn̄s
ꝓphetaꝝ ꝓpter quatuor. Primo quidē quia omnes ꝓphete acce-
perunt de spū eius vt p̄uiderent futūa. ipse vero in seipso oīm
habet cognitionem. Scdo quia illi aliquoꝝ habuerunt cogni-
tionem xp̄s vero oīm. Joh. 16. nunc scimus quia oīa scis. Ter-
cio quia cognitio eius est eterna. ꝓphete vero cognouer̄t in tpe
Quarto quia oīs ꝓphecia terminat̄ ad xp̄m Act. 10. huic omēs
ꝓphete testimoniū ꝑhibent: qui venturus est in mdm: ad redem-
ptionem hūani generis. ⁊ vt nos ad celestia regna ꝑducat A.

Dn̄ica in passione cristi. Sermo xxxiii

Jcebat ihs turbis iudeoꝝ ⁊ principibꝰ sacerdotū
Quis ex vobis arguet me de pcto ꝛc. Jo. 8. Sexta
feria precedenti audientes de resuscitatione Lazari
iudei colligerunt ꝯsiliū aduersus ihm vt eum occi
derent. Ideo hodie incipit ecc̄ia agere de passione xp̄i. Patitur
aūt aliquis dupliciter. scz verbis ꝯtumeliosis. ⁊ damno operis
quibꝰ duobus moīs passus est xp̄us a iudeis. vnde ecc̄ia p̄mo
agit de passione ꝯtumelie et obprobrioꝝ vsq̄ ad dn̄icam pal-
maꝝ. exinde vero agit de passione plagaꝝ ⁊ verberuz. In hoc
igitur euangelio manifestatur q̄ mansuete xp̄us iudeos fuerit
allocutus. et q̄ furibunde illi econuerso obprobria intulerint.
commendabat xp̄us suam doctrinaz. ⁊ illi econtra eā viciabāt

Tria igitur in euangelio tanguñ. premittitur enim doctoris sufficientia maculata obprobrijs. Scõo addit doctrine efficacia reprobata mendacijs ibi. Amen amen dico vobis siquis ꝑmonem ꝛc. Tercio postponit iudeoꝝ insania aggrauata malicijs. ibi. Tulerunt ergo lapides ꝛc. ℟ Volens igit dominus mitigare iudeos a desiderio sue mortis. ⁊ veritatem diuinaꝫ illis ostendere. In ꝑa parte q̃tuoꝛ facit. Primo em̃ declarat suã sufficientiam demonstrans q̃ nihil est in se. ꝓpter qõ occidi debebat et sua doctrina contemni: Dicebat ihus turbis iudeoꝝ: tanq̃ minoribus ⁊ principibꝰ sacerdotum: tanq̃ maioꝛibus. ipse em̃ oẽm erudit intellectum paruoꝝ et maioꝝ. Nota q̃ iudei turbarum noie appellant ꝓpter duo. erant enim turbidi q̃si obscurati intellectu. vt verba xp̃i loquentis non intelligerent. Jo. 8. loquelam meã non cognouistis q᷑ non potestis audire ꝑmonẽ meum. quibꝰ xp̃us loquebatur vt obscuritatẽ tolleret. q᷑ ipse est candoꝛ lucis eterne. speculũ sine macula diuine ſcz maiestat. Scõo dicunt iudei turbe quasi turbati. quia inflammati erant ⁊tra xp̃m ira ⁊ indignatione. p̃s. turbati sũt et moti sunt sicut ebrius quibꝰ tñ loquebat xp̃us. vt furoꝛe mentis eoꝝ sedaret Deinde suaꝫ tangit sufficientiã duplicẽ que debet esse ĩ doctore debet em̃ doctor ordinatus esse in voluntate ut veritatẽ diligat debet esse illuminatus in intellectu vt veritatẽ intellectã doceat. ℟rgumentat igit xp̃us hoc modo illius dꝫ suscipi doctrina qui hanc duplicẽ habet sufficientiã. sed ⁊stat q̃ xp̃s ordinatum hꝫ affectũ quia est sine omni pcto. illuminatũ etiã hꝫ intellectũ q᷑ non docet aliud q̃ veritatem. g̃ ipsius doctrina suscipienda est. ℬ Tangit igit primã sufficientiaꝫ oñdens innocentiã vite Quis ex vobis arguet me de pcto q̃si diceret si eẽꝫ peccatoꝛ nõ esset mirũ si me nolletis audire. Sed vt dicit Job. 34. ℟bsit a deo impietas ⁊ ab oĩpotente iniq̃tas. Considera saluatoꝛis sanctitatem. q᷑ de nullo pcto nec originali nec veniali nec mortali põt eum aliq̃s arguere. ipse em̃ est sanctus scõoꝝ qui per nationes in aias sanctas se transfert. amicos dei ⁊ ꝓphetas cõstituit Considera etiaꝫ ipsius hũilitatem. q᷑ ipse ponit se in discussione ꝓuoꝝ. Job 31. ñ ꝺtempsi subire iudiciũ cũ seruis meis cũ discep tarent aduersum me. nec expectat iudiciũ q̃runcuiq̃ seruoꝝ. sed maloꝝ et infidelũ. nec q̃runcuiq̃ maloꝝ. hꝫ etiã ab inimicis expectat iudicari. Deut. 33. inimici nri sunt iudices. Vnde Crisomagna inq̃t fiducia iustitie est vbi causa etiã aduersario ꝺmittit. ꝺsiderem9 etiã vt dic̃ Dñs. q᷑ nullus nr̃m tantã demonstrare potuit innocentiaꝫ vt dicat q̃s arguet me de pcto. Si enim

dixerimus qm̄ peccatum non habemus nosipsos seducimus ⁊ mentimur. Hiere. 2. arguet te malicia tua. ⁊ auersio tua increpabit te. Deinde scdam tangit doctoris sufficientiā: Si veritatē dico vobis: Joh. 18. Ego inquit in hoc natus sū. ⁊ ad hoc veni in mundū vt testimoniū ꝑhibeam veritati: quare non creditis mihi: non habenti vite defectū nec veritatis. p̄s. Non crediderunt verbo eius. ⁊ murmurauer̄t in tabernaculis suis non exaudierunt vocem dn̄i ¶ Secundo qꝛ iudei non poterant racionabilr̄ xp̄o respondere. ideo ipse hui⁹ causam assignat q̄re ipsius verba non audiant. d.: Qui ex deo est dei verba audit: ista ꝓpositio dat intelligere suū ɔn̄s. scꝫ qui non est ex deo verba dei non audit: ꝓpterea igit̄ vos non auditis. qꝛ ex deo non estis: Audiebant quidā dei verba auditu corꝑis. sed nō aure cordis. p̄s. Non audiuit ꝓplus meus vocem meā et isrl̄ non intendit mihi. Sciendū vt dicit Aug. Qꝛ oīs creatura q̄ntum ad naturā est ex deo. qꝛ oīa per ipsuꝫ facta sunt. sed quidam alius modus essendi a deo reperit̄ scꝫ esse gratuiti de quo habet̄. Jo. 1. non ex sanguinibꝰ neqꝫ ex voluntate carnis nec ex voluntate viri ꝫ ex deo nati sunt. quo mō non om̄s sunt a deo. īmo quidam sūt a diabolo illi viꝫ qui ꝑ pct̄m mortale auersi sūt a deo Argumentū est igit̄ ꝙ aliq̄s sit a deo per gr̄am et amorem qn̄ audit verba dei qꝛ libenter audim⁹ verba illius quē diligim⁹ Et ille non est a deo qui ipsius verba nō audit ¶ Nota s̄m Gre. ꝙ aliqui sunt qui verba dei nec aure corꝑis dignātur audire ꝫ magis delectant̄ in fabulis ⁊ vanis sermonibꝰ. 2. Thimo. 4. a veritate quidē auditu ꝫ auertent. ad fabulas aūt ɔuertentur. de salute istoꝝ desperandū est qꝛ non est spes sanitatis infirmi nullam medicinā volentis suscipe. quidaꝫ vero dei v̄ba audiunt. ꝫ nulla mentis delectacōe ea ꝑcipiunt ex infectione colere. Quidā aūt sic delectant̄ in eis vt etiā fletibus cōpungant̄ sed verba non retinent qꝛ post paululū ad pct̄a dilabunt̄ sil̄es cribro qd̄ madefit aqua. aquaꝫ tn̄ non retinet. sed quidam ita ea cū intentione suscipiunt vt ea retineant non tm̄ in memoria sed etiā in oꝑatione ⁊ isti sūt sapientes de quibꝰ d̄ Mat. 7. oīs qui audit verba mea ⁊ facit ea assimiliabit̄ viro sapienti q̄ edificauit domū suam sup̄ firmaꝫ petraꝫ. Consideret igit̄ vnusq̄sqꝫ in corde suo vt dicit Gre. si ita audiat v̄ba dei vt ex eo sit non em̄ sufficit ea quōcunqꝫ audire ꝫ oportet etiā s̄m v̄b a dei oꝑari Ro. 2. Non auditores leges ꝫ factores iustificab ant̄. Tercio tangit̄ quō iudei in ɔtumelias ꝓruperunt saluat oris. instāt em̄ duplici illius sufficiencie quā de se signauerat: Rn̄derunt igit̄

iudei et dixerunt ei non ꝛsiderantes q̄d. sed solum vt dicerent Sic hoies peccatores ira et indignatione cōmoti blasphemant dñm. Xpo. 16. blasphemauerūt dñm celi pre doloribo et vulneribus suis ⁊ non egerunt pniam: nōne benedicim⁹ nos: ex quo modo loquendi innuit q̄ hanc ꝛtumeliaz frequent obiciebāt xpo € : qz samaritanus estu: ꝛ id q̄ dixerat. q̄s ex vobis arguet me de pcto ꝛtra id q̄ dixerat. Si vitatem dico vobis quare nō creditis mihi. dicunt: ⁊ demoniū habes: iō fallax es. nec veritatē loqueris Nota qz ut habet. 4. Re. 17. Tempe Ezechie regis iuda venit salmanasar rex assirioꝝ et transtulit filios isrl in assirios. ⁊ in terra israhel posuit gentiles hitatores qui cū legem dei non obseruarent. immisit dñs eis leones qui eos deuorabant. vnde ex parte ceperunt obseruare ritū iudeoꝝ. et ex parte idolis seruiebant ⁊ vocabant samaritani a pncipali ciuitate regionis quā inhabitabant. que dicebat samaria ꝓter quod ista gens maxime erat odiosa iudeis. ⁊ ex eo q̄ inhabitabat terram eoꝝ. ⁊ ex hoc q̄ ritū iudeoꝝ sectabat gentilitatis ꝛsuetudine. Sciendū aūt q̄ iudei bene nouerant xpm esse natione iudeū ⁊ non samaritanuz. sed hoc tñ ei ipsi obiciunt ꝓter quatuor. Primo ꝟm Origē. in obprobriuz q̄m illa natio apud eos erat ꝛemptibilis. Scdo vt dicit Alhim⁹ ꝓter odiuz. quia ita habebāt xpm odio ac si samaritan⁹ esset. Tercio ꝟm Thco. quia samaritani ex pte seruabant legē ⁊ ex pte soluebant. ⁊ qz videbat eis q̄ xp̄us pfecte non iudaizaret. ideo eū samaritanū dicūt. Quarto qz samaritani apud eos pctores reputabantur. et ꝛtrariꝫ iudeis. xps aūt iudeis erat ꝛtrarius eoꝝ vita conp̄hendens iō q̄ sit samaritanus illi obiciūt. In quo nituntr ostēdere eū esse peccatorem ꝛtra id q̄ dixerat: quis ex vobis arguet me de pcto ꝑ Nota etiam q̄ ꝓter tria dixerūt xpm esse demoniacuz. Primo ꝟm Thco. qz reuelabat cogitatōs eoꝝ quod demoni attribuebant. ⁊ tñ demoni abscondita sunt occulta cordiū. Scdm ꝟm Origē. quia credebant q̄ in principe demoniorū eiceret demonia. Tercio ꝟm eundez et Crisō. ꝓter hmones eius transcendentes capacitatem humanā. quibo deū p̄sentem suum asserebat. ⁊ q̄ de celo descenderat ⁊ q̄ erat panis vniuersi. putabant eū esse demoniacum. Igit suam potentiaz et sapiam demoni attribuebant ex quibo ommibo instabant ꝛtra id quod dixerat: Si veritatem dico vobis quare nō creditis mihi: nam demoniacus credendū non est. quia loquunt a diabolo. in quo veritas non est. ⁊ cū loquit mendatiū ex ꝓpriis loquit. qz mendax est et pater mendacij. Jo. 18. ₲ Quarto tangitur

mansueta xp̄i responsio: Rn̄dit ihesus et dixit: Ego demoniū non habeo: vide quō mansuete ⁊ simplici verbo negat qd̄ illi obijciunt. Vnde s̄m Gre. pensanda est saluatoris nostri mā̄suetudo et pacientia. qꝛ nos etiam sine causa aliqn̄ infirmus ꝯtumelias illatus etiā forte iuste sustinere nō possumus sed ꝑ ꝑuis conuicijs in maiora prorumpimus imꝓperia. ⁊ si facultas adsit etiam facto vindicamꝰ iniuriā vel saltem ꝯcipimus odium. sed saluator noster iniuste ꝑtulit imꝓperia cessauit a vindicta v̄bo ⁊ opē licet vere dicere potuisset vos potius habetis demoniū ⁊ iuste in vexatiōez demonū eos tradere potuisset non est igitur demoinū habentꝰ tantaz monstrare mansuetudinē. Deind̄ breuiter quatuor rōnes xp̄s adducit quibꝰ ostendit se non hr̄e demonez H Prima qꝛ diabolus nō querit gl̄iam et honorem dei. sed conat̄ illū extinguere: ꝫ ego honorifico pr̄em meū diuinū: ergo demoniū non habeo. Honorificat aūt xp̄s deum pr̄em. qꝛ sub̄am potentiam sapīam et cuncta que ipsius sūt. dicebat sibi a pr̄e tradita. ⁊ ideo ad honorez pr̄is cuncta opabat̄ Vnde Hilla. 4. de trinitate. nihil inquit habet filius nisi qd̄ nascendo accepit ⁊ admiratio honoris geniti in honore generātis est. magnus igit̄ honor est deo pr̄i talem filiuz generasse. Deiñ conquerit̄ saluator: Et vos inhonorastis me: Ro. 2. qui in lege gl̄iaris ꝑ p̄uaricationez legis deū inhonoras v̄e multiplicit̄ dei filiuz inhonorauer̄t iudei ⁊ īhonorauer̄t eiꝰ dīnitatez dicētes eū esse demoīa cū. inhonorauer̄t eius originez dicentes: hunc aūt vescimus Vnde sit Jo. 9. inhonorauer̄t eiꝰ dignitatez Mat. 13 nōne h̄ est fabri filiꝰ. inhonorauer̄t eiꝰ potentiā quā beelzebub attribuebant. inhonorauer̄t veritatez eius. Joh. 8. tu de teipso testimoniū ꝑhibes. testimoniū tuū non est verꝝ. inhonorauerūt eius sanctitatē Mat. 11. Ecce homo vorax et potator vini. publicanoꝝ ⁊ peccatoꝝ amicus. inhonorauer̄t eum in ꝓpriis plurimis ⁊ tandem morte ignomīosa eū interfecerunt. Scd̄az rōnem adducit ꝙ demoniū non habeat q̄ talis est. diabolus in oībus suis opibus querit ꝓpriam gloriam: ego aūt non quero gl̄iaz meam: quare demoniū non habeo. non quesiuit xp̄s in mundo isto gl̄iam nec vllam magnificentiā. venit em̄ vt doceret omnē mundi gloriam ꝯtemnendaz vt dicit Gre. Tercia ratio talis ē. Ille non habet demoniū quē deus glorificat. ꝫ deus pr̄ querit gloriam meā. ⁊ hoc est ꝙ dicit: est scz deus pater: qui querat: filij gloriam ut glorificet̄ ab omni creatura. dedit deus pr̄ filio glorificationem in baptismo ⁊ in transfiguratione. 2. Pet̄. 1. Accipiens a deo pr̄e honorem ⁊ gloriam voce de lapsa ad euz

huiuscemodi a magnifica gloria hic est filius meus dilectus in quo mihi ꝯplacui. sequit ergo ꝙ non habeat demoniū J Quarta rō talis est. non est ille demoniacus cui⁹ iniuriaꝫ deus iudicat ⁊ punit. sed deus iudicabit vos de eo ꝙ dicitis qꝛ demoniū habeo. ⁊ hoc est qd̄ dicit: et est deus pr̄ qui iudicet int̄ me ⁊ vos de illat̄ ꝯtumelijs. p̄s Judica me de⁹ ⁊ discerne cāꝫ mea de gente non scta. quare demoniū ego nō habeo. Nota ꝙ xp̄s non rn̄dit ad illud ꝙ dicebant eū esse samaritanū ꝓpter tria. p̄o quidem qꝛ samaritanus custos interpretat̄. ⁊ ipse est q̄ custodit nos. sine cui⁹ custodia frustra vigilant custodientes. et lupus rapit ⁊ dispgit oues. Scd̄o qꝛ apud deū non est diuersitas nationū. ꝫ diuersitates meritoꝝ distinguit. ipse em̄ est samaritan⁹ cū samaritanis bn̄faciētibꝫ ḡcus cū ḡcis. iude⁹ cū iudeis et latin⁹ cum latinis Ro. 10. Non em̄ est distinctio iudei ⁊ greci. nā ideꝫ dn̄s et ad Coll. 3. Induite nouū hoīem q̄ renouat̄ in agnitiōꝫ dei ꝟm imaginem eius qui creauit eū. vbi nō est masculus ⁊ femina. i. in quo nouo hoīe nō est distinctio maris ⁊ femine nec gētilis ⁊ iude⁹. circūcisio ⁊ p̄putium. barbarus ⁊ scita. ꝟuus et liber sed oīa ⁊ in oībꝫ xp̄us. Tercio qꝛ xp̄s appellat se samaritanū in ꝑabola illa hoīs spoliati ⁊ vulnerati a latronibꝫ sup quo misertus est samaritan⁹ ⁊ alligauit vulnera eius Luc. 10.

Secunda pars.

Secundo cū dicit̄. Amen amen dico vobis siq̄s ꝛc. tangit̄ doctrine xp̄i efficatia quā mendacijs viciauer̄t ⁊ quatuor facit. premittit̄ em̄ efficatia sermonis cristi: Amen amen. i. vere v̄e dico vob̄. Ista repeticō diuini iuramenti infallibilem veritatē ostendit verboꝝ xp̄i R Si quis sermonē meū seruauerit: dupliciter seruat̄ xp̄i sermo. corde meditando ⁊ ope eius precepta implendo. talis certe qui sic seruat: mortē non videbit: i. nō experietur: in eternū: sicut aīa corpi infusa prestat illi vitam. ⁊ sic̄ ros florem viuificat. ita sermo xp̄i viuificat aīam. Sed ꝯtra dicit̄ in. p̄s. Quis est homo q̄ viuit ⁊ non videbit mortē. q̄si diceret nullus. Et dicendū ꝙ triplex est mors. scꝫ nature que separat aīam a corpe et hanc oꝫ om̄eꝫ hoīem experiri. sed tn̄ dei sermo facit vt ista mors ꝯtemnatur. immo ꝙ desideret̄ ꝓut dicebat apl̄us. Cupio dissolui et eē cum xp̄o. ⁊ vlterius virtute sermonis xp̄i aliqn̄ illa mors totaliter destruet̄ qn̄ in resurrectione omnes hoīes inimortales resurgent. Ysa. 25. Precipitabit dn̄s mortem in sempiternuꝫ. Scd̄a mors est culpe per quam anima separatur a deo. ab ista liberat ꝟmo dei quia seruans sermones eius nunq̄ peccare poterit. nā

dei sermo sua viuacitate etiā mortua viuificat. Hebr. 4. viuus est ꝑmo dei ⁊ efficax. Ro. 4. viuificat mortuos et vocat ea que non sunt. tanq̄ ea que sunt. Itez sermo xp̄i viuam animam in vita conseruat. Sap̄. 16. Sermo tuus dn̄e hos qui in te crediderint conseruat. Item si contingat animam sp̄ualiter infirmari. sermo xp̄i illam sanat ne moriatur. Sapien̄. 16. Nec herba nec maligina sanauit eos. ꝫ sermo tuus domine qui sanat vniuersa. Tercia mors est eterne miserie. pene viz inferni. de qua dicit p̄s. non est in morte. i. in inferno qui memor sit tui. quia mortui non laudant dn̄m. neq̄ omnes qui descendunt in infernū. hāc non percipiunt seruantes xp̄i sermones. Job. 5. in fame id ē in desiderio diuini sermonis eruet te de morte. ⁊ non timebis calamitatem cū venerit. Cum igitur xp̄us dicit: Si quis sermonez meū seruauerit mortem non videbit in eternū: intelligendū est de morte culpe ⁊ miserie. sed non de morte nature. quam tn̄ diuinus sermo ꝯtemnit. ⁊ aliqn̄ totaliter destruet. Secūdo ponitur iudeoꝝ contradictio: dixerunt ergo iudei: impudici et attrita fronte sustinere non poterant verbum a xp̄o quin statim cōtradicerent. ⁊ volentes respondere. ab improperijs incipiunt: nūc cognouimus quia demoniū habes: sufficienter amouerat xp̄s hanc ꝯtumeliam. sed tamen eam replicant ne subcumbere videantur. Et ꝑm Gre. ex benefitio predicationis xp̄i semꝑ fiebant priores. postea arguūt contra dicta a xp̄o tali ratione. non est maioris efficacie sermo tuus q̄ sermo dei. ꝫ obseruatores diuini sermonis mortui sunt. quales fuerunt abraam ⁊ ceteri ꝓphete. ergo sermo tuus a morte nō liberat. vel aliter potest formari ratio ꝑm ꝙ litera magis sonat. Si seruare sermones tuos facit alios immortales. multo magis sermo tuus liberaret te a morte sed constat ꝙ sermo tuus non liberabit te a morte. cū nō sit maioris efficacie sermone Abrahe ⁊ aliorum ꝓphetaꝝ qui omnes mortui sunt. ergo si sermo tuus non liberabit te a morte ꝑ consequens multo minus potest alios facere immortales. nisi forte credas te esse maiorem q̄ patres precedentes. Et ideo quasi insultantes derisorie duas illi questiones ꝓponunt. an videlicet ipse maior sit q̄ abraam ⁊ quē seipsuz faciat hoc est ergo quod dicit: Abraam mortuus est: qui sermonez dei in omnibꝰ obseruauit. egrediens ad imperiū dn̄i de terra sua ⁊ cognatione atq̄ paratus fuit ad ꝑmonem domini immolare filiū. sermo etiaz eius tante fuit efficacie vt inclinaret deum ad parcenduz sodomitis. si inter eos essent decem iusti: ⁊ ꝓphete mortui sunt: q̄ seruauerunt sermonem dei. ⁊ in suo sermone potentes fuerunt sic̄

Moyses Dauid Salomon. helias. heliseus. ysaias. Hieremias. Ezechiel. daniel. atq; ceteri omnes: et tu dicis: quasi mencien do: siquis sermonem meū seruauerit. mortem non gustabit in eternū: Loco eius qd̄ xp̄us dixit. mortem nō videbit isti dicūt non gustabit ⁊ in idem redit quia tam videre q̄ gustare accipi tur pro experiri vel ꝓ percipe. ⁊ tunc insultando ex dictis ꝓpo nunt xp̄o duas questiones. Primo: nunquid tu maior es pr̄e nostro abraam qui mortuus est: pater fuit abraam iudaice gē tis quia ei primo facta est repmissio futuri seminis. ab eo ince pit circūcisio ⁊ omnes iudei ꝑm carnem ab eo descenderunt et addunt. es tu maior ꝓphetis: ⁊ ꝓphete mortui sunt. Ori. non di scernūt inquit qm̄ non solū abraam ⁊ ꝓphetis. sed etiā quolibꝫ nato ex muliere qui natus est ex virgine maior est. Scd̄a que stio est: quem teipsuꝫ facis: Ille seipsum facere dr̄ qui cum nihil sit. reputatione tn̄ sui magn⁹ est ⁊ se extollit. dicūt ergo iudei xp̄o. cum nihil sis ⁊ abiectus quē teipsum facis. i. quicq̄d te de se tis. quem te reputas. Tercio ponitur xp̄i responsio. Et non re spondit ad illud imꝓperium: nūc cognouimus quia demoniū habes: quia huic dicto sufficienter respondit. etiaꝫ qꝛ videbat eos paratos ad ɔtumelias inferendas. Item non respondet ad rōnem eoꝝ qua nitebant̄ ꝓbare ꝙ sermo xp̄i a morte non libe rat. eoꝝ enim ratio non erat ad ꝓpositum. quia xp̄us intellige bat ꝙ sermo eius liberaret a morte culpe ⁊ miserie. ⁊ ipsi argue bant ꝙ non liberaret a morte carnis. Rn̄det igitur illi duplici questioni sibi ꝓpositi. Et primo ad scd̄am. Scd̄o ad primā. Se cunda questio fuit quē teipsum facis: Respondit ih̄us: in qua responsione intendit ostendere ꝙ ipsi nō sunt dispositi ad intel ligendū quid ipse sit. Et ꝓcedit mirabiliter subtili et artificioso ɔtextu rationū. dicit ergo queritis a me. Quid ego me faciam. respondeo: ꝙ si ego dixero vob̄ meā gloriaꝫ: non credit̄ mihi Si ego glorifico meipsuꝫ: i. si per verba mea gloriosum me fe cero: gloria mea nihil est: i. gloriam meā nihil reputabitis. qꝛ obiciebant sibi. tu de teipso testimoniū ꝑhibes. testimoniū tuuꝫ non est verum. Non estis igit̄ idonei audire a me quid ego sim Sed nec etiaꝫ estis dispositi ꝙ sciatis hoc per aliū. nullus enim alius scit quid ego suꝫ nisi pater celestis: qui me glorificat quē vos dicitis: esse deum vr̄m. ab ipso aūt non potestis scire quid ego sum. quia eius noticiam non habetis. ergo nec a quocūq; alio. Et hoc est ꝙ dicit: Est pater meus qui glorificat me: id ē glori osuꝫ me reddit in voce de celo lapsa. in miracul̄ ⁊ in v̄tute sermonis. nec iste glorificator est alien⁹ a vobis quē vos dicit̄

quia deus vester est. vnde testimonio eius de me credere debere
tis ꝫ non potestis. quia non habetis eius noticiā ⁊ nō cogno-
uistis eum. Theophilus dicit. Si vere patrem cognoscerent fi-
um eius venerarentur. Si igitur mihi non vultis credere testi-
monium de me perhibenti. nec potestis scire quid ego sum per
eum qui me glorificat. ideo quia: nō cognoscitis euꝫ: oportet
ergo ab hoc incipere vt deueniatis in cognitionem glorificato
ris mei et tandem me cognoscatis. sed in cognitionez eius non
potestis venire nisi per me. quia ego solus noui eum. Mat. 11.
Nec pr̄em quis nouit nisi filius. et cui voluerit filius reuelare.
Et prima Jo. 4. Deum nemo vidit vnq̄ꝫ. sed vnigenitus qui ē
in sinu patris ipse enarrauit vob̄. Et hoc est qd̄ dicit: Ego aūt
noui eum: ⁊ ideo a me queratis de eo. vt tanden ꝑ eum in mei
noticiam veniatis: Et si dixero qꝛ nescio eum. ero similis vobis
mendax. Crib. Sicut vos dicentes scire eum mentimini. ita ego
ero mendax si dixero eum nescire sed scio eum. quia ꝑm Theo.
naturaliter ipsius habeo cognitionez. quia verbum est patris
quod nulli creature concedit̄ naturaliter. ⁊ ꝓbat ꝙ ipsius habe
at cognitionem per id qd̄ sequit̄ L Et sermonē eius ser
uo: dicitur xp̄us seruare patris sermonem tripliciter. scꝫ substā
cialiter opere ⁊ verbo. Substācialiter quidē vt dicit Theophilꝰ
sermonem eius seruo. i. rōnem substancie patris habeo. Eadem
enim in deo substancia est patris ⁊ filij. ideoq̄ꝫ filius pr̄em cog-
noscit. dicit̄ etiam filius sermonem patris seruare. i. ꝑm Theo.
mandata eius opere complere. qd̄ non esset nisi ex toto pr̄em
cognosceret. Tercio ꝑm Aug. filius est verbum patris. iō cuꝫ
xp̄us loquitur verbum diuinū loquitur. ergo xp̄us etiam ver
bo locutionis: sermonem. hoc est verbum patris seruat: qꝛ ip̄e
verbum est. ⁊ ideo habet pr̄is noticiam. immo verbuꝫ est ipsa
declarata noticia patris. Nota intelligentiaꝫ illius v̄bi: Est pr̄
meus qui glorificat me quem vos dicitis: quia deus vester est
et non cognouistis eū: quia in diuinis non est deus. nisi pater
et filius ⁊ sp̄ūssanctus. ⁊ quicunq̄ꝫ deū veneratur pr̄em ⁊ filiuꝫ
⁊ sp̄m̄sanctum venerat̄. Vnde non pōt esse ꝙ deus alicuius sit.
nisi pater ⁊ filius ⁊ sp̄ūs sanctus. nec pr̄ alicuius est deus. cuiꝰ
non sint deus ⁊ filius ⁊ sp̄ūssanctus. quia trium ꝑsonaꝝ ē vna
diuinitatꝭ substancia. ⁊ ideo pagani ⁊ gentiles venerantes deū
tres ꝑsonas adorant. sed tamen errant. quia deum quē adorāt
non credunt esse distinctum in ꝑsonis. quem tamen distinctum
adorant. Judei ergo vel nullam vel ꝯfusam ⁊ tenuem habebāt
cognitionem de trinitate diuinaꝝ personaꝝ. et ideo dicit xp̄us

q̄ pater glorificans eum est deus iudeoꝝ. quia pater essentiali
ter deus est. nec tamen excluditur filius quin ⁊ ip̄e sit deꝰ eoꝝ
quia patris ⁊ filij vna est diuinitatis essentia. ſz sufficit ad ꝓpo
sitam argumentationem hoc solum accipe q̄ pater glorificans
filium sit deus iudeoꝝ. sed tamen hunc deū non cognouerunt.
quia licet aliquo modo eū cognouer̄t in substancia non tamen
cognouerunt eum in ꝑsona. q̄ si rationem ꝑsonalitatis patris
cognouissent. non dubium est q̄ filium diuinuz intellexissent.
Deinde ad scd̄am questionem respondet qua querebat̄ an ip̄e
esset maior q̄ꝫ abraam et ꝓbat se esse maiorem eo tali ratione.
Ille qui aliquem beatificat maior est eo quē beatificat. sed ego
abraam beatificaui quod ꝓbat. quia totum gaudiū q̄d habuit
abraam ⁊ maxime desiderauit. fuit vt me videret. igit̄ ego suz
maior eo. Et hoc est quod dicit. M : abraā pater noster
exultauit: supple qn̄ sperauit vt videret diem meū. Theophi.
Diem certe desiderabilem ⁊ leticie plenū. p̄s. Hec dies quaz fe
cit dominus exultemus et letemur in ea. Nota q̄ dies iste pōt
intelligi dies natiuitatis eterne. de quo dic̄. p̄s. Ego hodie ge
nui te. iste dies nec principium habet nec occasum. hunc diem
cognouit abraam. vt dicit Gre. Quando in figura sūme trinita
tis tres angelos suscepit hospitio. Vel per diem intelligit̄ dies
natiuitatis temꝑaliter de quo Luc. z. Natus est hodie saluator
mundi. quem diem vt dicit Aug. cognouit abraam. quia preci
uit xp̄m ex suo semine nascituꝝ. Vel per diem vt dicit Crisost.
intelligitur dies passionis thristi quem preuidit Abraam in fi-
gura immolationis arietis pro filio. Vel forte per diem intelli-
git claritatem diuinam. nam dies dicitur a dyan quod est cla
rum. vel a dijs. hec omnia quatuor scz eternam generationem
christi ⁊ tꝑalem et passionem atq̄ claritatem diuinitatis: vidit
Abraam in fide et figuris non aperta specie: ⁊ gauisus ē: dic̄
Augꝰ. Magnū gaudium fuit cordis videntis verbum manēs
splendorem pijs mentibus refulgentem apud p̄rem manentez
deum. ⁊ aliqn̄ in carne venturum. non de patris gremio reces-
surum. Quarto ponitur iudeoꝝ ꝯtradictio. Responsioni autez
alterius questionis non ꝯtradicunt quia forte responsionē non
intelligebant. sed ꝯtradicunt ei quod dixerat respondendo ad
questionem an ipse esset maior abraam: dixerunt ergo iudei:
ad eum: quinquaginta annos nondū habes: erat xp̄us tunc
triginta annoꝝ: ⁊ abraam vidisti: quasi dicerent multa sūt an
noꝝ curricula ex quo mortuus est abraam. quia erant vltra nu

merum duoꝝ millium annoꝝ. quō ergo vidisti abraam. ⁊ tñ non dixerat dñs se vidisse abraam. sed econuerso quia abraaz viderat diem xp̄i. sed eadem difficultas erat vtraqꝫ ꝑm intellectum eoꝝ ℵ Deinde ponit xp̄i responsio: dixit ergo eis ihesus: respondit eis male intelligentibꝰ. quia abraam nūqꝫ viderat xp̄m corporeis oculis. nec xp̄us abraam. qz ꝑm naturam assumptam xp̄us fuit post abraam. sed tamen q̄ntum ad subaz diuinitatis xp̄us fuit ante abraam. Vnde xp̄s oculo diuinitatis vidit abraam. ⁊ abraam vidit eū oculo cordis fide illuminato Et hoc est qđ ait: Amen amen dico vobis: bene expediebat repetere iuramentū. quia rem arduam ⁊ incredibilem iudeis erat dicturus: Anteqꝫ abraam fieret ego sum: hoc est vez ꝑm diuinitatis subam. quia in principio erat verbum. et verbum erat apud deum ⁊ deus erat verbum. ⁊ omnia ꝑ ipsum facta sunt. ⁊ sine ipso factum est nihil .Nota duo. Primo qz volens xp̄us durationem sue diuinitatis ostendere. non dixit anteqꝫ abraaz fieret ego fui. sed ego sum. qz fui signat esse cū preterito. diuinitas aūt non habet preteritū nec futurū. sed presens tm̄. Exoz. Ego sum qui sum. ⁊ ideo dixit xp̄us ego sum. Item nota ꝑm Aug9. quia loquebatur de existentia ipsius abrae. significauit enim eaz per fieri dicens. anteqꝫ abraam fieret. quia soli creature competit fieri. deo vero non competit fieri sed esse tm̄. Vnde essentiam suam lignificans de seipso dixit Ego sū. differt ergo hoc vebum sum ab hoc verbo fieri in significatione ⁊ in signficato. quapter deo competit ēsse. sed non esse factum ꝛc.

Tercia pars.

Ercio cum dr. tulerunt ergo. tangitur iudeoꝝ infamia malicijs aggrauata. Et duo facit. tangitur enim primo opus iniquū: Tulerunt ergo lapides iudei: vt iacerent in eum: defecerant eis verba quibꝰ expobrabant xp̄o. vñ currunt ad lapides. Et ꝑm Aug. Tanta erat duricia cordis eoꝝ q̄ nescierunt quo currerent nisi ad lapides duros D Secundo ponitur xp̄i humilitas: ihesus autem abscondit se: Aug. dicit. non abscondit se in angulo templi q̄i timens. aut in domunculam fugiens. vel post murum aut colūnam diuertens. sed celica postestate se inuisibilem constituens insidiantibus. per medium illoꝝ exiuit: Et exiuit de templo In quo iudeoꝝ furia intelligitur. quia etiam in ipso templo

lapidare voluerant saluatorē. Considera vt dicit Grego. salua
toris nostri mansuetudinem et humilitatem. qui cum potencia
diuinitatis nutu tacito mentis. suos persecutores posset in pe
nas subite mortis obruere. tanq̄ pauidus humilit̄ se abscondit
Et hoc ꝓpter tria. Primo quia nondum aduenerat tp̄s sue mor
tis vt dicit Alchinius. Scd̄o quia tale genus mortis nō elege
rat. Tercio vt daret exemplū suis fidelibus non resistere ꝑsecu
tionibꝰ sed fugere. Mat. 10. Si vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuita
te. fugite in aliam ꝛc.

Dominica in ramis palmaꝝ Ser. xxxiiii

Prima pars

Vm appropinquasset ihesus hierosolimis ⁊ venissꝫ
Bethphage ad montem oliueti ꝛc. Mat. 21. Hoc
idem legitur Mar. 11. Luc. 19. Johis. 12. Et si cō
tensit xp̄s om̄ez gloriam mundi. tn̄ ascendens hie
rosolimaꝫ ad passionem. claritatem excellentiam ⁊
honorem regalem suscepit hodierna die. turbis acclamantibꝰ
laudes. ramos ex arboribus precidentibꝰ atq̄ in via ꝓsternen
tibus vestimenta. Quod ideo xp̄s fieri voluit. vt illud magnuꝫ
vnigeniti filij dei nomen ꝑ crucis misterium coram regibus et
potestatibꝰ huius seculi. libera voce predicaretur q̄tenus in noīe
ihesu crucifixi omne genu flectat̄ celestiū. terrestriū et infernoꝝ
et omīs lingua confiteatur. quia dn̄s noster ihesus xp̄s in glo
ria est dei patris. In hoc igit̄ euangelio tria ꝯtinentur. Primū
est saluatoris imperiū passioni appinquantis. Scd̄m est scripte
testimonium hoc totum prenūciantis. ibi: hoc aūt totum factuꝫ
est ꝛc. Tertiū est turbe tripudium xp̄m honorantis ibi: Euntes
autem discipuli ꝛc A Circa primuꝫ tria facit. p̄mo nanq̄
tria exprimit loca. duo vbi erat xp̄us. tertiū cui erat ꝓpinquus
Est autem sciendum q̄ vt legit̄ in Jo. ante sex dies pasce sabba
to viz ante dn̄icam palmaꝝ xp̄s applicuit bethanie quod erat
castellum marie ⁊ marthe distans a hierl̄m quindecim stadijs.
modicum minus duobus milliarijs. vbi fecerunt christo cenaꝫ
et martha ministrabat. Lazarus vero vnus erat ex discumben
tibus apportauit aūt maria pixideꝫ de alabastro vnguenti nar
di pistici preciosi. ⁊ vnxit caput ⁊ pedes christi et extersit capil
lis suis. et domus impleta est ex odore vnguenti. Cum vene
runt autem Bethaniam multi non tantum propter ihesum. sed
vt Lazarum viderent resuscitatuꝫ a mortuis. die vero sequenti

tali die sicut est hodie mane facto christus recessit de bethania. vt veniret hierusalem: Et cum apropinquasset ihesus hierosolimis et venisset bethphage: qui erat viculus sacerdotum. distans a Bethania vnde christus recesserat minus vno miliari. A hierusalem vero distabat per miliare integrum: ad montem oliueti: dicit̃ mons oliueti ꝓpter multitudinez oliuaꝝ que ibi nascebant̃. in quo monte erat ille viculus bethphage. Secũdo tangit̃ quid imposuerit discipulis: tunc: scz cũ ꝑuenisset bethphage: ad montem oliuaꝝ ⁊ esset ꝓximus hierosolimis ꝑ miliare: misit duos discipulos: Ambro. Hilarius ⁊ mgr̃ in historijs dicunt ꝙ fuerunt petrus ⁊ philippus. Sed mgr̃ Otto dicit ꝙ fuerunt duo fratres scz petrus ⁊ andreas: dicens eis B

Ite in castellum qđ ɔtra vos est: Castellũ appellat hierusalem que erat eis econtra ad radices alterius mõtis. scz mont̃ syon Nota ꝙ hierosolimaz non noĩat ciuitatem sed castellum. quia ꝓpter iniquũ ɔsilium ibidem habitũ de morte xp̃i. ipsa hierl̃m iuste ꝑdiderat ciuilitatis dignitatem. sicut etiam quecũqꝫ ciuitas suam ꝑderet dignitatem si aduersus impatorem ɔspiraret. Vñ quasi despectiue dicit. Ite in castellum qđ econtra vos est. Erat autem istud castellum contra discipulos non solũ situ. sed etiam per inimicitiaz. erexit enim se ciuitas illa contra apl̃os quatuor munitionibꝫ q̃si q̃tuor turribꝫ. Prima turris fuit falsa scripture intelligentia. Sed aduersus hanc dimicauerunt apl̃i machina fidei. i. Johis. 5. Hec est victoria que vincit mundum fides nr̃a Secunda turris fuit munimentũ terrene potestatis. ɔtra quaz opposuerunt apl̃i humilitatem. i. Coꝝ. 1. infirma mundi elegit deus vt confundat fortia ⁊ ignobilia mundi. ⁊ ɔtentibilia elegit. ⁊ ea que non sunt. vt ea que sunt destrueret. ⁊ non glorietur omnis caro in conspectu eius. Tercia turris fuit similata iusticia. cui opposuerunt apl̃i vite veritatem. ad Thi. 2. Sobrie ⁊ pie et iuste viuamus in hoc seculo. Quarta turris fuit carnis lasciuia quam ɔfregerunt apl̃i per temperantiam et castitatem Ro. 13. Non in cõmessationibꝫ et ebrietatibꝫ. non in cubilibus ⁊ impudicicijs. non in ɔtentione ⁊ emulatione. sed induimini dñm ihesum xp̃m. et carnis curã ne feceritis in desiderijs. Istud igitur castellum gentis iudaice sic munitũ apostoli eiecerunt. ⁊ habitatores occiderunt gladio verbi dei. vt morerent̃ et viuerent xp̃o. Deinde ostendit ad quid eos miserit: ⁊ statim inuenietis asinam alligatam: Ista asina erat ad portam ciuitatis deputata ad vsũ pauperꝝ. q̇ ꝓpria non habebant iumenta. cũqꝫ aliq̇s fuissz opatus in ea dabat ei pabulũ ⁊ pullo etiã q̇ ꝑiter

cum ea ad communia opera nutriebatur: et pullũm cum ea: In Marco dicit. q super isto pullo nullus adhuc hoĩm sederat Solluite: erat enim ligatus pullus foris ante ianuam in biuio. : et adducite mihi: Ecce igitur vt dicit Cris. q̃ humile et contentibile animal xp̃us rex regum elegit quo vectus hierusalem ingressus est. Tercio ponit quid respondere oporteret ꝯtradicẽtibus: Et si quis vobis aliquid dixerit: quasi ꝓhibens soluere animal. aut inquirens ad q̃d soluatur: dicite quia dñs his op9 habet: domin9 nomen potestatiuũ est. cui nemo potest resistere Et confestim admittet eos. qd̃ duobus modis intelligi potest. Vno modo ꝑm Cris. vt hoc dictum referat ad xp̃m sic dicite. qꝛ dominus his opus habet. ⁊ cũ operatus fuerit statim dimittet eos. Nam qñ xp̃us ingressus fuit hierusalem statim remisit animal ad dñm suum. Vel aliter ꝑm Glo. Ipse dominus animaliũ statim demittet eos vobis cũ dixeritis. quia dñs his opus habet. Considera ꝑm Theophilũ. q̃nta dominus predixit discipulis. ⁊ q inuenirent animalia alligata. et q impedirentur ab accipiendo ⁊ q dicto verbo xp̃i ꝑmitterent accipere ꝛc.

Secunda pars

Secundo cum dicit. Hoc aũt totum ꝛc. tangit scripture testimoniũ hec omnia prenunciantis. Et duo facit. Premittit enim ratio rei facte: hoc aũt totum factum est vt adimpleretur qd̃ dictum est per ꝓphetaꝫ dicentem. zach 9. ꝑm q dic̃ glo. ideo huic facto adhibetur ꝓphete testimoniuꝫ vt appareat q omnia cõpleta sunt que de xp̃o erant scripta. ꝫ scribe ⁊ pharisei cecati inuidia. non intelligebant que legebant Et attende q non iõ causaliter ista facta sunt qꝛ erant scripta sed econuerso quia futura erant. ideo scriptura predixit. Vñ cuꝫ dicit euangelista. hoc aũt totum factum est vt adimplerent ꝛc. istud vt se tenet consecutiue ⁊ non causalit. ad ꝓphetiam enim illam consecutũ est ista fieri ¶ Secundo verba ꝓphete inducũtur: dicite filie syon: Syon est mons ad cuius radicẽ erat sita hierusalem in sũmitate vero montis erat arx in qua erat sacerdotale templum et habitatio regis. ꝓpter qd̃ hierusalem dicitur filia syon. quia erat edificata ĩ syon. ⁊ quia ab arce syon erat ei defensio ⁊ regimen regale. ⁊ doctrina sacerdotum. Et attende ꝑm Cris. q sciens ꝓphete iudeoꝝ malitiam. qꝛ ꝯdicturi erant xp̃o ascendenti in templũ premonuit eos per hoc signuꝫ quia vero ꝓpheta sciebat se moriturum timens ne iudei obliuiscerentur istius prophetie. Ideo omnes sequentes rogat vt annuntient etiam continue et instanter hanc prophetiam cum

magno desiderio clamans. dicite filie syon. Nota q̄ in Johanne. Loco eius quod hic dicitur. Dicite filie syon. scriptum est Noli timere filia syon. quod exponit ꝑm Aug. noli timere hierusalem sed illū agnosce qui a te laudatur ⁊ noli trepidare. cū patitur. quia ille sanguis funditur per quez tuū delictum deletur ⁊ vita redimat. Vel aliter ꝑm Crib. Consueuerunt hoīes timere reges venientes ꝓpter nouitates bellorz et exactiones et seruitutes atq; iniusta grauamina. sed noli timere hierusalem. quia iste rex veniens non est talis sed mansuetus ⁊ humilis. ñ in multitudine exercitus et equorz ingrediens. sed cuz humili turba asinum sedens. ℣ Vñ sex cōditiones tangit isti⁹ regis venientis. Ecce quia adest in presenti. Ysa. 52. Ego ipse qui loquebar. ecce adsum. adest em̄ visibilis oculis. Joh̄is. 1. vidimus gloriam eius gloriaz quasi vnigeniti a patre. plenuz gracie ⁊ veritatis. Adest sermo audibilis auribus. Heb. 1. Olim deus loquens patribus in ꝓphetis noniſſime diebus istis locutus est nobis in filio. Adest tercio tractabilis manibus. 1. Jo. 1. Manus nostre ꝯtractauerunt de verbo vite. Adest quarto ꝯuersabilis hominib⁹ Baruch. 3. post hoc in terris visus est. Et cum hominib⁹ conuersatus est. Si igit̄ ita adest vt etiam demonstretur presens. non est amplius expectandus Job. 8. expectet lucem ⁊ non videat. nec ortum sue gentis auroze. Sedo tāgit regalem dignitatem: rex: ps Attollite portas principes vr̄as et eleuammi porte eternales et introibit rex glorie? Quis est iste rex glorie. dominus virtutum ipse est rex glorie. Iste est rex pacis et veritatis. Ezech. 37. Rex vnus erit omnib⁹ imperans ⁊ non erunt vltra due gentes. nec dividentur amplius in duo regna. ipse em̄ est lapis constitutus i capite anguli. qui coniunxit in se duos parietes ꝓpl'oz. et fecit vtraq; vnum. Item ipse ē rex totius potestatis. Heb. 19. Rex deorz tu es et vniuerse domine potestatis. Item est rex sapiencie ⁊ veritatis. Hiere. 33. Regnabit rex ⁊ sapiens erit. Itē est rex clementie ⁊ pietatis. Job. 29 Cum sederem quasi rex circūstante exercitu. eram tamē mentiuz consolator. Si igit̄ talis rex est sequit̄ q̄ sit honorand⁹. 1. Thi. 1. Regi seculorz immortali ⁊ invisibili soli deo honor et gloria in secula seculoruz amen. Tercio ostendit regis ꝓpinquitatem: tuus: quasi diceret. Ecce iste est rex non alienigena sic̄ herodes sed tuus. hoc est ex te ꝑm carnem natus ⁊ tibi ꝓpinquus. Ezech. 37. Caro em̄ ⁊ frater nr̄ est. Deut. 17. nō poteris alteri⁹ gentis hoiem regem facē. qui nō sit frater tuus. Si igitur iste rex propinquus et frater est. sequit̄ q̄ sit recipiendus. Sed tamē in dei

hunc suū regem spreuerunt. Geneß. 32: Nunq̄d rex noster eris aut subijciemur ditioni tue. quasi dicant nullo modo hoc erit. Item hunc regem negauerūt. Joh. 19. non habemus regem nisi cesarem. Item hunc regem abiecerūt. 1. Re. 8. Abiecerūt me ne regnem sup eos. Item hunc suū regem tandem occiderūt. Jo. 19 Cuz dixisset pilatus eis. Ecce rex vester. clamauerūt tolle tolle crucifige eū. Qr̄to tangit̄ regis aduentus: veit ñq̄dez veit tibi vt suscitet bella ⁊ sedicōes. ⁊ vt exactiones īponat vel affligat Sed dicit Cris. venit tibi. i. ad vtilitatem tuā si credideris. et iō amandus est. si vero non credideris venit ad tuā ꝯdemnationē vnde metuendus est. Hiere. 10: Quis nō timebit o rex gentiuz Ad tres aūt vtilitates venit xp̄s operandas. scz vt diaboluz a principatu mdi eijceret. Jo. 12. Nunc princeps hui⁹ mdi eijcietur foras. Item vt regnū pcti destrueret. Jo. 1. Ecce agnus dei ecce qui tollit pcta mundi. Item vt celeste regnū ꝯcederet Lu. 12. Complacuit patri vr̄o dare vobis regnū. Sed qz iudei regem xp̄m non receperunt ꝑ fidem. ideo econtra regnum diaboli manet sup eos. Ipsi em̄ sunt quos inhabitat spūs immundus assumptis secū septem alijs spiritibꝰ nequioribꝰ se. sic em̄ ꝯtigit generationi illi pessime ut dr̄ Mat. 12. Itē manet ī eis regnuz peccati Jo. 8. dixi vobis qz moriemini in pctis vr̄is si non credideritis qz ego sum. Item celeste regnū est eis ablatū Mat. 21. auferet̄ a vobis regnū dei ⁊ dabit̄ genti facienti fructus ei⁹ Quinto tangit̄ istius regis mansuetudo: mansuetus. q. d. non venit iste rex cū impetu aut cū furia vel violentia ꝫ cū mansuetudine et tranquillitate. Fuit aūt xp̄s mansuetus ad v̄ba imꝓperioꝝ. quia cū maledicerēt non maledicebat. Ysa. 53. Sicut agnus coram tondente se obmutuit ⁊ nō apperuit os suū. Itē fuit mansuetus ad verbera. quia cū pateretur non comminabat̄. Ysa. 50. corpus meū dedi ꝑcucientibus. et genas meas vellentibus. faciem meā non auerti ab increpantibꝰ ⁊ ꝯspuentibꝰ me Item fuit mansuetus vsqꝫ ad mortem. qz tradebat iudicanti se iniuste. Hiere. 11. Ego quasi agnus mansuetus qui portat̄ ad victimaz. Et quia sic mansuetus est iste rex. iō non est metuēdus. Sed vt dicit̄ Heb. 4. Adeam⁹ cū fiducia ad tronū glorie eius vt misericordiam consequam̄ ⁊ graciam inueniam⁹ in auxilio oportuno. E Sexto tangitur regis humilitas: sedens super asinam: Crisosto. Non sedet inquit in curru aureo preciosa purpura fulgens. nec ascendit super feruidum equum discordie amatorem et litis. sed super asinam tranquillitatis. et pacis amicam. Sedit etiam dominus super pullum asine.

Vnde subdit et sedens: sup pullum filium subiugalis :iō ē sup pullum filiū asine·quod em̄ est asin⁹ in latino· hoc est subiugale in greco. Et q: sic humiliter introiuit xp̄s ciuitatem suam regalē·sequit̄ q ei nullus debuisset resistere·q: humilitas omnia vincit. Sed dubiū est hic ꝑm Diero.q: videt̄ q dñs sup vtrū. q animal in tam paruo spacio sedere nō potuerit. Et soluit Remi·q super vtrunq aīal sedit·Primo sup asinam postea super pullū·ad significandū q ꝑma synagoga iudeoꝝ fuit dei sedes que per asinam intelligit̄·gentiū vero ꝑplus qui significatur in pullo asine postea fuit sedes dei. Vel pōt dici q primo dñs sedit sup pullum·qui cū esset indomitus cepit recalcitrare·et sic dñs descendit et ascendit asinā·qō totum ptinet ad misteriuz quia in fine mōi recalcitrantibo his qui ex gentibo crediderūt a relinquentibo deum factorem suum intrabit isrl̄·et saluus erit. Item videtur esse dissonantia inter Mat. et ceteros euāgelistas q: ipse facit mentionez de asina a pullo eius.alij vero tres nullam faciunt mentionē de asina·sed de pullo tm̄. Et dicendus q inter euangelistas nulla est ↄtradictio·sed aliqñ inter eos omissio repitur et supplementū·quia aliqñ vnus vel plures omittunt qō dictum est ab vno vel pluribo.aliqñ vero supplet·a iō quod dixerat Mat·de asina·ceteri omiserunt.cuius omissionis causam assignat beatus Aug·quia Mat.scripsit euangelium iudeis a in lingua hebrea·ceteri aūt scripserūt grecis in lingua greca·nūc aūt ita est q in translatione greca septuaginta interpretum non fit mentio in zacharia ꝑphēta de asina·sed de pullo tm̄ In hebraica aūt veritate vtrunq expeimit ꝑphēta.a ideo Mat·asinam et pullū adduxit·illi vero pullum tm̄. Sic enim scriptum est in hebreo. Exulta satis filia syon·iubila filia irlm̄. Ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator·ipse pauper a ascendens sup asinam·a sup pullum filium asine. Dicit aūt· exulta filia syon ꝓpter ꝑplm iudaicum·qui p hierusalem intelligitur·que est filia syon vt dictū est. Jubila filia hierusalem·p qō intelligit̄ gentilis ꝑplus qui fuit spūalis filius iudeoꝝ generatus per legem a sacramēta ab aplis qui fuerunt ex iudeis·1. Coꝝ 4·In xp̄o ihesu per euangeliū ego vos genui. Ecce rex tuus venit tibi·q: venit rex tam iudeis q̄ gentibus et ꝓpter hoc in titulo crucis scriptum fuit lr̄is grecis hebraicis a latinis. Jhūs nazarenus rex iudeorum. Justus in iuditio· quia cū potuisset per potentiam contra diabolum dimicare·voluit enim eum sola iustitia superare. Ysaie·11·Erit iustitia cingulum lumborum eius. Et Diere·33·faciet iuditium et iustitiam in terra et saluabitur

ſuitute pcti. Mat. 1. Ipse saluũ faciet ꝑplm suũ a pctis eoꝝ. ipse pauper. 2. Coꝝ. 8. Scitis graciaꝫ dñi nostri ihu xpi. qm̃ ꝓpter nos egenus factus est cũ esset diues. vt illius inopia nos diuites essemus. ⁊ ascendens sup asinam ꝑ quam synagoga intelligitur. vnde ad illud referendũ est. exulta satis filia syon. ⁊ sup pullum. i. sup gentilez ꝑplm. filium asine. i. synagoge. ⁊ ideo ad illud referendũ est. iubila filia irlm. ps. Jubilate deo ꝛc.

Tercia pars ¶

Ercio cum d. Euntes aũt discipuli. Tangit turbe obsequiũ xpm honorantis. Et tangunt q̃tuor quibꝰ honoris obsequiuz xpo fuit impensũ. Primo em̃ ostendit quõ apostoli missi impleuert xpi mandatuz: Euntes autez discipuli fecerunt sicut precepit illis ihus: Titus. discipuli inqt iussi ducere pullũ non refutarunt hoc offitium vt paruũ aut despectuz sed hũiliter obedierunt. In Marco scriptũ est. ꝙ inuenerunt pullũ ligatum añ ianuam foris in biuio. ⁊ soluentibus illis pullũ vt dicit Luc. dixit dñs eiꝰ ad illos quid soluitꝭ pullum. At illi dixerunt. qꝛ dñs eum necessarium habet. ⁊ statim ſm Mar. dimiserunt eis pullũ. qꝛ vt dicit Titus statim obmutuerunt non potentes resistere saluatoris eloquijs. manifestatũ enim est nomen dñi. Rex nanq̃ veturus erat in ꝯspectu multitudinis. ps. tu terribilis es et quis resistet tibi: ⁊ adduxerunt asinam ⁊ pullũ: Theophilus. non ꝑmitterent inquit aĩalia ducere. nisi diuina virtus eis incumberet cogens illos. presertim qꝛ rurales et coloni erant ¶ Deinde ostendit q̃ntaz honoris reuerentiam om̃s apli gñaliter xpo contulert: ⁊ imposuerunt sup eum: id est sup pullum: vestimenta sua: vestimenta imposuert loco selle. ne lederetur dñs si equitaret asinũ. Attende ꝙ licet Mat. dicat asinã ⁊ pullũ adducta esse dño. videtur tñ dicere q̃ solũ pulluz ascenderit: ⁊ eum desup sedere fecerunt. Criſ. Non inquit dñs ex necessitate a monte oliueti vsq̃ irlm sup pullum ire voluit. cũ om̃ez iudeam ⁊ galileã pedes perambulauerit. sed signũ erat qd̃ fiebat. significabant em̃ ꝙ ꝑ mortem suã honor regis sibi ꝯueniebat. cuius regnũ futuꝝ erat ecclesia. Iterroga igit iudeos qñ aliquis rex sup asinam in irlm delatus est. sed non vtiq̃ aliũq̃ inuenient. Considera q̃nta fuerit reuerentia aplꝝ ad xpm. quia cũ nimia familiaritas cõsueuerit parere ꝯtemptuz. isti tamen q̃ntomagis familiares tanto erant christo magis reuerentes. Considera etiam cum quanta mansuetudine et humilitate rex reguz et dominus dominantiũ non coactus necessitate. aut ductꝰ inani glia sup pullum asine

Hierusalem ingrediebat̄. Secundo ostendit q̄liter turba eū ho-
norauerit de voce. plurima aūt turba strauer̄t vestimenta sua in
via. t̄ba fuit ista ⁊ non apl̄i qui posuer̄t vestimenta sup̄ pullū
et alii multi de comitantib⁹ strauerunt aūt vestimenta pedibus
asini: ne offendent ad lapidē: ne calcaret spinas. ⁊ ne laberet̄ ī
foueā. Cōsidera in q̄nta opiniōe sanctitatis erat xp̄s apud istā
turbā. q̄ ita exhibebat illi hūilissima obsequia. q̄ nusq̄ alteri re
periunt̄ impensa. Terciū obsequiū fuit p̄tinēs ad ornatū vt dic̄
Hiero: Alii aūt cedebāt ramos de arborib⁹: de arborib⁹. s. fru-
ctiferis quib⁹ mons oliueti consitus erat. ⁊ sternebāt in via q̄d
erat alacritatis signū ⁊ gaudij. Et nō p̄ut legit̄ in Jo. q̄ non
solum p̄ciderūt ramos de arborib⁹ et strauerunt in via. sed etiā
audientes aduentū xp̄i acceper̄t ramos palmaꝝ et p̄cesserunt
obuiam dn̄o cum exultatione. tota igit̄ ista p̄cessio erat exulta-
cōis ⁊ gaudij in q̄ xp̄s sic mansuete Hierusalē accedebat. turba
strauerat vestimenta in via. alii ramos palmaꝝ et oliuaꝝ atq̄
flores inuia sternebāt. ceteri vero cū florib⁹ ⁊ palmis p̄cedebant
redēptori obuiā. ⁊ p̄pter hoc in signū huius exultacōis hodier-
na die eccl̄ia portat crucē discooptam in p̄cessione. Quarto oēs
generaliter honorarūt xp̄m laude vocis et cantici. p̄s. Laudabo
nomē dei cum cantico. ⁊ magnificabo eū in laude. cum em̄ descē
disset xp̄s montē oliueti. auditū ē. Hierosolimis de aduētu ei⁹
et tunc plurima turba q̄ ꝯuenerat ad diuinū festū p̄cessit ei ob
uiam: cū florib⁹ et palmis. q̄ audierāt miraculum q̄d fecerat d̄
resuscitacōe Lazari et oēs simul obuiantes. s. ⁊ cōitantes. cepe-
runt laudare xp̄m. vnde dic̄. turbe aūt que p̄cedebāt ⁊ q̄ seque
bant̄. erat em̄ xp̄s medi⁹ p̄cedenciū et sequēciū. clamabāt voce
iocūda et alacri. dicētes osanna filio dauid. H Osanna vt
dicit Hiero. verbū hebreū est cōpositum ex corrupto et integro
osi em̄ idem est q̄d salua. anna vero est hebr̄ ica interiectio obse-
crantis. quemadmodū pape ē in latino interiectio admirantis.
Vn̄ anna non significat rem aliquam. sed affectū. q̄ igit̄ dic̄ osā
na in ebraico. dicit salua cū aliquo mō vocis significate obsecrā
tis affectū. ⁊ ideo osanna idē est q̄ salua obsecro. ⁊ p3 q̄ est di-
ctio cōposita: vt dicit Remigi. ex corrupto et integro. cum de-
beret p̄ferri osi anna p̄ sincopam dicit̄ osanna. pōt aūt dupliciter
ꝯstrui. q̄ ista dictio filio pōt esse vna vel due p̄tes. vno mō sic
turbe clamabant dicentes filio dauid osanna. i. salua obsecro. vl̄
aliter turbe clamabāt dicentes. o fili dauid osanna. i. obsecro sal
ua. ⁊ postea ꝯuertebāt admuicem sermonē dicentes: benedict⁹
qui venit in nomine dn̄i. I In Jo. scriptum est Bn̄dict⁹

rex Jsrl qui venit in nomine dñi · vnde pz q ista laus sumpta ē de psalmo cētesimoseptuagesimodecimo vbi sic dicit · o dñe saluum me fac qd in hebreo idē est qd anna adonay osi āna · o dñe bene psperare · benedictꝰ q̄ venturus es in nomine dñi · ⁊ est sensus bm glo · benedictus · i · gl'iosus sit q̄ venit p carnis assūpcōez in nomine dñi · i · tanq̄ dñs · p̄s · dñs nomē est illi · Jtē ꝯgnoscāt qz nomen tibi dñs · tu solus altissimus sup oēm terrā · vel in nomine dei p̄ris · Jo · 5 · ego veni in noīe patris mei · Jtez bm q dr̄ in Mar · Adhuc turbe adiunxer̄t ꝫ aut laudē · benedictū q venit regnū patris nr̄i Da · q̄si dicerent · bn̄dictū sit regnū patris nostri Dauid · qd ꝯstitutū est nūc in aduentu xp̄i · vnde angelꝰ ad v̄ginem de xp̄o · dabit ei dñs sedem dauid p̄ris eius · ⁊ regnabit in domo iacob in eternū · et regni eius nō erit finis · Jtē bm q legit̄ in Luca · terciā addiderunt laudem dicentes · pax in celo et gl'ia in excelsis · q · d · facta est pax in celo hoīs ad deū · vnde sit deo gl'ia in excelsis · ⁊ bm Bedā satis istud canticū cantatū xp̄o eunti ad passionē ꝯsonat illi · qd cantauerunt angeli nascēte eo gl'ia in excelsis deo · et iterꝫ ꝯuertentes verba ad xp̄m dicebāt · o sanna · i · salua obsecro in altissimis · q̄si dicant · nō querimꝰ salutē terrenā : sed celestē · qz p xp̄m totius mundi salus aduenit ī celis viz et in terris · Attende in hys oībꝰ q̄ntus fuerit honor · q̄ꝫ preclara gl'ia xp̄i venientis · Alii nanq̄ vestimēta in via psternūt alii frondes cedunt de arboribꝰ : et piiciunt in via · alii pcedunt ei obuiam cum floribꝰ · quidam cum palmis · quidam vero cum ramis oliuarum · et oīes simul et obuiantes et comitantes vocibus psonabant decantando regi celoꝝ · Sed cum totus ppl'us exultaret : audiamus qualiter se habuerint emuli xp̄i · ⁊ q̄d ipe xp̄s egerit · Jn Luca scriptū est · q dum vniuersa turba laudes saluatori psonaret : pharisei indignati dixerunt xp̄o · mgr̄ increpa discipulos tuos · Quibꝰ ipse ait · dico vobis · quia si hy tacuerint : lapides clamabunt quia vt dicit Beda in passiōe dñi tacentibꝰ discipulis dñi pre timore petrescisse sunt · ⁊ monumenta aperta sunt · Sed nunc attendamus qualiter se habuerit xp̄s in tanta gloria · Cum em̄ duceret̄ ad ciuitatem Hierusalem · videns ciuitatem cepit flere · ꝯsiderans euersionem ip̄ius · Sciebat em̄ q hy qui cum gl'ia eum recipiebant : in pximo debebant eū occidere · ppter cuius mortem ciuitas ipsa erat subuertenda · ⁊ cū cti iudei dispergendi Ecce igit̄ qualis ꝯuentio · alii exultabant sed tristabatur xp̄s · illi cantabant · ipse plangebat · illi flores ⁊ ramos palmaꝝ atq̄ oliuaꝝ referebant · sed ipse lacrimas effundebat ppter quod hodierna die gaudio pcessionis subsequitur

officium passionis dñi. Decantemus ergo et nos osanna filio dauid. benedict9 qui venit in nomine dñi rex Israhel. vt saluet nos in altissimis. qđ ipse prestare dignetur. qui viuit ꝛc.

Dominica resurrectionis domini.

Introductio sermonis. .xxxv. A

Maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata ꝛc. Mar. 16. hoc idem legit Mat. 28. ꝛc annunciant angelus primt9 resurrectionē dñicam. ex quo satis innuit q illū oportet esse pfectionis angelice. qui digne vult saluatoris resurrectionē annunciare. Vnde ad hoc opus me sufficere non posse video. sed tñ vires quas imperitia denegat et fragilitas: non dubito quin vestra caritas ministrabit. dat etiā vt dicat Ber. loquendi ansum resurrectionis dñice tanta solennitas. quia indignum valde est vt eo die laudes debitas taceat lingua carnis. quo viz die caro resurrexit auctoris. Vt igit aliquid dignum ad laudem resurgentis predicere possimus vginis matris pium suffragium implorem⁹ dicentes. aue resurgentis mater virgo plena gratia ꝛc. Prima pars B.

Maria magdalene et Maria iacobi ⁊ salome ꝛc. Licz magna sit letitia rem desideratam inuenire: maxime tñ cumulat letitia. qñ inuenitur res melior q̄ est desiderata ecce igitur q̄te sit letitie presens dies ỏ quo ait ps. hec est dies quam fecit dñs: exultem⁹ et letem⁹ in ea quia cum sancte mulieres desiderarent inuenire corpus xpi mortuum vt illud vngerent. multo melius inuenerunt q̄ sperarūt quia annunciante angelo inuenerunt eu resurrexisse a mortuis et cuncta illata xpo in passione: mutata sunt in gloriam resurgentis. Vnde Augu. in sermone resurrectionis dicit. post illusiones et verbera. post aceti et fellis pocula. post supplicia crucis et vulnera postremo post ipsam mortem ⁊ infra surrexit de suo funem caro noua. redit ab occidic latens vita. ⁊ de morte salus reseruata resurgit. pulchrior reditura post funus. De ista aūt sancta muliere inquisitione et annuntiatione resurrectionis agit in presenti euangelio. in quo tria tangunt. Primum est deuotū desiderium ad dilectionem inflammans. Secundum est euidens signum resurrectionem insinuans ibi. Et respicientes viderunt. Tertium est colloquium angelicum ipsam resurrectionem affirmans ibi. Qui dixit illis. In prima parte tangit quō sancte ille mulieres venerunt ad monumentum desiderantes vngere corpus dñi: quarū desiderium ex magno processit amore. Et eam

amor tripliciter cōmendat. Primo ab obsequio deuocō is. nā vt dicit Gre. pbatio dilectionis exhibitionem operis. iste vero mulieres tm amauerunt xp̄m. q etiam ipsi mortuo desiderabāt impendere seruitutis obsequiū. vnde dicit. ℂ Maria magdalene. Ista ceteris premittit quasi ductrix aliarum: quia feruētius amabat: diligentius inquirebat. et ceteras sotias ad hoc īcitabat: et Maria supple mater Jacobi minoris qui fuit cognominatus frater dñi. alibi appellat. Mar. istam Mariā Mariaz Joseph. quia reuera ipsa fuit mater Jacobi minoris z Joseph iusti. atqz Symonis et Jude. cuius maritus fuit Alpheus p̄ vero Cleophas. et Maria. supple Salome. denominatur ista Maria a patre suo vocato Salome. ista ex marito zebedeo duos genuit filios. Jacobum maiorem et Johannē euangelistam. vnde iste due Marie fuerunt matertere xp̄i. sorores viz beate virginis. Hic queritur de numero istarum mulierum: an fuerunt plures vl pauciores. Et dicendum q ꝑm rei veritatem plures fuerunt qz tres. nam Luc. dicit q cum eis etiam erat iohanna vxor Cuse procuratoris Herodis. que xp̄o crediderat. et alie que cum ihesu de galilea venerant ministrantes xp̄o. Sed tamē Mar. aliis tacitis. solas tres nominat. quia iste sicut conueniebant in nomine. et differebant ab aliis: ita singularem deuotionē habebāt ad xp̄m preter alias. Mat. aūt solum nominat duas. s. Mariaz magdalenam et alteram mariam. hec est mater Jacobi. sed licz istas solum nominet: non tamen negat alias ibi fuisse. sed Jo. dicit q Maria magdalena venit ad monumentum. aliis oībus tacitis: quia vt dicit Aug. licet ipsa sola non venerit: tamē ꝓpter feruentem amorem eam solam Jo. nominauit. et hec est etiā causa quare euangeliste licet quasdam tacerant: omnes tamē de ea faciunt mentionem ℗ Sed queritur de beata virgine: quare non se sociauit istis mulieribus ad vnguendum corpus filii. Et dicit p̄ q iā constabat ei de resurrectione filii. credēdum enim est q resurgens christus statim et primitus illi apparuerit. licet scriptura hoc taceat. qđ ideo tacuit: quia matris testimonium de filio non consueuit audiri. et ideo non sociauit se querentibus mortuum. que iam sciebat eum viuere. Sedulius tamen videtur sentire q beata virgo cum istis mulieribus venerit ad monumentum sic dicens. Virgo parens. alieqz simul cū munere matres. messis aromatice notum venere gementes. ad tumulum. vacuumqz vident iam corpore factum. sed plenum virtute locum. Emerunt aromata. mos erat indeoz defunctoz corpora condire aromatibz: vt diu absqz corruptōe ꝓseruarētur

Sed videtur repugnantia inter Mar et Luc. quia dicit Lucas
q̄ in ipso die pasceue pauerunt vnguenta. et sabbato iuxta le/
gis mandatum noluerunt occupari in vnctione corporis xp̄i:
sed transacto sabbato aromata prius parata detulerūt ad mo/
numentum hic vero dicit Mar. q̄ transacto sabbato emerunt
aromata. Et sciendum secundum Bedam q̄ vtrunq̄ verum ē
nam quia aromata parata in parasceue non sufficiebant. ideo
transacto sabbato anteq̄ venirent ad monumentuz alia aroma/
ta emerunt. et addiderunt prioribꝰ. vel posset dici q̄ Ma . dic̄
hic repetendo vt sit sensus. emerunt aromata. prius et cum trā/
sisset sabbatum cum aromatibꝰ emptis venerunt vt vngerent
corpus xp̄i. vt venientes vngerent ih̄m. sic enim dilexerūt vi-
tam eius. q̄ et remedia adhibebant: vt corpus mortuū absq̄
putrefactione ꝯseruaret̄ illesum. ¶ Sed ꝯsiderandus ē fer/
uens amor et deuotio istaꝝ mulierum in tribꝰ. primo quidē q̄
vt dicit̄ in Jo. 19. Joseph ab aromathia ⁊ Nicodemus sepelie-
rant corpus ih̄u. et condierant illud aromatibus. vnde dicit̄.
q̄ Nico. attulit mixturam mirre et aloes: quasi libras centum
et sepelliuit corpus dn̄i. Superfluum igit̄ erat: q̄ iste mulieres
vellent vngere corpus dn̄i. Et dicendum q̄ ista est ꝯditio veri
amantis: vt magis eligat ipse ꝓprium obsequium rei amate im/
pendere: q̄ vt alius impendat. vis igitur amoris agebat in sā/
ctis istis mulieribꝰ: vt vellent tangere et vngere corpus christi
quanq̄ iam aromatibꝰ ꝯditum. quia quicq̄d actum erat ab ali/
is sine eis. minus eoꝝ erat eis. Item secundo attende eaꝝ amo/
rem. naturaliter enim horribile est videre mortuum. ⁊ pertracta/
re illud in monumento. et maxime in nocte: ita q̄ etiam mater
timeat filium mortuum. sed amor in istis mulieribꝰ vincebat fra/
gilitatem nature: quia non solum non timebant: verum etiam
desiderabant videre corpus xp̄i: tangere: et vngere. tantū eniz
eum dilexerant viuum. q̄ non credebant posse timere de mor-
tuo. Item tercio non retraxit eas suspicio fetoris corp̄is mortui
quia sic fuerunt delectate in amore viuentis: q̄ nullum fastidi-
um fetoris credebant posse p̄cipere a mortuo. ¶ Secūdo
commendatur amor istarum mulierum a solicitudine veniendi
sic em̄ fuerunt solicite: q̄ non exspectauerunt plene diē. Et val/
de mane: vere valde mane erat. quia vt dicit̄ in . Jo . venerunt
ita mane: q̄ adhuc tenebre erant. In luca aūt scriptum est. val
de diluculo venerunt ad monumentum. Est aūt diluculum illa
claritas que media est inter noctis tenebras diei claritatē. q̄ cla/
ritas vt dic̄ Aug. noīe aurore solet appellari. vna sabbatorum

id est prima die post sabbatum vel prima die sabbatorꝝ.i. p̄ma die septimane. et vtroq; modo significat̄ dies hodiernus. veni/unt ad monumentum. qd̄ erat extra ciuitatem edificatū in orto Orto iam sole. Si valde mane erat: vt dicit ipse Mar. ita vt adhuc essent tenebre: vt dicit Jo. nō videt̄ q̄ venerint orto iā sole. Et potest dici ꝑm Augu. q̄ valde mane venerunt cum ad huc tenebre essent. nihilominus orto iam sole.i. cum celum ab o riente iam albesceret: qd̄ quia non fit nisi in vicinitate solis ori entis. ideo sic dicunt venisse valde mane cum adhuc essent aliq̄ tenebrarum nocturnarum reliquie: q̄ etiam orto iam sole. quā horam Lucas expressius nominauit diluculum in quo est clari tas cum aliqua ꝑte tenebrarum. vel pōt dici q̄ valde mane cuꝫ adhuc tenebre essent: ceperunt venire ad monumentum. sed or/to iam sole: fuerunt ad monumentum in quibꝰ omnibꝰ feruēs eaꝝ amor exprimit̄. cū em̄ indecens sit mulieri egredi foras vai/de mane. impetus tñ et vis amoris postposuit omnem que vi/debatur indecentiam. ¶ Querit̄ hora aduentus mulieꝝ ad monumentum: quia licet satis ꝯcorditer dicant. Mar. Lu. et Jo. eas venisse diluculo in aurora Mat. tñ ab omnibus dissē/tire videtur: qui dicit. Vesperi aūt sabbati que lucescit in p̄ma sabbati. venit Maria magdalēa ⁊ altera Maria videre sepulch rum. Et dicendum q̄ illud qd̄ dictum est tenendum est ꝑ veri tate: q̄ in aurora venerunt. Et hoc ideꝫ dicit Mat. ꝑ verba ma/gis obscura. vnde verba eius sunt exponenda. qꝛ vesperi potest accipi tripl'r. primo ꝑm Augu. pro vespere qd̄ est noctis princi/pium. ipsa tota nox sequens sabbatum potest intelligi ꝑ syno dochen partem totum. quam noctem ideo nominauit a prima ꝑ/te: quia in p̄ncipio ipsius noctis incipiebat osse licitum operari qd̄ in die non licuerat. in hoc igit̄ vespere.i. nocte venerunt. in qua vero noctis hora venerint. subiungit. que lucescit in prima sabbati: quia in diluculo patrie sabbati. sic igit̄ ꝯstruendum est vesperi aūt sabbati.i. nocte post sabbatum: que. s. nox vt hoc re/latiuum que referatur non quidem ad vocem: quia vespere est neutri generis. sed ad sensuꝫ lucescit.i. cepit lucere in prima. s. die sabbati qd̄ quidem lucescere idem est q̄ diluculum. Tūc certe ve/nit Maria magdalena ꝛc. Secundo vt dicit Beda ꝑ vespere po test accipi vere ipsa vltima hora diei sabbati: que erat principi um noctis sequentis. vespere em̄ huius sabbati venerunt mulie/res quia ceperunt se parare ad veniendum. ceperunt em̄ parare vnguenta quibus venientes vngerent ihesum ⁊ hoc expresse dr̄ in Mar. Sed tamen non venerunt ad monumentuꝫ corporali

presentia: nisi qñ illa hora vespere lucescit in prima sabbati .i. in diluculo. Tercio ꝑm Ambro. ꝑ vespere potest intelligi ipsuꝫ diluculum qđ est finis noctis et sabbati principium. vespere enim idem est qđ sero. et potest significare tarditatem vniuscuiusqꝫ rei sicut Augu. in libro ꝯfessionũ loquit̃ deo sero te cognoui pulchritudo mea dñe. ꝑm hoc ergo non tm̃ finis diei: sed etiam finis noctis vespere potest appellari. Erit igit̃ sensus vespere aũt sabbati .i. terminata nocte sequente sabbatum. nam etiam nox habet suum vespere: qđ est diluculum. et hoc est qđ dicit: que lucescit in prima sabbati. venit maria magdalena et altera maria videre sepulchꝝ. patet igit̃. ꝙ ꝑm istas exposicões Mat. ñ dissentit ab aliis euangelistis. H Tercio cõmendat̃ amor istarum mulieꝝ a feruore: quia nullum impedimentum nec aliquod periculum retrahebat eas ab obsequio xp̃i. cum tñ magnus lapis appositus esset monumento. et milites custodirent illud. Et dicebant adinuicem. colloquentes interrogabãt se mutuo. Quis reuoluet nobis lapideꝫ ab hostio monumenti. Et mirum est quare non assumpserunt Petrum et Jo. vel aliquos apostoloꝝ: qui lapidem reuoluerent. ⁊ forte nullus discipulorum p̃sumebat accedere ad monumentũ. timebant em̃ ne caperentur a militibꝰ dicentibus: ꝙ voluissent furari corpꝰ dñi. Attende feruorem amoris sanctarum mulieꝝ: quia non timebãt custodes armatos. vis em̃ amoris eas fecerat fortes: vt nihil timerent. Cant. 8. Fortis est vt mors dilectio. Attende etiaꝫ ꝙ non destiterunt ab incepto ex hoc ꝙ dubitabãt quis reuolueret lapidem monumenti. nec em̃ aliquis vir p̃sumpsisset accedere. ꝓpter custodiam militum. sed nec ipsi milites attemptassẽt reserare sepulchꝝ. quia vt dr̃ in Mat. lapis sepulchri signatꝰ erat sigillis principum sacerdotum ⁊ phariseoꝝ. hys tñ non obstãtibus sancte mulieres nihilominus sperabant vngere corpus dñi virtus em̃ amoris facit amantem bone spei: vt nihil reputet impossibile. sed credat eẽ parata. q̃ sufragant̃ amoris desiderio. vnde illud virgilii. Quid non speramus amantes. Et Terẽcius q̃to inq̃t minus spei est: tanto magis amo ꝛc. S. da ps

Ecundo cũ dicitur. Et respicientes tangitur duplex signum christi resurrectionem insinuans. Primuꝫ ẽ reuolutio lapidis ab hostio monumenti. si em̃ lapis erat sublatus ⁊ corpus dñi non erat in monumẽto satis erat ꝓbabile signum ꝙ resurrexerat. nec em̃ quisq̃ violẽter aut letanter potuisset corpus auferre ꝓpter custodiam militum. hoc est igit̃ qđ prĩo dicit. Et respicientes viderũt lapidẽ

reuolutum. de quo primo dubitauerãt dicentes. quis reuoluet nobis lapidem ab hostio monumenti. vnde iste mulieres admiratæ simul fuerunt et gauise atq timide. admiratæ quidem quõ eta quibus lapis esset reuolutus gauise aũt: quia videbant reuolutum lapide. ꝓpter quem crediderant impediri ab vnctione dñi. timide etiam fuerunt suspicantes: ne corpus dñi esset ablatum. aut aliud indecens in illud iudei essent opati. talis em est additio amentis iuxta illud poeticum. Quando ergo non timui graviora pericula veris. Res ẽ solicti plena timoris amor. Qualiter aũt lapis ille fuerit reuolutus Mat. dicit. Et ecce terremotus est factus magnus. angelus em dñi descendit de celo: et accedens reuoluit lapidem vt dicat Beda. non quatenus egressuro dño ianuaz panderet sed vt daret hominibo sue resurrectiõis indicium. ante em q̃ angelus reuolueret lapidem. iã dñs clauso sepulchro exierat qui em mortalis clauso virginis vtero potuit nascendo mundum ingredi. non est mirum si factus immor talis potuit resurgendo exire de monumento. Vnde cuidã monacho sancti laurencii extra muros admiranti quõ xp̃s clausose pulchro exire potuerit. cingulum quo erat cinctus insolutũ dilapsum est et ante eum proiectum. Et vox in aere facta ẽ. sic potuit clauso xp̃s prodire sepulchro: erat quippe magnus valde vnde mulieres illum reuolvere nullatenus potuissent absq plurimoz auxilio. ¶ Secundum signum resurrectionis xp̃i fuit habitus angeli apparentis. Conditio em nuncii dicit legationis insinuare materiam. Cui videmus q nuncii pauas deportant oliuam. nuncii belli dant per cyrotheam. nuncii victorie lauream deferunt: et sm q res est tristicie vl gaudii diuersũ gerunt habitum quoniam vero annuntiatio resurrectionis xp̃i erat materia plurime exultationis. ideo non quilibet. sed angelus mittit. non quasliter tunc. sed totus hilaris et resplendens. vnde dicit. Et introeuntes in monumentum. Monumentũ appellat domunculam istam in qua erat ipsum sepulchrum. nam ante hostium eiusdem domuncule fuerat positus lapis ille magnus. Vnde nota sm q dicit Beda. q monumentũ dñi fuit domus rotunda excisa de rupe subiacenti tanti ambitus vt dicit. Remigius. vt vir. 10. caperet homines et tante altitudinis vt homo rectus existens in pauimento vix posset culmẽ attingere ab oriente aũt habebat introitum cui lapis magnus erat superpositus p hostio a dextram vero ingredientium idest a pte aq lonari erat excisum ipsũ sepulchrum dñi de eadem petra habẽs longitudinis septem pedes: et erat eminens a pauimẽto tribo

palmis: cuius patulum non desuper. sed ex latere versus meridiem erat. sicut fit in muris domorum ad reponendum vtensilia coloꝛe aũt monumenti et loculi albo et rubeo dicatur esse pmixtus. ℟ Deide oñdit qualitatẽ angeli apparentis: videlicet iuuenem: id est angelum in forma iuuenili: sedentem in dextris id est a dextris ingrediendum vbi erat loculus sepulchri ex latere aquilonari vel sedebat angelus ꝑm Bedam ad meridianam partem loci illius: vbi positum erat: coꝛpus eñ qđ supmũ iacens caput. habebat ad occasum: dextꝛe necesse erat habere ad austrum: coopertum stola candida. Stola candida est candidũ vestimentum vnde Mat. dicit q vestimenta eius erant sic nix Hugo dicit. Stola eñ matronale operimentum est q cooperte capite et scapula a dextro latere in leuum humerum mittit. vnd et sic dicatur q supermittatur: stolon eñ grece latine dicit missio. Idem et latinium latino nomine dicatur: quia dimidia ei9 pars retro reiicitur. Nota q iste angelus ex modo siue apparitionis gloriam resurgentis declarat. quinq enim dicuntur de eo Primo enim apparuit in etate iuuenili. hec aũt etas floꝛida ẽ et iocunda. et ideo resurrectionem domini insinuabat in qua caro ipsius reflouerat. vt dicit ps. in quo etiam vt dicit Seuerinus ostenditur q omnes in etate iuuenili resurgemus. nescit enim resurrectio senectutem aut infantiam: sed etatem floꝛidam et iocundam. In quatuoꝛ aũt reliquis quatuoꝛ dotes coꝛpoꝛis glorificati ostenduntur nã ꝑ hoc q sedebat sup lapidem monumenti vt dicit Mat. dos leuitatis et agilitatis intelligitur: quia illũ nunciabat: qui sua resurrectione per dotem leuitatis omni grauitate et grossitiei supeminebat. Secunda dos est immoꝛtalitatis que datur intelligi per hoc q sedebat in dextris. vnde Gre. dicit quia enim dextra significat vitam perpetuam recte angelus in dextra sedebat: qua redemptoꝛ noster presentis vite coꝛruptionem transierat. Tercia dos est subtilitas: que signat ꝑ hoc: quia vt dicit Mat. aspectus angeli erat sicut fulgur. fulgur enim est velocissimum et subtilissimum: quia subito mouetur ab oriente in occidens. et omnia penetrat. Quarta dos est poꝛis claritas: que insinuat ex hoc q angelus coopertus erat stola candida. illum enim signabat de quo dicit ps. amict9 lumine sicut vestimento. hic ergo iuuenis taliter apparens vt dicit Iero. formã resurrectionis ostendit. Deide oñdit qlit se habuerint mulieres ad visionẽ ageli ⁊ obstupnert. obstupescere ẽ ex

admiratione rei vise terreri a pauere. admirate sũt mulieres etatem et habitum angeli apparentis: a timuerunt. quia erant solitarie. nec cognoscebant eum esse angelum. a terribilis angelus apparebat: ita q vt dicat Mat. pretimore eius exterriti sũt custodes. et facti sunt velut mortui. Sed noluit angelus istas mulieres tantum terrere. vt caderent velut mortue. sed solũz vt obstupescerent. Tercia pars.

Tercio quia non sufficiat p signa ista resurrectionem credere ideo cum dicit. Qui dixit illis. ostendit quomodo angelus per gl'iam xp̃i habitu dem̃auerat. eandem etiam verbo affirmauerit. et quatuor facit. Primo em̃ angelus pauorem remouet am̃etibo mulierũ. vt gl'iam resurrectionis intelligant qui dicit illis sermone plando a cõsolatorio. Nolite expauescere. q. d. bm Gre. paueant custodes. qui non amant aduentũ supernorũ auium. vos aũt nolite timere ad meam p̃sentiam. q: vestrũ cuem videtis. Secũdo vt mulieres magis ardebant. ostendit se scire quid ipse querant. Jhesuz queritis. ecce inquisitio saluatoris: Tunc em̃ vere salus humani generis erat cõpleta p̃. deus aũt rex noster ante secula opatus est salutem in medio terre. Nazarenum qui interpretat floridus vl sanctificatꝰ. Ecce igit inquisitio deuota p̃s sup stũ efflorebit sanctificatio mea. crucifixum. vnde inquisitio est gloriosa. Gal. 6. Mihi ablit gloriari: nisi in cruce dñi nostri ihu xp̃i. vñ bm Theoph. Angelus crucem nõ erubescit. in ipa em̃ est salus hoim et beatorũ principium Tercio xp̃i resurrectionẽ annuntiat surrexit. q. d. Nolite querere crucifixum et mortuum sed querite resurgentem a mortuis. quia vt dicit Piero. Radix amara crucis euanuit. flos vite cum fructibo erupit: et qui tacuit in morte surrexit in gloria. non est hic. in monumento. ideo hic eum nõ queratis. sed sursuz querite. vbi xp̃s est in dextra dei sedẽs Gre. non est hic inquit p p̃sentiam carnis qui nusq̃ deest p presentiã maiestatis. Et vt probet se verum dicere: q surrexerit et ibi nõ sit subiungit: Ecce locus vbi posuerunt eum: vt si meis sermonibus non creditis vacuo credatis sepulchro. L Dicũntur tria. primo de integritate corporis xp̃i resurgẽtis. Et dicendum q corpus christi resurrexit: quia anima ipsius reunita fuit corpori. quod in morte derelinquerat. nec aliud corpus illam habuit dimmutionẽ. sed cũ oĩbo membris a teteris corpis liniamentis surrexit vnum. Item in ipa resurrectione sanguinẽ effusum in cruce reassumpsit. Et omnia que sunt de veritate humane nature. Huic aũt veritati nature superaddite sunt q̃tuor

dotes que nam ꝑficiunt non transmutant: Prima est incorrup
tibilitas. quia xp̄s resurgens a mortuis: iam non morit̄: mors
illi vltra non dominabit̄ Ro. 6. vnde nullam passionem sustine
re pōt nec calomis aut frigoris. vl̄ famis aut sitis. nec aliā quā
cunq; alterantē corpus eius. Secunda dos est corpis claritas.
Jo. 13. Nunc clarificatus est filius hoīs. ⁊ deus glorificatus est ī
illo et ꝓpter hoc corpus eius nullo vestimento indiget. Tercia
dos est agilitas: qꝛ corpus eius nulla grauitate tardat̄. quin li
bere possit esse vbi vult. Quarta est subtilitas. qꝛ nihil ei resi
stere pt̄. sed om̄a corpa q̄cunq; grossa sine diuisione penetrat:
M Scdo querit̄ de tēpe resurrectionis xp̄i. Et dicendum ꝙ
dn̄s tercia die resurrexit a mortuis sed oportet dies ⁊ noctes ac
cipe ꝑ synodochen. ⁊ hoc duobꝫ mōis. Primo vt dicit Beda:
vt extremam ꝑtem ꝑasceuen accipiamus ꝓ vna die cum nocte
sequente. Secundus vero dies fuit sabbatum cum nocte sequē
ti: quia vero in ipsa nocte mutatus est ordo dierum et noctium
cum em̄ a principio mundi dies precederet noctem. ī ipsa nocte
resurrectionis incepit nox diem precedere. nox igit̄ illa cōmunis
fuit sabbato et dn̄ice vt igit̄ ipsa sequitur sabbatuꝫ cōnum erat̄
cum secundo die. ꝟm vero ꝙ precessit dn̄icam cōnumeratur diei
tercio accipiendo terciam diem ꝓ prima parte ipsius diei. in q̄
dn̄s resurrexit. Sed secundo moraliter ordinat angelus. s. ꝙ iste
ordo dieꝝ et noctium ceperit in nocte precedente ꝑasceuen. ꝟm
hoc igit̄ nox precedens ꝑasceuē cum ipso die sequenti fuit vna
dies naturalis. nox aūt precedens sabbatum: cum ipso sabbato
fuit secunda dies. nox vero p̄cedens dn̄icam cum prima ꝑte ipsi
us diei dn̄ice fuit tercia dies. quōcunq; aūt accipiat̄ iste ordo
hoc patet ꝙ xp̄s fuit mortuus quadraginta horis vt dicit Au.
De hora vero resurrectionis varie loquunt̄ sancti. Hiero. em̄ in
libro. 12. questionum dicit ꝙ surrexit ad vesperam sabbati Am
bro. vero sup̄ Lcam dicit: ꝙ surrexit in profunda nocte. Aug.
vero dicit. ꝙ surrexit in diluculo: qd̄ magis tenet eccl̄a. que in
mēoriā r̄surrectiōis dn̄ice cātat matutīas laudes. cui ꝯsētit illd̄ ꝑ s
Exurge gloria mea: exurgam diluculo: ipsa aūt hora cum xp̄s
resurrexit multa corpora sanctorum resurrexerunt cum eo. vt es
sent testes resurrectiōis xp̄i. P Item qꝛ angelus dixit. Sur
rexit non est hic. ideo queritur vbi esset xp̄s post resurrectionē
anteq̄ celum ascenderet secundum corpalem presentiam. Et dici
potest. ꝙ corpi glorificato non debet̄ locus determinatꝰ ꝫ īferiꝰ
vnde ipse erat vbi volebat. et forte cum sanctis qui cuꝫ eo resur
rexerant: erat in extremis maris id est super amplissimos fines

orbis · aut forte habitabant in paradiso delitiarum. Quarto angelus imponit mulieribo: vt xpi resurrectionem annunciarent. Sed ite · festinanter · et dicite discipulis eius · cōiter · a petro · specialiter · Petrum aūt specialiter nominauit quia ꝓpter verecundiam negacionis xpi ita erat confusus: vt nisi fuisset specialiter nominatus: non psumpsisset venire inter ceteros discipulos vt dicit Ere · vel hoc ideo · q; xpi mortem petrus specialiter abhorruerat: vt de resurrectione maxime gauderet · quia precedet vos in galileam. et ideo sequimini eum ibidē · ibi eum videbitis · nō quidem crucifixum et mortuū: sed iam resurrexisse viuum. sicut dixit vobis hec xps predixerat discipulis Mat · 26 · postq̄ resurrexero p̄cedā vos in galileam · precessit dux vite · mortis triumphum gl'iose deferens · Et viderunt eum discipli in monte tabor vt dicit Mat · 28 · vbi ante passionem future resurrectionis gl'ia in suo corpe tribus apostolis demonstrauerat · Eamus et nos in galileam · transmegrem9 a terrenis ad celestia · Et vt resurrectionis gl'ia videre possim9 · faciam9 q̄d dic apl's Colo · 3 · Si resurrexistis cum xpo: que sursum sunt querite · vbi xps est dextra dei sedes: que sursum sunt sapite: non que super terram Quod nobis prestare ꝛc.

Feria secunda post pasca:

Prima pars sermonis. .xxxvi. A

Vo ex discipulis Iesu ibant ipsa die in castellū q̄d erat in spacio stadiorum sexaginta ab iherusalem nomine Emaus ꝛc. Lute · 24 · Hoc idem breuiter pstringit Mar · 16 · Aug · 4 · confessionum. Sic inquit diligunt amici: vt absentes desiderent cum molestia · et suscipiant venientes cum leticia. sed ipa molestia absentie alleuiat memoria eorū et sermonibo. presentia vero mille motibo uersationis gratissime sic delectat aīm: vt sit dimidium vite · a felicitatis humane · a ideo veri amatores crucifixi r surgentis duo isti discipuli comprobant · qui vt dicit in euangelio gemebant tristem absentiam xpi memoria ipsius et mutuo colloquio · presentiam vero ipius licet ad horam iocunde susceperint et delectabiliter. Istius euangelii materia breuiter istis duobus versibo continetur · Jungitur · ignorant · doct · ardent · pterit · instant · Vt maneat restat: discubuit · se manifestat · In hoc euangelio tria tanguntur. Primum est quomodo christus apparuerit discipulis de se loquentibus. Secundū est quomodo scripturas illis apparuerit in se non credentibus ibi. Et ipse dixit ad illos: o stulti · Tercia est quomodo palam se

illis manifestauerit in cena recumbentibus ibi. Et apti sūt oculi eorum. Prima pars quinq; tinet particulas. premittit em̄ mter discipulorum xpi. duo ex discipulis ihesu. quanq; essent sine dño et magistro. adhuc tamen illius seruabāt imperium vim ambulantes. Hoc em̄ precepit dñs pter tria. s. ad solacium mutuum vt alter alteri seruiret. et vt prie vite essent testes Ecci. 4. melius est ergo duos esse simul q̄ vnum. habent em̄ emolumētum societatis. si vnus ceciderit ab altero fulcietur. Vnius istorum discipulorum nomen posuit infra: quia vocabat Cleophas. alterius vero nomen euangelista subticuit. et credit vt dicat Theophilus q; fuerit Lucas euangelista. qui pter humilitatem se nō nominauit. hoc idem sentire videt Greg. in principio moralium Ambro. dicit tn̄ sup Lucam q; ille discipulus non fuit Lucas: sed quidam alius nomine Cleon: qd verius creditur. Nam Lucas potius fuit discipulus apostolorum q̄ ex discipulis christi sicut patet per Iero. in prologo euangelii eiusdem. et per Augu. primo libro de consensu euangelistarum et per glosam Exo. 25. vbi describuntur quatuor circuli arche testimonii. dic̄ enim glosa. q; Mar. et Lu. sunt in dextro latere arche: quia p9 christi ascensionem eidem adhesserunt sacti discipuli apostolorum nam et ipsemet Lucas in prologo sui euangelii testatur: q; ea q̄ de xpo scripsit: nō vidit. sed ab hys q; viderāt tradita audiuit Gre. illo libro dyalogorum. Lucas inquit clarius mihi cōstat quia Luc. et Mar. euangelium qd̄ scripserunt non visu sed auditu didicerunt. Ibant ipsa die. prima. s. sabbati et die resurrectionis. in castellum. Mar. dicit q; ibant in villam. sueuerūt em̄ omnia municipia et colonie que sunt extra ciuitatem ville appellari. qd̄ erantm̄ spacio stadiorum. 60. ab iherusalem. Stadium est octaua pars miliarii. et dicitur stadium a stando. eoq; Hercules vno anhelitu tantum curre bat et deinde stans spirabat aerem. habet aūt stadium centum et. 25. passus. vnde. 60. stadia sunt septem milia passus a qumgentē. miliare aūt continet passus mille. vnde patet q; hoc castellum distabat a Hierusalem. 7. miliariis et dimidio. nomine emaus. Beda. Eamus inquit Nicopolis ciuitas in signis celestine: que post expugnationem Judee sub Marco aurelio anthonio precipue restaurata: cui sua tū mutauit et nomen. nam prius dicebat emaus: nunc vero mū nicipatur Nicopolis. Deinde ostendit quō ambulabant isti duo discipli. a ipsi loquebantur ad inuicem. non quasi credētes vt dicat Theophilus. sed sicut stupentes in rebus extraneis. d̄ hys

omnibus que acciderant. s. de traditione saluatoris: de captiõe de vberibꝰ et illusionibꝰ: de passionibus: de emissione spũs: de sepultura. ⁊ de apparitione angeloꝝ facta mulieribꝰ. Considera q̃to amore ista que acciderunt meditabat̃. q̃to dolore ea loq̃bantur: ⁊ q̃ta cõpassione ea ad inficẽ referebãt. Job. 2. Qua ꝓpter ego nõ ꝑcam ori meo loquar in tribulatione spũs mei. ꝯfabulabor cũ amaritudine aĩe mee D Scdo ponit̃ xp̃i accessus. ⁊ factum est dum fabularent̃. ¶ Fabula dr̃ esse composita ex miris incredibilibꝰ. qꝛ vero isti discipuli mirabant̃ de hys que acciderant. nec ea plene credebãt: maxime illud de resurrectiõe ideo fabulari dicunt̃. ⁊ secum quererent. querebãt toto conatu adinuicez de gestis saluatoris. 2. pal̃. 15. In tota voluntate sua quesierunt deum: et inuenerunt eũ. Non ꝙ multa fortasse erãt ꝺ quibꝰ querebãt adinuicem. s. vnde potuerit esse tanta malitia iudeoꝝ: vt xp̃m traderent. Item q̃nta dilectionis signa xp̃s in suo recessu discipulis ostenderit. Item quõ futura oĩa ipse preuiderit. Item q̃re capientibꝰ se nõ restiterit. Item quanta fuerit discipuloꝝ pusillanimitas. q̃ eum nõ defenderẽt: ꝫ relicto eo oẽs fugerunt Item qꝛ tanq̃ malefactor ligatus fuerit Itez qꝛ facies illa que speciosior est cunctis filiis hoĩm. sic fuerit cõspuicõibꝰ fedata. Itẽ quanta fuerit pacientia in ꝑcussionibꝰ. q̃nta tollerãtia in illusionibꝰ quanta cõstantia in inꝓperiis. q̃nta innocentia in flagellis. q̃nta obedientia vsq̃ ad mortẽ: mortem aũt crucis: Item ꝙ orauerit ꝓ crucifixoribꝰ. ꝙ inter sceleratos deputatus fuerit. ꝙ mr̃em discipulo cõmendauerit: ⁊ ꝙ clamando spiritũ emiserit. Item qꝛ verus sol sub lapide clausus fuerit. Item querebant ad quem deberent recurrere. ex quo ille mortuus erat in quem suã spem posuerãt. q̃d facere deberent qꝛ erant sine gubernatore. ⁊ quã vitam eligeret: qꝛ erant sine pr̃e pupilli. vltimo querebat̃: an possibile esset: ꝙ resurgeret. aut ꝙ corpus eiꝰ esset ablatum. et an esset verum. ꝙ mulieres dixerant se angelorum visionem vidisse ad monumentum. De hys oĩbꝰ querebant ad inuicem. et querentes intrinsecus ardebãt amore. et cũ dolore ea considerabant: atq̃ cum singultu et more mutuo ea colloquebantur. et ipse ihesus de quo loquebantur: appropinquans ibat cum illis. Ecce iuxta vulgare prouerbium. quia lupus est in fabula. dũ ipse de quo loquunt̃ superuenit. dicit Theophilus ꝙ propter spirituale corpus quod habebat christus: nulla impediebat loci distantia. quin statim adesset vbi et quibus volebat. attende benignam curialitatem saluatoris. Quia dilectis suis. de se loquentibus: Et se desiderantibus suam

non denegat p̄senciam et comes vie efficitur. sic enim ꝓmiserat Mat. 18. Vbi duo vel tres ꝯgregati fuerint in noīe meo. ī medio eoꝝ sum. Item qꝛ querebant adinuicem. nec questiones sciebant soluere. apparuit illis: vt verus doctor discipl'os instruat.

E Deinde discipuloꝝ describit̄ ignorantia. oculi aūt eorum tenebant̄. i. impediebant̄. ne eum agnoscerent. habebāt em̄ passionem in oculis: q̄ grece aurisia dicit̄. latine vero auidentia. et est duplex. Vel qn̄ rem p̄sentem non videmus. vel qn̄ visam nō cognoscimus. qm̄ frequenter rem p̄sentem non videmus. Vel qn̄ visam non cognoscimus qm̄ frequenter rem p̄sentem querimus. aut etiā quam manu tenemus. Querit̄ quare xp̄s sic voluerit apparere discipl'is. ꝙ tn̄ eum non ꝯgnoscerent Et dicendū ꝑm Tho. ꝙ tres cause sūt d̄ hoc. Prima qꝛ ideo noluit cognosci vt discipuli non cauerent sibi ab eo. sed totam suā intentionem sibi appirent. Secūda vt postq̄ eū ꝯgnoscerent intelligerent. ꝙ q̄uis ip̄m corpus qd̄ passū est resurrexerit non tn̄ erat visibile oībꝫ. sed solis illis a quibꝫ vellet videri. Tercia vt intelligāt ꝙ post resurrectionez ꝯuersatio eiꝰ non erat digna mortalibꝫ. sed cum āgelis magis. Quarta cā ꝑm Greg. qꝛ talē se illis demōstrauit exterius in oculis corpis q̄lis apud illos erat interius in oculis cordis. ipsi em̄ xp̄m amabant. ⁊ tn̄ de illo dubitabāt qꝛ igit̄ ipsum amabant: et ob hoc de illo loquebat̄. ideo suam p̄sentiā illis exhibuit: quia vero de ip̄o dubitabāt. iō ꝯgnicōis sue speciem ab eis abscondit. Item querit̄ quō fieri potuerit vt isti discipuli p̄sentē xp̄m non cognouerunt. Et dicendū ꝙ Luc. assignat cām ex ꝑte discipuloꝝ dicens: ꝙ oculi eoꝝ tenebant̄: ne eū agnoscerent. Mar. vero assignat cām ex ꝑte corpis xp̄i. dicens ꝙ xp̄s ostendit se illis in alia effigie vtrūq̄ aūt veꝝ est. nā oculi discipuloꝝ impediebant̄: ne xp̄m agnoscerent ex tribꝫ. vl' qꝛ tm̄ erant repleti tristicia et dolore cordis: vt etiā p̄sentem quez desiderabāt: non cognoscerent. aut quia vehemēs imaginatio mortis. tollebat credulitatem vite. aut etiam vt dicit Augu. in ipsis oculis eorum opatione sathane caligo quedaz erat. fluxu alicuius humoris tanta. ꝑ quam impedire volebat dyabolus: ne xp̄m agnoscerent. Potest etiam causa huius accipi ex parte corporis christi. quia dicit Marcus ꝙ ostensus est eis in alia effigie nam vt dicit Seuerinus. licet christus in resurrectione corporis substanciam et naturalem effigiem non mutauerit. mutauit tamen gloriam. quia ex mortali factus est immortalis vnde fieri potuit: ꝙ ꝓpter nouam glorificationem corporis: subito visus non cognosceretur. sicut quem cognouimus infantem:

non statim cognoscimus factum virū ¶ Tercio ponitur
xp̄i allocutio. ⁊ ait ad illos. sic em̄ intendebāt discipl̄i ꝑmonibꝰ
de xp̄o. ꝙ nō aduertebant eū esse illis p̄sentē. nec ei loquebant̄
et ideo ip̄e primit9 eis locutus est: Vt ꝓuocaret eos ad collo/
quiū. Qui sūt hy sermones quos ꝯfertis adinuicem. et nihil m̄
loquimini. ambulātes. ⁊ estis tristes. hāc tristiciā p̄dixerat illis
xp̄s. Jo. 16. Amē amē dico vobis: qꝛ plorabitis ⁊ flebitis vos
mundus aūt gaudebit. vos ꝯtristabimini: sed tristicia vr̄a ver-
tet̄ in gaudiū. Quarto tangit̄ discipl̄oꝝ responsio ⁊ respondēs
vnus: cui nomē Cleophas dixit ei. quasi obiurgando. Tu so-
lus ꝑegrinus es in irl̄m. quia em̄ vultū eius non cognoscebat
ideo ꝑegrinū eū putabat. qꝛ forte ad diē festū pasce a remotis
venisset regionibꝰ. ⁊ reuera ꝓut dicit. Beda ꝑegrin9 illis erat.
primo qꝛ ꝑ resurrectiōis gloriaꝫ longe distabat a fragilitate na/
ture eoꝝ. Secūdo qꝛ videi eoꝝ erat extraneus. Tercio qꝛ huic
mūdo vere erat ꝑegrin9. ex hoc ꝙ sua ꝯuersatio nō erat cū mor/
talibꝰ. p̄s extraneus factus sum fratribꝰ meis. ⁊ ꝑegrinus filiis
mr̄is mee. ⁊ nō ꝯgnouisti q̄ facta sunt in illa. sic inaudita. hys
diebꝰ. tam recenter. mirabat̄ Cleophas ꝙ tante rei magnitudo
eum solū lateret. Nam ea q̄ facta fuerunt: erant publica. qꝛ tota
ciuitas fuerat cōmota. et plurima signa in xp̄i morte appuerunt
vn̄ quia ꝑegrini ꝯsueuerunt de inq̄rendis nouitatibꝰ esse solici-
ti. habebat Cleophas ꝓ incōuenienti: ꝙ ista laterēt hūc ꝑegri/
num cū hoc etiam tantus erat dolor cordis ꝙ cām huius dolo-
ris credebat oībꝰ esse notam. Quinto ponit̄ xp̄i requisitio de his
que facta erant. quibꝰ ille dixit. quasi extrane9 illis loquebat̄.
que sunt ista facta in Hierusalem hys diebꝰ. Jp̄e optime noue/
rat: que facta fuerāt. et tamen voluit ab eis audire. vt ex relati/
one magis accendant̄ in amorem. ⁊ vt ex verbis eoꝝ cām in-
structionis summat. atq; ideo qꝛ delectabat̄ xp̄s audire ab illis
ea que facta fuerāt. licꝫ ea sciret sicut delectat̄ mr̄ audire loquen/
tem filiū et mgr̄ disputantem discipulum. licꝫ nouerint que di/
cunt̄. ¶ Deinde adiicit̄ responsio discipuloꝝ. in q̄ conti/
nent̄ tria. cōmendant em̄ prīo ꝑsonam xp̄i. Secundo passionem
exprimūt. Tercio de resurrectione ⁊ q̄si in vmbra ⁊ sōniādo lo-
quunt̄. Cōmendant igit̄ ꝑsonam xp̄i respectu sui. respectu dei.
et respectu ꝓximi. et dixerūt ei. curiales fuerunt. qꝛ cāꝫ tristicie
sue manifestarūt comiti vie eoꝝ. xp̄s em̄ licꝫ ꝑegrin9 videbat̄
erat tn̄ affabilis et ꝯuersationis honeste. Commendāt aūt xp̄i
nomen. de ihu ecce igit̄ qꝛ saluator. quasi dicant. causa tota no/
stre tristicie ē d̄ ihesu Nazareno. ecce cōmēdatio pr̄ie. Nazaren9

enim floridus vl sanctus dicitur et xps est ipse qui dicit Can. 2. Ego flos campi et lilium conallium. Item commendant virtutem. qui fuit vir. virtuosus. Luce. 6. Virtus de illo exibat. et sanabat oēs. Item commendant officium. pphēta. Jo. 6. hic est vere pphēta qui venturus est in mundum. Et attende vt dicit. glo. qui pphētam magnum eum fatent. tacent aūt filium dei vl quia nondum perfecte credunt. Vel qz si credunt timent tamē confiteri. nescientes cum quo loquant. ne forte traderent in manibus iudeoz. Item cōmendant opus. potens in ope. s. in sanādis languoribus. eiiciendis demonibus. suscitandis mortuis. ceteris q̄ opibus mirabilibus. que diuinitatis potentiam demonstrabāt ps. potentiaz tuam vsq̄ ad altissima. que fecisti magnalia ꝛc. Item cōmendant doctrinam: et potens sermone: tum qz solo sermone oīa que voluit fecit. Tum etiam qz sermone illius nullus resistere poterat Luc. 4. stupebant in doctrina eius. quia in potestate erat sermo eius. Deinde cōmendant eum respectu dei. coram deo. acceptus scz deo in oībus predictis Mat. 3. Hic ē filius meus dilectus ꝛc. et Isa. 42. Electus meus cōplacuit sibi. in illo aīa mea. Vltimo cōmendant eum respectu primi: et oīi ppl'o id est in predictis omnibus acceptus fuit vniuerso ppl'o Luc. 13. Dīs populus gaudebat in vniuersis que gloriose fiebant ab eo. Attende quia satis apparet q̄ttuz isti duo discipuli amabāt xp̄m cum ita diligenter eum multipliciter cōmendabant: ita vt audientes mutarent ad amorem xp̄i: vbi ipse esset xps. Deinde passionez xp̄i explicant. que illis erat causa tristicie. a quō certe per inuidiam. hec est fera pessima. que deuorauit Joseph. Gen. 37. Tradiderunt eum gentibus et Pylato: summi sacerdotes. qui illum venerari debuerant. in quo designant sacerdotes et clericos fuisse in culpa. a principes nostri. tpale dominium exprimunt. in dampnationem mortis. qui erat vite auctor. et genus mortis ignominiose insinuāt: et crucifixerunt eum: Sap. 3 morte turpissima condempnemus eū. aggrauat aūt causa tristicie ex hoc. Nos aūt sperabamus. eo viuente. quasi dicant ammodo desperamus. ex quo mortuus est: q̄ ipse esset redempturus Isrl'. Theo. Sperabant inquit xp̄m debere redimere iudeos a seruitute romanoz. et a malis ingruentibus ip̄m q̄ credebant debere fieri terrenum regez. hodie etiā iudei non expectāt a messia nisi redemptionem corpalem. cum tñ principaliter querendū sit liberari a seruitute peccati. et nunc sup hec oīa tertia dies est hodie: q̄ hec facta sunt. hoc dicunt innuendo q̄ eum latere nō debuerant tam recens factum vl' ꝑm Theoph. forte reputant. quia

tertia die se predixerat resurrectuꝝ. Deinde tercio de ipsa resurre/
ctione quasi hesitando aliud dicunt. sed etiã mulieres quedaꝫ ex
nr̃is. i. de nostro ꝯsortio que xp̃o erant familiares sicut et nos:
iste fuer̃t. Maria magdalene et maria Jacobi et Salõe Mar.
16: terruerunt nos: vel ꝑ corpe qđ crediderunt ablatuꝫ vl̃ ꝟm
Theop. de incertitudine rei. turbationis ⁊ stuporis causam su-
mebant. que ante lucem. hodie scꝫ in diluculo. fuerunt ad mo-
numentum. Joh. 20. vna sabbati Maria magdalena venit ad
monumentũ: cum adhuc tenebre essent. ⁊ non inuento corpe.
Luc. 24. Ingresse non inuenerunt corpus dñi ihesu. venerunt
ad discipl̃os. Mat. 28. exierunt cito de mouumento cũ timore
et gaudio magno. et venerunt nũtiare discipl̃is dicentes se eti/
am visionem angeloꝝ vidisse. Luc. 24. ecce duo viri astiterũt
secus illas in veste fulgenti. qui dicunt eũ viuere. Lu. 24. quid
queritis viuentẽ cũ mortuis non est hic sed r̃ surrexerit. et abie/
runt quidam ex nr̃is. Jo. 20. exiuit Petrus et discipulus ille
quem diligebat ih̃us. Et venerunt ad monumentũ. et ita in-
uenerunt sicut mulieres dixer̃t. scꝫ monumentũ aptum et va-
cuum. et posita linteamina: vt dr̃. Jo. 20. Jp̃m vero non inue-
nerunt. vnde existimauerunt corpus esse ablatũ dixerat em̃ eis
Maria tulerunt dñm meum de monumento. Et nescio vbi po-
suerunt eum. Jo. 20. Secunda pars. H

Secundo cum dicit̃. Et ipse dixit tangit̃ qualiter xp̃s
dubitantes discipulos instruxerit. et tria facit. pre-
mittit̃ em̃ reprehensio incredulitatis eoꝝ. et ipse di-
xit ad eos o stulti: ꝑ cecitatem intellectus et ignorã-
ciam. ⁊ potissime stulti erant sperantes tp̃alem redemptionẽ. cũ
tñ xp̃s sp̃ualem ꝓmitteret. erant etiam stulti. credentes ꝙ xp̃s
non posset saluare. ex quo erat crucifixus. vñ ꝟm Theop. quasi
dixerant similia astantibꝰ cruci: alios saluos fecit. seip̃m nõ põt
saluum facere. et tardi corde. ꝑ pigriciam et duriciam mẽtis. ad
credendum in om̃ibꝰ. quia non sufficit vnum tm̃ credere. vt ser/
monem passionis: nisi etiam sit fides resurrectionis et oĩm que
locuti sunt ꝓphete. oĩa em̃ que euenerunt đ xp̃o ꝓphete p̃dixer̃t
Osee. 12. Ego dicit dñs visionẽ multiplicaui. ⁊ in manu ꝓphe-
taꝝ assimulatus sum. vere multiplicauit ꝓphetaꝝ visiones: qꝛ
a principio mundi vsqꝫ ad xp̃m non destitit deus oñdere quid
esset futuꝝ. ⁊ multiplicate sunt visiones sup̃ numeꝝ. ita vt to-
ta scriptura sit plena in manibꝰ. i. in opibꝰ ꝓphetaꝝ assimulatus
fuit xp̃s sicut in immolatione Ysaac. vbi ptꝫ passio et resurre-
ctio et venditio: et principatu Joseph vbi eadem demonstrãt̃

et fuga Moysi ⁊ dominio atq; in cunctis figuris veteris legis. i
quibus passio xp̄i ⁊ resurrectio erat assimulata Act. 3. Deus p̄/
nunciauit p os oīm ꝓphetarum pati xp̄m suum. et sic impleuit
J Sedo addit instructio salutifera. Nōne hec oportuit pati
xp̄m. q. d. non putetis q ꝓpter hoc ipse non sit xp̄s quia pass9
est: quia sic oportuit fieri. Oportuit quidez primo. quia sic deo
placuit. et sic erat diffinitum ꝯsilio trinitatis abeterno Ysa. 53.
oblatus est: quia ipse voluit. Item oportuit ꝓpter salutē humāi
generis Jo. 11. Expedit vt vnus homo moriat̄ p populo: ⁊ nō
tota gens pereat. Itē oportuit quia licz alius mod9 fuisset pos/
sibilis diuine virtuti nullus tn̄ fuit ꝯgruentior nostre miserie:
vt dicit Augu. sed si oportebat xp̄m pati. videt̄ q non peccaue/
rint qui eum occiderunt. Ad hoc sic respondet abbas Ysidorus
dicens: q diuinum ꝓpositum de passione xp̄i erat ex compassi-
one et inestimabili caritate ad genus humanum: quia proprio
filio suo nō pepercit deus sed p nobis oībus tradidit. executio
tamen huius ꝓpositi impia fuit ⁊ crudelis. quia nō ex caritate:
sed ex inuidia et odio iudei occiderunt xp̄m. vnde n̄ excusant̄ a
culpa. Deus vero hac eoꝝ malignitate vsus fuit ad beneficiuz
generis humani sicut medicus vipereis carnibꝰ vtit̄ ad antido/
ti salutiferi ꝯfectionem. Et si dicat̄ oportebat eum occidi ergo n̄
peccauerunt occisores. Dicendum nō valet: licz em̄ necesse sit
euenire scandala verūtamen ve illi homini p quem scandalū ve/
nit. ⁊ ita p passionem ⁊ mortē intrare in gl̄iam suam. Aduertē/
dum q gl̄ia xp̄i triplex ē. Vna respectu dei: que est p̄miuz cēn/
ciale ꝯsistens in apta visione diuinitatis. ⁊ infruicōe eiusdē: et
hanc gl̄iam xp̄s nō introiuit p passionem ⁊ mortem: quia ab
instanti sue ꝯceptōis gl̄iosus fuit. ⁊ aīam eius vidit diuinā cēn/
ciam. sed tamen hanc gl̄iam meruit nobis merito sue mortis:
Secunda gl̄ia est respectu fuiip̄ius: que ꝯsistit in indotibꝰ aīe ⁊
corpis. Dotes aīe sunt: vt aīa non possit tristari de p̄senti malo.
nec timere futuꝝ. ⁊ cū hac claritate diuīa illūmet̄ caritate īflāet̄
⁊ securitate firmet̄. xp̄s aūt dotes istas p excellentiaz meruit ec̄
ab instanti sue ꝯceptionis p gratiā et caritatem. ⁊ dona cetera q̄/
bus plenus erat. sed nihilominus easdem dotes alio etiam mō
mreuit. s. merito passionis. quia anima eius ante tristabat̄: sed
postea fuit in eterno gaudio. Item timebat xp̄s. sed post mortē
habuit securitatem vnde p mortem anima eius meruit impassi-
bilitatem. gl̄iam etiam corpis meruit. que est claritas. impassi/
bilitas. agilitas. ⁊ subtilitas. Tercia gl̄ia est respectu hominuz
quia p passionez meruit glorificari ab omni populo tanq̄ de9

Phil. 2. Xp̄s ꝑ nobis factus est obediens vsq; ad mortem. mor
aūt crucis. ꝓpter qd̄ ꝛc. R Deinde scripturas explicat. et
incipiens a moyse. a quo scriptura legis incipit. ⁊ oībꝫ ꝓphetis
subsequētibꝫ interpretabat̄. i. exponebat. in oībꝫ scripturis que
de ipo erant p̄s. Dn̄s narrabit in scripturis ꝓpl'oꝝ. Nam moy
ses dixit. Deu. 18. Prophetā de gente tua et de frībꝫ tuis sicut
me suscitabit tibi dn̄s. Item p̄s. foderunt manus meas ⁊ pedes
meos ꝛc. Ysa. 53. Sicut ouis ad occisionem ducet̄ Jere. 11. Ego
quasi agnus mansuetus. qui portat̄ ad victimam Tren. 4. Spi
ritus oris nostri xp̄s dn̄s occisus est in peccatis nr̄is Ezech. 22.
Ecce princeps isrl' singuli in brachio fuerunt in te ad effunden-
dum sanguinem Dan. 9. Post ebdomodas. 62. occidet̄ xp̄s. et
non erit eius ꝓpl'us qui eum negaturus est Zach. 9. Tu q̄ꝫ ī sā
guine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu. in quo non
erat aqua tales oēs scripturas exponebat xp̄s discurrens ꝑ sin
gulos ꝓphetas. ⁊ ista locutio xp̄i erat delectabil' discipulis nec
tn̄ adhuc cognoscebant xp̄m in verbis. audientes em̄ eum sic
loquentem. statim debuissent dicere hic est xp̄s. sed sicut tenebā
tur oculi eoꝝ. ita etiam aures impediebant̄: ne eū agnoscerēt
L Tercio ponit̄ familiaritas xp̄i ad discipulos in ꝯuiuendo.
et appinquauerunt castello quo ibant. non fuit eis tedio via.
delectatis dulcedine sermonis xp̄i immo forte visū est eis nimis
cito venisse. ⁊ ipse finxit se longius ire. ac si deberet ire ad locuꝫ
magis distantem. Sed cum factio videat̄ esse quedam duplici-
tas in verbo aut in facto. que non est sine mendatio. dubium ē
quō xp̄s q̄ simplex veritas est. aliud finxerit facto qd̄ tn̄ sic nō
erat. Et dicendū ꝑm Augu. ꝙ non oīs fictio est mendaciuꝫ qn̄
illud qd̄ fingimus: nihil significat. qn̄ vero fictio in aliquā sig-
nificationem refert̄: non est mendaciū sed figura veritatis sicut
sunt verba sapientum. ⁊ etiam ipsa dn̄i dicta in figuris in qui-
bus non est veritas in eo ꝙ sonant. sed in eo cuius gr̄a assumū
tur. nolebat igit̄ xp̄s longius ire. sed finxit se vt ꝑm Gre. signi
ficaret ꝙ longe erat et pegrinus a fide eoꝝ. et cogerunt eū pre
cibus et quasi traxerunt dicentes. mane nobiscū: qm̄ aduespa
scit. i. incipit fieri nox. et inclinata est iam dies. ad occasum ex q̄
exemplo vt dicit Gre. colligit̄. quia pegrini ad hospicium non
solum inuitandi sunt. sed etiam cogendi. Rogemus et nos sal
uatorem nr̄m: vt in istis pascalibꝫ maneat nobiscum. quia ad-
uesperascit mundus vanitatibꝫ: ⁊ erroꝝ tenebris. Et deuotio-
nis feruor iaꝫ incipit declinare. Vnde toto isto tpe pascali cātat
ecc̄ia. mane nobiscum dn̄e quoniā adusperascit. ⁊ intrauit cum

illis in hospicium. vere benignus et curialis socius: quia nō fuit in exorabilis. et factum est dum recumberet cum illis. quanq̄ eum putaret ꝑegrinum et pauperem. non seorsum: sed secuz posuerunt euz in mensa. Mat. 24. pauperes semper habetis vobiscum. accepit panem. vsus erat xp̄i recumbentis accipere panez et dispensare discipulis. et benedixit aliqua verba benedictionis protulit. et fregit. dicitur frequenter licz absq̄ autoritate: ꝙ ita frangebat xp̄s panem sola manu. ac si cultello incidisset: ⁊ porrigebat ill' tāq̄ dispēsator ⁊ maior ī mēsa. Tercia ꝑs. M

Ercio cum dr̄ et statim aperti sunt oculi eorz tangit̄ quō xp̄s cognitus fuerit a recumbentibꝫ discipulis ⁊ tria facit. Primo ponitur manifesta xp̄i cognitio: et aꝑti sunt oculi eorz. non em̄ vt dicit. Augu. clausis oculis ambulauerant. sed inerat eis aliud impedimentum: ne eum agnoscerent. qd̄ vsq̄ in hanc horam permissum est vel ꝑm Criso. non sensibiles oculi. sed oculi mētis aperti sunt. ⁊ cognouerunt eum. quem non cognouerant aspectu nec auditu. cognouerunt. in fractione panis. fortasse ꝓpter hoc. quia mos erat christi discumbentis accipere panem. ac benedicere et frangere. et porrigere discumbentibꝫ qd̄ illi videntes eum tunc fecisse. rememorati sunt moris eius. ⁊ scintilla quedam excitauit cor eorum vnde intuentes vultum eius cognouerunt eum esse christum vbi duo ꝯsideranda sunt. Primo ꝑm Augu. hic commendantur misericordie opera precipue hospitalitatis officiuz quia multociens qui ꝑ scripturas non potest xp̄m cognoscere ꝑ opera misericordie xp̄m suscipit et cognoscit. Exemplū d̄ bt̄o Gre. qui in naufragio christum suscepit hospitio. de quo cantat̄. Felix aula que christo patuit et conuiuam de celis habuit Itē ꝑm Theo. ꝯsiderandum est ꝙ magnam et ineffabilem virtutem hz caro xp̄i: quia sumentibꝫ corpus christi aperiuntur oculi mētis vt eum agnoscant. et ipse euanuit. i. disparuit ex oculis eorum statim vt eum cognouerunt eis disparuit. N Sed queritur quare dn̄s cognitus statim se ocultauerit debuisset em̄ ꝯsolari per suam presentiam amicos suos. qui amabant et desiderabant. Et dicendū ꝙ disparuit eis ꝓpter tria. Primo ꝑm Theo. vt animum eorum magis accenderet in amorem. Scd̄o vt idez dicit: ne sua presentia esset illis causa erroris. putantes ꝙ tale corpus haberet quale prius. Tercio ꝑm glo. subtrahit̄ carnalibus oculis species infirmitatis. vt mentibus apparere incipiat gloria resurrectionis. Scd̄o ponit̄ mutua discipulorū lamētatio obstupuerunt em̄ et quasi attoniti remanserunt christo dispēte

Et dixerunt adinuicem lamentando. quia tã diu eum desidera-
uerant et tamen cum eum cognouerunt disparuit. nonne cor
nr̃m ardens erat in nobis. seipos reprehendebant. et cum lamen
tatione dicebant quare aspectum eius non cognouim9. aut ad
verba ipsius non aduertimus. quare eum non apprehendim9
et retinuimus: quem desiderabamus. presertim cum totum cor
nostrum arderet in amore eius. Et videret nobis q ipse ēet. dñs
loqueretur in via. sic amicabiliter. sic affabiliter. sic dulciter. sic
q subtiliter. a aperiret nobis scripturas eas exponendo D
Duabꝫ aũt ex causis ardebant cor de xp̃o loquente. Primo rati
one ipsius diuini sermonis de quo Gre. dicit Ex audito sermo
ne xp̃i marcescit animus corpis. frigus recedit. fit mens in sup
no desiderio anxia audire libet precepta celestia. et quot manda
tis instruit. quasi tot facibꝫ inflammat. Secõ ad verba xp̃i ar-
debant vt dicit Theo. quia eo differente scripturas pcellebatur
intrinsecus cor eorũ q ille qui differebat dñs esset. verba enim
xp̃i intrabant p aures vsq ad cor eorũ a innuebant q ipse qui
loquebatur esset xp̃s. a ardebant desiderio. nec tñ audebant in
terrogare et tangere eũ. Tercio ponitur predicatio resurrectiõis
xp̃i. et resurgentes eadem hora. non fuit illis cure manducare:
nec hora tarda eos retinuit. nec via longa. nec etiaꝫ causa pro
qua venerant in castellum. sed statim regressi sunt in ir̃m suspi
cando regrediebantur loquentes de xp̃o. et vt puto frequenter
ad innicem dicebant. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis
dum loqueretur in via. et aperiret nobis scripturas. a inuene
runt congregatos. 11. apl̃os in cenaculo. vbi dñs ante passio-
nem fecerat cenam cum discipulis suis. et eos qui cuꝫ ipsis erãt
alios discipulos et mulieres et forte cum illis etiaꝫ erat virgo
mater dñi dicentes cum gaudio et letitia. quia surrexit dñs ve-
re dñs Mat. 28. data est mihi inquit potestas in celo et interra
vere non falso vt dicunt iudei. non fantastice. vt fingũt manich
ei. sed vere viuificante anima corpus illud idem integraliter. a q̃
seperata fuerat in morte et sanguine sparso in cruce reassumpto
et apparuit Symon Beda omnium inquit virorũ primo dñs
intelligitur apparuisse Petro et hoc pter duo vt dicat Crisos:
Primo quia ipse Petrus primo confessus est eum xp̃m. ideo pri-
mo vidit eum resurgentem. Secõ quia Petrus euꝫ negauerat
ideo prius sibi apparuit. cõsolans eum. de ista apparitione facta
Petro nullus euangelista dicit qñ fuerit. sed creditur q sibi do
mim9 apparuit: qñ audiuit a mulieribꝫ xp̃m surrexisse a cucurrit
ad monumentum vt dicit Luc. aplis autem resurrectionem xp̃i

predicantibꝫ cum gaudio·et ipsi discipuli q̄ venerant ꝺ emaus narrabant ꝑ ordinem que gesta erant in via·quia· ſ. ipsis loquentibꝫ de hys oibꝫ que acciderant·Jhꝰ appinquauit interrogans cām tristicie eoꝝ et cꝭ durum illis referentibꝫ stulticiaꝫ ⁊ tarditatē cordis eoꝝ reprehenderit atq; scriptas eis exposuerit ⁊ quō appinquantibꝫ castello ipse finxit se longius ire ⁊ ipsi eum cogerunt secum manere·⁊ quia panem accepit·benedixit fregit·et illis porrexit·⁊ quō cognouerunt eum in fractione panis·ex qua relatione gaudiū magnū factum est aplis habito testimonio ex diuersis ptibꝫ resurrectionis xp̄i cuius gaudij ptiapes nos faciat ipse·qui resurrexit a mortuis·immortalis deus in secula amen ⁊c.

Feria tercia post pasca. Prima pars sermonis. Tricesimiseptimi.

Tetit ihꝰ in medio discipl̄oꝝ suoꝝ.⁊ dixit eis pax vobis·Lu.24·hoc idem legit Jo·20·Referentibꝫ illis duobꝫ discipul̄ q̄ venerāt de emaus quō xp̄m cognouissent in fractione panis aliisq; dicentibꝫ·quia surrexit dñs vere·⁊ apparuit symoni·vt appareret in facto: qđ verbo predicabat·ecce quia eis loquentibꝫ ipe ihꝰ stetit in medio discipl̄oꝝ·⁊ sicut ea·de q̄bus agit in presenti euangelio·in quo tria tanguntur·Primo em̄ glorioſi corpis sui presentiam exhibuit discipul̄ de se loquētibꝫ·Secō vere resurrectionis testimoniū adhibuit eis dubitantibꝫ ibi·Et dixit eis·quid turbati estis·Tercio sacre scripture intelligentiam aperuit eisdem ignorātibꝫ ibi. Tunc apparuit illꝭ Circa p̄mum tria facit premittit em̄ euidentē saluatoris presentiam stetit ihꝰ in medio discipl̄oꝝ suoꝝ Cirillus ercto inquit affectu discipulorꝝ ad visionem xp̄i venit desiderat9 cunctis gētibus·et querentibꝫ et exspectātibꝫ reuelat Mat·18. Vbi duo vel tres congregati fuerit in nomine meo·ibi sum in medio eorꝝ

℟ Nota q̄ stare in medio discipl̄oꝝ meruit xp̄o ꝓpter eminentiam suā que est sup oēs·1·Re.10·Stetit saul in medio populi et altior fuit vniuerso ꝓpl̄o ab hūero et sursum·Sunt autē plurima illa ꝓpter que stat in medio xp̄s·p̄mo namq; stetit in medio discipulorꝝ sic̄ viuificator eo mō quo cor ē in medio corpis q̄ ab ipo vita p̄cedit. Gen.2. Et p̄duxit deus ab humo·1· de beate marie virgine lignū vite·1·xp̄m in medio paradisi· Jt̄ stetit in medio velut illuminator·sic̄ sol est in medio cēlorꝝ: vt superiora illuminet et inferiora Josue·10·stetit sol in medio cēli: vt illuminet omnem hoiem venientem in hunc mundum. Item

stetit in medio velut gubernator et rector in ꝓplo sicut rex circū
stante exercitu. Eccl. 10. In medio frm illoꝝ rector ī honore. Itē
stetit in medio velut iudicator. sic iudex medius. causas vtriusq
ꝑtis discernit ps. Deus stetit in synagoga deorū. in medio
aūt deos diiudicat. Item in medio velut mediator ꝑtium adū
saꝝ dei viz et hoīs vt ꝯcordiam faceret. 1. Thi. 2. Vnus ē me-
diator dei ⁊ hoīs hō xps ihesus. qui dedit redemptionē semet-
ipm ꝓ omibꝰ. Item stetit in medio velut saluator a demonibus
inimicis humano generi. 1. Re. 4. Veniat dns in mediū nostri
et saluet nos de manu inimicoꝝ nroꝝ. ps. Deꝰ aūt rex noster
ante secula. opatus est salutē in modio terre. Itē stotit in medio
velut sanctificator qui solus sanctificat nos virtutibꝰ Ezech. 37.
Ego dns sanctificator isrl. cum fuerit sanctificatio mea in medio
eoꝝ imꝑpetuū. Item stetit in medio velut letificator ⁊ ꝯsolator
mentiū Eccli. 48. Consolatus est lugentes in syon vsq insempi
ternū. Ysa. 12. Exulta ⁊ lauda habitatio syon qꝛ magnꝰ ī me
dio tui sanctus isrl. Itez stetit in medio velut glificator. ipe ei
est glia et beatitudo nra Zach ? Ego ero ait dns in glia eoꝝ
in medio irlm. B Scdo tāgit q̄ amicabilit fuerit xps disci
pulis allocutus. pmo nanq salutauit eos. et qꝛ erant expositi
tribulacōibꝰ mūdi. ⁊ ꝑsecutionibꝰ iudeoꝝ. iō salutando eos op
tauit eis pacem ⁊ ꝯcordiam. ⁊ dixit eis pax vobis. i. pacē vobis
annuncio et pacem vobis opto. facta erat ꝑ xpm pax dei ad ho
minem. ⁊ iō ipe resurgens et cum triumpho de bello regrediēs
pacem annūciauit Ephe. 2. Euangelizauit pacem vobis q̄ lōge
estis. et pacem hys qui ꝓpe vnde sil venit cum laurea et oliua.
laurea ꝓpter triumphū. oliua ꝓpter pacem. Ysa. 52. q̄ pulchri
sup montes pedes annunciantis et predicantis pacem. Nota q
quadruplex est pax. s. hoīs ad deū. Ro. 5. iustificati igit ex fide
pacem habeamus ad dnm. hanc pacē pctores nō habent Ysa.
48. Non est pax impii dicit dns sed vt dicit. ps. Pax multa
diligentibꝰ legem tuam. et non est illis scandalum. Altera pax
est mundi. s. hoīs ad hoīem. de qua dic apls Ro. 12. Si fieri po
test qd ex vobis est cum oībꝰ hoībꝰ pacem habentes. hanc pacē
omnes homines desiderant qꝛ ex ipsa multiplicant bona tpalia
et tranquillitas vite habet. Sed tn quidem ista pace mundi bes
ne vtunt illi. s. qui vacant studio ⁊ exercitio virtutū atq bonis
moribꝰ. quidam vero ista pace tpali abutunt vacantes comme
sationibꝰ viciis et impietatibꝰ. isti non sunt digni hre pacem d
quibꝰ dicit ps. Zelaui sup iniquos pacem pctoꝝ videns. qꝛ nō
est respectus morti eoꝝ. ⁊ firmamentū in plaga eoꝝ in labore

hominum nō sunt ⁊ cum hominibꝫ non flagellauntur · ideo te
nuit eos supbia · opati sunt iniquitate et impietate sua. ꝓdiit q̄
si ex adipe iniquitas eoꝝ · transierunt in affectum cordis Cogi
tauerunt ⁊ locuti sunt nequiciam. posuerunt in celum os suum
et lingua eoꝝ transiuit in terra. ecce igit̄ in q̄ntis malis nutriū
tur pctores velut porci ꝓpter tpalem pacem qua abutunt̄ · vñ
merito ꝓpter peccata nr̄a ista pax quasi ex toto de terra ablata ē
vndiq̄ discensionibꝫ et bellis insurgentibꝫ Apo · 6 · Cum appe
ruisset sigillum ꝑm · exiuit equus ruffus. ⁊ qui sedebat sup eum
datum est ei: vt sumeret pacem de terra et inuicem se interfice-
rent hoīes et datus est illi gladius magnus. Tercia pax est ho
minis ad seip̄m · et ista nō potest haberi in presenti vita perfecte
quia continua pugna est inter carnem et spm̄ · Nametsi sancti
viri subiiciant carnem spiritui non est tamen pax · quia caro sē
per recalcitrat et spiritum inuestat · siue peccatores ecōtrario spi
ritum carni subiiciant · non est pax quia spiritus remurmurat. ⁊
conatur carnem subiicere vnde Hiere · 12 · Non est pax vniuerse
carni sed ista pax fiet in resurrectione quando caro sine vlla con
tradictione spiritui subiacebit · quarta pax est hominis ad dya-
bolum qꝛ aliq̄ ita sunt subiecti dyobolo ꝙ absq̄ vlla ɔtradicti
one obtemperant voluntati eius Luc · 11 · cuꝫ fortis armatus cu
stodit atrium suum · in pace sunt omnia que possidet · Igit̄ chri
stus annuncians et optans pacez discipulis · non mandauit eis
pacem dyaboli · ymmo continua pugna fuit apostolis ad eum
ipsis conantibꝫ liberare mundū ab infidelitate et econtra dya-
bolo repugnante Dan · 2 · Cornu habens · oculos · et os loquēs
grandia · qd̄ erat maius ceteris faciebat bellum aduersus san-
ctos. Item mandauit christus vt q̄tum possumus pacifici sum⁹
in nobis ipsis et pacientes in infestationibꝫ contra spiritum p̄s
loquitur dominus pacem in plebem suam et super sanctos suos
et in eos qui conuertuntur ad cor · Item non annunciauit chri
stus apostolis pacem mundi · ymmo predixit eis ꝙ multas pres
suras debebant sustinere a mundo · Jo · 16 · In mundo pressuram
habebitis. ꝫ ɔfidite qꝛ ego vici mundū · Optauit aūt xp̄s disci
pulis vt in ipso christo pacez haberent Jo · 14 · Pacem relinquo
vobis. pacem meam do vobis · non quomodo mundus dat ego
do vobis et Jo · 16 · Hec locutus sum vobis · vt in me solum pa-
cem habeatis hec est secura et vera pax · de qua dicit apostolus ·
Ephe · 4 pax dei que exupat oēm sensuꝫ · custodiat corda vestra
et intelligentias vr̄as ¶ Salutacōe p̄missa dicit se eē xp̄m
ego sum. q · d · pax vobis sit in aduentu meo qꝛ pax vr̄a ego sū
Ephe · 2 · Ip̄e est pax nr̄a · q̄ fecit vtraq̄ vnū. nō ꝙ h̄ nomē ego

sum ꝯuenit xp̄o singulariter. p̄mo rōne deitatis cui ꝓpriū ē ēē Job 14. Jp̄e em̄ solus ē Exo. 3. Ego sum q̄ sū. sic dices filiis isrl̄ q̄ ē ip̄e misit me ad vos. Jtem cōuenit sibi rōne eternitatis. p̄s. Tu aūt idem ip̄e es. ⁊ ānī tui nō deficient. Jtem rōne qꝛ est p̄ncipium ⁊ finis oīs creatē Apoc: 21. Ego sū alpha ⁊ o. miciū ⁊ finis Jtem rōne excellētis dominii Ysa. 42. Ego dn̄s h̄ est nomē meum. Jtem rōne qꝛ ip̄e singularis hō fuit Apoc. 22. Ego sum radix ⁊ gen⁹ dauid. stella splendida ⁊ matutina. Jtez rōne qꝛ ipse solus saluator. Ysa. 43. ego sū dn̄s et n̄ est absq̄ me saluator Jtem rōne v̄e resurrectiōis p̄s. Ego dormiui ⁊ somnū cepi. ⁊ exurrexi ꝛc. Et Jo. 11. ego sū resurrectio ⁊ vita. Jtem rōne eiusdem entitatis dixit eī ego sū. q. d. ne putetis ꝙ sū alius qui nūc resurrexi ab eo q̄ pependit in cruce. sed ego idē sū. Yse. 43. Ego deus ⁊ ab initio ego ip̄e. ⁊ Malah. 3. ego sū ⁊ nō mutor. Deīde vt ament xp̄i p̄sentiam expellit timorem. qꝛ timor nō est in caritate. h̄ ꝑfecta caritas foras mittit timorē. 1. Jo. 4. vnde subdit.

D Nolite timere ad p̄sentiā meam p̄s. Nō timebo mala qm̄ tu mecū es Nota ꝙ discipl̄i mortuo xp̄o in magno erāt timore positi ꝓpter uideos quos metuebāt. sed dn̄s ꝯfortauit eos ī suo aduentu vt ex tūc nō timerēt eos Deu. 7. Nō timebis eos: qꝛ dn̄s deus tu⁹ in medio tui ē. p̄mo itaq̄ ꝯfortauit eos vt nō timerent eoꝝ mltitudinē p̄s. nō timebo milia ꝓpl̄i circumdantis me. Jtē vt nō timerent eoꝝ sapīam qꝛ vt dr̄. 1. Cor. 3. Sapia hui⁹ mūdi stulticia ē apud xp̄m Lu. 21. Ego dabo vobis os et sapīam. cui nō poterūt resistē. nec ꝯtradicē oēs adūsarii vr̄i. Jtē vt nō timerent eoꝝ potenciā. talis em̄ potentia fragil̄ ē. qꝛ carnis ē p̄s. nō timebo q̄d faciat mihi caro Eze. 2. vult⁹ eoruz ne formides. qꝛ domus exasp̄ās est: Jtē vt nō timerēt eoꝝ fortitudinē qꝛ vt dr̄. 1. Cor. 4. infirma mūdi elegit deus vt ꝯfundat fortia Hebre. 11. fortes facti sūt in bello. Jtē vt nō timerēt eoꝝ furiā ⁊ t̄bacōem p̄s. deus nr̄ refugiū et v̄tus adiutor in tribulacōibꝫ que inuenerūt nos nimis ꝓpterea nō timebim⁹ dū t̄babit̄ terra. Jtē vt nō timerent eoꝝ edicta mundi cū preceptū ēēt apostolis ne āpli⁹ loq̄rēt̄ in noīe xp̄i ꝯtēpsit petr⁹ tale edictū dicēs obedire oportet magis deo q̄ hoībꝫ Actu. 5. Preterea vt nō timerent eoꝝ diuitias et gl̄iam. p̄s. ne timueris cum diues factus fuerit homo. ⁊ cum multiplicata fuerit gl̄ia dom⁹ eius. Jtē vt non timerent verba cōminationum aut ꝯtumeliaꝝ. p̄s. Ab auditione mala nō timebit. ꝑatum cor eius sp̄are in dn̄o. ꝯfirmatū cor eius. nō commouebit̄ donec despiciat inimicos suos Eze. 2. Ne timeas eos ⁊ sermones eoꝝ ne metuas. Rurs⁹ vt

Rursus vt non timerēt quascūq; ꝑsecucōes Luc·21·cum vide
ritis p̄lia et sedicōes nolite terreri·Rursū vt tandē ip̄am mortē
nō timerent Mat·10·Nolite timere eos q̄ occidunt corp9 aīaz
aūt occidē nō possunt·q̄s aūt timendus sit adiungit·ꝫ potius
timete eū·q̄ potest aīam ⁊ corp9 ꝑdere in gehennā Hie·10·Quis
nō timebit te o rex gentiū E Tercio ponit̄ trepidatio disci
pl'oꝝ ꝯturbati vero ⁊ cōterriti existimabāt se spm̄ vidē.ex hac
apparicōe passi sūt defectū primo q̄dem in ꝯcupiscibili turbacōē
Rursus defectū in irascibili·terrorē·Itē defectū in rōnali·falsam
extimacōem·nā vt dic̄ Beda.licz scirēt discipl'i xp̄m hūisse ve
ram carnē añ passionē.tñ ex quo mortu9 erat·nō putabāt ve=
ram carnē posse resurgē tercia die de sepulchro·vñ credebāt se
vidē illū spm̄ quē xp̄s in passione emiſbat.Querit̄ quō verꝫ sit
q̄ discipl'i ꝯturbati fuer̄t ⁊ territi cū Jo.dicat q̄ gauisi sūt disci
puli viso dño·Et dicendū q̄ p̄mo turbati fuer̄t ⁊ territi ꝑ ip̄ui
sa ⁊ subita apparicōe vt dic̄ Lu·ꝫ postq̄ oñdit eis lat9 ⁊ ma=
nus ⁊ maīfestauit se ēē xp̄m.tūc gauisi sūt discipl'i vt dicit Jo·
Itē q̄rit̄ vñ potuerint existimare discipl'i se vidē spm̄.nā vt loq̄
bant̄ ad inuicē ip̄i·q̄ xp̄s vere r̄surrexit ⁊ appuerat symōi atq̄
duobꝫ discipl'is eūtibꝫ ī emaus·⁊ dicendū ſm Ambro.q̄ non
oēs discipl'i habuer̄t istā existimacōez·nō eī credibile ē q̄ Pe=
trus ⁊ Jo.atz discipl'i q̄ venerāt de emaus h̄ crediderīt·ꝫ qꝛ ce
teri ml'to plures h̄ existimauer̄t iō sñia maioris ꝑtis paucoruz
opinionē īcludit vl' dicendū ſm eundē Ambro·q̄ potuit ēē vt
licz Pet9 ⁊ alii discipl'i scirēt xp̄m r̄surrexisse.qꝛ tñ clauso cena
culo īgress9 ē ad eos subito ex h̄ credebāt ñ ēē corp9 xp̄i ꝫ appa
rere spiritum eius· Secunda pars· F

Secundo cū dr̄.Et dixit eis q̄d turbati estis·oñditur
quō xp̄s sex testimōiis verā sui corp̄is r̄surrectionē ꝑ
bauerit·⁊ p̄mo h̄ declarat·h̄ rep̄hendendo existima=
cōez eoꝝ ⁊ dixit eis q̄d t̄bati estis ad p̄sentiā meam
⁊ cogitacōes false ⁊ ꝑnitiose ascendūt ī corda vr̄a qꝛ credit̄ me
esse spm̄·Nō ſm Bedā q̄ cogitacōes bone descendūt a deo in
corda nr̄a sic̄ semē bonū desup̄ iacit̄ in terrā Ja·1·om̄e datū op
timū ⁊ om̄e donū ꝑfectū desursū ē·descendens a pr̄e luminū co
gitationes vero false non iaciunt̄ desup̄·nec descendunt in cor:
sed a corde ascendūt velut male herbe Mat·15·d̄ corde ꝓcedūt
cogitacōes male q̄ coinq̄nant hoīem·⁊ qꝛ cogitatio discipl'oꝝ
nō erat a deo desup̄·ꝫ d̄ affectu terrēo.iō ista cogitatio dr̄ ascē
dere in corda eorum·Nota secundum Cirillum q̄ ex ista repre
hensione habetur signum.Qꝛ ille qui reprehendebat ipse erat

quem viderant in ligno mortuum ⁊ positum in sepulchro quē non latebat aliquid eoꝝ que erant in hoīe·p̄s·dn̄s sic cogitationes hominū qm̄ vane sunt·Deinde tria signa sue resurrectionis adiungit quibꝰ cognosci poterat sensu scz·visus·tactus: et auditus·videte manꝰ meas et pedes·clauis ꝯfixos in cruce·p̄s foderunt manus meas et pedes meos Zach·13·quid sūt plage iste in medio manuum tuaꝝ·Et respondet hys plagatus sum in domo eoꝝ qui me diligebant·i·qui me debuissent diligere qꝛ ego ipse sum qui pependi in cruce et iacui in sepulchro·⁊ nō est alius in numero·Item hoc domonstrat sensus tactus·palpate ⁊ videte quia spūs carnē et ossa non habet sicut me videbitis habere et ideo nolite existimare ꝙ hic sit spūs meus sine corpore Item ꝑ omnia ista verba que loquebat̄ xp̄s et ꝑ ea que sequūt̄ manifestauit se auditui eoꝝ·vt in voce ⁊ sermonibꝰ intelligerēt eum esse xp̄m Job·33·Si habes intellectum audi qd̄ dicit̄·⁊ ausculta vocē eloquii mei·talibꝰ em̄ sermonibꝰ apiebat aures viroꝝ·et erudiens eos·instruebat disciplinam·naz auris verba probat vt ibidem dicit̄· G Deinde sequit̄·et cum hoc dixisset·ostendit eis manus et pedes·vt viderent et palparent. quatenus visis cicatricibꝰ vulneꝝ cognoscerent quia ipse ē qui pependit in cruce et palpando carnem et ossa ꝑciperent·qꝛ non erat spūs·sed veꝝ corpus habebat Querit̄ si corpus xp̄i habebat dotem claritatis·quare in eadem claritate apl̄i illud non viderunt·Et dicendum ꝑm Augu·22·de ciuitate dei ꝙ in potestate corporis gloriosi est videri in claritate vel non videri·qꝛ vero discipuli facile existimabant xp̄m esse spūm · voluit xp̄s tollere oēm occasionem erroris·apparens in qualitate qua posset cognosci ꝙ esset ipse et non alius·vnde in carne mortali claritatem resurrectionis ostendit·cum transfiguratus est·vt ostenderet ꝙ ad illam claritatem deberet resurgendo ꝑtingere: sed resurgens a mortuis ipsam claritatem non demonstrauit·ne putaretur eē alius ab eo qui mortuus fuerat· H Item querit̄ quare cū xp̄s resurrexit n̄ sanauerit vulnera sed voluerit ea remanere ī carne sua·Et dicendum ꝑm Bedam ꝙ hoc non fuit ex impotētia xp̄i potuisset enim sanare vulnera qui maiora fecit·sed tamē ipse victor mortis post mortem signa mortis delere noluit ꝓpt̄ quatuor Primo vt ꝑ eam fidez resurrectionis discipl̄i astrueret Scdo vt cū supplicat ꝓ hūano genere semꝑ ip̄a vulnera oñdat deo pr̄i Tercio vt oñdat hys q̄ saluant̄ q̄ꝫ miscditer eos ꝑ ip̄a vulnera r̄dēit. Qr̄to vt oñdat ī iuditio q̄ꝫ iuste īpii dāpnet̄ I Itē q̄rit̄ quō corpꝰ xp̄i potuēit eē palpabile cū sic eēt subtile vt

clauso cenaculo ingressum fuerit ad discipulos. Et dicendū ꝑm
Gre. 2. moralium. ꝙ in corpe gl'ioso simul sunt corpulentia: q̄
ꝑtinēt ad veritatem nature. ⁊ subtilitas ꝑ effectum spūalis po-
tencie que vt dicit Ambro. ꝑtinet ad corpeam qualitatē resur-
rectionis nec ista duo corpulentia viz et subtilitas expugnant
quia non sunt euisdē generis. sed vnū ꝑtinet ad naturam. alte
rum ad gl'iam: ꝓpter primū corpus xp̄i fuit palpabile. ꝓpter se
cundum potuit sine diuisione clausa penetrare. Itez querit̄ quō
xp̄s potuerit loqui vere em̄ non loquit̄ nisi respirās. qd̄ aūt re
spirat. indiget aere ad ꝯseruacōem vite. qz vero xp̄s erat īmor-
talis non videt̄ aerem respirasse. et sic nec loqui potuisse. Et di
cendum ꝙ xp̄i locutio vera fuit. non em̄ fuit locutus quemad-
dum angelus potest loqui in assumpto corpe formando verba
in aere. talis em̄ locutio non est ꝑ instrumenta vite. sed xp̄s for
mauit vocem. et verba ꝑ naturalia instrumenta. que sunt gut
tur. lingua. palatus. dentes. ⁊ labia. Et qn̄ dicit̄ ꝙ nihil loqui
tur naturaliter nisi respirans. xp̄s aūt non respirabat. Dico ꝙ
aer spiratus ad duo deseruit aīalibꝫ. primo. s. ad refrigeracōem
caloris intrīseci. alias em̄ aīal suffocaret̄. Secūdo deseruit ad for
mationem vocis: cum ꝑcutit̄ ad cannaz pulmonis et postea ip
sa vox diuidit̄ et articulatur diuersimode ꝑ cetera naturalia in-
strumenta xp̄s aūt loquendo spirauit aerem non ratione primi
vt viz tꝑaret calorem intrinsecum cordis. sed attraxit aerem ra
tione secundi vt naturaliter scz loqueretur discipulis. Deinde
tangit̄ quintum signū sue resurrectionis. manifestauit em̄ se per
sensum gustus. quia comedit coram discipulis. vnde dicit. Ad
huc aūt illis non credentibꝫ et mirantibꝫ non credebant ꝑfecte
sed tamen mirabant̄ pre gaudio Jo. 16: Adhuc videbo vos. et
gaudebit cor vr̄m dixit habetis hic aliquid: qd̄ manducet̄. pe-
tebat xp̄s manducare vt dicit Beda. non quidem ex necessitate
sed ex dispensatione: vt ostenderet se esse viuentem. At illi ob
tulerūt ei ꝑtem piscis assi ⁊ fauum mellis. ¶ Fauus dr̄ a fauin gre
ce qd̄ idē ē quod manducare. ē aūt fauꝰ idē qd̄ brisca est aūt bri
sca mel nondū expressū de cera sic̄ vua est vinū nondum expres
sum de racemo. et verba dicuntur quando lac nondum expres-
sum est de mamma. et cum manducasset coram eis. videntibꝫ oī
bus sumens reliquias dedit eis. non em̄ oportebat: vt totum
appositū cōederet ne videret̄ īdigere cibo ꝫ sufficiebat modicum
qd̄ māducaret ad ꝓbacōez v̄e resurrecōis R Querit̄ vtrum
corpꝰ gl'ificatū īdigeat cibo corpali. Dicēdū ꝙ aīal īdiget cibo
ꝓpt̄ tria. p̄mū q̄dem ad ꝯuersacōem substācie sue calor ei natal'

consumit humidum naturale. ⁊ nisi fieret restauratio illius humidi deꝑditiꝑ sumptionem cibi. cõsumeret̃ aĩal et periret. Secũdo animal indiget cibo. vt ꝑueniat ad quãtitatẽ ꝓpriam. ⁊ debitam virtutem. Tercio indiget cibo: vt ex suꝑfluo alimenti possit sibi simile generare. nullo aũt istoꝝ modoꝝ erit necesse manducare post resurrectionem. calor em̃ naturalis erit cõtemꝑatus humido naturali ꝓpter qd̃ non esurient sanctium sicient. nec vlla erit deꝑditio substãcie eoꝝ vt dr̃ Ysa. 49. nec ec̃ erit necessarius cibo ꝓpter augnentũ. quia oẽs resurgemus in ꝑfrcta quantitate ꝑm mensuraꝫ plenitudinis etatis xp̃i Ephe. 4. sed nunc ec̃ est cibo necessarius ꝓpter generationem. quia post resurrectioneꝫ sancti nec nubent nec nubent̃: sed erunt sicut angeli dei in celo vt dicit̃ Mat. 22. vbicunqꝫ igit̃ inuenitur in sacra scriptura: ꝙ sancti manducabunt in vita eterna intelligendũ ẽ de spũali mãducatione que ↄsistit in delectatione ⁊ sacietate fruitionis diuine. Item querit̃ vtrum xp̃s vere manducauerit. Et dicenduꝫ ꝙ aliter dicunt̃ manducare angeli in assumpto corꝑe. aliter vero xp̃s manducauit post resurrectionem. ad veram manducationeꝫ tria exiguntur. Primo viꝫ vt cibo diuidatur et cõteratur dentibus. Secundo vt sopor cibi ꝑcipiat̃. Sercio vt cibo ipse trahiciatur in stomachum. ãgeli igit̃ assumpto corꝑe licꝫ mãducare videant̃ non tñ vere manducant quia cibum non frangunt naturalibꝰ dentibus. Item qualitatem cibi non senciunt. Item quia carent stomacho ideo cibum non trahiciunt. xp̃s vero cibum diuidebat et ↄterebat naturalibꝰ dentibꝰ. Item ꝑcipiebat saporẽ Item traiecit cibum in stomachum. et ideo vere manducauit ⁊ bibit L Querit̃ quid euenerit de cibo illo. quem xp̃s mãducauit post resurrectionem. Et dicendum ꝙ ad veram manducationẽ ñ nr̃aꝫ requirunt̃ nisi tria illa que suꝑuis enumerata sũt sed ꝙ cibus sic manducatus oꝑatione caloris naturalis digeratur et ↄuertatur in carnem et sanguinem: hoc nõ ꝑtinet ad veram manducationem: sed videt̃ esse quasi effectus manducationis. et consequens eam. xp̃s igit̃ licꝫ vere manducauerit. tamẽ effectum manducationis non habuit. quia cibo ille sumptus. ñ fuit ab eo digestus. nec transiuit in substanciam carnis ⁊ sãguinis sui: sed virtute diuina conuersus est ille cibo in aliam materiam in vaporem aliquẽ. vel aerem. ꝓut sibi placuit. om̃ia enim quecunqꝫ voluit fecit. nec est qui resistit voluntati eiꝰ Deĩde adducit sextũ signũ resurrectionis ⁊ est rememoratio ꝑteritorũ r̃duxit eĩ eis in memoriã v̄ba sue passionis q̃ locutꝰ fuerat ill' ãteq̃ moreret̃. ⁊ dixit ad illos h̃ sũt v̄ba h̃ ponũt̃ v̄ba ꝓ rebꝰ: Vt sic

sensus. hec sunt verba. i. res de quibus fuerunt verba que locutus sũ ad vos Luc. 18. Ecce ascendim9 Hierosolimã ⁊ ꝯsũabũt omnia que scripta sunt ꝑ ꝓphetas de filio hominis. tradet em̃ gẽtibus. ⁊ illudet et flagellabit. et ꝯspuetur. ⁊ postq̃ flagellauerint eum et tercia die resurget. cum adhuc essem vobiscũ in carne. s. mortali. qm̃ necesse est impleri oĩa que scripta sunt in lege moysi. vnde licꝫ ignoranter tñ ꝟm legem iudei dixerunt Pylato. Jo. 19. Nos legem habemus. et ꝟm legem nr̃aꝫ debet mori ideo aũt ꝟm legem mortuus est. vt testamentum noue legis cõderet Hebre. 9. ꝑ ꝓprium sanguinẽ introiuit semel in sancta eterna redempcõe inuenta. ⁊ ideo noui testamenti mediator ẽ. morte intercedente. ⁊ ꝓphetis Actu. 3. Deus p̃nunciauit ꝑ os oĩm ꝓphetaꝝ pati xp̃m suum et sic impleuit. ⁊ palmis de me. Tren. 3. ego sum salus eorum. redde eis vicez domine. iuxta opera manuum suarum.

Tercia pars. M

Ercio cum dicit. Tunc apperuit illis. ostenditur q̃ xp̃s discipulis suis apparuit sacre scripture intelligẽtiam. Luce. 18. dicit: q̃ cum xp̃s p̃dicaret apl'is de hys que ventura erant sup̃ eos. ipsi nihil horꝝ intellexerunt. Jo. 2. euangelista cum venisset ad monumentuꝫ xp̃i ⁊ non inuenisset corpus. credidit corpus esse ablatũ ꝓpter hoc qꝛ nondũ sciebat scripturas Jo. 20. et iõ vt dicit Theo. ne discipuli vacillarent circa resurrectiõeꝫ xp̃i oportebat vt scriptas intelligerent. que de ip̃o erant. dupliciter aũt xp̃s instruxit discipulos. primo. s. interius illuminando ⁊ disponẽdo intellectũ eoꝝ vnde dicit. tunc apperuit illis sensum. i. intellectum eorum interius ampliauit ad cõprehensionem scripturaꝝ. vt intelligerent scripturas. purgauit em̃ xp̃s tunc eorum intellectum et facit eos idoneos: vt oẽm scripturaꝫ intelligerent Job. 32. Inspiratio omni potentis dat intelligentiam. et prima Jo. 5. Filius dei venit et dedit nobis sensum vt cognoscamus verum deum. et simus in vero filio eius. N Et attende dr̃am int̃ xp̃m doctorem et ceteros hoĩes docentes. nam homo docet alium solũ exterius proponendo verba. et nihil facit interius: quia non potest illuminare intellectum. nec prebere ingenium docile. christus vero etiam docet interius illuminando intellectum vnde ipse est singularis magister de quo dicitur Mat. 23. magister noster vnus est christus: ⁊ propter hoc volẽs docere apostolos d̃ scripturis primo apperit intellectum eorum. Job. 38. Quis posuit in visceribo hoĩs sapientiã vel q̃s dedit gallo intelligentiã ego dominus. Scdo instruxit apl'os ⁊ ꝑ verba exteriora declarãdo illis

scripturas. p̄s. declaratio sermonum tuoꝝ illuminat ⁊ intelle
ctum dat ꝑuulis. et dixit eis. qm̄ sic scriptum est. et sic oporte-
bat xp̄m pati. Jo. 11. Expedit vt vnus hō moriat̄ ꝓ populo. ⁊
non tota gens pereat. ⁊ oportebat xp̄m resurgē a mortuis die
tercia. nam vt dicit Beda. ꝑditus fuisset fructus passionis. si n̄
esset veritas resurrectionis. Et vlterius tercio oportebat predica
ri in nomine eius penitentiam et remissionem peccatoꝝ in oēs
gentes. Et benedicat ꝙ penitentia et remissio pc̄toꝝ est in noīe
xp̄i. quia vt dicit. 1. Jo. 2. ip̄e est ꝓpitiatio ꝓ peccatis nostris:
non ꝓ nostris tm̄. sed ꝓ totius mundi pc̄tis ipse em̄ fuit agnus
immolatus deo ꝓ peccatis oīm hominum. et ideo non fit pecca
torum remissio nisi in nomine eius. quia nunq̄ ꝑ aliud sacrifici
um legis Moysi potuit fieri peccatoꝝ remissio. que facta est in
sangume xp̄i. Actu. 13. Notum sit vobis viri fr̄es. quia ꝑ xp̄m
vobis remissio pc̄toꝝ annunciat̄ ab oībus peccatis quibus nō
potuistis in lege Moysi iustificari. Rogem9 g̊ ꝛc. Pr̄ia ꝑs.

Feria quarta post pasca sermonis. xxxviii

Manifestauit se iteꝝ ih̄s discipulis suis ꝛc. Joh. 21.
Sicut mendaces desiderant esse occulti ita veraces
cupiunt esse manifesti. quia veritas non querit ā
gulum. vn̄ cum resurrectio saluatoris nr̄i vera fue
rit. sine vlla falsitate. iō ipse dedit opaꝫ manifesta
re se discipulis suis plurimis exemplis et argumentis. et maxi-
me in locis illis in quibꝰ fuerat cum apl̄is ꝯuersatus. s. in Gali
lea circa mare tiberiadis. et de vna manifestatione ibideꝫ facta
legit̄ in euangelio p̄senti. qd̄ in tres ꝑtes diuidit̄. In prima ex-
primit̄ piscationis negocium. In scd̄a addit̄ maīfestacōis mira
culum ibi. Mane aūt facto. In tercia postponit̄ resurrectionis cō
uiuium ibi. vt ergo descenderunt in terram. A Circa p̄-
mum tria tangunt̄. Primo describit̄ locus manifestacōis: mani
festauit se ih̄us iteꝝ. nam pluribꝰ aliis vicibꝰ se manifestauerat
discipulis suis. digni erant discipl̄i quibꝰ xp̄s maīfestaret̄. quia
ip̄m amabāt et desiderabāt. vn̄ ista est cā quare post resurrecti-
onem non legit̄ apꝑuisse iudeis odientibꝰ. sed solis diligentibꝰ
Jo. 14. Qui diligit me. diliget̄ a pr̄e meo. ⁊ ego diligam eū: et
manifestabo ei meip̄m. Nota ꝑm Criso. ꝙ signanter dr̄. ꝙ xp̄s
manifestauit se. qꝛ corpus xp̄i cum sit incorruptibile et gl̄iosuꝫ
non videt̄ indifferenter a quibuscunq̄. sed ab illis tm̄ quibus se
vult manifestare. et qꝛ potestas manifestationis est in xp̄o. ideo
non dicit euāgelista. ꝙ manifestatus fuerit quocūq̄. ꝫ ꝙ seip̄m

manifestauerit ad mare tiberiadis hoc est mare Galilee. ꝯuenit
aũt locus iste manifestationi qꝛ vnamquanqꝫ rem melius cog/
noscimus in loco: vbi eam ꝯsueuimus videre. qꝛ vero xp̄s fue=
rat ꝯuersatus circa hoc mare ante passionem cũ discipulis suis
ideo vt facilius eum cognoscerent ibidem se manifestauit eisdeꝫ
Scd̄o ponit̄ actus cui vacabant apl̄i. manifestauit aũt sic. sicut
dicetur ꝑ sequentia erant aũt simul. sicut in vno loco ita ĩ vna
caritate spũs sancti et ꝯcordia Phil. z. Idẽ sapiatis. eandẽ cari=
tatem habentes vnanimes idip̄m sentientes de qua vnitate dic̄
p̄s. Ecce q̄ꝫ bonum et q̄ꝫ iocundũ. habitare fr̄es in vnũ Petrꝰ
qui plus ceteris dilexet et Tho. qui dicit̄ di dimus. didimꝰ gre/
ce idem est qd̄ gerinus latine qd̄ cognomen sibi ꝯuenit quia ã=
plius ceteris dubitauerat. et Nathanahel. iste Nathanhel fuit
fr̄ Philippi apl̄i: doctissimus in lege. quem Philippus adduxit
ad xp̄m. et ip̄e primo ꝯfessus fuit excellentiam xp̄i dicens. Ra/
bi tu es filius dei. tu es rex isrl̄. Jo. 1. Qui erat achana vice ga/
lilee vbi dn̄s aquam ꝯuertit in vinum. ⁊ filii zebedei. Jacobus
viz maior ⁊ Jo. et alii ex discipulis eius duo quoꝝ nomina ta/
cent̄. dic̄ eis Symõ petrus B Vado piscari dicũt ei venimꝰ
et nos tecum. Ita em̄ colligati erant adinuitem amore. vt etiaꝫ
simul vellent piscari. Querit̄ quid potuerit esse in causa qd̄ Pe
trus cum aliis iuerit piscatum. nam multi dies erant ex quo re/
lictis retibꝰ et naui secutus fuerat xp̄m. et ex tunc non vacaue=
rat arti piscarie. Et dicendum ꝙ Criso. triplicem causam assig=
nat. Prima qꝛ dum ꝯuersabant̄ cum xp̄o. ita erant occupati p̄/
dicatione et miraculis atqꝫ cõuersatione eius ꝙ non poterant
intendere piscationi. nunc vero quia xp̄s non erat cum eis. ꝯti/
nue redierunt ad pristinam artem Scd̄a ꝙ nondum erat eis da/
tus spũs sanctus. ꝑ quem debebant spũalibꝰ actibꝰ mancipari.
et ideo opa corꝑalia exercebãt. sed postq̄ꝫ receperũt sp̄m sanctũ
dederunt se ex toto spũalibus vnde dicebant. Actu. 6. Non est
equum nos derelinquere verbum. et ministrare mensis. sed cõsi
derate viros ex vobis quos ꝯstituamus sup̄ hoc opus nos vero
orõni et ministerio v̄bi instantes erimꝰ. Tercia quia occisi erãt
et ideo aliqua opatione voluerant se occupare: quam nouerãt
Potest b̄m Augu. etiaꝫ quartu causa assignari quia q̄ꝫdiu erãt
cum xp̄o. nihil eis defuit: vt dicit̄ Luc. zz. sed post mortem eiꝰ
ceperunt habere penuriam et ideo ad ꝯsuetam artem vnde priꝰ
ixerant se transtulerunt. z. Teb. 3. Non gratis panem mãdu/
rauimus ab aliquo sed et labore et fatigatione nocte et die op/
antes. C Item queritur b̄m Gre. Cur petrus qui ante

conuersionem piscator fuerat post ꝯuersionem ad piscationē re
diit. cum veritas dicat. nemo mittens manū ad aratꝝ. ⁊ respi-
ciens retro. aptus est regno dei Lu. 9. Precipue qꝛ vt dic̄ Au-
si fecissent hoc apl̄i mortuo xp̄o anteq̄ꝫ resurgeret. putarem⁹ qꝛ
hoc fecissent desperantes eum resurrecturꝝ. nūc vero qꝛ ad pisca
tionem redier̄t. postq̄ꝫ viderant eum viuū. ⁊ inspexerant loca
vulneꝝ. atq̄ꝫ insufflacōem habuerāt spūssancti valde inconue-
niens videt̄ ꝙ ad piscationē redierint. Ad hoc rn̄det Gre. di-
stinguens ꝙ quedam sunt negocia que sine peccato fieri possūt
quedā vero sunt que aut vix aut nullatinus sine pc̄to fieri pos
sunt sic̄ thelonei negocium. ⁊ talibꝫ negociis nemo se debet im-
plicare ꝓpter h̄. Mat. post xp̄i resurrectionē nō rediit ad thelo-
neum qꝛ vero piscaria sine pc̄to fieri pn̄t. ideo post ꝯuersionez
tale negociū repetere nulla culpa extitit p̄cipue vt dic̄ Aug. qꝛ
apl̄i non habebāt vnde viuerent. quā tn̄ indigentiā ideo dn̄s
euenire ꝑmisit: vt ꝯpellerent̄ ire piscatum quaten⁹ dispositum
miraculum exhiberet vnde ptꝫ ꝙ Petrus apl̄s mittens manuꝫ
ad aratꝝ non respexit retro. retro em̄ aspicere ē post ꝯuersionē re
petere culpā p̄teritam vt dicit glo. 1. Thi. 4. Sed qꝛ piscari non
erat culpa. ideo nō repetiit culpam preteritam. Tercio ponit̄ la
bor discipuloꝝ sine fructu et exier̄t. et ascenderunt in nauim. ⁊
illa nocte. in nocte vt dicit Criso. Piscabant̄. qꝛ adhuc forte do
losi erant. Nihil prendider̄t. Greg. Facta est inquit discipulis
piscacōis magna difficultas. magna est afflictio spūs. quia cun
ctus eoꝝ labor ibat in cassum sed tn̄ in tanto labore sine fructu
credendum est eos fuisse benignos et patientes. nō ꝯturbatos
ad inuicem. sed cuncta in beneplacito dei ponentes. non sic faci-
unt prt̄ores hoīes qui irascunt̄. ⁊ frequenter etiaꝫ deum altissi-
mum maledicūt. si nō eueniat qd̄ cupiunt. non aduertentes ꝙ
deus disponit hoīs vitam melius. q̄ꝫ ip̄e hō cognoscat. p̄s. Ja
cta cogitatum tuum in dn̄o ꝛc.

Secunda pars

Secundo cum dicit̄ Mane aūt tangit̄ manifestatio sa
luatoris. laborantibꝫ em̄ et afflictis discipulis atq̄ꝫ
ignorantibꝫ quid agerent. astitit ih̄us saluator. ⁊ q̄n
q̄ꝫ tangunt̄ in hac ꝑte. Primū est xp̄i p̄sentia. mane
aūt facto. stetit ih̄us in litore. D Querit̄ s̄m Gre. cur p⁹
resurrectionē dn̄s stetit in litore. qui an̄ suam resurrectionē coraꝫ
discipulis in fluctibꝫ maris ambulauit: vt dr̄ Mat. 14. Et rn̄-
det Greg. assignans rōnem misticam. dicit em̄ ꝙ mare signifi-
cat pn̄s scl̄m qd̄ se causaꝝ tumultibꝫ. ⁊ vndis vite corruptibil̄
illidit ꝑ soliditatē vero littoris ꝑpetuitas eterne quietis figurat̄

quia igit̄ discipuli ad huc erant in fluctibꝰ mortalis vite. iō laborabant in mari. ⁊ ꝓpter eandem causam xp̄s ante resurrectionem in mari fuit cum eis quia vero redemptor nr̄ iam corruptionem carnis excesserat post resurrectionem suaꝫ in littore stabat potest etiam adhuc adduci lr̄alis ratio. qꝛ xp̄s volens manifestare veritatem sue resurrectionis. nihil debuit facere qd̄ esset discipulis occasio erroris. erant em̄ valde labiles: vt existimarēt eum esse sp̄m̄ si igit̄ ambulasset supra mare stetim potuissent suspicari: ꝙ esset fantasma. et ita habuissent impedimentū ad credendum resurrectionem eius. nam vt legit̄. Mat. 14. cum xp̄s ante resurrectionem ambularet supra mare. et veniret ad discipulos: qui erant in nauicula discipuli ꝯturbati sunt dicentes: quia fantasma est. et p̄ timore clamauerunt. ꝙ si fuerunt hec suspicati de eo quem nondum viderant mortuum. multo amplius se existimassent videre fantasma. si xp̄s quem mortuū viderant post resurrectionem supra mare ambulasset. E Deinde ostendit ꝙ latuit discipulos eum esse xp̄m. non tn̄ cognouer̄t discipuli: quia ihus est. Ysa. 45. Vere tu es deus absconditus deus isrl̄ saluator. Sciendum est vt dicit Criso. ꝙ xp̄s mox seipsum non ostendit discipulis. sed voluit primo in allocutionem cum eis venire. Due aūt sunt cause quare eum statim non cognouerunt. prima ex ꝑte corꝑis xp̄i. quia sicut in potestate corꝑis gloriosi est: ꝙ se ostēdat vel non ostendat. ita etiā in potestate ipsius est: ꝙ si ꝑ aliquem modū se ostendat. vt cognoscat̄. vel etiam aliquo mō se ostendat: vt cognosci non possit. sed videri tm̄ xp̄s igit̄ liꝫ se ostenderet existentem in littore. quia tn̄ non eo mō se presentauit: quo posset cognosci. ideo ip̄m nō cognouerunt. Secunda causa potest assignari ex ꝑte discipuloꝝ. quia ita erant intenti ad opus piscationis. ꝙ licet viderent xp̄m in littore. non tn̄ aduertebant quis ip̄e esset. Posset etiam assignari causa ex ꝑte distantie. quia em̄ xp̄s distabat ab eis cubitis ducentis. ideo forte non cognouerunt F Scd̄o ponitur allocutio xp̄i. dixit ergo eis ihus. pueri pueros appellat n̄ ꝓpt̄ etatem qꝛ Petrus iam habuerat vxorem. sed dicit eos pueros ab obsequio quemadmodū seruientes nobis in antiquis. pueros appellamus. nunquid pulmentarium habetis. i. habetis ne aliquid vnde possit fieri pulmentum. hoc aūt dicebat quasi aliq̄d vellet ab eis emere. Est aūt pulmentariū idē ꝙ pulmentū. vt dr̄ pulmentū cibꝰ ⁊ delicatus ⁊ suauis. Vl̄ etiā q̄libet cibus p̄ter panem qd̄ est cōpanagium. et bene nouerat ipse. ꝙ nihil in ip̄a nocte prendiderant. ⁊ tamē interrogat si aliquid habent

venale ꝓpter duo. Primo vt ipsis referentibꝰ se nihil habere habeat locum mandare eis: vt mittant rethe in mare. Secꝺo quia si xp̃s dixisset se scire q̃ nihil ea cepissẽt nocte. ex hoc signo cognouissent eum esse xp̃m. qz sciret occulta. xp̃s vero adhuc volebat differre suam cognitionez in miraculo magis euidenti. Responderunt ei non. certe non habemus pulmentariũ nec aliqꝺ cepimus. Tercio ponit̃ preceptum xp̃i. dixit eis: mittite rethe i dextrã nauigii. i. ad dextram ptem nauis. mittite rethe in mare: et inuenietis. inuenietis. s. multitudinem piscium. miserunt g̃: sicut mandauerat illis. a ita impletum est rethe magnis piscibꝰ quia iam nõ valebãt illud trahere. ꝓpter multitudinez piscium plus igit̃ valuit vnicũ verbum atq; impiuz xp̃i q̃ totus labor et plurima industria discipulorz. Et attẽde q̃ ista congregatio piscium rethe discipl'orz facta est diuinitus. tũ ministerio angelorum qui subito ad nutum xp̃i inclusserunt intra retia illos pisces de mari. ¶ Quarto tangit̃ notitia xp̃i. dixit ergo discipulus ille quem diligebat ih̃us. iste est Jo. euangelista Petro ei dixit tanq̃ magis diligenti xp̃m. dñs est. p̃s. Cognoscãt qz nomen tibi dñs. tu solus altissimus sup oẽm terram. Nota ꝑm Bedam. q̃ Jo. cognouit xp̃m ꝓpter tria. s. ꝓpter miraculũ istiꝰ piscationis. Item ꝓpter sonum p̃cognite vocis. Item tercio quia fuit recordatus alterius piscationis de qua habet. Luc. 5. q̃ ad verbum xp̃i Petrus laxauit retia in capturam. a cluserunt discipuli piscium multitudinẽ. venit igit̃ in mentem Jo. miraculũ piscationis illiꝰ. a cognouit q̃ xp̃s esset. cuius etiã impio erat facta ista piscatio. Quinto ponit̃ quõ discipuli cognito xp̃o venerunt adip̃m. a ꝑmo quõ Petrus ceteris feruentioz ꝓmptius venit. Symon ergo Pet. cũ audisset qz dñs est statim credidit Jo. tunica sucinxit se. Est aũt sucingere: vestimenta eleuare supra ãgulum sicut faciunt qui ministrant: vt expeditiones fiãt erat em̃ nudus: ꝑm Bedam dr̃ Pet. fuisse nudus. ad compationem ceteroz vestimentorz. quibꝰ vti solebat. qui vestimẽtis solutis non erat indutus. Aut etiã dicꝰ p̃ ꝑm eundem. q̃ more piscatorz piscandi studio nudus inuasit: et misit se in mare. eodem ardore quo multa alia fecerat. venit ad ih̃m. nec voluit expectare: vt naugio veniret ad xp̃m quia tarde sibi videbat posse venire ad terram. Non tamen vt dicat Beda. intelligendũ est Petrz venisse sup fluctus. sed aut notando. aut pedibꝰ ꝓpriis qz erat ꝓpe terram. licz igit̃ Petrus non xp̃m ꝓprius cognouerit: quia tñ plus oibꝰ dilexit. iõ prior venit ad xp̃m. Deide ostẽdit quõ alii venerunt. Alii aũt discipuli naugio venerunt. ¶ Certe

em̄ timuerunt se mittere in mare. aut erubescebant succincti. et balneati venire ad xp̄m. H Non em̄ longe erat a terra. sed quasi cubitis ducentis: Et attende q̄ cubitus quidā est geometricus ꝯtinens sex vel nouem pedes. alius cubitus est vsual'. cōtinens vnū pedem cum dimidio tm̄. ⁊ est cubitus ꝑs brachij: et dr̄ a cubando. qꝛ sup̄ brachium cubāt hoīes. Cum ergo dicit̄ q̄ discipuli nō erāt longe a terra. sed quasi cubitis ducentis. nō est intelligendū de cubitis geometricis. qꝛ tunc nō fuissent ꝓpe sed longe a terra. intelligendum est ergo de cubitis vsualibꝰ vñ si erant ducenti cubiti ⁊ cubitus iste ꝯtinet pedem cū dimidio. ptꝫ. q̄. 300. pedibꝰ distabant a terra. passus aūt ꝯtinet. 5. pedes ⁊ iō. 300. pedes sūt. 60. passus q̄ ꝓpter discipl'i distabāt a terra. 60. passibꝰ vñ cū miliare ꝯtineat mille pass9 pꝫ q̄ discipl'i distabāt a terra min9 q̄ꝫ ꝑ sextādecimā ꝑtem vni9 miliarii: trahentes rethe piscium. i. discipuli alii venerūt nauigio trahentes ꝑ aquā rethe piscium. sic em̄ erat magni ponderis. q̄ illud non potuissent collocare in nauim ꝛc. Tercia pars.

Tercio cum dr̄. Vt ergo descenderunt in terram. tangit̄ refectionis ꝯuiuium circa qd̄ quinq̄ facit. Primo p̄mittit̄ ꝯuiuii p̄paratio: vt ergo descender̄t in terram. viderunt prunas positas: prune sūt carbones viue et igniti: ⁊ piscem suppositum: prunis. et viderunt ec̄ panem. non quidem prunis suppositum: sed seorsum: Nota q̄ ꝑm q̄ innuit Criso. q̄ xp̄s ante passionem opabat̄ miracula ex materia supposita. sicut ptꝫ ī mutatiōe aque in vinū. ⁊ in saturatione ꝓpl'i ex. 5. panibꝰ ⁊ alia vice ex. 2. nūc v̄o ad mirabiliora signa se transfert. nec tñ est intentio Criso. q̄ xp̄s illum piscem. et panem atq̄ prunas creauerit. tunc ex nihilo sed q̄ de aliqua r̄mota materia oīa ista fecerit voluit etiā xp̄s. vt simul cum pisce quem prunis supposuerat poneret̄ de piscibꝰ quos ceperant apl'i quia ille vnicus piscis non suffecisset eis om̄ibꝰ. et vt etiā ostēderet̄ non esse fantasma qd̄ factū erat. vnde sequit̄: dicit eis ih̄s afferte de piscibꝰ quos prendidistis nunc. Ascendit aūt Symō Petrus in nauim. ⁊ traxit rethe in terram plenum magnis piscibus centumquinquagintatribꝰ: dei miraculo. non qualescunq̄. sed optimi et electi pisces capti fuerunt: et cum tanti essent: numero ⁊ magnitudine: non est scissum rethe: qd̄ ideo dicit euangelista. quia non solum fuit miraculum in captione piscium. sed etiam in ꝯseruatione retis. I Scd̄o tangit̄ inuitatio ad ꝯuiuium: dicit eis ih̄us. venite prandete: iam ꝑauerat discipulis prandium et ideo inuitabat eos. Tercio ponit̄ certitudo

discipulorꝝ de xp̄o: et nemo audebat de discumbentibꝰ interro
gare eum tu quis es: non audebant certe: scientes qꝛ dn̄s est:
Augu. nemo inquit audebat eū interrogare q̄s esset. qꝛ tanta
erat euidentia veritatis. vt non solum non negare. sed nec etiā
quisq̄ dubitare auderet. ꝙ si aliquis dubitasset. vtiq̄ certe inter
rogasset. vel ꝑm Criso. cum hoc ꝙ erant certi ꝙ ipse erat dn̄s. n̄
audebant interrogare. non quidem de hoc solum. an ip̄e esset do
minus. sed nec de quocūq̄ alio. nō em̄ ꝯfidebant cū eo loqui sic̄
prius sed cum silentio et multa reuerentia sedebāt. Item attēde-
bant in eum ꝯtemplantes formā eius admiratione plenam. et
tunc admiratione simul ⁊ gaudio repleti volebāt eū interroga
re. sed formido in hoc ꝙ sciebāt. quia dn̄s est. reprimebat inter-
rogationē eorꝝ. ⁊ cum reuerentia comedebant cum eo. Quarto
ponit̄ distributio ciborꝝ: ⁊ venit ih̄us: ad mensam cū eis: ⁊ ac-
cepit panem et dedit eis: ꝑm morem suū quem faciebat an̄ pas
sionem. qn̄ erat in mensa non em̄ audebant accipe panem. nisi
porrectū sibi a xp̄o: et piscem similiter: dedit eis de pisce. quez
inuenerant prunis suppositum. et similiter de piscibꝰ captis. de q̄
bus iusserat apponi sup̄ prunas. Nota ꝙ licꝫ non expresse dicat̄
hic ꝙ xp̄s comederit cū discipulis suis. tn̄ vt innuit Cri. creden
dum est ꝙ penitus comederit cū eis ad veritatem resurrectionis
ꝓbandam. Et ꝓpter societatem ꝯuersationis seruandā. atq̄ ꝓp
ter eorꝝ ꝯsolationem. R Quinto ostendit euangelista. q̄
tiens iam xp̄s discipulis sit manifestatus: hoc. s. mō: iaꝫ tercio
id est tercia vice manifestatus est ih̄us discipulis suis cū resurre
xisset a mortuis: et bene dicit discipulis. i. apl̄is qꝛ si conume-
rarentur appitiones facte mulieribꝰ. vel apparitio facta duobus
discipulis euntibꝰ in Emaus. qui nō erant apl̄i. aut etiā appa
ritio facta Petro soli. tunc ista appitio non erat tercia. inter ap-
paritiones tn̄ factas pluribꝰ apl̄is ista est tercia p̄ma em̄ fuit in
sero resurrectionis. cū discipuli essent clausi in cenaculo. Et tho-
mas erat absens. Scd̄a fuit octaua die resurrectionis p̄sente. tho
ma. Tercia est ista de qua nūc dicit euangelista. si aūt volum9
ꝯnumerare quascunq̄ appitiones canonicas factas post resurre-
ctionem vsq̄ ad ascensionem dn̄i. L Sciendū vt dic̄ Au.
ꝙ iste apparitiones fuerunt. 10. qm̄ ipsa die resurrectionis quin
quies visus est. p̄mo Marie magdalene ploranti ad monumē
tū ī forma ortulani. Mar. 16. ⁊ Jo. 20. Scd̄o eidē Marie mag
dalene et aliis mulieribꝰ regredientibꝰ a monumento. Mat.
28. Tercio visus est a beato Petro. Luc. 24. sed nescitur q̄ ho-
ra vbi ⁊ quō sibi appuruit ⁊ forte ꝓhibuit xp̄s Petrꝝ ne diceret

modum apparitionis ipsius. Quarto visus est duobꝰ discipulis euntibꝰ in castellum ī specie pegrini. Mar. 16. ⁊ Luc. 24. Quinto visus est in sero ipsius diei. ꝯgregatis discipulis in cenaculo absente Thoma. Luc. 24. ⁊ 20. Aliis vero diebꝰ post diē resurrectionis. iterꝫ quinq; aliis vicibꝰ eis apparuit. ꝑmo scꝫ octaua die resurrectionis p̄sente thoma. Jo. 20. Scdo ad mare tyberiadis de qua appitione habitū est in p̄seenti euāgelio. Tercio 11. discipulis in galilea in mōte thabor Mat. 28. Quarto ī die ascensionis recūbentibꝰ. 11. discipulis. Mar. 18. Quinto ipsa eadem die ascensionis. non quidam in terram. sed iam in aere eleuatus apparuit. Luc. 24. et Actu. 1. videntibꝰ illis eleuatus ē alie aūt apparitiones legunt̄. que licꝫ vere sint. non tn̄ habent̄ in canone. Rogemus ergo deum. vt visionem sui nobis manifestet in vita eterna. vbi videamus eum. non speculo et enigmate sed apta claritate sicuti est. qui viuat et regnat ꝛc.

Feria quinta post pasca. Prima pars sermonis. Tricesiminoni.

Maria stabat ad monumentum ꝛc. Jo. 20. hoc idez succincte legit̄. Mar. 16. ⁊ Luc. 24. Non est dignum vt inueniant aliquid, qui negligunt querere. sed diligēter inquirentes rationabile est. vt ꝙ cupiunt reperiāt. vnde Maria magdalena simul cum petro et Jo. veniens ad monumentū. ꝑmo oīm xp̄m videre meruit. quia ad monumentū p̄stitit. illi vero tunc nō vider̄t quia neglexerunt ibi manere. In hoc aūt euāgelio vbi agit̄ de ista appitione dn̄i tria tangunt̄. Primū est affectuosa mulieris inquisitio. Scdm est gl'iosa salutationis appitio ibi: hoc cum dixisset. Tercium est gaudiosa resurrectionis annuntiatio ibi: venit maria magdalena: Im ꝑma pte tria facit. ostendi em̄ quāto amore. quanto studio. ⁊ quanto dolore ista mulier dn̄m quesierit. Quanto amore quidem, nam vt dicit Gre. mentem huius mulieris magna vis amoris accenderat. que a monumento dn̄i et discipulis recedentibus non recedebat vnde dicit. A Maria scꝫ magdalena stabat: non quidem recedebat. qꝛ vt dicit Augu. viris recedentibꝰ infirmiorem sexum in eodē loco fortior figebat affectus. Illi recedebant timentes videri a iudeis. ꝫ ista nemmem timens stabat: ad monumentum: nesciebat eniꝫ in quo iret ad querendum corpus dn̄i. ⁊ ideo non recedebat a loco vbi posuerant illud foris. ꝛ. extra speluncam. hinc inde attendens sic vbi videret corpus dn̄i. sed tn̄ erat inter ortum vbi erat monumentaꝫ: plorans ne mireris vt dicit Criso. ꝙ maria

magdalena amare flebat ad monumentum. Petrus vero nihil tale passus est. compassibile em̄ est muliebre genus. et nam flebile. Nota ꝙ duplicem causam plangendi habebat ista mulier. Primam quidem. qꝛ credens corpus dn̄i esse ablatum. cucurrit ad petꝝ ⁊ Jo. vt simul cum eis quereret dn̄m illi vero recesserunt. et reliquerunt eam ad monumentum vn̄ videns se solam derelictā. ad lacrimas se ꝯuertit Tren. 1. Plorans plorauit in nocte ⁊ lacrime eius in maxillis eius. non est qui ꝯsolet̄ eaꝫ ꝛc. Scd̄a causa plangēdi erat. vt dicit Augu. quia oculi q̄ quesierant dn̄m. nec inuenerant. lacrimis vacabant amplius dolētes eum esse ablatum de monumento. q̄ꝫ ꝙ occisus fuerit in ligno qm̄ tanti mgr̄i cuius vita subtracta erat. nec memoria remanebat. vnde videns corpus esse ablatū lacrimis vacabat Tre. 1. Idcirco ego plorans et oculus meus deducens lacrimas. qꝛ longe factus est a me ꝯsolator. ꝯuertentes aīaꝫ meam. solus itaq̄ fletus illi successerat loco xp̄i vnde ꝯsolabat̄. B Querit Augu. 4. ꝯfes. 5. ca°. Quare fletus cum sit res amara. dulcis tn̄ est miseris et tribulatis. Et respondet licet fletus sit res amara. delectat tamen ꝓpter fastidium carentie earum reruꝫ quibus prius fruebamur. Jn. 9. aūt libro capitulo. 12. aliaꝫ sollutionē innuit. nam ꝓpter tristiciam causantur lacrime. que nisi tanq̄ superfluum quid plangendo eiiciātur. nouum dolorem faciūt ita vt gēmat9 sit dolor. cū vero ploratu emittūt̄. alleuiāt caloris g̃uedinem. vnde lacrime sunt miseris delectabiles Amor igit̄ vt dicit Orige. faciebat eam stare ad monumentum. sed dolor faciebat eaꝫ plorare: Scd̄o ostenditur quanto studio quesierit dominum. quia frequenter intuebatur sepulchrum vbi dominum viderat et posuerat. vnde sequitur: dum ergo fleret inclinauit se: et prospexit in monumentum: primo quidam monumentū viderat vacuum. dicente angelo: venite et videte locum vbi positus erat dn̄s. nihilominus tamē amore solicita. iterum atq̄ iterum monumentum aspiciendo perquirit. amanti em̄ vt dicit. Gre. se male aspexisse non sufficit. quia vis amoris intentionem multiplicat inquisitionis. sancta em̄ desideria dilatione crescunt si aūt dilatione deficiunt. desideria non fuerunt. Deinde visio ā gelica sequitur. vbi premittitur numerus angelorum: et vidit duos angelos. prius quidem cum aliis mulieribus vnum angelum viderat sedentem super lapidem monumenti. nunc vero duos vidit vt in ore duoꝝ vel triū testiū stet omne verbum. Item adiungit ꝯuenientem habitum: in albis: ꝑm qd̄ dicit Dyo. de

angelica Jerarchia. angeli cum sint incorporei · vestimentis non indigent · vnde cum vestimentis albis dicuntur vestiti. vt aliqd nobis innuant · fit nam vt dicat Criso · iocunditatis ⁊ gaudii p̄ fulgentes amictus · prestant indicia salutifera resurrectionis. Sic enim in passione eclypsatus est sol · meroris et angustie signa promens crucifigentibus filium dei · ita angeli vite et resurrectionis precones habitū salutiferi festi candidati designabant · Jtē ponitur eorum positio: Sedentes: Jn Luca dicitur q̄ stabāt · ꝛ vt dicat Augu · intelligendum est q̄ prius sedebant angeli · sed cum vidissent Mariam magdalenam assurexerunt ei · Jtē ponitur ordo ipsorum: vnum ad caput et vnū ad pedes: Caput est sentiendi principium · vt dicat Augu · z. super · Gen. ad lram capitulo · 13 · pedes vero sunt organa propria motus · viuum autem a non viuo principaliter hys diebus distinguitur sensu · s. ⁊ motu · Admonstrandum igitur q̄ vtriusq̄ vite opera perfecta erant in xp̄o · Et ideo alter angelorum ad caput · alter vero ad pedes erat · Jtem ponitur eorum situs: vbi positum fuerat corpus ihesu: Nam erant angeli intra loculum siue speluncam istā intra quam erat loculus ad caput et ad pedes ipsius loculi · Et nota p̄m Augustinum q̄ ista visio angelorum eadem est illi · q̄ legitur · Luce · 24 · Qz vero in Luca sequitur q̄ post hanc visionem Petrus cucurrit ad monumentum propter verba mulierz Jn Johanne vero aduentus Petri premittitur visioni angelorum dicat Augustinus q̄ Lucas recapitulando hec posuit · Terćo ponitur quomodo lamentabiliter quid quereret · angeli exposuerint: dicunt ei illi: quasi compatiēdo lachrimis eius: mulier quid ploras · Crisostomus · angeli lachrimas prohibebant et futurum quodammodo gaudium nunciabant · ita enim dixerunt quid ploras ac si dicerent plorare noli · Jere · 31 · quiescat vox tua a fletu · et oculi tui a lachrimis · deinde reddit causam q̄ re plangeret: quia tulerunt: non dicit abstulerunt bona temporalia · sed dixit: dominum meum: licet mortuus esset dominum tamen suum esse dicebat: Et nescio vbi posuerunt eum: vnde p̄m Augustinum hec erat causa maioris doloris · quia nesciebat quo iret ad consolandum dolorem ꝛc. ℂ

Secunda pars

Sermo

Secundo cum dicit. Hoc cum dixisset. tangit gl'iosa xp̄i appitio. ⁊ tria facit. p̄mittit em̄ xp̄i presentia. sed ignota mulieri: hec cum dixisset: ipsis angel': ꝯuersa est retrorsum: vt aspiceret quid esset post se in orto. Nam p̄mo aspiciebat intra domum vbi erant angeli. Querit Criso. quare hec mulier non expectauerit quid ãgeli ei respõderent. et ꝯsulerent sup̄ fletu suo. sed statim ꝯuertit se retrorsuꝫ Et respondet ꝙ dum ista mulier colloqueret̄ angelis. xp̄s post eam appuit. ⁊ angeli ꝯsiderantes dñatorẽ figura et inspectione et motu ꝯfestim oñderunt qm̄ viderunt dñm. vnde mulier videns angelos sic attẽte ꝯsiderãtes aliq̄d post se ꝯuicit se retrorsũ. vt viderent quid respicerẽt. Aliter dicit Origẽs. ꝙ nimia solicitudo querendi dñm nõ p̄mittebat. vt fixũ alicubi haberet aspectum. sed huc atq̄ illuc anxie. vertebat oculos. vñ cum non inuenisset corpus dñi in monumento non multum ei fuit care de verbis angeloꝝ. ⁊ iõ statim vertit se: Et vidit ih̄m stantẽ: benedicit stantẽ. qꝛ virtute resurrectionis non tanq̄ mortuus aut infirmus vel fatigatus iacebat. vnde vt ostenderet ꝙ humanã oẽm infirmitatem transierat. stans appuit: et non sciebat qꝛ ihesus esset. Job. 4. stetit quidam cuius non cognoscebam vultuꝫ ymago coram oculis meis Et attende vt dicit Criso. qꝛ angeli statim cognouerunt dñm. mulieri vero ignotus appuit. ip̄a eĩ querebat eum tanq̄ mortuum. vnde si statim cognouisset eum stupefacta fuisset. et ideo paulatim deducenda erat in cognitionem resurgentis. Scd̄o ponit̄ xp̄i cum muliere sermotionatio: Dicit ei ih̄us: duas interrogationes fecit. p̄ma: Mulier quid ploras: Bern. Interrogat̄ inquit causa doloris. vt augeat̄ desiderium. quatenus eum nominaret. quem quereret et in amorẽ eius ardentius estuaret. Secunda interrogatio est: quem queritis: illum querebat qui querebat quem quereret. et ideo de h̄ xp̄s querebat vt se hac interrogatione demonstraret esse queꝫ querebat: D Deinde ponit̄ mulieris responsio: Illa estimans ꝙ ortulanus esset. forte credebat eum esse ortulanuꝫ ipsius orti. in quo erat sepulchrum domini. Et attende ꝟm Gre ꝙ non fallebatur penitus illa mulier. ipse enim christus vere ẽ ortulanus qui in pectore istius mulieris per amoris sui videlicet semina virtutum virentia plantabat. Nota ꝙ omnis aĩa ẽ ortus xp̄i. Jere. 31. Erit anima eoꝝ quasi ortus irriguus. ⁊ vltra nõ esurient. Ex quo ortu xp̄s ver⁹ ortulan⁹ malas herbas vicioꝝ eradicat. et semina virtutũ iactat. Jactat in eo semen viole. vnde germinat et ꝯsurgit in stipiteꝫ plantarum et floret

viola humilitatis. Jactat semen lilii. ⁊ ꝯsurgit semen virginũ iactat semen rose et ꝯsurgit germen martiꝝ. ibi plantate sunt arbores. oliua ꝯfessoꝝ. laurus apl'oꝝ. palma victoꝝ. vitis cõ templancium. cedrus docentiuꝫ Ecl'es. z. Feci ortos ⁊ pomeria et ꝯseui ea cuncti generis arboribꝰ. In tali ortu xp̄s manere delectat̄. ⁊ reficit̄ spũalibꝰ fructibꝰ istaꝝ arboꝝ Hest. i. iussit ꝯuiuium p̄parari in vestibulo orti et nemoris. qd̄ regio cultu ⁊ manu ꝯsitum erat: dic̄ ei: attende ꝙ huic mulieri valde erat graue v̄bis insistere. dum xp̄m quereret optebat tñ eã rñdere illi interrogationi. quare ploraret. Item alteri quem quereret. Itez interrogare optebat si ortulanꝰ sciret vbi esset corpus. ⁊ illud sustulisset. ⁊ cũ hoc rogare optebat. vt sibi diceret vbi esset corpꝰ illud et tolli pmitteret. Noluit aũt ista mulier tantis sequestionibus imiscere. sed obmissis oĩbꝰ solum institit vt sibi diceret vbi esset corpꝰ. vt eũ tolleret. vñ dic̄ E Dñe licz ortulanũ credet dñm tñ appellat. vt magis habet fauorabilẽ quã honorabat vocãdo dñm. Si tu sustulisti eũ: ñ dic̄ ꝙ sustulissz reputãs ex vehementi dolore non ignorat quẽ quereret forte aũt credebat corpus esse ablatũ ⁊ collocatũ in loco magis oculto. ne inueniret̄ a iudeis. vere iste ortulanꝰ corpus illud sustulerat resurgendo a mortuis: Dicito mihi vbi posuisti eũ et ego eum tollã: timebat eĩ vt dicit Theoph. Ne iudei inuenirent corpus ab ortolano sublatuꝫ. ⁊ seuirent ĩ illud vnde volebat illud abscondere in loco magis oculto. Attende istius mulieris feruorez quanta ꝯfidentia huic ortulano loquebat̄. ꝓmittit eĩ tollere corpus alicuius absqꝫ auxilio. nec timebat pondus. nec fetorem putride carnis. nec horrorem mortui hoĩs. quasi diceret. solum mihi dicito vbi eum posueris. ego non fatigabo te vt me adiuues. nec cuiusqꝫ auxilium implorabo. sed ego sola eum tollam. vere igitus fortis est vt mors dilectio. Cum hec dixisset mulier. statim vt dicit Criso. vertit se ad angelos. vt interrogaret eos quare admirarent̄ presentiam ortulani illius ⁊ an ipse corpus sustulis. Cui sic ꝯuerse ad angelos: Dicit ei ihus maria: prius vocauerat eam cõmuni noĩe. nec cognitus erat. nunc vero ꝓprio nomine eam appellat vt cognoscat̄: ꝯuersa illa. Nã ad angelos versa erat nunc vero ꝯuertit se ad xp̄m. Dicit ei Rabboni qd̄ dicit̄ mgr̄: statim cum vocata fuit proprio noĩe a xp̄o ipsum cognouit. Nam xp̄s semp ꝯsueuerat eam appellare mariã. et ipa vocãti sp rñdebat mgr̄ ⁊ iõ cũ xp̄m audiuit nũc se vocantẽ maria statim ĩ mente eiꝰ venit modꝰ vocl̄ p̄p̄i. ⁊ rñdit sicut consueuerat magister. atqꝫ ꝯuersa vidit vultum xp̄i ⁊ recognouit ꝟ

Tercio ponit quid xp̄s illi mandauerit. duplex em̄ mandatuz
sibi fecit. Primū qꝛ ꝓhibuit ne eum tangeret. Nam liz euange
lista non dicat q̄d fecerit mulier cum xp̄m cognouit. tn̄ vt dicit
Gre. ex ꝓhibicōe dn̄i dat̄ intelligi. ꝙ statim cucurrit vt ample-
cteret̄ pedes dn̄i: Dicit em̄ ihus noli me tangere: ⁊ tn̄ non ꝓpt̄
illud querebat ista mulier nisi vt tangeret quē desiderabat mor
tuum tangere. quantomagis viuū. Et tn̄ eam ꝓhibet xp̄s di-
cens: Nondū em̄ ascendi ad pr̄em meū: mirabilis est causa ista
quare non ꝑmittat se tangi. nam an̄ ascensionē obtulit se disci-
pulis tangendū dicens. palpate et videte. qꝛ spūs carnem ⁊ os
sa non ht̄. sicut me videtis hr̄e. Item ista eadem mulier cū aliis
mulieribꝫ post resurrectionez tenuit pedes xp̄i. vt dr̄ Mat. 28.
Sed dicendū ꝑm Augu. ꝙ hec mulier erat figura ecclesie de gē
tibꝫ ꝯgregande. que in xp̄m non credidit nisi post ascensionem
eius ad pr̄em. et ideo in figura ante ascensionem hec mulier tā
gere eum ꝓhibet̄. Item alio mō dicit Augu quia em̄ hec mulier
adhuc in xp̄m carnaliter credebat non ꝯsiderans eum pr̄i equa
lem. ideo eū tangere vetat̄. Itez alio mō dicit Augu. 1. De. tri.
9. non querebat hec mulier aliam cognitionem de xp̄o q̄ꝫ ꝑ ta-
ctum. tactu vero nō pt̄ ꝑcipi. ꝙ ipse sit equalis patri qd̄ tn̄ cre
dere oꝑtebat. vnde ꝓhibuit eā se tangere. vt mentem eiꝰ ad al-
tiora leuaret. Itez alio mō dicit Criso. qꝛ credebat hec mulier eē
cū xp̄o sicut an̄ passionē ⁊ p̄ gaudio eius ꝙ inuenerat nihil ali
ud expectabat. ⁊ ideo volens eam ab hac intelligentia abduce
re. se tangi ꝓhibuit dicens: Nondū em̄ ascendi ad pr̄ez meum
on̄dit ꝙ ad pr̄em ꝓperat ⁊ festinat. vn̄ sursum querendus est ⁊
tangendus Col. 3. Si ꝯsurrexistis cum xp̄o que sursū sunt queri
te. vbi xp̄s est in dextra dei sedens. Scd̄m mandatū imponit di
cens: vade aūt ad fr̄es meos: fr̄es suos appellat apl̄os et disci
pl̄os aut rōne carnis assūpte Gen. 52. Caro em̄ et fr̄ nr̄ est. aut
rōe fidei qꝛ vel credebāt vl̄ credituri erāt in eū tales em̄ ex deo
nati sūt. ¶ Et dic eis ascēdo ad pr̄em meū et pr̄em vr̄m:
et deum meum et deum vr̄m. suā ascensionē iubebat apl̄is nū-
tiare. vt ostendat ꝙ post resurrectionem non sit conuersaturus
cum eis sic̄ anteq̄ꝫ pateret̄. sed tendat ad celos. ⁊ ostendat suum
iā corpꝰ non mortale. ꝫ incorruptibile eē factū Attēde ꝑm Illa
riū. 11. de tri. ꝙ existis v̄bis dn̄i artiꝰ conatus fuit ꝓbare filium
dei eē creat̄az qꝛ dixit sibi eundē eē pr̄ez ⁊ deū. atq̄ꝫ hoībꝫ ceteris
ꝫ rōluit Hylariꝰ ex ipsis v̄bis. qꝛ loq̄bat̄ xp̄s ꝑm nat̄az assūp-
tā qd̄ manifestū ē ex hoc qd̄ dic̄. vade ad fr̄es meos. ꝑm carnez
em̄ sunt illi fr̄es. quia ꝑm illud qd̄ est vnigenitus sine fratribus

est. Scdm hanc humanitatis naturam nulli est dubiū quin pr̄ et deus sit sibi et ceteris cōmunis. Aliter dic̄ Augu. qꝛ deus est pr̄ xp̄i et pater aliorꝫ hoīm: sed pr̄ xp̄i est naturaliter. ⁊ eterna genitura. ceterorꝫ vero ꝑ creacōem et gr̄a adoptionis. Quantū vero ad rōnem humanitatis ip̄e cum ceteris hoībꝫ ht̄ deum. sed adhuc differenter: quia inter deum et homines ipse est mediator ꝛc.

Tercia pars. H

Ercio cum dicit̄. Venit maria: tangit̄ gaudiosa resurrectionis annuntiatio. venit Maria magdalena cum gaudio et exultatione. Et est sciendum vt dic̄. Augu. de ꝯsensu euāgelistarꝫ. ꝙ maria magdalena cū aliis mulieribꝫ p̄mo venit ad monumentū. ⁊ vidit angelum sedentem sup̄ lapidem reuolutum qui annunciauit eis xp̄m resurrexisse. Sed maria magdalena attonita renūciauit apl̄is corpus esse sublatum currentibꝫ vero Petro et Jo. ad monumentum ipsa sola ex mulieribꝫ cucurrit post eos. vbi iterꝫ eis recedētibꝫ duos vidit angelos. ⁊ xp̄m in figura ortolani vt dic̄ p̄sens euangeliū. Cum vero gaudens iterꝫ veniret ad discipulos. vt renunciaret que viderat. reptis aliis mulierebꝫ ibant simul: et dum irent occurrit eis ih̄us. vt dr̄ Mat. 28. Et dixit illis auete. Ille vero accesserunt et retinuer̄t pedes eius: et adorauerūt. tunc eis oībꝫ mādauit xp̄s vt renunciarent apl̄is eum viuere Anuncians discipl̄is quia vidi dn̄m. p̄mo anunciauerat ablatum esse corpus. Ecce igit̄ vt dic̄. Gre. qꝛ humani generis culpa ibi abscondit̄. vn̄ ꝓcessit. mulierei p̄ma viro anūciauit verba mortis. illa vero nouam vitam anūciat. ⁊ hoc ideo vt dicit. Beda. ne ꝑpetui reatus apud virū obꝓbrium sustineret. ⁊ que viro culpam transfuderat. transfunderet et gr̄am: Et hec dixit mihi. s. ascendo ad pr̄em meum. facta est maria magdalena resurrectionis xp̄i prenuncia. et verborum ipsius relatrix. cum tamen apostolus prohibeat mulierē docere et predicare. qd̄ speciale preuilegium merita gr̄arꝫ beate marie magdalene accūulat. Rogemus ergo deum ꝛc.

Feria sexta post pasca. Prima pars sermonis. quadragesimi.

Ndecim discipl̄i abier̄t in galileā in montē vbi cōstituerat illis ih̄s ꝛc. Mat. 28. Querit̄ ad q̄d oꝑtuerit discipl̄os xp̄i ire in galileā ad videndū eum cū in iherusalem pluries illis apparuit ⁊ quare videndus solum in galilea p̄mittit̄ dicendū ꝙ diuinum ꝯsilium nunq̄ mutat̄ licꝫ mutent̄ opa. vt dr̄. 1. ꝯfes. 4. ca°

Diuinum aūt ꝯsilium fuit solum in galilea se discipl'is demonstrare. ⁊ hoc ꝓpter quinq3. Primo quidem ad maiorem sue resurrectionis certitudinē. xp̄s em̄ ante passionem ꝯuersatus fuit in galilea cū discipulis. vñ manifestū erat xp̄m vere resurrexisse dū in eisdem locis post resurrectionem ꝯuersabant̄ cum eo. Secūdo qꝛ in iudea timore iudeoꝝ et imaginatione vise mortis xp̄i sic ī pediebant̄ discipuli: ꝙ nō vere credebant resurrectionem eius. in galilea videndus erat. que est patria discipl'oꝝ. in qua eum non mortuū sed viuum viderant. Tercio ad maiorem eoꝝ ꝯsolationem. Est em̄ valde penosum post mortem amici in locis ill' manere in quibꝰ cū eo dum viueret ꝯuersati fuim9. vñ videm9 ꝙ hoīes fugiunt illa loca ꝓpter alleuiationem mesticie. Si autez quem credebamus mortuum viuere audieremus. maximū nobis esset gaudium etiam ip̄is locis eum videret. que propter mortem eius nobis odiosa fuerant. Quarto quia nolebat xp̄us in ciuitate illa ex toto se discipulis manifestare. in qua ꝯdemnatus fuerat iniuste ad mortem. tanq̄3 ꝯtemnens et ab horrens ipsam. Quinto ꝑm glo. quia galilea transmigratio interpretatur xp̄s aūt resurgens transibat a iudeis ad gentes. ideo discipuli r̄cedunt a iudeis vt in galilea gentium videant xp̄m. licz aūt tale fuerit diuinū ꝓpositū ante tñ q̄3 irent in galileam xp̄s se discipulis demonstrauit. primo quidem ne nimia dilatio esset illis causa doloris. Scd̄o ne fieret causa erroris putantibꝰ eū non resurrectuꝝ. Tercio qꝛ non expectassent eū videre in galilea: nisi prius ꝯstasset eis ꝙ resurrexisset in irl'm In p̄nti aūt euangelio agit̄ de ista appitione dñi. qd̄ in tres ꝑtes diuidit̄. quaꝝ prima ꝯtinet appentis xp̄i maiestatē. altera resurgentis vl'em potestatē ibi et accedens ih̄us. Tercio familiarem ꝑmanentis caritatem: ibi. ⁊ ecce ego. Circa p̄mum tria tangunt̄. Primum est obediētia discipl'oꝝ vnde dicit. vn decim aūt discipuli abier̄t de irl'm in galileam. vñ recesserant prius veniētes irl'm duce xp̄o ad passionem venienti. In montē vbi ꝯstituerat illis ih̄s. Iste est mōs in quo añ passionē transfiguratus ē. B Scd̄o ponit̄ dipulorum reuerentia. Et videntes eum subito inter eos. vultu mirabili et iocundo appuit Hest. 15. vidit te dñe q̄si āgelū dñi et ꝯturbatum est cor meum p̄ timore gl'ie tue. valde ei mirabilis es dñe. ⁊ facies tua plena gr̄aꝝ. Adorauerunt h̄ p̄mo legit̄ ꝙ xp̄m oēs apl'i post resurrectionem adorauer̄t. quia manifestū in eo apparebat diuinitatis signū gl'iosū. Nō ꝙ adorandus est xp̄s p̄mo quidem rōne diuine maiestatis. Deu. 6. dominum deu mtuū adorabis ⁊ illi soli ꝑuies. rōne diuīe generacōis qꝛ filiꝰ

dei est Mat. 14. Qui in naucula erant venerunt & adorauerunt eum dicentes. vere filius dei es. rone talis creacois Apo. 14. Adorate eum qui fecit celū et terram & mare & oia que in eis sūt et fontes aquaz. rone vniuersalis dnationis ps. Adorabunt i aspectu eius vniuerse familie gentiū. qm dni est regnum. & ipe dnabit gentium. rone sanctissime vnionis verbi ad carnē Tho. 13. Adorabunt dnm in te et terram tuā in sanctificacōe habebūt rone nre redemptionis ps. Adorabūt eum oes reges terre. oes gentes seruiēt ei. qz liberauit paupem a potente. Item rone iocunde resurrectionis ps. Adorabimus in loco vbi steterūt pedes eius. qd vt fiat subiungit. surge dne in requiem tuā. rone nre glorificationis. Tho. 13. Luce splendida fulgebis. & ideo omes fines terre adorabūt eum. pter hec oia triplex mundi machina xpm adorat. Phi. z. In nomine ihu ome genu flectatur. celestium. terrestrium. & infernoz. Adorant quidem eū celestia cum exultatione siue sint angelici spūs ps. Adorate eū oes angeli ei9 siue sint beati spūs hoim Apoc. 4z4. Seniores pcidebant ante sedentem in throno. & adorabāt viuentem in secula seculorum si ue etiam ipa sint celestia corpa Ge. 3z. vidi p somnū quasi solē et lunam et stellas. 11. adorare me Item adorat eū machina terrestris ex deuotione ps. Dis terra. hoies habitantes in terra adorent te et psallet tibi. psalmum dicat nomini tuo siue sint reges pncipes seculi. Mat. z. De tribo magis. intrantes domū i uenerunt puerz cum maria mre eius. et pcidentes adorauerunt eū siue fuerint apli pncipes ecclie sic h Isa. 49. Vultu in terra demisso adorabūt te Tota etiā congregatio fidelū a xpo instituta eū adorat ps. oes gentes quascunq fecisti venient & adorabūt coram te dne. Item adorat eū infernalis machina: h cū tremore demones em credunt & otremiscunt Mat. 5. Videns aūt hō in spiritu in mundo ihum a longe. cucurrit et adorauit eū. ¶ Tertio ponit quarundā hesitatio. Quidā aūt nō oes viz dubitauerunt. non dicit q quidā non crediderint. sed qd dubitauerunt est em differentia inter dubitare et nō credere. qui enim non credit remotus aut contrarius est veritati. Qui vero dubitat ad veritatem accedit. sed nondum in ea firmatus est. Non aūt credendum est aliquos ex vndecim apostolis vsq nunc incredulos ce resurrectioni quibo xps teciens se manifestauerat. Nam et Thomas q incredulus fuerat ia erat solidat9 infide h tñ aliq adhuc min9 pfecti dubitāt in q̄bo nōdū erat fides resurrectiōis firmata Que omnia nostre fidei sunt confirmatio. Nam vt dicit Leo papa hanc hesitationem infirmitatis humane nequaq spiritus

veritatis ꝑmisisset predicatoꝝ inesse pctoribꝫ: nisi illa trepida solicitudo et curiosa cunctatio nr̄e fidei fundamenta iecisset. Solida igit̄ fidei fundamenta illoꝝ dubitatio fecit. qꝛ dum nō credunt narrantibꝫ. quidam vero nō credunt nisi tangant ⁊ videant. alii vero etiam videntes et tangentes dubitant. triplex fidei firmitas orit̄. ꝑmo em̄ tollit̄ oīs suspitio falsitatis. Nō enim ordinatione hūana facta est resurrectio: qn̄ tot fuerunt non credentes et dubitantes. Scd̄a qꝛ certitudo fidei roborat̄. Nec eniꝫ faciliter potuit n̄ credentibꝫ ⁊ sic dubitātibꝫ ꝑfuaderi resurrectio sed expressam optuit illis veritateꝫ oñdere. Tercia qꝛ oīs nobis occasio erroris tollit̄. quia dubitacōes alioꝝ nos instruunt vn̄ Leo nos illoꝝ instruxit aspectus. nos erudiuit auditus nos cōfirmauit attractus. Gr̄as agamus igit̄ diuīe dispensationi. et sanctoꝝ pr̄m necessarie tardidati. quia dubitatum est ab illis ne dubitaretur a nobis ꝛc.

Secunda pars D

Ecundo cum dicit̄. Et accedens ihus. tangit̄ vl'is resurgentis potestas. et tria facit. ꝑmo quidem ipsam potestatem sibi collatam demonstrat. et accedens ihesus vt familiarius cum discipulis loqueret̄. Locutꝰ est eis dicens data est mihi oīs potestas Hiero. Illi potestas data est. qui paulo ante crucifixus fuerat. sepultus in tumulo: et postea resurrexit. istam potestatem ab eterno pr̄ obtulit filio Sꝫ vt dicit Seuerianus. In tpe filius dei ꝯtulit v̄ginis filio. deus hōi diuinitas carni qd̄ semꝑ ipe cum pr̄e possedit in celo et in terra vt ꝑm Hie. qui ante regnabat in celo ꝑ fidem credentium. etiam regnat in terris. Attende ꝙ hanc potestatem ante resurrectionē hō xp̄s ihus habuit ab instanti sue ꝯceptōis. sed eā nō ostēdit vsqꝫ post resurrectionē. ymmo sub potestate fuit hoīm vsqꝫ ad mortem. Nota vt dr̄ in decretis duo sunt. Impator auguste quibꝫ ꝑncipaliter mundus regit̄ auctoritas sacra pontificū ⁊ regalis potestas. vna spūalis altera tꝑalis est. Sed tn̄ spūal' potestas longe excellentior est tempali. vn̄ dicit Ambro. in suo pastorali. honor ⁊ sublimitas ep̄alis nullis potest cōpationibꝫ adequari. Si regum vulgori cōpes et ꝑncipū dyademati lōge er̄t inferius q̄ꝫ si plumbi metallum ad auri fulgorē ꝯpes cum videas regū colla et ꝑncipū submitti genibꝫ sacerdotum: et ex osculatis eoꝝ dextris or̄onibꝫ ip̄oꝝ credant se muniri nihil est ī hoc seculo excellentius sacerdotibꝫ. nihil pōt sublimius ep̄is repiri ⁊ potest spūalis ista potestas que est in sacerdotibꝫ noīe celi intelligi. tꝑalis vero que est in regibꝫ noīe terre intelligit̄ xp̄o igit̄ data est potestas in celo et in terra quia sacerdotal' et regalis in ipso

potestas excellenter existit d̄ sacerdotali dr̄ Heb. 2. Precursor ꝓ nobis ingredit̄ ihus ꝑm ordinem mechlsedech pontifex factus. de regali vero dr̄ Mala. 1. Rex magnus ego sum dicit dn̄s exercituum ⁊ nomen meum horribile in gentibꝫ preter has autez potestates est in xp̄o tercia potestas distributionis. qꝛ sacerdotium ⁊ regnum cui vult pt̄ distribuere. ⁊ ascendens in celū vtrāq̄ potestatem reliquit ecclesie. vn̄. 22. di. ca. oēs. dicit̄ ꝙ solus xp̄s fundauit romanā eccl̄iaz qui beato petro eterne vite clauigero terreni simul et celestis regni ꝯtulit potestatem. E

Sed qꝛ nemo militans deo implicat se negociis secularibꝫ ideo quasi dispensatiue factum est. vt papa solius potestatis spūalis auctoritatem hanc et executionem tp̄alis vero potestatis auctoritatem quidam habebat. sed executionem regibꝫ et imp̄atori cōmittat. ꝑm ꝙ dicit Ber. li°. 4, de consi. 10. Est igit̄ in xp̄o sacerdotalis et regalis potestas est etiā in eccl̄ia. sed excellenter est in xp̄o. p̄mo quidem qꝛ potestas xp̄i est p̄marie institutionis. Instituit em̄ quos vult sacerdotes et dignitates ordinat. Apo. 1. Fecit nos regnum ⁊ sacerdotium deo et patri Ephe. 4. Ipse dedit quosdā quidez apl̄os. quosdā aūt ꝓphetas. alios vero euāgelistas. alios aūt pastores et doctores. Item distribuit regna Dan. 2. Ip̄e trassert regna atq̄ ꝯstituit. Prou. 8. Per me reges regnāt. ⁊ legum ꝯditores iusta decernūt. ꝑ me principes ī p̄ant et potestates decernunt iusticiam. Scd̄o excellit dn̄atione potestas em̄ xp̄i est que non aufert̄. ⁊ regnum ip̄ius qd̄ nō corrumpet̄. Similiter ⁊ sacerdotalis dignitas. He. 2. ihus eo ꝙ maneat in eternū. sempiternum ht̄ sacerdotium. Tercio excellit auctoritate ip̄e em̄ est p̄ncipalis rex et sacerdos. alii tanq̄ ministri Sap̄. 2. Audite reges. qm̄ data est a dn̄o potestas vobis. ⁊ virtus ab altissimo. et ministri estis regni eius. De sacerdotibꝫ vero dicit̄. 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo vt mīstros xp̄i ⁊ dispensatores ministerioꝝ dei. Quarto excellit efficatia. Nam licz reges nr̄i possint occidere nō tn̄ viuificare. Sed de xp̄o dr̄ Sap. 16. Tu es dn̄e qui vite ⁊ mortis habes potestatem ꝛc. Sacerdotes similiter licz sacramenta adhibeant ad viuificandā aīam solus tn̄ gratiam infundit que est vita aīe et liberata morte pct̄i Mat. 9. Sciatis ꝙ filius hoīs ht̄ potestatem in terra dimittēdi pct̄a. Quinto excellit iuditio. qꝛ in finali iudicio oīs potestas tā regum q̄ sacerdotū ad eum deuoluet̄. a quo nulla erit appellatio. Jo. 5. potestatem dedit ei ⁊ iudiciū facere ꝛc. Sexto excellit retribucōe. pene em̄ et p̄mia regū et sacerdotū tp̄alia sunt. Sed ip̄e ꝓ meritis vniuscuiusq̄ ht̄ potestatē. aut penam aut gl̄iam

eternam dare. de potestate eterne pene habet. Luce. 12. timete eum qui postq̄ occiderit h̄t potestatem mittere in gehennā d̄ potestate vero eterne vite. Jo. 12. dedisti ei potestatem oīs carnis vt om̄e qd̄ dedesti ei det eis vitam eternā. ¶ Scd̄o auctoritate sibi tradite ptātis apl̄os mittit in orbem vniuersum: Euntes ergo: tanq̄ ministri regis regum: docete oēs gentes doctrina p̄mittit sacramento. qr ecc̄lie sacramenta non dant incredulis. ꝓpter quam causam cathecismus p̄cedit baptismum. Naz vt dicit Hie. fieri non pt̄. vt corpus baptismi recipiat sacramētum. nisi añ aīa fidei suscepit veritatem. vñ sacramentū subseq̄t Baptisantes eos in noīe p̄ris et filii ⁊ spūssancti: Cū septē sint ecc̄lie sacra. ceteris obmissis soluz p̄cipit baptismū. Est eī anua sacr̄orū. vt dicit Dyo. in ecc̄liastica ierarchia. Et hoc ꝓpt̄ triatum qr ꝑ baptismū solū aliquis dr̄ xp̄ianus. tum qr est ꝓ testatio fidei per quaz est accessus p̄mus ad dn̄m. tum etiaz qr ꝑ solum baptismū absq̄ aliis pt̄ esse salus. Et attende q̄ baptisare idem est q̄ lauare et qr p̄mitus rō lauandi est in aqua. iō sola aqua est manifestius sacramenti. Item cū aliquid p̄cipit alicui. ip̄e qui p̄cepit suū preceptū significat in p̄ma aut scd̄a ꝑsona. ꝫ ille q̄ p̄ceptū exeq̄t illud ꝓprie significat in p̄ma ꝑsona. ⁊ iō liz xp̄s dixit baptisantes eos. qui tñ baptisat dr̄ dicere. ego baptiso te. et non quemadmodū greci dicunt. Baptiset seruꝰ xp̄i stephanus in noīe ꝛc. In noīe dicit et non in nominibꝰ. qr quorū est vna diuinitas. eoꝝ dr̄ esse vna inuocatio. p̄ris et filii ⁊ spiritussancti. Si quis vt dicit didimus vnum de predictis noībus p̄termitteret. ꝯtrariꝰ esset xp̄o legislatori. et sine ꝑfectione baptisaret. ymmo licz corpus lauaret exterius. aīam tñ interius nō mundaret. vnde non esset sacr̄m. Tercio addit mandatū de obseruantia mandatoꝝ noue legis. qr em̄ in xp̄o est ptās sacerdotalis iō mandauit sacr̄m baptismi. qr vero etiā h̄t regalē ptātē ideo regio edicto mandat in regno suo suam legem obseruari docentes eos seruare. non corde tm̄. aut verbo. sed etiā ope. qr vt dicit Rabanus sic̄ corpus sine spū mortuū est. ita fides sine opibꝰ mortua est: oīa: qr iota vnum aut vnius apex non p̄teriebit a lege. donec oīa fiant: quecunq̄ mandaui vobis: ⁊ h̄ fuerunt p̄cepta euangelica. que sic̄ in summa ꝯtinentur in dilectione dei et proximi ꝛc. Tercia pars. ¶

Tercio cum dicit. Ecce ego ꝛc. ꝓmittit discipulis p̄sentia xp̄i. Quia em̄ officium magnū impositū erat apostolis. vt hoīes ꝯtentibiles ꝑ totum mundū discurrerent nouā fidē crucifixi anūciare sacramenta ꝯferre

in vsitata mandata noue legis docere. oīa ista implere arduuz erat et difficile. maxime qꝛ sciebāt xp̄m ascensuꝝ celos. qui dixerat Jo. 15. Sine me nihil potestis facere. eo igit̄ absente impossibile erat ꝑficere officiū iniunctū. Et ideo ip̄e ꝓmittit eis. ꝙ sic sit celos ascensurus. ꝙ tñ semꝑ futurus sit cū eis: Et ecce ego: non quidem ꝟm rōnem hūamtatis vt dic̄ Beda. qꝛ inquantū hō assumptus est in celū. ⁊ sedet a dextris dei. sed inquantū deꝰ licz etiā ꝟm ꝙ hō maneat cū fidelibꝰ sub sacramento eucaristie: vobiscū sum: non solum est cum apl̄is. sed cū oībꝰ etiā qui ꝑ eos crediderunt in eū: oībus diebꝰ: ita vt nec vno momento tp̄is relinquat eccl̄am fideliū: vsqꝫ ad ꝯsumacōem seculi: Beda. finitum inquit ꝓ infinito ponit̄. nam qui in p̄nti seculo māet cū electis eos ꝓtegendo. ip̄e post finez seculi sine fine cū eis manebit eos remunerāndo. H Nota ꝙ triplex est status eccl̄ie. incipientiū. ꝓficienciū. et pefectoꝝ. cū oībꝰ istis est xp̄s vsqꝫ ad cōsummationē seculi. Est quidem cū incipientibꝰ vt ꝓficiant. cū ꝓficientibꝰ vt ꝑficiant. sed cū ꝑfectis vt coronam vite recipiant. quos status iā transierat apl̄us dicens. 2. Thi. 4. Bonum certamen certaui. cursum ꝯsūmaui. fidem ꝟuaui ꝛc. ad incipientes ꝑtinet timere. penitere. temptari. tribulari. In oībꝰ istis xp̄s est cum eis. timent quidē penas inferni. sed ip̄e roborat eos p̄s. ñ timebo mala qm̄ tu mecum es. Hie. 42. Vos pauidi formidatis regem babilonis. nolite timere eum dicit dñs. qꝛ ego vobistum sum. Item penitēt ⁊ dolent de pc̄tis p̄teritis ⁊ cū eis est vt eos ꝯfortet Ezech. 3. Abii amarus ī indignacōe spūs mei hec ē amaritudo p̄nie et indignacōis ad se ip̄m. ⁊ subdit. manus em̄ dñi erat mecum ꝯfortans me. Item temptant̄ incipientes a ꝯcupiscenciis p̄teritis. cū quibꝰ tñ est xp̄s vt eas mitiget. Ysa. 43. Cum transieris ꝑ aquas tecū ero. ⁊ flumina nō opient te. cū trāsieris in igne nō cōbures. ⁊ flāma nō ardebit in te. Itē tribulāt̄ multis aduersitatibꝰ incurrentibꝰ. cū quibꝰ tñ ē xp̄s vt eos eripiat p̄s. cum ip̄o sum in tribulacōe eripi ā eum. Ad ꝓficientes ꝑtinent laborare. pugnare. instanter opari. ⁊ ꝑseuerare. Est cū laborantibꝰ in solatiū. Sap̄. 9. Mitte illā de celis cum sc̄tis tuis vt mecum sit et mecū laboret. Adest pugnantibꝰ in adiutoriū Dutro. 20. Si exieris ad bellum ꝯtra hostes tuos non timebis eos qꝛ dñs tecum est. Jere. 20. Dñs mecū est tanqꝫ bellator fortis idcirco qui ꝑsecunt̄ me cadent. Adest bene opantibꝰ in ꝯsorcium. 2. Reg. 7. Oē quod est in corde tuo vade ⁊ fac. quoniā dñs tecū est. Adest ꝑseuerātibꝰ in p̄miū. Ysa. 41. Ne timeas qꝛ ego tecum sum ne declines. qꝛ ego deus tuꝰ. Ad ꝑfectos ꝑtiet

vt pegrinos se reputent in hoc mundo. ⁊ querant deū orātes ⁊ meditantes. Ipe vero xp̄s est cum pegrinantibꝰ vt ad patriaꝫ celestem eos pducat. Gen. 26. Peregrinare in terra et ego ero tecum. et benedicam tibi. Item ipe est cum querentibꝰ eum. vt eum suscipiat. p̄s. Dn̄s virtutū nobiscum susceptor nr̄ deꝰ iacob. est cum orantibꝰ. vt eos exaudiat. p̄s. ꝓpe est dn̄s om̄ibus inuocantibꝰ eum. est cum meditantibꝰ et ꝯtemplantibꝰ. vt eos erudiat. Prou. 8. Ego sapientia habitabo in ꝯsilio et eruditis intersum cogitacōibꝰ Si igit̄ xp̄s est in presenti seculo cū fidelibꝰ ꝙ eos tandem secum deducit ad celestem patriam. quam nobis prestare dignetur ꝛc.

Sabbato in albis. Prima ps ser. xli.

Na sabbati maria magdalena venit mane cū adhuc tenebre essent ad monumentū ꝛc. Jo. 20. hoc idem alio ordine legit̄. Luc. 24. Nemo mirat̄ homines nasci in istam vitā mortalem. qꝛ sic ꝯsuetū est. resurgere vero aliquē a mortuis res eēt magni miraculi et incredibilis. qꝛ inusitatū est. ꝓpter q̄ꝫ causaꝫ circa dn̄i resurrectionē multipl̄r dubitatum fuit. quibusdā credentibus nullo mō corpus mortuū posse resurgere. sic̄ Tho. quibusdam vero existimantibꝰ corpus illud esse fantasticū vt dr̄ in lu. Aliis vero credentibꝰ corpus ip̄m furto sublatū esse. de qua existimatione agit̄ in p̄nti euangelio. qd̄ in tres ptes diuidit̄ premittit̄ nanq̄ renunciatio trepida corpis non inuenti. Scd̄o addit̄ pcunctatio feruida loci et monumenti. ibi. Exiit ergo pet. Tercio subiungit̄ existimatio obuia dn̄o resurgenti. ibi. Tunc ergo introiuit. ℟ In p̄ma pte tria facit. p̄mittit̄ em̄ mulieris aduentus matutinus: vna. i. prima suple die sabbati: et hic est dies dn̄icus qui apud iudeos p̄ma sabbati dr̄. totam eī septimanā sabbatū appellant. cuius dies sic distingunt. qꝛ p̄mū diem septimane appellāt p̄mā sabbati. ⁊ hic est dn̄icus. ꝑm vero diem appellāt secundā. ⁊ sic deinceps vsq̄ ad septimuꝫ diem quem simpl̄r sabbatū nomināt aut sabbatum sabbatoꝝ. p̄ma ergo sabbati hoc est die dn̄ico: Maria magdalena: ꝑm ꝙ dicit Lu. non solum maria magdalena. sed alie etiā mulieres que secute fuerunt dn̄m a galilea. cum ea venert̄ ad monumentū. eā tn̄ nominat Jo. euangelista. qꝛ ceteris erat dilectiōe feruentior ita ꝙ si alie non venissent ip̄a tn̄ sola venisset ad monumentuꝫ venit. vngere. videre. ⁊ tangere. atq̄ osculari corpꝰ mortuū cari mgr̄i. quem viuentem toto corde dilexerat: mane: Lu. dicit valde diluculo. et eandeꝫ horam significat. qꝛ valde tempestiue

venit: cū adhuc tenebre essent: Mar: dic̄ Orto iam sole. sed nō
repugnat vt dicit Au. qr orto sole intelligit̄ cum aborrientis p/
tibus aliquid lucis vestigium orientis solis incipit appere in ce=
lo. Quia nihilominus ī terraa dhuc sūt tenebre ad monumentū
Monumentum est sepulchrꝝ mortuorꝝ. ⁊ dicit̄ monumentum
eo ꝙ moneat mentes transeunciū cogitare de morte. et memori/
am mortuorꝝ habere. vere monumentū hoc mentem huius mu/
lieris monebat. que desiderio accensa videndi dn̄m mortuū. sic
valde diluculo venit ad monumentum. vt adhuc tenebre essēt
non timens in nocte videre mortuum. non ꝯsiderans qr indecēs
est mulieri ad loca solitaria noctibꝰ ambulare. non pauens mili/
tes custodientes sepulchrꝝ. non abhorrens fetorem cadaueris.
hys om̄ibꝰ ꝯtemptis non expectauit diem p̄ amoris magnitu/
dine. sed adhuc nocte venit ad monumentū. vnde merito huic
mulieri dimissa sunt peccata multa. qr dilexit multum. B
Scdo ponit̄ lapidis reuolutio. Nā vt dicit. Mar. veniēs ma=
ria magdalena loquebat̄ ceteris mulieribꝰ. quis reuoluit nobis
lapidem ab hostio monumenti. erat em̄ magnus valdee: Et vi/
dit lapidem sublatum a monumento: Monumentū appellat
domunculam illam infra quam erat locus dn̄ici corpis. ad cuiꝰ
hostium lapis fuerat positus. ne aliq̄s ꝓpius accederet sepulch=
ro dn̄i. Nam loculus interior dn̄ici corpis non legit̄ fuisse clau=
sus aliq̄ lapide. Qualiter vero lapis iste fuerit reuolutus Mat.
refert. quia ecce in ip̄o diluculo prime sabbati terremotus factꝰ
est magnus. ⁊ angelus dn̄i descendit de celo et accedens reuol=
uit lapidem et sup eum sedit. Non humano igit̄ op̄e lapis ille
reuolutus est. sed angelico. Nec angelus iō reuoluit lapidē vt
resurgenti dn̄o p̄beret exitum. iaꝫ em̄ xp̄s sepulchro clauso sig/
naculis illesit resurrexerat. sed ideo lapidem reuoluerat. vt va=
cuum sepulchrꝝ on̄deret signuꝫ resurrectionis xp̄i. Tercio poni/
tur rei inuente renūtiatio sed ad veriendū ꝙ beatus Jo. obmit/
tit hic visionē angelicam. quam Mat. et Mar. referunt. Nam
intrantes viderunt iuuenem sedentem in dextris coop̄tum stola
candida. cuius aspectus erat sicut vulgur. ⁊ obstupuerunt. Jtē
obmittit quid eis āgelus dixerit ꝙ viꝫ dn̄s resurrexerat et ꝙ
eius resurrectionem Petro et ceteris discipulis renunciarēt. Cō/
siderauit em̄ beatus Jo. istius mulieris affectū. que vt vidit re=
uolutum lapidem credidit corpus esse sublatū et nimio dolore
sauciata statim voluit currere ad discipl'os. nisi visio ⁊ allocutio
angelica p̄pedisset. et tam vehemēs fuit imaginatio et dolor ab/
lati corpis. ꝙ verbis angeloruꝫ non attendit. ⁊ eis fidem non

adhibuit imo visio ⁊ allocutio eoꝝ magis dedit furti suspicōez forte em̄ non credidit esse angelum. vnde dicit: cucurrit g̊: mē/tis anxietas eā faciebat ad discipl'os currere. vt cito subuenirēt et cito quererent: Et venit ad simonem petꝝ: nominauerat eī angelus petꝝ singul'r dicens. dicite discipulis eius et Petro: Et ad alium discipulum quem diligebat ihus: Hic est Jo. eu/angelista qui vt dicit Augu. ita se nominare solet. qꝛ licꝫ xp̄s oēs diligeret. hunc tñ p̄ ceteris familiarius amabat. Et attende q̄ venit Maria magdalena cū aliis mulieribꝰ. ⁊ renunciauit q̄ secunt̄. non petro tm̄ et io. sed et ceteris discipul'. isti tñ soli no/minant̄. qꝛ soli ad monumentū cucurrerunt p̄ ceteris aut soli cu/currerunt. qꝛ vt dicit Gre p̄ ceteris amplius amauerunt. Nam et isti duo inter alios secuti sunt dñm. cum esset traditus vsq̄ in atriū principis sacerdotū reliquis fugientibꝰ. ¶ Deinde ponitur quid dixerit apl'is: Et dixit eis tulerūt dñm: aliq̄ codi/ces greci habent. tulerunt dñm meum. qd̄ videt̄ dictum maio/re caritatis affectu et obedientia seruitutis. Sed vt dicit Au. in codicibꝰ latinis non inuenit̄ meū. vnde credit̄ supfluere: Et ne/scimus: quia pluraliter loquit̄. dat intelligere qꝛ erat cum aliis mulieribꝰ: vbi posuerunt eū: hoc aūt eis retulit vt dic̄ glo. vt accellerarent venire ad monumentum. vt secum quererent. aut secum dolerent. Si querat̄ vnde ista mulier crederet corpus dñi esse sublatum cum angelus ei dixerit eum resurrexisse. facile ex sermonibꝰ ptꝫ responsio. quia em̄ suspicatio vehemens sublati corpis ꝑuenit in eam visionem et allocutionem angelicam ex/vehementi tristicia non aduertit. āgeloꝝq̄ verba nō intellexit aut dici potest q̄ vis amoris eam totam extra se rapuerat. que grauiora ꝑicula facit timere. quam sint in rei veritate. iuxta illud Ouidii. Quando ego non timui ꝛc. Secunda pars

Secundo cum dicit̄. Exiit ergo petrus. ponit̄ quāto feruore discipl'i ꝑcunctauerunt locum dñici corpis. Et tria facit primo ponitur eoꝝ solicitudo: Exiit g̊ Petrus: domum et ciuitatem irl'm: et ille alius di/scipulus: pulchra societas ⁊ senioris et iuuenis ad querendum dñm Luc. solum petꝝ nominat venisse rōne magnitudinis fer/uoris: Et venerunt ad monumentū: non iunxerunt se illis alii discipuli. timentes custodes. istos vero magis amantes non re/traxit timor. sed frustra timebant custodiam militum. iam eniꝫ vt dicit. Mat. quidam militum timore ꝑterriti. fugientes vene/runt in ciuitatem. narrantes resurrexisse dñm et se vidisse ange/lum lapidem monumenti reuolutū. ostendit aūt quāto affectu

veniebant petrus et Jo. ex hoc qd̄ sequit̄: currebant aūt duo simul: licz nemo viroꝝ cū eis cucurrerit. Maria tñ magdalena ceteris relictis mulieribꝰ amore feruens. post eos cucurrit. ꝙ solicitudinē. ⁊ videndi indicat desiderium. ⁊ licet in tenebris tñ currebant ad diuinum lumen. 2. Re. 22. Tu lucerna mea dñe illuminabis tenebras meas. In te currā accintus. Post illo apostolos oēs gentes cucurrerunt ad xp̄m. cuius p̄mo noticiā non habuerunt. Ysa. 55. gentes que non cognouerunt ad te currēt ꝓpter dñm deum tuū. ⁊ sanctū isrl̄ q̄ glorificauit te. post eos cōsueuer̄t xp̄iani currere irl̄imam videre sepulchꝝ dñi gloriosum Ysa. 11. Erit sepuchꝝ eius gloriosum. Scdo ponit̄ alterius discipuli expeditior cursus. non tñ expeditior affectus. qꝛ licz precurrerit ad monumentū. tñ non est ingressus añ Petꝝ. vñ dic̄ Et ille alius discipulus: Jo. viz p̄currit cicius Petro: forte nūc ꝑ viam cōpendii. aut quia iuuenis cicius currit petro seniore: Et venit prior ad monumentū. non tñ p̄or introiuit. sed expetauit petꝝ: Et cum se inclinasset: Erat Jo. in orto extra domūculam in qua erat loculus dñici corpis. cuius hostiū sic erat submissum. vt oꝑteret interius aspicientē inclinari: vidit posita lintheamina quibꝰ inuolutū fuerat corpus dñi. non tñ introiuit: forte timebat solus ingredi monumentū in tenebris. Tercio ponitur petri aduentus: venit g̊ simon petrus sequens eū: ⁊ tanq̄ feruidus non stetit exterius. sed introiens vniuersa diligent̄ inspexit: Et introiuit in monumentū. i. domum in qua erat sepulchꝝ dñi. D Deinde ponit̄ qualiter erant ordinata lintheamina. quibꝰ inuolutū fuerat corpus. Et vidit lintheamina posita: surgēs xp̄s a mortuis: excussit lintheamina quibꝰ inuolutum erat corpus. vt ostenderet. ꝙ carnis mortalitatem resurgendo deposuerat: Et sudarium qd̄ fuerat sup̄ caput eius. Gre. sudario laborantes vtunt̄ grā sudoris tergendi. vnde merito fragilitatem ⁊ debilitatē carnis significat. xp̄s aūt resurgens a mortuis. non amplius laborat sicut ꝯtigit sibi anteq̄ pateretur qꝛ fatigatus ex itinere sedit sup̄ fontem. ⁊ ideo sudarij depositio significat. ꝙ oēm carnis infirmitatem transierat. qualiter autē esset positum sudarium subiungit: non cū lintheaminibꝰ positū sed separatim inuolutum in vnum locum. Nota ꝙ nō sine causa beatus Jo. ita seriatim descripsit ordinem istoꝝ lintheaminū ⁊ sudarii. hec em̄ oīa sunt vere resurrectiōis signa. vt nemo possit dicere corpus dñi esse sublatū. Naz ꝙ credebant discipuli. s. corpus esse furto sublatum hoc iudei mēdacit̄ apl̄is īposuerūt qꝛ vt dic̄ Mat. Custodes monumēti viso angelo cucurrerunt

ad principes sacerdotum narrantes cuncta que acciderant illi ve/
ro ꝯsilio habito copiosam pecuniā militibꝰ tradiderunt. vt dice/
rent ꝙ eis dormientibus discipuli xp̄i furati essent corpus eius
et ita factum est. vnde sic̄ p̄mo emerunt mortem xp̄i mediante
pecunia. ita mendaciū furti ad celandam resurrectionenm eius
pecunia ꝯpauerunt. sed hoc furti mendaciū apud iudeos veri=
tati ꝯtrarios ꝓbabile fuit. quia vsq; in hodiernū diem sic cre=
dunt ꝯtigisse. Sed rōne intuentibꝰ nullo modo est ꝑsuasibile. ⁊
vlterius vera resurrectionis signa apparent. ꝑsuasibile quidem
non est propter tria vt dic̄ Cri. p̄mo certe qꝛ discipuli erāt ho=
mines paupes. ⁊ idiote non audentes cōparere. Si em̄ adhuc
viuente xp̄o sic timuerunt. vt oēs ab eo fugerent multo ampli/
us eo mortuo timuissent accedere monumentum. ꝓpter militū
mltitudinē. Itē lapis magnꝰ erat ad hostiū monumēti. qui re/
moueri nō potuisset quin suo motu dormientes excitaret. Itē si
voluissēt furari corpꝰ. hoc fecissent p̄ma nocte sepulture. qn̄ nul/
lus erat adhuc custos. Item quarto on̄dit. Remi. facile posse
conuinci esse falsos testes. Si em̄ dormiebant custodes. quō vi=
derunt qui essent fures. Si aūt non viderūt. testes esse non po=
tuerunt. Sed quatuor etiā que dicunt̄ in pn̄ti euangelio ostē=
dunt corpus non esse sublatum furto. p̄mo q̄dem quia expolia/
tores sepulchroꝝ ꝯsueuerunt furari vestimenta ⁊ lintheamina
obmissio cadauere. nouus vero furandi modus esset relictis ve/
stimentis cadauer asportare. Item si aliquis voluisset asporta=
re corpus. nō apparet causa quare lintheamina reliquisset. Itē
mirum est. si tantam habuisset cōmoditatem furandi. vt expoli=
aret corpus cui fortiter inherebant lintheamina ꝯglutīata vng/
uentis myrre et aloe. Item nemo fur sic est insensatus: vt cir/
ca rem fuꝑfluam tantam adhibeat diligentiam. qualis erat lin/
theamina cōplicare inuoluere sudariū. seorsū illud collocare. Ex
quibꝰ oībꝰ appet mendacium furti nullius coloris esse. et mani/
festa xp̄i resurrectio predicat̄. E Sed querit̄ si xp̄s relinq̄t
lintheamina in sepulchro. quibꝰ vestimentis vtebatur extūc ad
tegumentum corporis. Ista questio superflua est. quia xp̄s ve=
stimentis materialibus non indiguit. vtimur em̄ vestimetis ꝓp/
ter tria. contra aeris intemperiem frigoris et estus. vtimur etiā
ad tegendam nuditatem ne erubescamus. et vtimur eis ad or/
natum. non aūt indiguit corpus christi vestimentis ratione p̄=
mi. cum sit impassibile. nec ratione secūdi. quia erubescencia cō/
uenit ex peccato. vnde primi parentes anteq̄ peccarent erant ā/

bo nudi · nec erubescebāt sicut nec ifantes de nuditate erubescūt Cum vero peccauerunt statim erubuerunt · et consuerunt folia ficus ad tugumentum · xp̄s igitur qui fuit tanq̄ agnus innocens · nihil erubescendum in se habuit. vnde ꝓpter hoc vestimentis nō indiguit · nec ratione tercii · quia magis ornat corp⁹ xp̄i claritas gloriosa q̄ quicunq̄ habitus · vestimenta igitur christi et oīm electoꝝ resurgentium sunt · immortalitas · agilitas · subtilitas · ⁊ claritas · p̄s · Amictus lumine sicut vestimento · Credēdum tn̄ est. q̄ xp̄s apparens discipulis adhuc mortalibꝫ in forma ⁊ habitu consueto eis vis fuerit vt eum cognoscerent ꝛc.

Tercia pars.

Ercio cum dicit̄ · Tunc ergo. tangit̄ existimatio od mans veritati resurrectionis. Judei nanq̄ audientes a custodibꝫ · suspicati sunt resurrexisse xp̄m · sed tamē obstinati malitia noluerunt in eū credere · ⁊ freti mēoatio resurrectionem cōati sūt palliare · discipuli vero n̄ inuenientes corpus crediderunt illud qd̄ iudei credi cupiebant · corp⁹ viz dn̄i furtim esse sublatum · vnde sequit̄ : tunc ergo post pet · introiuit ⁊ ille discipulus qui venerat primus ad monumentū et vidit corpus dn̄i ibi non esse et qualiter erant posita lintheamina ⁊ sudarium ⁊ credidit : non quidē vt dicit Aug · xp̄m r̄surrexisse · sed credidit mulieri dicenti corpus dn̄i esse sublatum Et licet presentia lintheaminum ⁊ sudarii satis ostenderet neminem corpus sustulisse · non tn̄ tunc hoc cōsiderabat euangelista sed tantum admirabatur quare fur ea reliquisset · nec etiam ex hys signis ascendebat in cor ei⁹ xp̄m resurrexisse · quia nō erāt sufficientia signa nisi fideli · et scripturas intelligenti · vnde subdit : Nondum em̄ sciebat scripturas : ꝫ postea xp̄s apperuit ill' sensum vt intelligerent scripturas · Luc · 24 · Qd̄ plenissime factū est in die penthecostes in missione spūssancti · qui docuit eos omnem veritatem · et tanta intelligentia data fuit huic discipulo · vt non solum resurrectionem sed etiam verbum apud patrem intelligeret : quia oporteret eum a mortuis resurgere : licet enim vt dicit Augustinus christus apertissime suam passionem et resurrectionē p̄dixit · cōsuetudine tn̄ audiēdi ab illo ꝑabolas eū nō intelligebāt. ¶ Nota q̄ dic̄ q̄ optuit christuꝫ resurgere ꝑm scripturas. cuius r̄surrectiōis · 8. sūt optunitates · Oportuit

quidem xp̄m resurgere p̄mo ꝓpter dignitatem sue sanctificacōis non em̄ dignū erat vt sanctus sc̄tor̄ mortuus maneret Act. 2. hūc de ꝯsuscitauit solutis doloribꝰ īferni iuxta qd̄ īpossibile erat teneri illum ab eo dicit em̄ Dauid non relinques aīam meā in īferno. nec dabis sanctū tuum videre corruptionē. Item optuit ꝓpter obedientiā passionis. nō em̄ ꝯueniens erat vt ille mortuus remaneret. qui ꝑ sua morte nobis vitam meruerat Phil. 2. ꝓpter qd̄ deus exaltauit illum. glo. exaltauit ī resurrectiōe. Itē ꝓpter eiꝰ vl'em dn̄ationem. Ro. 9. In hoc xp̄s resurrexit vt viuor̄ ⁊ mortuor̄ dn̄et̄. Item ꝓpter euangelii p̄dicacōem. Si em̄ non resurrexisset nullus p̄sumpsisset p̄dicare de eo qui crucifixus erat. Luc. 24. Oportebat xp̄m pati ⁊ r̄surgere a mortuis tercia die. ⁊ p̄dicare in noīe eius ꝛc. Item optuit ꝓpter nr̄aꝫ iustificatinem Ro. 4. Mortuus est ꝓpter delicta nr̄a. ⁊ resurrexit ꝓpt̄ iustificacōem nr̄am. Item ꝓpter dei ꝯfirmacōeꝫ. Si em̄ non resurrexisset. fuisset fides anihilata. Nemo em̄ credidisset eū esse filiuꝫ dei vel filiū v̄ginis. vel humani generis redemptorem. vn̄ ante resurrectionē dubitarūt discipl'i euntes in emaus dicentes. Nos sp̄abamus ꝙ ip̄e esset redempturus isrl'. Ideo dr̄. 1. Cor. 15. Si xp̄s non resurrexisset vana esset fides nr̄a. Item ꝓpter spei eleuacōem. Si em̄ ip̄e qui est caput nr̄m nō resurrexisset nemo sperassat se resurrecturum. 1. Pe. 1. Regenerauit nos in specie vite ꝑ resurrectionem ihesu xp̄i ex mortuis. Item propter nostrā resūrectionem. Si em̄ ipse non resurrexisset gl'iam quidem beate visionis potuissent habere fideles merito passionis eius. sed gloriam corp̄is resurgentis nunq̄ꝫ habuissent. qꝛ resustrectionem xp̄i optebat esse causam nr̄e resurrectionis. ⁊ ꝓpter hoc dicit apl'us. 1. Cor. 15. xp̄s resurrexit ex mortuis vt sit p̄mitie dormientium quoniā quidem ꝑ hoīem mors ⁊ ꝑ hoīem resurrectio mortuor̄ Et sic̄ in eadem oēs moriunt̄ ita in xp̄o oēs viuificabunt̄. Ad quā vitā ill q̄ r̄surrexit nos ꝑducat īmortalis deus in secula ꝛc.

Dominica prima post pasca. ser. .xlii.

Vm esset sero vna sabbator̄. ⁊ fores essēt clause vbi. erāt discipl'i ꝯgregati ꝓpter metū iudeor̄ venit ihs̄. Jo. 2. p̄ma ꝑs huiꝰ euāgelii habet̄ Luc. 24 Anihil ē in quo tm̄ errāt hoīes sic̄ in ꝓpo sensu. nec ē tn̄ aliq̄d de quo minꝰ alter alteri inuideat sicut de sensu vnusquisq̄ꝫ em̄ vt dicit apostolus in suo sensu habundat. Ecce igit̄ qꝛ gl'iosꝰ apl'us Tho. tm̄ adhesit ꝓprio sensui. vt de xp̄i resurrectione dubitauit. ⁊ discipl'is r̄ferentib us

noluerit credere · nisi ip̄emet membra xp̄i palparet. eius volun
tati xp̄s ꝯdescendit et se palpādū p̄buit · vt om̄e ab illo dubie
tatem tolleret. de hoc agit̄ in p̄nti euangelio · qd̄ in tres ꝑtes di
uidit̄. in quaꝝ p̄ma agit̄ de p̄ma xp̄i apparitione ad ꝓbandā re
surrectionis veritatē · In scd̄a vero subiungit̄ altera apparitio ad
tollandam discipuli dubietatē · ibi · Et post dies octo ꝛc · In ter
cia aūt describit̄ multitudo signoꝝ xp̄i ad ꝯfirmandā fidei since
ritatem · ibi · multa quidē · In p̄ma ꝑte circa p̄mam xp̄i apparitio
nem. 6 · tangunt̄ · quoꝝ p̄mum est q̄ꝫ mira fuerit ista apparitio.
quia viz ianuis clausis ad discipl̄os est ingressus · vn̄ dicit: Cū
sero esset: mulieribꝫ quidem mane apparuit · discipl̄is vero sero
illa viz hora qua oēs simul essent · vt esset manifestius qd̄ oībꝫ
videbat̄ · et vt eos ꝯfortaret in ea hora qua magis timebant:
die illa: scz resurrectionis: vna sabbatoꝝ: in p̄ma scz sabbati q̄
fuit dies dn̄ica · Noluit xp̄s ꝙ dies ip̄a sue resurrectionis transi
ret · quin apl̄is se demonstraret · ꝓpter hoc viz quia iam ip̄a die
fuerat inter apl̄os colloquiū resurrectionis · ꝓpter verba Marie
magdalene et aliaꝝ mulieꝝ · vnde nimium desiderabāt apl̄i eū
videre sed nō minus desiderabat xp̄s se illis oñdere vn̄ ip̄aꝫ di=
em p̄terire nō ꝑmisit · quin eis appareret: Et fores essent clau
se: clause erant fores ꝓpter duo. tum qꝛ iam erat hora tarda · tū
etiā qꝛ metuebant iudeos · ne apertis foribꝫ eos caperent: vbi
erant discipuli ꝯgregati: ꝯgregati erant in monte syon · in ce=
naculo vbi xp̄s añ passionem cenam fecerat cū discipulis suis ·
Tres aūt sunt cause quare ꝯgregabant̄ · vna qꝛ ꝓpter memori
am xp̄i adhuc ꝯueniebāt ad locū vbi cū ip̄o in vltima cena mā
ducauerant · Altera qꝛ discipuli xp̄o viuente semꝑ fuerāt simul
ꝯuersati vnde · amore societatis antique adhuc ꝯgregabant̄ in
vnum locum · Tercia quia metuebant iudeos · et ideo ꝓpter se=
curitatem ꝯgregabant̄ in vnum · Prou̅ · 18 · Frater qui adiuuat̄
a fr̄e quasi ciuitas firma: ꝓpter metum iudeoꝝ · duo sunt ꝓpter
que timebant iudeos. tum qꝛ fuerant discipl̄i eius · quē ꝑsecuti
fuerant · Jo · 15 · Si me ꝑsecuti sunt ⁊ vos ꝑsequent̄. tum etiā qꝛ
imponebat̄ eis ꝙ ēēntfurati corpꝰ xp̄i de sapulchro: venit ih̄s
⁊ tn̄ erāt fores clause vt oñdat ꝑm Theo · ꝙ eodē mō r̄surrexit
adiacēte lapide sup monumentū · Et attende vt dic̄ Lu · ꝙ tunc
venit ih̄s ad discipl̄os quibꝫ xp̄s apꝑuit euntibꝫ ī emaus r̄gres
si in iherusalem renūciabant apostolis ꝯgregatis quō viderāt
dn̄m et eum cognouerant in fractione panis · cum vero ex alte=
ra parte alii dicerent · quia surrexit dominus vere · ⁊ apparuit
Simoni vt verum ostenderet vtrunqꝫ dictum · C Venit

ihus et stetit in medio discipl'oꝝ: in medio quidē stetit. qꝛ ipse est medium in quo diuina ⁊ hūana natura vnite sunt. duo viꝫ extrema maxīe distantia. ꝓpter qđ ipe dr̄ mediator dei et hoīm hō xp̄s ihs. Et nota vt dicit Salu. qꝛ medi⁹ locus est dignitatis. ⁊ debet̄ honorabilioribꝰ. ꝓpter qđ xp̄s stetit in medio discipuloꝝ sic̄ sol inter sidera vt eos illuminaret sic̄ flos inter lilia vt eos decoraret sic principes inter milites. vt eos roboraret. sicut mgr̄ inter discipl'os. vt eos informaret. sic pr̄ inter filios. vt cōcordaret. sic cor inter membra. aut eos viuificaret. Et sic̄ cōmunis amicus. vt oībꝰ se cōmunicaret. vt cū sumus pl'es aliquē diligentes. si supuenerit. eū statuim⁹ in medio vt singuli ei⁹ possimus frui pn̄tia. Querit hic Ber. quō post resurrectionē corp⁹ dn̄icum veꝝ corpus fuerit. qđ clausis foribꝰ ad apl'os introiuit Si em̄ veꝝ erat corpus duriciā habeat ⁊ corpulenciā. om̄e aūt tale aliud corpus non ꝑtransit nisi illud diuidendo. q̄re videt̄. ꝙ aut corp⁹ xp̄i non erat veꝝ corp⁹. aut si erat. ꝙ ianuis clausis ingredi non potuerit. Itē ꝑ aliam. rōem hoc idē ꝓbat̄. nihil em̄ palpat̄ nisi palpandi resistat. vn̄ qꝛ aer non resistit. nobis impalpabil' est. qn̄ vero inter duo est resistentia. vnū non subintrat alteꝝ sine diuisione ip̄ius. Cū igit̄ corpus xp̄i esset palpabile videt̄ ꝙ ianuis clausis ingredi nō potuerit. Et dicendū ꝙ ꝓpter primū argumentū aliqui heretici dixer̄t ꝙ corpus xp̄i post resurrectionē veꝝ corpus nō fuerit sed fantasticū. vn̄ ad discipl'os ianuis clausis ingredi potuit̄. Sed ꝯtra hoc arguit au. in li. de agone xp̄iano dicens. ꝙ ex eo ꝙ xp̄s clausis ianuis subito apparuit. non est putandum ꝙ fantasticum corpus habuerit. De corpe em̄ suo facere potuit qđ voluit. ante em̄ passionez suam tantum illud clarificauit in transfiguratione. vt splendorem solis excederet. ⁊ in resurrectione ad quantam voluit potuit subtilitatem redigere. Sic̄ igit̄ clarificatum fuit illud corpus supueniente quadā gl'ia. sed ꝑmanente nat̄a ita subtilitatē assumnpsit in suo corpe vt ianuis clausis in terrā v̄itate tn̄ corp is ꝑmanente. Non igit̄ xp̄s deposuit ꝓpriā corpulentiā ⁊ magnitudinē atqꝫ duriciā corpis. vt ianuis clausis trāsiret. ꝫ oībꝰ istis ꝑmanentibꝰ v̄tute subtilitatis gl'iose q̄ nō repugnat nat̄e ianuis clausis intrauit. Sed dices bn̄ q̄dem video ꝙ v̄tute assumpte subtilitatis gloriose intrare potuit ianuis clausis sed cū ponat̄ manere veritas nature corpalis. videtur ꝙ illa impedire debuerit subtilitatis actum Ad hoc rn̄det Au. in ꝑmōe passionis ꝙ xp̄s ambulauerit sup mare. et tamen corpus eius erat ponderosuꝫ. Sed hoc ideo qꝛ v̄tute diuinitatis impediebat̄ act⁹

ponderositatis. ne deorsum traheret. ita in ꝓposito virtus subti
litatis corꝑis xp̄i nō quidem destruxit naturā corꝑis eius. sed
qn̄ voluit subtraxit actū resistendi ꝓpter ꝑm argumentū prime
questionis dixit Eutitiꝰ vt recitat Gre. zo. moꝝ. ꝙ corpꝰ xp̄i
gl'iosum. veꝝ quidem corpus fuit. sed impalpabile ventꝰ aere
q̄ subtilius. Contra qd̄ est. qꝛ xp̄s resurgens palpabilem se ex
hibuit discipl'is dicens. palpate ⁊ videte qꝛ sp̄us carnem ⁊ ossa
non ht̄. sicut me videtꝰ habere. vnde dicendū ꝑm Gre. ꝙ corpꝰ
xp̄i subtile quidem fuit ꝑ effectū sp̄ualis potēcie. palpabile aūt
ꝑ veritatem nature. In ip̄o igit̄ corꝑe xp̄i duo erant. s. palpabi
litas corpulencie. ⁊ subtilitas gl'ie. Et qn̄ voluit vsus est vna
sine altera nam ingrediendo ianuis clausis vsus est subtilitate si
ne actu palpabilitatis. ip̄a tn̄ palpabilitate manente. Cum ve-
ro palpandum se exhibuit. vsus est actu palpabilitatis ⁊ cor-
pulentie sine actu subtilitatis. ip̄a tn̄ subtilitate exn̄te. Sed dices
quō hoc potest fieri. Audi quid tibi rn̄det Au. in sermone pa-
schali. Si ꝯp̄hendis inquit modū nō est miraculū. vbi deficit rō
ibi est fidei edificatio. Eodem mō respōdet Gre. Diuina inquit
oꝑatio si rōne ꝯprehendit̄. non est admirabilis nec fides ht̄ me
ritum cui humana rō p̄bet experimentum. Transiuit igit̄ veruꝫ
corpus xp̄i ad discipl'os ianuis clausis. quemadmodū radius
solis transit vitꝝ clausum. Item quemadmodū tota imago cor
ꝑis transit vitꝝ absq̄ eius dīsione. Item quemadmodū sp̄us
ꝑtransit qd̄cunq̄ corpus sine diuisione. ita corpus xp̄i gl'iosuꝫ
non quidem sp̄uale ꝑ subtracōem nature. sed sp̄uale ꝑ assump-
tionem gl'ie. materiale corpus absq̄ diuisione potuit ꝑtransire
qꝛ oīa quecunq̄ voluit fecit in celo ⁊ in terra. D Scd̄o tā
git̄ quantū ista aꝑpitio dn̄i fuerit grata. qꝛ pacem anunciauit-
que est summum bonum: Et dixit eis pax vobis: glo. qui pa
cem dicit vno verbo. oīa bona anūciat et ꝯprehendit. bene erat
apl'is necessaria pax. qꝛ erant expositi ꝑiculis iudeoꝝ. Nota ꝙ
loquendo de pace virtuosa et honesta. ip̄a est excellentissimum
bonum. qd̄ patet ex quatuor. Primo quidē quia pax est bonuꝫ
cum quo sunt omnia bona. in pace em̄ omnia bona adueniunt
homini. siue sint bona corꝑis. vt sanitas. robur. ⁊ pulchritudo.
siue sint bona aīe. vt virtus et scientia. in quiescēdo em̄ fit aīa
sciens ⁊ prudens. siue sint exteriora bona vt honores. amici. et
diuitie. Job. zz. habeto pacem et ꝑ hanc habebitis fructus op
tionis ⁊ ꝓpter hāc hortat̄. p̄s. dicens. q̄s est hō qui vult vitā ⁊
diligit dies vidē bonos ⁊ pꝰ pauca subdit inquirere pacem et
persequere eam. ymmo ip̄a pax ita ꝯtinet oīa bona et tantum
bonū est ꝙ etiā si hō incidat in aliq̄ īfortunia nihilominꝰ vitā

ducat delectabilem. Nam qui hꝫ pacem in aīo. etiam si pauper
sit. ꝯtentus est de hys que hꝫ ꝑsecutiones. infirmitates. ⁊ que-
cunqꝫ tristicia et extremo ipam mortem equanimiter tollerat.
Sap. 30. Estimata est afflictio exitus illoꝝ. illi aūt sunt in pace
vnde Ysa. 38. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Secūdo
pax est bonū sine quo nihil est bonum. Sine pace em̄ oīa bona
hōis sunt in ꝑiculo ꝑditionis. que tn̄ si ad tempus maneāt nō
sunt hoī bona. quantis em̄ diuiciis hō sit plenꝰ q̄ꝫ magnis sub
limatus honoribꝰ. q̄ꝫ multis vallatus amicꝭ. sine pace animi ni
hil ꝓficiūt Tre. 3. Repulsa est a pace aīa mea. iō oblitus sū bo
noꝝ. Tercio pax est bonū ꝑ oīa diffusū. oīa sustinens. Nam vt
dic̄ quidā doctor grecus diuinitas ipa ⁊ natura dei ī vnitate pa
cis subsistit. Exinde vero transmittit̄ in āgelos. et diuinas pote
states. vt ad dn̄m et adinuicē pacifice se habeant. a supnis autē
spiritibꝰ diffundit̄. pax in totaꝫ creaturā inferiorē. ⁊ tota pulch
ritudo vniuersi in pace ꝯsistit. ipa deniqꝫ pax in nobis ē ꝑm ani-
mā ⁊ corpꝰ ꝑm aīaꝫ q̄dē ꝑ inuestigacōem virtutū. ⁊ ꝯuiuere de
lectabiliter ad alios. Secūdū corpus aūt in ꝯmensuracōe mem
broꝝ. vbi est pulchritudo ⁊ cōmensuratio elementoꝝ vbi sani
tas ꝯsistit. Quarto pax est bonū oībus optatū Hest. 13. optata
cunctis mortalibꝰ pace fruant̄. qd̄ quidem bonū tm̄ est desidera-
bile. vt etiā suum ꝯtrariū. s. bellum ⁊ pugna gl'iosam pacem ī
tendat non em̄ pugnāt hoīes. vt sꝑ in pugna sint sed vt de vi
ctis inimicis tranquilla et gl'iosa pace fruant̄. Vnde Augu. ad
bonifacium. bellū inquit dt̄ esse necessitatis. vt liberet deus a ne
cessitate et ꝯseruet in pace. Nō em̄ pax q̄rit̄ vt bellū exerciat̄ sed
bellū gerit̄ vt pax acq̄rat̄. Esto g̊ pugnādo pacificꝰ. vt eos q̊s
expugnas ad pacis vtilitatem vincendo ꝑducas. Ex quo patꝫ
bellare aliqn̄ licitū est et iustum qn̄ viꝫ illi debellant̄ qui pacis
bonū impediunt ⁊ ꝑturbant. multo em̄ melius est talibꝰ vinci
q̄ꝫ in sua proteruitate manere. Vnde Augustinus in sermo ne d̄
puero Centurionis. Qui licencia iniquitatis eripitur. vtiliꝰ vin
citur. quoniam nihil est infelicius felicitate peccancium. E
Et nota q̄ hoc pacis bonum. deus non tribuit quibuscunqꝫ. qꝛ
non dat illud malis hominibus. Ysa. 48. Non est pax impiis
dicit dominus. qui si aliquando videant̄ frui pace mundana illa
non est vera pax. Jere. 8. Dicentes pax pax. Cum nō esset pax
Qui etiam si aliquando vesuentibus aduersitatibus veram pa-
cem querūt. non tn̄ inueniunt. quia non ex corde quer̄t Eze. 2.
Angustia supueniente req̄rent pacem ⁊ nō erit. ymmo tales cō
trariū vere pacis inueniūt. eternam viꝫ dampnacōeꝫ. 1. Tes. 5.

Cum dixerint pax et securitas. tunc repentinus eis supe unit in
teritus. sic dolor in vtero habentis et non effugient. hoc igitur
bonū penitus non ꝯsecunt̄ mali. sed boni tm̄. vñ dicit xp̄s. pax
vobis. non quibuscunqꝫ. sed vobis. Luc. 2. In terra pax hoībus
bone voluntatis. c. F Tercio oñdit̄ quō ista apparitio
fuerit certa: Et cum hec dixisset discipulis oñdit eis man9 ⁊ la
tus: in quibꝰ erant vestigia vulneꝝ clauoꝝ ⁊ lancee. Querit̄ q̄
re xp̄s resurgens a mortuis vulnera sue passionis reseruauerit.
dicendū ꝙ huius multe sunt cause. Prima ad ꝓbandū suā resur
rectionem. in eo em̄ ꝙ vulnera ostendebat manifestabat ꝙ ille
resurrexerat qui in cruce pependerat. Luc. 24. Videte man9 me
as et pedes meos. qꝛ ego ipse sum. Scd̄a ad cōmendandaꝫ ei9
dilectionē. Si quis em̄ domicellus esset vulnerat9 amore sue di
lecte. sic vellet sanari vt cicatrix alicuius vulneris appareret in
signum amoris Apo. 1. Dilexit nos et lauit nos a pc̄tis nr̄is ī
sanguine suo. Tercio ad ostendendum nr̄am redemptionē. qꝛ
illa vulnera fuerunt nr̄e redemptionis p̄ciuꝫ. Ysa. 53. Ip̄e vul
neratus est ꝓpter iniquitates nostras. attritus est ꝓpter scelera
nostra. Quarta ꝓpter nr̄am edificationem. si em̄ in corpe christi
etiā gl̄rioso manebāt vulnera sue passiōis. ⁊ nos eadē vulnēa
ꝯtinue in mente portemus. Phil. 2. Hoc em̄ sentite in vobis qd̄
est in xp̄o ihesu. ⁊ Gal. 6. mihi absit gloriari nisi in cruce dñi no
stri ihesu xp̄i. vnde cantat̄ in hymno passionis. portemus in me
moria fel. penas. et obꝓbria xp̄i. coronaꝫ spineā. cruceꝫ. clauos
et lanceam. Et plagas sanctissimas omni laude dignissimas. ac
cetum. fel. arundine. mortis amaritudinem. Quinta ꝓpter nostri
recordationem. Nequaq̄ em̄ christus nostri obliuiscit̄. ꝓ quibꝰ
sic crudeliter fuit plagatus. vnde tanq̄ signum memoratū eas-
dem plagas in suo corpe seruauit. vt eas intuendo nr̄i recorde
tur. Ysa. 19. Ego tui non obliuiscar. ⁊ subdit causaꝫ. Ecce ī ma
nibꝰ meis descripsi te. i. in manibꝰ meis est descriptio tua. que de
scriptio sunt plage crucifixi. Sexta propter dei patris reconcilia
tionem. Si enim deus pater irascitur humano generi. filius oñ
dit vulnoribus suis quanti precii sit ipsum humanum genus.
pro quo sic est plagatus. et sic patrem nobis reconciliat Heb.
2. Saluare in perpetuum potest accedens per semetipsum ad de
um ad interpellandum pro nobis. prima Joh. 2. Aduocatum
habemus apud patrem ihesum christum iustum et ipse est pro-
piciatio pro peccatis nostris. Vnde dicit Bernhardus. Secu-
rum habes homo accessum ad deum. Vbi mater ostendit filio
pectus et vbera. Et filius demonstrat patri latus et vulnera.

Nihil igit dubiū est vbi sunt tot dilectionis insignia. Septima ad impiorū confusionē. Nam vt dicit Augu. In iudicio ipa vulnera ostendet xps petrobo dicens. Ecce hō quē crucifixistis. videtis vulnera que infixistis. agnoscitis latus qō pupugistis. qm̄ p vos aptum est. nec intrare voluistis. Dctaua ad electorū exultationē. Nam vt dic̄ Beda. magnū gaudiū erit sanctis videre vulnera in carne xpi fulgida. p que victor triumphauit ō morte. et saluauit electos. Et attende vt dicit Augu. qz etiā in corpe martirum apparebunt cicatrices vulnerū que p xpi noie sunt passi. si tm̄ aliqua membra eis ablata fuerunt. non erunt sine illis membris. sed cicatrices in membris redditis appebunt nec ista vulnera erunt alicuius deformitatis vl indecentie. sed erunt dignitatis et pulchritudinis sic̄ stella in celo sic̄ lapis pciosus in anulo. sic̄ flos in stipite. a sic̄ rubeus color in rosa. c

¶ Quarto ondit quō ista appitio fuerit leta: gauisi sunt ergo discipuli repleti gaudio: discipuli viso dño: Jo. 16. iterū videbo vos et gaudebit cor vr̄m. a gaudium vr̄m nemo tollet a vobis. Et nota quia visio xpi replet aīm gaudio. primo quidē. qz est rei pulcherrime a delectabilis. ps. Speciosus forma p filiis hominū Item qz est rei care et amicabilis. Si em̄ gaudemus videre amicum post longam pegrinacōem. magis tm̄ gaudemus eū videre liberatum grani langore quo tenebat. Sed maximum esset gaudium si etiā mortuus resurgeret. xps aūt est amicus carissimus discipl̄orū. p oia sua secreta eis reuelauit. vt ipe dicit Jo. 15. Qui etiā p eisdem morti se exposuit. vñ non est mirum si eo viso gauisi sunt discipuli. Item visio xpi est rei gl̄iose et vtilis Dest. 15. Valde admirabilis es dñe et facies tua plena grā. Sed dubium est quō discipuli gauisi fuerint viso dño cū Luc. dicat eos turbatos fuisse a exterritos existimātes se spm̄ vidē pter qō Crisō. videt velle q ista fuerit alia appitio ab illa quā recitat Luc. Sed sustinendo q eadē fuerit. dicendū est discipl̄os p̄mo fuisse exterritos. deinde vero loquente xpo et se illis ostendente gauisi sunt. ¶ Quinto ponit quid xps mandauerit discipl̄is. sed mandato pacis donū premittit: Dixit ergo eis iterū pax vobis: glo. iteratio pacis confirmatic est. dat em̄ deus pacem sup pacē. qz pior pax hic est. et in futuro. Psa. 16. Seruabis pacem pacem. qz in te sperauimus. Nota qz die resurrectionis appens ihūs discipulis: bis eis annunciauit pacem in ingressu scz ad eos et anteqū manducaret coram eis. Nam post secundam pacis denuntiationem ipe manducauit coraz eis fauū mellis. a ptem piscis assati vt dicit Luc. Et hinc est q pōtifex

qui gerit vicem xp̄i in solennitate missarꝝ. in p̄ncipio salutat po/
pulum dicens. pax vobis. ⁊ similiter ante sumptionem eucha/
ristie. Pace denunciata īponit eis officiū J Sic̄ misit me pr̄
.i. ad ea que ad pr̄ misit me: Et ego mitto vos: vt illa ꝓ me ī
pleatis. Et nota ꝙ pater misit filium. vt viam salutis euange/
lizaret. Ysa. 4. Euanlizare pauꝑibꝫ misit me. Item misit eum
vt ꝓ redemptione nostra mortē subiret. Quia vero iam xp̄s suū
officium a pr̄e impositū compleuerat. et a mortuis resurrexe/
rat. non erat ꝯueniens vt vlterius cū mortalibꝫ vitam ageret.
sed ascensurus erat in celum. ⁊ iō apl̄os misit sicut missus fue/
rat. misit quidem eos euangelizare. Mar. 16. Euntes predica/
te euangeliū om̄i creat̄e. Item misit eos vt ꝓ veritate sustinen/
da morti se exponerent. Mat. 10. Ecce ego mitto vos sicut ag/
nos inter lupos ꝛc. quia vero hoc officium impleri non pt̄ sine
gr̄a spūssancti. Ideo sequitur collatio diuini amoris qui spūssā/
ctus est. R Hec cum dixisset insufflauit et dixit eis. accipi/
te spūmsanctū: ꝑm ꝙ dicit Aug. 12. de tri. Ille flatus corꝑeus ī
xp̄i non fuit substancia spūssancti. sed ꝯgruum sue missionis sig/
num. quantum ad tria. Primo vt idem dic̄. qꝛ in hoc ostensuꝫ
fuit spm̄sanctum non tm̄ a pr̄e. sed etiam a filio ꝓcedere. Scdo
quia ista donatio spūssancti ordinabat̄ ad dilectionē ⁊ curam ꝓ/
ximi habendam. ⁊ hic est hō in cuius faciem deus inspirauit spi/
raculum vite. Tercio qꝛ flatus non est nisi viuentis. in sufflan/
do. oñdit xp̄s. ⁊ se viuere. ⁊ substanciam spūssancti esse viuentē
cuius virtus oīa viuificat Eze. 32. Veni spūs ⁊ suffla sup̄ inter/
fectos istos. ⁊ reuiuiscent. Nota ꝑm Gre. ꝙ spūssanctus bis da/
tus fuit apl̄is. primo in terra die viꝫ resurrectionis. de quo nūc
agit̄. ⁊ de celo die penthecostes. duo em̄ sunt caritatis precepta
dei viꝫ dilectio et ꝓximi. In terra igit̄ datur spūssanctus. vt di/
ligat̄ ꝓximus. de celo aūt dat̄ vt diligat̄ deus. vel pt̄ dici ꝙ mi/
nistri eccl̄ie ad duo ordinant̄. Quoꝝ primum est vt ꝑpl̄m ꝑficiāt
ꝑm intellectum. tollendo ignorantiam. et salutarem doctrinam
ānunciando. Alteꝝ est vt eos ꝑficiant ꝑm affectum. purgando
eos a culpa et gr̄e pulchritudinē ministrando. neutꝝ aūt isto/
rum facere possunt. nisi operante spūsancto. vnde in die penthe/
costes datus fuit eis spūssanctus in linguis igneis. vt eoꝝ do/
ctrina haberet vim illuminatiuā. In die vero resurrectionis da/
tus fuit in flatu. vt eoꝝ ministerium expelleret culpam. ⁊ vitā
gr̄e tribueret. vnde ꝙ ista dōatio spūssancti ordinet̄ ꝯtra culpā
sequit̄. L Quoꝝ remiseritis peccata: remitunt̄ pct̄a p̄lati
ꝑ sacramenta eccl̄ie. que sunt baptismus ꝯtra originale pct̄m.

penitencia contra mortale· extrema vnctio ɔtra veniale: remittũ
tur eis: adeo. illud igit̃ qd̃ faciunt ministri eccl'ie in curia ista ec
clesie ratum est in curia celesti· quemadmodum rex ht̃ ratum iu
dicium seneschalchi sui: Et quoꝝ retinueritis retenta sunt: Re
tinent̃ pcta· qñ absolonis beneficium non impendit̃. Nota igit̃
ꝑm Gre· qꝛ grandis est honor ministroꝝ eccl'ie· sed graue pon-
dus est istius honoris· duꝝ quippe est· vt qui nescit tenere mo-
deramina vite sue· iudex fiat aliene· Scientes igit̃ vt dicit Cri.
ꝑiculi magnitudinem multam tribuite sacerdotibꝰ deuotionem
Qd̃ si aliquis sacerdos malus fuerit non impedit ꝓpter hoc sacra
mentoꝝ effectus· Nam vt dicit Criso· Non sacerdos neqꝫ ange
lus pt̃ aliud opari in hys que data sunt a deo· sed pr̃ et filius.
et spũssanctus oĩa dispensant. Sacerdos aũt suam linguam et
manum tribuit· nõ em̃ esset iustum vt aliena malitia in aliquo
lederet sacramenta dei ꝑcipientes. M Sexto ponit̃ quõ
ista appitio absenti discipulo fuit nunciata: Thomas aũt qui in
terpretatur abissus· fuit aũt abissus vt dicit alchimus: qꝛ alti-
tudinem diuinitatis certa fide penetrauit cum dixit· dñs meus
et deus meus: vnus ex. 12·: iam non erant nisi vndeciꝫ· sed tñ
dicit̃ fuisse vnus ex· 12· vel qꝛ deus tot esse disposuerat· vel qꝛ·
12· fuerant añ proditionem Jude· vel qui futuri erant in electio
ne mathie: Qui dicit̃ didimus: didimus grece latine dr̃ gerin⁹
qd̃ cognomen ɔuenit Tho· ꝓpter dubium cor incredendo: Non
erat cum eis· i· cum discipl'is: qñ venit ihus: multum nocet ab
esse ɔgregationi et societati bonoꝝ· multa em̃ mala eueniunt ⁊
ꝑicula· Sed querit̃ hic ꝑm Be· Constat em̃ ꝙ dñs tunc appuit
discipulis qñ duo discipl'i reuersi sunt d̃ emaus. ⁊ inuenerunt
ɔgregatos· 11· dicentes quia surrexerat dñs vere ⁊ ipi narabãt
quõ cognouer̃t ipm in fractione panis· ⁊ cum hec dicerent· ve-
nit ihus et stetit in medio eoꝝ vt dr̃· Lu· 24· Igitur videt̃ ꝙ
Tho. ibi fuerit. Et dicendum aliqd̃ fuisse interuallũ a narracõe
discipl'oꝝ· ad appitionem dñi· quo medio tpe tho· non credẽs
verbis discipl'oꝝ egressus est cenaculum· quo egresso xp̃s reli-
quis appuit· Deinde ponit̃ discipl'oꝝ narratio· Dixer̃t ergo ei
alii discipuli: cum inter eos affuit· quasi gaudentes de visione
dñi· ⁊ dolentes de absentia tho: vidimus dñm: Sic̃ audiuimus
a petro a discipulis et a mulieribꝰ· ita et vidim⁹· Deinde poni-
tur rñsio Tho: Ille aũt dixit eis· nisi videro in manibꝰ eius fix-
uram clauoꝝ· sic̃ vos dicitis vidisse· Sed quia non sufficit certi-
ficari ꝑ visum nisi etiam tangam· iõ subdit: Et mittam digituꝫ
meum in loco clauoꝝ: Ita vt ad digitum ꝑquiraꝫ vulnera ei⁹

Et mittam m̄anum meam in latus eius: magnum certe vulnꝰ fuit illud sacratissimi lateris. in quo non digitum sed manū cupiebat apl'us mittere. vnde Jo. non dicit ꝙ deo latus ꝑcussuꝫ fuerit lancea. sed ꝙ vnus militum lancea latus eius appuit. vt ostenderet plage magnitudinem: non credā. N Et attende ꝙ dn̄s obtulit se discipl'is ⁊ palpandū et videndū. Lu. 26. Palpate ⁊ videte qn̄ spūs carnem et ossa non ht̄. sicut me videtis habere. Apl'i tn̄ ꝓpter reuerentiam non tetigerunt eū sed suffecit eis ad credendum sola visio. Tho. vero amplius desiderauit vt crederet eum. s. tangere. Querit̄ quare xp̄s istuꝫ suum discipulum ꝑmiserit esse extra consortium alioꝝ. cum illis appuit atqꝫ cur sustinuerit eum sic dubitare. dicendum ꝙ hoc totuꝫ ꝓpter nos factum est. nam vt dicit Aug. in ench. Nullo mō deus ꝑmitteret mala euenire. nisi adeo potens ect̄ vt ex eis bona eliceret. dubitatio aūt Tho. non est dubium quin fuerit mala. sed ex illa euenit fidei nostri firmitas. dum em̄ audiuimus eū dubitasse de resurrectiōe xp̄i eo mō quo aliquis nr̄m dubitare posset. ⁊ cum hoc vlterius legimus. qꝛ in fide solidatus fuit. non remanet nobis vllius dubitationis locus. dubitauit igit̄ Tho. ꝓ nobis ⁊ in fide ꝯfirmatus fuit. ne āplꝰ dubitemꝰ Scd̄a ꝑs

Ecundo cum dicit̄: Et post dies octo: ponitur altera dn̄i appitio ad tollendā Tho. dubitacōeꝫ. vbi quinqꝫ tangunt̄. primuꝫ est discipl'oꝝ ꝯuentus: Et post dies octo: a die resurrectionis tali die sicut est hodie forte tot diebus distulit xp̄s appere. si forte medio tpe amoueretur cordis incredulitas Tho. vt dicit Criso. Non ponit̄ aūt hora istius appitionis. ⁊ forte fuit eadem hora que ꝑus: Iteꝝ erāt discipuli eius intus in eodem forte cenaculo quo ꝑus illis xp̄us apparuerat: Et tho. cum eis: non em̄ recedebat Tho. a reliquis discipulis si forte ei dn̄s appareret. Scd̄o ponitur xp̄i aduentꝰ venit ihꝰ ianuis clausis: eodem mō quo prius. Vbi ꝑm Cri. consideranda est clementia saluatoris. q̄ sollicite ꝓ vna anima ne in errore permaneat. scip̄m vulneratū ostendit O Et stetit in medio: qui est oīs virtutis medietas: Et dixit eis pax vobis: Semꝑ annunciat pacem qui pacis federa dei et hominis fecerat. cuius etiam pacis ipse fideiussor est. Et attende ꝙ iā tribus vicibus in hoc euangelio ꝑ xp̄m pax ānunciata est. Est em̄ triplex pax. Prima hoīs ad scip̄m que tollit oēm mentis anxietatem. de qua Judi. 6. Pax tecum. ne timeas non morieris. hāc pacem xp̄s primitus ānunciat discipulis. qui erant clausi in cenaculo timore iudeoruꝫ. vt oēm fugaret ab eis timorem. Scd̄a

pax est hominis ad ꝓximū. de qua Ro. 12. Si fieri pōtest qđ ex
vobis est. cum oībꝰ hominibꝰ pacem habentes. hanc pacem xp̄s
scđo loco apostolis nunciauit. vnde statim ordinauit eos ad cu
ram ꝓximoꝝ mittens eos ad remittenda pcta. Tercia pax est
hominis ad deū que ꝯsistit in vera fide. ⁊ q̄ nihil eoꝝ que facit
deus displiceat hoī. de qua Jo. 16. Hec locutus sum vobis. vt ī
me solum pacem habeatis. Ro. 5. Justificati ex fide pacem habe
amus ad dn̄m. hanc pacem nunc tercio loco xp̄s discipulis ānū
ciat. vt firmam in eo fidez haberent. vn̄ statim locutus ē Tho.
vt ꝓbraret se esse xp̄m. ex quo non solum Tho. sed reliqui etiaz
discipl̄i magis fuerunt in fide solidati P Tercio ponitur
xp̄i rn̄sio ad Tho. Deinde dicit tho. Infer digitū tuū huc in lo
cum clauoꝝ. et vide manus meas: hoc em̄ desiderauerat Tho.
et tangere ⁊ videre: Et affer manū tuam ⁊ mitte in latus meū
quasi eadem verba dic̄ xp̄s quibꝰ tho. vsus fuerat. vt on̄deret
q̄ dum ad discipl̄os loquebat̄. ip̄e ibi aderat. Et nota q̄ xp̄us
noluit sc̄to tho. clam ap̄pere. sed sicut palam coram oībꝰ discipu
lis suam dubitationem expresserat. ita coram oībꝰ illum incre-
pauit. vt exemplo eius nemo alioꝝ vlterius dubitaret. Atten
de q̄ non dolebat xp̄s cum vulnera corp̄is eius ꝑtractarentur
licet recenter facta essent. erant em̄ illa vulnera in corp̄e glorio-
so. qđ impassibile est. Deinde qꝛ Tho. dixerat. Non credā ad
monet eum xp̄s: Et noli esse incredulus: magnum malum est
incredulitas. que tollit auditum vite eterne. Jo. 3. Qui incredu-
lus est filio non videbit vitam eternam. sed ira dei manet super
eum. Nam vt dr̄ Heb. 3. Jurauit deus. q̄ non intrarent in req̄-
em suam ꝓpter incredulitatem eoꝝ: Sed fidelis: Fides em̄ ē q̄si
anulus quo aīa desponsat̄ deo Osee. 1. Desponsaui te mihi in fi
de. quam fidem vsq̄ ad mortem seruare oportet Apoc. 2. Esto
fidelis vsq̄ ad mortem. et dabo tibi coronā vite Q Quar
to adiungit̄ Tho. cōfessio. vbi considerandum est quō timuerit
atq̄ erubuerit gloriosus iste apl̄us videns saluatorē ⁊ audiēs
eum repetentē sue infidelitatis verba: Respondit thomas ⁊ di
xit: trepidus et verecundus sed iam fidelis: dn̄s meus: in quo
humane nature veritatem exprimit. cui datum est tocius creatu
re dominiū. q. d. ꝯfiteor te esse illum qui dixisti. vos vocatis me
magister et dn̄e ꝛc̄: Et deus meus: In quo diuinam ipsius cō-
fitetur naturam quasi dicat. ꝯfiteor te eum esse quem petrus cō
fessus est dicens. Tu es xp̄s filius dei viui. Querit̄ an tho. tetige
rit xp̄m. Et forte ꝑm glo. dicenduz q̄ non fuit ausus eū tangē
ꝓpter reuerentiam saluatoris. et quia mente quasi erat attonitꝰ

Sed dicit alia·glo·Augu·videbat Tho·et tangebat hominez et ɔfitebatur deum·Et Ambro.li·de fuga seculi·dixisti dñe mitte manum tuam in latus meum·et noli esse incredulus sed fidelis.misit manum qui non credebat·et dñm te et deum repperit·hoc autez videtur ꝓbabilius· quia etiam si noluisset coegisset eum xp̄s se tangere·ne forte postea relapsus in dubiū. peniteret ꝙ eum non tetigisset· R Quinto ponit̄ xp̄i responsio dicit ei ihus.Quia vidisti me Tho.: non dicit quia tetigisti non ꝙ eum non tetigerit·sed quia vt dicit Augu.nomine visus generaliter·alii quatuor sensus consueuerunt nominari: credidisti: non credidisset ergo nisi vidisset·Querit Gre · Cum ea que vident̄ fidem non habeant.sed agnitionem·quō beatus Tho. crediderit·qui vidit.et tetigit atqꝫ ꝑ hoc quasi certus fuit·fides em̄ vt dicitur Heb.11·Est substancia sperandarum reruz argumentum non appentium·Et soluit quia Tho·aliud vidit ⁊ aliud credidit·vidit em̄ hoīem et credidit deum quem non vidit Non em̄ fides de xp̄o est de sola humanitate sed de homine deo vt puta quia natus est de virgine·hō deus passus est·hō deꝰ resurrexit·hō deus ascendit in celū.⁊ venturus est iudicare mūdum deus et hō.Deinde fidem commendat gentium que crediderunt xp̄o.quem non viderunt in carne: Beati qui nō viderunt et crediderunt: vtitur verbis preteritis ꝑ futuris·quia vt dicit Augu·qd̄ futuꝝ erat·iam in sua predestinatione nouerat factum.Cum igit̄ vt dicit Cri·aliquis dixerit tp̄e isto.vtinam fuissem in tempibꝰ illis · ⁊ vidissem xp̄m miracula facientem.excogitet qꝛ bt̄i nō vider̄t et crediderit ꝛc Tercia ꝑs S

Ercio cum dicit̄·Multa quidem significatur multitudo signoꝝ xp̄i ad ɔfirmandam fidei sinceritatem· vbi tria tanguntur vnuz est obmissio scripture multoꝝ signoꝝ xp̄i: multa quidem: numero et magna virtute: Et alia signa: preter ea que scripserunt euangeliste: fecit ihus: ante resurrectionem et post: in ɔspectu discipulorum suoꝝ: non fecit ea clam sed manifeste: vt oībus ɔstaret ꝙ eēnt vera signa: que non sunt scripta in li·hoc·i·in euangelio Jo·sed nec in aliis euangeliis·dicit em̄ Jo·in fine euangelii sui·Sunt aūt et alia multa que fecit ihus que sic scribant̄ ꝑ singula· nec ip̄m arbitror mundū capere posse eos qui scribendi sunt libros Nota ꝙ de hys signis que fecit dñs non omnia sed pauca scripta sunt·vel qꝛ incōprehensibiles fuissent rōes oīm eoꝝ·aut mltoꝝ que fecit·Vel quia intellectus humanus spersus ad multa non posset ꝑfecte singula intelligere· vel vt fides maioris esset

meriti ex paucis credens dei filium. Scdo ponitur quid intenda tur p illa pauca que scripta sunt: hec aūt: que ab euangelistis dicunt: scripta sunt: instigante spūsancto docente et memorante vt credatis: corde ad iusticiam. ore ɔfiteamini ad salutem. ope ostendatis ad fructuz vite: quia fides sine opibus mortua est: Quia ihus est filius dei: Ad hoc em̄ xp̄s fecit miracula vt dei filius crederet. Jo. 10. opa que ego facio ī noīe pr̄is mei. ipsa testimoniū ꝑhibent de me. ad hoc etiaz oīs scriptura ordinat Jo. 5. Scrutamini scripturas. in quibꝫ putatis vitam habere. ipse sunt que testimonium ꝑhibent de me. Tercio postponit credendi vtilitas: et vt credentes vitam habeatis: fides em̄ est spūal vite ꝑncipium. Abac. 2. Justus meus ex fide viuit. ita dum tn̄ fides malis non mortificet opibus. quemadmodum de quibusdam dicit apl'us. ɔfitentur se nosce deum. sctis aūt negant: in nomine eius: virtute nominis saluatoris habetur vita eterna. Jo. 12. hec est vita eterna. vt cognoscant te deum verꝫ ⁊ quem misisti ihm xp̄m ad quem vitam nos ꝑducat Prima pars

Dn̄ica secunda. post pasca ser. xliii A

Ego sum pastor bonus ꝛc. Jo. 10. Si diligent attenderent hoīes quanti sit ponderis aliis preesse. non sic appeterent prelationis honorē qꝛ reuera n̄ est tanta dignitas honoris. quin equalis aut maior sit grauitas oneris. qꝛ vero sola attenditur honoris gl'ia. iō oēs cupiunt aliis dn̄ari. vnde Ber. ad heinricū senonensem archiep̄m epl'a. 42. Meditantibꝫ inquit honores blandiunt. sed onera pensantibꝫ tedio sunt atqꝫ formidini. non tn̄ oēs capiunt hoc verbum. multi em̄ non tanta fiducia et alacritate currerent ad honores. si ec̄ sentirent et onera. Grauari ꝓfectio metuerent. nec cū tanto labore et ꝑiculo quarumlibet affectarent insulas dignitatum. Nunc vero quia sola attenditur gloria. ⁊ non pena puꝛꝛ esse clericuz erubescit in ecclesia. seqꝫ viles estimant et ingl'os qui quocunqꝫ eminentiori loco non fuerint. Quanti vero sit honoris curam alioꝛꝛ habere. dn̄s in presenti ostendit. manifestans in seip̄o. quid ex eoꝛꝛ officio incumbat pastoribꝫ ecclesie. ⁊ tria sunt. dt̄ em̄ prelatus ita sibi cōmissum gregem diligere vt ꝓ eius salute ꝓpriam vitam exponat Scdo sic debet in eum attendere vt diligenter sibi comissos agnoscat qd̄ ibi notatur. Ego sum pastor bonus et ego conosco ꝛc. Tercio debet insistere vt errantes ad ecclesiam vnita est reducat qd̄ notatur. ibi. Et alias oues habeo. B In prima igit ꝑte euangelii ostendit se dn̄s bonū esse pastorez. Et tria facit. ꝑmo

enim suam bonitatem ꝓponit : Ego : et non alius : sum pastor bonus · qꝛ vt dicit Jo · 10 · · oēs quotquot venerunt p̄ter xp̄m · fures sunt et latrones · Nullus igit̄ est bonus pastor qui preter xp̄i dispositiōem regimen summit aīaꝝ · ip̄e em̄ ē princeps apostoloꝝ · vt dr̄ · 1 · Pe · 5 · Et ideo ad eum ꝑtinet pastores dare ī ecclesia · Ephe · 4 · Jp̄e dedit quosdam · quidez apl'os ꝛc̄ · Nota ꝙ xp̄us duo dicit · dicit nanq̄ se esse pastorem · ⁊ dicit ꝙ bonus ē pastor · pastoris nanq̄ officium est oues pascere vnde pastor dicitur a pascendo · pascit aūt xp̄s nos qui sumus ꝓpl'us ei⁹ Ysa · 40 · Sicut pastor gregem suum pascet · Eze · 24 · Greges pascue mee hōies estis · Est aūt ꝯsiderandum ꝙ quadruplici alimento pascit nos xp̄s · primum est corꝑalis alimonie · hunc cibum corꝑalem deus prestat om̄i carni · etiam irrationabilibꝫ p̄s · Oculi oīm in te sperant dn̄e · et tu das illis escam in tꝑe oportuno · et qui dat escam omni carni · Scd̄m alimentum est sp̄ualis intelligentie · cibꝫ em̄ sp̄ualis est verbum dei quo aīa pascitur ꝑ rectā intelligentiam eius p̄s · Dn̄s in loco pascue ibi me collocauit suꝑ aquam refectionis educauit me · aīam meam ꝯuertit · Terciū alimentum est sacramenti eucharistie · reficiunt̄ em̄ corꝑe · ⁊ sanguine xp̄i · Jo · 6 · Caro mea vere est cibus · et sanguis meus vere est potus · Quartuz alimentū ē suꝑcelestis glorie · quo nō pascuntur nisi electi · vnde Gre · Pascua electoꝝ sunt vultus dei p̄sens vbi eterna gaudia sempiterne viriditatis ibi hymni dulces et angeloꝝ chori · ibi societas suꝑnoꝝ ciuium · ibi dulcis solennitas a ꝑegrinatione · et cristi labore seculi redeuntiū ibi ꝛc̄ · Hec sunt illa pascua que ꝓmittit electis ouibus Eze · 34 · dicens ī pascuis vberrimis pascam eos in montibꝫ excelsis isrl' · erunt pascua eoꝝ · vbi requiescunt in herbis virentibꝫ · ⁊ in pascuis pinguibꝫ pascent̄ · ¶ Sed attendendū ꝙ xp̄s ascendens in celum pastores in ecclesia ꝯstituit · qui gregem dn̄i ⁊ ip̄i pascerēt vnde in ꝑsona oīm pastoꝝ petro dixit post resurrectionem · pasce oues meas · Jo · 21 · Et ideo idem pastor eccl'ie ceteros pastores ortatur · 1 · sua epistola ca · 5 · pascite qui in vobis est gregez dei · Debent aūt pastores eccl'ie pascere ꝓpl'm triplici cibo · p̄mo corporali · ad hoc em̄ habet ecclesia possessiones ⁊ diuicias · vt viz subueniant indigentibꝫ · vnde Amb · li · de officiis · et habet̄ 12 · q · 2 · Auꝝ ecclesia ht̄ non vt seruet · sed vt erroget in necessitatibꝫ · et ꝑm ꝙ ibidem dr̄ eodem ca⁹ · ꝑ alimonia pauꝑum · ꝑ redemptione captiuoꝝ · pro sepultura xp̄ianoꝝ · licet vasa ecclesie etiam ꝯsecrata ꝯfringere · et ꝑ necessitatibꝫ distribuere · Nam vt dic̄ Au · in sermone de comuni vita clericoꝝ · nō est episcopi

seruare auꝝ. et a se reuocare mendicantis manum. Et Hie. glia
epi est pauperum necessitatibꝰ ꝓuidere. vnde dicebat Amb. ꝟm
ꝙ legit. 23. q. 8. Oia que mea sunt. sunt pauꝑum. itaqꝫ ꝟm ꝙ
dicit Leo papa. Eps rebus ecclesie tanqꝫ comedentis. non tãqꝫ
ꝓpriis vtatur. Sed heu valde dolendum est. qꝛ bona ecclesie q̃
pauperibꝰ essent eroganda. hodie multi pastores turpiter alte-
ro trium modorum distribuunt. quidam suꝑflue in conuiuiis ⁊
lautis commessationibꝰ. Eze. 34. Nonne greges pastoribꝰ pa-
scunt. pastores aũt isrl pascebant semetipos. quidaꝫ aũt vane
donantes diuitias ecclie istrionibꝰ. aut in equoꝝ aꝑparatu. aut
inseruientium multitudine. in ornatu aureo equoꝝ. in edificiis
lautis palatioꝝ. quibꝰ obicit. Ber. illud poeticum. dicite pon-
tifices non iam in sancto sed inferno quid facit auꝝ. Quidam ve
ro etiam iniqꝫ distribuunt ecclesie bona. vt ditent ꝓpi quos et
ꝯsanguineos. Non fuit talis pastor beatus. Paulinus nolane
vrbis eps. de quo recitat beatus Gre. in li°. dyalogoꝝ. ꝙ dũ
italia in ꝑtibus campanie fuisset aguendalis de ꝓplata. Pauli-
nus nolane vrbꝛs eps cuncta que hr̃e potuit ad epatum ꝑtinẽ
tia. captiuis ⁊ indigentibꝰ largitus est. Cunqꝫ sibi nihil reman
sisset. ꝑ redimendo filio cuiusdam vidue seruum se fecit generis
regis guandaloꝝ. cui ipe predixit mortem soceri. Et ag nitꝰ q̃s
esset. ad suam petitionẽ oẽs sue ciuitatis ciues relaxati sunt ⁊
honustis manibꝰ frumento ex affrica ad ꝓpria redierũt. Scdus ci
bus quem debent pastores ministrare fidelibꝰ est spũalis doctri
na et scia verbi dei. Jere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor me
um. ⁊ pascent vos scia ⁊ doctrina. scia ꝑtinet ad rectam intelli-
gentiam. doctrina vero ad bonam oꝑationem. Sed in rei verita
te frequenter aliq̃ ꝓficiunt̃ pastores ecclesie sic rudes et indocti.
vt magis sit eis opus pasci doctrina et scia. qꝫ vt alios possint
instruere. tales deberent illam sententiã timere. Osee. 4. Quia sci
entiam repulisti. repellã ego et te ne sacerdotio fungaris mihi.
Tercius cibus est sacramentalis. corpus viꝫ et sanguis dñi no
stri ihu xpi. que dispensanda reliquit xps prelatus Mat. 24. fi
delis seruus et prudens quẽ ꝯstituit dñs suꝑ familiam suam. vt
det illis cibum in tpe. D Scdo ꝓbat xpus se esse bonum
pastorem: Bonus pastor aĩam suã. i. vitam suam: dat: ꝑiculis
et morti: ꝑ ouibꝰ suis: ne ꝑeant. hic aũt ꝓbat se bonũ esse pa-
storem cuius bonitas est diligere gregem. nulla vero maior di-
lectionẽ. qꝫ vt aĩam suã ponat quis ꝑ amicis. xpus igit̃ bonus
est pastor. quia ex dilectione sui gregis dedit aĩaꝫ suã. 1. Jo. 3.
In hoc cognouimus caritatem dei. quõ ille ꝑ nobis aĩam suam
posuit. Nota ꝙ pastores ecclesie non solum debent exteri

ora bona ouibꝰ miscditer impendere·sed aīam ꝑ eis ponere·ꝙ si
animā multo magis corpus·Si vero corpus dr̄ ꝑ ouibꝰ trade-
re non est dubiū quin ⁊ tꝑalia·Nam ꝟm ꝙ dic̄ Au·in li·de oui
bus·totū qd̄ est pastoris ⁊ exteriora et interiora ad vtilitatē ē
ouiū·ita ꝙ se totum dr̄ deserere quatenus eis intendat·Si ad sit
igit̄ infirmitas·cum infirmantibꝰ infirmet̄·vrat̄ cuꝫ scandaliza
tis·Si adsit ꝑsecutio fugiat cum ouibꝰ quemadmodū Jere·in
egiptum Eze·in babiloniā cum filiis isrl̄ descenderr̄t·hec oīa di
cit Ber·Item si mors immineat ꝑatum eū esse oꝑtet mortē pa
ti·ne oues dispgant̄ vt dic̄ Gre·quemadmodū bt̄us tho·can-
tuariensis archiep̄s morti se exposuit ꝑ ecclesia·Et amb·ꝑ de
fensione ecclesie rn̄dit impatori·si pr̄imonium meū querit im-
ꝑator inuadere·si corpus occurram vultis in vincula rape·vul
tis in mortē·voluntas est mihi·non ego me vallabo circumfusi
ne ꝓplorꝫ·nec altaria tenebo vitam obsecrans·sed ꝑ altaribꝰ g̃
tius immolabor·Item qd̄ maius est·ita desideret gregis salutē
vt quasi suam non cogitet·vnde moyses rogans deū ꝑ offensa
ꝓpl̄i isrl̄·dicebat deo·aut dimitte eis hanc noxā·aut dele me d̄
li·quem scripsisti Exo·32·Similiter et paulus apostolus cupie
bat anathema fieri·i·supernam maledictionem incurrere vt sal-
uarentur fratres·Nam xp̄s ꝑ nobis vt dicit apostolus male-
dictionem legis sustinuit·quia maledictus erat oīs qui pende-
bat in ligno·Sed istud sc̄torꝫ desiderium magis faciebat eos g̃
tos·Item vt dic̄·Ber·in epl̄a quadā·tanta dr̄ esse dilectio pa
storis adgregē·vt ec̄ ꝑatus sit si expedierit int rare gehennam
ꝑ salute gregis·decantans dn̄o·Si ambulauero in medio vm
bre mortis·non timebo mala ꝛc̄·Nam ec̄ anima xp̄i ad inferna
descendit ꝑ nobis·Ecce igit̄ in quanto caritatis culmine dr̄ pa
stor existē qui substnciā mūdi distribuat qd̄ ē minimū inter oīa
qui afflictis cōmunicet·fugatis adsistat·mortē ꝯtemnat·salutez
ꝓpam ꝑ aliorꝫ exponat salute ⁊ vltimo ec̄ ip̄as inferni penas n̄
timeat·Est aūt sciendū ꝙ ꝑsecutio ecc̄ie aliqn̄ generalis ē·vt
grex dispgat̄·⁊ tūc ad eiꝰ defensionē dr̄ pastor animā suā dare
vt dictū ē·Aliqn̄ v̄o ꝑsecutio ēꝑsonal̄·vbi q̄rit̄ pastor solꝰ·et
tunc oues debent ꝑ pastore animam ponere·ne percusso pasto
re dispergantur oues gregis quemadmoduꝫ dicit Augustinꝰ
6·confe·8·ꝙ dum in ciuitate mediolanensi Justina arriana mr̄
valentiniani regis ꝑsequeretur beatuꝫ Amb·plebs fidelium ex
cubebat in ecclesia ꝑata cuꝫ ep̄o suo mori E Tercio ponit̄ di
stinctio veri pastoris ⁊ mercenarii: mercenariꝰ at̄: merc̄enariꝰ dr̄
Vel quia mercede cōductus est·et est hic simoniacus·vel quia

mercedem sperat. neuter aũt istoꝝ verus est pastor. vnde subdit: Et qui non est pastor: De eo quidem qui simoniace ordinatus est. non est dubium. quia pastor non est. nec potest ministrare vt dr̃. 1. q. 1. Sed de eo qui non est simoniace ordinatus. mercenarius tñ est quia ꝓ comodo terrene substantie ministrat dicendum ꝑm Gre. ꝙ talis merito nomen pastoris ꝑdit. eo ꝙ terrenam substanciã plusq̃ oues diligat: cuius non sunt oues ꝓprie: reuera neutrius istorũ sunt oues ꝓprie sed pocius tꝑale cõmodum cuius intentione sunt in ecclesia: viz lupum venientem: ꝑ lupum dyabolus pt̃ intelligi. Jere. 5. Lupus ad vesꝑaz vastabit eos. quia em̃ dyabolus cecidit a claritate lucis eterne ideo ad vesperã vastare dr̃ Jste lupꝰ venit ad oues vt eas tẽptet. vnde Au. Ecce lupus ouis guttur aꝓphendit. cum dyabolꝰ fideli adulteriũ ꝑsuasit. vel per lupũ pt̃ hereticus intelligi Mat. 2. Attẽdite a falsis ꝓphetis qui veniũt ad vos in vestimẽtis ouium. intrinsecus aũt sunt lupi rapaces. Jtem lupus venit ad gregem vt decipiat ꝑ falsam doctrinã. vl' ꝑ lupum pt̃ intelligi quicunq̃ tyrannꝰ ⁊ ꝑsecutor fidelium Eze. 22. ꝑncipes in medio eius quasi lupi rapientes predã Aduersus oẽs istos lupos bonus pastor ponit aĩam suaz resistẽ temptacõibꝰ demonis. arguendo et increpando vicia. ꝙ si quenq̃ viderit obstinatũ. etiam excomunicat. 2. Thi. 4. Juste. oꝑtune. importũe. argue. obsecra. increpa resistit fallaciis hereticoꝝ. verba ꝑdicando. 2. Thi. 4. Predica verbum opus fac euangeliste. mĩsteriũ tuum imple Resistit ec̃ ꝑsecucõibꝰ maloꝝ orando ⁊ implorando celeste bñficium vñ. Amb. et legit̃ in decretis. 23. q. 8. aduersus gothos. lacrime mee mea arma sunt. talia em̃ munimenta sunt sacerdotis. aliter nec debeo nec possum resistere. Sed audiamꝰ quid in casu isto faciat mercenarius: vidz: eĩ: venientem lupũ ⁊ dimittit oues: lupoꝝ morsibꝰ lacerãdas: et fugit: vt saluet seip̃m dimittit oues damno. ⁊ ip̃e fugit damnũ. Attẽdendũ ꝙ mercenarius aliqñ et si stet corꝑe. aĩo tñ fugit. Esto eĩ ꝙ publicũ timeat increpare et excomunicare. ad vltimum fugit aĩo. licet ꝑsistet corꝑe. Et si ꝯtemnet ꝑdicare veritatem vt elidat errores aut etiã ꝓ grege non obiciat se tyranno. volens ip̃ius captare beniuolentiam. dimittit oues curam eis non impendendo. ⁊ fugit corde ab eis. Cõsiderãda est in h̃ dr̃ia veri pastoris ⁊ mercenarii. verus eĩ pastor fuit saluator nr̃ qui vidẽs in passione sua nõ lupũ vnũ ꝫ mltitudinẽ lupoꝝ veniẽtiũ ꝑmisit se gregi discipl'oꝝ dicẽs quẽ q̃ritꝭ. cũq̃ illi dixer̃t ihm nazarenũ. ipse nõ fugit discipulos relinquens sed ait. Ego sum. Si g̃ me queritis.

sinite hos abire. ¶ Deinde ponit lupi crudelitatem Et lupus rapit·vel in pcm vel in errorem vel in mortem a seruitute Et dispergit oues: Dispgunt oues hinc inde·a sic grex dissipatur·qđ totum euenit eo q oues non habent pastorem: sed mercenariu·Eze.34·dispse sunt oues mee. eo q si esset pastor mercenarius aut fuit qz mercenarius est: Ere. Vtz aliquis sit pastor vel mercenarius veraciter cognosci non pt· si occasio desit necessitatis. tpe em tranquilitatis ita mercenarius sicut verus pastor videtur habere curam gregis·Sed lupus veniens indicabit vtrunq·fugit em mercenarius·qz mercenarius est·nõ em querit nisi mercedem lucri tpalis·ideo fugit ne illud pdat: a non ptinet ad deu de ouib: si quidem fuerit symoniacus nõ est dubium·q non ptinet ad deum de ouib·si vero lucra querat terrena. ptz quia dum solam terrenam querat substiam· nihil est sibi cure de gregis dispersione·dummodo non pdat qđ pncipaliter amat Ere. Secunda pars. ¶

Secundo cum dr. Ego sum Re·ondit qualem habuit xps ouium noticiam·a quatuor facit· pmo em premittit noticiam: Ego sum pastor bonus: non ex accidenti dono·sed essencialiter bonus est vt dicit Ere· sue vero bonitatis rõem assignat ouium noticiam: Et cognosco oues meas: Non respicit ad pilum·z·Thi·z·Nouit dns q sunt eius·Ille vero sole oues sunt xpi·qui vocem eius audiũt credendo doctrine ipius·et eum sequunt·quia sciunt vocem eius·Nota q noticiem ouium pastor debet hre·a inuigilare suo gregi·qz oportet eum reddere rõem deo de ouib sibi commissis Deb·13·Obedite pposito vris·a subia cteris·ipi em semp vigilant quasi rationem reddituri p aiabus vestris· Debet aut pastor pncipaliter vitam et conscientiã subditorz cognoscere. vt distinguat oues ab hedis Prou·zz·Diligenter ag nosce vultum pecoris tui tu osq greges considera·Debet igitur pastor cognoscere. si q sint notorij peccatores·vt eos arguat·pma Thi·5·peccantes coram omnibus argue vt et ceteri timeant. Item debet scire qui sint pupilli.et pauperes in ciuitate vt eis puideat .qui etiam pereant inuriam·vt eis subueniat·Eccle.5·Si pecora tibi sunt attende illis·Sed heu quia multi pastores ecclesie suas oues non cognoscunt: possessiones quidem ecclesie diligenter considerant nõ dit9 sine dimmucõe exigũt·a expẽsas subtili examinacõe perpũtãt vtrz vo aliqs rlicta ppa vroze teneat cuicubimã qlit regat pplus qlit vsat cler9.h n attẽdũtqz ppt animarũ speculatores

ceci facti sunt. Ysa. 56. Ipi pastores ignorauerunt intelligentiā
oēs in viam suam declinauerunt. vnusquisq; ad auaritiam suā
vnde quantū ex eis est. ipi tot aīaꝝ sunt causa dampnationis
quot eis sunt commisse. Recitat autē mgr̄ Otto. q̄ dyabolus
cuidam laico appens in specie hoīs p ipm cuidam epo tales mi
sit salutes. principes tenebraꝝ. pncipibꝰ eccl̄iaꝝ salutem. vr̄am
optamus salutem. quia quot vobis commissi sunt. tot a nobis
curie infernali missi sunt. vnde in signuz veritatis dyabolus lai
cum in facie pcussit. ita q̄ vestigia manus non recesserunt a facie
nisi p aquaz benedictam. Quid igit̄ faciet talis pastor in die no
uissimo. cum dicet̄ quid hec audio de te redde rōnem villicacōis
tue. iam em̄ vlterius non poteris villicare. redde inquam ratio
nem quibꝰ tradidisti bona ecclesie. qualiter dispensasti sacramē
ta dei. qualem habueris curaz de ouibus xp̄i sanguine redemp
tis. tunc paupes clamabunt q̄ fame perierunt. tūc multe oues
lamentabuntur. q̄ eoꝝ causa sunt dampnate. Scd̄o ponitur.
q̄ etiam oues xp̄m agnoscunt: Et cognoscunt me mee: oues
christi ipm agnoscunt noticia fidei. que per dilectionez operat̄
et ideo decipi nō possunt in eo. nec in membris eius. discernit
em̄ pseudo xp̄i et pseudo ꝓphetas. a fructibꝰ inquit eoꝝ cogno-
scetis eos. H Nota q̄ pastor non debet esse psona priua-
ta. sed palam omnibꝰ se debet demonstrare. vt sit lucerna non
sub modio abscondita. sed lucerna ardens exaltata sup candela
brū. cuius lumīe fideles illustrent̄. Mat. 5. Sic luceat lux vr̄a
coram hominibꝰ vt videant vr̄a bona opa. quatenus vita cōuersa
tione et moribꝰ det subditis bonum exempluz. 1. Thi. 4. Esto
exemplū fidelium in v̄bo in cōuersacōe. in caritate. in fide. in ca-
stitate. Igit̄ s̄m q̄ dic̄ Hugo. 2. li. clau. 9. Oues illum pastorez
cognoscunt quem sepe. viderunt p̄sentem. quē subiectis familia
ritas notū. beneficia reddunt amicū. Sed diligēter attendendū
est. q̄ ex quo debent oues ꝓpriū pastorem agnoscere summope
cauendū ē ipi pastoris ipocrisis vitiū vn̄ Amb. in libro d̄ offici
is. forma ec̄ debem9 ceteris. nō solū in ope. s̄z ec̄ in s̄mone. in ca
stitate ac fide q̄les hr̄e volumus. tales sim9. ⁊ q̄lez affectū habe
mus talē apiam9. Itē idē Amb. in suo pastorali. Nō habeat̄ in
ecclesia cathedra sublimior. et cōscientia sacramentis repiat̄ hūili
or. nec locutionez simulemus columbinā. ⁊ mētē hēam9 caninā
nec pcessionem monstremus ouinā. ⁊ ferocitatē hēam9 lupinaz
ꝛc. Tercio regredit̄ xp̄s ad pbandum. q̄ ipe suaꝝ ouiū habeat
noticiam. vbi considerandum est. q̄ vt dicit Au. oues xp̄i sunt
oēs electi. et predestinati in vitam eternam. Cognscere aūt qui

sint predestinati impossibile est nobis. vnde apl'us. Ro. 11. dif
fuse de predestinatiõe disputans tandem de re abscondita sic ter
minat sermonem. O altitudo diuiciaꝝ sapie et scie dei. q̃ incõ=
prehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vie eius. Quis
em̃ cognouit sensuꝫ dñi aut quis ꝯsiliarius eius fuit. Solus at̃
deus nouit hoc secretum. nunc aũt sic est. q̃ xp̃s totam noticiaꝫ
ht̃ dei patris vtpote ex tota scia p̃ris genitus. ita q̃ nihil est in
p̃re qd̃ filium lateat. quemadmodũ p̃r ht̃ totam noticiam filii.
quia nulla est noticia filii que non sit de scia p̃ris. ita vt p̃rem
non lateat aliquid in filio. ꝯsequens igit̃ est. quia oẽs rões cre
ationis ⁊ predestinacõis sunt in p̃re ꝑm ꝓpriam rõnem ꝑncipii
ideo oẽs p̃destinatos nouit filius ac ꝑ hoc cognoscit oues suas
hoc est igit̃ qd̃ dicit: Sic̃ nouit me p̃r: cognoscit aũt p̃r filium
totaliter. qꝛ nihil est in filio. nisi genitũ ex scia p̃ris. vel qd̃ na=
scendo accepit. eodem mõ filius agnoscit p̃rem: Et ego agno
sco p̃rem: ꝯsequens est q̃ filius ouium suaꝝ. i. predestinatoꝝ et
electoꝝ habeat noticiã Jo. 13. Ego scio q̃s elegerim et Ephi.
1. elegit nos in ip̃o añ mundi ꝯstitucõem. J Quarto egre=
dit̃ ad ꝓbandum se esse bonum pastorem. dixerat em̃ q̃ bonus
pastor aĩam suam dat ꝑ ouibꝫ suis. ip̃e vero hoc fecit: Et aĩam
meam pono: non coactus sed sponte. Jo. 10. ptãtem habeo po
nendi aĩaꝫ meam. et ptãtem habeo iteꝝ sumendi eam: ꝑ ouibꝫ
meis: Solis em̃ ouibꝫ xp̃i ꝓficit passio eius. Nota q̃ vt remitte
retur nobis delictum pcti. xp̃s quasi fuit fideiussor humani ge=
neris. tradens aĩam suam ꝑ redemptiõe debiti pcti. Mat. 2°.
Venit filius hoĩs dare aĩam suã redempcõem ꝑ multis. Et hec
fuit magna caritas. qꝛ animã suam tradidit ꝑ nobis. ñ quibus
cunq̃. sed etiam inimicis. Jere. 12. Dedi dilectam animã meam
in manu inimicoꝝ eius. Qd̃ vero excellentissime cõmendat hãc
caritatis gr̃am est. qꝛ etiam ꝑ nobis aĩam suam exposuit morti
Ysa. 53. tradidit in mortem animã suã et cum sceleratis reputa
tus est. hec tanta gr̃a nr̃i fideiussoris nunq̃ debet decidere nobis
amẽte. qꝛ nihil maiꝰ ꝑ nobis facẽ potuit. Eccle. 29. gr̃am fide=
iussoris. ne obliuiscaris. dedit em̃ ꝑ te animã suã ꝛc.

Tercia pars.

Tercio cum dicit̃. Et alias ꝛc. ostenditur q̃ xp̃s disꝑ
sas oues ad vnum reduxit ouile. et tria facit. primo
em̃ asserit se hr̃e alias oues. sed disꝑsas: Et alias o=
ues habeo: p̃destinatos. s. ex gentibꝫ: que non sunt
ex hꝰ ouili: ꝓpl'i iudeoꝝ. p̃destinati quidem erant multi ex genti
bus. qui nõ erant de ouili ꝓpl'i isrl'. sed nondum erant isti vocati

Ac p hoc nondum erant in ouile dñi congregati. Sedo ponitur xpi solutudo in reducendis ouibo: Et illas oportet me adducere hoc q dic oportet hm. Criso. non est necessitatis demonstratiuum sed affirmatiuum eius qd omnino fiet. Nota q xps vt dispsas oues congregaret in vnum quesiuit eas in hoc mundo. clamādo pegrinando. passus est laborem. sudorē famem. sitim. vigilias. molestias plurimas. & tandem etiam ipam mortem Jo. 11. ihus moriturus erat p gentē. s. iudeor. & non tm p gente. sed vt filios dei qui erant dispersi in gentibus scz congregaret in vnum: et vocem meam audient: hoc em mode reducte sunt oues errantes. quia audierunt vocem pastoris. credentes euangelio & obe// dientes fidei. Ysa. 33. Audite qui longe estis. que fecerim. ps. pplus quem non cognoui seruit mihi in auditu auris obediuit mihi. Audientes igit oues errantes vocem ppii pastoris ad eū conuerterunt. 1. Pe. 2. Eratis sicut oues errantes. sed conuersi estis nunc ad pastorem et epm animarū vrārū. L Tercio tangi// tur vnitas ecclesie: Et fiet vnum ouile. qd est ecclesia in vnita// te fidei. Eph. 4. vna fides et vnum baptisma. vnde nō est istud ouile iudaicum vel gentile. licet in ipso congregentur iudei et gē// tiles. sed est ouile christi. vbi non est distinctio iudei et gentilis Et vnus pastor est xps. Eze. 34. Suscitabo sup pecora mea pa// storem vnū qui pascat ea &. 37. Seruus meus dauid erit rex su// per eos et pastor vnus erit oīm eor. Nota q pastores ecclesie multas habent oues. que non sunt de suo ouili. ois viz pecca// tor licz numero cōputetur infra oues ouilis pastoris. merito tm non est de ouili ecclesie. sed de ouili infernali. Nam etiā dya bolus suum hr ouile. de quo dicit ps. Sicut oues in inferno po// siti sunt &c. Istas oues debet bonus pastor reducere. predicando admonendo. & certando ad penitentiam. Sed de quibusdam ne// gligentibo conqrit dns. Eze. 34. Dicens. ve pastoribo israhel. qui gregem meum non pascebatis. qd infirmū fuit nō consolda// stis et qd egrotū non sanastis. qd fractum erat nō alligastis. & qd abiectum erat non reduxistis. et qd perierat non quesistis. sed cum austeritate imperabatis eis. et cum potentia et infra. hoc dicit dns. Ecce ego ipe sup pastores requiram gregez meū de manu eor. Si vero pastor errantes ad penitentiam reduxerit tunc non erunt in ecclesia sua duo ouiliae ecclesiasticum scz & in// fernale. Nec duo pastores epus scz et dyabolus. Sed fiet vnū ouile et vnus pastor. p quo ope vt dicit. 1. Pe. 5. Cum appa// ruerit princeps pastor. pastores ecclesie capient immarcessibi// lem glorie coronam &c.

Dominica tercia post pasca ser. .xliiii.

Modicum et iam non videbitis me. ⁊ iterꝫ modicū
ꝛc. Jo. 16. Sapientū vulgare est. qꝛ non est hō q̄
aduersa sustinere non pt̄. ideo seluator nr̄ volens
suos discipl̄os esse viriles. p̄muniuit eos aduer-
sus tristicia que passuri erāt ꝓpt̄ sui absentiā. mū
do eos ꝑsequente. ostendens tristicie breuitatez. ⁊ ꝓmittēs gau
duim eternaliter duratuꝝ. de quibꝰ in p̄nti agit̄ euangelio. qd̄
in tres ꝑtes diuidit̄. In quaꝝ p̄ma xp̄s denunciat futuroꝝ euē
tum tribulacōis ⁊ leticie. In scd̄a soluit discipuloꝝ dubiū ob-
scure sn̄ie ibi: Cognouit aūt ih̄us ꝛc. In tercia adducit dictoꝝ
exemplū rōne intelligentie. ibi. Mulier cum parit ꝛc. A
Circa p̄mū tria facit. p̄mo prediat discipl̄is. licz verbis obscu-
ris sue passionis ⁊ resurrectionis atq̄ ascensionis temp⁹ instare
vn̄ oriebat̄ discipl̄is materia tribulacōis ⁊ leticie. dic̄ g̃ denūci-
ans tempus sue passionis: modicū. s. erit tēpus: ⁊ iā instat in q̄
non videbitis me: modicū quidē fuit temp⁹ in quo apl̄i nō vi-
derunt xp̄m. triduū viz mortis eius. sed visū est apl̄is illud tē-
pus satis longū. Ysa. 54. Loquit̄ deus pr̄ ad filiū. ad punctū ī
modico dereliq̄ te. visus est em̄ derelict⁹ dei fili⁹ in cruce. vn̄ cla-
mauit. deus de⁹ meus vt q̄d dereliquisti me. Deinde sue resurre
ctionis denunciat tempus: Et iterꝫ modicū: erit tēpus: ⁊ vide-
bitis me: cū a mortuis resurrexero. vere modicū fuit illud tēpus
qꝛ solum diebꝰ. 40. visus est ab apl̄is p⁹ resurrectionē. vt dr̄.
Actu. 1. Et qꝛ eisdem diebꝰ non frequent̄. sed ceteris tm̄ vicibꝰ
illis apꝑuit. Et qꝛ cum eis apꝑebat non multū stabat cū eis. ꝫ
cito absentabat se ab illis. Et qꝛ q̄uis si xp̄s multū cū apl̄is fuis-
set. modicū tn̄ videbat̄ eis ꝓpter desiderium et delectacōem ma-
nendi cū eo B Deinde vltimo suam annuciat ascensionē
quia vado ad patrem. Jo. 16. nūc vado ad eum qui misit me iō
em̄ xp̄s modico tempe fuit mortuus. Ideo etiam modico tempo-
re post resurrectionem fuit cum discipulis. qꝛ certe itur⁹ erat ad
pr̄em ascendēs in celū Jo. 13. Sciens ih̄us q̄ venit hora eius ho-
ra viz mortis ⁊ resurrectionis. h̄ iō certe vt trāseat ex h̄ mundo
ad pr̄ez Circa modicum tempus mortis xp̄i duplex cadit q̄stio
p̄ma quare xp̄s suam resurrexionem non distulit vsq̄ ad resur
rectionem comunē oīm in fine mūdi. dicendū q̄ h̄ fecit ꝓpter sex
causas. Prima quia non fuisset decens eum manere mortuum
tanto tempore. Tum ratione puritatis corporis sui. Tum ratio-
ne sanctitatis eius p̄s. Nō dabis sanctum tuū vidē corrupcōez

Scda causa est quia non fuisset ꝙueniens vt xps aliquod damnum reportaret ex beneficio redemptois humano generi collato in morte sua. Si vero resurrectio ipius fuisz dilata vsq; ad finem mundi. longum damnū siue longā impfectionē sustinuisz xps. sepacōem viz aie a corpe. Tercio quō non erat expediēs xps em̄ licz fuerit sine pcō penas tn̄ pcti dispensatiue p nobis assumpsit a solas illas penas assūpsit. que pficerent ad nra peccata delenda. 1. Pe. 2. pcā nra. 1. pena pcuz nroz ipse ptulit in corpe suo sup lignum. vnā vero pcti pena maxima ē mors quam xps assumpsit. qz erat nobis expediens ad salutem. Jo. 21. Expedit vt vnus hō moriat̄ p ppło et non tota gens peat mortem igit̄ xps assūpsit. qz nobis expediebat q; vero ipe maneret mortuus vsq; ad diem iudicii nihil erat nobis vtile a iō hanc penā portare non debuit. Quarta qz fides non fuisset. si eī xps ita mortuus fuisset. q; tn̄ non resurrexisset piisse fides. nemo em̄ credidisset eū esse dei filium. aut natū de vgine. aut hūa ni generis redemptorem. ante em̄ q; resurgeret in sola bt̄a vgine fides remanserat. vñ duo discipli euntes in emaus quibo nō dum astabat de resurrectiōe. dicēbāt q; ante mortē xpi sperāt eum esse redemptuz isrl̄. quasi vltrius hoc non sperantes. ex q̄ mortuus erat. ꝓpter hoc dr̄. 1. Cor. 15. Si xps nō resurrexit vana est fides nostra. Quinta qz oēm effectū optat̄ p existere i causa sua vt dic̄ Dyo. li. de di. no. vtute aūt xpi fiet resurrectio in nouissimo die Jo. 6. oīs qui vidit filiū a credit in eū ht̄ vitam eternā. a ego resuscitabo eū in nouissimo die. vñ optuit p̄ existere resurrectionē in xpo. ad hoc vt ipe alios suscitaret. Sexta qz xps iudicaturus est oēs resurgentes. Actu. 10. ipe a stitutus est iudex vnoz a mortuuoz. Judicabit aūt oēs in forma hūana Jo. 5. ptātem dedit ei iudiciū facē. qz filio hoīs ē a iō tanq; iudex resurgentiū debuit resurgēdo ceteros p̄uenire ¶ Scda questio ē q̄re xps sic suā resurrectōez accellerauit. vt die tercia resurgeret dicendū q; xps suā accellerauit resurrectionē ꝓp̄t q̄tuor primo quidem ad conprobandam veritatem sue mortis. dictum est enim. supra q; mori christum ita fuit nobis expediens q; tn̄ pmanē eū mortuū longo tpe ad nihil erat nobis vtile. nisi forte vt longeuitas tpis p̄beret fidē mort̄ ei9. Si igit̄ xps r̄surrexisset añ tercia diē. forte credidisz aliq; eū nō ve fuisse mortuū ac p hoc nō ve r̄surrexisse. Tercia vo dies sufficiēs erat argumentū vere mort̄ manē aūt vlt̄ tercia diē mortuū erat superfluū iō nec añnec p9. hz tercia r̄surgē debuit. Scdo ad pbanā resurrectionis vitatē exigit eī vitas r̄surrectiōis vt idē nūo r̄sugat q; mor

tu9 ē. qñ g̃ adhuc recēs erat memoria xp̄i ⁊ mortis ei9 ī mētib9 discipl'oꝝ ip̄e resurgere debuit. qd̄ erat adhuc in tercia die. qꝛ si decidisset a recenti memoria eoꝝ forte non putassent eum esse xp̄m cū resurrexisset. sed aliū ei similem. Tercio añq̄ apl'i dispergerent. et iret vnusq̄sq̄ ad ꝓpa. qꝛ tunc coram oib9 non potuisset se manifestare. Q̄rto vt plangentes et gemētes discipl'os cōsolaret. p̄s. ꝓpter miseriā mopum ⁊ gemitū pauꝑum nūc exurgam dicit dn̄s. Eccle. 48. Cōsolat9 est lugentes in syon vsq̄ in sempiternū. D Circa modicum tp̄is appitionis xp̄i resurgentis tria querunt. p̄mo q̄re solum dieb9 q̄draginta discipl'is appuit. dicendū q̄ tot dies sufficiebant ad ꝓbandum q̄ vere resurrexerat. q̄draginta em̄ horis xp̄s fuit mortuus. s. ab hora nona diei veneris vsq̄ ad p̄mā die dn̄ica. qꝛ vero difficile erat credere eum resurrexisse. iō ꝑ qualibet hora mortis sue voluit esse diem vnū sue resurrectionis vt viuus crederet. Actu. 1. p̄buit se ip̄m viuū apl'is post passionem suā ꝑ dies q̄draginta appens eis. Scd̄o querit quare eisdem dieb9 non ꝯtinue cū apl'is xp̄s fuerit ꝯuersatus. sed ceteris tm̄ horis illis appuit dicendū. q̄ hoc ideo ne crederent apl'i q̄ mortalē adhuc h̄ret vitā ⁊ deberet eis ꝯuiuere sic̄ ante passionē. Tercio querit q̄re modice tp̄e stabat cum eis qñ illis appebat. dicendū q̄ iō vt magis attenderet in amorē suum quemadmodū delectabile magis desideramus. qd̄ modice gustatuꝫ statim subtrahit. vnde duo discipl'i euntes in emaus cum ab eis disparuisset xp̄s. dixer̄t adinuicem. Nonne cor nr̄m ardēs erat in nobis ꝛc. Licet aūt discipl'i modica hora viderint xp̄m. istud tñ modicū p̄ualebat cunctis delectacōib9 seculi. p̄s. Melius est modicum iusto sup̄ diuitias pc̄toꝝ multas E Nota q̄ p̄missa verba dn̄i modicū: ⁊ iam nō videbitis me ⁊ iteꝝ modicum ⁊ videbitis me. possunt aliter exponi. Exposita em̄ sunt hoc mō. qꝛ ꝑ primum modicū intelligit tempus mortis xp̄i in quo apl'i nō vider̄t xp̄m. ꝑ ꝟm vero modicū intelligit tempus quadraginta dieꝝ post resurrectionem. in quo apl'i viderunt xp̄m. Sed ꝟm Be. aliter exponunt. quia ꝑ p̄mum modicum intelligit tempus ex quo xp̄s hec verba dixit discipulis. vsq̄ in eam horā q̄ tentus est. qd̄ reuera modicuꝫ fuit. quia ista verba dixit xp̄s in vltima cena. ⁊ in ip̄a nocte captus est. et nō vider̄t eum apl'i. Sed iteꝝ post aliud modicum post tres dies mortis sue vider̄t xp̄m apl'i. Dic̄ g̃ modicuꝫ tempus est vsq̄q̄ et iam post illud modicum non videbitis me. Jo. 13. filioli adhuc modicū vobiscū sum. 2. Jo. 14. adhuc modicum et mund9 iam me non videt. et iteꝝ modicū erit tempus. quia triū dieꝝ

tantum post quos et videbitis me resurgentem a mortuis. pos
sunt vlterius dicta verba tercio mō exponi. ꝓut infra dicet̄ i. z.
ꝑte euangelii. Scdo ponit̄ discipl'oꝝ dubitatio: dixer̄t ḡ ex di
scipulis eius adinuicē: non qd̄ oēs sed aliqui ex eis: quid est h̄
.i. quid vult significare hoc: ꝙ dicit nobis modicū et non vide=
bitis me. ⁊ iterꝝ modicū et videbitis me. qꝛ vado ad pr̄em: hec
em̄ verba obscura erāt anceq̄ essent īpleta. cui⁹ obscuritatis ꝟm
Cri. duplex erat causa. vna qꝛ tristicia mortis xp̄i amouebat in
telligentiam a mente discipl'oꝝ. Altera qꝛ videbat̄ xp̄s impli=
care ꝯtraria. si em̄ visuri erāt eum quō dixit. vado ad pr̄em. Si
vero ad pr̄ez erat iturus. quō dicit videbitis me. Tercio ponit̄
illud in quo erat tota difficultas dubitacōis apl'oꝝ. dicebāt ḡ
quid est hoc qd̄ dic̄ nobis modicū. i. quid intelligit ꝑ modicum:
nescim⁹ quid loquit̄: suam ꝓfitentur impitiam qua ꝓpter me=
ruerunt doceri a xp̄o. Secunda pars ¶

Ecundo cum dr̄. Cognouit aūt. Soluit xp̄s discipu
loꝝ dubuim obscure sentencie. et tria facit. Primo re
petit xp̄s dubitacōez eoꝝ vt melius soluat: Cogno
uit aūt ih̄us quia volebant eū interrogare. tāq̄ ma
gistꝝ. Solus deus est qui nr̄as ꝯgnoscit voluntates. Et facili⁹
potest sciri quid cogitet intellect⁹. q̄ quid velit affectus: Et di=
xit eis de quo queritis inter vos: nec tn̄ vllus vr̄m scit rn̄dere
qꝛ dixi: vobis: modicū et non videbitis me. ⁊ iterꝝ modicū et
vidobitis me: Considerandū est ad euidenciam solucōis quam
xp̄s dedit. ꝙ ista verba alio mō exponi possūt ꝟm. Au. ꝑter du
os modos supius dictos. hoc scz mō. modicū tp̄is supest. s. vs=
q̄ ad ascensionē. ⁊ etiā tunc iā non videbitis me. qꝛ ex q̄ xp̄us
ascendit in celum. non vider̄t eum apl'i. et iterꝝ modicū tēpus
erit. vita scz vniuscuiusq̄ apl'oꝝ. vita eī pn̄s modica est. ⁊ p⁹
istud modicū videbitis me in regno celoꝝ. Ysa. regez in decore
suo videbūt. ex quo em̄ xp̄s ista verba dixit apl'is modicū erat
tp̄is. et ex tunc non erant eū visuri. quādiu manebant carne
mortali. Sed qꝛ tempus vite hoīs modicū erat iō post istud mo
dicum vider̄t eum in celo. qd̄ totum ꝯtingit ꝓpter id qd̄ sequit̄
qꝛ vado ad pr̄em. quia cum die quadragesimo ascensurus erat
ad pr̄ez. iō post modicū eū non erant visuri. Item ꝓpter hoc idē
quia iuerat ad pr̄ez. iō post modicū vite pn̄tis visuri erāt ip̄m
in regno celoꝝ. Istam aūt exposicōem satis innuit dn̄s in hys
que secunt̄ dicens apl'us debere plangere et tristari in modico
vite pn̄tis. ad modum mulieris ꝑientis sed post ea gauisi sunt
eterno gaudio. ¶ Nota quia in rei veritate modicum ē

tempus vite hoīs · ⁊ ip̄m modicum intransitu est · Jac. 4 · Que
em̄ est vita vr̄a · vaporē ad modicū parēs. ⁊ deinceps extermi
nabit̄ · vita em̄ nr̄a ad plus est centum annoꝝ · licꝫ pauci tn̄ vi
uant · et tn̄ centum anni respectu eternitatis minus sunt q̄ gut
ta aque respectu maris · aut callulus respectu arene. aut momē
tum respectu tp̄is · Eccle · 18. Numerus ānoꝝ vite hoīm vt mlt
tum centum anni. quasi gutte aque maris deputati sunt. ⁊ sicut
calculus arene · sic exigui anni in die eui · Voluit aūt deꝰ vt mo
dicum eēt tempus vite hoīs. p̄mo quidem vt hoīes vitaꝫ p̄ntēꝫ
ꝯtemnerent ⁊ celestē p̄mam desiderarent · qm̄ vt dr̄ in phīcis ·
qd̄ modicū est ꝑ nihilo accipit intellectus · vere nihil est tempus
vite p̄ntis. Job · 2 · Nihil em̄ sunt dies mei · ⁊ p̄s · que ꝑ nihilo
habent̄ eoꝝ anni erunt · sed aliq̄ ac si vita p̄ns esset magni pre
cii ꝓcurent sibi in hoc mundo eternitatem congregando diuitias
appetendo dignitates · ⁊ palatia edificando · ac si nunq̄ eēnt mo
rituri · isti tales cum deberent ꝯtemnere qd̄ nihil est in p̄nti · ⁊ ap
petere eternitatem celestis vite · ꝯtrarium faciunt qꝛ ꝑ nihilo ha
bent terram desiderabilem · Sed audiamus quē habeant fructū
de multis diuiciis quas ꝯgregant. Deu · 28 · Sementem multā
iaces et modicum ꝯgregabis · Scd̄o modicū est vite p̄ntis vt il
lud totum ad opus dei hoīes expendant. si eī longa esset vita
nr̄a · forte tederet aliquos diu bene opari. nunc vero breuis est.
et iō tota deo tribuat̄ · qꝛ vt dr̄ · Lu · 16. qui in modico tp̄e ini-
quus ē. nō est dubiū ꝙ in maiori tp̄e esset iniquus · Tercio vi
ta p̄ns modicum est · vt hoīes citius ip̄ius vite ꝑicula et temp-
tamenta euadant · tota em̄ vita p̄ns tamptationibꝰ · ꝑiculis. et
aduersitatibꝰ exposita est · Tendit em̄ dyabolus laqueos temp
tationum quasi in om̄i creatura · ⁊ qd̄ magis ꝓuocat dyabolū
ad temptandum est · qꝛ scit ꝙ modicū est tempus vite nr̄e · ⁊ ꝙ
cito euadimus manus eius. Apo. 12 · Ve terre et mari. qꝛ descē
dit dyabolus ad vos · habens iram magnam · sciens ꝙ modicū
tempus ht̄ · bonum est igit̄ homini · vt modica sit vita eius · dif-
ficile em̄ esset euadere temptationes · si longo viueret tp̄e quē-
admodum difficile est diu ꝑsistere in cogitatione temptationis
quin aīmꝰ ꝯsentiat Sap̄ · 4 · Raptus est ne malitia immutaret
intellectum eius ꝛc̄. Quarto voluit deus modicam esse vitam p̄
sentem vt hoīes cito ad se reduceret · sic em̄ eos diligit vt diu si
ne eis esse nolit · Jo · 12 · pr̄ quos dedisti mihi volo vbi sum ego
et illi sint mecū. Quinto voluit deus modicū esse tempus vite ·
vt hoīes modicū laborarent. ne deficerent · et tn̄ modico labori
multum p̄mium tribueret · Eccle · 5 · Modicum laboraui ⁊ īueni

mihi multam requiem · vere labor est modicus · qr non sunt cō-
digne passiones hius tpis modici ad futuram glriam ꝛc. Ro.
8. H Scdo ponit responsio et quid sit dictū · modicū et non
videbitis me · et iterꝫ modicum et videbitis me · nō declarauit
in ipis verbis sed in eo ꝙ futurum erat ex absentia · et iterꝫ ex p̄
sentia xpi · Ex absentia em̄ passuri erāt apli tristiciā · ex p̄ntia ve
ro gaudiū hoc est igit qd dic̄: Amen amē dico vobis · i · vere ve
re dico vobis · que geminatio iuramenti infallibilitatem rei sig-
nificat: quia plorabitis et flebitis vos: hoc ideo qr modicum ⁊
non videbitis me in triduo mortis mee · Est aūt differentia int̄
plorare et flere · ille em̄ flet cui lacrime ab oculis fluunt · sed ille
plorat qui etiā ex ore plangendo vocem emittit · non est aūt du
bium quin apli planxerint in triduo mortis · quo eum non vide
runt · Mar · 16 · dr̄ · ꝙ Maria magdalena nunciauit xpi resurre
ctionem lugentibꝫ et flentibꝫ discipl̄is: mundus aūt gaudebit
gauisus est mundus de morte xpi · homines viz mundani a qui
bus fuit occisus · qui gaudent cum male fecerint · et exultant ī re
bus pessimis: vos aūt ꝯtristabimini: tristes em̄ erant apli d̄ ne
ce sui dn̄i · Jo. 16 · quia hec locutus sum vobis me · s · moriturum
tristicia impleuit cor vr̄m · nec mirꝫ si tristes erant · qr ablatus
eis erat ꝯsolator. Sed tristicia vr̄a vertet̄ in gaudium: qn̄ iterꝫ
modicum ⁊ videbitis me a mortuis resurgentem. Jo. 24 · Gaui
si sunt discipuli viso dn̄o · Hest. 9 · Luctus atqꝫ tristicia in hyla
ritatem et gaudium ꝯuerse sunt. J Nota ꝙ licꝫ modicuꝫ
sit tēpus vite p̄ntis · cum fletu tn̄ ⁊ ploratu ꝑtranseunt illud fi-
deles hoīes · quia sunt ꝑegrinantes a xp̄o · et nondum sibi con-
iuncti p̄mo quidem plorant qr a lumine celesti tru si sunt in hāc
vallem miserie et tenebraꝝ pc̄to p̄moꝝ parentum · Tre. 1 · Plo
rans plorauit in nocte · in qua sunt tenebre ꝓpter quam causam
oēs qui nascunt̄ in hanc vitam plorantes eaꝫ ingrediunt̄ · Sap.
7 · Primam vocem similem oībꝫ emisi plorans · Item flent recor
datione celestis patrie · a qua sunt adhuc exules · p̄s Sup̄ flumi
na babilonis illic sedimus et fleuimus · dum recordaremur tui
syon · Item fleuit ꝓpter ꝓlongationem presentis vite · vnde re-
tardantur a glia · 2 · Re · 15 · Dauid ascendebat cliuum oliuaꝝ
scandens et flens operto capite · et nudis pedibꝫ incedens · ascē
dunt eī viri sc̄ti cliuū oliuaꝝ · montē · s · celestis ascensionis · in q̄
plantate sunt oliue sc̄ti viz eterne viriditatis · et ascendūt scan
dendo d̄ virtute in virtutē · flentes tn̄ qr sunt in valle lacrimaꝝ
nimio tp̄e · Item flent ec̄ ex corde pro commissis pc̄tis · Joh. 2 ·
Conuertimini ad dn̄m · in toto corde vr̄o · in ieiunio · fletu · et

planctu. et scindite corda vestra. et non vestimenta vr̄a. Prete
rea flent ꝓpter bona spiritualia ꝑdita. Gen. 29. d̄ esau legit̄ q
eiulatu magno fleuit ante. Isaac ꝓ ꝑditis bonis primo genitu
re. flent etiā ꝓ afflictione ꝓximoꝝ. Job. 3. Flebam quondā su
ꝑ eo qꝛ afflictus erat et ꝯpaciebat̄ aīa mea paupi. Plorant de
niq; ꝑsecucōes ecclesie. Jere. 13. plorans plorabit. et deducet
oculus meus lacrimā. quia captus est grex dn̄i plorant ec̄ ꝑdi
tionem et pc̄ta multorum. Eccl'. 22. Suꝑ mortuum plora. defe
cit em̄ lux eius. et suꝑ fatuum plora. Defecit enim sensus eius.
Jere. 9. Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontē la-
maruꝫ et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. plo
rant etiaꝫ qui in tantis tristiciis adhuc distant a ꝯsulatoē xp̄o
Tre. 1. Idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquam.
qꝛ a longe factus est a me ꝯsolator. ꝯuertens aīam meam. flēt
etiā orando vt ab oīb9 dictis miseriis liberent̄. scientes q oratio
lacrimosa exaudit̄. p̄s. Exaudiuit dn̄s vocem fletus mei ꝛc.
R Sꝫ est sciendūq dūsic tristant̄ sancti viri mundus tn̄ gau
det et exultat. gaudent quippe mundi amatores in cōmessatio
nibus et ebrietatibus. Ysa. 25. Ecce gaudium et leticia occide
re vitulos et iugulare arietes. comedere carnes. ⁊ bibere vinū
In quoꝝ ꝑsona dicitur. Eccl'es. 8. laudaui ego leticiam q nō
esset homini bonū sub sole. nisi q comederet ⁊ biberet atq; gau
deret. Gaudiuꝫ etiaꝫ eoꝝ est in cubilibus ⁊ ī pudiciciis. Judi.
15. omnes populi gaudebant cū mulieribus ⁊ virginib9 Eoꝝ
etiam gaudiuꝫ est in sonis et melodiis. Job. 21. tenent timpa
num et cytharam et gaudent ad sonum organi. ducunt in
bonis dies suos. et in pūcto ad inferna descendunt. Eoꝝ etiā
gaudium est in solaciis et vanitatib9 sicut in choreis istrionib9
et fabulis atq; nouis Ezech. 35. plausisti manu et percusisti pe
de. et gauisa es cum toto affectu. gaudium deniq; eoꝝ est in ra
pinis auferendo bona proximoꝝ Ysa. 32. gaudium onagroꝝ
pascua gregū. in hoc eniꝫ gaudent vt depascant̄. greges pau
perū. pauperes enim sunt cibus et preda diuuituꝫ. Gaudium
etiaꝫ eoꝝ est de infortunis et aduersitatib9 alioꝝ Isti sūt qui
gaudent in iniquitate. vt dicit̄ Eccle. 19. gaudiū igit̄ mundi ē
tale sic falsum. sic vanum. sic īiquum. est eī simile gaudio pue
roꝝ qui pocius gaudent accipere pomuꝫ q̄ auꝝ. Et est simile
gaudio freneticoꝝ qui gaudent ī suis fantasiis Et est simile ir
rationabiliū animaliū. que gaudent poti9 esset in fimo q̄ in se
rico. tale gaudiuꝫ quia est sicut fum9 deficiet cito Job. 20. laus
impiorū breuis et gaudium ypocrite ad instar puncti. Jac. 4.

Risus vester in luctum conuertatur. et gaudium in merorem.
L Sancti vero qui non querunt gaudia pñtis vite. gaudebũt in celestibꝫ. ꝓmo quidem de visione claritatis vultus dei. ps. letificabis eũ in gaudio cũ vultu tuo. Et itez adiplebis me leticia cũ vultu tuo. delectacões in dextra tua vsq; in finem. Item gaudebunt qz euaserit vite pñtis miserias ꝑ quibꝫ plorabant. ps. Conuertisti planctũ meum in gaudium mihi. circidisti saccũ meũ. a circumdedisti me leticia. Item gaudebũt qz vicerunt inimicos humani generis. carnem. mundũ. demonia. z. Pharaonem. Reuersi sunt in irrm cum leticia magna. eo q; dedisset eis dñs gaudium de inimicis suis. Itez gaudebunt de conuersione pcꝛoꝝ. Lu. 15. Gaudium erit in celo sup vno pcꝛore penitenciã agente. Item gaudebit vnusq;sq; de beatitudine a gaudio alterius. 1. Cor. 12. Si gliat vnum membꝛ gaudebunt oia membra sic igit gaudent sancti. et hoc gaudium eoꝝ non est momentaneum sed eternũ. Isa. 51. Qui redempti sunt a dño reuertentur et venient in syon laudantes. leticia sempiterna sup capita eoꝝ Gaudium et exultacõem tenebũt ꝛc. Tercia pars. Mz

Ercio cum dicit. Mulier cum parit: adducit cõgruũ dictoꝝ exemplũ. a duo facit. ꝓmo namq; ꝓponit similitudinem muleris pientis: mulier cũ parit tristitiam hr̃: nullum em̃ aial tm̃ dolet in partu sicut mulier. put dr̃ li°. de generacõe aialium. Quia venit hora eius: hora viz q̃ eã pati oportet: Cũ aũt pepit puerꝫ: maius gaudium ẽ de puero. quaz de puella: iam non memmit pressure: doloris: ꝓpter gaudium. qz natus est hõ in mundũ: dr̃ mulier non recordari pressure. qz actu non cõsiderat de ea. a si cõsiderat. non tñ cum tristicia. iõ vere non memmit. quia maiꝰ est gaudiũ d̃ nato puero q̃ fuerit tristicia in ptu. Sc̃do similitudinẽ applicat ad ꝓpositũ: Et vos igit. nunc quidem: tpe presentis vite. qd̃ quidem tempꝰ recte nunc dr̃. qz cpatũ ad eternitatẽ est sic momentum et mslãs. qd̃ est breuissimum: tristiciã habetis: ad modum mulieris parientis. qz isto modico tpe non videbitis me: itez aũt videbo vos. 1. ꝑm Alchimũ me vobis visibilem demõstrabo itez igit modicũ et videbitis me resurgentem a mortuis. et in regno celoꝝ: a gaudebit cor vr̃m: sic muher gaudet nato puero nec hoc gaudium erit sensibile quale est gaudiũ peccatoꝝ. a peccato. nec erit gaudium imaginariũ. quale ẽ dormientiũ. nec rursus erit gaudium fantasticum q̃le est gaudium stultoꝝ. ꝛ erit gaudium cordis intelligibile. s. spũale quale est gaudium ãgeloꝝ N Et gaudium vr̃m nemo tollet a vobis: stabile igit

et ꝑpetuum erit istud gaudium. qꝛ nec hō. nec angelus. sed nec ipse deus tollet illud a sctis. Job. 36. Nō auffert a iusto oculos suos. et reges in solio collocat impetuum. Et illic eriguntur. Nota qꝛ ista eccia et tota fideliū ꝯgregatio mulieri parienti cōpatur. nō quidem rōne sexus quo vita ꝑm carnē intelligit. sed rōne fecunditatis. nō em̄ viri sancti sūt steriles sed fecūdi. Deu. 7. Non erit apud te sterilis vtriusqꝫ sexus. Can. 4. Ascenderūt de lauacro oēs gemellis fetibus. et sterilis non est in eis. ꝑiunt aūt triplicem fructū. s. scte opacōis suscipientes em̄ seminaria v̄bi celestis. ꝯcipiunt virtute spūssancti desideria sancta. ⁊ tandeꝫ verbo ⁊ ope fructifi cāt exterius v̄bo quidē. Prou. 10. Os iusti ꝑturiet sapiam. Ope vero. Can. 7. Videamus si floruit vinea. si flores fructus ꝑturiūt. Item quidā fidelium sancte eccie ita sūt ꝑfecti vt nouellos filios xp̄o ꝑiant spūaliter ꝑ veram doctrinaꝫ et exemplo sancte opationis. de quoꝝ nūero fuit apl'us. Gal. 4. Filioli mei quos iteꝝ ꝑturio donec xp̄us formet̄ in vobis. 1. Cor. 4. In xp̄o ihu ꝑ euangelium ego vos genui. de numero istoꝝ etiā fuit mr̄ beati Au. de qua dr̄ ꝙ maiori solicitudine ꝑiebat eū spū q̄ꝫ carne peperat quottidie lacrimas. quottidie elemosinas. quottidie gemitus ꝓ eo fundens ad dn̄m. Iteꝫ viri sācti i tota vita pn̄ti dolores sentiūt mulieris ꝑientis qꝛ multis p̄munt̄ aduersitatibꝰ. Jo. 16. In mundo pressuram habebitis. tota em̄ vita pn̄s est quasi hora ꝑientis. Ro. 8. Omīs creatura. i. hō ingemiscit et ꝑturit vsqꝫ adhuc. Sed tandem in fine istius hore viri sancti pariunt cū ex hoc mundo transeunt. qꝛ eī quidā ꝑtus est cum aīa exiit a corpe vnde sanctoꝝ transit9 ꝑm Bedā Natalitia appellant̄. Cum vero hō nouus natus est in celo. tm̄ est gaudium vt non sit memoria passionū p̄cedentiū. Non erūt quidem in memoria ita ꝙ dolore afficiant: recordabunt̄ em̄ sācti tribulationū quas passi sunt. sed cum gaudio Isa. 67. Obliuiōi tradite sunt priores āgustie. ⁊ abscondite sunt ab ocul' vr̄is. Ecce ego dn̄s creo celos nouos. et terram nouam. ⁊ non erunt in memoria p̄ora ⁊ non ascendunt sup̄ cor ꝫ gaudebitis ⁊ exultabitis vsqꝫ in sempiternum. Prima pars.

Dn̄ica quarta. post pasca ser. xlv

Ado ad eum qui me misit ꝛc. Jo. 16. Duo sūt vt dicit̄ in rethoricis ad que hoīes maxime efficiunt̄ ad amicos. s. dilectione et ad īimicos odio. queꝫ affectum saluator nr̄ recessurus a discipl'is demōstrauit. ꝓmittens aduentū spūssancti q̄ suos inimicos arguerat. et amicos spūali intelligentia instrueret. de quibꝰ

agitur in pñti euangelio · qđ in tres ꝑtes diuidit̄ · ꝑmo qꝛ apl'i tristes erant de recessu. iō eis ꝓmittit̄ sanctispūs ꝯsolatio · Scđo vero · qꝛ hoīes mundi xp̄m non recepert̄ · iō predicat̄ ipsius mūdi reprehensio · ibi: Et cū venerit ille: Tercio aūt quia discipl'i verba xp̄i cōprehendere non poterant · iō adducit̄ sanctispūs instructio · ibi: adhuc multa: Circa ꝑmum tria tangunt̄ · ꝑmo nāq; saluator denunciat apl'is suum recessum: Vado: in pñti · quia iam agebat̄ de passione sua cum ista verba dixit. Exierat eī iudas de cenaculo · ⁊ tractabat cum iudeis · vt traderet eum illis · et ip̄e xp̄s post modicum tp̄is tentus fuit: ad eum · i. ad deū patrem: qui misit me: missio filii fuit ip̄ius incarnacio Gal': 4 · At vbi venit plenitudo tp̄is misit deus filium suum sc̄tm ex muliere B Nota ꝙ triplici via saluator nr̄ rediit ad pr̄em. s. passionis · resurrectionis · ⁊ ascensionis · via passionis fuit tristis et amara plena doloribꝰ. Mar · 14 · Cepit xp̄s pauere et tedere et dixit discipl'is suis · tristis est aīa mea vsq; ad mortez · via resurrectionis fuit dulcis ⁊ iocunda plena leticiis. p̄s. Letatū est cor meum ⁊ exultauit lingua mea · insup̄ et caro mea requiescet in spe · qm̄ non dereliquis aīam meam in inferno ꝛc. Notas misecisti vias vite · via ascensionis fuit mira et gl'iosa plena deliciis · p̄s · Admirabile est nomē tuum in vniuersa terra · qm̄ eleuata est ꝛc · Sed dubium est hic quō xp̄s potuerit ire ad dn̄m · videt̄ em̄ ꝙ nemo vadit nisi ad eum cū quo non est et a qno distat. xp̄s aūt non distabat a pr̄e localiter · hoc enim mō ec̄ nulla creatura distat a deo · Item nec distat in natura · ymmo rōne veritatis nature pr̄ est in filio · ⁊ filius in pr̄e vt dic̄ Illari9 · Itē nec natura humanitatis distabat a deo ꝑ gr̄am · qꝛ aīa xp̄i semper fuit plena gr̄a et gl'ia · videt̄ igit̄ ꝙ xp̄s nec ꝑm diuinā naturam · nec ꝑm humanam iuerit ad pr̄em · dicendum ꝙ sicut filius fuit missus non deserendo pr̄em a quo mittebat̄ · iuxta illud Jo. 8. Qui misit me mecum est · ita ipse filius dr̄ redire ad pr̄em cum quo semp̄ fuit. Missus igit̄ fuit filius non distans a pr̄e ⁊ similiter rediit absq; eo ꝙ distaret · Sed tñ ꝯsi derandū est · quia licz in missione non requirat̄ distantia missi a mittente optet tñ aliquid fieri creatū attributū ei. qui mittit̄ · ꝓpt̄ qđ aliquo mō distet missus amittēte · qđ factū fuit in incarnacōe ver bi. qꝛ ꝓpt̄ assumptā humanitatē ꝑm quam missus intelligit̄ fuit distancia filii a pr̄e · nec videbat̄ aliud esse q̄ hō · sed rediit filius ad pr̄ez non quidē ip̄az hūanitatē ꝑm quā distat a pr̄e deponendo · sed duobꝰ mōis rediit · vno mō ꝑm humanitatez · qꝛ cum añ passionem adhuc vita vegetabili ⁊ sensibili vteret̄ · que longe distat a

deo postea humanitate glificata in sola deitatis speculacõe vi-
uit alio vero mõ rediit ꝑm deitatis naturã. sed quantũ ad noti
ciam creature. qꝛ ille qui solũ hõ credebat ac ꝑ hoc ĩ natura pe
nitus distare a deo. postea ꝑ mortẽ resurrectionẽ ascensionẽ ve-
nit in noticiã creature. qui solus hõ credebat. rediit ad dñm q̃
dei filius creditus est. in morte ec̃ demones cognouerũt ꝙ erat
dei filius. videntes ꝙ sua morte redemisset humanũ genus ⁊ ex
poliasset infernũ. In resurrectione crediderẽt discipli. post ascen
sionem vero crediderẽt oẽs gentes. ¶ Et nemo ex vobis ĩ
terrogat me quo vadis: iõ non interrogabãt vt dic̃. Cri. quia
ita erant tristes de recessu eius ꝙ dimissis in terrã vultibꝰ. nihil
ei loquebãt. vel iõ non interrogabãt quo iret. qꝛ iam sciebant
eum ire ad pr̃em. Circa ꝑncipium eĩ ꝑmonis dixerat eis xp̃us.
filioli adhuc modicũ vobiscum sũ. queritis me. ⁊ sicut dixi iude
is: quo ego vado vos non potestis venire: Et tunc Pet. inter-
rogauit eũ. dñe quo vadis. ⁊ dixit illi dñs. quo ego vado nõ
potes me mõ sequi. sequeris aũt postea. Et infra dic̃ xp̃s. ꝙ va
dit ꝑare locum discipl̃is apud pr̃em. ⁊ subdit. q̃ igit̃ ego vado
scitis ⁊ viam scitis. Tho. vero non dum intelligens verba chri-
sti dixit. dñe nescimus quo vadis. ⁊ quõ possumus viam scire.
Et tunc xp̃s dixit se ire ad pr̃em. Philipꝰ vero volens certius
scire quo ibat xp̃s peciit. dñe ostende nobis pr̃em ⁊ sufficit no
bis. Et xp̃s respondit. qui videt me videt et pr̃em meum. Igi
tur discipuli post sic longam collocutionem habitã cum xp̃o de
vic sua iam sciebant quo ibat. et iõ de hoc amplius non interro
gabant. Scdo ponit̃ discipl̃oꝝ tristicia: Sed qꝛ hec locutus sũ
vobis. tristicia impleuit cor vr̃m: videbat xp̃s cor discipuloꝝ
suoꝝ. ex v̄bis suis ñ solũ triste. sed ec̃ plenũ esse tristicia. Triste
quidem erat cor eoꝝ. qꝛ predixerat eis ꝙ ꝓpter nomẽ suũ eiiciẽ
di erant extra synagogas iudeoꝝ. Itez eis predixerat ꝑsecutio
nes. Item qꝛ totus mundus habiturus esset eos odio in tantũ
ꝙ quicunq; eos occideret. crederet obsequium et sacrificiũ facẽ
deo Sed illud qd̃ implebat cor eoꝝ tristicia. erat quia cuz oĩa
ista passuri essent ꝓpter eũ. ipse tamen recedebat ⁊ absentabat se
ab eis. ¶ Tercio ponit̃ vtilitas recessus xp̃i: Sed: ego q̃
sum veritas: veritatem dico: vobis: Expedit vobis vt ego va-
dam: quasi dicat ꝑm. Criso. Et si millies contristemini. oꝑtet ta
mẽ vos audire. quia vado ire enim meum vobis confert et ma
nere vobiscum non esset vtile vobis vnde subdit: Si enim non
abiero paraclitus non veniet ad vos: paraclitus interpretat̃
consolator. et est spiritussanctus qui ratione sue benignitatis

consolat̄ in tribulacōe positos. Cum igitur discipuli multas es-
sent passuri aduersitates. magnū habuissent detrimentū si spūs-
sanctus ad eos non venisset. Sed querit̄ quare spūssāctus non
venisset ad discipl'os. si xp̄s non recessisset. dicendum ꝓut vult
mgr̄. 1. li. di. 17. q2 tunc dr̄ nobis mitti spūssanctus cū facit nos
habere dilectionē dei et ꝓximi. ipe em̄ spūssanctus amor est q̄
deum ⁊ ꝓximum diligim9. Iste aūt amor nō patit̄ vllū carna-
lem aut sensibilē amorē. discipl'i vero diligebāt xp̄m carnaliter
⁊ sensibiliter. q2 fuit pulcher aspectu. suauis colloquio. dulcis
ꝯsilio: ꝯuersacōe benignus. vnde p̄ntia eius carnalis sic afficie-
bat aīos eoꝝ sensibili dilecōe. vt nō erigerent aīm ad diuinita-
tem ip̄ius. si igit̄ xp̄s suam p̄ntiam non subtraxisset. nō venisset
ad eos spūssanctus. q̄ spūalis ⁊ intelligibilis amore: Si at̄ abie-
ero mittaꝫ eum ad vos: vt ꝯsolet̄ vos intribulacōibꝫ quas pas-
suri estis. ⁊ de absentia mea. Sꝫ nōne poterat eis dare spūmsan-
ctum ꝫ positus. Et dicendum ꝑm. Au. q̄ poterat q̄dem dare. ꝫ
ip̄i non erant capaces eum recipe quādiu ꝑm carnem māebat
apud eos ꝛc.

Secunda pars. E

Secundo cū dr̄. Et cum venerit denotat̄ mundi r̄p̄hē-
sio facta ꝑ spūmsanctum. Et tria facit. p̄mittit eī tria
de quibꝫ mundus arguendus est: Et cū venerit ille
spūs: paclitus qui benignus est amicis. erit tn̄ austerus inimi-
cis: arguet ꝑ linguam apl'oꝝ. martiꝝ. ⁊ doctoꝝ. Mat. 10. Nō
eī vos estis qui loquimini. sed spūs p̄ris vr̄i ꝛc. Actu. 2. Loque-
bant̄ variis linguis ꝓut spūssauctus dabat eloqui illis: mun-
dum. i. hoīes mundanos mundi amatores: de pc̄to. de iusticia.
et de iudicio: hec eī tria sunt de quibꝫ mundus dignus ē argui
Arguit̄ eī aliquis. vel de cōmisso et hoc est peccatū. vel de ob-
misso q̄d est iusticia. vel de ꝯtemptu. et hoc est iudicium. Induci-
tur eī aliquis ad bonū tribꝫ modis. vl' oñdendo peccati turpi-
tudinem et iō fugiendū esse. vn̄ seneca. Si sciret hoīes non vi-
suros. nec deos punituros nō tn̄ peccaret. Illi vero q̄ mal agūt
nre abhorrētes peccati turpitudinē arguuntur de peccato Alio
mō aliq̄ inducūtur ad bonū ꝑsuasiōibꝫ ⁊ alioꝝ exēplis. q̄ vero
istis n̄ obstātibꝫ peccāt arguūt̄ de iusticia. Tercio mō aliq̄ mala
dimittunt ⁊ bn̄ opant̄ timore pene extremi iudicii. Sꝫ q̄ iudicō
dei n̄ obstāte male agūt. arguunt̄ d̄ iuditio ¶ Scdo explicat
sigillati q̄re d̄ istis tribꝫ arguēd9 sit mund9: d̄ pc̄to q̄dē argue-
tur mundus: q2: mundani hoīes: nō crediderūt ī me. Sꝫ vt dic̄
Aug. Aliud est credere xp̄m. aliud vero credere in xp̄m. Nā de-
mones credūt xp̄m. i. credunt eū esse xp̄m. sed ille credit ī xp̄m

qui spat in xp̄m et diligit eū. Et hoc solū pct̄m p̄ ceteris posuit
qꝛ vt dic̄ Au. h̄ manente cetera detinent̄ pct̄a. ⁊ h̄ discedente ce-
tera dimittunt̄. Nota ꝙ merito quasi totus mundꝰ arguit̄. qꝛ
in xp̄m non credit. Arguunt̄ iudei vocibꝰ ꝓphetaꝝ. arguuntur
sarraceni et pagani p̄dicacōibꝰ apl'oꝝ. facta sunt em̄ ꝑ filiuꝫ dei
tot et tanta miracula in mundo isto. ꝙ merito arguunt̄ qui ī ip-
sum non crediderūt. Jo. 1. In mundo erat et mundus ꝑ ip̄m fa-
ctus est ⁊ mundus euꝫ nō ꝯgnouit: Ecce magna cecitas. quia
mundus suū n̄ cognouit opificē. Item nō cognouit eū qui in ip-
so erat gubernans ⁊ ꝯseruans mundū. qꝛ vt dr̄. Sap. 13. a mag-
nitudine spēi creature cognoscibil'r pt̄ eoꝝ creatoꝛ videri. Sed
ad hoc vt dei filius cognosceret̄ fecit inusitata opa in carne hūa-
na. illuminauit cecos. sanauit infirmos. mundauit leprosos. su-
scitauit mortuos et miracula fecit que nunq̄ alius facere potuit
vn̄ merito arguunt̄ q̄ non crediderūt in eū. Jo. 15. Si opa nō fe-
cissem in eis que nemo alius fecit pct̄m non haberent. nunc at̄
excusacōem nō hn̄t de pct̄o suo. nec possunt se excusare gentiles
ꝙ opa xp̄i nesciuerint. qꝛ in oēm terrā exiuit sonus eoꝝ ꝛc.
¶ Deinde explicat q̄re arguendus sit mundus de iusticia: de
iusticia vero: arguet̄ mundꝰ: qꝛ ad p̄rem vado: ⁊ iam nō vide-
bitis me: hec aūt verba quatuoꝛ mōis possunt intelligi. primo
ꝑm Au. qꝛ iusticia credenciū est. qꝛ credūt in xp̄m quem nō vi-
dent. multū sunt igit̄ iusti credentes. Ro. 4. arbitramur iustifi-
cari hoīem ꝑ fidem sine opibꝰ legis et infra. Credidit abraā deo
⁊ reputatū ē illi ad iusticiā. qꝛ igit̄ fidelis iusticia ē vitupatio in
fideliū. iō merito arguit̄ mūdꝰ. Sic arguunt̄ infideles fidelibus
credentibꝰ in eū quē non viderūt. qꝛ nolunt infideles credere ni-
si ea q̄ vident. alio mō exponit Cri. qꝛ dei filio ire ad p̄rem fu-
it argumentū qꝛ irrep̄hensibilē vitā ageret ⁊ oēm ꝑuaret iusti-
ciā vn̄ ip̄e dixit Mat. 3. sic decet nos implere oēm iusticiā argu-
endi g̊ erāt mūdani hoīes q̄ ꝯtra istā iusticiā de xp̄o dixerāt hic
hō pct̄oꝛ est. ⁊ nō ē h̄ hō a deo. Item alio mō pt̄ sic intelligi qꝛ
arguet̄ mundꝰ de iusticia quā nō ꝑuauit dādo sn̄iaꝫ mortis xp̄i
cuius rei causa ip̄e xp̄s iuit ad p̄rem ⁊ nō est visus vlterius vl'
arguet̄ mundus de eo ꝙ nulla ꝑuat̄ in mundo iusticia. videmꝰ
eī ꝙ alter supplantat alteꝝ impii iustificant̄ ꝓ muneribꝰ ⁊ tollit̄
iusticia ab hys q̄ pacinnt̄ iniuriā. ⁊ hodie currunt pari passu po-
tencia cum iusticia ymmo idem sunt potencia cum iusticia qd̄ to-
tum ideo contingit quia christus iuit ad patrem. Et non vi-
dent eum homines. Si enim stetisset in mundo. Et vnicuiq̄ ser-
uasset iusticiam. timuissent eum homines in presencia eius

aliquid facere iniustum. vel arguitur mundus de ista iusticia. q̄a si cristus iuit ad patrem iustū erat. vt toto corde quilibet p9 eū ascenderet: celestia appeteret. et contemneret terrena. Colo. t̄cō. que sursuz sunt querite. vbi xp̄s est in dextra dei sedens ꝛc. quia vero homines magis ista terrena diligunt. iō merito mund9 arguitur de iniusticia quā non seruauit. Quarto possunt ista v̄ba sic colligi. Arguetur enim mundus de iusticia. q̄z persequendo christuz. iuste priuatus est presencia christi. ipse em̄ iuit ad pr̄ez et non comparuit. H Deinde explicat quare arguendus sit mundus de iudicio De iudicio autē: arguet sp̄ūssanctus mūdum: quia princeps mundi huius. i. dyabolus qui dicit̄ p̄nceps quasi partē capiens. partem enim hominū et angeloꝝ suggestione sua cepit Apoca. 12. cauda eius trahebat terciam partē stellaꝝ celi. et misit eos in terram: iam iudicatus est: tripliciter iudicatus est dyabolus. primo ꝑm Aug. li. de questionibo veteris et noue legis. Judicatus est dyabolus in cā saluatoris. quia ꝓcurauit mortem eius. qui sine crimine erat. Item ꝑm eundē lib° de verbis dm̄. Ex quo dyabolus eiectus est de corde credētium. xp̄o iam iudicatus est vt non sit amplius mundi princeps. Itē ꝑm eundem super Johan. princeps huius mundi iudicō ignis et̄ni irreuocabiliter destinatus est. Si igitur princeps mundi iudicatus est reus in causa saluatoris. argumentum est a maiori. q̄ mundani homines qui occiderunt xp̄m iudicabuntur rei. Itē si princeps mundi dei iudicio eiectus est de dominnio hominum arguuntur pc̄tores qui ei adherent. ⁊ eundem iterato ꝑficiunt principem. Item si princeps iudicatus est gehenne inferni. iudicabuntur multo amplius qui eum sequuntur. merito igitur arguuntur qui ita terribile dei iudicium nō timent. 2. Pe. 2. Si eī deus angelis peccantibus non pepercit. quomodo credible est vt non iudicet peccatores. quod iudicium terribile est. vt dicit̄ in eadem canonica q̄ angeli fortitudine et virtute maiores hoībus illud portare non potuerunt ꝛc. Tercia pars. I

Ercio cum dicitur Adhuc multa: promittitur discipulis instructio ꝑ sp̄ūmsanctum et quatuor facit. pri° tangitur distipuloꝝ īdispositio ad capiendum v̄ba cristi: Adhuc multa habeo vobis dicere. Infinita eī ē scīa cristi. Sed non potest portare modo: nō est diubiuz. vt dicit Aug. quin oīs veritas in presenti vita non cognoscit̄: cū dicat apl̄s: ex ꝑte cognoscim9. Quādiu igit̄ sum9 in p̄nti vita nō possum9 portare illa mlta q̄ dicz nob̄ xp̄s cū viderim9 eū sicuti ē facie ad faciē. ⁊ sil̄es ei eim9. vl̄ dim̄ q̄ mlta hēat xp̄s dicē apl̄is

exponendo et declarando veritatem diuinitatis sue. que postea cognouerunt p spm̄sanctū. Scdo pmittit doctrina spūssancti. cū aūt venerit ille spūs veritatis. dr̄ spūs veritatis qui a pcedit a filio qui veritas est. Item qz est ip sa veritas essentia. Itez ab ipso est oīs veritas. vn̄ Amb. veritas a quocunqz dicat̄ a spūsancto est: docebit vos oēm veritatē: Vel ꝑm aliam lr̄am. deducet vos in oēm veritatem oēm quidem veritatem docet spūssanctus et in oēm veritatem deducit. que vtilis sit et saluti pficua ꝓpter qd̄ p spiritumsanctū scta ecclia ꝯuincit oē mendacium erroris. vel deducet in oēm veritatem in futura vita. vbi tota veritas replebit intellectū beatoꝝ. Deinde pbat q spūssanctus oēm doceat veritatē. Non eī loquet̄ a semetip̄o: Scdm q dicit. Didim9 Loqui in trinitate non est accipiendū ꝑm nr̄am ꝯsuetudinē. ꝫ ꝑm intellactū iuxta formā incorpalis nat̄e. Scdm g̊ q dic̄. Au. loq̄ spiritūsanctū. est spiritūsanctū esse. ⁊ qz non est spūssanctus a semetip̄o. sed est a pr̄e ⁊ filio. iō a semetip̄o non loquit̄. Sed quecūqz audiet loquet̄: ꝑm. Au. spūsancto audire est ei esse vt licz origo sctispūs sit eterna sine tpe tn̄ significat̄ p tempus futuꝝ quia oī tpe est talis origo. et qz natura istiꝰ originis futura erat in cognicōe fideliū. Et est attendendū. q sic̄ spūs nō loquit̄ a semetip̄o nō est. ꝫ quecunqz audiuit qz auditus ab alio ita spūales hoīes a semetip̄is non loquunt̄. sed augunt̄ instinctum spūssancti. Act. 2. Repleti sunt oēs spūsancto ⁊ loquebātur put spūssanctus dabat eloqui illis. R Tercio ponit̄ futuroꝝ denuntiatio. p quā vt dic̄ Cri. eleuiauit mentē discipuloꝝ. qz nihil auidius ab hoībꝫ expetit̄ q̄ꝫ scire futura: Et q̄ ventura sunt ānunciabit vobis: h̄ aūt impletū est in ꝓphetis noui ⁊ veteris testamenti. qui p spiritū sanctū futura ānunciauer̄t. et hec futura vel sunt status ecclie. quē p̄uider̄t apl̄i. ⁊ maxie Io. in. Apo. qui de psecucōibꝫ et exaltacōe eccie ꝓphetizauit. vl̄ ista futura sunt gaudia celestis patrie que spūssanctus reduxit ī memoriam apostolis cum paciebantur p cōfessione nominis xp̄i. Quarto ponitur christi clarificatio: Ille me clarificabit: ille aliquem clarificat. qui claritatem ipsius manifestat. christus autem priusq̄ꝫ veniret spiritussanctus non erat apud homines in claritate diuinitatis. quia solum homo credebatur. sed veniens sp̄s sanctus illuminauit mentes discipulorum. ostendens eis claritatem christi. in qua equalis est deo patri. et vlterius fecit vt ipsi apostoli clarificarent christum. laudes eius et gloriā toti mūdo predicantes. de quibus dicitur. Prouerbiorum octauo. Qui elucidant me vitam eternam habebunt: quia de meo accipiet

Spūisancto accipe est sibi esse ⁊ pcedere. Nam em̄ pt̄ spūssanctꝰ accipe accidens vllum. vl̄ aliud qd̄ ip̄e non sit. ꝓpter qd̄ datur intelligi ꝙ ip̄e pcedat a filio. Et hec est causa quare spūssanctus clarificat filiū. qꝛ ip̄aꝫ claritatē filii accipit cū sit ei equalis ī vnitate diuine nature nec accipit spūssanctꝰ tpaliter aliquid a filio sed ab eterno. ip̄m tñ qd̄ accipit ab eterno tpaliter nunciauit aplis. vnde dic̄: et ānunciabit vobis: illud em̄ qd̄ accipit spūssanctus a filio. s. diuinitatis natura. sic est altū ⁊ sup oēm intellectum. ꝙ nisi nunciāte spūsancto ad noticiam ip̄ius nullus posset atingere. Rogemus ergo ꝛc. Prima pars.

Dñica quinta. post pasca ser. xlvi

Amen amen dico vobis si q̄d pecieritis ꝛc. Jo. 16. Sic̄ dicit Cri. merito petentis negligentia reprehendit̄. vbi de dantis miscdia non dubitat̄. Ecce igit̄ quāta est mīa dei de qua non dubitat̄. Tanta certe vt non solū patus sit tribuere petita. sed eciā rogat et hortat̄ nos vt petamus ꝓut ꝯtinet̄ in pñti euāgelio. quod in tres ptes diuidit̄. In quaꝝ p̄ma agit̄ d̄ secura exaudicōe nr̄aꝝ peticionū. In scd̄a p̄mittit̄ apta ꝯtemplatio diuinorum. ibi. hec in ꝓuerbijs. Sed in tercia exprimit̄ deuota cōfessio fidei discipl̄oꝝ. ibi. dicunt ei discipl̄i. De orōe igit̄ et ꝯtemplatione atqꝫ ꝯfessione fidei pñs euangeliū loquit̄. Circa p̄muꝫ q̄tuor inducit. quibꝰ ꝓuocamur peticōes nr̄as deo porrigere. primum est veritas pollicentis. ꝑ quam certificamur ꝯsequi postulata. iurauit ei xp̄s qui mentiri non pt̄. ꝙ deus pr̄ dabit quicquid pecierimus in noīe eius vñ dicit. A Amen amen .i. vere vere: dico vobis: ꝑ veritatem iurat xp̄us. qui veritas est. nam vt dicit apl̄us Heb. 6. oēs homines ꝑ maiorem sui iurant xp̄s vero quia non habet maiorem ꝑ semetip̄m iurat Gene. 22. per memetip̄m iurauī dicit dñs. Assumitur aūt iuramentum ad ꝯfirmacōem eius qd̄ incredibile posset videri ex sui magnitudine. qꝛ vero aliquibꝰ posset esse dubiū deū pr̄em oīa nr̄a vota exaudire iō subiuramēto xp̄s h̄ repmisit. ⁊ nō semel tm̄ ꝫ bis iurauit dicēs. Amē amē. vt ī v̄itate duplicati iuramēti stet oē verbum nec iurauit ꝑ oīpotenciā aut maiestatē suā. ꝫ ꝑ v̄itateꝫ suā. qꝛ ceramentū dicti ꝯfirmat v̄itatē nullū aūt veꝝ sic ꝯfirmat̄ quemadmodū ip̄a v̄itate vñ tale iuramentū īfallibilē dicti v̄itatem oñdit Deīde pōit q̄tuor ꝯdicōes obꝑuādas īpeticōibꝰ nr̄is B Prima spectat ad id qd̄ petit̄. ꝙ illlud sit aliquid ⁊ non sit nihil vnde dicit: Si quid .i. si aliquid: pecieritis: qd̄ sit veruꝫ ens quidam vero petunt vana et mutilia ⁊ talia deo loquuntur

que etiam nollent hoīes audire· ɔtra quos dicit sene ad lucillū
1·li·epl'aꝝ. epl'a·10. Sic viue cum hoībꝰ tanq̄ deus videat·sic
loquere deo in orōe tanq̄ hoīes audiant ꝛc· Quidaꝫ vero bona
petunt sed sup̄flua. vt diuicias·honores·ꝛ potētatꝰ·quales fu/
erunt filii zebedei·qui petebant sedere a dextris xp̄i et a sinistris
et rn̄dit illis·Nescitis quid petatis·Quidā aūt petunt mala et
p̄nitiosa·vt mortē ꝛ dampna p̄ximoꝝ·aut etiā vt det̄ eis facul/
tas peccandi·Ysa·4. petitis et non accipitis·eo qd̄ male peta=
tis·vt in ɔcupiscenciis vr̄is insaniatis·Hec oīa cū non sint ve=
ra entia nō cadunt sub petitiōe·Illa aūt vera sūt bona que sūt
nr̄e salutis·qm̄ vt dicit·Au·Licet hec mundana aliquid sint in
ɔpatione tn̄ beate vite que petenda est nihil sunt·Eis igit̄ ob/
missis que vere aliquid non sunt·ɔsiderandū est que sunt vere
aliquid que a deo sunt petenda·Nihil aliud occurrit deo peten=
dū q̄ qd̄ ip̄e saluator nos docuit petere in orōe dn̄ica·Mat·6·
Vbi septem ponunt̄ peticōes·quaꝝ p̄ma est generalis vt cultꝰ
dei amplieť in ecc̄ia: vnde: dr̄ pr̄ nr̄ qui es in celis sanctificet̄ no
men tuum·sanctificat̄ aūt nomen dei in corde gentiū p̄ fidem·ꝛ
veneracōem nominis eius·Sex vero alie petitiones sp̄ales sūt
ad vnumquenq̄·Et ex eis p̄me tres ordinant̄ ad p̄motionem
boni·tres vero alie ad remotionē mali·In p̄ma petitione boni
petit̄ bonū regni et̄ni. vltimū·s·bonū nr̄e salutis·qd̄ nec oculꝰ
viidt nec auris audiuit vn̄ dr̄: adueniat regnum tuū scz nobis
Sed qꝛ bonum hoc optet adipisci p̄ bonas opationes·dei volū/
tatem implendo iō in scd̄a peticōe petit̄ bona voluntas·vt iuste
opari possimus·vn̄ sequit̄: fiat voluntas tua sic̄ in celo et in ter/
ra·1·Jo·5·Si petierimus ꝟm voluntatem eius audiet nos·quia
vero ad iustā opationem exterioribꝰ bonis tp̄alibꝰ adiuuamur
ideo sequit̄ tercia petitio: panē nr̄m cotidianū da nobis hodie
in qua petitione oīa tp̄alia cōmoda includunt̄·dum tn̄ p̄ficiāt
ad salutem·De tribꝰ aūt peticōibꝰ ɔtra malū·Prima petit re=
moueri malum culpe iam perpetrate·qd̄ est peius oībꝰ dicens:
et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debito=
ribus nostris: Secunda vero petit remoueri temptationis vio/
leciam qua labimur in culpaꝫ·propter periculum culpe perpe/
trande·cum subditur: Et ne nos inducas intemptacionem: Tē
cia aūt et vltima petit liberari ab omni malo pene cū postpo=
nitur: sed libera nos a malo: siue illud sit malum pene eterne·
siue malū tp̄alis angustie·cuiusmōi sūt adūsitates·infirmitates
bella. et quecunq̄ nociua·oēs vero peticiones in tantum dig=
ne sūt exaudiri inquātū subꝟuiūt illi peticōi·q̄ petit̄ salꝰ et̄na.

vt scz regnum dei in nos pueniat. ¶ Scda ꝯditio est quantum ad circumstantias ad9 peticōis cum dic̄: petieritis: petere em̄ est actus appetitus vñ nr̄e peticōes debent esse cū magno appetitu et desiderio. Item qꝛ nemo appetit. nisi aliquid intendat. iō nr̄e peticōes debent ēē ex intentione. nō quemadmodū frequenter labiis loquimur. ꝫ corde longe sumus a deo. Ysa. 29. ꝑplus hic labijs me honorat. cor aūt eoꝝ longe ē a me. Itē qꝛ appetitus est rei non habite. que ab alio expectat̄. iō petere debemus cum humilitate ⁊ reuerentia vltimo qꝛ appetitus ē rei necessarie. iō nr̄e peticōes debent esse cum instātia. que oīa tangit aplus. Phil. 4. nihil soliciti sitis ad alia. ꝫ vt ad solū deum ferat̄ intētio. sed in om̄i orōne quantū ad reuerentiam. ⁊ obsecracōem quantum ad instantiam. cuꝫ grāꝝ actione quantū ad desiderium. peticōes vere innotescāt apud deū. D Tercia cōditione respectu eius cui petit̄. qꝛ deo pr̄i. vnde dic̄: pr̄em nomine pr̄is tota sancta trinitas intelligi pt̄ a qua sum9. obseruamur. et gubernamur. cui etiā in orōe dn̄ica dicim9. pr̄ nr̄ q̄ es in celis. ibi em̄ vt dicit Au. li. de tri. tota trinitas intelligit̄ pr̄ ⁊ filius et spūssanctus. Vl' dici pt̄ ꝙ ad ꝑsonam dei pr̄is oēs petitiones sunt referende. eo ꝙ ipe sit origo et fontana omnis influxus diuini et spiritalis vt dicit Dyonisius li. de. di. no. Jac. 1. om̄e datum optimum et om̄e donū ꝑfectum de sursum est descendens a pr̄e luminum. apud quem nō est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio sed ꝑm hoc videt̄. ꝙ nulla peticio sit facienda filio aut' spūsancto. vel etiā āgelis. et sanctis dei ⁊ tn̄ ad filium loquens beatus Stephanus dixit. dn̄e ihu accipe spiritum meū. ad spm̄sanctum loquens Eze. ait. veni spūs et insuffla sup̄ interfectos istos et reuiuiscāt. ad alios vero sc̄tos eccl'ia loquit̄. oēs sancti et sc̄te dei intercedite ꝓ nobis. E Et dicendum ꝙ dupliciter fit alicui petitio. vl' tanq̄ datori vl' tanq̄ intercessori. si tanq̄ datori hoc modo soli deo omnis fit oratio. et petitio. quia ipse solus dat vltimum bonum qd̄ petimus ⁊ quecunq̄ alia vt ad tale bonum ordinatur. Tales aūt petitiones precipue fiunt ad patrem. quia licet omne nr̄m bonum equalit̄ et ꝑm eādem virtutem fit a patre et filio et spūsancto. tamen hoc bonum fit a filio. et spiritusancto habet filius a patre. spūs aūt sc̄tus a pr̄e et filio. pr̄ vero. qꝛ est ꝑncipiū nō de ꝑncipio h̄ h̄t. sed a scip̄o. Scdo mō fit alicui petitio tanq̄ intercessori. vt nr̄e peticōes exaudiāt̄. ⁊ h̄ mō oram9 sc̄tos. ⁊ eoꝝ patrocinia iploram9. Qr̄ta ꝯditio peticōis ē. vt attendatur in qua fiat forma. ⁊ est forma eius vt petamus inuocacōe noīs xp̄i. vnde dic̄

In nomine enim xp̄i fit omnis oratio directa ad patrem vnde
v̄sus. ꝑ dominū dicas. pr̄em cū p̄sbiter oras. Ex quo ꝟm Cri.
pꝫ q̄nta sit v̄tus nominis xp̄i. q̄a nō visus nec rogatus. ꝫ no/
minatus solū apd̄ pr̄em facit mirabilia. Et est sciendū ꝙ q̄tuor
sūt cause quare in noīe filii dei facim⁹ peticōes deo pr̄i. Prima
rōne dilectionis. quā pater habet ad filiū. que tanta est. vt q̄t/
quid in ip̄ius nomine petat̄. pr̄ exaudiat. Secūda causa est. qꝛ
dei fili⁹ remouit causā. quare nr̄e petitōes erant inexaudibiles
et ideo in cūctis peticōibus nr̄is inuocand⁹ est. Tertia causa ē
quia ip̄e rogauit ꝓ nobis pr̄em. vt nr̄e peticōes exaudiantur
Jo. 12. Quarta causa est. qꝛ ꝑ xp̄m paratū est nobis omne bo/
nū postulādū. qd̄ est gratia ⁊ vita eterna. Jo: 1°. Gratia ⁊ ve/
ritas ꝑ ih̄m xp̄m facta est. sed ab ista forma peticōis non exclu/
dit̄ ꝑsona spiritussancti. ꝑmo quidez rōne ꝑmi. spūs em̄ sanct⁹
est caritas ⁊ diuin⁹ amor quo. pr̄ ⁊ filius mutuo se diligunt.
et ideo qui petit in noīe filii rōne dilectionis quā hebet fili⁹ ad
patrē. petit etiā in noīe spūssancti. Item qui petit in noīe filii ra/
tione remotōis impedimēti. petit etiā in noīe spūssancti. quia
nō fuit amotū tale impedimētū peccati nisi per sp̄m sanctū. qui
emūdat sua scītate omnē peccati maculaꝫ. Thy. 3. Saluos nos
fecit ꝑ lauacꝝ regeneratōis ⁊ renouatōis spūssācti quē effudit
in nobis habūde. Item rōe tercii peticō ī noīe filii includit spi/
ritūsanctū. q̄a ip̄e spūs postulat ꝓ nobis gemitib⁹ īenarrabili/
bus Ro. 8. ⁊ Gal. 4. dicit̄. misit de⁹ sp̄m filii sui in corda nr̄a
clamātē abba pr̄. Item rōne q̄rti. qꝛ licꝫ xp̄s nobis meruerit
spūalia bona. tamē accipim⁹ cū benignitate spūssācti. Ephe. 1°
sig̃ti e stis spū ꝓmissionis sācto. q̄ est pign⁹ hereditatis nr̄e in
redemptōeꝫ acq̄sitōis. ī laudē gl̄e ip̄ius ¶ Deinde po/
nit̄ peticōis ꝯsecutio si q̄d em̄ salutare petieritis pr̄em ī hac for/
ma. s. in noīe xp̄i. Amē amē dico vobis. dabit vobis. ip̄e enim
ē sol⁹ dator. qꝛ quicūqꝫ ali⁹ dat ab ip̄o habꝫ qd̄ dare potest.
nec em̄ ipse ab alio accipit qd̄ det. Ro. 11. q̄s prior dedit ei. ⁊
retribuet̄ ei. q̄si dicat null⁹. dat aūt de⁹ liberalit̄. qꝛ sine spe re/
tributōis. vnde Ber. ī ꝟ. nulla spes retributōis fuit dādo bn̄=
ficia. qꝛ bonoꝝ nr̄orū nō eget. Itē magnifice dat. qꝛ nō ꝑua ꝫ
maxima bona. vt esse. viuē. virtutes ⁊ beatitudinē. 2. Pe. 1°.
maxīa ⁊ p̄ciosa nobis ꝓmissa donauit. vt ꝑ h̄ efficiamī diuine
consortes nature. Itē dat abundātius q̄ꝫ petam⁹. Ephe. 3. po=
tens ē omnia facē suꝑhabūdant̄ q̄ꝫ petim⁹ aut intelligim⁹. Jo.
1°. dat omnib⁹ affluent̄ ⁊ nō imꝓperat. Itē dat oportune. et
deo vt dicit Aug. quedā petentib⁹ nō negant̄. ꝫ vt cōgruo

dent tempore differunt. ps. tu das escā illoruz in tpe oportu-
no. hec etiam ideo differunt. vt petentis animus magis ea desi-
ret. ⁊ habita audius custodiat. Et est sciendū vt dicit. Augu.
quia omnes sācti audiunt ꝑ seipsis. nō autē semp audiunt pro
aliis. q̄a non absolute dictū est dabit: sed dabit vobis: legim⁹
em̄. 1. Re. 1. Samuelis lacrimas et orones q̄s faciebat ꝑ Saul
rege. non fuisse exauditas. sed nec q̄cquid petierūt sācti pro se-
ipis datuz ē ill. nā petiit apostol⁹ remouē a se stimuluz carnis
nec exauditus ē q̄ ille stimulus erat ei in perfectionem virtu-
tis. vnde ex omnibus dictis hoc retinendum est. q̄ omnes san-
cti semper exaudiuntur pro seipsis. de hiis que salutaria sunt.
Secundum quo prouocamur a deo petere est necessitas postu-
lātis q̄diu em̄ xp̄s fuit cū aplis. nō erat eis necesse petē. eo v̄o
ad pr̄ez ascēdēte oportebat postulare necessaria. vn̄ dicit. vsq̄
mō: q̄diu corpali p̄sentia fui vobiscū. nō petistis q̄cq̄ ī nomie
meo q̄ nihil vobis defuit. Lu. 22. Cuz misi vos sine sacculo ⁊
pera et calciamentis. nūquid aliq̄d defuit vobis. At illi dixe-
runt nihil. ꝯueniēs ergo erat vt xp̄o corpalit recedēte īciperēt
petē a deo pr̄e cui eos xp̄s ꝯmiserat Jo. 12. pr̄ scē ꝑua eos ī no-
mine tuo q̄s dedisti mihi. vt sint vnū. sic ⁊ nos. cū essez cū eis
ego seruabā eos in nomie tuo. q̄s dedisti mihi. ego custodiui
nunc autem ad te venio. H Tertiū quare petere debe-
mus est largitas tribuentis. q̄ tanta est vt non solū sit parat⁹
petita tribuere. ꝫ etiā rogat vt petam⁹. petite. s. orando ⁊ acci-
pietis. Mat. 2. quecūq̄ orantes petitis. credite quia accipietis.
Cū em̄ tria sint bona meritoria. s. elemosina. ieiuniū ⁊ oratio.
oratio tamen alia duo ī q̄nq̄ p̄cellit. est em̄ facilior. velocior. de-
lectabilior. deo ꝓpinquior. et efficatior. facilior. quidē est. Esto
enim q̄ debilis. vel egrotus uon. possit ieiunare. nec pauper
elemosinā dare. quilibet tamen potest orare. vnde glosa super
illud. iust⁹ miseret et retribuet dicit. semp est aliq̄d quod det iu-
stus. saltem oronem. et si non ore. si mut⁹ sit. tamen corde si iu-
stus sit. Item est velocior quia in instanti ꝑtransit celuz vsq̄ in
conspectu dei. ps. intret in conspectu tuo oratio mea vbi glo-
magna inquit virtus pure orationis hic notatur. que quasi
quedampsona ad dominuz intrat. et mandatū peragit. quo
caro peruenire nequit: Item est delectabilior. vnde Cassiodor⁹
super. ps. Suauissima est orationis armonia. quia cum deo lo-
quitur. vn̄ Aug super ps. oratio tua locutio est ad deū quādo
legis deus tibi loquitur quando oras tu cū deo loqueris. Est
etiam deo propinquior. qui enim orat quasi facie ad faciez deū

sibi p̄sentez ɔstituit. Eccle. 35. oratō humiliantis se nubes pene/
trat. ⁊ donec ꝓpinquet nō ɔsolabit̄. vnde Cass. oratio sibi pre/
sentē facit quē videre nō preualet. ad penetralia iudicis p̄cator
admittitur. ⁊ nullus inde respuit̄. nisi qui in ea tepid⁹ inuenit̄
Est etiā efficacior. q̄a omnia in oratōe impetrāt̄. eccle. 35. non
descendet or̄o a ɔspectu domī donec aspiciat altissim⁹. vñ Aug
oratō si pura ⁊ casta fuerit celos penetrat ⁊ vacua non redebit

I Quāto petēdū ē a deo. vt nr̄m gaudiū ɔpleat̄. ip̄e em̄
solus nr̄a potest implere desideria. vnde subdit: vt gaudiū ve/
struz sit plenū: Jo. 5. hec locut⁹ sū vobis. vt gaudiuz meum
in vobis sit. ⁊ gaudiuz vr̄m impleat̄. Nota vt dicit. Gen̄. 62.
epl'a ad lucilluz. quia omnes homies tendunt ad gaudiuz sed
vnde magnū ⁊ stabile gaudiuz cōsequant̄ ignorant. Quadru-
plex ē em̄ gaudiū. s. vacuū qd̄ est tp̄alis affluentie. quidez em̄
gaudent in cōuiuiis et ɔcupiscenciis. quidez vero ī acquisicōe
pecuniarū vt auari. ꝫ vacui sunt. quia cor semp̄ remanet vacu/
um. q̄nto em̄ plus habent tanto ampli⁹ indigent. vnde v̄sus
Anteqū siccari mare posset aut numerari. Dis arena maris q̄m
census habundet auaris. quidā autez gaudent ī potentia et ho/
oribꝰ. sicut ambitiosi ⁊ superbi. isti vident̄ ēē pleni gaudio. ꝫ
in rei veritate similes sūt vesice plene vento. que tamē vacua ē
omnes isti tam luxuriosi q̄ꝫ auari q̄ꝫ etiam superbi istis munda/
nis replētur. et cuz credunt se esse plenos vacui sūt. decipiunt
em̄ eos vt dicit Gen̄. oblectamēta breuia et fallacia sicut ebrie/
tas. que vni⁹ hore hylarez insaniā. longi temporis tedio pen-
sat. Ysa. 29. sicut sonniat sitiens et bibit ⁊ postq̄ꝫ fuerit exper/
gefactus lassus adhuc sitit. et anima eius vacua est. sic erit om/
nis multitudo eoruz. Secundum gaudium est semiplenuz scili
cet spiritualis gratie. hoc gaudiuz licet imp̄fectū sit. tamē verz
gaudium est. et est gaudiū sanctorū in presenti vita. quod ha/
bent a deo in cognitione. spe. et dilectione ispius. gaudent em̄
in cognicōe domī. Jo. 20. gauisi sunt discipuli viso dn̄o. ꝫ ho
gaudiuz nondum plenū est. quia nō videmus aperta facie sed
per speculum in enigmate. et inter lucet nobis diuina claritas
tamen velata ⁊ obscura. Item gaudent sancti in spe peruenien-
di ad clarā visionē. Ro. 12. spe gaudentes. ꝫ hoc gaudiū non
est plenū ꝓpter duo. tū quia ista spes nimis differtur. prouer.
13. spes que differtur affligit animā: tum etiam quia sperant
eo q̄ nō sūt de sua btitudine securi. Itez gaudēt sāctis ⁊ delectāt̄
in caritate ⁊ dilectōe dei. Gal. 5. fruct⁹ spūs est caritas ⁊ gau-
diū huic gaudio nihil iocūditatis p̄sentis vite est cōp̄abile. sed

rspctū itime dilcōis eēne prie gaudiū istō puenire. vñ Rich. de cōmplacōne. 3z. O dulcedo miranda. o dulcedo tā magna dulcedo taz parua. quō enim nō magna que mūdanaz omnē excedit. quō non pua que de illa plenitudine vix semtillaz modicaz decerpit. ista dulcedo si aliquando raptū et subito rapiat sic. mētem afficit. vt totū hominē extra se rapiat. ad quaz cum raptus esset apostolus dicat. siue in corpe siue extra corpus nescio. deus scit. ⁊ Aug 10. confes. 14. aliquando intromittis me dulcedini. quā ille insecutus est extra monasteriū quasi mexta si positus p duocētos annos manēs in silua. qui reuolāte aue ad abatiā redit. et sic incognitus vix receptus est. Tertiū gaudiū est plenū sz celestis patrie. qō est beatorū. de clara visione vitatis diume. de pfecta intencōe de suaui dilectōe Aug. 10. confes. 24. ca. bta vita ē gaudiū de te qui veritas es. Anſ. in plogion. c. 25. qui hoc bono fruetur quid ille erit. ⁊ quid illi nō erit. certe q̄cquid volet erit ⁊ quicquid nolet non erit. hoc gaudium erit plenū. p̄mo quidez capacitate. quia omnes vires anime q̄ntū gaudij poterunt capere tantum possidebūt. plena nanqz gaudio erit capacitas intellectus. ex aperta visione vultus dei. ps. adimplebis me leticia cum vultu tuo plena erit memoria gaudio ex p̄sētia dei Bar. 5. in verbo sancti gaudentes memoria dei. plena erit voluntas gaudio ex intima dei dilectione. ps. repletuz est gaudio os nostrum. et lingua nostra exultatione. Itez hoc gaudiuz erit plenum puritate. nulla enim tristitia miscebitur gaudio visionis aut presentie. aut etiaz amoris. puer. 14. in gaudio eius nō cōmiscebitur extraneus. ⁊ hoc ideo qua anima ex se tota tendit in deū. ita vt nihil gaudiū ei9 possit diminuere. Aug. 10. confes. 28. cuz ihesu dulcedo tibi ex oī me nusqz erit mihi dolor ⁊ labor. ⁊ vita mea tota plena te. Itez hoc gaudium erit plenum securitate q̄a nec per inuidiaz. nec p potentiam alicuius poterit tolli. Jo. 16. gaudiuz vestruz nemo tollet a vobis Itez erit hoc gaudiuz plenū eternitate. non enim erit mometaneum. sed stabile ⁊ eternuz. Ysa. 60. ponaz te in gaudium i generacōne ⁊ generacōnez ⁊ suges lac gentiū. ⁊ mamilla regum lactaberis. Quartū gaudiū ē superfluēs. s. diuine nature. gaudet enī deus p̄ in filio ⁊ spūsācto. ⁊ filius in p̄re ⁊ spūsācto. ⁊ spūsāctus in

patre ⁊ filio · quoruz gaudiū vnum est diuina beatitudo · quē non est aliud ab eis. sed hoc est eis gaudere quod esse · qd̄ gaudium cū infinituz sit · non est dubiuz quin supeffluat · ⁊ suphabundet omni creature gaudio · a quo tamē gaudio angelis et sanctis omnibꝰ emanat gaudiuz beatitudinis ipsoruz · q̄a participacōe illius supfluentis ⁊ infiniti gaudij omnes sūt bea · 1 · Mat · 25 · serue bone ⁊ fidelis intra in gaudiū domī. quia inter gaudium dei omne creature gaudium continetur ·

Secunda pars. R

Secundo cum dicit̄ Hec in prouerbiis. ꝓmittitur aperta ꝯtemplatio diuinoꝝ · et tria facit · primo em̄ ostendit tp̄s quō dīnitatez esset maīfestaturus : hec : s. que de diuinis locutus sū vsqꝫ modo : in prouerbijs locutus sū vobis · Est at̄ ꝓuerbium locutio in qua aliud dicit̄ · et aliud intelligit̄ · ⁊ tunc dicit̄ ꝓuerbium q̄si positum ꝓ verbo · ⁊ loco alterius locutionis · ꝓprie autē prouerbium est · qn̄ sic aliud dicit̄ ⁊ aliud intelligit̄ · quod tamen vnū dictum est ꝓpe et iuxta intelligentiā alterius. et tunc ꝓuerbiuz illud est idez qd̄ ꝑabola. ⁊ hoc modo dicit̄ ꝓuerbiuz quasi ꝓpe verbū. Ex quo patet ꝙ omnis ꝑabola ꝓuerbium est · sed non omne ꝓuerbiuz est ꝑabola · manifestuz est autē ꝙ xp̄us multa locutus est de diuinitate sua in ꝓuerbijs ⁊ ꝑabolis · q̄a distipuli adhuc carnales sine similitudinibꝰ corꝑalibꝰ non poterant diuina intelligere · Mar · 10 · talibꝰ multꝭ ꝑabolis loquebat̄ eis verbū prout poterant audiere sine ꝑabole at̄ nō loquebat̄ eis sed q̄a qd̄ datuz erat alijs nosce ꝑabolice · hoc erat datū apl̄is ꝑfecte intelligere · ideo aliquando eos oportebat palam diuina intelligere. vnde subdit : venit hora in qua nō iam in ꝓuerbijs loquar vobis : hec hora potest accipi · vel ꝓ illo modico tempore quo christus dictis his verbis fuit cū apostolis · statim enim clare annuntiauit eis de patre diuino dicens · Ipse pater amat vos et iterum. exiui a patre et veni in mūdū et multa alia statī ponit in sequenti capitulo et ꝓpter hoc dicit : Sed palaz de patre meo annūtiabo vobis : Jo · 12 · pater manifestaui nomē tuū hominibꝰ quos dedisti mihi · Alio mō ꝑm · Criso · hora illa qua xp̄us palam annūtiauit diuina apostolis · fuit tp̄e resurrectionis · q̄a per 40 · dies disputauit cum eis loquens de regno dei Alio mō ꝑm Gre · hora ista in qua manifestat̄ diuinitas est · qn̄ videbimꝰ deū sicuti ē in vita eterna L Vnde sciendū est ꝙ q̄ꝫdiu sumus ī vita p̄senti · solūī ꝓuerbijs nob̄ loquit̄ xp̄us primū ꝓuerbiū ē diuina credere multis verbis scripture ⁊ aposto

lorꝝ ⁊ isti credūt diuinū verbū ꝑ varia ⁊ multa v̄ba · q̄ nō sunt iuxta verbū · ſ̄ accepta ꝑ verbo · sed aliqui eleuant se. vt intelligant diuina ꝑ verbū qd̄ est in mente · ⁊ isti iaꝫ inteiligunt diuinum v̄bum ꝑ verbū. qd̄ est simile ⁊ iuxta dei v̄bū · ⁊ iste est secundus gradus ꝯtemplacōis · q̄ vero diuinū v̄bū ī sui natura intelligat̄ · hoc erit in vita beata · qn̄ dei v̄bum in ip̄o dei verbo videbim⁹. hec erit illa hora nūq̄ deficiens. qn̄ excluso omī prouerbio. ipse dei filius palaꝫ annūtiabit nobis de pr̄e · vn̄ Gre. 30. moraliū · palā de pr̄e annunciare se asserit · quia ꝑ patefactaꝫ tunc maiestatis sue sp̄em · et quō ip̄e gignenti nō impar oriat̄ et quō ex utroq̄ sp̄us vtriq̄ coetern⁹ ꝓcedat ostendet · Secūdo ponit̄ q̄d erit ꝯueniens tam manifeste visioni : ī illo die : quod p̄mo appellauerat horaꝫ rōne et̄nitatis ꝑmanentis · nunc diem appellat rōne lucis ⁊ claritatis : in nomine meo petetis : petere vno mō ideꝫ est qd̄ interrogare ⁊ querere. in illo igit̄ die eterne claritatis sācti interrogabūt ī noīe xp̄i · qꝛ nō ī sono v̄borꝝ. sed in ip̄a re v̄bi dei ꝯspiciēt · quecūq̄ interrogauerit in dei em̄ filio sūt omnes thezauri sapīe ⁊ scientie dei absconditi · nec dicunt̄ sancti aliq̄d interrogare qd̄ nesciāt. ſ̄ quia cognitio eorū qua vident cognoscibilia in v̄bo dei · nō est eis naturalis. sed ꝑ gloriā · nec est eis a seipsis · ſ̄ a v̄bo · ideo ab eo ⁊ in v̄tute eius interrogare dicunt̄ · omnis enim illa res aliqualit̄ cadit in questione. cuius noticia ex nobis nō est · licet etiā dici posset · q̄ nō omnia sancti cognoscāt in v̄bo · ⁊ ideo in noīe ipsius cognitionem petunt. ¶ Deinde ostendit suffientiā ꝯsequentem hanc visionē · ⁊ nūc dico vobis : qꝛ ego rogabo pr̄em de vobis quod triplicit̄ potest intelligi · p̄mo ſ̄m Au · qꝛ ipse christus ſ̄m q̄ homo licet oret ꝑ nobis patreꝫ iuxta illud · Hebre · 2 · saluare impetuū potest accedens ꝑ seipsū ad dominū · semꝑ viuens ad interpellandū ꝑ nobis ſ̄m tn̄ q̄ ipse est filiꝰ dei · eiusdē maiestatis cuꝫ patre. ⁊ inq̄tum deus non rogat patrem ꝑ nobis. sed simul cū pr̄e rogātes exaudit · Alio mō potest intelligi q̄ sanctis cū erūt in vita eterna non erit oportunū · vt xp̄us ꝑ eis roget pr̄em · qꝛ nulla ibi erit indigētia. Alio mō qꝛ etiā dū sancti sūt in p̄nti vita · nō oꝫ q̄ xp̄us ꝑ eis roget · qꝛ sine xp̄i rogamine ex dilectione ad ip̄m merent̄ a pr̄e exaudiri · vnde subdit : ip̄e em̄ pr̄ amat vos : qꝛ vt dicit Aug · dilexit nos an̄ mūdi ꝯstitutionē Et duas tangit rōnes istius amoris p̄ma : quia vos me amasti : Sed q̄rit Aug · quō sit verū : q̄ ideo pr̄ nos amet. q̄a filiū dei dilexerim⁹ cum p̄ma Jo · 4 · dicat̄ : diligamus deū : qm̄ ip̄e prior dilexit nos · Et dicēdū in rei v̄itate q̄ nō ideo diligit

nos deus · qꝛ eũ diligim9 · ꝫ eꝯuso ideo euꝫ diligim9 · qꝛ ipse nos diligit · verũtamẽ qꝛ a pr̃e et filio habem9 : ꝙ pr̃em ⁊ filium diligamus et de9 diligit opa sua. ideo nos suos dilectores amat. Scdm tñ hoc ipsũ ꝙ diligit nos. amtores sui nos nõ faceret · nisi anteq̃ faceret nos amret · Alterã dilectõis rõnẽ assigt ex fide : et credidistis : qꝛ a deo exiui : Criso · caret apud pr̃eꝫ intercessionis necessitate perfecta de filio fides · que ꝙ a deo exierit credit atq̃ amat · et ꝑ seipsaꝫ iam audiri meret · exaudicõis em̃ principiũ est fides. vñ saluator · omnia possibilia sũt credenti

N Tertio ponit sũma fidei quo ad eternã xp̃i generacõeꝫ et tꝑalem incarnacõeꝫ · ac mortem ip̃ius · resurrectõeꝫ · ⁊ ascensionẽ : exiui a pr̃e : s. ꝑ eternã generacõem qui exitus est eternus absq̃ vlla innouacõe · nõ em̃ pr̃ p̃cessit filiũ · Iteꝫ exiuit filius a pr̃e absq̃ sepatione. ita em̃ a pr̃e exit ꝙ fili9 est in pr̃e et pater in filio · Iteꝫ exiuit absq̃ diminucõe. qꝛ sic non exit filius a patre. ꝙ aliquid diminuat a patris substantia. ꝫ tota substãtia est in patre. tota ĩ filio nec ampli9 in duobꝫ q̃ in vno · vñ. Hylari9 · 6 · de tri · non ꝑ ꝯsuetudinẽ humani ꝑtus deus ex deo nascit · cuius a deo exitio potius q̃ ꝑtus ẽ · est em̃ vn9 ex vno non est portio · nõ est defectio · non est diminutio · nõ diriuatio non ꝓtensio · nõ passio · ꝫ viuentis nature ex viuente natiuitas deus ex deo exi ens est · non creatura in dei nomẽ electa nõ vt esset cepit ex nihilo. ꝫ exijt amanente. et exijsse significacõem habet natiuitatis · nõ habet inchostionis. Deinde tangit fideꝫ incarnationis : et veni in mũduꝫ : carnem assumendo ex virgine · Jo · primo · In ꝓpria venit Deinde tangit passionis et resurrectionis fidem : iterum reliquo mundũ : moriens enim reliquit mundum · quia vitam humanam non habuit · resurgens etiaꝫ reliquit mundũ · qꝛ et si viuebat habens vitam corꝑaleꝫ ⁊ sensibilem. vita tñ illa erat sepata a vita ꝯmuni hominuꝫ · Deinde tangit fidem ascensionis : et vado ad patrem : iuit enim ad patrem in ascensione. quando fuit assumptus in celum et sedet a dextris dei · Mar · 16

Tertia pars ·

Ertio cum dicit Dicunt ei tangitur deuota fidei confessio. vbi tria facit · p̃mo ponit responsio discipulorum : Dicũt ei discipuli : eius : ecce nũc palaꝫ loqueris : p̃mo locutus fuerat xp̃us palaꝫ · i · publice. Jo · 18 Ego plã locut9 sũ mũdo ego semꝑ docui in sijnegoga ⁊ in templo. quo oẽs iudei ꝯueniũt · ⁊ ĩ occulto locut9 sũ nihil. nũc vo loq̃bat xp̃s palaꝫ · i · clare ⁊ apte. eccle · 39 · ip̃e palã fatiet disciplinã doctrine sue : ⁊ ꝓurbiũ nullũ dicis : ꝯsuetudo est amicoꝝ

vt ab inuicē recedentes absq; vlla v̄boꝝ duplicitate sibi mutuo corda manifestēt. qd̄ obseruauit xp̄s. recedens a discipulis. vñ sine ꝓuerbio eis loq̄bat̄ in hoc qd̄ palaꝫ dixit deū p̄rem discipulos amare. ⁊ qd̄ a deo exierat et venerat in mūdū. Scd̄o ꝓfitent̄ sapiam xp̄i. q̄ dei filio appropriat̄: nūc scim9 q̄a scis oīa. reuera scientis signū est clare ⁊ lucide loqui. vt possit aliq̄s docerere. sapie. 9. Emitte sapiām tuaꝫ dñe de celis sanctis tuis. et de sede magnitudinis tue. vt mecū sit ⁊ mecum laboret. ⁊ sciaꝫ quid acceptū sit apud te. scit em̄ omnia ⁊ intelligit. et non est opus tibi. vt quis te interroget: qꝛ anteq̄ interrogetur. nouit quid interrogare velint. neq; em̄ interrogatiōibꝫ fiunt nō deo corda hoīm. qꝛ scit omīa. etiā anteq̄ fiant. Tertio ꝓfiteret̄ xp̄i diuinā genaracōem: in hoc credim9: qꝛ a deo existi: qꝛ sol9 deus scit occulta cordiuꝫ. ⁊ ꝓprie ista noticia filio dei appropriat̄ quid sapientia dei patris occulta eternum verbum nascitur

In ascēsiōe dñi Introductō Sermo xlvii.

Ecūbentibꝫ. 11. dscipulis apparuit illis ihesus. et exprobrauit incredulitateꝫ eorum ⁊ duritiaꝫ cordis. Mar. 16. hoc idem habetur Luc. 24. ascēsur9 xp̄s ad p̄reꝫ mādauit discipulis dicēs Eūtes in mūdū vniūsuꝫ p̄dicate euāgeliū oī creature hac vero die caritati vr̄e nō aliud euangeliū p̄dicare intendim9. q̄ glorie ascensionis dñice. ipse igit̄ qui p̄dicationis dedit mādatū digne nobis de seipso loqui ꝯcedat. qm̄ vt verbis vtar Augusti non de aliquo loq̄mur vobis. nisi de illo qui modo ex euangelio loq̄bat̄ nob̄ oībꝫ. ipse ergo sit auctor nr̄i sermonis. qui est largitor nr̄e salutis. q̄ vt nobis ꝯcedat v̄ginis mr̄is ei9 suffragiū salutacōe āgelica hūilit̄ īplorem9 dicētes. aue maria gratia plena ꝛc.

Prima pars A

Ecumbentib9 vndecī discipulis ꝛc. qñ p̄rem familias contingit ad alterā regionē transire. tūc mādata ꝓponit seruis suis qualiter domum suam et familiam ceteraq; omnia vsq; dū venerit debeāt gubernare. saluator igit̄ nr̄ hodierna die celestē regioneꝫ ascendens: fideliumq; familiaꝫ relinq̄ns in terris. dedit p̄cepta discipulis. vt ꝓ multiplicando fideliuꝫ nūero. vbiq; terraꝝ ipsius nomē diuulgarēt de quo agitur in p̄nti euangelio. qd̄ diuiditur in tres ꝑtes. In p̄ma namq; oñditur quib9 verbis ante suam ascensionē cristus fuerit discipulos allocutus amicabiliter ⁊ graciose Secūdo qūo in celū fuerit assumptus mirabiliter ⁊ gl̄iose. ibi. ⁊ domin9 q̄dē ihesus ꝛc. Tercio qūo ꝑ discipulos sermo ipsi9 fueit ꝯpletus se

duliter ⁊ studiose ibi. Illi aūt ꝓfecti. B Circa ꝑmū q̄tuor
describunt quoꝝ vnū est appitio saluatoris vbi. ꝯsiderandum
est. ꝙ de ista dñi appicōe aliqua videt ēē diuersitas. Aug. nāq̄
dicit ꝙ ista appitio de qua loquit Mar. hic ē eadē illi appicōi
que facta fuit ī sero diei resurrectōis dñice. de qua loquūt Lu.
et Jo. Cui obuiare videt. qꝛ Jo. dicit illi appitioni Thomaꝫ nō
affuisse. Mar. vo hic dicit ꝙ. 11. discipul appuit xp̄s. magister
aūt in historia scola. videt velle ꝙ ista appitio sit eadē illi de q̄
loquit mathe. ꝙ 11. discipulis xp̄us appuit in Galilea ad mon-
teꝫ vbi ꝯstituerat ihus illis. ī illa em̄ appitione introducit ma-
gister xp̄m exprobrasse duritiā cordis discipuloꝝ. ⁊ dixisse ill
Ite in mūdū vniuersū p̄dicate ꝛc. ⁊ qui crediderit ⁊ biptizatus
fuerit ꝛc. ⁊ iteꝝ introducit eū tūc dixisse signa eos qui credide-
rint hec sequent in noīe meo ꝛc. que vba refert Marc. xp̄m dixi-
sse in hac appicōe. vñ hec appitio videtur esse eadeꝫ illi. ꝫ huic
nō videt ꝯsonare. qꝛ Marcꝰ dicit hanc appicōeꝫ fuisse nouissi-
maꝫ. i. nouissimo die factā. quo xp̄us fuit in terra. ait enim sic.
nouissime. Recumbentibus enim discipulis apparuit illis iesus
vnde videtur esse dicendū. ꝙ hec appitio de qua loquit. Mar-
cus nō sit eadeꝫ illi que facta est in sero diei resurrectōis. prout
etiā beatus Aug. ꝑm aliaꝫ exposicōeꝫ magis sentire videt. nec
rursus sit eadem illi quando apparuit in galilea super monteꝫ
prout etiam magister superactus apostoloruꝫ videtur velle. ꝫ
ista apparitio fuit noua ab omnibus apparitionibꝰ facta. videli-
cet in die ascensionis prout Aug. ⁊ gre. et magister in hysto.
quod etiam glo. super Marcum potius sentire videntur. post
resurrectionem autem suam per quadraginta dies anteq̄m ce-
los ascenderet. credendum est ꝙ multotiens discipulis apparu-
it. sed ꝙ legitur in actibus apostolorum. quia discipulis prebu-
it seipsum viuum post passionem in multis argumētis per di-
es quadraginta apparens eis. et loquens de regno dei. C
Vnde Jo. dicit ꝙ multa signa etiam post resurrectioneꝫ fecit
ihesus in conspectu discipulorum. que non sunt scripta in euan-
gelio. sed tamen euāgelista omissis ceteris apparitionibꝰ decies
em̄ apparuisse dicunt. ꝑmo Marie magdalene plorāti ad mo-
numentum. Mar. 16. et. J. 20. Secūdo mulieribus redeuntibꝰ
de monumento. qñ tenuerunt pedes eius et adorauerunt eū.
mat. 18. Tertio Petro ꝫ vbi. qñ ⁊ qūo. nescitur. lu. 24. Quar-
to duobus discipulis euntibꝰ in castellum. Mar. 16. ⁊ Luc. 24
Quinto ꝯgregatis discipulis absente Thoma in sero resurrectio-
nis. lu. 24. et Jo. 20. Sexto pꝰ dies. 8. eisdē appuit p̄nte. Tho
Jo. 20. Septimo et discipulis appuit ī piscacōe ad mare. Thi-

beriadis Jo·21·Octauo in mōte thabor in Galilea.11·discipu/
lis apparuit·Mat·28.iste omēs apparicōes ante diē ascensionis
facte leguntur·ipsa vero die ascensionis bis eis apparuit.semel scilicet
recūbentibus discipulis ī cenaculo·11·eīm apl'i habitabant in mō-
te Syon in cenaculo·qd̄ p̄mitꝰ fuerat palatiū Dauid ī quo mā/
ducauit xp̄s pasca cū discipul' ante passionē suā·ceteri vero disci/
puli ⁊ sancte mulieres hītabant circūquaq̄ p diūsa hospicia: ⁊
recumbētibus in dicto cenaculo·11·discipulis apparuit illis ihesus.
Jhero·11.apparuit discipl'is simul ꝯgregatis vt omēs testes sint
et enarrent oībus·qd̄ ꝯmunit' viderūt ⁊ audiert̄.neq̄ eīm fal-
sum ēē potuit·qd̄ tot oculis visū atq̄ auribus auditū est· Solis
at̄.11·discipul' apparuit qr magis erāt exprobrādi de incredulita/
te ⁊ duritia cordis q̄ alij magis etiā ꝯfirmādi erāt de vitate re/
surrectōis cuiꝰ testes erāt ordinati adeo p vniūsū orbē·act.4·
vtute magna reddebāt apl'i testimoniū resurrectōis ihu christi
Aut forte dici potest: q licz soli·11·discipuli noīent̄ non exclu/
dunt̄ alij discipuli et mat̄ dn̄i atq̄ relique sācte mulieres quibus
omībus recūbentibus christus apparuit D Et nota q mādūcā-
tibus discipul' ipse christꝰ cum eis mādūcauit: vt legit̄ in actibus
apostolorꝫ·⁊ hoc ꝓpter duo·p̄mo quidem in signū dilectionis
quia eīm amplius eū nō erant visuri in carne·ideo anteq̄ rece-
deret manducauit cum eis.quēadmodū amici cum ab inuicē de/
bent separi·simul manducāt ⁊ bibunt Scdo ideo cuz eis recu-
buit vt vitatez carnis sue demōstraret tūc eī maxime debebat
se ostendere nō esse alienū.qn̄ alteriꝰ nullū signū sue resurrec/
tionis erat ostensurꝰ·veritatez at̄ carnis maxime ostendit co-
mestio.qd̄ eīm veram carnez nō habet·comedere nō potest.vn̄
angeli in assūpto corpe vere comedere non possunt.⁊ ideo an/
gelus ad tobiam eiusdem·12.cum essem inquit vobiscum p vo/
luntatem dei videbat quidem vobiscum manducare et bibere.
sed ego inuisibili cibo et potu vtor·qui ab hominibus videri
nō potest·⁊ hoc est qd̄ dicit Gre·comedit christus et ascendit
vt vz p affectuz comestionis vitas patesceret carnis·vn̄ ꝯside/
randū q illa comestio·vera fuit comestio·et nō fantastica·cibum
eīm ipse assūpsit·dentibus fregit·masticauit ⁊ q̄litates pcepit sa-
porum.atq̄ cibuz ipsū traiecit in stomachuz·hec eīm sufficiuut
et req̄runt̄ ad verā comestionē·ꝫ tn̄ in eo nō fuit comestionis
effectꝰ·effectꝰ eī comestiōis ē vt p digestiōez cibi subtiliora ip/
siꝰ ī carnē ⁊ ossa atq̄ sāguīez ꝯuertāt̄ g̃ssiora vero emittāt̄ nl at̄
istorꝫ fuit in xp̄o post resurrectionē·qr cibus ille quē assumpsit
nō p digestionē.ꝫ vtute diuina nec in carnē ꝓpriā.ꝫ in alteraz

substantiā ꝯuersus est. ¶ Secūdo ponit̄ exprobratio di/
scipuloꝝ. sic em̄ comedebat cum eis. tamq̄ familiaris amicꝰ ꝫ
tñ cordis eoꝝ duritiā exprobrabat palā velut liberalis corrector
et exprobrauit: exprobrare est rep̄hendere. vitupare ꝯuiciari et
iniuriari v̄bis: incredulitatē illoꝝ q̄ꝫtū ad cecitatē intellectꝰ qꝛ
auditaꝫ ⁊ visā xp̄i resurrectōeꝫ nō crediderāt: ⁊ duriciā cordis
q̄ꝫtū ad tarditateꝫ credendi. qꝛ etiā multis signis resurrectōis
ostensis tarde crediderāt: qꝛ his qui viderant eū resurrexisse a
mortuis nō crediderunt: resurgenteꝫ q̄dem xp̄m a mortuis ne/
mo vidit hominū. eum tamen resurrexisse viderunt angeli. vi/
dit Maria magdalena. viderūt. sancte mulieres a monumēto
venientes. viderunt ⁊ discipuli euntes in Emaus. et quia apo/
stoli nō crediderāt his. qui eū viderant. nisi et ip̄i viderēt ideo
merito de hac incredulitate ⁊ cordis duritia reprehendunt̄. ma-
xime vt dicit Aug. quia gentes crediture erant eū resurrexis-
se. quē non viderant. audita apl̄oꝝ predicatione. qui non cre/
diderūt videntibꝰ. nisi et ipsi viderent. vnde dixit Thome. quia
vidisti me thoma credidisti. Considerandū est que fuerunt ista
verba exprobrationis. q̄ christus hodie dixit apostolis. ⁊ forte
talia fuerunt. aut duriona q̄lia dixit discipul̄ eūtibꝰ ī Emaus
o stulti et tardi corde ad credenduꝫ in omnibus que locuti sūt
prophete. non prophete tantuꝫ. ꝫ angeli mulieres. et vestri ꝯdi/
scipuli. idcirco aūt vt dicit grego. tunc discipulos dominus in
crepauit. cum corporaliter eos reliquit. vt verba que recedens
diceret in corde audientium artius impressa remanerent ⁊ ꝑm
Jheroni. exprobrat incredulitatem. vt succedat credulitas. ex-
probrat duritiā cordis lapidei. vt succedat cor carneū caritate
plenū ¶ Quare v̄o discipuli sic fuerūt tardi ad credēdū xp̄i
resurrectōeꝫ. Dicit gre. duas causas ēē vna q̄deꝫ rōne īfirmita
tis eoꝝ. nōdū em̄ sic erant ꝑfecti. vt mirabilia dei opa cogno/
scerēt. Scd̄a causa ē rōne future nr̄e firmitatis. naꝫ vt dic̄ Leo
papa. nō ꝑmisisset deꝰ tm̄ suos discipl̄os dubitare de resurrec-
tione. nisi eoꝝ dubitatio nr̄e fidei fuisset ꝯfirmatio. Jlli igit̄ sic
dubitauerūt. q̄ꝫadmodū q̄libꝫ nr̄m dubitare potuisset. loco igit̄
nr̄i dubitauerūt ipsi. ꝫ dū dubitacō eoꝝ tollit̄ certꝰ argumētis
resurrectōis. ꝯueniēs. vt oīs nr̄a dubitacō sit remota. vñ Leo
dubitatū ē ab illis ne dubitaret̄ a nobis ⁊ Gre. minꝰ em̄ mihi
maria magdalena prestitit que cicius credidit q̄ꝫ Thomas qui
diu dubitauit. ille em̄ dubitando vulneꝝ cicatrices tetigit ⁊ de
nr̄o pectore dubietatis vulnꝰ amputauit Cū v̄o exprobrasset

et ꝓmediſſet cꝛã diſcipulis. ⁊ ꝑcepit eis ne ab ihꝛuſolimis di/
ſcederent Luc. 24. vos aũ ſedete in ciuitate. donec induamĩ ỽtu/
te exalto. vbi voluit: ꝙ expectarent ꝓmiſſionẽ ꝑis. q̃m audi/
ſtis inquit ꝑ os meũ ꝓmiſſio nãq; ſpũſſancti erat ꝓmiſſio ꝑis.
quia ꝓpꝛio cꝛe xp̃us ꝓmiſerat ſpm̃ſanctũ mitti a ꝑre in apoſto/
los. Jo. 14. paclitus aũ ſpũſſanctus quẽ mittet ꝑ m noĩe meo
ille docebit vos omnia. hanc aũ ꝓmiſſionẽ itꝛꝛ repetit dicens.

℟ Johannes ꝙdem battizauit aqua. vos aũ baptizabi=
mini ſpũſacto nõ poſt multos hos dies. nec ante voluit eos ꝑ=
dicare nomẽ ſuũ q̃ ſpm̃ſanctũ acciperẽt. ꝙ eos inſtruxit omnez
ỽitatem. Jo. 16. Cum aũ venerit ſpũs ille ỽitatis: docebit vos
omnẽ ỽitatem. Jtem eos ꝛfirmauit. vt nõ timerent nomẽ ip=
ſius cꝛaz regibꝫ et poteſtatibꝫ huius ſeculi ꝑdicare. ſpũs enim
ſanctus dim eſt artifex. omnẽ habens ỽtutez. omnia ꝓſpiciens
ſapientie. i. his aũ dictis iam circa ſextam hoꝛã refectione ꝛple=
ta. ꝑcepit eis. vt egrederent omnes de ciuitate ad mõtez oliue/
ti ỽſus bethaniã. que ſita eſt latere eiuſdem mõtis longe ab ihꝛ/
uſalẽ vno miliari. ⁊ hoc eſt qꝺ dicit Luc. eduxit aũ eos foꝛas
in bethaniã. ſtatiq; euanuit ab oculis eoꝛꝛ. ⁊ hec ẽ nona ꝛꝛpa=
ritio dñi. ℔ ꝓma duaꝛꝛ que facte ſũt in die aſcenſionis. Tertio
ponit quale discipulis xp̃us offitiũ impoſuerit in ſeq̃nte appari/
tione. nã ſtatim poſt comeſtionẽ vnanimit egreſſi ſũt de ciuita
te omnes apoſtoli cũ diſcipulis ⁊ mꝛe dñi gloꝛioſa atq; ſanctiꝭ
mulieribꝫ. ⁊ cũ tota credentiũ multitudine ℣ Et ꝙ vt illꝫ
mandauerat dominus. venerunt bethaniam in mõtem olueti
iſte vꝛo mons ꝓm veteꝛez lrãm. dicit mons trium luminũ. q;
denocte ex ꝑte occidentis illuminabit igne templi. ꝙ erat in=
giter ardens in altari. mane vꝛo apte oꝛientis ꝓmo exꝛpiebat
radios ſolis. anteq; illuſtraret ciuitas habebat etiã copiaz olei
qꝺ eſt fomẽtũ lumis. iſte mons dan. ii. dicit ſanctus ⁊ inclitus
ſitus inter duo maria ſanctus qꝺem ẽ ꝓm glo. ꝓpter dominicaz
hitacõez ⁊ inclitus ꝓpt eius aſcenſionẽ. eſt aũ ſituatꝰ inter ma/
re cyꝛreneũ ex ꝑte occidentis ⁊ mare mꝛtuum. locũ ſez illũ vbi
ſubuerſa ẽ zodoma ex ꝑte oꝛientꝭ. ibiq; dñs ꝺuemiſſet apli cum
maria mꝛe dñi ⁊ oi credẽtiũ mꝛtitudie expectãtibꝫ illꝫ ſaluato=
ris aduẽtũ ecce i medio eoꝛꝛ itꝛꝛ appuit dñs ſciẽtes igit ꝙ ꝺue/
nerat ꝙ œlos ſubito vellet aſcẽdere mꝛogauerũ e ũquidẽ eoꝛꝛ
dicentes. domine ſi tpe hoc reſtitues regnum Jſrahel. zelabant
enim velud adhuc carnales. pro temporali regno iudeorum
quod trãſlatũ erat ad gẽtes dominabantur enim aliegene
iudeis. vñ deſiderabant: ꝙ regnũ ipſũ nationi iudaice reſtitue/

retur· naturale est em̄· vt quilibet desideret sui regni magnificē/
tiam ⁊ libertatē· spes aūt aliquorū discipulorū fuerat. q̄ ideo
xp̄us venisset ī carnez· vt regnū iudeoꝝ ī pristinū statū restitu/
eret· vñ Luc. 24. dixerunt discipuli eūtes in emaus nos spera/
bamus q̄ ip̄e esset redempturus isrl̄· J et respōdit illis
dn̄s· non est vr̄m nosce tp̄a et momenta· que posuit pr̄ in sua
potestate· q· d· ad vos nō ꝑtinet scire futura· que in sola dispo/
sitione dei sūt posita. de quoꝝ numero est restitutio populi iu=
daijci· nā ip̄m regnū restituendū est· non carnaliter ꝫ spiritua/
liter. quando iudei credent in xp̄m circa finem seculi q̄ fuit ver9
rex eoꝝ Lu· 1· regnabit in domo Jacob in eternū Interī vero
ante finez seculi regnū israhel restituendū erat in fide credentiuz
de quo subdit· Sed accipietis v̄tutem supueniētis sāctispūs in
vos ecce iterū spiritūsanctū apostolis repmittit ⁊ eritis mihi te
stes testes autem diuinoruz veridicos esse oportet· et cōstantes
vnde necessaria erat illis v̄tus spiritussancti. qua instruerent̄ et
firmarent̄. hoc vero testimoniū christi fuit in iherusalē· ⁊ in om=
ni iudea et samaria· et vsq̄ ad vltimum terre· quia in omnem
terram exiuit sonus eoꝝ· et in fines orbis terre verba eorum·
hec cū dixisset cuius rei deberent ēē testes· subiungit: et dixit
illis· euntes in mūdum vniuersū predicate euangeliū: Euan=
geliū ē bona denūtiacō nulla v̄o ē melior ānūctacō q̄ꝫ eoꝝ que
pro nr̄a redēpcōe xp̄s fuit opatus. et salutis documēta· q̄ dedit
atq̄ eterne vite premiū quo ꝓmisit hec vero omnia predicāda
fuerant ante mundi consūmationē Mat. 24· predicabitur hoc
euangelium in vniuerso orbe· in testimoniuz omnibus gentibꝰ
et tunc veniet consummatio. R Subiungit autē qui=
bꝰ sit predicandum euangelium: omni creature: omnis crea=
ture nomine homo intelligitur· ꝟm Gre· quia homo habet ali=
quid omnis· s· esse cum lapidibꝰ· viuere cum plantis· sentire cū
animalibus. intelligere cuz angelis: qua ꝓpter ꝟm similitudinē
homo dicit̄ minor mūd9 q̄si omez creaturā ꝯtinēs Itē ꝟm eūdē
homo dicit̄ omnis credtura quia ꝓpter eum omnis cretura mū/
di videtur esse producta. sumus enim quodammodo finis om/
nium· Itē ꝟm eundez· omnis creature nomine potest omnis na/
tio gencium designari· cum enim ante christi passionem manda/
tum fuisset apostolis ne gentibus predicarent incredulitatem
iudeorum· post christi resurrectionem mandatū fuit. vt in om/
nes gētes euangelium diuulgarent· Mathei vicesimo· 8· Eun
tes docete omēs gentes· vel scd̄m theophilum predicandum est
euangelium omni creature ·i· credenti et nō credenti· et inde

est q euangeliū legit solennit̃ in ecc̃lia in loco eminēti vt palaz ab omnib audiat. Ysa. 4. Sup montez excelsū ascende tu qui euangelizas syon. exalta in fortitudine vocem tuaz. legitur aūt versus aquilonē vbi sita est ihrusalē. vnde p̄dicatio euangelii ad nos deuenit. Luc. 24. p̄dicate in omnes gentes incipientes ab ihrusolima. lectioni vo euangelii p̄mittit dñs vobiscū. qa adest dñs fidelib q credūt euangelio. Mat. 28. ecce ego vobiscū sū omib diebz vsqz ad cōsūmacōez seculi. deinde dyacon9 incipit euangeliū quinqz crucib impressus. quaz p̄ma signat principio euangelii. qz hic ē liber crucifixi. Mar. 1. initū euangelii ihesu xp̄i filii dei. Altera crux signat in fronte. vt thau signum deo signatuz sit. quatenus cōstanter nomē dñi p̄dicem9 Tertia crux fit in labiis: vt ore cōfessio sit ad salutē. Quarta fit in pectore. vt corde credat ad iustitiaz. Quinta fit in tota facie: vt aperta facie gloriaz domi speculemur. ¶ Deinde p̄mitduplex premiū. a primo credentiū: qui credider̄it: fidem per opera ostendendo. vera em̃ fides p̄m Gre. est quādo ea que ver/bis diciem9. opib consentim9: a baptisatus fuerit: nō em̃ suffitit credere ad salutē. nisi assit regeneratio baptismi. Jo. 3. nisi quis renat9 fuerit ex aqua a spūsancto. non potest intrare in regnuz dei: saluus erit: et tamen aliquis credens saluari potest vbi excludit baptismuz necessitatis articulus. tanta em̃ est sacre fidei necessitas a efficatia. q nullus unqz hoim saluatus fuit. aut saluabitur nisi in fide. eadem em̃ est fides p̄cedentium christum et sequentium. illi em̃ saluati sunt in fide venturi nos vero in fide preteriti. quia quod illi credebant futuruz. nos credim9 iaz venisse p̄m q dicit. Aug. de tri. alterum premiuz est incredulorum quod sequitur: qui vero non crediderit cōdemnabitur. hebre. 11. sine fide impossibile est placere deo. Sed dices ergo condemnantur pueri. qui moriunt̃. cum credere non possint. Et est dicendū q pueri baptizati et fidei non habent virtutez habēt tm̃ fidei sacramētū. cui9 vtute saluant̃. Vel dicendum q pueri baptizati decedentes saluantur virtute gratie et fidei. atqz ceterarum virtutum. que illis baptizatis infundūntur a deo. habent igitur fidem cuius virtute saluantur. sed vsum fidei nondum habent. sicut a dormientes fidem habent sine vsu. Vel potest dici q pueri baptizati saluantur in fide ecc̃lesie. qui credit pro eis et loco eorum. quod ipsi nondum credere possunt Sz iterū dices ergo videt q iudei a gentiles saluari possint in fide ecc̃lie. Dico q fides ecc̃le nulli nō baptizato p̄t p̄fice ad salutē qz vo vt dicat. Aug. i libo de ymitate ita q̄libz fidē suā videt q

alterius tamen fidem videre non potest. ideo. 4. ponũtur signa
q̃bꝰ credentes ꝯgnosci possũt M vñ dicit. sig̃ autẽ eos q̃
crediderint hec sequent̃. et sunt. 5. signa. quoꝝ p̃mũ est eiectio
demonũ. de quo subdit In nomine meo .i. v̄tute ⁊ inuocacõne
nomĩs mei. demonia eicient. Luc. 9. dedit illis virtutez ⁊ pote/
statez sup̄ omnia demonia ⁊ Luc 10. reuersi sũt. 22. cũ gaudio
dicentes. dñe etiã demonia subiciunt̃ nobis in nomine tuo. Se
cundũ signũ est locutio diuersaꝝ linguarum. linguis loquent̃
nouis. qd̃ p̃mo in die penthe. factũ est. quando apostoli repleti
sũt spũsãcto. ⁊ loq̃bãt̃ variis linguis. act. 2. Tertiũ signũ ẽ fu/
gare serpentes. serpẽtes tollent .i. auferent vel dispergẽt. de be-
ato Paulo legit̃. act. 28. ꝙ viperã que manu eiꝰ momorderat
excussit in ignem. vñ de beato Philippo legit̃. ꝙ draconez ma/
ximũ qui plures occiderat expulit in desertũ. ⁊ beatꝰ Georgiꝰ
draconez cepit. Quartũ signũ est non pati nocumentũ a mor-
tiferis. ⁊ si morsiferuz q̃d biberint. nõ eos nocebit. de beato Jo-
hanne euangelista dicit̃ ꝙ calicez veneni bibit sine nocumento
Itez de multis martiribꝰ legitur ꝙ plũbum liquefactuz. et pix
soluta. et aqua buliens fuerunt eis in ore infusa. nec tamen ill̃
nocuerunt. Quintũ signũ est sanare languentes. sup̄ egros ma/
nus imponent. et bene habebunt. actu. 3. dicit̃ ꝙ petrus et io-
hannes ascendentes in templum. euz sanauerunt. qui ex vtero
matris claudus fuerat ipsius manu aprehensa. N Sed
sciendũz est ꝙ licet in primitiua ecclesia ista fuerint signa creden/
tium. multi tamen non credentes eadez signa operati sunt. vñ
Luc. 9. dixerunt quidam discipuli christo. preceptor vidimus
quendam in nomine tuo eicientem demonia. et prohibuimus
eũ. qꝛ nõ sequitur te et dixit christus nolite prohibere euz. Itez
quidã credentes. sed mali eadez signa opati sunt. sed nihil ꝓfu
erũt eis ad salutez. de quibꝰ dicit saluator M at. 2. mlti dicent
mihi ĩ illa die dñe dñe nõne ĩ noĩe tuo ꝓphetauimꝰ. ⁊ ĩ nomĩe
tuo demonia eiecimꝰ. in noĩe tuo v̄tutes mltas fecimꝰ ⁊ tũc ꝯfi/
tebor illis qꝛ nũq̃ noui vos. discedite a me qui opamĩ iiq̃tatẽ
nunc v̄o p̃senti tp̄e raro fiunt talia sig̃ etiã a fidelibꝰ ⁊ scĩs. qd̃
nõ cõtingit. ex defectu fidei ⁊ scĩtatis. cuz mlti nõ fideles ⁊ ma/
li ea fecerint. Sed h̃ ideo accidit. quoniaz vt dicit Gre. ista sig̃
fuerunt necessaria in exordio ecclesie ad cõuersionez gẽtiuz. ⁊
ad fauorẽ fidei nũc autez fide ꝯfirmata. iam non est necessarium
vti miraculis. nõne magnũ miraculũ ẽ. qꝛ mundꝰ credit ĩ cru/
cifixuz. nã ⁊ h̃ ip̃m p̃titis miraculis attestat̃. Nota qꝛ sic̃ ⁊ pri/
mitia eccl̃ia fides credẽtiũ oñdebat̃ p̄ ista sig̃ ad lr̃az ĩtellcã ita

pesenti tpe oportet tm̃ultibꝰ fidem eisdem signis ostendi spiritualiter mꝫlectis. hec vo signa sũt opa nr̃a. sine quibꝫ fides non ꝓfiat ad salutẽ. Jac. 2. fides coopat̃ operibꝰ. et ex opibus fides est cõsũmata. ex opibus em̃ iustificat̃ homo. ⁊ non ex fide tantum ✠ Primũ igit̃ credentiũ signũ ẽ vt abiciant a se demoniũ. si qꝺ in eis est ꝑ peccatũ. nã anima per peccatũ fit demoniorũ habitatio. eiũt aũ dem̃ ꝑ sacramẽtũ baptismi. xpi nomĩe inuocato. ⁊ ꝑ sacramentũ penitentie. eiat em̃ demoniũ cõtritio de corde. cõfessio ex ore. satisfactio etiã a remotis eũ proiat. Mat. 12. hoc genus demoniorũ nõ eiat̃. nisi oratione ⁊ ieiunio que sũt penitentie opa. Secũdũ signũ credentiũ est loq̃nonis linguis. vt siquis solitꝰ erat secularia vba dicere. dei verba loq̃t. pria. Pe. 4. si quis loquat̃ q̃si sermones dei. Jtẽ si q̃s fuit piger ad orationẽ. nunc sit sollicitꝰ. Eph. 5. loq̃ntes vobismetipis in psalmis ⁊ himnis ⁊ cãticis spiritalibꝰ. cantantes ⁊ psallentes in cordibus vr̃is. dño gratias agentes. Reuera talis potius loquit̃ noua lingua. q̃ si ex barbara lingua italicũ seu latinũ loqueret̃ Tertiũ signũ est credentiũ omnẽ falsitatis errorẽ a se ⁊ ab alijs auferre. hereticꝰ em̃ noie serpentis intelligunt̃. qui acutissimas habent linguas ad fallendũ ꝑs. acuerũt linguas sicut serpẽtes venenũ aspidũ sub labiis eor̃. Quartũ credentiũ signũ est mortiferis temptatoibus non ꝺsentire. siquidem em̃ delectatio mortifera. aut ira. aut auaritia veniat in mentem quasi mortiferum bibitur. sed fideles veri hoc mortiferũ tr̃iaca spũali cõmiscent cogitando christi passionẽ. tormenta infermi. gloriam paradisi ꝓpter qꝺ nihil eis nocet tale mortifer̃. ꝫ magis ex eo castigãt̃ 2. Cor. 6. vt castigati ⁊ nõ mortificati. Quintũ signuz credẽtiũ ẽ misericordie opa proximis indigentibꝰ exhibere super egros em̃ manꝰ imponẽt ⁊ bñ habebũt : Egri nãq; dicũt̃: eo qꝺ alio rum subsidio egeãt i suis necessitatibꝰ q̃cũq; igit̃ impendunt mie opa vel refectiõe esurientes nudos vestiẽdo visitãdo infirmos subueniẽdo oppꝫssis. cõsolãdo afflictos. instruẽdo simplices. aut quecũq; alia mie opera exercendo super egros imponũt manꝰ ⁊ misericordie opera. vnde bene se habeãt. puer. 30. manus suas aperuit inopi. et palmas suas extendit ad pauperem. hec igitur. 5. scilicet sacramentorum ꝓceptio. diuinorũ locutio. errorum dispersio. peccati detestatio: ⁊ misericordie opa. sunt signa et miracula credentiũ que vt dicit. Gre. tanta maiora sũt spiritualiter intellecta. quanto per hoc non corpora sed anime suscitantur. Secunda pars. ꝑ

Secundo cū dicit̄ et dn̄s quidē ꝛc. tangit̄ ascensio saluatoris · et duo facit · p̄mittit̄ em̄ ascēsionis modus ⁊ dn̄s quidē ih̄s postq̄ locutus est eis: vnūquemq̄ osculatus ē ex corde amoris ītimo s̄m q̄ dicit. Am. in p̄sa hodierna · apl̄is cara reliquit oscula pacis · deinde valedicens eis. eleuatis manibꝰ eos bn̄dixit vt dicit Luc. sicut pat̄ a filijs recedens eos bn̄dicit · ⁊ vt dicit Theop. forte in hac bn̄dictione vicꝫ ꝯseruatiuā eis influxit · vsq̄ ad sp̄ūssancti aduentum · his factis · ad orientem v̄sa facie vt dicit Dama · 4 · li · c · 4 · Assumptus est in celū: eleuatis manibꝰ ferebat̄ in celū ⁊ nubes suscepit eum ab oculis eoꝝ · qꝛ claritate cuiusdā nubis circumdatus · eis vlteriꝰ nō est visus · quez dum aspicerent eleuari in celū proni ceciderunt in terrā adorātes · vt dicit · Lucas sup excelsa igit̄ celi: vt dicit leo papa terrenū īponit̄ corpꝰ. ossa intra sepulcri angustias pauloante ꝯclusa · angeloꝝ cetibꝰ inferunt̄ · in gremiuꝫ immortalitatis mortalis natura transfundit̄ · ascendit igit̄ dn̄s de mōte oliueti ī celū · Et dicit Sulpitius epūs Hiero solimitanꝰ ⁊ habet̄ in glo · sup actꝰ · q̄ dū facta fuisset eccl̄ia in monte oliueti. vn̄ xp̄us celū ascendit · locus ille vbi steterūt vestigia pedū xp̄i ascendētis nūq̄ potuit ꝯtinuari pauimēto · sed marmora excuciebant̄ in ora apponentiū. ⁊ puluis adhuc retinet vestigia imp̄ssa pedū eius nec deleri possunt · Q Considerandū est at̄: qꝛ xp̄us ascendit euident̄ · qꝛ dum esset in medio apl̄oruꝫ · subito cū eleuasset manus ad celū videntibꝰ illis eleuatus est Ascendit mirabilit̄ · qd̄ a p̄paret ex tribꝰ · Primo q̄dem qꝛ p̄pria v̄tute nullo creature obsequio vel auxilio. Secundo qꝛ penetrauit corpus eius gl̄osū omnes celos absq̄ diuisione ⁊ fractura celoꝝ Tertio distantiā maximā q̄ est a terra in celum subito p̄transiuit: vt esset sup omnes celos · de quibꝰ omībus ait. p̄s · dn̄e dn̄s nr̄ q̄m admirabile est nomē tuū in vniūsa terra · qm̄ eleuata est magnificētia tua sup celos. Tertio ascēdit letant̄ · qꝛ exultantibꝰ angelis. p̄s · ascēdit deus in iubilatione. et dn̄s in voce tube. vn̄. Aug · ascendente xp̄o pauet omne celum · mirantur astra · plaudunt angelorum agmina · tube sonant · et letis emiscēt blanda modulamina chori · Quarto ascēdit honorifice. quia comitabant̄ ei gloriosa illa sanctorum corpora · que surrexerunt cum eo · scd̄m q̄ dicit. Aug. in sermone resurrectionis · Item vt dicit Hiero. super · p̄s · omnes virtutes angelice christo venerunt obuiam · decantantes gloriam deo · ⁊ precedentes eum ad alias virtutes celestes clamabant. p̄ate viam dn̄o venienti. ⁊ illi occurrite · reserate celestes aditus · ⁊ eter

nalis egressus pateat. apperiant ethere ianue. et eternaꝝ ediũ
value. ⁊ introibit rex glorie. et querunt angelice v̄tutes. quis
est iste rex glorie. Et rn̄derunt alie. dn̄s v̄tutuꝫ Quinto ascen=
dit sublimit̄ qꝛ sup omnes celos. ⁊ sup omnē creaturā angeli=
caꝫ. p̄s. ascendit sup cherubin ⁊ volauit. volauit sup pēnas vē
torum. R. Nota qꝛ plures sūt ascensione dn̄i. primo nāqꝫ
ascendit rōne dignitatis corpis sui glificati. cui nō ꝯuenit nisi
locus celestis. Ascendit ad ꝯfirmacōem fidei. Aug. in sermone
ascensio dn̄i catholice fidei est ꝯfirmatio. Ascendit vt spem no
straꝫ eriaꝫ et. vt speremus cuꝫ illo esse. vn̄. Aug. dn̄s nr̄ ihesus
xp̄s dū humanā naturā syderibꝫ iportauit. credētibꝫ celuꝫ posse
patere mōstrauit. Ascendit vt caritateꝫ inflāmaret Gre. opor=
tet carissimi vt illuc xp̄m corde seq̄mur. vbi ipsū credimus cor=
pore ascendisse ⁊ si adhuc tenemur in firmitate corpis. eū tn̄ se
quamur passibꝫ amoris. Ascendit vt humanā naturā glifica
ret. vn̄. Criso. natura cuius causa paradisus a cherubin custodie=
bat̄ hodie sup̄ cherubin cum sūmo honore suscepta est. ⁊ nā cui
dictū est terra es. ⁊ in terrā ibis. hodie iuit in celū. ⁊ sine termi
no sup celos regnat. Ascēdit vt puocet affectū. deut. 23. sicut
aquila puocans ꝛc. Ascendit vt p nobis p̄reꝫ interpellaret. he
bre. 9. introiuit in ipsū celū vt appareat nūc vultui dei p nob̄
et p̄ma. Jo. 2. aduocatū hēmus apud p̄rem ih̄m xp̄m iustū. et
ipse est ꝓpiciatio p peccatis nr̄is. Ascendit vt viaꝫ celestē nob̄
demōstraret. Mich. 2. ascendit iter pandens ante eos. Ascen=
dit vt celū nobis apperiret. deu. 28. apperiet tibi dn̄s thesaurū
suū optimū. i. celū. Ascendit. vt locū nobis ī reguo paret. Jo.
.14. vado pare vob̄ locū Itē ascēdit vt sp̄m sāctū nob̄ mittet Jo
16. nisi ego abiero paclitus nō veniet ad vos. ⁊ dū assumptus
fuero mittaꝫ eū vobis. Iteꝫ ascendit vt corpali p̄ntia subtracta
toto corde eū desideremus. Col. 3. que sursuꝫ sūt q̄rite. vbi xp̄s
est in dextra dei sedens. vn̄ Aug. 4. ꝯfes. 12. noluit nobiscū diu
esse. ⁊ nō reliquit nos abscessit em̄ ⁊ ecce hic est. et discessit ab
oculis: vt redeamus ad cor. ⁊ inueniamus eū. ascendam⁹ igit̄
et si nōdū corpe. corda tn̄ leuemus ad dn̄m. ita tn̄ si nullū vi=
tium mētem nr̄am aggrauat. qꝛ vt dicit Aug. nullū vitiū no
strum ascendit cū medico nr̄o Bene ascendit corde miles q̄daꝫ
qui in partibꝫ vltramarinis oīa loca in quibꝫ saluator nr̄ fue=
rat sollicite cuꝫ lacrimis visitauit. ⁊ dū omnia sancta loca deuo
te pquisiuisset. vltimo venit in montem oliueti. vnde christus ce
luꝫ ascenderat. vbi post longam orationeꝫ cum lacrimis dixit.
ecce domine vbiqꝫ diligēter te exquisiui. vsqꝫ dum venerim ad

locum. vnde celos ascendisti. nescio vbi amplius te reqrā. iube ergo spm̄ meū suscipi. vt ad dextraz pr̄is videaz te sedentem in gloria. ⁊ his dictis sine dolore spm̄ celo reddidit. S Secundo ponit̄ ascensionis gloria: ⁊ sedet a dextris dei: sessionē istaz vt dicit Aug. de simbolo nō accipiamus corpalit̄ q̄si membris humanis deus pr̄ sit figuratus. ꝫ ꝑ dexterā illā potest intelligi exaltatio xp̄i. qua sup̄ omuē creaturam hac die magnificatus ē. hebre. p̄mo. sedet ad dextraz maiestatis ī excelsis. tāto melior angelis effectus. q̄nto differētius p̄ illis nomē hereditauit Itē sedet a dextris ꝓpter honorē ⁊ gl̄iam diuinitatis. vt dic̄. dam. li. 3. c. 31. quos em̄ volumus honorare collocamus ad dexteram Itez sedet a dextris rōne vnitatis essentie cū pr̄e. vn̄ Ber. dn̄o meo datū est singularit̄ sedere a dextris pr̄is in gl̄ia ꝑ essentia substantiali. generatōe ꝯsimili. maiestate nō dispari. eternitate nō posteriori. Itez sedet in dextera rōne immēse btitudinis sibi collate. vt dicit glo. Ephe. 1. dextra em̄ ꝑpetuitatē beate vite significat. vt dicit Gre. Item sedet a dextris: qz gaudet in bonis potioribꝰ pr̄is. collocatū est em̄ illi homini maius. q̄ nulli creature ꝯmunicari posset. vt sit verus deus. phil̄. 2. dedit illi nomen qd̄ est sup̄ omne nomē Itez sedet a dextris. qz sine sui mutatione est v̄tus pr̄is opatiua que ꝑ dextraz significat̄ Itē ꝑm Aug. sedet a dextris. qz ptātem accepit homo ille a deo vt veniat iudicaturus qui venerat iudicandus. dextra em̄ iudiciariā significat ptātem ꝛc.

Tertia pars

Ertio cū dicit̄ Illi at̄ ꝛc. tangit̄ quid post ascensionē egerint apl̄i. qz studiose impleuerunt p̄dicationis mādatū. cuz v̄o assumptus esset xp̄s in celū. adhuc tn̄ suspensis vultibꝰ sursū aspiciebant. qz vbi amor ibi oculus. ⁊ vbi est thezaurus tuus ibi est ⁊ cor tuū. ⁊ iō celuz aspiciebant. quo recesserat dilectus eoꝝ. ⁊ vbi eoꝝ thesaurus se sustulerat. Cū ergo intuerent̄ in celū euntez illū. ecce duo angeli. v̄ili forma in vestibꝰ albis. iuxta illos astiterunt qui dixerunt viri Galilei q̄d statis aspiciētes in celū. q. d. expectatis ne q̄ reuertat̄ ad vos xp̄us. Deinde duo addiderunt p̄mo q̄ celū vere ascendisset. hic ih̄us qui assumptus est a vobis in celū Secundo q̄ venturus esset seculū iudicare. sic veniet. in eadem carnis substantia et claritate maiestatis. quēadmodū vidistis eū euntez in celū. quibus auditis abeuntibus angelis reuersi sunt omnes apostoli cum gaudio in Hierusalem. gaudebant quidē de exaltatione christi. Itez quia vera esse cognoscebant que de illo crediderant. Item quia sciebant se esse electos amicos tam

superexcellentis p̄ncipis Item q̄z expectabant spūssancti aduē-
tum. T Et est sciendū q̄ in pri mitiua ecclesia ꝓpter xp̄i
ascensionē quinta feria qua xp̄us celū ascendit erat ita celebris
sicut dies dn̄icus et fiebat tunc ꝓcessio in memoriaz. q̄ xp̄o ce
lum ascendente apostoli egressi fuerant Jherusalē ad mōtem oli
ueti. ⁊ iteruz cum gaudio Jherusalē redierāt. sed postea multi-
plicatis sanctoꝝ festiuitatibꝰ celebritas illius diei intermissa est
recepto vero spūsctō apostoli ꝑ vniuersū mūdū nomē xp̄i pre-
dicauerunt. vn̄ dicit: Jlli at̄ ꝓfecti p̄dicarunt vbiq̄z: quia dixe
rat xp̄s. euntes in mundū vniuersū predicate euangeliū. forte
autem vt dicit Aug. p̄dicatio euangelij nō tantū ꝑ eos vbiq̄z
diffusa est. sed etiā ꝑ successores eorum: dn̄o cooꝑante: nisi em̄
ipse oꝑaretur nihil nos oꝑaremur. Ysa. 26. omnia opera nr̄a
operatus es dn̄e: et sermonē ꝯfirmante: ꝯfirmauit predicatio
nis sermonē: sequētibꝰ signis: que signa supra dixerat. in no
mine meo demonia eicient. linguis loquent̄ ꝛc. sicut vero tunc
confirmata est predicatio signis. ita nūc quēlibet p̄dicatorē ser
monez suū signis bone oꝑacōis ꝯfirmare oportet. vn̄ Theop.
fiat domine ihesu christe vt nostri sermones quos de virtute te
operante dicimus. per opera confirmentur et actus. vt tandez
simus perfecti te cooperante in omībꝰ verbis et factis. quia te de
cet sermonum et operum gloria. cuz sis virtus dei et sapientia
in secula se culorum amen.

Dn̄ica infra octauas ascen. Ser. xlviii.

Vm venerit paraclitus quem ego mittam
vobis a patre spiritum veritatis qui a patre ꝓ
cedit ꝛc Jo. 15. omnis diuina v̄itas a deo pctō
ribus est odibilis. vt etiam si assit passibilitas
ipsius veritatis testes persequantur. qd̄ maxi-
me de veritate catholice fedei nouimus accidisse. cuius annūtia-
tores iudei pagani et heredici usq̄z ad mortem persecuti sunt. ꝫ
quia veritas semper manet. et inualescit super omnia ideo hoc
attestat̄ veritati nostre fedei. quia etiam inter persecutiones ⁊
mōtes semper legitur profecisse. De his autem que passuri erāt
testes vere fidei. agitur in presenti euangelio quod in tres par-
tes diuiditur. in quarum prima ostenditur quibus testibus ca-
tholica veritas fuerit confirmata. Secundo quantis aduersitati-
bus ipsa veritas fuerit impugnata. ibi. hec locutus sum vobis
vt non scandalizemini. Tertio q̄ hec omnia christi sermonibꝰ
fuerint prenūtiata. ibi. sed hec locutus sum vobis. A Cir-

ea primū ꝯsiderandū est. ꝙ sicut v̄itas fidei est supra omnē hu-
manū intellectum et rōnis inuestigacōez ī tantū vt sola diuina
inspiratione ꝯprehendatur. sic eandem fidem defendere nulla v̄/
tus humana sufficit. nisi spūssctūs huius fidei inspirator tribu-
at virtutez et fortitudinē. ideo prima pars in tres partes diui/
ditur. in quarum p̄ma ꝓmittit̄ aduentus spūssancti. vñ dicit:
Cum venerit ꝑaclitus grece latine ꝯsolator interpretat̄. et ꝑm
ꝙ dicit Didimus spūssctūs ꝯsolator nominat̄ ab opatione. qꝛ
eos quos se dignos reperit. non solum ab omni ꝑturbatione
reddit alienos. verum etiam incredibile quoddam gaudium
eis tribuit. sempiterna quidem leticia in eorum corde versatur
quorum spūssctūs habitator est: quē ego mittaz vobis. Didi/
mus. iste inquit ꝯsolator spūs a filio mittit̄. nō quidem vt mi/
nister nec sicut angeli. ꝓphete et apostoli. ꝫ vt mitti decet a sa-
pientia et v̄tute spiritum dei indiuisam habentem cū eadem sa/
pientia et virtute naturā: a patre: Ista additio q̄tuor modis
potest ꝯuenire precedenti clausule. p̄mo sic. quē ego filius a pa/
tre procedens: mittam vobis: vel aliter quem paraclituz a pa/
tre missum ego mittam vobis. nam vt dicit Didimus mittēte
filio spiritum veritatis. similiter mittit et pater. cum eadem vo-
luntate patris et filii spiritus veniat. vel sic. quem paraclitum
ego mittam vobis. sed hoc ipsum ꝙ eū mittam a patre habeo
vel aliter quem spiritum paraclitū a patre procedentē ego mit/
tam vobis. vnde subdit: B Spiritum veritatis qui a pa-
tre ꝓcedit: dicit̄ aūt spūs veritatis ꝑm Criso. vt ostendatur
ꝙ sit fide dignus. multi em̄ vera scientes veri nō sunt. quia spi
ritum veritatis nō habent. sed iste spiritus veritatis vera docet
et veraces efficit. procedit autem a patre. quia patre amante fi-
lium. vnde Didimus. non dixit inquit qui ab omnipotente ꝓ-
cedit. sed a patre licet pater non sit alius a deo omnipotente qꝛ
scd̄m proprietatem patris et intellectū parentis egreditur spi
ritus veritatis. et vt dicit Theophilus. iste processus nō est ex
tra dei patris essentiam. sed originalis cōsistentia spiritussan-
cti. quia non est mittere sed ex patre naturalem essentiam ob-
tinere. C Nota quia spiritussanctus dicitur consolator.
et dicitur spiritus veritatis. ratione quidem testificande verita/
tis dicitur veritatis spiritus sed ne vlla aduersitas propter ve/
ritatem timeatur dicitur paraclitus quod est consolator. Con
solatur autem spiritussanctus deuotos suos multipliciter. pri-
mo quidem tristes suaui presentia. sapientie. 12. o q̄ꝫ bonus et
suauis est dñe spiritus tuꝰ in nobis. Tribulatos dulci colloq̄o

Eccl·24·spūs meus sup mel dulcis·ꝫ hereditas mea sup mel·ꝫ fauū. Dubios prudenti ꝛsilio·ipse em̄ est spūs ꝛsilij et prudē/tia eius est vita ꝫ pax Ro·8·In q̄buscunq; igit̄ agendis·ipse tribuit rectū ꝛsilium. sed tñ quidaꝫ ab eis diuertunt ꝛsilio·qm̄ si pauper fuerint ꝛsulant diabolū deū acharon ꝫ diabolꝰ dicit vt vsuras faciant ꝫ rapinas·quidaꝫ vero in cunctis opibus ad sortilegia ꝛfugiūt ꝫ incantationes quib⁹ dñs cōminat Ysa·30 Ve filij desertores ut faceretis ꝛsilium·ꝫ nō ex me ꝫ cōtexuerint telam·ꝫ non p spm̄ meuꝫ vt adderetis pcm̄ super pcm̄. Item consolat̄ impotentes fortū adiutorio. Ro·8·spūs adiuuat infirmitatem nr̄am·ipse em̄ est spūs fortitudinis·cuꝰ virtute q̄cunq; vincamus aduersa. Consolat̄ remittendo quācunq; offensaꝫ Ro·8·Lex spūs vite in xpo ihu liberauit me a lege pcti. Nam vt d̄ Sap·1·Benignus est spūs sapie ꝫ ideo facilis est ad veniā Consolat̄ reuocando in pristinā gr̄am·Eph·2·Accessuꝫ habe/mus ad pr̄em in vno spū. ergo non estis aduene ꝫ pegrini·ꝫ estis ciues sanctoꝝ ꝫ domestici dei. Item ꝛsolat̄ etiā nos adoptando in dei filios. Ro·8·accepistis spūꝫ adoptionis filioꝝ in quo clamamus abba pater·ipse em̄ spūs testimoniū reddit spi/ritui nostro q; filij dei sumus. Item consolatur pmissione celestiuꝫ·Eph·1·Signati estis spūsancto pmissionis qui est pignꝰ hereditatis nostre. Item cosolatur etiam aliq̄n in psenti vita tribuendo aliquem gustum future glorie·2·Cor·3·Nos autē reuelata facie gloriam domini speculantes·in eandem imaginem trāsformamur·a claritate in claritatem tanq; a domini spiritu. Item consolabitur deducendo in vitam eternam·Ps̄. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. Istas spiritus sancti ꝛsolationes non percipiunt·qui mundanas querunt consolationes. 1·Corinth·2·Animalis homo non percipit ea que spiritus dei sunt·quia vt dic̄ Ro·8·Qui sm̄ carnem sunt·que carnis sunt sapiunt·qui vero sm̄ spiritum sunt. que sunt spiritus sentiunt· ¶ Nota q; spūssanctus dicit spiritus veritatis eo q; in oēm veritatem inducat. Johis·15·Cū venerit ille spiritus veritatis deducet vos in oēm veritatem. Est autem vt dicit Diero·triplex veritas·scz veritas vite·veritas iustitie·ꝫ veritas doctrine. Veritas vite in hoc ꝛsistit·vt quilibet operetur que deo sunt placita·proximo vtilia ꝫ sibi meritoria·4·Reg·20·Obsecro domine memento quomodo ambulauerim in veritate coram te ꝫ in corde perfecto·ꝫ quod placitū est coram te fecerim. Et de Tho. legitur eiusdem·i q; etiā in captiuitate positus viam veritatis nō deseruit. ita vt omia que habere poterat cum

captiuis fratribꝰ imptiret. Contra istam vitaꝫ veritatis agunt omnes qui aliena rapiunt. ꝓximū offendūt. ⁊ seipsos peccatis maculāt Cōtra eaꝫ agunt omēs ypocrite. oēs falsi amici peius est falsare amicitiā q̄ꝫ pecuniā vt dicit in ethicis. isti nō habent spm̄ vitatis ꝫ dyabolū spm̄ falsitatis q̄ omissa vitatis vita facit eos gaudē falsa vita vt tādē ad ꝑpetuā eos mortē deducat Secūda vitas ē iusticie. de q̄ dicit Osee. 10. Seiate vob̄ i vitate iustitiā hec vitas iustitie i iudicō seruāda ē Ysa. 42. dedi spm̄ meum sup eū. in vitate educet iudiciū. vñ in rōnali iudicis posita erāt doctrina ⁊ vitas Exo. 28. et sap. 1°. diligite iustitiā q̄ iudicatis t̄rā Cōtra istā vitatꝫ iusticiā agūt mltociēs accusatores iiqui. testes falsi. aduocati vbosi praui ꝯsiliarij scriptores falsarij iudices iniusti. q̄ omnes corrumpunt odio. aut amore pecunia aut timore. vñ versus Quatuor ista timor odium dilectio sensus Sepe solent hominum rectos peruertere sensus. hodie frequentissime iustitia tollitur. quia innocentes condemnantur et iniusti preualent. Ysa. 59. conuersum est retrorsū iuditium. et iusticia lōge stetit q̄ corruit i plateis vitas ⁊ eq̄tas nō potuit īgredi et fcā ē vitas i obliuionē. ⁊ q̄ recessit a malo p̄de patuit Tercia vitas ē doctrine q̄ i sana ⁊ vā doctrina fidei ꝯsistit Mal. 2. Lex vitatꝫ fuit i ore eiꝰ. et iiq̄tas nō ē iuēta i labijs eiꝰ. Cōtra hāc veritatem docent omnes qui sunt extra ecclesiaꝫ. iudei. pagani et heretici. Roma. primo conmutauerunt veritatem dei in mēdacium. Item multi mali christiani ꝯtra hanc veritatem loquūtur scꝫ detractores. adulatores. irrisores. maldici. blasphemi. cōtentiosi nugaces. susurrones et ꝑiuri. ⁊ in tm̄ vitas verbi diminuta est. et inualuit falsitas. q̄ nesciamus cui verbo sit credendum. ita vt vere dici possit. omnis homo mendax. hoc vicium pessimum est. Legitur enim q̄ quidam sapiens interrogauit de vita nepotis sui. cui magister dixit. nepos vester ē luxuriosus. gulosus. et taxillorum lusor. ⁊ dixit sapiens. hec omnia de facili correctionem accipient. Sed ē ne mendax. immo dixit magister. mendacissimus. et suspirās sapiens iam inquit de ipsius correctione despero. E Nota q̄ spiritussanctus qui deducit in triplicem veritatem vite. iusticie. et doctrine. procedit a patre. nec excluditur filius. sic enim dixit christus eum a patre procedere. quod tamen dixit. quod esset spiritus veritatis. Est autem christus veritas. et a veritate oportet sanctispiritus amorem procedere. Sed dices quare ergo non est amborum filius si ab vtroq̄ procedit. Et est causa. quia non procedit vt genitus. sed vt dei donum eternum amoris. Item spiritussanctus

mittitur a filio nec tñ excluditur. quin mittat eũ pr̃ quin etiã mittat seipm. tunc em̃ mittit vt dicat Beda qñ dilectores nos facit dei & proximi. que dilectio fit ĩ nobis a tota trinitate. ideo em̃ deum diligimus. qz ipse prior dilexit nos. Item spũssanct9 venit a seipso. qz liberaliter vbi vult spirat. ꝟ tñ nõ venit sine pre & filio eũ mittentibꝫ. qz tota trinitas p spm̃sctm̃ inhabitat corda nr̃a. Secundo ponit sanctispũs testificatio: Ille testimonium phibebit de me: cordibꝫ nr̃is fidei veritatẽ inspirando ut dicit Aug Item dedit testimonium christus qꝫ esset in celestibus. quia nõ erat venturus spiritussanctus in apostolos nisi eo ascẽdente vt dicat Jo. 15. Itẽ dedit testimoniũ xp̃o qꝫ esset dei filiꝰ qñ in noie eius dabat spũssctũs. ℣ Tertio ponit apl̃oz̃ testimoniũ: & vos testimoniũ phibebitis. qz ab initio mecũ estis ideo em̃ erant testes idonei oim que xp̃s fecerat. qz ab initio ex quo cœperat decere cũz eo fuerant. doctrinã eius audiẽtes. et miracula cõsiderantes. 1. Jo. 1. qꝺ fuit ab initio qꝺ audiuimus et vidimus. & manus nr̃e ꝯtractauerunt de verbo vite. hoc annũtiamus vobis. Considerandũ est quibꝫ testimonijs fides nr̃a q̃ de xp̃o est fuerit cõfirmata. ꝓmo quidẽ phibuit testimoniũ deus pater baptizato christo. & mtransfiguratõne dicens. Mat. 17. hic est filius meus electus in quo mihi bñ cõplacui ipm audite. Jo. 5. testimoniuz dei maius est. quia testificatus est de filio suo Item phibuit testimoniũ spũssanctus quãdo sicut columba mãsit super eum 1. Jo. 5. Spiritus est. qui testificatur. quomã xp̃s est veritas. Item ipse dei filius de seipso dedit testimoniũ. vbo quidem. Jo. 8. Ego sum qui testimonium phibeo de meipso et testimonium meum verum est. qz scio vnde veni. et quo vado. opere etiam dedit testimonium de seipso. Jo. 10. opera que ego facio in nomine patris mei. hec testimonium perhibent de me. iste sunt tres diuine persone perhibentes testimonium fidei nostre. de quibus. 1. Jo. 5. Tres sunt qui testimoniũ dant in celo pater verbum. et spiritussanctus. & hij tres vnum sunt. Itẽ omnes angeli et spiritus dederunt testimoniũ quando eo nato facta est multitudo celestis exercitus laudantium deum. Luce. 2. Item celi luminaria que eo moriente obscurata sũt. & terra que tremuit que testimonia contra iudeos adducũtur. Deu. 3. testẽ inuoco aduersus te celum & terram Item venti et aera quia vẽti et mare ei obedierunt. Mat. 8. Item perhibuit testimoniũ oĩs scriptura. Jo. 5. scrutammi scripturas et ille sunt que testimonium perhibent de me. Item oĩes patriarche & prophete. 1. Pe. primo. scrutati sunt prophete spiritussancto pronuntiantes que

in christo sunt passiones ⁊ posteriores glorias Itē vltimo om/
nes apl'i ⁊ qui post eos sancti fuerant nr̄e fidei ꝑhibuerūt testi/
moniū. Luc. 24. vos estis testes hoꝝ. quoꝝ testimoniū fuit in
verbis. signis. vita. ⁊ morte. verbis quidem fidei testimoniū ꝑ
apostolos fuit denuntiatum quia efficacibus rationibus fidem
vbiq; testificati sunt Act. 1. eritis mihi testes in iherusalem ⁊ in
omni iudea et samaria. et vsq; ad vltimū terre. 1. Pe. 3. parati
reddere rationem deo que in nobis est fide ⁊ spe Item eoꝝ testi/
monium fuit confirmatum signis et miraculis. Mat. 16. predi/
cauerunt vbiq; dn̄o cooperante et sermonē confirmante. sequē/
tibus signis. Hebr. 2. cum initiū accepisset euangelizari ꝑ do-
minū ab eis qui audierunt. in nos ꝯfirmata est. cōtestante deo
signis ⁊ prodigijs portentis. ⁊ varijs virtutibus. Item hoc te/
stimonium fuit approbatum sancta vita apostolorum. et hone/
sta ꝯuersatione sanctorum. si em̄ peccatores aut mali homines
fuissent. eis credendum non erat. nunc vere tante sanctitatis ⁊
honeste ꝯuersationis fuerunt hui⁹ fidei testes. q̄ nusq̄ sic ꝑfcti
homines inuenti sunt. vnde ipsa eorum vita testimoniuꝫ erat
v̄itatis fidei. Act. 4. v̄tute mag̃ reddebant apl'i testiōm resur/
rectionis ihesu christi dn̄i nr̄i vere quidem magna virtute. quia
excellētissime erant vite et virtutis. vnde ibidem subditur. et
gratia magna erat in omnibus illis. Consideremus post apo-
stolos quale virtutis fuerit testimonium in testibus huius fi-
dei sanctus. Martinus diuisione clamidis testificatus est pro
largitate Ihero. Yllarion et omnes sancti heremite testificant̄
pro abstinentia. Agnes. Lucia. Agata. et Katharina testificā-
tur pro castitate. et ante deficiet tempus q̄m enumerare pos/
simus nostre fidei testes magnos et ꝑuos. pueros et puellas.
mares et feminas. quos similes ī sanctitate ⁊ honestate moruꝫ
nulla vnq̄m secta habuit. nec habere potuit. quia vt dic̄ Au.
non est vera virtus vbi non est vera fides Item hoc testimoni/
um fuit consummatum morte omnium apostolorum et marti-
rum. et maximum quidem argumentum est nostre fidei. quia
tot milia martirum nouimus potius voluisse mori. q̄m fidei re-
linquere testimonium. Ecclesiast. 28. lingua testificans addu-
cet mortem. et Ecclesiast. 4. vsq; ad mortem certa pro iustitia.
Est ei signum qd̄ sperabant aliam esse vitam alioquin mortez
istam non sustinuissent. prouerbio. 14. Sperat iustus in morte
sua pro fidei testimonio. Crucifixus est Petrus. Paulus de-
collatus est. lapidatus. Stephanus. adustus. Laurentius. et

innumerabiles diuersis penis xpi martires interfecti. nullo igit̃
modo xpiana fides ꝯtemnēda est pro qua tot millia miliū xpi
nouim⁹ vsq̃ ad mortem pugnasse. omnis em̄ natio virilit̃ de-
fendit regnū ꝓpriū. sed ꝑ isto regno multi nobiles vsq̃ ad mor/
tem certauerunt. ⁊ dicūt. ꝙ sicut in manu forti acquisitū est. ita
nisi manu forti ꝯtingeret ꝑdere. ꝙ si aliquis tantoꝝ testimonijs
adhuc credere dubitat. qꝛ omnia ista ꝑterita sunt. ꝯsideret testi-
moniū eccl̃e pn̄tis tp̄is vt dicit Aug. libro de fide rerum inuisi/
biliū. Constat em̄ ꝙm crucifixū credimus. qūo vero tanta ho-
minū multitudo deducta fuisset. vt crederet. nō quidē in aliquē
magnū regem aut principem. sed in pauperem et hunc abiectū
et crucifixū nisi quia a dn̄o factū est istud. et est mirabile in ocu
lis nr̄is. licet igitur mortui sint apostoli. et martires. testimoni/
um tn̄ veritatis in nobis euidenter apparet Act. 13. vsq̃ hodie
sunt testes eius ad plebem. ꝓpter quod vere dicere possumus.
testimonia tua credibilia facta sūt nimis. hec omnia testimonia
scrutari debet anima nr̄a. qꝛ mirabilia sunt. omnibꝰ igitur istis
cōsideratis apparet veritatē catholice fidei tante auctoritatis esse
vt nihil aduersus eam possit obicere. quicumq̃ phūs. gentilis
iudeus. hereticus ⁊ saracenus. ꝙ si aliqui conantur aduersus fi/
dem nostram gerrire aut eam velle impugnare. nihil proficiūt
quod euidenti signo monstratum fuit in passione christi. eo as/
sistente ī ꝯsilio corā sūmo sacerdote Mar. 14. vbi dicit̃ Sūmi sac/
dotes et om̄e ꝯsiliū q̄rebāt adūsus ih̄m testimoniū. vt eū morti
traderēt. necq̃ mueniebāt. multi em̄ falsū testimoniū dicebant
adūsus eū. ⁊ ꝯueniētia testimonia nō erāt. ve nulla phīa. nul/
lum testimoniū. nulla ratio. nullus sermo est cōueniens aduer/
sus christum. et fidem nostram. p̄s. astiterunt reges terre ꝛc.

Secunda pars.

Secundo cum dicitur. Hec locutus sum. predicit̃ q̄n-
tis aduersitatibus catholica fides erat impugnan-
da. et tria facit predicit enim apostolorum expulsio/
nem: hec locutus sum vobis: permittendo spiritum
vitatis paclitū: vt nō scādalizemi. i. vt nō ꝑturbemini. necq̃
moleste feratis ea q̄ ventura sūt vobis. qꝛ ꝯsolator spirit⁹ vos
consolabit̃. et subdit. de qua tribulatione erāt consolandi: abs
q̃ synagogis facient vos. i. eicient vos de iudaicis congrega-
tionibus tanq̄m scismaticos et malos homines propter nomē
meū. nam cū adhuc viueret christus composuerant sacerdotes.
vt si q̄s ꝯfiteret̃ eū ēē xp̄m. extra synagogā fieret. vt dicit̃ Jo.
9. eiecti sūt fideles ī rei vitate extra oēꝫ synngogā malignāciū

habent em̄ iudei synagogas suas. habent heretici. habent sarraceni ⁊ pagani. a quibus oībus fidelium congregatio seperat̄ sicut rosa a spinis. lux a tenebris. ⁊ granū a paleis. Vn̄ p̄s. nō sedi cū ɔsilio vanitatis. ⁊ cū iniqua gerentibꝰ non introiui. odiui ecclesiam malignantiū ꝛc. Scdo predicit discipulorꝫ mortez sed venit hora: certe cecitatis ⁊ ignorancie: vt omnis siue pater siue filius siue amicus. siue etiaz quicunqꝫ notus: qui interficit vos: Mat. 10. tradet at̄ frater fratrē in mortē. ⁊ pater filiū ⁊ insurgent filij in ꝑntes. ⁊ morte afficient eos. ⁊ eritis odio oībus hominibꝰ ꝓpter nomen meū: arbitret̄ obsequiū se prestaē deo. iudei quidez interficientes sanctos credebant facē deo magnuz obsequiū. ac si apl̄i essent dei inimici. pagani vero credebāt obsequi non deo ꝫ falsis dijs eorꝫ. De sanctis igit̄ interfectis factū est deo sacrifitiū. ⁊ p̄stiterant ipsi sacrificati martirij obsequiuz deo gratum. sed sacrificantes dei maledictionem incurrerunt. et ideo in hoc sacrifitio ipsuz sacrifitium non sacrificantes obsecuti sunt deo. Tercio ostendit quare ꝑsecutores sanctorꝫ hec facerēt: et hec facient vobis: eiciendo de synagogis ꝑsequendo ⁊ interficiendo: quia non nouerunt p̄rez neqꝫ me: q. d. nolite ɔtristari de his aduersitatibꝰ. ego has iniurias in me accipio. qꝛ non ratione vestri ista passuri estis. sed ꝓpter p̄rem et me. quem illi non cognouer̄t. si em̄ cognouissent xp̄m ⁊ patrem eius deum. nec eum crucifixissent. nec apl̄os et sanctos eius occidissent. ꝫ ignorantia eorꝫ pct̄m non excusat sed accusat. non alleuiat. ꝫ agrauat. nō minuit ꝫ augmentat. quia ignorancie huiꝰ causa fuerunt rebelles spiritui sancto. ⁊ increduli doctrine veritatis.

Tercia pars.

Tercio ostendit̄ quod omnia ista christus preciuerit. sed hec: quecunqꝫ dixi de ꝑsecucōibus et morte vr̄a locutus suz vobis: adhuc viuens. cū adhuc ille tribulationes nō essent. ꝫ iam incipent in corpore xp̄i vt cū venerit hora eorum: Certe vt dicit Aug. tenebrosa hora nocturna. hora mali peccati ꝑ eis. sed hec eorꝫ tenebrosa hora non fuscauit diez martirū. vn̄ preciosus martir laurenciꝰ dixit ad decium. mea vox obscurꝫ non habet sed omnia mihi in luce clarescūt: reminiscamini: i. ad memoriā reducatis: qꝛ ego dixi vobis: hec omnia que vobis futura erant aduersa. tribꝰ aūt ex causis ista predixit eis. Primo vt dicit August. ne improuisa mala quāuis cito transitura amicos eorꝫ ignaros atqꝫ imperatos amplius turbarent nam ꝑm Gre. minus iacula feriunt que preuident̄. ⁊ nos tollerabilius mdi mala suspicimus si ɔtra hec

per prouidētie clipeū munimur. multū em̄ offenderent animū
aduersa mūdi supuenientia. si nihil aduersi crederemus contin/
gere Secundo vt Cris. dicit hec ideo predixit eis vt ostenderet
se cuncta p̄uidere futura. Tertio vt idez dicit. hec ideo illis pre/
dixit. ne blandiens et adulator videretur. promittēdo placita
nec predicendo aduersa ꝛc̄ A

In die penthecostes Sermo xlix.

I quis diligit me sermonē meū ꝛc̄. Jo. 14. nul
lus sermo p̄dicatoris est ꝓficuus. nisi spiritus
sanctus igne caritatis linguā ipsius accendat
vnde hodierna die legit̄. Act. 2. ꝙ p̄mis p̄di/
catoribꝰ legis euangelice apparuerunt disper/
dite lingue. tanq̄m ignis. seditq̄ sup̄ singulos eoruz. et repleti
sunt omnes spiritusancto. et ceperunt loqui ꝓ vt spūssanctus
dabat eloqui illis. Sed rursus in vanū laborat etiam ardens
sermo p̄dicatoris. nisi in corde audientium sit spūssctūs v̄itatis
magister. vn̄ Gre. nisi spūssanctus cordi assit audiētis. ociosus
est sermo doctoris. nemo ergo docenti homī tribuat. qd̄ ex ore
docētis intelligit. qꝛ nisi intus sit qui doceat doctoris lingua ex/
terius in vacuū laborat. hunc igit̄ spm̄sctm̄ ꝑaclitū totius v̄i/
tatis magistrū inuocemus dicētes. veni creator spūs ꝛc̄. q̄tinus
ad gl̄iam tāte solennitatis et dici valeant ꝛ intelligi. eo aucto/
re q̄ sue sint grata maiestati ꝛ nr̄e saluti ꝓficua. ad qd̄ impetrā/
dum matris mīe suffragiū postulemus. Prima pars B

I quis diligit me sermonem meum ꝛc̄. dicit. Aug.
super p̄s. duas ciuitates duo faciunt amores. celestē
Hierusalem facit amor dei. babiloniam infernalem
facit amor seculi. interroget ergo se quisq̄ q̄d amet
et inueniet. vnde sit ciuis. saluator vero noster volens nos fie/
ri ciues sanctorū celestis Hierusalem. hodierna die diuinū amo/
rem qui est spiritussanctus misit in corda credentium. quo ar/
dentes licet adhuc peregrini superne ciuitatis Hierusalē ciues
efficeremur. de quo agitur in presenti euangelio. quod in tres
partes diuiditur primo ponitur q̄ multipliciter sancti spiritus
virtus sanctificat animos sui p̄ntia. 2°. q̄ dultiter eius affectꝰ
ꝯsolat̄ mestos de xp̄i absētia. ibi. nō turbet̄ ꝛc̄. 3. q̄ suauit̄ eius
impetꝰ egit. vt xp̄s ꝯpleret p̄ris obediētiā. ibi. iā nō m̄lta lo/
quar. ꝓpt̄ p̄mū scidū ꝙ tribꝰ scīficacōibꝰ mētes nr̄as spūssctūs
ꝑficit p̄mo ī ordīe ad deū q̄ ē ex dilectōe dei sedo ī ordine ad se/
ipsuz in cognitione veri. ibi. hec locutus sū vobis. 3° in ꝯpacōe
ad ꝓximū ī ꝯcordia aī. ibi. pacē relinquo vobis C Quid

igit̄ fiat in nobis ex dei dilectione. ꝯsiderandū est: si quis dili-
git me: diligendus est deus. sed quare ⁊ quō dicit Ber. li. de
dil'. deum vultis inquit me audire quare ⁊ quō diligendus sit
deus. ⁊ ego causa diligendi deū deus est. modus vero sine mō
diligere. ob duplicem aūt causam ꝓpter seip̄m diligendus ē. p̄-
mo quidem. qꝛ nihil iustius amat̄. p̄uenit em̄ nos amando. qꝛ
creauit nos. dedit corpus nobile aīem nobiliorem. ꝯseruat et
ꝓtegit atq; etiā sic dilexit mundū. vt filiū suū vnigenitū daret
ꝓ nobis in mortem. iustū est igit̄ amare suum amantē vñ Au-
de cathe. ru. z. Nulla inquit est maior ad amorē inuitatio. q̄ p̄-
uenire amādo. ⁊ nimis durus est aīmus qui dilectionē ⁊ si nolit
impendē nolit ec̄ rependē. Alia cā est. qꝛ nihil amat̄ fructuosi⁹
nihil iocundi⁹. nihil suauius. Bern. diues est deus in oībꝫ q̄ i-
uocant illū nec tñ ht̄ quicq̄ se melius. sed dedit in meritū. se ꝑ-
uat in p̄miū. se apponit in refectionē aīaꝝ sc̄taꝝ. Itē mod⁹ dili-
gendi deū ē sine mō vnde. Ber. cū dilectio que tēdit in deū. ten-
dat in imensū. tēdat in infinitū. nā ⁊ infinit⁹ est de⁹ ⁊ ī imēsus
q̄snā queso debeat finis ēē nr̄i vl' mod⁹ amoris. Nō ꝑm Ber.
10. ⁊. 11. de dil'. deū. ꝙ diligendi deū q̄tuor sūt g̃dus. p̄mus est
cū hō diligit deū ꝓpter seip̄m hoīez. ad quē ꝑuenit ex aīali amo-
re. qꝛ cum hō nullū aliū nisi seip̄m diligit attendēsq; sibiipsi nō
sufficere in necessitatibus incipit deum diligē ꝓpter seip̄m. i. qꝛ si-
bi est vtilis. Scd̄us g̃dus est diligere deū ⁊ ꝓpter cōmodū ꝓpri-
um. ⁊ ec̄ ꝓpter ip̄m deū. ad quē g̃dum venit hō ꝯsiderās. ꝙ re-
currēs ad deū frequēter sit liberat⁹. sola ip̄ius benignitate null'
suis meritis. tūc em̄ ec̄ si ferreū pectus habuerit ꝯgnita tāta ip-
sius bonitate sic diligit deū ꝓpter cōmodū ꝓp̄um. ꝙ ec̄ ip̄m deuꝫ
⁊ ī h̄ g̃du sūt p̄micie sp̄ūs. p̄⁹ eī g̃dus tot⁹ q̄si mūdan⁹ ē. Ter-
cius g̃dus amoris est cū aliq̄s diligit deū ꝓpter ip̄m deū solum
iste amor ver⁹ g̃tuit⁹ cast⁹ ⁊ iust⁹ ē qꝛ ñ q̄rit q̄ sua sūt. ꝫ q̄ dei
ad hūc g̃dum ꝑuenit̄. qꝛ dū frequent̄ recurrit̄ ad deū interpellā-
do ꝓ suis necessitatibꝫ. gustat̄ ec̄ q̄ suauis est dñs. ita vt ex tūc
magis alliciat ad dei amorē gustata suauitas. q̄ vrgēs necessi-
tas. vñ tūc diligit̄ deus qꝛ bonus in se nō qꝛ bon⁹ est diligēti
Qr̄tus g̃dus est qñ seip̄m diligit hō ꝓpter deū h̄ amor ē ꝯsūma-
tus felix. qñ ad hūc ꝑtigit̄ g̃dū. fit vt aīmus dño inebriatus
amore obliuiscat̄ sui. fact⁹ sibi tāq̄ vas ꝑditū. tot⁹ ꝑgat ī deū ⁊
adherens cū deo vn⁹ cū eo sp̄ūs fiat seip̄m eī ꝑdere tanq̄ q̄ nō
sit. et a semetip̄o exmaniri ⁊ pene anulari. celestis est conuersa-
tionis non humane. hic est amor sanctus. castus dulcis. ⁊ sua-
uis. affectio pura. et defecata intentio voluntatis vbi nihil ꝓp̄i ē

amixtuz. ꝫ totū diuinū qđ ē sentit sic affici deificari ē. hūc amo
ris gradū pauci in vita pñti. raro ⁊ raptim expti sunt. ꝫ hunc
in celesti patria expectamus. D Sed ꝯsiderandū est q̄snaz
sit iste amor. q̄ sic extra nosmetipsos rapimur ad diligēdū de-
um iste reuera amor nihil est humanū. sed spūssctūs. vñ Aug.
15. de tri. deus spūssctūs qui ꝓcedit ex deo. cuz datus fuerit hoī
accendit eū ad diligēdū deū ⁊ ꝓximū. ⁊ ipse dilectio ē. ⁊ apl's
Ro. 5. dilectio inquit dei diffusa est in cordibꝰ nr̄is ꝑ spm̄sctm̄
q̄ datus ē nob. hoc dono amoris nec deū uec ꝓximū nec semet
ipsos diligunt mūdani hoīes. q̄ idolū sibi fingunt amoris mū-
dani. pueꝝ nudū ⁊ allatū ⁊ cecuz equo rabido insidentem. iste
deus nō est deus ꝫ dyabolus. qꝛ omnes dy̆ gentium demonia
et ideo īmitit in eos amores turpissimos. q̄ nō sūt amores sed
morte amariores sūt em̄ īmissiones ꝯcupiscenaruz ꝑ angelos
malos. que a deo sunt turpes. vt q̄ corde ꝯcipiunt erubescerēt
esse nō. iste deus amoris excecauit Samsonē. deiecit Dauid. sa
lomonē infatuauit. ⁊ tñ videmꝰ cecos homines. q̄si fatuos hūc
amorē ꝯmendare carminibꝰ. laudare vocibꝰ. ac ꝑ hoc cū Salo-
mone adorant astartheu deā sydoniorꝝ. molochidolū āmonita-
rum ⁊ camos deū moabitaꝝ. iste deus amoris fecit edifitiū in
ciuitate Babilonie infernalis quo omnes suos fideles deducet
et hec ē rocha istius amoris que fingit. sed diuinꝰ amor q̄ san-
ctus impollutus spiritualis et deus est verus. deducet in hieru
salem celestem. psal. Spiritus tuus bonus deducet me ꝛc: E
Deinde ponit effectus quatuor diuine dilectionis. quoꝝ pri-
mus est obseruantia mandatoꝝ dei. vnde dicit: sermonem me-
um seruabit: seruat christi sermo vt dicit Aug. viuendo sancta
vita. faciendo precepta. ꝑseuerendo in bonis. Jo. 14. qui habet
mandata mea et seruat ea. ille est qui diligit me. nam vt dicit
Greg. probatio dilectionis exhibitio est operis. nunq̄ enim est
dei amor ociosus. operat enim magna si est. si vero renuit ope-
rari. amor non est. tanta deniq̄ est vis amoris. ꝙ nihil difficile
videt amanti. vnde sen. in prouer. nihil est quod non tolleret.
qui perfecte diligit. et petrus rauen. dicit nil durum. nil amaꝝ
nil graue. nil letale computat amor verus amor impetrabilis ē
lorica. respuit iacula. gladiū excutit. periculū insultat. mortē ir-
ridet. Nota ꝙ aliqui sermonē christi seruant timore. quidā ve-
ro spe mercedis. alii vero ex dilectione. mandata em̄ pr̄issamili-
as facit seruꝰ timore. oparius mercede. sed filiꝰ dilcōe. quidam
igit faciūt p̄cepta xp̄i tīore extremi iudicii et pene īferī ⁊ ut dic
au. de ca. ru. isti st̄ īsipiētes q̄ tīore īcipit deo ꝑuiē q̄ v̄o spe mer-

cedis sunt mercenarij · nec veram habent caritatem · qr vt dicit
Ber · 8 · de dil' · deū nō sine p̄mio diligit deus · ꝫ absq; p̄mij in-
tuitu diligēdus est · verus em̄ amor seipso ꝯtentus est · ⁊ verus
amor premiuz nō q̄rit · ꝫ meret · Illi v̄o qui sola dilectione ser-
uant xp̄i mandata sunt filij ⁊ amici dei · in quibꝰ tm̄ dei dilectio
p̄ualet ꝙ vt dicit Au · 3 · de cathe · ru · 3 · etiaz si in pune possent
dei tn̄ dilectionē offendere vererent · qui etiaz inferni penas nō
timerēt dūmō deū diligerēt · vn̄ · p̄s · si ambulauero in medio
vmbre mortis nō timebo mala ꝛc · Secundꝰ effectus dilectōis
diuine est · qr diligēdo deū a deo diligimur · vn̄ dicit : et pr̄ me-
us diligit eū : nec diligit pat · quin et filius diligat · vn̄ Jo · 14 ·
qui diligit me diliget a pr̄e meo · ⁊ ego diligā · diligit etiā spi-
ritussanctus · qui amor est diligētis patrē · ⁊ filiū · nisi em̄ amor
diligeret amantes nequaq̄ ꝯmunicaret se amantibꝰ īmo prius
amor iste amat q̄ amatos amātes fatiat Idē ē spūs quo diligi
mꝰ filiū ⁊ quo pr̄ ⁊ filiꝰ nos diligunt · ¶ Tertiuz qd̄ ꝯseq-
mur ex dei dilectōe est aduentus deitatis ī nobis · vn̄ dicit : et
ad eū veniemus : qr vt dicit dyonisiꝰ · amor transformat amā-
tem ī amatū · ex quo deuz diligimus in ipsā dilectōem q̄ deus
est transformamur · ad eū euntes nō passibꝰ corpis · ꝫ affectibꝰ
mentis vt dicit Aug · ꝫ ex eo ꝙ nos diligit deus · non quidem
trāsformat ī nos ꝫ trāsformatos ī se nos recipit ⁊ h̄ ē ipꝰ veīre
ad nos · vn̄ Aug · veniunt inquit ad nos duz venimus ad eos
veniunt subueniēdo · venimus intuendo · veniunt implendo · ve-
nimur capiendo · nec veniunt pat ⁊ filius sine spiritusancto · nō
em̄ veniunt nisi amātes p spm̄sctm̄ · nihil v̄o ē intimius amato
q̄ amantis dilectio · īmo p dilectionē amans est intimius ama-
to · ⁊ ideo huic aduentui diuinitatis nihil prestat hītaculū · nisi
sola dei dilectio · q̄ capacē facit nostrā mentē suscipe diuinitatis
p̄sentiā · Quartū qd̄ sequit ex dei dilectōe est hītatio diuinitatis
nō tarnsitoria · ꝫ pmanens in nobis · quo nihil felitius in p̄nti
vita esse potest · qr ē quoddā future beatitudinis initium · dum
mens rōnalis suo creatori ad cuius est imaginē ꝯdita spiritua-
liter copulat · vn̄ dicit : ⁊ māsionē apud eum : qui diligit et ser-
uat mādata : fatiemus : pat filius ⁊ spiritussanctus · vn̄ de spiri-
tusancto dicit · Jō · 14 · aliuz paclitū dabit vobis · vt maneat vo-
biscū in eternū ꝛc · ꝫ vt dicit · Gre · in quorundaz corda venit di-
uinitas · qn̄ p ꝯpunctiouē dei respectum recipiunt · ꝫ nō manet
quia temptationis tpe hoc ipsū qd̄ acceperāt obliuiscunt · in eo
v̄o q̄ v̄e diligit sic veīt d̄initas vt maneat qr sic d̄initatꝭ amor
cor ipiꝰ penetrat vt ab h̄ amore nll'o tēpttacōis īpetu recedat

Deinde ostēdit q̄ sine dilectōe nullus seruat mādata: qui nō diligit me sermones meos nō seruat: impossibile est em̄ vt sine caritate dei p̄cepta seruēt̄ et dato q̄ aliquis videret̄ implere oīa mandata. si tn̄ deū nō diligeret. eēt totius legis transgressor. qr diligere deū ex toto corde est p̄mū ⁊ maximū mandatū. in quo vniuersa lex pendet ⁊ ꝓphete. qui diligit omne dei mādatū obseruat vt dicit Aug. de laude caritatis. Deinde ꝯmendat sermonē quē vult obseruari. qr est mandatū patr̄nū dicens et sermonē quē audistis nō est me9. ꝫ eius q̄ me misit p̄ris. q. d. ideo p̄r diliget seruantē sermonē meū. qr sermo iste p̄ris est Jo. 12. a meipso nō loquar. ⁊ Jo. 7. mea doctrina nō est mea ꝫ eius q̄ me misit. seip̄m em̄ vt dicit. Aug. intelligi voluit. quia nō suū. ꝫ p̄ris ē vorbū. quō nō sua imago. ꝫ p̄ris neqꝫ seruus ē filius. ꝫ filius ē p̄ris. recte igit̄ actori tribuit. qd̄ facit equalis a quo habet hoc ip̄m. qd̄ ille est eq̄litatis in dr̄a. 20. ponit̄ sanctificatio mētis in cognicōe veri. veritas em̄ sāctificat. Jo. 17. p̄r sanctifica eos in v̄itate. sermo tuus v̄itas est. vn̄ dicit: hec locutus sū vobis apud vos manēs: corp̄ali p̄ntia. nā vt dic̄ Aug. alia est mansio quā ꝓmisit futuraꝫ. qua cū p̄re ⁊ sp̄ūsancto intrinsecus mētes ur̄as sp̄ūaliter inhītat. qr v̄o ea que illis locutus fuerat abscondita erant. iō sp̄m̄sctm̄ eis ꝓmittit totius veritatis doctorē. d. Et paclitus at̄ sp̄ūssanct9: paclitus grece latine dicit̄ aduocatus vel ꝯsolator vt dicit Gre. ⁊ vtrumqꝫ recte ꝯuenit sp̄ūisctō. aduocatus em̄ est. qr ꝓ errore delinqn̄tiū apud iustitiā p̄ris int̄uenit. dū eos quos repleuerit exorantes facit. Ro. 8. ipse sp̄ūs postulat ꝓ nobis gemitib9 īenarrabilib9 Item ꝯsolator est. qr de peccati ꝓpetracōe merentib9. dū p̄parat spem venie. ab afflictione tristicie mentē leuat. vn̄ cantat ecclesia. ꝯsolator optime. dulcis hospes aīe. dulce refrigerin̄ ⁊ subsequētia. Item iste sp̄ūs dicit̄ sp̄ūssanct9 ⁊ sp̄ūs v̄itatis. sp̄ūs quidez dicit̄ rōne vite. om̄e em̄ viuens sp̄ū viuit. iste vero sp̄ūs sūma diuinitatis est vita Jo. 6. sp̄ūs ē qui viuificat. caro nō prodest quitq̄ꝫ. Gre. ī mora. hītare in corp̄e aīaꝫ ꝓbant vitales sensus corp̄is. hītare in aīa sp̄m̄. ꝓbat vita sp̄ūalis. Itez dicit̄ spiritus rōne amoris. amor em̄ quicunqꝫ nature spiritualis est. qr ꝑtingit amor velut sp̄ūs quecūqꝫ intima. iste v̄o sp̄ūs amor diuinus est. Itē dicit̄ sp̄ūs rōne v̄tutis nihil em̄ v̄tuosius est spiritu. et quanto aliquid ē sp̄ūalius. tanto ē virtuosius. iste vero sp̄ūs est tante virtutis: vt eo op̄ante oīa sint creata. p̄s. emitte sp̄m̄ tuū et creabunt̄. ⁊ oīa v̄tute ei9 subsistūt dicit̄ etiā spiritussanctus. qr ipse sanctus est. ⁊ eos quib9 dat̄ scīficat. Sancti-

Ab offing.

ficat aūt aīaz. 7. donis que sūt spūs sapīe ⁊ intellectus. spūs ꝯsi
lii et fortitudīs. spūs scīe ⁊ pietatis. ⁊ spūs tīoris dñi qꝛ vt dīc
Gre. sup Eze. timor dei facit humiles. pietatis studiū miscdes.
scientia discretos. fortitudo mentis laboriosos. ꝯsiliū scōs. intel
lectos ꝓuidos. sapientia maturos. ⁊ Hie. sup Mat. domū inq̄t
sapientie spiritalē donū edificat. intellectus gubernacula inue
nit. ꝯsiliū discrete opat̄. fortitudo in pacientia possidet aīaz. sciē
tia diuitias salutis acquirit. pietas pñtem cōmutat ꝓsperitatez
ꝓ futura. timor humilitatē ꝯseruat. et om̄e pctm expellit. dr̄ vl
terius spūs iste spūs veritatis. qꝛ licz cognitio veritatis dei filio
attribuat̄. qui ē verbū ⁊ veritas. adherere tñ ipi veritati cognite
non ē nisi ꝑ spm̄sanctū q̄ veraces nos facit. ⁊ veritatis amatores
sicut em̄ ipe amor ꝯnectens pr̄em filio. vt pr̄ in verbo veritatis
sibi ꝯplaceat. ita idē spūssanctus diuine veritatis verbū rōnali
menti ꝯnectit. H Deinde ponit̄ spūssancti aduentus: quez
mittet pr̄ in noīe meo: In noīe xp̄i spūssanctꝰ mittit̄. i. i fide no
minis eius. vl̄ qꝛ a filio ipe spūssanctus mittit̄. qd̄ tñ filiꝰ a pa
tre habet. vñ Jo. 15. dixit xp̄s se mittē spm̄sanctū a pr̄e. Dup
lex est aūt missio spūssācti vna quidē inuisibilis q̄ cū pr̄e et filio
venit ad sanctificandū mentē. Jo. 3. spūs vbi vult spirat. ⁊ vocē
eius audis. sed nescis vñ veniat. aut q̄ vadat. Altera vero mis
sio spūssancti est visibil̄. que aliq̄bꝰ signis sensibilibꝰ eius aduē
tū demonstrat. quō hodierna die ipe spūssanctus apl̄is ꝯgrega
tis in vnū missus fuit. iuxta illud qd̄ legit̄. Actu. 2. dū ꝯplerē
tur dies penthecostes erant oēs discipl̄i ꝑiter in eodē loco. ⁊ fa
ctus est repente sonus tanq̄ aduenientis spūs vehementis. ⁊ re
pleuit totam domū vbi erant sedentes. ⁊ appuerunt illis disp
tite lingue tanq̄ ignis. seditq̄ sup singulos eoꝝ. ⁊ repleti sunt
oēs spūsancto. ⁊ cepert̄ loq̄ ꝓut spūssanctus dabat eloqui illis
J Circa cuius missionē plura ꝯsideranda occurr̄t. p̄mo ꝯueni
entia tp̄is qꝛ dicit dū cōplerent̄ dies penthecostes. i. dies quinq̄
gene vl̄ dies. 50. qui sunt a resurrectione vsq̄ ad diem hāc. di
es em̄ ista apud iudeos erat celebris qꝛ in ea accepert̄ legez q̄n
quagesimo die egressionis de terra egipti. descendit em̄ dñus
sup montem oreb in flāma ignis. ⁊ cunctis audientibꝰ legem de
dit. Item spūssanctus die quinquagesima scz die dñico venit in
apl̄os in linguis igneis. ⁊ legem spiritalē dilectionis et carita
tis eoꝝ mentibꝰ imp̄ssit. Item dies iste cū sit quinquagesimus
est libertatis ⁊ redemptionis. significat em̄ iubileū. qui erat an
nus quinquagesimus quo a seruitute oēs liberabant̄. vt dr̄ Le.
25. Et ideo ꝯuenienter in eo missus ē spūssanctꝰ. quia vbi spū

domini ibi libertas. 2. cor. 3. Item dies iste erat exultationis ⁊ gaudij. vñ ꝯuenient̄ in eo est missus spūssctūs. q̄ est mētis gaudium ⁊ exultatio. R Scdo ponit̄ dispositio recipientium vna est animoꝝ vnitas. erāt omnes discipuli parit̄. i. pari animoꝝ ⁊ voluntatū ꝯsensu. fugit enim spūs omnē discordiam et dissensionē. Altera dispositio est quies et stabilitas mentis. in eodē loco. qꝛ nō discurrebant huc ⁊ illuc vagando. Tercio ponitur sensibile signū aduētus spūssancti. factus ē sonus. nō fuit ille sonus substancia spūssancti. ꝫ effectuꝫ sui aduentus in sono mōstrauit. qꝛ ꝑ totū orbē insonuit. voce apl'oꝝ. sap. 1. spūs domini repleuit orbeꝫ teraꝝ. ⁊ hoc qd̄ cōtinet omnia sciam habet vocis. Quarto poitur subitus eius aduētus. repēte. subitos em̄ facit spūssanctus sine pigricia. vnde Ambro. nescit tarda molimīa spūssancti gracia. vel dicit̄ repente sonuisse. eo ꝙ sonitu sui aduentus rapiat extra se. Quinto ostēdit̄ vñ audit⁹ fuerit iste sonus. de celo. de celo sonuit vt ad celestia amanda rapiat non sic sonat spūs ꝯcupīe. nec spūs auaricie nec spūs suꝑbie. sonāt em̄ spūs isti de ꝯcupīa immūde carnis. Sexto ponit̄ ei⁹ aduēt⁹ alterum signū. tanq̄ aduenientis. hoc signū fuit ꝯmotio. nec em̄ spūssctūs moueri potest. nec veniendo in apl'os mutauit locum qui vbiq̄ est. sed ꝑ ꝯmotionē exterius factā dedit intelligere visibilit̄. ꝙ omne mundanū abstulerat a cordibꝰ discipulorum. ⁊ ad eoꝝ mentes inuisibilit̄ venerat Septimo ponit̄ maiestas venientis. spūs vehementis. vehemens dicit̄ spiritus. quia est vltra ꝯprehensionē mentis sua magnitudine et maiestate Iteꝫ dicitur vehemens. i. ve adimens. qꝛ tollit omne ve pene ⁊ culpe. et omnē tristiciā. Item dicitur vehemens quasi mentem vehens quia mentem sustinet ⁊ roborat ad bonum operandū. Item dicitur vehemens quasi vertens mentē quia a carnalibꝰ vertit ad spiritualia. Gal'. 5. spiritu ambulante et desideria carnis nō ꝑficietis. Octauo ponit̄ spiritus plenitudo. et repleuit iste sonitus repentinus. spiritus vehementis. totam domū que domus ecclesiam significat. in qua soli illi replent̄ spūsancto. qui in ea manent ꝑ fidem et dilectionē. vñ dicit. vbi erant sedentes. Nono ponitur visibile signū. et apparuerunt illis disperdite lingue. In figura lingue eis appuit qꝛ loquētes eos factur⁹ erat Mat 10. nolite cogitare qūo aut quid loquamī nō em̄ vos estis qui loquimī. sed spūs p̄ris vr̄i q̄ loquit̄ in vob̄. Decīo ponit̄ alteꝝ signū visibile tanq̄ ignis. radij quidē ignis ardentis apparuerunt suꝑ eos in linguis igneis qꝛ spūssanctus mētes accendit igne sui amoris. vñ dicit̄. veni sancte spūs reple ꝛc. Iste ignis

cōsumit peccata calefacere desiderio eternoꝝ. vñ ꝓpriuꝫ est igni
sursū tendere. illuminat ad cognicōem v̄itatis. iuxta illud. ꝑ te
sciamus da p̄rem noscam⁹ atq; filiū. te vtriusq; spm̄ credamus
omī tpe. Vndecimo ponit̄ mā̄sio spūs seditq;. ille ignis sup̄ sin
gulos eoꝝ. Beda sup̄ act⁹. q̄ dedisse dicit̄. ē regie ptātis iudi-
cium. vel certe q̄ requies eius est in sanctis. Duodecimo ponit̄
istius missiōis effect⁹. ⁊ repleti sunt oēs spūsctō. Illi spūsancto
replent̄. qui omnē mūdanū abiciūt amorē. in quibꝫ nihil rema-
net vacuū qd̄ spūssctūs non possideat. ⁊ ceperunt loqui varijs
linguis Beda sup̄ actus. vnitatē linguaꝝ quā sup̄bia babilo-
nis disperserat. hūilitas recollegit eccl̄ie. ꝓut spūssctūs dabat
eloqui illis. Beda ibidē nō incōgrue spūssctūs intelligit̄. ideo
p̄mū linguaꝝ donū dedisse legit̄ homībꝫ quibꝫ humana sapīa
addiscit̄ ⁊ docet̄. vt ostenderet quā facile posset sapiētes efficere
per sapīam dei. L Deinde ponit̄ sanctispūs magisteriuꝫ
ille vos docebit omnia: Didimus. oīa inquit docebit q̄ spūalia
sūt ⁊ intellectualia v̄itatis ⁊ sapīe sacramēta. docebit v̄o nō sic
qui artes aliq̄s ⁊ sapīam studio industriaq; docuere. sed q̄si ipsa
ars atq; doctrina ⁊ sapīa v̄itatis spūs. inuisibilit̄ mēti insinuat
sciam diuinoꝝ: ⁊ suggeret vobis oīa: suggeret ꝑm Aug. i. cō-
memorabit̄ q̄ vt dicit Theoph. spūssctūs ⁊ docuit ⁊ ꝯmemo-
rauit. docuit quidē quecūq; nō dixerat eis xp̄ūs. tanq̄ nō va-
lentibꝫ portare. ꝯmemorauit v̄o quecūq; dn̄s dixerat. q̄ obscuri-
tatis causa vel intellectus tarditate ꝯmendare memorie neq̄ue-
runt. Vel aliter ꝑm Gre. inuisibilis spūs suggerere dicit̄. i. sub-
mīstrare. nō q̄ nobis sciaꝫ ab imo inferat ꝫ ab oculto vl̄ aliter
suggere idē est qd̄ inducere aut ꝯsulere aliquid agenduꝫ. spūs
ergo sanctus ita docet quecūq; v̄a dicta a xp̄o. q̄ etiā suggerē-
do consulit ⁊ inducit. vt ipsius p̄cepta seruemus: q̄cūq; dixero
vobis: Reuera sine magisterio ⁊ etiā sine adiutorio hui⁹ spūs
nec diuinā v̄itatem intelligē. nec p̄cepta possum⁹ ꝑuare celestia
naꝫ intellectus nr̄ est infim⁹ in genere intelligētiū ꝓpter suā ob-
umbrationē. ⁊ cum reuelauit nobis dei filius quedā intelligibi-
lia tante altitudīs ⁊ ꝓfunditatis. sicut de trinitate diuina. ⁊ in
carnacōe v̄bi. que etiam angelico intellectui nisi ꝑ graciaꝫ ma-
nifesta ēē nō possunt. quapropter necessarius est nobis spirit⁹
sanctus magr̄ v̄itatis. vt credam⁹ et intellligamus licꝫ ex ꝑte
Rursus tanta est nr̄a fragilitas. q̄ xp̄i p̄cepta seruare nō pos-
sem⁹ cū sup̄ omnia humane vite p̄cepta et ꝯsuetudines ardua
sint ⁊ difficilia. vñ necessaria est nobis suggestio spūssancti. vt
consiliante ⁊ adiuuante legē impleamus euangelicam. Ro. 8.

spūs adiuuat infirmitatē nr̄am. ℣ Tertio ponit significatio hoīs in ordine ad p̄imū. que assistit in pace aīoz. Aug. de verbis dñi pax mḡt ē serenitas mētis. tranquillitas animi. simplicitas cordis. amoris vinculū. assoꝛciū caritatis Jsta pax est p̄spūsctm. qui habitare facit vnanimes in domo de q̄ dicit: pacē relinquo vobis: Aug. pacē mḡt reliḡt in hoc seculo. in qua manētes hostem vincim9. ⁊ etiā diligim9 inuicē. vñ dicit hostes repellas longius ⁊c. Relinquit hoīes heredibo suis bona ista tpalia. xp̄s vero discipulis reliḡt pacē donū. q̄ nihil melius repit istius pacis auctor est spūsctūs qui dicit hostē repellas longius pacē meā do vobis: in futuro seculo qñ sine hoste regnabimus vbi nūq̄ dissentire poterim9. nā vt dicit Au. licz p̄ spūsctm veram pacē in p̄senti habere possim9. plena tn̄ nō erit nisi in futuro seculo. qz adhuc peccam9. Jtē qz nō pacē hēmus. qz credim9 q̄ inuicē diligam9 nec tn̄ patent nobis aduicē cogitacōes. ℔ in futuro secꝛo erit plena pax ablata oī p̄turbacōe p̄ti ⁊ visa dilectōe cordis itima: nō quō mūd9 dat ego do vob: aug. mūdani mḡt hoīes mūdi amatores ꝓpter̄ dāt sibi pacē vt sine molestia mūdo pfruant q̄ nō ē pax va xp̄s vo dat pacē aduersa mūdi sine perturbatione tollāt̄r. Secunda pars N

Ecundo cū dicit Nō turbet ostendit q̄m dulcit̄ spūritussanct9 assoletur mestos de absencia xp̄i. et pegrinatione vite p̄sentis. ⁊ q̄tuoꝛ tangunt. Primo em̄ tollit turbacōem ⁊ formidinē: nō turbet cor vr̄m: turbari quidē poterāt de absencia xp̄i. ℔ hanc p̄turbacōem aufert cōsolatio spūssancti: nec formidet. timere poterāt sine xp̄o duce psecutiones iudeoꝛū. ⁊ mūdi aduersitates. sed spūssanctus eos confoꝛtauit. p̄s. spū oris eius omnis virtus eoꝛū. nā Petrus qui ante aduentū huius spūs negauit xp̄m vnius mulieris voce pauſſus accepto spūsctō libere assessus est coram principibo ⁊ omni pp̄lo. Secundo oñdit q̄ ita recedebat ab eis q̄ tn̄ manebat apud eos: audistis qz ego dixi vobis vado: scz subtrahendo coꝛpalem p̄nciam moriendo ⁊ resurgēdo. celos ascendendo: et venio ad vos: dixit em̄ p̄ius q̄ si quis diligit me. ego ⁊ p̄r ad euz veniemus. nō igit̄ debebant turbari nec formidare. qñ sit deserebat oculos. vt nō desereret cor D Nota qz sola dilectio ē. que xp̄m facit venire ad nos. et cē p̄nciam cordi nr̄o. nō quidē imginaria visione. ℔ vera sue dimitat̄ p̄ncia quēcūq̄ em̄ amam9 vtute dilectōis p̄nciā nobis facim9. qz ut dic Ber. de ascē. ⁊ dispē. nō ē p̄nciaꝛ spūs nr̄. vbi animat q̄ vbi amat. nisi forti magis putemus esse vbi inuitus ex necessitate tenetur

q̃ quo sponte ⁊ libera ferť volũtate. si ať qd̃ amam9 esset eque
spũale sicut aĩa. vel amplius ⁊ amor quo amam9. nihil impedi/
ret q̃n mẽti nr̃e fieret pñs. nũc ať vero qꝛ craturas amam9 per
amorẽ eas nobis faciam9 pñtes in imagine. deus aũt in creata
trinitas longe spũalior est mẽte nr̃a. et iõ amor facit nobis vere
deũ pñtem. vñ Pe. ra. dicit. sola dilectio est. quã nõ alterat ca-
sualis euẽtus. quaꝫ sepatio corpalis nõ diuidit. quã tpis lon-
gitudo nõ abolet. q̃ defectui nõ succũbit. sola dilectio ẽ perquã
amicos absentes videmus. alloquimur. amplexamur. que sic q̃/
dam angelica agilitate et ymaginario meatu transuolat. ⁊ re-
currit. ⁊ nihil de dãno corpee molis aut distãtie localis iniuria
ꝯqueramur. ⁊ Tuli9. li. de amicicia. amore inquit absentes as-
sunt. egentes habundant. imbecilles valẽt. et qd̃ difficilius est
dictu. mortui viuunt. Tercio oñdit ꝙ etiã gaudere debebat de
eius recessu: si diligeretis me gauderetis vti q̃ qꝛ vado ad pr̃eꝫ
ꝟm humanã naturam ꝯuenit xp̃o ire ad pr̃em quantũ em̃ ad
diuinam substanciã nũq̃ recedit a pr̃e huic aũt hũane naťe cõ-
gratulandũ est. vt dic̃. Au. eo ꝙ sic assumpta est a verbo vni-
genito. vt immortal' ꝯstitueret in celo. atq̃ ita fieret terra subli-
mis. vt incorruptibilis puluis sederet ad dexteraꝫ pr̃is. quis g̃
non gaudeat. qui sic diligit xp̃m. vt et suã naturã iam immor/
talem g̃tulent̃ in xp̃o. vnde legit̃ de beato Ber. ꝙ dum in ex-
tremumis laboraret. quesitũ est ab eo qualiter sibi esset. q̃ ait
maximũ gaudiũ mihi est associatũ. eo ꝙ in specie humana mi/
hi ꝯsimili deũ meum in ꝓximo sum visurus: qꝛ pr̃ maior me ẽ
ideo vado ad pr̃em. qꝛ ipse est maior ꝟm em̃ naturã qua ibat
ad pr̃eꝫ ipse est minor pr̃e. minor spũsancto. minor etiã seip̃o.
amplius minor fuit ãgelis ymmo ec̃ vt dic̃ Au. minor erat ꝑn/
tibꝰ qñ ꝑuul9 erat subditus illis. sed ꝟm diuinã naťam ꝟm quã
nõ vadit ad pr̃em. imo sꝑ est in pr̃e eq̃lis ẽ pr̃i. et spũisancto.
et maior om̃i creatura. etiã maior est sua hũanitate vl' alit̃ ꝟm
Hillariũ. 9. de tri. etiã in diuinis pr̃ maior est filio. sed filius ñ
est minor. Est em̃ pr̃ maior filio auctoritate donantis. filius ve/
ro non est minor. quia vnũ et eq̃le esse sibi donať. Qr̃to poĩt ra/
tionem fidei eoꝝ: et nunc dixi vobis ꝑusq̃ fiat: predixit em̃ se
ituꝝ ad pr̃em. moriendo. resurgẽdo. celos ascendendo: vt cũ fa-
ctũ fuerit credatis. Au. dic̃ ex rebꝰ que vident̃ agit̃ ĩ nob is vt
illa credant̃. q̃ non vident̃ visuri erant discipl'i xp̃m post mortẽ
viuentem et ad pr̃em ascendentẽ q̃ viso fuerant crediti ꝙ ipse
esset xp̃s filius dei. qui hoc potuit facẽ et p̃dicere anteq̃ faceret.

Tercia pars.

Sermo

Tercio cū dicit Jaz nō multa ꝛc. ostendit q̄ suaui
impetus amoris fecit. vt xp̄s moriēdo impleret pr̄is
obediēciā ⁊ tria facit. p̄mo enī ponit ꝯuersacō xp̄i ī
mūdo: iā nō multa loquar vobiscū: Beda. iō inq̄:
hec dicebat qm̄ iā instabat tp̄s vt ꝯp̄henderet ⁊ morti traderet.

P Secūdo suā oñdit innocētiaz ⁊ scitatē: venit em̄ prin
ceps mūdi hui9: princeps mūdi dyabolus est. q̄a nō creaturis
sed peccatoribꝰ mūdi amatoribꝰ p̄ncipat. iste ē de9 amoris mū/
dani. ydolū qd̄ fingunt sibi hoīes seculi. qui facit luxuriaz. auari/
am. ⁊ sup̄biaz. quibꝰ vicijs amore seculi amat. q̄cquid est mū=
danū ꝓpter qd̄ dr̄ p̄ma Jo z. nolite diligere mūdū. neq̄ ea q̄ in
mūdo sunt. qm̄ omne q̄ est in mūdo. aut est ꝯcupiscēcia carnis
aut ꝯcupiscēcia oculoꝝ. aut superbia vite. ⁊ mūd9 transibit ⁊
concupiscēcia eius: ⁊ in me nō habet q̄cq̄m qꝛ in xp̄o nihil erat
mūdanū. iō veniēs dyabol9 euz tēptando ⁊ exp̄iendo nihil sui
in eo rep̄it. vñ dicebat vt refert Aug. nihil in eo inuenio. qd̄
me delectet. venit etiaz dyabolus circa tp̄s passionis vt videt
si timore mortis mortē fugeret ⁊ ita timorē ⁊ tristiciā xp̄o reperit
q̄ tñ prompte et voluntarie cognouit mortem pati. Nota q̄ si=
cut dyabolus nihil inuenit in christo vicij. ita nec pylat9 prin/
ceps iudeoꝝ aliquaz causā inuenio mortis in homine isto Item
nihil reperit in cristo quare mundi homines eū fugiūt. Hiere.
12. hec dicit dñs. q̄d inueuerunt patres vestri in me iniquitatis
quia elongauerunt a me ⁊ ambulauerūt post vanitatē. si eniz
amore delectat. amor eius suauior est vniuersis Si pulchritu=
do placet. ipse speciosus est forma pre filijs hoīm. si desiderātur
diuicie. ipse est diues in omnes. qui inuocant illuz. si potencia
queritur. sine eo nihil possum9 facere. Tercio oñdit q̄ ex dile=
ctione mortē sustinuit. Sz vt cognoscat mūdus qꝛ diligo p̄rez.
diligit filius patrem amore diuino. p̄cedente a patre et filio. ⁊
hic est spiritussanctus. et voluit christus notificare mūdo q̄ntū
patrem diligeret atq̄ per hoc dei dilectionē manifestare voluit
vt ad hunc nos raperet amorē. nec fuit aliquid quo tm̄ hanc
dilectionem manifestaret. q̄ q̄ sine peccato existens. in quo ni/
hil erat dignū morte. ip̄am tñ mortem sustinuit. vnde subdit:
sicut mandatuz dedit mihi pr̄: mandauit pr̄ filio vt p̄ repara/
tione humani generis ipse moriens fieret deo sacrificium: sic fa
cio: vsq̄ ad hoc igit̄ p̄uenit diuinus amor sp̄ūssancti. vt etiam
eum qui nullaz causam mortis habebat. ex sola dilectione face=
ret mori. quia fortis est vt mors dilectio. Cant. 8. per sp̄m̄sctm̄
semetip̄m tradidit īmaculatū deo. Hebre. 9. vñ subdit. surgite

eamus hinc. Ecce quo dilectio pris eus impellebat ad mortem vt mandatu ipsius impleret. accedens sponte ad locu vbi tradendus erat surgam9 ⁊ nos p spm̄sctm̄. eleuando mentē nr̄az ad celestia. ⁊ eamus hinc ꝯtemnēdo ista transitoria. ⁊ figamus desideriu ⁊ amorē cordis nr̄i ad supnā illaz ciuitatez Jhrl'm. cuius p spm̄sctm̄ ciues facti sumus. qz nō habem9 hic manētem ciuitatem. ꝫ futurz inqrimus. qd ipse nobis prestare dignetur ꝛc

Dominica de trinitate. Introductio sermonis quinquagesimi. A

Vm venerit paclitus quem ego mittā vobis a pre spm̄ veritatis q a pre pcedit ꝛc. Jo. 15. de hac re vt dicit Aug. 1. de trini. sūma ⁊ excellentissima cū modestia et timore agendū est. et attendissimis auribꝰ ⁊ deuotis audiēdū vbi qrit vnitas trītatꝭ pris ⁊ filij ⁊ spūsscti qz nec piculosi9 alicui errat nec laboriosius aliqd querit. nec fructuosius aliqd inuenit. ad cuius noticiaz fides est necessaria. qz vt idem dicit. mentis humane inualida acies. ⁊ tā excellenti luce nō figit. nisi p iusticiā fidei nutrita vegetet. ꝫ hec omnia vt idē dicit in. 15. de trini. p̄catione melius q̄z disputacōe habent. vñ ad ipsā trinitatē que deus est. de qua locuti sumus deuoto accedam9 corde postulantes. vt sui noticiā nobis infundat. qd vt asseq̄ mereamur. vbi dei genitricē p nobis intercedere depcemur dicētes. aue Maria Require sermonē infra octuā ascēsionis qz hoc idē euangeliuz expositum est supra ꝛc.

Dnica prima post penth. Prima pars

Stote misericordes sicut ⁊ pater vr̄ misericors ē lu. 6. h idē legit mat. 7. ⁊ et mar. 4. modicū de h hētur Si nulla esset indigencia. nulla etiā esset miserēdi necessitas nūc vero qz multis miserijs inuoluimur. oportet vt miseramur alter alteri9 nec etiaz expectam9 vt nr̄i misereant irrōnabilia aīalia q̄ sui tātum adinuicem miserent. ad opus aūt mīe hortatur nos deus in pnti euangelio. quod in tres partes diuiditur. nam in pma ostendit in quibꝰ operibus mīa sit tenenda In secunda vo q̄nto premio sit remuneranda. ibi. mensurā bonaz ꝛc. In tercia at quo ordine correctio alterius sit faciēda. ibi. dicebat at illis ꝛc.

B Circa pmū. q̄nqz tangit. Primo in generali ꝓponit misericordie mandatuz. d: estote misericordes: mīa in duobus

consistit. s. in ꝯpassione miserie ꝓximi. ⁊ in subsidio bñficij. vñ
Aug. li. de officialibꝰ. mia inquit est ꝯdolentis affectus animi.
cũ additamento bñficij. vt ꝯpatiamur ꝓximo. ⁊ largiamur de
ꝓprio: sicut ⁊ pr̃ vester misericors est: ecce mie forma et exem=
plum. pr̃ em̃ nr̃ deus ipse est. cui dicimus pr̃ nr̃ qui es in celis.
Deut. 33. nũquid nõ ipse est pr̃ tuus. ⁊ istius pr̃is miseracões
sũt sup omnia opa eius. qꝛ vt dicit Mat. 5. ipse solez suũ facit
oriri sup bonos ⁊ malos. et pluit sup iustos et iniustos. si igit̃
dei filij sumus. oportet euz in opibꝰ mie imitari. Hie. 3. pr̃em
vocabis me. ⁊ post me ingredi nõ cessabis. Ephe. 5 imitatores
dei estote. sicut filij carissimi. miserendo at̃ istius pr̃is filios nos
cõprobam9. vñ Cirillus dicit. magnũ est p̃coniũ pietatis. red=
dit em̃ hec virtus nos deo ꝯformes. et quasi q̃dam signa subli/
mis nature nr̃is imp̃mit aiabꝰ ¶ Nota qꝛ liz debeam9
conari assimilari deo in ope mie q̃ntũ possum9. nõ possum9 tñ
attingere ad hoc. q̃ tãta sit in nobis mie ꝑfectio q̃nta in deo est
excedit em̃ dei mia nr̃am Primo q̃dem in liberalitate. qꝛ vt di=
cit Aug. 13. ꝯfes. ex nr̃a infirmitate ꝯpatimur ad subueniendũ
indigentibꝰ. siliter illis opitulantes. quẽadmodũ nos vellem9
nobis opez ferri. si eodẽ modo indigerim9. deus vero qui bono/
rum nr̃oꝝ non eget libere miseret̃. nam iõ nr̃i miseret̃. qꝛ tales
nos fecit qui nisereri indigeamus. Secũdo excedit in puritate qꝛ
mie dei nullus est admixt9 dolor. nos vero sic miseremur. vt do/
leamus miserendo. vnde Aug. 3. ꝯfes. tu dñe qui longe alte et
purius amas animas q̃ꝫ nos. incorruptibili9 misereris quo nul/
lo dolore sautiaris. Tercio excedit in prioritate. anteq̃ꝫ em̃ pos=
sem9 alterutrũ misereri. aut etiaz nobisipsis ipse misert9 est nr̃i
quia cũ ad huc nihil essemus scd̃m magnaz miam suam elegit
nos ante secula. et p̃destinauit in gloriam suaz. ⁊ de nihilo pro=
duxit adesse. Quarto excedit pietate. quia tanta fuit eius pie/
tas. vt etiã peccantes non desereret. sed in nr̃am redempcionez
filium misit. vnde Ambro. lubro de vita beata. considera inq̃t
patris affectum quod pietatis est q̃si morituri filij suscepit peri/
culum quasi orbitatis hausit dolorem ne tibi periret fructus re=
demptionis. tantuz fuit domino studium tue salutis Quinto ex/
cedit diuturnitate quia adhuc post tante pietatis precium mlt̃
miserationibus nos adiuuat. et vt dicit Bern. in sermone. 5.
sũt dei mie. q̃s q̃libet ĩ seip̃o facile inueniet. p̃ma qꝛ a multis
pctis nos custodit. ĩ q̃ possem9 incidere sic em̃ ĩ mlt̃is offẽdim9
ita nisi optĩa dei petas succurrisset. ĩ alia poteramus incidere.
Scd̃a misericordia ẽ q̃ sermone explicari nõ põt. q̃ꝫ libera q̃ꝫ be/

nigna· q̃ gratuita· qꝛ duꝫ peccamꝰ ipse dissilat· nõ ꝯtinemus
a sceleribꝰ ⁊ ipse abstinet a verberibꝰ· ꝓlongamꝰ multo tp̃e mi/
q̇tatẽ· ⁊ ip̃e benignꝰ dilatat pietatẽ. Tercia qꝛ ip̃e cor nr̃m vi/
sitat· ⁊ ita ĩmutat vt amara fiant q̃ male dulcia prius erãt Vñ
Aug· 9· ꝯfes· xp̃s deus adiutor meꝰ et redẽptor meus q̃ suaue
mihi subito factũ ẽ carere suauitatibꝰ nugaꝝ meaꝝ· ⁊ q̃s amit/
tere metus fuerat· iam dimittẽ gaudiũ erat· eijciebas em̃ eas a
me· tu v̇a ⁊ sũma suauitas eijciebas ⁊ intrabas ꝓ eis oĩ volup/
tate dulcior· ꝫ non carni ⁊ sanguini· oĩ luce clarior· oĩ secreto in/
timior· oĩ honore sublimior· ꝫ non sublimibꝰ in se. Quarta ẽ q̇a
penitentes nos misericordit̃ suscipit· sicut pr̃ filiuꝫ ꝓdigũ ad se
venientez obuians recepit· mĩa motus sup̃ eum. Q̇nta qꝛ p̃stat
v̇tutem ꝯtinendi deinceps· ⁊ emendaciꝰ viuendi· ne recidiuuꝫ
paciam̃. Sexta est qꝛ donat gr̃aꝫ ꝓmerendi· qua sc̃te ⁊ iuste vi/
uamus. Septĩa qꝛ nobis indignis ⁊ pc̃toribꝰ dat spez obtinẽ/
di ꝑ quã vsq̃ ad celestia speranda p̃sumimꝰ. Est et alia mĩa q̃
omnes p̃dictas ꝯfirmat ⁊ complet· qꝛ cuꝫ oẽs nr̃e iusticie non
sint ꝯdigne ad futuram gl̃iam· non ex opibꝰ iusticie q̃ fecimus
nos· ꝫ ꝟm magnã misc̃diam nos saluuat post mortez in vitam
eternam D Sc̃do ponit̃ vnum circa qd̃ maxime atten=
denda est mĩa· ⁊ illud est iuditium de quo dicit: nolite iudicare
non ꝓhibetur iuditiũ misc̃die quo subuenit̃ paupibꝰ ⁊ oppres/
sis· et redditur vnicuiq̃ quod suũ est. de quo p̃s· iudicate ege=
no et pupillo· hũilem et paupem iusticate· hoc enim est opus
maxime misc̃die. Sed multiplex iuditiũ prohibet̃. primũ est iu/
ditium arrogancie de seipso· quo aliquis iudicat se dignuꝫ esse
gracijs datis· aut maioribꝰ· ⁊ indignũ esse pati mala que su=
stinet. Sc̃do ꝓhibet iuditium iactancie quo aliqui vt dic̃ Cris
non ex beniuolentia· ꝫ ꝑ iactantiaꝫ sue iusticie xp̃iani xp̃ianos
despitiunt. Tercio ꝓhibet iuditium ꝓprietatis· qꝛ vt dic̃ Cris
Judicandus est proximus· si peccat in deum· si vero in nos pec=
cat· sine iuditio dimittendum est ei· vt deus nobis peccantibꝰ
dimittat. Quarto ꝓhibet iuditiũ indignitatis vt idem dic̃· ne
illi qui multis malis pleni sunt· alios ꝓ mĩmis iudicent· indi=
gnum em̃ est tales esse iudices. Vnde Aug· 4· de ci· dei elegan/
ter ⁊ veraciter respondit pirrata quidã comp̃hensus ab alexan=
dro magno· cũ ab eo interrogaret quid sibi vt mare hr̃et infe=
stũ ille libera voce· q̇d tibi inquit vt orbez terraꝝ· sed quia ego
exiguo nauigio facio latro vocor· qꝛ tu magna classe imp̃ator
Q̇nto ꝓhibet iuditiũ temeritatis· qꝛ vt dic̃ Au· q̃daꝫ sũt occul/
ta ⁊ de illis iudicaẽ ẽ ꝓhibitũ· q̃daꝫ v̇o indr̃a· qꝛ dubiũ ẽ quo
aĩo fiãt· ⁊ d̃ illis iudicaẽ ẽ temerariũ q̃dã v̇o sũt maĩfeste mala

sicut stupra blasphemie ⁊ huiusmodi · quorũ iudiciũ est ꝑmissuꝫ
Sexto ꝓhibet iudiciũ ꝑsonalitatis vt in iudicio nõ sit acceptio
ꝑsonaꝝ. pauꝑis aut diuitis. amici vel inimici. potentis aut in/
firmi · nã vt dicit Ysydo. li. 3. de sũ. bo · q̃tuor istis modis iudici/
um humanũ ꝑuertit̃ tiore potentie · cupiditate diuiciaꝝ. amore
amicorum · odio inimicoꝝ Cassio · in epl̃a · teste Cicerone ꝓuer/
bialit̃ dicit̃ · exuit ꝑsonã iudicis. qui amicũ induit · ⁊ Ambrosi⁹
sup̄ beati inma In iudicio inq̃t nõ ꝯtempsi pauꝑeꝫ · nõ oꝓpressi
viduã · ꝑsonã diuitis nõ recepi · in omnibꝰ oꝑibꝰ seruaui iustici/
am · Septio ꝓhibet iudiciũ dubietat̃ fidei · ne vt dicit Hylla-
rius iudicem⁹ de dĩnis ꝓmissionibꝰ. tale em̃ iudiciuꝫ aduersus
deũ est ex fidei ambiguitate · Octauo ꝓhibet iudiciũ curiositat̃
quo multi iudicare volunt dei iudicia. q̃re · s · in mũdo isto q̃daꝫ
mali floreãt · boni v̄o paciant̃ · nõ em̃ ẽ sine iusto dei iudicio liꝫ
occulto · Legit̃ ꝙ quidaꝫ senex heremita deũ rogauit · vt ei sua
iudicia demonstraret · cui die quadã angelus dñi in sil̃itudine
senis apꝑuit · ⁊ duxit eũ visitare sctõs p̃res. ⁊ venerunt ad quẽ/
dam sctm̃ senẽ · qui magno gaudio eos suscepit. ⁊ lauit pedes
eoꝝ. atq̃ ꝑauit refectionẽ mane v̄o facto eos dimisit ꝫ angel⁹
abscõse tulit catinũ in quo comederãt · post q̃s senex misit filiũ
suũ · vt vas redderent. quẽ angel⁹ ĩpulit · ꝑ p̃cipiciũ ⁊ mortu⁹
est · ꝑturbatus vero heremita socius eius de facto venit cuꝫ an-
gelo post duos dies ad cellã · vbi erat senex cum duobꝰ disci-
pulis. qui noluit eos recipere · sed tandẽ post magnã instanciã
eos recepit · nec lumen nec panem aut aquã voluit ministrare
illis. mane facto angelus dedit huic catinum quem occulte pri-
ori seni tulerat · quod videns frater qui cum eo erat turbatus ·
recede inquit a me obsecro · tecuꝫ amplius nõ ibo. sancto enim
illi viro abstulisti catinum · et filiuꝫ eius occidisti · huic vero pes/
simo catinũ dedisti · cui angelus tu rogasti deum videre iudicia
eius, ad que demonstranda missus sum · Illi em̃ viro abstuli ca-
tinum · quia nõ erat de bono · nec debebat talis sanctus vir ali-
quid tale possidere temporale. occidi vero filium eius · quia no/
cte sequenti occisurus erat patrem · catinum autem qui de ma-
lo est addidi huic pessimo ad ruinaꝫ eius · quo dicto disparuit
et non iudicabimini: cauendũ est ne perperam iudicem⁹ · quia
vt dicit Ber · veniet dies ille in quo iudex omniuꝫ non modo
iniusta iudicia. sed ipsas quoq̃ iusticias iudicabit · Jac · 2. iudici/
um sine mia fiet illi · q̃ non fecit miaꝫ · E Tercio tangit al/
teꝝ spẽale ĩ q̃ seruãda ẽ mia: nolite ꝯdẽnare ⁊ nõ ꝯdẽnabimi:
nõ ꝓhibet̃ sentẽcia iuste dãnacõis · qua mali puniunt̃ · dicit̃ em̃

Exodi·zz·maleficos nō pacieris viuere. sed ꝓhibet ne vlla cō-
demnatio sit absq; aliq̄ mansuetudine· debet em̄ qui aliū ꝯdem-
nat tria ꝯsiderare Primo si ē ī eadē culpa ꝑ qua alterum dam-
nat ꝙ si sic nullo modo damnaret · quia seipsum condamnat
vñ legit̄ ꝙ Socrates videns latronē duci ad mortez risit·et in-
terrogauerunt euz cur rideret·dixit·rideo qr magni latrones
paruū latronē damnant·Secūdo attendat qui alterꝝ dānat si
qñq; fuit in eadē culpa·ꝛ tūc damnet cū mīa· sic̄ sibi mīam vo-
luisset. Tercio ꝯsideret si nūq̄ fuit in eadē culpa.qr dicit aplus
qui se putat stare. videat ne cadat·ꝛ iō cū mīa damnet Quar-
to ponit̄ aliud in seruanda mīa·ꝛ est dimissio suscepte īiurie: di-
mittite: ex corde iniurias illatas·naz vt dicit Aug.in euch·5·
cū multa sint genera elemosinaꝝ quibꝰ adiuuamur· vt dimit-
tant̄ nobis pcta nr̄a·tñ nihil ē maiꝰ illa·q̄ cū ex corde dimitti-
mus qđ in nos q̄s peccauit: ꝛ dimittet̄ vobis: non est ho mo q̄
pcto nō sit obligatus.qđ sibi dimitti indiget. ꝫ tunc nobis di-
mittit̄·qñ in nos peccātibꝰ dimittimꝰ·alias em̄ frustra remissi-
onē speramꝰ a deo·nisi nos ꝓximo remittamꝰ. ¶ Quin-
to aliud spāle ponit̄ ad mīam ꝑtinēs : date: scz indigētibꝰ mīe
bñficiū·qđ ē elmosina·đ elemosina ab eleysō grece qđ ē latine
miserere·ꝛ sina ebrayce·qđ est latine mandatū·inde elemosina
q̄si mandatū mīe·vel dr̄ ebrayce ab eloy qđ est deus.ꝛ moys·
quod est aqua.quasi diuina aq̄· qr refrigerat ꝛ dantem et reci-
pientem·Nota ꝙ duplex est genus elemosine scz corꝑale ꝛ spi-
rituale·corꝑalis elemosina fit septem modis·s·visitare infirmū
potare sitientem·cibare esurienten·captiuū redimere.nudum te-
gere·hospitem colligere.supelire mortuū·vñ versus Visito po-
to cibo redimo colligo condo·Sex vero sunt spirituales elemo
sine isto versu ꝯtente Cōsule·castiga·solare·remite·fer.ora·fac̄
spiritualem elemosinā.qui dat consiliū in dubijs· qui castigat
insolentez·ꝯsolat̄ tristem.remittit offensā·portat alioꝝ defectꝰ
et qui orat pro ꝓximis et quia nullus est qui aliquo istorum
modorum.non possit dare elemosinam nullus a p̄cepto elemo-
sine penitus excusatur: et dabit̄ vobis: vulgariter dicit̄· dare-
facit recipere·pro temporalibus dantur eterna·pro vilibus pre-
ciosa·pro transitorijs perpetua·nā multa dona sunt· que dant̄
elemosinā largiētibꝰ·p̄mū ē sanitas aīe ysa·58 cū fecis sanitas
tua citiꝰ orieť Scđm ē mūditia corids·luc·11·dare elemosiāz ꝛ
ecce oīa mūda sūt vob̄ Terciū est illuīacō mētis·Ysa·58·orieť
ī tenebris lux tua ꝛ tenebre tue erūt sic̄ meridies·Qr̄tū ē v̄tu-
tū fecūditas·Ysa·58·eris q̄si ortꝰ irriguꝰ cuiꝰ nō deficiēt aque

Quintū est extinctio peccati. Eccle. 3. sicut aqua extinguit ignē ita elemosina extinguit pctm. extinguit ignē īferni. extinguit rursus iraz dei. Sextū est libertas Thob. 12. elymosina a morte liberat aīam. Septimū qz in bonis ɔseruat. Eccl. 17. elymosina viri est q̄si sacul9 cū ipso. que gr̄am hoīs q̄si pupillā oculi conseruabit. Octauū qz pugnat ꝓ nobis īimicū. Eccl. 29. sup statū potentis ⁊ sup lanciā adūsus inimicū tuū pugnabit. Nonū qz etiā orat ꝓ nobis Eccl. 3. ɔclude elemosinaz in sinu pauperuz. ⁊ ipsa orat ꝓ te Decīo qz tandē coronat in vitā eternaz his em̄ qui dederunt elemosinā dicet̄ in fine seculi. venite benedicti pr̄is mei ꝑcipite regnū. qd̄ vobis paratum est ab origine mūdi. sola em̄ mīe opa in die iudicij remunerant̄ ꝛc.

Secunda pars. H

Secundo cū dicit̄ Mensuraz oñditur q̄nto premio sit mīa remuneranda ⁊ multiplicit̄ describit beatitudinem eternā Primo quidē qz iuste vnicuiq; distribitur iuxta mensuraz meritoꝝ mensura premioꝝ ꝯm em̄ mensuram meriti est mensura premij. vnde Gre. 4. moral. q̄ in electis in hac vita est discretio operū in alia quoq; vita ꝓcul dubio erit discretio dignitatuz. vt quo hic alius alium supat illic alius aliuz retribucōe transcendat. ⁊ q̄ꝫuis illa retribucōis dignitas equalis nō sit. vna tn̄ omnibꝰ beatitudinis vita erit ꝓpter quod apoc. 21. dicit̄ q̄ nulla supna sancta ciuitas Hirl'm mensura arundinea aurea metita est. qz certis gradibus dignitatū mēsurati supni ciues celestis ciuitat̄ ordīez ɔstituūt Scdo describit hoc p̄miū q̄ntū ad ꝑfectionē: bonā: bonū est illud beatitudinis p̄miū. imo bonū omnis boni. ɔplectēs in se q̄cūq; vera sunt bona. vñ Boeci9 in de ɔso. beatitudo est status oīm bonoruz aggregacōe ꝑfectus. q̄ vero sint illa bona que prepauit deus diligentibꝰ se. fide nō capitur. spe non attingitur caritate non ɔprehendit̄. desideria et vota trangreditur. acquiri potest exterminari nō potest vt dcit Aug. 22. de ciui. dei ibi em̄ vt dicit idem ¶ quicq̄d amabitur aderit nec desiderabit̄ qd̄ non aderit om̄e qd̄ ibi erit bonū erit ⁊ sūm9 de9 sūmū bonū erit Tercio describit hoc premiuz q̄ntū ad plenitudinē: et ɔfertam: .i. plenā plena nanq; erit aīa celesti beatitudine. ita vt nihil anime aut mentis aut intellectus sit vacuum a gloria. p̄s. replebimur in bonis domus tue. Quarto describit hoc premiuz q̄ntū ad sui firmitatem: et coagitatam: que enim firma esse volumus cogitamus tale erit beatorum premiū qz stabilitum et securū vnde prosp de vita ɔtempl'. futura vita vbi credit̄ ee. vbi ē certa secu-

ritas · secura tranquillitas · tranq̃lla iocunditas · felix eternitas · eterna felicitas · vbi est amor ꝑfectus · timor nullus · dies eternus · alacer motus · ⁊ vnus oīm spūs · Vel istud ꝑmū dicit̃ coagitatū rōne gaudij de mutua btītudine sanctoꝝ qꝛ dū omnes gaudebūt de btītudine alterius · btītudo cuiuslibet alteri coagitabit̃ · Quinto describit · hoc ꝑmiū q̃ntū ad habūdanciā : et sup effluentē : supeffluēs dicit̃ · qꝛ excedit merita nr̄a · dedim⁹ tpalia inq̃t ꝓ eternis mūdana ꝓ dīnis · et ꝓ celestibo terrena · vl̄ dicit̃ supeffluēs qꝛ a plenitudine btītudinis anime redūdabit gl̄ia in corpus · vñ Aug · in epl̄a ad Dyascoꝝ · tam potentē de⁹ fecit aīam · vt de eius plenissīa btītudine q̄ ī fine tp̄m sanctis ꝓmittitur · redundet in inferiorē naturam · q̄ est corpus · nō beatitudo q̄ intelligentis ⁊ fruentis ē ꝓpria · ꝫ incorrupcōis vigor : dabūt : pr̄ ⁊ filius ⁊ spūsctūs · vel ꝑm glo · dabūt illi quibo impendistis mīe opa · qꝛ erant causa vt deus det : in sinū vr̄m : ꝫm Gre · nihil securius ⁊ amabili⁹ est eo · qd̄ collocauim⁹ in sinu Secundo ponit̃ eq̃litas retribucōis cuiuscūq; opis · eadē q̃ppe mēsura qua mēsi fuerit̃ · immerito · remeciet̃ vobis · in ꝑmio · qꝛ vt dicit Basilius qua mensura vnusquisq; peccat · aut bene agit · eadem premia aut penas feret q̄ em̄ pena sit ꝑm mensuram culpe · legitur Deu · 25 · ꝑm mēsurā delicti erit ⁊ plagaꝝ modus · ⁊ Apoc · 18 q̃ntū glorificauit se ⁊ fuit in deliciis · tm̄ date illi tormētū ⁊ luctum · Sz dices nō videt̃ q̄ ꝑm eandem mēsuram malū puniat̃ q̄ perpetratū ē · qꝛ peccat hō tpaliter · ⁊ eternalit̃ punit̃ Et dicēdū q̄ pctm̄ qd̄ hic ꝑ pniam nō delet̃ in futura vita durat in eternū iō pena ei debet̃ eterna · Itē ꝑm Gre · qꝛ hō impenitens q̃ntū in se est peccauit eternalit̃ · iō eternalit̃ punit̃ · qꝛ ɔtra eternū ⁊ infinitū bonū peccauit · Considerandū est at̃ q̄ in omni dei ope simul sūt mīa ⁊ iusticia · vñ sic reprobos eternalit̃ iuste punit · q̄ tñ misericordit̃ mitigat eoꝝ penā nō em̄ ɔtinet in ira sua mīas suas · iustos v̄o sic eternalit̃ iuste gl̄ificat · q̄ tñ misericordit̃ vltra merita dat gl̄iam · Ro · 8 · nō sūt ɔdigne passiones huius tp̄is · ad futurā gl̄iam q̄ reuelabit̃ in nob̄ ꝛc̄

Tercia pars · I

Ercio cū dr̄ Dicebant at̃ illis · tangit̃ q̄ ordīe faciēdū sit q̄ddā mīe opus · qd̄ ē correctio qꝛ corrigēs debet incipe a seip̄o · eccl · 3 · miserere anime tue placēs deo et ostendit quatuor ēē necessaria iudicanti · ꝑmo em̄ debet habere iuris noticiam · vñ dicebat · dicebat at̃ illis silīlitudinē nūquid potest cecus : iudex : cecū : populū : ducere · i · dirigē in regulā iusticie · ⁊ vitā eternā : nonne ambo in foueā · ꝑdicōis cadunt : Hier · 1 · grex ꝑditus factus ē ꝓpl̄us meus · pastores se-

duxerunt eos. nā ut dicit Aug. 9. de ci. dei Ignorancia iudicis vt plurimū est calamitas innocētis q̄ si aliquis diceret ignorā ciaz iudicis posse corrigi ꝑ subiectos. quasi rn̄dens dicit: nō est discipulus sup magr̄m: vt error magistri possit corrigi ꝑ discipulū. imo sufficit discipulo imitari magr̄m. vn̄ addit: ꝑfectus aūt omīs erit si sit sicut magr̄ eius: ꝑfectio namq; discipuli ē disciplina magr̄i. Scdo nō est iudex idoneus qui grauioribꝰ detinet̄ criminibꝰ etiaz si habeat iuris noticiā. vnde subdit aliam ꝑabolam: quid at̄ vides festucā: i. passionē aut leue peccatum sicut ire aut iocosi verbi. vel etiaz temptationis carnis: in oclo fratris tui: qui tamen oculum non excecant. licet turbent: trabem autem: id est magnum peccatum vt odiū. adulteriū. vicium contra naturā. et alia huiusmodi. que merito trabes dicūtur quia magno impetu in transuerso anime posita. ad profūda trahunt inferni: que in oculo tuo est non cōsideras: qꝛ relicta sui consideratione. alioꝝ considerat culpas. tercō nō est ydoneus aliorum corrector. qui se non priꝰ correxit. vnde subdit: aut q̄uo potes dicere: ferendo sm̄az. fratri tuo. fr̄ sine eiiciā aut absoluēdo. aut corrigēdo. aut sacramēta ecclesie mīstrādo: festucā de oculo tuo. ipse at̄ in oculo tuo trabē nō vidēs. hoc ei dicē nō p̄t sine cōfusione sui si pctm̄ eius sit notum nec dicere potest saltem sine rep̄hensione ꝓprie cōscie: si peccatum sit occultum qꝛ non vult dominꝰ vt correctionis assumat officium. qui ꝓpriis est peccatis obnoxius. vnde Jo. 8. qui sine peccato est vestrum in illam lapidem mittat. q̄rto documentuz adiungit. ypocrita. ypocrita d̄ sil̄ator. et reuera peccator corrigens aliū ypocrita ē quia actu correctionis se īmunem ostendit a pecto. cū non sit Eiice primū trabem de oculo tuo hic est rectus ordo vt primo seipsum corrigat. vn̄ Gre. duꝝ est vt qui nescit tenere moderamina vite sue: iudex fiat aliene Eccle. 2. noli q̄rere fieri iudex: nisi valeas virtute irrumpere iniquitates: ⁊ tūc ꝑspicies. i. ꝑfcē aspicies: vt educas: auctoritate regimīs: festucā de oculo fr̄is tui. qꝛ liz iudex sit supior auctitate r̄gimīs. fr̄ tn̄ ē ꝑitate fidei ⁊ vocacōis ⁊ iō fratne dēt corrigere. in omībꝰ istis vt dicit Basi. ꝯsiderandū est q̄ꝫte sit difficultatis alios iudicare. qꝛ oꝑtet q̄ ꝑmo seip̄os ꝯspiciāt ec emendēt. qd̄ videt̄ grauissimū omniuz: qꝛ cū oculus cuncta videat exteriora. tn̄ sup se visu non vtitur. ita et noster intellectus: cū alienuz velociter cōiectat pctm̄. lentus est tn̄ ꝓprios ꝑuidere defectus ꝛc.

Dominica secunda post penthecostes. Sermonis quinquagesimiprimi.

Homo q̄daz fecit cenā magnā et vocauit mltos ꝛc.
·Luc 14. si homines sicut bestie solam haberent na-
turam sensibilium mirum non esset eos taz ardent̄
ꝓsequi hec bona corꝑalia ceteris animalibꝫ ꝯmunia
Nūc vero habentes discretōis iudiciū ⁊ rōnis inue-
stigationē·multū sūt reꝑhendendi. qꝛ vera bona rōnis eis pro-
pria querere omittunt solis sensibilibꝫ inherentes·et iō sicut ad-
cenam nō fuerunt intromissi·qui voluit ꝓbare boues et qui vo-
luit videre villā ⁊ qui duxit vxorē. ita tria hec vicia. s. ꝯcupiscē-
cia carnis. ꝯcupiscencia oculoꝝ·et suꝑbia vite·celestem p̄riam
claudunt mūdi amatoribꝫ. vñ v̄sus· Vxor villa boues cenam
clausere vocatis· Mūdus cura caro celuz clausere renatis·de hoc
igit̄ similitudīs figura agit̄ in p̄nti euāgelio quod in tres ꝑtes
diuidit̄. in quaꝝ ꝑa tangit̄ dīna magnificēcia. Scdo. subditur
humana negligencia·ibi·et ceperunt omnes ·Tercio postpo-
nitur iusta sentencia·ibi·Tunc iratus ꝛc. Circa primum diuina
magnificencia in tribꝫ ostenditur·primo in ꝑparatione magne
cene. magnifici em̄ est magna facere·vñ dicit: homo quidā. iste
homo ꝟm Cirilluz deus p̄r est·non scd̄m nature veritatē·sed qꝛ
ad similitudinem eius conditus est homo . vel vt dicit doctor
grecus·homo est ratione benignitatis et mīe ad homines·Po-
test etiam dici ꝙ iste homo christus est ratione veritatis·nature
quia verbum caro factum est· nomen ꝓprium ipsius subticetur
quia misterium nominis eius nulla potest creatura comprehē-
dere·Ysa·9· vocabitur nomen eiꝰ admirabilis. sed describitur
communi nomine discreto cum dicitur: homo quidam: homo
quidem ratione veritatis nature·sed quidam ratione singulari-
tatis ꝑsone·cuius singularitas in multis aꝑparet ꝑmo in vnio-
ne ad verbum. Hebre·1·cui enim aliquando non dico hominū
sed etiam angelorum dixit pater filius meus es tu·ego hodie
genui te·singularis in innocencia. Eccl̄·2·virum de mille vnū
reꝑi singularis ī origine qꝛ ꝯceptus de spūsctō ⁊ natꝰ de v̄gine
Ysa·53·generacōez eiꝰ·q̄s enarrabit. singularis ī ptāte Mat.
24. data ē mihi onīs ptās in celo ⁊ in terra. singularis in salua-
tione·qꝛ nō ē datū aliud nomē hoībꝫ sub celo·in q̄ oportet sal-
uos fieri credētes Act.4·singularis ī redēcōe· qꝛ nō ē inuētus
nec ī celo nec in t̄ra nec subtꝰ terrā q̄ eēt dignꝰ aꝑire librū redē-
tionis nostre et solunere singnacula eius·nisi hic agnus inno-
cens qui tollit peccata mundi. B vt dicit̄ Apo.5: fecit·i·
preparauit: Cenaz magnam: Cena ista refectio vite eterne est

est. Luc.xx.ego dispono vobis.sicut disposuit mihi pater.vt
eda tis ⁊ bibatis sup̄ mensā meā ⁊c.nec illa refectio carnalit̄ int⁹
telligenda est.sicut credūt saraceni se in vita eterna debere vti cō=
mestibilibꝫ.⁊ actibꝫ carnalibꝫ turpis em̄ esset talis vita eterna
sed est spūalit̄ ista refectio intelligēda.nec em̄ corpus tunc indi⁹
gebit cibo qñ sancti nec esurient nec sitient amplius. ꝟ ista refe⁹
ctio erit in gustu anime clare.deum viuendo glorioſe amando
et pfecte illi mherendo.et bene ista beatitudo cena dicit̄ qz sicut
cena parat̄ declinante die.postq̄ nulla est refectio.sic vita eter=
na datur post diē vite pñtis.vbi nihil aliud expectat̄. Est em̄
cena magna imo maior imo maxima.adeo vt eius imensitas
in cor hoīs nō possit ascendere. Ysa.64.oculus nō vidit.nec
auris audiuit.nec in cor hoīs ascendit ⁊c. Aliter ꝺm Cirillū
cena ista magna sacramentū est corpis ⁊ sanguis dñi nr̄i ihe
su xp̄i.quo reficiunt̄ anime digne sumētiū. Jo.6.caro mea ve
est cibus ⁊c.ista refectio cena dicit̄.⁊ dicit̄ magna. et dicit̄ facta
ab homie xp̄o.cena quidē nō ex hoc solo. ꝙa hoc sacramētū fuit
institutū in cena dñi.ꝟ etiā ex ꝓprietate vocabuli.dicit̄ em̄ cena
a cenon qꝺ est nouū.et reuera hoc sacramētū renouat mentem
ab omni vetustate.p̄s.replet in bonis desideriū tuū.renouabit̄
vt aquile iuuentus tua.vel dicit̄ cena a cenon qꝺ est oīe.quia
vt dicit Orbanus papa in hoc sacramēto spūaliū omniū dul=
cedo carismatū qnasi in suo fonte potat̄.vel dicit̄ cena a cenō qꝺ
est vmbra qz sub vmbra accidentiū panis et vini veruꝫ sangui⁹
nem ⁊ carnē sumim⁹.can.z.sub vmbra illi⁹ quē desideraueraꝫ
sedi.⁊ fructus illius dulcis est gutturi meo.dicit̄ etiaꝫ ista cena
magna.qz nō quicūq̄ cibo in ea patus est sed ipse qui dat escā
omni carni.magnus ⁊ filius altissimi.iste cibus magn⁹ est et no⁹
bilis.ꝑmo qz celicus.sap.16.panem de celo p̄stitisti eis. Jo.6.
ego sū panis viuus qui de celo descendit.z°.cibus est angelic⁹.
p̄s.panem angelorum manducauit homo.3° cibus ē vinificus
vñ Aug.sup Jo.cū em̄ cibus ⁊ potus id appetāt homines.vt nō
esuriant neq̄ sitiāt hec vacuer nō p̄stat nisi iste cibus ⁊ potus.q̄
eos a quibus sumit̄ imortales ⁊ incorruptibiles facit vltimo iste
cibus est deificus.vnionē em̄ inter nos ⁊ deū facit.⁊ nos conuertit
in ipm Aug.7.cofes.nec tu me mutabis.sicut cibū carnis tue i
te.ꝟ mutaberis in me.Jo.6. qui mānducat meaꝫ carnē et bibit
meū sanguinē in me manet.et ego in illo.vlterius cenā istā fe=
cit xp̄us ipse nec em̄ vlt⁹ meriti cuiuscūq̄ hoīs fieri potest. nisi
in sermone xp̄i.vñ Aug.de eccl.dog.dic̄ hoc sacramētū nō in
merito cōsecrantis sed in verbo efficit̄ creatoris.et Ambrosius

libro de sacramētis. vbi xp̄i verba accedūt ad panē ⁊ vinū. est sanguis ⁊ corpus. dn̄m etiā audi dicentez. accipite ⁊ comedite ex eo omnes. hoc est corpus meum. et ante verba christi calix vino ⁊ aqua est plenus cum autem verba christi prolata fuerint. sanguis efficit̄ Scdo diuina magnificēcia ꝯmēdat̄ in multorū vocacōe: et vocauit multos. ad cenā vite eterne vocati sūt multi. oīs videlicet multitudo credenciū. 1. Pe. 5. deus oīs gracie vocauit nos scz credentes in eternā suā gloriā. Est em̄ deus liberal' ⁊ magnific9. vn̄ vult multis ꝯmunicare maiestatis sue gloriā prima. Thi. 1. vult oēs hoīes saluos fieri et ad agnitionem veritatis ꝑuenire. C Tercio ꝯmendat̄ dei magnificentiā a missione serui: et misit seruū suum. Iste seruus vt dicit Ciril. xp̄us est qui cū esset naturalit̄ pr̄i equalis exinaniuit semetip̄m formā serui accipiens. cuius missio eius est incarnatio vn̄ Aug. eo intelligit̄ missus quo incarnat9: hora cene: 1. tp̄e gracie quo xp̄s est missus. Gal'. 4. at vbi venit plenitudo tp̄is misit deus filiū suū ꝛc: dicere inuitatis vt venirent: vn̄ clamat iste seruus Mat. 11 venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati estis ꝛc: qz iā parata sūt oīa: ante xp̄i aduentū nonduz erat ista cena parata. qz nullus poterat ingredi vitā eternā. ꝫ imolato xp̄o vt dicit Gre. pz celestis regni aditus. sicut at̄ xp̄s fuit missus a pr̄e. vt inuitaret vocatos ad cenā. ita ipse seruos suos apostolos missit. et mittit predicatores. vt dicant nobis. venite ad cenam. quia parata sunt oīa. Jo. 20. sicut misit me pr̄. et ego mitto vos. festinemus igit̄. vt dicit Ber. ad locum tutiorem. ⁊ ad agrū vberiorem. ad pastum suauiorem. vt habitemus sine metu habundem9 sine defectu epulemur sine fastidio et Ciprianus ꝓperemus inquit et curramus ad patriaz nostrā vt videre possimus vt parentes salutare valeam9. magnus illic carorum numerus nos expectat parentum. fratrum. filiorū frequens nos copiosa turba desiderat. iam de sua incolumitate securi. adhuc de nostra salute solliciti ad hoꝝ ꝯspectū venire magna nobis et illis erit leticia. Secunda pars.

Secundo cum dicitur Et ceperunt om̄es ꝛc. tangitur humana negligencia. qua peccatores amantes temporalia excusant se de spiritualibus. et diuiditur in tres partes In prima generaliter ponit vocatoꝝ excusationē: Et ceperunt se simul omnes excusare: Greg. ecce homo diues inuitat. et paup occurrere. festinat. et tn̄ ad dei inuitamur ꝯuiuiū et excusamus. offert ergo deus quod rogare debuit non rogatus dare vult. qd̄ vix sperari poterat. et tn̄ sil'

omnes excusant. vnde sicut frequenter contingit · q̄ volentes se excusare accusant · ita oīs excusatio ab ingressu vite eterne accusatio est · nulla em̄ pōt huc excusatio cadere · oēs se excusant · et si nō v̄bo saltē cogitatu · saltē facto. et videm⁹ q̄ excusant se iuuenes ab ista cena volentes interim vti cretura · tanq̄ in iuuentute sua sapīe · 3 · et dicūt q̄ in senectute ꝯuertent̄ · isti sūt vt dic̄ Aug · 8 · ꝯfes · miseri adolescentes. q̄ petūt a deo ꝯtinēciā et castitatem. ꝫ nolūt eā adhuc habere · timent em̄ cito exaudiri et sanari a morbo ꝯcupiscencie · quē poci⁹ volūt ꝯpleri q̄ extingui · Itē excusant se antiq̄ de defectu etatis Quidā de impotēcia · cum nihil tñ impossibile deus mādauerit. Quidā de sollicitudine rei familiaris. Quidā se excusant q̄ in fine vite peniteāt · nō aduertentes q̄ finis vite ē ad p̄miū nō ad meritū · que oīa ꝯtingunt vt dic̄ Gre · ꝓpter dr̄am spūaliū deliciarū et corꝑaliū. corꝑales em̄ cū nō habent̄ valde desiderant̄ · habite vero fastidiunt̄ · ꝫ spirituales nō habite sūt in fastidio · habite at̄ in desiderio si igitur gustarēt hoīesq̄ suauis est dñs. ⁊ aliquē ardorē celestis cene ꝑciperent. ꝓfecto ad spūales delicias currerent. nūc vero infectū habent gustū sicut febricitātes · vñ illam nō sentiunt dulcedinē

E Scdo in spāli ponunt̄ tres excusacōes · quaꝝ p̄ma est superboꝝ · qui amant dñationes mūdi: prim⁹ dixit: p̄ma excusatio est de p̄mo vicio qd̄ est suꝑbia: villaꝫ emi: Aug · in villa empta dñatio notat̄. qui em̄ habet villaꝫ. regioni et incolis dominat̄ · et bene dr̄ ēē empta · quia magnis ꝑiculis laboribꝰ ⁊ tribulationibꝰ emitur. dominatio · ⁊ necesse habeo: necessitas ista assumpta est nō coacta: exire: per istaꝫ dominationē exit homo a seipso · q̄ relicto ꝓprio regimine et dominatione suiipsius. ambit exterioruꝫ regimen: et videre illam: vident ⁊ diligent̄ attēdunt tyrāni. ne ista villa ab eis auferat̄ ꝯspirationibꝰ aut alio modo: rogo te habe me excusatum: nō exaudit̄ ista rogatio excusationis · nouit em̄ deus eos sic esse dispositos · q̄ si scirent se non haberi excusatos tñ exirent videre illaꝫ villam Et attende q̄ ista rogatio videt̄ esse humilitatis · sciunt em̄ superbi q̄ nunq̄m exaltat̄ nisi humilitas q̄ vt dicitur Eccle · 9 · odibilis est coram deo ⁊ hominibꝰ suꝑbia · nō em̄ suꝑiorem aut parē patitur et ideo vt ꝑueniant ad intentuꝫ dñandi humilitatē quā in corde non habent verbis ostendunt ⁊ gestibus · de quibus Eccle · 9 · est qui nequiter se humiliat. ⁊ interiora eius plena sunt dolo ·

F Deinde ponit secūdaꝫ excusationē · que est auarorū: et alter: scilicet auarus · alterum em̄ vicium post superbiam est auaricia: dixit iuga boum emi quinq̄: bos sensū humanum et

affectū eiꝰ significat · bos em̄ nō portat sed trahit · bos etiaꝫ pigrum est aīal. ⁊ recalcitrat stimulo ita sensus piger est ad bonū et rōni ad bonū stimulāti recalcitrat. dicūtur aūt ee quinq; iugales iugū em̄ est ex duobꝰ bobus · sic et q̄libet sensus duobꝰ vtūt organis · vt iugū visus ex duobꝰ est oculis · auditꝰ ex duabꝰ auribꝰ · olfactus in duabꝰ naribꝰ · gustus in palato ⁊ lingua · tactꝰ aūt hīz sit toto i corpe · tñ vt dicit Aug. voluptas carnis q̄ ad tactū pt̄inet geminat est em̄ intrinsecꝰ ⁊ extrinsecus · vl̄ qz due sunt manus tactui deseruiētes · istōs sensus auarus dicit emere qz bona tpalia his pcepta sensibꝰ · cū ipsius nō sint · ea tñ desiderio sibi vendicat · aut etiā emit · qz magnis picuis et laborib⁹ acq̄rit · et eo pbare illa: tunc auarus pbat iuga boum qñ exp̄itur · q̄d possint tpalia que sensū desiderant. pbat nāq; vsurarius quid possit pecunia in lucro. pbat cupidus quid possint possessione in fructu: Rogo te habe me excusatū: si causa excusatōis iusta fuisset. dignū erat rogatōem eius exaudiri · nūc vero qz rusticanū opus p̄posuit nobilitati celestis cene · nulla ē excusationis ratio. ¶ Deinde ponit tertiā excusatōem que est luxurie: alius dixit: · s. luxuriosus: vxorē duxi: ista vt dicit Aug. voluptas carnis est · q̄ multos impedit · quā voluptatem honorabili vocat noie iugii · qz vt dicit Ezre · licz iugiū bonū sit ad p̄pagandū sobolē diuina puidentia institutū. nonulli tñ nō fecūditatez plis. sed p hoc desideriū expetunt voluptatis · vel noie vxoris appellat. eo q; quidā sic fruunt illicitis desideriis. ac si voluptas esset vxor. ⁊ iō nō possū venire: ecce malū huius vicii · qz tenet ligatā aiam · vt ad deū nō possit accedere · etiam qñ vult · qz vt dicit Basilius · intellectus humanꝰ pergens ad immūdicias ⁊ illecebras debilis ē ad agendū diuina · ꝯsuetudie em̄ actus carnalis sit cathena necessitatis ꝯstringens hominez · vñ Aug · 8. cōf. ex voluntate peruersa facta ē libido · ⁊ dū libidini seruit · facta est ꝯsuetudo · ⁊ dū ꝯsuetudini nō resistit · facta ē necessitas. Et attende q; nō rogant iste se haberi excusatū · qz hominēs taliter dispositi · frequnter erubescūt orare deū · vel qz ꝯtemnit ee irā iuitantis impiꝰ em̄ cū in p̄fundū venerit vicioz ꝯtemnit Tertio ponit renūciatio serui: ⁊ reuersus seruus: p̄dicatores dicunt reuerti ad deū. qñ post exteriores vbi occupationes redeūt ad seipsos · de seipsis ꝯsiderantes · et dimittez intima mentis ꝯtemplōe intuentes · nūtiauit hec dño suo. nūtiant p̄dicatores deo fructū quē fecerūt in p̄dicatōe de uersis deuz laudādo et orando p eis p his vo qui dei vbū ꝯtemnūt dolere ⁊ gemere ante deū qōdam annūtiare est. ⁊ vt dic Aug · nō indiget deꝰ

nuncijs ꝓpter inferioꝝ sciēciaꝫ. q̄si ꝑ eos scientior fiat. qui omnia nouit stabilit̄ ⁊ incōmutabilit̄. ꝫ nūcij sūt. vt deo assistant. eumq̄ de inferioribꝰ agendis ꝯsulant. Job. 28. mittes fulgura ⁊ ibūt. ⁊ reuertēcia dicēt tibi adsum⁹. Tercia pars. H

Eercio cū dicit̄ Tūc irratus. ponit̄ iusta ꝯsecuta sentēcia. que triplex est. vꝫ ꝑma de aliquoꝝ introductōe tunc iratus pr̄familias: pr̄familias deus est. cui⁹ familia sūt om̄es angeli. om̄es electi ⁊ fideles. hāc em̄ familiaꝫ ipse creauit. ꝯseruat. ordinauit. ⁊ distinxit officijs. iuste vero de⁹ irascit̄ de negligencia hoīm. qui ꝑataꝫ ꝑ eis eterne vite cenā ꝯtemnūt. ⁊ vilibꝰ cibis implent mentem. Et nota vt dicit Basili⁹. ꝙ deus irascit̄. nō ꝙ passio ire diuine substancie accidat. ꝫ talis opatio que in nobis fit ab ira sicut punitio dei ira ⁊ indignatio dicit̄. que ira q̄nto purior ⁊ sine passione est. tanto firmior est ⁊ grauior. Hier. 10. ab indignacōe eius ꝯmouebit̄ terra. et nō sustinebūt gētes ꝯminationē ei⁹. et in or̄one regis manasse dicit̄. om̄es pauēt et tremūt a vultu v̄tutis tue et insustentabilis ira ꝯmocōis tue sup̄ peccatores. formidinem ire eius nullus poterit sustinē. ꝓut legit̄ Apoc. 6. reges terre ⁊ principes terre tribuni ⁊ diuites. et fortes ⁊ oīs seruus et liber absconderunt se in spelūcis et petris montiū. ⁊ dicunt montibꝰ et petris. cadite sup̄ nos. ⁊ abscondite nos. a facie sedentis sup̄ thronū. ⁊ ab ira agni. q̄m venit dies magn⁹ ire ipsoꝝ. ⁊ quis poterit stare J Deinde mādatū imponit. dixit seruo suo exi: debent p̄dicatores exire ab intimis ꝯtemplationis ad exteriorem v̄bi denūciationeꝫ. Mat. 13: exijt qui seminat seminare semen suū: cito: quia mora trahit ꝑiculum. tp̄us em̄ breue est. ꝑma Jo. 2. filioli mei nouissima hora est: in plateas et vicos ciuitatis: ciuitas ista mūdus est. cuius platee prospera eius sunt. vici vero aduersa mundi. ⁊ paupes qui habent substancie defectum. dicuntur em̄ pauperes. quasi paruꝫ in pera habentes: ac debiles: qui habent virtutis ⁊ vigoris defectū: cecos: qui nullius ingenij lumē habent. vt dicit Gre: et claudos: qui rectos in operatione gressus nō habent: introduc huc: de plateis em̄ .i. de ꝓsperitate mūdi ceci introducunt̄. et claudi. ceci quidē sūt qui tp̄alium successū rerum ignorant q̄d futura illis pariat dies. claudi vero sunt qui habent deprauatū affectum ad ꝓspera mundi. vel ceci sunt et claudi. qui scandalizantē peduꝫ aut oculum a se abiiciunt. intentionē viꝫ ⁊ affectū mūdi. introducunt̄ em̄ tales ad vitam Mar. 9. bonū est tibi ad vitā ingredi luscū aut claudū. de vicis vero .i. aduersitatibꝰ mundi introducūtur

pauꝑes. quibꝫ est bonoruꝫ tꝑaliũ detectus. Luc. 6. beati pau-
peres qꝛ vr̃m ē regnũ dei. introducunt̃ etiã debiles. qui in isto
mundo nõ habent statũ dignitatis. aut potencie prima Cor. 1.
infirma mũdi elegit deus. et ignobilia ⁊ ꝯtemtibilia. vt ꝯfun-
dat forcia. Deinde ponit̃ seruu obediẽcia: ⁊ ait seruus. dñe fa-
ctum est vt imꝑasti. reuera ita fit. vt dñs imꝑauit. qꝛ in reg nũ
eterne btĩtudinis ꝑ magna ꝑte introducunt̃. qui aut carent tẽ-
poralibꝫ aut habentes ea ꝯtẽnunt. ⁊ adhuc locus est. ecce pru-
dens explicatio adhuc certe est in celo locus vacuus. quẽ ꝑdesti
natis oportet impleri anteq̃ mũdus finiat̃. Apoc. 6. responsũ
fuit aĩabus sanctis petentibꝫ corporꝫ resurrectionẽ. adhuc susti-
nete modicũ tꝑs. donec impleat̃ numerꝰ frm̃ vr̃orũ. R
Scdo ponit̃ sentẽcia de quorundaꝫ ꝯpulsione: ⁊ ait dñs seruo
suo. exi in vias ⁊ sepes. in vijs hĩtant qui multa rerũ varietate
et aduersitate ꝯpellunt̃. nõ figere animũ in mũdo. sed eo quasi
via ꝑegrinacõis vti. in sepibꝫ vero hĩtant quos mũdꝰ despiẽs
q̃si extra se abicit: et ꝯpelle intrare: ꝯpellũt nos intrare ad cenã
timor inferni. ⁊ etiã aduersitas rerũ tꝑaliũ. vñ Gre. hos elegit
deus. quos mũdus despicit. qꝛ plerũq̃ ista despectio hominez
reuocat ad seip̃m. ⁊ tanto celerius vocẽ dei aliqui audiũt. q̃nto
in mũdo nõ ad deũ cicius ire ꝯpellũt: vt impleat̃ domus mea:
domus pr̃issamilias vbi fit eternũ ꝯuiuium celestis patria est.
que magne capacitatis est. Bar. 3. O ysrahel q̃ magna est do
mus dei et ingens locus possessionis eius. Est mũdicie ⁊ sancti
tatis. p̃s. domũ tuaꝫ decet sanctitudo. Est decoris et pulchritu-
dinis. p̃s. dñe dilexi decorem domus tue. Est laudis et btĩtu-
dinis. p̃s. beati qui habitant in domo tua dñe in secula seculo-
rum laudabunt te. Ad hanc domum suspirabat Dauid dicens
Quam dilecta tabernacula tua dñe virtutũ. concupiscit ⁊ defi-
cit anima mea in atria dñi. L Nota q̃ quatuor genera
hominũ introducunt̃ ad celestẽ cenaꝫ. s. ceci et claudi. pauperes
et debiles. qui omnes assumunt̃ de q̃tuor fratribꝫ. quoruꝫ duo
sunt intra mundi huius ciuitateꝫ. s. platearuꝫ prosperitas. ⁊ ad
uersitas vicorũ. duo vero sunt extra mundũ. s. status religio-
nis. qui est in via. et status prelationis. qui est in sepibꝫ. sepes
em̃ protegit ea que includit. de prelato vero dicitur. Eze. 22.
quesiui virum qui interponeret sepem. ⁊ staret oppositus ꝯtra
me ꝑ terra. ne dissiparẽ eam. Nota quia celorꝫ regnũ quidam
violenter rapiunt. et sunt martires. et quicũq̃ carnẽ macerant
Mat. 11. A diebus Johannis regnum celoruꝫ vim patitur. et

violenti rapiunt illud. Quidam vero illud furant̄ per ɔtempla
tionem. sicut maria magdalena. que sedebat ad pedes dn̄i au-
diens verba eius. Quidam aūt illud emunt ꝑ elemosinaꝝ lar
gitionē. Vnde aug. de spiritu et anima. Ecce inquit venale est
regnū dei. eme si vis. tantū valet quantū habes. ꝙ si nihil ha
bes teipsum da ⁊ habebis illud. Quibusdā vero hoc regnū gra
tuito dat̄. pueris scilꝫ descendentibꝰ in sacramento ecclesie. qui
nullis suis meritis saluant̄. Psal. Pro nihilo habuerunt terraꝫ
desiderabileꝫ. Quidā vero etiā compellunt̄ intrare vrgentibꝰ ad
uersitatibꝰ mundi. et egestate qualis fuit filius prodigus. qui
egestate compulsus rediit ad patrem. Lu. 15. Psal. Imple faci-
es eoꝝ ignominia et querent nomen tuū. Tercio ponit̄ metu
enda sententia de reprobatione quorundā: dico aūt vobis: cu-
ius dicere infallibile est: ꝙ nemo viroꝝ illoꝝ qui vocati sunt:
et neglexerunt venire: gustabit cenam meā: ergo vt dicit gre
go. nemo ɔtemnet ne dū vocatus excusat. cū voluerit intrare n̄
valeat. ꝛc.

Dominica tercia post penthecostes Pri ma pars sermonis lii A

Erant a ꝓpropinquantes ad ihesū publicani ⁊ pec
catores vt audirent illuꝫ ꝛc. Lu. 15. et Mat. 18.
Quanta sit benignitas dei et mānsuetudo circa pec
catores. Presens euangeliū declarat. in quo pri-
mo ostendit̄ q̄ꝫ misericorditer deus suscipiat ad se
redeuntes. Secundo quanto labore ꝑquirat errantes. ibi. et ait
ad illos. Tercio q̄ꝫ diligenti sollicitudine inueiat abeuntes. ibi
aut que mulier. Circa primū duo facit. Primo em̄ ponit pecca
toꝝ accessum ad christū. A Erant a ꝓpropinquantes ad ihe-
sum publicani et peccatores: Publicani dicunt̄ qui exigunt tri-
butū reꝝ venaliū. maxime eaꝝ reꝝ que nauigio ferunt̄. Quod
qꝛ difficiliter fit sine pecato ꝓpter implicationē cure secularis. iō
inter peccatores ɔnumerant̄. aut ꝓpter hoc quia prohibita erat
iudeis talis exactio. 1. esdre. 7. Vectigal tributum in annonas
non habetis potestatē imponendi. ideo isti tanq̄ꝫ alioꝝ rapto-
res. Dicunt̄ publicani pectores. vn̄ etiā alio modo dicit̄ publi-
canus ex eo ꝙ publice peccet. Nota ꝙ peccatores dn̄t accede
ree ad christū sicut infirmus ad medicū. pauꝑ ad thesauꝝ. esu-
riens ad cibū. cecus ad lumē. seruus ad libertatē. captiuus ad re
demptionē. laxatus ad requieꝫ. et mortuus ad vitā. Sunt em̄
peccatores infirmi spiritualiter. 1. mach. 11. infirmati sūt mente

et clamauerunt. tot em̄ patiunt̄ genera infirmitatū quot pec-
catis sūt vulnerati. vn̄ necesse habent accedere ad medicū xp̄m
vt sanent̄ qui ꝓpiciatur omnibꝫ iniq̄tatibꝫ nr̄is. ⁊ sanat om̄es
infirmitates anime Itē sunt pc̄tores egentes ⁊ pauꝑes diuiciꝭ
gracie. p̄s. ego vero egenus ⁊ pauꝑ sū. quaꝓpter accedunt ad
xp̄m thezauruꝫ oīs boni. vt ditent̄ qui dat omnibꝫ effluenter.
Est em̄ diues in om̄es qui eū inuocant. p̄s. adiuuit pauperem
de mopia. Item sūt pc̄tores esurientes ⁊ sitientes. p̄s. Esurien
tes ⁊ sitientes. anima eoꝝ in ip̄is defecit. hec em̄ tꝑalia nō pos-
sunt tollere famē anime. sūt em̄ sicut silique cibus porcorū que
intus vacue sunt et potius inflant ventrem q̄ꝫ satient. Rursus
ipsa tꝑalia nō extingunt ardorē sitis. sūt em̄ velut aqua salita
que amplius sitim accendit. q̄nto amplius fuerit gustata. ⁊ iō
necessariū est pc̄toribꝫ ad deū accedere. qui est cibꝫ verus ⁊ fons
aque vite. vt nō esuriant nec sitiant amplius. Item sūt pc̄to-
res ceci ī intellectu. excecauit em̄ eos malicia eoꝝ. p̄s. lumē ocu
lorū meorū. ipm nō est mecum Igit̄ ad deū accedant. qui vera
lux est in quo tenebre nō sunt vlle. p̄s. Accedite ad eū ⁊ illumi
namini. Itē pc̄tores sunt serui. Omnis em̄ qui facit pc̄tm. seruꝰ
est pc̄ti Jo. 8. ideo accedunt ad deū qui ab hac liberat seruitute
vnde ideꝫ. Si filius liberauit vos vere liberi eritis. Item pc̄tores
sunt captiui. a dyabolo detenti Isa. 46. anime eoꝝ in captiuita
tem ibunt Accedat ergo ad deū qui nō dedit aliud preciū. nisi
seip̄m ꝑ nr̄a redemptione. Isa. 45. captiuitatē meam dimittet.
non in p̄cio nec in muneribꝫ. et iterum. gratis venūdati estis
et absq̄ argento redimemī. Item pc̄tores sūt laxati et fatigati
onere pc̄torū Isa. 46. Onera viam graui pondere vsq̄ ad lassi
tudinē. vnde necessarium est illis ad deum accedere. qui tollat
hec grauamina. et dat fatigatis requiem. Math. 11. venite om
nes qui laboratis ⁊ onerati estis. ⁊ ego reficiā vos. vltimo pecca-
tores mortui sūt. pc̄tm em̄ tanq̄ꝫ venenuꝫ tollit vitā aīe. et iō
sūt sedentes in tenebris ⁊ vmbra mortis Quaꝓpter necessarium
est nobis ad dn̄m accedere. q̄ ē vita pura ⁊ eterna. vt mēs nr̄a
viuificet̄. 1. Cor. 15. Sic in adā om̄es moriunt̄. ita in xp̄o om̄es
viuificabunt̄ Deinde on̄dit̄ ad q̄d accesserint pc̄tores ad xp̄m.
vt audirēt illū: delectabant̄ pc̄tores audire v̄ba xp̄i. qui rōna
bilit̄ pc̄ta rep̄hendebat. qꝛ nō cū austeritate. ꝫ benigne eos ad-
monebat. qꝛ nō fulmīabat ad ꝯdēnandū. ꝫ mīcordit̄ spem ve-
nie ꝓmittebat Scd̄o ponit̄ iniquꝰ murmur iudeoꝝ: ⁊ murmu
rabāt phēi. q̄ religionis cultu ⁊ sil̄ata scītate ab aliis erāt diui
si: et scribe: q̄ legis noticia erant doctores ꝓpl̄i: dicētes: nō q̄dē

murmurabant de eo q̄ peccatores appropinquabant christo· sed q̄ ad se appropinquantes recipiebat ⁊ manducabat cū illis q̄ hic: qui credit bonus et sanctus: peccatores recipit: ad suaz uersationē et gratiā: et: quod amplius ē: manducat cū illis tanq̄ amicus eoz. Si cognouissent scribe et pharisei q̄ xp̄s venit in hunc mundū peccatores saluos facere. vt dixit ap̄s·1· thi.1·nequaq̄ murmurassent si eos recipiebat. Non em̄ sanat infirmus. nisi accedat ad ipsum medicus. nec illuminant tenebre nisi presentia luminis. nec viuificat corpus nisi adsit vita. Si em̄ xp̄o tanta fuit cura de peccatoribo vt p illis carnē sumeret et moreret·non ē miz si eos recipiebat vt uersando cū eis conuerteret eos a peccatis. sanaret ⁊ illuminaret·hoc em̄ totū fuit benignitatis et misericordie·sed murmur scribaz et phariseoz erat arrogantie et superbie·vt dicit grego.

Secunda pars B

Eundo cū dicit: et ait ad illos: ponit vna pabola q̄ declarat q̄nto labore xp̄s errantes pquirat·⁊ sex facit Primo em̄ tangit multitudo subiectoz xp̄i: et ait ad illos pabolā istā dicens: Gre·similitudinē dedit quā et hō in seipso recognosceret·et tū ad amorē hominū ptineret: Quis ex vobis hō: inter eos querit quis sit iste hō·et ipse est hō iste·licet ipsum nō cognoscerent·Jo.1·Medius aūt vestz stetit quē vos nescitis: qui habet centū oues: Oues xp̄i ꝑm Jero. totū humanū genus ē. Eze·34·greges pascue mee vos hoies estis·ex quibo ouibo nonagintanouē sunt iusti·vna vero ē peccatoz ꝑm q̄ dicit in fine istius pabole. vel ꝑm ambro·oues xp̄i vnū sunt genere et nō specie angeli scz ⁊ hoies. q̄ vt dicit gre ipse centū oues habuit·cū sanctoz angelorz et hoim numeruz possedit·ex quibo ouibo nonaginta nouē angelica sunt spūs·in vna pdita oue genus humanū intelligit·Oues igit̄ est iste pastor vt dicit ambro·cuius nos oēs centesima portio sumus. Secundo ponit vnā ouis pdite requisitio: et si pdiderit vnā ex illis Greg·vna inquit ouis tūc periit q̄n peccando hō pascua vite reliquit. sed audi pastoris dilectionē et benignitatē: nōne dimittit nonagintanouē: in deserto: desertū est celū·q̄ primus angelus desernit. sic̄ et hō per peccatū in quo celo saluator nr̄ verus pastor ouiū nonagintanouē reliquit oues nouē scz beatorz spirituū ordines·videlicet·angelorz. archangelorz·virtutū. potestatū·principatū·dnationū·thronorz·cherubi·et seraphim. quos ꝑm mat·dicit reliquisse in montibo·id ē in sublimibo celorz. nō quidē ꝑm diuinitatis pntiā ꝑm quā vbiq̄ pns est nec ꝑm guber

nacōm · cuius ꝓuidēcia ⁊ ptās ad oīa diffundit · ꝫ dimisisse eos
dicit rōne hūanitatis assumpte · ꝑm quā venit in mūdū · Nusq̄
em̄ angelos app̄hendit ꝫ semen Abrahe · vel dimisit eos q̄ntū
adhunc ordinē ꝓuidencie · qui est redimere relinq̄ntes · nec enim
angeli qui non peccauerunt necesse hēbant tali ꝓuidencia · hij
vero qui peccauerūt relicti sunt · eo ꝙ redemptōis capaces non
fuerunt: Et vadit ad illā que ꝑierat: ꝑma via ip̄ius fuit de ce
lo in terrā in incarnacōe · Scda via fuit ꝑ mūdū istuz p̄dicando
in fame ⁊ siti atq̄ multis laboribꝰ · Tercia via fuit ad mortem ·
Quarta via fuit ad inferna · Quinta via fuit regressus eius in ce
lum: donec inueniat illaz: seip̄am potest ouis ꝑdere · ꝫ opus est
illi req̄sicōe · naz seip̄az ꝑditā inuenire nō pōt · p̄s · Erraui sicut
ouis que ꝑiit · inuenit hoīem qn̄ carnē assūpsit humanā · inue
nit eū p̄dicādo ⁊ ꝯuersādo nobiscū īueīt eū ī morte · qꝛ recupauit
eū de manu dyaboli · īuenit eū ī inferno · vn̄ eū adduxit ī celū ·
C Tercō ponit īuēte ouis susceptō · ⁊ cū īuenerit illā: gre ·
nazazenꝰ dic̄ · cū piꝰ pastor ouē ꝑditā repisset · nō puniuit · nō
v̄bauit nō vrgēdo duxit ad regē ip̄e eī penas v̄ba ⁊ maledcta
dig̃ oui sustinuerat vn̄ eā noluit molestare ꝫ supponēs huīliter
humeris ⁊ portans clementer · ānumerauit gregi · vn̄ sequit:
Imponit sup̄ humeros suos gaudens: Jiero · ouez inq̄t bonus
pastor · qꝛ ꝓpter nimiā infirmitatē ambulare nō poterat · ꝓpriis
humeris reportat ad reliquū gregez · Tunc vero vt dicit Gre ·
ouem humeris imposuit suis · qn̄ naturā humanam suscipiens
pcta nr̄a ipse portauit · et Ambro · xp̄us se suo corpore reuehit
quia tua in se pcta portauit · humeri vero xp̄i vt dicit Ambro ·
crucis brachia sunt Et attende ꝙ xp̄s gaudens imposuit ouez
humeris suis · qꝛ licet magnus fuerit dolor passionis ⁊ mortis ·
quando genus humanū requisiuit et humeris imposuit · hunc
tn̄ laborem et dolorem sustinuit letanter · ut ꝑditam ouem recu
peraret · Quarto ponit suscepte ouis reductio: Et veniēs domū
domus ad quam rediit xp̄us cum oue inuenta celestis est curia ·
ad quā reuersꝰ ē cū celū ascēdit Ascendēs eī in altū captiuā du
xit captiuitatē · D Sꝫ ponit reducte ouis gaudiū ⁊ exultacō
Cōuocat āicos ⁊ vicinos suos: sp̄us angelici āici xp̄i sūt ⁊ vi
cini · nā vt dic̄ Thro · supne v̄tutes oues dicūt ī ꝯpacōe ad deū
cuiꝰ respectu oīs nat̄a creata bestial' ē · ꝫ tn̄ ī eo ꝙ rōnales ami
ci ⁊ vicini dicuntur amici quidem vt dicit Gre · quia voluntate
euis in sua stabilitate custoduntur · vicī vero quia claritate visi
onis illius assidue perfruuntur vel ideo vicini dicuntur ex eo
ꝙ angelica natura ratione nobilitatꝭ substancie proximior est

deo omni creatura scdm q dicit Aug. 12. confes. 7. duo fecisti
dñe vnū ꝓpe te. s. angelicā substanciā. ⁊ alterū ꝓpe nihil. s. ma
teriaꝫ ꝑmā. istos angelicos spūs xp̄us ꝯuocauit. qñ redemptio//
nis humane misteriū eis manifestauit interrogātibꝰ. quis ē iste
qui venit de Edom tinctis vestibꝰ de Bosra iste formosus in sto//
la sua. gradiēs in multitudine fortitudīs sue. Isa. 63. Et rñdit
Ego q̄ loquor iusticiā ⁊ ꝓpugnator sū ad saluādū. dicēs: ꝯgra
tulami mihi .i. sil: oēs: mecū ⁊ mihi gratulemi: qꝛ iueni ouez
meā q̄ ꝑierat: Lu. 15. Epulari ⁊ gaudere oportebat. qꝛ fr̄ tuꝰ
mortuus erat ⁊ reuixit. ꝑierat ⁊ inuentus est. Et notandū vt
dicit Gre. qꝛ nō dic̄ ꝯgratulamī iuente oui ꝫ mihi. qꝛ viꝫ eiꝰ
est gaudiuꝫ vita nr̄a. et cū ad celū reducimur solēnitatē leticie
eius implemus. vel ideo ꝯgratulandū est sibi. qꝛ nō frustra la=
borauit. nec frustra mortuus est. ex quo inuenit ouem ꝑditaꝫ.
oui v̄o nō est ꝯgratulādū. qꝛ nullis suis meritꝭ iuēta ē. E
Sexto ista ꝑabola ouis adaptat̄ ad ꝓpositū: dico vob̄: murmu//
rantibꝰ scribis ⁊ phariseis de eo q pc̄tores recipio: ita gaudi=
um est in celo: angelicis spiritibꝰ qui gaudent eo q numerus
angelorū supplet̄. ex ꝯuersione pc̄torū: sup̄ vno pc̄tore pn̄iaꝫ
agente: Non est gaudiuꝫ solū de redemptione generali huma
ni generis. ꝫ quacūqꝫ hora ꝯuertit̄ vnus pc̄tor gaudiū fit in ce//
lo Dic̄ em̄ Dyo. in quadā epl̄a. q Carpus quidā vir magne
sanctitatis adeo moleste ferebat q̄ndā fidelē ēē ꝑuersū a quodā
infideli. vt vtriusqꝫ mortē mis̄abilē ardēter desideraret. Cui cir//
ca noctis mediū ap̄puit ih̄us in aere cū multitudine angelorū.
in terra v̄o ap̄puit fornax accēsus ad quez trahebant̄ duo illi ho
mines. Illo vero tendenti magno desiderio vt mitterent̄ infor=
nacē. ⁊ moleste ferente dilatōm pene. ecce xp̄us mis̄tus descen=
dit a solio in terraꝫ. et extēsis manibꝰ hoīes illos eripuit. eleua//
taqꝫ manu dixit ad Carpum. iterꝫ ꝑcute me lancea. paratꝰ em̄
sum rursus mori ꝓ salute istoꝝ. Est em̄ gaudiū deo etiā in con//
uersione vnius hoīs peccātis. ꝓ quo si non sufficeret passio sua
rursus pati et mori sit ꝑatus: q̄ꝫ sup̄ nonagintanouē iustis. q̄
nō indigēt pn̄ia: Si em̄ pn̄ia nō indigēt nullū gaudiuꝫ potest
esse de ꝯuersione eorum. sed tñ gaudendū est in celo de innocē//
cia et ꝑseuerancia ip̄orum. quia vt dicit Gre. plerique sunt iusti
in quorum vita tantū est gaudium vt eis quelibet peccatoruꝫ
venia preponi nullatenus possit ¶ Querit Aug. 8. ꝯfes.
3. quid cause sit. vt maius sit gaudium de salute desperate ani=
me q̄ꝫ de ea cuiꝰ semp̄ fuit spes salutis sic em̄ ēē multis ap̄paret
testiōnijs. ⁊ adducit q̄nqꝫ exēpla triūphat em̄ victor imꝑator

et tanto maius est gaudium victorie. q̃nto maius fuit ꝑiculuꝫ
in prelio. Item tempestate nauē iactante cū tranquillatuꝫ fuerit
celū et mare om̄es nimis exultant. qm̄ timuerūt nimis. Itē cū
sanitati reddit̄ quē amauim⁹. tale fit gaudiuꝫ quale nō fuit. cū
ante fortis esset. Item ebriosi quibusdā salsamētis vtunt̄. quo
fiat molest⁹ ardor q̄ dū extīguit potacō maior sit delectacō Itē
institutū ē vt iā pacte sponse nō tradant̄ statī ne vilē hēat ma-
ritus datam. quā nō suspirauerat sponsus dilatā. Et dicēdum
ꝙ generalis causa istoꝝ est. qꝛ gaudiuꝫ nascitur ex amore pre-
sentie rei amate Cū igit̄ res q̃m amauim⁹ ꝑdita est. aut graui
exposita ꝑiculo. quasi ꝑ nō habita reputat̄. Sed cū acquiritur
ac nouiter habet̄ gaudem⁹. et tanto amplius de eius inuencōe
q̄ ꝑma accepcōe. q̃nto magis nūc diligitur q̄ anteq̄ haberet̄.
Vnde magis gaudet pr̄ de filio reddito sanitati. q̄ gauisus fue-
rit cum natus fuit. qꝛ magis postea dilexit q̄ ante natiuitatez.
et magis gaudet homo de reditu amici. q̄ de eius inuencōe ꝑ-
ma qꝛ mutua ꝯuersatio eū amplius fecit diligentē. ex hac aūt
generali causa sumunt̄ septē rōnes quare maius gaudiū est de
ꝯuersione pc̄toꝝ q̄ de iustis qui nō indigent penitēcia. Primo
quia xp̄us magis laborauit ꝑ ꝯuersione peccantiuꝫ. s. vsq̄ ad
mortem Magis aūt diligim⁹ in quibꝰ amplius laborauimus.
vnde mater plus amat filiū quia magis in eo laborauit. et ho-
mines plus diligunt acquisitas pecunias. q̄ donatas. aut here-
ditates possessas ꝓpter qd̄ videm⁹ eos cē ceteris amatiores Se-
cundo rōne maioris gracie. maior em̄ gracia ꝯceditur pc̄toribꝰ
q̄ iustis. Ro 5. vbi habundat delictū suꝑhabundat ⁊ gracia.
magnū em̄ est inimicos sibi recōciliare vnde magis est gaudiū
Tercio qꝛ maius gaudium est de maiori victoria. vt aūt dicit
Augustinus. plenius vincitur hostis in eo quez plus tenet. et
ideo de ꝯuersione pc̄torum qui detinent̄ a dyabolo maius est
gaudiū. Quarto qꝛ in ꝯuersione peccatorum est gaudiuꝫ de li-
beracōe a malo. ⁊ adoptione boni. gaudiū vero de iustis est so-
lum de ꝯsecutione boni Quinto ꝟm Gre. qꝛ pc̄tores conuersi ꝯ-
sueuerunt fortius dimicare contra dyabolum. q̄ iusti plures. ⁊
ideo maius est gaudiuꝫ. sicut dux amplius illū militem dilexit
qui post fugam et vulnera reuersus fortiter premit hostem. q̄
eum qui nunq̄ fugit. nec tamen virile aliquid fecit. Sexto ꝟm
eundē. qꝛ pc̄tores post ꝯuersionē ꝯsueuerūt ampli⁹ in sanctis
opationibꝰ fructificare. ꝯsiderātes vite p̄terite statū. vn̄ agricola
magis illā terrā diligit q̄ post spinas ⁊ tribulos vb̄es fruct⁹ ꝑ-
ducit. q̄ eā q̄ nūq̄ spinas habuit. nec tn̄ multū fruct⁹ ꝑduxit

Septimo ꝟm Aug. qꝛ pctores sūt exemplū ꝯuersionis aliis. ⁊ ideo tantomaius ē gaudiū de ipsis q̄nto plures eoꝝ exemplo sunt ꝯuertendi. et plures a fidelibꝰ deo sūt laudes reddende ꝛc.

Tercia pars. E

Ercio cum dicit Aut que mulier. ponit secūda ꝑabola in qua declaratur q̄nta sollicitudine ⁊ diligencia xp̄us ꝑditos inueniat. vbi q̄tuor facit. p̄mittit em̄ rōnalis nature numerata dispositō Aut que mulier Gregorius. qui significatur per pastorem. ipse per ⁊ mulierez. ipse est deus. ip̄e et dei sapīa: habens dragmas decez: dicit magister Octo ꝙ hec dragma huius dragme est munꝰ certe q̄ntitatis. in quo sensu accipit hic. hec dragma dragmatis est quarta pars stateris. hec dragma dragmatis vel drama dramis est genus carminis quo amoris canticū ꝯscribit. de quo dicit ante thorum huius virginis frequentate nobis dulcia cantica dragmatis vel dramis. Si aūt in centū ouibus omnis creatura rationalis intelligitur. eo ꝙ specialem ipsius curam habeat deus: sicut pastor ouium. ita in decem dragmis eadem rationalis natura intelligitur hominū et angelorum. quia vt dicit Cirillus dragma nūmus est. impressa habens regis ymaginem. omnis vero creatura rationalis ad ymaginē dei et similitudinem condita est. Item conuenienter dicit nūmus. quia sicut nūmo comparantur omnia. ita seipsuz dat quilibet preciū pro regno dei. vnde Gre. regnum celorum tantuz valet. quantuz es Item habuit christus decem dragmas. quia vt dicit Gre. nouē sunt ordines angelorum. quibꝰ additus hominū ordo fit dragma decima. Secundo ponitur sollicita perditi homīs inquisitio: Si ꝑdiderit dragmam vnam. Gregorius. tūc perdita fuit dragma qn̄ homo qui ad ymaginem dei conditus fuerat. peccando a similitudine sui conditoris recesserat. Cottidie adhuc ista dragma perditur. vel in puluere diuiciarum. vel in luto luxurie. vel in diuerticulo cuiuscūqꝫ erroris. Deinde triplicem ponit sollicitudinez inquirendi. Prima est: Nonne accendit lucernā: Gre. dei sapiencia apparuit in humanitate. lucerna quippe lumen in testa est. lumen vero in testa diuinitas est in humanitate Ista vero lucerna accensa refulsit miraculis. inflāmauit dictis. et illuminauit exemplis. collocatus em̄ erat homo in obscuris. ⁊ in vmbra mortis. vnde istam oportuit lucernam accendere. Scunda sollicitudo est. Et reuertit domū: In alia litera dicitur Et emūdat domū. Nā euertens xp̄s domū ꝯsciencie. qd̄ fit duz assueta

vicia relinquimus. ipsam etiam domū conscientie emundat ab omni rubigine. vt reluceat conditionis ymago. vel domus est mundus iste. quem euertit christus vt perditum hominem inueniret. Eiecit enim principem eius dyabolum cuncta mundi delectamenta vertit in fastidium. diuicias iussit contemni. et mentem in celestia figere. Sic igitur euertit domum. vt mundum nouū fecerit. Tercia sollicitudo ē: et querit diligenter: diligenter querit quod intime diligit. Sic vero ostendit christus dilectionem suam ad nos vt animā suam posuerit ꝑ nostra inuentione donec inueniat. Non em̄ destitit querere donec inueniret. quesiuit em̄ vsq; ad ꝯtumelias. vsq; ad mīas. vsq; ad flagella. vsq; ad mortē. vsq; etiā ad infernū. vñ versus. Sputa flagella mine crux claui lancea spine. Felici fine. sunt nostre metarume. Tercio ponit inuentionis exultatio: et cū inuenerit: nō mirꝝ si inuenit eā quam vbiq; etiaꝫ vsq; ad inferna quesiuit cū ꝯiuinitatis lucerna ardenti: ꝯuocat amicos et vicinos dicens: supne virtutes amice dicunt et vicine dei. qꝛ vt dicit theophi. qꝛ exequunt eius volūtatē ideo sunt amice. qꝛ vero sunt in corporee ideo vicine. vel vt idē dicit forte amice sunt omnes superne virtutes. vicine vero sunt ꝓpinquiores. vt throni cherubin et seraphin: Congratulamini mihi qꝛ inueni dragmā quam ꝑdideraꝫ: cū deus eternū de seipso habeat gaudiū. ⁊ angeli gaudeant in eo. gaudet tñ etiam de ꝯuersione penitentium. qñ id quod predestinauit implet. nec illud gaudiū est deo nouū aut tempale sed eternū. Angeli vero quibꝰ effectus predestiātionis innotescit de nostra ꝯuersione tempaliter gaudent. Quarto parabola ꝓposito adaptat: ita dico vobis qꝛ gaudiū erit angelis dei: qui sunt vicini et amici christi: sup vno peccatore penitentiam agente: Greg. Penitentiā agere est perpetrata mala plangere. et plangenda non perpetrare. naꝫ qui sic alia deplorat vt tñ alia committat penitentiam agere. aut ignorat. aut dissimulat. Aduertendum q̄ꝫ magnuꝫ nobis debet ēē gaudiū si tm̄ est āgelis dei gaudiū de nostra ꝯuersione. vñ aug. 8. ꝯfes. 3. Nos cū magna exultatione audiuimus ꝙ exultantis pastoris humeris reportet ouis que errauerat. et dragma reinuenta referat in thesauros tuos dñe ꝯgratulātibꝰ vicinis mulieri que īuenit ea et lacrimas excutit gaudiū solennitatis domus tue. Et ideo vt dicit ambro. Vnusquisq; inciceť ad ꝓbitatem. si ꝯuersationem suam gratā fore crediderit cetibꝰ angeloꝝ. quoꝝ vel debet patrociniū affectare vel offensam vereri. Tu igit esto angelis letitie causa vt gaudeant de reditu tuo.

Sermo

Dnica quarta post penth· Sermo. liii.

pma pars·

Om turbe irruurent in Jhesū vt audirent vbū dei et ipse stabat secus stagnum genazaret ꝛc. Luc·v· Maxime desiderāt hoies in vita ista audire noua et videre mirabilia. ex quoꝝ pmo mens delectat· de secdo vero admirat· vñ non mirr si sequebant saluatorē nrm multe turbe ꝓpter doctrine sue ſ uitatez· ꝫ stupozē opm mirabiliū de quibo agit in pncū euange ſ lio· qđ in tres ptes diuidit· pmo em ponit salutaris doctrine p ſ dicatio· Scdo mirabilis vtutis opatio· ibi· vt aī cessauit loqui Tercio rei facte stupoz et admiratio· ibi· Qđ cū videret Simon ꝛc· Circa pmū tria fiunt· oñdit em desideriū audiendi christum.

A Cū turbe irruerent in ihm irruere est in aliū cadere ꝫ impingere· ꝫ tm erat turbe desiderīū audire xpm· vt euz opprimerent. nec mirr vt dicit Crisō. Quis em discessisset ab eo miracula facente· qs nolūisset facē eius gratiosā videre. et audire os diuina loqntis· attrahebat em turbas ad se cū impetu· quēadmodū magnes trahit ferr: vt audirent vbum dei: eius vba erant pfunda sapie· gratiose eloquencie· noue doctrine· ꝫ benigne suauitatis. vñ nō mirum si tanto audiebant desiderio· Jo· vii· Nunqꝫ sic locutus est homo: Et ipse stabat secus stagnū genazaret: mare galilee est istud stagnū· ꝫ dicit stagnū eo ꝙ aq̄ sit sine fluxu. hoc stagnuz fit iordane in ipm fluente· et dicitur stagnū genazaret ab aura ibi generata· ut dicit Beda· vel ꝝm Josephū dicit genazareth parua regione genazaret admirabilis fertilitatis quaz irrigat· Ecce igitur quanto desiderio sequebantur turbe christū· quia vsq ad mare sequebant euz· quanto magis aūt fugiebat dns gloriam. tantomagis ipsa eum sequebatur ut dicit Theophilus: Et vidit duas naues stantes secus stagnū: vna nauis erat Petri ꝫ Andree· altera zebedei et filioꝝ eius Johānis ꝫ Jacobi: piscatores aūt descenderant et lauabāt retia· tota nocte occupati ope piscatōis· nihil apprehenderant vnde fatigati retia lauabant vt lota ꝓplicarent· Secundo ponitur segregatio christi a turbis· Ascendēs aī in vnā nauim que erat Symonis rogauit eum a terra ducere pusillum Sic enim compremebant turbe ut ꝓpelleretur nauim ascendere vbi christi mansuetudo considerāda est· qua rogauit Petruz et petri obediencia imitranda· quia relicta propꝛ̄ operis occupatōe i oibo fuit obediens Tercio ponit turbe istructō· ꝫ sedēs qđ ptiet ad dignitatē mgri Jo· xiii· vos vocatis me mgr ꝫ dns ꝫ

bene dicitis sū etenī. Mat. 23. vnus est magr̄ vr̄ xp̄us. vñ tan-
q̄ magr̄o exhibenda est reuerencia: docebat: ipse docet omnem
scienciaz sine quo doctore nullus est doctor: de nauicula: Ecce
cathedra magr̄alis. existēs em̄ in mari. piscat̄ existētes in terra.
turbas. Ecce dispositio auditoꝝ. qꝛ em̄ turbant̄ hoīes aduer-
sitatibꝰ mūdi. q̄runt mgr̄m pacis ⁊ tranq̄llitatis qui etiā inter
maris turbines pacē tribuat. B Nota ꝑm misticū intel-
lectū. q̄ xp̄us veniēs ad mare pñtis seculi duas naues repperit
synagogā vz ⁊ eccl̄iam fideliū. vt vero doceret turbas nō ascē-
dit in synagogā. qꝛ noluit ꝑfectiorē esse statū fidelium statu iu-
deoꝝ. ꝫ ascendit Petri nauiculā. eccl̄iaz catholicā. quā beato
Petro ꝯmisit q̄ vere vna ē sine vlla diuisione erroris et scisma-
tis. multitudīs em̄ credentiū erat cor vnū et aīa vna. hanc na-
uiculaz p̄lati ducūt a terra pusillū. qñ animos auditoꝝ docēt
terrena ꝯtemnere. quibꝰ tñ pro necessitate vite pñtis vtunt̄. de
nauicula ista xp̄us docet turbas qꝛ nō est doctrina salutis. nisi
ꝓcedat ab ista eccl̄ia. in q̄ xp̄s mgr̄ verus docet omnē veritatez
extra eccl̄iam nāq̄ est error ⁊ falsitas. Ex ista vero eccl̄ie naui-
la docet xp̄us credibiliū veritatez. que latent carnales hoīes. et
quoscūq̄ phōs. sicut de trinitate diuinaꝝ ꝑsonarū et vnitate.
de creatione mūdi et reꝑatione humani generis. Job. 35. docet
nos sup̄ iumenta terre. et sup̄ volucres celi erudit nos Itē docet
tp̄aliū ꝯtemptuz. Mat. 6. Nolite thezaurisare vobis thezauros
in terra. Docet celestis regni gloriā. Mat. 21. docebat eos de re-
gno dei. Docebat hoc regnū appetere. Mat. 6. thezaurisate vo-
bis thezauros in celo Docet illud sperare. Sap̄. 12. docuisti dñe
populū tuū. humanū esse. ⁊ bone spei. Docet v̄tutes quibꝰ ad
ipsū regnū ꝑuenit̄. Sap̄. 8. Sobrietatē .i. tp̄anciaz ⁊ sapīam .i.
prudenciā docet et iusticiā ⁊ fortitudinē. quibꝰ vtilius nihil est
in vita hominibꝰ. Docet orare vt ip̄m regnū impetret̄. Luc. 11
Docet amare et amoris regulā vsq̄ ad inimicos extendere. ex
quo dignuz est ipsum regnū optinere. Mat. 5. Item docet re-
puguancia vincere mundū carnem demonia que nobis aduer-
santur. ne regnū ingrediamur. p̄s. docet manus meas ad pre-
lium. et digitos meos ad bellum. Tandem vero in ipso regno
beatitudinis docebit nos plenitudine sapiencie quando vide-
bimus eum sicuti est facie ad faciem. et similes ei erimus. Jo. 6
erunt omnes docibiles dei ꝛc.

Secunda pars. C

Ecundo cum dicitur Vt autem cessauit. tangitur mi-
rabilis virtutis operatio. circa qd̄ q̄tuor facit. Primo

ponit christi imperium: vt aūt cessauit loqui dixit ad simonez: post doctrine manifestationē sequit miraculi opatio. vt veritati dictoꝝ miraculū prestet fidē: duc in altū: ducta ē ecclesia in altū. qꝛ nulla lex est tante altitudinis et ꝓfunditatꝭ. quanta fidei christiane. In ꝯtemplatione namq; excedit omne intelligibile. deū videlicet credere trinū et vnū. filiū genitū a patre coequalē ipsum caro factū. magne etiā et ardue altitudīs sunt affectus. et opera ecclesie. diligere inimicos. seipsum et mundū ꝯtemnere. inuisa sperare. macerare corpus. ꝓpter deū se morti exponere Ad hanc altitudinē ducit ecclesia christi imperio. petri ministerio et dei adiutorio: ⁊ laxate retia vestra in capturā: Criso. dicit Descendens christus hominibꝰ sic magos ꝑ sidus vocauit piscatores. ꝑ piscatoriā artē. et vt dicit cirillus. piscatoria magisteria discipuloꝝ piscat. D Nota ꝟm ambro. qꝛ ꝑ retia intelligere possumus complexiones verboꝝ. et ordines rōnum sacre scripture. qm̄ sicut pisces capiunt retibꝰ. nec interimunt sed ꝯseruant. ita verba ordinatꝭ rōnibꝰ complexa capiunt animos auditoꝝ que si fuerint verba fidei captos ꝯseruant. Et attende ꝙ soli petro dictū est ducere nauiculā in altū. ei vero et ceteris dictum ē. laxate retia in capturā. qꝛ petrus tanq̄ pastor ⁊ prīceps ouiū ducit in altū. sed reliqui pastores ducti ꝑ eū laxāt retia in capturā. Secundo ponit petri obedientia: ⁊ respondens simon dixit illis: bn̄ simon. quia obediens. preceptor: preceptorē appellat. quia ipse ē qui dedit precepta euangelica. Isa. 55. testez populis dedi eū. ducē ac preceptorē gentibꝰ. vere preceptor summus. cui nullus potest preceptū imponere. sed omnia ipsius seruant preceptū. ꝑtotā noctē laborantes nihil cepimus: sed nihil ominꝰ fatigatus labore et attediatus frustratione finis: in verbo aūt tuo laxabo rete: bone fidei erat petrus vt ad christi imperiū. quem nondū plene nouerat laxaret retia iā lota et complicata. E Nota qꝛ predicatores laborantes toto tēpe noctis legalis nihil ceperūt. qꝛ lex antiqua neminē potuit saluare. facto vero die gr̄e in verbo christi laxanda sunt retia predicationis. qꝛ multitudo magna credentiū ad salutē reducta ē. Tercio ponit captura pisciū: et cū hoc fecisset ꝯcluserūt pisciū multitudinē copiosaz: qꝛ de nauicula petri turbas docuerat ideo vt dicit criso. duplicem mercedē petro tribuit qꝛ primo dedit multitudinē pisciū. deinde vero suū efficit discipuluz. Et nota qꝛ nisi in verbo dn̄i predicatores sententias fidei ꝓnuncient. nequaq̄ copiosam ꝯcludunt credentiū multitudinē. qꝛ vt dicit ambr. Nō est hoc humane facundie opus. sed supne vocationis munus.

Et attende q̄ nō solū multitudo pisciū ꝛclusa est·ꝫ etiā copiosa ·i· habundans ⁊ sufficiens·lex em̄ vocatoꝝ ad fidem est·vt alter alterius subueniat defectib⁹· vt tota multitudo credēciū absq̄ inopia sit· Act·2·oēs qui credebāt erant pit̄ et hēbāt oīa ꝛcuma·possessiones ⁊ substancias vendebāt·⁊ diuidebant illa omnib⁹·put cuiq̄ opus erat·Quarto pomit̄ sufragiū positu" latū: rumpebat aūt rethe eoꝝ: ex grauitate multitudis piscium· Et annuerunt sociis qui erant in altera naui ꝓnutū em̄ vocāt eos·qz vt dicit Crisō·ex stupore miraculi loqui nō potrāt: vt venirent ⁊ adiuuarent eos·et venerunt et impleuerūt ambas naviculas: Et hoc est grāde miraculū· vt infra vnū rethe tanta ꝛcludat piscium copia·q̄ repleat duas naviculas: ita vt pene mergerent̄: Sz nec istud vacat a miraculo xp̄i sustentantis·ne mergant̄ nauicule ℣ Nota qz rethia ꝑmonū fidei ꝓpter multitudinē carnaliū hoīm q̄si rūpunt̄ erroribꝰ·ꝫ aduenētibꝰ sociis ·i· ꝓphis alterius nauicule·que synagoga est firmat̄ testi" monū fidei·vñ z·Pe·1·hēmus firmiorē ꝓphetaū sermonē·cui attendētes bñfacitis· vel socii alterius nauicule vocati suffragane·i sūt maioꝝ ꝑlatoꝝ·et curati eꝑoꝝ·quib⁹ auxiliis tantoma" gis opus habent·q̄nto fragiliores sūt·Implent̄ aūt ambe naui" cule·et sine auxiliō nulla fuisset repleta·qz maiores ⁊ minores eccl̄ie credētib⁹ plene sūt ⁊ plenitudo gētiū·nūc est in eccl̄ia donec in fine oīs ysrahel saluab̄t·vt sit vtraq̄ nauicula plena·Sed rursus aliud ē piculū·qz nauicule plene submergunt̄·nō quidem mergunt vt dicat Beda·ꝫ in submersione ꝑmunt̄·qz homines ꝑ fidem electi·de seculo moꝝ prauitate relabunt̄·ꝫ eccl̄ia xp̄o doctore nō piclitat̄ quidē·ꝫ ad portū salutis deduc̄t ꝛc

Tercia pars. ℭ

Eraꝺ cuz dicatur Quod cum videret ꝛc·tangitur rei facte stupor et admiratio· Et q̄tuor facit Primo em̄ tangit petri humilitas·qđ cū videret symon petrus ꝓ" cidit ad genua ihu·Ecce reuerencia q̄ꝫ xp̄o exhibuit dicēs: exi a me qz pct̄or sū dñe·Ecce petri humilitas·petrus nanq̄ vt dic̄ Cirillus reducēs ad ꝛscientiā patrata delicta·tremit et trepidat ⁊ velut immūdus mundū nō credit posse suscipere·cui simile est qđ Centurio dixit xp̄o· dñe nō sū dignus vt intres sub tectū meū Mat·8. Et attende vt dicat Ambro·quia prelati quos capiunt nō sibi sed dei verbo attribuūt·et iō dicat Petrus·exi a me dñe·Secđo pomit̄ admiratio discipuloꝝ: Stupor em̄ circūdederat eū: ·i· quasi totā mentē eius occupauerat: Et oēs qui cū illo erant: in captura piscium quaꝝ ꝛcpant: adhuc

stupent et admirantur prelati ecclesie · vnde tanta credentium multitudo congregata sit in ecclesia non quidem per mundi phōs et potentes. ℏ p piscatores paupes ⁊ simplices. nec p̄dicatōe rei magne· ℏ ammūtiatōe crucifixi: Silr aī Jacobū ⁊ Johannē filios zebedei· qui erant socii Symonis: Andreā nō nominat vt dicit Aug. qui tñ intelligīt in ea naui fuisse. ℔

Tercio ponīt solatio xp̄i ad Petr̄. Et ait ad Symonē ihūs noli timere: Ambro. dic ⁊ tu exi a me dñe q2 pcōr sū· vt rñdeat tibi deus noli timere indulgēti dño pcēm detegere· bonꝰ em̄ est dñs ⁊ benignus: Ex hoc iaz hoīes en̄s capiēs. ·i· ex hoc qđ factuz est significat· q hoīes capies· vel ex hoc q sic te hūiliasti hēbis officiū capiēdi hoīes· hūilitas enīz virtus attractiua est. Nota q p̄ncipatus ecclie collatus fuit btō Petro tripha rōne i·rōe sue hūilitatis vt hic· dignū ē em̄ vt illi alios p̄sint· q̄ nesciunt in ptāte extolli ·i· Re. 20· Nōne cuz puulus esses in oculis tuis caput in tribubo isrl factus es· Secdo datus est ei ecclie p̄ncipatus rōne ⁊stantis ⁊fessionis fidei Mat. 16· cū dixisset tu es xp̄us filius dei vuii· rñdit ei dñs Tu es Petrus ⁊ sup hanc petraz edificabo ecclīaz meā· ⁊ tibi dabo claues regni celoz Tertio collatus est· sibi iste p̄ncipatus rōne ardētis dilctionis Joz i· tribo vicibo interrogauit eū xp̄s· Symon iohānis amas me q̄ rñdente tu scis dñe q2 am ote· tribo vicibo dixit ei xp̄s· pasce agnos meos Quarto ponīt adhrtio discipulorz xp̄o· Et subdu·dis: ·i· tractis: ad terraz naibo relictis omnibo secuti sunt eum· Crisō. Cnsidera inquit fidez eorz obedientiā. habētes em̄ p̄mamibo appetibile piscatōis opus. mādatū tñ dei nō distulerunt. sed relictis omnibo seqbant. Vbi nota q ex hoc magis seqbant xp̄m · q2 omnia relinquebant q̄ ex eo q passu corpis immitebant euz. ubi etiā attendendū q potissime necessariū est plat ecclie· vt rez tpaliū sollicitudinē relinquāt· et omnez fugiant auariciā· q2 nō est ydoneus ecclie rector· qui nō omnibo relictis nudus nudam christi crucem sequitur ut dicit Jheronimus ⁊c··

Duica quinta post penth· Sermonis

liñi prima pars

Men dico vobis quia nisi habūdauerit iustitia vestr aplusq̄ scribaruz ⁊ pharyseorz ⁊c· Mat· 5

Videmꝰ q puer discentes literas cū edocti fuerint p̄mapia et elemēta scientiarū traduntur doctoribo magr̄is· vt in subtiliorib̄ instruant· sub magisterio aūt scribarum et pharyseorum fuit antiquꝰ po

pulus·vbi didicit elementa legis·ꝫ xp̄us cuius sapīa excellit omnē intellectū ad subtiliorē intelligēciā. et meliorē opationez erudiuit nos· ꝑm ꝙ legit̄ in pn̄ti euangelio·qd̄ in tres partes diuidit̄ Jn.1°·nāqꝫ agit̄ de iusticia habūdātius obseruanda·in scd̄a de iracundia districtius puniēda.ibi.audistis qꝛ dictū est· Jn tercia de ꝯcordia sollicitius facienda·ibi·Si ergo offers.

A Crica p̄mū dicit sic: Amē dico vobis: Remi·amē hebreus sermo est·ꝛ latine dicit̄ vere fidelit̄ siue fiat Et duabꝰ ex causis hoc ꝑmone vtit̄ dn̄s·et ꝓpter duriciā eoꝝ qui tardi erāt ad credenduz.et ꝓpter credentes vt ꝓfundius attenderent que sequunt̄·expediebat at̄ hoc loco vti isto ꝑmone·qꝛ rem incōsuetam dicturꝰ erat.credebat̄ em̄ sufficere iusticia scribaꝝ.et phariseoꝝ ad salutē.et ipse dicit ꝙ nō sufficit·vn̄ subdit vere ꝛ fideliter et ita est: Dico vob̄ qꝛ nisi habūdauerit iusticia vr̄a·i·nisi iusticia vr̄a fuerit maioris ꝑfectionis: plusq̄ scribaꝝ: legis iusticiaz docētiū et interp̄tantiū.ꝛ phēoꝝ qui singulari obꝑuacōne iusticie legalis erant discreti ab aliis: nō intrabitis in regnū celoꝝ: ꝑ iusticiā em̄ legis nullus intrare poterit regnū celoꝝ.vt dicit̄ Heb·7·Nihil em̄ ad ꝑfectū adduxit lex· introductio vero fit melioris legis.ꝑ quā ꝓximamꝰ ad dn̄m B Nota qꝛ iusticia legis nō potuit saluare obꝑuatores·primo qꝛ fuit iusticia humana. opus aūt humanū aditū regni celestis aꝓpire nō potest Deu·9·Scito ꝙ nō ꝓpter iusticiā tuā dn̄s deus tuus dederit tibi terrā hanc optimā in possessionē· Et hoc iō qꝛ omnis humana iustucia peccato coinquinata est Jsa·64·quasi pannus menstruate omnes iusticie nostre·Oportuit igit̄ habundatorē reperiri iusticiaz.in qua saluaremur· et hec fuit iusticia ihesu xp̄i· qui factus est nobis iusticia a deo ni cuius sanguine iustificati sumus· Secundo iusticia legis obseruatores suos saluare non potuit·quia erat imꝑfecta· neminē em̄ ad perfectum deduxit lex. Hebre.7·et hoc iō qꝛ ꝑhibebat manū.ꝫ nō animū.opus malum ꝫ nō cor ꝓpter qd̄·Gal·2·dicit̄·Nō iustificat̄ hō ex opibus legis vn̄ merito nullus in ea saluabat̄ qꝛ salus nr̄a interior ē in mente ꝛ cordis.q̄ p̄mo iustificari oz.beati nāqꝫ mūdo corde qm̄ ip̄i deū videbūt Tercō iusticia legis fuit timoris·vn̄ Aug·breuis inq̄t est dr̄ia inter antiquā ꝛ nouā legē·qꝛ illa timoris·hec vero dliectōis.vn̄ illa saluare nō potuit qꝛ timor refugit saluatorē.qꝛ p̄figuratū fuit in datione ip̄ius legis.qn̄ timor ꝑterriti noluerunt vlteriꝰ accedere ad montē filii israhel·debet igit̄ iusticia regni celestis ēē habundantior in caritate· Aug.83·q··72· p̄cepta legis ꝑ caritatē impleta sūt·que ꝑ timorē non poterant

Quarto iusticias legis tpale p̄mium expectabat. Isa. 1. Si vo-
lueritis et audieritis me. bona terre comedetis. vñ obs̄uatores
eius nescierūt sacramēta dei. nec verā sperauerūt mercedē iusti/
cie. vt dicitur Sap. secundo conuerterunt enim fructuz iusticie
dulcem in absinthiuz terrene voluptatis. vt dicit Amos. sexto
Et ideo nō mirum si priuati sunt eterno regno. Oportet igitur
ꝓpter habuudantius premium facere iusticiam regni celestis. qd̄
regnū oculus nō vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascen
dit. Quinto iusticia phariseorū erat vana. qz in sua iusticia que/
rebant laudem hominū. Ieiunium em̄ orationem et elemosinā
faciebant. vt viderentur ab hominibus. vnde non mirum si in
hac iusticia non sunt saluati. quia receperunt mercedem suā. Sz
dicitur his qui volunt consequi celeste regnū. Mat. 5. Atten-
dite ne iusticiaz vestram faciatis coraz hominibo vt videami ab
eis. Sexto iusticia phriseorz erat p̄sumptuosa. contēnebant em̄
proximos. et seipsos exaltabant in corde. vnde murmurabant
de peccatoribus. et quidem eorū ante deum orans dicebat Gra/
cias ago tibi domine. quia nō sum sicut ceteri homines. Lu. 18.
iusticiaz aūt qua acquirit celste regnū. oportet esse cum humili
tate. prouer. 16. melius est parz cum iusticia q̄z multi fructus cuz
iniquitate Septimo iusticia pharyseorz erat seu era lex em̄ talio
nis erat. Exo. 21. reddet animā pro anima. oculum pro oculo.
dentem pro dente ꝛc. vnde nō miruz si hec iusticia celeste regnū
non aperuit. qui vindictam sic expetebat. oportet igit̄ iusticiaz
esse habundātiorē ꝑ concomitantē misericordiaz. qui aperit̄ re-
gnū dei Prou. 21. mīam q̄ sequitur et iusticiaz. inuenit vitā ꝛ
gloriam ꝛc. Secunda pars. C

Secundo cuz dicitur. Audistis ꝛc. ostendit quomodo
ira districte puniatur. et duo facit. Primo em̄ decla/
rat quid lex ātiqua ꝓhibuerit: Audistis quia dictū
est antiquis: antiquiores appellat obs̄uatores vete/
ris legis. qui a vetustate pcti primi ꝑentis eos liberare nō po/
tuit. donec ꝑ gr̄am legis noue mediatore xp̄o renouati sumus
nouū hoīem. Col. 3. Expoliantes vos veterem hoīem. cū actibo
suis et induentes nouū. qui renouat̄ in agnicōe dei s̄m ymagi-
nem eius qui creauit euz: Nō occides: hoc p̄ceptū ponit̄ Exo.
20. et est s̄m p̄ceptū scd̄e tabule de his que ꝑtinent ad ꝓximū
p̄mū tñ est inter p̄cepta negatiua. Nota s̄m Aug. de ci. dei. qz
hoc p̄cepto non ꝓhibetur eradicatio vilgurti. aut occisio ani/
malium irrōnabiliū. quorum vita et mors iustissima creatoris
ordinacōe nr̄is visibo subdit̄. vt legitur. Gen. 19. Sed isto dei

p̄cepto occisio hoīs que est homicidiuz ꝓhibet̄ · vt nullus se vel
aliū hoīem occidat. Rōnabilit̄ quidē. qꝛ homo q̄ntū ad corpꝰ
et q̄ntū ad aīam opus dei est · Corpus nanqꝫ eius formauit de
limo terre. et rursus infundit aīam. qñ inspirauit in fatiem eius
spiraculū vite · vñ soli deo reꝑuat̄ vita et mors hoīs · ita vt non
liceat homini hoīem occidere · Et iō dictū est Petro volenti occi/
dere Conuerte gladiuz tuū in locū suū omnes em̄ qui acceꝑint
gladium. gladio ꝑibunt · Nec tñ ɔtra hoc p̄ceptum faciūt qui
iusta bella agunt · vel illi qui gerunt ꝑsonam publice ptātis · et
sceleratos morte puniūt · nō em̄ tales occidūt ꝓpria auctoritate
sed mandato legislatoris dicentis · Deu · 18 · maleficos nō pati/
eris viuere · imo peccaret iudex si malefactoribꝰ vitā indulgeret
Nam Saul priuatus fuit regno · eo ꝙ nō occidit pctores ama/
lechitas sic legit̄ · 1 · Re · 20 · Et · 3 · Re · 20 · dixit q̄dā ꝓpheta re/
gi israhel · Quare dimisisti viruz dignū morte de manu tua · erit
anima tua ꝓ anima eius · Cuz vero iudex iustitiā legis exequit̄
condemnando reum ad mortē etiā habet meritū · vnde legitur
Exo · 32 · ꝙ Moyses dixit his qui occiderant ydolatras · hodie
consecrastis manus vr̄as dño · vnusquisqꝫ in filio et fratre suo
vt detur vobis bñdictio · Deinde ponit homicidij penā : Qui at̄
occiderit reus erit iuditio : Reus dicit̄ a re legis siue a causa le/
gali ꝓ qua patitur tanqꝫ obnoxius · vñ reus erit iuditio · i · di-
gnus iudicari ad mortē · leui · 24 · Qui ꝑcusserit ⁊ occiderit hoīez
morte moriat̄ D Scdo ponit̄ iuxta hoc noue legis p̄cep/
tum quo ꝓhibet̄ omnis inordinata ɔmutatio animi · ⁊ ꝓhibet̄
homicidiū nō solū in oꝑe · sed etiam in sua radice et origine · Et
sunt tres gradus culpe homicidio annexe. Prima est in volun-
tate · et est ɔmotio iracundie de qua dicit : Ego at̄ dico vobis :
vbi ostendit se veteris legis fuisse latorem · neqꝫ em̄ quisqꝫ po-
test suꝑaddere legi quam non instituit Et ɔsiderandum est ꝑm
Aug · ꝙ pena quā suꝑaddit dñs antique legi · in ipsa lege con/
tinet̄ · sed qꝛ nō erat ibi clara expressa · ideo nō intelligētes iudei
credebant solā ꝑ emptionē corꝑis humani esse peccatū · et non
voluntatē · ideo xp̄us ip̄am legē declarauit · et hoc est qđ dixit
Mat · 5 · nō veni soluere legez ꝫ adimplere : qꝛ omīs qui irascit̄
fratri suo · in q̄busdā libris addit̄ · omnis qui irascit̄ fr̄i suo sine
causa · ꝫ vt dicit Jhero · frustra ibi ponit̄ qꝛ nulla potest ēē causa
irascendi in fr̄em · ꝫ iuste aliquis irascit̄ culpe fr̄is. naz vt dicit
Aug · irasci fratri vt corrigat̄ · nullus sane mētis rep̄hendit · vñ
nota ꝙ quedaz ira cōmendat̄ · q̄dam tollerat̄ · q̄dam vituꝑat̄.
Jra ɔmendabilis est que cadit in prudentē viꝝ · i · irasci vicijs ⁊

peccatis. et eorum desiderare correctionē. vñ Aug. 9. de ci. dei.
Due inquit sūt phōꝝ sm̄e de anime passionibꝰ. Stoyci em̄ dix/
runt irā nō cadere in sapientē virū. ꝑypatetici vero dicūt iram
cadere in sapientē. ꝫ moderatā rōniq; subiectā. In disciplina ve/
ro xp̄iana dicit̄ moderatam irā cadere in sapientē. ꝫ cū iusta cau/
sa. Talis em̄ ira est ꝯmēdabilis ⁊ necessaria. qꝛ vt dicit Cri. sine
ea nec doctrina ꝓficit. nec iudicia stant. nec c̄mina ꝯpescunt̄. ꝫ
vicia seminant̄. nutrit̄ negligēcia. et nō solū mali ꝫ boni etiam
incitant̄ ad malū. que ira vt idem dicit magis debet dici iudi-
cium q̄ iracundia. qꝛ nō est ex ꝯmocōe passionis. sed magis ex
iusto rōni iusdicio vñ Eccl. 7. melior est ira risu. quia ꝑ tristiciā
vultus corrigit̄ animꝰ delinq̄ntis. Ira igit̄ ꝯmendabilis duas
debet habere ꝯditiones. quarū vna est vt habeat iustā causā.
altera vt moderata sit rōniq; subiecta Ira vero que tollerat̄ est
ira infirmoꝝ. que repentina est et subita. vt cū homo ꝟm carnē
irascit̄. nec tñ vult facere qd̄ ira ꝯpellit Ista ira tollerat̄ qꝛ rōnē
nō supat. de qua dicitur Job. 36. Nō te supet ira vt aliquē op/
primas Ira at̄ que vitupat̄ est rōnez supans. cuius ꝟm Gre. in
libro moraliū q̄tuor sunt gradus. Quidā em̄ cito cōmouent̄ ad
irā. et cito redeūt ad tranq̄llitatē Alii vero tardi irascunt̄ ⁊ tar
de redeunt. et isti peiores sunt primis. vt dicit Aug. in regula.
Quidā at̄ facile ira accēdunt̄ et tarde redent ad tranq̄llitatem ⁊
isti peiores sunt omnibꝰ. Sꝫ alii tarde irascunt̄ et cito iraꝫ deser/
unt. qui inter om̄es alios minus sunt mali. E Nota q̄
multa mala facit ira. Primo em̄ totum ꝯturbat hominē. vt sit
extra se. p̄s. coturbatus est in ira oculus meꝰ anima mea et vē/
ter meus. excecat mentis oculum. vnde catho. Ira impedit ani/
mum ne possit cernere verum. Occidit iratū. Job. 5. viꝝ stultū
interficit iracūdia tollit sapīaꝫ. p̄s. supcecidit ignis iracūdie. et
nō viderunt solē. Tollit iusticiā. Jac. 1. ira viri iusticiā dei non
opatur. Tollit mīam. Prou. 27. graue est saxū. ⁊ honerosa est
arena. ꝫ ira stulti vtroq; grauior. impetū em̄ ꝯcitati spūs ferre
quis poterit. Itē suscitat lites. Prou. 26. sicut carbones ad pru/
nas et ligna ad ignē. sic hō iracundus suscitat rixas. Ira auer-
tit a deo. Eccl. 28. hō hōmini ꝟuat iram et a deo q̄rit medelam.
quasi dicat. frustra q̄rit a deo medelā. cū ab eo auersus sit. Ira
etiā ꝯuertit ad dyabolū. qui plenꝰ est furore ⁊ ira. Jere. 2. Ol-
lam succensā ego video. ⁊ faciē eius a facie aquilonis. olla suc-
la succēsa est animꝰ irati. vñ Dam. ira ē accēsus sanguis. circa
cor. cuius facies est v̄sus aq̄lonē. i. dyabolū qui animū irati in-
flāmat. Sequit̄ pena irati: reus erit iuditio: Judiciū est detmi-

natio examinate cause Prou. 26. Judiciū causas determinat. qz iudiciū si fuerit cause criminalis. eius determinatio est inflictio pene. pena em̄ deducit crimē ad equalitatē iustitie. Igit̄ lege xp̄i sanctuz est vt quicūqz irascit̄ fr̄i suo. obligatus sit ad iudicium pene an v̄o ista pena sit tp̄alis vel et̄na. ⁊ si et̄na q̄nta vel cui9 asp̄itatis nō est determinatū vt dicit Criso. qz nec passio ire determinata maxime qz impossibile est esse penit9 absqz ira. p̄m9 igit̄ gradus ꝯmoti animi est ira in aīo nōdum exterius ꝓlata.

¶ Scd̄us gradus est ire qn̄ ꝑ voce exterius exprimit̄. de q̄ dicit: Qui at̄ dixerit fr̄i suo racha: Racha ꝟm Cri. lingua sirica est v̄bum ꝯtemptus et ꝑuipēsionis. sicut cū loquim̄ alicui in singulari vilipēdendo euz. ut vade et facias hoc. vel ꝟm Jhero. hebraycū est. et idem est racha qd̄ inanis ⁊ vacuus. q̄si sine cerebro. vel ꝟm alios racha grece idez est qd̄ pannosus Sed ꝟm beatum Aug. racha nō est vox aliq̄d sig̃ficans. ꝫ magis est vox exp̄mens motuz indignantis animi. sic̄ heu exp̄mit dolorē eya audaciaz. hay ꝯpassionē. pape admiracōem. ita in greco racha est interiectio exp̄mēs ꝯmotionez indignātis animi. que q̄dem vox q̄druplex variat̄. qn̄qz em̄ quodā murmure sola indignacō intrinsica exprimitur. quandoqz vero format̄ vox per modū cōtemnentis. et tunc est maior culpa. qn̄qz vero per modum conminantis. et hec est maior duabꝫ p̄cedētibꝫ. nōnūqz vero quod graiussimū est omnibꝫ. animus cocitatus etiam voce fremit q̄si iam exercens vindictam exterius. p̄s. peccator videbit ⁊ irascetur. dentibꝫ suis fremet et tabescet: Reus erit ꝯcilio: Sicut rachare maioris est culpe qz irasci. ita pena cōsilii maior est pena iudicii. Naz vt dicit Aug. in iuditio adhuc datur locus defensionis. ꝫ ad consilium ꝑtinere videtur sententie prolatio. qn̄ iudices inter se ꝯferunt quo supplitio reū dānari oporteat. vn̄ qz ira interior det̄minat̄ ꝑ exterius. racha iō determinata pena infligit̄. Scd̄us igit̄ g̃dus ꝯmoti animi est. ex vehemēti ira interiori ꝓrumpe in voce indig̃tione plenā. etiā nōdū aliq̄d sig̃ficantez Terti9 g̃dus. ire est ꝓferre voce ꝯtumelie. de quo dicit. ¶ Qui at̄ dixerit: fr̄i suo. fatue: fatu9 dicit̄ ꝙ fando suā on̄dat impiciaz. quasi manifest9 insipiens. quo noīe oīs ꝯtumelia. maledictio. detractio. infamia. et m̄muracō intelligit̄: re9 erit gehēne ignis. Rab. gehēnā hic Saluator īferni crutiatū nōiat In quo attēdendū est. ꝙ sic̄ agg̃uat̄ culpa in noua lege. sic ⁊ pena nec em̄ de pena īfernali fit mētio in veteri testamēto ꝫ nec de regno celoꝝ Mult̄ at̄ dicit Cri. g̃ue videt̄. si ꝓ solo v̄bo tātā patiem̄ penā. ꝫ nō est extimādū honorosū esse plura em̄ pctoꝝ a v̄bis habent principiū. multociēs em̄ ꝑua v̄ba ꝑceperūt homicidinz

et ciuitates integras subuerterunt. et expimur q multociēs nō minus offendimur flagello lingue q̄ virge ⁊ gladij. Sz dices si gehenna est pena ꝯuicij. grauiori g̃ pena punit̃ q̄ homicidiuz soluit Aug. dicens esse gehēne dr̄am q̄ grauiꝰ homicidiuz vindicatur.

Tercia pars. D

Ercio cū dicit̃. Si ergo offeres ꝛc. mandat̃ de concordia sollicite facienda. Si em̄ vt dicit Aug. non est fas irasci fratri. aut dicē racha. vel fatue. multominꝰ tenere in aīo rancorē. vt in odiū ira ꝯuertat̃. vnde precepit ꝑreconciliationē iram deponē dicens: Si g̃ offers: offerre est sponte dare. ⁊ oblatio dz esse non ex tristicia aut necessitate. munus: noīe muneris non sub̄a solum tp̄alis intelligit̃. ꝫ etiaz qd̄cunq; piū opus. vt orare. p̄dicare. corrigē ⁊ sil'ia. Et nota q dr̄a est inter munus ⁊ donū donū em̄ est voluntariū. munꝰ v̄o debitū qd̄ dat̃ maioribꝰ in patrociniū. ⁊ d̄ munus a manu. vel a muniendo. vel a mouendo. ea v̄o que deo offeruntur merito noīe muneris signant̃. qꝛ maiori dant̃. vt ipse sit nobis placabilis ⁊ benignus. a manu nr̄a dz esse. non de alieno eo munimur ⁊ protegim̄. ⁊ demū eo monim̄ mentē ad celestia erigere ⁊ oīa esse dei: tuū: qꝛ nulla de alieno debet fieri oblatio: ad altare: non solū est altare material' templi. ꝫ ē altare spūale mēt̃ nr̄e qua tēplū dei est. ⁊ est etiā altare glorie. de quo. Apoc. 8. ascendit fumꝰ aromatū de or̄onibꝰ sc̄toꝝ sup altare aureuz qd̄ est ante thronū dei: Et ibi recordatus fueris qꝛ frater tuus habet aliquid aduersū te: tūc vt dicit Aug. frater habet aliquid aduersū nos. qn̄ eum in aliquo lesimus. et tunc haberemꝰ causam aduersus eū. quando ipse nos lesisset: relinque ibi munus tuū ante altare: munus ante altare relinquit̃. quando nō offert̃ sed manet ꝓpositū oblationis. J Et vade prius reconciliari fratri tuo: hoc intelligendnz est. q si offensa sit nota fratri ab eo postulanda est reconciliatio. si vero abscondita nō teneor sibi manifestare ne excitet̃ ad irā. ꝫ postulanda est a deo ⁊ sacerdote. Hugo in expositōe regule. pēsare inq̄t debemꝰ quanta sit apud deū ꝯcordie v̄tus. sine qua nō placent ip̄a sacrificia. quibus delent̃ pc̄ta. nec tā placēt deo nr̄a ieiunia. nec or̄ones nostra sac̄ficia q̄ ꝯcordia. Jtē nihil est qd̄ dyabolus tm̄ timeat sic̄ ꝯcordiā. si em̄ q̄cquid habemꝰ distribuamꝰ ꝓpter deū. hoc ipse nō timet qꝛ nihil habet. si ieiunamꝰ nō metuit. qꝛ cibū nō sūmit. si vigilamꝰ inde nō terret̃. qꝛ somno nō vtit̃. Sz si ꝯrdcoia iungim̄ inde vehement̃ expauescit. qꝛ hoc tenemus in terra. qd̄ ipse in celo ꝯseruare ꝯtemsit. vn̄ ꝯcordia oīa dyabolica arma frā

git. sicut milites p cōcordiam vniti frangunt hostes. ps. factus est in pace locus eius. vbi ɔfregit potencias arcū scutū gladiū et bellū. Qualit̄ vero fieri debeat reconciliatio dicit Criso. Si cogitatu offendisti cogitatu recōciliare. si v̄bis offēdisti recōciliare verbis. si opibꝫ offendisti opibꝫ recōciliare. om̄e pctm̄ quo cōmittit̄. eo modo de ipso agit̄ penitēcia: Et tunc veniens offers mun9 tuū: Aug. si frater sit absens et multū distans. pgendū est ad recōciliationē nō pedibꝫ corpis. sed affectibꝫ mētis. et humiliter in ɔspectu dei venia est postulanda. deinde reuocādo intentionē ad id quod ceptum erat. offerat̄ mun9. vbi ꝑm Criso. Attendenda est mīa dei ad homines. qui amplius diligit ɔcordiam fideliū q̄ꝫ munera. dū oblationē discordantiū nō vult suscipere. Nemo em̄ duorū inimicorꝫ potest esse fidelis amicus. iō deus nō vult esse amicus fideliū. q̄ꝫ diu inter se fuerint inimici ꝛc

Dnica sexta post pentheco. Sermonis quinquagesimi quinti. Prima pars

Vm turba multa esset cum ihu ꝛc. Mat. 8. hoc idem legitur Mat. 15. mīa sine potencia imꝑfecta est ⁊ dinuta quādo aliquis ei miseretur cui subuenire nō potest. potencia vero sine miꝑicordia iniqua est et suꝑflua. sed vtraq̄ simul misericordia vꝫ cum potencia est sufficiens ⁊ ꝑfecta. que duo fuisse in christo declarat presens euangeliuꝫ. quod in tres partes diuiditur. In quarum prima expressit christus affectum studiose pietatis et miꝑicordie. In scda passi sunt discipuli defectū dubietatis et ignorancie. ibi. Et responderunt In tercia turba cōsecuta est effectū copiose satietatis diuine potencie. ibi. Et p̄cepit turbe. A Circa p̄mū quatuor facit. premittitur eniꝫ turbe indiligencia: Cuꝫ turba multa esset cū ihesu: Quare vero tāta turba esset cū ihesu. Mathe. causā assignat. narrās q̄ post sanatam chananee filiam. venit dominus secus mare galilee. ⁊ ascendit in montē. quē turba scientes adesse. accesserunt ad eū portantes secū mutos et cecos claudos ⁊ debiles. et posuerunt omnes malehabentes ad pedes xp̄i qui eos sanauit. ita vt mirarent̄ turbe: nec haberent quod manducarent: ea em̄ victualia que secum detulerant. iam erant consumpta et locus desertus erat. ideo nō habebant vnde victum acquirerent. Ex quo colligit̄ q̄nto ei desiderio adherebāt audiētes suauē doctrinā cōtemplantes gratiosam faciem et videntes eius opera mirabilia in tantū extra se rapti. vt de alimonie defectu nō essent solliciti. Sꝫ nō poterat illis vict9 deficere. qui erāt cū ihu. 1. Pe. 5. om̄eꝫ

sollicitudinē uraz piciētes in eū qz ipi ē cura de vobis. ℣ Scdo ponit pius mētis affectus Cōuocatis discipulis ait illis quatuor ex causis. pus locut9 ē discipul' Primo vt dic Jhero. q̄tenus mḡris tribuat exemplū. nō spnere cū minoribz sciliari Scdo vt idē dicat q̄n9 ex collocacōe intelligāt sig magtudinem Tercō vt oñdat magtudo mie. que mtrinsecus latere non potuit. h vbis et tandē ope patuit. Quarto vt dices se miberi discipl'oz ei tā aios ad miaz ic'iaret ꝛc. Qzibeoz sup rba: ecce vbū mire dulcedis et amoris ꝓdens ex mtimis xpi cordis me dullis. et ptingēs suo vigore itima nra. Nec em est alius qui nris mibilis sic miberi q̄admodū oditor nr cui9 mibacōes sup oia opa eius. Et nota q̄ xp̄us dupl'r miberi. et dimitatis clemē tia a hūanitis affectu. h differenter qz ꝑm hūanaz naram ita mi betur q̄ etiā opatit. Jsa. 53. ꝓ nobis doluit. dimitatis vero clemēcia ita miberi q̄ non opatit. vñ Au. 3. li. cofes. Tu dñe deus meus qui aias amas longe alte. a purius q̄z nos. icorruptibilius miberis. quo nullo dolore sautiaris. qz ecce: vobis videntibz: iaz triduo sustinēt me: Qzat. dicit qz iaz triduo pseuerāt mecū. ꝑmū em diez expleuerat xp̄us in curacōe languētiū. z°. die p̄dicacōi vacauerat. 3°. vero die cū redire deberēt nō habebant viaticū. q̄ dicunt xp̄m sustinere. qm actibz eius a doctrine intēti. circa ꝓpa fuerant negligētes: nec habent qd manducēt: duplex erat causa mibilicoz die. et qz tandiu patienter reū sustinebāt lōgnē. et qz victū nō habebant ℂ Tercō ponit immimens piculum: Et si dimisero eos ieunos in domum suaz defecient in via. tanta est creatoris virtus. q̄ si creaturam deserret. omnia deficerent. vnde Aug. 1. libro soliloquioz. Tu dñe si deseris pariter hic. sed nō deseris. quia tu es sūmū bonum cuius bonitatis immensitas facit vt nolis creaturam deserere. Et ideo in Qzat. scriptū est dimittere eos ieunos nolo. ne deficiant in via. Jgitur sicut scriptum est. Tren. 3. mibilicoz die domini qua nō sumus assumpti. qz nō defecerunt mibationes eius. Quarto ponit aduentus turbe de remotis: Quidā em ex eis de longe venerunt: fama em xp̄i vbiq̄ diffusa etiaz a remotis trahebat turbas. Luc. 4. diuulgebat fama de illo in omnez locum regionis. a de salomone dicit. q̄ omes desiderabant eū videre ꝓpter famaz ei9. h ecce plusq̄ salomō hic. q̄ vicit famaz vtutibz vt dr. 2. par. 9. ℣ Dic plura assiderāda occurrūt. ꝑmo quid sig̈ficet ꝑ turbaz istaz. turba namq̄ ista statū hois sig̈ficat post pcm. q̄ cū eet adit9. vt absq̄ vlla pturbacōe. sūma trāq̄llitate mētis vitaz pīē deducēret donec sine morte ad btīm diez eternā ꝓducerēt. turbauit seip̄m a peccādo multq̄ pturbacōibz

agitat interius ⁊ exterius. ita vt nulla vita pñs sit tranquilla.
vñ dicere possim9 illd .i. Re.14. turbauit pr̄ me9 terrā. turbat
quidē hō exterius iniuriis. piculis. adūsitatibꝰ. inimiciciis paup
tate. laboribꝰ. fame. siti. frigore. et mille generibꝰ tribulacōnis
quousq; moriat interi9 vero turbat ignorācia inordinato amo
re. odio maliuolo timore. tristicia. vanis gaudijs. doloribꝰ inu-
merabilibꝰ. fantasmatibꝰ irruentibꝰ in mentem. ita vt nulla sit
tranq̄llitas. iuxta illud. incursu tot fantasmatuꝫ turbat cordis
sabbatū. Scdo dicit de ista turba q̄ nō hēbat qd̄ māducaret.
Reuera em̄ hō p esum ligni vetiti amisit cibū corpalē. v̄tuosissi
mū ligni vite quo refectus mori nō potat. et amisit om̄es cor-
pales delicias padisi. Rursus pdidit cibū mentis suauissimū.
qui est ꝯtemplatio dei pfecta. ⁊ purus amor atq; angeloꝝ soci
etas. ⁊ iste cibꝰ erat homī natural. vñ omnia istius vite. qꝛ sūt
contra natam eius. ip̄m satiare nō possunt. semp esuriēs. semper
sitiens interius et exteri9. Eze.7. animā suā nō satiabūt. et ven
tres eoꝝ nō implebunt. qꝛ scandalū iniq̄tatis eoꝝ factum est.
Tercō dicit q̄ ista turba indigens erat cuꝫ ihu. qꝛ vt dic̄ Au.
13. de tri.12. nō deseruit deus hominē peccātez ex toto. q̄n se ex
hiberet illi creatorē et viuificatorē. ⁊ inter mala penalia multa
bona p̄stitit. vem̄ vt idem dicit 4. sup Gen.14. creatoris poten
cia ⁊ oīpotētis atq; omina tenētis v̄tus causa est. substinēdi oī
creature que v̄tus si aliqñ cessaret. omnis nata deficeret fuit igi
tur. etiā cuꝫ pctoribꝰ creator. ꝯseruator. ꝓtector. ꝓuisor. instru
ctor dando legē ⁊ mandata. atq; tandē cum eis fuit p carnis as
sumpcōez. Jo.1. v̄bū caro factū est et habitauit in nob̄. E
Quarto dicit q̄ xp̄s sup hanc turbā mis̄tus est. hec est illa mi-
s̄icordia que peccātibꝰ dat spem venie. laborantibꝰ ꝯsolacōis
refrigeriū. ꝯuersis gr̄am. iustis p̄miū. que mīa si nō esset null9
deū diligeret. q̄n potius eū sicut crudelē fugerēt nullus bñ ope
rari studeret q̄ rurs9 si nō eēt mūd9 nō substineret p̄ mltitudīe
iniq̄tatū nr̄aꝝ. atq; de9 frustra padisū fecisset ea nanq; absente
nūq̄ celestis ianua apit ip̄e est vltimū refugiū et anchora nr̄e
salutis. quā deuote aspiciūt om̄es hōies. Et attēde q̄ habūdā
ter deus hanc mis̄icordiā ꝯtulit hōi. ipsa em̄ est intra hōiem vi
uificatrix. p̄s. s̄m mīam tuā viuifica me. Itē suscepim9 deus mi
s̄icordiā tuā in medio tēpli tui. Itē est etiā extra hōiem ad om
nem posicōis dr̄am. supius q̄dē ē eleuatrix in celū. p̄s. fiat mīa
tua sup nos ꝛc. Itē ē inferi9 sustētatrix ne labam̄ ī p̄cipiciū. p̄s.
nisi qꝛ dñs adiuuit me paulomin9 habitass; ī inferno aīa mea.
Si dicebam mot9 est pes meus mīa tua domine adiuuabat me

Item est ante recōciliatrix ire dei · p̄s. mīa eius p̄ueniet me Item
ē potēs remuñatrix · p̄s · mīa subseq̄tur me. oībꝰ diebꝰ vite mee
vt īhabitē in domo dñi Itē ē a sinistris · adiutrix tāq̄ scutū īuio
labile · adextrꝰ oppugnatrix oīm īimicoꝝ · p̄s. ī mīa tua dispdeꝰ
oēs iimicos meos · circūq̄q̄ ꝓtectrix ut ab oī malo defendat · p̄s.
multa flagella peccatoris. sperantem autem in dño mīa circum
dabit · ¶ Et nota q̄ licet deus sit īmensus · ꝓmptissimuꝰ
tñ est ad miserendū · Primo q̄dem rōne naturalis ꝓprietatis. oīs
em̄ natura q̄nto nobilior ⁊ purior tanto magis pia · ꝓpter quod
dicit · Deus cui ꝓprium est misereri semp et parcere. Judith. 7. tu
q̄ pius es miserere nr̄i. Scdo miseretur deꝰ volūtatis libertate
Exo. 33 · miserebor cui voluero et clemens ero in quē mihi pla-
cuerit. Tercō miseret potestatis īmensitate · q̄nta em̄ est potestas
eiꝰ · tanta est mīa Sap. 11 · miseris oīm qm̄ oīa potes. 4° miseret
maiestatis dig̃tate sm̄ em̄ mag̃tudinē rei dig̃tatis ē mīa · eccl · 2 ·
sm̄ mag̃tudinē ipiꝰ sic etiā mīa illiꝰ cū ipo est · 5° miseret v̄tutis
causalitate · q̄ em̄ oīa in omnibꝰ ꝓduxit iō omniū miseret Sap ·
11 · miseris oīm dñe. et nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti · ¶ Nota
q̄ quinq̄ sunt que miserent valde · s · pater filiis · ita etiam deuꝰ
miseretur nostre fragilitati pr̄no affectu · p̄s · qm̄ miseretur pat̄
filiorum misertus est domine timentibus se ꝛc Item miseretur
mater filio · s dei mīa p̄ualet mr̄ne pietati · Isa · 49 · Nunquid
obliuisci potest mulier infantē suū · vt nō misereat filio vteri sui
et si illa oblita fuerit · ego tñ tui non obliuiscar · Miseret frater
fratri · sic ⁊ xp̄s nostri misertus est · Gen · 43 · Attollens Joseph
oculos vidit beniamin fratrem suū stantem. deus inquit misere
atur tui fili mi · festinauitq̄ · q̄ ꝯmota fuerant viscera eius sup
fratre suo · et erumpebant lacrime · Miseret amicus amico. deꝰ
vero amicus noster est. qui ꝓpter nimiam caritatem suū filiū tra
didit in mundū. ex qua caritate ꝓcessit miseratio Jē · 31 · caritate
ꝑpetua dilexi te · iō attraxi te miserans Quinto miseret afflicto q̄
easdem afflictiones exptus est. xp̄s at̄ venit in hūc mūdū ⁊ no
stras ꝓbauit miserias · Isa · 53. vir doloris fuit · et sciens infirmi-
tatē Heb · 5. Cū esses filiꝰ dei didicit ex his que passus est obe
dienciā · et ideo ex hoc iam nr̄i miseret Heb · 2 · vñ debuit ꝑ om
nia fratribꝰ similari · vt misericors fieret · ¶ Quinto dicit
q̄ ista turba xp̄m sustinuit tribꝰ diebꝰ. tres dies sm̄ Rabanuz
tria sūt tpa. s · añ legē · sub lege · ⁊ post legē. duobꝰ p̄mis diebꝰ
expectatꝰ fuit xp̄s · q̄ ē panis celestis et doctrina euāgelica s in
die tercō veit ad reficiēdas aīas nr̄as · vel tres dies st̄ tres cog̃
tiones aīe · sensitiua · intellectiua · ⁊ fidei In p̄mis duabus mens

non reficit contemplacõe dei. qm̃ cognitio dei excedit omnẽ sensũ et intellectũ. In cognicõe vero fidei deus videt. ⁊ aliqualit̃ anima pascitur. sed huic diei nox succedit. qꝛ videmus ꝑ speculum in enigmate. donec ad diẽ glorie ꝑuenerim⁹. vbi absq; noctis tenebris videbit̃ deus sicuti est. Satiabor dixit. p̃s. cũ appuerit gl'ia tua. Sexto ꝙ si turba esset ieiuna deficeret in via. reuera nisi deus aliquẽ cibum spũalis intelligẽcie etiã pctoribꝰ mĩstraret. deficeret oĩs aĩa. qꝛ nõ in solo pane viuit hõ. ꝫ in v̀bo dei. deficeret etiaꝫ anima in cognicõe sensitiua et rõnali. nisi adesset fides. in multos laberent̃ errores. ꝓpter cognitionẽ em̃ sensitiuam crediderunt aliq̀ deũ esse figuratũ corꝑis liniamẽtis. ꝓpter cognicõeꝫ at̃ ĩtelletiuã errauit Erri⁹ distinguẽs dĩnã ẽẽnciã et sabelli⁹ cõfundẽs ꝑsonas ꝫ terti⁹ dies cognicõis fidei firmat mẽtẽ adu̇sus om̃eꝫ erroris defectũ. heb. 11. fide muri iericho corruerunt. qꝛ fides om̃eꝫ erroris municõeꝫ deiecit. I Septĩo dicit̃ ꝙ q̀dã ex turba de lõge venerũt. quidã de ꝓpe venerunt. iudei vicꝫ cõuersi qui dei noticiã hẽbant. p̃s. Notus in iudea de⁹. de longe vero venerunt gẽtiles qui adorabãt ydola. Tho. 13. Nationes de longinquo ad te venient ⁊ adorabunt dñm in te. vel aliter pctm̃ qd̃dam est originale. qd̃dam actuale. qd̃daꝫ vero infidelitatis. qui veniũt ad xp̃m solũ habẽtes orginale. nõ multũ veniũt de lõge. ꝫ habentes actuale mortale de lõge veniuũt De longe quidẽ eodem pcti genere. qui peccauerũt cogitatu. de longiori vero. qui peccauerunt v̀bo. sed adhuc de longiori. qui peccauerunt opẽ. quidaꝫ peccant ex infirmitate. qui minus distant. q̀dam ex ignorancia qui distant ampli⁹. q̀daꝫ vero ex electione et cõplacẽcia. et isti iaꝫ sũt a longe. q̀dam at̃ ex cõsuetudine. et isti sunt longius. q̀dam vero inuerecũde ⁊ sine timore. et tales adhuc sũt longius. quidaꝫ at̃ etiã mala que faciunt conantur rõne et factis defendere. et isti plus distant a deo. Sed tercia peccatũ infidelitatis a deo distat longissime. vnũcũq; at̃ aliquis veniat ad xp̃m cibo spirituali indiget ne deficiat in via presentis seculi. p̃s. parasti cibuꝫ illorum. quoniam in te est preparatio eius ꝛc.

Secunda pars.

Secundo cum dicitur. Et responderunt ei. ostẽditur discipulorum defectus dubietatis et ignorancie. et q̃tuor facit. p̃mittit em̃ discipuloꝝ dubiũ. Et respõderũt ei discipuli sui. tãgẽtes mltiplicẽ difficultatẽ pasiendi turbas p̃mo ex defectu rei vñ supple erit nobis p̃ciũ emẽdi panes. aut si adesset p̃tiũ vñ erit panis copia Scd̃o ex multitudine turbe: istos: tãte multitudinis. sicq; famelicos Tercõ

ex impotētia mīstrantis: poterit quis .i. quis erit tante potentie
Quarto ex disconueniēcia loci: Hic: in solitudine vbi victualia
nec dono nec p̄tio repiunt̄. Quinto q̄ xp̄us nō solū cibare. sed
etiā saturare voleqat turbas. vt fortificati redirent ad ꝓpria. al
teram difficultatē addūt. saturare q̄ certe vt saturarētur multa
esca opus erat. Sexto q̄ etiā fructibꝰ arboꝝ difficile fuisset ali
cui tantā saturare multitudinē. adiungunt: panibꝰ: q. dicāt. et
si difficile esset pomis arboꝝ saturare turbam. panibꝰ vero sati
are impossibile est. R Nota q̄ cū panis aīe sit cognitio
veri. et amor boni in rei veritate nō inuenit̄ in solitudine p̄ntis
seculi. vn̄ quis esurientē aīam saturare possit. panis em̄ veritatꝭ
mūdane sciēcie multis est admixtus erroribꝰ. q̄ diminute sunt
veritates a filiis hoīm. rursꝰ panis amoris creature multas ha
bet a naritudines. dicēte Au. 4. ꝯfes. miserere oīs animꝰ iunctꝰ
amicitia reꝝ mortaliū. ⁊ dilaniat̄ cū eas amittit. ⁊ tūc sētit mi
seriā q̄ miser est etiā āteq̄ amittat. nō est ergo panis cognicōis
nec amoris creature. qui aīam nr̄am satiare possit. Scdo ponit̄
xp̄i interrogatio: Et intirrogabat eos quot panes hētis: Re
migi. nō interrogat dn̄s q̄ nesciat. sed ob hoc vt dum rn̄derēt
septem. quo pauciores dicerent panes. eo magis miraculū dif
famaret̄ et notius fieret Tercō eoꝝ ponit̄ rn̄sio: Qui dixerunt
septem. Admirare inquit. Cri. discipuloꝝ sapiam. qualiter spe
rabāt nō multaꝫ mense curā fatiētes. in heremo em̄ triduo ꝑma
nentes. solum septem panes habebant. L Nota q̄ mū-
dana phīa septem habet panes liberalium artium. quibus co-
natur cibare secularium hominū mentes. doctores ecclesie septē
habent panes diuine scripture. quibus anima reficitur. quoꝝ
primus est liber mosayce legis Secundus liber ꝓphetaruꝫ. Ter
tius agyographa .i. dicta sanctorum. vt Job Dauid Salomō
ꝛc. Quartus est liber hystoriaꝝ. Quintꝰ est liber euangelii. Sex
tus doctrina apostolica. Septimus ecclesie gesta actibus et apo
calipsi contenta. panes mundane phīe fermentati sūt falsitate
et pompa. ideo abiiciēdi. panes vero sacre scripture azimi sūt
v̄itate ⁊ puritate ī q̄bꝰ aīa debet refici. 1. cor. 5. epulent̄ ī fermē
to veteri ꝛc. q̄rto ponit̄ dn̄i p̄ceptū. ⁊ p̄cepit turbe discūbere sup
terrā Nota s̄m mgr̄m in hystoriis quia in alia refectione quādo
pauit dominꝰ quinq̄ millia hominū ex quinq̄ panibꝰ. ⁊ duobꝰ
piscibus. erat tempus pasche. vnde quia adhuc herba erat sup
terram dicitur q̄ turba discubuit super fenū. Ista vero refectio
facta fuit post pēthecostes quando ꝓpter solis feruoreꝫ terre illiꝰ
iaꝫ nō erat herba. vn̄ nō sup herbā s̄ꝫ sup t̄rā discubuert̄ turbe.

Terciapars.

Ercio cum dicit Et accipiēs tangit copiosa turbe so
cietas p dīnam potenciā. vbi q̄nq̄ facit. p̄mittit enī
victus appositio: Et accipiens: manibꝰ sacris septē.
panes: manibꝰ discipulorū oblatos: grās agens:
deo pr̄i. a quo sibi ē dīnitatis potencia. vñ sibi oīs creatura fa
mulat: fregit: in qua fractione dñs dedit illi materie multipli
cacōe virtutē: et dabat discipulis suis vt apponerent: qꝛ sacre
scripture intelligēciaꝫ nobis xp̄us mīstrat p eccl̄ie doctores: Et
apposuerunt turbe: vbi ꝯsideranda est caritas discipulorū. qꝛ
negligencia ꝓpum cibū quē habebāt aliis mīstrabāt. M
Et nota q̄ panes q̄nq̄ alterius refectionis facte circa pasca. di
cunt fuisse ordeacei qd̄ de istis nō dicit qꝛ refectio legis antique
q̄nq̄ panibꝰ figurata bestialis fuit ⁊ grossa. ordeū em̄ pabuluꝫ
est iumētoꝝ Refectio vero scripture p̄nti tp̄e. figurata p refecti
onē septē panū. suauis est. sapor eꝫ cōtinens septiformis gracie
spūssancti. Eccl. 24. Spūs me9 sup mel dulcis. Sap. 6. ꝑatum
de celo panē p̄stitisti illis sine labore. om̄e delectamētū in se ha
bentē. et oīs saporis suauitatē. Scd̄o ponit discipuloꝝ apposi
tio: Et habebant pisciculos paucos: vbi discipulorū colligit
tp̄ancia. qꝛ nō carnibꝰ vtebant. ꝫ piscibꝰ. nec magnis. ꝫ ꝑuis
et ipsis paucis: Et ipsos bn̄dixit: In qua bn̄dictione eos mul
tiplicauit. p̄s. benedixit eis ⁊ multiplicati sunt nimis: et iussit
apponi: panis est cibꝰ quo sustētat vita. p̄s. panis cor hoīs cō
firmat. piscē vero dedit in ꝯdimētū cibi. Et nota ꝟm Jhero. qꝛ
in pisciculis istis sanctos intelligim9. quoꝝ fidem vitā et passi
ones scriptura ꝯtinet noui testamēti. qui turbulētis huius se
culi erepti fluctibꝰ. refectōm nobis terrenā p̄buerunt suo exem
plo. Tercō ponit saturatio turbe: Et māducauerūt ⁊ saturati
sunt: p̄s. satiauit aīam inanē. et aīam esurientē satiauit bonis.
aīa em̄ nr̄a magis est et vacua in appetitu reruꝫ tp̄alium. quo
usq̄ deus eam repleuerit spūali cibo. Exempluꝫ de filio ꝓdigo
vnde. p̄s. replet in bonis desiderium tuū. Quarto ponit recolle
ctio mense: Et sustulerunt quod supauerat de fragmentis sep
tem sportas: turbe. scd̄m Theop. saturate reliquias secum non
deferunt. qꝛ vnusquisq̄ content9 esse debet necessarioꝝ. et su
perflua nō querere. Quinto ponitur numerus manducantium.
Erant em̄ qui manducauerant puasi quatuor milia: viri scili
cet exceptis paruulis et mulieribus. ut dicitur in Mar. nemi
nem enim vt dicit Theophi. dimittit christus ieiunū. ꝟmones
vult sua gratia enutriri. Sexto tangitur licenciam redeundi.

Et dimisit eos · magna nāq; suauitate v̄bi. ⁊ admiratione vehementi v̄tutis xp̄i detinebant̄ · ita vt nisi ipso iubente non recederent · Jo · 6 · demine ad quem ibimus verba vite eterne habes. Rogemus ergo deum ꝛc.

Vnica septima post penth· Sermonis quinquagesimi sexti· prima pars

Attendite a falsis ꝓphetis ꝛc. Math · 7 · hoc idem legit̄ Luc · 6 · Magis fallimur in noticia hoīm q̄ꝫ in noticia cuiuscūq; alterius rei · frequent̄ quos meliores credebam⁹ · peiores repimus · vn̄ benedicebat̄ antiquo ꝓuerbio Nō est cognoscere amicum priusq̄ꝫ mina salis ꝯsumat̄ · xp̄us vero qui scrutat̄ renes et corda hoīm · in p̄nti euangelio docet omnē simulatam iusticiam atq; doctrinā ꝯgnoscere · tria ꝓponens nobis Primo em̄ tangit falsitatis noticiā · Scd̄o falsorum penā · ibi · omnis arbor · Tercio veritatis gloriaꝫ · ibi · nō omis q̄ dicit · Circa p̄mū quatuor facit · p̄mittit em̄ vtile documentū · nā ꝑm Cri · firma tutela salutis est scire quē fugias · vn̄ dicit : Attendite : Cri · nō mq̄t dixit aspicite et attendite · A vbi em̄ certa est res aspicit̄ · vbi vero incerta attendit̄ · i · caute ⁊ diligent̄ ꝯsiderat̄ · quia igit̄ falsi ꝓphete occulte sub spē sanctitatis veniūt · io dicit̄ Attendite a falsis ꝓphetis : ꝓphete hoc loco intelligunt̄ doctores ecclīaꝝ · qui sacram scripturam interp̄tant̄ · neq; em̄ vt dicit Criso · potest quis ꝓpheticos interpretari sensus nisi ꝑ spūm ꝓphecie · Et nota q̄ isti doctores sūt falsi ꝓphē triplicē veritatē obmittēdo · s · v̄itatē doctrine iusticie ⁊ vite · Veritas doctrine q̄druplicit̄ relinquit̄ · Primo ꝑ falsā ⁊ ꝑuersā scripture intelligēciā · ⁊ tales ꝓphete sūt omnes heretici · qui aliq̄n etiā signis ⁊ mirabilibꝫ conant̄ falsā doctrinā ꝯfirmare Deu · 13 · Si surrexerit in medio tui ꝓpheta · ⁊ p̄dixerit signū atq; portentū q̄d euenerit dixeritq; tibi eam⁹ et seq̄mur deos alienos · nō audies v̄ba ꝓphete illius · ꝫ talis ꝓphā interficiet̄ Nā etiaꝫ magi pharaonis fecerunt mirabilia · Scd̄o veritatem doctrine relinquūt simplices p̄dicatores ꝑ ieptaꝫ scripture expositōm ea eniꝫ docēt que nō intelligunt Isa · 28 · Sacerdotes et ꝓphē nescierūt · Eze · 13 · ve ꝓphīs insipiētibꝫ qui secunt̄ spūꝫ suū · ⁊ nihil vident · Zach · 13 · ꝯfundent̄ ꝓphē vnusq̄sq; ex visione sua · Tercō veritatē doctrine relinquūt fabulatores · q̄ cū deberent v̄bū dei annūtiare · vana annūtiā · vt aures demulceāt audientiū · Jere · 13 · In ꝓphīs samarie vidi fatuitatē · tales videm⁹

libenter audiri tpe isto. de quo apl'us. erit tps cum sanaz doctri/
nā nō sustinebūt. sz ad sua desideria coacuabūt sibi mgr̄os pru/
rientes auribꝰ. ⁊ a veritate quidē auditū auertēt. ad fabulas aūt
conūtent̄ Quarto relinquit̄ veritas doctrine sup̄flua docēdo. qua
les sūt qui p̄dicant de sole luna ⁊ syderibꝰ. qui liz veri sint ꝓphē
Ptolomei et Aristotil'. falsi tñ sūt ꝓphe xp̄i de quibꝰ dr̄ Tren.
z. nō est lex. ⁊ ꝓphē nō īuenerūt visionē a dn̄o. B Scdo
dicunt̄ falsi ꝓphē eo ꝙ relinquāt veritatē iustitie. nō rep̄hendētes
pcta et scelera. de quibꝰ Tren. z. ꝓphete tui viderunt tibi stulta
et falsa. nec appiebant iniq̄tatē tuā. vt te ad pniam puocarent.
Ista vero veritas triplicit̄ relinquit̄. s. timore qꝛ vt dicit̄. 3. Re.
19. ꝓphas dn̄i occiderunt. Sz contra dicit̄. Eze. 3. Ne timeas a
facie eoꝝ. ecce dedi faciē tuam valentiorē faciebꝰ eoꝝ ꝛc. Scdo
ista veritas relinquit̄ fauore seculi. dicit em̄ Ambro. libere veri=
tatē p̄dicātes. ⁊ praue vite gesta arguentes nō habent graciaz
apud hoīes. Isa. 29. arguentē in porta subplātabūt. iō quidā
p̄dicatores applaudent malefactis. vt pc̄toribꝰ ꝯplaceant Jere.
5. ꝓphete ꝓphābant mēdaciū. ⁊ sacdotes applaudebāt manibus
suis. et ꝓpl'us meꝰ dilexit talia Tercō relinquit̄ ista v̄itas cupi/
ditate comodi tpalis. timētes em̄ pdere elemosinas vsurarioꝝ.
ñ arguūt eoꝝ scelera. eze. 13. ꝓphe violabāt me ad ꝓpl'm meū
ꝓpt̄ pugillū ordei ⁊ fragmē panis. vt īterficerēt aīas q̄ nō mo/
riunt̄. ⁊ viuificarēt aīas q̄ nō viuūt. de talibꝰ dr̄ Mich. 3. ꝙ si
quis nō dederit in ore eoꝝ. q̄spiā sc̄tificāt sup̄ eos p̄liū. ⁊ infra.
p̄ncipes eius in muneribꝰ iudicabāt. et sacdotes eiꝰ in mercede
docebāt. ꝓphē eius in pecunia dīnabāt. C Tercō dicunt̄
falsi ꝓphete qui relinquūt veritatem vite. docentes alios que ipsi
nō obs̄uant Jere. 23. In ꝓphetis ihrl'm vidi similitudinē ad al/
terantiū. et iter mēdacii ꝯfortauerunt manus pessimoꝝ. vt nō
conūterentur vnusquisqꝫ ad malicia sua. facti sūt mihi sodoma.
veruz qꝛ nulla falsitas recipit̄ nisi aliqua veri similitudine palli/
etur. additur ꝯsequent̄: Qui veniūt ad vos: Isti omnes falsi ꝓ/
phete veniūt. sed nō missi a deo Jre. 23. nō mittebā ꝓphetas. et
ip̄i currebant. nō loquebar ad eos. et ipsi ꝓphetisabāt. vnde ⁊
ob hoc etiaz falsi sunt. qꝛ absqꝫ diuina auctoritate veniūt: in ve/
stimētis ouiū: Oues sūt xp̄iani quoꝝ vestimēta sūt spēs xp̄ia=
nitatis. et cultus religionis. sic p̄tendere ieiuniū elemosinas ⁊ ce/
tera queqꝫ sanctitatis signa. que vestimēta falsi ꝓphē assumunt.
vt sub eoruz pallio paup̄es decipiant. nulla ergo res vt dicit
Criso. sic bonū exterminat. sicut simulatio. naz malū sub specie
boni celatū. dū nō cognoscit̄ nō cauet̄: Intrinsecꝰ aūt. i. in corde

et animi ꝓpositu: sūt lupi rapaces: iuxta vulgare ꝓuerbiū. lupus mutat pilū. sed nō dimittit viciū. qz eas oues rapit. quarū vestimenta induit. magnū em periculū esset si lupi possent assumere regimē ouiū. qz ex ipromiso gregē inuaderent. sic etiam periculū grande est. cū malicia latet sub spē sanctitatis. ¶ Et attendendū. qz licet pluribus modis aliqui sint falsi ꝓphete. nō tn oēs sunt lupi rapaces qz vt dicit crisō. catholici doctores si pec catores fuerint. serui quidē carnis erūt non tn lupi rapaces. qz non hūt ꝓpositū pdere xpianos. sed lupi rapaces hoc loco īma crisō. maxīe hereticī intelligunt. qui sub aliquo pallio veritatis im miscendo vera falsis. simplicū animas rapiunt fidē. de quibus act. 20. Scio qz post discessionē meā intrabūt in vos lupi graues nō pcentes gregi. Itē lupi rapaces sūt etiā vitiosi predicatores et prelati. qui sub spē sanctitatis et honestatis rapiūt coz pora sibi credentiū ad pcandū. talis fuit sichem filius hemoz. qui rapuit dinā et dormiuit cū ea. vt legit gene. 34. talis lupꝰ fuit etiā amon filius dauid qui rapuit thamar sororē suam. vt legit. 2. reg. 13. Isti sūt lupi vespertini vastātes ad vesperā. vt dicit iere. 5. Omnis em qui male agit odit lucē. Itē lupi rapaces etiā intelligunt qui sub pallio pauptatis bona tpalia rapiunt. et vsuras et quecq mala ablata suscipiūt Eze. 22. quasi lupi rapientes predā auare sectando lucra. de quibus mich. 2. Concupierunt agros et violenter tulerunt. et domos rapuerunt.

Ē Secūdo pōit istoz notitiā: a fructibus eoz cognoscetis eos: licet lanā ouis lupus possit assumere. non tn generabit agnū. sed lupū nec faciet opera ouis sed lupi. Itē exemplū de cato monachato. Itē exemplū de lupo peregrināte. qui voluit asinū māducare qz petrosilū comederat monasterij. Reuera non ē simulatio que aliqn non pateat. vn falsi ꝓphete hereticī cognoscunt. ab hoc fructu qui ē fideles separe ab ecclesia. qz oēs hereticī orti sūt. vt dulcinus lumbardus diebus nr̄is. simulata etiā honestas nō durat. sed vbi tps affuerit erumpit concupiscentie fructus. non em possibile ē vt tā diu mala radix bona sit recta coz tice. et aliqn non ꝓducat ipietatis fructū. rursus vt dicit Au. cū ceperint falsis ꝓphetis qui commoda tempalia querunt ea negari que pauptatis velamīe secuti sunt vel habere cupierunt. tunc necesse ē vt appareat an lupus in ouina pelle sit. vel ouis in sua. Tercio similitudinē adducit. que confirmat superioꝛi sententia. pbat em in pabola qꝫ a fructibus sint cognoscendi: nunquid colligunt de spinis vuas: fortasse vitis erit in spinis. tn nō colligit vua de spinis. sed de vite. ita bonꝰ in presenti vita p

mixti sunt malis. bonus tñ fructus nõ de malis sed de iustis col/
ligit̃. Aliaꝫ adducit ꝑabolaꝫ: aut: supple nũq̃d colligunt agri/
cole: de tribulis ficus: tribuli sunt rubi qui nõ ficus ꝫ amaros
fructus ꝓducũt. etiã si ꝑmixti sint ficubꝰ Et attende qꝛ fructum
bonoꝝ ꝯparauit vue ⁊ ficui. vua quideꝫ plura cõtinet. grana
cõnexa. cuius liquor letificat cor homĩs. sic opa iustorũ sunt in
gaudio ⁊ caritate. Gal. 5. fructus at̃ spũs. caritas. gaudiũ. pax
ꝛc. Fructꝰ v̄e ficulnee hꝫ dulcedĩeꝫ ⁊ suauitatẽ sic ⁊ opa iustoꝝ
plana sũt mansuetudĩe benigtate dulcedĩe ⁊ suauitate. 2. Cor.
6. in oĩbꝰ exhibeamꝰ nosmetip̃os sicut dei mĩstros in suauitate
in spũsctõ. in caritate nõ ficta ꝛc. Quarto ꝑabolice supiores ꝑa/
bolas. ꝓposito applicat qꝛ sicut nõ colligit̃ vua de spinis. nec fi/
cus t̃bulis: ¶ Sic oĩs arbor bona bonos fructꝰ facit: vt me/
rito ex suo fructu arbor possit cognosci: mala at̃ arbor fructus
malos facit: iõ veꝝ est qd̃ dixerat sup̃ a fructibꝰ eoꝝ cognosce
tis eos: Et nota ꝙ noĩe arboris significat̃ hõ. vñ grece homo
dicit̃ antropos .i. arbor euersa. qꝛ vt dicũt phĩ quod est radix
in arbore. hoc est os in hoĩe. sicut em̃ arbor trahit alimẽtũ a ra/
dicibꝰ. sic anima ab ore. Rami vero istius arboris sunt manus
et pedes. ceteraq̃ mẽbra. bene igit̃ est homo arbor euersa. qꝛ ra/
dix eius est sursũ. rami vero deorsũ. Cuius arboris ꝯsideremus
radicẽ stipitẽ. ⁊ ramos. radicẽ em̃ deus voluit esse sursũ. vt mẽs
hominis esset in celo fixa. et inde traheret alimentũ spũle. iuxta
illud Ouidii. Cetera cum ꝑua spectent aĩancia terrã. Os homĩ
sublime dedit. celumq̃ tueri. Iussit et erectos ad sydera tollere
vultus. Sꝫ quidã hanc radicẽ figunt in terra auaricie. quidã in
fimo luxurie. q̃daꝫ in petra supbie. alii in spinis iracundie. mul/
ti in arena vanitatis. Eze. 17. radices eius subtus illaꝫ erãt. er/
go ne ꝓsperabit̃. Nonne radices eius euellent̃. iam em̃ securis
ad radicem arboris posita est. Mat. 3. Stips istius arboris de=
bet habere rectitudinis veritatẽ. Rmi sunt versus terram. qꝛ de/
bet bene opari in mundo isto. Isti rami in foliis debent habere
viriditatẽ. in quo notatur ꝑseuerãcia virilit̃ bonũ agẽs In flo=
ribus debet pulchritudinẽ. et honestatem in fructu vero suaui=
tatem. ꝙ si arbor ista radices in celo fixas habuerit. stips eius
erit ectus. rami cooperti foliis. decorati floribus. ⁊ ditati fructi/
bus. vt merito bona arbor dici possit. Mala erit vero arbor si
radices in mũdo fixerit. quia de malo humore non procedit nisi
malus fructus ꝛc

Scda pars

Ecundo cum dicitur. Non potest arbor. tangit gene/
raliter et falsoꝝ ꝓphetaꝝ et quorũcumq̃ peccantium

statū ⁊ tria fac̄. p̄mo ponit statū eoꝝ in p̄nti qui est. bonos ma
lum fructū ꝓducere nō posse. malos vero nō posse bene opari:
Non potest arbor bona malos fructus facere: ecce q̄nte securita
tis est status bonoꝝ hoīm q̄cquid em̄ fecerint. dūmō sint arbor
bona radicata in celo. bonus fructus est. qꝛ mali opari nō pos
sunt. 1. Re. 10. fac quecūq; inuenerit manus tua. qꝛ dn̄s tecum
est: nec arbor mala fructꝰ bonos facē: q̄cq̄d em̄ opant̄ mali ho
mines. siue ieiunāt siue largiant̄ elemosinas. siue ꝑigrinent̄.
nō est bonus fructus. liꝫ boni fructus colorē habeant. ⁊ hoc iō
quia talis opatio nō ꝓficit ad meritū vite eterne. cū radix istiꝰ
fructus nō sit radicata in celo. trahens humorē caritatis ⁊ gr̄e.
Ecce igit̄ q̄ꝫ infelix est status malorū hoīm. vt tollat̄ eis bene
posse opari. tollit em̄ pct̄m libertatē. vt homo qui seip̄o lapsus
est. seipso resurgere nō possit. nec bene opari. Jere. 13. si mutare
potest antiops pellē suam. aut pardus varietates suas. et vos
poteritis bene facere cū didiceritꝰ malū. Attendendū tn̄ est. ꝙ li
cet dū aliq̄s malus est. nūq̄ꝫ possit bene opari. tn̄ vt dic̄ Aug.
potest fieri dei adiutorio. vt qui erat mala arbor. efficiat̄ bona
q̄tuor auxiliis. s. irrigatōe lacrimaꝝ pn̄ie. transplantatione de
sideriorꝝ in celū. abscisione carnis voluptatis. cultura sollicitudi
nis. quibꝰ dei adiutorio expeditis. mala arbor fit dei agricultu
ra. vt sit bona arbor ⁊ fructus bonos producat. Saulus em̄ et
Maria magdalena cū essent male arbores. bonū fructū fecerūt
H Scd̄o ponit aliū statū maloꝝ in futuro qui est pene eter
ne: Omnis arbor qui nō facit fructū bonū excidet̄ et in ignem
mittet̄: Si tanta est pena sterilis arboris que fructū bonū non
ꝓducit. q̄ntaꝫ esse putatis penā arboris fecunde malis fructibꝰ.
nō em̄ dicet̄ de ea illud. Lucꝰ. Succidite ifructuosā arborē. vt
quid etiā terram occupat. ꝫ magis succidite ꝑnitiosā vt q̄d eti
am terraꝫ viciat. Nota ꝙ duplex est pena futura. pct̄oruꝫ. vna
est excisio. altera est missio in ignē Excisiones eoꝝ sunt quinq;
Prima est mors ꝑ quā excidunt̄ a vita p̄nti vt nō liceat diutiꝰ
ꝑfrui ipsis mūdi voluptatibꝰ quibꝰ erāt colligati. Jsa. 38. p̄cisa
est velut a texente vita mea. dū adhuc ordirer succidit me. hec
p̄cisio mortis amara est. cū relinquūt ea quibꝰ fruebant̄ illicita
Ecclesi. 41. O mors q̄ꝫ amara est memoria tua. si memoria mul
tomagis expiencia. homī iusto et pacem habenti in substanciis
suis. Scd̄a excisio pct̄orū est. qua excidunt̄ a consortio beatoꝝ
licet em̄ in mundo isto simul sint. male ⁊ bone arbores. excidū
tur tn̄ in futuro. ⁊ ista excisio amarior est q̄ꝫ p̄ma. videntes pec
catores. qꝛ iusti ꝯputati sunt inter filios dei. turbabunt̄ timore

horribili p̄ ā gustia spūs gemētes ꝛc. Isa·10·excelsi statura succi-
dent̄ ⁊ sublime hūiliabunt̄ Tercia excisio est amarissima·qꝛ ex-
cidunt̄ ne videant gl'iam dei. Ista excisio maior est omni pena
vñ Criso·multi gehēnaꝫ solū abhorrent.ego at̄ excisionē illam
gl'ie multo amariorē gehenna iudico.quod appet ex pena quā
habuit absalon ex eo ꝙ fatiez Dauid videre nō poterat Quarta
excisio est miserrima qꝛ tollit̄ et abscidit̄ a reprobis ptās omīs
bone ⁊ male opacōis.1.R.2.Ecce dies veniūt ⁊ p̄cidā brachi-
um tuū in quo est v̄tus opacōis· Quinta abscisio est terribilissi-
ma·qꝛ abscidit̄ ab eis spes· vt nūq̄ sperent aliq̄d boni habere
Job.19·destruxit me vndiq̄ et peo·et quasi auulse arbori ab-
stulit spem meā. Quarta pena peccantiū est gehenna ignis in
qua est fletus et stridor dentiū. vbi v̄mis male ꝯsciencie corro-
dit aīam et inextinguibilis ignis sine fine ꝯsumit·Isa·77·vi-
debūt cadauera eoꝝ qui p̄uaricati sunt in me· vermis eorū nō
morit̄·et ignis eoꝝ nō extinguit̄ Tercio replicat ꝙ a fructibus
cognoscendi sūt: igit̄ ex fructibꝰ eoꝝ cognoscetis eos: In alia
vita omnia scelera iniquoꝝ patebūt iustis. ita vt quos plene
hic nō cognouerunt.tūc videntes eoꝝ iniqua que opati sunt
eos plene cognoscant·videbūt em̄ iusti reprobos· sed nō vide-
būt reprobi iustos·tñ vsq̄ ad diē iudicij mutuo se vidēt vt di-
cit·Gre·nec tñ iusti flectent̄ mīa sup penis eoꝝ·cuꝫ in ꝓmptu
eis appeant scelera que digna sūt penis· q̄n potius gaudebūt
de penis iniquoꝝ·p̄s·videbūt iusti et letabunt̄·et sup eū ride-
bunt et dicēt·Ecce hō qui nō posuit deū adiutorem suū· Et ite-
rum·letabitur iustus cum viderit vindictam ꝛc.

Tercia pars. I

Tercio cū dicit̄ Non oīs. tangit̄ quibꝰ datur eterna
gloria·ex quo iam p̄miſbat de pena maloꝝ·Et p̄mo
ostendit ꝙ nō datur premiū regni celestis quibscūq̄
indifferent̄·etiā credentibꝰ: Non omnis qui dicit mi-
hi dñe dñe: dominus est xp̄us rōne diuinitatis Rursus etiam
dñs est ratione humanitatis nō oīs vero qui ꝯfitetur eum esse
deū et hoīem· etiaꝫ si vtranq̄ dñationem dei ⁊ homīs corde cō-
fiteatur·et ore: intrabit in regnū celorū: quia vt dicit·Ja·etiā
demones credunt et ꝯtremiscunt·Et hoc ideo quia multi con-
fessione fidei·aut longis or̄onibus dicunt xp̄o. dñe domine·ſꝫ
sūt de numero eoꝝ de quibꝰ·Isa·29·populus hic labijs appro-
pinquat mihi·cor autē eorum longe tst a me·et prima Thi·1.
ꝯfitent̄ se nosce deū.fctis at̄ negāt· oportet igit̄ oñdere fctis ꝙ
ip̄e sit dñs qd̄ fit qñ ei ſuim9.scdo oñdit̄ q̄bꝰ dat̄ regnū dei·ſꝫ

qui facit volũtatẽ pr̃is mei qui in celis est: Jo. 6. hec est at̃ volũ-
tas pr̃is mei qui misit me. vt oĩs qui videt filiũ ⁊ credit in eũ.
habeat vitam eternam. Jlle vero credit in filiũ qui ea facit que
ipse dei filius mãdauit: Jpse intrabit in regnũ celoꝝ: regnũ ce-
leste debet merito dari ei qui facit volũtatẽ pr̃is celestis. qui pr̃
remunerat filiũ non alienis. ꝫ ꝓpriis bonis. Rursũqꝫ dignũ est
eum qui credit sic in filiũ ꝙ eius seruat mandata esse in regno
celoꝝ. vbi xp̃us est. Jo. 17. pr̃ quos dedisti mihi. volo vt vbi
sũ ego. ⁊ illi sint mecũ vt videãt claritatẽ meã q̃m dedisti mihi

Vnica octaua post penthe. Sermonis quinquagesimi septimi. Prima pars A

Omo quidã erat diues qui hẽbat ꝛc. Luc. 16.
Sic dicit Cri. Oppinio quedã erronea ingeni-
ta est mortalibꝫ q̃ auget c̃mina et bona minuit.
et hec est illa oppinio q̃ hoĩes credũt se quecũqꝫ
possident in vsu vite possidere vt dñi. cuius con
trariũ tunc appet qñ de tpalibꝫ istis oportet deo reddere rõnẽ.
cũ em̃ dñs ꝫ dispensator reddat alteri rõnẽ manifestũ est. quia
homines nõ sunt dñi tpaliũ sed dispẽsatores Et hoc totũ decla-
ratur in pabola p̃ntis euangelii de villico iniq̃tatis. qd̃ in tres
partes diuidit. p̃mo ponit̃ citatio villici ad reddendũ rõnem.
scdo explicat̃. eius sagacitas ad futuroꝝ ꝓuisionẽ. ibi. ait autẽ
villicus intra se. 3° ꝯmendat̃ ip̃ius ꝓuidencia ad nr̃am eruditi-
onẽ. ibi. Et laudauit dñs. B Circa p̃mũ tria facit. ꝓmit-
titur em̃ villicatus ꝯmissio: hõ quidaꝫ erat diues: hõ iste deus
est oĩpotẽs qui homo dicit̃. eo ꝙ hoĩm singularem habeat curã
et ꝓuidenciã. ac si homo esset. ipse vero diues est. cuius est celũ
et terra. et oĩa que in eis sunt. de cuius dĩnitus dixit Agnes
virgo. cuius opes nũqꝫ deficiũt. cuiusqꝫ diuicie nõ decrescũt. et
attende ꝙ mũdani hoĩes illũ dicũt diuitẽ. qui bonis tpalibꝫ ha-
bundat. Sꝫ hoc nõ est veꝝ. qꝛ vnicuiqꝫ de seipso crddendũ est
hñtes at̃ bona tpalia nũqꝫ dicunt se habundare. et iõ hec bona
non faciũt diuitẽ. Et iõ bonis tpalibꝫ ille diues est. qui ꝯtent9
est his que habet. nec plura q̃rit. quõ etiã paupes multi sunt
diuites. Tho. 5. Sufficiebat nob̃ pauptas nr̃a. ꝫ ille ẽ ditior q̃
ipsas mũdi ꝯtemnit diuicias. Jlle vero est ditissimus. qui bonis
habũdat que sibi tolli nõ possunt. ⁊ hee sunt vere diuicie v̄tu-
tum et gracie quibꝫ omnibꝫ diues est deus oĩpotens. Jpse em̃
est diues infinita bonitate. Ro. 2. an diuitias bonitatis dei cõ-
temnis. Diues est multitudine mĩe. Ephe. 2. deus qui diues ẽ

in mīa Diues est inhabundanti gr̄a. Ephe. 1. ſm diuicias gr̄e eius. que ſuphabundāt in nobis. Item est diues nobilitate cognicōis. Ro. 11. O altitudo diuiciaꝝ ſapīe et ſcieticie dei. Diues est magnitudine gl'ie Heſt. 1. oñdit diuicias gl'ie regni ſui ac magtudinē et iactantiā. Cuius diuicie tante ſūt auctoritatis vt omēs homīes qui diuites ſunt. eius diuiciis ſint diuites. 1. Re. 2. dñs pauperem facit et ditat. Prouer. 10. bñdictio dñi diuites facit. Itē ſine eo q̄libet est paup. Job. 1. dñs abſtulit ſicut dño placuit. ita factū est Largit̄ aut̄ deus hominibꝰ ſex genera diuiciaꝝ. ſ. diuicias nature. fortune. corpis. aīe. gracie. et diuicias glorie. diuicie nature ſunt ꝯmunes. mūdi. ſ. machina cum ſuo ornatu. celū cū ſyderibꝰ ⁊ omni ſuo ornatu terra. ignis. aer aqua. et omnia que in eis ſūt. q̄ dedit deus in miſteriū cunctis gētibꝰ. vt dr̄ Deu. 4. diuicie fortune ſūt. pecunia. poſſeſſiones mancipia. et beſtie. de quibꝰ. p̄s. omnia ſubieciſti ſub pedibus eius oues ꝛc. Diuicie corpis ſūt. generoſitas. originis. ſanitas fortitudo. et pulchritudo. et ordinata mēbroꝝ diſtinctio. Gen. 2. Formauit deus hominē de limo teere. diuicie aīe ſunt viuacitas ſenſuū. irascibilis. v̄tus amatiua. ars ingeniū. voluntas. intellectus. et memoria. Exo. 4. Quis fecit os hominis. aut q̄s fabricatus est videntē et cecū. nōne ego. Diuicie gr̄e ſunt. fides. ſpes caritas. fortitudo. tpancia. iuſticia. prudencia. ſciencia. ſapiencia et intellectus. atq̄ rurſus amicicia honor laus. et fama de quibꝰ omnibꝰ dic̄ apl'us. 1. Cor. 4. Quid habes homo q̄ nō accepiſti. diuite gl'ie ſunt apta dei viſio. dulcis ip̄ius amor. ſecura tranq̄llitas et angeloꝝ ꝯſortium. que eſſe adeo dicit apl'us Ro. 9. oñdit diuicias glorie ſue in vaſis mīe. que p̄parauit in gl'iam. patet igit̄ q̄ omne genus diuiciaꝝ a deo est. Prou. 8. mecum ſunt diuicie et gl'ia vt ditez diligētes me. et thezauros eorū repleam. C Qui hēbat villicū: villicus nomē habet a villa et dicit̄ cuſtos ville. aut diſpēſator bonoꝝ ville domini ſui. quē nos iconomū vel gaſtaldū dicē poſſumꝰ. Ex quo appet ſm Am. q̄ nō ſūt villici dñi. ſz potius alienaꝝ facultatū diſpēſatores Et nota q̄ q̄libet hō est villicꝰ dei. cui triplex villa ꝯmiſſa est gubenāda. et fructꝰ ip̄ius diſpēſare prudent̄ mandatū est. p̄ma villa ē mūdus iſte. cuiꝰ fructus ſūt bona tpalia. que q̄libet debet cuſtodire ne alteri rapiat. et ſibi ꝯmiſſa ſeruis dñi diſtribuere. Scd̄a villa est corpus ꝓp̄ū. qꝛ cuſtodiendū est ne p q̄nq̄ portas ſenſuū mors īgrediat̄ ad aīaz. ire. 9. mors ingreſſa est p feneſtras nr̄as. bene cuſtodiebat corpꝰ. Job. dicēs

31. ca. pepigi fedus cum oculis meis ne cogitarez quidē de vir/
gine Gre. ne incaute respiceret qd̄ postea inuitus amaret. bona
etiā ip̄ius corpis. vt sanitas fortitudo etiā dispēsanda sunt ad
dei ꝑuitiū et honorē. Tercia villa est aīa que a p̄uis cogitatio/
nibꝰ custodiēda ē cui⁹ oēs v̄tutes distribui dn̄t ad dei cognicōez
et amorē Quia vero freq̄nter male custodiunt̄ iste ville. ideo se/
cundo ponit̄ villici accusatio: Et hic diffamatus est apud illū
Aug. culpa publica sceleris. non indiget strepitu accusatoris.
talis em̄ culpa seip̄am accusat. Et glo. sup Gen̄. Euidencia pa/
trati sceleris nō indiget clamore accusatoris. qr v̄o pcta nr̄a st̄
publica deo. iō in causa ista corā deo ip̄a nr̄a pcta accusāt ⁊ dif/
famāt villicū. testis est nihilominꝰ ip̄a ꝯsciēcia corā deo. Ro. 2
testimōm reddente illis ꝯscia eoꝝ. ⁊ int̄ semuicē cogitationū ac
cusātiū. aut etiā defendētiū in die cū iudicabit dn̄s occulta cor/
dium. Igit̄ etiā tacente lingua. scelera peccātiū pctorē diffamāt
et testis est ꝯscia: D Quasi dissipasset bona illius: bene
dicit q̄si dissipasset. et nō absolute dissipasset qr nullus q̄tūcūq̄
pctor sic pōt dissipare bona sibi a deo collata. q̄n deus ea redu/
cat in aliquē bonitatis ordinē. Si em̄ aliquis ita male vixerit.
vt bona sibi collata dissipauerit. nō vtendo eis ad debitū finez
vite eterne. tn̄ hāc ip̄am dissipacōez de⁹ reducit in bonū iusti/
cie pumēdo ꝑ pctis vt dic̄. aug. ⁊ nota q̄ mal⁹ villic⁹. 1° dissi/
pat bona tp̄alia aliena rapiendo. vsuris. furtis. et rapinis. dis/
sipat etiā ꝓpria expendendo in luxuriis. conmessacōnibꝰ in
pompa mūdi. castris municōibꝰ. eq̄tatibꝰ et aliis sup̄fluis Lu.
15. dissipauit sub̄az suā viuendo luxuriose Itē dissipat pctor bo/
na corpis dū vtit̄ fortitudie ad bella saītate ad venerā pulchri/
tudine ad vana. Gre. de āgelicis. heu q̄ generosos vultus dya/
bolus rapit. Nee. 1. murus ierl'm dissipatus est. corpus murus
est aīe. ꝑ cui⁹ dissipacōez ingrediūtur ad aīam vicia. eccl. 10. q̄
dissipat sepē mordebit eū coluber. Itē dissipat pctor bona ter/
cie ville. s. aīe ingeniū nāq̄ et arte quibꝰ debuisset ꝓp̄am vitam
discutere dissipat in terrenis merchācis v̄tutē amatiuā. q̄ tot⁹
debuisset ad purū tendere dei amorē. dissipat p̄uis ꝯcupiscēciis
Job. 17. cogitacōes mee dissipate sūt torq̄ntes cor meū. heu q̄
nobilia ingenia multoꝝ hoīm videm⁹ dissipari implicacōe tp̄a/
lis lucri. que si intenderēt diuine cogitacōi. neq̄ arist. excelluis
set vnū ex ipsis. artē rursus īueniūt et industriā in excogitādis
vijs subtilissīs. mercationū. sic vt cū etiā pctm faciūt videant̄
fecisse iusticiā Itē v̄tutē pulcherrimā amoris īq̄nāt ꝯcupiscēciis
pessimis Jher. 10. ꝯsumpserūt iacob et decus eius dissipauerūt

3° ponit vil licatō ad iudiciū: et vocauit illū: vocat dō pcōres triplīt aliqñ p exteriorē p̄dicatoris ꝓmonē. aliqñ p internam inspiratōm. cū pcōr ostituit se ante deū. et discutit q̄liter in hoc mūdo vixerit. aliqñ tandē vocat vnūquēq; in morte: & ait illi: tria vba dixit xp̄us pcōri magne angustie & anxietatis. que si continue auribꝰ nr̄is insonuerint, nullo mō peccabim⁹. primus est rigide reprehensionis: quid hoc audio de te. quare de te audio talia. de te nanq; sic dotato muneribꝰ gr̄aꝝ, p̄uento bñdictionibꝰ, ostituto dispensatōe meaꝝ rerum. q̄re audio clamorē de terra resonātē. tātam illegalitatē. tā horribilia scelera. tā an/ tiqua vicia, tantaq; dissipasti tpalia. inq̄nasti corpus. aiam pec/ catis inueteresti. p̄s. audiuit deus et spreuit. et ad nihilū redegit valde israhel. ℭ Secōm vbum est anxiū timoris: redde rōnē villicatōis tue: O vbū tremendū, o verbū anxiū, o vbū durū discussionis districte, qñ exigetur a nob ratio de occultis cordiū cogitatibꝰ. de q̄buscūq; etiā otiosis ꝓmonibꝰ. de cunctis nr̄is actionibꝰ. tūc apti erunt libri celestes. tunc aptus erit lib conscientie. in quo leget memoria q̄quid cogitauit, dixit et fe/ cit. tūc examinabunt facta. tūc discutiet ratio vite nr̄e. heu q̄s futurus est securus in illo examine, qñ patēt que nūc latent ar/ guente luce. Terciū vbū est amari doloris. ita em nō poteris vil/ licare: in futura em vita tollit omnis villicat⁹. ita vt vlterius nec bñ nec male possit opari. magn⁹ igit dolor est aie qñ pri/ mante hora mortis audit sibi dici. q vlterius villicare nō pos/ sit. puto q totū mundū daret, vt sibi adderet spatiū vni⁹ hore quo peniteret. & aliq̄d boni ageret. hz non dat sibi. q tpus illō reddē de rōnis est. et nō exercende villicatōis. Audiamus igit hec tria verba seueri iudicis. et ante iudicū pemus iustificaz. vt nō pecem⁹. Dier. zz. terra tra terra. audi ꝓmonē dñi. Dier. 38. audi et bene tibi erit. Legit q abbas q̄dā bona monasterii dissipauerat. multisq; pcīis erat onerat⁹. ad quē ifirmantē ve/ nit inuenis q̄dā albis indutus dicēs. sitis patris dñe abbas die tercio mecū venire ad dñm meū redditur⁹ rōcz vnius vite vr̄e cz ille irrogauit. & q̄s ē dñs tu⁹ ad cui⁹ me citas iudiciū at ipe dñs mq̄t est. q̄ fecit celū a terrā quibꝰ auditē abbas ille dticuit vtiq; facie ad pietē anxie flēs & gemēs cz dū sui solarent. q̄ esset spes salutis a medicis causasq; tristicie pquirerēt. nihil lo/ quebat. tandez vero importunis deuictus precibꝰ ad dei mquit iudicium etiam visibiliter die tercio vocatus sum et mihi dici/ tis q̄re tristaris hortātibꝰ g eū amicis ad pniaz. rndit tpus nō ee agē de pnie. hz rōis reddē de eo igit dissilante penitē. venit ad

eū die 3° prior inuenis · venit mḡt dñe abbas eam9 ad dei iu-
diciū · surrexit ille de lectulo ⁊ mebris infirmis sequebat ange-
lum cūq; ad mediū domus venisset nō se tenens p debilitate ce-
cidit retroꝛsum ⁊ fractis cerebro emisit spm̄ qui statī ad dei est
rapt9 iudiciū nā vt dic̄ Aug. i hmone inoꝛe tū hac q̄ ppe anim
aduersione impius patit. vt mꝛies obliuiscat sui · qui dū vi
ueret oblit9 ē dei ḡ dū tps hēm9 opem̄ bonū ꝛc. Scda pars

Secundo cū dicit. Ait aūt villicus ꝛc · ponit remediū
ad fugiendū ōdēnacōem. ⁊ tria facit · pmittit em̄ mē-
tis anxietas: ait at̄ villicus intra se: intra se loquit
quia nullū in casu isto inuenit amicū quē ꝛsulat: quid
faciā q; dñs me9 aufert a me villicacōez · cris · fidel dispēsatoꝛ q̄
de ppa dispensacōe ꝛfidit. desiderat cū paulo dissolui. et ē cū
xp̄o · is aūt cuius sūt vota terrena anxiat in exitu · Job · 31 · q̄d
faciaꝛ cū surrexerit dñs ad iudiciū · et cū q̄sierit quid rñdebo ei:
fodere nō valeo. Cris · impotentē esse in ope crimē est vite mher
tis · nō em̄ timeret si ꝛsuesset affectare labores. duobꝰ at̄ mo-
dis indigēs potest acq̄rere necessaria aut opando q̄ iste nō po-
terat. vñ dixit · fodere nō valeo aut mēdicādo q̄ iste erubesce-
bat. vñ subdit: mēdicare erubesco: q; aliis ipse largiri ꝛsueue-
rat. Seneca nihil inḡt carius emit. q̄ q̄ p̄cibꝰ impetrat. ℣
Considerāndū est · q; in alia vita nec anima potest bona opari.
quibꝰ adiuuet ad gl̄iam · nec ipsa bona potest ab aliis mendi-
cando impetrare · opari quidē non potest. quia tps vite p̄ntis
compatur estati · alia vero vita similis est hyemi. in qua q̄libet
accipit quod estate acquisiuit · ꝓpter quod pigrum hominē hoꝛ-
tatur salomon Prouer · 6 · vade ad formicaz o piger. ⁊ disce sa-
pientiā · que cum nō habeat ducē ac p̄ceptoꝛem parat estate ci-
bus sibi · vñ Cris · vita p̄ns hēt exercitiū mādatoꝛꝛ. futura vero
solatiū. si nihil opatus es hic · frustra in futuꝛꝛ speras. Nec po-
test aia mēdicare in alia vita · q; nō dabit ei · huiꝰ signū sūt fa-
tue virgines que petētes oleum a prudentibꝰ repulse sunt. sed nec
diues epulo mēdicās guttā aq̄ recepit · ahi etiā volētes ingredi
nupcias celestes · cū ruboꝛe tecti sūt dicēte xp̄o. amē dico vobis
nescio vos. Itē nec emere pō tūc vitā eternā · q; nec habet vñ
emat nec est ibi venditoꝛ · Itē nec pōt accipe mutuo · Itē nec al
teri cambire · vnde Criso · quilibet suā ꝛuersationem vt tunicaz
induit non est eam exuere · nec alteri cambire · hec igitur et cau-
sa quare erubescenduz est in alia vita mēdicare · quia nō datur
mēdicātibꝰ · siue em̄ i ahq̄s petat dono elemosine siue p̄cio · siue

cambio siue mutuo nō dabit ei. Prou.20. ꝓpter frigus piger arare noluit·mēdicabit ergo estate ⁊ nō dabit ei·ꝫ nec anime in alia vita ꝓficiēt ꝑ sanctoꝝ ꝓcuminū. Trib⁹ em̄ modis aliq̄s ꝓcurat i causa·s·aduocōe. ibi vo nulli erit aduocatōis loc⁹ Jhe.15.si steterit moyses et samuel coꝝā me. nō est aia mea ad ꝑtm istū. istos duos noīat. q⁹ in causa ꝑti sp fuerūt aduocati ⁊ mediatores·⁊ subdit. etc illos a facie mea ⁊ egrediant. q⁹ si dixerit ad te. q egrediem̄. dices ad eos·hec dic dns. q ad mo tem ad mortē·⁊ qui ad gaudiū ad gaudiū·⁊ qui ad famē ad fa mez ⁊c. Sedo ꝓcurant in causa amicia ⁊ ꝯsanguinitas·qñ re us est amic⁹ vel ꝯsanguine⁹ amicoꝝ iudicis·ꝫ in alia vita tale ꝓcuniū nō hēbit·q⁹ nullus sanctoꝝ amicos vel ꝯsanguineos potērit liberare·Eze.9. Si fuerint tres viri isti in medio pcti Noe Daniel ⁊ Job ipsi iustitia sua liberabunt aias suas. viuo ego dicit dns q⁹ nec filios suos nec filias liberabūt.3° in causa reo ꝓcuniū ꝑstant pces amicoꝝ ⁊ potentiū. ꝫ nec istud hēbit locū in alia vita·q⁹ oēs oones sanctoꝝ simul iuncte nō liberarent vnā aiam ad infernū damnatā. Die.7. noli care ꝑ populo hoc·nec assumas ꝑ eis laudē ⁊ oronē.⁊ nō obsistas mihi quia nō exaudiā te. erubescendū est ergo in alia vita sanctoꝝ ꝓcuniā mēdicare·q⁹ nō obtinent. ℭ Sedo ponit ꝯsilii sa gacitas: scio quid faciam: q⁹ anteq̄ tollar a villicatōne debita relaxabo debitoribꝫ dñi mei. et distribuā eis de facultatibꝫ eius vt cū amotus fuero a villicatōe: ꝑ sniam mortis quilibet a villicatōe amouet·recipiāt me ipi q⁹ relaxaui debita ⁊ facultates tradidi dñi mei: in domos suas: vt nō cogat fodē. à mēdicare puidit igit iste villicus requiē post ꝑpletū villicatus officiuz: non laborando nec mendicando. sed potius bona sui dñi distribuendo. Vbi ꝯsiderandū est·q⁹ vt supra dictū est·tres ville cō missē sunt hoi·corpus·s·mūdus et anima. quaꝝ fructus debet dispensare ad honorē dei·corpus nanq̄ suuz debet distribuere. in ieiuniis vigiliis et ceteris laboribꝫ ꝑ deo assumptis. et sic bona corpis optime erunt dispensata. Si vero corpis labores sustinre non posset. q̄admodū et hic villicus dicebat·fodere non valeo·saltē bona aie que sūt amor cognitio et memoria·ita distribuat orando meditādo de lege dei et cunctos etias inimicos amando. vt orationibus sibi recompenset⁹. Quod laboribus efficere non potuit. q⁹ si rursus etiam orare erubescit. Vt pote quia nescit quemadmodum et hic villicus aiebat: mendicare erubesco: qui enim orat mendicat. petit enim suffragium tunc

Quid igitur faciendum? an abijciendus a me? an desperandum? an domo domino fero ꝑmittenda, et ad fugiendu. fieri tam non ergo uolat pregnater. ꝙ Yonime. factum tu quod uelit⁹ fert ei deus, prudētia rarissima cū mutare in sinistram sapientiam ꝙ fuia deo proponimur uobis parabola hac, ut ut eius assumam segnamur. Declaratio. Iesu uarijs scripturarum locis ut ꝓpte Zacharias genitus ꝙ tabu sacra celebrat deos et alias celebrata ꝙ

certe nō restat nisi q̄ ꝓuideat sibi talit̄ de bonis tercie ville dñi
sui. s. de bonis tp̄alibꝰ. elemosinas largiendo. q̄ talis dispensa/
tio omnē defectū excuset corp̄is ⁊ anime. vnde Dan. 4. peccata
tua elemosinis redime. ieiuniū em̄ quod est distributō bonoꝝ
corp̄is. et or̄o que distribuit bona aīe. atq̄ elemosina que di=
stribuit bona mūdi sunt op̄a quibꝰ habet̄ vita eterna. ꝫ elemo/
sina sup̄excedit. tho. 12. bona ē or̄o cū ieiunio ⁊ elemosina ma
gis ꝛc. Tercio ponit̄ excogitati consilii executio: conuocatis
itaq̄ singulis debitoribꝰ dñi sui: debitores appellat qui debe=
bant dño anniūsarios redditus ꝑ bñficijs ⁊ possessionibꝰ noīe
ip̄ius retētis: dicebat p̄mo. q̄ntū debes dño meo. at ille dixit.
centū cados olei: Beda. cados grece anphora est. quā vulgari/
ter barile dicim⁹ ꝯtinēs tres vrnas: dixitq̄ illi: accipe cautōez
tuā. cautio est cijrographū siue cartula debiti manu debitoris
scripta. in qua ꝓfitet̄ se esse debitorē alicuius. et ip̄am cartulaz
nō retinet debitor. sed tradit eam dño. omnia vero iura dñi et
cartas habebat villic⁹ iste penes se. ⁊ iō potuit tradē eas debito
ribus: et sede cito et scribe: de manu tua sicut et priorē scriptu=
ram manu tua scripseras: q̄nquaginta: dimidiā ꝑtez annualiū
reddituū ei dimisit: deinde alij dixit. tu vero q̄ntuz debes. qui
ait. centū choros tritici: Cho. 30. modios ꝯtinet. ⁊ est onus ca
meli: ait illi. accipe literas tuas: q̄s prius tuis manibꝰ notasti.
et scribe octoginta: q̄ntā ꝑtem debiti relaxauit.

Tercia pars. H

Ectio ꝯmendatur villici prudencia ad nr̄am eruditio/
nē. cū dr̄. ⁊ laudauit dñs ꝛc. 1° ꝯmēdat villicū dicēs:
⁊ laudauit dñs villicū iniq̄tat̄ q̄r prudent̄. i. sagacit̄
fecisset. Nota q̄ nō laudauit eum de fraude facta. ꝫ de prudēcia
qua sibi ꝓuidit in posterum. econtrario ergo vt dic̄. Aug. ista
similitudo intelligēda est. si em̄ laudari potuit. qui in fraude fe/
cit prudenciā. multo amplius placēt deo. qui ꝑm eius imp̄ium
ista op̄a faciūt. vel alit̄, laudat̄ opus villici. nō in se ꝫ in suo sig/
ficato. q̄cquid em̄ hēmus est dñi dei nr̄i. vñ si de bonis dñi no/
bis collatis largiendo elemosinas ꝓuideam⁹ in posteꝝ. lauda/
mur ab ip̄o. vl̄ alit̄, nō ꝯmendauit dñs absolute prudēciā villici
sed in ꝯpatione ad prudenciā sc̄toꝝ. q̄r prudentior fuit ad frau/
dem q̄ꝫ iusti ad iusticiā. et h̄ est q̄d subdit: q̄r filij huius seculi. i.
amatores mūdi, prudēciores filijs lucis, filios lucis sc̄tos appellat
quoꝝ op̄a nō sūt ī tenebris. ꝫ in lumīe gr̄e. in generacōe sua st̄
. i. in secularibꝰ ad que vident̄ geniti prudentiores sūt Orig. filii
seculi hui⁹ nō sapiētiores ꝫ prudētiores dicunt̄ filiis luc̄ ⁊ hoc

nō absolute. sed in generatione sua. id ē in secularibꝰ. attēdamꝰ
quō seculares prudētiores sūt ad lucra tpalia. qualit̄ carnē pa-
scant. bn̄ induant̄. quō ingenio fauores p̄ncipū acquirāt. prudē
tiores sūt ad hec mūdana. q̄ꝫ multi iusti ad acquirenda celestia.
vn̄ apl'i dormiebāt qn̄ iudas circuibat hīcinde vt traderet xp̄m
sic dormiētibꝰ religiosꝰ. seculares lucra sectant̄. terra mari et mil
le pericul'. Itē videmus hoīes seculi armis industres ad defensio
nē suā. et expugnandū inimicos. magis q̄ꝫ multi iusti sint pru-
dentes temptationibꝰ resistere. et diabolū expugnare. Itē vide-
mus mulieres magis se ornare vt placeant mundo. q̄ꝫ multi vt
placeant deo. ꝓpter q̄ abbas macharius cū videret meretricē or
natā plāxit. qꝛ magis ipsa satagebat mūdo placere. q̄ꝫ ipse deo
J Secūdo adducit salubre documentū: et ego dico vob'. facite
vob' amicos: amicos nob' facimꝰ paupes. cū eis largim̄ elemo
sinas: de māmona iniquitatis: Aug. q̄ hebrei dicūt māmona.
latini diuicias vocant. Aduertendū q̄ nō precipit dn̄s fieri ele
mosinas de male acquisitis. eccle. 34. Dona que iniqui donant
nō approbat altissimus. neq̄ ꝓspicit in oblationibꝰ iniquoꝝ.
qꝛ qui offert sacrificiū de substātia paupis quasi qui victimat fi
liū in ꝯspectu patris, māmona vero iniquitatis vt dicit Aug.
diuicie sūt vn̄cunq̄ habeant̄. que si male acquisite sint faciendū
ē amicos eas restituendo. vn̄ pristina amicicia reparet̄. licet resti
tutio nullius sit meriti. si vero diuicie nō sunt de malo acquisite
rursus nihiloīus dicunt̄ māmona iniquitatis. et hoc ꝓpter mul
ta. p̄mo ꝑm Aug. qꝛ nō sunt vere diuicie. īmo paupt̄ate plene
et sp̄ casibꝰ obnoxie. si em̄ vere diuicie eēnt securitatē prestarent
secūdo eo q̄ iniqui sibi ꝯstituāt spē in eis Psal. et in multitudīe
diuiciaꝝ suaꝝ gloriant̄. tertio vt dicit Amb. qꝛ temptāt aīas
nr̄as cupiditate. vt velimꝰ seruire auaricie que ē idoloꝝ seruitꝰ
quarto ꝑm basi. qꝛ vt ī plurimuꝫ acq̄runt̄ iniq̄. vn̄ ꝓuerbialit̄
dicit̄ nō est cumulus sine puluere. Quinto ꝑm theo. qꝛ iniq̄ re
tinent̄. magna em̄ nequicia ē ea retinere. vn̄ dn̄t viuere paupe
res et ꝑmittere eos mori. sexto qꝛ iniq̄ expendunt̄ in luxuriis ⁊
ꝯmessationibꝰ atq̄ aliis sup̄fluis. septimo qꝛ ꝓpter diuicias plu
ra ꝯmittunt̄ iniq̄. octauo qꝛ aīos hn̄tiū faciūt īiquos vt sp̄ am
plius desiderent. nono dicunt̄ diuicie iniquitatis. id ē ineq̄lita
tis. qꝛ ineq̄lit̄ possident̄: vt cū defeceritis: ꝑ mortē. cum hō mo
ritur deficit ei vita. deficit mundus. deficiūt amici ⁊ consangui
nei. deficiunt opes. deficit possibilitas ad bene operandum.
Videat ergo quilibet. vt dum hic viuit donis elemosinarum.
acq̄rat sibi amicos ī alia vita. alias male eēt receptꝰ. Hic cadit

exemplū eius qui habuit tres amicos·quoꝝ vnū dilexit plus
q̄ mūdū·s·et diuicias·alterū q̄ntū se filios·s·vxorē ⁊ ꝯsangui
neos·alteruꝫ minus se.s.pauꝑes·quoꝝ ꝑmus hō eunti ad dei
iudiciū tribuit·vix vñ moriens tegat· alter comitat ei vsq̄ ad
foueaꝫ·ꝫ mīa in pauꝑes ante deū vadit cū moriēte·vñ Ambr.
sola mīa comes est defunctoꝝ·vñ subdit: recipient vos in eter
na tabernacula: pauꝑes vos recipiunt in celis·q̄ mīe opus il
lis impensuꝫ causa est·vt illic recipiam̄·igit vt dicit Greg·Si
eoruꝫ amicicis·acq̄rimus eterna tabernacula·pēsare debemus
q̄ pr̄onis potius mūera offerim⁹·q̄ egenis dona largiamur·
pēsem⁹ etiā vt dicit Criso·q̄ elemosina est ars arciuꝫ q̄ data
in terris·fabricat in celis nō luteas domos scꝫ celestes·nō transi
toria tabernacula ꝫ eterna·q̄lem quisq̄ edificauerit talē reꝑiet
exemplū regis indie q̄ reꝑit palatiū in celis fabricatū ex elemo
sinis substācie sue·q̄m beat⁹ Tho·apl's pauꝑibꝰ erogauat ꝛc·

Dnica nona post penth· Sermo lviii

Prima pars·

Vm appropinq̄ret ihus Iherosolimā ꝛc·Lu·19
nō est sine prudencia·si aliq̄s suis etiā damnis
castigat·sed ille prudentior est·quē dāna corri
gunt alioꝝ·longe vero omnibꝰ quisq̄ magis
sapit·si nullis damnis·ꝫ solo emendat iudicō
rōnis·volens igit eccl'ia nos corrigi vel alioꝝ exemplo·euāge
liū ꝓponit de destructione gētis iudayce ne similia faciam⁹·ꝓpt
que illi ꝑierunt·vñ in hodierna epistola·Cor·10·scripta sunt
hec ad correctionē nr̄aꝫ·in quos fines seculoꝝ deuenerūt Tria
igit tangunt in euāgelio hodierno·Primo ꝯpassio saluatoris
de ruitura ciuitate·Scdo declaratio erroris de fut'a calamitate
ibi·q̄ venient dies ꝛc·Tercio opatio feruooris de amouenda
cupiditate·ibi·et ingressus· ℟ Circa ꝑmū tria facit·pre
mittit em̄ fletū ꝯpassionis Vbi sciēdū q̄ ea que legunt in pn̄ti
euangelio facta sūt dn̄ica palmarū·veniēte em̄ xp̄o de bethania
ihrl'iam occurrit ei sedenti sup aselluꝫ multitudo magna de ciui
tate·cum ramis arborū cantanciū·benedictus rex israhel qui ve
nit in noīe dn̄i·igit: cū approqinq̄ret ihus iherosolimā: hec est
ciuitas regalis et sacerdotalis·in qua multitudo maxima ꝯue
nerat vndiq̄ ad festū pasce celebrandū·ad ip̄am vero ciuitateꝫ
appropinq̄bat xp̄us·vt in ea mortem suscipiens humanum ge
nus redimeret: videns ciuitatem: in qua passurus in breui·fa
mosissimam laudibus, potētissimam ciuibus, fluentem deliciis,
habundātē diuiciis, ⁊ edificiis pulcherrimā; quā videbat quidē

14. April. p. Freder.

Commendatio ciuitatis Hierosolymitanae.

xp̄s oculo corporis exterius gl̄iosā, ꝫ dīnitatis intuitu p̄uidebat mala, que ventura sup̄ eā erāt. fleuit sup̄ illā: qꝛ fons pietatis erat, lac̄mas nō ꝯtinuit. nec edificia planxit parietū, ꝫ subuersionē aīaꝝ. Cirill⁹ effuse lac̄me sunt signa tristicie. vbi ꝯsidera magnū ꝯpassionis interiorē affectū, qui etiam exterius p̄fluxit in lac̄mas. Cōsidera etiaꝫ q̄nto dolore cordis affligebat̄ q̄ cātantibꝰ ad ip̄ius gl̄iam, et exultantibꝰ turbis, ipse medius eoꝝ lacrimabat̄. B Nota q̄ q̄nquies legit̄ xp̄us fleuisse. Primo in natiuitate cū sil̄em omnibꝰ vocē emisit. vt dr̄ Sap. 7. de hoc Aug. li. 50. omel̄. lac̄mis, inquit, suffundit vultuꝫ sil̄emq̄ se mortalibꝰ vagitibꝰ p̄mit. iste lac̄me sunt p̄testatio mis̄ie humani generis. nati em̄ in originali iusticia nō planxissemus. at nūc ip̄a lapse carnis mis̄anda ꝯditio. cogit infantē plāgere. statū igit̄ nr̄e mis̄ie planxit agn⁹ īnocēs ī sua natiuitate. 2° planxit in suscitacōe lazari. Jo. 11. ⁊ lacrimat⁹ est ih̄us. iste lacrime sunt p̄testatio amaritudīs mortis; naꝫ, vt dicit Gre. si nō peccasset hō, absq̄ morte media translatus fuisset ad eternā btītitudinem. lac̄matus est ergo xp̄s in morte lazari. ꝯsiderans oportē tali modo finire vitā istaꝫ. Tercō planxit ruinā ciuitatis, ut habetur hic. quo fletu planxit vanitatē mūdane vite, quā nō cōsiderant hoīes, quid futuꝝ sit eis. Quarto planxit scelus et p̄ditionē iude p̄ditoris. Jo. 13. turbatus est ih̄us spiritu: et p̄testatus est, et dixit: Amē amē dico, qꝛ vnus ex vobis me tradet. ex illa turbatione, vt dicit Aug. lacrimatus est dn̄s delictū et p̄dicōeꝫ iude. q̄ lac̄me fuerunt magni doloris, ex eo q̄ aīa dei insignata ymagine vadit in p̄dicōeꝫ. Jher. 9. quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontē lacrimaꝝ, ꝛc. hoc lamentū est p̄ p̄dicōe oīm reproboꝝ, ꝫ p̄ casu p̄latoꝝ subdit̄: sup̄ mōtes assumaꝫ fletū ac lamentū, et sup̄ speciosa deserti planctū, q̄m incēsa sunt. montes sancti p̄lati, speciosa vero deserti sunt religiosi, de quoꝝ p̄ditione magis dolendū est. Quinto fleuit in passione. Hebre. 5. p̄ces et supplicacōes cum clamore valido, et lacrimis offerens ad deū. istas lacrimas fudit ad deū in passione, ex desiderio nr̄e salutis. p̄ qua exauditus est. vn̄ subdit̄ ibi; q̄ exauditus est p̄ sua reuerencia. ecce quociēs planxit xp̄us p̄ nobis. fleuit q̄dē in natiuitate hoīs ingressū ad hāc vitā, qꝛ cū culpa ⁊ miseria: fleuit super ciuitatem hominis progressuꝫ, quia cum vanitate: fleuit sup̄ lazarum hominis exitū, quia cū pena; fleuit sup̄ iudam damnationem reproborum, quia eterna: fleuit in passione pro electorū salute. non solum autēꝫ fleuit, sed etiam in vocem lamētationis prorupit dicens amaro animo voce lugubri:

quia si cognouisses; ea que sup te ventura cognosco. omia em̄
nuda et apta sūt oculis eius: ⁊ tu; fleres mecū ruinā tuaz, quę
modo gaudes ⁊ exultas in ꝓsperis. Scdo ponit̄ status pn̄tis ꝓ-
speritatis: et quidē in hac die tua: diē ip̄ius ciuitatis tp̄us ap
pellat mūdane ꝓsperitatis. qui dies bn̄ dicit̄ ēē ip̄ius. qꝛ ꝯcesso
tp̄is beneficio, nō vtebat̄ ad dei cultū, ꝫ ꝓ suis tm̄ voluptatibꝰ
exercēdis expēdebat: que ad pacē tibi: sūt .i. die isto pn̄tis ꝓ
speritatis habes, que sunt tibi ad pacē, nō quidē ad veram pa-
cem, ꝫ ad pacē tibi, vt vaces liberiꝰ tuis voluptatibꝰ. ē em̄ pax
mūdana quaz diligunt impij, vt sine timore peccent. de qnibꝰ
dicit̄ in politicis. li. 7. ꝙ rubiginē ꝯtrahunt sicut ferrum pacez
ducētes. Tercio ponit̄ in ꝯsideratis futuroꝝ: nūc aūt: pn̄ti tp̄e
ꝓsperitatis et pacis: abscondita sunt ab oculis tuis: que ven-
tura sunt tibi mala. presens nanqꝫ ꝓsperitas facit ne consideret̄
et p̄caueat̄ futura aduersitas. ꝓpter qd̄ dicit̄ Prou̅. 27. ne glo
rieris in crastinū; ignoras quid supuētura pariat dies Itē eccl.
9. nescit homo finē suum, ꝫ sicut pisces capiunt̄ hamo, et sicut
aues ꝯprepēdunt̄ laqueo; sic capiunt̄ hoīes tp̄e malo, cū eis ex
templo supuenerit. ¶ Nota ꝙ ciuitas ista ihrl̄m ad quā
dn̄s venit, signat iudaycū ꝓpl̄m, signat mūdū istū, sig̃t vniuſ-
cuiusqꝫ aīam. ad p̄mā ciuitatē venit xp̄us ꝑ carnis assumpcōez,
quō liz in totū mūdū venerit, solis tn̄ iudeis appropinq̄uit, qꝛ
ex eis carnē assumpsit. Hebre. 2. nusqꝫ em̄ angelos apprehēdit,
sed semē abrahe. Itē huiꝰ ꝓpl̄i cōsiderauit ⁊ vidit statū vanū in
peccatis sua pn̄tia corpali. Gen̄. 18. descendā, ⁊ videbo vtrū cla
morem, qui venit ad me, op̄e ꝯpleuerint. fleuit etiā xp̄s iuday
ce gentis captiuitatē, eo maxime futuram occasione sue mortis.
Tren. 2. defecerūt p̄ lacrimis oculi mei, ꝯturbata sūt oīa viscera
mea, ꝛc. sup iudayco ꝓpl̄o sumpsit lamentū. Itē planxit, qꝛ non
considerauerunt iudei, qd̄ illis erat venturū. Tren. 4. nō credi-
derunt reges terre, et vniūsi habitatores orbis, qm̄ ingrederet̄
hostis et inimicꝰ ꝑ portas ihrl̄m. euenit em̄ illis qd̄ timebant
Joh. 11. Si dimittimꝰ eū sic oēs credent in eū, ꝛc. Ad scdaz ciui
tatem, scz ad mūdū rursus appropinq̄uit xp̄us carnē assumēdo,
et ꝯuersando cū homībꝰ. Baruch. 3. post hec in terris visus est,
et cū hominibꝰ ꝯuersatus est. Item vidit mūdi vanitatē, que de
cipit eius lasciuiā, que inficit eius curiositatē, ⁊ iactanciā deicit.
1. Jo. 2. om̄e qd̄ est in mūdo, aut est ꝯcupiscentia carnis, aut cō
cupiscentia oculoꝝ, aut supbia vite. Item fleuit mūdanos homi
nes, qui si casū mūdi cognoscerēt, ip̄i cū dn̄o flerēt, qꝛ pulchri
tudo om̄is redigit̄ in vermes ⁊ putredinē, diuicie in paupt̄atē,

sanitas in infirmitatē, vita in mortē, potencia in ꝟuitutē, honor in ignominiā. et cū nihil videamus stabile in mūdo ipsa ꝑticularis creature ruina designat nobis aliqñ totū mundū deficere. sed ista abscondita sunt ab oculis insipientiū, qꝛ pace mūdi die suo tꝑali fruunt. de quibꝫ Job. 21. ducūt in bonis dies suos, ⁊ in puncto ad īferna descendūt. Ad terciā ciuitatē, sciꝫ ad aīam, venit xp̄us, qñ ꝑ grām visitat cor homīs. Itē videt peccatricis animę nephando opa, ipse qui solus nouit corda filiorum hominū. Eze. 16. transiens ꝑte vidi te ꝯculcari in sanguine tuo, ⁊ vidi te, et ecce tꝑus tuū amātiū. Item flet xp̄s aīam peccatricē Mich. 1. sup hoc plangā ⁊ vlulabo, qꝛ desꝑata est plaga eius. si vero ꝯsideraret aīa statū sue culpe, et quē statum penaꝝ in futuro expectet, ipsa cū xp̄o plangeret semetipam. ꝫ pcti delectatio tollit ꝯsideracōēꝫ mortis repētinę, tollit timorē districti iudicii, tollit etiā anxietatē penaꝝ inferni. ꝓpter qđ Tren. 1. sordes eius in pedibꝫ eius, qꝛ nō est recordata finis sui. vñ nos hortatur Ysa. 46. memētote istud, et ꝯfundamī. redite ꝑuaricatores in cor

Scđa pars. D

Ecundo, cum dicit, Quia veniēt, tāgit terribilis declaratio future calamitatis, et duo facit. ꝑmo nanqꝫ prędicit sex illius ciuitatis miserias. quaꝝ ꝑma est obsidio ipius, qꝛ veniēt dies in te. pꝰ 40. ānos ab ascēsione dñi venerūt isti dies subuersiois eiꝰ. et attēde, qꝛ tꝑs ꝓsperitatis sig̃ficauerat supra noīe diei singulariter, plurali vero numero sig̃ficat dies aduersitatis: qꝛ modica fuit ꝓsperitas in cōꝑatione aduersitatis. Prou. 10. anni impioꝝ breuiabunt. breuiabunt quidē in culpa, vt dilatent in pena. p̄s. viri sanguinuꝫ et dolosi nō dimidiabūt dies suos. isti sunt dies sup hanc ciuitatem p̄nūtiati. eze. 22. ciuitas effundēs sanguinē in medio sui, vt veniat tꝑus eius, quę polluta es in sanguine, qui a te fusus est appropinq̄re fecisti dies tuos: et circūdabūt te inimici tui: Thytus. s. et vespasianꝰ, romani viꝫ principes cū exercitu suo, de quibꝫ p̄dixit balaā Nūero. 24. veniēt in triremibꝫ de ytalia, et supabunt assirios, vastabuntqꝫ hebreos, ꝛc. quō vero circūdederiat eā addit: vallo. est at vallum cathenatura facta de lignis, quod nos dicimꝰ palangatū, eo ꝙ de palis fiat. Romani igit obsidentes ihrl̄m, tres aggeres circa eā fecerūt vallis munitos, vt nemo egredi aut ingredi posset. Eccl. 9. venit ꝯtra eam rex magnus, et uallauit eaꝫ, extruxitqꝫ municōes ꝑ girum. et ꝑfecta est obsidio. vallo at circūdata fuit hec ciuitas in vindictam, quia xp̄i caput iudei circūdederunt corona spinea. Secunda

aduersitas ciuitatis fuit, quia inimici eius sua etiam pñcia eaꝫ circũdederunt. vñ subdit; et circũdabunt te: sua pñcia corpali. nouẽ em̃ annis eã obsederunt nullo ferente auxilium. et hoc in vindictaꝫ, qñ iudei circũdederunt xp̃m in morto cũ gladijs et fustibus. Eccl. 5. circumdederunt me vndiqꝫ, et nõ erat qui adiuuaret: respiciẽs eram adiutorium hominũ, et non erat. Tercia aũt aduersitas fuit angustiatio ip̃ius ciuitatis: et coangustiabunt te vndiqꝫ. coangustati valde fuerunt iudei, quia nulla erat euasionis via. exire em̃ volentes ciuitatem, incidebãt in gladium; manẽtes vero in ea, fame ꝑibant. et hec p̃dixit eis Moyses Deu. 28. in omni terra tua obsideberis intra portas tuas: ⁊ comedes fructũ vteri tui, ⁊ carnes filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ tuaꝝ q̃s dederit tibi dñs. in angustia ⁊ vastitate, q̃ opprimet te hostis tuus. Ad lr̃am em̃, vt dicit Josephus, tãta fuit angustia ip̃ius ciuitatis, vt carnes filioꝝ mãducarent. et hoc in vindictam, qñ sitienti xp̃o dederunt acetũ in cruce. tres dicte aduersitates p̃cesserũt captiõeꝫ ciuitatis, sequũt̃ tres alie destructiões ip̃ius. Quarta aduersitas post captionẽ ciuitatis, fuit ipsius euersio: et ad terram ꝓsternent te: cuncta nanqꝫ edificia, turres et muros ciuitatis deiecerunt ad terraꝫ. Tren. 2. p̃cipitauit dñs, nec pepcit, omnia speciosa Jacob: destruxit in furore suo municões v̄gines iuda, deiecit in terram: et hec in vindictã, qꝛ corpus xp̃i mortuũ oportuit sepeliri in terrã. Quinta aduersitas fuit ipsoꝝ iudeorum occisio: et filios tuos .i. iudeos: qui in te sunt: geniti supple, ꝓsternent ad terram, occidendo sine misericordia. Tren. 2. iacuerũt in terra foris puer. ⁊ senex: v̄gines mee ⁊ iuuenes mei ceciderunt in gladio, interfecti in die furoris tui ꝑcussisti, nec misereberis. vndecies em̃ centena millia fame ꝑierunt, nonaginta septem millia venditi sũt, triginta vꝫ ex eis vno denario, ⁊ vndecies centena millia gladio et fame ceciderunt in vindictaꝫ: qꝛ xp̃i filios apl̃os ꝑsecuti sunt. Sexta aduersitas, fuit oĩmoda ipsius desolatio: ⁊ nõ relinq̃nt in te lapidem sup̃ lapidẽ. Mich. 3 Syon quasi ager arabit̃, et ihrl̃m quasi aceruus lapidũ erit. et mõs templi in excelsa siluaꝝ. cũ em̃ Tytus euertisset ciuitatem, iudei qui fugerant, post recessũ eius ceperunt edificare, tunc romani illuc miserunt Elyum Adrianũ qui sic ciuitatẽ euertit, vt nec remanẽt lapis sup̃ lapidẽ, ⁊ tunc in ꝑpetuũ dispersi sũt, quia noluerunt sub alis xp̃i ꝯgregari in fideꝫ eccl̃ie, ꝓpter quã culpam adhuc in totũ orbem dispersi sunt. E Scdo ponit̃ generalis causa istius aduersitatis: eo ꝙ nõ cognoueris: ideo non cognouit, quia cognoscere noluit, malicia et inuidia

excecātibꝫ: tpus visitationis tue: tpus visitationis fuit tpus gracie, quo xp̄us per suā corpalem p̄ntiā visitauit iudeos. qd̄ tpus si cognouissent, xp̄o credidissent, nec sup̄dictas sustinuissent calamitates. et ideo ꝯquerit̄ dn̄s eorū cecitatē Hier. 8. miluus in celo cognouit tpus suuꝫ, et turtur et hyrundo et cyconia custodierunt tpus aduentus sui: ꝓpl'us aūt meus non cognouit iudicium dn̄i. sic igitur xp̄us visitauit iudeos, q ip̄ius visitatio fuit eis destructionis occasio. et h̄ ipse p̄dixit eis lōge ante Exo. 33. ꝓpl'us dure ceruicis es; semel ascendam in medio tui, et delebo te. Querit̄, quare xp̄iani iudeos nō ꝑsequantur? Et dicendū, q huius plures sunt cause. Prima, ꝓpter reuerentiā xp̄i et apl'orū, qui ex illo populo fuerunt ꝑm carnē. Scd̄o, ꝓpt̄ honorē p̄riarcharuꝫ et ꝓphetaarū, ex quibꝫ ꝓpl's ille ꝓcessit. 3° ꝓpter gr̄am antique amicicie, qm̄ si nūc reprobati sunt, ex antiquo tn̄ fuerunt familiares et ꝓpl'us dei. Quarto, ꝓpter reuerentiā legis eorꝫ, q̄ à d̄o data fuerat, sustinem9 iudeos obꝑnatores eius. Quinto, qꝛ xp̄iani descenderunt ex illis ꝑm fideꝫ. vn̄ eccl'ia dicit̄ synagoge filia. sustinēdi at̄ sunt ꝓgenitores nr̄i, licet mali ne similes videamur filiis vipere. qui ꝓpriam ꝑimunt matrem. Sexto, qꝛ iudei sibiipsis sunt signū sue reprobacōis. legem eniꝫ suā nūq̄ ita bn̄ ꝑuauerūt, sicut tpe isto post xp̄m: et tn̄ in om̄eꝫ terram dispsi sunt. vn̄ dat̄ intelligi, q ritū eorū deus nō acceptat, alias liberaret eos sicut ꝓmiꝑat, q de cūctis locis reduceret captiuitatē eorꝫ, dūmō legē tenerēt. Septimo, qꝛ ipsi sunt nob̄ continuū correctionis exemplū: flagellant̄ em̄ multis angustiis ꝓpter suā incredulitatē, ne nos in incredulitatē incidam9. Octauo, qꝛ ipsi sūt nr̄e fidei ꝯfirmatio: habent em̄ penes se libros autenticos, ex quibꝫ testimoniū ꝓferimus de xp̄o. Nono, qꝛ passio xp̄i et multa misteria salutis nr̄e deus ꝑ iudeos tanq̄ ꝑ malos ministros optus est. Ne ergo obliuiscam̄ quis fuerit iudaicus populus, eos dimittim9. vnde p̄s. deus ostendit mihi sup inimicos meos ne occidas eos, neqn̄ noliuiscant̄ populi mei. Decimo, seruant̄ iudei, qꝛ in fine mundi credituri sunt, et tunc oīs israhel saluus erit, vt dicit apl'us. p̄s, ꝯuertent̄ ad vesperam, interim vero famē patient̄ vt canes. ¶ Nota, q tunc peccatricis aīe dies veniūt, in q̄bꝫ punit̄, qn̄ p9 vite p̄ntis diē, aduenit dies mortis, cui succedunt penaꝝ dies eterni. Job. 30. in memetipso marcescit aīa mea, et possidēt me dies afflictionis. Agonizāte aūt aīa peccatrice in exitu sui a carne, sup̄dictas sex patitur aduersitates. Primo quidē īimici eius demones circūdant eaꝫ triplici vallo pct̄orū, cogitationis, locucōis, ꝛ operis,

sic vt anima vndiq; videat ꝓfunditatē suoꝝ scelerū. Jone 2. circūdederunt me aque vsq; ad aīam meā, abyssus vallauit me Scdo, etiaꝫ demones circūdant aīaꝫ sua pñcia terribili. Sap. 17. ꝑsone tristes illis appentes pauorē pręstabunt. Tercio, coangustatur anima vndiq;, et in arca ꝯcluditur. Concluditur nanq; inter vitam et mortē, concludit inter culpaꝫ et penā. Est em̄ int̄ finem culpę et iniciū penę. ꝯstringit eā pena sequēs mortem, cōstringit eam vitę t̄minus, ita vt nesciat quid faciat, sed desꝑet. Sap. 5. p̄ angustia spūs gemētes. 2. Re. 1. Interfice me, qm̄ tenent me angustie. 4. homo ad terram ꝓsternit̄, corpus quideꝫ ad terram deicit̄. Eccl. 3. de terra sunt oēa facta, et in terrā ꝑiter reducent̄. aīa vero ꝓsternit̄ ad infernuꝫ, qui est in medio terre. p̄s. introibunt in inferiora, ꝛc. Quinto, filii animę. i. omnis actus et opa eius ad terram deiciunt̄, qꝛ nulla ex tunc adest bene operandi facultas. Eccl. 11. nec opus, nec rō est apud inferos, quo tu ꝓperas. omnis etiā aīe ꝯsideratio sic est ad terram prostrata, vt nihil occurrat anime nisi pena infernalis. Sexto, nō relinquit̄ lapis sup̄ lapidē, qꝛ nihil v̄tutis in anima damnata relinquit̄, ex quibꝰ est spūale edificiū. Tren. 4. qm̄ obscuratuꝫ est aurum, mutatus est color optimꝰ: dispersi sūt lapides sanctuarij in capite omnium platearum, ꝛc.

Tercia pars. G

Ercio, cum dicitur; Et ingressus in, tangit̄ feruor correctionis xp̄i ꝑ amouenda cupiditate. Et hoc idem legitur Mat. 21. et mar. 11. vbi duo facit, qꝛ corrector debet emēdare ⁊ instruere. p̄mo ergo oñdit, quomō emēdauerit: Et ingressus in templū. Non hēbat xp̄us irl̄imis vl̄lū domiciliū, et iō ad templū tanq̄ p̄ris pallaciū est ingressꝰ Tu igit̄, vt dicit Cris. sis xp̄i imitator, vt cū ad aliquē locū iueris, p̄mū ad eccl̄iam curras. Cepit eijcere vendētes in illo ⁊ emētes. in Mat. ⁊ Mar. addit̄, q̄ mēsas numulariorꝫ ⁊ cathedras vendentiū columbas euertit. Consulentes em̄ sacerdotes sue cupiditati, ordinauer̄t in atrio templi venditores aīaliū, vt a longinquo veniētes, qui secum hostias deferre nō poterant, hērent eas in promptu. ne vero aliquis excusaret̄ defectu pecunie, erāt ibi numularii, qui sub caucōe spe alicuis doni comodabant pecuniam. vendebant̄ etiā ibi columbę ꝑ sacrificio pauꝑm: hoc vero graue erat peccatū, tū rōne auaricie sacerdotū, tum rōne negotiacōis que fiebat in templo, tū etiam rōne vsurę ibi ꝯmissę, rōne doni recepti ꝑ pecunia ꝯmodata. Eze. 18. vsuram et om̄eꝫ sup̄habūdanciā non accipietis. Quia vero, vt dicit Greg. ruina ꝓpl̄i maxima erat ex culpa sacerdotum, et ex his que fiebant in

templo, ideo xp̄s p̄mo ingressus est in templū, vt corrigeret cul
pam, ex qua om̄e malum deriuabat̄ in plebem. Et hoc, vt dicit
Hiero. inter omīa xp̄i miracula maximū fuit, vt vnus solus hō
pauper et ɔtemptibilis tantam turbā eiiceret lucri auidā, et pe
cuniaꝫ numulariorū spargeret, quę magnus exercitus nō fecis
set. Igneū nanq; aliquid et sydereuꝫ radiabat ex oculis eius,
atq; dīnitatis maiestas radiabat in facie, ita ut nullus posset re-
sistere. Dicens illis scriptū est: Isa. 56. quia dom⁹ mea: mihi
dedicata, a me electa: domus or̄onis vocabit̄: nō quidē domus
negociacōis, nō vanę locutionis, non spectaculorū. Et ideo, vt
dicit Aug. in regula, in oratorio nemo aliquid agat, nisi ad qd̄
factum est. vnde et nomē accepit. vos aūt fecistis illam spelun
cam latronū. Spelunca, est locus in quo latent latrones, vt de-
predentur transeuntes. ad huius similitudineꝫ latenter fiebant
in templo latrocinia, qꝛ sub religionis pallio auariciā sectab an
tur. Ihere. 7. Nūquid nō spelūca latronū facta est domus ista.
Secundo, ponit̄ instructio veritatis: Et erat docens. Aug. 5. li.
ɔfes. nec quisq̄ doctor est veri p̄ter te dn̄e, vbicūq; etiaꝫ, et vnde
cūq; clamauerit. docebat aūt eos, vt euaderent miserias, quę flē
do predixerat. Cottidie. assiduitas; qꝛ em̄ p̄xim⁹ erat passioni
instabat docēdo. vnde illis quinq; diebꝰ multa locutus est prin
cipibꝰ et plebi, et ɔtempserunt credere, vt dr̄ Jo. 12. in templo
vbi om̄es iudei ɔueniunt. Ecce optima ɔmutatio, qꝛ de domo
negociacōis facta ē scola v̄itat̄, et tēplū or̄onis, loc⁹ deuocōis.

Introductio. In festo assumptionis beate virginis marie Sermonis lix.

Intrauit Jhesus in quoddā castellum. ⁊ mulier
quedā Martha noīe excepit illū in domū suā
ꝛc. Luc. 10. ꝛc. Hier. in sermone. si deum in san
ctis suis laudare iubemur multomagis in hac
celebritate gloriosa virginem mr̄em dei opor-
tet ymnis ⁊ canticis extollere. et dignis deo iubilare preconijs
ac misticis honorare muneribꝰ. Sed ad hec quo pactu ydoneus
censear. cum nec sanctitas. nec facundia suppetat. ut digne gl̄io
sam virginē laudare queam. qūo em̄ a laude ipsius nō deficerē
mea lingua cum deficiat lingua patriarcharū parit̄ et ꝓphetaꝝ
deficiāt apostoli et euangeliste. deficiāt et ipsi angeli. Et solus
ipse xp̄us ɔmendat eam in canticis canticoꝝ. Quā pulchra in
quiēs facta es ꝛc. Quid faciam ego peccator minus. vt laudes
virginis assumam. intercessionem certe ipsius vna vobiscum

implorabimus dicentes. Aue maria &c. Prima pars. A

Ntrauit Jhs in quoddā castellū &c. ꝑmo dic̄ Hier. ceteris ꝓphetis. in Maria vero tota se infudit plenitudo gr̄arum. Gratiaꝝ aūt quedā ꝑtinent ad actiuam vitam, quedā ad ꝺtemplatiuā. q̄dam ad meritū vite que dā ad ꝑmiū. ideo hodierno die euangeliū legit̄ de gratijs actiue vite. que appuerunt in Martha. et gratijs ꝺtemplatiue que refulserunt in maria. q̄ Martha fuit merito actiue vite. et Maria fuit ꝑmio ꝺtemplacōis. In hoc igit euangelio. tria tangunt. ꝑmū q̄ deuote xp̄us fuit susceptus hospitio. ꝺm est quia Martha eum interpellauit de sororis otio. ibi. queste tit. Tertiū est quo xp̄us ꝓ defensione marie quiet̄ eius ꝑtulerit marthe exercitio. ibi. Et r̄ndens. Circa ꝑmū tria facit. ꝑmittit enim susceptio saluatoris. Intrauit Jhs in quoddā castellū: Drige. Nomē castelli hic tacet Lucas. ꝙ Johannes exꝑmit vocās ipm bethaniā. que interꝑtat domus obedientie. B Nota q̄ hoc castellum significat virginitatē beate v̄ginis. eius hūilitatē eius obedientiā. et ipsius excellentiā Castellū namq; nomē habet a castitate. et dr̄ quasi castū lilium. tale castellū est beata virgo. ipsa em̄ est castitatis lilium cui dr̄ Can. 7. venter tuus sicut acervus tritici vallatus liliis. Sola em̄ castitas virginalis lilio cōparatur. q̄ lilium nō ꝓducit fructū. castitas vero cōiugalis et vidualis aliis floribꝰ ꝓducentibꝰ fructum ꝙpantur. Item castellum dimmutiue dr̄ quasi puum castrū. et sig̃t beate v̄ginis hūilitatem. que de se pua sentiebat. iuxta illud. cū essem puula placui altissimo Item castellū istud dicit fuisse de bethania. que dicit domus obedientie. et vere beata virgo fuit domus obedientie. obtulit em̄ se obedientē dūine incarnacōi dicēs. Ecce ancilla dn̄i. fiat mihi ꝺm verbū tuū Item dr̄ castellū q̄si alta casa. vere quidē beata v̄go alta dom⁹ fuit alta situ. q̄ status eius est sup omnē statū creature. sicut archa Noe quā aq̄ eleuauerunt in sublime. alta etiā edifitio v̄tutum. alta vlterius dignitate fabricacōis. q̄ ipse fundauit eā altissimus. qui eaꝫ inhabitat. Psalm. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat. et iterum. sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹. inde rursus ad nos venit. Luc. 1. visitauit nos oriens ex alto. Tale igit castellum castitate decoratū. hūilitate munitū. ditatū obediēcia et excellencia eleuatū. intrauit Jhus saluator nr̄ q̄n carnē assumpsit ex v̄gine. Et bene castellū intrauit. q̄ expugnaturus venit humani generis inimicū. et ꝓbiturus amicus recursum. Juxta illud quod legit. 1. Re. 4. cognouerūt philistei. 1. demones q̄ ar-

quidam hoc loco dicunt castellum esse domum, vel locum, in quo munitiones bellicæ seruantur, vt pulueres, globi, tormenta bellica &c. vel = vterus B. Mariæ, vt fecit &c. for venter Mariæ &c. Spiritualiter quidem & pie quidem sic intellig. & exponi ꝑt. sed ingenua Litera sonat. hoc loco castellum, oppidulum vel parua ciuitas, vt ibi, ibat in castellum &c. Intrauit. verbum hoc sic habet. Venerat magni quid fenisse chm. Stratus, vt stratrix in domo cuiusdā pauperis, vbi hospitatus est

cha dñi ⁊ xp̃us venit in castra. et timuerũt dicẽtes. venit deus in castra. ve nobis. et ingemuert. quot mimici expugnati sunt ꝓpter istud castrũ. quotiens vero et quot amici p̃sidium habuerunt. ante tpus deficet quã enarrari possint. ¶ Sequit quis xp̃m susceperit: Et mulier quedaꝫ Martha nomine exepit illum in domũ suã: Aug. quia dñs in ꝓpria venit. ⁊ sui eũ non receperũt. tanꝫ hospes susceptus est in domo Marthe. sicut solent suscepi peregrini. sed tñ suscepit famula dominũ. egra saluatorem. creatura creatorẽꝫ. Beata fuit hec mulier que in domum suam exẽpe meruit saluatorem. beati nihillommus sunt qui xp̃i ministros suscipiunt. quia eos suscipiendo xp̃m ipsũ recipiunt. Mat. 10. qui vos recipit me recipit. ⁊ Mat. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Nota qꝫ beata virgo Maria recte p Martham intelligit. que xp̃m suscepit hospicõ martha eñ hebraice dr̃ ꝓuocãs. syriace dominans. latine vero nomẽ habet a marte quasi martẽ tenẽs. Ipsa quidẽ virgo prouocauit dñm p̃cibus importunis ⁊ desideriis oꝝnũ ardentiũ. vt dei filius carnem assumeret p liberacõe generis humani nec vlle preces p̃riarcharũ. aut ꝓphetaꝫ oꝝnes. vel desideria sanctoꝝm p̃m. tante fuerunt efficacie apud dñm sicut p̃ces beate virginis. 1. Re. 1. Ego sũ mulier illa que steti coꝝã te hic oãs dñm p puero isto. oraui et dedit mihi dñs petitionẽ meã. quã postulaui eum. Item beata virgo est Martha ⁊ dominans. ꝗa maledictio mulieꝝ qua subiciebant potestati ⁊ dñationi. virorum. uersa est in benedictionẽ eius. qꝫ ipsa dominat omnium z. Esdre. 3. Oportet vos scire qꝫ mulieres viris dñant. Item beata virgo est Martha ꝗsi martez tenens inimicũ. s. hũani generis uulcatum Gen. 3. ipsa conteret caput tuuz. et Judicũ. 4. in manu mulieris tradetur sisara. Item ista mulr dicit quedam singularitate. s. nulla ei similis est. vnde Beda nec ꝑmaz simile visa est. nec habere seq̃tem sola sine exemplo placuit virgo xp̃o. Judith. 11. Non est mulier talis super terram. in aspectu. in pulchritudine. et in sensu verboꝝ. Item hec talis mulier xp̃z suscepit in domo uteri sui. et in domo mentis sue. Eccl. 24. Qui creauit me. requieuit in tabernaculo meo Suscepit eũ in domo uteri ỽginalis. in domo pudicicie et honestatis. in domo mundicie et sanctitatis. fuit igit beata virgo vt dicit Cris. animatũ dei templũ. xp̃m coꝝpe et mente suscipiens. de qua susceptione dicit Petrus Ra. pauet cẽlũ. tremunt angeli. creatura nõ sustinet. natura nõ suffrigit. et vna puella sic deũ i sum pectoris talamo recipit. oblectat hospitio. vt pacẽ aferat terris. celis gloriã.

salutem ꝑditis · vitam mortuis · terrenis et celestibꝫ ꝑentelam.
ip̄ius dei cū carne ꝯmertium. D Secundo ponit̄ quale
obseq̄um fuerit xp̄o prestatuꝫ in domo recepto · Et p̄mo tangit̄
Marie obsequiū: Et huic: s. Marthe: erat soror noīe Maria.
que etiā sedens secus pedes dn̄i · i · ad pedes domī · vbi ꝑm Cris.
attenditur diligencia · assiduitas · ⁊ solercia erga exaudicōem.
et multa reuerencia quā hēbat ad dn̄m: audiebat v̄bum illius
Deu · 34 · qui appropinq̄nt pedibꝫ eiꝰ accipiāt de doctrina illiꝰ
vbi vt dicit Cirillus · dat̄ nobis documentū · vt in domibꝫ eoꝝ
qui nos suscipiunt. nō iaceamus pigri · sed eos repleamꝰ dīnis
doctrinis. Illi vero qui nos recipiunt exeant domū · obuiantes
nobis hijlariter · ꝓpter duas causas · p̄mo qꝛ edificabant̄ in do-
ctrina · Secundo qꝛ mercedem caritatis recipient. Nota quia
in v̄bis istis vite ꝯtemplatiue opatio declarat̄ · Primo quidem
noīe Marie · Maria em̄ stella maris interp̄tat̄ · vita nanq̄ acti-
ua in mare p̄ntis seculi nauigat actibꝫ · fluctat occupationibꝫ · la-
borat in adu̇sitatibꝫ · ꝑiclitatur temptacōibꝫ · sed semꝑ recurren-
dum est ad ꝯtemplatiuaꝫ vitā · que velut sydus celeste dirigit
actiones nr̄as · vt ad portū deducātur salutis. Rursus Maria
dura interpretatur · vita vero ꝯtemplatiua actiue dominat̄ · sicut
supior inferioribꝫ · adhuc Maria amaꝝ mare interpretat̄ · qꝛ gu-
stantibꝫ ꝑ ꝯtemplacōem quā suauis est dn̄s. omne quod est in
mare p̄ntis seculi videtur amaꝝ Item Maria fuit soror marthe
sic ꝯtemplatiua et actiua vita ex eodem ꝯspectu ꝓducunt̄ · ⁊ ad
eādem tendūt sortē eterne glorie et celestis hereditat̄ · vn̄ Ra-
chel ꝯtemplatiua soror fuit Lye actiue · Itez Maria sedebat · ꝛb.
contēplatio est inquiete et silentio mētis · p̄s. Quis dabit mhi
pennas sicut colūbe · et volabo et requiescā · Sedebat aūt ad pe-
des dn̄i · qꝛ actiua laborabat circa dn̄i discipulos · ꝯtemplatiua
vero iā tenet deitat̄ vestigia in p̄nti · quousq̄ in futurā amplex-
etur xp̄m Item ꝯtemplatiua audit verba xp̄i · Hugo de sancto
victore · ꝯtemplatiua vita orādo interrogat. legendo audit · me-
ditādo veritatē ꝯprehendit. E Nota qꝛ beata v̄go rōne
vite ꝯtēplatiue quā excellētissime habuit. merito Maria appel-
latur · secus pedes xp̄i sedens et audiēs verba eius · Maria qui-
dem dr̄ · i · stella maris · vn̄ Ber · ipsa est p̄clara eximia et stella
sup hoc mare magnū necessario subleuata. micans meritis · illu-
strans exemplis. ne auertas ergo oculos a fulgore huius syde-
ris. vt nō obruaris ꝓcellis · Beata etiā v̄go dr̄ domina · qꝛ con-
templatio dīnitat̄ oīa transgredit̄ · p̄s. astitit regina a dextris
tuis · in vestitu deaurato · Dicit̄ amaꝝ mare ꝯtemplando amari-

tudinē passionis filii. Tren. 3. repleuit me amaritudinibꝰ. inebriauit me absinthio. Rursus ipsa fuit amaꝝ mare ꝺtēplatiōe deitatis sicut eā desiderabat esse cū filio. vt omnia pūtis seculi illi amara essent ꝑut dr̄ in legenda. ps. Renuit ꝺsolari anima mea. memor fui dei et delectatus sū. Jtē bta virgo in ꝺtēplatiōe sedebat ad pedes xpi. sedebat quidē mquiete fruitionis. sed ad pedes eius p hūilitatem. que hūilitas maxia est in ꝺtēplatione cum eā creatura eum ꝺtemplat in ꝺpatione tāte celsitudinis: videt qꝫ ad pedes est xpi. vt beata virgo in ꝺtemplatione diuina verba audiuit. Luc. 7. Maria conꝑuabat omnia verba hec. conferens in corde suo. Postqꝫ visum est de quiete vite contemplatiue nunc legit labor actiue vite: Martha aī satagebat id est satis agebat. qꝫ festinabat. qꝫ ꝑturbabat. Satis vero agit qui facit quantū potest. et ideo satagebat Martha. quia toto suo posse opabatur. vñ laborabat et fatigabat: circa frequens ministeriū. i. circa misterium quod est multū crebrū. i assiduū. Eccl. 24. in habitatione sancta coram ipso ministraui. Ecce igitur distinctio actus istarū duarum sororū. Aug. de verbis domini. laborabit illa. vacabat ista. illa errogabat. hec implebat. erat eā maria intēta dulcedini vbi dei. intenta erat martha quō pascere dñm intēta erat maria quō pasceret a dño. a martha ꝺuiniū pabat. in cuius ꝺuinio iā Maria iocūdabat. ℣ Nota qꝫ actiua vita noīe Marthe intelligit. dr̄ eā martha q̄si martē tenēs Mars aī deꝰ est belli. et impugnatōis. vita vero actiua tenet ꝺtinuum bellum. vexatur a carne. occupatur secularibus negotijs. quō regat sibi ꝺmissos. vnde ꝓuideat eis necessaria: quo magisterio discordes reducat ad concordiam. et mille bellorum impugnationibꝰ fatigatur. 2. Cor. 7. nullā requiez habuit caro nr̄a. sed omnez pugnatōem passi. foris pugne intus timores ār̄. Jtem Martha dr̄ ꝓuocans siue irritans. qꝫ actiua vita ꝓuocat mentem ad turbationem ex suis multis occupationibꝰ a aliorꝫ adūsitatibꝰ. 2. Cor. 11. q̄s infirmat et ego nō infirmor q̄s scandalisat et ego nō vror Jtē Martha dr̄ dñans. qꝫ vita actiua ita premit curis et anxietatibus. q tñ non succumbit. sed dominatur. 2. Corinth. 4. In omnibus tribulationem patimur. sed non angustiamur. apodiamur sed non destituimur persecutionem patimur. sed non relinquimur. deijcimur. sed nō perimus. sic igitur pugnauit q vicit Nota quia beata virgo fuit Martha sēm actiuam vitam. laborauit enim circa frequens christi ministerium. Primo nanqꝫ ipsum suscepit in domum vteri virginalis. nouez mensibus eum gestauit in vtero

in impregnacõe. pepit. pãnis inuoluit ⁊ reclinauit in presepio.
lacte purissimo cibauit. ⁊ fouit honestissimo gremio. timore He
rodis cũ eo. fugit in egyptũ. eũ ꝑditũ tribꝰ diebus requisiuit.
et tandez in medio doctorũ repit sedentẽ in tẽplo. triginta tribꝰ
annis eum secuta est. quocũq; ierat mĩstrans ei. morienti in cru
ce astitit: et corpus ip̃ius cum multis lacrimis sepeliuit. omnia
nanq; misericordie opa que ad vitam actiuaz ꝑtinent. ipsa circa
xp̃m expleuit quaꝝ aliqua enumerat Bernhardus in ꝑmone
assumpcõis dicens. vt breuiter sex misericordie opa ꝑcurramus.
beata virgo non quẽlibet ex nr̃is. sed sũmũ dei filium suscepit
in vtero. nudũ carne opuit et pannis esurientẽ pauit. sitientez
lacte potauit. infirmũ ꝑ infanciã nõ solum visitauit. sed etiaz fo
uendo leniendo gestando freqñtauit. et omnia exhibuit huma
nitatis opa. hec est ab Isaac sunamitis quesita in omnibꝰ finibꝰ
israhel vt staret coram rege. et ministraret ei. vt dr̃. 3. Re. 1. ꝛc.

Scda pars. G

Secundo cum dicitur. Que stetit. ponitur interpellatio
Marthe de Marie otio. et tria facit p̃mo ponit̃ Mar
the occupacõ. que Martha mĩstrãs: stetit: multꝰ em̃
curis occupata. nec valens incepta ꝑficere. stetit nesci
ens quid ageret. quod etiaz frequenter actiuis euenit. quia tã
tis supuenientibꝰ vexant̃ occupationibꝰ. vt occurrat in mentẽ
cepta relinquere. cedere offitio p̃lationis. secreta petere monaste
rii. et oportet mundi sollitudinẽ postponere. vnde legitur Nu
meri. 11. ꝙ Moysi cura ꝓpl̃i israhel intolleranda res visa est. dix
itq; ad dñm. Quare affluxisti seruum tuum. quare non inuenio
graciam coram te. ⁊ cur imposuisti pondus vniuersi populi hu
ius sup me. Nunquid ego concepi omnẽ hanc multitudinẽ vel
genui eam. vt dicas mihi nõ possum solus sustinere om̃ez hunc
populum qꝛ grauis est mihi. Sinat̃ aliter tibi videtur obsecro
vt interficias me. ⁊ inueniã gr̃am in oculis tuis. ne tantis affi
ciar malis. Secundo ponitur Marthe lamẽtatio: Et ait. nõ
est tibi cure ꝙ soror mea reliquit me sola ministrare: tot em̃ ne
gociis occupant̃ actiui et anxiantur. ꝙ quasi videatur deus ip
sorũ curã non habere. 1. Cor. 9. Nunquid cura est illi de bobus.
boues suo ope actiuos significant. nõ tñ relinquit eos sine cu
ra qui dixit. Luc. 10. curam illius habe et quodcũq; superoga
ueris. ego cum venero reddam tibi. Nam vita ꝯtemplatiua liz
nõ mĩstret exterius. non tñ reliquit actiuã. ꝫ parat ei interiꝰ ꝯtẽ
placõis ⁊ q̃etis lectũ. vbi post labores q̃escat. sap. 8. intrãs in
domũ meã ꝯq̃escã cũ illa. nõ em̃ hz amaritudinẽ ꝯuersacõ illiꝰ

nec tedium ꝯuictus illius. sed leticiā et gaudiuꝫ. H Ter-
ciū ponit̄ imploracō auxilii: dic ergo illi vt me adiuuet: aug.
de v̄bis dñi. quō inq̄t putam⁹ mariā timuisse ne diceret ei. do-
minus surge adiuua sororē tuā mira em̄ suauitate tenebat̄. qꝛ
profectio maior est refectio mentis. q̄ꝫ ventris. Nota qꝛ dum su-
mus in p̄nti vita oportet Mariā adiuuare Marthā. et martā
adiuuare mariā. sicut em̄ frat̄ qui adiuuat̄ a fr̄e. sunt quasi ciui-
tas firma. vt dr̄. Prouer. 18. ita iste due sorores mutuo se ad-
iuuantes. firmū mentis faciunt edificiū. si em̄ actiua vita non
mīstraret necessaria. ꝯtemplacōi vacare non possemus. et rurs⁹
si ꝯtemplatio nō reduceret actiuaꝫ ad quietē intrinsecā mentis.
fatigata actiua deficeret. ꝓuerbialit̄ dicit̄ ꝙ vna manus alteraꝫ
lauat. In vitaspr̄m legitur ꝙ frater quidā venit ad abbatē sil-
uanū. et videns fratres opantes manibꝰ ait illis. Nolite opari
cibū qui perit. qm̄ Maria optimā ꝑtem elegit. Et p̄cepit senex
cuidā fratri vt mitteret eū in cellam. vbi nihil esset ad māducā-
dum. Et cū esset hora cibandi expectabat frat̄ ille hospes. si for-
te vocaretur ad prandiū. Et cū nemo eum vocasset. surgens ve-
nit ad fr̄es dicens illis. Comedistis hodie. et rn̄dit senex etiaꝫ
Quare dixit ille nō me vocastis Et ait senex. Tu qui spūalis es
cibo isto nō indiges. quo nos carnales indigemus ꝓpter quod
et opamur Tu nanq̄ cū Maria optimā ꝑtem elegisti. tota die
legens. Quibꝰ ille auditis ꝓstratus peciit veniaꝫ. ad quem ab-
bas. Maria indiget Martha. ⁊ oportet alterā alteri subuenire
Hinc est etiā ꝙ in eccl̄ia p̄dicatores suscipiunt ab auditoribus
necessaria. quibꝰ xp̄i ministrant spiritualia ꝛc.

Tercia pars. I

Ercio cum dicitur Et respondens. tangitur sentencia
xp̄i qua Marie quietem prepulit Marthe exercitio.
vbi tria tanguntur. Primo enim ostendit domin⁹ ꝙ
opus Marthe attendebat. vnde dicit: Et respondēs
dixit illi dominus: Noluit Maria aliquid respondere v̄bis so-
roris. sic enim erat intenta ꝑmonibus xp̄i. ꝙ vt dicit Augusti-
nus causam suam potius voluit ꝯmittere iudici. ne laboraret in
respondendo. si em̄ pararet respondendi sermonē. remitteret au-
diendi intētionē: Martha martha? Augu. repetitio nominis
iudiciū est dilectionis aut forte monende intentionis vt audiat
attentius. ꝯtemplatiui em̄ semel vocati. statī attendunt verbis
christi. ꝫ actiui. qꝛ ad exteriora distracti sūt. bis indigēt. vocari
a dño. vel forte repeticō noīs mltiplicitates curaꝝ īsinuat deīde
laudat sollicitudinē eius. qꝛ ex caritate erat: sollicita es. i. anxia.

vel ꝺmota·non est mirum si erat sollicita·quia non cuicūq; ·sed deo vero mīstrabat·Ro.12. sollicīti nō pigri spū feruētes dño seruiētes Deinde ꝓpatit̄ ⁊ miserēt eꝝ occupatiōibꝫ·⁊ turbaris erga plurima: ideo nanq; turbabat̄· qz circa multa erat occupata·qui eī vult multa facere.difficile ē q̄n in aliquo eoꝝ deficiat·aut ex impotencia aut ex ignorancia.aut q̄a dū circa vnū intendit·alterius obliuiscit̄·vnde oritur ꝓturbatio mētis.ꝓpter quod dicit̄ Eccl.11·fili ne in multis sint actus tui. ℟ Scdō datur salubre consiliū: prīo·prosed: vnū est necessariū: q.d. ideo turbaris·qz circa plurima occuparis· ꝯ si turbari nō vis vnū necessariū duobꝫ modis pōt itelligi.1° ꝺm.ciril.qz xp̄s nō relinque plima ⁊ apphende vnū tm̄·qꝺ est necessariū·istud aūt indigebat magna ꝺuimi prepatione· sed vnū tantū eoꝝ que prepabat Martha erat sufficiēs. q; si martha circa illud vnū fuisset intenta·turbationē nō habuisset.vel ꝺm Au·istud vnuz deus ipse est pr̄ et filius et spūssanctus·qui sūt vnus deus·cuius ꝺtemplationi si Martha fuisset intenta· non habuisset turbationē·dicēte.p̄s·mihi aī adhrere deo bonū est. Sz hic dicit aliquis si melius est ꝺtemplationi intendere. relinquāt homies mihi coꝝdie opa·alere esurientē·vestire nudū· discoꝝdes ꝺcoꝝdare·peregrinos recipe.visitare infirmos·et pacifice regere subditos. Et dicendū q; dñs nō reprehendit opus Marthe·ꝯ dicit q; sine turbatione esse non poterat· que turbatio actiue vite ꝺm Greg·nō est peccatū sed etiam magne virtutis ⁊ pacientie·bonum est igitur occupari circa plurima·sed melius est circa vnū intendere·Insistere aī actiue vite quibusdā mandbit ex officio. sicut p̄latis ecc̄ie·et mundi pncipibꝫ.atq; habentibꝫ familiaz quibusdā vero ꝺpetit ex conditione sua. vt forte qz non sūt dispositi ad ꝺtemplationē· aut qz habent tpalia q̄ largiri oporteat indigentibꝫ Tercio ꝺmēdat ꝺtemplacōez Marie: maria optimā ptem elegit: nō tu malā·imo bonā·sed tm̄ melioꝝ· immo optimā.qz mihil ꝺtemplacōe diuina est melius Et rursus quia actiua vita est circa tpalia·que transitoria sunt·sed ꝺtemplatio eternoꝝum·vnde subdit: que non auferetur ab ea: auferuntur em̄ actus actiue vite·quia in alia vita nullus erit esuriens·qui alatur·nullus sitiens et sic de aliis. sed ꝺtemplatio hic mcepta in gloria pficitur Nota q; beata virgo Maria quatuoꝝ optimas partes elegit·Prima pars est virginitas. de tribus em statibꝫ ꝺtinentiū·ꝺiugatoꝝ et virginū· v̄ginitas est optima. vñ Cipian9·v̄ginitas ē flos ecclesiastici ḡmis atq; ornamētū gr̄e spūalis·illustrioꝝ portio gregis xp̄i.hāc elegit bt̄a virgo

prima oīm feminaꝝ. vnde super illud Luc. Primo quomō fiet istud. qm̄ virū nō cognosco. dic̄ Beda angelo ꝓpositū sue mē tis v̄go reuerent̄ exposuit. vitā viz v̄ginalē seducere decreuisse Secunda optima pars est fecūditatis honor. nō quēcūq; regem aut principē generare. aut aliū puruz hoīem. ꝫ ip̄m deum et hominē regem regū. ⁊ dn̄m dn̄antiū quē virgo elegit dicēs Ecce ancilla dn̄i fiat mihi scd̄m verbum tuū. Tercio ex triplici vita sciz pn̄ie. que bona est. actiua que est melior. et ꝯtemplatiua q̄ optima est. beata virgo ipsam ꝯtemplatiuā vitaz elegit. vnde Hiero. totam virginē repleuerat spūssancti gracia. totam incā duerat diuinus amor. ita vt in ea nihil esset hūanū. quod violaret affectum. Quarto elegit optimā ꝑtem glorie. etenī ex cōsortio hominū iustoꝝ. quod est bonū. ex consortio angelorum quod est melius elegit hodierna die consortium xp̄i. quod est optimū. collocari super omnē uistorum ordinē. sup choros an ad dexteram filii sui dn̄i nr̄i ihesu xp̄i. vnde Hier. vbiq; ꝯfidēter sancta dei canit ecclesia. quod de nullo alio sanctoꝝ fas est credere. ꝙ beata v̄go vltra angelorū ⁊ archangeloꝝ transcēderit merita. 3. Re. 2. positus est thronus mr̄is regis. que sedet ad dexteram eius ꝛc.

Dnica decima post penthe. Ser. lx.

Dixit Jhesus ad quosdaz qui in se confidebant tanq̄ iusti et aspernabant̄ ceteros ꝛc. Luc. 18. multoruz hoīm imprudencia hoc efficit. ut inde displiceāt et dānum patiant̄. vn̄ placere debuerant et comodū reportare. iuxta illud poete. displicet imprudens. vn̄ placere studet. qd̄ manifeste appet in presenti euangelio. de physeo qui orando deo displicuit. vn̄ placē debuerat. Et tria facit p̄mittitur em̄ duoꝝ hoīm diuersi status ad or̄onem ascensus. Scd̄o addit̄ qualiter et quid orauerunt. ibi. phariseus stans ꝛc. Tercio infert̄ quid comodi ex or̄one reportauerunt. ibi. Amē dico vobis. A Circa p̄mū duo facit. p̄mittit̄ em̄ triplex defectus quorūdā ad quos xp̄us suū sermonē direxit. et est p̄mus defect9. qꝛ de se ꝯfidebant. vn̄ dicit: dixit ihus ad quosdā: bene dicit quosdā. qꝛ sui reputacōe non erant ꝯmuni statu ⁊ de ꝯuersatione hoīm. sed singulares se credebant. et tales videri cupiebāt. Job. 12. ergo vos soli estis homines. vt vobiscū oriatur sapīa: qui in se ꝯfidebant: si modicū debet aliquis ꝯfidere de alio. multomin9 debet de seipso ꝯfidere quia vt expiencia docet. magis inuenit hō decipi se a seipso q̄ ab alio. qd̄ iō ꝯtingit. qꝛ min9 cognoscit ꝓpas vires. et magis

cōmittit se sibi. Hier. 13. oblita est mei. ⁊ ꝯfisa in mendatio. qꝛ
certe oīs hō mēdax. Et nota ꝙ oīs ꝯfidentia de seip̄o fallax est
quidā em̄ ꝯfidūt de sua potētia Amos. 6. ve q̄ opulēti estis in
syon. et ꝯfiditis in monte samarie. qui mons potenciā hominis
sig̃ficat. et infra. sepati estis in diem malū. et appropinquatis.
solio iniq̄tatis. Quidā ꝯfidūt in figore ⁊ fortitudine. sicut Sam
son. p̄s. ꝯfidunt in virtute sua Eccl. 16. antiquos gygātes cōfi
dentes sue virtuti. ꝑcussit dn̄s et execratus est. Quidaꝫ ꝯfidūt
de sua sapīa. sicut Salomon. qui postea infatuatus fuit. Prou.
16. vidisti hominē sapientē sibi videri. magis illo speꝫ habebit
insipiens. Itē quidā ꝯfidunt de suo prudenti ꝯsilio. sicut Achi-
tophel. Prouer. 12. qui ꝯfidit in cantationibꝫ suis impie agit
nec roborabit̄. Ysa. 8. inite ꝯsilium et dissipabit̄. Item q̄daꝫ cō
fidunt de suo ꝓposito. credentes qd̄ ꝓponunt nō posse impediri
Prouer. 28. qui ꝯfidit in corde suo stultus est. Itē quidā confi-
dunt de sua eloq̄ntia. existimantes verbis capere hoīem. qualeꝫ
cofidenciā habuit Cleopatra coraꝫ Augusto. Ysa. 59. labia ve
stra locuta sūt mendacin̄. Hier. 7. nolite ꝯfidere in verbis men-
dacibꝫ. tales em̄ capiunt̄ in v̄bo. Item quidā cofidunt de ꝓpria
vite diuturnitate. qualis fuit diues ille. Luc. 12. qui dicebat.
anima habes multa bona posita in annos plurimos. req̄esce co
et bibe et epualare. Et audiuit vocem. stulte animam tuam re
petunt a te. et que parasti cuius erunt. Item quidam confi-
dunt in diuiciis. Bar. 3. vbi sunt qui argentū thezaurizant. ⁊
aurum in quo confidunt hoīes. erterminati sūt. ⁊ ad inferos de
scenderunt. Item q̄dam in suis necessitatibꝫ ꝯfidunt de amicis.
nescientes quia ꝓsperitatis tp̄e multi sunt amici sed in aduersi
tate pauci. alii in bello confidunt armis ⁊ robore exercitus alii
in infirmitate confidunt in medicis. alii hoc modo. alii alio mō
de quibꝫ omībꝫ Hier. 17. maledictꝰ hō qui ꝯfidit in hoīe. et po
nit carnem brachium suū. B Secundū malū istorum fuit
quia cōfidebant de sua iusticia: tanq̄ꝫ iusti: nec tn̄ iustificat̄ ho-
mo ꝯparatus deo. p̄s. non nitres in iuditium cum seruo tuo.
quia non iuistificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Nota
quia nullus homo viuēs q̄ntuncūq̄ꝫ sit magni meriti debet de
suis iusticiis confidere. ꝓpter quatuor. Primo quidem quia no-
stre iusticie incerte sunt. nullus em̄ scire potest ꝓcerto. an opera
sua vere sint iusta. falsa eniꝫ iusticia in multis est similis vere. si
cut falsum aurū simile est vero. ꝓpter qd̄ dicit Job. 9. etiā si sim
plex fuero. hoc ipsum ignorabit anima mea. Et prima Corin.
4. nihil mihi conscius sum. sed tamē in hoc iustificatꝰ nō sum.

Secundo de ꝓpria iusticia non est confidendum quia nostre iusti
cie pure nō sūt. ꝫ semꝑ habent aliq̄d peccati macule annexū.
Ysa. 64. facti sumus vt immūdus. om̄es nos. quasi pannus mē
struate vniuse iusticie nr̄e. q̄ntacūq̄ em̄ iusticia ꝯpata deo nō est
pura. et p̄mo quidē angeli etiam iusticia est impuritati ꝑmixta
Job. 4. nūquid homo dei ꝯpatione iustificabitur. ecce qui serui
unt ei nō sunt stabiles. et in angelis suis reperit prauitatez. q̄n
tomagis hij qui habitant domos luteas ꝛc. Itē nec celi sunt im
maculati corā eo. Job. 15. ecce celi mūdi nō sūt in ꝯspectu eius
q̄ntomagis inutilis et abhominabilis homo. Item nec infantes
iuxta illud. nemo est absq̄ pc̄to. nec infans cuius est vni9 diei
vita sup terram. Item nec quicūq̄ iusti et sancti sunt sine pc̄to.
Prou. 14. Septies in die cadit iustus. et Eccl. 7. nō est homo iu
stus in terra qui faciat bonū ⁊ nō peccet. si igitur iusticie nr̄e ita
sunt impure. quis vt dicit̄ Prouer. 20. potest dicere mundū est
cor meum. purus sum a peccato. Tertio de ꝓpa iusticia ꝯfiden
dum nō est. quia nō est firma. vnde quilibet q̄ntūcūq̄ magni
meriti potest a iusticia sua decidere. Job 15. ecce inter sanctos ei9
nemo imutabilis. nemo em̄ de sua iusticia debet ꝯfidere. si consi
derat casum p̄mi angeli. p̄mi ꝑentis. Dauid. Petri apl̄i. et il
lius heremite de quo legitur in vitaspatrū. Quarto nō est ꝯfi
denduz de sua iusticia. quia nr̄e iusticie nondū sunt approbate.
sed adhuc oportet eas deduci ad examē districti iudicii dei. p̄s.
cum accepero tp̄s. ego iusticias iudicabo. vbi multa que iusta
vident̄ reprobabunt̄ Job. 9. si equitas iudicii q̄ritur apud do
mniū. nemo audet ꝓ me testimoniū reddere. si iustificare me vo
luero. os meū ꝯdemnabit me. si innocentē ostēdere me voluero
prauū me comprobabit. ¶ Tertiū malū istoꝝ est alioꝝ
contemptus: ⁊ aspernabant̄ ceteros. i. valde spernebant alios
quos pc̄tores iudicabāt. vbi attēdendū est q̄ isti supbiebāt in
seipsis. ꝯfidentes de sua iusticia. Itē supbiebant aduersus ꝓxi
mum. alios ꝯtemnentes. Nota ꝑm Gre. 22. mor. q̄ quatuor sūt
supbie species hoc versu ꝯtente. Ex se pro meritis plus falso om
nibꝰ inflant Prima species est q̄n homo bonū q̄d habet a se cre
dit habere. Scda q̄n credit desup esse datū. sed tn̄ suis meritis
Tercia quando iactat se habere quod nō habet. Quarta cū cete
ris despectis. ipse singularis vult apparere? parabolam istam:
Istis xp̄us adduxit similitudinem. vt ex aliorum turpitudine
suam feditatez aduerterent. Secundo ponitur ascendentiū in
templū ꝯditio: Duo homies ascēdert̄ in tēplū: erat tēplū in al
to situ. quia in mōte syon quo q̄ndecim gradibꝰ ascēdebat̄. vt

orauent Ad nihil aliud eundū est ad eccl'iam nisi ad or̄onem
qꝛ ad hoc est instituta: vn⁹ pharisens: quasi diuisus. qꝛ gestu
habitu et ꝯuersacōe ab alijs erat distinctius · maxime ex eo ꝙ
nō erat sicut ceteri homines · nō quidem iniusticia · sed in supbia.
Et alter publican⁹: eo ipso argumentū est · ꝙ esset peccator ra=
cōe implicacōis negotioꝝ secularium · et etiā qꝛ exactio tributi
de vectigalibus erat ꝯtra legeꝫ · 1. Esdre · 7 · vnde publican⁹ po
test dici quasi publicus peccator. D Nota ꝙ omīs orans
quadruplex templū debet ascendere · Primū est materiale quod
quilibet debet ascendere cū mentis deuotione · de quo Ysa. 56.
domus mea domus orationis vocabitur · Et liꝫ vbi non vacat
hoc templum ascendere · deus exaudiat orantes · tn̄ vbi adest co
moditas quilibet tenet ecclesiam ꝑ oratione frequentare · cum
em̄ homo orare nō possit nisi alicubi existens · nullus est locus
sic orationi ꝯueniens quēadmodū templum deo ꝯsecratum · 3 ·
Re · 8 · quodcūqꝫ orauerit populus tuus in loco isto tu exaudi
es de excelso celorum habitaculo · Secundum templum est spiri
tuale · mens · id est hominis · 2 · Mach · 14 · tu domīe voluisti tem
plum habitationis tue fieri in nobis · In hoc templo adoratur
deus · quia em̄ deus spūs est · ideo eos qui adorant vere in spiri
tu adorare oportet · vt dicitur Jo · 4 · hoc tēplū mentis quilibet
ascendit · qn̄ ab exterioribus ad interiora mentem reducit · quia
in ascensu mētis oportet adorare deū · p̄s · ascensiones in corde
suo disposuit · vt eleuetur supra omne mūdanū · Tercium tem
plū est misteriale totū scꝫ ꝯgregatio fideliū · 1 · Cor · 3 · Nescitis
quia templum dei estis vos · quicūqꝫ est extra hoc templū ꝯgre
gationis fidelium · siue iudeus siue paganus · vel hreticus · aut
scismaticus · ac etiam quilibet excōmunicatus · eius oratio non
exaudiatur · vnde numeri · 16 · dixit Moyses deo contra scisma
ticos · ne respicias dn̄e sacrificia eorum · Quartū templū est cile=
stis glorie ipse deus · de quo · p̄s · in templo eius om̄es dicēt glo
riam · qd̄ templū quilibet orans debet ascendere mentis deside=
rio · vt orando soluꝫ querat in hoc templo quiescere · vn̄ Dam ·
oratio est ascensus mentis in deum · et p̄s · transibo ad locū tha
bernaculi admirabilis vsqꝫ ad domū dei · et iterum · vnam peci
a domino hāc requiram ꝛc. Scda pars E

Ecundo cum dicit · Phariseus autēꝫ ꝛc · ponit diuersa
vtriusqꝫ oratio · Et duo facit · premittitur eniꝫ q̄ꝫ su-
perba fuerit pharysei oratio: phariseus autēꝫ stans ·
stabat phariseus eleuatus · non contemplatione mē=
tis sed timore elationis · vt dicit · Theophalus · Job · 15 · Quid

te eleuat cor tuum et quasi magna cogitans attonitas hos oculos. quid tumet contra deum spiritus tuus. vt proferas de ore tuo huiuscemodi sermones: apud se orabat: bene apud se orabat: quia preces eius superbas deus non exaudiebat. Job. tricesimoquinto. clamabunt et non exaudiet. propter superbiā malorum. Vel ꝑm Basilium. ideo apud se orabat quia seipsum redibat per peccatum superbie. cum enim preces eius debuissent celum penetrare. gloria tamen meritorum suoꝝ inanis hoc faciebat. vt orans apud se esset. et tamen vera humilis oratio extra se rapit orantem: deus gracias ago tibi: optime incepit orare: quia orationis principium debet esse graciaꝝ actio de ꝑceptis. qꝛ scdm Tullium graciarū actio de ꝑceptis reddit benefacientem ꝓnum ad maiora tribuenda. et ipsum recipientē facit capatiorem quia non sum sicut ceteri homines: in hoc male prosecutus est orationis principum. si enim dixisset non sum sicut ceteri homines iusti quia peccator ego sum. aut non sum sicut ceteri peccatores. ego amplius peccaui in hoc fortasse verius dixisset. sed dixit ꝙ ñ erat quales sūt ceteri homīes oēs pctores. et ipse solus iustus et quidā sic alios contēnendo. non erat reuera sicut ceteri peccatores. sed amplius omnib9 peccans. Conmendat autē se de prima ꝑte iusticie. que est declinare a malo Raptores: qui aliena rapiunt. vi. fraude. aut occulte: iniusti. qui omittunt legis iusticiam: adulteri: qui alterius thorum violāt. Et attende ꝙ t̄plex malum imponit phariseus ceteris hominibus. omne em̄ quod ē in mundo. aut est cōcupiscencia carnis. quam intelligit per adulteros. aut cōcupiscencia oculoruꝫ. que ē auaricia. quā ītelligit per raptores. aut superbia vite quam intelligit per iniusticiam. magna est enim iniusticia nolle subesse. Imponenda autem ista vicia hominibus peius dixit q̄ꝫ primo. quia ad specialia crimīa descendit. Et attende quia ab istis tribus viciis dicit phariseus se esse alienum. sed non dicit ꝙ sit sicut ceteri homines detractoēs arrogantes. presumptuosi. quod vere dixisset. sic enim gloriabatur de sua falsa iusticia. ꝙ non attendebat vera sua vicia. velut etiam: id est qualis est etiam: hic publicanus: in hoc vero pessime dixit. quia vt dicit Criso. non saciauerat contemptum ei9 tota humana natura sed etiam publicanum aggressus est. minus autem peccasset si publicanum excepisset. nunc autem vno verbo et absentes inuadit et vulnera presenti lacessit. quia vero non sufficit declinare a malo nisi aliquam iusticie partez habeat que est facere bonum. ideo conuenienter cōmendat se de ea dicēs Jeiuno bis ī sabbato. i. ī septimana. quā sabbatū ab vltima die

nominabāt. Jeiunabāt em̄ pharisei: vt dicit Theo. scd̄a ⁊ q̄nta
feria. sic igitur ieiunia obiicit contra carnis passionem. vicio ve
ro rapacitatis et iniusticie obiicit aliud bonum dicens. decimas
do omniuꝫ que possideo: decime dant̄ ministris ecclesie. et ꝑtim
sunt de iure naturali. parti vero de iuē positiuo: qd̄ ei aliq̄d det̄
ministris ecclesie ad eoꝝ substentationē. de iure naturali ē. qd̄
v̄o det̄ decima pars aut plus vel min⁹ de iure positiuo est. alias
Jacob nunq̄ fecisset votum de decimis dādis. cum ea que sūt de
iure naturali sub voto non cadant. Et attende quinq̄ mala na-
ta de suꝑbia pharisei. primū ē irreuerencia dei. quia stās orabat
irreuerenter. superbia enim tollit reuerenciā. et q̄to quis suꝑbi
or fuerit. tanto erit minus reuerens. Scd̄m maluꝫ est cōplacēcia
sui. quia apud se orabat. Tercium malū est contēptus proximi
quia non sum sicut ceteri hommes. Quartū malū est iactancia qꝛ
ieiuno bis in sabbato. Quintū malū est perditio omniū bonoꝝ
quia vt dicit aug. in regula. alia quecunq̄ iniq̄tas in malis ope
ribus exercetur vt fiant. superbia etiā bonis operibus insidiat̄
vt pereant. quare vt dicit Aug. in verbis pharisei. et nihil īue
nies q̄ orauerit. sed q̄ se cōmendauerit. et tn̄ vt oraret ascēdit
fatuus fuit. quia saltem orare debuerat ꝑ aliis. aut pro se: vt cō
seruaret̄ in statu in quo erat. ¶ Scd̄o ponitur humilis
publicani oratio. et tanguntur sex. ꝓpter que meruit indulgen
ciaꝫ quoꝝ primū est recognitio culpe. vnde Hiero. de smaragdo
magna inquit iam est pars iusticie seipsum nosce homo q̄ ꝑuus
sit. vt ex eo diuine virtuti subdatur humilius. ex quo suaꝫ cul
pā ignoscit. talis enim nihil videt in se vnde suꝑbiat. et iō di-
cit: publicanus autem stans. aliter stabat q̄ phariseus. quia il-
le reputans se iustum. hic cognoscens peccatum suum. ꝓpter qd̄
dimittitur ei pct̄m. vnde Aug. quia miraris si de⁹ ignoscit. qn̄
sibi appropinquaret. Luc. 15. de filio prodigo: cum esset longe
ipse agnoscit. Scd̄a cōditio penitentis est timor ire dei: alonge
alonge stamus ab eo quem timem⁹. alonge vero stabat vt de⁹
vidit illum pater eius et misericordia motus est. Tercia condi
cio est robor et verecundia patrati sceleris. vnde Am. 1. de offi.
in ipsa nostra oratione multum verecundia placet. multum con
ciliat gracie apud deum. nonne hoc pretulit publicanum ⁊ com
mendauit qui nec oculos suos audebat ad celum leuare. vn̄ di
cit: nolebat nec oculos ad celum leuare. vbi est sedes dei. ꝓut
omnes leges cōfitent̄ nolebat oculos ad celum leuare: ex cōfusi
one suoꝝ criminū. i. esdre. 9. deus meus confundor et erubesco
leuare faciē meā ad te. qm̄ iniquitates nr̄e mltiplicate sūt suꝑ ca-

put nostrꝝ. ⁊ delicta nr̄a creuer̄t vsq̄ ad celū. Quarto req̄rit̄ in iustificacōe dolor ꝯmissi. vn̄ subdit: ꝫ ꝑcutiebat pect⁹ suū dicēs ꝑcutiēdo pectus ꝑm Theo. pūgebat co rcausa malaꝝ cogitatio nū. sic ei dolebat de ꝯmissis. vt sibiipsi iratus de seipso exigeret penaꝫ. Quinto requiritur in iustificatione peticō idulgētie a deo vn̄ sequit̄: deus ꝓpitius esto. i. benign⁹ miscricors placat⁹ vt dimittas pcr̄a. ps̄. ꝓpe est dn̄s oībꝫ muocātib⁹ eū in veritate. volūtatē timentiū se fatiet. ⁊ deprecacōeꝫ eoꝝ exaudiet. ⁊ saluos fati et eos. Sexto requirit̄ oris ꝯfessio: mihi pcr̄ori: nō mihi iusto. ꝫ mihi pcr̄ori sis ꝓpiti⁹ Ysa. 43. dic tu ꝑor iniq̄tates tuas. vt iustificeris. ⁊ ps̄. dixi confitebor aduersum me iniusticiā meā dn̄o et tu remisisti īpietatem pcr̄i mei. Tercia pars. H

Eercio cum dr̄ Amen dico vobis. tangit̄ fructus vt̄ usq̄ orationis. vbi duo facit. qꝛ primo adducit sm̄aꝫ amen dico vobis. i. vere dico vobis: qꝛ descendit hic: publicanus: iustificatus: id est factus iustus: ī domū suam: rediit enim ad conscientie domū. qui pri⁹ erat vagabundus exterius: ab illo. i. plusq̄ ille. quia magis rediit iustificatus confitendo pcr̄a. q̄ phariseus extollendo sua merita. vel publicanus descendit iustificatus ab illo. i. a deo. qui iustificat impiuꝫ et non vult mortem pcr̄oris. sed publicanus descendit iustificatus a seipso. Secundo ponitur ratio dictoꝝ. et ꝑmo de reꝓbacōne pharisei: quia omnis qui se exaltat: suꝑbiendo quemadmodum phariseus: humiliabitur: id est deiiciet̄ et reprobabit̄. et attende ꝙ signanter dicit. qui se exaltat. quidā ei se nō exaltāt sed exaltantur ab aliis: cum eoꝝ merita recitant̄ et extollunt̄. aut ad dignitatis gradum aliorū instancia promouentur. isti humiliai debent nō ab aliis. sed a seipsis existimādo se īdignos tali exaltatione. vnde Aug. de virgi. 33. humilitatis. sectatores et conseruatores maxime eos esse conuenit. qui magno aliquo bono ceteris eminent. q̄to eniꝫ maior es. tanto te humilia in omnib⁹ naꝫ mensura humilitatis cuiq̄ ex mensura magnitudinis data est. quidā vero seipsos exaltant. et illi ecōtr̄ ab alio deiiciunt̄. exaltauit namq̄ se superb⁹ angel⁹. et factus est dyabolus. exaltauit se primus homo. et factus est mortalis. exaltauit se pharao. et submersus est in mari rubro. exaltauerunt se Dathan et Abyron in seditione. ⁊ precipitati sunt viui in īfernū. exaltauit se Saul et demoniacus factus est. exaltauit se Absalon. et crinib⁹ suspensus est. exaltauit se adonias et ꝑuatus ē regno simul et capite. exaltauit se Roboā. et diuisū est regnuꝫ eius. exaltauit se Senacherib. et ceciderunt de exercitu suo centū

et octoginta milia virorum. exaltauit se nabugodonosor. et in
morē bestie conuersus est. exaltauit se Holofernes et mulier ca
put eius abscidit. exltauit se supbus Anthiocus. et a vermibus
consumptus est. hoc est illud viciū ꝓpter qđ maxime extirpan-
dū xp̄s carnē assumpsit. ɔtra qđ vt dicit Aug. tota maxime mi
litat doctrina xp̄iana. vñ solā humilitatē cristus ꝓmittit docere q̄
ad se venerint. dicente Au°. o doctrinaꝫ salutareꝫ. o mgr̄m dn̄m
qꝫ mortaliū. qui nō dixit. discite a me fabricare mundū. aut mor
tuos suscitare. sed quia mitis sum et humilis corde. Deinde po-
nit causam iustificacōis publicani. et qui se hūiliat exaltabit̄. est
eī hnmilitas virtus alata. que eleuat se habentes. Itē est scala
a terra pertingens ad celū. Item est via regia absqꝫ omni piclo
vnde cum beato Athonio fuisset mundus ostensus vndiqꝫ ple-
nus laqueis clamauit ipse. heu quis ista euadet Rn̄suꝫ est ei so
la humilitas: Rogem⁹ ꝛc.

Dn̄ica xi. post penthecostes Sermo lxi.

Xiens ih̄s de finib⁹ tiri venit ꝑ sydoneꝫ ad ma
re galilee ꝛc. Mar. 7. qꝛ deus nulla obligacōe
ꝫ plena liberalitate p̄stat beneficia. ideo rogari
debet de conferendis ⁊ de collatis beneficiis lau
dari. quod factum ē in sanatione infirmi. de q̄
agitur in presenti euangelio. quod diuidit̄ in tres ꝑtes. in qua
rum p̄ma ponitur deuota fideliū deprecatio. in scđa tangit̄ beni
gna xp̄i exauditio. ibi et apprehendens eū ꝛc. in tercia subdit̄ fer
uens miraculi predicatio. ibi et p̄cepit illis ꝛc. A Circa
primū tria facit. p̄mo enim ponit̄ aduent⁹ cristi ad locū miracu
li: exiens ih̄s de finibus tiri: tirus vt dicit glo. sup Ysa. 23. no-
bilissima ciuitas fuit chananeoꝝ vbi dominus sanauit filiā cha
nanee a demonio. et est ipsa ciuitas metropolis. ꝓuincie fenicū
vnde fuit Dido que edificauit carthaginem. que genti cartha
ginensium nomen dedit sue originis: vt punici quasi fenici no
minentur. ipsa ciuitas tirus vt dicit glo. fundata erat in insula
magni maris. tante glorie ⁊ potencie. vt oēs mundi nationes
illuc confluerent. queqꝫ mundi preciosa illuc deferentes: ꝓut le-
git̄ Eze. 27. vnde maximū erat tocius mundi negociacōis foꝝ
sed tn̄ ꝓpter innumerabilia pcta ciuium. et maxime ꝓpter eorū
supbiam dei iudicio Nabugodonosor tribus annis eaꝫ obsedit
et decem mensibus edificās agerem in gyro et munitiones pro
ut p̄dicitur in ꝓphecia Eze. 26. quā captā fundit⁹ euertit ⁊ q̄ p̄
mo erat statio nauium facta est ex solitudine siccatio sagenaꝝ.
voluit autem dictus nabugodonosor eā facere ɔtinentem terre ꝫ

non potuit. post. 70. vero annos reedificata fuit ciuitas. sicut p̄
dixit Ysa. 23 quā Alexander magnus de egipto rediens cū vi
ctoria subiugauit. et ministerio ethiopū multarūq; gentium la-
pidibus et arboribꝰ fecit terre continentē. igitur patet vñ veni
ebat dominus B Deinde ponit qua transiuit: venit sydo
nem: Sydon ciuitas opulentissima est. quā fenices mare rubrū
transeuntes edificauerunt. et propter habundanciā pisciuz qui
ibi capiuntur. eam vocauerunt sydon. nam piscē fenici sydon
appellant. vel sic dicta est ciuitas illa a sydonis natis ex sydo-
ne p̄mogenito chanaan qui eam edificauerat. Deinde ponit q̄
peruenerit: ad mare galilee: relicta tiro et sydone regione gen
tilium ad iudeos venit ne preberet iudeis occasionem existimā
di eum legis trangressorez. q̄ se gentilibus admisceret. quia ve
ro supra mare galilee multe regiones erant. ostendit ad quā il
larum venerit: inter medios fines decapoleos: decapolis gre-
cum nomen est. et dicitur a deca quod est decem. et polis quod
est ciuitas. dicitur igitur xp̄s venisse ad mare galilee ꝑm Be.
in ea parte cui e regione contraposita est regio decem ciuitatuz
circa pellam et gazaram contra galileam C Nota qꝛ iste
christi progressus significat aduentum ipsius ad gentes. tyrus
enim angustia interpretatur. et significat synagogam que āgu
sta erat. in paruo enim populo. et angustato cerimoniis cogno
scebatur deus Ysa: 49. angustus est mihi locus. fac spacium mi
hi vt habitem. et ideo a finibus iudeorum exiens fides christia
na. venit supra mare presentis seculi in latitudinem gentium. q̄
10: ciuitatum numero intelligitur. 2. Reg. 19. Respondit vir
israhel ad viros iuda decem partibus ego maior sum apud r̄gē
magisq; ad me pertinet dauid q̄ ad te. Venit autez christus in
latitudinem gentium per sydonem. que venatio interpretatur
quia piscationis venatione facta per ap̄los ad nos venit notici
a nominis dei D Vel tyrus mentem superbaz significat
vnde ipsi regi tyri dicitur in figura primi angeli qui est rex sup
omnes superbos. eleuatum est cor tuum et dixisti deus ego suz
et in cathedra dei sedi in corde maris Eze. 28: cathedra dei mēs
humana est. in qua superbiente sedet superbie peniceps.: sumit
autem superbia originem ex complacencia suiipsius. vnde Au-
fundamentum babilonie ciuitatis est amor. et sui cōplacencia:
ex hoc vero tyrus humana scz mens sup̄bit. qñ sibiipsi compla
cet in actibus. in virtutibus ⁊ in potencia. Eze. 27. o tyre tu di
xisti perfecti decoris ego sum. quantum ad virtutem ⁊ in corde
maris sita. quantum ad potenciam. Sed aduertendum. qꝛ non

omnis suiipsius complacencia causat superbiam. licet quelibet sit occasio superbendi. sicut enim possunt placere alie creature absq; peccato. vnde ps. delectasti me domine in fractura tua ꝛc. ita absq; superbia potest aliquis sibiipsi complacere. quatuor autem requiruntur in complacencia sui ne sit damnabilis. primo q; sit de veris bonis. vt in vigore anime. de subtilitate ingenii. de gra ciis domis et virtutibns. non quemadmodum dicitur de aliqui bus Prouer. z. gaudent cum malefecerint et exultant in rebus pessimis. Secundo oportet q; complacencia non excedat ipsorū bonorum mensuram. sicut enim frequenter plus placet mulier q̄ sit placibilis. ita quidam sibiipsis etiam de veris bonis plus placent q̄ sint placibiles. non enim minus excecat mentem: qd est interius eo quod est exterius. Tercio requiritur q; non persi stat aliquis in suipsius complacencia. sed ad dominum referat: qui hoc dedit. vnde sibi complaceat. Augustinus. 4. confes. 12. Si placent corpora deum lauda ex illis. et in artificem eorum re torque amorem. ne in his que tibi placent ipse displiceas si pla cent anime in deo amentur. Quarto requiritur vt sic considere placibilia sibi. q; etiam attendat proprios defectus. ne ex ill' su perbiat. et hos non emendet. fatuus ei est qui alienū op9 sic cō sideret. q; suum proprium negligit. vere autem bona placibilia opera dei sunt. defectus vero est ex nobis. vnde Osee. 13. iniqui tas tua ex te. salus autem tua non nisi ex me. quapter non mi nus sunt considerande ea in quibus anima sibi displicet. vt ea corrigat q̄ ea in quibus sibi complacet Qui vero aliter sibi com placet q̄ dictum est. ille statiz incipit edificare tyr2 supbie ciuitatē cuius fundamentum est inordinata suiipsius complacencia. de qua consurgit paries superbie distinctus triplici ordine. scilicet tumore sui. contemptu proximi. et irreuerencia dei ℰ Ex tumore mentis quatuor procedunt edificia. scz vana gloria. cu ius mansiones sunt ypocrisis. ostentatio. superstitio. et arrogā cia. Alterum edificium est accidia. que negligit bene operari cu ius mansiones sunt tedium virtutis. stupiditas mentis in pen tencia. Tertium edificium est dissolutio in prosperis. cuius mā siones suns luxuria. gula. vanitas. et auaricia. que tribuit vn de predicta vicia fabricentur. Quartum edificium est impacienc a in aduersis. vnde oriuntur iste mansiones. indignatio aduer sus dominum. abnegatio eius. blasphemia. desperacia Item ex contemptu proximi tria eriguntur edificia. siquidem proximus non sit magni valoris. de eo est imisericordia. cuius mansiones sunt quecunq; vicia oppsita opibus pietatis. si vero sit estimatō

q proximus sit alicuius virtut. tunc est secundus edificium. scilicet inuidia que gaudet de malo. et dolet de bono. cuius mansiones sunt detractio. calumpnia. irrisio. si vero iam proximus tante sit virtutis. vt videatur offendisse. tunc est tertium edificium scilicet ira. cuius mansiones sunt discordia. scandalum. scisma. odium: homicidiū Item ex irreuerencia dei prouenunt duo edificia. scilicet ingratitudo de perceptis. et presumptio de perapiendis sacrilegium. diuinatio: omnis ars magica. hyresis. et symonia quorum enumerare mansiones longum est. Hec est ciuitas maledictionis superbie quam qui edificat. edificat ad gehennaz ipsa nanq; est habitatio demoniorum. vt dicitur Apoc. 18. veniens itaq; dei filius ad mare presentis seculi in mediam extremitatem terram prosiliit. vt dicitur sap. 18. et exiuit a tyro ciuitate superbie. et ab omnibus finibus eius. quia semetipsum exinaniuit. formam serui accipiens. nec vllum vitium edificii superbie in eo repertum est. sed venit ad nos per sydonem paupertatis: et humilitatis. eodem autem modo adhuc ipse christus exit ab omni mente superba: quia inflata mens eum continere non potest. vnde tyrus angustia dicitur. quia superba mens quanto amplius inflatur: vt sit cathedra dyaboli. tanto amplus angustatur. ne deum suscipere possit. ¶ Secundo ponitur infirmi cuiusdam presententatio et adducunt ei surdum et mutum. surdi sunt omnes peccatores et muti Mich. 7. ponent manum super os. aures eorum surde erunt. surdi quidam sunt ad clamorem christi. qui clamauit dictis factis morte vita descensu ascensu. vt redeamus ad eum. sicut dicit Augustinus. 4. confes. quaz vocem Lazarus de monumento audiuit. terra quia tremuit. celum quia obtenebratum est. petre quando scisse sunt. et monumenta quando aperta sunt Item non audiuit predicatores qui sut dei precones. sūt ei velut aspis surda que non exaudit vocē incantantium. incantatores sunt. vt exeat aīa de tauerna dyaboli. vt venenuz abiiciat vt contrectari se permittat. exit per cōtritionem. abiicit venenum per confessionem. contrectatur per satisfactionem. Item surdi sunt peccatores ad vocem scripture: q̄ est liber statutorum dei. qne tamen sic clamat mœstanter. vt aliquando audiatur. Ysa. 29. audient in illa die surdi verba libri Item surdi sunt peccatores ad clamorem creature. que tota clamat se defectibilem. et deum esse amandum. Ber. mundus clamat ego deficio. caro clamat ego inficio. dyabolus clamat ego decipio. christus clamat ego reficio. quem ergo sequeris miser homo. Item surdi sunt ad illam vocem potentissimam. Surgite

mœtui venite ad iudicium. Item nec illam aduertunt voœz dã nationis. Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo ꝛc. Item nec clamoœz glorificationis audiunt. venite benedicti patris mei. ꝛc. Muti sunt etiam peccatores ad confessionez peccatorum. ad dei laudem. ad prolationem verboꝝ edificationis aliorum. Tercio ponitur deprecatio: et deprecabantur euz vt imponeret illi manum. efficax enim est christi manus ad saluandum Ysa. 59. non est abbreuiata manus domini vt saluaẽ nequeat. hec est illa manus que plantauit aurem: a formauit os hominis a linguã. exo. quis fecit os hominis. aut quis fabricatus est surdum et mutum. nonne ego et cetera.

Secunda pars. ℭ

Secundo cum dicitur. Et apprehendens eum ꝛc. ponitur benigna precantium exauditio. vbi duo fiunt. p mittunt enim septem que operatus est in hoc miraculo. Primum est infirmi apprehensio: et apprehendens eum: vt enim humanum genus liberaret a mœte. naturam nostram assumpsit. Hebreoꝝ. z. nusq̃ angelos apprehendit: sed semen Abrahe apprehendit. vt per mœtem eum destrueret. q̃ habebat mœtis imperium. et eos liberaret qui erant obnoxii huitutus. sic etiam vt hunc liberaret apprehendit manu Iere. zi. apprehendi manum eorum vt educerem eos de terra egipti. Secundo ponitur ipsius sequestratio: de turba seœsum: et hoc ꝓpter tria. Primo sc̃m Crisostomum: vt doœat nos fugere inanẽ gloriam. ne opera nostra faciamus coram hominibus. Secundo vt dicit glosa quatenus doœat: q̃ principium sanande mentis ẽ a turbis cogitationũ segregare dolentem. Tercio ne tumultu turbe impediretur surdus ab intentione diuina. Tercio ponitur digitorum immissio: misit digitos in auriculas eius: primo quidem. quia digiti pertinent ad operum distinctionem vt igitur audiendo disceret quid qualiter esset agendum. digiti in aure eius ponuntur. Secunda vt diuina lex in tabulis cordis eius scriberetur scripta digito dei. Tercio quia digiti dei signãt dona spiritus sancti. per que est spiritualis mens auditus. ℌ Quarto ponitur ipsius lingue medicatio: et expuens tetigit linguam eius: ecce nouum medicinale vnguentum. Theophilus omnia membra corporis christi diuina existunt et sancta. etiaz sputum quod est superfluitas. Quinto ponitur aspectus in celũ et suspiciens ihesus: et hoc ideo. vt dicit Beda. quatenus ostẽderet inde mutis loquelam. inde surdis auditum. inde cunctis in

firmantibus medelam esse querendam · psal · auxilium meum a domino qui fecit celum et terram Jaco · primo omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est · Sexto ponitur signum doloris: ingemuit: non eo q̄ ipsi sit opus aliquid a patre cum gemitu petere. sed vt daret exemplum gemendi in oratione pro nostris et aliorum excessibus Ingemuit etiam vt dicit Crisostomus · compassus miserie tantarum infirmitatum. ī quas genus humanū propter peccatū inciderat · Septimo poīt cristi imperium. et ait verbo potentissimo per quod facta sunt omnia Effeta: hebraicum verbum est. et ideo subiungit eius īterpretationem: quod est ad aperire: mandauit auribus eius etiam surdis. vt aperirentur a surditate et surditatem nostram aliquādo forti clamore frangit · fregit surditatem Pauli dicens Saule saule quid me persequeris. fregit etiam surditatem beati Augustini prout ipse dicit. 10. confessio · clamasti et vocasti · et rupisti surditatem meam · coruscasti et splenduisti ꝛc. J Secundo ponitur sanitatis effectus · et primo de auditu: et statiz: ad verbū christi: aperte sunt aures eius: in missione digitorum in auriculas · et verbo christi dicentis. effeta · aperuit aures surdi · Ysa · 15 aures surdorum patebunt. Deinde ponit miraculū de liberacōe muti et solutum est: virtute saliue christi: vinculuz lingue ei9 et loquebatur recte: dei enim perfecta sunt opera · vbi excepto miraculo apertionis aurium triplex attende miraculum · vnum quia solum est vinculum lingue eius · accipiens loquendi facultatim · Alterum quia locutus est. cum tamen nemo euz hominū docuerit · Tercio quia loquebatur recte: nō balbutiens aut detruncans verba · Et attende quia multum expedit vt soluatur vinculum lingue peccatoris · quaz dyabolus tripliciter ligat: visco verecundie. ne confiteatur · visco pigricie ad orationem. vico immundicie qualiter quorundam hominum lingua ligata ē vt continue turpitudinis et inhonestatis verba ꝓnunciet mors autem et vita in manu lingue sunt · vt dicitur Prou · 18 · et iterꝫ Mathei · 12 · ex verbis tuis iustificaberis · et ex verbis tuis condemnaberis · quapropter expedit vt saliua cristi tangat linguā eorum · et corrumpatur vinculum prauitatis ꝛc.

Tercia pars · R

Ercio cum dicitur · et precepit illis · subditur miraculi feruens predicatio. vbi tria ponuntur · Primuz est preceptum de tacendo miraculo: ꝛ precepit eis ne cui dicerent: et hoc q̄tuor ex causis · p̄ma ꝑm Hie · vt doceret nō esse

gloriandum in virtutibus. sed in cruce et humiliatione. Secunda vt dicit Criso. ne ante tempus accenderentur iudei ad mortem christi inferendam propter inuidiam miraculi. Tertia sm Theophilū vt doceret q̄ beneficia largientes laudes querere nō debemus. sed accipientes conuenit benefacientes laudare Quarta ꝑm Augustinum vt feruenter predicemus christi gloriam cuius predicationis ab ipso mandatum habemus dum conspicimus eos. quibus datum erat preceptum silentii. tanto amplius predicasse quanto ne predicarent amplius mandabatur. quis ergo iussus predicare tacebit. quādo iussi tacere sic ardenter predicauerunt. Secundo ponitur miraculi predicatio. quāto autez eis precipiebat vt tacerent. tantomagis predicabant. crescebat ardor predicandi prohibente christo. quem continere non poterant. Hiero. profectionis christi preconia etiam admiratus tacere nequeo: et eo. mandato christi dicentis vt tarent: amplius admirabantur dicentes: mirabantur turbe de christi miraculo: sed amplius admirabantur quia tanti miraculi gloriam non q̄rebat quemadmodum pharisei gloriam hommum querunt. et ideo hanc gloriam quam fugiebat christus impingebant etiaz in eum. Tercio ponitur laus: bene omnia fecit. bona quidez nō suffiat facere nisi bene fiant. Bene autem fiunt quando dei adiutorium postulatur. et quando humana gloria fugitur. et ideo christus bene fecit: et surdos fecit audire: et mutos loqui: vbi datur intelligi q̄ non tantum vnum surdum a mutum sanauerit. sed multos vnde videtur hoc esse idem cuz eo quod legitur Mat. 15. vbi dicitur q̄ dominus veniens de finibus tyri et sydonis ad mare galilee adductos ad se mutos. claudos. ceros debiles. et alios multos. curauit eos ita vt turbe admirate glorificarent dominum deum isrl'.

In festo beati Augustini Introductio sermonis lxii.

Vos estis sal terre. Quod si sal euanuerit in quo salietur et cetera Mathei quinto si verum est q̄ opus suum commendat opificem. uiste quilibz predicator diuini verbi glorioſissimum et meritum doctorem beatum Augustinum debet quātum potest dignis laudibus commendare. meritis extollere. et glorificare preconiis. per cuius claram sacre scripture interpretationez predicationis facultatē habem9 quā veritatis itelligētiā de pfundo sic in apertū pduxit vt p̄dicatoribus sine difficultate

in promptu sit ex ea vite pastum fidelibus ministrare. vnde Ieronim⁹ ad Augustinū epl'a 26. Certe quicquid dici potuit: et sublimi ingenio: de scripturarum sanctarum hauriri fontibus. a te positum atq; desertum est. et Sauerus epl'a. 33. ad eundem benedictus deus per preconium oris tui. ita vt quicquid de ei⁹ plenitudine ad nos vsq; redundat. iocundius efficiatur et gratius. Vere igitur vt dicit Audax epistola 81. predicabilis est ac nimirum suscipiendus omniq; laudum genere prosequendus gloriosus pater Augustinus quod vt digne per nos fiat. intacte matris cuius laudes multiplices idem pater exposuit. patrocinium imploremus dicentes. aue. Prima pars. B

Os estis sal terre. Quod si sal. ꝛc. consuetudo est his q̄ expediunt magistros in aliqua facultate. ꝙ dum licēciant eos p̄mo ipōs ꝯmendant in vita sciencia. ⁊ traditione doctrine. scd̄o denunciant quid sint docturi: ꝯ. ꝯcludt̄ q̄le sint a deo p̄miuꝫ recepturi. summus autem magister celestis christus scilicet instituens magistros ⁊ doctores ī scola militantis ecclesie. quorum precipuus fuit beatus Augustinus. hec tria in presenti euangelio de ipsis dicit. sedens enim in monte. quod pertinet ad dignitatem magistri. docebat discipulos suos. ostendens perfectionem doctorum ecclesie. ⁊ primo cōmendat status eorum multiplicem dignitatem. Secundo proponit doctrine veracem soliditatem. ibi nolite putare ꝛc. Tercio premittit premii felicem sublimitatem. ibi qui ergo soluerit. Circa primum quatuor tangit dignitates doctoruꝫ comparans eos sali. luci ciuitati. et lucerne. sal quidem sunt ratione celestis sapiencie. quam sapiunt. lux vero ratione clare doctrine qua ceteros instruunt. ciuitas ratione edificii spiritualis vite. sed lucerna ratione boni exempli. quod aliis tribuunt. 1. Timo. 4. dicitur doctori ecclesie. esto exemplum fidelium in verbo. in conuersaticōne. in caritate. in fide. in castitate. dum venio attende lectioni. exhortationi. et doctrine. primo igitur comparat eos sali dicens: vos: doctores ecclesiastici: estis: non natura sed gracia: sal terre non quidem sal terre quasi sal terrestre sed terre q̄ ipso terrestres homines condiuntur. Nota quia nomine salis celestis sapiencia intelligitur. vnde infantibus datur sal cum cathezizantur dicente sacerdote. accipe sal sapiencie. et de homine insipiente dicimus ꝙ non habet sal in capite. rationabiliter quidem propter quatuor. scilicet ratione generationis salis. ratione proprietatis. ratione efficacie: et ratione vtilitatis rōe q̄dē gn̄acōis. q̄ vt d̄t Eusebius. sal scd̄m substanciā est aqua. sed virtute salis et spiritus

in alteram transit naturā. sic celestis sapiencia generatur in me-
te. cum amara fiunt ista mundana. a iardescim9 ad diuina pfusi
aura sancti spiritus. nec enim ista sapiencia inuenitur in terra su
auiter viuentiuz. vt dicatur Job. 28. ppter quod dicatur eccls.
secdo. cogitaui abstrahere a vino carnem meam. vt animuz me
um transferrem ad sapiencam. talis transmutatio celestis sapiē
tie facta fuit in beato Augustino. qui adhuc iuuenis cepit i di
uinam sapiencam cōmutari. ita vt omnia illi mundana amara
essent. 3. cōfes. 4. liber exhortationis sapiencie mutauit affectum
meum. et ad ipsum domine mutauit preces meas. et vota me
a ac desideria mea. sedit alia viluit mihi repente ois vana spes.
et immortalitatem sapiencie cōcupiscebā. estu cordis incredibi-
li. et iam surgere properamvt ad te redirem. ardebam deus meus
reuolare a terrenis ad te: cum vero ex toto ad deum fuit conuer
sus ex intimis cordis medullis. spem omnem quam habebat i
seculo dereliquit. iam non vxorem non filios carnis. non hono
res seculi querens. vnde. 9. confes. de seipso dicit cristo ihesu aduī-
tor meus et redemptor meus. cū suaue mihi subito factum ē ca
rere suauitatibus nugarum. id est vanitatum. vel trufarum mea
ruz. et quas amittere metus fuerat. iam dimittere gaudiū erat
eiiciebas enim meas a me. tu vera et summa suauitas. eiiciebas
et intrabas pro eas omni voluptate dulcior sed non carni et san
guini ꝛc. sic igitur de terrenis commutatus est beatus Augusti
nus in celestem sapiencam. Item proprietas salis est quia mis-
sus in igne saltat. hoc idem facit celestis sapiencia. quia in igne
tribulationum non desinit. sed in aduersis istius seculi exultat
Act. 5. Ibant apli gaudentes a conspectu consilii quoniaz dig
ni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati. non fuit be
atus augustinus consumptus tribulationibus presentis seculi:
sed existens in eis velut sal. saltauit in igne. in tribulationibus
plebiuz saltauit confortando. in tribulationibus hereticoruz sal
tauit disputando in tribulatione vltima guādalorum saltauit i
celum. 2. Re. 6. Dauid saltauit totis viribus ante dominuz Cā
tico. 2. ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles. Itē
efficacia salis est: quia malos humores consumit. et seruata pu
trefactione. et vermes non sinit generare. de sapiencia vero dici
tur sap. 6. concupia sapie deduāt ad regnum perpetuum. tale
sal fuit beatus Augustinus cuius doctrina perfusa in ecclesia cō-
sumit humorem concupiscencie mentem a corruptione seruat:
et vermes hereticorum occidit. vnde Paulinus Augustino epi
stola. 22. o vere sal ire. quo pcordia nra ne possint secli errore

vanescē condiuntur Item vtilitas salis est·quia omnis saporis principium. est enim condimentum sine quo nihil est sapidum· sic absq; celesti sapientia nihil sapit habentibus sanum gustū. ꝯ hii qui habent infectum gustum interiorē non sapiunt que dei sūt Doctrina vero beati Aug· est condimentum totius scripture habens omnez saporem et suauitatem· vnde Iongianꝰ Augustino epla·22·sanctis scriptis tuis iam non melle sed nectare dulcoribus·si mereor me informare digneris et macedonius ad eundē epla.46·miro modo efficax sapientia tua·et in illis que edidisti et in his que interueniens pro sollicitus mittere non grauaris· que tantum habent acuminis sanctitatis et sciencie·vt nihil supra·Deinde ponit cautelam·diligenter est sal conseruandū. qa si periret non esset vnde posset remedium adhiberi·ideo ait: q si sal euanuerit: euanere dicitur sal quando ꝓpriam virtutem amittit: tunc enim vanum est ⁊ inutile. vnde Mar·9·dicit·q si sal insulsum fuerit ⁊c·alia vero lra habet·q si insatuatū fuerit ⁊c· in quo salietur·quia enim non est sal salis ideo si sal efficiatur insulsum·non erit dare quo saliri possit. vbi considerandum· q̄ta diligencia doctores ecclesie debeant custodiē in seipsis salē sapie ne euanescat·qm̄ vt dicit Iero· si euanuerit doctor nullo alio doctore poterit emendari·Deinde ponit talium reprobationem triplicem·prima: ad nihilum valet vltra: omnis res ad nihilū valet. cum non attingit finem et operationem ad quā ordinat ideo doctor insatuatus ad nihil valere dicitur. quia subditos suo sale sapiencie salire non potest·Secunda reprobatio: nisi vt mittatur foras·glo·ab officio predicandi·Tercia reprobatō: a cō culcatur ab hominibus: calcatur qui pedibus opprimitur·sic doctor insatuatus hominum affectibus calcatur. qz in otem tu habetur. ℰ Nota quia sal sapiencie in doctoribꝰ ecclesie vanum efficitur et inutile ꝓter quinq; sex vanitate mundane sapiencie phie vnde beatus Iero·prout de seipso dicit in epla ad Eustochium·raptus fuit ad tribunal dei et ibiō diutius flagellꝫ cesus·quia Ciceronem magis legebat q̄ verba sacre scripture: Secundo sal insatuatur errore vt dicit Iero·Tercio insatuatur quādo celestis sapientia que preciosior ē cunctis opibus ordinatur ad acquirenda bona temporalia. sicut fatuus dat aurum pro pila·Quarto insatuatur ꝑm Augusti. quando metu temporaliū persecutionum amittunt doctores regna celorum Quinto insatuatur carnalibus desideriis·exemplum de salomone non fuit autem beatus Augustinus sal insatuatum vanitate mundane philosophie· quia licet de seipso dicat·4·cōfes·16·q omnes libros

liberalium artium per seipsum legerit et intellexerit. oīa tñ hec
reliquit intendens lumini sapiencie celestis dicens.7.ꝯfes.10.O
eterna veritas et vera caritas.et cara eternitas tu es deus meus
tibi suspiro dñe die ac nocte.quicq̄d enim in humanis scienciis
continebatur q̄uis expolitum et veridicum non eum tamen ra
piebat aut delectabat.si non erat ibi nomen saluatoris.vt ip̄e
dicit.3.ꝯfes.4.Item non fuit beatus Aug.deprauat⁹ erroribꝰ.
ante quidem conuersionem suā multis erat erroribus implica-
tus.sed ex quo veritatem celestis sapiencie nouit.in ea regula fi
dei mā̄sit.in qua viderat euꝫ mater sua stātē et ꝯctos ērores ip̄e
impugnauit.vnde ipse epl'a.83 ad maxīuꝫ.multuꝫ inquit labo
ramus q̄tum dominus donat contra diuersos errores arguen-
dos Item non fuit implicatus sollicitudine acquirendi lucra tē-
poralia.9.ꝯfes.1.iam liber erat animus meꝰ a curis mordacibus
ambiendi et acquirendi voluptandi.atq̄ scalpendi scabieꝫ libi
dinis.⁊ gaudebaꝫ tibi claritati mee: et diuiciis meis et saluti
mee domino deo meo.Item non fuit infatuatus timore persecu
tionū.nam cōminantibus hereticis ipse sic eis rescribit epl'a cēte
simadecima ad donatististas.inimici facti sumus vobis ⁊ manda
stis quia occidetis nos.qui veritatem vobis dicimus. vindicet
nos deus de vobis vt erroreꝫ vestꝝ in vob̄ occidat.et fratri Eu
sebio scribens epl'a.13.veruntamen ego tanto animi dolore per
cussus.quid facerem nisi saltēꝫ loquerer an vero illi ista faciunt:
et mihi dicitur tace.auertat a me dominus hanc amentiā.⁊ cū
ip̄e mihi īperet per apl'm suum et dicat ab ep̄o refelli oportere
docentes que non op̄tet ego eoꝝ indignationibꝰ territꝰ taceaꝫ
Item non fuit beatus Augustinꝰ infatuatꝰ amore carnalis vo-
luptatis.tamen verum est.q̄ ante suam conuersionem tali fuit
captus amore ꝓut dicit.3.ꝯfes.1.veni carthaginē nondū ama
bam et amari amabā.amari et amare dulce mihi erat magis.
etsi etiaꝫ amantis fruerer corp̄e.veneno igitur auaricie comq̄-
nabat̄ et sordibus cōcupiscencie.cui rei sic calligatus erat: ꝓut
d̄t.6.ꝯfes.11.q̄ miserum se putabat nimis fore.si femine p̄uaret̄
āplexibus. ⁊ vt dicit in 2.li.3.monicōes matris muliebres iu-
dicabat.quibꝰ ipsa ne fornicaret̄.maxime vero ne adulteraret̄:
monebat.attñ vt dicit.8.li.7.in exordio sue adolescencie adeo
petiit castitatem.sed dicebat noli modo.timebat enim cito exau
diri et sanari morbo concupiscencie quem malebat expleri q̄ ex
tingui.at vbi cepit conuerti ad dominum.a ꝓparuit ei caste dig
nitas ꝯtinēcie serena ñ dissolute hilaris.blādiēs vt ad se veniēt ⁊
extēdit manꝰ ad eū suscipiēdū ⁊ āplectēdū d.q̄t puei ⁊ puelle

continenciā seruāt. tū non poteris dei auxilio quod isti et isti. su
scepit eam igitur castitas ɔtinencie. vt nec vxorem quereret :
nec aliquā haberet spē seculi. vt dicit. 8. li. 13. ⁊ ī. 10. li. 30. Jus
sisti domine vt contineā et factū est quoniaꝫ tu dedisti etiaꝫ an
teq̄ꝫ dispensator sacramenti tui fierem ¶ Scdo doctor ec
clesiasticus luci compatur rōe claritatis doctrine. vnde dicit. vos
estis lux mūdi. Criso. ꝓpter verbū vite lux sunt doctores quo il
luminantur ignorantes. Considerandum qꝛ lux quātuꝫ ad sub
stāciaꝫ qualitas est celestis corpis. tales vero sunt doctores ecce
Dani. 12. qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamen
ti. et qui ad iusticiaꝫ erudiunt fulgebunt quasi stelle in perpetu
as eternitates. firmamentuꝫ sacra scriptura est. 13. ɔfes. cui⁹ splē
dor est beatus Aug. quia luce ipsius fulget. talis ē doctrina be
ati augustini tota celestis. nihil mundanum vel terrenum ɔtinēs
sicut apparuit in visione illi mulieri que vidit euꝫ trinitatis ar
chanum subtiliter perquirentem. Eccl. 24. ego in altissimis ha
bito et thronus meus in columna nubis. Item actus lucis ē ab
scondita reuelare. ipsius vero doctrina maīfastauit quecunqꝫ ab
scondita. omnes questiones de trinitate. de incarnatione. de re
rum productione. et quecūqꝫ difficilia ipse declarauit. Job. 28.
omne preciosum vidit oculus eius. profunda quoqꝫ fluuiorum
scrutatus est. ⁊ abscondita ꝓduxit in lucem. ita vt in omni veri
tate scripture splendeant. Job. 25. sup quem non fulget lumen
eius. ⁊ Job. 41. qualit̄ lux quorundā abiiciat̄ doctorū sub figu
ra ꝑncipis dicitur tenebraꝝ. sub ipso erunt radii solis. sternet
sibi aurum quasi lutū. de quo gemendum non gaudendum est
nec subsanandi sunt sed plangendi. quis obscurato sole letetur
quis non doleat: quia filii sion quondā incliti et amicti purpu
ra reputati sunt in vasa testea opus manuū figuli. Iteꝫ efficacia
lucis est calefacere. talis est doctrina beati aug. quia mentē inflā
mat. vnde Seuerus Augustino epl̄a. 33. verbis doctrine tue vi
de q̄d facias. qꝛ sic bon⁹ es. vt nos rapias ad amorē. ⁊ 10. ɔfes.
5. dn̄e amo te. ꝑcussisti cor meū v̄bo tuo. ⁊ amaui te. ꝫ et celū ⁊
terra ⁊ oīa q̄ in eis sūt. ecce vndiqꝫ mihi dicūt sine cessatione vt
ameꝫ te. hec sūt v̄ba que īflāmāt ad amorē dei. Item lux dirigit
nauigātes: ne ꝑeāt ābulantes. ne īpingāt oꝑantes. vt ꝑficiant
ɔtemplātes ne errent. ꝓpt̄ qd̄ Paulin⁹ fr̄i Romanīo epl̄a. 32.
audi inq̄t fili legē pr̄is tui. i. Aug. et noli repellere ɔsciaꝫ matris
tue. sed tibi occursis ɔctis toti⁹ orbis voluptatū illecebris. illuꝫ
tantū inter fragilis discrimina vite aspitiēs. ⁊ hn̄s pectoē: tut⁹
eris ¶ Tercō doctor ecc̄iastic⁹ ciuitati ɔpatur rōe edificii

spūalis vite. non pt̄ ciuitas abscondi sup̄ montem posita: etiā si
abscondi voluerit mons ipse supra quem posita est patentē eaꝫ
facit. Et nota ꝙ quilibet iustus ciuitas pt̄ dici. quam deus inha
bitat. cuius edificium est in fide. spe. et caritate fortitudine tpan
cia iusticia prudencia ceterisq; virtutibus atq; donis. solivero do
ctores ecclesie quia vita et virtibus alios iustos excellunt sunt
ciuitas dei. non vbicunq; sita sed fundata in monte et altitudīe
iusticie. licet igitur alii latere possint. doctores tamen ecclesie no
ti sunt quoꝝ vita oīb9 patet. Hier. 30. cītas edificabitur ī excel
sis. vbi attendendum est primo: ꝙ beatus Aug. ciuitas dei po
test dici. tum quia in eo fuit omnis virtutis edificium: vt esset
dignum deitatis habitaculum sicut patet in 10. ꝯfes. tum quia
totis viribus laborauit ad edificium ciuitatis superne. vñ Au.
dicitur quia augens supernam ciuitatem: de quo legitur Eccl:
50 ecce sacerdos magnus qui in vita sua sufulsit domum ꝛc. qui
preualuit amplificare ciuitatem. tum etiam quia in ciuitate repe
ritur quicquid est necessarium vite: sic et in beato Augustino q̄
cunq; sunt saluti necessaria inueniunt. vnde Seuerus Augustio
epl'a. 33. o vere artificiosa apis dei. construens fauos diuini ne
ctaris plenos manantes misericordiam et veritateꝫ. per quos di
scurrens deliciatur anima mea. et vitali pastu quicquid minus
in se inuenit aut in becillum sentit. resarcire et suffulcire molitur.
Item fuit beatus augustinus ciuitas ī monte ꝯstituta: quia nec
quencunq; gradum in se habuit virtutum. sed quemadmoduꝫ
doctrina ita et vita ipsius sublimi fuit stabilita. Eccle. 50. quasi
oliua pullulans. et quasi cypressus in altitudine se extollēs. iō
est tutum ad se redeuntium refugium. Hier. 1. ego dedi te in ciui
tatem munitam super omnē terram. Itē beatus aug. fuit ciuitas
non abscondita. sed manifesta cunctis gentibus. Vnde audax
Aug° epo. 81. augustinus legis oraculum sectator iusticie istau
rator spiritalis glorie. dispensator salutis eterne tā tibi munda
nus orbis notus est. q̄ notatus. taꝫ tu ei cognitus q̄ probat9
In omnem enim terram exiuit sonus eius. et adhuc eum vidēt
in alto positum studio diligenti omnes viri scholastici. Quarto
doctor ecclesiasticus lucerne comparatur exaltate super candela
brum ratione boni exempli. quod aliis demonstrat. vnde dicit
neq; accendunt lucernam: lucerna est doctor ecclesiasticus qua
si lucis vrna. vbi sit oleum gracie sanctispiritus. ⁊ lichn9 sancte
operationis qnē accendūt pater et filius ⁊ spūssanct9 igne cari
tatis. sic vt exterius luceat per boni exempli ostensionem. ⁊ po
nūt eā sub modio. modi9 significat desideriū reꝝ tpaliū. vel q̄a

ad partem superiorem est vacuus. scz ad celestia vt dicit Criso:
vel vt innuit Aug. quia terrena modio et mensura suscipiunt.
sic q nunq̄ satiant. Potest etiam dici: q modius significat he-
reticorum doctrinam. sub isto modio desiderii rei temporalis lucer-
na doctoris ponenda non est. quia non luceret sed suffocaretur
curis seculi. sed super candelabrū. nomine candelabri sancta eccle
sia intelligitur sic in Apo. 1. dr̄. candelabra. 7 st̄ 7. ecclesie. h̄ can
delabrū tribus stabilitur. scz fide spe ⁊ caritate. ⁊ exinde in altū
porrigitur in cuius sublimitate ponunt doctores ecclesie. qz sta-
tus magisterii ceteris est dignior. ad quid vero ibi sint positi ad
dit: vt luceat omnibus qui in domo sunt. magnis et puis. sapi
entibus et insipientib9. fidelibus et infidelibus. qui sunt in mū
do isto Deinde hortantur doctores sic exaltati sup candelabruz
ecclesie: luceat lux vestra: verbo et ope: coram hominib9 vt vi
deant opera vr̄a bona. sicut enim celi luminaria creata sunt: vt
luceant super terram. ideo doctores ecclesie sunt instituti vt luce
ant sanctis operib9. ad quez vero finem hoc fieri debeat. subiun-
git: et glorificent patrem vr̄m: gloria em̄ nostroꝝ opm ad de-
um est referenda. qz vt dicit Cri. disciplina dm̄ ex moribꝰ fami
lie demonstratur: qui in celis est: quoniam omne datum opti-
mum et omne donum pfectum desursum est descendens a pr̄e lu/
minū. H Vbi plura ꝯsideranda occurrunt ad commēda
tionem egregii doctoris et gloriosi patris Augustini: ipse nan/
q̄ fuit lucerna sup cādelabꝝ exaltā lucna q̄d q̄si lucis vrna. vas
celestis lumīs. lucerna q̄ ppe aurea erat robore ꝯstācie. lucerna ex
lapidibꝰ p̄cioꝭ decoē v̄tutū. eccl. 50. q̄si vas auri solidū ornatū
omni lapide precioso. Item ista lucerna non fuit vacua. sed cum
prudentibus virginibus accepit bea. Aug. oleum gracie sancti/
spūs in vase mentis sue cum lampadibus. Item nō fuit lucerna
fumigans vel extincta. sed vt dicitur Jo. 5. ipse erat lucerna ar/
dens et lucens. ardens igne caritatis. lucens doctrina et exēplo
quomodo arserit caritate. ipse dicit. 13. ꝯfes. 9. : dono tui amoris
accendimur. et sursum ferimur. et cantamus canticū graduum.
Igne tuo bono inardescimus et imus ad pacem Hierl'm. sic ve/
ro exarsit ipse vt nulla potuerit tribulatio ignem extinguere:
Prouer. 31. non extinguetur in nocte lucerna eius. quomō ve-
ro fulgeat exemplo et doctrina manifestum est. qui ad lumē ip-
sius omnes erudiuntur Job. 29. splendebat lucerna eius super
caput meum. et ad lumen eius ambulabam in tenebris. I
Itē nō fuit ista lucerna abscondita sub modio t̄rene cupiditatꝭ
aut sub modio heretici dogmatis. ꝫ hōrifice exaltata sup cādela/

brum ecclesie. Eccl. 26. lucerna splendens sup candelabꝝ sanctū
quatenꝰ vndiq; diffundat splendor ipsiꝰ. vñ Paulinꝰ. Aug°:
epl'a. 27. o lucerna digne sup cādelabꝝ ecclesie posita. que late
catholicis vrbibꝰ. de septiformis gracie lic̄no pastū das oleo le-
ticie. lumen effundens. quo densas licet hereticoꝝ caligines dis-
cutis. et lucem veritatis a confusione tenebraꝝ. splendore clarifi-
ci sermonis enubilas. It resplēduit bea. Aug. non ad ꝓpriam
gl'iaꝫ. sed vt glorificarent hoīes telestem pr̄em. nā suis laudibꝰ
contristabat. vt dicit. 10. ꝯfes. 38. ad laudes vero dei incitauit a-
nimos hoīm. vnde Seuerus aug°. epl'a. 33. tu innuis dn̄m. vt
quicq̄d in te delectabile lucet. referentes nos ad illū. ipsiꝰ agno-
scamus. de cuius bonitate tā bonus es. ⁊ de cuius puritate ⁊ sim-
plicitate et pulchritudine purus et simplex. ⁊ puclher es. ⁊ illi
agimus gracias de bono tuo dono tuo. Item est ⁊ aliud cande-
labꝝ sup quod lucerna ista gloriosa dicitur posita. et hoc cāde-
labrum est regularis obseruancia. quā ipse instituit. Exo. 37. fe-
cit beselehel candelabꝝ ductile de auro mundissimo. beselehel vm-
bra dei siue dei vmbraculū interpretat. et sicut vmbra est imita-
tio corporis. ita bea. Aug. diuine trinitatis expressa fuit imago
non tm̄ per creationem. sed ꝑ noticiaꝫ et amorē. quia totꝰ ipsi
diuine trinitati ꝯfiguratus fuit. ipse vero talis artifex fecit cāde-
labrum obseruancie regularis. dicitur namq; candelabꝝ sic. eo
ꝙ candelā ferat. regularibꝰ vero maxime datur illd̄ mādatū. Lu
12. sint lumbi vestri p̄cincti. et lucerne ardentes in ma. R
Item istud religionis candelabruꝫ sup tribus pedibus stabilit̄
quorum vnus est precepta euangelica super que firmauit regu-
le principiū. de dilectione dei et proximi dicens. ante omnia fra-
tres carissimi ꝛc. alter pes est doctrina apl'ica. nam factus p̄sbiter
monasterium clericoꝝ mox instituit. et cepit viuere ꝟm regulaꝫ
sub sanctis apl'is ꝯstitutam. Tercius pes est cōfirmatio ecclesia-
stica. quia ecclesia regularē ipsius obseruanciā approbauit ⁊ cō-
firmauit. Item sup istis tribus pedibꝰ religionis cādelabꝝ sta-
bilitur ductile ex auro mundissimo. ductile quidē per obedienci-
aꝫ. vt ad voluntatē supioris subditi ducantur. de qua ipse in re-
gula. p̄posito tamq̄ patri obediatur: ex auro vero ꝑ cōeꝫ vitaꝫ
qua nihil ꝓprium possidetur. que vita aurea est sui preconsitate.
de q̄ ipse in regula. non dicatis aliq̄d habere ꝓprium. ꝫ sint vob̄
omnio cōia. vnde quidā. nihil ꝓprium ꝓtul vicium. cōia queq;
sic loquim̄. sed nō vtimur cōibus eque. quia in regula dicit̄ nō
eq̄lit̄ oībꝰ qꝛ ñ eq̄lit̄ valetes oēs. ꝫ potiꝰ vnicuiq; sic̄ cuiq; opus
fuerit: Et rursus istud cādelabꝝ mōdissimū rōe castitat̄ ⁊ pu-

dicicie. de qua ipse ait in regula. in vicē vrām pudiciciā custodi-
te. Itē ex hastili istius candelabri. i. ex statu r̄gule istiꝰ quatuor p/
cedunt. vt dr̄ Exo. 37. scz calami. que sunt vite cōis et paupta-
tis signa. quā demonstrant in vili habitu ⁊ abiecto. Item inde
pcedunt sperule que sunt vere obediencie signa. spera enim fa-
cile mobilis est quocūqz impulsa fuerit. quā obediēciaz diuersi/
mode diuersi demonstrant quidā in succictura vestiū quasi pmp/
ti exequi precepta. quidaz aliis modis Itē procedūt inde lilia q̄
sunt signa castitatis. quam aliqui demonstrant insuper pelliceis
quidaz in vestibꝰ albis. sed laneis. castitas enim cū sit in corpoē
nescit tñ corporis corruptionem. vt dicit Hiero. quemadmod̄
vellus. Item inde pcedunt ciphi sācti viz p̄dicatores. qui ppināt
fidelibus vinum leticie et aquā viuā salutaris doctrine. salientis
in vitam eternā. sup isto candelabro r̄ligionis tanqꝫ lucerna ful/
gens positꝰ est bea Mu. vt luceat toti ecclesie. refulgēt eī ipsius
virtutes adhuc in honestate regulariū. refulget ipsiꝰ doctrine sa/
piencia. in studio et doctrina eoꝝ. Zacha. 4. vidi et ecce cande-
labꝝ aureū totū. ⁊ lāpas eiꝰ sup caput eiꝰ ꝛc Scda ps L

Ecundo cū dicitur. Nolite putare. pponit doctrine ve-
racez soliditatē. cuius doctores ecclesiastici sunt pfesso/
res. et duo facit. p̄mo oñdit q ipsa doctrina pfecta ē.
cui nihil deficiat dicens: nolite putare. qm̄ veni solue/
re. i. destruere legē mosaicam datā a deo. aut pphetas: qui p spi-
ritūsanctū locuti sunt. dicit at̄ q nemo putet eū euacuare scp̄tu/
ram legis et pphetaꝝ ꝟm aug. vt oñdat quā debeant predicaē
doctrinam. eā certe quā ipse non soluit ꝫ p̄dicauit. cōsuetudo eī
est vt successor idem doceat. quod precedens docebat magister.
non em̄ veni soleuere legē sed adīplere: Sex vero modis lex im/
plet̄. p̄mo opere. dum qd̄ aliquis p̄dicat. hoc facit: de christo ve/
ro dr̄. Act. 1. cepit ihesus facere ⁊ docere. scd̄o īplet̄ pfectione euā/
gelica. quā pfectionem xp̄s addidit. tercō īpletur obseruacōne
consilioꝝ. q̄rto īpletur expositione atqꝫ declaratione. 5°. īplet̄
virtute caritatis. quia qui habet caritatem īplet legē. pleitudo
em̄ legis est dilectio. 6. legem īplet veritas. qūo singularit̄ xp̄us
legē impleuit. quia oēs ipsius figuras et pphecias veniēs ī mū/
dū adimpleuit. Jo. i. gracia ⁊ veritas p ihesū xp̄m facta est. aliis
vero q̄nqꝫ modis ipse legē impleuit. ⁊ reliquit doctoribꝰ adim/
plendam. et primo q̄dē bea. Aug. legē impleuit ope. qꝛ quod
p̄dicauit ipse fecit. vñ Hugo sup expōez regule. fecit inq̄t vir sā/
ctus quecunqꝫ docuit. Item īpleuit legē in preceptis euāgelicis.
quibus non solum manus sed et omnis inordinatus affectus p/

hibetur et passionibus em̄ īordinatis se fecit alienū. sicut patet
10. cōfes. Item legē impleuit in consiliis seruādo pauptatem: de/
dit em̄ omnia que habuit in cōi. vnde moriens testamentū nō
fecit. quia meorins paup xp̄i non habuit vnde faceret. seruauit
castitatem ita vt oēm occasionem peccādi prohibuerit seruauit
obedienciā vitam tenens regularem. Itē impleuit legem expo/
sitioīb9 ⁊ dclaracōibo. q̄ tot sūt et tāte. vt nō solū īpleāt. sed eē
supeffluant. non enim sufficiunt tempa ipsius dicta legere. iux=
ta illud. mētitur qui te totū legisse fatetur. Eccl. 24. implet q̄si
physon sapienciā. et adimplet quasi eufrates sensum. qui mul
tiplicat quasi iordanis in tpe messis. Item legem impleuit cari=
tatem tenens. 9. confes. et sagitasti cor meum caritate tua. et ac/
cendisti me valide. et 10. li. 28. fragrasti mihi et duxi spirituz ⁊
anhelo tibi. gustaui. et esurio et sitio. tetigisti me et exarsi in pa/
cem tuam. M Scdo ponitur q̄ hec sacra doctrina cōtine/
at infallibilem veritatem: amenquippe: id est vere vel fideliter:
dico vobis: doctoribus: donec transeat celum et terra. non eniz
arbitramur dicit bea. Hillari9 ep̄us celum ⁊ terraz maxima cor/
pora esse soluenda. vnde ꝑm Remigium ꝑmanebunt essenciali/
ter et transibunt ꝑ renouationem: Iota vnuz: Iota ꝑm Aug.
minor est ceteris literis grecis. quia fit vno solo tractu. iota vero
litera est hebrea: aut vnus apex. apex litera non est sed distincti=
o. sicut apud nos punctus. aut tractus aliquis. non preteribit
a lege. ecce quanta firmitas diuine legis. quetunq̄ non preteri/
bunt: donec omnia fiant: omnia quidem legis dicta cōplenda
sunt ꝑm verum eorum intellectum. ex quo apparet qualis debe/
at esse doctor ecclesiasticus. quia enim scriptura sic est īfallibilis
ideo debet esse solidus non fluctuans omni vento doctrine. Itez
quia scriptura etiaz in minimis cōplebitur. ideo quicquid est ip/
sius scripture docendum et considerandum est. vnde hec scriptu/
ra sac̄ sufficiētissimū habuit doctorem bea. Aug. fuit namq̄ con/
stans in doctrina eius. 11. confes. 32. stabo atq̄ solidabor in te in
veritate tua. nec patiar questiones hominum. credidi enim libs
tuis et verba eoꝝ archana valde. vt dicit 12. li. 10. et de h̄ 13.
li. 15. Itez ipsius scripture fuit reuerens ⁊ deuotus doctor nihil
de suo presumptuose volens ipsi scriptuē miscere: vt apparet ꝑ
totum. 12. li. cōfes. ꝛc. Tercia pars. N

Ercio cum dicitur. Qui ergo soluit ꝛc. tangit̄ premiū
doctorum. et duo facit. primo denūciat quid sint pas
suri falsi doctores. si enim sacra scriptura tante ē auctori/
tatis. vt donec celuz aut terra transeant. etiā minima

ipsius a lege non pretereant: ꝯsequens est. q̄ ergo soluerit vnū de mandatis istis minimis: opere non adīplendo: et docuerit sic homines: exemplo sui aut verbo. Et nota q̄ p̄cepta minima possunt intelligi. 10. mandata legis. q̄ cū sint principia agibiliū mīma dicuntur. sicut principia. que q̄ntitate sunt ꝑua. et virtute maxima. alio modo mīma precepta sunt ea que tanq̄ secundaia et ꝯclusiones deriuantur a primis. 3° modo mīma mandata intelliguntur. ea q̄ ꝑ xp̄m addita sunt in ꝑfectione euangelica: q̄ etiam superius nomine iota et apicis voluit intelligi: que rōne quadruplici minima dici possunt. primo propter humilitatē cristi ea dantis. scd̄o reputatione iudeoꝝ. 3° quia eoꝝ solutio minoris est culpe. minus em̄ est irasci vel cōcupiscere. q̄ occidere vl̄ adulterari. 4°. quia ad ipsa stat vltima r̄solutio p̄ceptoꝝ diuine legis. tale autē minimū est posita culpa falsi doctoris. infert penam: mīm9 vocabitur in regno celoꝝ D Et nōq̄ regnū celorum tria significat. scilicet vitam eternaꝫ in qua nullus potest esse minimus. vt dicit Aug qui ergo minimus ibi vocatur nullomodo ibi vocatur. soluens ergo minima cristi precepta minimus vocatur in regno celorum. vbi cum nullus possit esse minimus. nullus talis regnum celoruꝫ ingreditur vnde potest exponi minim9 pro minime. quia minime talis ibi vocatur: et est similis modus loquendi minimus vocabitur ad religionis obseruanciam. vel ad debellandum artem. que cum nullus minimus facere possit. nullus ad hoc minimus vocatur. Aliomō ꝟm Gre. regnum celorum presentis tp̄is eccesia dicit̄ in qua doctor q̄ mādatum soluit et docet minimus vocatur hommū r̄putatione qꝛ cuius vita despicitur. restat vt eius predicatio contemnat̄. tercō modo ꝟm Hiero. in epl̄a ad Paulinū regnum celorum est sacre scripture studium. in quo minime proficit. qui mandata xp̄i soluit et illud sic docet. scd̄o ponitur premium veri doctoris: q̄ autem fecerit ⁊ docuerit: non dicit q̄ faciat magna vel ꝑua sicut superi9 dixit. q̄ soluerit vnū mīmū. qm̄ ad h̄ vt aliquis sit minim9 sufficit etiam minima soluere. sed ad hoc vt magnus sit. oportet omnia seruare. ideo indistincte dixit. qui fecerit et docuerit et parua et magna: hic magnus vocabitur in regno celorum P Vocatur quilibet fidelis in regno celorum dūmodo faciat legis precepta. sed magnus ibi non vocatur. nisi etiam faciat que docet Nota quia beatus augustinus eo q̄ fecit et docuit legis precepta magnus quidem fuit in triplici regno primo quideꝫ magnus fuit in ꝯgregatione fideliū quadruplici magnitudine sciliꝫ claritatis sciencie. auctoritate doctrine. honestate vite. ostensione

exempli·magnitudo quidē scientie tanta fuit: vt nihil videat̄
ipsi9 sacre scripture ignorasse. vñ Volusian9 epl'a·2·vt cūq; abs
q; detrimento diuini cult9 in aliis doctoribus tollerat̄ inscicia:
attñ ab antistite Augustino videt̄ legi de esse quicq̄d contigerit
ignorari·vnde legis oraculū eū audax appellat. Item ē in eccle
sia auctoritate doctrine. cuius est hodie tanta auctoitas·vt nihil
sit in diuinis scriptis solidū·quod non eius auctoritate ɔfirma
tuz ꝓpter qd̄ Hiero·aug° epl'a·26·mihi decretum est te amare
suscipe colere mirari tuaq; dicta quasi mea defendere. Itē mag-
nus fuit in ecclesia honestate vite ꝓpter quod gradū ep̄alis dig
nitatis meruit in ecclesia·v ñ Pauli·ad eund̄ epl'a·27·te lz iu-
uenez ad maturitatem meriti seniorꝫ honore ꝓuexit cana prudē
tia·Magnus fuit exemplis. fuit em̄ vt de scipso dicit spectacu-
lū angelis deo et hominib9·ꝓpter qd̄ magne fuit reuerentie: et
opinionis in populo·vñ Bonifa·comes aug°·epl'a·133·susce-
pit in quit tremens verba sanctitatis tue v̄beribꝰ plena·scio ta
men q̄ venie p̄parat̄. qui ab aug° ꝑfectissimo doctore corripitur
Scd̄o beat9 augusti·magnus fuit in regno studii sacre scripture
cōprehendit em̄ longitudinē·latitudinē·sublimitatē·et ipsi9 ꝓ
fundum vt dicit̄ Ephe·3·magn9 nanq; fuit ꝓfunditate perscru
tationis. assidua queq; occulta īuestigando·ꝓfunditatis archa
num sacre trinitatis. q̄tum possibile est homī in presenti vita ip
se cōprehendit. quod manifestat liber ipsius de trinitate·ꝓfundi
tatem predestinationis li·de p̄destinatione sanctorꝫ ꝓfunditatez
productionis rerꝫ naturaliū sup̄ Gen̄·ad lr̄am·et abissum veri-
tatis ipse penetrauit·erat eniz plenus spū dei. q̄ vt dicit̄·1·Co
rin·2oīa ꝑscrutatur etiā ꝓfunda dei·12·ɔfes·14·mira profundi
tas deus meus eloquiorꝫ tuorum·horror est in eā itendere. hor
ror honoris et tremor amoris·Item fuit magnus latitudine ca-
ritatis ad quā sacra tendit scriptura. amor eī ipi9 adeo īcipiens
sic dilatatus est·vt vsq; ad inimicos ꝑueniret·3·cōfes·6. tu es a
mor meus dñe in quē deficio vt fortis sim·ꝛ donatistis qui mor
tē sibi ɔmīebat̄ scribit epl'a·cētesiādecima·caritas xp̄i ɔpellit nos
ne taceam9·sed vos lucrari volum9 deo nr̄o. licz nos odiatis et
mādaueritis nos occidi·Item magn9 fuit ɔtemplationis subli-
mitate·qd̄ est in p̄nti p̄miuz studii sacre scp̄ture·totus em̄ inhe-
rebat abstractus ipsi diuinitati·13·ɔfes·8·currit vita mea in am
plex9 tuos·ne auertat̄ donec abscondat̄ in abscōdito vult9 tui
quia male mihi est pret̄ te·omnis em̄ copia que de9 meus nō ē
egestas mihi est·et 12·li·10·ecce dñe redeo ad te estuans ꝛ āhe-
lans ad fontē tuū·nemo me ꝓhibeat hūc bibā·ꝛ tūc viuā·in te

em̄ reuiuisco dn̄e·tu me alloquere·tu mihi sermocinaē.⁊ aliqn̄ ipetu isti⁹ ɔtēplationis sic extr̄ se rapiebat̄·vt q̄si extra vitā p̄sentē esset.vn̄ 10·ɔfes·41·aliqn̄ intromittis me dn̄e in affectum multū musitatū introrsus ad nescio·quā dulcedinē: q̄ si ꝑficiat̄ in me nescio q̄d erit scio q̄ vita ista nō erit·Itē fuit magn⁹ longitudine desideriorꝫ tendentium ad eternam vitā. ad quā tota sacra scriptura incitat·ipse em̄ ex intimis cordis medull' ad eaꝫ tendebat dicens.11·li·31·nō distent⁹ ꝫ intentus.nō ꝑm distensionem sed ꝑm intentionē sequor ad palmā supne vocatiōis.vbi audiaꝫ vocem laudis tue.et contempler delectationē tuā ꝓpter quod intimo desiderio clamabat·12·li·15·o domus lūmosa: et spaciosa.dilexi decorem tuū·et locū habitacōnis glorie dn̄i mei fabricatoris et possessoris tui·tibi suspirat ꝑegrinatio mea·Tertio beat⁹aug⁹·magnus est in regno celorꝫ vite eterne excellit em̄ ceteros doctores in cognitione gloriosa trinitatis in ardenti caritate.in fruitione felici·in corona singulais glorie.que doctoribus datur fabricata lapidib⁹ preciosis. ad quod probandum sufficit adducere q̄d inuenit̄ in principio quorundā librorꝫ moraliū beati Gre·vbi legit̄ ꝙ rex quidā hispanie misit romā mgr̄m quendā ꝑ moralib⁹ beati Gre·habendis·qui liber apud quenq̄ reꝑtus nō ē·dolens igit̄ ipse nuncius.ꝙ tam p̄ciosū op⁹ essꝫ ꝑditum·orationib⁹ se dedit ꝑnoctans in ecclesia bea.Pe·nocte vero q̄dā n̄ media dormiēs·sed vigilās vidit sāctorū multitudinem ꝓcedentium·qui oēs ante altare bea·Pet̄ se īclinabant. ipse vero omnes cognoscebat.et ecce chorus pontificū ⁊ ɔfessorum venit.vbi beatū cognouit Gre.qui ad eū veniens: ecce inquit ibi in archimo illo est liber quē queris·⁊ gaudens ipse mītius.eya inquit domme miratus suꝫ ꝙ beatū Aug.nō vidi vobiscū·nā doctrinis ec̄ eius multū delector at ille venerabilis doctor vt moris eius fuerat placida humilitate respōdit · vir ille excellentissim⁹ aug·non est hic nobiscū.quē altior ɔtinet locus

Dominica duodecima p⁹ penthecost. sermonis lxiii.

A

Eate oculi q̄ vident que vos videtis ꝛc̄.Lu·10· Prima ꝑs huius euangelii legit̄ Mat·13·Aug· 13. de trinitate·41·Mirꝫ est inquit cum omniū hominū vna sit voluntas cōpescende beatitudinis vnde tanta de ipsa beatitudine existat diuersitas.vt aliqui beatos se putent·cum fruunt̄ corporꝫ voluptatib⁹·aliq̄ cū habūdāt diuiciis·q̄dā dū hōrib⁹ cumulant̄·alii cum exaltant̄ p̄ncipatib⁹·q̄d iō ɔtingit vt ip̄e dicit·q̄ liꝫ oēs bt̄aꝫ

vitam cupiant. vbi tamen querenda sit nõ oẽs sciunt ꝓpter qđ beatum dixerunt ꝓplm: cui hec sunt. non vero sic est. sed beatus ꝓpl's cuius est dñs deus eius. vnde ipse Aug. 4. confes. 6. Redite p̄uaricatores ad cor. non est requies vbi eaꝫ queritis ĩ regione mortis beatam vitam queritis non est illic. qũo em̃ beata vita vbi nec iusta vita. sed est querenda beata vita in cognitione et amore veritatis que deus est. vt dicit. 14. de tri. 70. quod in p̄nti euangelio declaratur. in quo tria tanguntur. primũ em̃ dei cognitio ɔmendatur. scđo dei et ꝓximi dilectio esse necessaria demonstrat̃. ibi. et ecce quidã ꝛc. 3° quis sit ꝓxim9 noster nobis insinuatur. ibi. ille autẽ volens B Circa primũ duo facit ꝑm quod dupliciter nobis diuinã visionem ɔmendat. primo ex eo ꝙ beatificat: beati oculi qui viderunt que vos videtis q̃dupliciter videtur xp̄s. scꝫ oculo corporali. qũo visus ẽ ĩ carne. Ysa. 40. videbit omnis caro salutare dei. ista autẽ visio non beatificat. quia sic eũ viderunt iudei et infideles. scđo ex visione corꝑali oritur in mente ex miraculis visio. qua ipse videt̃ oculo fidei. vt credat̃ esse filius dei. Jo. 20. quia vidisti me Thoma oculo corꝑis. credidisti vidẽdo me oculo fidei: hec visio beata nõ est. sed beatitudinis meritum. quia meretur beatitudinẽ. 3°. ex visione fidei oritur visio. qua ipse xp̄us videt̃ oculo intellectiue ɔtemplationis. 1. Coꝝ. 3. nos autẽ reuelata facie gloriaꝫ domini speculantes in eandem gl'aꝫ transformamur. quia hec visio iam est aliqua beatitudinis ꝑticipatio. inde em̃ videt̃ et gustat̃ qm̃ suauis est dñs. Nũeri. 27. ɔtemplare inde terram quã daturus sũfiliis isrl'. Quarta visio est qua ipse videt̃ sicuti ẽ in lumĩe glorie. ps̄. in lumine tuo videbimus lumẽ. hec vero visio beatificat humanum intellectum. quemadmodũ ꝑfecta caritas beatificat voluntatem nostram. C Nota ꝑm Boetiũ. qꝛ beatitudo est status oĩm bonorum aggregatione ꝑfectus. que bonorum oĩm aggregatio non nisi in solius dei cognitione ⁊ amore consistit. vbi omne bonum ⁊ nullũ malũ. vñ Aug. 2. ɔfes. 6. si celsitudo amatur. sup omnia deus est excelsus. si queris honores et gloriaꝫ. pre cũctis honorandus ⁊ gloriosus ẽ de9 in eternum si ptãtem q̃ris. vt timearis. ipse est qui oĩa p̄t. si amas blandicias. nihil est blandius caritate dei. neqꝫ salubri9 aliquid amatur q̃ illa p̄ cũctis formosa et luminosa veritas eius. si affectas sciẽciaꝫ. ipse omnia nouit. si innocenciã cupis et simplicitatẽ. nihil deo simplici9 ⁊ innocẽci9. si q̇etẽ appetis. ñ ẽ certa q̇es p̄ter dñm si voluptatẽ desideras et suauitatis copiã. ipse bonitatis est plenitudo ⁊ ĩdeficiẽs copia suauitat̃ ĩcorruptibilis. si liberalitateꝫ cu

pis · ipse bonoꝝ oīm largitor ē affluētissim9 · si vis possidē diui-
cias · ad eū recurras · q̄ oīa possidet · si ꝑ excellencia litigas · nihil
ē eo excellēci9 · si vindictā q̄ris · iusti9 eo q̄cq̄ nō ē · si times adu̇
sa insolita · nihil i deo īsolitū · a quo ñ pt̄ separi quē diligit · apd̄
quē ē vera securitas · si t̄sticiā metuis · eternū gaudiū ipse est · qꝛ
igit̄ in deo ē aggregatio oīm bonoꝝ · ideo bt̄itudo nr̄a in ipso
querēda est · igit̄ vt d̄t Au · 6 · ꝯfes · 11 · q̄d ꝯctamur relicta spe se
culi hui9 · ꝯferre nos totos ad querendū deū et vitā beatā · cū ei
beatitudo sit in sūmo bono nulla creatura beatos nos facit · q̄a
magis est nutus beatitudīs ipsa creatura · q̄ꝫ vera bt̄itudo · ⁊ de
li · ar · 26 · ve qui dereliq̄runt te ducē dñe · ⁊ oberrāt ī vestigiis tu
is · q̄ nutus tuos ꝑ te amāt · et obliuiscunt̄ q̄d īnuas · o suauissi
ma lux purgate mētis sapiencia · nō em̄ cessas q̄ et q̄ꝫta sis īnuē
nobis · et nutus tui sunt oē creaturaꝝ decus · ꝫ nec aīm9 seipsū
beatificare pt̄ · cū sibiipsi nō sufficiat · ⁊ multos in seipso deprehē
dat defectus · vñ magis est capax bt̄itudīs q̄ꝫ beatificās · sed nec
viuere vt quezq̄ꝫ delectat · beata vita est · qꝛ vt d̄t Cicero · velle
qd̄ nō deceat · idipsū miserrimū est · nec tā miseꝝ est nō adipisci
quod velis · q̄ꝫ adipisci velle · quod nō oꝑteat · Au · 10 · ꝯfes · 9 · mi
ser est oīs aīmus victus amicicia reꝝ mortaliū · et dilaniat̄ cum
eas amittit · et tunc sentit miseriaꝫ qua miser est · ⁊ anteq̄ꝫ amit-
tas eas · redite ergo p̄uaricatores ad cor : ⁊ īherete illi in quo so
lo nihil caꝝ amittitur · in quo oīa cara sunt que nō amittunt̄ : ⁊
q̄s iste est nisi deus nr̄ qui fecit nos · Igit̄ vt idem dicit de li · ar ·
22 · teneam9 sūmū bonum · qꝛ beatus ē q̄ eo fruit̄ · vñ Aug · be-
at9 ē q̄ habet qd̄ amat nihil male amās · et tanta est isti9 beati-
tudinis veritas · q̄ etiaꝫ vt dicit Aug · 14 · de tri · 20 · si aīmi hoī
nū essent mortales · vt nō possent attingere ad quartū illū gra
dū videndi deū facie ad faciē · laborandum esset oībus voluptati
bus corꝑis postpositis attingē dum viuim9 deū ꝑ ꝯtemplatio-
nem · quia frui creatura miseria est · addēdo inopiā inopie · ꝫ mi
hi adherere deo bonū est D Secundo ipsa visio dei com
mendat̄ a singularitate gracie · dico em̄ vobis qꝛ multi ꝓphete ⁊
reges voluerunt vidē que vos videtis : ꝓphete quidem desidera
uerunt eum videre sicut Job Moyses Ysaias Jeremias Eze-
chiel Daniel et alii omnes qui multi fuerunt · reges vero sicut
dauid ezechias Josias : et nō vider̄t : viderunt quidē euꝫ ocu-
lo fidei credentes eum venturum · sed oculo corporali eum non
viderunt verbum caro factū · nisi per subiectā creaturā · sic̄ de A
brahā dr̄ · q̄ vidit diē ei9 ⁊ gauis9 ē Jo · 8 · qꝛ ñ sufficit vidē sn̄
noticia v̄itatis · subiūgit : ⁊ : mlti reges ⁊ ꝓphe voluer̄t : audire

que vos auditis: v̄ba scilicet celestis sapie.3.Re.10.vniuersa terra desiderabat videre vultum Salomois. vt audiret sapiēciā quā dederat deus in corde eius: et non audierunt: digni quid erant cristū audiē. sed nondū venerat plenitudo tp̄is. in quo deus non p̄ ꝓphetas loqueret. sed in filio quē cōstituit heredē vniuersoꝝ p̄ quem fecit et secula ꝛc. Secūda ps

Secūdo cum dicitur. Et ecce quidā ꝛc. tangit necessitas dilectionis. vbi quatuor facit. p̄mo ponit interrogatio tēptatiua. et ecce q̄dā legisp̄it9 Ille p̄it9 ē i lege q̄ legē spūalit intelligit. ⁊ ea que legis sunt operat: ꝫ non erat talis ipse temptator. vnde p̄itus erat sophistice et nō vere: surrexit: pro reuerencia. aut vt ab omnib9 videret: tēptās eū: erant ei vt dicit Cirillus inter iudeos quidā v̄bosi i lege dicentes xp̄m doctrinā Moysi suis nouis institutionib9 facere inutilem. ⁊ q̄ tota lex tendit ad vitam eternā. ideo fecit q̄onē quo merito ad eam p̄ueniat. si enim xp̄us dedisset aliā responsionez q̄ eam que legis est ignaꝝ reputasset xp̄m. et eū paterne legis corruptorem accusasset: et dicēs mgr̄: Jo.13. vos vocatis me mgr̄ et dn̄e et benedicitis sum etem̄: quid faciendo: bene dicit q̄ faciēdo E q̄ n̄ auditores legis sed factores iustificabūtur. Ro.2. vitam eternā: ecce desiderabile premiuz omnis em̄ res viuere appetit. et cōprehendenti eternitatem. eternū viuere est appetibile eo q̄ est sine miseria: possidebo: solū em̄ beatus ē qui eternam vitam possidet. i. cū securitate non amittendi tenet. Secūdo xp̄s hunc interrogantem reducit ad legis noticiā at ille dixit ad eū: in lege quid scriptū est: ē ne ibi aliud quo vita eterna possideatur. temptatorē legis ad ipsam legē deducit: q̄ mō legis: quasi sine intellectu ⁊ distinctione. lex em̄ multa cōtinet precepta. sed quia oīa reducunt ad vnū. erat q̄o apud iudeos. quod esset vnū potissimū mandatū tanq̄ caput et principium. alia ꝯtinens. cuius obseruatione possideretur vita eterna. Tercio ponitur responsio legisperiti: ille rn̄dēs dixit: glo. dixit quod legerat. sed qd̄ nondum ipleuerat. et tangit caritatis duo precepta: diliges dominū deū tuū: hoc assumit Deu.6. nō quilibet autē amor dilectio est. sed ille solus qui est spūalis. cuius origo est ex comprehensione boni lecti. i. mēte concepti. quod mens legit non in tabulis carneis sed spūalibus. ¶ Nota q̄ istud mandatum de diligendo deum secum portat sue institionis causam. causa enim diligendi deum ipse deus est vt dicit Ber. ergo diliges dn̄m deū tuum. nō hz aliam cām nisi q̄ dn̄s de9 tu9 est. diliges g̊ dn̄m in tiōre tq̄ seru9 deū tuū cū r̄uerēcia

tanq̃ creatura ex singulari caritatis affectu qꝛ non est tibi alius dn̄s et deus. Itē quia dn̄s habens potenciā dilectione ipsius seruat̄ preceptū p̄me tabule. qꝛ vero deus hn̄s sapiam. nō assumatur nomen eius in vanū. quod est scd̄m p̄ceptū. quia vero nost̄ ꝑ bonitatem est, diligentes eū sanctificentur qd̄ ad terciū ꝑtinet mandatū. Itez tria sunt que nos inducūt ad dei amorē. Primū qꝛ creator a quo habemus eē. vn̄ deus est. Scd̄m quia gubernator a quo ꝯseruamur et regimur. vnde dn̄s ē Tertiū qꝛ remunerator a quo in finem ꝑducimur vnde nr̄ est. ab ipso ei ⁊ ꝑ ipsum et in ipso sunt om̄ia. Item hoc p̄ceptū spēalit̄ dat̄ hominibꝰ est em̄ eoꝝ specialiter dominus quos mouet īmediate. est etiaz deus eoꝝ rōe finis. quia solus ipse finis est mentis rōnalis. rursus est noster singulari beneficio incarnationis. Gen̄. 37. frat̄ ei et caro nostra est. Et attende quia non diligit̄ nili ꝯgnitū. cognitio autē nostra ex sensibus habet ortū. ideo si deum amare precipimur. oꝑtet ipsius habere noticiā in quā ex creatura sensibili deducimur. ꝫ tamē non est deus aliquid qd̄ sentiat̄. vnde aug. 10. ꝯfes. 7. quid amo cū te amo dn̄e deus meꝰ. et discurrit ꝑ oīa sensibilia. quia nullū eoꝝ amet deū amādo. nō em̄ spēm corꝑis nec decus tꝑis. nec candorem lucis oculis istis amicū. nō dulces melodias. non floꝝ et vnguentoꝝ ⁊ aromatū suauē odorē nō māna et mella. non mēbra acceptabilia carnis āplexibus. non hec amo cū amo deum meū. et tamen amo quandā lucē. quādā vocē. quendam odorem. quendam cibū: et quendam āplexum interioris hominis mei cum te amo domīe. ibi fulget animem ee quod non capit locus ibi sonat quod non rapit tempus. ibi olet quod non spargit flatꝰ. ibi sapit quod nō minuit edacitas ibi heret quod non diuellit sacietas. ecce igit̄ qūo licet deus nō sit sensibilis. tamen habet proportionem ad īteriores anime sensus spiritales. quibus comprehenditur. ipse igitur est omne delectamentum spirituale quocunq̃ sensuum comprehensiuum:

¶ Deinde diligendi modum adiungit. et vt dicit Ber. modus diligendi deuz est. vt diligatur sine modo. ideo subiungit ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. et ex omnibus viribus tuis. et ex omni mente tua. vbi considerandum quia cor est cogitationum principium. Item ipsum est principium motus. ꝓpt̄ qd̄ sꝑ mouet̄. Itē ip̄m est custodia totiꝰ hoīs. dr̄ ei cor eo ꝙ sit custodia oīm reꝝ Itē cor ē q̄si cardo quo totꝰ hō regit̄. sic ostiū regit̄ cardine. ex toto igit̄ corde vult diligi deꝰ. corde quidē: qꝛ illud qd̄ est nobilissimū deo tribuendum est Prouer. 23. fili p̄be mihi cor tuū: ex toto v̄o corde. vt ꝯcta nr̄a cogitacō sit ī ciꝰ

amore. omnis nr̄a operatio sit ꝓpter eius amorem. tota regula
nr̄e vite ex eius amore sūatur. et vltimo vt tota nostra custodi-
a ad hoc intendat sollicite. ne ista dilectio rapiatur a nobis: ad
hec mundana. vnde aug. 10. ꝯfes. 10. minus inquit te domine a-
mat. qui tecum aliquid amat: quod ꝓpter te n̄ amat. et ideo di
cebat Agnes beatissima. posuit in faciem meaꝫ signum: vt nul
lum preter eum amatorem admittā. non ergo potero ad prioīs
contumeliam amatoris. vel alium aspicere et hunc relinquere.
Scdo vult deꝰ amari tota aīa. aīa vero est principiū vite. vita ve
ro triplex est: scꝫ vegetatiua sensibilis et rōnalis. vult igit̄ deus
tota aīa diligi. quia totā eam ꝓduxit in esse. vt ōe nr̄m viuere
cunctū sensire et intelligere ad ipsius dilectionē tendat. Tertio
vult deus amari ex omni mente. mens at̄ vt d̄t Aug. ē illud q̄
homo cetera excellit aīalia. ⁊ h̄ ē portio rōnis ꝑm quā homo ꝯdi
tus est ad ymaginē dei. cuius partes sūt memoria intellectus ⁊
voluntas. vult igit̄ deus omni mente diligi. vt omne illud ꝑm
q̄ mens est ad dei ymaginem ad ipsius referatur dilectionem:
vt memoria sit in amore habitu. et intellectus in speculatione.
amoris. voluntas in ipso dilectionis actu. ymago et similitudo
est diligendi principium. vnde si aīa est ꝑm mentē dei ymago to
ta debet deum diligere: Quarto vult deus diligi ex oībo viribꝰ
i. ꝑm Theo. viriliter. et non remisse. hoc em̄ est necessarium. nō
em̄ sufficit deū diligere toto corde tota aīa tota mente extensiue.
nisi etiam intensiue totis istis diligat̄. vt totus conatꝰ cordis ⁊
aīe et mentis. ⁊ tota virtus tendat ad dei dilectionem. nec mi
ruꝫ si sic diligēdꝰ ē qꝛ etiā excedit bonitas ipsiꝰ ꝓpter quā est di
ligibilis oēm nr̄am possibilitatem diligēdi. qꝛ vero nō possumꝰ
eū diligere q̄ꝫtum est diligibilis. saltē diligat̄ q̄ꝫtū possumus. a-
lioq̄n fraudem ꝯmittimus. quia non damꝰ deo totū posse dile-
ctionis. quod ad hoc nobis dedit vt totū diligendo sibi reddere
mꝰ. H Deīde ꝑm adiungit dilcōis p̄ceptū: ⁊ ꝓximū tu
uꝫ: s. diliges. ipsius vero dilectiōis mensurā subiungit: sicut te-
ipsū: hoc p̄ceptū habetur Leuit̄. 12. vbi considerandū q̄ ꝓximꝰ
dr̄ multipl̄r. ē em̄ ꝓximꝰ cōitate nature. sic oēs hoīes sūt ꝓximi
nobis. est ꝓximꝰ officio sicut ciues. ⁊ q̄ aliquid ꝯm̄iter execūt̄:
ē ꝓximꝰ carne sicut ꝯsanguinei. ē ꝓximꝰ grā sic̄ amici. ē ꝓximꝰ
fide sic̄ xp̄ianꝰ. ē ꝓximꝰ v̄tute sic̄ iusti. ē ꝓximꝰ subsidio sic̄ sancti
⁊ āgl̄i bt̄i ⁊ ē ꝓximus per redemptionis beneficium quomodo
solus xp̄s deꝰ et homo nob̄ est proximꝰ q̄mōcūq̄ꝫ. aut sit aliq̄s
ꝓximꝰ diligendꝰ ē. sic̄ mosmetipsos diligimꝰ. i. ex eadē cāitate
qua nos amamus. et in eodem merito bonoꝝ operum. et ad eū

dem finem vite eterne. sicut em̄ homo nō debet seipsum diligere amore carnali sed spūali in deum. et ad vitam eternā. sic vnum quēq; debet amare hominē. xp̄m vero hominē qui excellētissim9 proximus est. debet plusq̄ se diligere. vn̄ dr̄ q̄ amicabilia q̄ sūt ad alterum determinantur ex amicabilibus que sunt ad seipsuz Quarto ponitur commendatio istius responsionis: dixitq; illi. recte respondisti. rectum est cuius medium non discrepat ab extremis. extrema vero diletiois creator ē et creatura. quia vero respondit dilectionem ꝓporcionabiliter tribuens deo ⁊ proximo. ideo recte respondisse dicitur. Deinde xp̄us satisfacit p̄me questioni. qua dixerat legisperitus. quid faciendo vitaz eternā possidebo. ex verbis eius dat solutionem: hoc fac: deum et proximum diligendo. et dicit fac. quia non sufficit diligere. nisi opere dilectionis demonstretur. probatio em̄ dilctionis exhibitio ē operis: et viues. dupliciter anima viuit: caritate et carnaliter: quia caritas est meritum eterne vite. et iterum formaliter. quia caitas ꝑfecta que nunq̄ excidit est vita beata. nā vt dicit Ber. plus est anima vbi amat q̄ vbi animat. et ideo si amando fueit in deo qui est vita essencialis. consequens est q̄ ipsa anima viuet vita perpetua.

Tercia ꝑs.

Ercio cum dicitur. Ille autem declarat. quis sit proximus quem homo sicut seipsum debet diligere. ⁊ ta facit. p̄mo em̄ ponitur legisperiti īterrogatio: ille at̄ volens seipsū iustificare. id ē seipsū volens iustū ostendere: dixit ad ihesum. et quis est proximus meus: laudatus em̄ a saluatore q̄ recte respondisset. ꝓrupit in suꝑbiā vt dicit Cirillus. nullū sibi putans esse proximū quasi nullus sibi possit in iusticia et legis noticia ꝯpari. Sed vt dicit Theo. saluator nō actibus aut dignitatib9 determinauit ꝓximū ꝫ natura. q̄uis igit̄ iustus esset legisperitus q̄uis doctus et q̄uis rex ⁊ maior hoib9 etiā quicūq; pauꝑ miser et abiectus ꝓximus eius erat. Secūdo declarat xp̄s in ꝑabola quis sit ꝓxmius noster que ꝑabola tria ꝯtinet. s. hominis casum infelicem denegatū auxiliū. ⁊ impensū illi subsidium dicit ergo: suspiciens autē: id ē suꝑius aspiciēs ihesus dixit: iō suꝑius aspexit. qui de rebus magnis locutus erat. vn̄ scz humanū genus descenderat: cum cecidit ꝑ peccatum homo quidā. Aug. homo iste Adam intelligit̄ in humano genere. cuius hominis miserabilis casus quo ad septem īcommoda describitur. primo considerando vnde lapsus est: descenbat: humiliatus et miser factus per peccatum. et vt dicit Theophilus non dicit descendit: sed descendebat semꝑ em̄ hūana natura ad

inferiora tendebat. et nõ in ꝑte sed in toto: ab hirl'm. que inter-
pretat̃ visio pacis. secũda conditio miserabilis est quo deuenit.
in iericho: que luna interp̃tatur. ad lr̃am autẽ vt dicit Basilius
ihrl'm sita est in acumine montis. iericho vero ꝯtinet ꝯuallia pa
lestine Et attende quid descendendo homo ꝑdiderit in quo deue
nerit. et sunt quatuor. ihrl'm em̃ que est visio pacis reliquit ⁊ si
gnificat paradisum. vbi quicquid videbat erat sibi pacificũ. ni
hil em̃ poterat sibi nocere. Job. 5. bestie agri pacifici erant tibi:
eiectus vero de iherico. i. in mudum istũ. qui est ĩstabilis quemad
dũ luna. ꝓpter qd̃ homo mundanis attritus aduersitatib⁹ nũq̃
in eodẽ statu ꝑmanet. Item hirl'm vnde homo cecidit ĩ mortali-
tatẽ significat. quã homo possidens. ĩ plena animi ⁊ corꝑis pace
erat. nunq̃ em̃ hoꝝ duoꝝ facta fuisset dissolucõ. ꝫ peccãdo deue
nit ad mortalitatẽ. q̃ ꝑ lunã intelligit̃ qꝛ crescit ⁊ deficit donec
non ꝯpareat. Item cecidit homo a visione claritatis dei. q̃ ẽ pax
nostra et deuenit in tenebras ignorancie vbi si aliqd̃ sibi fulget
est lumen tenebris mixtũ. sicut lumen lune. Itẽ cecidit hõ a be/
atitudine q̃ est q̃es et pax mentis. ĩ miserias vallis lacrimarũ
ĩnumerabiles. q̃s luna sua mutatione significat. Tercõ hominis
tangit ĩfelicitatẽ: et incidit in latrones. Amb. q̃ sunt isti latro-
nes nisi angeli noctis et tenebraꝝ. relicto igit̃ angeloꝝ et bea-
toꝝ consortio ĩcidit peccans homo in demones latrones q̃ mei/
to latrones dicunt̃. eo ꝙ a nobis latenter rapiant bona celestia
Quartã adiungit miseriã: qui eẽ despoliauerunt eũ: ꝟm Aug.
moꝝ ornamentis vel vestimẽto ĩmortalitat̃. aut ꝟm Am. abstu/
lerunt vestimenta gracie: q̃ acceperam⁹. et hoc vestimentũ fuit
originalis iusticia. ⁊ vestis innocẽtie. ꝓ q̃ fecit ficuũ ꝑizomata. ꝫ
deus dedit postea tunicas pelliceas. Quintã adiungit miseriã: ⁊
plagis impositis: plage dicunt̃ peccata ꝟm Bed. qꝛ his nature
humane integritas violat̃. quibus plagis vulneratũ est bonuꝫ
possibilitat̃ liberi arbitrii. quib⁹ vulnerib⁹ plagat⁹ nascit̃ q̃li-
bet homo. Sextã addit. hoĩs miseriã: abierũt: relinq̃ntes eũ vi/
ctũ tanq̃ ꝯtẽptibilẽ et despectuꝫ. ita etiã vt non tradãt sibi ad
nutum ea in quibꝰ peccare eum fecerunt. h̃ em̃ facit dyabolus:
qꝛ cũ deceperit hommẽ eũ ꝯtemnit. sed nec sibi tradit: que dare
videbatur. Septimã adiungit infelicitatẽ. semiuiuo relicto: ecce
ꝑiculũ: semiuiu⁹ autẽ est homo p⁹ pct̃m quadruplicit̃. ꝑmo ꝟm
aug. qꝛ ex ꝑte qua p̃t aliquã dei cognitionẽ habẽ viuit. ex ꝑte
q̃ pct̃is p̃mimur mortu⁹ ẽ. Itẽ ꝟm eundẽ. licet homo habeat vi/
talem motum liberi arbitrii. quia tamen ex se non sufficit redire
ad vite eterne agenda opera: semiuiuus est. Item ꝟm Theo. me

dietas hominis post pctm viuit. scz anima medietas vero mori/
tur. scz corp9. quoꝝ vtrumqꝫ semꝑ vixisset si non peccasset. Itē
ꝑm eundem natura humana ꝓut erat in adam tota erat mortu
a iusticie. prout vero eadē viuificanda erat in xp̄o. sic viuebat.
vnde semiuiu9 erat homo. R Secundo hec ꝑabola ꝯtinet
denegatum subsidiū huic vulnerato. ab eis qui maxime subuei/
re debuissent. ex quib9 ꝑm carnē erat iste plagat9 scz iudeis. q̄=
ruz vnus sacerdotii dignitate alter leuitici ordinis officio āpli9
misereri debuisset. vnde dicit: accidit autem sacerdos quidā: in
quo intelligitur antique legis sacerdotiū: descenderet eadē via
qꝛ omnes quotq̄t sancti q̄ꝫtumcunqꝫ dignitate exaltati: descēde/
runt per viam pctia primis parentib9. et qꝛ pctores erant: iō
saluari non potuerunt: et viso eo: quia lex dedit sacerdotibus
noticiam culpe primi parentis: p̄teriit: quia grām saluatioīs da/
re non potuit. qm̄ vt dicit Theo. venit lex et stetit vsqꝫ ad tem/
pus prefixum. deinde non valens curare hominē abiit. Deinde
adducit alteri9 negligenciā: simulit̄ et leuita: in quo legis mi=
sterium vel tempus ꝓphetaꝝ intelligitur: cum esset secus: id est
iuxta: locum: vbi ille vulneratus infeliciter iacebat. secus quidē
erat. quia omnes in eadē valle miserie fuerunt: et videret: q̄a
et ipse culpā agnouit: pertransiit: quia nec legis sacrificia nec
ꝓphetarum preces subuenire potuerunt. sed transierunt omnia
tamqꝫ inutilia. Tercio ponitur quis q̄liter humano generi vul/
nerato subsidium p̄stiterit: samaritanus autem quidā: iste sama/
ritanus est xp̄us. nā samaritan9 custos int̄pretat̄. custodit autez
domin9 omnes diligentes se. qui venit in carnē. vt infirmū vul/
neratū custodiret. et numera q̄ꝫta pro nostra liberatione iste sa=
maritanus fecerit. primū est: iter faciens: Theo. quasi ex ꝓposi=
to hoc statuens. vt nos curaret. factus est ꝓ nobis viator: qui
erat comprehensor. Et attende qꝛ lz faceret iter. nō tn̄ eadē via
descendit qua ceteri qꝛ solus ipse sine pcto de v̄gine nat9 i hūc
mundū descendit. Itē venit secus eū: vel vt habet alia lr̄a secus
viā. venit quidē secus hoīez vulneratū pcto. quia apparuit in si
militudinē carnis pcti. ⁊ tm̄ pctoriq9 ꝯdescēdit. vt amic9 pub
licanorum et peccatoꝝ fuerit dictus. Item aliud beneficium. et
videns eum: non horrut pius medicus nr̄a feda ꝯspicere Eze.
17. transiens ꝑ te vidi te conculcari in sangune tuo. Item aliud
bn̄fi9. mīa mot9. Au. iō mīa mot9 ē qꝛ in eo nullū īueīt meitū
q̄ eēt dignus curari. sz de peccato damnauit peccatum in carne.
Item aliud beneficium: et appropians. Augusti. nihil est hoībꝰ
deo remoti9. nō loco. sz dissimilitudine qꝛ ipsi mortales ⁊ pctores

deus vero immortalis et iustus. volens igit̄ deus nobis esse ꝓpi
qu9. non assumpsit vtrumq; malū nr̄m. sed mortem nō peccatū
quia liberatore indiguisset. vt ergo non esset qd̄ nos sumus: ꝫ
ꝓpe nos mortalitatem eandem sustinens. et passiones volunta
rie quas nos patimur absq; tamen pc̄to. Item alid̄ beneficium
alligauit vulnera ei9: hec alligatio ē pc̄tor̄ cohibitio. vñ Am
bro. constringit vulnera austeriore precepto. vel dici potest: ꝙ
alligauit. 7 vulnera homini inflicta. septē ligamentis sacramē-
tor̄. vulnus fomitis baptismo. vulnus timiditatis confirmati
one. vulnus odii eukaristia. vulnus peccati pm̄a. vulnus ꝯcu-
piscencie mr̄imonio. vulnus ignorancie ordine. vulnus reliq̄a
rum peccati. extrema vnctione L Item aliud beneficium
infundens oleū: datis austerioribus preceptis infudit mā̄suetu
dinis oleū. ad mitigandum dolorem vulner̄. vt est illud mat.
11. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego re
ficiam vos. Itē aliud beneficium: ⁊ vinum: infundit hoc vinu3
ꝑm Criso. sanguis dn̄ice passionis. cuius effusione semiuiu9 susci
tatus est: sicut legitur de pellicano ꝙ mortuis filiis sanguinem
proprium infundit: vt reuiuiscant. Item aliud beneficium
et imponens illum in iumentum suum: caro cristi iumentū est.
quasi iuuamentum. qua sum9 adiuti. qui ꝑ nos surgere nō po-
teramus. cui iumento sumus īpositi ꝑm Aug. ꝑ fidem incarnati
onis. quaꝫ credim9. vel ꝑm Ambro. iumento cristi sumus īposi
ti. quia peccata nostra ipse pertulit in corpore suo sup̄ lignum:
vel ꝑm Theo. iumento xp̄i sumus impositi. qꝛ ꝑticipatione cor-
poris sui īcorporati sumus ei. et facti membra ipsius. M
Itez aliud bn̄ficiū: duxit in stabulū: stabulū sic dicit̄ eo ꝙ ibi sit
statio boum vbi viatores sua deponunt sarcina. et animalia re
ficiūtur. qd̄ stabulū significat ecclesiā in qua residēt doctores. et
deponunt̄ onera peccator̄. ac lassati quiescunt et reficiunt̄ v̄bo
vite. nemo vero huc ingredit̄ vt dicit Be: nisi ductu xp̄i. Item
aliud bn̄ficiū: et curam eius egit. licet eī ei sit cura de omnibus.
maxime tñ diligentem adhibuit curā. qūo saluaret̄ homo. ꝓhi-
bens nociua. adhibens ꝓficua. tanq̄ bonus infirmarius. Itē ali
ud bn̄ficiū. qꝛ recedens ꝯmisit eū custodie. non enim vacabat sa
maritano diuti9 in terris manere redeundū erat vnde venerat:
et altera die. Ambro. quis est iste alter dies. nisi forte dies r̄sur
rectiōis. qui bn̄ alter dr̄. qm̄ dies prior passionis fuerat tristicie:
sed de isto dicitur exultemus et letemur in ea: protulit duos de
narios: duo denarii scd̄m Ambro. duo sunt testamenta. in qui-
bus est ymago dei impressa quor̄ valor est obseruaē decē legis

precepta. Vel ꝑm Aug. duo denarii duo sunt caritatis precep-
ta. aut promissio vite presentis et future Vel ꝑm Orige. duode
narii sunt sciencia scripturaꝝ et auctoritas ecclesie: ⁊ dedit sta-
bulario: stabularius ē quilibet ecclesie rector: cui dant̄ a xp̄o du
o denarii sup̄dicti. vt eoꝝ precio agat curā homīs vulnerati: et
ait curā illius habe: hec dixit petro. Jo. vltꝰ. pasce oues meas:
ꝓpter quā causam sacerdotes curati dicunt̄. Item aliud beneficiū
et quodcūq; erogaueris. ille erogat qui data sibi distribuit. sed
superogat. qui āplius dat q̄ accepit. ad sanandū vero homīez
superogat̄ preceptis addendo ꝯsilia scripture addendo expositio
nes: ego cum rediero: Ambro. qn̄ reuerteris dn̄e nisi in die iu-
dicii. erit em̄ temp9 quādo vniuersa caro te respiciet reuertentē.
reddā tibi: fiet retributio prelatis ecclesie de labore quē habue-
rūt ī sollicitudine subditoꝝ. 2. Thi. 4. reposita est mihi corona
iusticie quā reddet mihi dn̄s in ille die iustus iudex. in quibꝰ oī-
bus numerantur. 13. beneficia grā samaritani īpensa. vt genus
humanum sanaret̄. Tercio ponitur istius ꝑabole aꝓplicatio ad
ꝓpositum. quis hoꝝ trium videtur tibi proxim9 fuisse illi q̄ inci
dit in latrones. at ille dixit non quidē sacerdos aut leuita. q̄ni
am vt dicit Cri. inutilis est sacerdocii dignitas et legis sciencia
nisi per bona opa ꝯfirmentur. sed ille fuit proxim9. qui fecit mi
sericordiā in illum. omnes quidē et sacertas ⁊ leuita et samari-
tanus proximi erant lege natuē. sed solus samaritanus etiā mi
serationis beneficio fuit proximus. Deinde satisfacit illi questio
ni: et quis est proximus meus dicens. et ait illi ihesus. vade. cō
passionis affectu: et tu fac similiter: quasi dicat. petis a me q̄s
sit tibi proximus Respōdeo. quia quicunq; indiget sibi miserei
siue gentilis. siue pc̄tor est tibi proximus. vnde Am. nō cogna
tio facit proximū. sed misericordia. quia mīa est ꝑm naturam. ni
hil em̄ tam ꝑm naturam q̄ ꝯsortē iuuare nature.

In festo natiuitatis beate virginis. Introductio sermonis: lxiiii

Aiber generationis ihesu christi filii dauid filii a
braham. Mat. 1. hoc idem sed alio ordine legit̄
Lu. 3. Cri. non estimes inquit te ꝑua audire. cū
audis hanc generationem. valde eniz est ineff
abile: q̄ deus ex muliere nasci dignatus est ⁊
homines ꝓgenitores habere. ineffabile quidem est. qꝛ preter na-
ture ordinē vt virgo generet. est sup̄ humanā inuestigationez
vt deus sit homo qui generat̄ et est sup̄ nr̄e originis ꝯditionē.
vt sanctus sāctoꝝ generetur. qꝛ oēs ī pc̄tis ꝯcepti sumus nos.

ꝓpter quod dicit Ysa. liij. generationem eius quis enarrabit. Ad matris virginis ergo ꝛfugiam⁹ auxiliū. que illius secretū generationis ipsa nouit. vt nobis digne aliquid loqui tribuat de sua et filii sui generatione. qđ vt mereamur ꝛpetrare. salutationis sibi mun⁹ angelice humilit offeram⁹ dicētes Aue ma. ꝛc.

Prohemium super euangelium ꝛc. B

Liber generationis ihesu cristi. ꝛc. frequenter videmus aliquē totū suū genus nobilitare. ꝓpter suā prudēciaz et industriā. genus vero cristi licet fuerit magne nobilitatis. qz ex pr̄iarchis et regib⁹. atq; qđ maxime nobilitatis est fuerit ex virgine. totū tn̄ suum genus xp̄s decorauit et nobilitauit. non igit genus beate virginis tāte fuit nobilitatis. ex eo ꝙ traxit originem ex pr̄iarchis et regibus q̄nte fuit claritatis. ex eo ꝙ ipsa genuit deum verum et hoiem. regez regum et dn̄m dominātium. istius vero generationis nobilitas beate virginis et q̄tum ad ꝓgenitores et q̄tum ad xp̄m gemitum tangitur in presenti euangelio. quod diuidit in duas ptes premittitur enim prohemium narrationis. Deinde exequit. ibi ab abrahā aut̄ ꝛc. C In prohemio quatuor ꝛtinent. primū est que sit forma opis: liber: non em̄ quodcunq; opus nomen libri meretur. sed illud solum cuius notitia decet liberos. q̄ dā ei notitia seruilis est. que acquirit̄ spe lucri ⁊ honoris. ista vero talis non est. qz sui gratia Item libr̄ dicitur eo ꝙ mentez liberat. notitia vero eoꝝ que in eo tradunt̄. Item dr̄ liber q̄si vebs lr̄arum. quod huic operi conuenit. quia multa ministeria lr̄arū hic ꝛtinentur. vt simus ipsius notitia ciues sanctoꝝ ⁊ domesti dei. Secundo tangit materiaz generationis. cum multa alia scribantur in libro. queritur quare a sola generatione eum denominet Et dicendū ꝙ huius est duplex causa. Vna ꝑm Rabanū. quia a generatione incepit. altera ꝑm Crisō. quia radix oīm bonorum est xp̄i generatio. terō explicat p̄sonam quo ad nomen et dignitatem. quo ad nomen quidem: ihesu: ihesus hebreum nomen est. grece sother. latine vero saluator dicitur. quātū vero ad dignitatem: xp̄i: christus grecum nomen est quod hebraice dicitur messias. latine vero unctus. saluator quidez fuit ipse cuius hec generatio texitur Matt. i. ipse saluum faciet populū suum a peccatis. fuit unctus. quia rex sacerdos ꝓpheta et pugil. hec em̄ quatuor persone iungebantur: vt per unctionez regi daretur potestas. sacerdoti sanctitas. ꝓphete sciencia. pugili victoria. ps̄. unxit te deus oleo letitie. Quarto quia duplex ē xp̄i generatio. scz ex deo ⁊ homie. ostendit quā istaz intendat: filii

dauid: qui dauid filiꝰ fuit abrahe. vnde subdit: filii abrahā: vl' vtraq; filiatio ad xp̄m pt̄ referri. qui amboꝝ fuit filius. D Queritur quare ceteris p̄termissis hoꝝ duorum xp̄m filium noīauit. Et dicendum q̄ hꝰ quadruplex est causa. vna quia ipsi fuerunt maiores patꝝ. abrahaꝫ inter patres. dauid inter reges: vnde ponunt̄ in principio duaꝝ thesseredecades. altera vt ostendat xp̄m esse ex semine regum et p̄riarchaꝝ. tercia vt dignitas ostendatur que fuit in ꝓgenitoribus. abrahā enim habuit sacerdotalem dignitatem. qn̄ fecit deo sacrificium. habuit etiam p̄riarchalem. vnde dr̄ pater multarum gentium. dauid vero habuit regalem dignitatem et ꝓphete officiū: et qꝛ xp̄s rex ꝓpheta p̄riarcha et sacerdos fuit. ideo isti duo maxime nominant̄. Sed querit̄ cum dauid posterior fuerit abrahe. quare ei premittitur: Et dicendum q̄ ea rōne dauid abrahe premittitur. qua xp̄s oībus aliis est p̄missus. hec enim est dr̄a inter ꝓhemiuꝫ ⁊ tractatū quia ꝓhemium p̄mittit ea que primo sūt in intentione. et auertit que intentioni sūt ꝓpinquiora. tractatus vero cū exequatur intentum. p̄mittit intento principali ea que illi deseruiunt. ⁊ p̄mo exequit̄ ea que remotiora sūt. donec vltimo declaret ītentū quia vero qd̄ hic dr̄ ꝑtinet ad ꝓhemium. ideo dixit hunc libruꝫ esse de generatione xp̄i. quod ē principale ꝓpositū. filii dauid ⁊ abrahe quod ē ānexum. sed dauid ꝓpinquior fuit intento. in ꝑte vero executiua incepit a magis remotis: donec vltimo deueīat ad generacōeꝫ xp̄i. Prima ꝑs expositionis euāgelii

Braham autem genuit Ysahac. Finito prohemio exequitur quod se dictuꝝ ꝓmiserat. scꝫ de generatione xp̄i. eius genealogiā distinguens in tres ꝑtes. q̄rum quelibꝫ. 14. cōtinet generationes. vn̄ fiunt tres thesseredecades. id est tres quatuordene. p̄ma ꝯtinet iudices. scd̄a reges. ibi. dauid at̄ genuit ꝛc. tercia pōtifices. ibi. et post transmigracōeꝫ ꝛc. sub quibꝰ diuersis tp̄ibus fuit populꝰ isr̄lit⁹. in quibus oībus p̄ribus vt dicit glo. nō solū debet historia notari: ꝫ etiā allegoria. qūo vnusq̄sq; eoꝝ nomine et virtute xp̄m p̄figurauit. in p̄ma igit̄ quatuordena numerant̄. 14. patres. subticetur generatio ipsius abrahe: abrahā autē: int̄pretat̄ pater mlt̄aꝝ gentium. et cristū significat. ex quo ꝓcesserunt xp̄iani. psal. postula a me dabo tibi gen. ꝛc. Item abrahaꝫ ꝯmendat̄ virtute fidei. Gen̄. 40. credidit abrahā deo et reputatū est illi ad iusticiaꝫ. xp̄s vero nr̄am fidem fundauit. cuius ipse principiū et fundamentū est. vt dr̄. 1. Coꝝ. 3. fundamentū nemo aliud ponat q̄ impositū sit qd̄ est xp̄s ihesus. quia vero ea q̄ sūt in principiatis ex

M 2

cellentius insunt principio. iō xp̄s fidem non habuit. ꝫ exllenti
us aliquid scꝫ aptam visionem. hec autem duo beate virgini cō
ueniunt. sicut em̄ xp̄s est pater multaꝝ gentiū. ita ipsa est mat̄
omnium credentium. Itē ipsa fuit que p̄mo credidit ī ecclesia. ⁊
p9 omnes in morte filii et sup̄ omnes. vñ virt9 fidei eā beatifi-
cauit lu. i. beata q̄ credidisti. qm̄ ꝑficient̄ in te que dicta sūt a dño.
¶ Sequit̄ scda gene. genuit Ysaac. qui int̄pretat̄ risus l' gau
dium. in quo virtus obediencie ꝯmendat̄. qꝛ ad mandatū p̄ris
nō rennuit īmolari. vt dicit̄ Gen. 22. vñ patet ꝙ ex fide fit gau
dium in corde credentium. cuius opatio est obedire deo. et sub-
mittere omnem intellectū ⁊ virtutē in obsequiū xp̄i. hec autē pa
tent in cristo Ysa. 42. non erit tristis nec turbulentus. vñ in lu
ca dicit̄ ꝙ exultauit ihesus in spū sancto. qui obediens fuit p̄ri
vsqꝫ ad mortem. Phi. 2. rursus spūale gaudiuꝫ fuit in virgine
beata. Luc. 1. exultauit spūs meus in deo ꝛc. fuit etiā in ea obe-
dientia maxima Luc. 1. ecce ācilla dm̄ ꝛc. Sequit̄ tercia generacō
Ysaac at̄ genuit iacob: iste supplantator dr̄ eo ꝙ cū natus ē te-
nuit plantā esau fratris sui. Ipse ꝯmendat̄ a virtute paciencie.
quā habuit in aduersitatibus. ex quo patet ꝙ ex gaudio fidei
nascitur prudencia supplantandi dyabolū carnē et mundum. si
quid tñ aduersi patiamur ab istis mimicis. oportet prudencie
addere patiēciaꝫ. hec at̄ xp̄o ꝯueniunt. supplantauit em̄ dyabo-
lū ipsū eiciens crucis ministerio. mirabili prudencia de potestate
mundi. cuius patientiā ondit petrus dicens. qui cum maledice
retur non maledicebat ꝛc. has virtutes beata virgo habuit. de
prima dictū est Gen. 3. ipsa ꝯteret caput tuū. de scda vero patet
quia in omnibus aduersitatibus que pro filio sustinuit paciens
ipsa fuit. ¶ Sequitur q̄rta generatio: iacob aūt genuit
iudam: qui interpretatur ꝯfessor. in quo virtus ꝯfidencie ⁊ secu
ritatis ꝯmendat̄. quia ꝯfidenter accessit pro liberacōe beniamin
Gen. 43. et quia ceteris timētibus ipse diuisū mare rubꝝ p̄m9
ingressus est. vnde intelligimus quia ex prudencia supplātandi
inimicū generatur ꝯfessio laudis ad deum et securitas. ꝙ de9 eit
nobis in auxilium. in xp̄o at̄ fuit ꝯfessio beneficioꝝ. Luc. 10. cō
fitebor tibi domine pater rex celi et terre. Item in eo fuit ꝯfidēcia
Jo. 8 qui me misit mecū est. ⁊ non relinquet me solū. rursū lau
dis ꝯfessionem attendimus in beata virgine. Luc. 1. magnificat
aīa me. do. securitatē vero qꝛ nō timuit q̄cquid aduersitat̄ hūit
et fratres eius: qui fuerūt. 11. sed cū ipse iudas nō fuerit p̄mo-
genit9. 12. fratꝝ. Querit̄ quare ceteris p̄ponat̄. Et dicendū ꝙ h9
dus sūt cāe. vna qꝛ t̄b9 eius nobilior fuit ceteris. qꝛ regal'. altera

quia ex hac tribu natus est cristus. Itē queritur cū Ysaac habuerit fratrem ismahelez. ia ob vero frem esau quare noīat hic fres iude tacitis sup̄ ismahele et esau Eius rō duplex ē. vna ꝟm glo. qꝛ fres iude māserunt in cultu vnius dei. ⁊ ꝑtinent ad repmissionem factā abrahe. sed ismahel et esau non manserūt in dei cultura. nec ꝑtinent ad ꝓmissionem.. Alia rō ꝟm Cri. quatenꝰ auferat elationem nobilitatis. qꝛ plures fratꝝ iude fuerunt ex ācill' nati. et tamen non oēs p̄riarche. H Sequitur quinta gn̄atio: iudas at̄ genuit phares et zarā: licet alios filios habuit iudas ante istos. non tn̄ nomīantur. quia ad generationē domini non ꝑtinent. istos vero duos simul nomīat. quia solus phares ꝑtinet ad xp̄i genealogiam. quia eandem habuerūt originis maculam nati. scz de incestu: de thamar: q̄ fuit nurus iude. nec tamen vt dicit Am. recusauit xp̄us habuisse tales ꝓgenitores: primo quidē qꝛ venit in mundum: vt subderet cōtumeliis. vnde maculate originis nō recusauit iniuriā. Scdo ne pudeat ecclesiam de pc̄toribus ꝯgregari. Tercio vt ostenderet etiā suis maioribus fuisse necessarium redemtionis beneficium. Quarto ne quis putaret originis maculā impedimentum esse virtutis. Qn̄to ne insolens se iactaret de generis nobilitate. Nota qꝛ phares interpretat̄ diuisio. zarā vero oriens. in diuisione autem notatur perfectio vite. qua iusti a pc̄toribus segregant̄. in oriente vero attenditur claritas diuine cognitionis. quoꝝ vtrunqꝫ generat dei laus et confessio. fuit aūt xp̄s diuisus ab aliis Hebre. 5. talis decebat vt esset nobis pontifex sanctus īpollutus. segregatus a peccatoribus. de eo rursus scriptum est. Zacha. 6. ecce vir oriens nomen eius. fuit nihiloīnꝰ beata virgo segregata inter omnes mulieres merito et beneficiis. vn̄ Beda. nec p̄maꝫ similem visa est. nec habere sequentē. fuit etiaꝫ oriens aurora. ex qua ꝓcessit sol iusticie. vel oriens in natiuitate sua segregata ab omni pc̄to. qꝛ vt dicit. Ber. an̄ sancta fuit q̄ꝫ nata I Sequitur sexta generatio: phares at̄ genuit esrom: qui sagitta interpretat̄. oritur em̄ sagitta verbi dei. ⁊ gignunt̄ credentes ⁊ necātur increduli ex ꝑfectione vite. xp̄s talis est sagitta Ysa. 49. posuit me quasi sagittā electā. talis etiā sagitta fuit beata virgo: q̄ corda credentiū penetrauit. vt ad dei accendant̄ amorē. ⁊ cūctas hēses īteremit ī vniuso mūdo. Sequitur septima generatio esrom at̄ genuit arā: qui interpretat̄ electus. qui enim habuerit sagittaꝫ verbi. eligit̄ ad illud enunciandū. vnde de paulo dicit̄ vas electionis ē mihi. xp̄s autem electus est pre omnibus aliis Mat. 19. ecce nos reliquimus omnia et secuti semus te: fuit etiā

beata virgo electa inter omnes mulieres: vt xp̄m peret. nec ei fortuita sed diuina electione sic factū est vt eicit Ber. Sequit̄ octaua generatio: arā aūt genuit aminadab: qui spontaneus interp̄tatur. ex electione eī dei procedit. vt aliquis sponte ad operandū se offerat. sponte aūt se xp̄s obtulit ad liberationē hūani generis Jo. 10. ptātem habeo ponendi animā ꝛc. Spontanea etiaꝫ fuit beata virgo. quia libere se obtulit deo ad virginitatē seruandam. ad incarnationē dei et ad obsequiū eius. Sequitur 9. generatio: aminadab at̄ genuit naason: qui serpentinus int̄pretatur. sub quo principe trib9 iude. filii isrl̄ egressi sunt de terra egipti. quos ipse prim9 ꝑ mare rubꝝ transduxit. de ꝓmptitudine nanq̄ mentis orit̄ virtus serpentis. que est se totū exponere ne caput nostre fidei in aliquo vulneret̄. serpentin9 aūt est xp̄s. quia velut serpens in ligno fuit suspensus. vt quicunq̄ euꝫ intueat̄ sanet̄. ipse rursus transiuit mare rubꝝ passionis et liberauit fideles a seruitute dyaboli. serpentina etiaꝫ est btā virgo a deuicto serpente. cuius caput ipsa cōtriuit qua velut stella duce mare pn̄tis seculi transimus. vt dicit Ber. ꝛc. R Seq̄tur. 10. generatio: naason aūt genuit salmon: qui interp̄tatur sensibilis. iste patre in deserto mortuo successit in principatu sue tribus. sub quo filii isrl̄ terrā repmissionis ingressi sunt ex q̄ v̄o aliquis velut serpens obtulerit se pro dn̄o. tūc sentit q̄ta oportuit eum pati pro nomine eius. sensibilis at̄ fuit xp̄s. qꝛ passiones humanas vsq̄ ad mortē exp̄tus est. cuius ducatu ꝓmissam adipiscimur beatitudinē. Mich. 2. ascendit em̄ iter pandens an̄ eos. beata etiā virgo sensibilis fuit. quando gladi9 passiois filii aīam ei9 ꝑtransiuit. ipsa vero tanq̄ scala et porta celi. atq̄ hostiaria introducit ad regnū vite ꝑpetue. Sequit̄. 11. gn̄atō: salmon aūt genuit boos: qui fortis int̄pretat̄. de isto dr̄ Ruth. 2. q̄ erat vir potens magnaꝝq̄ opum. naꝫ ex ꝑceptione eoruꝫ q̄ pro deo tollerari oꝑtet. aīatur mens ad fortiter tollerandū. xp̄s at̄ est dn̄s fortis et potens. dn̄s potens in prelio. cuius opes vt dixit agnes virgo. nunq̄ decrescunt. hanc fortitudinē habuit btā virgo. Prou. 33. mulierē fortē quis inueniet. que plena ē oībus diuitiis grāruꝫ: de raab: raab meretrix fuit: que abscondit exploratores iudeoꝝ. que venerāt iericho. ꝓpter qd̄ bn̄ficiū cūctis habitatoribꝰ vrbis occisis. ipsa cū suis mortē euasit. L Sequit̄. 12 gn̄atō. boos at̄ genuit obeth: q̄ seruiēs int̄pretatur de quo dr̄ Ruth. 4. natus est qui te diligit ⁊ ꝯsolabit̄. ex dono nanq̄ fortitudinis ꝓcessit seruit9 dei. que est in dilectione dei ⁊ ꝯsolatōe xp̄i. fuit at̄ xp̄s ꝯuiens. qꝛ exīaniuit semetip̄m. formaꝫ

serui accipiens. cuius tanta fuit dilectio ad patrem et ad homi
nē: vt mortē susciperet. ipse ꝯsolatus ē lugentes in syon. vt di-
citur Ysa. 61. beata virgo maria fuit seruiens deo. vnde illd. ec
ce ancilla domini. fuit diligens deum. ꝯsolata est elizabeth ⁊ cū
ctos in aduersitatibus ꝯsolat̄: ex ruth: hec moabitis fuit vxor
maalon. quaꝫ boos accepit vxorem precepto legis dicentis. ꝙ
vxor defuncti sine liberis esset propinquioris vxor. lex tamen p̄-
cipiebat moabitidas non duci in vxores et ideo questiō est. an
boos peccauerit eam accipiens. videtur enim fuisse perplexus.
quia cum matrimonium ipsius ruth primo fuerit contractuꝫ cū
maalon contra legem non obligabatur boos ad eam recipien
dam. eo mortuo marito. quia matrimoniū cum alienigenis nō
tenet. vnde separauit esdras tales ꝯiuges. Potest dici ꝑm Amb.
ꝙ merita ruth excesserunt legis diffinitionē. ita vt digna fueit
ꝯiugio boos mentis dignitate. licet nō cognatione corpis. vñ
fuit diuina dispensatio. M Sequit̄: 13. gn̄atio: obed at̄
genuit iesse. iste alio nomine dr̄ Ysai. fuit enim bmomius. iesse
vero incendium siue incensum interp̄tatur. nam ex seruitio dei
generatur deuotionis incensum. xp̄s vero ē incensum igne cari-
tatis. ardēs fuit etiā beata virgo magnitudine deuotionis. q̄si
incensū ardens Can. 8. que est ista que ascendit ꝑ desertū: sicut
virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. Sequit̄. 14 gene
ratio: iesse aūt genuit dauid. qui manu fortis interp̄tatur. etiā
desiderabilis et pulcher aspectu. desiderabilis em̄ est sic opans:
quia habet moꝝ pulchritudinē. fuit aūt xp̄s fortis in ope sine
defectu. fuit desideratus ꝯctis gentib9. fuit speciosus forma pre
filiis hoīm. virtus dauid fuit mansuetudo. de xp̄o vero dicitur
Hiere. 11. ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimā
Beata virgo fuit fortis in opere ꝓuer. 32. manū suā misit ad
fortia. fuit desiderabilis p̄riarchis et ꝓphetis. fuit decora Can.
4. tota pulchra es ꝛc. fuit mansueta velut columba. que obiur-
gare non nouit. vnde Ber. quere diligenter. nihil in ea durum
inuenies. bene ergo dauid filia; regeꝫ: hec est cā q̄re alii filii ies
se non nominantur. quia nō cōicauerunt ipsi dauid in regno. q̄
aūt sup̄dictas omnes virtutes habuerit. merito ad hoc deueīt.
vt rex dēat noīari. Apoc. 5. fecisti nos deo nostro regnum.

Secunda pars. N

Etundo cum dicitur. Dauid autem. ponuntur gene-
rationes secunde thessere decades. que continetur r̄gi
bus quarum prima est: dauid autem genuit salomo
nē: qui pacificus interp̄tatur. de xp̄o vero dicit̄. q̄a

ipse est pax nr̄a · qui secit vtraq; vnū. in salomone domū sopiēcie cōmendatur · et de cristo dr̄ Ephō · 1 · in quo st̄ oēs thesauri sapiencie et scie dei absconditi : ex ea que fuit : supple vxor vrie : Nota qr̄ noīate sunt q̄tuor mulieres quaꝝ cōcubitū scriptura reprehendit. scz thamar raab et ruth · vxor vero vrie q̄rta est cuz qua dauid ꝯmisit adulterium. cuius tamē nomen hic tacetur : quia alie mulieres aliquā habuerunt bonitatem · hec vero nullā quia etiaz mortis mariti conscia fuit · vt dicit Remigi9 · Querit̄ vtꝝ dauid potuerit contrahere cum bersabee · Et videt̄ ꝙ nō qr̄ non stat matrimoniū cū polluta ꝑ adulteriū. si cum effectu adulter machinet̄ in mortē ꝯiugis et forte dici pt̄. ꝙ dauid opat9 fuit in mortē vrie nō vt adulteram duceret · sed magis vt celaretur adulteriū. quod celari volebat eā vxorē ducendo · qd̄ qr̄ celari n̄ poterat nisi eā ducendo · ex quo maritus nolebat cōcubere cū ea ideo eā duxit D Sequit̄ · 2 · generatio · salomō aūt genuit roboā : qui ꝓpl̄i latitudo interpretat̄ · xp̄s dilatauit ꝓpl̄m dei a iudeis vsq; ad gentes quod ꝯuenit ei quod legit̄ de roboaz · 2 · pal̄ · 11 · ꝙ omnes eos suscepit · qui relictis ydolis voluerunt colere dn̄m. Sequit̄ · 3 · generatio · roboā aūt genuit abiā : qui interp̄tatur dn̄s pater · est aūt xp̄s pr̄ et dn̄s noster · de isto abia dicitur · 2 · pal̄ · 13 · ꝙ predicauit ꝓpl̄o isrl̄ · vt ꝯuerterentur ad dn̄m. et xp̄s p̄dicare incepit dicens · pm̄az agite appinquabit regnum celoꝝ · Sequit̄ · 4 gn̄atio : abias autem genuit assa : qui interpretat̄ attolens. cui ꝯuenit illud quod de eo dr̄ · ꝙ cultū ydolatrie abstulerit. de xp̄o at̄ dr̄ · ecce agnus dei ꝛc. Jo · 1 · Sequit̄ · 5 · gn̄atio : assa at̄ genuit iosaphat : q̄ interp̄tatur iudiciū de quo dr̄ · 2 · pal̄ · 17 · qr̄ misit doctores ꝑ totā iudeā habentes libꝝ legis : vt docent̄ ꝓpl̄z · xp̄s ē dei iudiciū Jo · 6 · pr̄ oē iudi^m dedit filio. ipse misit doctores ꝑ totū orbem dicens · Mat · 28 · euntes docete omnes gentes · Sequit̄ · 6 : gn̄atio : Josaphat aūt genuit Joram : q̄ excelsus interpretat̄ · et ipse habuit victoriā de ydumeis. xp̄s vero excelsus est sup omnes gentes · qui ꝑcussit dyabolū. Ysai · 11 · spū oris sui interficiet impiū · Sequit̄ · 7 · generatio : ioraz at̄ genuit osiaz : qui robustus domini interp̄tat̄ Job · 9 · si fortitudo q̄ritur robustissimus est · de isto osia dr̄ · 2 · pal̄ · 26 · quod lōge diuulgatum est nomē eius · sic ꝯ nomē xp̄i Luc · 4 · diuulgabatur fama de illo in oēm locū regionis Item dr̄ de eo ꝙ erat vir agriculture deditus · quemadmodū xp̄s agruz ecclesie colit vt germinet vireat floreat et fructificet Zacha · 13 · agricola homo ego sum. P Sed hic est dubium · quia iuxta veritatē historie tres r̄ges st̄ h̄ omissi · q̄ nō nūerant̄ · iorā ei n̄ genuit oziā. h̄ ge

nuit ochoniā. ochonias aūt genuit iosiā. iosias aūt genuit amasiā
q̄ amasias genuit eū q̄ hic noīatur oziā. h9 cām assignat Am
bro. dicens. oēs illos tres nō noīatos. scz ochoziā iosiā ⁊ ama
siaz ꝑtinere ad eandē generationē cū ozia. euāgelista nō inten-
dit noīare genitos sz gn̄ationes. generatio vero extendit̄ scdm
cōem mensurā vite vni9 hoīs. in qua aliq̄ plures generare pñt:
aliā cām assignat Hiero. qz iorā se īmiscuit generationi achab.
ydolatre īpudicissime iezabelis. et ideo filii eius vsqz in quar-
tā gn̄ationē tollunt̄. ne in sancta generatione nūerent̄. Aliam
cām Aug. adducit. qz malicia eoꝝ ita ꝯtinua fuit vt nemo eo
rum bonus fuerit. vnde tpe eoꝝ non erat spes. ꝙ stirps eoruz
vltra regnaret. Asia rō est. qz om̄es tres dei iudicio ꝓ culpa pa
rentū et ꝓpria dānati fuerunt ad mortē. ochoziā em̄ occidit hy-
eu. iosiā serui sui. amasiā vero ciues ihrl'm vñ pctm parentū vs
qz in terciaz gn̄ationē fuit punitū. sequit̄. 8. gn̄atio: ozias autē
genuit ioathā: ꝯsūmatus interp̄tat̄. et xp̄s ꝯsūmatio legis est
de isto dr̄ ꝙ edificauit portā domus dm̄ excelsam. porta dom9 ce
lestis sunt p̄cepta que xp̄s fecit excelsa addendo caritatē. apl'us
adhuc excellentiorē viā demonstro vobis. sequit̄. 9. gn̄atio: io
athā aūt genuit achas: qui ꝯuertens interp̄tatur. Tre. vl. ꝯuer
te nos dn̄e ad te et ꝯuertemur. sequit̄. 10. gn̄atio: achas aūt ge-
nuit ezechiā: qui confortatio dm̄ interp̄tat̄. et xp̄s dixit. Jo. 6
ꝯfidite quia ego vici mundū. de isto legit̄ ꝙ fecit generale pha
se cuncto ꝓpl'o isrl' et iuda-. xp̄s vero fecit gn̄ale phascha corpo
ris et sanguinis sui cunctis fidelibus. ¶ Sequitur. 11. ge
neratio: ezechias aūt genuit manassen: qui obliuiosus interp̄
tat̄: et xp̄s penitenti ī pcta obliuiscit̄. de isto dicitur ꝙ orauit ī
regnum suū restitui et exauditus est. xp̄us dixit. pater clarifica
me apud temetipsum. claritate quā habui prius q̄z mundus fie
ret. et rn̄dit vox de celo. et clarificaui. ⁊ iteꝝ clarificabo. Sequit̄
12. gn̄atio: manasses aūt genuit amon q̄ fidelis interp̄tat̄. xp̄us
aūt fidelis ē in oībus verbis suis. mortē isti9 vindicauit ꝓpl's. sic
et fideles mortē xp̄i iudeos ꝯdemnādo. Sequit̄. 13: gn̄atio amō
aūt genuit iosiā: qui incensum dm̄ interpretat̄: qd̄ significat ora
tionis deuotionē: de xp̄o vero dr̄ ꝙ factus in agonia prolixi9 o
rabat. de isto iosia dr̄ ꝙ adhuc puer cepit querere dn̄m. xp̄s ve
ro cum 12. esset annorum repertus in templo dixit: In his que
patris mei sunt oportet me esse: propter mortem eius Hieremi
as fecit lamentationes. que maxime de christo intelliguntur vt
patet in fine: sequitur. 14. gneratio: Josias autem genuit ieco
niam et fratres eius: in parabolis scriptū est: iosiā hūisse q̄tuor

filios. scz ioathan ioachī sedechiā et hiesuz. post cuius mortem
ioathan regnauit. quem p⁹ tres menses pharao āmouit d r̄g
no. et fratrē eius ioachī frem fecit ex quo natus est iechonias.
non igit̄ iosias genuit iechoniā. ꝫ ioachī. vnde natus est iecho
nias. Ad quod rn̄det Cri. ꝙ ioachī sublatus est de nūero r̄gū
ꝙ ꝓpl's eum non ꝯstituerit. Aliter soluit Hiero. cui concordat
Ambro. d. duos fuisse iechonias vnū filiū iosie: qui et ioachiz
dicit̄ alter iechonias fuit filius istius. et dictus est ⁊ ipse ioachī
et dr̄a vtriusqꝫ noīs est. quia p̄mus debet scribi ꝑ R. Y. et m. al
ter ꝑ chy. et n. vnde prim⁹ dict⁹ est ioakim. alter vero ioachyn
iste primus ioakym domini resurrectio interp̄tatur. et xp̄s dicit
ego sum resurrectio et vita: in trasmigratione babilonis: h̄ ido
qꝛ ad hoc nati erant: vt culpis suis et alioꝝ exigentibus duce-
rentur captiui. vel quia tunc agebat̄ de eoꝝ transmigratione p̄
posito caldeoꝝ. et attende ꝙ hic intermittit̄ quem genuerit iste
ioakym siue iechonias. genuiit em̄ aliū ioachim. qui et ipse di-
ctus est iechonias. et successit sibi in regnum. et ipse est qui po-
nitur in principio quatuordene. quod forte iō p̄termissum est:
qꝛ in angustia et ꝓuitate genitus est ꝛc.

Tercia pars S

Ercio cum dicit̄. et p⁹ transmigrationē. ponunt̄ ge-
nerationes pontificum tercie quatuordene. prima est
et p⁹ transmigrationem babilonis: triplex aūt fuit
transmigratio. vna tp̄e secundi iechonie. 3° mense
regni sui. cū essz. 18. annoꝝ. pro quo translato regnauit patru
us eius sedechias. cuius regni. 11. anno vltima transmigracō fa
cta est p⁹ primaz itaqꝫ transmig̃tionē vna generatione tacita. s.
secundi iechonie. poītur scd̄a generatio tercie tesseredecades. isti
us secūdi iechonie generatio ꝑtinet ad terciā quatuordenā. et ē
principium eius: iechonias: scd̄s genitus a primo. iste iechoni-
as interpretatur p̄parans et xp̄s dicit. vado ꝑare vobis locum:
genuit salatiel: qui interpretat̄ peticio mea deus. et xp̄s dicit:
Jo. 17. pr̄ sc̄e ꝓua eos quos dedisti mihi. seq̄tur. 3. gn̄atio: sola
tiel at̄ genuit zorobabel: qui mgr̄ ꝯfusionis īterpretat̄. ⁊ de cri
sto dr̄. mgr̄ vr̄ cū publicaīs ⁊ pct̄oribꝰ māducat de isto zoroba-
bel quatuor legunt̄. primo ꝙ in eo cepit misceri ragale et sacer-
dotae genus. xp̄s at̄ fuit rex ⁊ sacerdos. Item ip̄e p̄tulit veritatē
co rā Dario de ꝯctis rebus et xp̄s dixit Pylato Jo. 18. ego ī hoc
veni et ad hoc natus sum: vt testimoniū ꝑhibeā veritati Itē sub
ipō rediit captiuitas de babilone. xp̄s dt in Ysa. predicare cap
tiuis remissionē misit me. Itē ip̄e cepit reedificare templū dn̄i. ⁊

xp̄s reedificauit ecclesiā T Sed dubium ē: qꝛ p̄mo pal̄.
3. iste zorobabel non dr̄ fuisse filius salatiel. sed dr̄ ꝙ eū genuit
phadaia filius iechonie. et soluit glo. dupliciť. qꝛ forte phada
ia ipse est qui et salatiel. aut si nō ē idem forte habuer̄t filios e-
uisdē nomins. sequiť. 4. gn̄atio: zorobabel aūt genuit abiud:
ab isto abiud deinceps nulla inuenitur generationis historia ſz
euangelista hec dicit. vel reuelante spū sancto.. vel Joseph spōso
virginis tradente libros sue gn̄ationis. Et si instar. quia in pa-
ralippomenō exequiť gn̄ationē zorobabel Dicend̄ ꝙ nō ē iste
zorobabel filius salatiel. sed est zorobabel filius Phaida fratris
ipsius salatiel vt dictū est. Abiud: int̄pretať pr̄ me9. et xp̄s d̄t
ego et pr̄ vnū sumus. sequiť quinta gn̄acō: Abiud ať genuit
Elyachim: qui deus resuscitans interpretatur. et xp̄s dicit ego
resuscitabo eum in nouissimo die. sequiť. 6. gn̄acō: Elyachī aūt
genuit Azor: qui adiutus interp̄tať. ⁊ xp̄us dicit. qui me misit
mecū est. seq̄tur. 7. generacō. Azor ať genuit Sadoch: qui iust9
interp̄tatur. xp̄s aūt iustus. traditus est ꝑ iniustis. 8. gn̄atio:
Sadoch ať genuit Achim: qui frater meus interpretať. ⁊ de cri
sto diciť. caro eī et fr̄ nr̄ ē. sequiť. 9. generatio: Achim ať genu
it Eliud: qni deus meus īterpretať et de xp̄o dicit Thomas do
minus meus et deus meus. sequiť. 10. gn̄atio: Eliud aūt genu
it Eleazar: qui interpretať deus me9 adiutor. et de xp̄o d̄t p̄s.
deus meus adiutor meus. seq̄tur. 11. gn̄atio: Eleazar aūt ge-
nuit Mathan: qui donatus vel donans īterp̄tať. xp̄s aūt dedit
dona hominibus. ⁊ ipse datus est nobis. sequiť. 12. gn̄atio. ma
than aūt genuit Jocob: qui interp̄tatur supplantator. et xp̄us
dicit. ecce dedi vobis ptātem calcandi serpentes. V Seq̄
tur. 13. generatio: Jacob aūt genuit Joseph: qui apponens in-
terp̄tatur. quod xp̄o ꝯuenit dicenti. ego veni vt vitā habeant.
et habundantius habeant. Videtur aūt Lucas. repugnare ei
quod hic diciť. dicit em̄ ioseph fuisse filium Hely. hely vero fili
um mathat et tandē hanc genealogiā deducit nō ī Salomonē
ſz in Nathan. alterꝫ filium dauid. Et dicendū ꝙ vtrꝫq; verꝫ est
nam ioseph duos habuit patres. vnum carnalem scilicet iacob
alterꝫ legalem. de quo dicit Lucas. scz ely. et primo mō genea
logia ipsius deducitur in salonez. a liomodo deduciť in Mathā
naz vt tradit historia ecclesibstica. Mathā carnalis au9 ioseph
fuit. qui a salomone descendit. habuit vxorē nomine estā ex q̄
genuit filium iacob. mortuo vero mathan. mathat qui descen-
dit a nathā. estā viduā vxorē mathā accepit. ex q̄ genuit filiū

hely. fuerunt igit̄ iacob et hely fratres vt̄ini. ely v̄o accepit vx
orem. quo sine liberis mortuo frater eius iacob volens suscitaē
nomē defuncti fr̄is. vxorē eius accepit. ex qua genuit ioseph. q̄
ex lege erat filius ely defuncti. sed s̄m carnē erat filius iacob. p̄
mā generationē Lucas prosequit̄. alteraz vero Mathe9: virum
marie: hec est quinta mulier nominata in presenti euāgelio ex
hoc q̄ virgo fuit vxor ioseph. datur intelligi q̄ de tribu iuda
et de domo dauid fuerit. q2 ex lege fiebat coniugiū eiusdē trib9
et familie: de qua: scz v̄gine. nō dicit de quo: natus est ihesus:
hec est. 14. generatio ab omnib9 aliis differēs. q2 oēs alie ex vi
ro fuerunt. ⁊ muliere. hec sola ex muliere sola virtute sp̄ūssancti
qui vocatur xp̄s: merito xp̄s ē qui a talib9 venit progenitoribo
vnctionem ꝓphetalē p̄me q̄tuordene hūit. habuit ⁊ regalē scd̄e
habuit ⁊ pontificalē tercie. vn̄ merito xp̄s est. ꝓpter quod et q̄r
tā vnctionem habuit. q̄ vnctiones nō visibiles fuerunt s̄z inuisi
biles. q2 vnxit eum deus sp̄ū sancto Act. 10. vt daret̄ sibi pleni
tudo ꝓphetie. Luc. 17. propheta magnus surrexit in nobis. Itez
plenitudo regie ptātis. Luc. 1. regni eius non erit finis. Itez ple
nitudo pontificalis dignitatis. p̄s. tu es sacerdos in eternū q̄ vn
ctiones si plenitudinē habuerunt nō est mirz. q2 datus ē ei spi
ritus nō ad mensurā Jo. 1. Rogem9 ꝛc.

Dominica decimatercia post penthecost.
Prima pars sermonis sexagesimiquinti:

Vm iret ihesus in ihr̄lm transibat p̄ mediā Sa
mariam et Galileam et cuz ingrederet̄ quoddā
castellū occurrerunt ei decezviri leprosi ꝛc. Luc.
12. vulgarit̄ dicit̄ de 10. vix vn9 reperit̄ qui sit
grat9 bn̄ficio. quod apparet ī p̄nti euangelio:
q2 ex 10. leprosis mūdatis vnus solus r̄ddit gracias deo. p̄mo
igitur ponit̄ affectuosa deprecatio. 2° peticionis ꝯsecutō. ibi. q̄s
vt vidit. 3° accepti beneficii rara recognitio. ibi. vnus at̄ ex illis
Circa p̄mū tria facit. premittit em̄ xp̄i ꝓgressum: cū iret ihesus ī
ihr̄lm. istud fuit iter q̄n ihr̄lm iuit. vt pateret̄. Luc. 9. cū cōple
rentur dies assumptionis ei9. ipse faciē suā firmauit: vt iret ī ie
rusalē: transibat p̄ mediā samariā: que erat ꝓuincia gentium:
Tytus. q2 erat inq̄t discordia inter iudeos et samaritanos. ipe
p̄ vtrosq̄z tn̄sit: vt eos tq̄z mediator pacificet. vn̄ subdit ⁊ gali
leā: q̄ ꝑtinebat ad ꝓp̄lm iudaycū. Nō q̄ xp̄s vadēs ad passiōez
cū tn̄sit p̄ gentes et iudeos dat intelligere q̄ frc̄us sue passiois ī
oēs ꝓp̄los eāt tn̄situr9 atq̄z fides nois ei9 p9 mortē ⁊ iudos ⁊ gē

tiles vnum debebat efficere populum. ℟ Secūdo ponit leprosoꝝ occursus: et cum ingrederet quoddā castellū: ante tamen ingressum. q; non erat licitū leprosis castello appropinq̄re occurrerunt ei. 10. viri leprosi: Tytus. quersabantur mēt adiuicem quos vnanimes fecerat cōitas passionis. et ihesu transitū prestolabantur. Nota quia lepra pcīm mortale significat. quia peccatum est corruptio anime. sicut lepra carnis. Secundo quia lepra facit os fetidum. ꝛ eccle. 15. non est speciosa laus i ore peccatoris. Tertio quia tollit vocem et peccator obmutescit ad confessionem. Quarto quia est morbus contagiosus. leprosus enim leprosū generat et infert eos cuꝫ quibus conuersatur Quinto qa est abhominabilis Prouer. 12. abhominabiles domīo qui agūt impie. Sexto quia leprosus eicitur sic et peccator a deo. Gen. 4 eicis me a facie tua et abscondar. Septimo quia lepra deformat totum corpus et colorem et figuram. Tre. 4. quomodo obscuratū est aurū mutatus est color optimus ꝛc. Quia vero lepra non est morbus qualiscūq; sed horribilis valde ideo p istos. 10. leprosos nō quoscumq; pccores. sed deū magna pcta possum9 intelligere. vnde leprosus est hereticus. vnde de moyse dubitante de verbis domini. dicitur q manum leprosam protulit ad instar nivis. Secundus leprosus est scismaticus. qui lites ꝛ discordias seminat in ecclesia. vñ de Maria obiurgante moysen dicit nūeri. 12. q apparuit in ea lepra candens q̄si nix Tertius leprosus est symoniacus. vnde dictū est hiesi petenti munus de beneficio collato. lepra naaman adhesit tibi. 4. Re. 5. hec plaga lepre sic inficit ecclesiaz. vt etiā qđ doloroſum est dicere. principes gregis xp̄i tali morbo laborent. ꝛ tñ leprosi abiiciendi sūt a ministerio altaris. In visione ostensum est cuidam religioso. quez ego noui. q agebatur q̄o cora vno pontifice. vñ pcorderet tāta ecclesie pturbatio. Et dictū est. qui ex vobis leprosus est. ipse cā est tāti mali. cunq; omnes mutuo se aspicerent surrexit vn9 et euulsit capillum de capite pontificis. atq; insufflauit illum in faciem eius dicens. tu es leprosus. ꝛ in eadem visione dicit q viderat. q symonie vitium leprosum ipsum fecerat. Quartus leprosus est simulator et ypocrita. et est vitium coloris in cute. p ut dicitur Leui. 13. Quintus leprosus est sacrilegus. qui pretextus assumit ecclesie ministeriū. 2. pal. 26. dicit de Ozia q lepra orta fuit in fronte eius. eo q pontificis ministerium exercebat. Sext9 leprosus est proditor. vnde. 2. Regū. 3. dicitur. de Joab. non deficiet de domo Joab leprosus. quia proditorie occidit Abner. Septimus quidez leprosus est vsurarius. qđ significat

naaman fortis et diues sed leprosus. 4. Regum quinto. Sicut
enim lepra consumit carnem. ita vsura consumit aliorum diui-
tias. et videmus q̄ vsurarius vsurarium generat. sicut leprosus
leprosum. quia docet vsurarius filium suum quomodo debeat lu
crari. dat sibi custodiam librorum. vltimo moriens omnia sibi reli
quit ex vsuris habita. que filius non reddit. sed vsuris addit v
suras. Octauus leprosus est sortilegus. qui querit diuinaticōes
et incantationes demonū. quales fuerunt magi pharaoīs. No
nus leprosus est adulter. Leui. 13. plaga lepre orta est in vlcere.
vlcus enim vulnus cōcupiscibilis. in qua lepra oritur cum adul
terium perpetratur. vñ nati ex adulterio hanc maculam contra
hunt. vt ad illicitos coitus sint proni. vt dicit Aug. sup Gen.
ad lr̄am nisi virtutibus emendent originis maculā decima lep̄
maior aliis et horribilior. est flagitium sodomiticum. hec est ele-
phantina lepra cunctis aliis passionibus maior. dr̄ enim lep̄ sic
eo q̄ pruritu ardoris leat. i. deleat et ꝯsumat carnem. sic ardor
h9 flagitii ꝓpriū corp9 ꝯsumit Ysa. 50. ambulate in flāmis quas
vobis succenditis. attendamus primo circa hoc flagitium ortuz
ei9. ⁊ videt̄ ipsi9 origo ꝓcedē ex corruptōe ꝯcupiscibil'. sic mō-
stra ex corruptōe natural' ꝑncipii. vñ nō īmerito tq̄ mōstrꝫ dr̄
ēē ꝯ naturā qꝛ nullomō natura ad h̄ īclinat̄. ꝫ ꝓcedit ex habū-
dancia corruptionis. vnde quasi videbatur deo incredibile ali
quos hoc vitio laborare quando dixit vadam et videbo si cla-
morem qui venit ad me opere ꝯpleuerunt. et propter hoc temp
tari hoc vitō non est temptatio humana. sicut humana non eēt
temptatio temptari ad esum carnis humane. et ideo dicitur in
ethi. q̄ abstinere ab hoc vitio non est virtutis aut continencie
nequaq̄ enim continēcia seu abstinencia r̄putatur. si quis absti
net ab esu carnis sue seu aliorum hoīm. ad hanc enim abstinen
ciaz facit ipsa nature institutio sine virtute B Quare vero
sic ꝑmittat deus naturam in aliquib9 corrumpi. vt talia flagi-
cia committantur. videtur causa quidam error aut quia nō co-
lunt deum quemadmodum oportet. sicut dicit apos. Ro. ꝑmo
et ideo nō immerito quedam gentes tale vitiuz heresiz aꝑpellāt
legit̄ enim in vitispatrꝫ q̄ dum quidam diceret seniori se mole-
stari tali passione. prudentissimus senior causam morbi aperiens
impossibile inquit esset huiusmodi passione te esse temptatum.
nisi in aliquo vere fidei derogares. quod ille ꝯfessus ē se dubitas
se circa incarnationem xp̄i. et acta pm̄a dubietatis sil' cū erroē
illa abscessit tēptatio. Itē attēdam9 rei turpitudinē q̄ tāta ē vt
dt Au. q̄ ꝓpter hoc vitium dei fili9 q̄si destiterit īcarnari. nā vt

dicit. 3. ꝯfes. hoc flagitio societas q̄ cū deo nobis esse dēt violat̄ cū nat̄a c9 ip̄e auctor est libidīs ꝑuersitate polluit̄. vn̄ dt̄ ī r̄gl'a deus qui hītat in vobis custodiet oēs ex vobis. ꝙ si aliquis nō custodit̄. signū est nō esse deum cuꝫ illo. Itez attendam9 flagicii vindictā. cetera nanq̄ vicia cum procedant aliquo mō ex inclinatione nature. possunt dei mīam aduocare. sed qꝛ hoc est cōtra nature appetitū. non cadit hec mīa. sed sola vindicta. immo cuꝫ peccantiū multitudo in aliis malis vindictā mitiget hic solū vt dicit Aug. 3. ꝯfes. si omnes gentes facerent. eodem criminis reatu. diuina lege tenerentur. et ideo vt dicit cantor pariensis nocte natiuitatis dominice omnes laborantes hoc vicio int̄fecti sūt Item ignis inferni nō substinens dilationem vindicte. preueīt etiam viuentes ꝯsumere. Leui. 13. lepra ꝯbustionis est. ¶

Nota peccati detestationem. nō solū pc̄tm est ꝯmittere. sed etiaꝫ peccatū est nō punire. tales pc̄tores sunt eiiciendi. incarcerandi et ad ignē ponendi. quid dico. inter hoīes nō est noīandū. hoc em̄ modo et nō facile alio emundant̄. Item attendam9 ꝑiculum alia nanq̄ vicia cum habeant virtutē oppositā. pn̄t ꝑ virtutez tolli sed hoc flagitium per virtutē curari nō pt̄. qꝛ nulla sibi opponitur. ⁊ ideo dicit mgr̄ Otto. ꝙ vix ꝯtingit aliquez penitere de hoc vicio. qui penitere distulerit vltra etatem saluatoris. et h̄ audiui esse exptum. vnde sodoma muta interpretat̄ quia hoc vicio laborantes tanq̄ leprosi ꝑdunt vocē. ne vere confiteant̄ ⁊ peniteant. ad ignem igitur currendum est pro ipsi9 nō emundatione sed consumptione. Leui. 13. lepra volatilis ⁊ vaga debet igne comburi. Tercō ponit̄ leprosoꝝ deuota supplicatio: q̄ steterūt a longe: Ecce reuerencia qꝛ iudicabāt se īdignos xp̄o appinquare. ꝓpter consciencie reatū et carnis maculā: ⁊ leuauert̄ vocē: q̄tum potuerūt. ecce affectus desiderii: dicentes: vno ore ecce cōis oro: ihesu: Tytus. dicūt nomē ihesus. et rem lucrant̄. scꝫ salutē: p̄ceptor preceptorez appellant. cuius īpio oīa ānuūt ps̄. preceptū posuit et non preteribit. miserere nobis. nō aurum vel argentū petūt. sed vt corp9 sanū recipiant. p̄s. miserere mei dn̄e. qm̄ infirm9 sum ꝛc.

Secunda pars. D

Secundo cum dicitur. Quos vt vidi. ponitur peticiois cōsecutio. et tria facit. premittitur enim benignus cristi aspect9: q̄s vt vidit: benignitat̄ ꝯpassiois ⁊ mīe oculo nō abhorruit pius dn̄s maculam aspicere nostre lepre. qui etiam pro nobis in cruce velut leprosus reputatus est Ysaie quinquagesimotercio. Secūdo ponit̄ xp̄i imperiū

dixit: vt ostenderent se sacerdotib9. sic em̄ scriptū est Leui. 13.
plaga lepre si fuerit in homine. adducet̄ ad sacerdotem ⁊ videbit
eum. eos igit̄ ad sacerdotes misit. primo ne videret̄ legis trans
gressor. scd̄o vt on̄deret exhibendā esse sacerdotib9 reuerenciam
tercō vt sacerdotes cogerent̄ cōmendare miraculū. dum illi sanā
tur quos iudicant esse leprosos. 4° vt ostendat se maioris esse
virtutis q̄ lex vel sacerdotes quia illi leprā cognoscebāt. quam
mundare non poterant. 5° vt doceant interiorē anime leprā nō
emundari. nisi saltem fuerit ꝓpositū eā sacerdotib9 ecclesie demō
strare ꝑ oris cōfessionē. que ꝯfessio quatuor debet ꝯditiones ha
bere. primo ꝙ sit voluntaria. vn̄ dicit: ite: non ducti non tracti:
sicut qui tormentis afflicti confitent̄ pcta. sed ite voluntarie. ps̄:
ex voluntate mea ꝯfitebor illi. cuius ꝯtrariū faciūt q̄ timore mor
tis in vltimis confitentur. E Scd̄o dēt esse nuda ⁊ apta
vnde dicit: on̄dite: quid egistis quid cogitastis. q̄d locuti estis.
n̄ dicit abscōdite. l' excusationib9 vel palliatioib9 v̄boꝝ. aut mē
tiendo vel etiā musitando. aut non plene pcta omnia recitando
cum debitis circūstanciis. Quatuor at̄ sunt cause q̄re optz pcta
confiteri. prima quia non pt̄ dissolui nodus nisi manifestet̄. nec
curari pt̄ vulnus ignotū. nec de occultis preberi ꝯsiliū. nec dari
sm̄a cause latentis. īpenitencia autez soluit̄ nodus peccati sanat̄
vulnus ꝯsiliū tribuit̄. et emūdat̄ forefactū. Scd̄a qꝛ pctm est in
anima sicut vermis in carne. que fouetur dum latet. sed cū pa
tet moritur. Tercia qꝛ ꝯtritione sicut rasorium tollēs peccati ru
biginem ab aīma. sed ne talis īmundicia intrinsecus maneat. o
portet ꝑ ꝯfessionem eiici. Quarta qꝛ cuiuslibet rei corruptio con
trario quidem modo fit sue generationi: cum igit̄ perpetratio
peccati sit in occulto consciencie. eius corruptionē oportet esse
virtute confessionis manifestantis. ꝓpter quod dicit ps̄. dixi cō
fitebor aduersū me iniusticiā meā dn̄o. et tu remisisti impietatē
pcti mei. Itē ꝯfessio debet esse pura. vn̄ dicit vos scz ostendite ⁊
nō alios. ꝯ quod quadrupl'r aliq̄ faciūt. quidā em̄ alioꝝ facta re
citant. alii vero reuelāt eos cū quib9 peccauerunt. alii aūt non
se on̄dūt. sz volūt int̄rogari de pctis. q̄si meli9 nouerit ꝯfessor ea q̄
fecerit q̄ ipsi peccantes. In quib9 tn̄ casibus et qūo fieri debeat
int̄rogacō prudens ꝯfessor videat. Itez ꝯfessio dz esse ordinata:
quia non cuicunq̄ facienda est sed: sacerdotibus: qui claues ha
bent sciencie et auctoritatis. ipsi enim constituti sunt a deo au
ditores et iudices nostrorum criminum. Tercio ponitur salutis
effectus: et factum est vt irent: vt sacerdotibus se demonstrarēt
mundati sunt. quatuor ex causis mundati sunt anteq̄ ꝑuenirēt

ad sacerdotes. p° qz ouerat xp̄c sacerdotū supbiā. ɔtēpsissent eī eos aspicere. ne igitur scandalizarent p̄uenit eos sanare. scdo obediencia apl'oꝝ hoc meruit. 3° hoc meruit fides: 4° voluit ostēdere: q nō v̄tute legis aut sacerdotū erāt mūdati: ꝫ dei īpio ꝛc.

Tercia pars ¶

Ercio cum dicitur Vnus autem: ostenditur tāti beneficii rara cognitio. et tria facit. primo em̄ tangunt̄ sex obseruanda in graciaꝝactione. primū est beneficii recognitio vt non sit insenbilis. aut obliuiosus: sed attendat et memoret̄ q̄d sit sibi collatum. vnde dicit vn9 at̄ ex illis: Non om̄es. qz vt dicit Tuli9 ad preterita beneficia pauci homines aīmū torquent: vt vidit: id est diligenter aduertit et ɔsiderauit: quia mundatus est: 2° requirit̄ vt recipiens bn̄ficium presto sit ad mandatum conferentis. vnde dicit Regressus est: ad ihesum. vt patus ad ipsius mandatum. nō quemadmodū aliqui fugiunt pn̄ciaꝫ eoꝝ a quibus beneficia receperunt. 3° exigitur ɔmēda° accepti beneficii. qz vt dicit Cri. liꝫ debeam9 benefacere non attenta laude hoīm. hii tamen quibus benefacim9 beneficium p̄dicare debent: vt ex hoc de9 laudetur. ⁊ tali exemplo ceteri moueant̄: et hoc est quod dicit cū magna voce: q̄ significat deuotionis magnitudinē: Magnificans deū: in om̄i beneficio. primo et principalit̄ deum magnificari oportet. q̄ benefacienti dedit vnde subueniret. et voluntatem subueniēdi. 4° requiritur vt benefacienti exhibeatur honor et reuerencia. Nam vt dicitur in ethicis. vt sit iusticia inter dātem et recipientē. sic benefaciens dat bonum vtile. ita exigit bonum honorabile. vn̄ dicit. et cecidit in faciem suā: exhibens xp̄o reuerenciā. 5° requiritur humilitas. vt semp hūiliet se ei a quo suscepit beneficium ideo subdit: Ante pedes eius: dedit ei accedendi fiduciā. vt d̄t Theo. suscepta purgatio. qui prius accedere non audebat. 6° requirit̄ vt credat se non ex meitis sed ex gracia beneficiū accepisse. vn̄ dicit: Grās agens: Quia vero sic prudenter se hūit in graciaꝝactione. ostendit quisnaꝫ ipse fuerit. Et hic erat samaritanus: ex gente odibili iudeis. ex pc̄toribus. ex his qui legem ignorant. ⁊ ideo magis ɔmendat. Theo. dicit q hic pt̄ ɔnici nullomō aliquē īpediri. q̄n deo placere possit. etiā si de genere ꝓphano processerit. dūmō bonū gerat ꝓpositū. nec aliquis ex eo q̄d de sanctis natus sit supbiat. qz nouē leprosi mundati qui erant israhelite ingrati fuerant. ¶ Secūdo ponitur alioꝝ req̄sitio Rn̄dens at̄ ihs dixit. Nonne decē mundati sūt et nouē vbi sunt Non interrogat dn̄s quasi nesciens. sed vt d̄t glo. īgratos

quasi ignotos. vbi sint querit. querit de eorum ingratitudine magis em̄ dolendū est de eo ꝙ aliquis incurrit ingratitudīs cul pā. q̄ꝫ de beneficio ꝑdito. Non est inuent⁹ qui rediret et daret gloriā deo nisi hic alienigena: alterius. s. gentis. que non erat ex israhel. Et hoc dictum est vel a xp̄o. ⁊ tunc erunt verba quasi lamentātis. vel dictum est ab euangelista in ꝯfusionē iudeoꝝ non aūt sunt reuersi ad xp̄m. aut qꝛ putauerunt se mūdatos legis virtute. aut qꝛ metuebant se confiteri se mundatos a xp̄o. aut qꝛ putabant se debere aliquid xp̄o tribuere ꝑ sua mundatione. aut tantū fuit gaudium salutis. qꝛ obliti sunt dm̄. qꝛ saluauit eos. vnde videm⁹ hoīes cū infirmantur sollicite deū querere ꝯsulere sacerdotes. ꝓpositum emendationis vite ꝯcipe. de restitutione alieni cogitare. ꝫ cuꝫ sanati sunt negligunt quasi manus dei euaserint. aut certe ideo grās non egerunt. qꝛ putabāt xp̄m tanq̄ꝫ iudeum. eis iudeis non ex gratia ꝫ debito sanitatē restituisse. aut certe sanitatē sibi datā a deo credebant. xp̄m vero deum non credebant. Tertio ponitur fidei istius ꝯfirmatio: Et ait illi vade: Ecce liberalis medicus. qui non exigit de salute mercedem. sed liberum eū remittit. Quia fides tua saluū te fecit: Etiaꝫ alii mundati erant. sed non erant ꝯsecuti salutem aīe eternā ꝓpt̄ fidei defectum. vnde maiorē habebāt in aīa leprā infidelitatis et ingratitudinis. q̄ꝫ ea fuerat a qua mundati erant. Sꝫ ille istam eternā salutē credēdo erat adeptus

Dominica xiiii: p⁹ pen̄ sermonis. Lxvi.

Emo p̄t duobus dm̄s seruiē ꝛc. Mat. 6. prima ꝑs huius euangelii habet̄ Luc. 16. reliquū vero eiusdem. 12. Seruilis ꝯditionis esse humanam naturā hoc oñdit euāgelium. qꝛ sibiipsi nō sufficit ꝓut etiā phariseis notū fuit. vñ hoīes mūdi alienis se implicant seruitutibus. vt necessaria vite ꝯquirant vero deo relicto. cuius naturales sūt serui. cui ꝑuire regnare est. et sibi est cura de omnibus. vñ pñs euangeliū nos admonet q̄ tenus ralicta seruitute aliena nos totos ad dei seruitū r̄uocem⁹ et tria facit. primo oñditur ꝙ hoīm duplex ꝑuitus sit īpossibil̄ 2° aliena seruitus probat̄ miserabilis. ibi. Ideo dico vobis ne solliciti ꝛc. 3° dei seruitus ꝯcludit̄ eligibilis. ibi. Querite aūt ꝛc.

℟ Circa p̄mum vtitur tali ratione. Nemo p̄t duobus dm̄s ꝑuire: et hoc ponit et ꝓbat. sed duo dm̄ sunt deus et māmona et hoc optet ītelligi. Et tunc ꝯcludit ꝙ vtriq̄ꝫ seruire ē īpossibile. tria igit̄ facit circa primū. premittit eī īpossibilitateꝫ duplicis seruitutis. dicerent enim aliqui se posse deo seruire et mundo: ꝫ

audiatis virtutis magistrum Nemo potest duobus dm̄s seruiē duos dn̄os intelligit. ꝟm Criso. qui diuersa contraria iniungūt si nanq; diuersi non essent. iā vn⁹ dn̄s essent. non p̄t at̄ aliq̄s duob⁹ dm̄s ꝟuire. p̄mo quidē q: nō sūt plures dm̄ ꝫ vnus tm̄ qui ē in celis vt dicit̄. 1. Cor. 5. hoīes tn̄ sponte alteri⁹ seruituti se submittunt. qui vere nō sunt dm̄. Ysa. 26. possiderunt nos dm̄ absq; te. Item si seruus est vnus nō p̄t diuidi: vt pluribus seruiat. Itē humana possibilitas vix sufficit īplere obseq̄a vni⁹ dm̄ vn̄ nō p̄t plurib⁹ intendē. Itē q: dn̄s vult ꝟuū suū semp̄ esse pa tū ad suū impiuz: vn̄ nō p̄t aliis intendere Sed dices ergo q̄ ē seruus hoīs non p̄t seruire deo. dico q̄ īmo. q: seru⁹ faciēs volūtatem dm̄ sui mansuete. et cū caritate ꝟuit deo. qui p̄cipit ꝟuum dn̄o subici. vt dr̄ Eph̄. 6. Item ꝟuitus dei est eū colere in spitu qd̄ spūs hoīs facere p̄t. q: ꝟuus nō est ho obligatus. ꝫ deo. p̄° Cor. 7. Seru⁹ vocatus es nō sit tibi cure. Scdo hanc īpossibilitatē duplicis seruitutis probat. assumens quandā sufficientē diuisionem. cuius quacūq; p̄te data sequit̄ ꝓpositum: aut em̄ vnū odio habebit et alterꝫ diliget: vtrunq̄ em̄ diligere nō p̄t. quia diuersa impant ⁊ ɔtrarii sūt: aut: si vtrꝫq; hz odio. tūc: vnū sustinebit. et alterꝫ ɔtemnet: vtrꝫq; em̄ sustinere nō p̄t. cuz sint adinuicem ɔtrarii. nec vtrunq; ɔtemnere q: iā ꝟu⁹ nō esset. necessitas igitur isti⁹ diuisionis sequit̄ ex hoc. q̄ plures dm̄ aduersant̄ adinuicem. Si igit̄ vnū dn̄orꝫ diligit. alterum vero odit. manifestū est q̄ nō p̄t seruire duobus q: ꝟuiet ei soli quē diligit si ex tali seruitute reportat ɔmodū. Si vero maius hz ɔmodum ex seruitute eius quem odit. tunc sustinebit ꝟuitutē eius quasi coactus alterꝫ aūt ɔtemnet quē diligit. Qd̄ si vtrunq; odit ꝟuiet ei q̄ metuit ɔtēpta alteri⁹ ꝟuitute q̄ n̄ timet. ⁊ sic pz q̄ sp̄vni tm̄ ꝟuiet. B Tercō īfert p̄ncipale itentū Nō potestis deo ꝟuire ⁊ māone. q̄ st̄ duo dm̄ oppositi. Qd̄ si q̄s dixerit velle ꝟuire p̄tim deo. p̄tim vero māmone esse nō p̄t. q: a deo habem⁹ totū posse et virtutē qua seruimus. et ideo totū posse requirit in suū seruitium. alias nō est seruit⁹ ꝫ fraus. Nota q̄ māmona ē dyabolus. mundus. caro. diuicie. dyabolo ꝟuit homo primo cū delectatur in cogitatione illicita. cogitacōni ɔsentiens. op̄e perpetrans. verbo vel exemplo alios peccare faciens. pc̄ta in ɔsuetudinē ducens. peccare nō erubescens: etiā malefacta defendēs. In q̄ ꝟuitute pc̄tor ꝟuit ipsi ꝟuo Tre. 5. serui dn̄ati sūt nr̄i. Itē ꝟuit iniquo ꝟuo. Aug. in soliloquiis. satis dn̄e inimicis tuis quos sub pedibo habes seruieriz. seruit inimico. Jere. 17. seruire te faciam inimicis tuis. ꝟuit alieno. Jere. 5. ꝟuitis diis alienis die ac

nocte. qui requiē vobis nō dabūt. ꝟuit dñatori. q̄ ꝓpriū seruum deducet ad dānationē dicens. mihi seruisti mecū ergo eris. Qui ꝟuiunt hoc mō dyabolo dei seruitutē ɔtemnūt. liz eū nō odiant Job. 21. Quis est oīpotens vt seruiam9 ei. Scda seruit9 est qua aliqui huic mūdo seruiūt ducentes vanā vitā. Ro. 1. Seruierūt creature poti9 q̄ creatori. magis aūt amāt placere hoībus mūdi q̄ deo. ista seruit9 excludit dei seruitutē. Gal. 1. Si hoībus placerem. xp̄i seru9 non essem. cuius seruitutis merces ponitur Job. 21. tenent tympanū et cytharaz et letant̄ in voce degani: duct̄ in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. C

Tercia seruit9 est seruire carni. vñ Phil. 3. quoꝝ de9 venter est et gloria in ɔfusione de ventre em̄ fecerūt deū suuz. attendentes qūo bene pascat̄: qūo foueat̄ vestib9 ⁊ ornet̄. qūo luxuiet̄ q̄ nō grauetur supfluis laboribꝰ: q̄ mollib9 stratis quietet̄: q̄ caute ɔseruetur sanitas. q̄ soilicite infirmitas curet̄. hec seruit9: seruitutē dei excludit. Ro. 16. non ꝟuiunt dño sed suo ventri: cuius seruitutis merces est: quia caro sic delicate nutrita in ꝓximo putrescet et plena fetore tradet̄ vermib9 corrodenda. spūs vero in igne cruciabitur infernali Ysa. 14. Subter te sternet̄ tinea. ⁊ ert̄ vermes opimentū tuum. et v̄mis eoꝝ non moriet̄: nec ignis extinguetur. Quarta seruit9 est auaricie: q̄ ꝟuit̄ pecunie Coll. 3. auaricia est simulacroꝝ seruit9. seruiunt aūt hoīes auaricie cōgregando diuicias. ꝑ vsuram. ꝑ fraudem: ꝑ rapmā. laborando die noctuq̄ circueunt terras alienas. mare nauigant in frigore et estu: fame et siti: ⁊ tot se exponunt ꝑiculis q̄ plura his apl̄s non sustinuit. q̄ si pro deo facerent: nescio quis martiꝝ Stephanus vel Laurencius posset eis merito equipari. ꝟ ꝟuiunt auaricie. quia diuicie non sunt eoꝝ sed ipsi potius diuiciaꝝ sunt eas custodiendo recludendo in scrineis. recogitando de ipsis. ista seruitus diuinā seruitutē excludit. vñ Jero. Audiat hic auarus. q̄ censet̄ vocabulo cristiano. non posse se simul xp̄o et diuiciis ꝟuiē merces huius seruitutis ponitur Luc. 15. vbi dr̄ de diuite epulone. q̄ in inferno ardens et guttā aque īpetrare non potuit. relinquit ergo auarus istas diuicias. ⁊ vadit ad egestatē ꝑpetuā et cetera.

Secunda pars. D

Secundo qꝛ non pt̄ aliq̄s seruire deo et diuitiis. ideo ostendit̄ q̄ mundi seruit9 sit ɔtemnenda. cū dicitur ideo dico vobis ꝛc. Duo aūt sunt illa q̄ sūt necessaria vite humane. s. victus et vestitus. quoꝝ nō obstāte necessitate pluribus rationibꝰ saluator ostendit. q̄ eis ꝑ auariciaz et mentis sollicitudinem seruiendum non sit. Et sex rōes ad

duat: ꝑma rō est a maiori· victus em requirit ꝓpter vitā aie· ītu mentū vero ad ꝯseruationē corpis: ꝫ deus dedit qđ maius ē: s: aiaz et corpus: q̄ dabit qđ mm9 est victū et vestitū· vñ Cri· mi si deus vellet ꝯseruari qđ est ipsū nō creasset: qz vo ipe instituit vt aia tibo corp9 vestimentū ꝯseruet: iō vtrūq; ipe tribuit· a ꝫ est quod dicat: Jō: qz non potestis deo seruire et māmone· sed optet altꝛz ꝯtemnere· attendite q̄ seruituti māmone fugi tis: dico vobis ne solliciti sitis· i· anxii et nimis intenti· Cri· nō dicat Nolite operari· imo operari manibus· vt sustentemur laudebile ē· sed vt dicat glo· ꝓhibet solliciti, dime que retrahit ab eternis: a rursus ꝑm Cri· afflictionē ꝓhibet ai m acquirendis tpalibus: Vie vestre quid manducetis· Thro· nō q̄ aia comedat ꝫ qz nō manet ꝯiuncta corpi nisi duz nutritur vl qz aiati corpis ē suscipere nutrimentū· ogrue nutriri aie attribuit. Nā quedā ps aie nutritiua est· vñ ꝑm Aug· aia hic loco pro aiali vita ponitur:

¶ Neq; corpi vro quid induamini Ecce alia solliciti do quā ꝓhibet arca vestimentū· premisso intento primā ꝓbationē addu cit: Nonne aia plus est q̄ esca: de hoc nō est dubiuz· qz esca nō q̄ posset viuificare nisi esset anima in q̄ est vite principiū· plus est igit anima viuēs q̄ esca· et corp9 plusq̄ vestimentū· aimaz deus carne vestiuit· que caro vni est vestimentū· nullū igit ve stimentum tanti est valoris q̄ti est corpus· tū qz aie est. tū qa viuens· tū etiā quia frustra apponerent vestimenta corpi· nisi ipsum haberet calorē naturalē in se. Cirillus de9 q exhibuit qđ maius est non negabit quod est minus. Attende q̄ si ꝓhibet. solliciti do necessitatis· multo magis prohibet solliciti do superflu itatis. Item attend q̄ aia plus est q̄ esca· et tñ gulosi pdunt aiā ꝓpter cibū Exēplū de Adā et Esau. Jtē cū corpus plus sit q̄m vestimentū· magis tñ solliciti sunt luxuriosi mundā vestes a ornare· q̄ corpus a luxurie fece purgare· imo q̄tidie in fimo luxurie corpus volut porci maculant. Secunda rō ē exemplaris· qa si dns volatilia absq; eoz solliciti dine nutrit quoz nimie ē cura· multo magis hoies: Respicite volatilia celi: Job. 12· volatili a celi indicabūt tibi· et eiusdē. 25· Sup volucres celi erudiuit nos hic em nō solliciti sunt· quomō cibus nascat. qm̄ non seruit· id ē non seminat· Non solliciti sunt ad colligendū: neq; metūt· neq; solliciti sunt ad ogregandū ꝓ futura indigentia: neq; ogregant in horrea et pr̄: non quidē volatilium· ꝫ vester: pascit illa: pascit paterfamilias suos. pascit animalia sed i obsequiū filioz· quāto ergo magis filios· qui cariores sunt illis. Nōne vos magis pluris: ꝓi: estis illis: plus valet homo q̄ volatilia. primo quidez

ſm Aug. qꝛ homo cum ſit rationale animal ſublimiꝰ ordinatur
in rerꝫ natura. ſm Cri. vero qꝛ alia aīalia deus fecit ꝓpter hoīeꝫ
hoīem vero ꝓpter ſeipſum. at ſm Jero. qꝛ homini eternitas rep-
mittitur. aues hodie ſunt et cras non erunt. ideo ſi deus abſqꝫ
earꝫ ſollicitudine tribuit victum. multo magis homo cibū īuenī
et cui ſm Cri. dedit deus. et opandi ſcienciā et fructificandi ſpē
¶ Nota ꝙ ſeptē ex cauſis aliqñ patimur penuriā in neceſſari/
is vite. p̄mo merito pctoꝝ nr̄oꝝ. Deut. 32. ꝯſumenť fame: et
deuorabunt eos aues morſu amariſſimo. Eccī. 39. grādo fames
et mors omnia ad vindictā. 2° cā exercend̄ v̄tutis. vñ 2. Cor.
11. dicit apl̄s ꝙ erat in fame ſiti frigore ⁊ nuditate. 3° īopōrtuni/
tate noſtre auaricie. Nā vt dicit Ambro. cā nr̄e inopie auaricia
eſt. volucres em̄ celi ideo ſuſtentanť indeficiēter. qꝛ nihil ſibi tāqꝫ
ꝓprium vendicant. nos vero cōia amiſimus dum ꝓpria vendica/
mus. nimia nanqꝫ ſollicitudo ne deficiant neceſſaria. facit vt ali-
qñ deficiāt. Jere. 42. Fames pro qua ſolliciti eſtis adherebit vo/
bis. Quarta cā eſt humana ſupfluitas. qꝛ enim ſuperflua queri-
mus. iō ſepius neceſſariis caremus. Quinta cā eſt abuſus tpaliū
quia enim omni creatura dei abutimur. dignū eſt vt aliqñ etiā
nobis neceſſaria tollātur. Sexta cā eſt ingratitudo. dignū eſt eī
ꝙ priueť beneficiis dei. qui ingratus exiſtit. 7° vt credamus do/
minū nobis prebere tpalia. Si em̄ nr̄i ſollicitudini ſemp ꝯmitte/
rentur. fortaſſe crederemus tpalia eſſe a nobis. vel ex debito tri/
bui adeo. cum vero deus ea aliqñ ſubtrahit oſtendit ꝙ ipſe eſt
deus. ¶ Sed queriť cū deus paſcat volatilia celi abſqꝫ la/
bore cur non ita paſcat hominem. Et dicenduꝫ eſt qꝛ volatilibꝰ
nō dedit artē et ſcientiā laborandi: hominibꝰ vero dedit ſcire et
poſſe opari et iō qui labore ſuo victū acq̄runt a deo nutriunť. q̄
dedit eis vnde talia acquirant. ⁊ vlterius operi eoꝝ dat etiā bo/
ni tpalis mercedeꝫ. Si qui vero eſſent qui nec ſcirent. nec poſſēt
laborare illos deus ſine eoꝝ ſollicitudīe paſceret. ſicut volucres
celi. vt dicit Auguſtinus. Secunda ratio eſt ex defectu noſtre ſol/
licitudinis. non eniꝫ ſollicitudo noſtra tanti vigoris eſt. vt poſ/
ſumus per eam acquirere neceſſaria. Et hoc probat: Quis auteꝫ
noſtrum cogitans: id eſt ſollicitudine cogitationis ſue: poteſt
adicere: id eſt addere: ad ſtaturam ſuam cubitum vnum: id eſt
quis eſt ille qui ſollicite cogitando poſſit ſe maiorem facere vno
cubitu: certe nullus. igitur quia nutrimentum ordinatur ad
augmentum corporis ſi augmentum non acquireremus ex no/
ſtra ſollicitudine. ergo per locum a maiori nec nutrimentum. ſꝫ
ſm Aug. illi relinquenda eſt cura tergendi corpus. cꝰ cura fc̄m

est. vt esset tante stature. Quarta rō est ex ɔsideratione floꝝ. q̄
crescunt ⁊ vestiunt̄ sic diuersis coloribꝫ. nec tn̄ subsistunt. ꝫ mit
tunt̄ in clibanū. multomagis g̊ deus nutriet ⁊ vestiet hoīes q̄
capaces sunt fidei ⁊ noticie ip̄ius. Et h̄ est qd̄ dicit. Et de vesti
mento q̄d solliciti estis ꝓxime due rōes magis arguūt ɔtra sol
licitudinē victus. cuius necessitas ɔtinua maior est. hec at̄ rō ar
guit ɔtra sollicitudinē vestimentoꝝ q̄ minor est. qꝛ mlti sine ve
stibꝫ vixer̄t. sed nō sine victu: Considerate lilia agri: noīe lilio
rum generalr intelligit. quoscūq; flores. quō crescunt terra ill̄
p̄stante nutrimentū. cū rore celi. crescūt em̄ absq; sollicitudine ꝓ
pria: Nō laborāt ꝓ acquirendo victu vt crescāt: neq; ec̄ nent:
nere est fila cōponere. flores igit̄ agri non filant vt vestimenta
coloris varii sibi texant. Deinde cōmendat floꝝ ornatū. qꝛ exce
dit oēm humanā industriā: Dico aūt vobis ꝙ neq; Salomon
q̄ sup oēs reges deliciis habundauit: in om̄i gl̄ia sua: qn̄ ma-
gis fuit gl̄iosus: cooptus est venusto colore: sic̄ vnū ex istis li
liis. Hiere. Reuera inq̄t qd̄ sericū. que regū purpura q̄ pictura
textricum. pt̄ floribꝫ ɔpari quid ita rubet vt rosa. q̄d ita candet
vt lilium viole vero purpurā nullo supari murice. i. colore pur
pureo. oculoꝝ magis q̄ꝫ ꝑmonū iudiciū est: Si aūt fenū agri:
flores sunt venū agri. q̄ iō fenum dicunt̄ qꝛ facile igni accendū
tur: qd̄ hodie est: viride et floridū: et cras exsiccatū in clibanū
mittit̄. i. in furnū vel fornacem vt ɔburat̄: deus sic vestit: Criso.
Statuto tpe lilia formant̄ in frondibꝫ. vestiunt̄ candore. ⁊ īplē
tur odoribꝫ. ⁊ qd̄ terra radici non dederat. deus inuisibili opa-
cōe largit̄. q̄ntomagis vos modice fidei: vere modice sum9 fidei
quos ec̄ exemplo insensibiliū optet ad fidē reducere. H Qui
tam rōez adducit ex differentia q̄ dt̄ esse inter fideles ⁊ incredu
los. illi nō credentes esse quicq̄ p̄ter sensibilia ea sola inquirūt
q̄ dei ꝓuidentia nō credūt largiri. ꝫ humana hr̄i sollicitudine.
sed non tales sunt fideles. vn̄ repit p̄ncipale ꝓpositū: Nolite g̊
solliciti esse. 1. Cor. 7. Volo vos sine sollicitudine ee̅: dicētes q̄d
manducabim9 aut quo opiemur: Raba. nō dixit nolite q̄rere
sed nollite sollicitari. Item nō dixit. Nescitis solliciti de victu po
tu et vestitu. sed quid māducetis. quid bibatis. quo opiamini
vbi illi argui vident̄. q̄ sumptu cōmuni victu et vestitu lautio-
ra vel austeriora quer̄t q̄ꝫ hy cū quibꝫ vitā ducunt: hec em̄ oīa
gentes inquir̄t: Et hoc ꝓpter duo. p̄mo ꝑm Gre. nazazenū. qꝛ
nullā hn̄t spem futuri seculi. neq; metum iudicii iō ista querūt
tanq̄ꝫ bona maxīa. Vel ꝑm Cri. qꝛ non credunt tpalia dei ꝓui-
dencia gubernari sed cāu euenire. iō ꝓ ip̄is sollicitant̄ xp̄iani vo

quia spant eterna bona. non debent de tpalibꝫ esse solliciti. que etiam sciunt dei ꝓuidencia distribui hoībꝫ. Sextā rōez adducit ex sollicitudīe dei pr̄is erga nos. ḡ nos sollicitos esse nō oportet nec em̄ filii dn̄t sollicitari vn̄ victū habeāt ⁊ vestitū sed hāc sollicitudinē relinquūt pr̄ifamilias. 1. Pe. 5. Oēm sollicitudinem vr̄am ꝓiicientes in eū qm̄ ip̄i cura est de vobis: Scit em̄ pr̄ vr̄ Cri. Qui creauit naturā. eius nouit indigenciā. qꝛ si pr̄ est non poterit despicere filios: qꝛ oībꝫ hys indigetis: non ḡ deficiat in necessariis. Nā pr̄es licet filiis non debet superflua. tribuunt tamen necessaria ꝛc.

Tercia pars. J

Tercio postq̄ ondit non esse ꝑuiendū mamone ꝓ substācia tpaliū. nunc declarat q̄ ꝑuiendū ē deo. q̄ dat regnū celoꝝ. ⁊ adiicit tpalia. cum dicit. Querite aūt. vbi tria facit p̄mittit em̄ quid p̄ncipl'r sit querenduꝫ ⁊ de quo nr̄a mens dt̄ esse sollicita: Querite aūt. i. petite et inuestigate. p̄s. Querite faciem ei⁹ semp. Au. sed vbi queret̄ q̄ inueniet̄: p̄mum. i. an̄ oīa et sup oīa. ⁊ om̄i desiderio: Regnum dei qd̄ est eterna bt̄itudo. p̄mo igit̄ attendam⁹ qd̄ querendum est regnū dei. i. petendū et inuestigandū. petendū q̄dem orōibꝫ. qꝛ ē collatio ip̄ius in alterius ptāte. vn̄ in orōne dn̄ica dicimus. Adueniat regnū tuum. Inuestigandū aūt sc̄tis opationibꝫ. taliter em̄ opantibꝫ dr̄. Mat. 25. Venite bn̄dicti pr̄is mei possidete paratum vobis regnū ab origine mundi. Itē attendam⁹ quō sit q̄rendum. Au. In soliloquiis. Tu es sūmū bonū qd̄ nemo recte quesiuit. ⁊ mīme inuenit. oīs aūt recte quesiuit. quē tu recte q̄rere fecisti. recte aūt querit̄ cū p̄ncipl'r querit̄. p̄ncipl'r aūt querēdū est ꝓpter tria. p̄mo qꝛ ad ip̄m ꝑticipandū ꝯditi sum⁹. mlti q̄dem hoīes velut bruta aīalia ignorant ad quid sint creati. credunt eī ad h̄ esse se sc̄tos. vt mundanis rebꝫ fruant̄ ꝓ libito. vita pn̄ti gaudeāt. diuicias ꝯgregent. honores acq̄rant. p̄ncipatus teneant. ⁊ cōmessacōibꝫ atq̄ luxuriis vacent dicentes illud. Sap. 3. Nec est ꝑs nr̄a et sors. sed non sic est ymmo ꝯditus est hō vt regnū eternū possideat. fecit em̄ deus hoīem rectū ad sup na licꝫ multis se immiscuerit questionibꝫ. Scd̄o querendum est p̄ncipl'r qꝛ in eo om̄e bonū ꝯtinet̄ plene ⁊ ꝑfecte vbi nullus defectus nulla indigencia est. Tercio. qꝛ ip̄m solum saciat eternaliter. p̄s. Saciabor cū appuerit gloria tua R Scd̄o ondit quid sit querendū. vt ip̄m regnū inueniat̄. querenda ē eniꝫ isti⁹ regni iusticia: Et iusticiā eius: Nullus em̄ est regnicola. qui ipsius regni iusticiā non ꝑuat. Iusticia aūt regni in tribꝫ ꝯsistit. p̄mo ī ꝯpatione sacramenti fidei. oportet em̄ voluntatem ec̄ de regno signa regni et sacramenta eius suscipe. Jo. 3. Nisi quis renatus fu

erit ex aqua et spūscto non pt̄ interare in regnū dei. Scdo consi
stit in ɔtemptu mūdi. nō timendo ip̄ius aduersa. nec appetendo
ip̄ius ꝓspera. Justū em̄ est vt q̄libet ɔtemnat regnū suo ɔtrariū
regno. Mundi q̄dem adūsa fortiter tolleranda sūt. Actu. 19. ꝑ
multas tribulacōes oꝑtet nos intrare in regnū dei. Eius aūt ꝓ
spera sūt fugienda. q̄ sunt ɔcupīa carnis. ⁊ ɔcupiscencia oculo
rum. ⁊ suꝑbia vite. ɔ̄ ꝑmum. 1. Cor. 15. Caro ⁊ sanguis regnū
dei non possidebūt. ⁊ hoc quantū ad tactum quō ꝑ talia agunt
regnū dei non ɔsequunt̄. Gal. 5. quantū v̄o ad gustū. Ro. 14.
Non est regnū dei esca et potus ɔtra ɔcupīam oculoꝝ q̄ auari
cia est dr̄. Mat. 5. bt̄i pauꝑes spū qm̄ ip̄oꝝ est regnū celorum
Eiusdem. 19. q̄ꝫ difficile qui pecunias hn̄t intrabūt in regnū ce-
loꝝ. ɔtra suꝑbiam vite dr̄ Mat. 19. sinite ꝑuulos venire ad me
taliū est eī regnū dei. Tercia iusticia regni ɔsistit vt ea q̄ regni
sunt oꝑemur. ⁊ hec sunt v̄tutes et gr̄e. quasi statua ip̄ius. que
fortiter oꝑari oꝑtet tanto conatu. Mat. 11. Regnū celoꝝ vim
patit̄ et violenti rapiūt illud. Item oꝑtet agere habundanter.
Mat. 5. Nisi habundauerit iusticia vr̄a plusq̄ꝫ scribaꝝ ⁊ phari
seoꝝ. non intrabitis in regnū celoꝝ. Item oꝑtet agere ꝑseuerā-
ter. Lu. 9. Nemo mittens manū ad aratꝝ et respiciens retro.
aptus est regno dei. vltima regni celestis iusticia est si quisq̄ꝫ in
supradictis deliquerit quatenus peniteat. Mat. 3. pn̄iam agite
aꝓpinquat ꝛc. L Tercio ꝓmittit̄ subsidium tꝑaliū: Et h̄
oīa: tꝑalia victus scꝫ et vestitus: adiicient̄ vobis: additio est
minoris boni. aut eius boni quod nō querit̄ ꝑnciplr̄. aut boni
quo vtendū est. non ꝓꝑter se. sed magis in sustentacōem nr̄ef ra
gilitatis. talia vero sūt hec tꝑalia. ⁊ iō non dari. se rei iam date
diuino ꝓmisso adiici dicunt̄. Nec est dubium qn̄ ista adiiciant̄.
querentibꝰ sūmum. qꝛ in vita pn̄ti rex nr̄ non ꝓmittit sine tali-
bus stipendijs militare. Que si deus tribuit pc̄toribꝰ. multo ma-
gis iustis. p̄s. Jacta cogitatum tuū in dn̄o. et ip̄e te enutriet In
terrogatus bt̄us Franciscꝰ quis fr̄es suos pasceret. Respōdit
rex quidā vnā mulierem impregnauit in silua. que natū pueꝝ
aliquo tꝑe nutritū detulit ad portam regis vt decetero ip̄m pa
sceret. Qꝛ rex audiens tot inq̄t inutiles comedūt panē meū. nō
ne filiū meū ē dignum inter alios sustentari. hāc exponens ꝑa
bolam dixit se esse mulierem dei verbo impregnatam nec miruꝫ
deo tot iniustos pascente. si spūalibꝰ filiis alimoniā ꝓuidebit. ꝓ
uidet auibꝰ celi. suꝑbis. auaris. ⁊ rapacibꝰ ꝓuidet floribꝰ mūdi
id est vanis et amatoribus mundi. multomagis querentibus
regnum dei et ipsius iusticiam. Prima pars

Dn̄ica quindecima pꝰ pentheco. ser. lxvii

Sermo

Bat ihus in ciuitatem que vocat Nai ꝛc. Lu. 7.
Nemo ex vsitatis opibꝫ multū cōmendat. sed mi
ra mirabilibꝫ addita. vtutez opantis magnificāt
vñ oēs deum laudauerūt. qꝛ multis miracul' cūctis
mirabilibꝫ bñficium resurrectiōis adiunxit sicut in
pñti euangelio ꝯtinet qd in tres ptes diuidit. In quaꝝ prima
ponit occursio delati funeris. In scda restitutio defuncti iuuenis
ibi quā cū vidisset ꝛc. In tercia glificatio diuini mū eris. ibi. ac
cepit aūt ꝛc. ¶ Circa pmū tria facit. pmittit em xpi aduen-
tus honorabil'. qꝛ multi cōmittebant ei: Ibat ihus in ciuitatem
que vocat Naim: post curatōem palitici serui centurionis factaꝫ
in capharnaum ciuitate galilee ad aliā venit ciuitatē vt bñficia
tribueret indigentibꝫ. Est aūt Naim duobꝫ milibꝫ distās a mō
te thabor: Et ibāt cum eo: tanqꝫ magro: discipl'i eius: q oīa
reliqrant. vt ipius doctrina informarent. Mat. 19. Ecce nos re
liquim9 oīa ꝛc. Et turba copiosa: que eū sequebat tracta noui
tate opuz. suauitate doctrine. ⁊ deuotōe scitatis ei9 Jo. 6. dñe
ad quem ibim9 verba vite eterne hēs. Nota qꝛ naim interpta
tur cōmotio vel fluctus et signat mundū istū q sine qete velut
mare fluctuat. ⁊ sp mouetur. vñ mund9 sic dictus est nō a mū
dicia sed a motu ꝯtinuo. Est aūt in mūdo quintuplex cōmotio
s. nature fortune voluntatis voluptatis. ⁊ temptacōis. Cōmo-
tio nature est a natiuitate in infanciā. ab infancia in puericiaꝫ. et
de ceteris etatibꝫ vsqꝫ in mortē cū indurat caro ⁊ redigit in pul-
uerem. ps. mane sic herba tñseat. ecce puericie viriditas mane
floreat et tñseat. Ecce flos iuuentutis. vespe decidat. Ecce ca-
sus senectutis induret et arescat. ecce mors. Ista comotio ē sine
qete. Job. 13. qsi flos egredit et ꝯterit ꝛc. flos em dr a fluxu tal'
vero est hūana vita. qꝛ sic aque dilabim sup terrā. q non reuer
tunt. et tñ amatores vite pñtis sic fluctuātes in ipa vita tanqꝫ
pmāenti ꝯfidūt. Et rursus alia nāe cōmotio ab egritudīe in sa
nitatē. a sanitate in egritudinē. Est ⁊ alia a sanitate in esuriē ⁊ si
tim. a calore ⁊ frigore et aliis qlitatibꝫ et passionibꝫ mltiplicit
agitamur. Scda cōmotio fortune a psperis in aduersa. a diui-
ciis in penuriā. ab amicis in desolacōem. a pncipatu in subiectio
nem. ⁊ a gaudio in tristiciā. hec est rota cece fortune. q nunqꝫ qe
scit. de q Anticlaudian9. 8. li. pcipitē mouet illa rotam. ⁊ tñ mi
seri hoīes sic deludunt psperis cece fortune. vt non attendāt casū
aduersitatis Ecci. 11. in die bonoꝝ ne immemor sis malorum.
Tercia commotio est voluntatis que difficile manet firma nūc
appetit hoc. nunc illud. nunc odit nunc diligit. Juxta illud q

teneā nodo mutantem ꝓtexa vultus. ita vt non sit certus in q̄ animū suū statuerit. nisi affectū suū ī deo stabiliat. vñ dictum ē Aug. Quid in te stas et non stas. ꝓiice te in eum et excipiet te. et sanabit te. tanta em̄ mentis instabilitas cū a displicencia vnius transitur ad amore alterius. non sanat animū. sed magis infirmū amplius affligit. vt dicit Ber. ad fratres de mōte dei ⁊ ē vulnus sanare vulnere. vñ Hugo. Erubesce inquit homo terra stat. et tu stare non potes. ꝓpter quod orat p̄s. sana ɔtritiones eius. qꝛ ɔmota est. Quarta cōmotio est voluptatis quā attendimus in ɔuersatione secularium hominū. a ɔmessationibus namq̄ transeunt ad ludū. Exo. 32. Sedit ꝓpl̄s manducare et bibere. ⁊ surrexerūt ludere. a ludo transeūt in luxuriā Sap. 3. Rosis coronemus nos nullū pratū. it quod non transeat luxuria nr̄a a luxuria transeunt in auariciā et in cetera vicia. qꝛ pctm̄ trahit ad aliud pctm̄ Rotant̄ igit̄ ꝑ ista vicia nec vnq̄ quiescūt male agere. donec ista rota cū ipsis decurrat in infernū. Quinta ɔmotō est belli temptationū que nunq̄ quiescit. vñ Ber. admonitos vos esse volo. q̄ quicunq̄ ab aliq̄ temptatione liberat̄. aliā securus exspectet. dyabolus enim circuit querens quē deuoret. vñ Jero. Cui nō flendū atq̄ gemendū est. Rursus serpens ad illicitos cibos inuitat. caro trahit. mundus blandit̄. imo temptationis bellū simile est pugne habite cū idrac9 vno capite absciso plura nascuntur. sic vna temptatione deuicta plures insurgunt sed non est timendum in pugna. habemus enim arma fortia securum presidium et ꝓpinquū auxiliū. arma sunt lorica fidei. galea iusticie et scutum fidei. Eph. 6. In omnib9 sumentes scutum fidei ꝛc. et gladiū spūs. quod est verbū dei. adstat etiā deus in auxiliū. qui nō ꝑmittet nos temptari sup̄ id quod possumus.

B Scdo ponitur delatio defuncti. Cum at̄ aꝓpinquaret porte ciuitatis. ecce defunctus efferebatur. id est extra portabatur. ɔsuetudo fuit iudeis mortuos sepelire extra ciuitatē. qꝛ mortui n̄ sunt de ɔgregatione viuentium. Deinde ostendit aduersa matris huius defuncti. erat enim orbata liberis. et viduata marito filiꝰ vnicus matris sue. et hec vidua erat: Gre. nazazen9. erūp ne molē breuibus verbis explicauit. Mater vidua erat: quasi vlterius filios procreare non sperabat. non habebat in quē aspectum dirigeret vice defuncti. qꝛ vnicus erat. hunc solū lactauerat. solus erat alacritatis cā. in domo quicq̄d matri dulce: ac p̄ciosum. hic solus extiterat. Tercio ponit̄ pompa funeris: Et t̄ba ciuitatis mlta cū illa: Au. de cura ꝓ mortuis agēda ɔcursus ꝓplorꝫ ⁊ pōpa funeris magis est solatio viuorꝫ q̄ mortuorꝫ remedio. vñ hec turba multa viduā et orbatā mr̄ez ɔmitabāt̄ vt

consolaret. nā vt dicit Cirillus miseranda erat passio fletum ⁊ lacrimas prouocans. Secunda pars.

Secundo cū dr̄. Quā cum vidisset ꝛc. tangit defuncti resuscitatio. ⁊ tria facit. premittit eniz cuius cā iuuenem resuscitauit. qz ꝯpassione matris. Quā cū vidisset: dn̄s sic tristē et afflictā: mīa motus sup eā: non quidē misert9 est adolescenti mortuo sed magis plangēti matri dixit verbo ꝯsolatorio: Noli flere: Beda q̄si dicat. desiste flere mortuum quē mox viuū accipies. Cri. Jubet cessare a lacrimis qui ꝯsolatur mestos. Job. 29. cor vidue ꝯsolatus sum. vbi monet de pn̄tibus defunctis ꝯsolationē accipe. resurrectionē sperātes. pagani enim et gentiles cām hn̄t plangēdi defunctos. q̄a r̄surrectionē nesciunt ꝫ xp̄iani eā credūt ꝓpt̄ quod dr̄ Eccl. 22. modicū plora sup mortuū. ¶ Secūdo ponit xp̄i opatio. ⁊ accessit et tetigit loculū. loculus dr̄ diminutiue mortui locus in quo iacet. cui em̄ viuenti magna palacia et āple dom9 nō sufficiebāt. ꝓ loco ei morienti puus locus sufficit. vnde de alexādro dixit. quidā ph̄s quē totus mund9 heri nō capiebat. hodie parua ꝯtinet vrna. iō autē tetigit loculū ꝑm Cirillū. vt effectus salutis tactu corpis xp̄i deueniret ad mortuū. Est em̄ corpus vite et caro verbi omnipotent. c9 hz virtutē. sicut em̄ ferꝝ ignitū adiunctū igni pficit opus ignis sic p9q̄ caro vnita est v̄bo. qd̄ viuificat oīa ipsa quoq̄ facta ē viuificatiua. ⁊ mortis expulsiua Hii aūt qui portabant steterunt: aut eniz virtute tactus xp̄i se mouere non potuerunt. aut sperantes aliquod beneficiū. steterunt. Deinde ponitur xp̄i impum: Et ait mortuo. loquebatur ip̄e cui oīa viuunt. cui nō peunt corpa nr̄a. sed mutant̄ in melius: Adolescens: Gre. nazarenus. qui dixit adolescentē. florent̄ significauit tp̄is horaz primā ꝓducentē lanuginē. qui paulo ante muliebris erat mr̄noꝝ oculoꝝ aspectui. iā aspirans ad tēp9 sponsaliū. virga generis. successiōis ram9. bacul9 senectutis Tibi dico: titus ipse vocat mortuos vt viuos alloq̄ valeat: Surge: Aug. eos q̄ nob̄ dormiunt excitare possum9 vt surgāt si q̄s vero nobis sit mortuus quantuncūq̄ traxerim9: aut impulerimus non surgit quia vero mortui omnes christo dormiunt. iō facilius potest eos facere vt surgant ab ipsa morte q̄m nos dormientes vt a somno surgant: Tertio ponitur viuificatio defuncti: Et resedit: quia surgens sedit in loculo: qui erat mortu9 Tytus. diuina enim potestas est irrefragabilis. sine mora et orationum instantia: Et cepit loqui: forte prima verba ipsius fuerunt gratiarumactiones. Tyt9. hec sunt indicia. v̄e r̄surrectiōis

corpus enim exaīe loqui non pt̄. Et dedit illuꝫ matri sue: q̄a non suo merito. ꝫ matris reuixerat adolescens. ideo nō sibi reliquit̄. ꝫ matri tradit̄. vt que de ipso fuerat tristis in ipso ꝯsolaretur. Et attende ꝙ non legit̄ ꝙ ista vidua verbo rogauerit dominum pro suscitatione filii. ꝫ ipse vidit desiderium cordis eius: quod cunctis preualet or̄onibus. vnde Gre. 22. moral' vera postulatio non in oris est vocibus. ꝫ in cogitationibus cordis. valentiores nanq̄ sunt voces apud secretissimas aures dei nō faciunt verba nr̄a ꝫ desideria D Nota ꝙ iste defunctus significat pct̄oreꝫ. qui priuatus est vite officio. cuius culpā attēdamus et ꝑiculum. q̄ em̄ erat ī porta ciuitatis. significat pct̄m extra ope ꝑpetratum. vn̄ etiā erat adolescens. q̄ hec etas nōduꝫ hꝫ peccandi ꝯsuetudinem. ꝫ iā incipit opaī que male ꝯcupiscit et q̄ prima iuuentutis pct̄a sunt carnalia. forte intelligit̄ pct̄or iste defunctus luxurie vitio. Item iacet in loculo. id est in angusto ꝯsciencie. quem portant ad tumulum. nisi deus adiuuet. q̄ druplex enim est delectatio pct̄i que trahit ad tumulū ꝯsuetudinis. verecundia ꝯfessionis. que trahit ad peccati defensionem tiōr satisfactionis q̄ ducit ad obduratione. presūptio vite. q̄ trahit ad pct̄i defensioeꝫ apprehensū dosculabit̄ iuuenē. sicut dr̄ de luxuria Gen. 39. Mulier molesta erat adolescenti. modo bis ꝫ euangeliū legitur in anno. in vere et autūno. quia luxuriā mouet ⁊ nouitas veris atq̄ copia frugū. Sꝫ mr̄ acc̄ia cui⁹ sponsus est mortuus plāgit ꝑ eo: ac si esset ei vnicus. cuius lacrimis cristus ꝯmouet̄. et tangit defuncti ꝯsciaꝫ. īmittens timorē extremi iudicii. tunc subsistunt male deferentes. et verbo xp̄i resurgit: et reddit̄ mr̄i ecc̄ie. vt nō discurrat ac loq̄tur petens indulgenciā in ꝯfessione. ⁊ restrīgit̄ moribus et disciplina. Prou. 1. detur peruulis astucia. adolescenti scia et intellectus ꝛc.

Tercia pars E

Ertio cū dr̄. accepit aūt ꝛc. tangit̄ glorificatio diuini muneris. et tria facit: p̄mittit̄ em̄ timor ꝑpl'i: Accepit aūt oīs timor. vel ꝑ reuentia maiestatis ei⁹. aut tiōre tāte v̄tutis. q̄ est r̄suscitaē mortuū Jere. 10. Quis n̄ timebit te o rex gētiū. Et nota effc̄us tiōris dei. p° q̄dē respc̄ū mali culpe q̄ facit illd̄ odiē ꝑuer. 8. tiōr dm̄ odit malū. fc̄it illd̄ fugē. ꝓu. 15. In tiōre dm̄ declinat oīs a malo. malū exn̄s tollit Ecc̄i. 1. tiōr dm̄ expellit pct̄m. Respc̄ū v̄o boni gr̄e triplicē hꝫ effectū, prim̄ q̄ iustificat Ecc̄i. 1. q̄ sine timore est iustificari nō pt̄. 2° v̄tutes iniciat. d̄ itellc̄ualibꝫ q̄dē d̄t p̄s. Initiū sapīe tiōr dm̄. de hiis v̄o q̄ sunt in affectu Ecc̄i. 3. tiōr dm̄ initiū dilectioīs ei⁹: 3° omnibus

virtutibus ditat. Ysa. 33. timor dm̄ ipse ē thesaur9. Respectu vero boni glorie effectū hz: qz eo beatificamur Eccl. 4. tiōr dm̄ sicut paradisus benedictionis ¶ Secundo ponitur laudis magnificencia: Et magnificabant deum dicentes. magnificum predicabant verbo. qui magnificus erat ope: qz propheta magnus surrexit in nobis. in hoc videt̄ intelligere ꝯpletū ēē illud Deu. 18. qd̄ predixit moyses de cristo. ꝓphetaz suscitabit tibi dn̄s de fratribus tuis. ꝓpheta magn9 fuit altitudine ꝯtemplationis. Mat. 11: nemo nouit pr̄em nisi filius. magnus diffusione ꝯgnitionis. Heb. 4. omnia nuda ⁊ apta sūt oculis ei9. nec ē vlla creatura inuisibilis in ꝯspectu eius. siue pn̄s siue p̄terita. siue futura. Item magnus veritate doctrine. Mat. 22. mgr̄ scim9 qz verax es. et viā dei in veritate doces. Jo. 7. nunq̄ sic locut9 ē homo. Item magnus virtute. p̄s. magnus es tu. et faciens mirabilia. Item magn9 sanctitate. Jo: 10. q̄s ex vobis arguet me de pat̄o. Tercio ponit̄ p̄dicatio redemptionis hūani gn̄is: Et qz deus visitauit plebem suā. visitauit quidē carnē assumendo. qz verbum caro factum est ⁊ habitauit in nobis. Luc. 2. Benedictus dn̄s deus isrl̄. ꝛc.

Dn̄ica xvi p9 penthe/sermonis lxviii/

Vm intraret Jhesus in domuz cuiusdā principis phēoꝝ ꝛc. Luc. 19. Obseruant venatores tp̄s et locū apta capiendis aīalib9 qn̄ scz ⁊ vbi maxime ꝯueniant Saluator igit̄ nr̄ q̄ venit hoīes ad se trahere. potissiē retia doctrine et escā miraculoꝝ ꝑabat diebus festiuis. qn̄ vacabant hoīes ⁊ in templo vl̄ in ꝯuiuiis vbi maior ꝯueniebat multitudo. vn̄ in hodierno euāgelio legitur. ꝙ sabbato exn̄s in ꝯuiuio sanauit ydropicū. ⁊ doctrinā ꝓposuit salutarem. vn̄ in tres ꝑtes diuidit̄ euangeliū. In prima tangitur refectio saluatoris. eius ꝓbans hūanitatis infirmitatē. In scd̄a sanatio languoris. ostendens diuinitatis ptātē ibi. Ipse vero. In tercia exhortatio honoris ꝓtendes ad humilitatem. ibi. dicebat aūt et ad inuitatos ꝛc. ¶ Circa prim̄ tria facit. ostenditur enim pietatis officiuz. quo phēus xp̄m refecit. Cū intraret ihs in do: cu. ꝛc. Nō hūit xp̄s ꝓpriā domū ī hoc mūdo. vn̄ cuidā dicente. Seq̄r te q̄cūq̄ ieris Rn̄dit vulpes foueas hn̄t. ⁊ volucres celi nidos. fili9 aūt hoīs nō hz vbi caput suū reclinet. Mat. 8. īmo tenera ei9 infancia fuit in p̄sepio reclinata Ingressus est aūt xp̄s alienū hospicium principis. Et licet vt dicit Cirillus maliciaz phariseoꝝ cognosceret. inuitatus tamē ad conuiuium ingressus est vt verbo prodesset presentibus etenim

meretur qui inuitauerat: sabbato qui erat apud iudeos dies ce
lebris: sicut dies dm̄cus apud xp̄ianos: manducare panez: In
quo veritas humanitatis on̄ditur. Nomine aūt panis itelligit
quemcunq; cibū. iuxta ɔsuetudinē scripture. Et ɔsequenter ap-
paratum cōuiuii nomine panis sig̃t. quia panis principalit̄ per
tinet ad nutrimentū hominis. Item vt ostendat illud ɔuiuium
non fuisse ɔmessationis. sed sobrietatis B Et nota quia
istud pietatis officium multipliciter ɔmendatur. primo ex par
te eius cui est impensum. s. xp̄o pauperi. cristo iusto. talibus em̄
largienda est elemosina. Et nos cum pauperibus damus. xp̄o
tribuimus maxime si largimur in nomine saluatoris. Scd̄o con
mendat̄ ex p̄te largient̄. q2 princeps sacerdotū. principes enim
q2 plura h̄nt magis debent tribuere indigentib9. 3° ex p̄te t p̄is
q2 in die festo et in solēnitatib9 paup̄es vocandi sūt ad mensaz
vn̄. legit̄ in Tho. 2. q̄ dū esset p̄paratū bo^m p̄ndium i domo tho
bie in die festo. misit filium suum vt vocaret paup̄es timētes de
um. 4° ex p̄te rei date. que duplex fuit. s. hospitalitas. ɔtra eos
qui abhoīant̄ si paup̄es eoꝝ domum ingrediant̄. Ysa. 63. ege-
nos vagosq; induc in domū tuam. Itez dedit vice sustentamen
tū. ⁊ ad mensam ꝓpriam. Ysa. 63. frange esurienti panē tuum.
Job. 31. Si ɔmedi buccellā meā solus ꝛc. C Secūdo ponit̄
phariseoꝝ malignitas: Et ipsi: phēi: obs̄uabāt eū: id ē īsidia
bant̄ ei. quasi s̄uantes xp̄o ɔtria: p̄s. obs̄uat pccator iustū. ⁊ q̄
rit mortificare eum attendebant em̄ si quid faceret. vn̄ possent ei
detrahere vt bonum vicient. et malū publicent. Nota quia pro
priū est iudeoꝝ alios obseruare. gaudent em̄ de aduersis prox
imi et dolent in prosperis eius. vnde versus. Vixq; tenet lacri-
mas. q2 nil lacrimabile cernit. Nunq̄ in eo risus. nisi quem fece
re dolores. gaudium igit̄ aduersitatis alioꝝ nutrit īuidū. q2 vt
d c̄ Cri. Sic̄ scarabei nutriūt̄ stercoib9 ita īuidi nutrunt̄ alioꝝ īfor
tuniis. ip̄i st̄ vpupa auis īmundissima. que nidificat i sepucris
humanis. Consumunt̄ autem inuidi in prosperitate aliorum p̄-
uer. 14. putredo ossium inuidia. et eiusdez. 17. spiritus tristis ex
siccat ossa. Et attende q̄ ista passio est in oculis Eccī. 14. Neq̄m
oculus ē inuidi est in auribꝰ. quia libenter audit malum de alio
Est in odoratu: quia fugit odolorem bone fame. sicut buffo odo
rem florentis vinee. Est in opere: quia impedit frequenter alte
rius bonum. Est rursus in ore per detractionē. q̄ est filia īuidie
vulnerant eniz linguā detractiones. ⁊ h̄ ē lingua s̄pētina de q̄
ps̄. Acuerunt linguam suam sicut serpentes ꝛc. Et vt dicit mgr̄
Otto Ista lancea lingue detrahentis peior ē q̄ ea q̄ lat9 domini

pforauit. Item detractores mordent dente serpentino. Eccī. 10. Si mordeat serpens in silentio. nihil minus est q̄ qui detrahit ī occulto. Item deuorant alios ad modum luporꝫ Gulosi quidez carnes coctas comedunt. detractores vero crudas. Gal. 5. Si ī uicem mordetis et comedetis. videte ne ab inuicem consumamī. hec est fera pessima que deuorauit Joseph. vere pessima que alios deuorat. et alios occidit. Job. 5. puulū occidit inuidia. vel pessima quia nunq̄ satiatur malo alterius Vnde Criprianꝰ zelꝰ iste modū non habet. iugit̄ pmanens sine fine. aut pessima: qꝛ vinci non pñt. inflāmatur enim beneficiis receptis. Item nunq̄ deficit. vsus em̄ luxurie saltem in īferno non erit inuidia. tū etiā ibi n̄ d̄ficit Istud est vitiū malignitatis dyabolice. de quo Sap. 1. Inuidia dyaboli mors introiuit in orbem terraꝝ. imitant̄ autez eum qui sunt ex pte ipsius. D Tercio ponit̄ infirmi presencia. Et ecce homo quidā ydropicus. ydropicus dr̄ ab ydros quod est aqua. et peste qd̄ est humor q̄si aquosus hūor. ē eī infirmitas inflans membra ex hūoris habūdancia: erat at̄ añ illum. nō petebat verbo sanitatem. quia infirmitas p eo loquebatur. vel s̄m Cirillū: quia ꝓpter iudeorum pñciaz timebat in sabbato petere curationē. Deinde ponit̄ quid xp̄s sup hoc ꝯsulerit. Et rñdens ihesus dixit ad legisperitos Beda. liz nihil interrogarent rñdisse tñ dicit̄ quia audiebat cogitationes obseruātiū si curaret egrotū. ps̄. dñs scit cogitacōes hoīm. pitos at̄ legis int̄rogat q̄bus d̄ebat esse notū. q̄d sabbato liceret et q̄d nō. et phariseos qui tq̄ iusti singularē habebant cōscienciaz. et valde curiosam circa legis obseruanciā. Si licet sabbato curare. hoc iō int̄rogat: qꝛ videbat eos obs̄uare an curaret. At illi tacuerunt glo. qꝛ nescierunt q̄d responderent. si eī licet quare obseruāt. si vero nō licet. quare sabbato pecora curant. Et in rei veritate cuz determinata sint ex lege circiter. 7. gn̄a opum. a quibꝰ abstinē dū erat. et sabbato inter hec nō continet̄ curatio infirmi. ea maxime que verbo dei fiebat. ex hoc em̄ ipso statim ꝯuinci poterat esse opus dei alias em̄ fieri non potuisset

Secunda pars.

Secundo cum dicitur. Ipse vero. tangitur beneficium sanitatis impensum. vbi tria facit. ostendit enim opere et ratione. quia sabbato curare liceat. atq̄ confusio phariseorum exprimitur. Neglectis igitur phariseoꝝ insidiis. p̄mo sanat ydropicū: ipse vero apprehensum: manu sue medicinalis virtutis sanauit eum: tactu sue carnis sacratissime ac dimisit. in signum perfecte sanitatis. vt qui ante grauabatur morbo. postea autē factus expeditus abiret quo vellet. vbi

ſm throphi. Dñs ſcādalū phēor̄ ꝺtempſit. vt ſubueniret egro / to ꝺcens nos. vt non ſit nobis cure ſi ſtulti ſcandaliſent cū ma= gna reſultat vtilitas. ℰ Conſiderandū q̄ iſte idropicus ſig / nat auar̄ et luxurioſū. Primo quidē idropiſis ē peccatū humo / ris aquatici. ſic et carnalis voluptas ē habundantia mordma= ta humoris ꝺcupiſcētie. vñ de ſpū ꝺcupiſcentie dicit q̄ habitet in locis humectātibus. Job. 41. Auaricia etiā eſt peccatū in habū / dātia humoris tpalis ſubſtantie. Itē hec īfirmitas debilitat ſpi / ritū et aggrauat membra corpis. talis ē luxuria. Nihil em̄ ſic debilitat hominē ad bonū ſicut carnis ꝺcupiſcentia. q̄ totū ho= minē efficit carnalē et aialē. et aīa vel hō nō p̄cipit que dei ſūt vñ hier. ſup oſee. 1. Sic vinū et ebrietas eū qui biberit mentis ſue impotēs facit. ita fornicatio atq̄ luxuria puertit ſenſū aīm q̄ debilitat. et de rōnali hoie brutū efficit aial. Sic̄r et auaricia de= bilitat ſpūm. ligat em̄ in aliis ſpūs molē auri et argenti ac ter= rene ſubſtantie. vt non poſſit volare ad dñm. ipſe eſt miphibo / ſeth debilis pedibo. Itē hec īfirmitas quatuor habet accidentia quor̄ vnū eſt ſitis ꝺtinua tal' eſt luxurioſus. q̄ nunq̄ poteſt ſa / tiari. vñ puer. 3. ꝺcupiſcentia carnis et ignis auaricie ponunt īſaturabilia. De luxuria quidē dicit Jero. ſup oſee. 1. li. Luxuria inſatiabilis ē voluptas. a quāto magis capit tanto magis vtē / tibo ſe ſitim creat. vires in fornicatione deficiūt. et fornicandi de / ſideriū non quieſcit. ſic̄r auar̄ nō ſaciant ea que habet. ſed qñ= to plus habet tanto plura cupit. q̄ vt dicit Jero. Auaro deeſt tam q̄ habet q̄ q̄ non habet. et ideo ſic̄ ignis p̄appoſitionē li gnor̄ magis accendit. et ſic̄ qui bibit ſalſa magis ſitit. ita aua / rus ſemp ampliora deſiderat. ita vt ſaccus eius nunq̄ poſſit im / pleri. vnde ſunt ſimiles buffoni. Eccle. 5. Auarus non ip̄lebit̄ pecunia. vñ quanto ſenior efficit tanto amplius cupit. non g̃ ſa / ciat etas nec ſubſtantia ponat g̃ in os iferni qđ nunq̄ ſatiabit̄ Itē accidēs idropiſis ē inflatio corpis ſic̄ luxuries quaſi veſica i / flata ē immundicijs donec putreſcat. Num. 4. inflato ventre cō / putruit ſem̄. vſurarij etiā inflati ſūt bonis alior̄ qui aut male detinent ſua. et iuſte rapiūt aliena. qui tā diu inflabunt donec crepent. et diuicias trahat deus de viſceribus eor̄. ſic̄ iudas qui ſuſpenſus crepuit medius. Job. Diuicias quas deuorauit euo= met. Itē accidēs idropiſis ē fetor anhelitus tales ſūt orationes talia ſunt verba luxurioſi. nec mir̄ q̄ procedūt a fetore intrinſe= co. vñ fetor maximus ē coram deo. Iſa. 34. De cadaueribus eor̄ aſcēdit fetor. ℑFetet etiā auarus. q̄ ſimo r̄r̄ tpalū totus ē ple / nus. Joel. 2. Aſcendit fetor eor̄. Itē idropiſis deformat corp9

luxuria aũt maculat. sed auaricia ꝑuertit corꝑis et aĩe figurã. De luxoriosis quidẽ ephe. 5. que in occulto fiũt ab ipsis turpe ẽ dicere. turpe quidẽ qꝛ turpia sunt. De auaris vero. 1. thi. 3. nõ turpis lucri gr̃a. Isti duo idropici auarus scꝫ et luxuoriosus sanari pñt. si deus eos apprehẽderit ꝑ manũ gr̃e sue. Isa. 42. Apprehendi manũ tuã et seruaui te. apprehendet aũt eos si manuꝫ porrexerint pauperi elemosinas largiendo. si eas ad celũ extenderint deuote orando. et qꝛ submergunt̃. oꝑtet vt expedite manus ad eũ extendant vt saluent̃ dicẽtes. Saluũ me fac deus qm̃ intrauerũt aque ꝛc. ¶ Secundo ponit̃ rõ quare sabbato liceat curare: et rñs ad illos dixit: soluendo questionez quã prius ꝓposuerat: cuius vestꝛ: quantũcunqꝫ obseruationis et ꝫelatoris legis: asinus: tã stoliduꝫ aĩal: aut bos in puteũ cadit ⁊ nõ ꝯtinuo extrahet illũ in die sabbati. nõ expectans diẽ alteꝛ quasi dicat si licitũ ẽ liberare asinũ aut bouẽ die sabbato. multo amplius hoĩem. Tercio oñdit ꝙ ꝯuincit eos veritas: ⁊ nõ poterãt ad hec rñdere illi: Job. 9. Non poterit rñdere vnũ ꝑ mille ꝛc.

Tercia pars.

Tercio cũ dicit̃ dicebat aũt: tangit̃ exhortatio cristi ad humilitatꝭ virtutẽ. et tangit̃ etiã modus adipiscendi honorẽ. vbi quatuor facit. ꝑmittit em̃ intentũ: dicebat aũt ad ĩuitatos: prius locutus fuerat legisperitꝭ et phẽis. nũc vero docet reliquos quos ꝑnceps ĩuitauerat: parabolã: ꝑ quã aliđ dicit̃ et aliđ intelligit̃: intẽdens: eos ĩstruere: qũo prĩos acubitus: id ẽ prĩas sedes et honorabiliores in ꝯuiuiis: eligerent: vbi ꝯsiderandũ ꝙ non ẽ principal̃ intẽtio xp̃i docere hoc. nã phẽi hoc amãtes rep̃hendunt̃. mat. 13. sed voluit cristus oñdere ꝙ sic̃ huĩlitas nc̃ia est ei q̃ cupit exaltari honore mũdi. ita etiã est nc̃ia ei q̃ vult exaltari honore ecc̃iastico aut honore glorie. Sed dr̃ia est qꝛ quicunqꝫ se huĩliat vt exaltet̃ ecc̃iastica ꝓmotione peccat. Eccle. 19. Est q̃ nequit̃ se huĩliat et interiora eius plena sũt dolo. ẽ em̃ falsa huĩlitas sub q̃ latet ĩmensa suꝑbia. Qui vero se huĩliat vt exaltet̃ donis gr̃aꝛ. et ꝑmo glorie hꝫ rectã intentionẽ qm̃ vt dicit Jero. Scã suꝑbia ẽ virtutes appetere. ¶ Scđo oñdit quid sit ĩpedimentũ honoris. qꝛ superbia ⁊ presũptio. cũ inuitatꝰ fueris ad nupcias: Nupcie sũt ꝯuiuiũ virtutũ in pñti ecc̃ia factũ ex eo ꝙ xp̃s vniuit sibi carnẽ humanã. Ad istas nupcias ĩuitati sũt om̃s xp̃iani quoꝝ quidã ceteros dignitate ꝑcellũt. alij merito virtutũ. alij vero excellũt sacra ĩtelligentia. Sũt etiã nupcie celestis patrie. de quibꝰ apo. 19 Venerũt nupcie agni: nõ discũbas in ꝑmo loco: si doctor non

accipias primū locū doctoꝝ. et quanq̄ ibi sis nō reputes te di-
gnū. si pontifex fueris nō discūbas tuo iudicio in p̄mo loco. ex
emplū beati petri alexandrini patriarche. qui nolebat sedere in
cathedra predecessoꝝ suoꝝ sed ad pedes. et q̄ p̄mus locus sit fu
giēdus ꝓbat ex tribꝰ. Primo ex ꝯsideratione dignioris: ne for
te honoratior te sit īuitatus ab illo: honoratior ē qui dignus est
maiori honore. talis vero est virtuosior. ideoquilibet quantali
bet dignitate polleat habet incitatiuū fugiendi honorē si atten
dat q̄ in ꝯgregatione ecclesie potest ēē aliquis eo honoratior.
non em̄ dignitati debet excellentia honoris. nisi qꝛ ipsa attestat
virtutꝭ excellentie. Secūdo hoc idē ꝓbat qꝛ locus sublimis indi
gno non ē stabilis sed inde eiicit: Et veniens qui te et illū inui-
tauit dicat tibi dahuic locū: hoc frequenter euenit. qꝛ qui pu-
tabat se ēē dignū prelatione eiicitur a sua cogitatione et alteri
tradit. silr qui se putabat tenere primū locū virtutū eiicit. quia
oñdit alter ēē in ipso loco. Sic legit in vitꝭ pa. de vno mercato
re atq̄ duabꝰ mulieribꝰ prelatꝭ cuidā heremite. Silr etiā in vita
eterna qui se putat esse ibi magnū inuenit aliquis eo maior. sic
legit de heremita cui oñsum fuit q̄ premiū beati basilij habitu-
rus erat Tercio hoc idē ꝓbat ex ꝯfusione que sequit: ⁊ tūc inci
pias cū robore nouissimū locū tenere: hoc legit de lucifero dicē-
te. Isa. 19. Sup astra celi exaltabo soliū meū. q̄ cū ꝯfusione ⁊ ig
nominia sit ad infernū detractus. Tercio oñdit quid sit obser-
uandū volenti attingere honoris celsitudinē. qꝛ debet humilia
de se sentire: sed cū vocatus fueris vade recūbe in nouissimo lo-
co: reputans te esse omnibꝰ minimū. et si forte excelsior dignita
te vel nobilitate originis sis. Eccle. 3. quanto maior es humilita
te in omnibꝰ ꝛc. Et tria adducit ꝓpter que nouissimus locus est
eligendus. primū ex hoc habet grā amicicie: vt cū venerit qui
te inuitauit dicat tibi. Amice: vere amicus. qꝛ amici et familia-
res in domo amicoꝝ se humiliāt. et si velint honorari dicunt ne
quaq̄ sed honorent alij. qm̄ ego de domo sum. Secundū est ꝯse
cutio loci dignioris: ascende supius: tū qꝛ te humiliasti. tū etiā
qꝛ amicus. Prouer. 26. Melius ē vt dicat tibi ascende supius
q̄ vt humilieris corā pricipe. Terciū est honoris gloria que se
quit dignitatē: et erit tibi gloria: honoris: corā simul discūben
tibꝰ: tū quia humilis. tū etiā qꝛ alto gradu sublimatus. Quar-
to ponit omniū istoꝝ rō. et p̄mo qꝛ qui discubuit in p̄mo loco
inde eiicit: qꝛ omnis qui se exaltat humiliabit: cum em̄ honor n̄
sit in honorato sed in honorante. oportet vnūquenq̄ non se. sed
ab alio honorari. q̄ si aliquis seipsū voluerit honorare. qn̄tūcūq̄

virtutibꝰ habundet. ab alio nō expectet honorē. qꝛ hoc ipso ꝙ
ꝑuertit honoris naturā facit se indignū honore. Deinde addit
causam quare exaltat̄ qui nouissimū locū elegit: et qui se humi
liat. cuius humilitatꝭ quatuor sunt rami. spernere mundū. sper
nere nullū. spernere sese. Spernere se sperni. quatuor hec dona
sup̄ni: exaltabit̄: nulla virtus digna est exaltari nisi sola humi
litas. Prouer. 21. Sapientia humiliati exaltabit caput eius. ⁊
in medio magnatoꝝ ꝯsedere illū faciet. Rogemus ꝯ dn̄m ꝛc.

Dominica decimaseptima post pēthecostes Prima pars sermonis lxix. A

Cœsserunt ad ihesū pharisei. et interrogauit eum
vnus ex eis ꝛc. Mat. 22. hoc idē legit̄ mar. 12. Vl
tima vero pars euangelij habet̄ lu. 20. Tota hu
mana vita a sui principio vsq̄ ad finē currit sup̄
duabꝰ rotis scꝫ amore et cognitione. quas rotas
luxuriosi vertūt in fimo luxurie ⁊ inficiunt̄. quidā in aquis aua
ricie. et submergunt̄. ardant in montibꝰ sup̄bie. et corruentes
ꝯfrigunt̄. sed tute nostra vita ꝑtransit si rotā amoris et cogniti
onis in deo voluamus. De cuius dilectione et cognitione agit̄
in p̄nti euangelio. quod in tres ꝑtes diuidit̄. In prima querit̄.
quod sit maximū legis mandatū. In secūda oñdit̄ ꝙ diuinus
amor sit cunctis excelsior. ibi. et ait illis ihesus. In tercia ꝓbatur
ꝙ christus sit dei filius. ibi. ꝯgregatꝭ aūt ꝛc. Circa primū tria fa
cit. p̄mittit em̄ phēoꝝ accessuꝫ ad xp̄m. nā vt p̄mittit̄ añ illud
qd̄ legit̄. phēi audiētes ꝙ xp̄s saduceis īposuisset silentiū de q̄-
stione resurrectionis: accesserūt ad ihesū: ipsi: phēi: accesserunt
quidē ꝯgregati in vnū ꝑm criso. vt multitudine vincerēt quez
rōne sup̄are nō poterāt. a virtute nudos se ꝓfessi sunt. qui multi
tudine se armauerūt. Dicebant em̄ apud se. vnus loquat̄ pro
omnibꝰ et om̄s loquem̄ ꝑ vnū. vt si quid vicerit om̄s videam̄
vicisse. si aūt victus fuerit vel solus videat̄ ꝯfusus. Accesserunt
igit̄ ad xp̄m nō amore sed odio. vt temptarent. nō vt instrue-
rent̄. psal. Cōuenerūt in vnū adūsus dn̄m et adūsus xp̄m eius
B Secūdo ponitur ꝑuersa ꝯquerentꝭ intentio. Et īterrogauit
eū vnus ex eis: phēis et nihilominꝰ: legisdoctor. In quo oñdi
tur duplex īterrogantꝭ auctoritas. tū qꝛ phēus vita ꝓbatus tū
qꝛ legisdoctor magisterio honoratus: temptans eū: In hoc de-
rogat sue ꝑfectioni. qꝛ nec vir sanctus quenq̄ debet temptare.
nec doctus. Et nota ꝙ istud ē antiquū viciū iudeoꝝ ꝓcedens
ex ambiguitate fidei. semꝑ em̄ ipsi temptauerunt deū. psal. Tē

ptauerunt me patres vestri. Sic et xp̄m multipl̄r temptauerūt
Primo quidē eius diuinitatē. sap. 2. et mar. 12. Si filius dei est
descendat nūc de cruce. Secūdo ipsius potentiā. mar. 11. Quere
bant ab eo signū temptantes eū ꝛc. Temptauerūt eius sapien
tiā. sic hic. 3. re. 10. Venit temptare eū in figuris et enigmatibꝫ
Itē temptauerūt eius clementiā. Jo. 8. cū obtulerūt ei mulierē
in adulterio dep̄hensā. Temptauerūt eius iusticiā. si liceret cen=
sū dari cesari. mat. 22. Temptauerūt zelū ipsius ad legē. mat.
19. Si licet hoī vxorez dimittere. Que temptationes fecerūt eos
imitatores diaboli. qui p̄mus temptauit xp̄m in deserto. eccle.
18. Noli eē quasi hō qui temptat dn̄m ꝛc. ¶ Tercio ponit̄ in
terrogatio: mgr̄: mgr̄m appellat. cuius nō vult eē discipulus
forte ad cautelā sophisticā. qn̄ an̄ interrogationē collaudat rn̄=
dentē. vt facilius decipiat: qd̄ est mandatū magnū in lege: om
nia quidē magna sūt. sed querit quid sit excellent̄ magnū. Cri.
de magno inquit mandato interrogat. qui nec minimū obser=
uat. ille debet interrogare de maiore iusticia. qui iā minorē com
pleuit. Et attende istius disputationis ordinē. Primo em̄ ꝯue
niūt vt multitudine ipsum terreant. psal. Dn̄e quid multipli=
cati sunt qui tribulant me. multi insurgunt aduarsum me. Se=
cundo ceteris sapientiorē p̄ponunt. Tercio ipsuz collaudant vt
decipiant. Quarto difficillimā questionē p̄ponunt. de qua plu=
res opiniones erāt. vt eū ex ꝯtrarietate ptiū tacere compellant
qui silentiū imposuerat saduceis. Itē qꝛ sacerdotū ꝛ doctoꝝ est
rn̄dere de lege. vt dicit̄ mal'. 2. Ignorantes se on̄dunt. qui de le
ge xp̄m interrogant. Nō q̄ quatuor ex causis p̄posuerunt hāc
questionē. Primo vt ex rn̄sione eū legistrāsgressorē ꝯuincerēt
notū em̄ est oībꝫ precepta p̄me tabule maiora eē secūdis p̄ceptꝭ
In p̄ma vero tria sūt de quibꝫ erat dubiū. qd̄ illoꝝ esset maius
Si em̄ dixisset xp̄s. qm̄ maius oībꝫ est primuz. scz nō adorabis
deos alienos. obiecissent. qꝛ veniens hirl'imā diuinos honores
suscepat. si vero s̄m preceptuz dixisset eē maius. scz nō assumes
nomen dei tui inuanū id ē nullā creaturā que vanitati subiec=
ta ē deū appelles. illi obiecissent. qꝛ filiū dei se noīabat cū esset
hō. si vero terciū mandatū de obseruatione sabbati maius oībꝫ
rn̄disset. obiecissent illi. q̄ nō custodiret sabbatum. Secūda cā.
quare p̄posuerunt istā questionē est. vt eū on̄derent ignorantē
Nā vt dicit orig. Diu aūt apud illos hec questio versabat̄ qui
busdā p̄ferentibꝫ vnū mandatū. aliis vero aliud. quātumcūqꝫ
igit̄ tenuisset xp̄s opinionē ex altera opinione videbat̄ fautori
bus eius ignorās. Tercia cā est vt rei dubie aliq̄ꝫ haberent cer

titudinē. Quarto diuinitus sic factū est vt istius questionis determinatio illi esset reseruata. qui cū sit legislator. suoꝝ preceptorū nouerit gradus et ordinē. ipse em̄ scit q̄ preceptū voluit magis obligatoriū esse. et iō ipsius ē interpretari qui ordinit legē

Secunda pars. D

Secundo cū dicit et ait illis. oñdit q̄ diuinus amor sit cunctis p̄ceptis excelsior. et tria facit. p̄mittit em̄ preceptū de diligendo deū: Et ait illis ihesus: licet vnus interroget. omnibꝫ tñ respondet. sciens oīs interrogare p vnū. vbi ꝛsideranda ē saluatoris mansuetudo. q̄ suos etiaꝫ temptatores conat deducere in notitiā veritat̄: diliges: nō dicit time. et hoc triplici de cā p̄m crisō. Primo q̄ timere ē seruoꝝ diligere vero filioꝝ. Nos vero nō sumus ancille filij. sed liberegal. 4. Secundo q̄ timere ē necessitat̄. diligere vero libertatis. Tercio q̄ timor licz fugiat penā non tñ dat gloriā. diligere vero vtrunq̄ facit. Quarto q̄ timere est cū pena diligere. aut cū delectatione. Deinde ponit dilectionis obiectū: dñm deū tuū: et ipse idē qui est nr̄e dilectionis termin9 ipsius dilectionis est cā. q̄ vt dicit bern. cā diligendi deū. deus ipse ē. Vnde nō q̄ dñs sic dicit eo q̄ domui p̄est. et ad nutū eius tota domus regat. q̄ vero deus p̄est toti mundo. ad cuius nutū tota mundi machyma regit. ideo diligendus ē p̄pter suā sapientiā et potentiaz. vel dñs eo dicit q̄ det minas mlentibꝫ vt corripiant̄. vñ diligendus ē tanq̄ magister et corrector. Itē dicit dñs quasi dans munus. q̄ vero deus dat munera sibi obtemperantibꝫ ideo ē diligēdus. Deus vero sic dicit eo q̄ nihil ei desit. vel quasi diligēs vel q̄ oīa dat. in greco aūt deus dicit a metu. q̄ timendus ē. q̄ igit deus diligit oīa. nō mirū si diligēdus ē. q̄ preuenit nos q̄ vero sic diligit q̄ etiā dat quicquid boni habem9. amplius ē diligendus. Rursus q̄ taliter dat vt nihil ei desit. cū sit infinitū bonū p̄pter q̄ nō requirit de dato premiū. iō sup oīa est diligendus. Sed q̄ tā liberale ē ipsius bñficiuz. ideo diligendus ē cū timore. vt semp timeamus ipsius dilectionē offendere. etiā si impune peccare possemus. vt dicit aug. 3. de cathezi. ru. Naz vt puerbialit̄ dicit. oīs amans timet. vñ poeta. Res ē solliciti plena timoris amor. Rursus diligendus ē deus q̄ nr̄ est. nr̄ quidē creator. nr̄ gubernator. nr̄ redemptor. nr̄ premiator. quia vero creator nr̄ est diligendus amore filiali. vñ Dam. 1. li. 15. Primapalius deus nr̄ est pater qui nos de nō entibꝫ adesse produxit. q̄ qui nos genuerūt. cū ex ipso etiā esse et generare susceperint. multū aūt illū diligeres qui amissū oculū aut vitā tibi

restituere ideo deū ama qui tibi nō hīti hec oīa dedit. Itē non
solū hec dedit sed hominē inter ceteras creaturas nobilitauit vñ
bern. in ser. Paz ne tibi videt hoc. cogita qualē te fecit nempe
ꝑm corpus egregiā creaturā ꝑm aiam magis imagie creatoris
insignez. rōnis ptīpē. beatitudinis eterne capacē. porro ambo
hec cohērere sibi fecit vinculo amicabili artificio incōprehensibili
sine spe retributionis. Si nanqz pulcra statua suū cognosceret
artificē. statim illū diligeret a quo tanta eēt pulchritudo. Itē q
sup oīa creatoris bīficia. etiā ad suī imaginē et silitudinē nos
fecit. ꝓpter q eū amare oporet. qz silitudo ē causa diligēdi. fili
oz em qui magis ē silis patri naturaliē plus diligit pīem. Se
cundo diligendus ē. qz nr gubernator. diligimus em pricipē et
patrēfamilias qui dat nobis vite nēcia deus vero ad nīam pro
uidit vtilitatē omnez creaturā. diligimus pncipē si rempublicā
regit pacifice. deus vero totā mundi machinā sine pturbatione
gubnat. tamesi aliqñ merito nrōz peccatoz pturbationes ali
quas patiam. vñ boe. O qui ꝑpetua mūdū rone gubnas. Ter
raz celiqz fatoz. qui tps obeuo. Jre iubes stabiliscqz manēs. das
cuncta moueri. Diligit discipulus mgrm. deus vero omnē in=
tellectū erudit. Tertio diligendus ē. qz nr redemptor. siquis
em esset ī captiuitate positus. aut morti adiudicatus. multū di
ligeret eū. qui ꝑ se intercederet. sed amplius diligeret. si ꝑ sua li
beratione aliquos ꝓuratores mitteret. maxie vero ille diligen
dus esset. qui etiā ꝑ seipsū accederet. sed caritas et dilectio om=
nē amorē excedens ē. si etiā seruituti et morti se traderet ꝑ libe=
ratione captiui. ꝓpter duo. ꝓma scz creationis et gubnationis
etiā pagani plusqz se tenent diligere deū. qui totū q hīt ab il=
lo hīt. sic dicit ber. qñtuz dilectionis ego fidelis debeo deo meo
qz nō solū eū credo vite mee gratuitū largitorē. largissimū ad
ministratorē. piū cōsolatorē. sollicitū gubernatorē. sed insup etiā
copiosissimū redemptorē. eternū cōseruatorē. ditatorē. glorifica
torē. Quarto diligendus ē. qz glorificator nr est. quilibet em
diligit vitā ꝑpriā. ꝑ qua etiā totū mundū daret. diliget hō sa=
nitatē. pulchritudinē. diuicias. potentiā. sapientiā. virtutē. ho
norē. et amicitiā. quia hec sūt bona hois. Ille igit amplius ē di
ligendus in q̄ sunt oīa nīa bona. vita sine mortalitate. sanitas
sine infirmitate. pulchritudo sine deformitate. diuicie sine pau
tate. potentia sine debilitate. scia sine ignorātia. virtus sine ma
licia. amor sine discordia. honor sine inuidia. Et attende q̄ ama=
bilis sit deus. cū em verecundū sit vt aliquis se amari precipiat
tñ tantus ē amor dei ad nos. vt se ꝓcipiat redamari. et a nob

etiã fragilibꝰ. Au. 1. ꝯfe. dicit. Quid tibi sũ ipse vt amari te dñe
iubeas a me. et nisi faciã irascaris mihi. et mineris in gentes mi
serias. ꝑua ne iniuria ipsa ẽ si nõ amẽ te. ĩmo maxĩa ¶ Nota
ꝙ dei amor quintuplex ẽ. vuus naturalis. quo oĩs creatura na
turaliter inclinat̃ ad deũ amandũ. de quo aug. 1. li. solilo. De
us quẽ amat om̃e qđ potest amare siue sciens siue nesciens. vñ
orig. Si aliquis querat qũo acquirat̃ diuina dilectio. rñdemus
qꝛ dei amor indocilis est. neqꝫ em̃ cadit sub arte. sic̃ videre lucẽ.
aut amare ꝑentes nemo vnqꝫ didicit. ita diuine dilectionis na
turaliter seminaria sunt in nob̃ sine doctrina. Secũdus amor est
grãꝛꝛ actionis. quo diligit̃ ꝑ acceptis bñficiis. Tercius ẽ mer
cenarius. quo diligit̃ ꝑ accipiẽdis. Quartus ẽ virtutꝭ. quo di
ligit̃ ꝓpter delectationẽ. que ẽ in eius amore. Quintus ẽ trans
formatiuus. quo diligit̃ ꝓpter seipsũ. nullo alio desiderato. ber̃
Licet sine mercede nõ diligat̃ deus. absqꝫ tñ intuitu mercedis
diligendus ẽ. Deinde istius dilectionis ponit̃ modus et forma
ex toto corde tuo. ex tota aĩa tua. ⁊ in tota mẽte tua: aug. ĩ ser
totũ exigit te q̃ totũ fec̃ te. ꝫ noli tristis ẽẽ. q̃si nihil vñ gaudeas
remãeat ĩ te ex h̃ em̃ diligis totũ te qꝛ diligis deũ ex toto te ¶
Premissa aũt verba pñt exponi septẽ mod̃. primo ꝑm cri. toto
corde diligit̃ deus. quasi carnaliter. vt nullũ in nobis alterius
rei amorẽ sentiamus. sed solius dei tota aĩa. id ẽ tota fidei firmi
tate. qui em̃ credit nihil boni esse extra deũ. nihil extra ipsũ iu
dicabit amandũ. tota mente vt om̃s sensus vacent deo. oĩs in
tellectus ipsi mĩstret. oĩs sapĩa circa eũ sit. ⁊ tota recordatio sit
de deo. Itẽ orig. Ex toto corde. id ẽ ꝑm totã recordationẽ. ope
rationẽ et cogitationeꝫ. ex tota aĩa. vt ꝑati sint eã ponere ꝑ pi
etate dei. in tota mente nihil aliud ꝓferentes. nisi que dei sunt.
Itez thro. ex toto corde id ẽ ꝑm om̃s vires aĩe nutritiue ex tota
anima id est ꝑm omnes vires sensibilis partis. que sunt ira et
desiderium. et in omni mente. qđ ꝑtinet ad aĩam rõnaleꝫ. Item
aug. de do. cristi. deũ ex toto corde diligere p̃cipis. vt om̃s cogi
tationes tuas. ex tota aĩa tua vt omnẽ vitã tuã. ex tota men
te tua. vt totũ intellectũ tuũ in illũ ꝯferas. vñ in mar. mens ac
cipit̃ pro intellectu a quo habes ea que ꝯfers. Itẽ bern. ex toto
corde sapienter. ex tota aĩa dulciter. ex tota mente ꝑseueranter
Itẽ glo. ex toto corde id ẽ intellectu. ex tota aĩa id est volũtate
mente id est memoria. Itẽ ꝑ cor irascibilẽ intellige. vñ de eo qui
tendit ad magna dicimus. ꝙ sit magni cordis. quatenus om
nis amor mundi ꝯtemnat̃. ⁊ in illud arduũ bonũ tendamus. to
ta aĩa que ꝑtinet ad ꝯcupiscibilẽ. vt omne nr̃m desideriũ sit in
illo. mens vero ꝑtinet ad spiritualeꝫ portionẽ. vt toto spũ ad

eũ tendamus. vñ greg. 22. mora. 4. nihil extra deũ sufficit menti que veraciter eũ querit. Itẽ toto corde quantũ potes. tota aĩma quantũ scis. tota mente. quantũ velle potes et scis. G Deinde hoc mandatũ dupliciter commendat̃ a magnitudine ⁊ ordine. a magnitudine quidẽ: hoc est maximũ: Primo qꝛ nihil maius potest ab homĩe fieri. q̃ꝫ ꝙ se totũ det deo quantũ potest Secundo qꝛ ad nihil aliud tm̃ homo obligat̃. quantũ ad hoc. ĩmo alia mandata non obligant nisi quatenus deus diligat̃ eo modo quo dictũ est. Tercio qꝛ dei dilectio maxĩa facit operari. 1. cor. 13. Si aliquis loquat̃ linguis hominũ et angelorꝫ. si efficaciã fidei habuerit. si cuncta sua distribuerit. si vlterius tradiderit corpus suũ. ita vt ardeat sine caritate nihil valet. h̃ em̃ omnia transcendit caritas et difficilima facit operari. vñ aug. Solus amor ẽ qui nomen difficultatis erubescit. et Jer. nihil amãtibꝰ durũ. nullus labor difficilis cupientibꝰ. Quarto maximuꝫ est mandatũ quia maximũ expectat premiũ. isa. 64. Oculus nõ vidit nec auris audiuit. nec in cor hoĩs ascendit. que preparauit dñs his qui diligunt eũ. nulla virtus est que expectet premiũ nisi sola dilectio. H Et primũ mandatum: primũ est ꝑm orig. nõ ordine scripture. sed dignitate virtutis. quia caritas ẽ prima virtutũ. sine qua nulla virtus ẽ virtus. Itẽ primo quia deus amoreꝫ primo a nobis requirit. amor em̃ ꝑm aug. est primũ donũ. vnde nihil possumus virtutis. aut actus donare deo. nisi prius caritatis donũ dederimus. Itẽ primũ quia hoc precepto tria precepta p̃me tabule seruant̃. ex hoc em̃ ꝙ diligimus deum toto corde id ẽ toto spiritu nõ adoramus deos alienos sed verum deũ queꝫ in spiritu adorare oportet. Ja. 4. ex hoc vero ꝙ diligimus tota aĩa que ẽ ad imaginẽ dei. cognoscimus dei nomen non esse vlli creature tribuendũ. Ex hoc vero ꝙ mente diligimus vacamus diuinis. vñ implet̃ preceptũ de sanctificatione sabbati J Secundo ponit̃ preceptũ de dilectione ꝓximi. ꝙ primo cõmendat̃ ex ordine ⁊ similitudine ad primũ: secũdum aũt simile huic: ꝑm preceptũ est dilectio ꝓximi. qꝛ post creatorẽ secũdo loco non ẽ nisi creatura. Et ẽ simile primo ꝓpter tria. Primo quidẽ. quia vtrunq; est de dilectione. ĩmo vt dicit aug. de tri. Eadẽ caritate diligit̃ deus et ꝓximus. Iteꝫ simile. quia vnũ ad aliud ꝯsequit̃. qui em̃ diligit deũ. diligit et ꝓximũ. et econuerso. Itẽ sil̃e ꝑm criso. quia imago dei est hõ. in quo deus diligit̃. sicut rex in sue imagine honorat̃. Itẽ simile ꝑm hillariũ. qꝛ eandẽ expectat retributionis mercedem. Deinde ponit ipsũ mãdatũ: diliges ꝓximũ: h̃ legit̃ le. 19. aug. 1. de do. cri. noĩe ꝓxi

intelligit. vel cui prebendū est. vel a quo nobis prebendum est. misericordie officiū. vñ sancti etiā angeli ⁊ xp̄s ipse ꝓxius nr̄ intelligi pt̄ et om̄s hoīes. Deinde istius p̄cepti oñdit modū ⁊ formā: sic̄ teipsū: aug. i. de doct. crist. ad hoc quilibet debet seipsū diligere. vt sic operet̄ quatenus deū diligat toto corde. tota aīa tota mente. sic et ꝓxius diligendus ē. Tercio hec duo precepta caritatis cōmendat: In his duobꝫ mandatꝭ vniūsa lex: vetus et noua ad om̄es sui ꝑtes: pendet: id ē sustinet̄. qꝛ tota lex in his duobꝫ mādatꝭ fundat̄: et ꝓphete: lex quidē p̄cepta p̄mia et penas fundat in his duobꝫ mandatꝭ. ꝓphete vero in eisdē exhortationes cōminationes ⁊ ꝓmissiones suas fundant. hec aūt duo precepta cūctis operationibꝫ. cūctisq̄ sacrificiis maiora ēē dicunt̄ in mar. ꝛc.

Tercia pars. R

Ercio cū dicit cognouit aūt ꝛc. oñdit̄ q̄ xp̄s sit filius dei. Et quatuor facit. Primo em̄ interrogat: ꝯgregatis aūt phēis īterrogauit eos ihesus dicens. Quid vobis videt̄ de xp̄o. dupl̄r em̄ errāt iudei circa xp̄m. Pri quidē circa ꝑsonā eius. nō em̄ credūt eū fuisse xp̄m. qui venit ī mundū. natus ex virgine. sed adhuc expectāt. Secūdo errant circa naturā. qꝛ nō credūt xp̄m etiā quē expectāt ēē deū. sed purū hoīem. et de isto secūdo errore eos īterrogat: cuius filius ē: hoc ideo querit. qꝛ ex q̄ totā legē deduxerat ad duo mādata dilectioīs tanq̄ artificiosus legislator. vult oñdere rursus h̄ duo mandata reduci in vnuꝫ diligibile. qd̄ est xp̄s. nihil em̄ diligit̄ tanq̄ deus ⁊ ꝓximus nisi ipse. Secūdo ponit̄ eoꝝ rñsio: dicūt ei: dauid: Mat. i. Liber generationis ihesu xp̄i filij dauid. verū quidē dicebant eū esse filiū dauid. s̄m humanaꝫ naturā. sed multo excellentius rñdit petrus alibi dicens. Tu es xp̄s filius dei viui. Tercio ponit̄ saluatoris argumentatio: qūo ḡ dauid in spū: Jero. nō erroris īcerto. nec ꝓpria volūtate. sed in spūsancto: vocat eū dñm: qd̄ nequaq̄ liceret si ēēt filius eius: dicens. dixit dñs: pater: dño meo: filio: sede a dextris meis: nō est deus figuratus vt h̄eat liniamēta corꝑis dextꝝ et sinistꝝ. nec rursus ꝯuenit sibi positio aut locus. cū sit incircūspectibilis. sed dextra signat patris potentiā. in q̄ filius sedē dicit̄. qꝛ equalis ē sibi. donec ponā inimi. ꝛc. Inimici xp̄i fuert̄ angeli peccātes et homīes. q̄ voluerūt sibi vsurpare potentiā et sapiaꝫ. q̄ dei filio attribuunt̄. quos sub pedibꝫ suis posuit cū carnē assumpsit ⁊ vicit mūdū in cruce añ quid̄ q̄ carnē assumeret ab eterno sedebat a dextris dei ī eq̄litate p̄ris h̄ cū ꝑ incarnatioīs misteriū fuerūt sibi subiugati inimici eius rōe assumpte nature ñ sedet a dextris

patris. cū minor patre sit factus. imo minor seipso. sed tñ ꝑm diuinitatꝭ naturā nunqꝫ destitit sedere a dextris patris: si ḡ dauid vocat euꝫ dñm: teste scriptura: quō filius eius ē: ꝓut rñdistis. hec em̄ duo se non posse compati vident. Quarto ponit eoꝝ insufficientia ad rñdendū: et nemo poterat rñdere ei verbū: ad hꝰ nō potest rñderi nisi ꝑ distinctionē dicendo xp̄m esse deū et hominē. sed inquantū homo ē filius abrahe. ꝓut vero deus ē dñs eiꝰ cuius membro distinctionis qꝛ vsqꝫ hodie nō cognoscunt iudei ideo huic ꝯargumentationi rñdere non pñt. Et attendendū ꝙ ista deductio euidentissime ꝓbat xp̄i diuinitatē ꝯtra iudeos. arrianos. ebionitas. et nestorianos. : neqꝫ ausus fuit quisqꝫ ex illa die amplius eū interrogare: Sacerdotibꝰ nanqꝫ prius in templo silētiū imposuerat. postea saduceis. nūc vero phariseis. sed qꝛ illi nō interrogabāt nec differebant cū eo cā cognoscende veritatꝭ. alioquin videntes eū prudentē in questionibꝰ et subtilez in rñsionibꝰ amplius aīati fuissent eū interrogare. sed cū eo disputabant vt eū suꝑarent. ꝙ se videntes nō posse facere. destiterunt a sermone ⁊ manu forti post modicū eum ceperunt ꝯfigentes cruci. Rogemus ḡ deū ꝛc.

Dominica decima ōctaua post pēthecostes Prima pars sermonis lxx. A

Scendens ihesus in nauiculā transfretauit et venit in ciuitatē ꝛc. Mat. 9. hoc idē legit mar. 2. ⁊ lu. 5 hec naturalis hoīs ꝯditio. vt nihil spūale nisi ītelligat ꝑ corꝑalia signa. credimus em̄ aliquē habere animā. eo ꝙ ipsum videamus moueri et sentire. Volens igit xp̄s oñdere ꝙ spūalē effectū poterat in aīa ꝑficere. solo verbo sanat ꝑaliticū. ꝓut ꝯtinet in pñti euangelio. qd̄ in tres ꝑtes diuidit. Primo ponit miserabil oblatio īfirmitatis Secūdo mirabilis ꝓbatio ꝑtatis. ibi. ⁊ ecce quidā. Tercio venerabil glorificatio diuinitatis. ibi: videns aūt. Circa primū tria facit. Primo em̄ ponit humil aduentus xp̄i: ascendēs xp̄s: nō quidē in magnā nauī. sed: in nauiculā: quod attestat ipsius humilime pauꝑtati tñsfretauit: tñsfretauit mare galilee. erat eī in terra genazarenoꝝ. et ꝑactis miraculis ibidē ascendit nauī. vt rediret in galileaz. et hoc attestat huīlitati sue potentie. Nā vt dicit cri. nauigio tñsiit qui pede poterat ꝑtñsire nō em̄ semꝑvoluit potentiā oñdere inmirabilibꝰ. ne incarnationis noceret misterio. At ꝯtra homines mundi si vllā habent potentiā. semper volunt ea vti magis qꝫ virtute iusticie: et venit in ciuitatē suaz

Johannes eps. Creator rerum et orbis terre dns. postea quam propter
nos nostra se angustiauit in carne. cepit habere humanam patri
am atque parentes. parentum omnium ipse parens. vt caritatis vinculis nos
traheret. vbi humilitas conuersationis eius ostenditur. quia cum esset supe-
rior ciuitatis angelorum. venit vt esset ciuis istius mundi. immo ci
uis abiectus et seruus atque peregrinus nobiscum qui a patria ce-
lesti exules eramus. quemadmodum iere. descendit in egiptum cum
populo. Baruch. 3. Est deus noster et non extimabitur alius ad eum.
post hoc in terris visus est et cum hominibus conuersatus est. Sed queritur ad
literam que fuerit ciuitas ista ad quam venit xps. Mar. enim dicit quod
fuit capharnaum. nam secundum cri. alia ciuitas suscepit xpm nascentem scilicet
bethleem. alia vero nutriuit. s. nazareth. alia vero habuit continue
habitantem scilicet capharnaum. Jero. tamen dicit quod venit nazaret hec enim
consueuit dici ciuitas xpi vnde nazarenus appellatus est. quod videtur re
pugnare mar. dicenti. eum venisse capharnaum. Ad quod aug. dupliciter
respondet. Primo esse potuit vt mat. pretermiserit ea que fecit xps in ci-
uitate sua nazaret. sed statim adiunxit quod factum est in capharnaum mi
raculum. Item potest dici quod veniens dns capharnaum dictus sit venis
se nazaret tota enim regio galilee poterat dici pertinere ad nazaret
xpi ciuitatem. sicut multe ciuitates ad vnam. vnde veniens capharnaum
dictus sit venisse nazaret ciuitatem suam. Secundo ponitur languentis
presentatio: et ecce offerebant ei paraliticum: paralisis grece dissolutio de
latine. et est infirmitas omnia membra abinuicem dissoluens secundum virtu
tem. quia vnum membrum alterum iuuare non potest. et est defectus mo-
tiue virtutis. vnde vehementiam languoris tangit: iacentem in lecto
quia nullo modo mouere se poterat. sed vt dicit mar. a quatuor por
tabatur. Quo vero iste paraliticus xpo fuerit oblatus. dicunt mar. et
lu. quod xpo predicante in domo tanta multitudo conuenerat. vt totum
ante ianuam esset plenum cumque paraliticum ferentes non inuenirent qua
parte eum inferrent ascendentes tectum per tegulas submiserunt grabatum
in quo iacebat in medium ante ihesum. Tercio ponitur languentis conso
latio: videns autem ihesus fidem illorum: et deferentium et eius qui erat
oblatus. neque enim vt dicit criso se permisisset submitti de tecto ni-
si credidisset: dixit paralitico: et primo sicut bonus medicus dat fidu
ciam infirmo timenti de magnitudine languoris: confide inducit eum
ad sui beniuolentiam: fili: Jero. O magna humilitas despectum et
debilem totis membrorum compagibus dissolutum filium vocat. quem sa
cerdotes non dignabantur attingere. et bene filius. quia iam crede
bit ¶ Item cam languoris tollit: remittuntur tibi peccata tua:
Hec enim fuerunt causa languoris. et ideo infirmi primo essent admo
nendi de penitentia. quia ad correctionem peccatorum multi inferuntur

languores. Et nō ꝙ quinq; ex causis veniūt infirmitates. Primo ad ꝓbationē virtutis sic iob. Secūdo ad virtutis fortificationē sic paulo. Tercio ad peccatoꝝ correctōez sic paralitico. Quarto ad manifestationē glorie dei sic ceco nato. Quinto ad additionē penaꝝ sic herodi cuius pena eterna cepit etiā in hoc mundo vñ versus. Job paulus paralis cecus ponit herodes. Hunc probat. hunc munit. reddit. manifestat et addit D Hec tria notanda occurrunt. Primo qꝛ ciuitas ad quā venit christus mundū istū signat qui ē ipsius ciuitas. curatione. gubernatione. habitatione. redēptione. et qꝛ ex eo ꝯstruit ciuitatē sanctā fideliū animaꝝ. Itē hanc ciuitatē venit ascendens nauiculā. Nauicula carnē eius signat quā ascendit. qꝛ carnis nō fuit desideriis subiectus. hac nauicula ipse tñsiuit fretū temptationū. exposuit eī eaꝫ passionibꝰ. fami. siti. laboribꝰ. frigoribꝰ. caloribꝰ. timoribꝰ. tristicie. et ploratibꝰ. Itē eandē exposuit mundi aduersitatibꝰ. calumniis. improperiis. pauptati. ꝑsecutionibꝰ. flagellis. passionibꝰ. ⁊ morti. Itē eandē exposuit diabolicꝰ temptationibꝰ. qui ꝑmo temptauit eū in deserto. deinde ꝯcitauit aduersus eū iudeos. tercio etiā horrorē mortis induxit. vt timens mortē vinceretur. Job. 1. dictū est diabolo. Ecce oīa que habet in manu tua sunt. sed tñ xp̄s in nauiculā carnis sue. cunctas freti temptationes ꝑtransiuit. Apo. 5. Ecce vicit leo de tribu iuda. E Nota secūdo qꝛ iste paraliticus peccatorez signat. ꝑmo quidē si ꝯsideret genus īfirmitatis. paralisis em̄ oīa membra dissoluit abinuicē. sic et peccator totus in aīa dissolutus ē. sine vlla cōpositione. vbi nulla ē ꝯnexio. sed distractio. nūc ad luxuriā. nūc ad auariciaꝫ. nūc ad vanitatē mundi. nūc ad hoc viciū. nūc ad aliud. Est em̄ in eo dissolutū iugū amoris. et rupta sunt vincula preceptoꝝ. Jere. 3. Itē quantū ad penā. qꝛ vnū membꝝ alteri subuenire ñ pt̄. ita peccator qñ vult se iuuare ꝑ ieiuniū nō pt̄ gula īfirmātē abstinentiā nō pt̄. Itē accidia infirmat orationē. pigritia laborē. auaricia elemosinā. et sic de singul'. Itē paraliticus iacet in lecto ꝓstratus. Jere. 2. Leua oculos tuos indirectū ⁊ vide vbi nc̄ ꝓstrata sis. lectus eius ē mollicies carnis. ꝯcupīa mētis. pluma diuiciaꝝ. in tali lecto iacet miser. et nō attendit qꝛ domus mīat̄ ꝑcipiciū. iam ignis ē in paleis. colub' sub pallio. Nō qꝛ si sanari debet. oꝑtet ꝑmo ꝙ eū deferāt ad xp̄m quatuor portatores. scꝫ fortitudo. tꝑantia. iusticia. et prudentia. et submittat̄ ꝑ humilitatē ꝯfessionis añ pedes ihesu. ⁊ tūc dicit ihesus. ꝯfide. ꝯ timorez triplicē. scꝫ satisfactionis. tēptatioīs. recidiuatioīs. dicet sibi. fili ꝯ erubescentiā ne erubescat tanq̄ a pr̄e quin reuelet peccata.

dicat etiã remittunt tibi peccata tua · que xps dimittit auctoritate diuinitatis merito passionis · et misterio sacerdotũ ecclesie.

Secunda pars ℣

Secundo cum dicit: et ecce quidã: tangit tria calumniatores mirabilis probatio potestatis · Vbi quatuor tangunt. Primũ est aliquorũ calumnia: et ecce quidã de scribis: legis doctoribus: dixerũt intra se · hic blasphemat: blasphemia ẽ maledictũ aliquod circa dei maiestatẽ quod duobus modis fit · vno modo detrahẽdo aliquid diuinitati sic hereticus. alio modo diuina attribuendo creaturis sic gentiles et pagani. Quare vero xpm crediderit blasphemũ causa ẽ. qr ea que dei sunt sibi attribuebat. remittens peccata · vñ subdit in mar. Quis potest peccata dimittere nisi solus deus · Isa · 43 · Ego sum qui deleo iniquitates tuas · Secundo ponit calumniatorũ reprehensio: et cũ vidisset ihesus cogitationes eorũ: in quo statim se esse deũ comprobauit · qui solus nouit occulta cordiũ. vnde potest peccata dimittere: dixit · vt quid cogitatis mala in cordibus vestris: non quidẽ mala cogitabant quantũ ad hoc quod est solum deũ peccata dimittere. sed mala cogitabant putantes xpm non esse deũ nec huiusmodi potestatem habere · Tertio probat se posse peccata dimittere: Quid est facilius dicere · dimittunt tibi peccata tua · an dicere surge et ambula: vno quidẽ modo cõsideratione diuine potestatis · vtrunq; istorũ est equalis facilitatis qr nihil sibi est difficile. sed equali facilitate animas sanat a corpora que equali facilitate creauit. Sed cõsiderata creature infirmitate. facilius est corpa sanare q̃ animas · qr vt dicit criso. quanto anima potior est corpe · tanto peccatũ dimittere maius est q̃ corpus sanare. sed tñ sanatio corporis aliqñ signũ sanitatis animẽ qñ infirmitatis corporis cã est infirmitas aie · Tertio mõ dici potest facilius ẽ animas sanare q̃ corpus iudicio hoim quibus corpus est manifestus et nõ anima · Deinde probat intentũ: vt aũt sciatis qr filius hois: nõ solum deus sed etiã homo qui est deus: habeat potestatẽ in terra dimittendi peccata: ad hoc p bandũ: tũc ait paralitico · Surge: sanus factus: tolle lectũ tuũ Johannes ẽps vt quod fuit testimoniũ infirmitatis sit probatio sanitatis. et qui prius portabat in lecto nũc lectũ suũ portet: et vade in domũ tuam: vt nõ videaris tm sanus in pñtia mei sed etiã absens · ℣ Quarto ponit subsecute sanitatis effectus: et surrexit a abiit in domũ suam: que sanitas corporis probat xpm posse peccata dimittere. aut ẽ equale · vel saltẽ in appentia hominũ facilius ẽ corpa sanare q̃ aias q; si iperio ipsius sanatus ẽ

in corpore ergo eius imperio possunt dimitti peccata. Nota qꝛ triplex ē status ecclesie. scꝫ incipientiū. ꝓficientiū. et ꝑfectoꝝ. ad mandatū vero xp̄i surgūt incipientes ꝑ displicentiā mali et amorē boni. abstrahendo aīam a carnalibꝰ desideriis. vt dicit raba. lectū vero tollūt ꝓficientes virtutibꝰ. qꝛ vt dicit Greg. voluptates corpis in quibꝰ prius iacebant postea tollūt portando ipsius corpis molestias. et ipsam carneꝫ a terrenis desideriis ad voluntatē spūs subleuant. Reuertunt aūt in terrā suam ꝑfecti. quoꝝ ꝑma domꝰ est secretū ꝯscie qui nesciūt extrauagari sed intrantes domū cordis delectant et quiescūt cū eterna sapientia. ꝓuer. 12. Intrans domuꝫ meā quiescā cum illa. non em̄ habet amaritudinē ꝯuictus illius. Secūda domus ē fideliū ꝯgregatio vñ tandē ad terciaꝫ ꝑueniunt domū celestis patrie vbi videbit deus deoꝝ in sion ab his qui ꝓfiūt de virtute in virtutē ꝛc.

Tercia pars. D

Ercio cū dicit. videntes aūt. tangit diuinitatꝭ glorificatio: videntes aūt turbe timuerūt: solus em̄ deus timendus ē. Deutro. 6. Dñm deuꝫ tuū timebis et illi soli seruies. Est em̄ maledictus qui preter deū aliquid timet. Sꝫ attendendū vt dicit aug. de virginitate. 4. qꝛ triplex ē timor vnus culpabilis scꝫ timor mundi. quo aliquis timet aliqñ deū. aliqñ hominē. timet quidē ꝓpter tꝑalia bona ne diuicias auferat. ne infirmitates inducat. ne mundi aduersa venire sinat. neqꝫ em̄ ꝓpter ista timendus ē deus. qꝛ est timor bestialis. Psal. Deū non inuocauerūt. illic trepidauerūt timore vbi nō erat timor. aliqñ timore mūdano timet homo qñ aliquis timēs offendere amicū pretermittit dei mandata. vbi magis eligit displicere deo q̄ꝫ offendere hominē. Itē aliqñ timet hō ratione aduersitatꝭ. timet ira ipsius. potentia. ꝯminationes. flagella. ꝓpt qd̄ peccat aliquis. criso. Facile deuiat a iusticia qui in causis nō deū sed hominē timet. Isa. 41. Quis tu hic vt timeas ab homine mortali ꝛc. isto timore freqñter timet hō ipsum mundum. timens em̄ penuriā facit vsuras. timens despici querit inanē gloriā. timens infirmitates vacat ꝯmessationibꝰ. Eccle. 22. Cor timidū in cogitatiōe stulti ꝯ impetū timoris nō resistit. timor iste non cogit. qꝛ non cadit in ꝯstantē viꝝ. Job. 29. Frustra laborauit nullo timore cogente. Secūdus timor ē seruilis qui iā bonū operat sed non ex amore. iste timor non ē virtus sed virtutis iniciū. parit em̄ virtutē sed cū virtute nō manet. Isa. 26. A timore tuo ꝯcepimus et peperimus spūm salutis. sed facto partu virtutis cessat iste timor. primo Johannis. 4. Timor non est

in caritate. sed ꝑfecta caritas foras mittit timorē. Isto timore ti-
met peccator dei cōminationē. Amos. 3. Leo rugiet quis non
timebit. Gene. 3. Vocē tuā dñe audiui et timui. eo ꝙ nudus es
sem. Timet peccator districtū iudiciū. psal. Confige timore tuo
carnes meas a iudiciis em̄ tuis timui. Timet eternū suppliciū.
Mat. 10. Timete eū qui potest aīam et corpus mittere in gehē-
nā. Post istū seruitutꝭ timorez sequit̄ timor filialꝭ qui est ꝑfectus
ꝛ sanctus. psal. Timor dñi sanctus ꝑmanet in seculū seculi. qui
timor dñi est spūssancti. iste timor ē duplex scz displicentie et re
uerentie. Timor displicentie ē iustoꝝ in pñti. qui tm̄ timent of
fendere dei dilectionē vt ab oī ipsius custodia abstineant. Pro
uer. 16. In timore dñi declinat oīs a malo. Itē alter timor ē re-
uerētie q̄ etiā beati āgeli ꝛ hoīes i pr̄ia deū timēt. ex reuerētia
maiestatꝭ ipsius. Apo. 14. Timete dñm et date claritatē illi. e
adorate eū qui fecit celū et terrā: ꝛ glorificauerūt deū qui dedit
pt̄atē talez hoībꝰ: pt̄atē dimittēdi pcca deus dedit hoī christo in
tpe. quā verbū ab eterno cū pr̄e hūit. hanc etiā pt̄atē ipse dedit
apostolis. Jo. 20. Quoꝝ remiseritꝭ peccata remittent̄ eis. ꝓpter
quod deus maxīe glorificādus ē. qꝛ nō quantūcunqꝫ potestatē
sed eā que maxīe deo ꝯuenit. dedit nō angelis. nō archangelꝭ.
nō quibuscūqꝫ suꝑnis spiritibꝰ. sed dedit hominibꝰ creature ab-
iecte. creature fragili. creature etiā ꝯtinuē peccanti. ex quo dei
magīficētia multū relucz qꝛ ī vili materia tm̄ virtutis apposuit

Dominica decimanona post pēthecosten Prima pars sermonis lxxi. A

Jmile factū est regnū celoꝝ hoī regi. qui fecit nup
cias filio suo ꝛc. Mat. 22. Seruius in cōmēto sup
eneidos virgilij scimus inquit vnūquenqꝫ ꝑ ge
neris qualitate in irā moueri. nobiles em̄ etsi ad
pñs vident̄ ignoscere. tñ in posteꝝ irā reseruant
vñ homerus dicit regū irā ita se hr̄e. vt etiā si ad pñs indulge-
ant. videant̄ stimulos iracundie reseruare ad futuꝝ. quod oñ-
dit ꝑabola euangelij pñtis. qꝛ rex oīm deus ꝯtemptus ab ho-
minibꝰ irā sustinuit. sed tandē offensus morte suoꝝ et de hone-
state regalꝭ ꝯuiuij. homicidas quidez ꝑdidit. in compositū vero
habitu tradidit cruciandū. et qꝛ hec ꝑabolice dicta sūt de nupci
is eterni regis. iō in pñti euange. tria ꝯtinent̄. Primo iusta re-
ꝓbatio eoꝝ qui diuina ꝯtemnūt. Secūdo pia electio illoꝝ qui
eadē aꝑpetūt. ibi. tūc ait seruis suis. Tercio ꝓuida circūspectio
eoꝝ qui fideliter agūt. ibi. intrauit aūt rex. Circa iniquoꝝ aūt

iustam reprobationem quinq; declarant. Primo diuini diuij magnificentia. iuste em reprobat. qui magnificū negligit appa ratū. vnde dicit: Simile ē regnū celoꝝ: vbi erat diuinū regale. et hoc regnū comparat nuptiis factis a quodā rege. et ē similitudo operis ad opus. que em ille rex fecit in nuptiis. similia facit deus in regno celoꝝ: homī: ecce familiaritas: regi: ecce maiestas: Qui fecit nuptias: ecce diuinj caritas. sunt enim nuptie amantiū: filio suo: ecce nobilitas. omnes igit prouocare debu it huius diuinj apparatus. tū ratione benigne familiaritat. tū rone regie maiestat. tū ratione mutue caritat. tū etiā ratione pulchre nobilitat. Eze. 39. Conuenite et properate et currite vndiq; ad victimā meaz quā ego imolo vobis. B Nota qz p regnū celoꝝ tria possumus itelligere. scz ecclesiā presentē. penitentiā. et religionē. Ecclesia quidē est regnū. et est regnū celoꝝ Regnū autē dicit cui presidet rex regū. et dns dnantiū. ideo si deliby dicat princeps ecclesie petrus. 1. can. 2. Vos aūt genus electū. regule sacerdotiū. gens sancta. hanc regiā dignitatē populus ille quondā hebreoꝝ voluit obtinere. dicens. 1. re. 8. Constitue nobis regē vt iudicet nos. sic et vniuse habent nationes. tale regnū fuit secularis ambitionis. q; deo mime placet. sic ip se dicat osee. 8. Ipsi regnauerūt et nō ex me. principes extiterunt et nō cognoui. Regnū autē xpi non ē de hoc mundo. sed spūalis regimis cuius regni sūt omnes qui seipsos regūt. Itē regnū ecclesie ē regnū celoꝝ ꝓpter tria. Primo. qz ordo regni ecclesie a celis deriuatus ē. Exo. 25. Inspice et fac ꝑm exemplar qđ tibi i monte monstratū est. qz ad exemplar celestiū ecclesia hoc in terius ordinat quod admirat. Job. 38. Nunquid nosti ordinez celi. et rationē eius pones i terra. Sed hoc admirabile dtemplatur Johan. apo. 21. Vidi ciuitatē sanctā ierusalē descendentē de celo a deo paratā. igit vt dicat ber. 4. li. de cside. nō vilis ē ista forma quanq; in terris. nā exemplar habet in celo. Secundo ecclesia ē regnū celoꝝ rone similitudinis. virtutuz em celestiū similitudo refulget in ecclesia. vnde sūt seraphin ardentes caritate cherubin lucentes veritate. throni presidentes equalitate. dnationes gubernantes primitate. ptates prevalentes firmitate. virtutes vincentes sanctitate. archangeli ministrantes in spūalitate. angeli seruientes cū sedulitate. vñ can. 6. Quid videt in sunamite nisi choros castroꝝ. id est. quid videt in ecclesia nisi similitudinē supernoꝝ ciuiū. Tercio ecclesia ē regnū celoꝝ rone premiationis. qz dtenta dignitate terrena solis pro celestibꝫ militat. z. thi. 2. Nemo militans deo implicat se negociis secularibꝫ quin

potius dicit. Col.3. Que sursum sūt querite. vbi xp̄s est sedens in dextra dei. In hoc aūt regno cloꝝ facte sūt nupcie. iste nupcie fuerunt ꝯiunctio humane nature ad p̄sonaꝫ filij dei. Nupcie ei a nubentibꝫ dicunt. nup̄ sit aūt filio dei humana natura quā etiā p̄m carnē sibi copulauit. cū verbū caro factū est Jere.3. Ego vir vester et assumā vnū de ciuitate. Jtē haꝝ nupcias ꝛ auctor ē deus pater. quē dicat hoiem regē. hoiem quidē non natura sed similitudie. ad imaginē eīm ⁊ similitudinē dei formatus est hō q̄ vero rex ipse sit patet. 1. mach. 3. Tua ē potentia tuū regnuꝫ dñe. tu es sup omnes gentes. ¶ Secūdo regnū cloꝝ penitē tia dicit. iuxta illud mat. 11. Regnū cloꝝ vim patit ⁊ violenti rapiunt illud. qm̄ sibiipsi hoies inferūt vt penitēāt. et mat. 21. dixit ihesus phariseis. Publicani et meretrices p̄cedūt vos in regno dei. q̄ ad penitentiaꝫ puenerūt. Dicit aūt penitentia regnū cloꝝ ab effectu. q̄ exulē regni p̄ducit in clū. Matth. 3. Penitentiā agite. a ꝓpinquabit eīm regnū cloꝝ. Jn hoc aūt regno nupcias fecit deus. q̄ noua ē ꝯiunctio aie ad deuꝫ. quā post irritā p̄imam fidē sponsi adhuc sibi deus ꝯiungit. Jere. 3. Vulgo dicit. Si dimiserit vir vxorē suā et recedens ab eo duxerit viꝝ alteꝝ. nunquid reuertet ad eū vltra. qua indicat. nequaq̄. nonne polluta ē et ꝯaminata mulier illa. Sed attende pietatē affectū qui sequit. tu aūt fornicata es cū amatoribꝫ multis. tm̄ reuertere ad me dicit dñs. et ego suscipiā te. g̃ saltē amodo voca me. pater meus dux virginitatis mee es tu. nūquid iracaberis in p̄petuū aut p̄seuerabis in finē. ¶ Tertio regnū cloꝝ religio ē p̄m illā acceptionē regni que ponit mat. 13. Simile ē regnū cloꝝ sagene misse in mare. et ex omni genere piscium ꝯgregati. Religio eīm in similitudinē sagene de mari p̄sentis seculi omnes indifferenter ꝯgregant. vñ bern. de ꝯsi. li. 4. Nos in monasteriis omnes recepimus sub spe melioꝝandi. Et hugo de san. vic. Ecce inquit in vna domo diuersi sumus. diuersi mores. diuerse volūtates. diuerse aie. que oia ꝯungere debet vn9 amor in xp̄o. et patet q̄ religio sit regnū cloꝝ. quo ad tria vota solennia. que sunt humilitatis obedientia. castitatis tpantia. pauptatis tollerantia. De p̄imo mat. 19. Simite puulos. id ē humiliter obedientes venire ad me ꝛc. De secūdo ibidē. Sunt eī enuhi q̄ seipsos castrauerūt ꝓpter regnū cloꝝ. De tertio ibidē Si vis pfectus ee. vade et vende oia que habes. et da pauperibus. et habebis thesauꝝ in clo. Dicit religio regnū ⁊ regnuꝫ cloꝝ. regnū quidē qm̄ in ea regimen vite ad normā et regulaꝫ deductū est. Vñ aug. in mœssu. statu. habitu. et in oib̄ motib̄

vestris nihil fiat q̄ cuiusq̄ offendat aspectū. sed q̄ vestrā deceat sanctitatē. hoc aūt regnū et si corpore sit in terra. tñ conuersatione ē celeste. Phili. 3. Nr̄a conuersatio in celis ē. vñ aug. in regula sursū. Cor habeant et terrena vana nō querāt. Hoc aūt nomen cēlū triplicē habet denoīationē. Dicit em̄ cēlū eo q̄ diuersis luminaribꝰ celatū id ē sculptū sit. Sic et sacra religio in qua fulget sol contemplationis. luna actionis. ⁊ sidera multiplicē virtutis et illustrationis. vel p solē prelati. p lunā mistri officiales p sidera subditi designant. Jtē dicit cēlū a celando. eo q̄ diuina nobis celet et abscondat. sic religio intrinsecus abscondit gloriā diuinitatis. ne videat ab hoīb. Can. 4. Q̄ pulchra es amica mea. q̄ pulchra es. oculi tui columbar. absq̄ eo q̄ intrinsecus latet. Jtē dicit celū quasi cava elyos qđ est deus. id ē domus dei iuxta illud virgilij. Pandit in terra potentis olimpi. vere aūt religio ē domus dei. de qua gen. 17. Vere dñs est in loco isto. non ē hic aliud nisi domus dei. et porta celi. vñ aug. Non erat in vobis deū inuicē. cuius templa facti estis. Et ipse qui habitat in vobis. custodiet vos ex vobis. Jn hoc aūt regno sacre religionis deus fecit nuptias. hec nuptie sunt diuine sapientie copulatio. sapi. 8. Hāc amaui ⁊ exquisiui eā a iuuētute mea. ⁊ amator factus sum forme illius. ⁊ quesiui sponsam mihi eā assumere. filius dei cui sponsa ista tradit religiosus ē. qui contemptis parentibꝰ p̄m carnē suscipit a deo. vt sit illi filius. Psal. Pater meus et mater mea dereliquerūt me. ideo dñs assumpsit me. Jsa. 62. Tu dñe pater noster es. et abraā nescivit nos. tali filio tā celebres nuptie. ⁊ tales celebrantes easdē. et talis sponsa congruit. Secūdo iste pbant contemptores celestis conuiuij. cōsiderata huius regis diligentia. ℰ Q̄m̄ misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: nō sufficerat inuitasse p seipsū. misi etiaz p suos vocaret. Sed videte contemptū: et nolebant venire: nō fuit defectus inuitantis. nec culpa vocantis. nec impotentia abstulit facultatem. nec ignorantia dedit excusatē. sed sola malicia voluntatis se excusat contemptū. q̄ igit ad celestes nuptias nō veniūt hoies. hec tanta cā est. qz venire nolunt. Nota q̄ ad nuptias incarnationis xp̄i soli iudei fuerint inuitati. Exo. 3. Inducā eos in terrā fluentē lac et mel. in lacte que de carne est humilitatis verbi. in melle qđ de celis descendit. ipsius diuinitas intelligit ad hoc diuinū inuitauit etiā anteq̄ esset patū per pphetas et legez. imo ipsa rei spectositas seipsam inuitabat. ita vt nemo cogeret ad bibendū. sic dicit hys. 1. Jtē inuitatos vocauit p seruos suos apl̄os. puer. 9. Misit ancillas suas vt vocarent ad arcē. et ad menia ciuitatē

Sermo

Venite et comedite panē meū et bibite vinū quod miscui vob. venite obediendo. comedite credendo. panē corporis. vinū diui nitatis. mixtū humanitati. Jtē non seruos tm. sed etiā ipsum spōsum misit rex celestis. vt vocaret inuitatos dicentē. Venite ad me omnes qui laboratis et honerati estis. et ego reficiā vos. Prouer. 1. Sapientia foris predicat. in platheis dat vocē suam. sed noluerunt inuitati venire. Mat. 23. Jerusalez ierusalez que occidis phetas et lapidas eos. qui ad te missi sunt. quotiens volui congregare filios tuos. quēadmodum gallina congregat pullos sub alas. et noluisti. Ad penitentiā vero inuitat nos deus. bnficiis. flagellis. internis admonitionibus. apertis predicationibus. exemplis. terrore futuri iudicij. et premio glorie. Vocat aūt seruos pdicatores qui dicūt Filij hoim vsq; q graui corde vt quid diligitis vanitatē et queritis mendaciū. Auertimini ad dnm in toto corde vestro. in ieiunio. fletu. et planctu. sed maior ps hoim non exaudit vocē incantantium. iere. 43. Misi ad vos dicit dns seruos meos dicēs. Nolite facere verbū abhominationis huiusce modi. et nō audierunt nec inclinauerunt aurē suam vt auerterent a malis suis. ideo venit tps q penitere volūt pre angustia spūs gementes. Sed tunc deus talibus penitentibus non dabit indulgentiā. Prouer. 1. Cū venerit sup eos tribulatio et āgustia tunc inuocabunt me. et non exaudiā. Surgent et nō inuenient me. eo q nō acquieuerint consilio meo. et detraxerint correctioni mee vniuerse. Tercio exemptiones salutis sue iuste reprobantur huius regis industria. que declarat ex duobus. Primo ex importuna vocatione. qz: itez misit alios seruos: Secundo diligētia apparet. qz nupcias magnificū apparatū explicauit. vt quos non adducebat vocantis importunitas. saltem alliceret prepatio nuptiarum: dicens. dicite inuitatis. Ecce prandiū meū paraui: Nuptias prandiū dicit. Ex quo vult gre. q nō sit ista parabola eadem illi que legit lu. 14. Quia ille nuptie cena dicunt. iste vero prandiū: Thauri mei et altilia occisa: altilia dicunt saginata id ē impinguata. ab eo em quod ē alere altilia dicta sunt. Et qđ in aialibus est signatū. illud in volatilibus ē altile. vñ altilia sunt anes studiose impinguate. sic capones. anseres. grues. pauones. et similia: et oia parata: ita vt nihil desit. vñ concludit: venite ad nuptias: ¶ Nota qz nupcie incarnationis xpi in pñti vita sūt prandiū postea nulla ordinata refectio restat sed quies tm. ita in presenti reficiāmur quidem ex parte tanq; prandio nuptiis xpi. sed cū venerit quod perfectum est in gloria. nihil restabit. qz satiabor cū apparuerit gloria tua. Qui dat igit prandiū in presenti p fidem

ipse dabit cenā in futuro ꝑ speciē. Nota qꝛ dapes huius pran
dij dicunt̄ esse thauri ⁊ altilia occisa qꝛ vt dicit orig hoc pran-
diū sunt eloquia dei. quoꝝ eloquioꝝ fortia sūt thauri. suauia
vero et delectabilia saginata sūt. vel aliter ꝟm hil. Thauri sunt
gloriosa martiꝝ species qui ad īmolandū electi sūt. saginata ve
ro hoīes ceteri spūales celesti pane pasci. Aliter ꝟm criso. altilia
fuerūt ꝓphete tm̄. thauri vero qui simul extiterūt ꝓphete et sacer
dotes. Aliter ꝟm gre. thauri fuerūt patres veteris testamenti q̄
legis ꝑmissione inimicos dei cornu corporee virtutꝭ feriebant.
sic abraā. moyses. iosue. samuel. dauid. iudas machabeus. Al-
tilia vero patres sūt noui testamenti. q̄ pinguedine interne dul
cedinis percipientes ꝯtemplationis penna ad sublimia eleuant̄
Aliter thauri sūt fortes actiui. altilia sūt deuoti ꝯtemplatiui. sic̄
potest intelligi ex glo. in prin. leuitici. vel ꝑ thauros duces gre-
gis apl'os intelligimus. qui post laborē predicationis martiriū
passi sūt. licet nō fuerint alioꝝ doctores. Isti om̄s qui occisi sūt
in nupciis xp̄i. nobis in exemplū adducunt̄. quasi dicat patrū
precedentiū mortes respicite. et remedia vite vestre cogitate. Et
Nō q̄ isti alij serui missi vocare īuitatos fuerunt successores apo
stoloꝝ qui vocando exempla patꝝ precedentiū adduxerunt di
centes. Jam sūt occisi thauri apostolici ꝑ fide xp̄i. Jam sūt occi-
sa altilia multoꝝ martiꝝ. Jam igit̄ omnia ꝑata sūt. qm̄ verita-
tē fidei ꝓbat mors martiꝝ. neq; eī illi mori sustinuissent. nisi eā
ꝑ qua moriebant̄ fidem verā credidissent. illoꝝ igit̄ mors facit
oīa esse ꝑata. vn̄ apl's dicebat se ꝑficere que deerāt passioni xp̄i
in corpore suo. vn̄ gre. nōndū inquit qm̄ in prima vocatione d̄
tauris et altilibꝫ nil memorat̄. In secūda vero occisa ēē dicunt̄.
qꝛ omnipotens deus cū verba eius audire nolumus. adiungit
exempla. vt omne q̄ impossibile credimus. tanto nob̄ ad spe-
randū fiat facilius. quanto ꝑ hoc transire et alios videmus. Et
dioni. 7. de diui. no. nr̄e inquit sapīe principes et duces ꝑ veri-
tate moriunt̄ oīdie testificātes. sic̄ est ꝯseqn̄s verbo ⁊ opere verā
xp̄ianoꝝ ēē dei cognitionē. Penitentia prandiū est. quā qui nō
gustauerit. ad cenā non deducet̄ glorie. Lu. 13. Nisi penitentiaꝫ
habueritis om̄s peribitꝭ. ad hoc prandiū gustandū hortant̄ pre
dicatores dicentes. qꝛ thauri et altilia occisa sunt. Thauri sunt
principes impugnantes subditos. Ezech. 34. Lateribꝫ et hume
ribꝫ impingebatis. et cornibꝫ vestris ventillabitis oīa infirma
pecora. altilia vero sunt hoīes voluptuosi et suꝑbi. Sed cū pre-
dicat̄ de prīcipibꝫ qui ꝑ pn̄iam occiderūt in seipsis quicquid ha
bebāt crudelitatꝭ sic̄ ꝯstātinus. ⁊ cū dicit̄ de q̄busdā voluptuosꝭ

q̄ omne carnale in seipsis mactauerūt. tunc taliū exemplis au
ditores ad pn̄iam ꝓuocamus. Omīa aūt ꝑata sūt. sacerdos vt
audiat. xp̄s vt indulgeat. medicina vt sanet. ianua celi vt pe-
nitentibꝰ pateat. quid igit̄ tardamus. H Quarto iustā ꝯtem
nentiū reprobationē oñdit culpe nequitia. quadruplici eī ex cā
vocati iudei ad nupcias xp̄iane fidei venire ꝯtēpserunt. Prima
fuit negligentia. que ꝓcedit ex accidia. de qua dicit: illi aūt ne
glexerūt: dixerat illis ihesus. Jo. 5. Scrutami scripturas. q̄ ip
se sunt que testimoniū ꝑhibent de me. et si mihi nō credit̄. saltē
operibꝰ credite. sed scribe et docti iudeoꝝ neglexerunt ꝑscrutari
scripturas. et opera ipsius demoni attribuebant. Secunda cau-
sa ꝯtemptus fidei fuit carnalis amor sinagoge. de quo subdit:
Et abierunt alius in villā suā: villa dicit̄ q̄ vilis sit. vñ ꝑ vil-
iā sinagoga intelligit̄ que vilificata fuit xp̄o apparente in carnē
Jere. 2. Q̄ vilis facta es nimis. pr̄icipes aūt populi ducti amo-
re huius ville. dubitātes ne cultus sinagoge cessaret ꝑ fideꝫ xp̄i
abierunt ad hanc villā. ciuilitatē fidei ꝯtemnentes. et amantes
agrestia. vñ dicebant. Jo. 11. Si dimittimus eū sic. om̄s credēt
in eū. et venient romaī et tollant nr̄m locū et gentē. Tercia cā
eiusdē ꝯtemptus fuit occupatio secularium actuū. nam q̄ minorat̄
actu ꝑcipiet sapīam. Vñ dicit̄ eccle. Fili ne in mult̄ sint actus
tui. fides aūt xp̄iana dicit oīa mundana ꝯtēnenda. et ipsi ocu
pati terrenis actibꝰ fidē istā ꝯtempserūt. vñ dicit: alius vero ad
negociationē suā: nō dicit negociationē dei que laudabilis ē.
vñ prudens negociator dat̄ omnibꝰ suis compauit margaritā
regni celestis. sed dicit negociationē suā. id ē terrenā. que impe
dit verā sapīam. Barut. 3. Negociatores terre viā sapīe nesci-
erūt. neq̄ cōmemorati sunt semitas eius. Quarta cā ꝯtemptus
fidei fuit crudelitas eorundē. de qua subdit: reliqui vero tenue-
runt seruos eius: ꝯcludentes in carcere. sic̄ de ap̄lis legit̄ in ac.
apo: et ꝯtumeliis: id ē ignominiis verboꝝ et opeꝝ: affectos
occiderunt: Mat. 23. Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ sapien
tes et scribas. et ex illis occidetis et flagellabit̄ et crucifigetis
in sinagogis vestris. et ꝑ sequemī de ciuitate in ciuitatē. vt veni
at sup̄ vos oīs sanguis iustus qui effusus ē sup̄ terrā. J Nō
q̄ quatuor sunt illa que ꝓhibent hoīem facere pn̄iam. Primuꝫ
ē negligentia. que nascit̄ de mīa dei et spe longioris vite. mul-
ti quidē hn̄t ꝓpositū penitēdi. sed negligūt ꝓpositū exequi. tra-
hētes illud de die in diē. quasi adhuc multis diebꝰ victuri sint.
dicentes apd̄ semetipsos. Miseret̄ deus peccatoris in quacunq̄
die ꝯuersus fuerit. Coñ quos ecclesiasticus. Ne tardes inquit

uerti ad dñm. et ne differas de die in diē. Coñ quos ꝑsius in satiris. Cras hoc fiet. Jdē cras fiet quid quasi magnū nempe di em donas. sed cū lux altera venit. iā cras hesternū ꝛsumpsimus Ecce aliud cras. Egerit hoc annos. ꝛ sp paululū erit vltra. vñ dicit. Vive memor leti. fugit hora. hoc qđ loquor inde ē. Secun do aliquos ꝓhibet ambitio seculi. que signat ꝑ villaꝫ. Oportet em̄ penitentē esse humilē. 3. re. 21. dicit de penitente achab. Non ne vidisti humiliatū achab coram me. Tercio ꝓhibent aliqui pe nitentiā agere ratione negociationis. aut q̄ negociis secularī= bus ip̄licati sunt. quos lucra delectant. et quibꝫ molestū est ali ena restituere. vñ crisо. O miserrimus mundus et miseri qui eū sequunt. sp em̄ mundialia opera excluserunt hoīes a vita. Quar= to aliquos ꝓhibet ꝓpria malicia. qui em̄ seruos dei ꝑsequit. pe nitentiā non meret. Amos. 5. Odio habuerunt corripientē in porta. ꝛ loquentē ꝑfecte abhominati sunt. ideo ꝓuidens in tpe illo tacebit. q̄ tps malū est. Quinto sequit taliū iusta ꝺdemna= tio: rex vero cū audisset: audire dei ē culpe ꝑfecta cognitio. cla= em̄ vox sanguinis effusi ad deū. sic dicit gene. 4. Clamant fla= gicia. sic dicit gene. 18. Clamor sodomorꝫ venit ad me. clamāt et oppressiones pauperꝫ ꝛ pupillorꝫ. Exo. 22. Si lesoritis eos vociferabunt ad me. et ego audiā clamorē eorꝫ. et indignabit furor meus: iratus est: ira in deo nullā commotionē passionis signiſicat. sed effectū ire designat. qui ē vindicta. q̄ em̄ vindi= cta exercet ab iratis hoibꝫ ideo cū deus punit iratus dicit. de cu ius ira dixit manasses. Insustētabilis ē ira comminationis tue sup peccatores. Deinde huius ire demonstrat affectū: et missis exercitibꝫ suis: romanos intelligit qui dicunt exercitus dei. q̄ ab eo ducti. ab eo multiplicati. fortificati. et q̄ licet ignorantes ipsius voluntatē compleuerūt. Joelis. 2. Dñs dedit vocē suam añ facie exercitus sui. q̄ multa sunt castra eius nimis. q̄ fortia et facientia verbū eius: ꝓdidit homicidas illos: iudeos videli= cet qui hoiem deū occiderunt et seruos eius. hos ꝓdidit roma norꝫ exercitus sub tito ꝛ vespesiano principibꝫ. ℟ Et auita= tē illorꝫ succendit: ierusalē videlicet et templū cremata sūt. ℣ Exarsit ignis in sinagogis eorꝫ. flāma combussit peccatores. hic ardere cęperunt et flāma vsq̄ ad infernū ꝺtinuata ē. Deut. 32. Ignis succensus ē in furore meo. et ardebit vsq̄ ad inferni nouissima Nota q̄ in his verbis damnatio reproborꝫ qui vo luerunt pniam agere describit quadruplicit. et primū est cōmi= natio diuīe indignationis. que ꝑ iratū regē intelligit. ℣ Puer. 19 Indignatio regis nūcij mortis. et vir sapiens placabit eū. hec

iracundia placat̄ in presenti ꝑ pniam. sic̄ dicit ps̄. Remisisti iniquitatē pleb̄ tue. operuisti oīa peccata eoꝝ. mitigasti omnē irā tuā. auertisti ab ira indignationis tue. Sed in penitentes accendent̄ in nouissimo. Psal. Dn̄s in ira sua ꝯturbabit eos ꝛc. istius ire quātus sit timor dicit̄ apoc. 6. Absconderūt se in speluncꝭ et petris montiū. et dicūt montibꝰ ⁊ petris. cadite sup nos et abscondite nos a facie sedentꝭ sup thronū ⁊ ab ira agni. qm̄ venit dies magnus ire ipsoꝝ. Secūdo damnatio in penitentꝭ describitur ex ipsius damnationis mīstris. nā exercitus demonū cui fuit subiectus in culpa. ibit ꝯtra eū in penā. Job. 20. Vadēt ⁊ venient sup eū horribiles. Isti horribiles sūt maligni spūs. bonis mentibꝰ pauendi atqꝫ fugiendi. sup quē vero ierūt ꝯculcantes in culpā. sup illū redeūt oppriměntes in pena. Eccl. 39. Sūt spūs qui ad vindictā creati sūt. ⁊ in furore suo ꝯfirmauerūt tormenta sua. Tercio taliū pena ꝑditio dicit̄. cū ait. ꝑdidit homicidas illos. si homicide sūt iuste ḡ ꝑdunt̄. oīs autē peccator suiipsius homicida ē. qui etsi aliū hoīem occidit gladio aut verbo vel exemplo prius tn̄ seipsū gladio peccati īterimit. 1. reg. 31. Arripuit saul gladiū suū et irruit sup eū. ꝓuer. 8. Qui in me peccauerit ledet aīam suā. huius pena ꝑditio est que ꝯtria ē saluti. ꝑdit̄ aūt homo cū sui ipsius capax nō est. ⁊ hic ē status dānatoꝝ vt a seipsis alienati sint. Quarto taliū penā dicit esse succensionez ignis. vn̄ ait. et ciuitatē illoꝝ succendit. ciuitas dānatoꝝ īfernus ē. de qua Naū. 3. Ve ciuitas sanguinū dilaceratione plena hec vero ciuitas tota succensa ē igni gehenne inextinguibil̄. in q̄ om̄s dānati ꝯclusi sūt. de hac īfernali ciuitate sic dicit virgi. 6. enid̄. Respice eneas subito. et sub rupe sinistra. Menia lata videt triplici circūdata muro. Que rapidis flāmis ambit torrentibꝰ annis. Thartareus flagethōta qꝫ sonantia saxa. Porta aduersa īgens solidoqꝫ adamante colūne. Vis vt vllū viꝝ nō ipsi extendere bello. Celicole valeant stat ferrea terris ad aures. et Job. 20. Deuorabit eū ignis qui nō succendit̄. ille ignis cū sit corpalis nullo tn̄ studio succendit̄. nec lignis nutrit̄. sed creatus semel durat īextinguibilis. ⁊ succensione nō indiget. ⁊ ardore nō caret. vt dicit gre. tali igne cremant̄ dānati īfra mematartaree ciuitatꝭ inclusi. cuius ignis materia peccatū est. nihil eī ardet in īferno nisi ꝑuersa volūtas. Isa. 9. Vestimentū mixtuz sanguine id ē peccato. erit in ꝯbustionez et cibꝰ ignis. et iō aīa carens peccato ab h̄ igne cremari non pt̄. dānatoꝝ vero aīe qꝛ irremissibilit̄ hn̄t peccatū iō ꝑpetuo cremant̄. Job. 20. Luet q̄ fecit oīa. nec tn̄ ꝯsumet̄. sp igit̄ ardet. nec vnqꝫ ꝯsumit̄. qꝛ peccatū ardēs sic tenacit̄ aīe est copl̄atū vt nunqꝫ possit remitti ꝛc.

Ecundo iuste reprobatur iniquis pia electio gentiũ de-
scribitur cũ dicit: tũc ait seruis suis: et quatuor tangun
tur. Primo em̃ eorũ qui ꝯtempserunt nupcias decla-
ratur indignitas: nupcie quidẽ ꝑate sũt: psal. Parasti ĩ
ꝯspectu meo mensã: sed qui ĩuitati fuerãt: iudei videlz: nõ erãt
digni: Sz queritur quare ḡ inuitati sũt. si nõ erãt digni. Rñdeo.
ideo ĩuitabantur vt seipsos ꝓpararent q̃tenus digni eẽnt veĩre ad
nupcias xp̃i. indignos aũt se exhibuerũt ꝯtradicendo veritati.
iõ dixit illꝰ paulus act. 13. Vobis oꝑtebat primũ loqui verbuz
dei. sed qm̃ repellitur illud et ĩdignos vos reputatur eterne vite.
ecce ꝯuertimur ad gentes sic em̃ ꝑcepit nob̃ dñs. Sz nec vllus ĩ-
penitens dignus ẽ suauitatẽ xp̃i ꝑcipe. qui voluptatibꝰ p̃ntꝰ se-
culi plenus ẽ. de quo dicitur iob 20. Paĩs illius in vtero eius ver
tetur in fel aspidũ intrinsecus. nec videbit riuulos flumĩs torrentꝰ
mellꝰ et butiri. Quibꝰ verb̃ duplex dãnatorũ pena describitur. pe-
na scz sensus ⁊ pena dãni. Pena sensus hec ẽ. qꝛ panis volupta
tis qui quondã fuit illis dulcꝰ in vsu. intra viscera mentꝰ verte
tur in amaritudinẽ fellis aspidũ. erit em̃ illis amarũ om̃e quod
dulce ꝯsueuerat eẽ. Altera pena ẽ dãni. qꝛ nõ gustabũt riuulos
torrentꝰ mellis et butiri. Emanatio beatitudinis a fonte deita-
tis ꝓcedens fluuius ꝓfundus ẽ ⁊ torrens ĩundans. fluuio dicitur
Eze. 47. q̃ oĩs anima ad quã ꝑuenerint aque flumĩs viuet. d̃
torrente vero dicit psal. Inebriabuntur ab vbertate domus tue ⁊
torrente voluptatis tue portab̃ eos. hinc exeũt ad vniuscuiusq̃
animaz beati riuuli mellis et butiri. beatitudo scz diuinitatis ⁊
humanitatis xp̃i. que dulcedinẽ habent et pinguedinẽ. hos ri-
uulos nõ videbit. id ẽ nõ gustabit dãnatus. nã videre ẽ gusta
re. iuxta illd̃. gustate ⁊ videte qm̃ ꝛc. At ꝯ de reprobo dicitur Isa.
26. ꝟm aliã lr̃am. tollatur impiꝰ ne videat gloriã dei. ¶ Secũ
do tangit noui mãdati auctoritas: ite ḡ ad exitus viarũ: sic di
ctũ est p̃dicatoribꝰ noui testi. vt obmissis iudeis tñseãt ad gen
tes quarũ statũ describit. qꝛ erãt in exitu viarũ. qui aũt est in ex
itu vie facile ipsã deserit. vñ sig̃nt facilitatẽ ꝯuersionis gentiũ.
q̃ ꝑcepta falsitate idolatrie iaz quasi erãt in exitu vie gentiũ. vt
modica ꝑsuasione ipsã viã idolatrie relinq̃rent: et quoscũq̃ in-
ueneritis vocate ad nupcias qꝛ ĩdistincte oĩbꝰ gentibꝰ anunciata
ẽ xp̃i incarnatio. mat. 28. Eũtes docete ꝛc. Nõ qꝛ ad p̃niam fa
cilius veniũt qui vocantur de exitu viarũ p̃ntis seculi q̃ vocati de
principio aut medio. vie em̃ secularis vite multe sunt. quedã eĩ
est via superbie. quedã auaricie. quedaz luxurie. quedã inanis
glorie. quedã vindicte. quedã gule. ⁊ sic de singulꝰ. quarũ oĩm
viarũ finis ẽ ciuitas ĩfernalis. ꝓuer. 2. Ambulabãt ꝑ vias tene

brosas. et ad inferos semite illoꝝ. Iste vie in principio hñt de-
lectationem. qꝛ sunt spaciose. speciose. et voluptuose. ꝓpter que
alliciũt mentẽ. et ideo vocati in ingressu haꝝ viaꝝ nõ facile pe-
nitent. vñ de be. aug. dicit. ꝙ nondũ erat ꝯuertibilis ad deũ.
eo ꝙ inflatus esset nouitate illius heresis. Sed iste vie ĩ sui me
dio ꝓcessu fatigant. qꝛ sunt tediose laboriose et scrupulose. non
tñ plene aliqui reuocant inde. ꝓpter obligationẽ pristine ꝯsue-
tudinis. sed exitus istaꝝ viaꝝ ẽ periculosus. dolorosus. et tene
brosus. Prouer. 4. Via impioꝝ tenebrosa. nesciũt vbi corruãt
Ab isto exitu reuocandi sunt peccatores. vt in viã iusticie redu
cant. vie em̃ eius vie pulchre. et omnes semite illius pacifice.
N Tercio ponit predicationis euãgelice generalitas: et egres
si: ab interna ꝯtemplationis quiete ad laborẽ predicationis ex
teriorẽ: serui eius: predicatores: in vias: diuersas scꝫ sectas gẽ
tiũ. de quibꝰ añ preceperat. mat. 12. In viã gentiũ ne abieritis
Sed postea dixit act. 1. Eritis mihi testes in ierusalẽ. ⁊ in omni
iudea ⁊ samaria. ⁊ vsqꝫ ad vltimũ terre: ꝯgregauerunt omnes
quos iuenerunt: act. 13. Gauise sũt gentes ⁊ glorificabant ver
bũ dñi. et crediderũt quotquot erant preordinati ad vitã eter
nã: bonos et malos: bonos quidẽ et malos ecclesia ꝯtinet. qꝛ
in celo soli boni. in inferno tm̃ mali. vnd̃ ecclesia qꝛ medio loco
posita ẽ bonos habet et malos. In ea em̃ tanqꝫ in agro ꝑmix-
ta sũt frumentũ et zizania. sed in messe iudicij fiet separatio. in ea
tanqꝫ in aerea ꝑmixta sũt granũ ⁊ pallea. sed ventilabro diui-
ne snie erit distinctio. in ea tanqꝫ vera mĩerali ꝯmixta sũt auꝝ ⁊
scoria sed ignis separabit vtrunqꝫ. In ea velut vinea ꝑmixta sũt
vinũ et vinatia. sed in torculari diuini examĩs fiet distinctio bo-
ni aũt ideo sũt in ecclesia vt fiãt meliores. et vt malos ꝯuertãt
malos aũt dicit aug. ne putetis frustra viuere. omnis eĩ malus
aut iõ viuit vt corrigat. aut vt ꝑ illũ bonus exerceat. vñ sicut
ꝑ limã ferrũ deducit ad acumen. ita exercitio maloꝝ iusti ꝑfici-
unt. ideo dicit gre. Nunqꝫ fuit bonus qui malos tollerare recu-
sauit. Quarto plenitudo gentiũ describit: et implete sunt nup
cie discũbentiũ: plene sũt nuptie fidei xp̃i hoĩm discumbentiũ.
et est mirabilis suauitas ꝯsiderare. qũo verbuꝫ caro factũ est. et
habitauit in nobis. vñ aug. d̃ seipso dicit. 9. ꝯfes. Nec saciabar
illis diebꝰ. dulcedine mirabili. ꝯsiderare altitudinẽ ꝯsilij tui su-
per salutẽ generis humani ꝛc. Tercia pars. D
Ercio cum dicitur. intrauit autem rex. tangitur con-
sideratio diuina erga nostros actus. Et quinque fa-
cit. Primo em̃ describit reuerentia hominis discum-

bētis: Intrauit aūt rex vt videret discumbentes: discumbere in nupciis xp̄i est sacramentū ecclesie ꝑticipare. fidez xp̄i habere. ꝛ bn̄ficiis dei atq; gratiis eius ꝑfrui. et diligenter attendit deus. vtꝝ composite. vtꝝ reuerent̄. vtꝝ cū gratiaꝝ actione viuam⁹ in ecclesia. Et attendendū nob̄ q̄ deus intra nos ē intimior nobis q̄ nos ipsis. vn̄ au. Tu es inquit dn̄e omni secreto intimior. licet aūt intra nos nō sit nobis sꝑ pn̄s. extra tn̄ esse videt̄ cū dissimulat sui presentiā. Tūc vero ītrare dicit̄ qn̄ ꝑ effectū eius pn̄tia patet. Intrans aūt videt qualit̄ recumbimus. qꝛ oportz fidei cibū quez gestamus in ope demonstrare. vt ad naturā alimenti ipsū alitū ꝯuertat̄. sic̄ dictū fuit au. 7. li. ꝯfes. Nec tu me mutabis in te sic̄ cibū carnis tue. sed tu mutaberis in me. qꝛ igitur sic attendit deus quid agamus magna nobis. vt dicit boecius. Necessitas ꝓbitatis indita ē. nisi dissimulare velimus. cū agamus oīa an̄ oculos iudicꝭ cuncta cernētis. Tanto ḡ diligētius debemus bona agere in ꝯspectu iudicꝭ. quāto ipse nos videt. ipse vero nō videt̄ a nobis. Job. 9. Si venerit ad me nō videbo eū: et vidit ibi homīem nō vestitū veste nupciali: Hic hō vnusquisq; ē fidem xp̄i habens. sed nō opa. iste ad nupcias ecclesie solū portat os et dentes. obmittens vite compositionē.

P Nō qꝛ caritas et opus ex caritate factum est vestis. et vestis nupcial̄. vestis quidē vsus ē triplex. Primo quidē veste nostra tegunt̄ deformia. sic de caritate dicit̄ ꝓuer. 10. Vniuersa delicta operit caritas. Apo. 16. Beatus qui custodit vestimenta sua ne nudus appareat. Secundus vsus vestis ē. fouere ꝯ aduersa. nā ꝯ estū frigus imbres et ventos vestis īduit̄. sic et caritas ꝓtegit ꝯ estū temptationis. ꝯ frigus desperationis. ꝯ imbres aduersitatis. et ꝯ ventos impetuositatis. ꝓuer. 13. Nō timebit domui sue a frigoribꝰ niuis. Om̄s em̄ domestici eius vestiti sunt duplicibꝰ. qꝛ duo sūt caritatis p̄cepta dei. videlicet amor et ꝓxī. Tercius vsus vestis ē ornare membra. Oīs aūt ornatus et pulchritudo virtutū a caritate dependet vn̄ legit̄ can. 3. q̄ media throni salomonis fuerūt caritate ꝯstrata. qm̄ oīs medietas virtutis caritate supperposita ornat̄. Itez hec vestis dicit̄ nupcialis ꝓpter tria. Primo quidē rōne amoris. nupcie em̄ ex amore celebrant̄ et ideo vestis nupcialis debet esse amor. hanc vestem amoris ꝛ sponsus induit. qꝛ ꝓpter nimiā caritatē suā qua dilexit nos de⁹ filiū suū misit in similitudinē carnis peccati. Secundo caritas vestis nupcialis est rōne letitie. q̄ est ī nupciis. claritas em̄ plena iocūditate ē. 1. co. 13. n̄ gaudet sr̄ īquitatē ꝯgaudet at̄ v̄itati. 3° caritas vestis ē nupcialis rōne sue preciositatꝭ. nullus em̄ ꝯtra-

Caritas nupcialis vestis

ctus preciosior ē nupciis. In aliis quidē pecunia aut res alia tra
dit̄. sed in nupciis vterq; sponsus tradit q̄ preciosius habet scz
seipsum. huic ɔtractui ɔuenit caritas. De qua can. 8. Si dederit
hō vniūsam substantiā domus sue ꝑ caritate. quasi nihil despici
et ipsam substantiā. nescit em̄ hō preciū eius. huius vestimenti
colores varios describit apl's. 1. cor. 13. dicens. Caritas patiēs
est. benigna ē. caritas nō emulat̄. nō agit ꝑperā. non inflat̄. nō
est ambiciosa. nō querit que sua sunt. nō irritat̄. nō cogitat ma
lū ꝛc. eccle. 45. Sic pulchra nō fuerūt visa talia vsq; ad orientē
Q Secundo ponit̄ examiatio culpe: et ait illi: vnūquenq; ho-
minē in iudicio ꝑticulari cū morit̄ iudex vniūsoꝝ īterrogat qūo
vixerit in fide xp̄iana. sed in fine mūdi loquet̄ toti humano ge
neri: amice: amicū appellat qui caritatē non habuit. ex affectu
indignantis. vn̄ ad iudā ꝓditorē dixit. amice ad quid venisti.
Mar. 26. Hic ē amicus socius mense. vt dicit̄ eccle. 6. Qui non
ꝑmanet in die necessitatis. amicū se on̄dit ꝑticipādo bn̄ficia xp̄i
sed non ꝑmāsit in opere. ipsi em̄ soli amici sūt. de quibꝫ dicit̄ Jo
15. Vos amici mei estis si feceritis que ego precipio. vn̄. 1. Jo. 3
Nō diligamus verbo neq; lingua. sed ope ⁊ veritate: qūo huc
intrasti: in ɔgregationē scz fideliū: nō hn̄s vestē nupcialē. si ɔ-
uiuiū ecclesie ē nupciaꝝ. absq; tali veste nemo ad cōmunionē fi
deliū accedat. qm̄ dignū est vt ɔuiuantes ipsi sponso in habitu
ɔforment̄ qui caritatis vestez induit. ad qd̄ hortat̄ apl's in epl'a
hodierna. Ephe. 4. Renouami spū mentis vestre. et induite no
uū homīem. qui ꝑm deū creatus ē. in iusticia et sanctitate verita-
tis. Existentiū aūt in nupciis xp̄i plurimi īduti sunt sacco auari
cie. sed non ē licitū indutū sacco aulā regis intrare. vt dicit̄ hes
4. Aliqui sunt induti purpura suꝑbie. aliqui auro inanis glo-
rie. aliqui pellibꝫ ouiū et sil'ate iusticie. aliqui armis iracundie.
aliqui vestimentū hn̄t sordidū peccato luxurie. aliqui laceratuz
dissecatione īuidie. aliqui in compositū negligentia accidie. ali
qui molle intuitu complacentie. aliqui nimis effluens voracita
te gule. de quibꝫ omnibꝫ sophonie. 1. Visitabo suꝑ om̄s qui in-
duti sūt veste peregrina. Tercio ponit̄ ɔfusio rei et peccatoris
at ille obmutuit: pr̄ ɔfusione non hn̄s qd̄ responderet. Psal.
Erubescant impij et deducant̄ ꝛc. glo. dicit. ꝑ hoc q̄ iste obmu
tuit monstrat̄ q̄ in illo vltimo examīe. omne genus excusatio-
nis cessabit. Cū em̄ actus peccatoris discutient̄ in examine. et q̄
reret̄ ab eo cur se nō emendauerit. nō occurret quid debeat rn̄-
dere. nō em̄ defuit īterna īspiratio suggerēs. scp̄tura docēs. p̄di
cator clamās. exm̄ ꝓuōns. mīa dei expectās. ⁊ oꝑtuitas pn̄al'r

se exhibens. Ad hec omnia omnis cessat responsio. qñ iustus erit peccator. Job. 9. Si voluerit peccator tendere cū deo nō po terit ei rñdere vnū p mille sibi obiectis. vñ ludit. si repente in terroget. quis rñdebit ei. vel quis dicere potest ei. cur ita facis de us. cuius ire resistere nemo potest ℟ Quarto ponit huius iu dicti damnatio: tūc dixit rex mistris: isti sūt malignī spūs qui deputati sūt ad penā damnatorū. sic dicit Admantius sup li. iu di. merito quidē vt ipsi sint pene auctores. qui fuerūt culpe sug gestores. psa. Immissiones p angelos malos. Quatuor aūt tan gīt penas damnatorū. scz impotentiā. tenebras. tristiciā. et dolo rē. Impotentiā damnatorū intrinsecā. et extrinsecā signat in eo qd dicit. ligatis manibus eius et pedibus. pedes sunt facultas li beri arbitrij. manus vero ē potentia operis. vtrunq; istorū est li gatū in damnatis tribus vinculis. Primū est culpe precedentis. que sic ligat affectū vt sp eius hēat solliciturdinē. sic ligat intel lectū. vt sp eius deformitas se intuendā offerat. Naz de aspectu ligato dicit virgi. Cure nō ipsa mortē relinquūt. Et quod pla cuit vnis idē sequit tellure repostos. nā dicit bern. 13. de grā et li. ar. c. 13. Qz mala voluntas in ipsis damnatis pseuerat. tū qz peccare libuit. sed nō placet illis iustica pene. tū etiā qz si optio det potius eligūt adhuc peccare. qđ malū est. q̄ pena sustinere qđ bonuz est. Unde apud veteres assuetū fuit vt dicat serui. eas res cū mortuis sepelire. quas maxie viui dilexerāt. vt ostenderet qd ille cure eos secunt. quibus viui afficiebant. Quo vero ligata. sit culpa in facie intellectus. vt sp eā videat dānatus. dicit ber. 5. li. de asi. c. 11. Constat īmortalē esse aiam. nec aliqñ absq; vi la memoria viuere. itaq; durāte aia durat et memoria. sed qua lis seda flagitiis horrida facinoribus. vanitate tumida. tempta hispida et neglecta. nec ē affectus siue in celo siue ī terra. q̄ te nebrosa scientia magis effugere velit minus possit. nō latent tenebre vel seipsas. sed vident se que aliud nō videt. ligamēto horū pedū succedit ligatio manuū. qz licet sp mala velint nō tñ adimplere valent que cupiūt. Secundū ligamentū est obstina ti ꝓpositi. qz liberū arbitriuz non pt velle bonū. nec manus pt operari. etiā si volitū esset. Eccle. 9. Quodcunq; pt facere manu tua instanter operare qz nec opus. nec scia. nec rō erunt apud in feros. Tertiū ligamentū est pene. quā sp cupiūt fugere. et nun q̄ possunt. vñ ber. 5. de asi. 11. Inetermī nō obtinebit. qđ vult et qđ nō vult. ietermū mhilomius sustinebit. digne oīo. vt q̄ ad nihil affici vnq̄ q̄ deceat. ad nihil vnq̄ q̄ libeat euadat: li gatis: itaq; pedibus et manibus: intacta pmittit. q̄tenus inuat ide

neminē posse redire. Gre·9·mo. Nequaq̄ vltra mīa pcentis li-
berat·quos semel in locꝰ penalibꝰ iusticia iudicantꝰ damnat.
S Terciā penā tenebraꝝ adiungit: mitte eū: sic ligatū: in te
nebras exteriores: īfernales tenebras dicit ēē exteriores multi-
pliciter. Primo quidē ad differentiā pene et culpe·culpa em̄ est
īterior tenebra sic̄ de reprobo legit̄. Job·20·Omnes tenebre ab
scondite sunt in ocultis eius. sed pena tenebraꝝ ē exterior·exte-
rius videlicet supueniens. Itē dicunt̄ exteriores tenebre. Quasi
extra naturā mentis exn̄tes. dū ꝓpriam lucē relinquit·vn̄ boe.
Heu q̄ precipiti mersa ꝓfundo. meus ebet·et ꝓpria luce relicta·
tendit in extraneas ire tenebras. Itē exteriores sunt quasi extra
terminuz·ille em̄ tenebre ꝑpetue sunt. Itē exteriores dicunt̄·qꝛ
extra experientiā hoīm·ꝛ extra mīam dei. Neq̄ em̄ vllus vnq̄
simil̄ exptus ē tenebras. Et quasi extra habitū diuine mīe esse
vident̄. Itē exteriores dicunt̄·quasi extreme tenebre. id ē maxīe
extra omnē lucē exn̄tes. Nox em̄ apud nos nō est exterior tene
braꝝ·neq̄ em̄ ē extra omnē lucē quā illustrant sidera·et cui suc
cedit lux diei. Illas vero tenebras īfernales nulla lux illumīat.
vn̄ dicit·terra tenebrosa·id ē tenebris plena. vn̄ illud virgilij
Ibant obscuri sola sub nocte ꝑ vmbras. Sed nō videt̄ q̄ in in
ferno tanta possit esse obscuritas tenebraꝝ·ibi em̄ ardet ignis.
sed flāma ignis illumīat·vn̄ non vident̄ esse exteriores tenebre
Et dicendū iuxta sn̄iam beati gre·9·li·mo·Qꝛ illa vltrix flāma
vicioꝝ ꝯcremationē habet·sed lucē nō habet·dicente psal·Su-
ꝑcecidit ignis et nō viderūt solē·qꝛ illos quos gehenne flāma
deuorat·a visione veri lumīs cecat. Dicit em̄ idē be·gre·q̄ ille
ignis damnatis ad ꝯsolationē nō lucet·sed vt magis torque-
ant̄·ad aliquid lucet quatenus·s·ex visione mutua āplius cru
cient̄·vn̄ lucem malignaz ibi dicit ēē virgi. Quale ē in certā lu-
nā sub luce maligna. Est iter in siluis. vbi celū ꝯdidit vmbra.
T Terciā penā dicit ēē tristicie: vbi erit fletus: qui a tristicia
originat̄. vn̄ apd̄ īferos dicūt poete. cochitū fluuiū ex stigia pa
lude ꝓcedere·stix tristicia interpretat̄·cochitus vero luctus dicit̄·
vn̄ vir. Nihil nisi lamenta tua sunt cochite fluenta. cochitū igi
tur ex stige nasci ē dānatoꝝ luctū. ex tristicia n̄ ex pn̄ia ꝓcedere
Zach·12·Planget terra familie. familie domus dauid seorsuz·ꝛ
mat·24·Plangent sup se omnes tribꝰ terre. Quarta pena ē ve
hementꝰ doloris: et stridor dentiū: qui causat̄ a ꝯrijs causis. scz
ab acuto·et pētratiuo ardore ignis. et causat̄ a frigore īfernali
Nā tartarus ꝑm seruiū dictus ē a tremore frigoris. qui est apd̄
inferos. Job·24·A colore nimio transibunt ad aquas niuium

causabit etiā iste stridor a nimia indignatione et furia mentis: ꝯ dñm. ꝯ seipsos. ⁊ ꝯ illata tormēta. Isa. 65. Ecce serui mei laudabunt pre exultatione. et vos scꝫ dānati lamentabitis pre dolore cordis et ꝯtritione spūs. Gre. 9. li. mo. Fit ḡ miseris mors sine morte. finis sine fine defectus sine defectu. qꝛ et mors viuit et finis incipit. et defectus deficere nescit. Et hec cā est stridoris dentiū. qꝛ sempiternus horror ibi inhabitat. Quinto ponit parabole ꝯclusio. Multi aūt sunt vocati: oms videlicet hoīes: sed pauci sunt electi: qui pauci sunt fideles respectu infideliū. rursus ex fidelibꝰ multi vocant ad nupcias. pauci vero electi a deo. Isa 9. Multiplicasti gentē. sed nō magnificasti letitiā ꝛc.

In festo omiuꝫ sanctoꝝ pri. ps ser. lxxii A

Idens ihesus turbas ascendit ꝛc. Mat. 5. et lu. 6 nihil ē patria desiderabilius. sic quidā dixit. Nescio quō natale solū dulcedine cunctos tenet. et memores non sinit ēē sui. Et virgi. Vincit amor patrie laudumqꝫ īmensa cupido. Nobis igit exulibꝰ a patria nostra celesti vñ originē duximus īnatus est amor illuc redeundi. qui totiens excitat in nob. quotiens laudes ipsius patrie audimus referre. sic dicebat psal. Letatus sum in his que dicta ꝛc. Et licet singule celebritates sanctoꝝ excitent anim hec tñ omniū sanctoꝝ solennitas aīm debet vigilantius eleuare in q̄ regis nostri maiestas. mīstroꝝ eius nobilitas. ꝯciuiū nostroꝝ beata societas declarat. de quibꝰ agit in pñti euangelio. Et qꝛ añ omnia optet eū laudare qui ē sanctus sanctoꝝ cūctos ꝯdidit sanctos. ideo pñs euāgeliū in tres ptes diuidit. Primo extollit regis eterni maiestas venerabilis. Secundo describit angelice creature dignitas honorabilis. ibi. Et accesserunt ad eū. Tercio distinguit humane nature merces beatificabilis. ibi. beati pauperes ꝛc. B Circa primū maiestas ipsius qui omniū sanctoꝝ regalez obtinet principatū. ex sex ꝯditionibꝰ declarat. nā ex ipso ē salutare refugiū. ꝙ oñdit noīs ꝓprietas. ihesus qui saluator vel salutaris interpretat. Secundo circa subiectos gerit attentū aspectū. videns turbas. Tercio sic attendit infima qd tñ sublimē habet ascensū. ascendit in montē. Quarto habet tñquillitatis iudiciū. et cū sedisset. Quinto clare natiuitatis misteriū. ⁊ aperiens os suū. Sexto veritatis certe magisteriū. docebat eos. Circa primū ꝯsiderandū. ꝙ si xp̄s est rex omniū fideliū. sic dixit angelus ad virginē. Regnabit ī domo ia. ꝛc. De quo et īterrogauert magi dicentes. Vbi est qui natus ē rex iudeoꝝ.

Si hoc inq̃ est. merito nomen eius ē: ihesus: id ē salutaris. hec
em̄ est dr̄ia inter tirannū et regē. qz tirannus dispdit subditos
rex aūt saluat. vñ salus populi rex ē. ideo clamabat mlier que
dam ad regē israhel. 4. re. 6. dicens. Salua me dñe mi rex. et. 2
mach. 3. Videbat omias sine regali ꝓuidentia impossibile ēē pa
cem rebꝰ dari. verus itaq̃ rex xp̄s est. cui ꝯuenit nomen regale.
vt ihesus. id est saluator dicat̄. sicut legit̄ lu. 9. Filius hoīs non
venit aīas perdere. sed saluare. Saluat aūt sicut pastor gregez.
sic̄ medicus egrū. sicut redemptor captiuū. sicut fidelis depositū
sic̄ dilectus amicū. et sic̄ diues thesaurꝫ. Isa. 43. Ego sum dñs
et non ē absq̃ me saluator. ¶ Secundo tangit̄ eiusdē regis
ꝓuida circūspectio: videns turbas: putauerūt quidā deū non
videre terrena. nec eorꝫ habere curaz quasi maioribꝰ intentū. ⁊
ab his remotū inferioribꝰ. vñ ouid. de tristi. Vtq̃ deos celumq̃
simꝰ sublime tuenti. Nō vacat exiguis rebꝰ adesse ioui. et Job
22. dicit̄. An cogitas q̄ deus excelsior celo sit. ⁊ sup stellaꝫ ver
ticē sublimet̄ et deiicꝰ. quid em̄ nouit dñs ⁊ quasi ꝑ caliginē iu
dicat nubes latibulū eius. nec nostra ꝯsiderat. ⁊ circa cardines
celi ꝑambulat. taliū sententiā recitat dauid dicens. Et dixerūt.
qūo scit deus. et si ē scientia in excelso. et iterꝫ. Nō videbit dñs
nec intelliget deus iocob. Hec ē opinio iniquorꝫ hominū et im
piorꝫ. qui vt īpune peccarent. finxerunt deū nostra nō aduer-
tere. ꝯtra quos elegant̄ arguit ipse dauid dicens. Intelligite in
sipientes in populo. et stulti aliqñ sapite. qui plantauit aurem
nō audiet. aut qm finxit oculū nō ꝯsiderat. qui corripit gentes
nō arguit. qui docet hominē scientiā. dñs scit cogitationes ho-
minū. qm̄ vane sunt. ḡ qui regnat in celis videt turbas homi-
nū in terris. humilia em̄ respicit in celo et in terra. nec quemad-
modū principes seculi intendētes maioribꝰ minora negligit. sed
potius nihil eū latet. omne em̄ occultū penetrat. omne minimū
discernit. omne abiectuz reuocat. omni infimo se applicat. nihil
ita fedū est q̄ illi non compareat. attingit em̄ vbicunq̃ aspectꝰ
eius ꝓpter suā mundiciā. a fine vsq̃ ad finē fortiter. ⁊ disponit
omnia suauiter. vnd̄ ꝯtra adulteriū dicentē. Eccle. 23. Quis me
videt tenebre circumdant me. et parietes cooperiūt me quē ve
reor delictorꝫ meorꝫ nō memorabit̄ altissimus. ꝯtra hunc sic ob
icit ecclesiasticus nō intelliges. qm̄ oculi dñi multoplus lucidio
res sup solem sunt. circūspicientes omnes vias hoīm ⁊ ꝓfundū
abissi. et hoīm corda intuentes in abscōditas ꝑtes. dño em̄ deo
anteq̃ crearent̄ omnia sunt agnita. sic et post factū respicit oīa.
Gre. 16. mor. c. 6. Oīpotēs deus sic exteriora circūdat vt interiora

impleat. sic interiora iplet. vt exteriora circūdet. sic ſūma regit. vt īſima nō deſerat. ſic imis pñs eſt. vt a ſupioribꝫ nō recedat. ſic latet ī ſua ſpē. vt tñ cognoſcat in opatione. ſic cognoſcit in ſuo ope. vt tñ comphendi non valeat a cognoſcētis extimatione. ſic mētit omnibꝫ. vt adſit ſingul'. ſic adeſt ſingul'. vt ſimul omnibꝫ nunqꝫ deſit. ℣ Tertio rex iſte nr̄ commendat a celſitudine maieſtatis: aſcendit in montē: mons ſion p̄m iſido. 14 ethi. ſic dicit eo q̄ eminеat. tripliciꝫ aūt eminentiaꝫ xp̄s aſcendit. Prima ē deitatis. montiꝫ em̄ deitatis xp̄s aſcendit nō vbi aliqñ non erat. ſed vbi ſp erat. vñ aſcendit eternaliť. qz aſcenſus eius nec principiū habet nec finē. qz igit equalitatē patris habet. ideo dicit aſcēdiſſe in montē. pſal. Mons dei. mons pinguis. mons in quo bñplacitū eſt deo habitare in eo. etēm dñs habitabit in finē. Eccle. 24. Ego in altiſſimis habito. et thronus meus in columna nubis. Secūdus modus ē eminentia celitudinis. de quo exo. 15. Plantabis eos in monte hereditatis tue. et rurſus. 24. Et ſpes glorie dñi quaſi ignis ardens ſuper vertice montis hūc montē glorie aſcēdit eternaliť. eſt em̄ ſplendor glorie et figura ſubſtātie ad quē pater. exurge gloria mea Tertius mons ē celeſtis eminentia qz corporaliť ſup omnes celeſtes mōtes xp̄s aſcēdit. Mar. 16. Poſtq̄ locutus ē eis aſſumptus ē in celū. Pſal. Exaltus ſup oēs gentes dñs. et ſup celos gloria eius. quis ſicut dñs deus nr̄ qui in altis habitat ꝛc. ℣ Quarto rex nr̄ et principes commendat a plenitudine p̄tatis: et nō ſediſſet: qz cuncta mouet ſine ſua mutatione. Sedere dicit. a hoc attestat pleitudini p̄tatis. qñ abſq; ſui variatione ſolo nutu volūtatis cūcta pagit. pſal. Mutabis eos et mutabunť. tu aūt idē ipſe es. Sed nob videnda ſūt tria. primū quid ſit iſta ſedes. ſecūdo vbi poſita. tertio qualiť ſituata. De primo dicit iſa. 66. Celū ſedes mea ē. celū intelligit rōnalē ſubſtantiā in qua ſedet oia diiudicans. vel celū eſt ꝑcia bonitas in q̄ reſidens ad nihil aliō mouet. Iſa. 6. Vidi dñm ſedentē ſup ſoliū excelſū et eleuatū. Soliū regal' eſt ſedes. vñ dicit ſoliū quaſi ſediū. et ē natura rōnal'. et ſi ſoliū dicat a ſoliditate. tūc iſtud ē diuina bonitas. cunctis ſolidior. que ſup oia excelſa ē eleuata. ſi vero ſoliū dicat a ſilos grece qđ eſt lignū. qz ex ligno fiebant ſedes regū. tunc ſoliū regis eterni creatura rōnal' eſt. eo ipſo q̄ creatura velut lignū fragil' eſt. iſtud aūt ſoliū excelſū eſt natura āgelica. ſed eleuatū eſt natura humana. Secūdo videndū eſt vbi ſit iſta ſedes poſita. et hoc dicit pſal. Qui ſedes ſup cherubin. qñ excedit omnē pleitudinē ſcie a intellectus. Tercio conſiderādū vbi ſit ſituata

de quo Hebre. 1. Sedet ad dexterā patris in excelsis. Dextera est eternitatis honor. et equalitas glorie. puer. 4. Longitudo dierū in dexterā eius ⁊c. Quinto regis nostri nobis origo describit et aperiens os suū: os xpi est intellectuale cor dei patris. vnd̄ p̄dit. qd̄ os verbū aperit. cū patrez manifestat dicentē. sic em̄ verbū ab ore. ita filius a patre. et sicut verbū os aperit. ita xps patrē manifestat. De primo psal. Eructauit cor meū verbū bonū. ⁊ eccle. 34. Ego ex ore altissimi pdij primogenita aī omnē creaturā. Qūo vero os paternū xps aperuerit. id est manifestauerit. ipse dicat. Jo. 18. Exiui a patre ⁊ veni in mundū. et iterū 18. Pater manifestaui nomen tuū hominib̄ quos dedisti mihi. Necz em̄ os paternū vllus potuit aperire. id est manifestare. nisi verbū. id est filius. qui ab ipso p̄dit. Mat. 11. Nemo nouit patrē. nisi filius. et cui voluerit filius reuelare. Jo. 1. Deum nemo vidit vnq̄. nisi vnigenitus filius. qui ē in sinu patris ipse enarrauit. ℣ Sexto describit magisteriū veritatis. quo rex nr̄ docet omnē intellectū: docebat eos: ipse ē qui dicit Jo. 13. Vos vocatis me magister et dñe. et bñ dicitis. sum etem̄. Cuius singulare magisteriū ipse tangit. Mat. 24. Nec vocemī magistri. qui a magister vester vnus est xps. sine cuius magisterio nemo docet. potest em̄ homo psonare verbis exterius. sed veritatē ipse solus describit in mente. que veritas ē. vñ aug. 5. ofes. Nullus preter te doctor est veri. vbicunq̄ ⁊ vndecunq̄ clamauerit. Job 38. Quis posuit in visceribus hois sapiam vel quis dedit gallo intelligentiā. Ratione huius doctrine dicit rica. de sancto vict. 1. de tri. Vtinā attenderent pagani cū quanta ofidentia xpiani fideles poterunt dicere deo. dñe si erramus p te decepti sumus.

Secunda pars. ℣

Secundo ex his que ptinent ad solennitatē huius diei est osideratio angelice dignitatis. que in verbis istis describit. cū dicit. accesserūt ad eū discipuli eius. vbi supni eius spūs commendant̄ triplicit̄. et primo a discipulatu deitatis. discipuli eius. secūdo ab accessu familiaritat̄. accesserunt. Tercio a termino stabilitatis. ad eū. Ratione primi osiderandū est. qz beati illi spūs dicunt̄ esse discipuli summe sapientie. que tenet magisteriū in scola celesti. sic̄ legit̄ Job. 36. anunciat de ea. id est de luce sapientie. amico suo. cp possessio eius sit. et ad eā possint accedere. ideo isti discipuli commendant̄ 3. reg. 10. qz sapiam ab ore veritatis p̄cipiunt. beati viri tui. et beati serui tui. hi qui stant cora te semp. et audiūt sapiam tuā. Iste vero discipulatus angelicus osistit in tribo. scz cognitione.

distinctione. siue ordine. et opatione H Suscipit em̄ discipu
lus a magistro tria quedā. scz doctrinā vñ cognitio. distinctio-
nē et inde ordo. imperiū et inde opatio. A veritatis igit̄ doctri-
na. primo suscipiūt cognitionē omniū. velut clarissima specula
que imaginē omniū expressaz hñt. vñ Dioni. in. c. de an. ierar.
Ipsi sunt specula clarissima et īmaculata susceptiua radij princi
pal' lumīs. hñt deitatis cognitionē apertā. mundanoꝝ cogniti
onē certā. ⁊ mutuā cogitionē ꝯspicuā. De primo mat. 18. An
geli eoꝝ semp̄ vident faciē patris mei qui in celis ē. de secūdo le
git̄. 2. ꝑalip. 3. ꝙ facies cherubin verse erāt ad exteriorē domū.
domus īterior celestis ē patria. domus vero exterior mūdus iste
⁊ qm̄ angeli mundanoꝝ hñt notitiā. ideo facies eoꝝ ad domū
exteriorē ꝯuerse dicunt̄. nec miꝝ si totius creature hñt notitiā.
qui fontē sapientie oīa ꝯtemplant̄ ⁊ intuent̄. vñ gre. 2. mo. c. 2
Quid em̄ de his que scienda sūt nesciūt. qui scientē oīa sciūt. ꝙ
aūt mutuā de seipsis habeāt notitiā ex virtute diuini magiste-
rij potest ītelligi ex eo ꝙ habet̄ exo. 25. vbi dicit̄ ꝙ cherubin re
spiciebāt se mutuo. versis vultibꝰ in ꝓpiciatoriū. Respiciūt au
tē se mutuo. qꝛ mutuo se cognoscūt. ex eo ꝙ vultus mentꝭ vni
uscuiusq; ad alteꝝ ꝯuertit̄. sed hoc ideo. qꝛ diuinitatꝭ ꝓpiciato
riū ꝯtemplant̄. I Item discipuli distinguēte magistro hñt or
dinē. quātus aūt sit ordo virtutū celestiū. q̄ sapient̄ distinctus
q̄ potent̄ colligatus. nō facile potest ab hoīe mortali explicari.
Job. 88. Nunquid nosti ordinē celi. et pones rōnē eius in terra
ex his tñ que dicit sacra scriptura. deprehendi potest tres esse ie
rarchias. id ē sacros principatus. et nouē ordines supnoꝝ spi
rituū. Legit̄ em̄. 3. reg. 6. ꝙ salomō edificauit atriū. interius tri
bus ordinibꝰ lapidū politoꝝ. ⁊ vno ordine ligni cedrini Atri-
um īterius ē ecclesia triūphans cuius compatione militās eccle
sia exterius ē. politi vero lapides supni sunt spūs. lapides viui
lapidee firmitatis ⁊ politi sine vlla mentꝭ asperitate. Ex his ve
ro tpalit̄ distinctis ꝑm tres ierarchias ꝯstat edificiū ecclesie triū
phantꝭ. vnus vero ordo lignoꝝ cedri sūt oms aīe beatoꝝ hoīm
que lignū dicunt̄ ex fragilitate nature. sed cedrus rōne incorru-
ptibil' glorie. tres vero ierarchie sūt suprema media et infima.
in suprema est ꝑfectio. in media illuīatio. sed infima purgatio.
sic̄ dicit Dio. de an. iera. Iste vero ierarchie lapidee distīguunt̄
rursus nouē ordinibꝰ angeloꝝ significatꝭ ꝑ nouē lapides pre-
ciosos descriptos eze. 28. ita vt quelibet ierarchia tres lapides
ꝯtineat. Suprema ierarchia habet seraphin ardens. qui ꝑ car-
bunculū designat̄. Itē cherubin ītelligentes qui ꝑ crisolitū desig

nant·in quo ad oculū solis rutilat stella aurea. Itē thronos cū tñquillitate diiudicātes qui p topasion intelligunt auro simile qui etiā bulientē aquā p sui imissionē differre facit. a hoc ꝑtū ē tñquille indicant. Media ierarchia habet ordinē primū dñationes toti mundo presidentes. que p saphirū intelligunt. cuius coloꝛ ē perspicuus et flauus. sic cēlū serenatū. seremū em oportz ee presidentē sine vlla nebula erroꝛis. aut malicie. Itē habet ꝑn cipatus reges et puincias spūalit impantes. qui berillū designā tur. nā hic lapis valet ꝛ hostes. et dicit reddere hoiem inimicū. et mitē. quod totū primapibꝰ acquirit. Itē habet potestates. quo rū potentie nihil resistit. vñ designant p iaspidē. de quo scrit. q reddit hoiem gratū. et potentē. et tutū. Infima vero ierarchia primū habet ordinē virtutū. quaꝝ actio ad oīa se extendit que p smaragdū intelligunt. cuius coloꝛis virentis tanta vis ē. vt etiā prim aerē sui coloꝛe inficiat. Itē habet archāgelos. qui ma iora denunciāt. istū p omiꝝ designant. qui coloꝛē habet migꝝ. veris albis variatū. et habet figurā humane vnguis. ea em q p ipsos denunciant. licet rōne reuelationis venā habeāt albā. qz tñ sunt magna misteria. rōne obscuritatis sūt nigra. Itē ha bet angelos. quoꝝ sunt pticulares effectus et reuelationes. iō p sardiū intelligunt similē terre rubee. qz infimus ordo ē. sic ter ra vltimū elementoꝝ. ¶ Itē discipuli magistri impio opan tur. sic et supni spūs oīa pficiūt diuinitatis iperio. psal. Potētes virtute facientes verbū illius. ad audiendā vocē sermonū eius dedit aūt illis deus imperiū mundū istū regendi. quē primū re gūt promulgando leges. Gal. 3. Lex ordiata p angelos fuit. Itē pregendo hoies. psal. Angelis suis mādauit de te ꝛc. Itē expug nando hostes. Judi. 5. De celo dimicatū est ꝛ eos. stelle. i. angeli manentes in ordine et cursu suo. adūsus sisarā pugnauerūt. Sisara exclusio gaudij interpretat. et hic ē nr hostis. qui ad hoc preliat. vt a gaudiis eterne vite nos excludat. Secūdo nā an gelica describit familiaris diuinitati cū dicit: accesserunt: L Quoꝝ accessus quadruplex. scz aformationis nature. conuersati onis gre. contemplationis clare. a dilectionis itime. Et prio qui dē ad dñm accedūt p aformitatē nature. qz sūt spūs sine corpe sic a diuina natura. psal. Facit angelos suos spūs. vñ aug. 12 sup. Duo fecisti dñe. vnū ꝑpe te. angelicā scz naturā. et alterū longe a te. scz informē naturā. ꝑter hāc ꝑimquitatē aformita tis nature. ipsi āgelici spūs dicunt filij dei. Job. 38. Cū me lau darent sil astra matutina ꝛc. Secūdus accessus ē conuersionis gra tie. qz naturā angelicā sibi ꝑiquā naturaliter fecit ee ꝑimquiorē

supnālit̄ ɔuersionis gr̄a. Eze. 1. dicit̄. ꝙ facies eoꝝ et pēne eo
rū extente erāt desup qꝛ nō ad inferiora aduſi. sed ad supiora ɔuſi
ſūt. ideo ɔuenit eis illd̄. Mat. 3. Ecce angeli accesserūt et mi-
strabāt ei. Tercius accessus ē clare ɔtemplationis. cū em̄ cogno
scūt creaturā in ꝓpria natura. aut circa illā aliqd̄ exhibet̄ miste
riū. ex h̄ vident̄ ab īterna luce recedere. sed cū eadē in verbo diui
nitat̄ cognoscūt. tūc a vespertina cognitione. cognitione matu
tina accedūt ad dn̄m. de quo iob. 1. quadā die venerūt filij dei
vt assisterēt corā dn̄o. dies ē claritas ɔtemplationis. sed nō cū
in ɔtemplatione assistūt angeli corā dn̄o. sed in ea solū que co-
gnoscūt res in verbo. nō tn̄ dicunt̄ res sic cognoscere in seipsis
qn̄ sp eas in verbo cognoscāt. vt dicit aug. 4. sup gen. ad lr̄aꝫ
et iō ɔtemplatione veritat̄ sp accedūt. Quartus accessus ē in-
time dilectionis. amor em̄ amantē transfert in amatū. et qꝛ di-
ligūt deū etiā plusq̄ seipsos. iō magis ad deū accedūt. ⁊ illi sūt
ꝓpinquiores q̄ sibiipsis. Gre. 5. mo. 35. Natura angelica eo ip
so ꝙ creatura ē in semetipsa vicissitudinē mutabilitatis habet.
quā videlꝫ mutabilitatē vincit. p hoc ꝙ ei qui sp idē est vīculis
amoris illigat̄. Tercio cū dicit̄: ad eū: huius ꝓpinquitat̄ termi
nus exprimit̄. Ad eū em̄ accedūt qui ē bon9 oīs boni. finis oīs
appetitus. termīus oīs motus. quies oīs laboris. p̄miū oīs vir
tut̄. sufficientia oīs defectus. et vt breuit̄ vniūsa ɔcludā. qui ē
oīa in oībꝰ in quē desiderāt angeli ꝓspicere ꝛc.

Tercia pars. M

Tercio iuxta diūsitatē meritoꝝ distinguit̄ premiū ani-
maꝝ sanctaꝝ. cū dicit̄: Beati paupꝰ spū: Vbi ɔsi de
randū primo. qꝛ cōe premiū cunctis iustis beatitudo ē
quā diffiniuit boe. 3. de ɔso. dicēs. ꝙ ē status oīm bo
noꝝ aggregatione pfectus. Statū dicit rōe stabilitat̄ et pma
nētie. pfectū dicit rōe durationis. et īdeficiētie oīm bonoꝝ ag-
gregatione. dicit rōe insepabilitat̄ et ɔueniētie. hui9 em̄ mū
di bona. beatificare nō pn̄t. qꝛ nullū de se pfectū est. sed deficiēs
nec aggregat sibi alid̄ bonū. ⁊ vlteri9 nō est stabile ⁊ pmanēs
⁊ hoc ē videre in his q̄ appetūt hoīes in quibꝰ ꝓpriā ɔsueuerūt
ponere beatitudinē et hec sūt. diuicie. honores. pt̄ates. gloria.
voluptates. fortitudo. decor. et sanitas. oñdit aūt boe. nihil ho
rū facere hoīem felicē. Primo quidē longe sūt diuicie a vera bea
titudine q̄ subripi pn̄t hn̄ti. Itē si honorē cupis supplicab̄ danti
et qui preire ceteros honore cupis poscendi humilitate vilesces.
Aliā rationē aristo. assignat. d. ꝙ honor ē bonū honorant̄ nō
honorati. beatitudo vero ē bonū felic̄. Itez si potentiā desideras.

subiectoꝝ obnoxius picuꝝ subiacēb. Itē si gloriā queris ꝑ aspa
queq; distractus securus ee desistes. Itē voluptates quis credat
beatū facere. ſ. vilissime ac fragilissime rei coꝝpis seruū ꝺstituāt.
Itē qm̄ facile fortitudo et decoꝝ et sanitas tollunt. ꝺstat qm̄ ꝑ hō
nō sumus felices. Illō igit bonū in q̄ hec oīa aggregata sūt san-
ctoꝝ aīas facit ee beatas. a ipsū est sūmū bonū q̄ videre a ama
re beatū ꝺstituit. vñ amb. i. de of. Sac̄ scꝑtura beatitudinē ꝺsti
tuit in cognitione dei. et fructu bone opationis. fructus aūt a
fruitione nomē accepit. frui vero ē amore mhrere alicui rei ꝓpt̄
seipsā. vt dicat aug. hec igit beatitudo ē cōis oīb sanctis aīab
Sz spūalia p̄mia distinguunt̄ nouē beatitudinib iuxta diuersita
tē meritoꝝ. Et p̄mo tangit̄ premiū aplī meriti. meritū quidē
signat in eo q̄ dicit: pauꝑes spū: id ē ꝑm aug. hūiles spū non
hntes inflantē spūm. multi quidē vident̄ hūiles exterius. quoꝝ
interiora plena sūt dolo. sic dicit̄ eccle. 19. sed hūilitatē spūs ipse
attendit qui ē ponderatoꝝ spūum. vel pauꝑes spū. hūiles ꝺtem
ptoꝝes mūdi. abdicātes tpalia voluntate spūali diffidētes de su
is viribꝫ. vel aliter pauꝑes spū itelligunt̄. qui pfecte rebꝫ secula
ribꝫ abrenūciāt. non tm̄ vsu. sed etiā affectu et desiderio. quoꝝ
spūs pauꝑ ē nihil cupiens. sic pauꝑes spū glorioſi fuerūt aplī
hūiles abrenūciātes diuitis. de quib duob p̄nceps aplorum xp̄o
ꝓposuit q̄stionē. Matt. 19. Ecce nos relinq̄mꝰ oīa abrenūciātes
diuitis et secuti sumꝰ te. hūilr abrenūciātes hoīb. Quid g̃ erit
nob. iō huiꝰ meriti p̄miū explicat. beati sūt tales beatitudine
ēntiali. sed beatitudo spūal huiꝰ meriti tāgit̄: qm̄ ipsoꝝ ē reg
nū celoꝝ: Ber. pauꝑib parit̄ et martiribꝫ regnū celoꝝ ꝓmit
tit̄ q: ꝑ pauꝑtate quidē emit̄. sed in passione ꝑ xp̄o absq; oī di
latione pupit̄. pauꝑtati regnū. hūilitati celū debet̄. igit̄ pauꝑi
bꝫ spū dat̄ p mercēde regnū celoꝝ. Isti sūt aplī q̄ sub imperatoꝛe
xp̄o reges sūt celi. de quib isa. 50. Ambulabūt gentes in splen
doꝛe ortus tui. et lz regnū celoꝝ cūctis dei beatis. nō tm̄ est oīm
sed eoꝝ q̄ abrenūciatione p̄ntiū ipsū acq̄siuerūt. quibꝫ dicit. se
debitis sup sedē ꝛc. ¶ Sequit beatitudo patriarchaꝝ veteris
testi. quoꝝ tangit meritū: mites: fuerūt sancti pres et benigni
q̄q; potētes eent et mag auctoritate. ex quibꝫ abraā mitis fuit
remittēdo iniurias ablate vxoris. fugiens lites exortas pastoꝝ.
Isaac vero in dāmis illatis tenuit mansuetudinē. Jacob in pse-
cutione frīs et fraudibꝫ labā nō est ꝓturbatus. Joseph tāte fu
it māsuetudis. vt lacrimas effuderit ꝑ frībꝫ inimice. Moises su
per oēs hoies q̄ morabant̄ in terra fuit mitissimus. sic dicit̄ nu.
12. Samuel ꝑ salute se ptēnentiū exoꝛauit. Dauid aūt planxit

mortē inimici. Isti sancti patres q̄ mānsuetudīe ceteros p̄cesserūt, beati sūt. nō cōi beatitudīe. sed singl'r: qm̄ ipsi possidebūt terrā: duplex vero terra est q̄ istis possidēda ꝓmittit. vna celestis firma ⁊ fertil'. fluens lac et mel. de qua ps̄. portio mea sit in terra viuentiū. Altera terra ē ꝓprie corporeitat'. de qua iob. 4. Habitāt dom⁹ luteas ⁊ terrenū habēt fundamentū. sanctis vero patriarchis qm̄ terra fertilitatis ꝓmissa fuit. nec data ē in p̄nti. iō dabit' in futuro possidēda. corpus etiā ꝓpriū possidebūt dū pleno iure dn̄abunt' eidē. q̄ dū viuim⁹ ꝑtim peccat' subicit'. iob. 9 Terra data ē in manu ipij. sed tc̄ verificabit' illd̄ isa. 6. Nō audiet' vltra iniq̄tas in terra tua. lz aūt et aliis iustis tradat' ista beatitudo. soli tn̄ patriarche hui⁹ rei p̄mi sūt possessores, a quibꝰ iure hereditario tn̄sfert' hereditas. eccle. 44. Cū semīe eoꝝ ꝑmanet bona hereditas. ⁊ isa. 6. Om̄s iusti in ꝑpetuū hereditabūt terram. O Sequit' tercia beatitudo q̄ est penitentiū. cuius beatitudinis tangit' meritū: qui lugēt: Quidā plangūt ꝑ dāno tpaliū. quoꝝ luctus nō est meritorius. sed culpabil' est iniciū luctus eterni. eccle. 12. Ibit hō in domū eternitat' sue et circuibūt in via plāgentes. qui vero irriguū supius hn̄tes gr̄am lacrimaꝝ ꝑ cōmissis delictis. et ꝑ dilatione supne patrie illi merent'. peccatores em̄ ad luctū pn̄ie inducunt'. iere. 9. Deducāt oculi vestri lacrimas. et palpebre vestre defluāt aquis. et docete filias vestras lamentū. ascēdit mors ꝑ fenestras nostras. īgressa ē domus nostras. hui⁹ planct⁹ subiungit' premiū: beati: em̄ tales sūt: qm̄ ipsi ꝯsolabunt': ps̄. ꝑm multitudinē do. me. ꝛc. Jo. 16. Plorabitis et flebitis vos ꝛc. erit em̄ tc̄ penitētibꝰ ꝯsolationis gaudiū, p̄moqꝛ ꝑ lacrimas q̄ prius erāt inimici. ꝯspiciēt se factos amicos familiares dei. Secūdo qꝛ dolori culpe succedet gaudiū glorie. tercio qꝛ ꝑ lacrimas videbūt qn̄tū dānationis ꝑiculū euaserint. iō abstergꝫ deus omnē lacrimā ab ocul' sanctoꝝ. felices sūt iste lacrime quas man⁹ diuina absterget. P Sequit' quarta beatitudo que ē ꝓphetaꝝ quoꝝ tangit meritū: qui esuriūt et sitiūt iusticiā: h̄ iusticia xp̄i est. sic dicit'. 1. cor. 1. q̄ fact⁹ ē nob̄ sapīa et iusticia. ꝑdita em̄ erat iusticia peccante hoīe. sed ipse x p̄s nob̄ iusticia factus ē. hāc desiderātes sancti ꝓphete dicunt' esurisse et sitisse. hāc sic esuriebat daniel. d. Panē desiderabilē nō comedi. hanc sitiebat dauid. d. Sitiuit aīa mea ꝛc. huic aūt desiderio successit saturitat' beatitudo. tales em̄ sūt: beati qm̄ ipsi saturabunt': In degustatione em̄ hui⁹ iusticie totus aīus saciat'. ps̄. saciabor cū ap. glo. tua. vn̄ moy. et elias aliq̄d hui⁹ cibi gustantes. xl. diebꝰ ⁊ noctibꝰ obliti sūt cibū corꝑalē māducare. Sequit' quinta beatitudo eoꝝ qui cōi noīe ꝯfessores dicunt'. quoꝝ me-

ritū ē. qꝛ sūt: mīcordes: dederūt eī manū et os mīe opibꝰ. ipsi
soli sūt quoꝝ opa deꝰ laudabit ī iudicio. sic legit mar. 25. ps.
Jocūdus hō qui miseret ꝛc. taliū merces subiūgit: beati qm ipsi
mīam ꝯseqnt: id em q acquirit alicui vita etna. ipsa mīa ē lar-
gitoris q ꝓprie acqrit mīa ꝓmerentꝰ bar. 5. adducit dns isrl cū
iocūditate et luīe maiestatꝰ sue. cū mīa et iusticia q est etiā in ip
so. de his virg. h sūt oms q sui meōres alios facē merendo. Se
quit sexta beatitudo. q est virginū. quoꝝ ē regina virgo virgi
nū. hoꝝ meritū est. qꝛ dicunt: mūdo corde: mundū cor ē. ꝙ nul
la polluit carnis voluptas. tob. 3. nunqꝫ ꝯcupiui viꝝ. et mun-
daꝫ seruaui aīam meā ab oī ꝯcupīa. huic mūdicie debet purior
quedā et illustrior visio dei. de qua subdit: beati: sūt tales: qm
ipsi deū videbūt: oms quidē sācti deū vidēt. sed puritas cordis
virginū h meret. vt quodā ꝑuilegio singlri deū ꝑspicaciꝰ intu
eant. vñ ꝯtingit ꝙ exurgūt in laudē quandā deitatꝰ q illis sol
est nō. apoc. 14. cantabūt canticū nouū añ sedē dei. et nēo po-
terat dicere canticū illd. nisi illi q cū mulieribꝰ nō sūt coīqnati ꝛc
Q Sequit beatitudo septīa. q est pōtificū ⁊ ꝑlatoꝝ eccie q rōe
meriti appellant: pacifici: ipsi em etiā iniuriati exhibēt se paci-
ficos subditꝰ. et circa pacē eccie ꝑcipue īsistūt ꝯseruādā. iob. 25
q facit ꝯcordiā in sublimibꝰ suis. qꝛ ꝑlatos lꝫ sublimes ī suscep-
tis īiuriis facit ꝯcordes. ps. rogate q ad pacē sūt irlm. hoꝝ sub-
iungit ꝑmiū: beati qm filij dei vocabunt: nihil amabiliꝰ. nihil
cariꝰ. nihil hōrabiliꝰ. et nobiliꝰ filiis dei. et recte tale ꝑmiū tali
merito ꝯuenit. qꝛ nihil ē deo odibiliꝰ auctore litis et discordie.
vñ ꝯñs est nihil ibi ēē cariꝰ filiis q sunt pacꝰ auctores. et ꝯcor-
die. ps. ego dixi dy estis ꝛc. deos appellat ꝑlatos. qꝛ sꝫ iudices
⁊ rectores. qui etiā ex hoc potissime diuini hoīes sūt. qꝛ pacifici
et iō filij excelsi oms. Sequit octaua btitudo. q martiribꝰ ꝯue
nit. quoꝝ tangit meritū: qui ꝑsecutionē patiunt. hoꝝ meritū.
extribꝰ describit. s. ex materia. vel ex re q est ꝑsecutio in rebꝰ. in
ꝓpinquis. in ꝑsona. secūdo describit meritū ex virtute patīe. cū
dicit patiunt. nō resilientes. nō obiurgātes. sed fortit tollerātes
vñ illd. Cedunt gladijs more bidentiū nō murm̄ resonat. nec
q̄rimonia. sed corde tacito mēs bñ ꝯscia ꝯseruat patīam. secūdo
describit meritū ex cā: ꝓpter iusticiā: nō quidē patiunt martires
tanqꝫ fures aut hoīcide. sed ꝓpter iusticiā fidei. et iusticiā vite. ec.
4. ꝓ iusticia agonizare. ꝓ aīa tua. et vsqꝫ ad mortē certa ꝓ iusti
cia. et deꝰ expugnabit ꝓ te inimicos. ber. q̄d sibi vult ꝙ eadeꝫ
ꝓmissio facta ē martiribꝰ et pauꝑibꝰ. nisi qꝛ vere martirij genꝰ
vera pauꝑtas ē. hoꝝ vero ꝑmiū subiūgit: bti qm ipsoꝝ ē reg-
nū celoꝝ: merito palā celoꝝ regnū hnt. q ꝓ iusticia ipsiꝰ regni

pugnauerũt. de quibꝫ vírg. ꝫ manẽt ob ꝑiaz pugnãꝺ vulnera passi. i. mꝫtitudo eoꝝ ꝑm sermiũ. Sz adúrendũ q ídẽ regnũ supi9 attributũ ẽ merito aplis. ex q ꝺat mtelligi aplos et martires eiusdẽ eẽ ꝑmiꝫ. Iz illꝺ diúsimodꝫ ꝺseq̃nt. aplis em̃ debeť qz remũciauerũt cũctis mũdanis. martiribꝫ vero. qz etiã abnegauerũt seipsos. ℟ Sequit nona beatitudo que doctoꝝ ẽ. de qbꝫ vírg. ꝫ sũt pi9 vates et phẽte digna locuti. qꝝ describit meritũ ꝓpuũ. dñt aũt veritatẽ ꝓdicare. q triplex ẽ. s. iustitie. doctrine. et vite. qꝫ veritatẽ et si repugnãt hoies. nichilominꝰ tñ dñt obmittẽ. vñ dic. bti eritis cũ maledixerint vobis hoies: blasphemãtes. s. et mala imꝓcantes ꝓpt veritatẽ iustitie denũciatã. Amos. 5. odio habuerũt corripientẽ in porta et loq̃ntẽ ꝓfecte abhoiati sũt ꝫ nihil ad doctores de huiusmodi maledictionibꝫ. dic em̃ ps. maledicãt illi et tu bñdicis: et ꝑsecuti vos fuerint: ꝓpt veritatẽ fidei et doctrine. sic quidã hereticꝰ ꝑsecuti sũt fideles doctores. et dixerint oẽ malũ adúsũ vos. ꝓpt veritatẽ vite. vitã doctoꝝ in famãtes falso. vñ subdit: mẽtientes: sic de xpo dicm̃ ẽ. ecce hõ vorax et potatoꝛ publicanoꝝ et pcoꝝ amic9: ꝓpt me: ecce cã q̃re supꝺcta hñt meritũ. qz ꝓpt xpm ꝫ tollerãt. ps. ꝓpt te sustinui ꝛc. huiꝰ vero meriti dupliẽ tãgit bꝫitudinẽ. vnã m spe. alterã in re de ꝑma dic: gaudete: interi9: et exultate: exteri9: in illa die: Iz adúsitas noctꝰ. ꝑsitas vero diei ꝺpeť. tñ felicitas sclꝰ potiꝰ noctꝰ. adúsitas vero diei assilať. qm̃ ꝑsitas mꝺi obnubilat mentẽ et ad noctẽ ꝺeducat ꝓpetuã. Sz eꝺ adúsitas sclꝰ ꝓpt xpm tollerata dies ẽ. qz vexatio ꝺat mtellectũ. et ad lucẽ ꝓducit eternitatis. Sꝺa bꝫitudo ẽ rei. de q subdit: qm̃ merces vra copiosa ẽ in cœlꝰ si merces g iusta. si vra g ꝓpria. si copiosa g pleã bonitate. si in cœlꝰ g secura eternitate. Illa bꝫitudo iustitiã hz mercedis. mat. 20. voca operarios et redde illꝰ mercedẽ suã. isa. 62. ecce merces eꝰ cũ eo. a opꝰ illi9 coꝝã illo. Itẽ ꝫ solũ bonũ ẽ scoꝝ q nẽo ab illꝰ auferre poterat. ꝫ merces copiose bonitatis ẽ. cui nullũ bonũ deficit cui oẽ malũ abẽ. gen. 15. ego ꝓtector tuꝰ et merces tua magna nimis. ꝫ merces secure sublimitatis ẽ. vbi nec erugo nec tinea demolit. at nec fures effodiũt nec furant. Rogemus g deũ ꝛc.

In die animaꝝ. prima ps sermonis. lxxiii

Mne qꝺ ꝺat mihi pr ꝛc. Jo. 6. Amatores A vite pñtis vitã aliã nõ spantes mortẽ fugiũt quã tñ vitare nõ pñt vt dñt velut sinẽ omniũ terribiliũ. sed vt dic amb. li. de bo. mortis. nõ ipsa mors terribilꝭ est. sed opinio de morte. quaz vnusquisq̃ ꝑ suo interpretatur affectu aut ꝑ sua ꝺsciẽtia phoꝝ rescit. quin potius morte vita renouatur. qꝺ eñdit euangelium presentis

dici. vbi tria tangunt. prio securitatis terminus. q̄ morte acquirit. secūdo resurrectionis mun9 q̄ corpi ꝯcedit. ibi. qꝛ descēdi de celo. tercio diuinitatis aspect9 qui aīe tribuit. ibi. hec est em̄ vo. ꝛc. Ergo euangeliū ondit mortē non ēē timendā ꝓpter illa tria. ꝓpter q̄ hoīes eā abhorrēt. timēt eī mortē qꝛ nesciūt q̄ ituri sint sed xp̄s dicit ad se venturos. timēt ꝓpter resolutionē corpis sed xp̄s reformationē ꝓmittit. metuūt vitā aīe interire cū corpe. ꝫ xp̄s vitā eternā in sui visione denūciat. morte igit̄ potius ꝑficimur q̄ deficiam9. nō igit̄ metuenda ē tanq̄ finis terribiliū. Circa p̄mū ꝯsiderādū. qꝛ xp̄s semetipsū dicit ēē terminū aīaꝝ ex h̄ sc̄lo tn̄seūtiū. vt securi9 hinc tn̄seam9. vn̄ amb. Intrepide ꝑgam9 ad redēptorē nr̄m iesū. intrepide ad patriarchaꝝ ꝯsiliū. intrepide ad abraā patrē nr̄m. cū dies aduenerit ꝓficiscam̄. intrepide ꝑgam9 ad illū sanctoꝝ centū iustorūq̄ ꝯuentū. in q̄ tn̄situ tria nob̄ ꝯsiderāda occurrūt. p̄mū qꝛ fideliū aīe sūt pr̄nū donū xp̄o datū et h̄ est: B Omne q̄ dat mihi pr̄: scd̄m qꝛ earūdē aīaꝝ se dicit terminū: ad me veniet. terciū qꝛ ipsaꝝ se dicit locū susceptiuū: et eū qui venit ad me nō eiciā foras: om̄s igit̄ fideliū aīe xp̄o sūt date. ad eū deducte. ab ipso recepte. date sunt aūt illi a pr̄e. Jo. 18. tui erāt et mihi eos dedisti. et mat. 11. oīa mihi tradita sūt a pr̄e meo. h̄ est p̄ciosus thesaurus q̄ diabol9 postulat. gen. 14. da mihi aīas cetera tolle tibi. Sed potius elegit de9 pr̄ eas tradere filio. qꝛ ab eo create. ex ipso viuūt. in ipso subsistūt. ad ipsū tendūt. ꝑ ipsū redimunt. de p̄mo iob. 33. ecce me sic̄ et te fecit de9. de tercio gen. 2. īspirauit in faciē eius spiraculū vite ꝛc. de tercio et qr̄to in act. apo. in ipso viuim9 mouemur et sum9. de qn̄to mar. 20. Venit fili9 hoīs dare aīam suaꝫ redēptionē ꝓ mltis. et qꝛ tm̄ iuris hꝫ fili9 in aīabꝫ fideliū iō dicit eze. 18. ecce om̄s aīe mee sūt vt aīa pr̄is. ita et aīa filij mea ē. secūdo q̄ datū est filio ad ipsū ꝑuenit. vn̄ dicit. ad me veniet 2 coꝝ. 5. om̄s nos maīfestari oꝑtet an̄ tribunal xp̄i. vt recipiat vnusquisq̄ ꝓpria corpis ꝓut gessit. siue bonū siue malū C et nō qꝛ dispositionē oꝑtet p̄cedere hūc aduentū vt adsint ale celestis ꝯtēplationis. pedes recte affectōnis. man9 pie oꝑationis. lāpades ardētes clare intētionis. ephe. 5. vt filij lucis ābulate. q̄ sic ꝓparatus ē secure audit illā vocē. mat. 25. ecce sp̄ōsus venit. exite obuiā ei. exire obuiā est exire corpus istd̄ moriēdo. tali at̄ tn̄situ oīs aīa venit ad xp̄m. et īpossibile ē venire ad xp̄m n̄ moriam̄. ps̄. ꝓpter te mortificam̄ tota die. et apl's. cupio dissolui ꝛ ēē cū xp̄o. Et nō q̄ istud venire ē tn̄situs. ps̄. tn̄sibo ī locū tabnaculi admirabil' ꝛc. Itē istd̄ venire ē ꝯuti ad suā requiē nā h̄ viuēdo aūtit̄ aīa. ps̄. Conūtere aīa mea in requiē tuā ꝛc. Itē istud

venire ē viuificari. ita ꝙ morte viuit̄ potius q̄ꝫ mors acquirat̄.
Jo. 5. In iudiciū venit sed tr̄nsiet a morte in vitā. Itē istud veīre
ē gaudere. ps̄. Veniētes veniēt cū exul. ꝛc. Istud venire ē omnē
carnalitatē finiri. gen. 7. Finis vniūse carnis venit corā me. Fi
nis vniūse carnis mors ē que corā deo venit cū finita carnis aīa
pura vita viuens deo pn̄tat̄ D Itē nota quis sit hui⁹ aduē
tus termīus. xp̄s videlꝫ qui dicit ad me veniet. ad ipsū em̄ ten
dūt aīe sic̄ ad locū in q̄ quiescāt. Au. 1. ꝯfes. Fecisti nos dn̄e ad
te. et inq̄etū est cor nr̄m. donec quiescat in te. ps̄. In pace in id=
ipsū ꝛc. Au. 9. ꝯfes. O in pace. o in idipsū. o qui dixit. dormiaꝫ
et somnū capiā. Itē ad ipsū tendūt sic̄ esurientes ad suauē cibū
Mat. 11. Venite ad me om̄s qui laboratis ꝛc. ad me cibū. Eccl.
24. Spūs meus sup̄ mel dulc̄. hereditas mea sup̄ mel et fauū.
Itē ad ipsū tendūt. sic̄ sitientes ad fontē. ps̄. Sitiuit aīa mea ad
deū ꝛc. Jo. Siquis sitit. veniat et bibat. et de ventre eius fluēt
aq̄ viue. Itē ad ipsū venient sic̄ aspiciētes ad lucē vitaleꝫ. Ps̄.
Apud te ē fons vite ꝛc. ipse em̄ est elysos. vbi ꝑm virgil. sedes
sūt beatoꝝ. largior h̄ campus ether et lumīe vestit. purpureo.
solēq̄ suū sideranorūt. Itē ad ipsū veniūt sic̄ pegrini ad patriā
q̄ꝫ diu etem̄ hic viuim⁹ pegrinam̄ a dn̄o. sed moriendo venim⁹
ad ipsū qui felix ē patria nr̄a. vbi viuoꝝ regio. de qua ps̄. Pla
cebo dn̄o in regione viuoꝝ. quā patriā describit Am. li. de bo.
mo. diēēs. Ibimus eo vbi paradisus iocūditatis ē. vbi adaꝫ qui
incidit in latrones nescit iaꝫ vulnera sua flere. vbi et latro ipse
regni ꝯsortio gratulat̄. vbi nulle nubes. nulla tonitrua. nulle
coruscationes. nulla ventoꝝ ꝓcella. nec tenebre. nec vesp̄. nec
estas. nec hiems vices variabūt tp̄m. nō frigus. nō grando. nō
pluuie. nō solis istius erit vsus aut lune. nec stellaꝝ globi. sed
sola dei claritas refulgebit. Tercio ꝙ ad xp̄m ꝑuenit nō eiicit̄.
sed amicabilit̄ suscipit̄. vn̄ dicit: nō eiciā foras: extra ipsū qui ē
male illi est. et qui cū ipso est male illi ēē nō pt̄. hinc ad dāna=
tos dicit. Discedite a me maledicti. Apo. 22. foris aūt canes ⁊
venifici et īpudici ⁊ hoīcide et idol' seruiētes. et oīs q̄ amat ⁊ fa
cit mendaciū. q̄le bonū vero sit ēē intra ipsū dicit iob. 12. Pone
me dn̄e iuxta te ꝛc. qm̄ in ipso salus ē ꝯ ꝑditioneꝫ gl'ia ꝯ miseriā
auxiliū ꝯ adūsa. spes boni ꝯ maliciā. ps̄. In deo salutare meū. ⁊
gloria mea ꝛc. Neminē aūt eicit xp̄s. qn̄ potius om̄s fideles reci
pit. p̄mo quideꝫ rōne īmēse capacitatit̄ q̄ capax ē oīm. iob. 11
excelsior celo ē. ꝓfundior īferno. lōgior terra. et latior mari. isa.
50 Ecce man⁹ dn̄i non ē abbreuiata vt saluare neq̄at. Itē om̄s
recipit ex bn̄placito sue volūtat̄. Jo. 10. Pr̄ quos dedisti mihi

volo vt vbi sũ ego et illi sint. ꝓuer. 8. Delitie mee sũt ẽẽ cũ fili
is hoĩm. Itẽ oĩnes recipit ex vigore sue ꝑtatis. qꝛ nemo ꝑt illi
rape quẽ assumẽ voluerit. Jo. 10 Nõ rapiet eas quisq̃ de ma-
nu mea. ꝛc.

Secunda pars. E

Ecũdo cũ dicit. qꝛ descẽdi de celo. ꝛc. tangit corpis nr̃i
futura repatio. Et tria facit. ꝑmittit em̃ volũtatis di-
uine executio q̃ volũtas cã est efficiẽs nr̃e repationis
qꝛ descẽdi de celo: assumẽs mortalitatẽ ⁊ vitã tribuẽs
ecce mirabile ꝯmertiũ negociationis celestis q̃ mortis ꝑcio ven
didit vitã. sic aũt descẽdit de celo. ꝙ celũ ipsũ nõ deseruit. sic ip
se dicit Jo. 3. Qui de celo descẽdit filius hoĩs ẽ qui ĩ celo ẽ. et sap
. 18. et vsq̃ ad celũ attingebat stãs in t̃ra posita origine nr̃e re-
pationis. qꝛ de cel' remouet cãm extraneã: nõ vt faciã volũtatẽ
meã: sed loquit de volũtate diuina. tc̃ filius nõ habet volũtatẽ
nisi eã que pr̃is ẽ. quoꝝ em̃ eadẽ est sub̃a, eoꝝ ẽ etiã eadẽ vo-
lũtas. nõ facit igit xp̃s iuxta volũtatẽ suã ⁊ suã ꝓpriã. qꝛ volun
tas diuina ẽ illi cõis pr̃i et spũisan. si vero ĩtelligat de volũtute
hũana. q̃ alia ẽ potẽtialit diuĩe volũtati. tc̃ in ꝓposito reformat
xp̃s nr̃a corpa ꝑm volũtatẽ suã dupl'r. ꝑmo quidẽ qm̃ ex quo-
dã hũanitatis affectu nollet hoĩes ẽẽ morituros. ꝑ quibꝫ et ip
se mortuus ẽ. et sic nõ esset ill' repatio resurrectõis nc̃ia. talẽ ef-
fectũ suiipsius hẽbat apl's. d. 2. cor. 5. Nolum⁹ expoliari corpe
sed supindui vt absorbeat ꝙ mortale ẽ a vita. talez etiã affectũ
dicit amb. fuisse in xp̃o cũ dixit. tristis ẽ aĩa mea ꝛc. tristis inq̃t.
qꝛ statutũ erat hoĩbꝫ mori. sed nõ vult xp̃s hãc volũtatẽ facere
hũani affectus. sed potius vl't nos oĩns mori vt lecũbãt resur-
rectõ. nõ em̃ virescit granũ frumẽti. nec in fructũ multiplicat.
nisi prius mortuũ fuerit. 1. cor. 15. ꝙ tu seminas nõ viuificat nisi
ꝑus moriat. Secũdo hoc ꝑt intelligi al'r de voluntate hũana. vt
oñdat ꝙ nõ sit cã sufficiẽs nr̃e resurrectõis. lz em̃ xp̃s hac vo-
lũtate velit nos resurrecturos. nõ tñ vigore huius volũtatis re
surgem⁹. sed vigore volũtatis diuini. de qua ps̃. Omnia que-
cunq̃ volu. ꝛc. ꝙ oñdit saluator Jo. 5. venit hora et nũc est qñ
mortui audiẽt vocẽ filij dei. ⁊ q̃ audierũt viuẽt ⁊ infra. nõ que
ro inq̃t volũtatẽ. sed volũtatẽ meã eius ꝛc. iõ remota cã resurre
ctionis extranea sufficientẽ cãm assignat: sed volũtatẽ eius qui
misit me: misit pr̃ filiũ in mũdũ. vt mũdũ sanaret egrotũ et re
suscitaret mortuũ. hic ẽ nou⁹ medicus q̃ sanat et viuificat. qm̃
pr̃is et filij eadẽ est volũtas diuina. iõ ꝙ voluit pr̃ fili⁹ adiple-
uit. Jo. 5. Sic pr̃ suscitat mortuos ⁊ viuificat sic fili⁹ q̃s vl't vi
uificat ꝟ Secũdo ponit integ̃ hoĩs repatio: hec ẽ volũtas ei⁹ q̃

misit me patris vt omne qd̄ dedit mihi nō perdā ex eo: dedit pater filio nō tm̄ aīas glorificādas. sed etiā corpa reformāda. hō em̄ filius ē. ideo vtrunq; hoīs illi ꝯmisit repandū. q. d. cū sis hō nosti quid expediat hoī. ideo ipsius tibi trado curā. Psal. ad te oīs caro veniet. Nihil aūt oīs fidel' moriēdo pdit. sed totū est diligenti custodia ꝯseruatū. ⁊ primo quidē nullus fidel' quantū cunq; abiectus et minimus pdit. Mat. 17. Nō est voluntas añ patrē vestr̄ qui in cel' est. vt pereat vnus de pusill' istis. Itē nec aliquid corpis eius pdet quantūcunq; sit dispersū membratim aut redactū in cineres. Vñ psal. Custodit dñs oīa ossa eor̄ ꝛc. īmo capillos capitis pmittit xp̄s nō pituros. mat. 10. et lu. 21 Vestri cā pili capitis oīs nūati sūt. ⁊ capillus de capite vestro nō pibit. Itē nō pibit aliquis vigor' vel decor corpis. qñ potiꝰ augebit. etsi aliquis habuerit defectū repabit. Phi. 3. Saluatorē expectamus dñm nr̄m ꝛc. et nō pibit aliquid sube vel viriū aīe. Mat. 10. Qui pdiderit animā suā ꝓpter me moriendo inueniet eā. Itē nlla virtus. nec aliquis decor ipsius pibit. sed augebit. Mat. 25. Oī hñti dabit. et habūdabit. Itē nihil bonor̄ pñtis vite pdet. nec suba. nec ꝓpinq. Mat. 19. Oīs qui reliq̄rit domū vel fratres aut sorores ꝛc. vsq; possidebit ¶ Tercio dicit. q ad se ptineat corpor̄ resurrectio: sed resuscitē illd̄ in nouissimo die: Dam. 10. li. c. vl. dicit. q resurrectio ē secūda eius qd̄ cecidit surrectio. vñ qr aīa īmortal' soli corpi corrupto ꝯuenit resurrectio. Resurrectio igit̄ est copulatio rursus anime et corpis Tria igit̄ nob̄ occurrūt ꝯsiderāda. Primū an resurrectio sit possibilis. hoc aūt dubiū esse nō debet. scriptura attestante. xp̄o pmittente. et exēplo resurrectionis apparente. Adducit aūt gre. multa exempla sup eze. ome. 20. primū. qr deus amplitudinez celi. molē terre. abissus aquar̄. oīa que in mūdo sūt. ⁊ ipsos angelos creauit ex nihilo. si aūt ex nihilo fecit. g̊ multo āplius ex puluere nr̄a poterit corpa repare. Itē sol quotidie occidēdo morit̄ ocul' quotidie etiā resurgit. stelle mane occidūt. vespe resurgūt. arbores q̄ estiuo tpe plenas videmus foliis et fructibus. hieme vident̄ mortue. rursus verno tpe viuūt. Quid igit̄ dubiū hoc futur̄ in nob̄ q in elemētis adūtimus. Secūdo adūtendū qr huiꝰ resuerectiois xp̄s se dicit auctorē: sed rescitē. 1. tes. 4. Itē dñs in iussu ⁊ ī voce archāgeli ī tuba dei descēdet de celo. et mortui q̄ in xp̄o sūt. resurgent p̄mi. qr em̄ est resurrectio et vita. q̄ p̄mus mortuus ē ⁊ resurrexit. iō sibi ꝯueīt alios resuscitare. Jo 5. Sic̄ habet pr̄ vitā in semetipso. sic dedit et filio vitā habere īsemetipso. et ideo mortuos potest viuificare tanq̄ fontana vi

te. psal. Apud te ē fons vite. H Tercio huius resurrectionis tps assignat: in nouissimo die: tps resurrectionis diei noīe sigīficauit. qm̄ tunc nulla vox erint āplius. vñ dicit Apoc. 21. Illū aūt dicit ēē nouissimū anteq̄ oms dies et postq̄ nullus erit. de quo osee. 6. Viuificabit nos post duos dies. in tercia die suscitabit nos. primus dies ē natiuitatis vniuscuiusq̄. secundus ē mortis. tercius vero ē iudicij. quo die suscitabim̄. Qñ vero dies ille venturus sit ipse solus nouit qui creator est tpis. Zach. 14. Erit dies vna q̄ nota est dño. nō dies nec nox. et in tpe vespi erit lux. hūc diē dño dicit ēē notū. Mat. 24. De die aūt illo ⁊ hora nemo scit. nec angeli celoꝝ. nisi solus pater. Itē dicit q̄ dies ille nō erit dies nec nox. dies em̄ naturalis ex die artificiali et nocte ꝯstat. sed ille dies nouissimus neq̄ diē artificialē habebit neq̄ noctē. Itē dicit q̄ in tpe vespi erit lux. qꝛ in vespa. id ē sine pñtis seculi lux erit absq̄ nocte. Job. 11. Quasi meridianus fulgor ꝯsurget tibi ad vesperam ꝛc. Tercia pars. I

Tercio cū dicit hec est em̄ voluntas ꝛc. pmittit fidelibo deitatis aspectus. qui ē vita eterna. Et tria facit. Prīo oñdit hoc ēē diuine voluntatis. vñ dicit: hec est em̄ volūtas patris mei qui misit me: 1. thi. 2. Vult oms homines saluos fieri. et ad cognitionē veritatis venire. imo ꝓpterea pater filiū misit in mundū. nō vt iudicet mundū. sed vt saluet mundus ꝑ ipsū. sic dicit Jo. 3. Secūdo ponit quō diuina voluntas statuerit nos ēē beatos quantū ad aīam ptinet: vt oīs qui videt filiū et credit in eū habeat vitā eternā: vita eterna ē ex fide ⁊ visione filij. sed different. nā credere ē meritū ipsius vite. sed videre filiū est ipsa vita eterna. De prima dicit iob. 20. Hec aūt scripta sunt vt credatis. qꝛ ihesus ē filius dei. et vt credentes vitam habeatis. Qꝛ aūt visio sit beatitudo dicit Jo. 18. Hec ē vita eterna. vt cognoscāt te solū deū verꝝ ꝛc. igit qui credit in filiū meret vitaꝫ eternā. qui aūt eundē videt filiū ille habet vitaꝫ. Et attende qꝛ non ē miꝝ si filius prestat sua visione vitā eternā. ipse em̄ deus ē. Jo. 14. Creditis inquit in deū. ⁊ in me credite. et rursus qui videt me. videt et patrē meū. Si igit dei filius ē. deus vero ē summū bonū. et in visione summi boni ꝯsistit felicitas beatitudīs. ꝯseqñs ē q̄ qui videt filiū est beatus vñ Amb. Videat aīa illd bonū ex quo pēdent oīa. ipm aūt ex nullo. qꝛ eo viuit et ītellectū accipit. vite em̄ fons ē summū illud bonū. cuius nobis accendit caritas et desideriū. cui appropīquare et misceri voluptas ē. q̄ ei qui nō vidit desiderio ē. ⁊ qui videt īest. ideoq̄ alia vniūsa despicit h̄ vno muicet et delectat.

Si quis igit̄ puꝝ illud et incorporeū summū illud videre meruit. ꝙ habet aliud quod desideret. nō regna. nō facultates. nō honores. nō gloriā. nō potestates. illis em̄ vti nihil beatitudīs est. hoc aūt vti beatū est. Tercio addit̄. de beatitudine corpis Et ego resuscitabo eū in nouissimo die: om̄s quidē resurgemus dicit apl̄s. sed nō om̄s immutabim̄. ḡ distinctio erit resurgentium. que tangit̄ Dani. 12. Multi de his qui dormiūt in puluere terre euigilabūt. alij in vitā eternā. alij in opprobriū vt videāt semp̄. hoc idē dicit saluator. Jo. 5. Procedent qui bona fecerunt in resurrectionē vite. qui vero mala in resurrectionē iudicij. Resurgent corpora damnatoꝝ. vt ꝯsortes sint in pena ꝓpriis animabꝰ quibꝰ fuerunt ꝯsortes in culpa. sed corpora iustoꝝ ꝓpriis glorificatis ꝯiungent̄ animabꝰ. vt et ipsa beatificent̄ immortalitate. claritate. subtilitate. agilitate. decore. vigore. honore. et ꝑpetuo corporis aspectu. et fulgore. vt dicant illud gen. 32. Vidi dn̄m facie ad faciē et salua facta est aīa mea. et illud Job. 42 Auditu auris audiui te. nūc aūt oculus meus videt te. ꝛc.

Dominica vicesima post Penthecostes. Prima pars sermonis lxxiiii.

Rat quidaꝫ regulus. cuius filius infirmabat̄ capharnaū ꝛc. Jo. 4. Consuetū est apud seculares. cū egrotant post remedia vana medicoꝝ vltimo ad deū recurrere. iā de salute dubitantes. psal. Cū occideret eos. querebant eū. Hoc iste regulus fecisse legit̄. qui ꝓ filij salute. deficiente humano auxilio. xp̄m rogauit. ideo ipsius infidelitas merito fuit reprehensibil̄. cū in cunctis añ oīa diuinū sit implorandū auxiliū. Tria igit̄ tangunt̄ in p̄nti euangelio. Primo reguli supplicatio ꝓ filij salute. Secundo xp̄i reprehēsio. ꝓ ipsius incredulitate. ibi. nisi signa. Tercio bn̄ficij impetratio sola xp̄i benignitate ibi. iam aūt eo. Circa primū tria tangunt̄. premittit̄ ꝯditio infirmitatis quadruplex. prima caritatis. qꝛ filius. secūda nobilitatis. qꝛ filius reguli. tercia infirmitatis. qꝛ infirmabat̄. A Quarto famose ciuitatis. qꝛ in capharnaū. et hoc est: Erat quidā regulus: dicit̄ aūt regulus. ꝑuus rex. nō legimus aūt tūc tp̄is fuisse regē in galilea. nisi herodē antipā. filiū magni herodis. forte aūt aliquis sub eo administrabat negocia regni. qui hoc loco regulus. id ē ꝑuus rex appellat̄: cuius filius īfirmabat̄: indidit deus cuilibet aīali naturalē amorē ad filios. qꝛ intantus erat vt nolint hoīes filios añ se mori. sed potius cupiant eos habere sup̄stites. Et nota ꝙ magis diligunt ꝑentes filios suos. q̄ diligunt̄ ab eis. et hoc ꝓpter

quatuor. Primo qz plura illis ɔtulerunt. magis aūt diligimꝰ
cui plura ɔferimus. Secūdo qz dilatio parentū est diuturnior.
prius eī parentes dilexerunt filios q̄ ab eis diligerent. Tercio
qz dilationis mutue ipsi parentes sūt principiuz. sunt em̄ filij a
parentibꝰ. Naturalis aūt est affluxus principij in principiatū. ⁊
nō econuerso. sic̄ humor a radicibꝰ ꝓcedit ī ramos. nō a ramis
in radices. Quarto qz vnūquodq̄ maxie diligit ꝑfectionē suā.
vnūquodq̄ aūt ꝑfectū est. eo ꝙ sibi simile generat. et ideo qz
parentes sūt ꝑfecti in filiis. ipo vero filij nō ideo ꝑficiunt. qz pa
rentes hn̄t. sed qz filios alios generant. ideo maior ē amor pa-
rentū ad filios q̄ filioꝝ ad parentes: capharnaū: hec erat ciui
tas nobilis totius galilee metropolis in qua iste egrotabat.
B Nota ꝙ vnus solus rex ē celi et terre. in cuius femore scrip-
tum ē. rex regū et dn̄s dn̄antiū. de quo psal. Qm̄ deus magnus
dn̄s. et rex magnus sup om̄s deos. Quicunq̄ igit̄ aliquod ha-
bet regimen compatione ipsius regulus ē. qz nemo toti mūdo
dominat̄. sed aut in ꝑte ipsius sic̄ reges terre. aut in minori mū-
do sic̄ hō sibiipsi dn̄at̄. qui ē minor mūdus. om̄s igit̄ hoīes regu
li sūt ꝑui scz reges. Si aūt rex dicit̄ qz regat. mens nr̄a regulus
est. cui datū est totū regnū aīe et corꝑis. vn̄ Isido. Rex inquit
eris si te ipsum rexeris. et in primo politice dicit̄. ꝙ rōnal̄ mens
regali dominio regit appetitū. regulus igit̄ mens nr̄a est. appe
titus vero ɔcupiscibil̄ ⁊ irascibilis eius subiciunt̄ regno. et qui
cunq̄ dn̄at̄ terris. si nō dn̄at̄ appetitui seruus ē. vn̄ claudianus
Tu lz extremos late dn̄are ꝑ indas. Te medus te mollis arabs
te seres adoret. Si metuis si praua cupis si duc̄ ira. Seruitij pa
tiere iuguz tollerabis iniquas. Interius leges tūc oīa iure tene
bis. Cū poteris rex esse tui. C Et nō qz regalia insignia qua
tuor esse dicunt̄. scz diadema. sceptꝝ. purpura. et fibula aurea.
sic rōnalē mentē oꝑtet gerere diadema prudentie. sceptꝝ iusti-
cie. purpurā fortitudinis. et fibulā tꝑantie. vel. diadema clem̄
tie. sceptꝝ iusticie. purpurā glorie. fibulā ɔcordie. Itē nota qz
rex regit subditos. sic̄ pater filios vt dicit̄. 8. eth. vn̄ venus ad
iouē. O pr̄ o hoīm diuūq̄ eterna ꝑtas. et ideo appetitus sensi-
bil̄ qui menti subicit̄ filius reguli dicit̄ cuius infirmitas peccatū
ē. sic̄ dicit̄ Jo. 5. Jā noli peccare ne deterius aliquid tibi ɔtingat
supuenit aūt hec īfirmitas ex intꝑantia affectionū. aut amore se
culi male inflāmante. aut timore eiusdē seculi male huīliante. de
primo. 2. ro. 13. Amō adamauit thamar valde. ita vt deꝑiret
in eā. et egrotaret ꝓpter amorē eius. Thamar īterp̄tat̄ amara.
vel ɔmutās. et signat om̄e mūdanū et seculare. qd̄ amaritudīe

et instabilitate plenū est. hoc qui amat depit. diminuit sensu et infirmat. cū em nihil fortius sit vero amore, mūdanus tū amor infatuat et infirmat. Itē de secūdo q languescat animus timore male humliante dicit psal. Humiliatū est in laboribo mor eor. et infirmati sunt. nec fuit qui adiuuaret. ¶ Et nō septē sequentia hanc spūalē infirmitatē. Primo infirmitatis doloribo vexat. hoc ē inuidia que de alterius bono torquet. Mat. 8. Puer meus iacet in domo paliticus. et male torquet. sic peccatuz afflīgit scientiaz. psal. Nō est pax ossibo meis a facie peccatorr meor. et iterr. anima eor in malis tabescebat. Itez infirmitas iudiciū rez pmutat. s. gustū. tactū. odoratū. auditū. z visū. hoc ē ira de qua virgi. furor itaq mentē precipitat. et cato. Ira impedit animū. ne possit cernere verū. sic in peccatoribo oīe mentis iudiciuz pturbat. psal. Turbati sunt et moti sic ebrius. et ois sapia eor deuorata ē. nō em illi sapiūt diuina. sed potiꝰ mortifera. omnē em escā abhoīata ē aia eor. et appropinquauerūt vsq ad portas mortis. Itē infirmitas attenuat et desiccat. et h ē accidia q facit aiam maculentā. qz spūs tristis exorcat ossa. cōe tū etiā est oī peco. vt pīguedinez aie tollat. z. ro. 13. Quare sic attenuaris macie fili regis p singulos dies. pīguedini aūt spūali inuenīūt tria. ardor. s. dilectionis. sapor deuotionis. et supeminētia ois tribulationis. pīguedo em ardet. sapit. z supnatat iō in lege ois adeps fuit dñi iure ꝑpetuo. vt dicit leui. 6. sed p pcm hic adeps dyabolo īmolat. deutro. 32. īmolauerūt demoniis et nō deo. Itē infirmitas deturpat. tal est manis gloria q decori volūt esse hoies sed oē peccatū fedat aiaz. ablato em splē dore gre. eā reddit palidā. migrā. rugosā. deformē. tre. 1. egressus ē a filia sion ois decor eius. et eius dē. 4. qūo obscuratū ē aurū ꝛc. Et attende q illā fugit mlier infirmitatē que sic eā deformat. q a sponso eiicit. a viris demittit. ab amicē fugit. et a pīnqs nō cognoscit. hoc facit peccatū. tre. 4. denigta ē sup carbones. facies eor nō sūt cognita ī plateis. Itē infirmitas depauperat q singlr ꝑriū est luxurie subam corpalē et spūalē auferentis. iob. 31. h peccatū nephas ē. et iniqtas maxia. ignis ē vsq ad consumationē. oia deuorās. et oia eradicās genina. Hic dicit de filio pdigo. lu. 15. q dissipauit omnē subam suā. vinēdo luxuriose sed ista pauptas cōis ē cī peco auferente diuicias virtutū. tre. 1. manū suā misit hostis ad oia desiderabilia eius. vñ dicit mat. 5. q mulier patiēs sanguis fluxū oia sua erogauerit. sp'derius hūs. z lz peccatores videant diuicias habūdare. audite quid dicit apoc. 3. dices q diues sū z locupletatus z nullo

egeo. et nescis qz tu es miser miserabilis et paup et cecus et nu
dus. Et attende qz paup est. qui nihil habet. paupior qui mul
ta debet. pauprim9 qui opari non pt vt reddat. tal est oīs pec
cator. Itē infirmitas debilitat. psal. dereliquit me virtus mea. h
gule ꝯuenit. nā cōmessationes et ebrietates vigorē corpis tol
lūt et aīe. ideo dicebat apls. curā carnis ne feceritis in desideriis
debilis est aut oīs peccator. qz nulli etiā pue temptationi pt re
sistere. tren. 1. Abierūt absq; fortitudine añ faciē subseqntis E
Et attende qz debil est qui stare non pt. debilior qui non pt sur
gere. debilissim9 vero qui etiā non valet quiescē. nō potest aūt
stare peccator. qz peccatū q p pniam nō delet. mox suo pōdere
ad alid trahit. vt dicit gre. psal. ascendūt vsq; ad celos. et de-
scendūt vsq; ad abyssos ꝛc. sed nec pt surgere. tren. 1. Infirma
ta ē virtus mea. dedit me dñs in manu. de qua nō potero sur-
gere. rursus quiescē non pt. iob. 9. nō ꝯcedit quiescē spūm me
um. Itē infirmitas ꝯturbat timore mortis. psal. Cor meū ꝯtur-
batū est in me. et formido mortis cecidit sup me. Iste timor maxi
me ꝯturbat auaros. isti timent pauptatē ne supueniat. timent
diuicias ne tollant. vitā ne deficiat. mortē ne accedat. sed gn̄a-
le ē oī iusto vt ꝯfidat. puer. 28. Iustus quasi leo ꝯfidit. oī ve
ro peccatori gn̄ale ē vt timeat. Sap. 17. cū sit timida nequicia
data ē in omnē ꝯdēnationē. sp em presumit seua pturbata ꝯsci
entia. Et attende qz timet mortē oīs reus. sed magis timet dep
hensus. maxīe aūt tīet iā iudicatus. sic oīs peccator reus ē mor
tis. gen. 2. ī quacunq; die comederitis aliquid illicitū morte mo
riemī. rursus quilibet dep̄hendit. etsi nō corā hoībꝫ saltē corā iu
dice. qui oīa dep̄hendit teste ꝯscīa. iere. 2. Qūo ꝯfundit fur qñ de
prehēdit. sic ꝯfusi sunt post hoc. oīs etiā peccator iā iudicatus ē
sic dicit Jo. 3. Qui nō credit iā iudicatus ē. et hoc ē iudiciū. qz
dilexerūt hoīes magis tenebras q̄ lucē. erāt em eorꝝ mala ope
ra. ¶ Itē nō. qz sic corpalis infirmitas ꝯtrahit ex pestilentia
loci. ita peccatū trahit ex loco ī quo aīa residet. vñ dicit q iste
filius reguli egrotabat in capharnaū. que fuit ciuitas sublimis
potentie in galilea. sic dicit mat. 11. et interpretat villa ꝯsolati
onis aut ager pinguedīs. ex quibꝫ quinq; cē intelligunt quibꝫ
aīa ꝯtrahit egritudinē. prima ē potentia vñ ista ciuitas fuit po
tens. et multi quidē eo ipso peccato infirmant. qz facultas pecca
ti subest ill. sic de salomone dicit. eccl. 47. Inclinasti femora tua
mulieribꝫ. ptatē habuisti in corpe tuo. iō ille cōmendat qui po
tuit tn̄sgredi et nō est tn̄sgressus. facere malū et nō fecit. Itē qz
capharnaū dicit villa. signat secunda cā vñ hoīes delinquūt.

ex eo videlicet q̄ nō attendentes ꝓpriā dignitatē. vilificant seip
sos dū vilibꝰ rebꝰ se subiiciūt. psal. Homo cū in honore esset nō
intellexit ꝛc. Itē qꝛ capharnaū dicit villa ꝯsolationis significat
q̄ tercia cā spūalis infirmitatꝭ ē ꝯsolatio et ꝓsperitas mūdi hu-
ius. psal. Firmamentū in plaga eoꝝ. qꝛ in labore hominū nō
sunt cū hominibꝰ. nō flagellabunt. ideo tenuit eos suꝑbia oper
ti sunt iniquitate et impietate sua. Itē qꝛ capharnaū interp̄tat
ager. signat q̄ quarta cā spūalis infirmitatꝭ. est adolescentia.
et iuuentus que ꝑ vigorē agri intelligunt. ꝓuer. 7. Considero
vecordē iuuenē qui tn̄sit ꝑ plateas cui ocurrit mlier ornatu me
retriceo preꝑata. que apprehensā deosculat iuuenē. et statim eā
sequit. quasi bos ductus ad victimā. tales iuuentutꝭ honorē di
abolo offerentes expectant in senectute ꝯuerti. iō dicit ꝓuer. 5.
Ne des alienis honorē tuū. nec annos tuos crudeli. ne forte ge
mas ī nouissimo qn̄ ꝯsumpseris carnes tuas ⁊ corpus tuū. Itē
habundantia tꝑaliū est quinta cā spūalis languoris que signa
tur ꝑ hoc q̄ capharnaū erecto collo et pingui ceruice armatus
est. operuit faciē eius crassitudo. et eiusdē. 21. Iste morit robu-
stus et sanus diues et felix. iō morit qꝛ viscera eius plena sunt
adipe et medullis. ossa illius irrigant. nā ꝓdiit quasi ex adipe
iniquitas eoꝝ. tn̄sierūt in affectū cordis. Job. 21. Ducūt in bo
nis dies suos. et in puncto ad inferna descendūt. Cuius rei ex
emplū legit tale. Cū em̄ bea. amb. ꝑgeret romā. suscepit eū ho
spicio nobilis quidā in tuscia. qui requisitus a bea. amb. de sta
tu suo. rn̄dit omnia sibi ad votū succedere. nā habundabat di-
uitis sanitatē et valitudinē corꝑis possidebat. amici erāt illi mlꝭ
ti. nullus adūsarius. ꝓles fecūda et generosa. familia pacifica. ci
uiles honores. supra om̄es suos ꝯciues agebat. nihilq̄ sibi dix
it deesse. Ad hec amb. ex admiratione ꝑterritus. surgite inquit
socij hinc abeamꝰ. non ē hec domus vbi ꝑtem deus habeat. cun
q̄ paululū fuissent elongati. ecce subito ꝯcussa domꝰ cū ipso pa
tre et filiis omniq̄ familia et substātia subuersa est in ꝓfundū.
et stagnū in eodē loco vsq̄ ad pn̄tē diem apparet. Secūdo cir
ca primū tangit deuotio supplicantiꝰ: hic: scꝫ regulus: cū audis
set qꝛ hiesus aduenīret a iudea in galileā: dimiserat xp̄s iudeā
ī qua discipuli eius baptisabant. hoc iō qꝛ exorta erat questio
de baptismate iudeis magis approbantibꝰ baptismū eius q̄ io
hannis. Ne igit ex hac questione aliquid discordie nasceret de
iudea recessit: abiit ad eū etiā: ꝑsonalit vt reguli pn̄tia inclina
ret: et rogabat eū vt descenderet et sanaret filiū eius: Nullum
adhuc miraculū xp̄s fecerat ī galilea. nisi solū illd de mutatione

aque in vinū cui vt dicit theo. hic regulus interfuit. aut saltē fa
mā miraculi audiuit in galilea exn̄s. sed verius credit̄ iā multa
xp̄m fecisse miracula et hoc factū esse post curationē leprosi et sa
nationē serui centurionis. ¶ Nota allegorice qz regulus fu=
it quilibet rector iudaici ꝓpl̄i. s. moyses. iosue. samuel. dauid. ⁊
ceteri duces ac ꝓphete qui reguli dicebant̄. qz ꝑue gentꝭ. et abie
cte erant rectores. Amos. 7. Quis suscitabit iacob qz ꝑuulus.
hinc iratus dn̄s ꝓpl̄o illi dixit ad moysen. Num. 14. Feriā eos
pestilentia atqꝫ ꝯsummā. te aūt faciā principē sup̄ gentē magnā
et fortiorē q̄ꝫ hec ē. Itē qz eundē ꝓpl̄m affectu paterno dilexerat
iō ꝓpl̄s ipse filiꝰ reguli dicit̄. vn̄ moyses dixit Nu. 11. Nunquid
ego ꝯcepi omnē hāc multitudinē. vel genui vt dicas mihi por
ta eos in sinu tuo. sic̄ portare solet nutrix infantulū. Itē egrota
uit ꝓpl̄s ille multꝭ languoribꝰ peccati. Isa. 1. Omne caput lan=
guidū et omne cor merens. a planta pedis vsqꝫ ad verticē capi
tis nō est in eo sanitas. Et qz magnus vbiqꝫ iacebat egrotus.
cui legalia nō adhibebant remediū. iō magnus flagitabat̄ me
dicus. quē vocabat Dauid dicens. Miserere mei dn̄e qm̄ infir=
mus sū. ⁊ sana aīam meā qz peccaui tibi. ad quē Isa. 63. Vtinā
disrūperes celos et descenderes. Et nota qz illius descensio no=
stra fuit sanatio. eo em̄ descendit ꝙ nostrā mortalitatē assump=
sit. cui viuenti dū cadauer nostre mortalitatꝭ adiungit̄ viuimꝰ.
Ipse em̄ est vultur qui exaltꝭ ad nostrū volauit cadauer. qn̄ in
clinauit celos et descendit. et dū cadaueri se applicauit illud vi
uificauit. sic̄ elyseus quondā applicās se mortuo puero. ipsū vi
uificauit. 3. Re. 4. vn̄ dicit̄ osee. 6. Ipse cepit et sanabit nos. qz
em̄ cepit. i. apprehēdit ⁊ assumpsit nos. ideo sanauit. Lu. 6. Vir
tus de illo exibat et sanabat om̄s. ideo oīs turba querebat eū
tangere. sed mirā attendite illius ꝓpl̄i cecitatē quibꝰ sanandis de
scendit. cū em̄ hoc ipsū esset sanare ꝙ descendere ad nostrā mor=
talitatē. ꝓpter hoc iudicauerūt eū debilē et infirmū. qz mortali
tatē assumpsit nō attendentes illud apl̄i. qz qd̄ infirmū est dei.
fortius ē hoībꝰ. hāc cecitatē Job an̄ predixit. 28. Semitā igno=
rauit auis. nec intuitus ē oculꝭ vulturis. Auis xp̄s qui ascēdit
sup̄ cherubin et volauit. ipse vultur qui cadauere pascit̄ ⁊ ei ap
plicat̄. sed semitā humilitatis quā ostendit xp̄s ignorauit ꝓpl̄s
ille. nec oculos intentionis huius vulturis attendit. cuius erat
intentio. iō ad nostrꝫ cadauer descēdē vt illud intelligeret. H
Tercio circa primū tangit̄ ꝑiclitatio egrotantꝭ: Incipiebat em̄
mori: ḡ nullū erat amō medicine remediū. ad illū itaqꝫ istiꝰ ꝑti
nebat sanatio. qui claues ht̄ vite et mortis qui mortificat et vi

uificat. Et nota qz vita nostra mors quedã est. z. Re. 19. Omnes morimr. et sic aqua dilabimr sup terraz. Et attende qz dixit morimr in pñti. nõ moriemr. qz vita pñs mors ẽ. vñ Seneca ad Lucillũ. quotidie morimr. quotidie diminuit aliq̃ pars vite nre et Ouidius de Ponto. Instar et hanc vitã mortis habere puta Itẽ ppls ille iudeoz tũc incepit mori. qñ esse cepit ppls. in ipso em sui pmordio peccato murmurationis. a ingratitudinis. et ido latrie mortuus ẽ. Jere. Transgressore ex vtero vocaui te. sed tũc mortuus ẽ ille populus qñ vitam xpm in ligno crucis occidit. Deutro. 28. Erit vita tua pendens ante te. et nõ credes vite tue Itẽ p temptationẽ aliquis infirmat. p delectationẽ mori incipit p assensum moritr. sic puella in domo. p operationẽ extra defert tumulandus. sic iuuenis mortuus efferebat filius vnicus matris sue p assuetudinẽ sepelit. p defensionẽ et infamiã iam fetet in monumento. xps igit volens ostendere qp omem spualẽ infert languorẽ. sanauit infirmos. liberauit incipientes mori. suscitauit iã mortuã puellã in domo. iuuenẽ iam extra delatũ. et Lazarũ in monumento quadriduo fetentẽ mirabilit euocauit ad vitã. Tu es igit deus qui facis mirabilia ꝛc.

Secunda pars. J

Secundo cũ dicit. dixit g ihesus. tangit reprehensio incredulitatis huius reguli. et quatuor facit. primo ostendit eius fides diminuta: dixit g ihesus ad eũ. nisi signa et prodigia videritis nõ creditis: ex hoc innuit qp iste regulus iudeus erat. qz iudei signa querũt. vt dicit apls. Quemit quo vez sit istũ nõ credere nisi signis visis. si em nõ credidisset nequaq̃ p filij salute supplicasset. Rndeo qz verbũ istud xpi refert ad oes iudeos gnaliter qui nõ credũt nisi visis signis. iste vero iã credebat. lz a ipse visis a auditis signis. vel pt dicit istũ nõ credidisse. rogasse tn p filij salute mortis an sanari posset a xpo. cunctis em remediis humanis deficientibo et hoc ipsũ quasi experiẽdo postulat. sic infirmo p medicos derelicto adhibit omnia. si forte aliquod illoz casu proficiat. vel bm Ere. Iste dubitauit infide qz lz crederet xpm sui pñtia sanare filiũ nõ tn credebat qp corporaliter absens hoc posset. vñ dicit qp rogabat vt descenderet et sanaret filiũ eius. vel min9 credidit hns fidẽ. qz tactu aut aliq̃ medicamine posset sanare nõ aũt credebat id fieri posse sue voluntatis impio vel dicit pt̃ habuit fidẽ eũ posse sanare egrotũ sed nõ suscitare mortuũ vñ dixit descende priusq̃ moriat R. Nõ bm Aug. signũ est res pter spem q̃ sensibo ingerit aliud aliquid ex se in notitiã faciens deuenire. prodigiũ vero vt dicat Ser

uius est signū in longū tempus dirigens significationē. Signa vero fecit xp̄s et ꝓdigia. signa quidē spē humilitatis in miraculis diuinitatē demonstrans. Jo. 3. Rabi scimus qꝛ a deo venisti magister. nemo em̄ potest hec signa facere que tu facis. nisi fuerit deus cū eo. Prodigia vero fecit. qꝛ suscitando mortuos in fine tempis se demnnstrauit omne genus humanū suscitaturū. Et attende ꝙ hec signa requisierūt iudei a xp̄o. Mat. 22. Magister volumus a te signuꝫ videre. sed licet nō credant iudei nisi visi signis. tn̄ etiā datis signis nō crediderūt. Jo. 12. Cū tanta signa fecisset corā eis nō credebant in eū. Sed non est verꝫ eos credere etiā visis signis. eadē em̄ signa calūniati sunt dicentes. In beelzebup p̄ncipe demoniorꝫ. et iterꝫ Jo. 9. Quō potest peccator hec signa facere. Secūdo tangit̄ orōnis instantia: dicit ad eū regulus. dn̄e: quasi medicū honorat dn̄m appellando. Eccl. 38. Honora medicū ꝓpter necessitatē: descende priusq̄ moriat̄ filius meus: et eo mortuo rogandus erat descendere. qm̄ suscitare poterat mortuū qui mortalē infirmitatē sanare rogabat̄. sed h̄ regulus iste nō cognouit. L Tercio tangit̄ filij sanatio: Dicit ei hiesus. vade filius tuus viuit: qꝛ em̄ infirmitas illa erat. ad mortē. ideo sanatū dicit viuere. quē sanauit dn̄s absq̄ tactu absq̄ corpali p̄n̄tia. absq̄ verbo. sed solo nutu bn̄placite voluntatis. vel qꝛ xp̄s veritas mentiri nō potest. eo ipso ꝙ dixit eum viuere oportuit eius sermoni rei exn̄tia adesse necessitate incomuntabilis veritatis. Querit̄ quare dn̄s inuitatus ad domū huius reguli nō descenderit. cū tn̄ ad domū centurionis ꝑ seruo eius sonando iuerit. Mat. 8. Ad hoc rn̄det Greg. Vt on̄deret ꝙ que magis sunt apud homines in honore frequenter apud deū sunt abiecta. et abiecta hominibꝰ cara sunt deo. nō sunt imitatores huius humilitatis. qui ꝯtemptis pauperibꝰ domos freq̄ntant nobiliū egrotantiū. Job. 21. Certe noui cogitationes vestras et sententias ꝯ̄ me iniquas. dicitis em̄ vbi est domus principis ꝛc. Alia causa est. quia fides centurionis ⁊ humilitas merebatur xp̄i aduentum. quem non meruit fastus reguli. et infidelitas. Tercia causa est. vt infidelitatem reguli sanaret. qui nō credebat xp̄m absentem corpore filium sanare. Quarto tangit̄ fidei credulitas: Credidit homo: regulum appellat non credentē iam vero credentem hominem appellat quia fides hominum est quos renouat ꝑm interiorem hominem. Ephe. 9. Renouamini spiritu mentis vestre. et induite nouum hominem. qui ꝑm deuꝫ creatus est in iusticia et sanctitate veritatis: sermoni quem dixit ei Jhesus: Secundum glosam. Credidit Christum verbo illo

illo senasse cum dixit vade filius tuus viuit: Et ibat: qꝛ dixie
rat illi vade. Et Nota ꝙ ille vadit q̄ credit ꝑmonibꝰ xp̄i. sed q̄
vadat dr̄. Jo. 5. Qui verbū meuꝫ audit et credit ei q̄ misit me
hr̄ vitam eternam. ⁊ in iudicium non venit. sed transit a morte
in vitam. Jo. 6. Domine ad quem ibimus verba vite eterne
habes.

Tercia q ars. M

Ercio cū dr̄. Jam aūt tangit̄ interp̄tatio bn̄ficii nū-
ciata. et q̄tuor facit p̄mo ponit̄ denunciatio sanitatis
Jā aūt eo descendente: de chana galilee. vbi locutꝰ
erat dn̄o descendebat in capharnaū: serui occurrer̄t
ei ⁊ nunciauer̄t ei dicētes ꝙ filius eius viueret: sic eū ꝓpinquū
morti relinq̄rat ꝙ viuū n̄ sp̄abat rep̄ire. Scd̄o ponit̄ exāmatio
veritatis: Interrogabat g̃ horam ab eis in qua melius hūerat
et dixer̄t ei. qꝛ heri hora septima reliquit eū febris: Attende qꝛ
euāgelista p̄us dixit filiū reguli infirmari. ꝯsequenter infirmita
tis addidit speciē que fuit febris. Septima vero hora p̄ma est
post meridiē qn̄ accessiones febriū ꝯsueuer̄t feruentiores esse iō
istud cōmendat̄ miraculū. qꝛ ip̄a hora v̄ba dn̄i liberatꝰ ē tn̄ mo
riēti peiꝰ erat illi. Nō qꝛ febris a feruore dr̄. vn̄ oīs īordīata pas
sio feruēs igne maligno febris est aīe. iō de pc̄toribꝰ dr̄. Impij
quasi mare feruens. hūc feruorem incendit instigator malorꝫ
dyabolus de quo Job. 41. Feruescere faciet quasi ollam ꝓfun-
dum mare. et ex tali feruore generant̄ septem febres aīe p̄ma ē
effimera subitus viꝫ motus mordinate passionis qualis fuit cō
cupiscencia Dauid. visa muliere se leuāte. qual' etiaꝫ fuit timor
petri xp̄m negantis. Scd̄a est terciana que vna die intercipit̄.
Isti sunt qui cū peccauerint dolent et sic hn̄t vnū diem peniten
cie. qui est ꝯtricio. sed non ꝑueniūt ad ꝑm diem ꝯfessionis. ideo
statim in idē redeūt. Tercia quartana est vbi duo dies absq̄ ac
cessione sūt. quidā em̄ post accessionē pc̄ti duos dies pn̄ie as-
summunt̄ ꝯtricionē. s. et ꝯfessionē. Sed qꝛ iuxta sacerdotis arbi
trium non ꝑueniūt ad di ē tercium satisfactionis. iō rursus acce
dit peccati passio. Quarta est cottidiana. eoꝝ viꝫ qui absq̄ cō-
tricōe vlla male frequētant. Sed hanc sequit̄ quinta. s. ꝯtinua
sicut febricitāt. vsurarii. luxuriosi. inuidi. Sexta est iā generante
ꝯsuetudine q̄ ꝑ ethicā intelligit̄. ethica em̄ dr̄. ꝙ in morē sit de
ducta. ethis em̄ mos est. Septima est acuta q̄ est defensiōis iaꝫ
ꝯsuete neq̄cie. cū quis nec erubescit. nec timet male agē. q̄ ꝯsue
uit de salute tal' valde timendū ē qꝛ in tali febre medici desp̄ant
Jere. 10. pessima plaga tua. insanabil' cura tua. Itē nota ꝙ sicut
dies tp̄al' fit ex motu sol'. sup̄ terrā ita dies mētꝭ fit ex p̄n̄cia spi
ritussācti ip̄e em̄ ē sol intelligibilis. lucens ad veritatē inflamās

ad caritatē de quo dicitur Ecc̄i.1. Lustrās omnia ꝑgit in circui
tu spūs.i.solis huius vero diei.et solis eterni.septem hore.septē
dona sunt eiusdem spūs.de quibꝰ.Isa.11.Spūs sapiencie et in=
tellectus.Septima igit̄ hora est timor dn̄i.que est inicium sapi
encie.et qꝛ in timore dn̄i declinat omnis a malo.vt dicit̄.Pro
uer.16. Ideo septima hora timoris febris pcti relinquit̄ vnde.
Isa.26.ꝟm aliam lr̄am.A timore tuo dn̄e ꝯcepimus ⁊ pepim⁹
spm̄ salutis.Tercio ponit̄ recognitio diuine ptātis: Cognouit
aūt pr̄ qꝛ illa hora: scꝫ septima ip̄a: erat in qua dixit ei ihs fili
us tuus viuit: eodē em̄ pūcto hore et xp̄s dixit verbū ⁊ affuit
sanitatis effectus.p̄s.ip̄e dixit ⁊ facta sunt. Quarto ponit̄ deuo
tio credulitatis: Et credidit ip̄e: filiū sanauit xp̄s corpalit̄.hūc
vero sanauit spūaliter.est em̄ fides sanitas mentis.p̄s.Misit v̄
bum fidei sue ⁊ sanauit eos: Et domus eius tota: Lu.19. Ho=
die huic domui salus facta est ꝛc. Prima pars.

Dn̄ica vigessimaprima p⁹ pen.ser. lxxv.

Imile est regnū celoꝝ.Mat.18.Non minus ne=
cessaria est ꝑ ꝯseruacōe pacis relaxatio iniurie.q̄ꝫ
comunicacio beneficencie.iō in republica vtrunqꝫ
reqrit̄.⁊ in regno militantis ecc̄lie ꝑ p̄ncipem de
um lex ista ꝓmulgata ē vt vnusq̄sqꝫ in se remit=
tat peccātibꝰ aliqn̄ penam legalem velut transgressor portabit
sic̄ hodiernū ꝯtinet euangelium ꝙ in tres ꝑtes diuidit̄.In qua
rum p̄ma tangit̄ diuina pietas remittēs delinquētibꝰ.In scd̄a
hūana crudelitas debitū exigēs.ibi.Egress⁹ aūt ꝟu⁹ ille.In ter
cia describit iusta seueritas ingr̄tū puniēs.ibi.Vidētes aūt ꝯꝟui
euis. A Circa p̄mum tria tangunt̄.p̄mo humanoꝝ actuū
tremenda examinatio: Assimulatū est regnū celoꝝ: h̄ regnū p̄
sens ecc̄ia est fides viꝫ xp̄iana.⁊ ꝯgregatio fideliū.h̄ etei polli=
tia regnū ē.⁊ reg nū celoꝝ.Regnū q̄dē ⁊ n̄ tyrānia.qꝛ ꝟuit li
bē ex amore.q̄ v̄o sub tyrānide sūt coacti ꝟuiūt timore.iō ad po
pulū credenciū dicit petrus.1.ca.2.Vos estis gen⁹ electū rega
le sacerdociū.gens scr̄a.Celoꝝ vero regnū iō dr̄.ꝙ legibꝰ celi
subiicit̄ de cuius regno lex etiam iusta regno describitur vt di=
cit Augusti.1.li.soli.regnū etiam celorum est.quia in terris ꝑe
grinat̄.sed celum sibi pr̄iam reputat.ad deuꝫ tendens desiderio
dicente apl̄o.q̄ꝫdiu sum⁹ in h̄ corpe ꝑegrinamur a dn̄o.⁊ ideo
nr̄a ꝯuersatio in celis est.ꝙ vbicūqꝫ sit xp̄i regnicola.eius n̄ va
riat̄ iurisdictio.qn̄ ad supnū regnū ꝑtineat: hoī regi: hic hō rex
xp̄s est in similitudinē hoīm fact⁹ ⁊ habitu inuent⁹ vt hō sicut
dr̄ Phil.2.Cui⁹ regnū totus mund⁹ est.⁊ quē sensus ignorat
vt dic̄ Au.1.li.soli.Sꝫ spūaliter ip̄e rex ē in se.c̄denciū cui⁹ triū

phal' titulus ē ihs nazaren9 rex iudeoꝝ h̄ ē hō nobil' q̄ abiit in regionē longinq̄ accipe sibi regnū et reuerti sic̄ dr̄ Lu. 19. Hō nobilis xp̄s est. generosus q̄dem carne. qꝛ v̄ginis filius. generosus aīō. qm̄ vt dic̄ Iuuenal'. Nobilitas sola est et vnita v̄tus aīa vero eius oī v̄tute fuit dotata. rursus generos9 deitate. quia dei pr̄is filius fons sapīe verbū dei in excelsis. h̄ nobil' hō cū in celis rex esset angeloꝝ. in regionē venit longinquā tenebraruz ⁊ vmbra mortis. vt regnū sibi credenciū acq̄reret. qd̄ exq̄siuit ex supato morte sua huius mūdi p̄ncipe quē foras eiecit. qꝛ v̄o nihil ampli9 a creatore distat q̄ creatura. nihil tm̄ distat a spū q̄ caro. nihil rursus morte āplius elongat̄ a vita. iō venit in regionē longinq̄ qꝛ creator in creaturā spūs in carnē. vita ī mortem: Qui voluit rōem ponere cū s̄uis suis: rex iste cū sit logos .i. verbū et rō deitatis ꝓp̄etate nature. rōez exigit creaturaꝝ q̄rum ordinē sua rōe taxauit. sed ad hui9 rōis examē sol9 hō adducitur cui ꝓp̄um est rōale vt dic̄ Am. li. de offi. igitur rō rōez rōalis exammat. qꝛ verbū pr̄is hūanoꝝ actuum rōez exquirit Nō qꝛ cuz hō rōalis nature ponere debeat rōem cū eo examinādus est. vtꝛ hoīs ꝓp̄etatez tenuerit vtꝛ viz ex rōe tanq̄ hō vl' ex passione q̄si brutū aīal cuncta disposuerit. ⁊ siq̄dem rōe vixerit honorē sorciet̄ ⁊ p̄mium. si vero passione supat9 fuerit. tāq̄ brutū aīal ꝯdemnabit̄. vn̄ ista aduertens dic̄. p̄s. Nolite fieri sicut equus ꝛc. Et de quibusdā hō inquit. cū in honore esset non intellexit ꝛc. Quoꝝ carnes sunt. vt carnes asinoꝝ. ⁊ q̄si fluxus equoꝝ fluxus eoꝝ sic̄ dr̄. Eze. 23. Hoꝝ brutoꝝ aīalium mactacōem Iere. inp̄cat̄. 12. ꝯgrega inquit eos q̄si gregem ad victimā. quemadmodū greges peccoꝝ ad macellū trahunt̄. ¶ Nota qꝛ eoꝝ q̄ nobis deo cōmissa sunt rōez optet reddere. h̄ vero q̄tuor sunt. s. bona anime. bona corpis. bona fortune. ⁊ bōa gr̄e. bona anime sunt quantū ad ptem rōalem. intellect9 memoria. ⁊ voluntas. ponenda est ergo rō quibꝰ cogitationibꝰ fuerit intellectus formatus. quibꝰ amatoribꝰ affectus occupatus. quibus rebꝰ memoria repleta. Quantū vero ad ptem sensibilē ꝯcupiscibil'. irascibil' ⁊ cogitatiue virtutis rō ponenda est. q̄d viz visurus cognouerit. quid audit9 attēderit. q̄d gust9 iudicauerit. q̄d olfactus attraxerit. quid tactus ꝑcepit. in quo se animauerit irascibilis. in quo oblectauerit ꝯcupiscibilis. Quantum vero ad motiuā ptez ponenda ē rō gressuū nr̄oꝝ opabiliū ⁊ s̄mo nū oīm. q̄ motu sūt lingue prelati. Quantū aūt ptinet ad vegetabilez ptem nutricōis ⁊ generacōis nr̄e rō exigitur. Bōa v̄o corpis sūt. sanitas. integritas. vigor. iuuētus decor. formosita nobilitas. vite diuturnitas. q̄ oīa q̄l'r rō dispēsauit req̄rit de9. bona v̄o fortune comunia sūt celū sidera elemēta mūd9 tot9 cū suo ornatu ꝓpria vero vnicuiq̄ sūt diuicie famialires res amici

cōsanguinei · filii ptātes · honores · fama · ⁊ gl'a · Bona vero gr̄e
p̄mo sunt culpe remissio · deinde v̄tutes sunt quaꝝ quedā acq̄si
te sunt · sapia viz ⁊ ingeniū · scīa · prudēcia · ars · iusticia · fortitudo
et tp̄ātia · q̄dā vero a deo infūdūt̄ fides · viz · spes et caritas gr̄e
gratis date · q̄ nouē sūt vt ꝯnūerat apl'us · 1 · Cor · 12 · s · ꝟmo sa-
piēcie · ꝟmo scīe fides gr̄a sanitatū · opatio v̄tutū ꝓphīa discre-
tio spūum genera linguaꝝ īterp̄tatio ꝟmonū · ex hys bonis sūt
7 · dona spūssanncti · D Et nō q̄ hoꝝ oīm rō exigit̄ a deo p̄°
quidē total'r · qꝛ nihil indiscussū remāebit · scdo subtilit̄ · qꝛ vsq̄
ad mīma ⁊ intima cordis penetrabit ꝟmo dei ꝛc̄ · Heb · 4 · Tercio
celeriter qm̄ vt dic̄ Orige · volēs dn̄s ventilare oīm mētes · cito
aīa ab omnibꝰ omni tp̄e gesta singilis q̄buscūq̄ ineffabili q̄daꝫ
v̄tute faciet in mentē venire · Qr̄to infallibiliter nihil em̄ ip̄m po
terit fallē · sūma etenim veritas vt dic̄ Gre · nec fallē pt̄ nec falli
Nō q̄ eos cū q̄bꝰ rō ponenda ē ꝟuos appellat · hō q̄dā ꝟuꝰ dei
ē triplici iure · p̄mo iure creacōis ad h̄ eniꝫ ꝯditus ē · vt suo cre
atore ꝟuiat · p̄s · Ip̄e fecit nos dn̄s deus nr̄ : nos aūt ꝓpl's eiꝰ et
oues pascue eiꝰ · scdo iure ꝯcesse dn̄atiōis p̄tulit em̄ hoīem deꝰ
cuncte terrestri creat̄e · vt ei ꝟuitut̄ debite impēdat obsequiū a q̄
scl'aribꝰ est p̄latus · tercio iure libere redempcōis venditū em̄ ho-
minē dyabolo ꝓ minimo poni p̄cio maximo sāguinis p̄cio r̄de
mit · Isa · 52 · g̃tis qꝛ ꝓ nihilo venundati estis · ⁊ sine argento re
dimemini · 1 · pe · 1 · Scientes qꝛ non corp̄alibꝰ auro vl' argento r̄
dempti estis ꝛc̄ · g̃ serui sumus · non tm̄ nāli creacōe · non tm̄ feu
dali recognicōe sed ec̄ empticii ꝟui sumus p̄cii redempcōe · nob̄
tn̄ ꝟuis non p̄sidet xp̄s tanq̄ dn̄s vt timeat̄ · sed pocius quasi
rex ciuibꝰ liberalit̄ · q̄si pr̄ filiis vtiliter quasi amicus dilectis dul
citer · ⁊ q̄si magr̄ discipl'is honorabil'r · ꝓpt̄ p̄mū dic̄ apl'us eph ·
2 · Nō estis hospites ⁊ aduene ꝛc̄ ꝓpter ꝟm quō miꝟret̄ pr̄ filioꝝ
ꝛc̄ · quē inuocamꝰ dicentes · pr̄ mr̄ qui es in celis ꝓpt̄ terciū · Jo ·
15 · Jā non dicam vos ꝟuos · qꝛ ꝟuus nescit q̄d faciat dn̄s eius ·
vos aūt dixi amicos ꝛc̄ · ꝓpt̄ q̄rtū Jo · 15 · In h̄ clarificatꝰ est pat̄
meus · vt fructū pl'imū afferatis et efficiāmi mei discipl'i · Scdo
tāgit̄ magna hominū obligatio : Et cū cepissꝫ rōeꝫ ponere : h̄ in
cipit deꝰ ponē rōeꝫ · ꝫ in futo dat̄ sn̄ia · ponit̄ aūt ista rō cū req̄-
rente deo nosip̄os discutimꝰ ⁊ examinamꝰ · vn̄ Gre · 25 · mor · dt̄
inq̄t vniuscuiusq̄ mēs cās suas apud dn̄m · ⁊ cās dn̄i ꝯ se sollici
ta īquisicōe discutē · dt̄ caute p̄sare vl' q̄ ab eo bōa ꝑcepit · vl' q̄
mala bōis illiꝰ ꝑuse viuēdo rn̄dit ibi sit ꝯsciētia accusās rō iudi
cās · timor ligās · ⁊ dolor excruciās · Nō em̄ est in hōis ptāte vt
pꝰ mortē veniat ad dn̄m in iudiciū · ꝫ h̄ locutus ē vt dicit̄ Job
39 · E Oblatus ē ei vnꝰ : h̄ vnꝰ ē q̄libet g̃uioribꝰ criminibꝰ

onerat⁹. qui iō vn⁹ ꝺ. qz suo portādo oneri sol⁹ reliquit. sīc ꝺi
cit apl's. vnusquisq; on⁹ suū portabit. cū vero de⁹ sit oīb⁹ pñs
euidētia tñ ascie faut pcorē deo ee pñtē. nō potuit latè deū pri⁹
pens q; reat⁹ ascie demōstrabat ī publicū. velauit quidē pude-
da foliis. abscōdit se int dēsas fructices. et tñ euidētia cris eū fac
deo pñtē. nō em est q se abscōdit a coloꝛe ea⁹. Job. xc. Nudus ē
infern⁹ coꝛā illo. et nullū est opimentū pditioni. et eiusdē. 34.
Dauh ea⁹ sup vias hoīm a oēs gressus eoꝛ ascendat. nō sūt tene
bꝛe. et nō est vmbꝛa moꝛtis vt abscōdant ibi q opant iniq̄tatē
vñ Ezre. Mala hoīm nec cogitata de⁹ ignoꝛat. nec pterita oblīi
scit. misi ab ea⁹ ocul' pmittēdo deleant. de⁹ em qz lux ē. pinde q̄ti
ens īdigne aliq̄d mēte capim⁹. totiēs in luce peccam⁹. qz ipsa
nob. et nos sibi pñtibꝰ pst̄o ē. et pūse g̃diētes in ipsa īpmgin̄
a q̄ p meritū longe sum⁹. cū em nos videri nō credim⁹ in sole
clausos oculos tenem⁹. illū viz nob⁹ abscōdim⁹ nō nos illi: ℣
Qui debat. x. milia talēta: sīc dr̄ in eth. Sūmū in pōderibꝰ talen
tū est. igit̄ in debito hui⁹ hois noīe talēti pēoꝛ guitas m. x. mi
libꝰ vero eoꝛ nūositas declarat. Sūmū vero pōdus duplex. s.
caritat̄ et iniq̄tat̄. pōdus caritat̄ ē leue. sīc dr̄ Mat. xi. Jugū
meū suaue ē. et on⁹ meū leue. Jst̄ ē pōdus igis q nō ad ima
sed ad supna tēdit. istud ē oleū q supnatat liq̄ribꝰ. vñ Aug. 13
li. cfes. In domo inq̄t spūs tui dñe req̄escim⁹. ibi te fruim̄. req̄es
nr̄a ē locus nr̄. est amoꝛ illuc a attollit nos. a spūs tu⁹ bon⁹ ex
altat hūilitatē nr̄am de poꝛt̄ moꝛt̄. pōdus em nō ad ima tm̄ ē
sed ad locū suū pōderibꝰ suis agunt̄ oīa a loca sua petūt. pōdus
meū amoꝛ me⁹. eo feꝛoꝛ q̄cūq; feꝛoꝛ. de h̄ caritat̄ leui pōdere ad
alta tendēti ꝺ. Job. z8. Feat vent̄ pōdus. qz leuibꝰ spiritibꝰ ca
ritatis pōdus dedit q lenant̄ in altū. Altꝛa pōdus ē iniq̄tatis.
q; gue ē dicēte ps̄. Jniq̄tates mee supgress. sūt ꝛc. vsq; et sīc on⁹
gue ꝛc. Et Jsa. dic̄. Onera vr̄a guia et iportabilia vsq; ad lassi
tudinē. h̄ est talentū plūbi missū in os mlieris exūtis ī amplo
ra. sīc dicit̄ Zach. z. Amphoꝛa coꝛ hūanū ē oꝛe opto īhians ter
renis. mlier vero ipietas ē in medio coꝛd in qui⁹ oꝛe talētū mit
tit̄ plūbi qz guitas sceleris suffocat ipietatē. qua guitate nō ad
supna sed ad iferna descēdit. vñ ibiꝺ legit̄ q; amphoꝛa delata ē
in tꝛra semnaar q; setoꝛ dentiū intꝛpt̄at. ℣ Et nō q. x. mi
lia talēta dr̄ q freq̄nt̄ aliq; pēm gue amisit. a accipit̄ dētmiat⁹
nūs p idētmiato. vñ in oēne manasses regis. peccati sup nūm
arene maris. et mltiplicate sūt iniq̄tates mee. dr̄ aī p cl'pa amis
sa satisfacē in pñti p pniam. vt loco talēti culpe reddat talentū
pene. vel aliter sicut dicit Egreg. Millenario numero non quan
titas tantum. sed vniuersitas designatur transgressiones vero

decalogi·x·sunt·qm̄ igit̄ mille multiplicatū ꝑ·x·ad nūm ꝯtin-
git decēmiliū·ille decēmilia talenta debet qui ē tn̄sgressus p̄cep
ta decalogi·vel alit̄ in nūo decēmiliū sūt quatuor multiplicatio-
nes facte ꝑ·x·p̄ma qꝛ vnū decies sumptū reddet decenariū·scd̄a
qꝛ·x·decies ꝯstituit cētenariū·tercia qꝛ centū decies sumptū cre
scit ī millenariū·quarta qꝛ milledecies sumptū extendit in decē
millenariū·vnitas etem̄ caritatis istis multiplicata modis excre
scit·p̄mo quidē·x·multiplicata preceptis ꝑuenit ad decalogū.
decalogus multiplicatus ꝑ·x·obseruantias ꝑuenit ad centena-
riū iudicioꝝ et cerimoniaꝝ legis antiq̄·sed hoc rursus multipli
catū spūali sensu ꝑuenit ad millenariū euāgelice additionis·nā
xp̄s addidit p̄cepto·nō mechaberis·omnē ꝓhibens ꝯcupīam.
et ei q̄ dicit·nō occides·remouet omnē irā.ꝛ sic de aliis·Quar
to cū iste millenarius rursus multiplicat̄ ꝑ·x·ꝑfectionis volūta-
rie·deuenit̄ ad·x·millenariū ꝯsilioꝝ ḡ debitor·x·miliū ē qui nc
p̄cepta·nec iudicia·nc supaddita·nec ꝯsilia seruat·vel alit̄·aīa
vnaqueq̄ talentū est p̄ciosū·qui igit̄ curā habet aīaꝝ ꝓ·x·mi-
libꝰ talentꝰ rōnē habet reddere·qꝛ rō aīaꝝ a p̄lato exigit̄·Ter
cio tangit̄ impotēs satisfactio: cū autē nō h̄eret vn̄ redderet: nec
aliquid possumus retribuere ꝓ acceptꝰ bn̄ficiis·nec valeamus
satisfacere ꝓ cōmissis culpis·qꝛ nihil ē peccantibꝰ nob̄ q̄ deo ḡ-
tū ex nob̄ dare possumus·Mich·6·Quid dignū offerā dn̄o·nū
quid dabo primogenitū meū ꝓ scelere meo fructū ventris mei.
ꝓ peccato aīe mee. īmo nō sufficit hō ꝓ vno tm̄ satisfacere pecca
to·qn̄to minus nō sufficit ꝓ milibꝰ Job·9·Nō rn̄debit ei vnū
ꝓ mille. H Quarto ponit̄ iudicial̄ damnatio: iussit eū dn̄s ei
us venūdari: est venditio duplex.s.culpe et pene·et primo mō
ꝟm Jero·iussit·i·ꝑmisit eū immūdoꝝ spūum quasi venditū ser
uū fieri·vt quasi ville mancipiū modica voluptate compet̄·Isa
26·Possiderūt nos dn̄i absq̄ te·hic cupiebat Au·redimi dicēs
i·li·soli·Recipe oro fugitiuū tuū dn̄e clementissime iā satis pe
nas dederim satꝰ inimicꝰ tuis quos sub pedibꝰ h̄es seruierim satꝰ
fuerim fallaciaꝝ ludibriū·accipe me ab istis fugientē famulū tu
um·qꝛ et isti me qn̄ a te fugiebā ceperūt alienū·ad te mihi rede
undū ē sentio·pꝫ mihi pulsanti ianua tua·Secūda venditio ē
pene·de qua Remi·preciū inq̄t huiꝰ veuditi suppliciū intelligo
dānati: et vxorē eius et filios et oīa que h̄ebat·et reddi: Cris·
h̄ inq̄t nō ex crudelitate iussit sed ex ieffabili affectione·vult em̄
terrere eū ꝑ has minas·vt supplicet et nō vendat̄·Nō q̄ ī hoīe
spūs tenꝫ locū viri sensualitas·vt dic̄ glo·sup gen·ē tanq̄ mu
lier·ꝑ quoꝝ commixtionem filij·i·opa generant̄·quoꝝ aliqua
sunt spiritui similia tanquā patri aliqua vero sensualitati velut

mr̄i·oīa vero spūs sūt vires aīe ⁊ corpis·q̄ cūcta vēditōi expo
nunt̄·vt reddet ī peā iuste ꝙ ꝑ culpā abstulit īiuste. Job·17·in
ꝓfūdissimū infernū descēdet aīa mea·vel alit̄. viro iusto due vx
ores sūt·s. actīa ⁊ ɔtēplatīa·q̄ ꝑ liaz vt rachel ītelligunt̄·ꝫ viro
iniq̄ due dant̄ vxores his opposite·s. auaricia ɔ̄ actiuā·⁊ carnis
voluptas ɔ̄ ɔtēplatiuā iste figurant̄ ꝑ duas vxores lamech·Ge
ne·4·q̄ fuerūt ada q̄ testificās interp̄tat̄ ⁊ carnis luxuriā sig̃t q̄
testibꝫ ꝓpetrat̄·⁊ se'la q̄ deꝰ eiꝰ dr̄ ⁊ ē auaricia idoloꝝ ꝟuitꝰ·vir
igit̄ haꝝ vxoꝝ cū tō iniq̄ sobole ad etnā tradit̄ mortē. 5° tan
git̄ humil' dep̄catio·⁊ p̄mo ponit̄ huīliatio mētis: ꝓcidēs at̄ ser
uꝰ ille: ꝓcidit at̄ cū seipsū abiecit cū sup̄biā ⁊ elatā mentē incli
nauit·ipse aña cucurrebat adūsus dn̄m erecto collo ⁊ pīgui cer
uice armatus fuerat vt d' Job·15·ꝫ postea tīore iudicꝰ deiecit se
ipsū de cuiꝰ hūilitate q̄ꝫ g̃ta sit deo d'·3·Re·21·nōne vidisti hu
miliatū achab corā me·igit̄ qꝛ hūiliatus ē mei cā nō inducā ma
lū in diebꝫ eiꝰ. J Itē tangit̄ deuota oris supplicatio: rogobat
eū·d·patiam hē in me: Remi·vox inq̄t pcc̄oris exp̄mit̄ poscētis
tp̄s viuēdi et spaciū corrigēdi. illiꝰ vero supplicat patiam de q̄
d' Joe·2 ɔūtimi ad dn̄m deū vr̄m qꝛ benignꝰ ⁊ misericors ē pa
tiēs ⁊ mlte mīe ⁊ p̄stabil' sr̄ malicia·cuiꝰ tāta patīa ē vt iniq̄ta
tes hoīm videat̄ adūtē dū statī nō corrigit·Ro·2·ignoras in
quit qm̄ benignitas dei ad pnīam te adducit ꝛc̄. Itē p̄mittit̄ ple
na opis satisfactio: ⁊ oīa reddā tibi: oīa reddit q̄ de oībꝫ penitz
h̄ ē eiꝰ p̄ma satisfactio oīa reddit credēdo ī eū vt dic̄ glō oīa red
dit ɔmittēs se v̄tuti illiꝰ īexistīabil' p̄cij q̄ mūdi oīa debita exol
uunt̄. oīa reddit dū suā ꝓfitet̄ paup̄tatē et cognoscit ꝙ ad satis
faciēdū sit īpotēs. 6° ponit̄ pia relaxatio: misertꝰ at̄ dn̄s ꝟui il
liꝰ: etsi ꝟuuꝰ erat tn̄ misertus ē ei q̄si pater filio·ps̄·q̄uo mise
ret̄ pr̄ filioꝝ ꝛc̄: dimisit eū: libeꝝ. q̄ꝫ venūdari. q̄ꝫ detineri·⁊ q̄ꝫ
carcerari iusserat. Job·12·si īcluserit hoīem nll's ē q̄ appiat. cla
uez em̄ hꝫ Dauid q̄ claudit et neō appit ꝛc̄. Job·39·q̄s dimisit
onagꝝ libeꝝ ⁊ vīcula eiꝰ q̄s soluit n̄ ego: ⁊ oē debitū dimisit
ei: Attēde largitatē diuīe pietatis·ille rogauerat dilationē et
meruit remissionē ꝓmiserat satisfactionē ⁊ h̄ solū reputauit deꝰ
sufficiētē emēdationē·g̃ eū dimisit libeꝝ ad futura·dimisit etiā
p̄terita ad qd̄ sola valuit cord̄ ɔtritio·nc̄ eī pl'ios labores pnīe
req̄rit deꝰ·qꝛ vt dic̄ apl's corpal' exercitatio ad modicū vtil' est
ꝫ potissime req̄rit cord̄ hūilē ɔtritionē·Isa·58·nūquid tale ē ie
iuniū ꝙ elegi dic̄ dn̄s ꝑ diē affligē hoīez aīaz suā·nōne h̄ ē ma
gis ieiuniū ꝙ elegi dissolue colligatōs īpietatis solue fasticl'os
deprimentes·dimitte eos qui ɔfracti sūt liberos·et omne onus
disrūpe. frāge esurīēti panē tuū·vsq̄ misericors sū dn̄s deꝰ tuꝰ

Secunda pars. R

Ecūdo ponit̄ humana crudelitas et ingr̄titudo in eo q̄ dicit̄. egressus aūt ꝛc̄. vbi quatuor tāgunt̄. Primū est alterius debitoris longe mīor obligatio: egressus aūt seruus ille: egressus quidē a carcere ꝯscīe et vincul' reatuū absolutus. vel egressus dicit̄ sic̄ caym a facie dn̄i non reueritus eius maiestatē nec timēs pn̄tē pt̄atez sed ita agens acsi nō esset deo pn̄s. ps̄. nō est de9 in ꝯspectu eius ꝛc̄. vsq̄ ne videat in finē. vel egressus dicit̄ a gr̄a quā statim accepat. q̄r em̄ a se egressus est iō ꝓxīm crudelit̄ est egressus: inueīt vnū d̄ ꝯseruis suis: si ꝯseruus ille erat par seruitut̄ ꝯditione eū debuit exhibere placabilē. Itē si vterq̄ erat seru9 alteri9 dn̄o et nō seruo. stabat vtriusq̄ iudiciū. ro. 14. tu quis es qui iudicas alienū seruū ꝛc̄. h̄ vero inuentus ꝯseru9 quilibet pt̄ esse hō q̄r deus hoīem hoī nō ꝓposuit sed bestiis tm̄ vt dicit gre 21. mo. oēs vni9 dn̄i serui sum9. qui debebat ei centū denarios: attēde q̄ exiguū debitū istd̄ sit ꝯpatione p̄cedent̄ et q̄ntū ad nūm et q̄ntū ad pōdus. in nūo quidē qm̄ centenarius ē cētesima ps decē miliū. in pōdere vero q̄r ibi talentū. h̄ denari9 debitū est. sūmū aūt talentū q̄ erat sanctuarij ꝑm isi. fuit viginticentū libraꝝ. libra vero. 12. vncias. et ꝑm hebreos siclus ⁊ vncia idē. q̄r vero siclus. 20. obulos vz. vt dicit̄ exo. 17. ⁊ scim9 q̄r obulus ē medietas denarij q̄r libra ē. 120. denarioꝝ. et iō debitū huius ꝯserui nō fuit vna libra. et tn̄ q̄r talentū est. 120. libraꝝ ꝯstat q̄ decēmilia talenta sūt pondus millemiliū ducentorūmiliū libraꝝ. vidēs g̊ q̄ incorpabilit̄ mai9 sit debitū quo hō obligat̄ deo. q̄ illd̄ quo hō obligat̄ hoī. mai9 dico et nūo et g̊uitat̄ pondere. Et nō qm̄ denari9 regis hz insignitā imaginē hō vero ad imaginē fact9 est creatoris. ille g̊ debz denariū qui deliquit in hoīem. sed qm̄ plures nūi sūt peccata in deū q̄ in ꝓximū. q̄r nemo deliquit in ꝓximū quin peccet in deū sed nō ꝯuertit̄ iō maior ē nūs diuine obligationis q̄ humane. ista vero paucitas nūi cētenario figurat̄ qui ē scd̄s ꝓcessus nūoꝝ tercia figuratus lr̄a alphabeti ꝑm algorismū tercio loco posit9 qui etiā a sinistra statuit̄ primit9. L Sūt em̄ quatuor q̄ debemus ꝓxīo. s. notitiā vt quasi ꝓxīm cognoscam9. et nō negligam9 quasi alienū vt sit tercia lr̄a alphabeti. p̄ma em̄ i. p̄cipua lr̄a ē cognitio dei. scd̄a cogītio sui. tercia cognitio ꝓxī. Itē debem9 eidē amorē vt quasi in algorismo tercio loco statuat̄ nā in p̄mo loco ē amor dei in scd̄o amor sui ī tercio amor ꝓxī. Itē eidē ꝓxīo debem9 hōrē vn̄ apl's hōre īquit inuicē preueīentes. vt velut cen

tenarius statuat̃ ad dextrã · nã quos honoram9 · a dextris poni-
mus · vt dicit salust. Itẽ ipsi ꝓximo debem9 obsequiũ. et h̃ est cẽ
tenarij secũdus ꝓcessus · ꝓcedũt em̃ nũeri ꝑmo ab vnitate in de-
cenariũ · decima aũt dat̃ diuinitati ex lege · qꝛ ꝑmitus ẽ in man
dato ocultus diuinitat̃ · exinde vero ẽ ꝓximi obsequiũ · quasi se
cundus ꝓcessus nũeroꝝ in centenariũ · igit̃ ꝑ hũc numeꝝ cente-
narij signat̃ omne qd̃ ꝓximo ex lege debem9 · ideo centũ dꝫ ali
cui denarios qui aliq̃ predictoꝝ delinquit in proximũ. Secun
do tangit̃ huius debiti violenta exactio: et tenens eũ: ille tenꝫ
debitorẽ qui offensã tenet in memoria. qui irã et odiũ seruat in
corde: suffocabat eũ: suffocare ẽ strangulare guttur videlꝫ strin
gere · ⁊ qm̃ gutture loquim̃ ille suffocat ꝓximũ · qui sermones ei
us nõ audit: dicẽs · Redde q̃ debes: et clamore increpat vitu
perose exigens. cũ dicit · redde · ignomĩose ĩproperat cũ ait · q̃ de
bes · habes igit̃ tria · s. iniurie retentionẽ · excusationis suffocatio
nẽ · et debiti increpationẽ. Tercio ponit̃ huius ꝯserui suppli-
catio: et ꝓcidens ꝯseru9 eius: ecce humilitas exhibita homini.
quã tñ angelus in apoc · nõ tuliit iohanni · etem̃ ad pedes eius
ꝓcidenti ait · vide ne feceris ꝛc. Itẽ ponit̃ venie deprecatio: roga
bat eũ dicens patientiã habe in me: Itẽ ponit̃ satisfactionis pro
missio: et omnia reddã tibi: et attẽde qꝛ eadẽ verba ꝓtulit sup
plicans ꝯseru9 · quibꝫ supplicando a dño · veniã meruerat malus
seru9 vt dicit criso · hec verba ingtus seru9 in rogante nõ hono-
rauit quibꝫ saluatus ẽ. Quarto ponit̃ punitio. et ꝑmo tangit̃
mali serui impatientia: ille aũt noluit: h̃ere patientiã · qꝛ nolu-
it dilationẽ prestare M Itẽ ponit̃ alienatio: sed abiit: a fami
liaritate et amicicia quõdã ꝓximi alienatus ẽ. Itẽ ponit̃ ꝓximi
damnatio: ⁊ misit eũ in carcerẽ donec reddet debitũ: hic carcer
infernus ẽ · totiens vero in nos peccantẽ ꝓximũ mittim9 in car
cerẽ quotiens eius culpe nõ indulgem9. Nõ qꝛ sex sũt que ma-
lus seru9 crudelit̃ egit · s. iniurie retentio · excusationis compssio.
aspera exactio. impatiens dilatio · familiaritat̃ alienatio · et qñ
tũ in se ẽ anime ꝓximi dãnatio · que nõ spũalit̃ tm̃ malus seru9
facit · sed aliqñ ad lr̃am etiã ꝯseruũ tenens suffocat corꝑalit̃ · vel
etiã famã et nomẽ eius extinguit. aut sic dure accusat et tot ca
sus adducit vt ei respirare facultas nõ adsit · Itẽ debitũ exigit im
portune impatiens dilationis ẽ · Rogamibꝫ ad iracundiã pro
uocat̃. indignans abit et in carcerẽ etiã corꝑalẽ includit ꝛc.

Tercia pars. N

Ercio cũ dicit̃ · videntes aũt ꝯserui · tangit̃ iusta seue-
ritas ingtũ puniẽs. vbi quatuor describunt̃ · primũ ẽ

huius facti accusatio: videntes aũt conserui eius que fiebant:
Remi. ꝯserui sunt angeli aut p̄dicatores ecclesie. vel etiã quiq;
fideles. Et attende qm̄ quatuor sũt quibꝰ nõ possumus abscon
di. Primũ est ꝯscia accusãs. angelus et diabolus testificãs. atq;
deꝰ diiudicãs. oĩa em̄ nuda ⁊ apta sũt ocul' eius Itẽ nota ꝙ an
geli dicunt̄ ꝯserui nob. primo ꝓpter nature cõionẽ. qꝛ eiusdẽ su-
mus nature sic̄ dicit gre. sup ilꝺ iob. 40. Ecce vehemoth quẽ fe
ci tecũ. i. ecce p̄uaricator angelus quẽ feci tibi sil'em in natura rõ
nali. secũdo ꝓpter vniꝰ dñi venerationẽ. phi. z. in noie ihesu oẽ
genu flectat̄ ꝛc. tercio ꝓpter eand̄ salut' nr̄e admistrationez. mi
strãt em̄ deo ad salutẽ nostrã. heb. 1. om̄s sunt admistratorij spi
ritus ꝛc. hinc et nos deo mistramus. dicẽte paulo. sic nos existi
met hõ. vt mistros xp̄i ꝛc. Contristati sũt valde et de ingtitudi
ne serui. et de afflictione ꝯserui. de illiꝰ culpa. de istiꝰ pena. ꝙ su
per nr̄is mal' boni angeli ꝯtristent̄. habet̄ iudi. z. ascendit an-
gelus dñi de galis ad locũ flentiũ. et isa. 33. angeli pac' amare
flebũt: et venerũt: veniũt angeli ad dñm a quo nunq̄ recedũt
cũ maiestetẽ venerant̄ ipsius. veniũt predicatores et fideles cũ
ab occupationibꝰ seculi tr̄nseũt ad ꝯtemplationez dei: et narra-
uerũt dño suo oĩa que facta fuerãt: nõ narrauerũt ignoranti.
sed iã etiã ab eterno cũcta scienti sed que cognoscũt narrare di
cunt̄. qꝛ expostulãt dei iusticiã ad retribuendũ ꝑ mal'. et diuinã
mĩam subueniendo oꝓpssis. Sic narrabat dño angelus raphal'
tobie et anne afflictionẽ. sic ⁊ abacuc loquit̄ deo. 1. c. Quare dñe
nõ respic' sup iniq̄ agentes. et taces deuorãtes impio iustiorẽ se
Secũdo ponit̄ iniqui serui requisitio: tũc vocauit illũ dñs suus.
vt dicit remi. ista vocatio mõ fit intus ĩ ꝯscia. in futuꝝ fiet mor
te et damnationis iudicio. D Et ait illi. serue nequã. ecce q̄
aspere ipsũ aggredit̄. cui exprobat seruilez ꝯditionẽ. reuera em̄
in h̄ facto seruũ se et nõ filiũ. neq; amicũ demonstrauit. ideo euz
dicit nequã. i. sine equitate. qꝛ a deo suscepit mĩam et ꝯseruo in
tulit iniuriã: oẽ debitũ: tã nũerosũ. tã põderosũ: dimisi tibi: nl'
la int̄ueniente satisfactione. sed ob h̄ solũ: qꝛ rogasti me: rogasti
quidẽ dilationẽ. sed ꝙ amplius ẽ impet̄sti remissionẽ: Nõne g̊
et te oportuit misereri ꝯserui tui. eccle. 21. intellige que sũt ꝓxi-
mi tui ex teipso.: sic̄ et ego tui misertus sũ: optuisset quidẽ vt
tali ꝓuocatus bñficio totũ etiã debitũ ꝯserui relaxares rogant'
sed tu etiã ꝙ minꝰ est facere noluisti. qꝛ dilationẽ ꝯcedere recusa
sti. et ꝙ peius ẽ. penis insup afflixisti. Attende iudic' et iusticiã
et pietatem quia magis doluit de iniuria facta ꝯseruo q̄ de sua.
et iusticiam nostrorum actuũ ex sua dixit miseratione sumenda

Tertio tangit huius pessimi serui dānatio. Et attende q dīno
examī nullū dedit responsuz. sic em e ꝯdemnabat districta ratio
vt excusationis locus non esset. Vñ ꝑm Remigiū dat intelligi
q ꝑ die iudicij a statim post hanc vitam oīe argumentū ex-
cusationis cessabit. Sed dices si nō aderat excusatio saltez venā
petere debuit. Et dicendō q de ptīis suis nemo petit venā a deo
salubriter. nisi dei gr̄a preueniente q cor pc̄oris compungit qm̄
vero iste gracia dei indignus erat. qui gr̄am non habebat ad
proximuz. ideo gr̄a petende venie illi collata non est. quapter
obmutescens damnationi est adiudicatus. dicit em: Et iratus
dns eius: cui9 ire terror insustentabil' est dicente manasse. oīes
pauent et tremunt a vultu virtutis tue. et insustentabilis ira
super pc̄ores cōminationis tue: tradidit eū tortoribus: id ē ꝑm
Iero. angelis penaz mittendū in carcerem hoc est in infernuz
vbi toturas tortiones patit a tormenta. a talia seruis inueni-
unt. qz vt dicit valerianus. Genus seruoz non nisi flagellis a
verberib emendat: quoadusq reddaret vniuersuz debitū. ꝑ
Illud quoadusq nō designat tpis durationez. sed ꝓportionez
pene ad culpaz. Nunq em complebit illa tortura mali hui. nec
cessabit aliq̄n sed ꝑpetuo cruciabit. tamē quia vt lex dicit iuxta
mensuram delicti erit plagaz modus ꝑ tot delictis et tantis re-
probus cruciat. pro quot a q̄ntis reus ē vt nūerus a acerbitas
pene. ad numez a q̄ntitatem culpe accedant quoadusq ꝓpor
tionaliter cōmensurando reddat penal' vniuersuz debitum qō
cōmisit culpabiliter. Quod vero hec ita sint. viz penā reproboz
esse eternam. a tñ puniant ꝑm culpe exigentiaz quoadusq pe
na adequat culpe. Patet primo auctoritate xp̄i dicentis Mathꝫ
26. Ibunt hi in supplitiū eternum iusti aūt in vitam eternā. Hz
tamen vt d Job. 41. diabolus existimabat abyssum q̄si senescē-
tem. qm̄ vt dicit Gre. ibidem antiquus iste psuasor reproborum
corda sic extenuat. vt suspitionē eis de venturo iudicio q quasi
finiatur infundat. facit em suspicari abyssum iuditiorum dei esse
ꝓpe senectutem a meternū. a hoc ideo vt eo reprobi sic peccare
non finiant. quo illic estimant pc̄oz supplicia finienda. quod
esse non pōt. quia vt dicat ibidem Gre. 32. moz. ca. 19. Si ali-
q̄n finerēt pena damnatoz. aliq̄n et cessaret gloria beatoz. sic
enim dicit veritas. Ibunt hi in supplitiū eternum. iusti autē ꝛc.
Sed ꝛ hoc refutat idē doctor argumenta Dri. dicentis po q iō.
eternam penā cōminatus est creature nō vt inferret. hz vt eius
timore a malo compesceret. Quib rñdemus. Si falsa minaz est
vt ab iniusticia coerigeret. etiā falsa pollicitus est vt ad iusticiaz

ꝓuocaret. isti ergo dum satagunt deum ꝑhibere misericordem
non verent̃ predicaẽ fallacẽ. 2° arguũt sine fine puniri ñ debet
culpa hñs finem Cuꝫ igit̃ oĩpotens deus iustus sit ñ punit eter
no tormento qđ non ꝯmissuꝫ est eterno pcto. Sed rñdem9 ꝙ
recte dicerent si districtus iudex facta tm̃ ñ corda pensaret. facta
quidem eoꝝ finez hẽbunt delinquendi. eo ꝙ vita taliũ finiat̃.
Sed p̃ue voluntatis eoꝝ desideriũ fuit sine fine viuere. vt sine
fine peccarent. ⁊ qꝛ nunq̃ voluer̃t carere pcto. iõ nũq̃ carebũt
suꝑplitio qꝛ iudex principal̃r attendit mentis desederiũ. Tercio
arguũt. nullus iustus crudelitatibꝫ pascit̃. et delinq̃s seruus a
iusto dño idcirco cedi precipit̃ vt corrigat̃. qꝛ ergo deus iustis
non pascit̃ damnatoꝝ penis. restat vt ꝓpter aliquem finem. vt
viꝫ expient̃ eos torqueri ꝑmittat. Rñdemus ꝙ qꝛ deus pi9 ẽ
iniquoꝝ penis nõ delectat̃. qꝛ vero iustus est ab eoꝝ vltione ĩ
ꝑpetuũ non sedat̃ ad aliquid tñ cremant̃ damnati. vt viꝫ ma-
ius sit gaudiuꝫ electoꝝ visa pena quã euaser̃t. Ori. sup li. Nu.
24. assur iste. i. diabolus q̃ in fine oĩm đ ꝑiturus. nescio si aliqñ
aut queri possit aut inueniri. periit g̊ non errore ꝫ iuditio. nõ
lapsu motus ꝫ ꝑseuerantia obdurat9 qđ em̃ scriptum est. ego
occidam ⁊ ego viuẽ faciam adducã in infernũ ⁊ reducã. nescio
si gñaliter ad oms aspitiat. an ad eos tm̃ quos deceptio diabo
li defluxit in mortẽ. Qr̃to illi instant. ⁊ quõ illi facti sunt si ꝓ in
imicis ñ orant q̃s vident cremari cũ vtiq̃ dictum sit illis. orate
pro inimicis vr̃is. ꝫ nos dicimus ꝙ iusti dñt ꝓ inimicis orare.
eo tpe quo ad fructuosaꝫ pñt pniam ꝑuenire dum viꝫ sunt in
pñti seculo. ⁊ qꝛ damnati non pñt ab iniquitate ad iusticie opa
ꝯmutari. iõ pro ipsis scti non orant. ⁊ ꝓpter eandẽ causam non
orant ꝓ diabolo. etiã adhuc exñtes in carne. nec orant ꝓ infide
libꝫ ⁊ impijs ⁊ defunctis. ad ꝯfirmationeꝫ vero predictoꝝ dicit̃
Job. 20. luet oĩa que fecit ⁊ ñ ꝯsumet̃. qꝛ eterna pena est. ꝫ tñ
ista pena eterna terminũ hꝫ magnitudinis ⁊ acrebitatis. tanta
ergo doloris pena est q̃nta culpa. ⁊ hoc est quo adusq̃ reddat
omne debitũ. hoc ptꝫ apoc. 18 vbi đ q̃ntum gl̃ificauit se in deli
cijs. tm̃ date illi tormentũ ⁊ luctũ. Et Luc. 12. đ ꝙ seruus q̃ sci
uit voluntatem dñi sui. ⁊ tñ neglexit facere plagis vapulabit
multis. ꝫ q̃ nesciuit ⁊ ñ fecit plagis vapulabit paucis. ⁊ Sap.
6. dicit̃. ꝙ forcioribꝫ forcior instat cruciatio. ⁊ potentes potenter
tormenta pacient̃. hinc scriptũ est de zizania. ligate ea in fascicu
los ad cõburend̃. qꝛ iuxta diuersitatẽ criminũ est distinctio ge-
henne. Vñ Gre. 9. moꝝ dicit. sic̃ in domo pr̃is eterni mãsiones
mlte sũt ꝓ diuersitate v̊tutis ita in igne gehẽne diuſũ tormẽtuꝫ

est pro dispilitate criminis nā si gehēna ignis vna est. p q̄litate
tn̄ meritoꝝ variat̄. sicut idem calor solis p q̄litate corpm ea di-
uersimode calefacit Q Qr̄to ponit̄ hui9 ꝑabole conclusio
sic ⁊ pr̄ meus celestis faciet vobis: qꝛ tradet vos tortoribꝰ cruci
andos: si n̄ remiseritis vnusquisq; fratri suo: non ore tm̄ sed de-
cordibꝰ vr̄is: quidā em̄ loquunt̄ pacem cū ꝓximo suo. mala at̄
in cordibꝰ eoꝝ. ⁊ qꝛ de9 n̄ dicta solū. ꝫ p̄cipue cogitata dijudi
cat. iō ex corde mandat esse dimittend̄. Nota qꝛ n̄ est iustus in
terris qui n̄ debeat fratri indulgē ex corde. qꝛ nullus est cui nō
sit remissuꝫ debitū decem miliū talentoꝝ. Audi q̄d dicit Hiero.
cū peccati debitū ⁊ mortis et̄ne nulla satisfactione. nullaq; pnīa
possemus exsoluēre ex ille eternus de celo adueniens remittendo
generi hūano pcta vnicuiq; credenti in se debitū om̄e donauit.
quēadmodūꝫ at̄ donauerit apls aperte demonstrat cū dicit. de
lens qd̄ aduersū nos erat cyrographū qd̄ erat ꝯrium ip̄m tu-
lit de meo affigens illud cruci. Reatu em̄ pcti quasi sub cuius
dam cyrographi debito denebam̄. qd̄ fili9 dei aqua baptismi
⁊ sanguinis sui cruore deleuit. nam in hoc sacr̄o passionis tpe
aque ⁊ sanguinis de latere dn̄i fluxit. ꝫ nec spōgia ī cruce dn̄o
defuit vt hoc ipsuꝫ on̄deret. qꝛ totius mdi pcta passionis eius
misterio delenda erant. per eum vtiq; de quo Jo. in euangelio
testatus est dicens. Ecce agnus dei ecce qui ꝛc.

Dominica. 22. post penthe. Sermo. lxvi.

Beuntes phei ꝯlium inierunt ꝛc. Mat. 22. Mar.
12. Et Luc. 20. dic̄ Jo. Cris. oīs malicia cōfundit̄
aliq̄tiens rōne veritatis. corrigit̄ at̄ nunq̄. maxīe
eoꝝ qui ꝓposito malo ⁊ n̄ ignorantia peccant qd̄
euangeliū pn̄tis diei manifestat. vbi phēoꝝ malicia ꝯfusa on̄-
ditur ꝫ non correcta. sapīa quidē vincit maliciā. licet non semp
corrigat. Igit̄ tria ꝯtinet istud euangeliū. primū est machīatio
p̄uitatis. scd̄m est req̄sitio dubietatis. ibi. dico g̊ vobis ꝛc. tertiū
est determīatio veritatis. ibi. ostendite mihi ꝛc. Circa p̄mū tria
tangunt̄. primū ē deliberatio p̄ui ꝯsilij A : Abeuntes pha
risei: phēi diuisi abierunt ab vnitate pacis ⁊ ꝯcordie. abierunt
a dei gr̄a a v̄itatis luce ⁊ a seipsis. Jo. 18. abierunt retrorsuꝫ ⁊
ceciderūt in terrā. ꝫ quo abier̄t vtiq; vt dic̄ Cris. ad herodianos
vt eoꝝ pr̄ocinio agerent ꝯ xp̄m. nam hoīes coloni cui9 terram
possident illius nexilio opus hn̄t. qui v̄o iusticiaꝫ tenet nullius
pr̄ocinio indiget nisi dei q̄ in diaboli iniq̄tatibꝰ ambulat. diabo
li adiutoriū necessariū hꝫ. sic isti xp̄m expugnaē cupientes ꝯue-
ner̄t non ad seruos dei viros religiosos. ꝫ ad gentiles. i. hero-

dianos se ɔtulerunt · cū talibꝰ ñ est ambulanđ. sic dic salomon
Fili mi si te ablactauerint pctores ne acquiescas eis · ne ambu
les cū eis ⁊ ꝓhibe pedez tuū a semitis eoꝝ . pedes em̄ illoꝝ ad
malū currunt ⁊ festinant vt effundā sanguinē. iō ɔmendat vir
iustus ⁊ predicat beatus qui ñ abijt in ɔsilio impioꝝ · ⁊ in via
peccatoꝝ non stetit. de his vero q̄ abier̄t a deo dicit iudas · ve
illis qui in viā cayz abier̄t ⁊ errore balaam mercede effusi sunt
et in ɔ̄dictione chore ꝑierunt vbi notat fraternū odiū cupidi-
tatem ⁊ seditionē: Consiliū inierunt: cū herodianis vz · i · cū mili
tibꝰ ⁊ familiaribꝰ herodis. Cris · quale inquit ɔsiliū tales ⁊ cōsi
liatores? Quis em̄ poterat dare ɔsiliū ɔ̄ xp̄m · nisi diabolus qui
est aduersarius xp̄i. de hoc maligno ɔsilio longe añ iacob pri-
artha dubitans. symeon inquit ⁊ leui vasa iniq̄tatis bellantia
in ɔsiliū eoꝝ nō veniat aīa mea · ⁊ in cetu illoꝝ ñ sit gl'ia mea
B : vt caperent ih̄m in ꝑmone: vt viz aliquid tale diceret ·
cuiꝰ culpa ab herodianis ɔp̄henderet · vide qꝛ increatuz volunt
sermonē capere · ⁊ verbum ꝑ qđ facta sunt oīa · quod in ipsa ca-
pit creatūa quē celum ⁊ celi celoꝝ capere ñ possunt · vt dicit sa-
lomon. nec totus mđus gestoꝝ eius qui scribendi sunt libros
posset cape · vt dixit Jo · euangelista. festinant cape · ꝫ vtinam
hunc ꝑmonez hoc verbū hoc salutare mens nr̄a capiat · vt salu
tare dei in ꝑmone sacro corde nr̄o capiat credendo intelligendo.
amando ꝑuando. qꝛ vo phēi non sic ceper̄t xp̄i sermnoez · iō q̄
rebant eū carnaliter vt occiderent. Jo · 8 · queritis me interficē
qꝛ sermo meus ñ capit in vobis · ñ sic capiamus xp̄m carnalit
sed spūaliter. spūs em̄ est q̄ viuificat. caro at non ꝓdest quicq̄ꝫ ·
Jo · 6. Nota ꝙ phēi diuisi interpretant · isti sunt oēs iniq̄ diuisi
merito diuisi ⁊ p̄mio a iustis. si em̄ in p̄nti sil' sint granuz ⁊ pa
lea · vinū ⁊ vinatia · oleū et amurca · auꝝ ⁊ scoria · aliud tñ est
meritū vtroꝝūq̄ꝫ qꝛ non ɔmunicāt iniqui iustis vita sc̄titate. ne
q̄ꝫ coutunt iudei samaritanis · que em̄ ɔuentio xp̄i ad bellial · iō
dicit Gen̄ · 49 · diuidā eos in iacob ⁊ disperdam eos in israhel.
Diuisi sunt adeo reꝓbati ab illo · ɔtaminauer̄t testamentū eius
diuisi sūt ab ira vultus eius · diuisi sunt in seiplis diuersitatibꝰ
ɔtinuis · quibꝰ dissecant interiꝰ. Ose · 10. diuisū est cor eoꝝ nunc
interibūt. ꝫ tandē in nouissimo et p̄mio diuident ab electis · sic
đ Mat · 13. Exibunt angeli ⁊ sepabunt malos a medio iustoꝝ
C Item nō ꝙ ih̄s salutaris đ om̄s vo iniq̄ machinant ɔsilia
ɔ̄ ꝓꝓaz salutē · Prou · i · Ipsi ɔ̄ sanguinē suū insidiant ⁊ moliunt
fraudes ɔ̄ aīas suas. Et iteꝝ eiusdē · 8 · qui in me peccauerit le-
det aīam suā. ɔ̄ istam ꝓꝓaz salutē ɔsiliū agit cū passionibꝰ aīe ⁊
ɔcupiscencijs. ⁊ ꝑo quidez ɔsulit auaricia pecunias ɔgregādas

dilatanda p̄dia. edificia mag̃ficanda. qm̄ cui suppetunt opes ⁊
amici. Cōsulit auaricia tollend̄ alienuz vi fraude rapina vsura.
nulli ɔmunicand̄. ne forte mdi suba deficiat oīa facē ⁊ ec̄ ferre
p̄iurand̄. ne forte rez dāna paciat̄. sic ɔsulebat̄ ci q̄ vberes ag
ros habuit. Luc. 12. requirenti em̄ ɔsiliuz. quid faciā qz nō h̄ro
quo ɔgregem fructus meos. R̄ndit auara aīa. destruaz horrea
mea. ⁊ maiora faciā ⁊ illuc ɔgregabo oīa q̄ nata sūt mihi et bo
na mea ⁊ dicam anime habes ꝛc. sed audite qz istud ɔsiliū erat
ɔ̄ ihm. i. ɔ̄ ꝓpriam salutem. Sequit̄ em̄. dixit at̄ illi deus. Stulte
hac nocte aīam tuā repetent a te. q̄ at̄ pasti cui9 erunt. Sic est q̄
sibi thesaurisat. ⁊ n̄ est in deū diues. Consulit gula ꝓuipenduz
corpi ieiunia esse natūe ɔ̄ria debilitatē cauendaz. salsuīculis de
sideriū ꝓuocare. sic ɔsulebat̄ diuiti epuloni Luc. 16. p̄ris paren
tibo q̄ essent sic̄ dij. ipsi esau ꝓdulio lenticule ꝑdenti primoge
nita. ⁊ oībo ɔ̄ ꝓpriam ɔsultū est salutez. nam diues sepultus est
in inferno. p̄mi ꝑentes de ꝑadiso eiecti sūt mortales. ⁊ esau ius
p̄ogeniture ꝑdidit. Luxuria ɔsulit ꝓ mltiplicacōe hūani gn̄is
ɔmiscend̄ ad roborandaz ɔsanguinitatē ⁊ ampliādas diuicias
vxores ducendas. sic ɔsultū est dauid cuz rapuit ber sabee filio
eius amon cū ꝓpriaz violauit sororez. ɔsulte silato languore q̄
vez paciebat̄ libidinis morbū. sichē filio emor rapienti dnam
ꝓ cui9 amore circūcisionez suscepit. sic sompson. sic salomon ꝓ
qua culpa ē sichen iugulatus. sampson excecat9 dauid flagella
tus. amon ꝑicidatus. salomon infatuat9. Itez in saul ptz ɔsiliū
ire ɔ̄ dauid. pharaonis ɔ̄ dei ꝓplm. ioab ɔ̄ abner. Item ɔsiliū in
uidie ptz in filijs iacob ɔ̄ ioseph fratrez suū. ⁊ in ioab ɔ̄ ama sa
milicie p̄ncipem ɔstitutū. Item ɔsiliū tristicie suscepert̄ filij isrl̄.
in deserto. audita em̄ dispositione t̄re ꝓmissionis q̄ fortes ciuita
tes essent ⁊ grandes. habitatoresq̄ ꝓceri fracti pusillanitate. re
uertam̄ inq̄unt in egiptū ⁊ ɔstituamus nob̄ ducē. ne h̄ ꝑeam9
sic̄ ptz Nūi. 14. Item odiū ɔsuluit ipsi caym q̄liter ꝓpum fratrē
occideret. ⁊ ɔsuluit ipsi cam filio noe q̄liter p̄rem derideret. Itez
arrogantia dedit ɔsiliū absolom quō p̄rem de regno eijceret. ⁊
ipsi roboā filio salomonis quō ꝓplo supbe r̄nderet. et nabucho
donosor regi ɔsuluit vt seipsū sup oīa extolleret h̄z absolon ē cri
nibo suspensus. roboā regno p̄uatus ⁊ nabuchodonosor ī bestiā
ɔmutatus D Nō q̄ in s̄mōe ɔprehendit̄ salus vniusc9q̄
nā mors ⁊ vita in manu lingue. Jō vt d̄ Jaco. 3. Si q̄s in v̄bo
n̄ offendit h̄ ꝑfectus ē vir. h̄z cū oms xp̄iani ꝓmittant ī batismo
abrenunciare diabolo ⁊ pompis ei9. in ꝓprio sermone pct̄ores
capiunt̄. p̄o qui n̄ remitunt iniurias capiunt̄ cū orant dicentes
dimitte nob̄ debita nr̄a sic̄ ⁊ nos dimittim9 debitoribo nostris.
Capiunt̄ adulteri in v̄bo ɔtractus mr̄imoīalis qd̄ ꝑuertūt Ca

piunt̄ ꝑiuri mēdaces detractores adulatores in ſmone. Clerici
⁊ religioſi capiunt̄ ī ſmone ꝓfeſſiōis cui ope ꝯdicūt. ſalus oīm
iſtoꝝ capit̄ in ſmone a diabolo. ⁊ capta necat̄ Prou. 6. illaq̄a
tus es v̄bis oris tui ⁊ captus ꝓp̄ijs ſmonibꝫ E Scdo tan
git̄ ſil̄atio palliati nūcij: ⁊ mittūt ei diſcipulos ſuos: ñ acceſſe
runt ph̄ei ꝑ ſeipſos ad xp̄m vt dicit Criſ. ꝓpter duo. ꝑo quidē
qꝛ apti erant inimici xp̄i. vñ ſciebant ſe hr̄i ſuſpectos apd̄ ip̄m
ſi vllam qōem ꝓponerent. naꝫ inimicus maīfeſtus min⁹ mal⁹ ē
q̄ꝫ amicus fictus. ille dū timet̄ facile vitat̄. ille dum ñ agnoſcit̄
preualet. Alia cā eſt qꝛ oī ꝓp̄lo notuꝫ erat ph̄eos ꝑſequi xp̄m
Vñ ſi ꝑhibuiſſent teſtimoniū eū dicē tributa reddenda ceſari ñ
illis creditū eſſet. qꝛ inimicoꝝ teſtimoniū in iuditio ⁊ ſi veꝝ fu-
erit q̄i ſuſpectū reprobat̄. diſcipulos v̄o ſuos miſer̄t ꝓpter duo
⁊ vt q̄i incogniti facilius deciperent. ⁊ ut dep̄henſi minus crube
ſcerēt. ſꝫ vt dicit Cri. illi diſcipuli mgr̄is ſuis etate mīores erāt
malicia at̄ pares. nam ⁊ pulli ſerpentū ſtatura breuiores vene
no eq̄les ſunt. ⁊ catuli lupoꝝ adhuc teneri ꝯſtituti. et ſi vena-
tionē obtinere ñ pñt. iaꝫ tñ ſanguīe gaudent ⁊ morſibꝫ ludūt
: cū herodianis ¶ Cri. dicit herodianos eſſe herodis mi-
niſtros. q̄s ideo miſer̄t vt ſiquidē diceret xp̄s ceſari ñ deberi tri-
buta. ſtatim a mīſtris regis ꝯp̄henderet̄. Hiero. v̄o dicit herodi
anos eſſe iudeos illos quibꝫ videbat̄ ceſari eſſe ſoluenda tribu-
ta quos ph̄ei deriſorie vocabant herodianos. eo q̄ de volūtate
⁊ ꝑte eſſent herodis. Nota qꝛ in herodianis viciuꝫ in diſcipulis
ph̄ieoꝝ v̄tutis apparentia deſignat̄. tunc ḡ ad nos veniūt he-
rodiani cū diſcipulis ph̄ieoꝝ qñ vitiū ſpecie virtutis velatuꝫ
nos pulſat. Quod oñdit Gre. 32. moꝝ. ca. 19. ſunt inquit non
nulla vicia q̄ oñdunt in ſe rectitudinis ſpēm. ſꝫ exprauitatis ꝓ-
deunt infirmitate. ⁊ ꝑo quidē aliqñ in vlciſcendis crimibꝫ cru-
delitas agit̄ ⁊ iuſticia putat̄. Immoderata ira iuſticie zelus cre-
dit̄. ⁊ cū debuer̄t corrigi delinq̄ntes violenta reflexiōe frāgunt̄
Diſſoluta remiſſio q̄i manſuetudo ac pietas. ⁊ dū parcit̄ vltra
modū delinq̄ntibꝫ crudeliter ad eternā penam reſeruant̄. Aliqñ
ſube effuſio mīa credit̄ ⁊ dum male ſuaē culpa ſit peius ſpergi
qd̄ acceptū eſt ñ timet̄. Iteꝫ nōnunq̄ꝫ tenacia ꝑcitas reputatur
ſꝫ cū graue ſic vitiū nō tribuē v̄tus credit̄ accepta retinē. Iteꝫ
ſepe maloꝝ ꝑtinacia ꝯſtancia credit̄. ⁊ duꝫ mens a p̄uitate ſua
flecti non patit̄ q̄ſi ex recta defenſione gl̄iat̄. Item ꝯſtancia etiā
ſepe q̄i tractabilitas h̄etur. ⁊ quo quidē fidem rectā vel integrā
nullus ſuat. eo ſe amicū oībꝫ extimat. Aliqñ timor incōpetens
hūīlitas credit̄. tñ tꝑali formidine p̄ſſus a defenſione veritatis
dū quiſq̄ꝫ tacet arbitrat̄ qd̄ iuxta dei ordinē hūīleꝫ ſe pc̄toribꝰ
exhibet. aliqñ vocis ſuꝑbia v̄a libertas extimat̄. ⁊ cū ꝑ elacōꝫ

veritati ꝯdicit loquendi ꝓcacitas v̄itatis defensio putat. Plerꝫ
q̄ pigricia q̄si ꝯtinentia q̄etis attendit. ⁊ cū grauis culpe sit re-
cta studiose ñ agere. magne v̄tutis meritum credit a praua tm̄
actione cessare. Sepe inq̄etudo spūs vigilās sollicitudo noīat ⁊
cū q̄etem q̄sq̄ ñ tollerat. agendo q̄ appetit v̄tutis debite implē
se exercitiuꝫ putat sepe ad ea q̄ agenda sunt incauta p̄cipitatio
laudandi studij feruor credit. ⁊ cū desideratū bonū intempestaꝫ
actione corrūpit eo agi melius q̄ celerius extimat. Itē sepe ac-
celerandi boni tarditas ꝯsiliū putat. ⁊ cū expectat vt extractiōe
ꝓficiat hec insidians mora supplātat. in oībꝫ hijs ꝯ verā salutez
discipuli phiseoꝝ cū herodianis .i. vicia sub spē v̄tutū ad nr̄aꝫ
mentē accedunt. ꝫ subtilit vnū ab altero distinguend ē vt dic̄
Juuenalis. latet em̄ vitiuꝫ spē v̄tutis ⁊ vmbra. iō in sacrifitio
deo pellis hostie aufert. nec offert et mēbra ipsius diuidunt in
frusta. iō etiā om̄e aīal rumināns ⁊ diuidens vngulā mdm est.
qꝛ in opibꝫ nr̄is oīs pellis silationis auferenda ē distinguēda
sūt. ⁊ deliberatiōe q̄si rumināndo sūt discernenda G Tercio
tangit adulatio magni meriti. lꝫ em̄ fraudulent xp̄m ꝯmenda
rent. vera tn̄ dicebant. ⁊ p̄mittit in hac adulatiōe titulꝰ venera
bilis. venert em̄: dicentes mgr̄: sic d̄ qui nouit artes. q̄si maior
statu vel statione. reuera xp̄s mgr̄ est. ars viꝫ dei patris oīpo
tentis q̄ sua arte potenti hunc mdm ꝓduxit ex nihilo. celos sua
v̄tute formauit. fixit sidera claritate. vestiuit orbē. elem̄ta distin
xit. cōposuit corpa mēbris. terrā ornauit virentibꝫ ⁊ bestijs vo
lucres leuauit in aera. pisces sectari voluit maria. ⁊ qd̄ amplꝰ
est sua arte hoīem de terra finxit viuentez. sic d̄ Prou. 8. Qñ p̄-
parabat celos aderat. qñ ethera firmabat sursū ⁊ librabat fon-
tes aquaꝝ. qñ circūdabat mari terminū suum. ⁊ legē ponebat
aquis ne transirent fines suos. qñ appendebat fundam̄ta t̄re cū
eo erā cūcta cōponens. ꝫ p̄ter hoc magisteriuꝫ creationis aliud
magisteriū attulit nob̄ v̄itatis v̄tutis. ꝓspiciens em̄ nob̄ h̄ sup
nus artifex de celo sup filios hoīm. vidit qꝛ nō erat intelligens
quisq̄ nec req̄rens deū. om̄s declinarāt a v̄itate inutiles facti. ⁊
vsq̄ ad vnū ñ erat qui bn̄ facēt. ꝓinde g̃ a regimīe stelle cele-
stis hinc mgr̄ descendit ad t̄ras vt scalā ꝯgregaret hūiliuꝫ dic̄
illis. discite a me qꝛ mitis sū ⁊ hūilis corde. ñ docuit fabricaē ce
los nec creare mdm. nec suscitaē mortuos ꝫ v̄tutes ⁊ hūilitatē
Jo. 13. vos vocatis me mgr̄ ⁊ dn̄e ⁊ bn̄ dicitis sū etenī. si ergo
ego laui pedes vr̄os dn̄s ⁊ mgr̄. ⁊ vos debetis alter alterꝰ la
uare pedes. exemplū em̄ dedi vobis ꝛc. H Et attende vt
dicit Cris. qꝛ isti q̄ volūt xp̄m cape a laudibꝫ incipiunt qm̄. hec
est ypocritaꝝ p̄ma potencia scꝫ simulata laudatio. laudant em̄
q̄s ꝑdere volūt vt ꝑ delectationē laudis paulatim corda hoīm

ad simplicitatē benigne ɔfessionis inclinent ⁊ ponit exempluz
thauri ferocis. quē qui vult cape mollibꝰ nodosaz eiꝰ fricat ma
nibꝰ ceruicē. vt quē virtute tenere ñ pōt ꝑ blandimentū ɔpre
hendat. sic ⁊ isti cathenā sub dole laudis portantes in ore ⁊ ma
licie gladiū abscondētes in corde thauꝛ ecclesiastici gregis do
lo laudis ɔp̄hendere festinabāt. ⁊ qꝛ oīs mgr̄ ꝓfessor est v̄itatis
ideo ɔuenient̄ in eo triplicē v̄itatez ɔmendāt scz vite doctrine
et iusticie. de v̄itate vite dicūt: scimus qꝛ verax es: in vita tua
ñ silatoꝛ ꝯm ꝙ es vite demonstrās exemplo. ī ipso etem̄ nihil
falsuz. verus em̄ deus ē. verus hō vere aīe vere carnis vere vite
vere passiōis v̄e mortis vere resurrectionis v̄e ascensiōis v̄e vir
tutis ⁊ ñ ficte. Ysa. 38. memento dñe quō ambulauerim coraz
te in veritate ipse de se dic̄ Joh. 14. ego sum via veritas et vita
I Itez ɔmendant in eo veritatē doctrine ⁊ viā dei q̄ scz per
uenit̄ ad dñm. hec via arta pauꝑtas est. hec via despecta hūili
tas est. hec via laboriosa est pnīa. hec via excelsa caritas est. vt
dicit apl̄us: in v̄itate doces: in veritate docet qui ñ mentit̄. qui
veritatez ñ abscondit. ⁊ q̄ ꝓpter solā v̄itatem ñ alia intencōe do
cet. xp̄s at̄ non est mentitꝰ. qꝛ vt d̄ Ysa. 53. pct̄m ñ fecit nec in
uentus ē dolus in ore eius. ꝫ nec veritatē abscondit. p̄s. ñ ab=
scondi mīaz tuā ⁊ v̄itatem tuā a ɔsilio multo. Jo. 18. ego in h̄
natus sū ⁊ veni in mdm vt testimoniū ꝑhibeā veritati. Rursus
in veritate docuit. qꝛ ñ q̄siuit mdi gl̄iam ꝫ v̄itatem solū. Jo. 8.
Si veritatē dico vobis q̄re nō creditis mihi. ego em̄ gl̄iaz meā
non quero. Itē ɔmendant in eo v̄itatem iusticie: ⁊ ñ est sibi cu
ra. i. sollicitudo timoꝛ vel fauoꝛ: de aliquo: vt ꝓpter eū v̄itatē ta
ceas ⁊ ñ exequaris: ñ em̄ respicis. i. ñ attendis: ꝑsonam hoīm ꝫ
merita pocius. iō certi sumus qꝛ maiestatez nō vereberis cesaris
quin iuste diffinias qd̄ veꝛꝛ est. ñ est g̊ in te defectus vite nec de
fectus scie. ꝫ nec defectus iusticie. huiꝰ mgr̄i ɔmune ē discipuli
assil̄ati ei ñ in magisterio suꝑbie. qꝛ ut ipse dic̄ Mat. 23. ñ voce
mini mgr̄i qꝛ mgr̄ videt̄ vnus est xp̄s. ꝫ simus discipuli eius
p̄mo quidez in vita in mutua dilectione. Joh. 13. in hoc cogno
scent ꝙ mei estis discipuli si dilectionē habueritis ad inuicem.
Itē in v̄itatis cognitione. Jo. 17. acceperūt ⁊ cognouerūt vere
qꝛ a te exiui ⁊ crediderūt qꝛ tu me misisti. Itē sumꝰ discipuli eiꝰ
in iuditio iusticie. iustū vero est vt nosipsos dijudicemus. et a
nobisipsis incipiamꝰ. Coꝛꝛ. 4. nolite añ tꝑus iudicare. ⁊ si nos
ipsos dijudicaremus ñ vtiq; iudicarem̄. ⁊ q̄le de nobis iuditiū
sūmimus. tale ⁊ ꝓximis exhibeamus. iuxta qd̄ dicit scriptura.
que sunt ꝓximi tui ex te ipso cognosce. Scd̄a pars

Cd̄o in eo ꝙ d̄. Dic g̊ nob̄. q̄d tibi videt̄. ponit̄ ·R
versuta questionis ꝓposito de tributo cesari reddendo

Et tria facit· p̄mo enim ꝓponitur questio litigiosa. Ad cuiꝰ no
ticiaꝫ sciendū· q̄ iudea circa tempa natiuitatis xp̄i romano im
perio tributaria facta est. exigendis v̄o tributis· tiberius cesar
pontium pilatū p̄fecit hierosolimis· de qua re multa longa ha
bita ɔtentio est phariseis ⁊ sacerdotibꝰ ꝓp̄lm dei asserentibꝰ mū
danis legibꝰ n̄ debere ɔstringi· nec regi tp̄ali fore licitū tributa
soluere· eū qui p̄micijs decimis ⁊ sacrificijs regi seruiebat eter-
no. Sꝫ econtra romani milites q̄ docebant̄ herodiani allegebāt
cesarem iudeā defendē rem bellicā agere· defendē patriā que nō
nisi militū manu nec militaris res absq̄ stipendijs p̄fici poterāt
Ideo iustū esse dari tributa eos p̄ quoꝝ tutelā erat imperium·
Itaq̄ hinc inde allegationibꝰ adductis nō absq̄ violencia exi-
gebant̄ tributa· cuiꝰ rei cā hierosolima ipsa pꝰ ascensionem dn̄i
subuersa ē· q̄r legibꝰ noluit subici tributoꝝ· g̊ quodā tp̄e circa
festum azimoꝝ herode hierosolimis existēte dū hec questio age
ret̄ in ꝓp̄lo phisei oblata adūsus xp̄m oportunitate· discipulos
suos cū herodianis· i· cū militibꝰ herodis ꝟm Eriꝟ· Vel cū iudeis
qui p̄ti fouebant herodis ꝟm Hiero· miser̄t ad xp̄m sup̄ hac eū
questione int̄rogantes q̄tenus caperet̄ in ꝟmone vtralibet p̄te
diffinita. siquidē diceret n̄ esse tributa soluenda· adduxer̄t hero
dianos qui cesaris rebellem ɔprehenderent. si v̄o assereret iuste
tributū exigi tanq̄ ciuilis libertatis ɔ̄rium odiosū ꝓp̄lo domō-
strarent. ne vero in hac dissonancia recusaret ꝓpriaꝫ manifestare
sn̄iam· laudes premiser̄t q̄ v̄itatis esset obseruator doctor ⁊ de-
fensor. laudibꝰ g̊ callide p̄missis subijciūt: dic ergo nob̄ siq̄dez
enim tm̄ amas veritatē· n̄ tacebis: q̄d tibi videt̄: nō em̄ aliud
credis aliud doces: licet censū dari cesari: vt quibusdā videt̄· eo
q̄ sit defensor patrie: an nō: sic̄ plurimi asserunt deū esse loci p̄
tectorem cui dant primicie decime ⁊ sacrifitia ex lege. Jō ipsi so
li ⁊ non hoī hmōi exhibenda sūt tributa· est at̄ census tributū
q̄d vnicuiq̄ censet̄· i· imponit̄· cōpletum erat in eis illud. Tre· i·
Princeps prouinciaꝝ facta est sub tributo. Scd̄o tangit̄ prece
ptio fraudis: cognita aūt ih̄us nequicia eoꝝ: p̄ma inquit vir
tus respondentis est interrogantiū mentem cognoscere· nihil at̄
pōt latere deū qui scrutat̄ renes ⁊ corda. iō ipse cognouit eorū
aīm· ⁊ fraudes ꝟmonis nec abscondit simplicitas p̄sonaꝝ· nec
adulatio verboꝝ Sap̄· 8· scit versucias p̄sonū ⁊ dissolucōes ar
gum̄toꝝ· Jō vt d̄ puer· 21· n̄ est fortitudo n̄ est ɔsiliū n̄ ē sapīa
ɔtra dn̄m. Tercio ponit̄ rep̄hensio: ait em̄ ih̄s: cur me tēptatꝭ
ypocrite: ypocrita sil̄ator est· quia aliud ē aliud p̄tendit. vnuꝫ
habet in corde ⁊ alteꝝ in ore· Criꝟ· Non respondit ꝟm ꝟmones
eoꝝ pacificos blande· ꝫ ꝟm ɔsciētiaꝝ eoꝝ aspera dixit q̄r deꝰ

plerũq; ad aĩam loquit̃. non ad corpus voluntatibꝫ respondet
ñ v̄bis. video ḡ q2 phisei blandiebant̃ vt ꝑderent. ihs at̃ eos
ꝯfundebat vt saluaret. q2 vtilior ē de9 hoĩ irat9 q̃ꝫ hõ ꝓpici9 ꝛc.

Ercio cũ d̄. ostendite mihi. ponit̃ hui9 questionis de
terminatio. ad eũ nanq; ꝑtinebat hui9 iuris determi
natio qui spũalem hꝫ et tꝑalem dñationem. in quo
omnis pt̃as est. et tria facit. p̃mittit em̃ nũmismatis
requisitionez: ostendite mihi nũmisma. i. nũmũ qui ꝓ censu dat̃
capitis. iõ addit: census: opportebat em̃ diffinientē an censum
esset tribuend̄ ip̃m nũmisma vidē: at illi obtulerũt ei denariuꝫ
qui decē valebat nũmos ⁊ ꝓ tributo dabat̃. Nota q2 nos su-
mus nũmisma diuini sensus. q̃tuor etem̃ oꝫ hr̃e denariũ scꝫ ma
teriaꝫ pondus imaginē ⁊ integritatē. materia est opatio nostra
siquidē bona fuerit aurea erit vel argentea. in auro preciositas.
in argento claritas demonstrat̃. videamus ne op9 nr̃m ferreũ
sit crudelitate. plumbeũ cupiditate. stagneũ carnalitate ereũ va
nitate. quidã autem sil̃atores ⁊ ypocrite dei monetam quasi al
chimiste falsificant. hñt em̃ apparentiã operis auri vel argenti.
sed ꝓbator cordiũ inquirit ut ostendat̃ sibi hec materia quã rep
bauit in ignez ꝯiectam. Hier. 6. argentũ reprobũ vocaui eos.
q2 dñs ꝓiecit illos. Scd̄o requirit̃ in denario pondus intentio-
nis. vt amore nr̃a intentio ferat̃ in deũ. Aug. amor meus pon-
dus meũ. Vel pondus est opis maturitas. et mentꝭ stabilitas
Vel pondus ē timor dei. Job. 28. qui fecit ventꝭ pond9 ⁊ iterꝫ
q̃si tumentes sub me fluctus. sic semꝑ timui deum ⁊ pondus ire
eius ferre ñ potui. Itē in denario imago pulcra requirit̃ et sup
scriptio vera. ad imaginē quippe dei ꝯditi sum9 natũaliter. sed
requirit̃ etiã in nob̄ imago gr̃e ei9 de qua. i. Corꝫ. 15. sic porta
uimus imaginē terrestris. sic portem9 imaginē celestis. Imago
em̃ celestis est vt sim9 hũiles benigni casti misericordes. hec sũt
imagines celestiũ. supscriptio v̄o hui9 denarij ē nomen xp̃iani
tatis ope demonstratũ. Vel supscriptio ei9 est esse descriptuꝫ in
li. vite. sic d̄ Luc. 10. gaudete ⁊ exultate qm̃ nomia vr̃a scripta
sunt in cel̃. Qr̃to denarius d̄ esse integer. ⁊ integritas nr̃a casti-
tatis ē ꝑseuerancia. Ja. 1. sitis integri in nullo deficiẽtes. h̄ ē cen
sus quē debem9 deo. de q̄ dic̃. Ostendite mihi nũmisma cens9. i.
ex opibꝫ oñdite teip̃m. Jac. 3. Oñdit ex bona ꝯuersacõe ope-
ram suã in mansuetudine sapie M Scd̄o tangit nũmismatꝭ
examinationem: ⁊ ait illis ihesus: cuius est imago hec ⁊ super
scriptio: nouerat quidem cuius erat. Et ꝓpter duo interrogat
Primo vt ex eoruꝫ responsione veritatem sensus soluendi ape
riat. Secundo vt se alienũ a negocijs secularibus ostendat qui
videbatur nũmismatum ignorare imaginem: dicũt ei cesaris:

Nota qꝛ in q̇busdaꝫ sic ꝑuertit̄ imago dei. vt q̄i a deo incogni
tis requirat̄ de eis cui⁹ est imago hec. in q̇busdaꝫ em̄ diabolus
sculpit imaginē vitioꝝ quaꝫ ꝑo blandiendo depingit. postea
stilo sculpit ꝯsuetudīs. postea format statuam obstinacōis. de
ꝑo Hiere. zz. apperit fenestras fecit laq̄aria cedrina pingitq̄ si-
nopide. naꝫ diabolus apperit fenestras sensuū illaq̄at aīam. et
reꝝ sensibiliū pingit imagines. De 2°. d̄ eiusdē. 17. pct̄m iuda
scriptū est stilo ferreo in vngue adamātino exaratū est sup la-
pidē cordis eoꝝ. De 3°. d̄ Ysa. artifex lignari⁹ extēdit normā
formauit illud in runcina. fecit illud in angularibꝰ et in circino
circinauit illud. ⁊ fecit imaginē viri q̄si speciosuꝫ hoīem hitan-
tem in domo. de talibꝰ imaginibꝰ q̄rit deus: cui⁹ est hec imago
non em̄ cognoscit̄ a deo qꝛ opus dei n̄ est sic̄ dicet quibusdam
Amen dico vob̄ nescio vos. hoc plangens Hiere. tre. 4. quō in-
quit obscuratuꝫ est auꝝ. mutatus color optim⁹. denigrata est
sup carbones facies eoꝝ. non sūt cogniti in plateis. mihi etiaꝫ
videt̄ de mulieribꝰ corꝑis imaginē in luxuria detergētibꝰ. q̄ren
duꝫ a deo cui⁹ est hec imago. ⁊ dicet̄ q̄ demōis sit. Hier. 4. cuꝫ
ornata fueris monili aureo ⁊ d̄pinxeris stibio oculos tuos fru
stra cōponeris N Nota qꝛ q̇t pct̄is ꝯsentit aīa. tot imagīes
diabolus in eā exp̄mit. est em̄ imago luxurie. Ezech. 16. fecisti
tibi imagines masculinas ⁊ fornicata es in eis. Itē est imago
auaricie de qua d̄ Apo. 13. q̄ qui n̄ hꝫ imaginē bestie in manu.
vel fronte. neq̄ pōt emere aliq̇d nec vendē. hec bestia hꝫ plagā
gladij. q̄m auaricia cor vulnerat. Itē est imago sup̄bie. Ro. 1.
mutauer̄t gl̄iam incorruptibil̄ dei in sil̄itudineꝫ imaginis cor-
ruptibil̄ hoīs ⁊ volucꝝ ⁊ q̄drupedū ⁊ serpentū. hō corruptibil̄
adam fuit cui⁹ imago inob̄ia. volucres sūt demones q̇ꝝ ima-
go excellencie appetit⁹. q̄drupedes fuer̄t p̄ncipes seculi quoruꝫ
imago dn̄atio est. serpentes astuti fuer̄t sapientes seculi. Itē est
imago inanis gl̄ie. Ysa. 44. fecit imaginē viri ꝛc. Iteꝫ ē imago
ire accidie inuidie ⁊ gule. de quibꝰ omibꝰ Deut̄. 4. Nō faciatis
vob̄ sculptā imaginē aut sil̄itudinē masculi vel femīe sil̄itudīeꝫ
oīm iumentoꝝ q̄ sunt sup terrā. vel aniū sub celo volantiū atq̄
reptiliū q̄ mouent̄ in t̄ra siue pisciū que sub t̄ra morant̄ in aq̇s
hoꝝ oīm degeneres ⁊ brutales imagines deus abhorret di. c⁹
est hec imago O Tercio ponit q̄ōis determinatinonē: tūc
ait illis. reddite g̊ q̄ sūt cesaris cesari ⁊ q̄ dei sūt deo. q̄si dicat ex
quo ꝓfitemini illi⁹ numismatis sup̄scriptionē ⁊ imaginez fore
cesaris ipsi cesari ius suuꝫ tribuite. ⁊ deo q̄ dei sūt decimas scꝫ et
primitias offerte. quia vtrunq̄ ius se compatit̄. nec alteꝝ alte
ri preiudicat qui enim regna ꝯstituit ius etiā regiū determīauit
Sicut legit̄. 1. Re. 8. hoc erit ius regis q̇ imꝑaturus est vobis ⁊
inter alia q̄ ibi ꝯnumerant̄ ius fisci siue tributi noīat̄ cū d̄. sego

tes vras et vineaz reddituſ atq; greges vros addecimabit.
Igit qui pati ñ obtempat dei edmacoi rñſtit. Nō ſm Hiero.
q; ſicut cesar ſue imagis impſſiones requirit. ita a deus aiaz
requirit vult9 ſui lumine inſignitaz. Et ſm Criſ. triplex dra ē
imagis dei a imagis cesaris. Prima q̄ntuz ad materiam. q;
imago dei ñ eſt in auro depicta ſz m hoibus figurata. nā cesaris
numiſma auz eſt. numiſma dei hō. Scda dra eſt q̄ntuz ad rep̄
ſentationē q; in ſolidis cesar videt. in hoibus vo de9 agnoſcit
Tercia eſt quo ad efficientē cām. q; cesaris imagines man9 ar
tificis ſculpſit a corruptibilibo lris ānotauit. dei vo imaginem
in hoie dina manus in dcē viuis apicibo demonſtrauit. i. quicq
ſenſibo ſpūalibo. q̄cq; corpalibo per qs apprehendim9 q̄ ſūt vti
lia. ℗ Item nō in mdo iſto q̄tuor eſſe cesares. ſz p9 hanc
vitam vnus ē. cesares quidē pūtis vite ſūt mdus ſecularis prin
ceps corpus ppriū a natūa. cesar q̄dem ſic dr a cedendo eo q; ce
dat. ſic vere mdus iſte nos edit adūſitatibo a flagellis. Exo. 3
Ea famuli tui flagellis edim̄. huic cesari aliq̄d dēmus et aliq̄d
deo. duplex etenī vita eſt hoīs iuſta actiua ſcz a cōtemplatiua.
Actiuā reddamus mdo curando rem familiarē ſubuemēdo pxi
mis ſic dicit apls q; qui vxorē hz ſolliciti9 eſt q̄ ſunt mdi. vitaz
aūt otemplatinā reddamus deo orando amādo meditando trā
ſitoria otemnendo. vt ſm apl̄m q̄ viuit iā non ſibi ſz deo viuat
Scds cesar eſt pncps ſecularis cui merito iſtud nomen
ppter q̄tuor. po rone origis cesar em̄ ſic pmitis dictus eſt iu
lius a quo ceteri impatores cesares noiant eo q; ceſo mris vtero
natus ſit. mr̄ nra ppria patria eſt a reuera exordia principū ſe
culariū ex hoc ſūt cū patrie vterus bell̄ ciuil̄ ſcindit. nā et iuli9
cesar ciuili bello factus ē pncps. ſic a iezoboā regnū. 10. tribuū
ſortitus ē diſcenſione ciuili. Itē cesar d rōe ſeuentatis eo q; ſub
ditos edat. ita em̄ filius ſalomois locutus eſt ppho. 3. Re. 11.
pr̄ meus cedit vos flagellis ego aūt eda vos ſcorpiombo. Itē
dictus ē cesar a grandi cesarie multa etenī ſuperfluitas capiti ad
heret ſecularis pncipatus. vñ abſolon aſpirans ad regnū grād
habuit cesariē. Itē cesar interp̄tat poſſidēs pncipatū in quo ius
pncipatus odit ne ſit tyrānus. ille em̄ poſſidet pncipatuz q;
more pelle vult ñ timore q̄ em̄ ſp timeri appetit a ipſe timet. iō
pncipatū ñ poſſidet huic vo pncipi ſeruari debet honor tāq̄ po
tior tāq̄ dño amor velut pri tributū velut defenſori a corpm ex
positio tanq̄ capiti. cetera em̄ membra p ſalute capit̄ ſe exponūt
ſed huic principi ita reddamus ſua q; ius nō omittat diuinum
deo em̄ aiam debemus principi ſeculari corpa. a hoc ñ aliter niſi
ſm dei mādatū. q; ſiquit iuſſerit Sriuz deo illud ñ eſt pſtuend.
Vñ obſtitrices egptioz regis preceptū otempſerūt de mēbrien-

dis infantibꝰ hebreoꝝ. nec saulis milites ad mandatū eius inie
cerūt manus in sacerdotes dñi. nec bt̄a legio thebeoꝝ maximia-
no iubente eduxit gladiū ad necez xp̄ianoꝝ. Tercius cesar est
corpꝰ nr̄m qđ supfluitatibꝰ q̄si cesarie grandi exhibuerat. huic
debemus cibū post esuriē quietē post laborē sonnū pꝰ vigilias
ꝯ frigus indumenta ꝯ famē alimenta in estu refrigeriū. ⁊ mille
sunt seruitutes quibꝰ obligam̄ eidez. sed ñ ita reddamꝰ debitū
corpi vt q̄ dei sunt obliuiscam̄. Ro. 12. Obsecro vos ꝑ mīaz dei
vt exhibeatis corpa vr̄a hostiam viuentē sc̄tam deo placentez
rōnale obsequiū vr̄m. Quartꝰ cesar natūa est q̄ reuera possidet
principatū in rebꝰ hūanis. sic̄ quidaz dixit, qđ natūa negat ne
mo feliciter audet. huic debemus q̄ nr̄e etati ꝯueniūt sicut dicit
apl̄us. cū essem ꝑuulus loq̄bar cogitabā vt ꝑuulus. sapiebā ut
ꝑuulus. qñ at̄ factus sū vir euacuaui ea q̄ erant ꝑuuli. ⁊ exinđ
ad mores etatis ꝓcedamus mature. vltima v̄o resolutio natūe
in morte est qñ reddit̄ corpus terre ⁊ spūs ad deū qui fecit illuz
vt dicit Ecc̄iast. Qñti cesaris dominiū erit in die nouissimo hic
em̄ infernus ē cedens reuera reprobos tūc ad penā que hꝰ cesa-
ris sūt dabunt̄ eidez dicente iudice. ite maledicti in ignē eternū
qui ꝑatus est diabolo ⁊ angelis eius. illi aūt que sūt dei grata
p̄destinatōe intrabūt cū illo in gaudiū eternū. Quod nob̄ ꝛc.

Dnica. 23. post penthecosten Ser. lxxvii

Loquente ih̄u ad turbas. Ecce pn̄ceps vnꝰ acces-
sit ⁊ adorabat eū ꝛc. Mat. 9. istud idē legit̄ Mar.
5. ⁊ Luc. 8. in negociationibꝰ seculi non prius rem
possidet venalez q̄ prius obtulit pretiū ꝫ q̄ maius
sil̄e recitat historia p̄ntis euangelij. qꝛ pn̄ceps salutem filie po-
stulans prius obtulit xp̄o fidei pretiū. ꝫ mulier sanguīs fluxuz
patiens qm̄ efficatius credidit celerius ē ꝯsecuta salutem. Igit̄
tria istud euangeliū ꝯtinet. primū est principis deuota suppli-
catio ꝓ filia. ꝫm est secreta emorrysse sanatio in via. ibi. et ecce
mulier q̄ sanguīs. terciū est mira puelle suscitatio. ibi. ⁊ cū veis
set ih̄s in domū. A Circa primū q̄tuor tangunt̄. nā p̄mit
tit̄ xp̄i eruditio: loquente ih̄u ad turbas: facta fuerat xp̄o adi-
stil̄ Jo. bap. vna qō quare viz ipsi ⁊ discipuli phēoꝝ ieiuna-
bant freq̄ter. discipuli at̄ xp̄i ñ ieiunabāt. Et ipse rñdit ꝙ dua
bꝰ ex causis nondū artabant̄ ieiunio. vna quidē rōe sue p̄ntie
gaudiose qꝛ ñ dñt filij spōsi affligi ieiuīo q̄ꝫdiu cū illis ē spōsus
Altera causa est q̄a adhuc erant discipuli veteri vita carnales.
ieiuniū aūt ad spiritalis vite ꝑtinet nouitatē. noua at̄ veteribꝰ
non sunt iūgeuda sic̄ duplici declarauit exemplo scz vestimenti
⁊ vini. volēs em̄ vestimentū reꝑare antiquū non adhibet ꝯmis

sura. ꝛ. ꝺiunctura nouꝰ panꝝ qꝫ maior fieret fractura nouo pan
no vetus trahente. altera exemplum fuit noui vini qꝺ in veteres
nō mittit vtres. qꝛ vtres disrumpet ꝛ effunderet vinū. his do
cemur exemplis. qꝛ noue ꝺuersationis hītus ñ est ꝺandus eis
qui adhuc carnis nō deserunt veterem vitā. ꝺirumpit em̄ talis
ꝓpositum. ꝛ peior scissura fit. Jō beatus Bern̄. ad monasteriū
venientibꝰ ꝺicebat. si huc venire cupitis cœpa exterius relinq̄te
soli spūs intrent. In alio exemplo documentū est ne vite noue
feruorem q̄si nouū vinū vltus intromittat in cor adhuc vetera
sapiens. nā frangit cœpiter ꝛ corpus nimio feruore spūs in sui
principio bulientē. Quō aī cœrigenda sit vita carnalū acta p̄
sentis euangelij manifestāt dū reātat emorroysse sanatio ꝛ pu
elle suscitatio ℣ Nam vtraq; dñico est repata tactu. Scdo
ponit humilis principis accessio: ecce princeps vnus accessit:
Mar. ꝛ Luc. eē principatū eius expeimūt. nā ditū qꝫ erat p̄
ceps synagoge ꝛ nomen eius yairus q̄ illuminans interpretat
aut vigilie. q̄nta vero humilitate ad xp̄m accesserit vterq; ins
nuat qui ꝺicunt qꝫ procꝺit ad pedes eius. nemo em̄ accꝺit ad
xp̄m nisi hec tria habuerit scz principatū vitioꝝ qꝺ viz illis ꝺo
minet longe nanq; a peccatis salus. ideo ꝺic subiectis vitioruꝝ
discedite a me qui operamini iniquitatē. Item requirit illuminatio
fidei vt sit yairus illumīatus. p̄s. accedite ad eū. sed vt hoc fie
ri possit illuminamini ꝛ facies vre non ꝺifundent. Item requirit
mentis hūilitas. deus em̄ superbis resistit hūilibꝰ vero ꝺat gr̄am
Tertio ponit eiusꝺē p̄incipis flebil' supplicatio q̄ ꝺtinet q̄tuor
Primū qꝺ est cultus ꝺiuinitatis: ꝛ aꝺorabat eū: cultu latrie q̄
soli deo debet: dicens. dñe: ecce confessio p̄tatis. Sap. 16. Tu es
dñe qui vite ꝛ mortis habes p̄tatem. ꝛ deducis ad portas mor
tis ꝛ reducis. Jtez exponit ꝺditio necessitatis q̄ attestat caritati
: filia mea mō defuncta ē: ℔ huic dicto abūit. qꝛ Mar. ꝺicit qꝫ
erat i extremis Lu. vo ꝺic qꝫ moriebat. Solutio qꝛ qꝫ i modico
deficit q̄ esse reputat. iō princeps iste ꝓpinquā morti filiā mor
tuā reputabat. vel cōmicebat eā iā mortuā. qꝛ recedens a domo
laborantē i extremis reliq̄rat. vl̄ ꝑm Cri. qꝛ consuetuꝺo rogantiū
ē ꝓpꝛ augē miseriā ut amplius xp̄m puocaēt ꝺixit filiā eē mor
tuā Jtez petit subuentio pietatis: ℔ veni impone manū tuā sup
eam: nouerat vez esse qꝺ ꝺicit Ysa. 9. Ecce nō est abbreuiata
manꝰ eius vt saluare nequeat cū em̄ apperit manū suā implet
omne animal bñdictione. Sed querit aut iste ñ arguit petens
xp̄i presentiaz sicut arguit regulus. Jo. 4. q̄ rogabat vt xp̄s de
scenderet ꝛ sanaret filiū eius. ꝺicit em̄ illi xp̄s increpando. misi si

gna ⁊ ꝓdigia videritis ñ treditis. Rñdendu3 est ꝑm Aug. q̇a licet silia habuerint v̇ba in petendo. huius tñ fides maior fuit fide illius. nam ille petebat xp̄i aduentū anteqū filius moreretur non putans eū mortuū suscitare posse. iste v̇o etia3 ad mortua3 filiam inuitabat. Item ponit ꝯfidentia spei: ⁊ viuet: hec est illa manus que mdm ꝓduxit ex nihilo. que spū formauit hoīes in viuentem aīam. in q̄ fons vite est. iō solo tactu potuit vitā conferre. Quarto ponit supplicacōis exauditio: ⁊ surgens ihus: ab ope predicationis qd̄ aliqñ rōne necessitatis imminentis p̄termittendū est: sequebat eū: precedebat em̄ pr̄ puelle celerit anxius ꝓ salute eius: Et discipuli eius: sic̄ discipuli medicoꝝ illis ꝯmittant cū ad infirmos accedunt. Mar. addit hoc loco q̄ tam multa turba sequebat xp̄m vt etiā eundē ꝯpriment. currebant etenī om̄s qui p̄dicationi affuerant vt suscitationē puelle mortue viderent. D Nota sic̄ dicit Aug. sup ps. 85. cū oramus deo loquim̄. cū vero legentes diuina meditamur. tūc deus loquit nobis. ꝫ hinc etiā vt dicit Bern̄. in speculo monachali hauriunt aque q̄ in orōne fundunt. vnde xp̄o loquente turbis princeps accessit adorans eu3. qr cū in meditatione ipse loquit nobis. tunc ad orōnis ꝓuocamur deuotionē. Et pñt hinc elici decem ꝯditiones que requirunt in orōne ad hoc q̄ sit exaudibilis. Prima quidē vt sit de pn̄cipalibꝫ bonis. iō d̄ cuidā nescitis quid petatis. ⁊ Jaco. 4. petitis et nō accipitis eo q̄ male petatis. iō qui orabat hoc loco: pn̄ceps erat: Scd̄a ꝯditio est vnite intentionis vt sit: vnus: intencōe non in diūsa cogitatione disparsus. 1. Coꝝ. 6. Qui adheret deo vn9 spūs est cū illo. Tercia ꝯditio est desiderij aꝓpinquatio. vñ d̄ q̄: accessit: desederio sic̄ publican9 a longe stans reatu ꝯscientie ꝫ aꝓpinquās desiderio p̄s. desideriū cordis eoꝝ audiuit auris tua. Qr̄ta ꝯditio est illuminate cognicōis vt his q̇ petit se credat posse obtinere. iō iste princeps: yairus: dictus est ꝑ fidei lumē Mar. 11. om̄e qd̄ orātes petitis credite ⁊ accipietis. Qn̄to requit q̄ sit deuote venerationis: qr adorabat eū: p̄s. venite adorem9 ⁊ ꝓcidam9 añ deū Sexto q̄ sit v̇e hūiliacōis ⁊ hoc notat in eo q̄ ꝓcidit ad pedes xp̄i Gen. 18. loq̄r ad dñm meū cū sim puluis ⁊ cinis. Septimo oꝫ q̄ sit timide ꝯsideracōis. et hoc notatur quia dominum eu3 confessus est Mal. 1. si ego dominus vbi est timor meus hoc est septimū donum spūs timoris dñi quo beati sūt paupes spiritu Octauo requirit q̄ sit prudentis explicationis. vt explicet orās suam miseriam. non sic̄ quida3 dicūt deus nouit quid nobis expediat quare ergo oꝫ illud exprimere. ꝫ licet omīa nouerit, tñ

iste princeps necessitatē filie morientis exposuit. Nono requirit̄
q̄ sit pie postulationis qd̄ notat̄ in eo qd̄ dicit. s3 veni ꝛc. Deci
mo requirit̄ q̄ sit sperate cōsecutionis. vt q̄ petimus de gr̄a dei
confisi assequi nō dubitemus. Ro. 5. spes non ꝯfundit. vñ dic̄
orans: ⁊ viuet: tūc ihus qui p̄uenientez ꝯtulit gr̄am vt ipsuz
oraremus. surgit in adiutorium nr̄m per gr̄am cōmunicantem
⁊ sequit̄ per gr̄am ꝑficientem que tria dicit. p̄s. nam de p̄o mia
inquit eius preueniet me. De scd̄o aūt. spūs tuus bonus dedu
cet me in terram rectā. De 3°. vero. ⁊ miscd̄ia tua subsequat̄ me
omnibꝰ diebꝰ vite mee. Item yairus illuminatus rōnalis ⁊ in-
tellectualis noster spūs est. de quo. p̄s. signatū est sup̄ nos lu-
men vultis tui dñe. qui ideo princeps dr̄. quia totius eius qd̄
sumus principalis portio est. hui9 vero principis filia operatio
est hūana que ꝑm rōnez est. Hec vero opatio aut moritur aut
infirmat̄ cū peccati venenuz illi adiungit̄. filia etiam hui9 spūs
anima carnalis est que fouet̄ aspectu hui9 filie pater quilibet ē
curam hñs animaꝝ pro quaꝝ debet esse salute vigilans ⁊ attē
tus. Item loquente xp̄o turbis princeps accedit ad euz exoran
dum. qm̄ non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis tan-
q̄ ex nobis. sed qꝛ sufficientia nostra ex deo est. Ideo loquente
deo turbis cogitationuz nostraꝝ excitat somnolētiam. erudit
ignorantiā. turbam cogitationū mitigat ⁊ ꝓuocat vt spūs sui
ꝯsideratione habita pro salute ꝓpria deprecet̄ ⁊ petit diuine ma
nus impositionē qua dat̄ spūssanctus. manus ista vritus omī
potentis est. de qua. p̄s. Emitte manū tuam de alto. eripe ⁊ li-
bera me de aquis multis ⁊ de manu filioꝝ alienoꝝ. tunc exur-
git in nobis xp̄s qui nos a se surgere facit. tripliciter surgit. p̄o
scz excutiens somnū pigritie. 2°. nos eligens ad statum gratie
3°. tribuens presidiū glorie. de quibꝰ tribus dicit. p̄s. Exurge
quare obdormis dñe quo ad primū exurge ⁊ ne repellas ī finē
quo ad scd̄m. Exurge dñe adiuua nos et libera nos ꝓpter no-
men tuū quo ad terciū E Item nota ꝑm allegoricū sensuz
qꝛ yairus iste illuminatus moyses ē legislator princeps iudaici
ꝓpl̄i. iste illuminat9 fuit intrinsecus ex ꝯsortio sermonis dñi vt
etiam in fronte claritas erūperet. sic̄ legit̄. 2. Coꝝ. 3. q̄ nō po-
terant intendē in moysen ꝓpter claritatem vultus eius. iste v̄e
princeps vnus fuit qꝛ parem ñ habuit. sic̄ legit̄ Deut̄. 34. nō
surrexit ꝓphꝛta vltra in isrl̄ sicut moyses quez noscet dñs facie
ad faciez. hui9 v̄o principis filia ꝓpl̄us iudaicus fuit. quem q̄i
filium genuit v̄bo dei ex vtero ꝑuitutis egyptiace. Nūi. 11. hec
sunt verba eius ad dñm: nunq̄d ego ꝯcepi hanc multitudinē

vl' genui ut dicas mihi porta eos in sinū tuū sicut portaē solet nutrix infantuluz. hic ꝓplus filia pocius d' q̄ filius. qꝛ effemina tus fuit ⁊ fragilis. Vñ in oībus ꝓphetis filia ꝓpl'i huiꝰ sic noīa tur vt plurimū. Item loq̄te deo turbe huius ꝓpl'i ꝑ manū moy si in monte oreb vbi legis p̄cepta audiebat ab ore dei. ista filia mortua est vel morti ꝓximauit adorans vitulū ꝯflatilem. Cūq̄ iratus deus ꝑ hac culpa vellet ꝑdere ꝓplm. sic legit' Exod. 32. Cecidit iste princeps corā deo ⁊ exposuit se ire dei ad defēsionē ꝓpl'i. Sic de seipso dicit Deut. 9. Procidi ante dñm. 40. diebus et. 40. noctibꝰ panem nō comedens ⁊ aquaz non bibens ꝓpter omnia pcta vr̄a. Itē postulauit diuinitatis aduentuz. quia ad ꝓpl'i illius salutē nō sufficiebat hō dicens Exo. 4. Obsecro dñe mitte quē missurus es. specialr aūt peciit ꝑ vita ꝓpl'i adipiscen da impositionē diuine manus. manus dei pr̄is filius est ꝑ quē creata sunt oīa. ⁊ in cuiꝰ pugillo ꝯtinent'. de qua ps̄. fiat ma nus tua sup viꝝ dextre tue. hec est illa manus quā loprosaz de sinu iudaico moyses eduxit. qꝛ reputauimꝰ eum q̄si leprosuz ⁊ ꝑcussum a deo ⁊ hūiliatum. Sed hec lepra clarissima atq̄ mun dissima fuit in candorem versa vt dr̄ Leui. 13. Ista manus sup posita fuit iudeis vt viuerent. sz non recipientibꝰ huiꝰ manus curam mors subsecuta est. dū vero ad huiꝰ principis sanandam ⁊ suscitandā ꝓcedit' filiam ipse ꝓcessit moyses cū virga et lege quam sequit' xp̄s. sicut heliseus pueꝝ suū secutus est ad suscitan duz sunamitis filiū quē hiezi puer cū baculo helizei ꝓperando precedens suscitare nō potuit sic legit'. 4. Re. 4. Scda ps

Ecundo cū dicit'. Et ecce mulier. tangitur. ¶

secreta emorysse. i. sanguinarie sanatio vbi q̄tuor facit Primo em̄ tangit' genus infirmitatis: ⁊ ecce mulier vbi notat' sexus fragillitas: que sanguinis fluxū pa ciebatur: ecce passionis q̄litas: duodecim annis: ecce tp̄is diu turnitas In euangelio bt̄i marci his tribꝰ sup̄addunt' quatuor Primū est qꝛ multis se medicis exposuerat. Scdm quia oīa sua errogauerat. Terciū qꝛ nihil ꝓfecerat. Qr̄tum qꝛ etiaz deteriꝰ habebat pro hac etenī infirmitate curanda ille celestis expecta bat' medicus. qui nr̄is sanandis languoribꝰ ꝓpriū effudit sang uinez. Scdo tangit' huiꝰ mulieris deuotio quo ad q̄tuor. p̄mū est fiducie securitas: accessit: ꝯfidenter nō obstante q̄ esset ex le ge immūda. cui nō erat licitū cōmunicare cuiq̄ Hebre. 4. Adea mus cū fiducia ad thronū gl'ie eius. vt miscdiaz consequamur Scdm est verecundie honestas: retro erubuit em̄ in faciē appere Tertium est ꝑfecta hūilitas: ⁊ tetigit fimbriā. i. extremam oram

vestimenti eius. xp̄s em̄ habuit fimbrias iacintini coloris in q̄tuor angulis vestimenti ꝑm preceptuꝫ legis. Nu̅i. 15. indignā se reputauit hec mulier pedes xp̄i vel plenitudinē tangere vestimenti. ideo tetigit fimbriā. Quartuꝫ est ꝯsiderationis intimitas dicebat intra se: .i. Re. i. porro anna loquebat̄ in corde suo tantunqꝫ labia ipsius mouebant̄. Q̄ntum est fidei sinceritas: si tetigero tm̄ vestimenta eius salua ero: rabanus in despat̄ inquit causis mgr̄a est extrema necessitas. vnde desperans hec mulier ab omni hūano auxilio didicit ex vestimētis xp̄i posse adipisci salutem. ⁊ docuit nos hec mulier q̄ntuꝫ sit corpus xp̄i q̄ in fimbria tm̄ monstrauit esse salutis. Tercio ponit̄ hui⁹ fidei cōmendatio: ⁊ ih̄s ꝯuersus ⁊ videns eā: Mar. ⁊ Luc. hūc locū supplent. dicunt em̄ ꝙ statim sanata est mulier ad tactū fimbrie et sensit qꝛ sana esset. xp̄s at̄ cognoscens virtutē q̄ de illo exierat ꝯuersus ad turbā dicebat: quis tetigit vestimenta mea. cūctis aūt negantibꝰ dixit petrus ⁊ qui cū illo erant discipuli. preceptor turbe te cōprimunt ⁊ affligūt. ⁊ tu dicis quis me tetigit: et dixit ihesus. aliq̄s me tetigit. nā ⁊ ego noui virtutē de me exisse. ⁊ circūspiciebat vidē eam q̄ hoc fecerat. videns at̄ mulier qꝛ non latuit tremens venit ⁊ procidit ad pedes eius. et ob quaꝫ causaꝫ tetigerat eū indicauit coraꝫ omni ꝓpl̄o. ⁊ quēadmodum ꝯfestim sanata sit. ⁊ tūc xp̄s: dixit illi ꝯfide: ecce securitat̄ fiducia: filia: ecce caritatis gr̄a: fides tua te saluā fecit: ecce credulitatis efficatia. ꝓba in v̄gilio. centona via p̄a salutis. intemerata fides ⁊ mens sibi ꝯscia recti. Q̄rto ponit̄ hui⁹ mulieris sanatio: ⁊ salua facta ē mulier ex illa hora: ex illa hora valꝫ hora qua fide xp̄m tetigit. Querit Cris. quare hanc mulierē latere volentem maīfestauerit. Et ad hoc Gre. causas adducit. p̄a ne mulier h̄ret in se ꝯscīe remorsuꝫ. qꝛ ꝯtra legis preceptū sanguinaria xp̄m tetigerat. Scd̄a vt ipsam corrigeret. qꝛ estimabat xp̄m letere. Tercia vt fidem eius cūctis in exemplū ostenderet. Quarta vt monstraret se oīm cognitorē. Q̄nta vt ostendat qm̄ deus sistit sanguinis fluxū. Sexta vt in fide archisinagogū dirigat. ob quā etiaꝫ cām sanauit priusq̄ꝫ ad filiā eius veniret. iō vt idem dic̄ fidelior fuit mulier archisynagogo. ille em̄ medicum ducebat. huic v̄o tactus fimbrie sufficiebat. H Nō ꝑm Amb̄. hec mulier fuit martha. nam vt dicit idē. duabꝰ sororibꝰ ⁊ vnico fratri mira xp̄s beneficia ꝯtulit dū largum sanguinis fluxū siccauit in martha. dū demones expulit de maria. dum corpus rediuiui spūs ꝯstrinxit in lazaro. Et recitat Eusebius ī ecc̄iastica historia ꝙ hec mulier sanata ob xp̄i reuerentiā

imaginez eius iussit fieri in curia sua cū sculptura vestiū ⁊ fimbria ꝓut viderat hr̄e xp̄m eo tpe quo tangens eū sanata fuerat. cunqꝫ crescentes herbe sub imagine tangerent vestim̄ta ei⁹. cū prius nullius essent v̄tutis notabilis ex tūc multis languoribꝰ erāt remediū sanitatis. dū vero ista imago cesarea philippi a fidelibꝰ deuotione freq̄ꝫtaret̄. sicut dic̄ Hiero. 6. li. historie tripertite supueniens iulianus apostota inimic⁹ xp̄iam noīs ammouit xp̄i imaginē ⁊ suā ibidē collocauit que fulminis ictu ꝑcussa in puluerē est redacta J Nō q̄ sanguīs fluxū patit̄ qui carnis vicio subiectus fluxu maculat̄ luxurie. Ysa. 1. man⁹ vestre. i. opa sanguīe plene sūt. hic talis mollis ⁊ effeminatus. mulier pocius dꝫ dici q̄ꝫ vir. isti sūt effiminati qui appuerunt in terra. ⁊ fecer̄t abhominationes gentiū tpibꝰ roboaꝫ. sic dicit̄. 3 Reg. 14. d̄ aūt roboaꝫ latitudo vel impetus aut inclinatio seu dissipans. qm̄ effeminant̄ viri cū subest latitudo sub̄e ⁊ libertas aperta. tūc em̄ sequit̄ passionis īpetus. p⁹ hoc inclinatio opis. vltio est dissipatio oīm bonoꝝ. natūe fortune ⁊ gr̄e. sicut ptꝫ de filio ꝓdigo qui luxuriose viuēdo om̄e sibi datū sub̄e pr̄imo niū dissipauit. qm̄ at̄ duodenarius nūs est suꝑhabundās duodecim annis huic subiacet vicio. qui suꝑhabundant̄ deliquit in eo. Et attende vt dic̄ Mar. qꝛ h̄ mulier multa fuerat ꝓpessa. q̄a multa sustinent luxuriosi dura. amara v̄ba eoꝝ etiā q̄s amant et amariora facta. molestias corꝑis. cecitatē mentis. dāna reꝝ. odia hoīm. dispendiū fame. Itez erogant oīa ꝑ voluptate carnis etatem decorē vigorē vitam seipsos ⁊ sua. exemplū hēmus in sichē filio emor. q̄ sua seip̄m vitā ꝓpriaꝫ cū regno morti exposuit ꝑ dina. Item quer̄t aliqn̄ medelā ꝯ istā passionē. vel vana gaudia. vel occupacōs inutiles. aut etiā lacrimas stulti effundunt. ꝫ nihil ꝓfitiūt. qꝛ vt dic̄ virgilius. amor n̄ talia curat. iō semꝑ hn̄t peius. Vn̄ Hiero. suꝑ Osee. li. 1. Luxuria inq̄t insaciabil̄ est voluptas. ⁊ q̄ntomagis capit̄ tantomagis vtentibꝰ se sitim creat. vires in fornicacōe defitiūt. ⁊ fornicandi desideriū nō quiescit. nemo igit̄ ab hoc v cio poterit emūdari nisi ꝑ xp̄ꝫ qui est fons patens domui dauid et hītantibꝰ irl̄m in ablutionem peccatoris ⁊ menstruate. Sic d̄ Zach̄. 13. igit̄ ad hunc fontē accedant ꝯtriti. retrostent verecūdi. dicant ꝯfessi. tangāt emūdati nam mulier illa q̄ erat ī ciuitate peccatrix. sic accedēdo. sic retrostando. sic plangēdo. sic osculādo suoꝝ lauit lacrimas pc̄toruꝫ Ezech̄. 16. Laui te aqua pnīe ⁊ emūdaui sanguinē tuuꝫ ex te. qd̄ orauit dauid dicens. Asꝑges me dn̄e ysopo ⁊ mūdabor ꝛc.

K Sed videam⁹ quenā sit fimbria vestimēti xp̄i. cuius tactu

carnis fluxus restringit. vestimentum etenim cristi est hūanitas eius. sic d̄ ad Phil. 2. q̄ habitu ē inuentus vt hō. hec est tunica talaris ioseph ⁊ polimita tincta hedi sanguine. hoc est palliū iude lotū in sanguīe vue. De quo Ysa. 63. quare rubruz est indumentū tuū. ⁊ vestimenta tua sic calcantiū in torculari. hec est tunica iacinctina pontificis vñ pendent mala aurea ⁊ tintinabula. hec est caritat̄ vestis nupcialis. qm̄ vt nos sibi amore nuptiali ꝯiungeret talem vestem induit. Fimbria v̄o cū sit extremitas in vestimēto. passio filij dei ē in carne vbi vestimentū illud hūanitatis tanq̄ in termio ꝯsumatum est. Jo. 19. eo clamante ꝯsūmatum est. ⁊ iacinctini coloris id est celestis merito fuit hec fimbria. qm̄ celuz apperuit nobis ⁊ dispositione celesti sic passus est sicut dixit p̄tatem habeo ponendi aīam meā. et pilato non haberes inq̄t p̄tatem in me vllaz. nisi datū esset tibi desup qui tetigerit hanc fimbriā a carnis fluxu mundabit̄. tangit̄ aūt credēdo meditādo amando cōpaciēdo ⁊ senciēdo ea q̄ sūt mort̄ ⁊ passionis xp̄i. ad Phil. 2. Hoc sentite in vobis qd̄ in xp̄o ihu nullū etenim ē remediū efficati9 ꝯ carnis lasciuā q̄ passioni xp̄i ⁊ morti. tangendo ⁊ sentiēdo conīcare. senciam9 g̊ hanc fimbriā id est mortē eius p̄cipiam9. scimus at̄ qz qui mortem p̄cipit viuens morit̄. ⁊ nos ꝯfigurati iuxta apl̄m morti eius viuentes illi morimur carni. Ro. 6. si ꝯplantati facti sum9 sil̄itudini mort̄ eius sil̄ et resurrectionis erimus scientes qz vetus hō nr̄ sil̄ crucifixus ē vt destruamus corpus pcti. vt vltra ñ ꝑuiamus pcto igit̄ exhibete vos deo tanq̄ ex mortuis viuētes. ñ solū aūt iste tactus mortificat vicia. ꝫ ⁊ preteritū emūdat fluxū sanguīs suo īmaculato sanguine. Col. 1. Reconciliauit nos in corpe carnis eius p̄ mortez exhibere vos sc̄tos ⁊ īmaculatos ⁊ irrep̄hensibiles corā ipso L Item nō allegorice qz mulier ista sanguīe fluens gentilitas fuit. qz em̄ relicto v̄o deo colebat creaturā iō fluxit sanguīe. transgressiōi nanq̄ p̄mi p̄cepti decalogi de vno deo adorando. rñdet p̄a plaga egipti ꝑm Rabanū in q̄ flumīs aqua ꝯuersa ē in sanguinē. fluui9 est cursus vite nr̄e. Sic prudens illa Tessuites oēs inq̄t morim̄. ⁊ sic aqua dilabim̄ sup terram q̄ non reuertunt̄. hec v̄o aqua in sanguinē ꝯuertit̄. cū fluxus vite carnis voluptate et sanguīs maculat̄. qz vero gentes deo v̄o p̄termisso ꝑui erunt creatūe pocius q̄ creatori. corruptibilis hoīs imaginē volucꝝ quadrupedū et serpentū venerantes. iō iusto dei iuditio p̄missi sūt labi in oīa flagitia carnis. et flux9 vite eoꝝ in carnis sanguinē est ꝯuersus. Sic em̄ dic̄ apl̄s Ro. 1. ꝓpter hoc tradidit illos deus in desideria cordis eoꝝ in in

munditiam ut ɔtumelijs afficiant corpa sua in semetipsis. nam tradidit illos deus in passiones ignominie. naz femine eoꝝ ⁊ masculi mutauerẽt naturalez vsum in eũ qui est ɔ̃ naturaz. Et attende qꝛ duodecim annis hac laborauit infirmitate ⁊ duodecim erat annoꝝ filia pn̄cipis moriens. tũc em̄ cepit gentilitas cultu idolatrie fluẽ sanguĩe cũ synagoga tpibus abrahe genita ẽ. attende itaqꝫ dn̄o ad pn̄cipis filiã suscitandã. ecce gentilitas p̄uenit illa vsqꝫ ad finẽ seculi mortua remanente. sic̄ dicit p̄s. Ethiopia p̄ueniet manus eius deo. Ro. 11. Quod querebat israhel hoc non est ɔsecutus electio at̄ gentiũ ɔsecuta est. Sed videamꝰ quõ gentilitas sanata sit. accessit em̄ obediẽdo. retro accessit immutando. Hic. pr̄em vocabis me. ⁊ post me ingredi n̄ cessabis. vel retro accessit. qꝛ iam xp̄o in celis assũpto credidi. ad priora em̄ ipsius n̄ appinquabit. Gen̄. 16. hic vidi posteriora vidẽtis me. tetigit etiã hec mulier credendo. naz et thomas credidit tangendo. hic tactus est pceptio fidei certa q̄ magis eo a nob̄ remoto in celis facta ẽ qꝫ adhuc ipso pn̄te. iõ alteri cuidã mulieri eum tangẽ volenti an̄ celi ascensuz. noli inq̄t me tangẽ. non duz em̄ ascendi ad pr̄em meũ. tetigit at̄ fimbriã vestimenti eiꝰ Vestimentũ xp̄i vel est cognatio hũani gn̄is quam induit s̄m Ambro. li. de fuga seculi p corpis hmõi susceptionem. Vel s̄m euudem vestimenta eius intelligibilia v̄tus dĩna est qua mdm̄ induit. ⁊ tanqꝫ ea amictus fulget in oĩbus. oĩs em̄ creatũa vestimentũ est deitatis p qd̄ lumen claritatis eius emicat. sicut in transfiguratione patuit. aut vestimẽta eius sũt figure vtriusqꝫ testamenti ⁊ ecclesie sacr̄a quibꝰ velat̄ diuinitas. dicente Dyonisio. i. ca. ecclesiastice yerachie. neqꝫ em̄ possibile est nob̄ lucere aliter diuinũ radiũ nisi velatione sacroꝝ velaminũ. talibꝰ indumentis velat̄ v̄itas interim quousqꝫ aptis vultibꝰ nudaz se offerat ɔtemplandã. hoꝝ velaminuz extrema fimbria scriptũa et sacramenta sũt noui testamenti. quoꝝ tactu gentes sanant̄ ⁊ mũdant̄ non lr̄a sed spũ qd̄ nunqꝫ potuit lex antiqua pficere. Sic̄ dicit̄ Ephe. 5. xp̄s semetipsuz tradidit pro ecc̄ia vt illam sc̄tificaret. mũdans eam lauacro aque in v̄bo vite vt exhiberet ip̄e gloriosaz ecc̄iam n̄ habentẽ maculam neqꝫ rugam aut aliquid hmõi. sed vt sit sancta ⁊ immaculata. Tercia pars.

Ercio cũ d̄. Et cũ venisset ꝛc. tangit̄ puelle suscitatio Hoc at̄ loco Mar. ⁊ Luc. dicũt q̄ xp̄o differente veniẽ ad domũ pn̄cipis. ⁊ loqꝫte in ɔspectu ppl̄i ad mulierẽ q̄ a fluxu sanguĩs sanata erat. ecce venerũt nuncij ad principẽ dicentes. qꝛ filia tua mortua ẽ. q̄d vltra vexas mgr̄m. quo audito ih̄s dixit. Archisinagogo noli timere

tm̄modo crede ⁊ sana erit. Veniēs ergo domū principis suscita
uit filiā eius. vbi q̄tuor tangunt̄. Primū est plangentiū vana
lamentatio: ⁊ cū venisset ihs̄ in domo p̄ncipis ⁊ vidisset tibia
nes: sic dicunt̄ tibia canentes. hoc em̄ musicū instrumentū pri-
mit9 ex antiquo funeribꝰ plangendis adhibitū est vt dic̄ Yso
quo ꝓuocabant̄ ꝑntes ad luctū ⁊ sūt tales pompe funeꝝ poci9
viuoꝝ solatia q̄ꝫ remedia mortuoꝝ vt dic̄ Aug.: et turbā tu
multuantez: in ꝓparatione funeraliū. hic etiam tumultus erat
plangentiū ⁊ flentiū Naz vt dicit Mar. vidit tumultū ⁊ flen
tes ⁊ vllulantes multū. h̄ ploratus vanitatis ē. qꝛ mortui plā-
gunt mortuos: cur potius n̄ plangunt seip̄os. nihil etiā luctu
dignū est nisi culpa. mori at̄ natūale est. Legimus tn̄ xp̄z dn̄m
in morte lazari planxisse. Sz vt dic̄ Amb. Nr̄am planxit mise-
riam. qꝛ p̄o peccante hoīe mortis penā meruim9. 2° ponitur
merentiū pia ꝯsolatio: dicebat em̄. recedite n̄ est em̄ mortua pu
ella ꝫ dormit: Beda. hoībus inq̄t mortua erat qui suscitaē nō
p̄nt. deo aūt dormiebat in cui9 dispositione ⁊ aīa recepta viue
bat ⁊ caro resuscitando q̄escebat. vn̄ ꝓ defunctis orat ecc̄ia. de9
cui oīa viuuūt ⁊ cui nō pereunt corpa nr̄a ꝫ mutant̄ in meli9.
et deridebant eū: qm̄ certū illis erat q̄ esset mortua. Ecce quia
plangentes facti sūt irrisores. ⁊ v̄e derisio erat fletus ille morta
liū. qꝛ ad mortē ꝓperantes plangebant mortuū. si plangendi
sunt mortui eoꝝ praua vita magis dolenda ē. 3° Ponit̄ mi-
ra deitatis opatio. ⁊ p̄o quidē tumultuātes mandauit eijci: et
cū eiecta esset turba: n̄ merebant̄ resurrectionē vidē qui plan-
gebant mortuū. ⁊ eū qui resurrectio ⁊ vita ē irridebant. Scdo
cunctis eiectis ipse: intrauit. ⁊ vt dicūt Mar. ⁊ Luc. nō ꝑmisit
secū ingredi nisi p̄rem ⁊ mr̄em puelle ⁊ tres ex discipulis suis
scz petrū ⁊ iohem ⁊ iacobū fr̄em iohis. 3° opatio sequit̄: ⁊ te
nuit manū eius: 4° ponit̄ eius imperiuz: ⁊ dixit: cū clamore
s̄m Luc. vt a circūstantibꝰ audiret̄. ne aliq̄d suspicarent̄ in ope
deitatis eē magicū: puella surge 5° qꝛ ipse dixit ⁊ facta sūt. se
quit̄ vite bn̄fitiū: ⁊ surrexit puella: cuiusmōi resurrectiōis duo
signa Mar tangit. vnuz qꝛ ambulabat. alteꝝ qꝛ iussit illi dare
manducaē. 4° ponit̄ huius rei fame dilatio: ⁊ exijt fama hec in
vniūsam terrā illam: scz ꝓuincie galilee N Et attende qꝛ
v̄tus dīna non pōt occultari. ipse xp̄s turbis eiectis paucis ar
bitris clam in domo p̄ntibꝰ suscitauit puellā. quibꝰ vehemēter
p̄cepit ne rem factā alicui dicerent. sic refert Mar. ⁊ Luc. et tn̄
rei magnitudo latere n̄ potuit. modicū em̄ est v̄bis extendere fa
mā vt dic̄ ꝓba. ꝫ virtus tante ē efficacie vt q̄nto occultat̄ tan
to amplius ꝓdeat. nec v̄tus esse manifestat̄ nisi cū laudibꝰ ab-

scondit hoim. Nota q bt̄us Gre. 4. moz. dic̄ Q; pc̄m q̄tuoz modis agit in coꝛde. a q̄tuoz alijs modis in ope ꝓpetratur. in coꝛde quidē agit ꝑo suggestione adūsarij tanq̄ serpentꝫ. Item delectatione carnis q̄si muliere. Item consensu spūs tanq̄ viro. Item defensionis audatia. vñ se defendens dixit adā. mulier quā dedisti mihi sociaz. dedit mihi a comedi. In ope vero quatuoꝛ rursus modis pc̄m ꝺmittit. ꝑo quidez latenter agit 2° absq; verecundia apit in publicū. 3° in ꝺsuetudinē ducit. 4° falsa spe venie aut ꝛta desperatōe nutrit ¶ Sciendū aūt q; sicut emoꝛrissa ꝛtā significat pc̄i speciem. ita puella in domo moꝛtua determinatū ꝓssuz cuiuscūq; pc̄i signat Et ꝑo quidez sigt pc̄m adhuc existens in coꝛde anteq; p audatiā defendat. Naz ꝺm Lucā. hec puella moꝛiebat. ꝺm Mar. erat in extremis. ꝺm Mat. iam moꝛtua erat. moꝛit quidem aia veneno suggestiōis accepto. laboꝛat aūt in extremis delectationis resolutione. sed moꝛtua est ꝺsensu q̄si veneno ad coꝛ ptingēte. Item hec puella q; in domo moꝛtua erat ꝺm Gre. pōt etiā significaꝛ pc̄m opis adhuc latentis. a q; ñ sunt maifestanda occulta crimina. ideo ad suscitationē ei⁹ pauca admissi sūt. a mandatū est ne res iret in publicū. ꝯ q; mos adolescentis vnici vidue sigt iam pc̄m manifestū. iō publice suscitatus ē. Quia ꝑo mos lazari quadriduani iam pc̄m ex ꝺsuetudine mualescēs. signabat iō publice a cū clamoꝛe atq; lacrīs xp̄i ad vitā redijt. 4⁹ ꝑo moꝛtuus nō legit suscitatus a xp̄o. de quo dixit. dimitte moꝛtuos sepelire moꝛtuos suos moꝛtui moꝛtuos sepelunt. cū pc̄oꝛes fauēt pec catoribꝫ. Per hanc igit puellam moꝛtuā in domo tres gradus pc̄cati coꝛdis a prim⁹ ꝓcessus mali opis sigtur. tibicēs huic anime moꝛtue funeralia prosequentes. maligni spūs sunt tristi eam carmine demulcētes. cū aut suggerant culpā granem nō esse aut etati pcōnd. aut ex impulso ꝺtigisse ꝯ vltrius ñ futuꝛ aut filia alios agē. aut dei pietatē proclinā esse ad miserendū. aut subesse pnie spatiū. hec sūt mesta carmina demonū que moꝛtuā aiam ñ suscitāt ꝯ ad foueaz ducūt quibꝫ carminbꝫ boetiū illum ꝓm demulcebant. donec sūma ꝓhie tale lugubꝛe carmen am monit Ysa. 5. Cythara a lyra et typanū a tybia a vinū in cō uiuijs vr̄is a opus dñi ñ respicitis. nec opa manū eius ꝺsideratis. ꝓterea ductus ē captiu⁹ ꝓplus meus q; ñ habuit scientiaz a nobiles eius mteriēt fame. a mltitudo eius sitꝛ exaruit. ꝓterea infern⁹ dilatauit aiam suā. a apperuit os suū absq; vllo tꝛmino. a descendēt fortes eius a ꝓp̄s ei⁹ a sublimes ei⁹ a gl̄osi ad eū. Itē turba tumultuāz ē ꝺfusio cogitatuū circa moꝛtuam aiam importune sonās Vñ Gre. 31. moꝛ. ca. 29. ꝑa mḡt vita

dē cepte mēti q̄si de quadā rōe se inſerē· ꝯ innumera q̄ ſequunt dū hanc ad oēm infamiā ptrahunt q̄si beſtiali clamore ꝯfūdūt Sz venit ihs ad domū ꝯſcientie nr̄e muocat9. venit inq̄ occultis inſpirationib⁹ aptis admonitōib⁹ tpalib⁹ flagellis mentem ꝯcutiens· ſic̄ mala anulla pulſante dña ad hoſtiū ꝯcutit· ⁊ ꝑmo quidē ꝯſolatorꝝ tibicines eīcit ⁊ turbā cogitationū ſedat ſtrepitantiū ad q̄ eīcienda ſi v̄bis impiale ñ ſuffecerit etiā flagello de funiculis facto· vendētes ⁊ ementes de templo eīcit ꝑ Deinde pmittit ſpez vite dicēs. ñ eſt mortua puella ꝯ dormit ꝯ mortua ē qui ſua v̄tute de morte culpe ad vite gr̄am redie ñ pōt· deo aūt ſoluz illud eſt mortuū qđ vite bñficium reſpuit: ꝯ dormit: vmbra mortis dormitio ē. Et pḧia de Boetio. Letargū inquit patit· dormit aī qui ⁊ ſi pcti ſomno occupat· tñ vemie gr̄am ſuſcipit· ꝯ videam9 ne ſomnus ille longior ſit. hora inquit apl̄s eſt nos de ſōpno ſurgē· ꝑpior em̄ ſalus nr̄a aduenit. ꝯ videte q̄ hmōi ſpez vite deridēt tibicines ⁊ cogitationū tumultus. ſi dicat xp̄s viuet aīa hec· ille imprudenter derīſorie ſe offert cordi: nunq̄d inquiūt ſine nob⁹ eſſe poteris. ſic b̄to auguſtino cū aīaz eius ſuſcitare vellet xp̄s ſubmurmurabāt nuge et vanitates ꝯſuete dicentes. dimittis ne nos ⁊ a momēto iſto non erimus tecū meternū· ⁊ a momto iſto ñ tibi licebit· ⁊ illud vſq̄ meternū ⁊ q̄ ſuggerebant. Tercio intrat ſaluator aīam in tima p̄cordia penetrās· oīa diſcutiens mīma· ꝑquirēs abſcondita· illuſtrans obſcura· viuificās mortua· diſponēs mordiata talem ſuſcipiam9 hoſpitē leti medicū languidi· vitā mortui dicentes ſuſcepimus deus miaz tuā in medio templi tui. Quarto manū tenet cū opus ꝓhibet iam mente ꝯceptū. vel manū tenet cū occultū pcm̄ ne vlterius ꝓcedat retinet. p̄s .tenuiſti manuz dextraz meā ⁊ in voluntate tua deduxiſti me. 1 Reg. 25. Viuit dñs qui ꝓhibuit me ne facerē malū iſtud· Ambr. dicit b̄tus ille cui manū tenet ſapia· vtinaz meos q̄ teneat actus· teneat manū iuſtitia teneat dei v̄bū· mducat impenetralia ſua· ſpm̄ auertat errorꝝ· auertat ſalutis· dari mihi iubeat manducare q̄ panis celestis ē dei verbū. Quo dei verbū vite v̄bo vitaz tribuit dicens. puella ſurge. O vtinā clamor iſte verbi dñi· vebū p̄ris ſuſcitet mortuā aīam meā· ⁊ audiam q̄d loquat̄ in me dñs de9 et liquefiat aīa mea vt dilectus locut9 ē mihi. Sexto loco vita infundit ſurgit iacens ⁊ ad ſuprema erigit· ambulat q̄ pri9 cū pedib⁹ ligata erat· ⁊ in bono ꝓficit. dat illi cibus v̄bi ſpiritualis q̄ terrena tm̄modo ſapiebat. Sz nunc dic̄ q̄ dulcia fauc

bus meis eloquia tua sup̄ mel ori meo. Ad cuiusmōi suscitacō
nez vocant̄ pr̄na correctio. materna ɔsolatio. petri auctoritas ⁊
recognitio. Joh̄is caritas ⁊ gratificatio. atq; iacobi virilitas ⁊
supplantatio. Item nō allegorice q2 synagoga manet clausa ī
domo n̄ audens ꝓdire in publicū ⁊ mortua ē. Qm̄ ꝑm Aug. le-
galia ⁊ mortua sūt ⁊ mortifera. interim vero dū ad fidem xp̄i sa
nata venit gentilitas. funeralia iudei agūt. cultū plangētes iu
daicū. Hier. 9. Cōtemplamini ⁊ vocate lamentatrices ⁊ veniat
ad eas q̄ sapientes sūt mittite ⁊ ꝓperate festinēt ⁊ assumant sup̄
vos lamentū. deducant oculi vr̄i lacrīas. ⁊ palpebre vestre de-
fluant aquis. q2 vox lamentacōis audita ē de syon. qm̄ vastati
sumus ⁊ ɔfusi vehement̄ q2 dereliq̄mus terrā. qm̄ deiecta sūt ta-
bernacula nr̄a. sed ad domū isrl̄ cū intrauerit plenitudo gentiū
in fine mdi veniet dn̄s ⁊ eiectis vanis lamentis intrās iudeoꝝ
corda. filie pn̄cipis apprehendet manuz vt recta opet̄ vt post se
trahat ⁊ tunc viuet puella que adhuc mortua plangit̄. Tren̄
quarto. Spiritus oris nostri christus occisus ē in pctis nostris
cui diximus in vmbra tua viuemus in gentibꝰ. Rogemus er-
go deum vt nos mundet ⁊ viuificet.

Dn̄ica. 24. post penthe. Sermo lxxviii.

Prima pars.

Vm videritis abhominationem desolationis que
dicta est a Daniele ꝓpheta stante in loco sancto ꝛc.
Mat. 24. idem legit̄ Mar. 13. ⁊ Luc. 21. iustuz est
vt res vnaqueq; tp̄i ɔueniat. ⁊ q2 dn̄ica ista vlti-
ma est offitioꝝ. iō legit̄ euangeliū in ea qd̄ de his
tractat que in fine seculi futura sūt. Sicut at̄ dic̄ beatus Grego
34. mora. in pn̄cipio. finis mdi hui9 qualis futurus sit. dep̄hen
di pōt ex etatibꝰ hoīs vnius. nr̄a em̄ etas per iuueniles annos
roboratius viget. in senili aūt tp̄e duz venientibꝰ annis auget̄
crebrescentibꝰ morb̄ excoquit̄. sic et mdi tp̄s dū venientibꝰ an
nis auget̄ crebrescentibꝰ malis afficit̄. crescunt tp̄a. crescunt et
mundi mala iam senis. et contra mundum totis viribus anti-
quus hostis. eo magis insurgit quo ipsius finem proximiorem
conspicit. sciens temptandi licentiam sibi tollendam. et se de
proximo fore damnandum. sed contra hostis huiusmodi impe-
tum saluator noster dat refugium. dat consilium. dat etiam
subsidium. Refugium quidem primo aduersus violentiam

persecutionū. Itez consiliū aduersus fallacias erroꝝ. ibi. tunc
si quis vobis dixerit. Item subsidium aduentus sui contra mali
tiam iniquorum. ibi. Statim autem post tribulationem B
Circa primū sex tangunt. primū est future ꝑsecucōis signum et
tp̄s. signū quidē est abhominatio desolacōis. tp̄s v̄o illud qd̄ ī
Daniele taxatuz ē. Dic̄ g̃. cū videritis abhominationē desola-
cōis stantē in loco scto: q̄ q̄dē abhoīatio: dicta ē a daniele ꝓphe
ta q̄ legit: ipsuz ꝓphetā intelligat. si pt̄ vlz tria ītelligat. 1m q̄d
sit abhoīatio desolacōis ꝑm quo tp̄e futūa sit. terciū in quo scto
loco stabilienda sit. In daniele at̄ ꝓpheta. 9. ca. sic legim9. an-
gelū gabrielē dixisse septuaginta ebdomadas abbreuiate sunt
sup ꝓplm tuū. ⁊ sup vrbem sctam tuā ⁊ ꝯsumet̄ p̄uaricatio et fi
nem accipiet pctm. ⁊ deleat̄ iniq̄tas ⁊ adducat̄ iusticia sempit̄
na. ⁊ impleat̄ visio ⁊ ꝓphetia ⁊ vngat̄ sanctussanctoꝝ. has eb
domadas. 70. ꝯuenienter angelus sic distribuit dicēs q̄ ab exi
tu sermonis vt edificet̄ hierlm. vsq̄ ad xp̄m ducez erunt ebdo
made septē ⁊ sexaginta due post q̄s occidet̄ xp̄s. ⁊ ciuitatem et
sanctuariū dissipabit ꝓplus cū duce venturo ⁊ finis ei9 vastitas
et p9 finē belli statuta desolatio. ⁊ qꝛ ex nūo. 70. ebdomadaꝝ
vna remanet n̄ distributa. ꝯuenienter angelus de illa loquit̄.
ꝯfirmabit aūt pactū multis ebdomada vna qn̄ rursus diuidit
dicens. ⁊ in dimidio ebdomadis deficiet hostia ⁊ sacrifitium. et
erit in templo ab hoīatio desolacōis. ⁊ vsq̄ ad ꝯsūmationez et
finem ꝑseuerabit desolatio. hec ē illa abhominatio desolationis
de qua saluator dicit. Qui legit intelligat. n̄ est aūt impossibil̄
hmōi visionis intellectus. alias xp̄s non remitteret lectorē ad
requirendā intelligentiaz. Vn̄ eiusdez Dan̄. 12. dixit. tu daniel
claude sermōes ⁊ signa librū vsq̄ ad tp̄us statutū. ꝑtransibūt
em̄ plurimi. ⁊ multiplex erit sciencia qd̄ verbū exponens Gre-
9. moꝝ. ca. 11. diebo inq̄ens singulis magis magisq̄ scīa cele-
stis ostendit̄. qꝛ vrgente mdi fine sup̄na sciencia ꝓficit. ⁊ largi
us cū tp̄e excrescit. licet at̄ istud n̄ sit impossibile intelligendum
difficile tn̄ est. nisi spūssanctus donū tribuerit intellectus. qm̄ vt
dicit̄. 2. Pet̄. 1. ꝓphecie scripture sacre nō fit ꝓpria interpretatiōe
hoīm. cū ei ꝓphecia ip̄a nō sit allata voluntate hoīm. sed inspira
tione spūs sancti ꝯsequens est q̄ n̄ nisi eodē reuelante spū pos-
sit intelligi. hoc dico de ꝓphecia nōduz completa. nam ꝓphecias
completas facile intelligit qui veritatem p̄nuntiatam nouit. q̄z
difficilis autem fuit h9modi ꝓphecie intellectus. diuerse ipsius
expositiones declarant. nam Hiero. in originali super Danielē
decem expōnes adducit ꝓpter ambiguitatē q̄d veri9 sit lectori
discernend̄ derelinq̄ns. n̄ est aūt nr̄e intentionis ip̄az danielis

ꝓphetiaꝫ exponere. nisi q̃ntum ꝑtinet ad p̃ntem materiã C
Scieduꝫ at̃ q. 70. ebdomadas annoꝝ sunt. quaꝝ vnaqueq̃
septem annoꝝ est qui sil' sunt anni. 490. iste ebdomades abre-
uiate dicunt̃. qꝛ anni significant̃ lunares q̃ annis solaribꝰ breui
ores sunt vndecim dieb9. Ideo anni lunares quadringenta no
naginta sunt ex solaribus. 475. istud tꝑus annorum dixerunt
quidã ꝯpletuꝫ fuisse añ xp̃i natiuitateꝫ tꝑibꝰ hircani ⁊ antigo
ni qñ iudea tributaria facta est romanis. Affricanus v̊o dicit q
ꝯpleti fuer̃t in morte xp̃i. ex tũc em̃ sacrificia templi erant abho
minatio deo. Ypollitus martir dixit. hos annos tꝑibꝰ antixp̃i
ꝯplendos. ꝫ qñ ista cõpleta fuerit ꝓphetia adiuuam̃ ad intelli-
gentiã ꝑ textũ euangelij Luc. 5. vbi d̊. cũ videritis circũdari ab
exercitu irl'm. tunc scitote qꝛ aꝓpinquabit desolatio eius. tunc
qui in iudea sunt fugiant ad montes ꝛc. g̊ ad lr̃aꝫ ptꝫ quia nec
ante xp̃i incarnationẽ. nec in passione eius. ꝫ vt ipsemet ꝓphe-
tiã applicat obsidioni irl'm tũc certe post ipsius ascensionẽ fuit
ꝯpleta. volens igit̃ dñs in se credentes cautos reddere ꝯ̃ adu̇sa
seculi dedit signũ destructionis ciuitatis irl'm. cũ videritis abhoĩ
nationeꝫ desolationis Crib. videt̃ inq̃t mihi dicẽ romanorum
exercitũ quo ciuitas sancta irl'm desolata est. Vel ꝑm Hier. ab
hominatio ĩ scriptura sacra cultus idolatrie d̊. Post xp̃i v̊o ascẽ
sioneꝫ annis decẽ posita fuit in templo imago Gay imꝑatoris
ab herode. q̃ abhominatio signũ erat desolandi ciuitatẽ. rursus
Helius adrianus equestris capta ciuitate in loco sc̃to. i. in sancta
sanctoꝝ ꝓꝓam imagineꝫ posuit. quã cũ iudei amouissent indi-
gnatus ille ciuitatẽ ⁊ templũ funditus euertit. ⁊ facta ẽ ciuita-
tis desolatio. g̊ illud idolum abhominacõis presagiũ erat. ⁊ oc
casio desolatiõis vrbis: que dicta est a Daniele ꝓpheta: de hac
em̃ prenunciauit ipse: stantẽ: scꝫ abhominationẽ: in loco sc̃to:
⁊ in sancta sanctoꝝ templi: q̃ legit ꝓphetam intelligat misteriũ
D Nõ ꝑm Hier. qñ ad intelligentiã prouocam̃ misticũ mon
strat̃ esse qd̊ d̊. Ideo illa abhominatio q̃ fuit signũ desolande ci
uitatis irl'm. ipsa eadem mistice figurat abhominationẽ futuraꝫ
in ecc̃ia desolanda nouissimo tꝑe. oĩa enim in figura nr̃i ꝯtin-
gebãt illis. hec abhominatio antixp̃s abhominabilis ẽ ꝓpt̃ qua
tuor. Primo qꝛ ex adulterio nasciturus. 2° quia diabolus in eũ
est ingressurus. Job. 37. ingredieť bestia latibulũ suũ. ⁊ ĩ antro
suo morabit̃. qm̃ vt dicit Gre. 32. moꝝ. ca. 16. purus quidẽ hõ
generabit̃ antixp̃s. ⁊ vsq̃ ad ꝯiunctaꝫ sibi vim angelice fortitu
dinis excrescet. ⁊ vt idem dicit. 27. moꝝ. ca. 24. antiqu9 hostis
velut bestia. cum in fine mundi damnatum illum hominẽ qui
antichristus vocatur inuaserit. Quid aliud q̃ꝫ latibulum suum

ingredit. vas quippe illud diaboli antrū ac latibulū bestie est.
Tercio antixp̄s abhominatio erit rōe abhominabilis opacōis.
qz sub sc̄titatis specie abhominabilia opabit. Qr̄to qz cū sit hō
peccator hō diabolicus. diuinū tñ sibi vsurpabit honorē. Vñ. 2
Thessa. 2. reuelabit homo pc̄ti. ⁊ filius pditionis qui aduersat
et extollit sup om̄e quod d̄ deus. aut qd̄ colit vt in templo dei
sedeat. ostendens se tanq̄ ipse sit deus. hec abhomīatio erit de-
solacōis qz desolabit ecc̄ia. vastabit cultus xp̄iane religionis
et sancta erunt in ꝯculcationē. Joel. 1. Perijt sacrifitiū ⁊ libacō
de domo dñi. ⁊ luxer̄t sacerdotes mīstri dñi. depopulata ē regio
luxit humus. hmōi vero antixp̄i aduentū difficile aut etiā im
possibile est cognoscē. ꝫ eius iā apparent imagines oīs denicq̄
iniqu9. oīs falsus. oīs sil̄ator est antixp̄i imago. in ecc̄ia quip-
pe q̄ sanctus locus ē. stat p̄latus aliqñ symoniacus. adult. aua
rus tanq̄ abhomīatio qua desolat ecc̄a. In religiōe etiaꝫ aliqñ
reperit abhominatio desolacōis. sup̄bia sub signis hūilitatis. lu
xuria sub hītu honestatis. auaritia sub regimine paup̄tatis p̄s.
Abhominabiles sūt ⁊ corrupti facti sunt in studijs suis. ista sūt
preuia aduentui illius abhominabil̄ antixp̄i. q̄ q̄nto amplius
excrescunt tanto ꝓximiorē ipsius aduentū prenunciant E
Et nō q̄ ille iniquus antixp̄s hoc loco d̄ abhominatio rōne ini
quitatis ⁊ abusionis. Item Gen̄. 49. dicit esse coluber in via. ⁊
cerastes in semita mordens vngulas equi vt cadat ei9 ascensor
retro. Ista v̄ba de dan filio iacob dicunt de c9mōi tribu nascitu
rus credit antixp̄s de quo ista intelligunt. coluber aūt d̄ ꝑpens
qui colit vmbras. Cerastes v̄o est serpens cornut9 hñs cornua
quatuor sil̄ia arietinis. Erit igit antixp̄s serpens veneno mali
cie. coluber insidians. ⁊ cerastes dominās. cuiusmōi q̄tuor cor-
nua erunt q̄tuor mdi dña quibꝰ coronabit. orientis viꝫ occidē
tis septendrionis ⁊ austri. Nam vt dic̄ Hiero. sup danielē sol9
ex iudeis antixp̄s in toto orbe regnabit. Item Dan̄. 7. Ipse est
vndecimū cornu diaboli. cornu quidē rōe dñationis. vndecimū
vero rōne transgressionis. nam vndenarius cū denariū in vnita
te excedat transgressioneꝫ significat. vt dicit Gre. 32. moꝝ. ca.
16. de hmōi cornu transgressione. dic̄. p̄s. Nolite extollere in al
tum cornu vr̄m. nolite loqui aduersus deum iniquitateꝫ. Item
Apoc. 13. dicit esse bestia diaboli ab eo sumens p̄tatem vt lo-
quatur blasphemias in deum. ⁊ pugnabit contra sanctos atq̄
vincet eos loquetur enim contra cristuꝫ dicens q̄ non sit dei fi
lius. nec ex virgine natus. et pro suis crucifixus iniquitatibus
⁊ q̄ cuncta predixerit miraculis falsis. ⁊ scriptuē testimonijs ap
probauerit Item ipse est diaboli spelunca ratione simulationis

Job.37. Item ipse erit diaboli cauda rõne vltime ꝑsecutionis. Cauda enim vltimum est animalis. Sicut dicitur Job.40. Itẽ ipse erit diaboli sternutatio ratione diabolice commotionis vt dicit̃ Job.41. vbi Gre.33. moꝝ.ca.34. qꝛ sternutatio inq̃t maxime caput ꝯcutit. diaboli sternutatio vocat̃ illa eius extrema ꝯmotio qua dãnatuꝫ hoĩem ingredit̃. et ꝑ eũ reꝓbis principat̃ qꝛ tunc tanta se ꝯmouebit v̀tute vt mẽbra etiã si fieri põt electa ꝑturbet. Itẽ erit alitus diaboli rõe pestifere inspiracõis. Job 41. alitus eius prunas ardẽ facit. Itẽ erit collũ diaboli rõne inflexibilis obstinacõis. Job.41. in collo eius morabit̃ fortitudo ⁊ eiusdẽ.15. Tetendit adv̀sus deũ manũ suã. ⁊ ꝯ̃ oĩpotentez roboratus ẽ. cucurrit adv̀sus deũ erecto collo ⁊ pingui ceruice armatus ẽ. Itẽ ipse erit diaboli gladius rõne ire ⁊ ꝑuerse suggestionis. Job.41. cũ aꝓphendit eũ gladius subsistere non poterit neq; hasta. neq; torax. ꝑ hastam ꝑm Gre. ꝑdicationis iaculũ. ꝑ toracem v̀o fortitudines pacie intelligim9. neutꝝ istoꝝ poterit subsistere añ hunc gladiũ. qꝛ vt dicit Gre. diabolus veniẽs et antixp̃m tante v̀tutis apparebit vt si suꝑnuꝫ desit adiutoriũ in predicantiũ acumen obtundat ⁊ loganimitatẽ pacientium destruat. Item d̀ homo pcti filius ꝑditionis. ⁊ hõ diabolicus rõe plenarie assũptionis. sciens em̃ diabolus dei filiũ in assumpto hoĩ hũani generis salutez fuisse opatum. ⁊ in carne dĩnitat̃ potentiã demonstrasse ipse etiã assumet damnatũ illum hoĩem vt hoĩe ꝑdat homines. ⁊ in hoĩe suaꝫ potentiã manifestet. primit9 quidez assũpto serpente decepit hoĩem innocentẽ vltimo v̀o redemptũ hoĩem rursus euertet. ꝯ̃ qd̀ p̃s. orat. Exurge dñe non ꝯforcet̃ homo. Item d̀ antixp̃us xp̃o ꝯ̃rius. ad hoc em̃ laborabit diabolus totis conatibꝫ vt xp̃m exsuflet vt xp̃ianitatis cultuꝫ euacuet. ⁊ quidq̃t fidelibꝫ ꝯtrarium ẽ statuat. 2. Thessa. 2. Aduersat̃ ⁊ extollit̃ sup̄ om̃e qd̀ d̀ deus aut colit̃. Itẽ ꝓꝓuꝫ nomen xp̃i erit compositũ ex lr̃is quaꝝ valor est sexcenta sexagintasex vt d̀ Apoc̃.12. Ideo grece altero triũ nominũ vocabit̃ scꝫ antemos. i. ꝯ̃rius honori. vel arnoym. i. nego. vel teitan. i. sol gigas latine v̀o appellabit̃ dic lux. nam lr̃e haꝝ dictionuꝫ ad nũm supradictũ compouendũ exurgũt. qui est sexcenta sexagintasex.

¶ Scd̀o ponit̃ hmõi ꝑsecutionis remediũ. tanta em̃ erit vt nemo possit resistere. ꝫ sola fuga erit remediũ. circa quã fugam tria tangit. ꝑmo locum fuge: tũc qui in iudea sunt fugiant ad montes: vt ibidem ꝯtra romanoꝝ protegant̃ exercitiũ. Scd̀o fuge sollicitudinez: ⁊ qui in tecto nõ descendat tollẽ aliquid de domo sua: sed potius cuncta relinquat ne occupatus capiatur

Tercio tangit fuge celeritatē: ⁊ q̄ in agro non reuertat̄ tollere
tunicā suaz: in luca d̄ qui fuerint in medio hierl̄m descendant
⁊ qui in regionibꝫ n̄ interent in eā. supueniente em̄ exercitu. cō
sueuer̄t qui in regionibꝫ habitant ad ciuitatē fugere vt ibi tu-
tent̄. sed n̄ sic faciendum erit romanis ꝯtra irl̄m venientibꝫ. qꝛ
tucius erit ciuitatem relinq̄re q̄ꝫ in eam ingredi. istud ꝯsiliuz ad
litteram seruatū est. cū immineret excidiū ciuitatis. vt dr̄ in ec-
clesiastica historia. admoniti em̄ fideles diuino oraculo transeū
tes iordanem venerūt ad appellem ciuitatē que sub rege agrippa
erat. ⁊ ibidē ꝯtra obsidionez ciuitat̄ saluati sūt. sic p̄nunciauit
Ysa. 16. Absconde fugientes ⁊ vagos ne ꝑdas. hītabunt apd̄
te ꝓfugi mei. moab esto latibulū eoꝝ a facie vastacōis. ad lr̄az
enim terra vltra iordanez quondā fuit moabitaꝝ. sicut ptz iu
dicum. 11. E Nota qꝛ fideliū quidā sunt penitentes desig-
nati ꝑ eos qui sūt in iudea. i. in ꝯfessione. Quidā vero sunt ꝓficiē
tes qui sūt in tecto. q̄ vadunt de v̄tute in virtutē ponētes ascē
siones in corde suo. quidā v̄o sunt ꝑfecti laborantes. scz ī agro
vel in tecto sunt ꝯtemplatiui. qꝛ multitudinem delictoꝝ operit
caritas. in agro sūt actiui. igit̄ si quisq̄ istoꝝ viderit abhomina
tionē vllam in ecc̄ia vel in monasterio n̄ scandaliset̄. nō iudicet
non ꝯdemnet. ꝫ primo fugiat ad montes. nō ꝯsideret q̄les sint
prelati p̄ntis tp̄is. sed ad exempla fugiat precedentiū patꝝ. vi
deat montem vnū moysen. aliū helyam. petrū ⁊ paulū. ceteros
q̄ꝫ apl̄os ꝯsideret. ⁊ religionū institutores. augustinū bn̄dictū.
basilium. dominicū. franciscum. paulū primū heremitā. hyllario
nem. anthoniū ⁊ ceteros. Item si cadunt aliqui a ꝓposito v̄tut̄
tu eoꝝ exemplo nō descēdas de tecto. rursus si aliqui sic canes
reuertunt̄ ad vomitū. tu noli ꝯuerti. nec abiectam tunicā con
uersationis pristine induas D Nota qꝛ abhominatio de-
solationis tria sunt vicia precipua. sup̄bia luxuria et ypocrisis
abhominabilis quidem sup̄bia est. vt dr̄ in ecclesiastico: Quid
sup̄bis terra ⁊ cinis. Et iteꝝ abhominabilis est dn̄o omnis ar-
rogans. Ista est abhominatio desolationis. qꝛ vt dicit Aug9.
Alia quecūq̄ iniq̄tas in malis op̄ibus exercet̄ vt fiant. sup̄bia
vero etiā bonis op̄ibus insidiatur vt pereāt. Et Gre. 34. moꝝ
ca. 23. Alia inquit vicia solas eas v̄tutes impetunt quibꝫ ipsa
destruunt̄. vt vz ira pacientiā castrimargia abstinentiaz libido
ꝯtinentiā expugnet. Sup̄bia vero quā vicioꝝ radicem dicim9
nequaq̄ vnius v̄tutis extinctione ꝯtenta ē. ꝯ oīa se aīs mēbra
erigit ⁊ q̄si gn̄alis et pestifer morbus corpus omne corrumpit.
Item luxuria abhominatio est qꝛ rōnalem hoīem brutū efficit.

ista etiam abhominatione desolant̄ virtutes. Sic̄ dicit̄ Job. 31.
quod nephas ē ⁊ iniq̄tas maxīa ignis est vsq̄ ad ɔsūptionez
deuorans. ⁊ omnia eradicans genīna J Item ypocris ab
hominanduz idolum est. qz licet oīs iniquitas detestabil' sit deo
abhominabilis tn̄ est iniquitas sanctitatis specie tecta Mat. 23
ve vobis scribe ⁊ phēi ypocrite qui sil'es estis sepulcris dealba-
tis. que a foris apparent hoībus speciosa. intus vero sunt plena
ossibus mortuoꝝ ⁊ omni spurcitia. hec tria fugienda sūt. p̄mo
quidem a penitentibꝰ. quoꝝ mentem si tangat sup̄bia. ɔsiderēt
montes angelicos qui cecidere. si luxuria tetigit fugiat. vn̄ v̄sus
Ne pereas cede. misera veneri cito cede. Eius bella fuge. vincit̄
arte fuge. Fugiat vero ad montes altitudinē scz ɔtinētie. quo
potuit saluari Loth. Gen̄. 19. sed tales montes cū deseruit com
misit incestū. Rursus si ypocrisis mentem tetigerit in monte fu-
giat. i. nihil op̄etur qd̄ erubescat fieri euidens. q̄si ciuitas supra
montem. q̄ abscondi non pōt. Item in tecto sūt doctores quibꝰ
dicit xp̄s. que in aure audistis predicate sup̄ tecta. hos cōsueuit
abhominatio sup̄bie tangere. ꝫ caueant descensum qz oīs qui se
humiliat exaltabit̄. et econtra. Item caueant descendē ad op̄a
carnis. Rursus caueant ypocrisis spūm. Amb̄. nec locutionez
sil'emus columbinā. ⁊ mentez habeamus caninam. Itē in agro
sunt qui bonis excitantur op̄ibus. isti non reuertant̄ ad tuni-
cam ypocrisis. nec ad p̄izomata luxurie. nec ad purpurā ⁊ bis
sum sup̄bie diuitis epulonis. Nota tres esse status ecclesie. scz
ɔtinentium coniugatoꝝ et prelatoꝝ. Primi sūt in iudea laude
vz deitatis. cantantes canticum nouū ante sedem dei ⁊ agni. ex
eo quia cū mulieribꝰ non sunt coinq̄nati. virgines enim sunt.
Coniugati vero sunt in agro in labore scz vite p̄ntis. p̄s. Labo
res manuū tuaꝝ ꝛc̄. R In tecto aūt sunt prelati circūspi-
cientes actus subditoꝝ. vnde saga cilinia p̄ que prelati intelli-
gunt̄. fuerunt in tecto tabernaculi. et petrus ecclesie rector ascē
dit in superiora domus. Actu. 4. Et vigilans prelatus dicit in
p̄s. Vigilaui ⁊ factus sum ꝛc̄. temporibꝰ ergo antixp̄i omni bꝰ
fidelibus datur salutare ɔsiliū. Primo quidez ɔtinentibꝰ. vt ad
montes fugiant. tūc etiā aliqui videbunt̄ montes ꝓpter eminē
tiam vite ⁊ p̄tatis. ꝫ erunt montes gelboe sine rore graciaꝝ ⁊
sine pluuia doctrine. isti sūt montes vehemoth de quibus Job.
. 40. hij montes herbas fuerunt. Incertum tunc erit qui nam
sint montes celestes. non enim erit vlla fiducia in apparentia
exteriori. Et ideo cunctis relictis illius temporis iustis ad anti-
quos confugiendum erit montes angelicos et etiam electos.

horꝝ presidium supplicandū inde lux veritatis ꝯtemplanda. p̄s.
Leuaui oculos meos in montes ꝛc. ⁊ iterꝝ illuminans tu mira-
biliter a montibꝰ eternis. accipiende sūt ale colūbe vt volantes
in hos montes quiescam⁹ dicentes cū. p̄s. Ecce elongaui fugiēs
ꝛc. Job. 39. dedi ei in solitudine domū circūspicit mōtes pascue
sue. ⁊ virentia queqꝫ ꝑquirit. ad lr̄am etiam antixp̄i tp̄ibꝰ scti
ꝯfugient in arabiam deserta petentes vt dicit Hiero. sup Dan.
Ideo ibidē dr̄. 11. ca. hee sole saluabunt̄ de manu eius Edom et
moab. ⁊ principū filioꝝ amon. has em̄ t̄ras antixp̄s relinquet
intactas. Itē q̄ fuerit tp̄ibus antixp̄i. in regīe ecclesie n̄ descen
dat ꝫ ꝑsistat exemplo abacuh dicentis. 2. ca. sup custodiā meā
stabo. ⁊ figam gradū sup munitionē. ⁊ ꝯtemplabor vt videam
quid dicat̄ mihi ⁊ q̄d respondeā arguentem me. Contra istos
prelatos q̄si lupus rapax maxīe armabit̄ antixp̄s. sciens qꝛ ꝑ-
cusso pastore dispgent̄ oues gregis. Item q̄ fuerit eiusdē tp̄ibꝰ
in agro fructifero mr̄imonij non reuertat̄ ad dissolutionē ipsi⁹
quasi tollens ꝯtinentie tunicā. erunt em̄ discipuli antixp̄i dam
nantes nupcias ⁊ dissoluentes q̄s deus ꝯiunxit L Tercio
ponit̄ ꝑsecutionis supplitiū: ve aūt pregnantibꝰ ⁊ nutrientibꝰ ī
illis diebꝰ: qn̄ vꝫ ir̄lm a romanis cōprehendet̄. ve erit pregnāti
bus ⁊ nutrientibꝰ. qꝛ vt dicit Ori. Non erit tunc tp̄s miserēdi
nec sup pregnantes nec sup lactantes. nec sup infontes eorum
quin pocius pregnātes iudeoꝝ romani scindebūt. ⁊ nutritos in
fantes allidebant ad petras. Aliter ꝑm Hiero. ve erit pregnāti-
bus qꝛ grauate vtero fugē non poterunt. ve erit nutrientibꝰ qꝛ
amore ꝓlis detente capient̄. sic̄ simia amore filioꝝ ligata. simul
cū eis capit̄. Nota qꝛ ꝑm Aug. pregnantes sunt auari q̄ aliena
ꝯcupiscunt. ⁊ spem hn̄t adipiscendi. sic̄ mulier pregnans spe-
rat ꝓlem. nutrientes vero sunt. qꝛ possident q̄ cuperant qui pos-
sessa nutrire dicunt̄. cū ea muniunt custodiunt colūt atqꝫ augēt
ꝯcipiunt isti a dyabolo. p̄s. Concepit dolorem ⁊ pepit iniq̄ta-
tem. Ysa. 59. Oua aspidū erupunt. ⁊ q̄d fotū est ex eis erūpet
in regulū. Pregnantibꝰ istis ⁊ nutrientibꝰ erit ve. anti xp̄o vei-
ente. ve scꝫ culpe ⁊ ve pene. qꝛ tp̄alia largire ad nutū quibus
male possessis. ad ve ꝑuenit̄ eternū. Aliter ꝑm Aug. caritas ē
quadruplicis status. scꝫ incipientiū que nascit̄. ꝓficientiū q̄ nu-
tritur. perfectoꝝ que roborat̄ et virtutibꝰ consumat̄ cupiēs dis-
solui ⁊ esse cū xp̄o. Ve erit incipientibꝰ et ꝓficientibꝰ sub anti-
xp̄o. quia cito scandalisabunt̄ et resilient. Vel aliter sicut dicit
Ysa. 26. ꝑm aliam lr̄am. a timore tuo cōcepimus et peperimus
sp̄ūm salutis. aliqui sunt q̄ ꝯcipiunt emendationeꝫ vite ⁊ scī̄m

ꝓpositum isti pregnantes sūt. sed timent parere. quia nunq̄ de
monstrant in opere qd̄ ꝯcipiunt. nutrientes vero sunt quia iaꝫ
pepererunt bonuꝫ qd̄ cōceperant. sed delicate q̄ si blandimentis
infantiū ipsum bonuꝫ nutriunt. vtrisq̄ erit ve tpibus antixp̄i.
quia ꝛ ꝓpositum pregnantiū erit abortiuū. et fetus nutrientiū
non ꝓficiet. Aliter semen est verbum dei quo mentes audito-
ris suscepto q̄si tumente vtero impregnant. hij quidē vt fetum
castitatis pareant. hij pacientie. hij miscdie ꝛ sic de singul. nu-
trientes vero sunt p̄dicatores q̄ fouent eas virtutes auditoruꝫ
quas iacto semine genuer̄t in xp̄o. talis nutritor erat apl̄us. q̄
dicebat corinthijs tanq̄ ꝑuulis in xp̄o. lac dedi vobis potū nō
escam. Et iterꝫ. Facti sumus in medio vr̄i. tanq̄ si nutrix foue-
at puerꝫ suū. istis doctoribꝫ tpe antixp̄i ve erit eternum si non
euangelizauerint. si vero docuerint ve erit illis tpalis passiōis
ꝛ mortis quorꝫ etiam auditoribꝫ ve erit eternū si nō pepererint.
Et rursus tpale si precepta doctoris seruauerint M. Qr̄to
aduersus has ꝑsecutiones tangit orōnis sufragium: orate aūt
vt non fiat fuga vr̄a hyeme vel sabbato: Oportebat quidem
in hac fuga ꝯtra romanorꝫ exercitū deserta petere ꝛ longe rece-
dere. Primū ꝓhibet hyemis asperitas. scdm vero obseruantia
sabbati quo die nō licebat amplius mille passibꝫ ꝓcedere. Ora-
re etiā oportet ne tpibus antixp̄i sit refrigeratio caritatis tanq̄
hyems. quia tunc fuga non tollerabit. omīa em̄ amor sustinet
Oportet etiam orare ne sit sabbatū. i. vacatio a bonis operibus
quia nullum ex hac habet premiū si non adesset bonum opus.
Vel per hyemem gentilitas. per sabbatū vero legalis obseruā-
tia significat. Orandum est igit nobis ne preualente ydolatrie
cultu vel legalium obseruantia ad fugam xp̄iani nois compel-
lamur. Vel hyeme fugit qui timore coangustatus xp̄m deserit
sabbato fugit qui deuotione mandatorꝫ legalium prouocatus
fidem reliquit N Quinto ponit huius ꝑsecutionis magni-
tudo: erit em̄ tribulatio magna qualis non fuit ab initio mdi.
vsq̄ modo neq̄ fiet: Illa em̄ tribulatio qua vltimo sub roma-
nis iudei afflicti sunt. excessit tribulationem egipti. captiuitatem
babilonie. tormenta anthiochi. ꝛ cuncta aduersa que a natio-
nibꝫ sustinuer̄t. qualis illa tribulatio fuerit dicit Luc. Erit pres-
sura magna sup terram ꝛ ira ꝓpl̄o huic. et cadent in ore gladii
et captiui ducent in omnes gentes ꝛ hierl̄m calcabitur agen-
tibus donec impleant tempa nationū. Crisꝫ. Interrogo inquit
iudeos. vnde tanta intollerabilis ira diuinitus venit super eos
omnibꝫ que ante facte sunt difficilior. nōne manifestum est. qm̄

ꝓpter crucis irrisionē. Nouissimis tꝑibus cū damnatus ille hō
aduersus xp̄m surrexit. tanta erit ꝑsecutio ecclesie vt nunq̄ꝫ si-
milis fuerit. nec futura sit. Tꝑibus quidem tirannoꝝ ecclesiaꝫ
ꝑsequentiuꝫ aderant doctores vero ꝯfirmantes ecc̄iam. aderat
et miraculoꝝ gracia. sed veniente antixp̄o subtrahent̄ signa et
doctrina. Job. 41. faciem eius p̄cedet egestas. vbi Gre. 34. mor̄
ca 4. terribili ordine dispositionis occulte priusq̄ꝫ diabolus ī illo
damnato hoīe quem assumet appareat sancte ecc̄ie virtutuꝫ si
gna subtrahent̄ nam ꝓphecia abscondet̄. curationū gr̄a auferet̄
ꝓlixioris abstinentie virtus minuet̄. doctrine verba ꝯticescent.
miraculoꝝ ꝓdigia tollentur. q̄ quidē nequaq̄ꝫ suꝑna dispen-
satio funditus subtrahit. ꝫ non hic sic̄ prioribꝰ tꝑibus aꝑte ac
multiplicat̄ ostendit. nam fidelibꝰ in illo certamine signa nō de
erunt. sed tanta erunt signa antixp̄i vt nostroꝝ aut pauca aut
nulla videant̄ quoꝝ nimiꝝ virtus oībus signis sit pocior. cuꝫ
omne qd̄ ab illo terribiliter fieri ꝯspicit ꝑ interne ꝯstancie calcē
premit. Scd̄a tribulatio erit tormentoꝝ. quia instigante dia
bolo ⁊ agentibꝰ iudeis suꝑplicia excogitabit inaudita quorum
terrore p̄dicatores fidei annūciabunt oppositu. ⁊ pauci ꝑ to-
tum mdm xp̄ianitatis nomen audebunt ꝯfiteri. Vn̄ Orig. que
inquit maior tribulatio quā videre fratres nr̄os seduci. tūc em̄
sicut scriptū est. 2. Re. 17. Fortissimus quisq̄ꝫ cuiꝰ cor est quasi
leonis pauore soluet̄. tanta deniq̄ꝫ erit tribulatio vt videatur
deo ⁊ veritati ꝯtraria. Tercia tribulatio erit quia crudelitati
tormentoꝝ addet miraculoꝝ efficaciam. flagellabit quidē xp̄i
anos. ⁊ in ipsis flagellis oꝑabitur mira. vnd̄ Gre. 32. morali-
ca. 16. Nec fideles nostri mira faciunt cum ꝑuersa paciunt̄. tunc
enim antixp̄i satellites etiam cū ꝑuersa inferunt mira facturi sūt
Pensemus ergo que erit hūane mentis illa temptatio qn̄ piꝰ
martir et corpus tormentis subijcit. et tamen ante oculos mi-
racula tortor facit. cuius tūc virtus non ab ipso cogitationuꝫ
fundo quatiat̄. qn̄ his qui flagris cruciat signis coruscat igitur
altus erit antixp̄s veneratiōe ꝓdigij. et durus crudelitate tor
menti. non em̄ tunc sola potestate erigit̄. sed etiā signoꝝ osten
sione fulcitur. Quarta tribulationis immensitas erit similata
iusticia vt dicit Hiero. super Dani. Antixp̄us castitatē siliabit
vt plurimos decipiat. tante enim sanctitatis videbit̄ vt eos q̄s
cruciauerit martires. sui compatiōe iniquos faciat apparere. vn̄
Gre. 33. moꝝ. ca. 36. per ypocrisim sanctitatis eam quam ipse
dominus veraciter habuit singularez sibi inesse sapiaꝫ menciet̄

⁊ vitam et sub agni specie auditoribꝰ reprobis ꝯpertinũ virus infundet. Quinto augeꝫ illa tribulatio ꝓpter scripture sapiam Ille em̄ homo oēm habebit scripture intellectũ. ita vt aptissime videatur ꝯtra xp̄m scripturaꝫ exponere. Ideo dicit Daniel. 7 Qꝛ habebit os loquens ingencia cuiꝰ tanta erit doctrine auctoritas vt verba predicantiũ fidelium faciat cōtemni. Job. 41. Nō fugabit eũ vir sagittarius. Vñ Gre. 34. moꝛꝛ. ca. 11. Quid sagittas nisi verba predicatoꝛꝛ accipimus. quibꝰ non fugabit antixp̄s. quia quisq̄s ab illo apprehendit verba predicantiũ audire contemnit. Sextũ tribulationis illius augmentũ erit antixp̄i potencia. potens quidē erit diabolica virtute. quia vt dic̄ Gre 32. mora. ca. 16. in illo damnato hoīe tota virtus diaboli congesta densabitur. Item aderit illi etiam potencia secularis. Job. 41. In collo eius fortitudo demorabit. vnde Gre. 34. moꝛꝛ. ca. 2. In collo inquit eius fortitudo morabit. quia elationi illius etiam subiuncta potencia suffragat. Nam quicq̄d tunc superbe extollitur. quicquid callide machinat et cũ virtute potencie secularis exequit. Septima tribulationis imensitas erit qꝛ totus mdus vnanimiter cōtra paucos fideles armabit. vñ Gre. 34. moꝛꝛ. ca. 4. quia antixp̄s ꝯtra electos dei in suis viribꝰ effrenatur vt ad augmentũ sue malicie vnitatem quoqꝫ in reprobis habere ꝑmittatur. vt tanto ꝯtrarias vires suas robustius exerceat q̄nto non solũ nos ictu fortitudinis. ꝫ male etiaꝫ adunationis impugnat. Octauo tribulatio illa excrescet qꝛ prauoꝛꝛ corda cōtra ecclesiam inflāmabit. Job. 41 feruescere faciet q̄si ollam ꝓfundum maris. Vbi Gre. 34. moꝛꝛ. 16. qꝛ ꝑsecucōis extremo tp̄e cōtra electoꝛꝛ vitam studet aīos reproboꝛꝛ ꝑ flammaꝫ crudelitatis excitare. et que corda hoc tp̄e pacis intra suaꝫ malitiam clausa latuerūt. tunc in estũ immanissime ꝑsecutionis ebulliunt ac ꝑ abruptaꝫ crudelitatis aperte licentiā ea que diu presserant odia antiqui liuoris exalant. Nona tribulationis immensitas erit. qꝛ ꝑsuadebit antixp̄s iniquis ꝙ ꝑsecutio fidelium sit pietatis opus ⁊ dei obsequiũ atqꝫ ꝑ zelo religionis faciet estimare vt q̄nto atrociores fuerint ad crudelitateꝫ. tanto amplius premia mereant eterna. sic̄ dicit Gre. 34. moꝛꝛ. ca. 17 Decima tribulationis iniq̄tas erit tp̄alium distribucō ad nutũ Dicit em̄ Hiero. sup Dañ. ꝙ antixp̄us multa deceptis munera largiet. terram suo exercitui diuidet quosqꝫ terrore nō q̄uerit subiugabit auaritia. Talibꝰ antixp̄s armatus munimentis q̄cquid nequit valuerit callidus exquirit. tūc diabolus ceruicem sup̄bie alcius erigit ⁊ per illũ dan natũ queꝫ gestat hominem

omne quod tpaliter preualet nequiter ostendet. Et pmo quid subijciet sibi. seculi potentes. Dañ. 7. Ecce tria de cornibꝫ pmis euulsa sunt a facie eius. qꝛ vt dicit Gre. 32. moꝛꝛ. ditionis sue regna totidē que sibi vicina sūt subijciet. hec regna dic̄ Hiero. sup Dañ. esse egipti affrice ⁊ ethiopie quibus subiugatis reliq̄ septeꝫ romani imperij regna victori colla submitteret. Itē subijciet sibi sapientes seculi. qꝛ vt dicit Gre. 33. moꝛꝛ. 34. prudentes seculi malicie antixp̄i inherentes fidem quā inuenerūt in xp̄o noctis repugnabunt errorem ⁊ antixp̄i venerationem veꝛꝛ lucis mane iudicabunt. spondentes serenitatem nr̄e fidei repellere ⁊ veritatis lucem siquis clarescentibꝫ nunciare. Iteꝫ subijciet sibi doctores ecc̄ie. Job. 41. sub ipso erunt radij solis. vbi Greg. 34. moꝛꝛ. ca. 15. Quid inquit ꝑ solis radios nisi acumina sapiētum demonstrant̄. Et qm̄ multi qui intra sanctā ecclesiam luce sapiencie resplendere videbant̄ tunc vel persuasionibꝫ capti vel minis territi vel cruciatibꝫ fracti. antixp̄i seductioni subijcientur recte nunc dr̄. sub ipso erunt radij solis. Sancti em̄ doctores iuxta danielem erunt sic̄ splendor firmamenti. Et qui ad iusticiā erudiunt multos fulgebunt imꝑpetuas eternitates et cetera. Item subijciet sibi resplendorem iustoꝛꝛ. quia ibidem dicit̄. sternet sibi aurum quasi lutum. Quia vt dicit Gre. multos q̄ intra sanctam ecclesiam fulgore iusti aureo resplendere videbantur. Tunc vel terrenaꝛꝛ rerum concupiscentia. vel errantis doctrine contagijs. vel carnalibꝫ sibi voluptatibus substernet. auꝛꝛ em̄ quasi lutum sternere est in quibusdam vite munditiam per illicita desideria conculcare. nam ꝑ lutum desiderium sordide voluptatis exprimit̄. Sicut p̄s. deprecans ait. Eripe me de luto vt nō infigar. Luto quippe inherere est sordidis desiderijs carnal' cōcupiscencie inquinari. Item quosdaꝫ qui vite excellencia credebant̄ esse de numero electoꝛꝛ. deijciet sic̄ dr̄ Apo. 12. Cauda draconis trahebat terciam ꝑtem stellaꝛꝛ celi ⁊ misit eas in terrā Quia vt dicit Gre. 32. moꝛꝛ. 16. illa sathane extremitas per audatiam assumpti hoīs erecta quosdam quos velut electos dei in ecclesia inuenit obtinēdo reprobos demonstrabit. stellas itaq̄ de celo in terram cadere est relicta nonnulli spe celestium. illo duce ad ambitum secularis glorie inhiare. Item cultuꝫ dei in sacrifitio altaris ⁊ obseruancijs sacris ammouebit. Danielis. 7. Robur datum est ei contra iuge sacrifitiū ꝓpter peccata. ⁊ prosternetur veritas in terram ⁊ faciet ⁊ ꝓsperabitur. Iteꝫ mundū in sui admirationē conuertet. Job. 41. Post eum lucebit semita vbi Greg. 34. Moꝛꝛ. ca. 18. post antixp̄m qui ꝑpe semita lucere

perhibetur·quia quāq̄ transeat admirationem tamen nimiaꝫ ex miraculoꝝ suoꝝ claritate dereliquit. ⁊ siue ꝑ se siue per ministros suos quoslibet prodeat·mendacibꝫ signis coruscat. Item his omnibꝫ non obstantibꝫ antixp̄i tamen temp̄ibus reperient̄ quidam xp̄iani vt dicit Gre·vbi supra.qui in memoria ⁊ verba ꝓphetica ⁊ euangelica precepta retinentes·sciant et falsa esse signa que exibet·⁊ vera supplicia ad que decipiens trahit. Horum corda quia sanctitatis ⁊ miraculoꝝ specie non poterit fallere ad aliam illusionez adducet. Quosdam em̄ hec scientes·ꝫ tamen vitam p̄ntem diligentes conspicit·quoꝝ protinus mentibꝫ ventura supplicia leuigat·finienda quoq̄ distionis iudicia asserit ⁊ deceptos callide ad presētes voluptates rapit.vn̄ Job 41. Estimabit abyssum quasi senescentez.quia vt dicit Gregorius.terminari qn̄q̄ in supplicijs supernā aīaduersionem iudicioꝝ faciet putari. Sed mirum est si homo ille damnatus in his omnibꝫ aliquem remorsum consciencie nō habebit·si timore diuini iudicij non terrebit̄. Considerandu vero est quia sic instigante diabolo alienabit̄ homo ipse a tramite rationis vt p̄mo quidem cor eius non emolliatur ad compunctionem. Job·41. Cor eius indurabitur q̄si lapis· ⁊ stringetur q̄i malleoꝝ incus Item si alienabitur vt diuinam contra se sententiam contennat Dicente Gregorio·34.moꝝ·ca·13·et.14·. Quid mirum si hūanas vires despicit qui ipsa etiam in se superni iudicij tormenta contennit. Vnde dicitur Job·41·Quasi stipulaꝫ estimabit malleum·⁊ deridebit vibrantem hastam·quia enim ꝑ malleū desuper venientem celestis pondus percussionis exprimit̄. Ideo iste leuiatan malleum despicit· qꝛ superne animaduersionis ictus formidare contennit. vibrantem etiam deridet hastam·quia ex districto iudicio quicquid graue· quidquid horribile se p̄uidet pati non metuit·sed quo se eterna tormenta euadere non posse conspicit eo in exercenda neq̄cia durior assurgit. Item sic alienabitur vt in stuporem mentis conuersus insensibilis efficiat̄. Vnde Gregorius·34·moralium.ca·21·Factus est leuiatan vt nullum timeret nullum viꝫ quia nec deum·sed nec hoc qd̄ passurus est metuit cui nimiruꝫ felicius fuerat timendo vitaē supplicia q̄ꝫ non timendo tollerare. appetitum nanq̄ celsitudinis vertit in rigorem mentis vt iam ꝑ duritiam se male egisse non sentiat·qui preesse per gloriam querebat.naꝫ quia ius quesite potestatis non obtinuit.quasi quoddā superbie sue remediuꝫ insaniā insensibilitatis inuenit.et quia profecto transgredi cuncta non potuit despectu se contracuncta preparauit· D

Sexto ponit huius tribulationis periculum: & nisi breuiati fuissent dies illi. non fieret salua omis caro: quod equipollet huic nulla caro fieret salua. Nomine vero carnis hominem intelligit Sicut legitur illud Geneb sexto. Non permanebit spūs meus in homine quia caro est. Et psalmista. Recordatus es qz caro sunt. Attendamus illius tribulationis periculum. vt nemo de se presumat dicēte veritate. q nullus homo saluaretur nisi dies illi abbreuiarentur quoz autem intuitu breuiādi aut diminuendi sint adiungit dicens: Sz propter amicos atq dilectos dei abbreuiabuntur dies illi. Hoc autem tempus durationis siue terribilis persecutionis vltime creditur futurum tribus annis. et mensibus sex. quod affirmatur & probatur primo Danielis nono vbi dicitur. In dimidio ebdomadis deficiet hostia & sacrificium. et erit in templo sancto abhominatio desolationis. Ebdomada in hoc presenti loco ꝑm omnes veros expositores & interpretes est annorum non dierum septem videlicet annis pro vna ebdomada computatis atq numeratis. igitur media ebdomada est tempus trium annoz & dimidij. quando remoti & veri infallibilisq dei culto ablato tunc ille abhominabilis antichristus terribili bestie comparatus tanq deus erit in templo. Item secundus eundem duodecimo. Et dixi. vsq quo tempore finis atq vltimus terminus horum mirabilium. Cunq vir eleuasset dextram et sinistram suam sursum videlicet in celum & iurasset p verum christum et iuuentem deum inetternum. quia in tempus & tempa & dimidiū temporis. tempus est vnus annus tempora sunt duo anni. dimidiū vero tpis est dimidius annus. Item ibidem eodem ca. dicitur. a tempore quo ablatū fuerit iuge sacrificium et posita fuerit abhominatio in desolationez dies mille ducenti. 90. qui sunt tres anni & dimidius. et trecentis. et sexagintaocto diebus pro vno anno computatis & superfluum dies sunt. Item Apoc. 11. dicitur. Ciuitatem sanctaz calcabunt mensibo. 42. qui sunt tres anni et dimidius. 12. mensibus pro anno computatis. Et eiusdem. 13. dicitur q bestie quā antixp̄m intelligit data est potestas facere menses. 42. tantum autem futurum esse tempus psecutionis antixp̄i colligit ex figura eius anthiocho qui tribus annis templuz hierosolimis prophanauit. Sicut ptz. 1. Machab. 1. et. 4. Hoc etiaz conuenit qz tanto tempore tribus sez annis & dimidio christus predicauit. Queritur quare tantis aduersitatibo conculcanda sit ecclesia p antixp̄m. Responsio huius rei causam vnam Grego. assignat 34. Moralū ca. 1. dicens. Qz diabolus extrema mundi atrocius

temptaturus aggreditur·quia tanto fit feruentior ad seuitiam
q̃nto se viciniorem sentit ad penam. considerat quippe q̃ iuxta
sic vt licenciam nequissime libertatis amittat·⁊ q̃nto breuitate
tempis angustatur tm̃ multiplicitate crudelitatis expanditur
P Sed quia non habet diabolus potestatatez nisi deo per-
mittente·hoc deus fieri ꝑmittet duabꝰ ex causis. Prima qꝛ cir-
ca finem mundi erit habundancia nequicie ⁊ refrigescet caritas
multoꝝ. sed erit tũc multiplex ostentatio sanctitatis vt igit̃ di
scernat̃ qui vere sunt electi ⁊ qui hoĩm iuditio istius tribulatio
nis examen deus euenire ꝑmittet. Nam vt dicit Gre·34· Mo
rali·ca.3. sepe aliquis multis vicijs clam implicat̃·⁊ tñ aliqua
virtute cupit hommibꝰ apparere. sed ꝯtingit dei iuditio·vt tan
dem culpa latens pateat vt ꝑdat homo gloriam quã ex appa
renti virtute captabat. Hoc tribus ptz exemplis Castus enim
suꝑbus dum suꝑbiam non corrigit·etiã lapsum carnis incidit
Item elemosinis vacuus duz linguã a detractionibꝰ non retra
hit·circa finem vite rapacitate mordescit. Item paciens duz in
uidiam et malitiam seruat in corde·aliqñ impacieus etiam do
lens ꝓditur. sed qd̃ nunc fit in vno q̃ꝫ homine tꝑibus antixp̃i
generaliter complebit̃. Scd̃o antixp̃i ꝑsecutionez deus euenire
ꝑmittet ad cecitatem infidelium. dignuz em̃ est vt ꝑ eum deci
piantur qui veritatem ꝯsenserunt. 2·Thessa·2·eius aduentus
erit secundm opationem sathane in omni virtute et signis et
prodigijs mendacibus·et in omni seductione iniquitatis his
qui pereunt·eo q̃ caritatem veritatis non receper̃t vt salui fie-
rent. Ideo mittet illis deus opationem erroris vt credant mẽ
datio·vt inducant̃ omnes qui non crediderẽt veritati·sed con-
senserunt iniquitati. Tercio hoc deus ꝑmittet ad purgationez
electoꝝ vt purgentur sicut auꝝ quod per ignem transit Job
41·cum sublatus fuerit timebunt angeli·i·electi ⁊ territi purga
bunt̃. ceterum qñ venturus sit antixp̃s diffinire temerarium est
quia modico tꝑe post aduentum eius erit finis seculi·vt dicit
glosa super Exod̃. Et quia de fine seculi nemini licet vaticinari
ideo nec d̃ aduẽtu xp̃i·nec ad hoc discernendũ aliquo numero
scripture iuuamur. Dicit̃ enim Apoc̃. 20. q̃ mille annis esset
ligandus sathanas in abyssum ⁊ post modico tempe relaxan-
dus·hic tamen annoruz numerus non ad litteram sed mistice
accipitur sicut dicit glosa. et fortasse etiam presens antixp̃s nõ
cognoscetur a multis q̃ ipse sit quem scriptura sic damnat·se-
det enim cũ diuitibus in occultis·nec est in homine via eius vt
dicit Hiere·Venturus autem paucis creditur diebus regnare

quia tribus tantum annis ⁊ dimidio. Nam contra euꝫ venient enoch ⁊ helias vt conuertant corda patrum in filios. istos mā dabit occidi. ⁊ iacebunt corpa eorū in medio ciuitatis magne que vocatur spūaliter sodoma ⁊ egiptus vbi deus eoꝝ est cru cifixus. die vero tercia resurgent ⁊ voce de celo facta ad dominū ascendunt cunctis videntibꝰ ⁊ mirantibus. Post hec et antixp̄s celum volet ascendere sed occidetur. Gre. 32. Mora. capitu. 16. Sine manu inquit conteret. quia non angeloꝝ bello non sanctoꝝ certamine. sed ꝑ aduentum iudicis solo oris sui spū eterna morte ferietur. quo mortuo beatꝰ qui ꝑuenerit ad dies mille trecentos trigintaquinq̄. vt dicit Dan. 12. Isti sunt dies cōstituentes tres annos ⁊ dimidium q̄nto tempe predicabit antixp̄us. ⁊ vltra hec sunt dies. 45. qui eo mortuo dabunt deceptꝰ pro spacio penitencie ⁊ iustis pro refrigerio ꝟm Hiero. sup Daniel. Omnes isti sensus magis mihi videntur ꝓphecie graciam sapere q̄ꝫ interpretationis.

Secunda pars. Q

Secundo in eo quod dicit. Tunc si quis vobis dixerit ꝛc. tangitur ꝯsilium contra erroꝝ fallatiam. Et q̄nq̄ꝫ facit. premittitur em̄ erroꝝ predicatio: tunc: scꝫ antixp̄o predicante vel eo iaꝫ mortuo: si quis vobis dixerit. ecce hic: i. hoc loco. mouentur rumoribus iudei dicentes messiam iaꝫ eoꝝ natum ⁊ ibi vel alibi esse. ita antixp̄o mortuo surgent quidem antixp̄i predicatores qui asserant xp̄m ad terras venisse ⁊ locum sibi elegisse in quo sanctos congreget. qui cum eo regnaturi sunt: nolite credere: 2 Thessa. 2. Obsecro vos vt non cito moueamini a vestro sensu. Scdo ponitur falsorum predicatoꝝ ostentatio: surgent em̄ pseudo xp̄i: i. falsi xp̄iani ⁊ pseudo ꝓphete. i. falsi ꝓphete. primi erunt antixp̄iani. secundi erūt ipsius antixp̄i predicatores de quibus loquitur Joh. in Apoc 13. dicens. Q̄ꝫ post antixp̄m quem comparauit pardo habentē om̄eꝫ p̄tateꝫ a dracone alia bestia ascendit de terra habens duo cornua similia agni et loquebatur sicut draco ⁊ p̄tatem prioris bestie om̄eꝫ faciebat in conspectu eius. ⁊ fecit terram et inhabitantes in ea adorare bestiam primam. cuius curata eius plaga mortis. et fecit signa magna vt etiaꝫ ignem faceret de celo descendere. Bestia prima ꝟm glosam. Et Gre. 30. Mora. cap. 16. erit antixp̄s. Secunda bestia erit predicatoꝝ eius multitudo q̄ de terra ascendit quia extrema potestate gloriabit. cuius duo cornua similia agni erunt vita ⁊ sapientia quam se xp̄o silem mentitur habere. sed tamen sub agni specie loquitur vt draco

quia serpentinū virus reprobis auditoribus infundet de quoꝝ virtutibus subiungit: ⁊ dabūt signa magna ⁊ ꝓdigia: signa sunt presentiū ꝓdigia futuroꝝ vel signa denunciant leta. ꝓdigia vero minant̄ aduersa Inde prodigiū dicit̄ a ꝓdigendo qđ ē vastare et dissipare· ita vt in errorem īducant̄ si fieri pōt etiā electi: Orige· exageratorius inquit sermo iste est vt vim predidicationis illoꝝ ostendat. Gre·33· Moꝝ·ca·17. Querendū inquit est quō autem hij qui electi sunt induci in errorem possunt aut cur dicatur quasi dubitando. si pōt fieri. cuꝫ quicquid fieri potest deus intueat̄ aperte. Sed dic̄ Gre· ꝙ visis tantis signis antixp̄i ⁊ predicatoꝝ eius electi ipsi quoddam dubietatis nubilum patient̄ in corde. Sicut dr̄ Job·41· de naribus eius procedit fumus. quia de miraculoꝝ eius insidijs ad momentuꝫ caliginosa dubietas· ⁊ in electoꝝ corde generatur. Et ideo in errorem induci dicunt̄. Sed quia eorum constancia a rectitudine non mouebitur ideo fieri nō pōt vt cadant. quoꝝ vtrūqꝫ breuiter complexus est dicens. Ita vt in errorem inducant̄ si fieri potest· etiam electi. quasi em̄ iam errare est in cognitione titubare. sed ꝓtinus si fieri pōt. adiungit̄· quia ꝓculdubio fieri nō potest vt in errorem electi plene capiantur. Aliter dici potest ꝟm Aug9· quia electi ex eo ꝙ homines sunt errare possunt· ꝫ ex eo ꝙ electi sunt a deo· in errore ꝑmanere non possunt S

Sed nota ꝟm Gre·33· Mora. ca·36· quia multi hodie sunt antixp̄i predicatores· qui virtutes ostendunt esse que faciunt· sed vitium est omne qđ agunt quos ita oportet discernere sic̄ nūmularij nūmisma ꝯsiderant· qui primo aspiciunt metalli qualitatem postea figurā ad extremū vero pondus examinant. cum igitur mira ignotoꝝ hoīm facta cospiciunt cui9 residere ad mētis nostre cutinā quasi solertes nūmularij debemus. Et primo quidem operis qualitatem attendamus· ne vitiuꝫ sub virtutis specie lateat· ne videlicet qđ praua intentione agit̄· recti visiōe pallietur. Scđo opis q̄litate ꝑcepta mox formule figura pensetur· si ab approbatis denarijs sanctis viꝫ patribus ducit̄· et ab eoꝝ vite sollicitudine sil̄itudinis errore viciatur. demuꝫ restat vt his existentibꝰ integrū nūmismatis pondus perquirat̄· id ē ꝑfectum an imꝑfectuꝫ sit opus consideret̄ ne in damnum recipi pientis ꝯuertatur· si imꝑfectum pondus ꝓ integro recipiatur· Tercio ponitur salutaris admonitio: ecce predixi vobis: quia iacula que preuident̄ minus feriunt: si ergo illi: pseudo cristi et pseudo ꝓphete: dixerint vobis ecce in deserto: est xp̄s sic̄ quondaꝫ ductus est in desertum vt temptaret̄ a diabolo: nolite exire

vt eum illuc requiratis: ⁊ si dixerint. ecce in penetrabilibꝰ: .i. in talamis absconditus: nolite credere: ad lr̄am hec possunt sic intelligi. si quis dixit xp̄m in terris venisse et a ꝯuersatione hoīm elongatum deserta habitare nolite exire vt eum perquiratis. si vero aliqui asserunt oppositū ꝙ quasi delicatus ⁊ nobilis paucis tn̄ cōmunicabilis penetralia habitet. nolite credere. Item per desertum religionis sanctitas intelligit̄. Siquis ergo finxerit hominē quempiam sanctū esse xp̄m. nolite excedi a vestro ꝓposito vt illius vestigia ꝓsequamini. ⁊ si quis dixerit ꝙ in doctrina aliqua mistica ⁊ occultis ꝯuenticulis quasi penetralibꝰ sit ne credatis T Quarto ponitur euidens xp̄i manifestatio: sic̄ enim fulgor exit ab oriente ⁊ apparet vsq; in occidentē. ita erit aduentus filij hominis: quasi dicat. antixp̄i predicatores dicēt de xp̄o ꝙ sit aut in deserto aut in penetralibꝰ. sed non oportet quenq̄ circa aduentum xp̄i esse sollicitum. quia vt dicit̄ Luce 17. Non venit regnū dei cum obseruatione sed ex impuiso omnibus enim ad modum fulguri apparebit Et nota ꝙ xp̄s fulguri se comparauit. primo quidem ratione substancie. qm̄ sicut fulgor est flamma in nube. ita xp̄s est deitas in carne. Item ratione ꝓcessus. quia exiuit a patre tanq̄ oriente. sed apparuit in matre virgine quasi occidente. Itez ratione euidentie. quia per totum mundum apparet fulgor. Et de xp̄o venturo dicit̄ Apo primo. Videbit eum omnis oculus. Item ratione refulgencie. 1. Coꝝ. 4. Veniet dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum ⁊ cetera. Itez ratione motionis subite ⁊ perturbationis improuise. Sap̄. 6. Horrende ⁊ subito apparebit nobis dominus. Quinto ponitur electoꝝ congregatio: vbicunq; fuerit corpus ibi congregabunt̄ et aquile. Luce. 17. dicitur V ꝙ cum xp̄s prediceret apl̄is ex duobus in lecto existentibꝰ vnum assumendum ⁊ alteꝝ relinquenduz ꝛc. Interrogauerunt apl̄i vbi fieret ista assumptio. Et respondit xp̄s ad quod dictum est. vbicunq; fuerit corpus illuc congregabunt̄ ⁊ acquile. ergo ꝑ aquilas intelligit electos. qui ex tribus statibꝰ assumment̄. scz contemplatium agentiū ⁊ presidentium vel continentiū ꝯiugatoꝝ prelatoꝝ. isti tanq̄ membra xp̄o corpori vel ecclesie. cuius caput xp̄s. membra vero ceteri fideles sunt congregant̄. specialit̄ vero aquile sunt ꝑspicaces veritatis intuitu. alti volatus sanctitatis excessu. renouati penitencie fructu. Corpꝰ xp̄i intelligitur eius mortalis hūanitas. predicatores igit̄ antixp̄i corpus cristi

mortuū detestabuntur. Sed dicit ipse xp̄us ibi esse aquilas. id est electos iustos vbi etiam corpus eius est vbi fides humanitatis mortis ⁊ resurrectionis predicatur. de aquila enim dicitur Job. 39. Vbicunq; cadauer fuerit statim adest ꝛc.

Tercia pars.

Tercio cū dicitur. statim aūt post tribulationē ꝛc. Xtangitur diuini aduentus presidium. vbi sex ponuntur Primo preuia luminariū tenebrositas: statim aūt post tribulationem dierum illoꝝ abhominatiōis viz antixp̄i et predicationis pseudo ꝓphetaꝝ: sol obscurabit ⁊ luna non dabit lumen suum: celi luminaria creata sunt vt sint insigna. vt ptz Geneß. 1. Et dicit Ambro. q̄ erunt signa finis mdi ⁊ aduentus xp̄i: et stelle cadent de celo: cadere dicuntur quia non apparebunt. ita vt credantur cecidisse. Vel quia mlte erūt tunc temporis in aere inflammationes que vident stelle. Ideo talium casu dicit stellas casuras. Nota quia ad literam creditur futuram luminariū celi obscuritatem. Sicut dicit Joelis. 2. Sol conuertet in tenebras. ⁊ luna in sanguinem. anteq̄ veniat dies domini magnus et manifestus. que obscuritas accidet altera duaꝝ causarum. Vel ꝓpter subtractionem luminis vt nouo postea lumine ꝑfundantur. vel obscurari dicunt ꝓpter presentiam maioris luminis xp̄i videlicet supuenientis. Ysaie. 24. Erubescet luna ⁊ confundetur sol. cū regnauerit dn̄s exercituz ⁊ virtutes celorum mouebunt: ꝑm Hiero. Virtutes celorum angeloruz multitudines intelligimus. qui cōmouentur timore et horrore signoꝝ. Job. 26. Columne celi contremescunt et pauent ad nutum eius. hij nanq; vt dicit Hiero. Decenter cōmouebuntur videntes tantam transmutationem fieri. et cōseruos suos puniri. et orbem terraꝝ terribili assistentē in iuditio. Quid igitur tunc faciet virgula deserti quando concucientur cedri libani. Sed aduertendum q̄ ista cōmotio non erit penalis. ꝫ admirationis. Vnde Gre. 17. mora. ca. 24. Virtutes inquit celestium que dominū sine cessatione conspiciunt in ipsa eius contemplatione contremiscunt. sed idez tremor. ne penalis sit nō timoris. sed admirationis est. Nota ꝑm Grego. 34. Moralium ca. 3. quia per solez vno modo intelligit ꝓtractio veritatis. ꝑ lunā vero que menstruis suꝑpletionibus deficit mutabilitas temporalitatis accipitur. Signum igitur preuium finis mundi est. veritatis obscuratio. ⁊ mundane ꝓsperitatis attenuatio. Vel per

solem sapientes · per lunā fatui demonstrant̄. sic̄ ꝑ solomonē dr̄
sapiens ꝑmanet vt sol · stultus vt luna mutatur. nouissimis ḡ
temꝑibus vicijs ⁊ erroribus obscurabunt̄ sapientes et fatui si
mulabunt se habere lumen sapiencie. luna em̄ non dabit suum
lumen · quia stulti predicatores celabunt fatuitatē ꝑtendentes
sapientiam · quā non habent. stelle vero sunt quiq; in ecclesia
celsitudine vite fulgentes quorum aliqui a celesti merito cadent
virtutes autem celoꝝ sunt gracie predicantiuꝫ. spūs em̄ domini
ornauit celos · ⁊ verbo dn̄i celi firmati sunt atq; spiritu oris ei⁹
omnis virtus eoꝝ. igitur virtutes celoꝝ cōmoueri est predica
tores instabiliter regere que dei sunt. Y Secundo ponit̄
diuini signi preuia apparitio: Et tunc apparebit signū filij ho-
minis in celo: ꝯsuetum est aduentuꝫ principum signa p̄ire · qd̄
vero sit istud signū filij hominis nescio · nisi dicatur crucem esse
signum eius ꝑ quam declaratuꝫ fuit ꝙ homo erat. ex quo ptꝫ
ꝟm Criꝭ. ꝙ ipsa crux sole et luna atq; sideribꝰ erit splendidior
quia etiam eis obscuratis lucebit. Vel signum filij hominis ꝟm
eundem crisostimū ipse xp̄s est habens in corpe suo passionis si
gna que eum hoīem fuisse declarant. Vnde Aug⁹ · crucem cla-
uos et lanceam non pateret̄ nisi homo. In Apo · vero legimus
signū magnum in celo apparuisse mulierem amictam sole ꝛc̄ In
Ezechiele aūt · 9 · dicit̄. Signa thau super frontes viroꝝ gemē
tium ⁊ dolentiū. Tercio ponitur peccatoꝝ luctus: ⁊ tūc plan-
gent se: non plangent alios sed seipsos · quia vnicuiq; ꝓprius
sufficiet dolor · scientes se damnatos vbi est fletus et stridor den
tium: omnes tribus terre: tribus quidem celestes exultabunt ·
sed tribus terre ideo plangent qꝛ tribꝰ terre sunt. intrabunt em̄
in inferiora terre ꝛc̄ quia terrena celestibꝰ ꝓposuerunt. Nota igit̄
quia tribus terre diuersi sunt status infideliū ⁊ peccatoꝝ · plan
gent itaq; iudei eum crucifixerunt qui ipsos iudicaturus inue-
nit. plangent gentiles quia in eū nō crediderunt. plangent he
retici quia de xp̄o male senserunt. plangent mali xp̄iani qꝛ car-
nem suam cū mundi vanitatibꝰ non crucifixer̄t. plangent seor-
sum tyranni. plangent vsurarij ⁊ raptores in vnū congregati.
plangent luxuriosi. plangent ⁊ homicide. ⁊ ꝟm diuersitatez cri
minnū erit diuersitas tribuū. Sed omnium istoꝝ planctus erit
tunc inutilis · non em̄ valebit ad remissionem culpe nec ad pla
cand̄ terribilē iudicem · sed pocius ille planctus erit initiū luct⁹
ꝑpetui. plangent rurs⁹ q̄ gauisi sūt cū male agerent · ⁊ exulta-
uer̄t in rebꝰ pessimis · qui noluer̄t plangē in mdo isto penitētes

sed potius in psperis eius ridere. Luce. 6. Ve vobis qui ridetis nunc ꝛc. Ideo legit quod quendaz demoniacum cum irriderent astantes dixit diabolus per os eius. non est ridendum magis ē hoc tempe flendum. qui non lugebit flendidum tpus habebit. eterno luctu lugebit sed sine fructu. Mas omnes trib plangentium preuidit Zacharias. 12. dicens. In die illa erit planctus magnus. ⁊ plangent familie terre seorsum. igit dum tpus habemus venite adoremus ⁊ pdamus ante deum ploremus ꝛc. in lacrimis extinguat flamma libidinis. Quia vt dicat Gre. 33. mora. in fine. Flammam suggestionis diabolice vnda cius extinguit lacrimaz. Item vt talib lacrimis lauent macule criminum. Quia vt dr Zacharie. 13. Fons patens domui iacob erit in ablutionez pcoz menstruate. Item vt venia mereamur lacrimis. sicut mulier illa que erat in ciuitate peccatrix audiuit a dño. dimittunt tibi peccata tua. ⁊ petre trine negationis veniam lacrimis meruit. Item vt solationem diuinaz percipiam9 mulieri em ad sepulcz plangenti gloriosa xpi apparuit resurrectio. Et Mat. 5. dicit. Beati qui lugent ꝛc. Beata est nimirū lacrima ista qua absterget deus ab oculis sanctoz vt iam non sit amplius nec luctus nec clamor. sed nec vllus dolor Z

Quarto ponit maiestas iudicis venientis. vbi primo tangit eius euidencia: ⁊ videbunt: ps. in conspectu gentiū reuelabit iusticiam suam. Secdo ponit humanitatis suba: filiū hominis id ē virginis. Et licet idem sit dei filius non tñ indicabit orbem nisi in forma hominis in qua iudicatus fuit iniuste. Johānis. 5 potestatem dedit ei ⁊ iuditiū facere quia filius hoīs est. vbi dicit glo. In qua forma iniuste iudicatus est. in eadem ipse iudicabit. Tercio ponit presentia: venientem: Act. 1. Queadmodum vidistis eum euntem in celū sic veniet. Quarto ponit refulgēcia In nubibus celi: nubes iste erunt luminis imensita s circa ipm Et quia dicunt nubes celestes significat q eleuatus erit iudex iste a terra. Eccliastici. 24. Ego in altissimis habito et tronus meus in colūna nubis. Dan. 7. aspiciebam in visione noctis ⁊ ecce cū nubib celi quasi filius hoīs veniebat. Vel nubes iste celestes precipui sanctoz intelligunt. cum quib veniet orbem iudicaturus. Prou. 31. nobilis in portis vir eius qn sederit cuz senatoribus terre. vnde in cano. iude. Ecce veniet dns cū sanctis nubib suis facere iuditiū otra omnes. Quinto ponit potencia: cum virtute multa: vt nullus ei possit resistere. nec verbo. nec facto nec precio nec precibus. Job. deus cuius ire nemo resistere pōt. Prou. 7. zelus et furor viri non pcet in die vindicte. nec

acquiescet eꝯ precibꝰ nec suscipiet p̄ redēptione dona p̄ma Sexto ponit iudicis reuerentiaz: a maiestate: licet em̄ in forma assumpta hūanitatis appareat tamen in ea videbunt forma nō passibili sed gloriosa cuiꝰ maiestatem reuerent bonī amore re probi aūt timore. Bern. ad Robertum epistola p̄ima. venit mquit veniet qui male iudicata reiudicabit illicite iurata confutabit qui faciet iuditium iniuriam patientibꝰ qui iudicabit in iustitia pauperes a arguet in equitate p̄ mansuetis terre. veni et p̄certo qui per ꝓphetam minatur dicens. Cum accepero tpus ego iustitias iudicabo: quid faciet iniustis iudicijs qui ipsas eꝯ iustitias iudicabit. veniet inq̄ veniet dies iudicij vbi plus valebunt pura corda eꝯ astuta verba a conscientia bona eꝯ marsupia plena. q̄nquidem iudex ille nō flectet donis. nec falletur verbis tuum dñe ihesu tribunal appello. tuo iuditio seruo. tibi committo causam meam domine deus sabaoth. Ma

Quando autem iste iudex venturus sit iudicare mundum. nulli datum est creature cognoscere sicut dicit Mat. 24. de die autz illa a hora nemo scit neq̄ angeli celoꝝ. nisi pater solus. Vnde Malach. 3. Quis poterit cogitare diem aduentus eius. aut q̄s stabit ad videndum eum. creditur tamen omniū resurrectionez futuram eo die. quo dominus resurrexit. scz in die pasce. Vnde in primitiua ecclesia. sicut dicit Isidorus. Fideles tota illa nocte vigilabant quasi iudicem expectantes. creditur etiā q̄ hora noctis ventura sit. Sicut dicitur Math. 25. Media nocte clamor factus est. Ecce sponsus venit exite obuiam ei. quo autem anno dies iste venturus sit ignoramus. Tamen glosa super. 5 capitulo Geneh. videtur dicere q̄ completis sex millibꝰ annis quasi sex mundi etatibus. in septima quiescentium ecclesia militans in celestibus deducetur. Quibusdam aūt visum est sextam mundi etatem que incepit a xp̄o tantuz duraturam q̄ntuz fuit tempus etatuz precedentiū. Dicit enim Abacuh xp̄m in medio annoꝝ mundo innotuisse. Alij dixerunt q̄ quadringentis annis post xp̄m. Alij q̄ quingentis. Alij q̄ mille annis duraret mundus. quoꝝ falsitatem ostendit presens tempus. Sed beatꝰ Gre. 35. Mora. ca. 16. Dicit nequaq̄ fore credendum q̄ mōdus centum generationibus extendat. Et quia humana generatio coīter est septuaginta annoꝝ. a si ad octuaginta p̄ueneriṫ. am plius eoꝝ labor a dolor. vt dicit p̄s. sequens videt q̄ centum gnacōes sint coītr septē ām septē milia vel ad plus octo milia Sed quia vt dicit Aug. li. 83. q. vltima. Etas hōmis aliq̄n tanti tempis est q̄nti omnes precedentes et pluries est minoris

durationis·ideo nobis incertum est vtz hec vltima seculi etas equalis futura sit precedentibz aut maioz vel minoz. Et vt dicit 18·de ciuitate dei. Cesset ergo curiosa hoim calculatio·qz diem illum nouissimū penitus voluit deus hominibz esse incognitum Et si aplis inquirendum phibuit. dicens non est vestruz nosce tempa vel momenta que pater posuit in sua pōtate. nemo putet se inuestigaturum. scimus ergo eum esse ventuz et credimus nocte resurrectionis dominice oim futuram resurrectionez hoim Et quia superius dictū est q statim post tribulationez antixpi obscuratis luminaribz venturus sit filiꝰ hominis·ideo antixpo mortuo paucis elapsis diebꝰ pro spacio penitencie veniet xps Vnde Damielis·12·postq dictum est q tpus desolationis antixpi erit mille·cc. diez a trium annoz a sex mensiū statim additum est. beatus qui expectat a qui puenit vsq ad dies mille·300·et·35. qui diez numerus priorem exsupat quadragintaquinq diebus. Vbi dicit Diero·interfecto antixpo dies sup numez diffinitum·45·dns prestolatuz quibz est domiꝰ atq saluatoz in sua maiestate venturus. Et Eglo·super istud Exod 4·de auersione virge in colubz·et reditu serpentis in virgam Dicit·q post auersionez iudeoz qui vt creditur antixpo mortuo fidem recipient·statim dns ad iuditiuz veniet. Ex quo ptz temerariū esse de aduentu antixpi fatuari·si non licet de xpi aduentu facere computationē. Nam illum aduentū statim iste sequit Xb Quinto ponitur electoz resurrectio: a mittet angelos suos cū tuba: sicut tuba preuenit principez·sic iudicez vinoz a mortuorum: et voce magna: ista erit vox tubalis. de qua·1·Coz·15·Canet em tuba et mortui resurgent ꝛc. Et·1· Thessala·4·Ipse dns in tuba dei descendet de celo ꝛc. Et rursꝰ Jo·5·Omnes qui in monumentis sunt audient vocem filiꝰ dei et qui audierint viuent. Sonitum huiꝰ vocis tubalis quasi exterriti omnes mortui euigilarunt sicut quondā clamante xpo. quadriduanus lazarus pcessit ex monumento: Quid autem sit illa vox·quibusdaz videt q nihil sit nisi xpi venientis presētia sed nihil sequet incongruū·s·ad lram vocem manifica christus emittat·cuius virtute oīe genus suscitetur hūanum ps·Vox domini sup aquas deus maiestatis intonuit. Et itez·Ecce dabit voci sue vocem virtutis·Eglo·resuscitandi corpa·quia enim vox viuentis est sonus·ideo primi resurgentis vox ad nostram resuscitationem virtute magna opabitur: a congregabunt electos eius: Dicit Aug9·3·de trinitate. Sicut corpora grossiora inferius posita p subtilia a potenciora quodaz ordine reguntur

ita omnia corpa reguntur a deo per spūm vite rationalem. Et ideo quicquid a deo fit in corpalibꝫ p spūs angelicos expedit. Angeli ergo in illa resurrectione nouissima cineres congregabunt corporꝫ electorum quibꝫ ipse xp̄us animas copulabit · sic et generationes corpm perficit mediante natura · sed solus ipe creatos infudit. Rursus resuscitati electi p angelos ꝯgregabūtur in supioribꝫ obuiā xp̄o in aera · a sic semp cum dño erimus a quatuor ventis celi orientis viz occidentis aquilonis et austri a sūmis celorꝫ vsq; ad terminos eorꝫ summitas celi est vertex axis. terminus vero est centruz. quocunq; igit̄ loco dispersi fuerint cineres humani · quocunq; flatu agitati · q̄ntūcunq; ab inuicem disgregati · siue in q̄tuor ventos siue a supremis ad infima · omnes tn̄ congregabunt̄ · ita vt nihil ex eis perdatur · p̄s Custodit dñs omnia ossa eorꝫ vnuz ex eis non teretur · ita q; capillus capitis non pibit Ar Sciendū aliqr os doctores sanctos ex quibꝫ fuit Methodius martir opinari resurrectiones duas futuras. Primaz electorꝫ. sedam vero generalem. naz adherentes littere Apo · zo · dicunt xp̄m futurꝫ in mundū istum futuramq; hierlm auream in terris · vbi annis mille xp̄us regnabit · a cū eo erunt omnes electi resuscitati gaudentes et vita p̄fruentes felici. qualem in paradiso delitiarꝫ habituri erat gen9 humanū · post hec dicunt antixp̄m futurꝫ. et cum eo og a mag og pugnantē xtra xp̄m et sanctos eius · sed eo pempto generalis erit resurrectio et iuditium meritorꝫ. et tunc electi a terrena felicitate ad celestem gloriam transferent̄. reprobi vero mittentur in infernū hanc suam Diero · super Ezechielez fabulaz asserit. Et sup Damie · cesset inquit mille annorꝫ fabula · Sexto ponit̄ supradictorꝫ confirmatio duplex. Prima est exempli: ab arbore ficu discite parabolam: ea que denunciaui figurantē: cum iam ramus eius tener fuerit · a folia nata: hoc idem in vere contingit: scitis quia ꝑpe est estas: duplex igitur signū ꝑpinque estatis sumitur ex ficu · vnū teneritudinis ramorꝫ · alterꝫ natiuitatis foliorū: ita a vos cū videritis hec omnia: scz abhominationem desolationis · psecutionez ecclesie · signa solis et lune: Scitote quia ꝑpe est xp̄us: ipse veniens ad iuditium: in ianuis Qui in ianuis est ꝑpinquus est domui · immo quasi in domo est sic et his signis apparentibꝫ xp̄us in ꝓximo erit. Jaco · 5 · Ecce iudex ante ianuam assistit Ad Nota quia ex ficu sumpsit similitudinem · cuius quondam foliꝭ primi parentes verenda celauerunt. folia igitur ficus excusationes notant pueros rami vero defensiones · sed cū folia ista late spargentur in mōm

cū rami defensionū hinc inde flectentur tūc in ꝓximo erit dies
dñi·qñ a auram post meridiē turgūisantes punitur⁹ est iniq̄s
Vel preuia sui aduentus compauit extremitati veris cuꝫ teneri
sunt ficus rami ⁊ nata folia. aduentum aūt suuꝫ compauit esta
ti et in ianuis existenti. Ver omne tp̄s ecclesie est post xp̄m q̄
hyemē reliquit prioris tp̄is. Sicut dr̄·Cañ·z. Jam hyems trā
sijt·imber abijt et recessit flores apparuerūt in terra nr̄a ·sed in
extremitate hui⁹ veris ficus fatua synagoga folioꝝ virentium
habebit verba scꝫ virentis fidei. tunc prius rigidi rami eius te
neri per obedientiā flectent̄ ad xp̄m. Estas vero est tempus ad
uentus xp̄i·qñ patet que arbores viue ⁊ que mortue sint· qñ
sol feruentior·lux clarior·dies longior existit·tunc em̄ erit fer-
uor caritatis in electis. feruor penalitatis in dampnatis· splen-
dor veritatis longitudo eternitatis. Ipse est xp̄us signis supio-
ribus apparentibꝰ erit in ianuis·quia vt dicit Cris·Nō multū
tempis procedet sed statim xp̄i aduentus occurret Ae Se
cunda ꝯfirmatio est iuramenti: amen: ·i· vere: dico vobis q̄ ñ
preteribit generatio hec: scꝫ iudeoꝝ. vel potius ecclesie que ē
in vltima seculi etate dicente ap̄lo. Nos sumus in quos fines se
culoꝝ deuenerūt: donec oīa fiant: quasi dicat. non dico vob̄ de
terminate tp̄us aduentus mei·ꝫ duo annūcio vobis. vnuꝫ qd̄
ex figuris precedentibꝰ ꝓpinquū me cognoscatis adesse·alteruꝫ
q̄ huius ecclesie tp̄ibus que vsq̄ ad finem seculi duratura est
hec oīa complebunt̄. Igit̄ dñs q̄ntum sufficit in generali nobis
sui aduentus diē manifestauit notitiā magnaꝫ de te minatam
sibi reseruans·que oīa efficaci concludit snīa dicens: celū ⁊ ter
ra transibunt verba at̄ mea nō preteribūt: Hiero·facilius est in
quit fixa ⁊ immobilia destruiq̄ sermonū xp̄i aliquid decidere.
Est ergo sensus·possibilius est celū variari aut terrā moueri·q̄
vt verboꝝ que p̄dixi veritas transmutet̄. Nota quia nomine
celi aliqñ aer intelligitur. Sicut in p̄s·dicit̄. Volucres celi ⁊ pi
ces maris. Aliqñ vero ipsum corpus supremuꝫ in quo fixa sunt
astra celum dicit̄·sicut Genes·i·legitur·q̄ stellas posuit dñs in
firmamento celi. alterutro modo celum intelligat̄ ꝑmanet q̄deꝫ
substancia eius. sed transibit quo ad qualitatem et motū. nam
elementa igne precedente iuditiuꝫ purificabunt̄. Erit enim tūc
diluuium ignis·sicut noe tp̄ibus fuit aque diluuium quo oīa
etiam seminaria nascentium que late ꝑ totum aerem terram et
aquam dispersa consument̄. cessabunt etiā tūc elementoꝝ trā
smutationes et agitationes eorum vnoquoq̄ suo loco ⁊ sim-
plicitate contento. si quid at̄ persecutionis hn̄t ampli⁹ perficiet̄

quia ignis erit lucidior. aer sutilior. aqua dyaphaneior. terre etiam dabit̄ claritas q̄si cristalli vt credit̄. terra igit̄ cuz ceteris elementis non transibit de sub̄a in sub̄am. sed a defectu in perfectionez. a ꝑfectione in maiorē actum. et a transmutacōe ad esse quietū. et intransmutabile. celum etiam ipsum quinte essentie transibit ad claritatem maiorem luminariū. Nam vt dic̄ Ysa. 30. Erit lux lune vt lux solis ⁊ lux solis septipliciter. transibit etiam celum a motu in quietem ꝑpetuam. Et hoc est qd̄ d̄ Job 14. ꝙ non resurget homo a somno suo donec atterat̄ celum. Et Apo. 20. dicit̄ ꝙ a conspectu iudicis venientis fugit celū et terra. Renouatis itaq; supioribus corꝑibus ⁊ inferioribꝰ verificabitur illud Ysa. 65. Ecce ego creo nouos celos ⁊ terraz nouā ⁊ non erunt in memoria priora Af Nota ꝙ celum est spiritus hominis ꝙ a celestibus sumit origenem. Juxta illud Juuenalis. Sensum a celesti dimissum traximus arce. Tercia vero corpus nostꝝ est. formauit enim deus hominem ꝑm corpꝰ de limo terre. vtrūq; istoꝝ transit. corpus quod reuertitur in terram vnde suptum est. spiritus vero ad dn̄m redit qui fecit illū vt pro meritis recipiat. p̄s. spiritus ꝑtransibit in illo ⁊ nō subsistet. post hunc transitum resurrectionis expectamus innouacōnem. quando terrenum corpus humilitatis nostre reformabit saluator quem exspctamus configurans illud corpori claritatis sue. spiritus vero transibit amoris pondere in ipsum supernum conditorem. Qui vt dicit̄ Sapie. 7. Capit omnes spiritꝰ intelligibiles indos et subtiles. terra igitur transibit in celum. celum transibit nouo modo in dominū. sed non transibunt verba eius quin qd̄ promisit adimpleat. dixit enim qui sedebat in throno. Ecce noua facio omnia. Apo. 21. cuius nouitatis gloriam. nouus ipse homo mihi inueterato largiatur ꝓpicius qui cum patre et spiritu sancto viuit ꝛc.

Liber predicationum super euangelijs dominicalibus. Et in p̄cipuis festiuitatibus sanctoꝝ. Vlme impressus per Johannem Zainer Anno domini. 1480. circa festū sancti Viti. Finit filiciť

Incipit concordancia in passionez domi-nicam. ab egregio quondam viro magr̄o Nicolao Dinckelspichel collectam.

Post resuscitationē lazari q̄ facta fuit Jo. 11. Feria 6. ante dn̄icaz in passiōe dn̄i scz iudica vsq̄z ad diem sabbati an̄ dn̄icam palmaꝝ: Fuit ihs cum discipulis suis in galilea vbi multa miracula fecit: sed cum appinquaret pasca dixit discipul' suis Mat. 20. Ecce ascendimus iherosolimā. ⁊ filius hoīs tradetur principibꝫ sacerdotum et scribis et ꝯdemnabunt eū morte ⁊ tradent eum gentibꝫ ad illudendū et flagellandum. et crucifigendum. et tercia die resurget: Et venit ihs in bethaniā. Jo. 12. Et ibi fuit receptus sabbato an̄ dn̄icam palmaꝝ a quodā diuite amico. qui dicebatur Symeon et fuit leprosus. vt dr̄ Mat. 26. Qui xp̄m cum discipulis suis ad ꝯuiuium inuitauit. quo audito venit Lazarus q̄z ante ꝑ paucos dies a mortuis suscitauit cum sororibꝫ eius maria Magdalena et martha xp̄o in cena cū discipl'is existente. venerūt multi forenses quoꝝ aliqui venerāt. vt viderent xp̄m. aliqui vt viderent lazarū. Tunc ꝟm beatum Augu. de verbis dn̄i Lazaro recepto. deinde circumstantibꝫ de pena damnatoꝝ et miseria que apud miseros viderat retulit. ꝑ que nunq̄z lazarus tūc visus fuit ridere. Martha vero seruiebat vt dr̄ Jo. 12. Cum aliis seruientibꝫ maria soror eius. cū aliis discumbentibꝫ in capite mense sedebat. Tandē ip̄a surrexit et de pixide alabastrino plena de nobilissimo vngento. vngentū fudit sup̄ caput xp̄i scd̄m morem ip̄ius patrie. Nam ꝓpter intēperiem aeris hoīes regionis illiꝰ: huiusmōi vnctionibꝫ vtebant̄ Dn̄s aūt nec pileum nec oppimentū portauit in capite iō sustinuit q̄ hec mulier vnxit caput eius: Tunc quidam ex discipul' ceperūt murmurare cordibꝫ suis dicentes: quare vngentū tā p̄cio sum et tanti valoris sic ꝑditum est. et inutiliter expensū. melius fuisset. q̄ fuisset venditū ꝓ tricentis denariis. et hoc p̄ciū fuisset datum egenis. Hy discipl'i pietate ad egenos mouebant̄ tn̄ murmurabāt qꝛ eis placere debeat quod placuit xp̄o: Vnus aūt ex eis iudas ꝓcurator xp̄i nō pietate sed cupiditate motus silere non potuit sed clamauit. vt quid ꝑditio hec. potuit em̄ illud vngentum venundari plusq̄z tricentis denariis et dari pauꝑibꝫ. Hec tn̄ ꝟm Jero. et Augu. Non dixit qꝛ cōpaciens erat miꝟis sed qꝛ ip̄e fur ⁊ latro erat Vnde dr̄ Jo. 12. Et quicq̄t xp̄o dabatoꝛ ip̄e ꝟuatoꝛ erat. ⁊ decimā ꝑtem inde furabat̄. qꝛ vxori

sue et filiis suis ĩpaciebat. Ideo dixit vt quid perditio erat. Et
ideo qꝛ vidit q̃ꝫ precium illius vngenti non venit ad manꝰ su
as et inde decimã ꝑtem furaret vt de tricentis denariis. 30. dena
rium subtraxisset ipe damnum suũ recupare volens postea chri
stũ ꝓ triginta denariis vendidit ad mortẽ. Glo. interliniaris su
ꝑ verbo discipli. Mat. 26 dic̃. Sinodoche. Et ꝯsequenter dicit
Jo. dic̃ h̃ iudaꝫ esse locutũ et hoc grã cupiditatis alij potuerũt
verbis eius ꝯsentire. vel etiã idem dicere. sed ꝓpter curam paup
um Glo. marginalis seu mgrã ibideꝫ scꝫ. Mat. 26. vult q̃ ma
ria etiã semel vnxit xp̃m ĩ domo Symonis pharisei. vt dr̃ Lu.
7. Tũc xp̃s ꝓ maria Magdalena rñdit: Vt quid molesti estis
huic mulieri: opus em̃ bonũ opata est in me. q. d. quare mur=
muratis de bono ope q̃ mulier illa fecit. si vos non vultis bñfa
cere: Nã paupes semꝑ habetis vobiscũ. ⁊ cũ volueritis potestis
illis bñfacere: me aũt non semꝑ habetis. Glo. interliniaris corꝑ
ali pñtia. alioquin dic̃ alibi scꝫ. Mat. vltimo. oĩbus diebꝰ vo=
biscum sum vsq̃ ad ꝯsumationẽ seculi. Sequit̃ textus Mat. 26
Mittens em̃ hec vngentũ in corpus meũ ad sepeliendum me fe
cit: Amen dico vobis vbicũq̃ fuerit p̃dicatũ hoc euãgelium in
toto mundo dicet̃: q̃ hec fecit in memmoriã eius. Tunc facta ce
na dñs cum discipl̃is suis illa nocte in bethania quiescebat. in
crastino scꝫ in die palmaꝝ summe mane surgens. vt dr̃ Mat.
21. Mar. 11. Luce. 19. et Jo. 12. Juit cuꝫ discipl̃is suis de betha
nia. Et venit vsq̃ ad radicem mõtis oliueti. vsq̃ ad villã quã=
dam. deputatis ꝓ pascuis pecoꝝ sacerdotũ. que dr̃ bethphage
Et erat non longe a irl̃m. quasi vnũ miliare gallicũ. Tunc mi=
sit petꝝ et philippũ in irl̃m vt adducerent sibi illa aĩalia depu=
tata ad seruiciũ paupum scꝫ asinam et pullũ eius qd̃ et factuꝫ
est. Venit ih̃us equitando mõ vnum. mõ reliquũ ex illis aĩali
bus sic̃ ꝓphetauerat Zaha. ca°. 9. irl̃m. Tũc totus ꝓplus venit
obuiã xp̃o cũ grandi honore et multo gaudio. duxerunt eũ in
ciuitatẽ. clamantes et dicentes fili dauid osanna. i. salua nos. tu
es ille bñdictꝰ. q̃ venit in noĩe dñi. O maledicti iudei. ecce die
dñico accepistis regem mũdi cuꝫ grandi honore dicentes. salua
nos. ⁊ statim post in die veneris. i. sexta feria ad peticionẽ pha=
riseoꝝ. et p̃ncipũ sacerdotũ clamastis moriat̃. crucifigatur Vos
vltimo vt verificet̃ verbum salomonis Prou̇. 14. Risus dolore
miscebit̃. ⁊ extrema gaudij luctꝰ ocupat. Sed q̃d fecit xp̃s certe
fleuit. vidẽ sciuitatẽ. i. ex ꝯpassione. Sciebat eĩ q̃ hy q̃ cũ tanta
gl̃ia eũ recipiebãt. in ꝓximo eũ erant occisuri ꝓ cuius morte ci=
uitas erat eũtenda ⁊ cũcti iudei dispgendi. Cõpaciebat̃ em̃ nõ

solum de excidio ciuitatis. sed plus de excidio infidelitatis et dā
nationis aīaꝝ illoꝝ qui eū erāt crucifixuri. Scdo ad oñdendū
q oīa generabilia et horribilia mundi lacrimis et doloribꝫ sunt
admixta. Tercio addandum exemplum plalitatis. qui qñ assu
munt ad magnos honores ꝓ cura ꝓpli potius deberent flere su
am ꝑfectionē q̄ gaudere de tpali sublimacōe. Quarto etiā fleuit
sciens post tm̄ honorē tantā se passuꝝ in ꝓximo ꝯtumeliā. habe
bat em̄ xp̄s corpus passibile. et iō ex imaginacōe naturalit
fuit in eo passio. in tristicia fletus. volēs tñ fleuit et turbatus ē
vtroq̄ passus. vt ibi dicet. Et recto itinere intrauit in templū
dans nobis exemplū vere religionis et v̄tuose informacōis. vt
statim recurramꝰ ad templū ad petendū ꝯsilium et auxilium dei
in nr̄is necassitatibꝫ. et iuxta illud Mat. 6. Querite ꝑmū regnū
dei. Quid fecit in templo. certe eiecit vendentes et ementes de tē-
plo. et ꝯuertit mensas campsoꝝ. et cū flagello. cuꝫ funibꝫ facto
eiecit mummularios qꝛ in illis oībꝫ ꝯtractibꝫ cōmittebat aliqua
species vsure. Et ꝯuertit se ad impyssimos sacerdotes: ait do-
mus mea. domꝰ orōis vocabit Ysa. 56. Vos aūt fecistis eā spe
luncaꝫ latronū. maledicta sit vr̄a cupiditas. nec aliq̄s audebat
isto die xp̄o resistere. qꝛ sicut dic̄ Jero. De facie xp̄i exibat splē
dor. et radius solis de oculis eius q̄ oēs intuentes eū ꝑterruit. et
fecit xp̄s in templo illa die multa miracula. infirmos curando.
demoniacos liberando. futura p̄dicando. Et cū iā sol declinasset
ad horas vesp̄tinas. null9 fuit in irl̄m qui vocaret eū ad come-
dendū. ymmo nec sibi nec discipl̄is suis ꝓpter metū iudeoꝝ et
phariseoꝝ ac p̄ncipū sacerdotū q̄ sic ordinauer̄t fuit oblatus ci
phus aque frigide. ymmo oꝑtuit q xp̄s cum discipl̄is ieiunus
reuerteret in bethaniā in domū Lazari Marie et Marthe. q̄ ip
sum ꝓcurauer̄t cū discipl̄is suis. et ibi mansit ꝑ totā noctē vsq̄
ad ortū diei lune. Feria scda post palmaꝝ. i. die lune de mane r̄
uertebat in templū cū discipl̄is suis. et ibi docebat ꝓpl̄m. tūc scri
be et pharisei duxer̄t ad eū mulierē dep̄hensā in adulterio et dix
erunt ei. Jo. 8. Magr̄ quid tibi videt de muliere ista. et causaꝫ
transgressionis sibi ꝓposuer̄t. tūc xp̄s se inclinauit et digito suo
scribebat in terrā. et erigens se dixit eis. q̄ vr̄m sine pc̄to ē. ꝑmuꝫ
in illā mittet lapidē. q̄ audito statim scribe et phisei exier̄t de tē
plo q̄d ibi ī terra ih̄s scripsit dr̄ q fecit q̄sdā figuras ī pulue q̄s
scribe et pharisei respicientes oīa pc̄ta sua vider̄t que vnq̄ fece-
rant vl̄ ꝯgnouerāt. Et iō ꝯfusi p̄ verecundia exierūt oēs de tem
plo. et remansit mulier illa in ꝯspectu xp̄i et discipl̄oꝝ eius. q̄
dixit ad mulierē. quis te ꝯdemnauit. que dixit ei nemo domine

Dixit aũt ei ihus. nec ego te ꝯdemnabo vade et amplius noli
peccare. O mira xp̄i pietas. ecce non querit ꝯdemnare sed ꝑcere
et saluare qꝛ ip̄e venit saluare ꝓpl'm suũ a pct̄is suis. Mat. 60.
ꝓpter qd̄ dicit Gre. Non est miruꝫ ꝙ ip̄e quo aꝓpinquauit pas/
sio xp̄i tota curia celestis plena fuit miscdia. qꝛ ꝓ tunc non au=
diebat̄ tempus iusticie fuit xp̄s tꝑe passionis sic̄ apis q̄ non h̄t
euculeum ad pugnandũ. sic et xp̄s ꝓ tꝑe illo nõ hũit euculeũ
iusticie ad puniendum sed solummõ mel dulcedinis ad ꝑcendũ
Non mireris mulieris cui añ modicũ temp9 passionis dixit xp̄s
vade et amplius noli peccare. qꝛ etiam cũ esset in cruce ꝓ suis ꝑ/
secutoribꝰ orauit dicens: pr̄ ignosce illis: qꝛ nesciunt quid faci/
unt. O nephanda crudelitas iudeoꝝ. O sine mẽsura impietas
xp̄s stetit in templo in die lune. ꝑ totũ diem. docendo. miracula
faciendo in tota ciuitate irl'm. nullus erat qui daret ei bucellam
panis ad comedendum. ⁊ sic xp̄s iteꝝ reuertit̄ bethaniã. Jeiu=
nus. famelicus. ⁊ laboribꝰ fatigatus in domum Marie magda=
lene et Marthe. Et p̄mo vt pie credit̄ inter oẽs salutauit suaꝫ
mr̄em dulcissimã. sed ip̄a cũ lacrimis dixit sibi fili mi quõ possũ
h̄re salutem cũ cito debet tolli salus mea. ecce video ꝙ ꝓpl's ad
petitionem phariseoꝝ. ⁊ p̄ncipum sacerdotũ est ꝯtra te. ⁊ non
potes tãta miracula facere nec dicẽ. tot bona verba quin pha/
risei. et ceteri iudei ꝑ maliciam suam habeat te dulcedinẽ odiosã
Acquiesce fili mi tue dolorose mr̄i. et non reuertaris irl'm plus.
Cui xp̄s ꝯpaciendo rñdit. Audi dulcissima mi mr̄ vides ꝙ im/
plent̄ scripture. Sic em̄ dixit dauid in ꝑsona mea: Odio hũer̄t
me gratis. Ne mireris qꝛ sic oꝑtet me pati. Ego sum via. et o=
portet me pati mortem vt humanũ genus vitam inueniat ego
sum veritas et oꝑtet me false accusari ꝛc. Consolare ergo mr̄. qꝛ
mea tribulatio et afflictio erit humano ꝯsolatio ⁊ liberatio. xp̄s
cũ suis cenauit. et ista nocte iteꝝ in bethania ꝑmansit ꝛc. Feria
tercia post palmaꝝ. i. die martis de mane tempestiue recessit xp̄s
a mr̄e sua de bethania et venit ĩ irl'm. ⁊ cũ sederet in ꝓpl'o docẽdo
et miracula faciendo. ꝯgregate fuer̄t illa die tot et tanti phari=
sei et scribe quanti vnq̄ꝫ fuerunt prius ꝯgregati. Et prius nun/
q̄ꝫ xp̄us tantum laborem hũit in arguendo respõdendo ⁊ di
sputando cũ ꝑsecutoribꝰ suis sic̄ hũit illa die. qꝛ quasi maxima
ꝑs subtiliũ questionũ quas doctores legis ꝓposuerũt xp̄o fuit
tractata. ymmo magna ꝑs euãgelice doctrine fuit illa die mar
tis a mane vsq̄ꝫ ad sero in mediũ deducta. ⁊ xp̄s docuit et ꝓpo=
suit diuersas ꝑabolas Vtꝫ. Mat. 2. Et sequentibꝰ ea: Et p̄nci/
pes sacerdotũ recordati sunt ꝙ ĩ die palmaꝝ cũ impetu d̄ tẽplo

eiecti et expulsi sunt. Accesserunt ad ihm et dixerunt in q̃ pote-
state hec fecisti et quō ausus fuisti nos eicere de templo cū nō sis
dn̄s templi. ⁊ quō doces sine licentia nr̄a. Tūc ihus ꝓposuit eis
questionē de baptismo Jo. dicēs. Interrogabo vos ⁊ ego vnū
sermonē quem si dixeritis mihi ego dicam vobis in qua ptāte
hec facio: baptismꝰ Jo. vnde erat e celo an ex hoībꝰ. at illi cogita-
bant intra se dicentes. Si dixerimꝰ ex celo dicet nobis quare er-
go non credidistis illi. Si aūt dixerimus ex hoībꝰ timemꝰ tur-
bam. oēs em̄ habebāt iohem sic̄ ꝓphetam: Et rn̄dentes ad ihe-
sum dixerunt nescimus. ⁊ ait illis neqꝫ ego vobis dico in q̃ po-
testate hec facio. Tunc ꝯsequenter ꝓposuit ꝑabolā dicens. Quid
aūt vobis videt̄. Hō quidam habebat duos filios. ⁊ accedens
ad p̄mū dixit. fili vade oꝑare hodie in vinea mea. ille aūt rn̄-
dens ait nolo. post pn̄ia motus abyt in vineā. Accedens autē
ad alterꝫ dixit sil'r. At ille rn̄dens ait. eo dn̄e. et non iuit quis
ex duobꝰ fecit voluntatē pr̄is dicunt ei. primus: dicit illis ihus
Amen dico vobis: qꝛ publicani ⁊ meretrices p̄cedunt vos reg-
no dei. Venit em̄ ad vos io. in via iusticie et non credidistis ei
Vos aūt videntes. nec pn̄iam habuistis postea vt crederet̄ ei
Post eodem ca°. scꝫ. Mat. z. Ponit̄ alia ꝑabola vtꝫ intuēti tex-
tum postea ca°. zz. ponit̄ ꝑabola talis: Simile est regnū celoꝝ
hoī regi qui fecit nupcias filio suo ꝛc. Ex illo verbo qd̄ ihs dixit
publicani et meretrices p̄cedunt vos ꝛc: Turbati sunt iudei. et
tunc siluer̄t et ꝯsilium fecer̄t vt caꝑent ihm in ꝟmone. vt dicit̄
Mat. zz. Ibi tunc abeuntes pharisei ꝯsilium inierunt vt cape-
rent ihm in ꝟmone. et mittunt ei discipl'os suos cū herodianis
dicentes. magr̄ scimus qꝛ verax es. ⁊ viā dei in veritate doces. ⁊
non est tibi cura de aliquo. non em̄ respicis ꝑsonam hoīm. Dic
ergo nobis quid tibi videt̄: an licet censum dare cesari: an non
Cognita aūt ihus nequicia eoꝝ ait: Quid me temptatis ypo-
crite: oñdite mihi nummisma census: at illi obtuler̄t ei denari-
um: et ait illis ihesus: cuius est ymago hec et subscriptio dicūt
ei cesaris: et ait illis: Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et q̃
sunt dei deo: et audientes mirati sunt: Et relicto eo abierunt:
Tunc saducei videntes et sic ꝯfūderat phariseos gauisi sunt de
ꝯfusiōe ip̄oꝝ. ⁊ credentes ꝙ eoꝝ opinionē de resurrectione quā
negauer̄t vellet aꝓpbare applaudentes ei ꝓposuer̄t sibi questio-
nem de muliere que hūit septem viros cuius deberet esse vxor ī
die iudicii. Quibꝰ xp̄s rn̄dit. tūc non erit amplius mr̄imoniuꝫ
oēs ꝑ tunc ꝟuabāt ꝓpetuā castitatem. ꝙ videntes pharisei ꝙ si-
lenciū ipo suisset saduceis. vnus legis doctor phariseoꝝ tēptās

eum. Aliam questionem ꝓposuit magr̄ qd̄ est mandatū mag-
num in lege. cui xp̄s rn̄dit: diliges dn̄m deum tuū ex totocor-
de ꝛc. vt dr̄. Mat. 22. In hys et multis aliis questionibꝫ illa
die cōfudit scribas ⁊ phariseos ꝙ ex tunc non audiebat eum
illa die amplius interrogare. et finaliter postq̄ꝫ imposuit oībus
silenciū. maledixit phariseis et scribis dicens. Ve vobis phari
sei vtꝫ plane. Mat. 23. Et in fine dixit scribis ⁊ phariseis. Ve
vobis amodo. nō videbitis me donec dicatis bn̄dictus q̄ venit
in noīe dn̄i. Et intellexit xp̄s ꝙ non viderēt eū a die passiōis
que est dies veneris vsq̄ꝫ ad diem iudicii. qn̄ videbunt eū veni-
entem in gl̄ia sua. scꝫ sue regalis maiestatis. Et egressus ihesus
de templo ibat. ⁊ accesserūt discipl̄i eius vt on̄derent ei edifica-
cōes templi. vt dr̄. Mat. 29. In p̄ncipio. ip̄e aūt ꝓphetauit de-
strucōem templi que facta fuit post. 40. ānos ꝑ titū et vespasio
num dicens. Amen dico vobis. nō relinquet̄ lapis sup̄ lapidez
qui non destruat̄. et hoc in vindicta passionis sue. Et xp̄s iterꝫ
recessit die martis de ciuitate irl̄m. famelicus et ieiunus. qꝛ nul-
lus ꝓpter metum iudeorꝫ phariseorꝫ ⁊ scribarꝫ fuit ausus eū in
troducere in domum suam. ymmo nec sibi dare bucellam panis
nec ciphum aque. et in vice locauit se in monte oliueti versa fa-
cie ad ciuitatem. Et ibi p̄dixit destructionē templi ⁊ ciuitatis ihe
rusalem. ⁊ signa p̄cedencia nouissimū diem vt habet̄. Luce. 21.
vbi dr̄ inter cetera erūt signa in sole et luna. Et postea surrexit
et ibat iterꝫ in bethaniā: et tunc vt pie credit̄ mr̄ obuiauit cuꝫ
multis lacrimis et dulciter euꝫ amplexat̄ sciens ꝙ tota dr̄ tolli
ab ea. Parat̄ cena in qua dolorosa mr̄ plus deglutit lacrimas
q̄ꝫ cibum. qꝛ non potuit saciari in videre filium suū. Et tūc illa
die martis de sero dixit ihus publice discipl̄is suis qūo ip̄e de-
beret tradi ⁊ vendi p̄ncipibꝫ sacerdotum. q̄ debebāt eum crucifi
gere ⁊ occidere. O amara cena. O amarꝫ ferculū. O q̄ꝫ amara fu-
it refectio v̄gini gl̄iose. qn̄ audiuit ꝙ filius suꝰ deberet vendi ⁊
occidi. ⁊ mr̄i supplicāti ꝓmittit xp̄s māere cū ea in bethania ꝑ
totum diē sequentez scꝫ ꝑ diem mercurii xp̄s post cenam vadit
ad locum orōnis et post longā orōem vadit aliquantulū quie-
scere ⁊ mīme ꝓpter iminēs ꝑiculū quiescebat ꝛc. Feria q̄rta pꝰ
palmarꝫ surgunt māe mr̄ et filius in die mercurii in quo filius
non recessit a mr̄e. sed stans seorsū in domo cū ea dulciter loquē
do ⁊ p̄dicando sibi passionē suā accerbissimā inducens eā ne ni-
miū tristet̄. Audiēs hec dolorosa mr̄ incipit dulcit̄ rogare filiuꝫ
suū vt nō sic fiat accerbissīa passio ⁊ tot amarissīa regimina. et
tot valida argumēta induxit ꝙ optuit filiū rn̄dendo hr̄e cursū

ad verba in p̄ncipio assumptum viz illa. Extendit manū. q. d.
Tu mr̄ dulcissima. tu rogas vt aliomō ꝓcurarē salutē humani
generis. quē sustinendo martiriū passionis ⁊ rei veritas est ꝙ
teneor audire p̄camina tua sed ex alia ꝑte ꝯsidera dulcissima mr̄
ꝙ pr̄ meus celestis extendit manū sue pr̄ne ꝓtectionis. et arri-
puit gladiū infinite dilectionis. vt ymolaret filium suū in alta-
re crucis. vt ibi sustineā mortez et pena fortissime passionis pro
remedio humāe redemptōis. Vidēs aūt dolorosa mr̄ xp̄i ꝙ cō-
tra istā rn̄sionē loqui nō posset. sed oꝑtebat omnino ꝙ esset ex
quo placitū erat pr̄i celesti. ꝯuertit se ad angelū gabrielē q̄ eaz
nūq̄ reliquerat dicens. O angele recordor ꝙ in ꝑsona tocius ce-
lestis curie ac in ꝑsona tocius scte mr̄is eccl'ie in die scte anunti
ationis dixisti mihi: Aue gr̄a plena dn̄s tecū bn̄dicta ꝛc. Quō
ergo pt̄ esse ꝙ sum plenna grā. nec apud filium meū dulcissi-
mū ⁊ dilectissimū. nec ꝑ eū apud pr̄ez celestē inueniā grāz ꝙ fi-
liꝰ meꝰ liberet̄ de manibꝰ crudeliū iudeoꝝ. Sil'r quō potest esse
ꝙ dn̄s sit mecū. cū statim iam in ꝓximo dt̄ a me dn̄s meus ⁊ fi-
lius meus dilectꝰ tolli. Iteꝝ quō pt̄ esse ꝙ sim bn̄dicta in muli-
eribꝰ cū statim ventura sit dies in q̄ mlti de ꝓpl'o iudeoꝝ alta vo-
ce dicent. ꝙ ego sim inter oēs alias mulieres despecta magis:
Cui rn̄dit angelus gabriel. Confortare dulcissima mr̄ xp̄i veꝝ
est ꝙ te salutauerā cū grandi leticia. sed nunc in tota tua gran-
di tristicia ꝯfiteor dulcissima regina. ꝙ adhuc es plena grā. Sz
noueris ꝙ pr̄i celesti sic placz. ꝙ sic istis diebꝰ cor tuū mesticia
plenū sit qz ꝯsidera istis diebꝰ. licz filius tuus q̄ est fons grāꝝ
tn̄ oꝑtet ꝙ sit plenus totus amaritudine tristiciaꝝ. Et iō non
mireris. si te ꝑmittit ꝙ sis tristis. Sic em̄ in ꝑsona tua ⁊ filii tui
dicebant. Jeremias ꝓpheta. Tre. 1. O vos oēs qui transistis per
viam attendite et videte. si est similis dolor sic̄ dolor meꝰ. Item
dulcissima regina ꝯfiteor ꝙ ego dixi dn̄s tecum veꝝ est ꝙ dile-
ctus filiꝰ tuus tecū est. tecum erit sꝑ ꝑ dulcedinē singularitatis
tn̄ oꝑtet ꝙ istis diebꝰ tollat̄ a te corꝑaliter ꝑ amaritudinē dul-
cissime passionis ⁊ amaritudinis ⁊ mortis. Et ita dictū est in ꝑ
sona tua helizeo ꝓphe de magr̄o ⁊ dn̄o suo helia. 4. Re. 2. No-
sti ꝙ hodie tollat dn̄s dn̄m tuū a te. Item ꝯfiteor tibi dulcissima
ꝙ ego dixi tibi bn̄dicta tu ꝛc. Et q̄uis crudeles iudei dicant ti-
bi istis diebꝰ. ꝙ sis maledicta. tn̄ ꝯfortare qm̄ i figura d̄ te scrip
tū ē. q̄ maledixerit tibi sit ille maledictꝰ ꝯfortare g̊ v̄go maria
istis diebꝰ. qz cor tuū plenū erit tristicia et dolore vn̄ scriptū est
Mat. 10. Gladiū veni mittē in terrā. Ita g̊ oꝑtet v̄go dulcissia.
vt i corde tuo sit gladiꝰ doloris ⁊ pēalitatꝭ sic̄ d̄ te ꝓphetauerat

Symeon Lu·z·Tuam ipius aiam ꝛc·istis diebꝰ non est locus
nec tempus salutandi te·sed ꝯfortandi cum pio amore. Confor
tare igit̄ celestis regina et voluntatē tuā ꝯforma et subice volun
tate diuine·dicit em̄ ille magnus doctor Allexāder de halis in
suo tercio·q·vltima·Licz tpe passionis xp̄i insensualitate bea=
te virginis·et in inferiore portione rōis eius fuerit intensus do=
lor passionis scdm tn̄ portionē supiorē rōis ꝑm quā ꝯtēplat̄ di
uina.et ꝯsiderauit fructus passionis scz redemptionē hūani ge=
neris·Hūit etiā tunc summū gaudium·qꝛ fructum illū summe
diligebat·Interim maria magdalena accessit ad dn̄m et dixit
dn̄e mi ego tanq̄ꝫ solicita habeo quottidie nuncios de irl̄m qui
vadūt et veniūt et portant mihi mala·q̄ ꝑ p̄ncipes sacerdotuz
scribas et phariseos tractant̄. Et ꝯsulunt te occidendum·Et sic
erat Jo·11: Colligert̄ pharisei et pontifices ꝯsilium ꝛc·Ciu xp̄s
rn̄dit·voca mihi dilectam mr̄ez meā·que cū venisset et ambos
ad pedes dn̄i douote sedert̄ dixit eis: modicuz tempus vobiscū
ero anteq̄ꝫ paciar a iudeis.quia tm̄ hodie et ista nocte et ampli/
us ī ista domo n̄ morabor. Tū maria mr̄ xp̄i et maria magdale
na p̄ dolore cordis defecert̄ nec poterāt quicq̄ꝫ loq̄ ꝑ cū lacrimis
et singultibꝰ suspirabat·Finaliter ip̄e ambe suplicabant ꝙ non
faceret in die iouis·scz feria qn̄ta pasca in irl̄m·sed in bethania
apud eas vbi non fuissent nisi p̄ncipes sacerdotū a ꝓphendē euz
ꝫ finaliter ꝯcludentes. Si n̄ dt̄ fieri· tunc sp̄ fiat velle tuum et
voluntas·Et qꝛ xp̄s illa die p̄ mltitudine verboꝝ suauiū p̄oc/
tupatus fuit cum mr̄e et discipl̄is suis et maria magdalena.iō
non iuit irl̄m·Credidert̄ pharisei et iudei ꝙ fugisset ab eis et ā/
plius nollet venire in irl̄m: Nā ꝯgregate sunt oēs scribe ⁊ pha
risei doctores legis et seniores ꝓpl̄i·vt verificaret̄ verbum danie/
lis ꝓphete ca·13·A senioribꝰ egressa est iniq̄tas In domo cayphe
p̄ncipis sacerdotū: ⁊ querebāt inter se modū quō possent xp̄m
cape vt occiderēt·et dixert̄ quidā bonū est vt demus sibi vene/
num·Alius meliꝰ est vt lapidemus eū publice vt blasphemum
Alii dicebāt optimū esset vt inueniemꝰ vnūqui recipiat pecu/
niam nr̄am et ip̄m occiderit: et nos ꝑuabimꝰ manus nr̄as in=
noxias. Tunc dixert̄ oēs quicq̄d fieri vultis disponatis nō in
die festo ne forte tumultus fieret in ꝓpl̄o·Ecce isti maledicti nō
timuert̄ offendē deū ⁊ timebāt tumultū ꝓpl̄i·Erāt ei tunc tp̄is
in irl̄m multi galilei ⁊ mlti forenses q̄ venerāt ꝓpt̄ pasca ꝓpt̄ ꝙ
non erāt ausi cape xp̄m publice. Interim ꝙ isti maledicti ꝑsecu=
tores xp̄i erant in ꝯsilio in domo cayphe Judas scariothis cog/
noscens hoc forte ex instinctu dyaboli recessit tacens de bethaīa

et venit vsq; in irl'm discipuli alii manser̄t cum xp̄o in bethaīa
non scientes quid iudas maledict9 intenderet. ip̄e ꝓcurator col/
legii xp̄i erat. Ideo alii discipl'i credentes q̄ ex officio irl'm festi/
naret vt ip̄e sepe fecit. Ip̄e em̄ ista vice false ad irl'm gressus di=
rexit vt faceret hāc mercanciā scz vt venderet xp̄m dn̄m suū Et
cum intrasset in locum vbi erant oēs ꝑsecutores xp̄i in ꝯsilio cō/
gregati. statiz ex abrupto dixit eis: q̄d vultis mihi dare ⁊ ego
vobis ꝛc. O latro pessime q̄s te mercatorem fecit. non magr̄ tu=
us sed tua auaricia et tua maledicta cupiditas. q̄s te induxit fa/
cere huiusmōi mercanciā non nisi tua malicia. quis te induxit p̄
cium ponere tuarum mercenariaꝝ in voluntatem ementiū. cer=
te non nisi tua falsitas. oīa ista non didicisti in scolis magr̄i tui
dn̄i nostri ih̄u xp̄i. sed docuit te magister tuus dyabolus cuius
discipulum te fecisti certe dyabolus fecit te latronē vt faceres sic
faciutt fures et latrones. qui vt cito se expediant de rebꝰ furtis
ponunt precium in voluntatē ementis. Sic tu latro pessime feci/
sti vt cito expedires te de xp̄o quem vendere ꝓposuisti. Posuisti
p̄cium in voluntate inimicoꝝ suoꝝ. qui volunt euz emere vt oc/
cidant. O quale foꝝ gloriam celoꝝ. et vitam beatoꝝ ꝓ tanto
vendere p̄cio: Et illi ꝯstituerunt ei triginta argenteos quorum
quilibet valebat decem denarios vsuales. Et sic hūit q̄ quere/
bat scz tricentos denarios recte quantū valebat vngentū p̄cio/
sum quo maria magdalena vnxit xp̄m vt sup̄: Et recepta pecu
nia quesiuit oꝑtunitatem quō xp̄m traderet. Exinde p̄ncipes sa/
cerdotum tunc querebant oꝑtunitatem. quantū ad locum. quā
tum ad tempus quō xp̄m caꝑent. vbi non essent turbe. Et iō
ordinauerunt cum iuda vt traderet eum de nocte in loco vbi n̄
esset ꝓpl's. O maledicte iuda. vnde tibi tanta crudelitas. vt tam
pro modico precio vendis magistrum tuum. qui te fecit aposto
lum suum et procuratorem suum. et se et vitam suam. ⁊ aposto
los suos tibi commisit. Sis ergo tu maledictus cum oībus fal=
sis procuratoribꝰ. Caueas ergo tibi xp̄iane. non calefacias cor
tuum incendio auaricie. alioquin tu eris socius iude proditoris
et grauiter punieris cum eodem. et cum archor. Josue. 7. et. 8.
Et filius samuelis. qui propter auariciam eoꝝ ꝑdiderunt iudi
catū Ro. 8. Ibi. et declinauer̄t post auariciā. acceper̄tq; mūera
⁊ ꝑuerter̄t iudiciū. Cū saule. q̄ cupidus cuz rebꝰ samalechꝯtra
p̄ceptum dei regnū perdidit. 1. Re. 15. Cum iesi qui recepit p̄ci
um. ananiā ꝓ liberacōe lepre. et ipsa lepra versa est in eum. 4.
Re. 5. Et licet omnes illi et plures alii grauiter propter auari=
cium sunt puniti Et multi ꝓpt̄ diuicias ꝑier̄t. 1. Ethi. Tn̄ vt dr̄

Jere·6. A minori vsq; ad maiorem om̄es auariciā studēt et a ꝓ
pheta vsq; ad sacerdotē cuncti faciūt dolum· Et Jere·8. A mīori
vsq; ad maximum oēs auariciā sequunt̄· De auaricia videtur
ꝑ alanū ꝑte ꝑlua ca·40·añ medium et·12·qꝛ socrates non pñt
simul stare v̄tutes ⁊ auꝝ· Sed diceret quis ex quo xp̄s sciuit iu
dam ꝓditorē quare tūc passus est eū ī ɔsortio suo· Rñdet Au.
ꝙ hoc fecit duplici de causa· Prima vt implerent̄ scripture· op=
tebat em̄ eum mori ꝓ redempcōe hūani generis· Et iō ꝑm debi/
tum iusticia hūit sustinere illū ꝑ quem sua mors erat ꝓcuranda
Lu. vltimo: Nōne optuit xp̄m pati: et sic intrare gl̄iam suam
Alia cā est vt daret nobis exemplū vt nemīez a ɔsortio ⁊ a cō
munione eccl̄e repellamus nisi sit publice infamatus seu denun=
ciatus· De sero in die mercurii scz feria q̄rta venit iudas de ihe=
rusalez in bethaniā· ⁊ suscepit eū dulcissima mr̄ xp̄i amore filii
sui· qꝛ videbat̄ sibi ꝙ iudas diligeret filiū suum singulariter· et
iudas fraudulenter inclinat se añ ɔspectum matris xp̄i. vt vide
ret̄ plus aliis venerari v̄ginem gl̄iosam· Et qꝛ multū cognitus
erat inter phariseos ⁊ p̄ncipes sacerdotū· dixit mr̄ xp̄i: iuda mi
dilecte cōmendo tibi filium meum. Et iudas rñdit ei suz totus
suus ꝙ hodie ꝓbaui ꝑ effectum. qꝛ hodie tota die laboraui. to=
ta die sedens iram ⁊ rancorem phariseoꝝ quem ɔtra eū hūert
veniat irl̄m qñ vult totum ꝑ me ɔcordatū est. O fraudulenta
locutio nesciebat mater xp̄i· ꝙ agnum innocentē cōmendauit
lupo· sed iudas q̄ fraudulenter locut9 est· nesciebat q̄d diceret
qꝛ ore dicebat se esse dñi nostri ih̄u xp̄i· sed tamen in facto erat
totus dyaboli. Nihilominus xp̄s· cui oīa maīfesta sunt· noluit
pcr̄m iude maīfestare· sed in caritate cenauit· cum eo. cum matre
et discipulis suis· et ad maiorem caritatē demonstrandā. vt iu=
das peniteret a malo ꝓposito· Posuit iudā in cena· in medio sui
et matris. Et iō hic non habet locum regula illa. q̄ dicit Ethi·
2· Q̄ virtus in medio ɔsistat· ymmo optet. ꝙ totum dicat̄ op
positum· qꝛ ibi vnum extremū est xp̄s fons virtutis. aliud ex=
tremum est mater xp̄i. fons pietatis· sed in medio est iudas· fōs
crudelitatis· perdicionis et impietatis· facta cena surgunt oēs
et gracias dicto· iuit christus seorsum solus ad orationem· alii
vero discipuli consolati per iudam simul sederunt. Et christus to
tam noctem duxit in somnem vsq; in diem iouis· que aput xp̄i
anos· dicitur feria quinta. et collocucōes quas habuit christus
in illa nocte cū sua matre· Et cū maria magda. ponit lōge late=
q; sup̄dict9 cardinalis q̄s ego breuitatis causa ꝑtrāseo ꝛc̄ In die
iouis scz feria q̄nta erat xp̄s adhuc in bethania cum discipulis

suis et̄ matre. tunc quasi hora prandii dixer̄t ad eū petr9 ⁊ io.
Vbi vis paremus tibi comedere pasca. scz agnū pascalē: Opte
bat em̄ ꝑm legem. Exo. 12. Qꝛ iudei illa die ad vesp̄am come-
derent agnū pascalem: cinctis renibꝰ. cum asinis panibꝰ. calcia
tis pedibꝰ. baculos hn̄tes in manibꝰ. cum lactucis agrestibꝰ. et
vestinātēr: Dic̄ xp̄s petro et io: ibitis in irl̄m cū fueritis in por
ta ciuitatis. inuenietis quendā portantē vas aque sup̄ humeꝝ
suum: sequimini eum: et cum fueritis in domo quam ip̄e intra-
uerit dicite dn̄o domus magr̄ dicit vbi est diuersorium. i. locus
secretus vbi manducem pasca cum discipulis meis: ⁊ ip̄e ostē-
dit vobis cenaculum magnum stratum. i. aulam magnam ⁊ ibi
dem p̄ate de hoc. Mat. 26. Luce. 22: Et euntes inuenerūt sicut
dixerat illis: Et qn̄ oīa p̄ata erant recessit xp̄us de bethania ho-
ra vesp̄tina cum mr̄e et maria Magdalena et Maria salome:
maria Cleophe et martha et ceteri apl̄i erant cū xp̄o excepti pe-
ro et Jo. qui p̄abant cenam in irl̄m: Et iudas postq̄ illi duo di
scipuli missi fuer̄t a xp̄o in irl̄m. clam recessit a xp̄o. ⁊ currēs ad
p̄ncipes sacerdotū tractabat mortem xp̄i. Cum igit̄ simul transi
rent p̄ viam versus iherusalem xp̄s cum mr̄e seorsum incedēs lo
quebat̄ cum ea. ita tum remoti ab apl̄is audiri non potuit q̄d
loqueret̄: Et inter alia mr̄ ait filio. Noui fili q̄ cito aīa mea tol
latur a me. quia tua cito dulcedo anime mee eris amaritudo cor-
dis mei. Saltem tn̄ vnam graciam postulo a te fili dilecte p̄mit
tas me isto sero vt faciam tecum pasca. et ista nocte sim circa te.
Rnspondit xp̄s: vide mr̄ iam instat hora in qua nihil vel mo-
dicum habeo cogitare: nisi recommendare sp̄m meum pr̄i meo
celesti. scias q̄ deinceps oportet me vti fragilitate assumpte hūani-
tatis. et ꝑm hāc non possum ꝯfortare te. ymmo ego pocius in-
digeo ꝯfortari. Et ideo si tu es mecum iam dolor meus viden-
do tristiciam tuā augeret̄. Et iō dilecta mr̄ mecum non potes fa
cere pasca: Ego em̄ rogabo pr̄em meum celestem. q̄ tibi mittat
ꝯsilium et auxilium de celo. Inter que verba cadit mr̄ dolorosa
in terram predolore. et concurrerunt matrone confortantes eam
Et ecce christus dimittit matrem nec ei amplius loqui potest
vnum verbū predolore quo matri dolorose ex fragilitate assūp-
te humanitatis compaciebatur. Et ecce mansit mater tristis cū
aliis mulieribꝰ. Et christus festinus venit ad locum vbi paraba-
tur pasca. Sed heu qualis dolor cordis iam amborum dum ma
ter separatur a filio et filius a muliere. sponsus a sponso. ⁊ spō
sus a sponsa. Hinc omni anno consueui dicere de tribus studen-
tibus. Qui simul ab vniuersitate recesserunt ad partes

natales. Et dum in itinere debebant se separare ex quo nō fue
runt de vna patria. dixit primus ach. qualis dolor est sepatio
amici ab amico. Dixit scdus maior est aīa a corpe. tercius maxi
mus est aīa a deo. Hys ꝯsideratis simul intrauerūt ad monaste
rium. mulieres reuerse sunt bethaniā: xp̄s cū iam esset in cena
cum oībꝫ discipulis suis piter ⁊ iuda scariothis. Primo anteq̄
incepit quicq̄ manducare. et bn̄dictiōe facta dixit. Lu. zz: De
siderio desideraui hoc pasca manducare vobiscum anteq̄ paciar
Et nota q̄ xp̄s multa fecit in cena. p̄mo anteq̄ essent īpleti sur
rexit in signum abstinencie et tp̄ancie: Scdo p̄cinxit se linteheo
candido in signum castitatis et ꝯtinencie. Tercio: fudit aquā in
peluim in signū caritatis et gr̄e. Quarto: flexit genua. p̄mo añ
iudam in signū humilitatis ⁊ pacientie. Qn̄to fuit reuersus ad
cenā in signum repacōispitatis et miserie. Sexto docuit discipu
los suos multa. In signum q̄ ip̄e est doctor veritatis et sapien
cie. Septimo ꝯsecrauit corpus et sanguinē suū. In signū q̄ ip
se est tota nr̄a refectio felicitatis et gl̄ie ꝓpter mittens aliqua de
hys. Dico p̄mo q̄ xp̄s in ista cena lauit p̄mo iude pedes. flectē
do genua sua humiliter corā eo. Et licz iudas p̄misit sibi laua
re pedes xp̄m. non tn̄ voluit placare. qz semp̄ cogitabat quō ip
sum posset ponere in manibꝫ iudeorꝫ. qui querebant eū occidē
De lotione pedum cui xp̄s p̄mo lauit. doctores sunt ꝯtrari. Et
theophilus ⁊ Criso. tenent q̄ añ lauit pedes p̄ditoris. deīde pe
tri post aliorꝫ vt dic̄ alan9 in plāctu ecc̄le p̄te p̄ma articulo. 55
Ibi nouum p̄uilegiū. Origenes. q̄ vltimo venit ad petrꝫ qua
si minus lotura pedū indigentē. Aug. dic̄ non ita intelligendū
quasi aliquibꝫ iam lauisset. et post eos venisse ad petrꝫ. Intelli
gendū est q̄ ab illo cepit. qn̄ ergo pedes lauare cepit venit ad
eū a quo cepit. scz petrꝫ p̄supposita oppinione q̄ xp̄s p̄mo lauit
iude pedes. in hoc xp̄s demonstrauit suā sup̄habundantissimam
caritatē quā docuit dicens. Orate p̄ p̄sequentibꝫ vos. Causa aūt
quare apl̄i estimabāt q̄ rōnabiliter incipet a iuda fuit ista quia
iudas fuit p̄curator. ⁊ ex officio frequenter surgebat ⁊ ibat hic
inde. vt necessaria p̄curaret. Et iō cogitauerūt apostoli aly q̄ in
eo incipet ꝓpter hoc vt posset intendere hys que pertinebāt ad
officiū. Et cum pedes lauisset iude venit ad petrum qui videns
q̄ iudas non recusauerat. doluit intra se. quia sibi videbat mag
na presumptio q̄ ipse permittebat sibi christum lauare pedes.
Et iō dixit petrus. Jo. 13: Tu dn̄e mihi nō lauas pedes: quasi
diceret. Absit hoc a me. Cui xp̄s. Si n̄ lauero te. n̄ habebis p̄tez
mecū. Et itendebat xp̄s n̄ solū d̄ locōe materiale pedum corpis

ymmo etiam magis de lotione pedum spūalium affectionū cor
dis. que sunt pedes aīe. Rn̄dit petrus anteq̄ velim separi a te.
laua non solum pedes sed etiā caput. Dic̄ vuilhelmꝰ in rōnali
duimoꝝ ꝑte sexta. Vbi ait de qn̄ta feria et locōe pedum. ꝙ tres
sunt cāe quare dn̄s voluit lauare pedes discipl'oꝝ. p̄mo ꝓpter
signum dilectionis. Scd̄o in exemplum hūilitatis. Terci rōne
misterij. qꝛ locio pedū significat lotionē affectuum. Et nota ꝙ
xp̄s lauit discipl'is pedes magna et ꝓfunda nimis fuit illa hu
militas. ꝙ dei filius se inclinauit ad terrā et discipl'oꝝ suoꝝ sim
pliciū ⁊ misticoꝝ sanctis suis manibꝰ lauit pedes verisil'r lutosos
quia discalciati incidebant vt dic̄ Nicolaꝰ de lira de hoc loquēs
Bern. dicit exclamādo. O mira pietas. O noua ⁊ īaudita hu
militas xp̄s dei filius felox ad fundendū sanguinē de pura et in
temerata v̄gine. natus rex regum ⁊ dn̄s dn̄anciū an̄ discipl'os
referenda genua flexit. humil' et ꝓcliuis pedes eoꝝ lauit. Sub
dit q̄d tibi videt̄. O hō quicūq̄ es quem ita accendit. quē sup
bia supat. q̄d tibi videt̄ de creatore tuo. ecce ꝓꝰs lauit pedes di
scipulis. ⁊ tu dedigneris reconsiliari et hūiliari fr̄ibꝰ offd̄sis ī q̄
supbiā dyaboli. sequeris et xp̄i hūilitatem ꝯtemnis de hoc ⁊ ad
ꝓpositum vn̄ Ansh̄. loquens dic̄. hoc humilitatis ⁊ mansuetu
dinis specl'm intuere. O hō et iude dn̄m ih̄m tremendum iudi
cem viuoꝝ et mortuoꝝ ante pedes paupꝛculoꝝ discipl'oꝝ se in
curuantem. et disce ex hoc. quia mitis est et humilis corde. ⁊ cō
fundere in supbia. erubesce impacienciam tuam. memento ꝙ ci
nis es et puluis. et noli supbe eleuari sup te nec impacienter ex
agitari ꝯtra ꝓximum tuum. Sed diceres quare dn̄s fecit iude ta
lia cum. tamē sciuit ꝙ gracias et frustra talia fecit. sed hoc ad no
stram doctrinam fecit. et nos docere voluit ꝑ hoc pacientiā etiaꝫ
ad inimicos seruandam esse. et eis dilectionem facere atq̄ bn̄fi
cia exhibere. vt per hoc eoꝝ iram frangamus. et maliciam eoꝝ
nostris beneficiis vitamus. Docuit etiam nos per hoc quomo
do contra fratrem peccantem non deberemus cito turbari. sed be
niuole et mansuete habere sicut dominus se habuit erga suum
proditorem. Sic etiam cicius audiet nostram correctionem. vn
de. Seneca. Sene rosus est animus hominis. pocius vult dulce
dine vestrorum duci quā importunitate tradi. Filura locionis
pedum habetur Genesis. 18. Vbi abraham lauit pedes ali
orum. Et alia. Gene. 43. Vbi ꝓcurator ioseph lauit pedes fra
trum dn̄i sui. Et nota bene ꝙ in canone misse recolit̄ memoria
passionis christi et generaliter eoꝝ que gesta sūt in ebdomada
an̄ festū pasce. Etiā post canonē misse recolit̄ mēoria eoꝝ q̄ sūt

gesta in sabbato in die pasce. i die ascensiōis. i die penthecostes
et ibi in canone post precipiū qn̄ sacerdos inclinans se dicēs. Co
municantes et postea. Hanc igit̄ ꝑ illā inclinacōem quā sacer-
dos sic facit significat̄ inclinatio quā dn̄s fecit qn̄ lauit pedes di
scipl'oꝝ. Et cū xp̄us oībꝰ discipl'is sic fecisset reuersus fuit ad ce
nam ꝑ modū testamēti reliq̄t eis aliqua documēta. Primo inter
alia dixit eis. Ecce dedi vobis humilitatis ⁊ caritatis exemplū
vt quemadmodū feci vobis ita faciatis. Vnde Jo. 13. dr̄ postq̄
ḡ lauit pedes eoꝝ. accepit vestimenta sua. ⁊ cū recubuisset iterꝝ
dixit eis: Scitis quid fecerim vobis. vos vocatis me magr̄ ⁊ do
mine: et bn̄dicitis sum etenim: Si ḡ laui ego pedes vr̄os dn̄s
et magr̄: ⁊ vos debetis alter alterius lauare pedes: Exemplū
eī dedi vobis vt quēadmodū ego feci vobis: ita et vos faciatis
Scd̄o quasi cū grandi suspirio dixit eis filioli mei cito recedam
a vobis: venit eī hora in qua. captus. ligatus crucifixus ero. et
vos me derelinquetis. fugetis sicut oues fugiūt a pastore: Di-
co eī vobis: ꝙ vnus ex vobis me tradet: Et tristati sūt oēs di
scipuli: et quilibet se excusauit dicens: Nunq̄d ego sum dn̄e
dicas mihi ⁊ volo. ꝙ statim alii socii occidāt me. Et qꝛ iudas a
liter rn̄dit. Mat. 26: Nunq̄d ego sū rabi. Igit̄ xp̄us aliter rn̄-
dit in speciali dicens: Tu dixisti. q. d. tu dicis tn̄ ego te nō ma-
nifesto Noluit ei xp̄s pct̄m iude maīfestare ad dandū nobis exē
plum ꝙ pct̄a occulta ꝓximoꝝ reuelare. non decet insuꝑ si petr9
sciuisset ꝓdicacōez occidisset eū. iō ec̄ xp̄s noluit maīfestare ne
impederet̄ redemptio nr̄a que ꝑ suā passionē fienda erat ⁊ etiā
sup̄ dictū est. fecit tn̄ petrus signū iohi. qui sedebat iuxta xp̄m.
ꝙ peteret a xp̄o quis ille esset. ⁊ dixit ihs submissa voce iohi. tā
q̄ secretario suo: Cui dabo morsellū panis ille est q̄ me tradet.
sed caue ne alicui signo aliquo. vl' facto. vl' nutu pandas: et re
cepit ꝓpriis manibꝰ intinctū panē: et dedit iude scariotis dicens
Amen dico vobis: qui intinguit manum mecū in ꝑapside hic
me tradet. O maledicte iudas. ecce magr̄ tuus p̄mo lauit tibi
pedes. ⁊ nulli dedit manu ꝓp̄a panē ad manducandum nisi ti-
bi. quomodo ergo dyabolus cor tuum ita possedit. et sine cau
sa vis magr̄m tuū dulcissimū ꝯdemnare. Et xp̄s dixit tercia vi
ce in communi discipulis suis: Vnus ex vobis me tradet: verū
tamen. ve homini illi ꝑ quē filiꝰ hominis tradetur: bonum esset
ei si non esset natus homo iste. Et hoc est verum. quia si solum
iudas fuisset ꝯceptus. et in vtero mr̄is mortuꝰ. Jta ꝙ nō fuissꝫ
natus. fuissꝫ solū punitus ꝓ pct̄o originali in limbo pueroꝝ. ꝫ
ꝓp̄t̄ pct̄m mortale p̄dicacois punit̄ accerbissie ī inferno. Et ideo

bonum fuisset si natus non fuisset. sed in vtero obisset. Vñ Au-
in de ci. dei ad ꝓpositũ dicit ꝙ damnati plus volunt sic esse quẽ
simplr non esse. Dicit magr̃ nicolaꝰ Dinckelspichel sermõe de
octaua pasce qui incipit: Cum sero factum esset añ mediũ ꝑmo-
nis. Et q̃uis damnati erunt immortales quo ad mortẽ corpa-
lem. hoc tñ non est ad eoꝝ votum. Ipi em̃ vellent mori ymmo
nõ esse ꝓpter nõ sentire. acerbitatẽ ꝓpter qd̃ dic̃ Apo. 9. In die-
bus illis querẽt hoĩes mortem ⁊ nõ inueniẽt eã. ⁊ desiderabũt
mori et fugiet ab illis. Contra h̃ dictũ ponit laurenciꝰ de londo-
rio scribens sup ꝑmum phicoꝝ qõe vltima ponit ꝯclusionẽ ta-
lem et vnũ correlariũ. Tercia ꝯclusio ⁊ rñsalis. Omne ens appe-
tit se esse ⁊ se ꝑmanere ꝓbat̃ ꝯclusio vt sic correlario. Scd̃o sequi-
tur. ꝙ demones damnati nõ appetunt et sñie dubio bñ appet
qd̃ ñ est maior pestis q̃ est familiaris amicꝰ Nã fortis dñs ⁊ bñ
armatus non pt̃ bñ capi nisi ꝑ predicacõem istoꝝ qui sũt secre-
tarii sui et xp̃s erat fortissimus. Nam dyabolus nõ valẽs eum
cape et occidere procurauit mortẽ eius ꝑ secretariũ suũ et figura-
tum est. 2 Re. 13. Absolon interfecit fr̃em suum Amon in ꝯui-
uio ita iudas in die cene ꝓdiit xp̃m ad mortẽ. Luce. 22. Ma-
nus tradentꝭ mecum est in mẽsa. Terciũ est qd̃ fecit xp̃s ꝑ mo-
dum testamẽti. qꝛ panẽ ꝯuertit in corpus suũ. ⁊ vinũ in p̃ciosũ
sanguinẽ: Et dedit discipulis suis dicens: Accipite ⁊ mandu-
cate hoc est corpus meũ: Silr et calicez grãs agens dedit eis ⁊
biberunt ex eo oẽs: Et ait illis: hic ẽ sanguis meꝰ noui testa-
menti qui ꝓ multis effundet̃. Et sic xp̃s est auctor sacre misse. ⁊
institutor. Et ne alii discipli ꝯsiderarẽt ꝙ iudas tradidit xp̃m
noluit sibi denegare sacramentũ xp̃s corpis sui ⁊ calicẽ sangui-
nis bñdicti: et accepit ꝑmo dare iude. sic cepat ꝑmo lauare pe-
des. et qꝛ iudas erat in pc̃to mortali. et in proposito occideudi
xp̃m: statim intrauit iudã sathanas. ita vt ex tunc non potuit
quiescere. ymmo ne dum potuit pati xp̃m nec inspicere nec cor-
rodebat̃ interius ꝙ xp̃s stabat taz diu in cena. qꝛ videbant̃ sibi
mlti dies. Et iõ statim surrexit. et iuit ad ꝑncipes sacerdotũ di-
cens. pate ⁊ lumina multa. funes ⁊ liget̃. ⁊ ꝙ nõ possit euadere
manꝰ nr̃as. ⁊ anteq̃ iudas surgeret. ⁊ ĩ fine cene dixit xp̃s ad
iudã: Quod facẽ vis fac ciciꝰ. h̃ nullus aplꝰoꝝ intellexit ꝑterq̃
Johannes euangelista. Credebant em̃ alii. ꝙ diceret sibi ꝙ di-
sponeret cito illa que essent necessaria pro cena. ⁊ daret partem
pauꝑibꝰ sicut christus semper habebat in ꝯsuetudine. Quartuz
qd̃ fecit christus in cena per modum testamenti fuit. quia interiz
ꝙ iudas fuit cum principibus sacerdotum. dixit ihesus multa

documenta discipulis suis et inter illa dulcia verba dixit eis cō/
ter filioli mei scitote q̄ modico tpe vobiscum sum et de hoc ge=
nimine vitis non bibam plus·donec bibaz illud nouum·i· in no
uo corpe meo post̄q̄ surrexero et habeo corpus impassibile et
quasi totum mnouatuz tunc bibaz in sign̄ū vere resurrectionis
sed tñ non bibam illud incorpando et auertendo p modum ali/
menti in corpus meū·Et verificatum fuit q̄ñ post resurrectionē
in ier̄m et in cenaculo fauū mellis et pisrem assum comedit. Et
alia vice q̄ñ cum discipl̄is comedit et bibit iuxta mare galilee.
ad p̄bandū q̄ esset verus hō·et vere a mortuis resurrexit. Inte/
rim inter verba xp̄i fuit aliqualis disceptatio inter discipulos.
quis eoz esset maior: Quibus xp̄s rñdit filii mei nō ꝯsideratis
q̄ ego dñs & magr̄ vr̄ dedi vobis exemplum hūilitatis et cari/
tatis·Cōsiderate q̄ quāto q̄s pl9 se hūiliauit tāto maior erit in
regno celoz·et iō q̄ maior sit vr̄m·sit minister oīm Et ad ꝯforta/
dum ap̄los dicit eis cōmuniter·ac si essent duodecim q̄uis nō
essent nisi vndeciz eo q̄ iudas ierat ad solicitandū de morte xp̄i
Tñ p̄uidens xp̄us q̄ locꝰ iude debet esse mathias·dixit ac si es/
sent duodecim·Confortamini filii mei nō derelinquatis me in
coridio vr̄is·Notū vobis facio·q̄ vos sedebitis sup sedes·12·
iudicātes·12·tribꝰ isr̄l. Ista sola ꝯsolatio debuit esse magna cō/
fusio ap̄lis q̄ñ post statim in puncto necessitatis derelinquerunt
dñm & magr̄m suum·qui tanta miracula fecit coram eis cuius vi/
ta erat summū exemplar sanctitatis·Cuius doctrina fuit eis sol
et lux veritatis qui in puncto mortis fecit eis testamentū tanti
amoris et veritatis caritatis et finaliter p̄misit eis excellentiam
regalis dignitatis et tñ finaliter relinquerūt eū in puncto neces/
sitatis: Et post̄q̄ locutus est eis oīb̄ discipl̄is cōmuniter loq̄t̄
cū petro singulariter dicens: Ego rogaui p te petre vt nō defi=
ciat fides tua·et tu aliq̄n auersus ꝯfirma·i·ꝯforta fr̄es tuos·Et
quia oēs discipl̄i derelicti erant eū·igit̄ ꝯsequenter oīb̄ eis lo=
quit̄ dicens. Mat·26: Oēs vos scandalū patiemini in me·i·fidē
p̄detis in ista nocte·q̄ scriptum est Zach·13. Percutiā pastorez
et dispgent̄ oues gregis· Sed petrus auditor aliis dixit. Et si
oēs scandalizati fuerint in te: ego non scandalizabor: dicit ei
ih̄us: Amē dico tibi añq̄ gallus cantabit i hac nocte r me ne/
gabis: Tunc dicit ei petrus: Si oportuerit me mori tecū nō te
negabo: silr oēs discipl̄i dixer̄t vtz·Mat·26: Sme dubio pro
tūc non fuit mentitus q̄ ita in corde suo credebat licz p̄pter ti=
more postea p̄positū bonū mutauit·sed tñ hoc p̄misit xp̄s fieri
p meliori bono·q̄ si petrus ñ peccasset ipe fuisset postea nimis

rigidus impcendo aliis pctoribꝫ ꝛc. Cena ist significat triplicē
cenam quā dn̄s nobiscū facit. pma est spūalis scꝫ pnīa ad quaꝫ
oēs inuitamur. et qꝛ oēs fere penitentes delectat. non esi in vi-
ta hac maior dlectatio q̄ꝫ sētire ꝑ pnīam. absolui a vinculo pec
cati sine vlla cena. nihil facit hō qd̄ sit deo acceptū Apo. 3. In
trabo ad eum. et cenabo cū eo. ⁊ ero cum penitenti. Scda cena
est sacramental'. que fit in mensa altaris. in qua xp̄s sumit. ad
quam accedens dt̄ purificari. vt nihil sit in eo de fermento pcti
Tercia cena est refectionis eterne in qua est oīm bonoꝝ sacietas
ps̄. 16. Saciabor cum appuerit glia tua ad quā ꝑducat nos qui
sine fine viuit et regnat. Amen. Post salubrem viā multa do-
cumenta vt sup̄ patuit in fine cene surrexit xp̄s et flexis genu-
bus orauit cum multis lacrimis. Primo ꝓ se dicens Jo. 17. Pat̄
clarifica filium tuū. Scdo ꝓ apl'is suis q̄ erant pn̄tes ibi. Ter-
cio ꝓ oībꝫ qui erant redimendi ꝑ eū. Tūc surrexit et grās egit
ꝓ oībꝫ qui sibi bn̄ fecerīt. Et ꝟm aliquos coram discipl'is dixit.
Retribuere dignare oībus nobis bona faciētibꝫ ꝓter nomen
sanctum tuum in vitam eternam. Sed ꝟm aliquos dixit canti-
cum qd̄ fecerat maria soror moysi postq̄ꝫ ꝓpl's isrl'iticus venit ꝑ
mare rubꝝ scꝫ. Cantemus dn̄o gloriose. Et dicto ymno exierīt
simul ad montem oliuaꝝ extra ciuitatem irl'm. Quare nō expe-
ctat iudā et capi voluit in hospicio. Rō est ista vt ostēderet q̄
voluntarie pati voluit. fecit em̄ sicut facit bonus miles q̄ sponta-
nie venit ad locū certāmis seu duelli. vt sua morte redderet vi
tam hoīm ꝑditam. Scda rō est. qꝛ vitare voluit ꝯtentiones et
guerras. qꝛ si capi debuisset in domo hospicii. hospes si ꝓbus fu
isset hospitem suū quē ꝓbum sciuit et fide dignū cum totis suis
viribꝫ defendisset. Et sic forte aliqui de familia hospitis male fu-
issent tractati vna cū hospite. ꝑ mīstros iudeoꝝ. hoc xp̄s p̄cauere
voluit ideo exiuit domum hospicii extra ciuitatem in montem
oliuarum et ad radicem montis oliuarum erat villa que dice-
batur gethsami in qua erat ortus in qua intrauit ipse cum .11.
discipulis suis. Sed queritur quare christus voluit expectare iu-
dam in orto et non in alio loco. diuerse sunt rationes. Pri-
ma qꝛ adam fuit victus in orto deliciaꝝ et ibi fuit p̄ncipiū nr̄e
damnacōis. et iō ꝯueniens fuit vt principium saluacōis nr̄e es
set in orto. Scda rō. qꝛ ꝓpt̄ pctm̄ fuim⁹ eiecti de orto ꝑadisi. et
iden ꝑ passionē xp̄i dt̄ porta ꝑadisi apiri. Et nos redempti xp̄i
sanguine ad p̄stinū statū reponi debemus. Et Jo. 18. dr̄: Egres
sus ih̄ us cum discipulis suis transtorrentem cedron vbi erat or
tus: et extra ciuitatem irl'm erat mons in valle montis planta

tauit salomon arbores cedrinas. ⁊ inter illas arbores scatiebat
quidam fluuius nomine cedron. ab arboribꝰ cedrinis appellatꝰ
Cedron est gemtiuus grecus plis numeri latine dr̄ cedroꝝ ꝟm
magr̄m in scolastica hystoria. Qui fluuius ex vna pte versus ci
uitatem hūit montem oliuaꝝ. Ex alia pte versus campū hūit or
tum ville gethsemani in quem xp̄s introiuit cū. 11. discipulis su
is: Sciebat aūt iudas ꝓditor locū illum q̄ frequenter veneart
xp̄s ad locū illum: orare pr̄em suum celestē: Cū g̊ xp̄s staret ī
loco illius orti anteq̄ veniret iudas: dixit discipl̄is suis et ait:
Sedete hic donec veniā illuc ⁊ orem: quasi diceret necesse habe-
tis orare vt non ꝯsencietis temptacōi que supueniut vobis ex
passionis timore. Hoc figuratū est Gene. 22. Vbi dic̄ abrahaꝫ
Expectate hic cū asinis ego et puer illuc vsq̄ ꝓperantes. postq̄
adorauerimus reuertemur ad vos: Et assumpto secuꝫ petro et
duobꝰ discipl̄is suis: scꝫ filiis zebedei scꝫ iaco. mīori ⁊ Jo. euāge
lista: duxit illum ad locū altiorem in latore montis: Glo. illos
tres tm̄ assumpsit. qui gl̄ie eius in monte thabor inspectores ī
sisterant. vt qui gl̄iosa viderant. et tristia addiscerent. ⁊ q̄ ve-
rus erat hō in hoc q̄ tristat̄. Et ī hoc etiā nobis exemplū dedit
vt tpe or̄onis debemus a turba retedere ⁊ secretum querere qd̄
ip̄e etiam docuit. Mat. sexto. Cum oraueris intra cubiculum
tuum et clauso hostio ora pr̄em tuum: Sequit̄: Tunc cepit cō
tristari et mestus esse: vt dicitur. Mat. 26. et. Mar. 19 dic̄: Ce
pit pauere ⁊ tedere: ⁊ ait illis: Tristis est aīa mea vsq̄ ad mor
tem. Vbi ꝟm Nicolaū de lira. li vsq̄ potest capi intensiue. quia
intantum intensa fuit tristicia quantū potuit esse in hoīe viuo.
Alio mō potest capi extensiue durauit vsq̄ ad horā mortis ista
tristicia causabat̄ ex tribꝰ. Primo qꝛ oīa que pati voluit sibi p̄-
sencia fuerunt. facit ad hoc idē Jo. 18. Sciens ih̄us oīa que ven-
tura erant. Scdo q̄ mors sua frustra fuit pc̄toribꝰ multis. Ter
cio quia deitas in eo ita spreta et blasphemata erat. Et ingrati-
tudo iudeoꝝ quibꝰ singulariter multa bona ostendit. auxit inte
riorem dolorem et tristiciam. Similiter auxit tristicia futura iniq̄
tas et nimia ingratitudo multoꝝ xp̄ianoꝝ: Tristis est anima
ꝛc. Nota ꝟm Ero. aliud est contristari aliud incipe cōtristari vn̄
cum dicit dn̄s: Tristis est anima mea vsq̄ ad mortem. Anima
sumit̄ ꝓ parte sensitiua in qua sunt passiones. non aūt in ratio
ne. Nam xp̄s ꝟm diuinā naturam non tristabat̄. nec ꝟm ratio
nem anime ꝟm quam habebat etiā summū gaudium. quia scie
bat se redempturum genus humanum. vnde etiam nouit sibi ā
gelos collocari ꝓpt̄ sue ruine repacōem et sāctos pr̄es in limbo

ꝓpter suam redemptionem. Et sic sola ꝑs sensitiua tristabatur:
Cepit tedere: Tedere inq̃ ex teneritudine nature qꝛ cum essꝫ iu/
uenis tenere et nobilis. ⁊ iam longat̃ ꝑtem noctis laborauit. ⁊
iam in valescente frigore sup terram et opante calore nãli na=
tura faciscit̃ ꝓpter vapores descendentes: Contristari: ꝑmo cõ=
tristari et mestus esse. Est em̃ hoĩ naturale timere mortem. Quia
dic̃ magr̃ Damascenus. Et timor natural' velenti aĩam diuidi
a corpe ꝓpter eã que est ex ꝑncipio a ꝯditore ĩposita naturale
familiaritatem. Et hac naturali tristicia vere ꝯtristatus est dñs.
Et tanto magis quanto ꝑfectior erat pax inter carnẽ eius ⁊ spi/
ritum dic̃ etiã. Aristo. Terribilissimũ oĩm terribilium est mors.
Est mestus esse vbi ꝑm Jero. ꝓpter infima membra sua scꝫ ꝓpter
infelicissimũ iudã et scandalũ oĩm discipl'oꝝ. ⁊ deiectionẽ ꝓpl'i
iudeoꝝ. Et euersionẽ miseri irl'em. Sequit̃: Sustinete hic ⁊ vi=
gilate mecũ: et orate: Et recedens ab eis q̃ntum ad ictũ lapidis
vt dicit̃ Lu. 22: ita ꝙ ab eis bene posset videri: sed non audiri
Et tunc ꝓcidit in faciem suam Jero. vt humanitatẽ mentis. et
habitu corꝑis oñdat: Et positis nudis genubꝫ sup terraꝫ ceci=
dit dicens: Mi pr̃ si possibile est transfer a me calicez istũ Mat.
26. dic̃: Pr̃ mi si possibile est t̃n seat a me calix iste veruntñ ñ
ego volo: sed sicut tu vis: Fidelis aĩa dicit. O diuina iusticia ĩ=
mensa quid postulasti. O infinita miscdia vbi latuisti. Cur filiũ
clamantem non audisti. Cur potenciã tuam non oñdisti absolũ
tum. O quõ summa dilectio pr̃nalis affectus inclina aurem tuã
et audi. api oculos tuos et vide maximum dolorẽ filii tui. Cur
noluisti nũnq̃ inuidus fuisti absit nunq̃ voluisti qꝛ dilexisti iux
ta illud Jo. 3. Sic deus dilexit mundũ. vt mitteret vnigenituꝫ
suum. sed taliter qꝛ iste modus fuit ꝯgruentissimus. Rñdit pr̃
potui et volui. sed illo mõ vt tibi oñderem quantũ te diligerez
Et ista verba tripl'r exponunt̃. ꝑmo transfer a me. i. fac vt me
non moriente mors moriat̃. hõ redimat̃ et celum apiat̃. Scdo
sic transeat a me. i. cito mutetur dolor mortis in gaudiũ resurre=
ctionis vt non des sc̃tm tuum videre corruptionẽ incineracõis
hec Au: Et cum surrexisset ab or̃one: et venisset causa ꝯsolatio
nis et exhortacõis ad discipl'os suos: et inuenit eos dormiẽtes
dixit petro: Mat. 26: Qui de sua fortitudine plus aliis gl'iatus
fuit sic: Non potuistis vna hora mecum vigilare: vigilate attẽ/
tis oculis mentis et corꝑis: ⁊ orate deuote verbis cordis ⁊ oris
vt non intretis temptationẽ. ꝑ passũ pc̃ti de cogitacõ ĩ delecta
tionẽ. de delectacõe in ꝯsensum. de ꝯsensu in opus. ⁊ sic cadatis
Spũs quidem ꝓmptus: caro aũt infirma: Ad faciendũ bonum

et malum·seu penale sustinendum. Ac si diceret scio quidē spūs vērm ꝓmptū esse mecum mori·sed infirma est caro ⁊ tū ꝑualet quare dico vobis: Violate et orate ⁊c·Vel ꝑm scolasticam hystoriā: Caro aut infirma quasi diceret ꝓmptū hūistis spūm in ꝓmittendo etiā mori ꝓ me.sed patz nunc carnis infirmitas. Iterum sēdo abiit in locum in quo ꝑus orauerat. ⁊ orauit dicens Mat·26: Pr̄ mi si non pt̄ hic calix transire nisi bibā illum fiat voluntas tua. ꝑm·Iero: Si non pt̄ saluari genus humanū nisi ego occidar fiat secundum placitū tuum. Ex hoc patet q̄ necesse fuit xp̄m pati: Et venit itez: et inuenit eos dormientes erāt enim oculi eoz grauati: Oculi interiores corpis et tristicie. Exteriores vigiliaz longitudine: Et relictis illis ⁊c. Cri. Cur eos non redarguit q̄ submersi erant pre tristicia vt nec̄ sentirent pniam eius. Sed non exacerbat nec̄ rursus increpat. vt nō stupe faciat stupefactos. Etiā in hoc dedit exemplū q̄ non sp dī ꝑlatꝰ arguere·sed aliq̄n dissimulari ⁊ interdum infirmitati ꝯdescendere: Et relictis illis abijt itez: et orauit tercio eundem sermonē: dicens pr̄ mi ⁊c: Et factus in agonia. que dī pugna que est inter corpus et aiam in extremis: Prolixius orabat: docens nos in agonis ad cōis·debere recurrere refugiū. Nota circa hoc orauit tercio eundem ꝑmonem ⁊c. Quia vt dixi ex rōe ꝓposuit sensualitati triste suplicū. Et ideo natura vehementer timuit·dicens vt dic̄ Wilhel. Exaudi me dñe q̄m benigna est misericordia tua ꝑm multitudinē miserationū tuaz respice in me. et ne subtrahas carmi mee ꝯsolacōem. Ne auertas faciem tuā a puero tuo. q̄m tribulor velociter ⁊c. Et factus in agonia. i. a cogitatione mentis. Est aūt agon locus pugnantiū i duello. Cristus aūt fuit positus i duello. q̄ vt audistis ꝑm voluntatē diuinam aꝑhendit iustitiā equissimā ꝑm voluntatem rōnis obediencia. Sed ꝑm carnē misericordiā ⁊ potentiā dei ⁊ suam infirmitatē rōne ꝓponente. Nam rō ꝓposuit sibi diuinā iusticiam in ipo exequendaz. Et cum hoc misericordiam qua posset aliis misereri ⁊ potentiā q̄ potuit alios saluare. et ex hoc attonitus tremebāt oia viscera eius ꝓter viuacitatem sensuū quib⁹ causa ꝯphendit. que passurus erat q̄si p̄sencia ⁊c: Et factus est sudor ei⁹ ex angustia agonie expectate mortis sic̄ guttur sanguinis. que angustia de ipis venis extorserat. decurrentes in terrā Glo. appinquāte morte certamē mentis nr̄e in se exp̄ssit. O q̄nta fuit ista pugna q̄ et sanguis non stillabat guttatim. sed decurrebat in terram. Nam hoc factū sup naturā cum aqua sit inter carnem ⁊ cutem. que sudando ꝑ poros emergit. Sd q̄ iste tremor vehemēs ex pugna ꝯcussit oia viscera ei⁹

aliqualiter supra naturā ex nimio calore ec̄ pori interiores opie
bant̄ q̄ naturaliter videt̄ impossibile sanguis miraculo se ema-
nauit. vñ Beda sup. Lu. Sanguis iste fuit miraculosus q̄ntuz
ad modū ꝓfluencie. sed fuit naturalis q̄ntum ad modū existen
cie. Item iste vehemens dolor causabat̄. ꝑmo ex ap̄phensione di
uine iusticie. cui hūana natura tenebat̄ satis facere. Scdo qr te-
ner erat corpe qr miraculo se sup naturā ꝯceptus. vñ caro eius
multū resistebat. Ea em̄ que miraculose fiūt ꝑfectiora sunt aliis
que naturaliter fiunt. vt dic̄. Cri. sup. Jo. Vnde dicere potuit
nimium ꝑceptibilis sū pati. nō vales. illa aūt sūt ignominiosa
obꝓbriosa. ⁊ dura que ferre nō potero. O q̄ꝫ fortis est vis cor-
pis mei ⁊ quō mortem sustinebo. Et qr in tm̄ est pctm offensi-
uum dei. et quō ꝓ tanta offensione satisfacere queo. cum sit vis
humanū genꝰ ꝑ me liberare iusticia. et ñ potēcia. Tercio qr eiꝰ
rō arbitraria sūmo bono intendebat tanta erat accensa caritate
indisplicencia pcti q̄ sūme desiderabat placare deū. vñ. Glosa.
Ambro. sup Lu. Tm̄ desiderabat et volebat ꝑficere opus nr̄e
redemptōis. q̄ coartabat̄ ex mora dilatōis. Vñ et Lu. 12. Di-
xit baptismo. habeo baptisari. ⁊ quō coartor vsq̄ꝫ dū ꝑficiatur
Nam vt rō eius dicere potuit carni. O caro mea. quid refugis
penā ꝓ reconciliatōe tui dñi. Quarto ex desiderio pr̄m. Nam cū
orauit ꝓnus cecidit in terram que vt pie credendū est ꝯtremuit
miraculose ex ꝯpacientia sui creatoris. ibiq̄ꝫ videns desiderium
eoꝝ quo sibi clamabat. O radix yesse. qui stas ī signū ꝓplꝰoꝝ
veni ad liberandum nos. O clauis dauid. qui claudis. ⁊ nemo
apit scz nisi tu apis. Et nemo claudit. veni et educ de carcere
vinctos sedens in tenebris. O rex gentiū veni. et salua hoīez q̄ꝫ
de limo formasti. Sed diceres quare xp̄s sanguinē sudauit ad h̄
possūt adduci q̄nq̄ꝫ rōes. Prima ꝟm Au. ad signandū q̄ d̄ cor
pe suo toto qd̄ est eccl̄ia manatura erant sctoꝝ martiria. Scda
est ꝟm. Be. vt ꝑ terram sanguinem irrigatam declaretur terre
nos homines sanguine suo redimendos. Tertia est ꝟm. Glosā
quia orans pro apostolis sanguinem fudit. vt declararet se af-
fectum sue precis obtinuisse. vt fidem discipulorum quos terre-
na adhuc fragilitas arguebat suo sanguine purgaret. vt quit
quid scandali de eius morte ꝑtulissent hoc totum ip̄e moriendo
deleret. Quarta ꝟm Glosam. vt totum mundum peccatis mor
tuum ad vitam resuscitaret. Ideo sudorem suum sanguineuz ad
terram decurrere volebat. Quinta potest esse. quia ꝓpter excessi-
bilem amorem. et ardentissimum desiderium quo estuauit pati
pro nostra salute. Juxta qd̄ ip̄e dixerat: Desiderio desideraui h̄

pasca mãducare vobiscum anteq̃ paciar. Et econtra timor hu-
manus horrescens mortem aduersus amorem certabat ꝓpt̃ qd̃
dixit: Tristis est aĩa mea vsq̃ ad mortem: spiritus quidã ꝓm-
ptus: caro at̃ infirma. Ad ꝓpositu3 querit̃ quid designat̃ ꝙ ho-
stia in die pasceues. mittit̃ in vinum non ꝯsecratum. Dicendu3
ꝙ ꝑ hoc designatur. ꝙ xp̃s ea die totus immersus erat in aq̃s
tribulationis. Vt figuratum fuit. Jone. 1. Vbi dicit̃ tolle me ⁊
mitte me in mare. Et ideo in ꝑsona xp̃i. dicit ꝓpheta. Saluũ me
fac deus. qm̃ intrauerunt aque vsq̃ ad aĩmam meam. Vel de-
signat̃. ꝙ xp̃s illo die totaliter suo sanguine est madefact9. Cre-
do ꝙ illo tp̃e tota terra que coram eo erat. in quã gutte ceci-
derunt ꝯtremuit. ymmo ꝙ tota curia celestis fuit ꝑterrita. ⁊ ãgeli
ymmo vnus in ꝑsona oĩm alioꝝ ꝯsolabat̃. Ideo sequit̃: Appa-
ruit ei angelus de celo ꝯfortans eum: visibilem se faciens plus
aliis longe stantibꝰ dicens ꝑm aliquos. Dñe mi rex. ad hoc in
mundo natus es. vt ꝑ mortem tuam faceres pacem inter deum
et hoĩem. vt mors tua sit vita et redemptio humani generis:
Et confortatus ab angelo: venit tercio ad discipulos suos ⁊ ĩ-
uenit eos dormientes: oculi em̃ eoꝝ erant grauati p̃ tristicia:
Antequã vlterius ꝓcedam notetis aliq̃. ꝑmo ꝙ xp̃s tribꝰ vici-
bus orauit. Dedit nobis formam orandi. viz in virtute sancte
trinitatis ꝯtra temptacões dyaboli. mundi. et carnis. Etiam ꝓ-
tanto repedit tribꝰ vicibꝰ eandem petitionem. vt oñderet nõ
esse fastidiosam ꝑ redemptione eiusdem orõis corã dño. qꝛ ni-
hil sonat dulcius in ore dei. Can. 2. Sonat vox tua dulcis ĩ au-
ribꝰ meis. Item notetis. ꝙ ista inclinatio quã fecit xp̃s sic orãdo
significat̃ in missa post eleuacõem. qñ sacerdos inclinat se ⁊ can-
cellatis manibꝰ dic̃ seu orat. Suplices te rogamus ꝛc̃. Magister
Nicolaus dinckelspichel mouet hic dubiũ primum. vtru3 dñs
pati voluerit. ⁊ si sic vñ venit sibi tam vehemens tristicia. ⁊ cor-
dis sui angustia ⁊ sudoꝝ anxietas. Pro solutione istius questi-
onis. Notandũ ꝙ sic̃ in xp̃o est duplex natura. scz diuina ⁊ hu-
mana. sic in eo est duplex voluntas. scz diuina ⁊ hũana. Scdo
notandum ꝙ sic̃ in nobis sit et in xp̃o est ꝑm humanã naturaz
duplex appetitus. Primus est sensitiuus q̃ est solũ respectu sen-
sibiliũ delectanciũ ⁊ ꝯtristancium. Alius est appetitus rõnalis q̃
dr̃ voluntas. Et adhuc dupl̃r ꝯsiderat̃. Vno mõ vt nat̃a scz ĩ
quantũ simpl̃r et absolute in aliquid fertur. voluntarie tanq̃
in scdm se bonum. Vel nolitarie fert̃ in aliq̃d tanq̃ in ꝑm se ma-
lum. Et sic vocat̃ voluntas. vt natura. Alio mõ ꝯsiderat̃ vt ar-
bitraria. scz in quantũ in aliquid fertur voluntarie vel nolitiue

cum quadam compatione ꝑm qꝺ res illa habet bonitatem. vel
malitiam ex ordine ad aliud. Et sic vocat voluntas vt arbitra-
ria. seu voluntas vt rō. Ad questionem g̃ ꝓpositam dr̃. primo
q xp̃s dn̄s diuina voluntate voluit pati et mori. qz ꝑm istam ē
vnum cum p̃re et spū̃sancto. Et g̃ sic tota trinitas voluit chri-
stum pati et mori ita et xp̃s hoc voluit. Ideo dic magr̃ di. vlti
ma. i. q tota trinitas voluit q xp̃s pateret. Secꝺo dr̃. q xp̃s vo
luntate sua humana. ꝯsiderata vt arbitraria seu vt rō voluit pa
ti et mori ꝓpter nr̄am liberacōem Voluntas em̄ dei erat q chri
stus pateret et moereret. Non qz illa mors ⁊ passio xp̃i bona es-
set absolute ⁊ in se. sed qz erant ꝯgruentissima. media. ad hu-
nā salutē ꝓcurāda. Voluntas aūt xp̃i vt rō ꝑfectissime ꝯformis
fuit voluntati diuine. Igit ip̄e dn̄s talia pati voluit et hoc vo
luntate ⁊ rōe. Tercio dr̃ q ꝑm voluntatem. vt natura ⁊ ꝑm sen
sualitatē talia pati refugiebat dispensatiue. Nā filius dei ante
passionē suam ꝓmisit carni agere et pati que sunt ei ꝓpa. Et si-
militer ꝓmittebat oīb viribꝫ aīe pati que sunt eis ꝓpa. sed sen
sualitas naturaliter refugit dolores ⁊ corp̄is lesionē. Sic voluī
tas vt natura. scz in quantū offert ei res ꝑm se et absolute con
siderata. repudiat ea q̄ nate ꝯtraria sunt ⁊ q̄ ꝑm se mala. Sed
passio de ꝓpinquis imminens fuit talis. scz ꝯtraria sensui corp̄is
xp̃i. ⁊ toti eius nature. et ipius inestimabiliter lesiua. Igit sen
sualitas xp̃i et ēt eius voluntas. vt natura. sic vehementer fugi
ebat. horruerunt. ⁊ pauēt tam amaram passionem. similiter et
mortem. Hec est sententia et intencio sancti. Tho. in. 3. ꝑte sūme
questione. 19. Etiā dat exemplū de hoc. Nam in viatore puro
homine sensualitas. aut etiā voluntas vt natura refugit naturaliter
et horret sensionē vulneris. aut visionem tanq̄ malam ꝑm in
se inquātū absolute ꝯsiderat sub rōne lesiue. ⁊ sine relatōe in ali
quem bonū finem qualiter sensus ⁊ voluntas vt natura ꝯside-
rat illa voluntas aūt. vt rō elegit ⁊ vult eandez sectionē ⁊ vsti
onem. ⁊ amaraz potionem. non sub absoluta rōne relatiue ip
sius in bonū finē qui ꝑ tale mediū attingit. vt puta ꝑ sanitatem
ꝯseruandā. aut recuperandā. Sic mr̄ hns puerum infirmū vult
vt secet a medico ꝓpter sanitatē ⁊ rogat vino solariat eū. ⁊ tñ
fortissime dolet ⁊ tristat. ꝺ illa pueri sectione. eo q sit puero do
lorosa. sit in xp̃o dn̄o. intelligendū est respectu passionis sue. ⁊
hoc igit forti reluctacōe sensualitatis ꝑ quē mittebat agē et pa
ti ꝑm suā naturā. ⁊ ex maximo horrore mortis. et vehemētia ac
anxietate ipius ꝓpter intollerabile malū tam grauis passionis

de ꝓpinquo imminentis fiebat. vt sudaret sanguineū sudorem
itaq; cum honore sudoris exiret etiā aliquid de sanguine ip̄m su
dorem tingentem. vel vt aliq̄ volunt supnaturaliter factū est vt
sanguis ꝑ sudore exiret. vt sic xp̄s dn̄s qui in toto suo corpe su
dauerat iā incipet sanguinē suū non in vna pte corpis tm̄. sed
generaliter in toto corpe fundare ꝑ salute totius sui corpis mi-
stici. qd̄ est ecclia vniuersalis ꝛc. Questio si dn̄s illa ⁊ ita voluit
vt dictū est. Quare ḡ orauit pr̄em vt aufferret ab eo calicem.
Rn̄det̄ q̄ orō est notificatio quedā et exp̄ssio desiderii ornatis
Dn̄s ḡ orauit ꝛc. p̄mo vt illa orōne exp̄meret desideriū nō qui
dem voluntatis libere. qr non desiderauit auferri a se calicem. sz
ymmo voluit eū bibere. Sed iō orauit vt exp̄meret desiderium
voluntatis sue. que desiderabat. oblationē calicis. i. passionis q̄
naturaliter horruit. Et ꝑ hoc on̄dit veritatem humane sue na-
ture. Scdo orauit ꝑ oblatione calicis iō vt per hoc nos doceret
q̄ imminentibꝫ nobis piculis possumus ⁊ debem⁹ dn̄m frequē
tius et attenci⁹ exorare. vt flagella iracūdie sue dignet̄ a nob̄
auertere. Sic em̄ fecit qui est caput nr̄m. qr vt discipl̄is suis di
xit: Tristis est aīa mea vsq; ad mortē secessit ad orandū ⁊ dixit
pr̄i. si fieri pt̄ transeat a me calix iste. Nichilomin⁹ tn̄ si flagel-
la oblata non fuerint debem⁹ ea ip̄ius exemplo patient̄. ḡtan
ter. ⁊ viriliter cū om̄i ꝑseuerantia tollerare. Tercio iō vt nobis
on̄deret q̄ hoībꝫ licitū est ꝟm naturalē affectū. vt velle aliquid
qd̄ deus nō vult. Sic em̄ ip̄e ꝟm naturalē affectū. vt an̄ dictuz
est. voluit et orauit. vt non pateret̄. ⁊ deus voluit vt ip̄e pate
ret̄. Et sic ꝟm sensū et voluntatem vt natura voluit pati. ⁊ pas
sionem refugiebat. et deus voluit vt pateret̄. Et sic naturali af
fectu voluit ꝯtrarium voluntati diuine quo ad volitū. Igit̄ nob̄
etiā hoc licz. q̄ oīs ip̄ius xp̄i actio nr̄a est instructio. Qr̄to ꝑ illā
orōem ⁊ aliam circa eā facta. on̄dit nobis q̄ voluntatem nr̄am
vt est rō et est deliberatiua debemus ꝯformare diuine voluntati
in volito scita. et cognita ip̄a voluntate diuina. et dēmus totuz
affectū nr̄m in oībus illi subiicere. Ita q̄ quicq̄d petimus boni a
deo nobis largiri. aut aduersi remoueri sp̄ totum diuine volū-
tati et diuine disposicōi plenarie cōmittamus vt ip̄e dn̄s in ill̄
faciat sicut sue voluntatis est. Et sic̄ scit bonum esse ad sui hono
rem et nobis ꝓficere ad salutem ꝛc: Postq̄ aūt tercio venit inue
nit eos dormientes: ⁊ ait illis vt dicit Mar. ca°. 54: Dormite
iam ⁊ requiescite. Et dicunt aliqui q̄ ip̄e dn̄s licz non ponat̄ i
textu euangelioꝝ ꝯdescendit humane fragilitati. et dormiuit

aliquantulum in medio discipl'oz ꝑpe oliueti. Et allegãt au-
ctoritatem Gen.27. Vbi ia cõ dormiuit cum fugit a facie esau
in sermone ãgeli pacis amare flebant q̃ supposuerit capiti la-
pidem. O maria virgo mr̃ vbi es modo. Ecce filius tuus nr̃ cõ
li et tere ptego seu tectura habet cõlum ꝑ lecto. nudam terraz
ꝑ cerui cali. ꝑ cussio capitis credo lapidem: Cum g̃ vndeam di
scipuli aliquantulum dormissent exaltauit eos dicens. sufficit
em̃ q̃ vsq̃ huc requieuistis: surgite filii mei surgite: ecce appin
quat hora in qua filius hois tradet̃ in manus pcoz: Surgite
eamus obuiam ꝓditori. et pcutoribꝫ. vt non timentes et la-
tantes nos inueniant. vt cognoscant passionez meã omnino
voluntariam fore Jo.18: Sciens ihũs oĩa que factura erant su
ꝑ eum pcessit eis obuiam: et adhuc eo loquẽte: ecce veniebat
iudas cum magna multitudine armatoruz quos dederant sibi
principes sacerdotum cum. gladiis. fustibꝫ et lucernis quibus di
xit iudas antecq̃ exiret ciuitatem irr'm ad querendum christum
parate funes ad ligandum. gladios ad occidendum. omnes di
scipulos. si voluerint eum defendere caueatis. ne a vobis effugi
at. ligate collum suum. et brachia. et in medio corporis sui. vt
nullo modo possit effugere manus vestras. Timebat em̃ iudas
ne christus vellet fugere sicut fecerat alia vice quando per medi
um illorum ibat in monte. vbi eum precipitare volebant. Lu.
14. Et etiam in templo q̃n eum lapidibꝫ obrui disponebãt Jo.
octauo. Adiunxit iudas sumite vobiscum. arcus cum sagitis
acutis. quia discipuli eius fugere voluerint vt eos sagitando
occidatis. Dico veraciter. si vnus tantum discipulorum euase-
rit hac nocte. totam populi multitudinem aduersus eos. nos
conculcabit q̃ vi ex manibus vestris per vulgum eripietur. Igi
tur caute ambulate. vt omnes discipulos cum eo occidatis. vl̃
saltem capiatis. O latro desperate. es eĩ similis lictori despato q̃
postq̃ semel homicidium perpetrauit amplius perpetrare non
timebit. Quid hy qui oues sunt fecerunt q̃ eos mori desiderat
nisi q̃ tua voluntas desperata vbiq̃ se demonstrat: Et quia
Jacobus similis erat christo: timebat iudas ne in capiendo er
rarent. Vnde dedit eis signum: dicens: quemcunq̃ osculatus
fuero ipse est. Tenete eum: et ducite eum caute dicit Augusti.
Quid turba multa ad querendũ vnuz quid armati ad q̃rendũ
inermem. quid nocte ad querendum. cottidie docentem in tem-
plo. Figuratiue hoc fuit. 1. Re. 24. Assumens saul tria milia vi-
roz ad muestigandũ dauid: Cuz aũt appinquauerit ihũs dixit

eis ihs: quem queritis: At illi clamãdo dixerũt: ihm nazarenũ querimus: Et dixit eis ihus: ego sum: & statim oẽs retrorsum ceciderũt in terrã: Sup quo dic. Au. Vbi nunc militũ chorors. vbi terror & munimẽ armorũ. vna vox turbã sodũs ferocẽ armisq; terribilẽ. sine telo vllo. pcussit. repulit. & strauit. deꝰ eĩ latebatur in carne. & qđ iudicaturus faciet. qui iudicandꝰ hoc fecit. qđ regnaturus poterit. qui moriturus hoc potuit ꝓpter hĩ aũt dñs suos aduersarios oẽs oipotentis virtutis sue verbo q̃ si grandi quodã tonitruo ꝓstrauit in terrã vt ex hĩ nosceret qm̃ mihil possent adũsus eũ misi quantũ ipe eis sponte pmitteret. Sepe eñ pus temptabãt eũ aphendere & occidere. sed ñ potuerũt. qr non dũ venit hora eius. Anſ. O bone ihu nõ defensionis causa fecisti. hz vt cognosceret hũana psumptio mihil posse se aduersũ te. misi quantũ pmitteret a te: Et q̃diu iacuerũt in terra pstrati dñs nõ recessit de loco: sed in eodẽ loco mãens: Cum surrexissent de terra: Iterr interrogauit eos dicens: quẽ queritis & dixerunt ihm nazarenũ: Non eñ eum cognoscere poterant. nec cape donec ipe vellet. Et ꝓpter hĩ subdit: Dixi vobis quia ego sum. Et tũc hũerunt ipius noticiã. & capiendo eũ licenciam ꝓpter qđ Sequit: Si g̃ me queritis simite hos abire. q. d. Sic do vobis licenciã me capiendi. vt tam meis discipulis nõ faciatis. aliqđ mali vt impleret pmo quẽ dixit Jo. 18: qr quos dedisti mihi. non pdam ex eis quenq̃: Tunc iudas accessit et dixit: Aue rabi: & osculatus est eũ: Salutauit vt discipulus. & insidiator erat occultus. Jere. nono. Pacem cum amico loquitur. & occulto ponit eis insidias. Bernhardus. O infelix signum vbi per pacem bellum. per osculum homicidium. per salutationem innocentia condemnatur. Figura huius habetur. primo. Regum. vicesimo capitulo. Joab tenuit mentum amasie dicens. misfrater salue quasi volens eum osculari. et cum gladio occulte interficit eum amasiam amasie. et corripitur penultima vt dicit. hacc. Et alia figura machabeorum. tredecimo. Legitur q̃ triphon primceps loquebatur. cum iuda machabeo verbis pacificis in dolo et sic comprehendit ipsum. erat enim consuetudo iudeorum osculari semuicem. cum amicus venit ad amicũ. Ad significandum q̃ ingressus erat pacificus. secdo. Corintheorum. vltimo. Salutate inuicem in osculo sancto propter qđ institutum est. q̃ sacerdos osculatur altare. cum accedit ad missam. Sed vide osculũ in misso significat qñ pꝰ eleuatõez cãcellat mãibo sacerdos orauit dicẽs Supplices te rogamꝰ. osculat altare. qđ osculũ

significat ec̄. ꝙ pax est facta inter deū et hoīem. ꝑ passionē xp̄i
Item heri in die Jouis agnus dei cantabat̄. sed negabat̄ pax in
signū hodierne tradicōis. qd̄ factum est ꝑ iudam. Sequit̄: Et
dixit illis ih̄s amice ad quid venisti: O magna pietas dei. ꝓdi
torem amicū vocat. Erat em̄ xp̄s amicus iude affectu. si tm̄ pe-
nituissz. Subiunxit xp̄s: Juda osculo tradis filiū hoīs. q. d. no
minis tui. ⁊ mee familiaritatis recordare. ⁊ reuoca amicū tuū
a tanto scelere ꝓdicōis. Ecce iudā terruit. nec auersus est a sua
via mala. sed nec t̄ba quā ꝓstrauit. Sed q̄re hūc et hāc terruit
rn̄dit. Cri. Ne quis dicat. qm̄ ip̄e iudas ad h̄ induxit. vt ip̄m
occiderent. seip̄m in manus eoꝝ tradēs. vn̄ ⁊ maīfeste eis ostē
dit oīa que sufficiebant eos reuocare ab eoꝝ malo ꝓposito. sed
nec maiestas miraculi. nec pietas bn̄ficii eos reuocauit. Querit̄
ad q̄d indigebāt signo osculi cū facies xp̄i nota fuit ꝑ totā iude
am. Ad h̄ dici pt̄ dupl̄r ꝟm. Orige. Vno mō qꝛ due forme fue
runt in xp̄o. vna ꝟm quam eū oēs videbāt. Aliā ꝟm quā tras
figuratus est in monte corā discipl̄is. Alio mō qꝛ vnicuiq; ape
bat xp̄s ꝟm qd̄ erat dignus. sic̄ de manna scriptū est. ꝙ hēbat
saporē ad oēm vsum ꝯuenientē. sic etiam verbū dei n̄ sil̄r oībꝫ
appet. Tercia ꝟm. Cri. magis ad lr̄am dr̄. ꝙ qꝛ multociens ab
ip̄is detentus ꝑtransiit. nescientibꝫ eis. ⁊ iā indigebat signo:
Tunc accesser̄t ⁊ manus iniecer̄t in ih̄m: et tenuer̄t eum: Con
gruit vt p̄uaricatio iudeoꝝ. p̄uaricacōe p̄moꝝ ꝑentū ec̄t sil̄is
Nam eua ad lignū accessit. manus extendit. fructū tenuit ⁊ co-
medit. Sic isti pedibꝫ accesser̄t. manus extenderunt. ⁊ ih̄m te-
nuit. O impietas. cur te non terruit vox ꝑcussionis. cur nō reuo
cant opus pietatis. q̄d est qd̄ oꝑaris. inic̄ manus. in quē non
in discipl̄os. qꝛ in ptāte tua nō est. ꝫ dn̄i. vn̄ dic̄. Cri. Euāgeli
sta on̄dens qꝛ nō fuerit ꝓpositū eoꝝ. ꝙ tm̄ capent ih̄m. Sed v̄
tus ih̄u ꝓhibuit ne capent suos discipl̄os q̄s nob̄ missur9 erat
ad instruendā fidē. Quis fidel̄ dilectissī estimare posset. q̄nto hor
rore eū inuaserint. q̄ntis ve ꝑcussionibꝫ. quibꝫ obꝓbriis. q̄bꝫ ve
ꝯtūeliis eū tractauerint. q̄ꝫ tā diu ꝯp̄hendē desiderabāt. vlulan
tes ⁊ latrātes tanq̄ꝫ canes in venatu. Vn̄ impletū est illud. p̄s.
Circūdederūt me canes mlt̄i. ꝯsiliū malignāciū obsedit me. alii
itaq; vellabāt comā. alii fricabāt vl̄ vellicabāt māibꝫ. alii stride
bāt dentibꝫ. alii strepebāt pedibꝫ. ⁊ quēadmodū pynul9 inter
canes ⁊ agn9 int̄ lupos fremebāt in eū ⁊ ligauer̄t eū strictissime
vt fere crudelissīe insuꝑ fremebāt ī eū trudēdo t̄hēdo ita ad terrā
proiiciendo. blasphemando. et quantum humanus sensus vix
posset ꝯp̄hendere. Et ligauer̄t eū tribꝫ funibꝫ qd̄ rep̄sentat sc̄ta

mr̄ eccl̄ia. in ornatu sacerdotū. scz manus in vnā funem. ⁊ vnā
in collū. ⁊ vnā circa lumbos. Et h̄ duplici de causa. p̄ma ne ma
nus eoꝝ euadat. dixit em̄ eis iudas: Tenete eū et ducite eum
caute. Scd̄a qꝛ intendebāt eū occidere. dic̄ em̄. Glo. ꝙ mos erāt
iudeis. vt quē intendebāt occidere. ⁊ iudicabant dignū morte
vinctū morti tradiderāt: Videntes aūt discipl'i dixerāt nōne qui
ꝑcutimus in gladio. ac si diceret. licz nobis ꝓ defensione gla-
dio ꝑcuttere. Sed inter mediū illoꝝ verboꝝ petr9 auiditate de
fensionis. Exemit gladium. ⁊ amputauit seruo pontificis auri
culam eius dextrā. erat aūt nomē ꝟuo Malchus: Videntes aūt
discipl'i. qui cū eo erāt qd̄ futuꝝ erat dixerāt ei. Lu. 22. Dn̄e si
ꝑcutimus in gladio: Et ecce vn9 ex eis scz Petrus. q̄ zelo ar
debat p̄ ceteris. non expectauit rn̄sionem xp̄i. sed extendit ma-
nū suā. ⁊ exēit gladiū. i. extr̄xit. ⁊ ꝑcutiēs seruū sūmi sacerdotis
cui nomē malchus. vt dr̄. Jo. 18: Amputauit auriculā ei9 dex
tram. Rn̄dens aūt ih̄us factum scz corrigens. ⁊ zelū petri non
vituꝑans: sinite vsqꝫ huc. i. ꝑmittite p̄ualere malicias eoꝝ vsqꝫ
ad captiuitatem. ⁊ vsqꝫ ad mortē meam: Et cū tetigisset auricu
lam eius: sanauit eū: Neqꝫ tunc cū male faceret. ei oblitus est
miserere. deus neqꝫ ꝯtinebat ira sua mīas suas. ⁊ reddidit bona
ꝓ mal'. Osee. 14. Saluabo ꝯtricōes eoꝝ. diligā eos spōtanie qꝛ
auersus ē furor me9 ab eis. Sed. d. q̄re sanauit eū. Rn̄det̄ ꝓpt̄
tria. p̄mo ꝓpter astanciū ꝑuersionem. scd̄o ꝓpter discipl'oꝝ in fide
ꝯfortacōez. tercio nobis in exemplū. vt ⁊ nos inimicos nr̄os di
ligamus. Lu. bn̄facite hys q̄ nos oderāt: Tunc illi ait ih̄us scz
petro: Conuerte gladiū tuū in locū suum. i. in vaginā: oēs em̄ q̄
acceꝑint gladiū ꝓp̄a auctoritate ꝓ crudelitate vindicte. n̄ amo-
re iusticie: gladio ꝑibūt. i. ip̄a vindicta erit eis cā p̄dicacōis. Et
dic̄ glo. interliniaris. Mat. 26: An putas ꝙ non possū rogare
pr̄em meū: ⁊ exhibebit mihi plus. 12. legiones āgeloꝝ. q. d.
ꝟm Jero. Nō indigio auxilio. 12. apl'oꝝ quo possum hr̄e. 12.
legiones angeloꝝ: quō ḡ implebunt̄ scripte. qꝛ sic oꝑtet fieri
Ex illo articulo tentionis saluatoris tale pt̄ sumi documentum
morale. Qꝛ sic̄ xp̄s amore nr̄i seip̄m voluntarie tradidit capti-
uum iudeis. sic ⁊ nos ꝓ eius amore nosip̄os. ⁊ oēs sensus nr̄os
dēmus captiuare in obsequiū xp̄i. viz vt oculi captiuent̄ ab illi
cito iussu. aureos a noxio. auditu. lingua. ab ociosis ꝟmonibꝫ
a detractionibꝫ ⁊ vituꝑiis et sic de aliis. Seq̄t̄: In illa hora di-
xit ih̄s t̄bis: tāqꝫ ad latronē existis cū gladiis ⁊ fustibꝫ ꝯp̄hen
dere me cottidie apud vos sedebꝫ in tēplo docens: ⁊ me n̄ tenui
stis hoc aūt totū factū est vt implerent̄ scripte ꝓphetaꝝ Ysa. 53.

Tanq̃ ouis ad occisionem ductus est. Jere. 11. Ego quasi agn9
mansuetus qui portatur ad victimaz: Tunc iudas exclamauit
Nolite timere comp̃hendite hũc seductorẽ. q̃ ẽ saluator et redẽp
tor mundi: Tũc deiecerunt eũ in terram: ⁊ ligauerunt eũ sicut
latronem. in collo. in brachys. in medio corpis: ⁊ clamauerẽt
alta voce: Moriat̃ hic latro ⁊ seductor. p̃s. Lauda aĩa mea do
minum. dñs soluit ꝯpeditos. Sed q̃re ligauerẽt manus mitissi=
mi dñi. cũ ip̃o in nullo resisteret. neq̃ in aliquo obloq̃ret̃. Re=
spondet̃ p̃mo. ne man9 eoꝝ effugeret. dixerant em̃ eis nequissi
mus iudas. q̃ tenerẽt eũ ⁊ ducerent eũ caute. Scd̃o qꝛ ĩtẽdebãt
eũ occidere. mos aũt erat eis vt q̃ morti iudicarent dignũ vin
ctũ p̃sidi traderent. Tercio ꝓpt̃ misteriũ. qꝛ xp̃s nos pctis liga
tos soluere debebat. Jdeo ip̃e ligari ꝓ nobis optebat p̃us etiaz
dictũ est. Ter legit̃ dñs ligatus ẽ. p̃mo in captiuacõe vt dictũ
est. p̃mum ligatũ duxerẽt eũ ad annam. Joh. 18. Scd̃o de anna
ad cayphã. Tercio cũ ducebat̃ ad pilatũ. Vñ Mat. 27. Vin=
ctum duxerunt eũ ⁊ tradiderẽt poncio pylato. Sequit̃: Tũc di=
scipl̃i relicto eo fugierẽt oẽs: Et sic impletũ ẽ illud qd̃ dixit eis
dñs: Oẽs hac nocte scandalũ paciemini in me: qꝛ scriptũ est ꝑ
cuciam pastorẽ. et dispgent̃ oues gregis: Jsta fuga apl̃oꝝ ĩde
nudacõe altariũ designat̃. Signat̃ ec̃ ĩ extinctiõe lucernaꝝ ĩ ma
tutinis. Et ĩ missa qñ patẽa abscondit̃ tal̃ ocultatio patene sig
nificat fugã apl̃oꝝ. Quãuis aũt vt dictũ est t̃ba ex p̃cepto dñi
discipl̃os abire ꝑmiserit ip̃i tñ pauore ꝑterriti mẽtꝭ ad fugã ꝓm
ti erãt. Jn hac re p̃° amonem̃ vt nũq̃ a xp̃o spũaliter fugiam9
A xp̃o aũt q̃ est v̓itas ⁊ iusticia fugit oĩs q̃ ex timore mũdano
aut ex amore p̃sentiũ. aut q̃cunq̃ ex cã facit. ꝯtra iusticiã ã ꝯtra
veritatẽ. Scd̃o q̃ apl̃i ad temp9 fugierẽt. ⁊ cito ad dñm redierẽt
docem̃ q̃ si aliqñ ex fragilitate hũana deũ offẽdim9. ⁊ deserim9
peccãdo nõ iõ despemus. sed vt apl̃i cito redeam9. vñ dic̃ hic.
Remigius. q̃ apl̃i relicto eo fugierẽt in hoc de monstrat̃ fragili
tas discipl̃oꝝ. q̃ em̃ de ardore fidei ꝓmiserẽt se mori cũ eo nũc ti
more fugiũt immẽores sue ꝓmissionis qd̃ videm9 impleri ĩ hi
q̃ ꝓ amore dei magna se ꝓmittũt facturos ⁊ postmodũ non im=
implẽt. nõ tñ despare dñt. ꝫ cũ apl̃is resũgẽ. ⁊ ꝑ p̃niã resipiscẽ
tercio docem̃ q̃ si illi q̃ vident̃ ẽẽ ãici nr̃i si vnq̃ tales recedunt a
nob̃. ã nob̃ ꝯsiliũ. ã auxiliũ subt̃hũt h̃ eq̃niit̃ ferre debem9. mẽo
res q̃ ec̃ dñs h̃ ꝓ nob̃ sustinuit. cũ apl̃i sui dilecti eo relicto oẽs
ꝑiter fugierẽt. Et licz pet. cũ ceteris discipl̃is fugientibꝫ fugeret
postea tamen reuersus comprehensum dominum et ligatum cuz
duceretur ad annam. sequebatur ex amore. ꝫ p̃timore sequebat̃

a longe vt ibi dicet̄ de ligacōe figura. Gene. 22. Legit̄ ꝙ abra
ham ligat ysaac filium suum vt imolaret eum. Et Judi. 18. Le
git̄ samson a dalida ligat̄ vt occidat̄. Sequit̄ Mar. 14: Adole
lescens aūt quidā sequebat̄ amictus sindone sup̄ nudo ⁊ tenue
runt eū: At ille relicta sindone nudus ꝓfugit ab eis. Dicunt q̄
dam hūc fuisse iohem euangelistaz. Alii dicunt ꝙ fuerit iacobꝰ
minor. Alii dicūt ꝙ fuit quidā adolescens. q̄ secutus fuit eū de
hospicio. vbi dn̄s hūit cenā cū discipulis suis ꝑm Gre. relinquit̄
ꝙ fuerit Jo. euāgelista. O tristis mr̄. Si iam videres filiū tuum
derelictū ab oībꝰ aīas. et sic manibꝰ crudeliū iudeoꝝ ligatis cla
manciū moriat̄ seductor iste deficeres p̄ dolore. Aduertite dn̄s
anteq̄ caper̄ fecit tria magna miracula ex quibꝰ clare noscē po
terant iudei veritatē diuinitat̄. ⁊ ꝯuerti ⁊ a suo malo ꝓposito r̄
uocari. p̄mū fuit qd̄ dixit solo verbo quo rn̄dit. ego sū. q̄si quo
dam magno tonitruo ꝓstrauit in terrā istam multitudinē fero
ciū et armatoꝝ hoīm. ⁊ h̄ est sil̄e illi miraculo qd̄ dn̄s ī die pal
maꝝ fecit eiiciens ementes ⁊ vendentes de templo ꝙ Jero. dic̄
fuisse vnū de maioribꝰ miraculis xp̄i. Scd̄m miraculū fuit ꝙ cū
ꝑmittere voluit ptātem ip̄m capiendi. tunc p̄cepit eis. vt suos
discipl̄os abire ꝑmitterent ꝙ et ex p̄cepto xp̄i. ⁊ diuina v̄tute
eius facere coacti sunt q̄uis inuicti in quo vtiq̄ sue maiestat̄ po
tenciā. Scd̄o on̄dit. cū inimicos suos sic iussit vt sinerent abire
discipl̄os qd̄ ex suo p̄cepto fecer̄t. et ꝯtra suū ꝓp̄m ꝓpositū. vn̄
dicit. Cri. euāgelista on̄dens. Jo. 18. Q̄ hoc non fuit illoꝝ ꝓpo
situ. sed virtus eius q̄ ꝯp̄hensus erat. subiungit vt impleat̄ ser
mo quē dixit. q̄ quos dedisti mihi nō ꝑdidi ex eis quenq̄. ter
cium miraculum fuit ꝙ sanauit malchū vt dictum est sup̄: Et
cum tetigisset auriculā eius sanauit eū. Criso. dic̄ ad ꝓpositum.
Ne quis dicat qm̄ ip̄o iudeos ad hoc induxit. vt eū occiderent
seip̄m in manibꝰ eoꝝ tradens maīfeste. on̄dit eis oīa que suffi
ciebant eos reuocare. sed q̄ manebāt in malicia sua obstinati ⁊
nec maiestas miraculi. nec pietas bn̄ficii eos reuocabat. et ita
nullā decetero hr̄e poterāt excusacōez. De hoc figura. 1. Re. 19.
Dauid sp̄ cōabat̄ seruiē sauli ducēs filiā eius in vxorez. et hostē
eius goliā interfecit. ⁊ malignū sp̄m a sale pl̄ies fugauit ⁊ dolo
res eiꝰ cithara mitigauit. Etem̄ ip̄e saul die noctuq̄ aditerficiē
dū dauid diligent̄ laborauit Sic xp̄s filiꝰ dei iudeis miracula ⁊
multa bona on̄dit. et filiā eoꝝ duxit in matrimoniū qn̄ scz hu
manitatē suā de genē iudeoꝝ recepit inimicos vt pharaonē ⁊ cete
ros corā ip̄is ꝓstr̄uit citharā eiꝰ ꝑcussit qn̄ sanas doctr̄nas eis de
dit eis vexatos eoꝝ a demōio liberauit ⁊ tn̄ die noctuq̄ occidere

eum cogitauerunt: Comprehendentes aũt eum duxerũt ꝛc. Vnde iudei non introduxerũt eum p illam portam p quã exiuit. Sed introduxerunt eum p vallem ioſaphat p aureã portam que dicit antea portante. qz auꝛ ſalomonis et oẽs alie res auꝛ valentes introduxerũt p illã portam. et nihil aliud ꝙ etiã ſacrificia que oferebant in templo introducebant p illam portã. vñ xps p aureã portam in mundũ venit ſcz vtꝛ virginis ingreſſ9 dignum fuit vt ab hoc mũdo egredi volens ad pr̃em introducer̃t p aureã portam. Et cum iſta porta et platea ſederẽt ſcribe ꝙ pharisei. igit̃ ꝓpter ſecuritatẽ ne ih̃s eis rapeꝛ. vñ dicit Gre. q oẽs p̃ncipes ſacerdotũ et ſcribe exiuerũt cũ maxia multitudine ad portam ciuitatis vociferando dicentes. Ecce captus eſt latro. demoniacus ſeductoꝛ pp̃li. legis violator p̃cones lictũ ꝛra eũ ꝙ duxerunt eũ ſic ad annã p̃mum: Comprehendentes aũt eum ꝛc. Vñ tunc ligatũ cũ maxima vehemencia traxerũt extra oꝛtũ. Cũ aũt p̃m aliquos p̃miſſent ad finem orti verſus ciuitatẽ vbi currebat torrens ſiue fluuius cedron ipi p pontem lignũ tranſierũt. ſed optuit dñm p aquã diuagare vulgariter vuatten et ꝓpter longam eius manſionẽ in orto q̃ fecerat. et ꝓpter aque frigiditatẽ q totũ coꝛpus eius infrigidatum eſt. q dentibꝰ cepit ſtridere p̃ frigore tunc impletũ eſt illud p̃s. 68. Saluum me fac deus qm̃ intrauerũt aque vſq; ad aiam meã qđ dauid in pſona xpi longe añ p̃dixit: Cum aũt p̃miſſent ad ciuitatem: chors g̃ et miniſtri iudeoꝛ ꝙ tribun9 apprehenderẽt ih̃m: ligauerũt eũ ꝙ adduxerũt eũ ad ānã p̃mũ: Erat em̃ ſocer cayphe: q erat pontifex āni illi9 q ei dederat conſiliũ iudeis: Expedit vnũ hoiez mori p ꝓpo vt nõ tota gens pereat. Nota Bern. dicit q non ſine magno hoꝛroꝛe et dolore h̃ ex cogitare pt̃ quõ eum duxerunt. ipi em̃ duxerunt eũ vnus p veſtẽ. alius p collũ. tertiꝰ p crines. Notãdũ q xps voluit ligari ꝓpt̃ q̃ntꝫ. p̃mo vt ipe ſolueret nroꝝ pctorũ vincula. Secdo vt nos ſibi alligaẽt vinculo caritatis. ne nos leuiter ab ipo poſſumus liberari. tertio vt ligem9 oia mẽbra nra. p̃mo linguã ne detrahem9 ꝓximo. Qrto vt ſimus alligati ꝓximis vinculo ſupne caritatis ſic ꝙ ipe nobis fecit. Quinto vt ſic ipe ligatus fuit ita debem9 ꝙ noſipos ligari vinculꝫ p̃feſſiõis obediẽtie ꝓpt̃ eũ q̃ p nobis ligari voluit. Nõ cohoꝛs ẽ congregatio militꝫ qz milti de familia fuerũt ibi. Tribun9 q̃ p̃eſt ꝛc. Sed q̃re duxerũt eũ. p̃mo ad annã. cum ipe nõ eet ſũm9 ſacerdos āni illi9. h̃ cayphas triplex ẽ rõ. p̃ma qz eũdo ad cayphe domũ hẽbãt tranſire ãte domum anne. Ideo intrauerunt domum eius. ꝓpter ipſius reuerentiã. qz p̃cedeti āno pontifex fuit ſũm9. ſcda rõ qz põtificatꝰ

Tunc singulis ãnis vendebat̃·et isti duo scz annas et cayphas
quasi alternatim erant pontifices ꝓpter qd̃ pontifex habebat̃ qꝛ
p̃cedenti anno fuerat·Tercia rõ vt xp̃s coram pl̃ibꝫ iudicibꝫ cõ/
demnatus videret̃ magis dignus morte: Sequebat̃ simon pe=
trus a longe: et alius discipulus scz Jo·vt viderent finem Li=
cet isti p̃mo fugissẽt sic̃ alii post cũ secuti sũt xp̃m· qꝛferuẽtiores
aliis erant: Discipulus aũt iste scz Jo.notus erat podtifici qꝛ
filius erat piscatoris forte missus a pr̃e suo scz Sebedeo portan/
do in iuuentute ad domũ anne pisces·inde forte annas hũit no/
ticiam eius·iõ intrauit Jo.cum ih̃u atrium pontificis: Petrus
aũt stabat ad hostium foras: exiuit ḡ discipl̃us alius et intro=
duxit petꝝ: Dic̃ ḡ petro ancilla hostiaria: Nunq̃d et tu ex disci/
pulis es hoĩs illi⁹: quasi diceret videt̃ ꝙ sic vidit em̃ eum timi/
de intrãtem et sic hũit de eo suspicõem: Dixit ille non sum: et
Mat·26.dr̃: Nescio quid dic̃: ꝑm Mar·ca°·14: Neqꝫ scio ne/
qꝫ noui quid dicis·Sed·Lu·22: Dixit mulier non noui illum
Cri·nullus armatus eũ querebat·sed ancilla simplex nõ dic̃ se
ductores·sed discipl̃us hoĩs quasi miserãtis et ad mĩam flexa
Et statim gallus p̃ma vice cantauit·sed hoc petr⁹ non audiuit
qꝛ tentus erat voce mulieris: Princeps aũt sacerdotũ scz annas
non ꝙ esset sed fuit: interrogauit ih̃m de duobꝫ scz·de discixl̃is
et doctrina sua. Sed dn̄s de p̃mo non rn̄dit ꝙ hic nihil d̃ disci=
pulis rn̄dere potuit·qꝛ p̃ncipalior inter eos statiz audierat au/
re interiori seu diuinitat̃ ip̃m negasse·Sed de scd̃a interrogacõe
rn̄dit dn̄s: Ego pal lãocutus sũ in mũdo: Ego sp̃m sinago=
ga docui ⁊ in templo in quo oẽs iudei ꝯuenerẽt: et in oculto lo=
cutus sum nihil: q̃d me ĩterrogas: interroga eos q̃ audierẽt q̃d
locutus sum ip̃is: Ecce hy sciunt quid dixerim ego: hec cũ an=
disset vnus ministroꝝ assistens dedit alipã ih̃u ꝙ sonus in to=
to pallatio insonuit ⁊ ꝙ vestigiũ digitoꝝ remansit in maxilla
Sic ꝙ dn̄s de illa ꝑcussionẽ tãq̃ ebri⁹ vacillauit vuaibet dicẽs
Sic rn̄des pontifici: rn̄dit ih̃s amice: si male locutus sum testi=
moniũ ꝑhibe de malo: si bn̄ cur me cedis·i·ꝑcutis·Est aũt ala=
pa ꝑcussio maxille iuxta illud·3·Re·22·Qꝛ sedechias rex ꝑcus=
sit michẽã ꝓphetam ad maxillam ꝙ ꝓphetautret malũ vbi glosa
Solet alapari ꝑ iudicandis offensionibꝫ verboꝝ: Si male lo=
cutus sum ꝛc. Sup̃ quo Au. Ecce q̃d ista rn̄sione·verius·mãsue/
cius·et iustius potuisset em̃ dn̄s facere illi q̃ eũ ꝑcussit celesti ig/
ne ꝯsummi aut terra absorberi·aut arreptũ a demonibꝫ vexari·
aut etiã alia grauiora pena puniri. quid em̃ hoꝝ ꝑ potenciam
non potuisset ꝑ quẽ factus est nisi pacienciã nos docere voluissz

quia vincit mundus. Nota magister in sco. histo. dicit. Ondit
ihesus percutienti maxillā non actu ipso p̄bendat esse alterā. sed
aīo paratū esse ad recipiendū si opus fuerit. Volūt aliqui q ille
fuerit malchus. cui xp̄s in orto sanauit aurē. Criso. O dulcis ihe-
sus q̄ patient sustines in teipso q ita dure punis in seruo tuo.
nā aplo suo thoma alapā datā in nuptiis sic dure puniuit q ca-
nis manū eius qui eū percusserat in medio aule laceratū p leonē
apporta uit. Sed diceres. quare xp̄s nō prebuit percutiēti aliā ma-
xillā. cū tn̄ dixerat Mat. 2. Siquis te percusserit in vnā maxillā.
prebe ei alterā. Rn̄det q verba ihesu itelligunt si esset necessariū
et vnus conuerteret mō xp̄s bene sciuit q mīme int illos pficeret
qr maiora fecit q̄ si etiā hoc fecisset. Etiaz rn̄det san. Aug. q nō
solū prebuit eis aliā maxillā. sed dedit eis totū corpus ad flagel-
landū et crucifigendū ꝛc. Et nota q ista plaga fuit magna. vt
hodie videt in veronica quā xp̄s impressit isti mulieri emorrisse
qn̄ iuit ad mortē. et fuit in maxilla sinistra. sed imp̄mendo appa
ret in maxilla dextra. Et videt q unda manu nō potuit tantū
liuorē facere. ideo verisimile ē q cū cirotheca ferrea in manu per
cusserit. quāuis hoc in euangelio nō habet. et tūc misit eū an-
nas ligatū ad cayphā pontificē: et illi tūc suscipientes eū cū ma-
gno strepitu eduxerūt extra domū anne currentes cū impetu p
pleteā in domū cayphe. tūc primo puenit clamor ad aures dolo-
rose matris. discipuli em̄ qui fugerāt sm Anshel. venerūt in be-
thaniā ad matrē dūi que erat in domo Marthe lacrimando di-
centes. Heu nobis dn̄a nostra magister noster captus ē. sed ne-
scimus quo ductus. vtrū adhuc viuit nescimus vel mortuus.
Ex quibus verbis mater xp̄i amefacta quā Martha et maria le-
uantes consolabant. ipsa vero p totā noctē illā lacrimando suspi-
rando in domo pmansit cū discipul istis et mulieribus vsq ad or-
tū diei hodierne qr nō decuit eā tempibus nocturnis p campū so-
lā: cū ergo xp̄s ductus esset ad palatiū cayphe Petrus et Jo-
hannes simul intuerūt cū aliis. et posuerūt se iuxta ignē cū ali-
is in medio aule. et calefaciūt se. qr frigus erat. tūc Petrū que-
dā ancilla erat intuita sedentē ad lumē et dixit ei. et tu cū ihesu
nazareno eras: q audientes qui etiā astabant ad ignē. et vi-
dentes eū timidū: dixerūt. Vere tu ex illis es. naz et loq̄la tua
manifestū te facit q et gallileus es. Tūc incepit Petrus detesta-
ri et iurare qr nō nouisset hoīem dicens: Juro p deū viuū q nū
quam vidi plus hommem istum: Tunc vnus ex seruis pon-
tificis cognatus eius. cui Petrus abscidit auriculā. Nonne vidi
te in orto cū illo. et ille cepit anathematizare qr nescio hominez

quem dicꝛ. Et statim gallus secūdo cantauit: Dicit magister in
sco. histo. ꝟm ordinē iohannis videt trina negatio petri inchoa-
ta in atrio anne. et ꝯsummata in atrio caiphe. ꝟm alios. qz nō
facit mentionē de anna. videt tota facta in atrio caiphe. Aug
in li. de ꝯcoꝛ. euan. Asseruit totā factā in atrio anne. et que di-
cta sunt post missum ihesū ad caiphā. recapitulando dicta sunt.
Nota ordinē negationis. ꝓmo dixit. nescio quid dicꝛ. secūdo cū
iuramento negauit. tercio cepit detestari. qz nō nouisset hoīem
Hoc est q dicit puer. 18. peccatoꝛ cū in ꝓfundū peccati venerit
ꝯtemnit. vñ gre. peccatū q primo p pniam nō diluit. mox suo
pondere ad aliꝫ trahit. sic accidit petro. vñ aug. in desimbolo.
latro inquit xp̄m agnouit. quē petrus negauit. in petro mon-
strat quenq̄ iustū nō de se debere presumere. in latrone monstra-
tur multū impiū. ꝯuersū non debere diffidere. timeat ḡ bonus
ne p̄dat per superbiā. et malus ne desperet ꝓpter multā malitiā.
Queritꝫ hic quare xp̄s p̄misit petꝛm cadere. et hic mltiplex rō red
ditꝫ. Primo vt nullus de se presumat. Secūdo vt quisq̄ plus a
xp̄o q̄ a seipso credat. Tercio vt alij prelati addiscerent quali
ter subditis compati deberent. Greg. Omnipotens deus p̄mu-
pem apl̄oꝛ p̄misit cadere. vt in sua culpa disceret quantū aliis
misereri deberet. Quarto vt erroꝛ hereticoꝛ ꝯfunderet dicētiū. q
caritas semel habita nō amittit. nec amissa potest iterꝛ haberi.
cuius ꝯtrariū omnino patuit in petro. Itē ꝟm Greg. Vt fortioꝛ
resurgeret. Alia cā vt magister. N. Ne aliquis ꝓpter quecunq̄
peccata desperet. cū petꝛo qui ter dñm negauit. nō solū simplici
verbo. sed etiā p̄iurio et anathematisatione videt. nō solū veni-
am ꝯsecutū. sed et p̄mūpē apl̄oꝛ. ac post xp̄m caput ee ꝯstitu-
tū. Et ideo dicit Bonauen. Non p̄ditoꝛis desperanꝫ perfidiā
sed potius p̄mūpis apl̄oꝛ sectare pniam aia que peccasti. Que-
rit quare oēs quatuoꝛ euangeliste ita ꝯcoꝛditer trinā petri ne-
gationē scripserūt. Rñdeo. descripserūt nō petꝛm accusantes sed
erudire nos volentes quantū malū est in omnibꝰ. deū non ob-
tempare. sed in se ꝯfidere: et ꝯuersus dñs respexit petꝛm: nō ocu
lo carnali. sed oculo misericoꝛdie diuinitatꝫ sue. fuit eñ petrus
in exteriori atrio cū eis qui se calefecerūt. et dñs in iteriori domo
a ideo sequit: et recoꝛdatus ē petrus verbi dñi. qđ dixerat pri
us. priusq̄ gallus vocē bis dedit. ter me negabis. et egressus fo
ras fleuit amare: Ecce q in domo caypḥe nō erat locus pnie. a
ideo exiuit et intrauit quendā lapidē seu locū. qui mō gallican
tus vocatꝫ. ꝟm magistꝛm in histo. scol. et ibi plorando sine inter-
missione sedit. donec dñs surrexit a mortuis. et sibi apparens.

peccatū dimisit. Et dicit Nicolaus de Lira allegans ad hoc iti
nerariū Clementis. q Petrus extūc traxit in ꝯsuetudinez. vt a
p̄mo gallorꝫ cantu vsq; ad horā matutinā staret in orōne flens
p illa negatione. Itez Aug. dicit. q hec oīa facta sunt in domo
Anne. Et hec est prima pars. et ꝯtinet. xj. articulos passionis
quibꝰ externe et interne passus ē. Primus ē pauor et tristicia.
secūdus. agon in q̄ sudauit sanguinē. tercius fuit venditio. que
lz prius fuerit incepta. iam tñ ad complementū acta. quartus.
eius traditio. quintus. eius captiuatio. sextus. eius ligatio. se-
timus. discipulorꝫ fuga. octauꝰ. ductio miserabilis. nonus. An
ne presentatio. decimus. Petri negatio. vndecimus. alape ꝑcus
sio: Princeps aūt sacerdotū et omne ꝯsiliū querebant falsū testi
moniū ꝯtra ihesū. vt eū morti traderent. Mat. 26. Et nō inue-
nerūt. Alij dicebāt q sabbatū non seruaret. alij q ꝯ̄ legē Mo
ysi predicaret: Sed qꝛ illa fuerūt discōuenientia qꝛ ipsis in sua
doctrina sup his rñdit. vt patet ꝑ euangelij seriē. qꝛ p̄mo cū sa
bato curassent dixit eis. Siquis haberet bouē quē non extr̄heret
de puteo die sabbati. et de secūdo dixit. si credidistis Moysi cre
dite et mihi. Psal. ꝯsiliū malignantiū possedit me. nō attenden
tes illud Exo. 20. Non falsū testimoniū dices. qꝛ nullū falsū di
cebat sup quo posset ꝯdemnari. Psal. Insurrexerūt in me testes
iniqui. et mentita ē iniquitas sibi: nouissime aūt venerūt duo
falsi testes: duos adducūt vt legē seruare videant̄. Deutro. 19.
non stabit vnus testis ꝯ̄ aliquē. sed miseri tñsgrediunt̄ legē. qꝛ
falsos adducūt. hoc figuratū fuit ī Naboth ꝑ vinea sua. 3. Re.
21: et dixerūt hic. s. xp̄s possum destruere templū dei ⁊ post tri
duū reedificare: Falsitas huius testimonij manifestata ē ex tribꝰ
Ex mutatione. qꝛ dñs nō dixit possum destruere. sed dixit sol-
uere. nec dixit reedificare. sed dixit. excitabo illud q templo vi-
uenti nō materiali ꝯuenit. Secūdo ex additione. qꝛ addiderūt
ei. qꝛ dñs nō dixerat dei. sed simplicit̄ soluite templū hoc. ⁊ ī tri
bus diebꝰ excitabo illud. Tercio ex intensione. qꝛ nō eodē sen-
su quo dñs dixerat retulerūt. nā dñs dixerat de templo corpis
sui. p̄dicens suā passionē in templi solutione. resurrectionē in ex
citatione. Judei aūt ceperūt de templo materiali lapideo: ⁊ sur
gens p̄nceps sacerdotū. et ait illi. nihil rñs ad ea q̄ illi aduer-
sum te testificant̄: Beda. ad responsum ꝓuocat̄ vt ex occasione
sermonis locū accusandi inueniat. Psal. 34. Que ignoraui inter
rogauerūt me: ihesus aūt tacebat: ⁊ hoc ideo. p̄mo qꝛ pontifex
indignus erat ⁊ testes. Prouer. 21. In auribꝰ insipientiū ne lo
quaris. despiciūt doctrinā eloquij tui. ⁊ ꝟm Aug. Aperta men

dacia nō sunt rñsione digna. secūdo vt suā patientiaz oñderet nob in exemplū. Isa. 53. Quasi agnus coz̄ tondente se obmutescit. et nō aperuit os suū. Et ideo cū pceses pontificij nō potuit habere rñsum p̄m volūtatē suā vehemēt acendebat in eū odio vñ indignatus caiphas dixit ad ihesum. Adiuro te ꝛc: Et pm̄ceps sacerdotū ait illi. adiuro te p deū viuū: Iero. Quid adiuraz ipiissime sacerdotū xp̄m. an vt accuses. vel an vt credas. Si vt accuses arguūt te odemnare tacētes. si vt credas. quare ofitenti credere noluisti: vt dicas nob si tu es xp̄s filius dei bñdicti: Deuob intergat. que vera erant in xp̄o. qz erat filius dei p̄m diuinitatē. et xp̄s. qz xp̄s dicit quasi crismate vnctus. iā bis fuit interrogatus. ideo rñdit iuxta illud eccle. 38. Si bis interrogatus fueris. habeat caput tuū rñsuz. etiā rñdit ob reuerentiā diuini nois inuocati: Dixitq illi ihesus. tu dixisti: sez veritatē: qz ego sum: q. d. exq̄ sūmus pontifex in lege discere potuisti. qz ego sū xp̄s filius dei viui: verūtñ dico vob. amodo videbit filiū hois sedentē a dextris virtutis dei. et venientē in nubib celi: qz in extremo iudicio sic videbit ab istis. qui eū odemnauerūt iuste: Tunc p̄mceps sacerdotū scidit vestimenta sua: sibi imponendo blasphemiā in signū mortis blasphemantis. qz p̄m raba. modus erat iudeoz̄ cū aliquid blasphemū audierāt. scindebāt vestimenta in signū mortis blasphemantis sic ezechias cū audiuit verba rapsates. Isa. 37. Sic paulus et barnabas cū cultu diuino honorarent. Act. 14. dicens blasphemauit. blasphemare ē attribuere creature q̄ soli9 dei ē. vel atribuere deo q̄ creaturare ē: quid ad hoc egemus testib. audit blasphemiā. quid vob videt: hoc fecit ne videat precipitant agere et pcedere. sed osulte agere. magis ē puersitas. p̄ius sniam dedit. et nō osiliū querit: et illi respondentes dixerūt. reus ē mortis: a ita fuerūt ipsū accusantes disentientes a sniam pferentes: tūc expuerūt in facē eius. Isa. 5. Facē meā nō aūti ab increpantib et aspuentib in me. Job 30. Faciem meā aspuere nō verent: et colaphis ceciderūt: colaphisare ē pcutere i collū. Isa. 50 Corpus meū dedi pcutientib et genas vellentib. Psal. 37. Qñ in flagella paratus sū: alij aūt palmas in facē eius dederūt dicentes. Pphetisa nob xp̄e quis ē qui te pcussit: Dic impletū est illud tren. 3. Dabit pcutienti se maxillā. saturabit opprobriis. Job. 15. Exprobrantes pcusserūt in facē meā. Prou. 17. Non ē bonū damnū inferre iusto. nec pcutere p̄mapē qui iuste iudicat: et velauerūt facē eius: Querit quare velauerūt facē. Rñdet q̄ ita delectabil erat aspectu a corruscabat claritatē. q̄ qñ xp̄m in facē pcutere volebant p̄pter cla-

ritatem manus retraxerunt. Et ideo vt maiori audacia percute-
re possent. velauerunt faciem quā sancti patres ipsoꝝ cū multis
suspiriis desiderabant videre. et cū multo desiderio diu clama-
bant. Ostende nobis faciem tuā et salui erimus. veni ⁊ ostende
nobis faciem tuā qui sedes sup̄ cherubin: et p̄cutientes dixerūt
ꝓphetisa nobis xp̄e quis est qui te p̄cussit: Et nota ex dictis. ꝙ
in summa quinq; opprobria intulerunt dn̄o. Primū. colaphis
eu; cederunt. Secundū. ꝙ manibꝰ extensis p̄cuciebant faciē ei-
us. vn̄ dicit euangelista. alij palmas in faciē dederunt. Terciū.
ꝙ vultū eius polluerunt. vn̄ euangelista. et expuerunt in faciē
eius. quia ꝓpriū erat iudeoꝝ. ꝯspuere in faciē. et hoc in magnū
vituperiū. vnde in lege iudeoꝝ fuit. vt qn̄ pater ꝯspuisset puel
le in faciē eius ita abhomīabilis habebat̄ ꝙ adminus septē die
bus oportebat eā esse sequestratā a cōmunione hominū. vt ha-
bet̄ deutro. 22. Quid ḡ fuit turpius. quid despectius. quid ig-
nominiosius ⁊ vituperius q̄ꝫ expui in faciē xp̄i. In faciē aūt xp̄i
expuamus. primo qn̄ ꝯscientiam nostrā fedis cogitationibꝰ et
actionibꝰ polluit. quia xp̄s ꝯscientiā suam inhabitat. ḡ in faciē
suā ꝯspui voluit vt nos lauaret. Secūdo in xp̄i faciē ꝯspuūt qui
iustos et sanctos in p̄nti vita ꝯtumeliis afficiūt. Tercio illi in
xp̄i faciē ꝯspuūt. qui eucaristiā indigne sumūt. Quarto. qui pre-
latos suos ꝯtemnunt. et eis obedire nolunt. Quartū. faciē eius
desiderabilē velauerunt. Quintū fuit ꝓphetandi irrisoria postula-
tio dicentes ꝓphetisa. Sextū potest addi vellificatio genaꝝ eius
dicit em̄ ꝓpheta Isa. 50 Corpus meū dedi p̄cutientibꝰ. et genas
meas vellentibꝰ et ꝯspuentibꝰ in me. et faciē meam nō auerti
ab increpantibꝰ et ꝯspuentibꝰ in me. quod ītelligendū videt̄ de
laceratione genaꝝ dn̄i. facta vnguibꝰ impioꝝ iudeoꝝ. ex qui-
bus opprobriis facies dn̄i facta ē. vt nec os. nec nasus. nec ve-
stigiū faciei bn̄ cognosci posset. dicit Bern. ꝙ dn̄s steterit corā
iudice. inclinato capite. dimissa facie et oculis. et nō erat ei spe-
cies neq; decor. et verificatū fuit illud ꝙ dicit̄ Isa. 53. post p̄n^m
Et non ē species ei neq; decor. et vidimus eum. et nō erat aspe-
ctus. et ꝯsideravimus eū despectū. et nouissimū viroꝝ. viꝝ do-
loꝝ. et scientē infirmitatē. et quasi absconditus vultus eius. ⁊
despectus. vn̄ nec reputauimus eū. vere languores nostros ipse
tulit. et dolores nostros ipse portauit. et nos putauimus eum
quasi leprosū et p̄cussum adeo et humiliatū. Ipse aūt vulnera-
tus est ꝓpter iniq̄tates nostras. attentus ē ꝓpter scelera nostra.
O maria mr̄ xp̄i si mō ēēs h̄ vt videres sic tractatū filiū tuū. cre-
do ꝙ cor tuū scinderet̄ p̄ nimio dolore. Beda. Qui tunc cesus est
colaphis iudeoꝝ. nunc credit̄ blasphemiis falsoꝝ xp̄ianoꝝ. Et

nota q̄ totā noctē īsomnē duxerunt cū eo voluēdo eū de vno angulo ad alīū. Vñ Aug. in decontor euan. ait. Passus ē vsq̄ mane in domo p̄incipis sacerdotū. Secunt figure. primo sup expuebant in faciē eius. In exodo et sco. histo. legimus. Videns populus q̄ moyses morā faceret in monte. dixit ad aaron. Fac nobis deos. qui p̄cedant nos. ignoramus em̄ quid moysi acciderit. Aaron vero et hur restiterunt eis sed indignatus populus. spuens in faciē hur. sputis eū suffocauerunt. vñ timens aaron dixit. Exo. 32. c. Tollite īm aureas ꝛc. vt ibi. et acepit meliora ornamenta eor̄ et p̄iecit in ignē. et exiuit vitulus conflatilis. Et dixit populus. Dñ̄ sunt dy tui qui eduxerunt te de terra egypti. Sup verbo. et velauerunt faciē eius. Figura. Judicū. 16. legit q̄ philistei eruerunt oculos sampson p̄ter dalidam. quā dilexit Jēē. 4. reg. 25. legit q̄ rex babilonis capto sedechia rege hierusalē eruit ei oculos. vnd̄ versus. Dum cecat in domis rex babilonis. Jtē legimus in legenda symonis et iude apostol̄or̄ de abagaro rege ciuitatis ediſſe qūo qualiter rescripsit xp̄o et qualiter xp̄s rescripsit eidē. excusando se. qūo non posset ad eū gressus dirigere ꝛc. tamē magno desiderio desiderans videre xp̄m p̄ imaginem tm̄ videre posset. sed quia pictor figurare nequiuit faciem xp̄i. p̄ter nimiā corruscationē claritatis faciei xp̄i. imaginē suā vestimento impressit et abagaro misit. cui post iudas apostolus p̄ sanctū thomā est missus ꝛc. Nota q̄ hec p̄dicta omnia ihesus passus est p̄ nobis hora matutina vsq̄ mane hoc est vsq̄ ad claz̄ diē. Sequit: Et vt est factus dies hodierna. que dicebat dies veneris ꝛuenerunt seniores plebis et p̄incipes sacerdotū ⁊ scribe in domo cayphe. Soluentes dñm ⁊ dñs sup pedes suos stare non potuit sed lapsus fuit ad terrā p̄e maximis tribulationib⁹ quas tota nocte passus fuit. sed miserrimi ministri p̄ crines trahentes ipsum sup pedes restituerunt et duxerunt ipsum in ꝯsiliū suum in quo deus nihil facere habuit dicētes. Si tu es xp̄us dic nobis palam: Quasi dicerent. Dic p̄cio tuo dic. vt os tuū te ꝺdemnet: Et ait illis: Luc. 22: Si dixero vobis veritatē non creditis mihi: q̄ inimici estis veritatis. Jo. 8. Vos ex patre diabolo estis et ille homicida erat ab initio et in veritate nō stetit. cū loquit mēdaciū ex p̄p̄ijs loquit q̄ mēdax ē ⁊ p̄r̄ eī: si aūt īterrogauero vos nō rñdebitis mihi neq̄ dimittetis: de hoc fuit sup̄dictū de baptis. Jo. feria tercia post p̄n̄ᵐ: Ex hoc aūt ꝯ post hāc quā mortis passionē erit filius hois sedēs a dextris virtutis dei nō amplius circūdatus īfirmitate: p̄s. Dixit dñs dño meo. sede a dextris meis. Donec ponam inimicos ꝛc. q. d. Ego ero sedēs vos ꝺsulcatū. dixerūt aūt oēs: Tu q̄ es filius dei

qui ait. vos dicitis quia ego suz. at illi dixerunt. Quid adhuc de
sideramus testimoniū ipsi em̄ audiuimus de ore eius. et cū eluce
bat dies mater xp̄i de bethania multū tristis venit in ihrl'm pre
dolore spirans alta voce. heu mi fili: quis mihi dat vt ego mori
ar pro te. Audiebant dn̄e de ihrl'm et ad fenestras dicebant. h̄
est mater istius qui heri captus est et emarissime flebant: ⁊ pie
credendum est ꝙ alique matrone exiuer̄t de domibus suis: ad
quas mater dm̄. Ego sentio ꝙ filius meꝰ est captus dicito que
so mihi quo et ꝑ quā viā est ductus vt ipse dixerunt: O doloro
sa mater sta hic nō decet te illuc ire. qꝛ nō poteris filiū tuū iuua
re. et si molestiā tibi inferrent impi filio vidente nō mediocriter
augetur dolor filii tui. Rn̄dit maria: dimittite me: qꝛ nō que-
ro nisi videre filium meū anteq̄ moriat̄. Et cū solitarie ire vellet
supuenit maria magdalena. et altera maria salome et martha.
et lazarus nō audebat venire ihrl'm: quia volebant eū occidere
Cum aūt ille simul irent vt xp̄m viderent. Tunc sequit̄ in Luca
capl'o. 23. Et surgens omnis multitudo eduxerunt eum de do-
mo cayphe ad domū pylati vinctum. Sed dn̄s nō erat disposi-
tus vt homo sed sicut leprosus vt sup̄ dictū est Ibi p̄° mater eū
viderit. heu hic doloris gladius vulnerauit aīam marie: Tunc
videns iudas qui eum tradidit ꝙ damnatus esset scz ih̄s ⁊ dā
nacōm adiudicatus. vel ꝙ ipsemet esset dānatus pm̄a ductus
retulit triginta argenteos principibus sacerdotū et senioribus
ꝓpl'i dicens Mat. 27. peccaui tradens sanguinē iustū: dicit mgr̄
in scolastica historia. forte santhanas qui possiderat iudaz pꝰq̄
fecit quod voluit recessit ab eo et ideo potuit iudas dolere qd̄ fe
cerat vt ex dolore iterum intraret in eū sathanas vt faceret eū in
icere manū suā sibi. Cri. sm̄am ɔtra se dare pct̄a recognoscere ar
genteos restituere. sacerdotes non vereri laudabilia sunt. h̄ se suf
focare ignoscibile et opus demonuz est. At illi dixerunt: quid
ad nos: tu videris. q. d. tu nosti quid fecisti eum tradendo. et p̄
cium oblatum approbando tu videbis quid tibi inde contingat
si bene egeris recipies mercedem. Si male similiter videbis. Vi
dens autem iudas ꝙ eum deriderent plus cecidit in desperatio-
nem. et proiectis argenteis in tēplo. ⁊ recessit et abiens loqueo
se suspendit. Ber: Jam diu a xp̄o abierat et auaurie loqueo se
suspendit. Ber. maluit se plus q̄ denarios perdere. denarios in
templo seipsum laqueo tradidit. Et vt dr̄ Act. p̄mo. Qꝛ suspē
sus crepuit medius. quia non erat dignus ꝙ aīa per os eiꝰ ex
iret. cum quo osculando xp̄m tradidit dicit Jeroꝰ super p̄s. ca°.
8. Quia magis offendit iudas deum quando se suspendit q̄ i h̄

q̄ eum prodidit. Vtrum autem ipsa die quando xp̄s crucifixus est cum a principibus sacerdotum recessit vel in crastinuz se suspēderet: non est expressum. Sed q̄ ante resurrectionem se suspēderat planum est. vt dicit Jero. Contrariū tenet glosa interliniaris Mat. 27. dicens super verbo Tunc videns iudas ꝛc. Nō tamen ante resurrectionem esse credendum est Et ibidez glo. marginalis dicit. Dicit aug. q̄ non in ipsa eadem die sed in tercia die visa resurrectione et claritate r̄surctionis penituit ac se suspēdit laqueo. Videtur tamen leo papa velle de pm̄a di. 3. capl̄o Item leo papa. vel capitulo. Intq̄z se suspendit anteq̄z dominus esset mortuus in cruce. Diceret quis cum tamen iudas pm̄a ductus sit: quare deus denegauit sibi gratiam. Rn̄detur q̄ nō valuit sibi pro tanto quia amore dei penituit sed ꝓpter enormitatē rei ꝓpter tam magnum malum tristis fuit. Sed q̄ ɔfessio sua nō fuit sibi salubris: hoc fuit ꝓpter q̄tuor. . p̄mo qz n̄ ꝓp̄o sacerdote confessus fuit: sed scribis et phariseis. scd̄o quia confessionē suā diuisit. quia confitebatur traditionē et non furtū. 3°. quia malo ꝓposito eis reuelauit. Quarto quia desperabat. vn̄ Jero⁹ dic̄ q̄ iudas magis offendit xp̄m in hoc q̄ desperabat. q̄z in hoc qd̄ eum tradidit. quia zelus cōmissum non cōdemnauit iudam: ꝫ desperatio peccati. Queritur quare laqueo se suspendit et nō alia morte moriebatur. Rn̄det̄ q̄ p̄mo iō qz dn̄s in aere pro sua t̄ditione suspensus est. ideo merito in aere fuit suspensus. 2° ad innuendum q̄ esset socius demonum qui in aere torquent̄. 3° vt acriter gutturum quibus vocem traditionis emisit ꝑ laqueū constringendo puniretur. Quarto vt celo ⁊ terre exosus ostenderetur mirabilis duricia iudeorum vt crederent iustum et innocētem esse xp̄m. Quinto auarus erat quia ꝓpter auariciam suaz cristum tradidit. punitus est in paupertate in vxore cum filiis ei⁹ p̄s. Filii eius orphani: ⁊ vxor eius vidua et ep̄atum eius accipiat alter: Princeps autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: non licet eos mittere in carbonam. id est inter dona dei ecce simulatio sanctitatis. quia precium sanguinis est pct̄m datuz pro sanguine effundendo. Notandū q̄ carbanū est donū vel oblatio votiua. vnde qn̄cunq̄z iudei ex voto aliquod donum vel oblationem ad restaurandum q̄ illud donū dr̄ carbanū. Sed loc⁹ in quo seruabatur oblatio dicebatur corbona. Et quia p̄ncipes attenderunt q̄ isti triginti denarii inquantū a iuda essent recepti esset mala pecunia. igitur in carbonam illā malā pecuniā īponere nolebant. quia solū licite acquisita imponebant ad corbonā. Audiēt ergo isti q̄ de rebo paup̄m ⁊ orphanoꝝ ac viduarū

volunt edificare altaria ecclesias: ⁊ alia bona facē: ⁊ putāt deo
plecere cū suis vsuris. Nota qd̄ dicit Wilh9 q̄ isti triginta dena
rii fuer̄t ismahelitici. ꝑ quib9 ioseph vendit9 fuit a fratribus su
is. ⁊ hereditaria successione venerunt ad illos iudeos: ⁊ vn9 il
lorꝫ denariorꝫ valebat tm̄ quantū decem vsuales. Cōsilio at̄ mi
to emerunt ex illis agrꝫ figuli in sepulturā ꝑegrinorꝫ. Qd̄ fece-
runt nō in mīaꝫ pauꝑm. sed in infamiā saluatoris vt lōge lateq̄
diffamaret̄ ex precio isto. ꝓpter hoc vocatus est ager ille lingua
eorꝫ acheldemach. hoc est ager sanguīs. i. empto p̄cio sanguinis
vsq̄ in hodiernū diem. nota acheldemach ē nomē hebraycū: et
sonat tm̄ q̄ntum ager sanguīs in latino. nā de p̄cio sanguīs eme
runt agrꝫ in sepulturā ꝑegrinorꝫ. Mistice dat̄ intelligi. q̄ xp̄s ꝑ
suū sanguinē nobis ꝑgrinis emit quietā et ꝑpetuā vitā ⁊ gau
dia ꝑadisi. Tunc in hoc facto īpletū ē qd̄ dictū ē ꝑ Jere ꝓphām
dicentem. Et acceperunt triginta argenteos preciū appreciati q̄
appreciauerūt a filiis isrl̄ et dedert̄ eos in agrꝫ figuli sic ꝯstituit
mihi dn̄s. Dicit mgr̄ in sco. histo. sup verbo Jeremia. sed nō le
git̄ hoc in Jeremia. Sed ī zacharia pene idē est sens9 aliis verb̄
vn̄ quidā hn̄t ꝓphetā sine alio noīe. Natura adolin9 dicit q̄ ar
pici auis faciem hn̄s hoīs. hec cum hoīem interficit. veniensq̄ su
ꝑ aquam vbi se ꝯtemplās intelligit hoīem quasi suā spēm inter
fecisse. tunc moritur nimio pre dolore. Figura. 2. Reg. 17: scri
bit̄: q̄ achitophel dispositadomo sua suspendio interiit. Sequi-
tur: Cum g̊ ihm̄ ad pylatū qui fuit paganus duxissent vīctuꝫ
ipsi nō introierunt in p̄torium. vt nō ꝯtaminarent̄: sed vt mā-
ducarent pascha. vt Jo. 18. dr̄. Vel sic text9. Mane aūt facto
surgens omnis multitudo duxert̄ illū vinctū ad pylatū. et tra
didert̄ eū pontio pylato presidi Aug. deus homo stabat an̄ ho
minē pylatū. et nullū irreuerencie v̄bū est locut9 Ipsi v̄o mag
no strepitu dicentes. moriat̄ homo iste iudica nobis istū ad mor
tem. Sequit̄ sup isto verbo. ipsi non introiert̄. Criso. O īpia ceci
tas ꝯtaminari timent alieno habitaculo ⁊ sanguinē innocentez
fundere non verent̄. Jero9. Culicē mittentes ⁊ camelū gluciētes
q. d. magnā ꝯscientiā hn̄tes de ꝑuo pc̄to īmo de nullo. ⁊ de g̊n
di pc̄to ⁊ de lat°cinio nll̄a. Exiuit g̊ pylatus ad eos foras Jo.
18. et dixit eis. Quā accusationē offertis aduersus hoīem hunc
Rn̄derunt et dixert̄. Si non esset hic malefactor nō tibi tradi-
dissemus eū: Sup quo dicit Aug. Interrogent̄ at̄ et rn̄deant.
ab immundis spiritibus liberati. ceci videntes mortui resurgen-
tes. vtꝫ sit malefactor. et quia non expresserunt aliquā directā
accusacōez adūsus eū: vidēs pylatus q̄ ꝓpt̄ īuidiā eū t̄didissēt

ait ad eos. Si accusatis eum de pcto legis. qz filiū se dixit. vel
qz possum destruere templū dei ꝛc. Accipite eū vos et ꝟm legem
vrām eum iudicate. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō liz interfice
re quemq̄. sed debet iudicari more romanoꝝ. vt ꝟmo ille īplea
tur quē dixit Mat. 2. tradetur eī gentibus et illudet ꝛc. signifi
cans qua morte esset moriturꝰ. Videntes aūt iudei ꝙ eos opor
teret habere rationabilē accusationē si deberet iudicari. Incepe
runt eum iudicare de tribus. Luc. 23. dicentes hunc inuenimus
subuertentē gentē nr̄am. et ꝓhibentē tributa dari cesari. et dicen
tem se xp̄m regē esse. i. vnctum in regē esse. In istis tribꝰ accusacō
nibus talē habebāt ꝯsideratione. ꝙ ex p̄ma accusatione q̄es r̄g
ni turbaretur. Ex scd̄a cesar vtilitate regni priuaret Et ex tercia
cesar tota ptāte regni destitueret. Ex quibꝰ aīm iudicis cōtra ip
sum ꝓuocare cupientes sic malitiose ꝯtinuauerūt mendacia. Py
latus vero primā accusationē non curauit qz fuit manifeste falsa
quia dn̄s legē moysi vsq̄ ad finem seruauit. Et scd̄aꝫ nullā re
putauit qz sciebat eū rn̄disse Mat. 22. ꝯ put sup̄dictū est feria
tercia. Reddite que sunt cesaris cesari. Silr̄ terciū sciebat esse fal
sū quia audiebat cū saturauit de q̄nq̄ panibꝰ quinq̄ milia hoīm
turbe voluerunt eū regem facere et ipse fugit vt habet Jo. 6. Et
ideo absolute dixit nō eum inculpādo. Sed quasi alios deriden
do. Et interrogauit eum de ista tercia accusatione ꝟm Criso. q̄a
timuit ꝑiclitari. si n̄ diligenter inquireret de crimine lese maiesta
tis. Et vt Mat. 27. dr̄. Cum accusaretur a principibus sacerdo
tum et senioribus populi nihil respondit. Tunc dixit ei pylatꝰ
Non audis quanta aduersum te dicunt testimonia et non r̄spō
dit ei ad vllum verbum. ita vt amiraretur preses vehementer:
Sed qz q̄ tacet cōsentiē videtur pylatus suspicabatur ꝙ aliq̄d
occulte lateret ad futurum sibi regnum iudeorum adepturum:
Seddominus tacuit pacienter quia aperta mendatia non sunt
responsione digna. Et etiam ideo tacuit quia voluit īplere qd̄
fuit scriptum de eo Ysa. 53. Sicut agnus corā tondente obmute
scit et nō aperiret os suum. Sequit̄ Jo. 18. Introiuit ergo in sp̄
torium pylatus et vocauit ihesum et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ
q̄si d. Est hoc verꝝ ꝙ tu es rex iudeorum. Tempe passionis xp̄i
ꝑplus seruiuit septuaginta annos. Quia em̄ iam iudaicus popu
lus per septuaginta annos seruiuit sub romano imperio. quia
quadragesimo anno augusti qui tenebat impiuꝫ romanuꝫ. Et
tricesimo anno herodis qui fuit substitutus in iudea natꝰ ē xp̄s
et post hec transactis triginta et vltra pylatus est substitutus ī
ihrl̄m a valerio. et ex hoc motus ne aliquid noui insurgeret sic

transcurso diligentius didicit·de hoc dicat Tu es rex iudeorum· Rñdit ihesus: a teipso hoc dicis·an alii dixerunt de me tibi·respondit pylatus hoc se didicisse a iudeis quia inquit: Nunquid ego iudeus sum q.d.ego non sum iudeus et ita ego a me hoc ñ dico sed gens tua et principes tui tradiderunt te mihi· vt sciaz quid futurum sit sup iudeos ex scripturis eorum·dicentes q tu dicis te regem esse et prohibes censum dari cesari. Ideo oportet querere causam illius quid fecisti·Ad hanc questionē: quid fecisti mihil rñdit. vt patet Jo·18. Sed ad primā de qua magis desiderabat scz de regno eius·Vnde respondit ihesus. Regnū meum non est de hoc mundo·si ex hoc mundo esset regnum meum· ministri mei vtiqz decertarent. vt non traderer iudeis. Nunc autem regnū meū non est hinc·Dixit ei itaqz pylatus. ergo rex es tu·quia nullus dicitur rex ꝓprie nisi respectu regni·licet non habeas tpale regnum·Respondit ihesus. Tu dicis: quia rex sum ego Vere est q dñs dixit qz rex suz ego·dñs enim dixit ad me filius meus es tu·ego enim genui te·postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam·in possessionem tuam terminos terre· reges eos in virga ferrea. Jero9 Sic rñsum tpat dñs. vt hmo eius calumnie·i·repehensione non pateat·et tamen vere dicat· quasi diceret: non ego me esse regem: nec me talem esse fatear cuius regnum putaretur de hoc mundo·Vnde hm diuinitatez christo omnia subiecta sunt·et sic est rex omniū·Sed hm humanitatē nō venit in ꝑmo aduentu suo ad dñandum tpaliter: sed magis ad seruiendum et patiendū·et hoc sufficit ad ꝓpositum quia non fiebat questio nisi de hūanitate xꝑi quo ad pñtem statū·dñs eñ voluit in ꝑmo aduentu suo esse paup·a pati ac mori·vt sic in eo implerent ꝓphete Zacha·9.·Ysa·53· Et sequit i Johāne·Ego in hoc mundo natus sū et ad hoc veni in mundū vt testimoniū phibeā veritati·omnis qui est ex veritate audit vocem meam·i·obedit voci mee·et credit mihi. Dicit ei pylatus: quid est veritas·Et cum hoc dixisset itez exiuit ad iudeos. Credidit. Si dixisset pylato quid fuisset seu esset veritas·nunqz moriti adiudicasset·Sed quare nō exspectauit rñsuz xꝑi·Aug.dicit q ista in mente eius veit consuetudo iudeoz q eis solz dicti vnꝰ in pasca·a iō nō exspectauit vt rñdet ei ihs·ne mora fiet·optebat aī cito xꝑm eipe ab ipetu iudeoz·vel non exspectauit xꝑi rñsū qz forte idignꝰ fuit audiē rñsū·dixit g eis pylatꝰ. nullā ei i eo iuenio cām·at illi iualescebāt dicētes: Cōmouit ꝓpm docēs per vniuersam iudeam mūpiens a galilea vsqz huc. pylatus autem audiens galileam. Interrogauit. si homo galileus esset·

vt hēret occasionem dimittendi eum. et vt cognouit quia de herodis ptāte esset. remisit eū ad herodem. qui tunc erat iherosolimis. Nota q̄ pylatus ne cogeret̄ dare sm̄am contra innocentē et q̄ ꝓpter inuidiā traditum eum cognouit misit eū herodi. Ita erat lex romana que iubebat quemlibet a principe suo ꝯdemnare. licet vna lex romana sit q̄ reus ibi puniat̄ vbi patratio fuit criminis et sub illo iudice vbi culpā ꝯmisit. Herodes aūt viso ihesu gauisus est valde. Erat aūt ex multo tp̄e cupiens eū vidē non ex deuotione sed ex dolo: Desiderabat em̄ extinguere omne semen dauid. vt ipse solus regnaret Mat. 2. Mittens occidit omnes pueros de bethleem. hoc em̄ fecit pr̄ eius. cuius malicie hic heres fuit. Sap̄. 4. Ex iniquis om̄s filii qui nascent̄. testes erunt nequicie in p̄entes suos. Cupiebat enim eū pro tāto videre herodes. eo q̄ audierat multa de illo: per famā turbaruz et discipuloꝝ ihesu. Luc. 9. Herodes audiuit famā de ihesu. Johannē decollaui ego q̄s aūt iste est de quo ego talia audio: Et sperabat signū aliquod videre ab eo fieri. motus curiositate nō studiose. vt dicit Theo. derisorie hn̄s se ad eum. et ei subsanans. Et interrogauit eum multis sermonibus: volens eū ad signum aliquod ꝓuocare. Sedm̄ Ansel. Es tu ne ille ihesus ꝓpter quez pater meus tot occidit milia pueroꝝ: Et ipse nihil ei respondebat: vt impleretur illud Ysa. 53. Sicut agnus coram tondente Et illud Exo. 13. vos tacebitis ⁊ dn̄s pugnabit pro vobis ꝯtra inimicos vestros. Ambro. tacuit et etiaz nihil fecit quia nec illius crudelitas merebat̄ videre diuina. vt ergo ꝓphetiā implēt vt pacie formā daret vt indignos illos sua responsione oñderet vt passionem non ꝓlongaret. Ideo nihil respondit. Stabāt aūt principes sacerdotum ꝯstanter et scribe accusantes eum scz d̄ eisdem de quibus coram pylato eum accusabant. Maxime hoc aggrauantes. quō cōmouisisset vniuersum populum Incipiēs a galilea dn̄o herodis vt sic plus incitarent herodem cōtra xp̄m. Et cū vidisset herodes q̄ xp̄s nullum signum faceret. nec verbū aliquod ad interrogata responderet. nec contra accusatores suos aliquibus rn̄sionibus se defenderet. spreuit eum cuz exercitu suo reputans xp̄m ydeotam et fatuū. et derisit eū. Induens ipsū veste alba. sic ei tunc fatuis solebat illudi. Et q̄uis hoc herodes fecerit in xp̄i derisionem. non tamen caret ministerio. vnde ex hoc dn̄t discere serui dei non turbari. Cum pro candore vite sue qua deo placere volunt deridēt̄ ab hoībus mūdanis. sz dn̄t pacient̄ ⁊ latent̄ sustinē. cogitātes quō ꝓ eis rex gl̄e xp̄s p̄ce illus9 ē ⁊ deris9. Figūa. 1. Re. 21. ibi. Nūq̄d n̄ ē iste dauid r̄x t̄re

Nonne huic cantabāt ꝑ choros dicentes ꝑcussit saul mille ⁊ da-
uid decem milia. Posuit autem dauid sermones istos in corde ⁊
timuit valde a facie achis regis Seth et mutauit os suum corā
achis et collabebatur inter manus eorum: et impinguebat̄ in
ostia porte: defluebantq; saliue eius in barbā. Et ait achis ad
seruos suos. vidistis hominē insanum quare adduxistis euz ad
me. an desunt vobis furiosi q̄ introduxistis istum vt fureret me
pñte. hic ne ingredietur domum tuam. et sicut dauid reputatus
est furiosus et fatuus: sic et xp̄us ꝓpter vestem albam. Hic no-
tetis q̄ pontifex noster xp̄s in sua passione habuit oīa pontifica
lia ornamenta. quoꝝ significationem sacerdos diuina celebratu
rus debet considerare. Vñ in alio loco dicit mgr̄ Nicolaus. Sa-
cerdos celebraturus missaꝝ solemnia. p⁹q̄ mundauerit consciē
ciam suam contritione et confessione. postq̄ aliqualiter se ꝓpara
uerit deuotis meditationib⁹ p̄uiis se īduendo sacerdotalibus ve
stibus nō rideat. non iocetur. nec inaniter gerrulet. sed cū serio-
sa mentis recollectione. Primo ꝯsideret ⁊ intelligat quid īdumē
torum quodlibet repñtat. humerale em̄ repñtat pannū quo co
ram caypha xp̄i facies fuerat velata cū eum ꝑcutiebāt: et deriso
rie dicebant. ꝓphetisa quis est qui te percussit. Significat etiā co
ronam spineam qua reuerendum caput eius grauissime preme
bant. et inde guttas sanguinis vndiq; eliciebant. Alba: signifi
cat illā vestē qua indut⁹ fuit. cū eum herodes vt fatuuz irrisit ⁊
cum omni suo exercitu spreuit. que vestis verisimiliter staturam
xp̄i creditur excessisse. et eum in ingressu impediuisse. et sic euz se
pius per impetum iudeorum corruisse: Singulus: significat fu-
nem quo manus sue ter fuerunt ligate. p̄mo in sua captiuatiōe
2° cū annas misit eum ligatum ad caypham. tercio cum duce-
batur ad pylatum. Manipulus: significat flagella quibus cuz
ad colūnaz ligatus fuerat virgineam suam carnem lacerabant
crudeles lictores et repetitis ictib⁹. plagas plagis vulnera vul
nerib⁹. ⁊ liuores liuorib⁹ inflixer̄t. Stola: significat vīcula q̄bꝫ
in flagellatione ligatus fuit ad colūnaz: et claues. quib⁹ affix⁹
fuit cruci alibi legi. q̄ ꝑ stolā cancellatam crux significat̄. Casu-
la: repñtat vestem rubeam. quemadmoduz purpet̄ milites sibi
corā pylato circundederūt. Pontifex habet mutrā que etiā coro-
nā xp̄i significat. Et habet baculum pastoralem: qui significat
baculum arundineū datū in dexterā dm̄. Et habet scandalia in
pedibus. q̄ desuꝑ hñt apturā. cū rubeo serico panno. ⁊ hz cyro
thecas in manibꝫ que desuꝑ hñt munile rotundū cū aliq̄ rubeo:
Illa significant stigmata christi ac manus eius: ⁊ pedes taliter

sanguine ꝓprio cruētatas et rubricatas. hec itaq; sacerdos a his similia cum se induit, ꝑmo recolat et cōsequēter cū his idut9 fuerit et procedat ad altare recolat xp̄m dn̄m ad crucē p̄cedentem Taliter em̄ sacerdotali cēnatu indut9 significat xp̄i psonā in sua benedicta passione. Et altare sig̃t crucē quā p nobis sustinuit: Calix significat sepulcz in quo quieuit. patena lapidē supposi tum. Coporale sudariū. Palle vero substrate corpali significāt linthiamia quibus dn̄s inuolutus fuit. Sacrastia sig̃ficat corp9 beate marie virginis. Et sacerdos indut9 exiens de sacrastia sig nificat q xp̄us venit in mūdū. hec hic vobis notaui q: talia sic predicaui pluribus ānis. Sequit text9 Luc. 23. Spreuit aī illū herodes cum exercitu suo et illusit indutum veste alba et remisit ad pylatum et facti sunt amici herodes a pylatus in ipso die ꝛc. Sed queritur vñ orta sit ibi iimicia Rñdet prout habet i lam bardica. i. legenda sanctoz de passione dn̄i aī finem. Et tangit vnam cām iimicie Nicolaus de lyra sup lucā. c. 13. dicēs In sco lastica historia vero dr̄ q fuit quidā magus de galilea qui dice bat se esse filium dei a cū multos seduxisset et duxisset in montē Garisim promittens inde se ascensuz in celū. et duz illi sacrifica rent a sicut filio dei. pylatus supueniens cū armis interfecit illū et alios ne maior seditio fieret: a iudeos seduceret. et q: ille lo cus de iurisdictione erat herodis. Et pylatus fecit hec sine licēcia a herodis ideo facti fuerunt imici. et hodie facti sūt amici adinui cem. Cum vero xp̄us reductus esset ad pylatū cgregatis p̄ncipibus sacerdotū et magistratibus et plebe vt Luc. 23. dr̄. Exi uit pylatus ad eos foras adixit eis. Obtulistis mihi hūc hoiez quasi auertentē ꝑplm a ecce ego cora vobis interrogans nullaz cām inuenio in homine isto ex hiis in quibus eum accusatis sed neq; herodes. nam remisi vos ad illum et ecce nihil dignuz mor te actum est a. Emendatum ergo illum dimittam. per diem au tem solemnem. consueuerat p̄ses dimitti vnum vinctum quia in nocte pasce angelus dn̄i saluauit hebreos et percussit primo genita egiptiorum. Ideo in memoriam huius beneficii in solē nitate pascah saluabant vnum propinquum morti et alios con demnatos ad mortem interficiebat: ad representandam saluati onem hebreorum et interfectionem egiptiorum. Videns autē py latus ihesum innocentem. et q per inuidiam tradidissent euz vo lens ipsum liberare preposuit eis quem istorum duorum vellēt sibi dimitti scilicet ihesum vel barrabam. barrabe autem liberati onem credebat nullomodo iudeos petere propter magnam ip sius barrabe malicīam. Sed ipsi principes sacerdotum et scribe

nimio odio prouocati contra christum. suaserunt populo vt ec
terent Barrabam. Jhesum autem perderent. propter quod vni
uersa turba clamabat. Tolle hunc. et dimitte nobis Barra=
bam: et ita tumultuosis suis clamationibus auctorem vite pe
tierunt ad mortem. et iurum homicidam. seditiosumq; latro=
nez seruant ad vitam. lupum agnuz mortem vite luti tenebras
stulte et impie preferentes. hic de te amis et puluis humiliari et
patienter sufferre. si aliquando tibi preferatur inferior et mino=
conditionis. cum hic vides dominum tuum hoc pro te sustinuis
se. vt etiam insignis latro sibi a multitudine populi preferretur. Sequitur in Matthe. 27. Sedente autem pro tribunali mi
sit ad illum vxor eius dicens. Nihil tibi et iusto illi: Quasi dice
ret. Nihil habes cause ad mortificandum hominem istum. quia
iustus. Multa enim passa sum hodie per visum propter eum.
Notandum. dyabolus facit ad instar pozu venientis ad sepem
et vbi muenit facillantem. ibi nititur intrare. Ita dyabolus sci=
ens q; mulier est pars debilior. et que ciuis inclinat virum vo
lens liberare christum de manibus iudeorum. mulierem fecit su=
um instrumentum. Vnde glosa marginalis. Nunc demum dy
abolus intelligens per christum se spolia amissurum. sicut pri=
mum per mulierem mortem intulerat. ita nunc christum per mu
lierem de manibus iudeorum vult liberare. ne per eius mortem
mortis amittat impium. Glosa interlinialis. Matth. 27. super
verbo. multa enim passa sum &c. Dicit vxor gentilis viri hoc in
visionibus intelligit. q; iudei vigilantes credere nolunt. Quo=
modo autem dyabolus hoc cognouit dicitur q; hoc forte aduer
tit propter gaudium animarum existentium in limbo. que exul
tabant christi aduentum. vel forte ex hoc. dyabolus cognouit
coniecturatiue christum propter magnam patientiam quam vi
derat in christo. quam nunquam in aliquo puro homine vidit
ideo ipse intellexit de quo dixerat prophete Jsaie. 53. Quasi ag
nus coram tondente se obmutescit. & non aperiat os suum. quo
modo autem dyabolus scit futura et qualiter vidit prophetas.
habetur in decre. 26. q. 4. c. sciendum. et ibi glo. enumerat mul
tos modos: Tunc dixit pilatus. quem vultis vobis de duobz
dimitti. Exclamauit aũt simul tota turba dicens. tolle hunc et
dimitte nobis barrabã. Aug. Cecitas iudeorũ o furia frenetico
rum. non dimittas nobis xp̃m. sed barrabã. quid aliud est dice
re nisi q; occidat ille qui suscitat mortuos & viuat barrabas vt
itez occidat viuos. vñ glo. Filiũ diaboli eligerũt p filio dei.
vt saluatorem cũ sua salute perderent et proditorem liberarent:

Tunc dixit Pilatus. Quid enim mali fecit. nullam causam mortis
inuenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam. At illi instabant
vocibus magnis postulantes vt crucifigeret. Et invalescebant
voces eorum. vt dicit lu. 23. Et qz consuetudo erat inter iudeos. vt
crucifigendus prius flagellaret. ideo pilatus apprehendit illum et
suis militibus eum tradidit ad flagellandum. et qz consuetudo erat iu
deorum. q tm. xl. ictus minus vno ictu dabant damnato. qui fla
gellationi adiudicatus fuit. sed iudei pecunia corrumperunt mi
lites pilati. qui pagani erant. vt eum nudum ligarent ad vnam sta
tuam in medio domus. que tam spissa erat vt manibus et brachi
is xpi tingi non potuit. ipsi vero cum cordis eius brachia extraxe
runt q omnes vene in brachiis ad summum extendebant: et tunc
vocant totam cohortem: vt dicit mar. 15. et ipsum sic ligatum et nu
dum cum virgis et corrigiis nodatis et iuncis marinis ipsum tam in
humanit verberauerunt. q a planta pedis vsq ad verticem non
erat in eo sanitas. Isa. 1. Disciplina pacis nostre sup eum. et liuore
eius sanati sumus. Figura. Jere. 37. legit q princeps iusserit ie
remiam cesum in carcerem mitti. Alia figura. Judith. 5. legit q ach
ior ob iustitie professionem stat ligatus ad arborem oloferne iubente
Postq eum flagellauerunt milites plectentes coronam de spinis im
posuerunt capiti eius. Et hoc in pretorio in loco patenti. et co
ram multitudine. et dicit q cum magna falanga impresserunt ca
piti suo. et q ille spine non erant de spinis huius terre. sed de iun
cis marinis. qui hunt aculeos acutissimos duros et exterius po
rosi sunt. et hunt naturaliter virtute attrahendi humores. Et di
cit bea. Jero. Caput illud diuinum densitate spinarum vsq ad cere
brum perforatum fuit ita vt sanguis ex capite extractus. frontem. genas
et colluz pfuderat. Ecce fidelis anima. quo sponsus tuus speciosus
forma pre filiis hoim. tanq sponsus prodit coronatus. non auro
non gemmis. sed crudelibus spinis: et postq coronassent eum. veste
purpurea circumdederunt eum: ad iram. Erat aut purpura ma
la et corrupta. qua rex quodam vtebat. qua induerunt eum p deri
sum. et hec vestis pter subtilitatem eius vulneribus adhesit. in dorso
dni. et in membris eius crucei annectebat. Et dederunt ei in ma
nus arundinem p sceptro regali. significantes p hoc regnum q sibi
vsurpare videbat. Et flectentes eum sup soliu venientes ad eum. et
genua irrisorie ante ipsum flectabant. et illudentes illi dicebant.
Aue rex iudeorum: quasi dicerent. tu dixisti te esse regem iudeorum.
modo coronatus. vestitus. et sceptro decoratus es. vt iure decet
talem regem. ideo in parasceue cum orat pro iudeis genua non
flectamus cum forte iudei cum militibus hoc faciebant vt dicat magi

ster in sco·histo: et dabant ei alapas·et percutiebant caput ei/
us arundine. quod ex tali percussione aculei corone plus intra/
bant caput eius. et ꝓfundius vulnerabant. et expuebant in fa/
ciē eius tanq̄ in ꝯtemptibilē ⁊ vilē ꝑsonā: ecce q̄ multipliciter
xp̄s ꝑ nobis derisus est·et quantas ꝑ nobis passus ē ꝯtumeli-
as·de quibꝰ loquens anshel. dicit. Attende aīa mea quis ē hic
qui ingredit̄ habens imaginē quasi regis·⁊ nihilominꝰ quasi
serui despectissimi. ꝯfusione repletus est. coronatus incedit·sed
ipsa eius corona cruciatus ē illi·⁊ mille puncturis speciosū ver/
ticē eius vulnerat. regali purpura īduit̄·sed potius in ea despi/
citur q̄ honorat̄·sceptrū manu gestat·sed eo venerandū caput
eius ferit̄. adorant corā illo positis genibꝰ in terra. et regē ꝯcla/
mant·et ꝯtinue ad ꝯspuendū amabiles genas eius siliunt·ad
maxillas palmis ꝑcutiunt. et honorabile collū eius exhonorāt·
Vide itaq̄ aīa mea qm̄ ꝑ oīa vir iste ꝑ te spernit̄ et coartat̄·et
disce ab eo patient̄ ferre si aliqn̄ ꝑ eo derideris·aut ꝯtumelias
sustineas: Videns aūt pilatus ꝙ iā opprobriis multis esset va/
tigatus. accedens ihesū erexit eū de cathedra. sed dn̄s in pedibꝰ
stare vix potuit. et facillat tanq̄ ebrius. eduxitq̄ eum pilatus
iterꝫ foras·et dixit eis. Ecce adduco vobis eū foras sic male tra/
ctatū vt misereamini ei. et vt cognoscatis qꝛ in eo nullā causaꝫ
inuenio: et ita ad preceptū pilati exiuit ihesus portans coronā
spineā·et purpureū vestimentū. non clarus impio·sed plenus
opprobrio·et dixit eis pilatus: Ecce homo: q·d· ecce homo·sic̄
et vos iudei·Non crudelis·sed ymago dei omnipotentis·sicut
et vos·q·d·si in aliquo male egisset·tn̄ est vltra ꝯdignū puni/
tus·et ideo deberet vobis merito sufficere·et furorē vestrū debe/
retis mitigare: Cuꝫ aūt vidissent eū pontifices et ministri·non
tantis penis ꝯtenti clamabant. et alios clamare inducunt dicē/
tes. Crucifige crucifige eū·Dicit eis pilatus. accipite eū vos·⁊
crucifigite eū·ego em̄ nō inuenio in eo causam. Rn̄derunt ei iu/
dei·nos habemus legē. et ꝑm hanc legē debet mori. qꝛ dei fili/
um se fecit. cū autē pilatus audisset hos sermones·magis timu/
it: s. interficere filiū dei. et tali timore ꝯcussus rursū inquisitionē
fecit: Ingressus em̄ in pretoriū dixit ad ihesū. vnde es tu·ihesus
aūt nullū responsū dedit ei·ita vt admiraret̄ preses vehementer
dixit ḡ ei pilatus·mihi nō loqueris. Nescis qꝛ habeo potestatē
te crucifigere·et potestatē habeo te dimittere: q·d·habeo pote-
statē liberationis et ꝯdemnationis: Rn̄dit ei ihesus·non habe-
res potestatē aduersum me vllam. nisi tibi data esset desup̄: id
est a principibus Romanorum·et vlterius permissam illis a

deo qui est potestas superior. ꝓpterea qui me traddit tibi magis
peccatū habet. Et vt dicit Jo. 19: Et exinde querebat pilatus
dimittere eū ne occideret īnocentē sibi traditū. Judei aūt clama
bant dicētes. Si hunc dimittis nō es amicus cesaris. omnis em̄
qui se regem facit ꝯtradicit cesari: q. d. scias ꝙ cesari ītimabimus
ꝙ nos dimittis sine iure. et publicū aduersariū faues: Pilatus
cū audisset hos sermones timuit: ne cesari intimaret. et ipsū for
te a dominio absolueret. O pilate stulte ⁊ īprudent timuisti plus
timens hoīem q̄ deū: et pilatus intuit ad ihesū et eduxit eū et
sedit ꝑ tribunali in loco qui dicit licostratus. hebraice aūt gol-
gata: i. varietas pauimenti: Erat aūt pasceue hora quasi sexta
et dicit iudeis. Ecce rex vester spinis coronatus. corpore totus
vulneratus: q. d. Quid imponitis sibi. quare molesti estis sibi.
modo ipse est tm̄ debilitatus et miser ꝙ non posset esse rex: Illi
aūt clamabant. tolle tolle crucifige eū. dicit illis pilatus. Re-
gem vestrū crucifigā. Rn̄derūt pontifices. nō habemus regem
nisi cesarē: Jo. 19. Vbi nō ꝙ maliuoli iudei ꝓpter occasionē vni
us hoīs voluerūt se subicere ꝑpetue romanoꝝ subiectione. et ꝙ
amodo nunq̄ haberent regē. ⁊ postq̄ pilatus audiuit ꝙ vellēt
se ita obicere ꝑpetue romano impio cogitauit. si illud vellet im
pedire incurreret indignationē impatoris. Tūc tradidit ihesuz
iudeis. et dedit sniam diffinitiuā. et dixit. Regē vestꝝ crucifi-
gā. et tūc facti sūt iudei serui xp̄ianoꝝ et sub ptate eoꝝ: Videns
aūt pilatus ꝙ nihil ꝓficeret. sed magis tumultus fieret. accep-
ta aqua lauit manus corā populo: mos em̄ erat apud antiq̄s.
cū aliquis vellet se on̄dere īmimez accepta aq̄ et lauit manus:
dicens. Innocens ego sū a sanguine iusti huius. vos videritis:
mat. 27. Quid ꝯtinget vobis quantū ad suppliciū ꝑ culpa. ego
sū minister legis. attēdite qualē mihi tradidistis ad occidendū
qꝛ ex allegatꝭ non ex ꝯscia oportet me ꝓferre sniam vobis im-
putet non mihi: Et rn̄dit vniūsus ꝓpl's dicens. Sanguis eius
sup nos et sup filios nostros: i. culpa et pena effusionis sangui
nis eius. Jero. Verbū optimū et saluberrimū. sed ītentione pes
sima ꝓlatū. Optandū ergo nobis ē vt veniat sanguis sup nos
scz ad abluendū nos ab omni inquinamento carnis ⁊ spūs ꝟm
id Apoc. 1. Qui dilexit nos. et lauit nos a peccatꝭ nostris sang
uine: tūc pilatus adiudicauit petitionē: vt dicit Lu. 32. ꝯtra il
lud exo. 28. Nō sequeris turbā ad faciendū malū: Dimisit aūt
illis eū. qui ꝓpter homicidiū et seditionē missus fuerat in carce-
rem quem petebant. ihesum aūt tradidit voluntati eoruz: Lu.
23. O pilate. Non es excusatus. quia victus timore impera-

toris·et fauore iudeoꝝ·quibꝫ preeras, ⁊ a quibꝫ forte pecunias
leuare sperabas. et dn̄a ambiciationis ē te osculata. Hic fac di-
cere pater nr̄: Tūc milites exuerūt eū clamide seu purpura que
eius vulneribꝫ adheserat: intantū. ꝙ postq̄ eū secūdario denu-
dassent·oīa eius vulnera sūt innouata: et tūc induerūt eū ve-
stimentꝭ suis·et duxerūt eū vt crucifigeret̄: imponentes hume
ris suis trabē crucꝭ·vt portaret ad locū passioīs. quā trabē por
tauit dn̄s in dorso suo vsq̄ ad portā ciuitatꝭ et vltra. ꝓpter pe-
nas et labores quas vel quos sustinuit añcedenter et ꝑ totā no-
ctē non poterat portare·sed sub onere declinauit in terrā·vt im
pleret̄ illud Isa. Factus ē principatus eius sup̄ humerū eius.
Quod et figuratū fuit in Isaac·portante ignē et ligna holocau
sti. ꝑ sua īmolatione·Gen·22·Sic xp̄s portauit lignū crucꝭ cū
igne caritatꝭ·et sic isaac dimissus ē et mactatus ē aries·sic et h̄
ꝟm criso. diuina natura manet īpassibilis·sed mactata ē huma
nitas: tūc videntes iudei ipsū esse inualidū ad portandū crucē.
apprehenderūt in via simonē quendā gentilē cireneū. venientē
de villa patrē alexandri et ruffi: hi duo putant̄ fuisse discipuli
ihesu ꝟm magistꝝ in sco·histo: et angariauerūt eū·vt tolleret
crucē eius nō in subleuationē: sed vt citius veīrent ad locū cru
cifixionis. qꝛ timuerūt ne pilatus reuocaret sn̄iam·et etiā hac
de causa. qꝛ tanti opprobrij erat tūc crux. ꝙ nullus iudeoꝝ vo
luit eā attigere·sed gentilis ex angaria iudeoꝝ portare coactus
fuit·psal·17·Populus quē nō cognoui seruiuit mihi. ⁊ hoc nō
carebat misterio·qꝛ dicit glo. Ecce non hebreus·sed alienigena
et gentilis opprobrio xp̄i subdit̄·vt pleītudo sacramentoꝝ trā
sire a iudeis ad gentes ostendat̄: Sequebat̄ aūt ihesū turba mlꝭ
ta populi·et mulieꝝ·que plāgebant et lamentabant̄ eū. ꝯuer
sus aūt ad illas dixit·filie irl̄m nolite flere sup̄ me. sed sup̄ vosip
sas flete·et sup̄ filios vestros. qm̄ ecce venient dies in quibꝫ di
cent. beati steriles et ventres qui nō genuerūt·⁊ vbera que nō
lactauerūt: qꝛ ille mulieres solū habebūt sollicitudinē sup̄ se et
nō sup̄ pueros·vnde dicit Josephus·ꝙ fuit tanta calamitas in
irl̄m·ꝙ multe mulieres comederūt pueros suos p̄ fame: tūc in
cipient montibꝫ dicere·cadite sup̄ nos·et collibꝫ·coopite nos:
qui si inuiridi ligno hoc faciūt. hoc ē ī me qui sū lignū viride vi
rens cū virtute ī arido·quid fiet. hoc ē in populo iudaico·qui ē
sine humore gr̄e·Figura Judicū·11·legit̄. ꝙ sodales filie iepte
plangūt cū ea virginitatē in mōtibꝫ. alia figura legit̄·4 re·24·
ꝙ cantatrices replicabant lamentationes Jeremie sup̄ Josiam·
Natura Jacobꝫ scribit·ꝙ turt̄ lamentat̄ suū quādiu viuit: seq̄-

bat̃ aũt ihesũ turba multa ꝛc: vñ dat̃ intelligi ꝙ nõ solũ de ga-
lilea sed etiã de irl'm deuote feie seq̃bant̃. ⁊ dixit. nolite flere. q.
d. vestras penas ꝯsiderate. qꝛ sic̃ a vobis crudel' iniusticia egressa
est. sic in vos g̃uis pena deseuiat et ꝑ hoc inuitat eos ad pñiam
vt futurã precaueãt vltionẽ. qꝛ ẽ magis flendũ ꝙ iniq̃tas pre-
ualet q̃ꝫ ꝙ iustus occidit̃. Nã bonus solũ patit̃ in corꝑe. iniquꝰ
vero in vtroq̃. s. in corꝑe et aĩa. iustus etiã ꝑ mortẽ euadet car-
cerẽ. impius vero viuens mortuꝰ est captus a peccato. Et post
hoc ꝙ dixit non ẽ credendũ ꝙ dixerit nec ꝓpter destructionẽ ci-
uitat̃ nec ꝓpter edificationẽ flere deberent. sed potius de ingr̃ti-
tudine et ꝑiculis aĩaꝝ. et sic multe fleuerũt ꝓpter cõpatientiã
et turpissimã mortẽ quã passus ẽ. cũ et adhuc multi sũt qui ho-
die flent audita passione et nõ vt vitã eoꝝ emendare velint.
vel ꝓpter peccata. et hoc factũ est ꝑ titũ et vespasianũ. qui post
xp̃i passionẽ ꝑ. xlij. annos destruxerũt ciuitatẽ. et vendiderunt
xxx. iudeos ꝑ denario. dixit g̃ nolite flere sup̃ me. q. d. nõ opor-
tet ꝙ ille luget̃ qui sponte patit̃. sed flete sup̃ filios vestros: Du-
cebant̃ aũt et alij duo nequaꝫ cũ eo vt interficerent̃: hoc fecerũt
in ꝯfusionẽ xp̃i quasi esset vnus ex illis. Sed ꝑmissione diuina
hoc factũ est ꝓpter dictũ ꝓphete. Isa. 54. Et cũ iniquis deputatꝰ
est. voluit etiam dñs hoc fieri vt sciret̃ ꝙ ꝑ peccatoribꝰ pateret̃.
Mat. 9. Nõ vei vocare iustos sed peccatores. qñ eoꝝ duo erãt
in carcere cũ ioseph quoꝝ vnus saluabat̃ et alt̃ ꝯdemnabat̃. et
hec eductio ab antiq̃ moleuit. vñ caym eduxit abel cũ vellet eũ
occidere. Gen. 4. et leui. 24. Blasphemus ꝑcipit̃ educi: et post
q̃ꝫ venerũt in locũ qui dicit̃ caluarie. hebraice golgata: dicebat̃
aũt iste locus caluaria a ꝯtento. qꝛ ibi suspensoꝝ ⁊ punitoꝝ mlt̃-
ta iacebãt caluaria. i. capita crinibꝰ denudata: tũc dabãt ei bibe-
re vinũ mirratũ et non accepit: et tũc primo crucifixerũt illos
duos latrones. s. dismã et iesmã. vt ipse ihesus videns eoꝝ pe-
nã et gemitũ audiret in corde iminente passione plus et vehem̃-
tius cruciaret̃: postq̃ꝫ crucifixissent illos duos nequã xp̃m exue-
runt. et nudũ dorsetenus sup̃ durã crucẽ ꝓiecerũt: et videt̃ qui-
busdã. ꝙ expoliatio vestiũ fuerit vna de maioribꝰ et acutioribꝰ
xp̃i passionibꝰ: cũ exuebat̃ veste ĩmediate cutẽ eius ꝯtingente:
vestis seu tunica fuit fortit̃ imbibita vulneribꝰ et cruẽtat̃ ictibꝰ
flagelloꝝ. vñ qñ dñs fuit illa tunica violent̃ et vestinant̃ expo-
liatꝰ. ꝯcissa fuerũt et renouata ĩ eo oĩa vulnera. quibꝰ vestibꝰ ĩ-
bibita fuit. ⁊ ita videt̃ fuisse crudelior passio xp̃i. ⁊ acutioris do-
loris. ⁊ forte g̃uior q̃ꝫ actual' flagellatio. aut vulneꝝ ĩflictio. vt
pꝫ in exõ aliq̃r declaratũ. si eĩ modica lana l' pãniculꝰ in recenti

vulnere aut in aperto vlcere ꝯgelatur. et inde violent̃ at cũ fe-
stinacõe extrahit̃ longe. maior dolor sentit̃. quã in vulneris in-
flictione ymmo intollerabil̃. q̃si sentit̃ dolor in nr̃a grossa carne
ex tali extractione pãniculi de vno vlcere. quanto ergo maior
fuit dolor. in nobilissima xp̃i carne. vbi ex multis vulneribꝫ ex-
traxerunt tunicã istã. festinant̃ ĩmites crudeles et ĩmisericordes
hoĩes: Et p̃mo dexterã manũ cũ laui. grosso cruci affixerũt. ita
q̃ foramẽ crucꝭ impleuit intm̃ q̃ sanguis inde exire vix potuit
deinde sinistrã funibꝫ attraxerunt. vt scd̃o foramĩ aptarent quã
sil̃imõ cruci affixerũt. et qꝛ humor nat̃alit̃ q̃rit exitũ vbi pars
corpis ledit̃ ⁊ qꝛ totꝰ sãguis corpis supascendit ṽsus brachia
ita q̃ corpꝰ dñicũ admodũ vniꝰ ṽmis curuatũ pmãsit. Illi ṽo
pedes funibꝫ traxer̃t ad foramẽ ĩferiꝰ crucis. Ita q̃ corpꝰ sacrum
velut corda ĩ cithara distractũ fuit tũc ĩpletũ ẽ illd̃ p̃s. 21. fode-
rũt manus meas et pedes meos. sil̃r dinũauer̃t oĩa ossa mea.
Itẽ dicit Ansh. q̃ foramen non fuit in terra. sed in petra. vt eo
durius caderet. Et dicit q̃ iste claues nõ fuerunt accute ꝫ dense
et spisse ita q̃ ptranssierũt carnez absq̃ sangume. qꝛ exire non
potuit ꝓpter spissitatẽ clauiũ sanguis. Et dũmõ sic miser̃t cadẽ
tunc p̃mo exiuit sanguis Item crucifixio facta est in terra iacẽte
postea xp̃m sic crucifixũ. leuauerunt cũ cruce. vt dicit Ihero. et
Innocen Et hoc repñtat hodie eccl̃ia in hoc q̃ in die pasceues
crux deosculando iacet in terra. Ista at̃ leuatio fuit maxime do-
loris eo q̃ tunc lacerabant̃ vulnera manuũ et pedum ex graui-
tate corpis. Ita q̃ hũndant̃ de nouo ꝓfluxerunt: Et est notã-
dũ ꝟm Nicol. de lyra. supdicto. psal. sciz foderũt manus ꝛc. Qꝛ
qñ aliquis affigebat̃ cruci. tunc p̃us accipiebat̃ mẽsura corpis
sui. a manu ad manũ ꝟm latitudinem. et a scapulis vsq̃ ad pe-
des ꝟm longitudinẽ. vt in ligno crucis fierent foramĩa. p que
claui possent facilius transire. et sic etiã factũ fuit de xp̃o quãdo
tunc vna manus. fuit affixa humores ꝯcurrer̃t ad locũ illũ vt
sup̃ dictũ est Sed querit̃ vtrum tribꝫ tm̃ aut q̃tuor clauibꝫ xp̃s
affixus fuerit cruci et putat̃ a multꝭ verisimilibꝫ esse q̃ tribꝫ tm̃
vno sciz p manũ dexterã alio p sinistrã. ⁊ tercio p ambos pedes
simul Putandũ nanq̃ est q̃ q̃cquid dolorosius aut ꝯtumelio-
sius inueniri poterant in fligẽdũ in crucifigendo xp̃z pfidi iudei
fieri uisser̃t. Molestiꝰ autẽ est crura ita torqueri vt vno clauo
ambo pedes latiore vulnere pforent̃ cũ acerbiori violencia ꝯcus-
sionis ⁊ ꝯfractõis. verisimile etiã videt̃ nõnullis auctorẽ pudici-
cie nudũ dorsetenus cruci supiectũ nõ extendisse. se secreta natu-
te celando ꝯuoluisse crura pedibus ꝯplicatis atq̃ sic coaptatos

pedes festinantes. crucifixores vno clauo pfodisse ⁊ nullo subie
cto pedibꝰ appodiamēto eos. vsqꝫ ad rectū columne crucis cru
delissime extorsisse. huiꝰ exemplū hēmus mpicturis et ymagi
nibꝰ crucifixi. Qꝛ et Ansh. vult hec mgr̄ Nicol: Tunc crucē cuꝫ
corpe eleuauerūt aliq̄ntulū a terra. et ip̄am cū corpe ad terram
cadere pmiserunt. Ita ꝙ oīa vulnera p̄mo ceperunt cruentare
largissime. Tunc crucē in altū erexerunt. Ita ꝙ isti duo latro=
nes pendebant. vnus a dextris. alter a sinistris. In medio autē
pēdebat dn̄s q̄si peior omnibꝰ. vn̄ v̄sus Imparibꝰ meritis pen=
dent tria corpa ramis=Dismas et gesmas in medio dīna maie
stas Alta petit dismas infelix infima gesmas Et dn̄s pendebat
tribꝰ horis ꝙ fuit excessiui doloris nimis. q̄a ex pondere magni
virilis et pfecti corpis. sic affixi cruci in locis neruosis. et maxi=
me sensibilibꝰ sciꝫ in manibꝰ et pedibꝰ. et sic pēdentis sine sustē
taculo alio valde augebat̄ dolor. et fatigebat̄ corpus atqꝫ lace=
rabant̄ et extēdebant̄ vulnera manuū et pedū. vt inde emana
rēt copiosi riuisanguinis p̄tiosi et dolorosi. ⁊ ignominiosa fuit
mors xp̄i. Primo ex ꝯditione loci in quo crucifixus. qui fuit de
spectus fetidus ꝓpter cadauera malefactoꝝ qui ibi occidebant̄
Scd̄o ex modo mortis qꝛ crucifixio fuit tunc turpissimū genus
mortis. sic̄ scriptū est Deu. 2. Maledictꝰ q̄ pēdit in ligno Ter
cio ꝓpter nuditatē xp̄i. Ip̄m nanqꝫ nudū suspēderūt ad crucē ꝙ
non solet fieri. nisi psonis valde vilibꝰ ⁊ adiectis Quarto ꝓpter
societatē qꝛ inter duos malefactores fuit crurifixꝰ. et h̄ est factū
in iudeoꝝ mala intencōe. Volebant em̄ per hoc inducere ꝓpl'o
suspicōem ꝙ ih̄us esset pticeps. et principal' in eoꝝ factis. xp̄us
aūt sic voluit fieri. vtinā in eo impleret̄ illud Ysa. 53: Et cū ini
quis deputatus est. et vt p hoc nobis qui esse debuimꝰ eterna
liter socij demonū mereret̄ vt fieri possemꝰ socii angeloꝝ note=
tis ibi. Et p̄mo dexterā ꝛc. ꝙ illa extentio manuū in cruce p mo
dū crucis sig̃ficat̄ in missa. qn̄ post eleuacōem dr̄. vn̄ memores
nos ꝛc. vn̄ qn̄ sacdos dic̄ hec v̄ba tūc p modū crucis ad vtraqꝫ
cornua altaris extendit manus. h̄itu corpis manuū xp̄i extēsio
nem in cruce repn̄tans. nihilominꝰ p hoc insinuās. ꝙ xp̄us pro
iudeis ⁊ gentibꝰ passus ē. qui in vtrisqꝫ cornibꝰ altaris desig̃ti
sunt. Sed erectio xp̄i in cruce sig̃ficat̄ imissa qn̄ copꝰ dn̄i eleuat̄
q. d. sacerdos. videte deum ⁊ hoīem. qui p nobis pepēdit in li=
gno. vt exhibeatis ei reuerenciā qui p nobis saturatus ē cōtu
melijs et obprobrijs. Sequit̄ p̄mū v̄bum ih̄us at̄ dixit: pr̄ di
mitte illis qꝛ nesciunt q̄d faciūt. p̄s. 34. Ret̄buebāt mala mihi
pro nobis. et odiū p dilectione. et Ysa. 53. Ipsa pcta multorū

tulit. et pro trangressoribus orauit: Ecce quomodo agnus
iste innocens et mansuetus in omnibus pressuris verbuz noue
benedictionis qd̄ a seculo non est auditum sup. inimicos suos
ex habundancia pietatis effudit dicens: pr̄ ignosce illis ꝛc. et
in hoc bonus doctor fecit q̄ prius facē docuit. naz Mat. 5. dixit
diligite īimicos vr̄os. bn̄facite hijs qui oder̄t vos. et orate pro
psequētibꝫ et calūniantubꝫ vos. qd̄ ergo v̄bo iussit hoc mō im
plet ope. vt nos doceat verbo et exēplo. O xp̄iane reconde di
ligent̄ in corde tuo. hoc v̄bū et quociēscūqꝫ seuiūt ꝯtra te īimici
tui memorare illiꝰ v̄bi dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i et sic̄ ipse orouit p occi
soribꝫ suis. ita et tu. ip̄ius exemplo ora p detractoribꝫ et q̄bus
cūqꝫ adūsarijs tuis Et circa hoc qd̄ dicit: qz nesciunt quid faci
dic̄ Nicol. de lira. q̄ erāt ibi aliq̄ sīplices et illiterati a sacdotibꝫ
iudeorū decepti qui pseq̄bant̄ xp̄m zelo legis et p istis orauit
xp̄us. Alij at̄ erant literati q̄ ip̄m esse christum pbabilit̄ cogno
uerunt seu cognoscere debuerunt. ꝫ ex exodio et inuidia fuer̄t
excecati. et xp̄m psecuti sūt. vsqꝫ ad mortē. et p illis non orauit
dn̄s. huius or̄onis figurā p̄misit Moyses dux ppl̄i. Exodi. 32
dicens aut dimitte eis hāc noxā aut dele me de libro in quo me
scripsisti. alia figa Nume. 16. scribit̄ q̄ Aaron stās inter mortu
os et viuos. orabat p ppl̄o visu Moysi vn̄ dicitur ibidē. dixit
moyses ad aarō tolle t̄ribulū ꝛ hausto igne de altari mitte incē
sū desup pgēs cito ad ppl̄m vt oras p eis. huiusmodi figuras
potestis dilatare iuxta hystorias sic̄ placet seq̄t̄: Erat at̄ q̄si ho
ra sexta cū crucifixissent eum: Scripsit pylatus titulū in quadā
carta qua affixit tabule et posuit sup crucē istā tabulā more ro
manoꝝ. qui sup caput damnati ponebant sp causā dānationis
Erat at̄ scriptū. Ih̄us in quo exp̄mit̄ nomē ꝓp̄ium nazarenus.
quo ad pr̄iaz qz ibi fuit nutritus rex iudeoꝝ. in quo exp̄mitur
causa mortis hūc ergo titulū multi iudeꝝ legerunt. qz ꝓpe ci
uitatē erat locus vbi crucifixus est ih̄s. et erat ibi scriptū grece
hebraice et latine. Glosa vt hoīes qui de diūsis ptibꝫ orbis ad
festū pasce venerāt possent illū legē: dicebāt ergo pylato pon
tifices iudeoꝝ qz videbāt q̄ tal̄ modus scribendi redūdabat in
v̄ecūdiā iudeoꝝ. ꝛ maxīe ꝓpt̄ gētiles. q̄ h̄ v̄bū erāt reportaturi
ad diūsas ptes orbis Et iō voluer̄t titulū sic corrigere: Sed qz
ip̄e dixit rex sū iudeoꝝ h̄ em̄ mō nō sanaret ī verecūdiā eoꝝ. rn̄
dit pylatus. q̄ scpsi scripsi. milites v̄o cū crucifixissent eū acce
perunt vestimēta sua et fecer̄t q̄tuor ptes vnicuiqꝫ militi ptē et
tunicā: figa huiꝰ Gen̄. 38. fr̄es Joseph nudauer̄t eū tunica ta
lari et polimita vestis sic dicta ꝓpt̄ multos colores ꝛ ymagines

rotundas: qui polus a rotunditate dicit: Erat autē tunica in
consutul' subtilis desup ꝯtexta ꝑtotū. dixerūt ergo adinuicē nō
scindam⁹ eā. ꝫ sorciamur de illa cuius sit. vt scriptura impleat
dicēs. ps. 21. ꝑtiti sūt vestimēta mea ⁊ in veste mea miserūt sortē
Et milites hoc fecerūt. vt dic̄ Jo. 19. sed alia vestimēta in q̄tuor
ꝑtes diuiserūt. Tunica illa inconsutilis facta fuit ꝑtotuꝫ. de illo
ope quo fiūt bireta et q̄dam cirothece a beata v̄gine. que fecit
sibi eā in puricia. et cū xp̄o creuit. Cuius v̄tutis fuit illa tunica
videte in lambardica. i. legēda sanctoꝝ de passione dn̄i ante fi-
nem. Isti milites fuerūt ꝟui et stipendary veroꝝ militū honoris
vocant tn̄ milites. de hoc videatis. in hystoria triū regū. ca. 29
et ibi qūo fiūt milites paganoꝝ. O milites dyaboli satellites.
vbi est qd̄ docuit vos Jo. bap. dicens. Luc. 3. neminē ꝯcuciatis
in ꝑsona ledendo neq; calūniā faciatis. famā tangendo. ⁊ ꝯtenti
estote stipēdijs vr̄is. tꝑalia nulli īiuste auferendo. Ecce nūc cru
delit̄ dn̄m gl'ie denudastis. vn̄ pānū q̄ pingit̄ circa lūbos dn̄i
bt̄a v̄go mr̄ ei⁹ de capite suo sūptū tradidit Seq̄t̄ i mat. ca. 27
Pretereūtes at̄ blasphemabāt eū mouentes capita sua et dicētes
vach qui destruis tēplū dei et in triduo reedificas illud. salua te
ip̄m si filius dei es. descēde nūc de cruce. Sil'r et p̄ncipes sacdo-
tum illudētes cuꝫ scribis et senioribꝰ dicebāt. Alios saluos fecit
seip̄m nō pt̄ saluū facere. si rex israhel est. descendat nūc de cruce
et credim⁹ ei. ꝯfidit in deū liberet eū nūc si vult. dixit em̄ qꝛ fi
lius dei sū Idip̄m ⁊ latrones q̄ crucifixi erāt cū eo īproperabāt
ei. notet̄ ibi. ⁊ credim⁹ ei. iero. fraudulēta fuit illa ꝓmissio ma
gis fuit surgēs de sepulchro. et nō creditis ei. Gre. Qui de cruce
descendere noluit. surrexit de sepulchro plus fuit mortem resur
gendo destruere q̄ꝫ vitam descendendo seruare. ibi: Si rex israhel
est descendat de cruce. ⁊ credim⁹ ei. hoc dixerūt ad instigationē
dyaboli. qui ꝯsiderans leticiā p̄rm in limbo paciam maximam
in xp̄o ꝛc. vt sup̄ dictū est ibi: vbi vxor pylati misit ad pylatū
et libent̄ ip̄m liberasset. et liberacōeꝫ nr̄am impediuisset. Am.
O stulti et ceci grex sacdotū nūquid tua vincula pn̄t tenere quē
celū non pt̄ cape. an impossibile est ei de ꝑuo stipite descendere
qui descendit de celi altitudine. Tūc ibi in idip̄m ⁊ latrones ꝛc
improꝑabāt ei. dic̄ Luc. 23. vnus de hijs q̄ pendebant latroni
bus blasphemabat eū dicens: Si tu es xp̄us saluū fac teip̄m et
nos. rn̄dens at̄ alter increpabat illū dicēs. neq; tu times deum
q̄ in eadem damnacōe es. et nos quidā iuste naꝫ digna factis
recepim⁹. hic vero nihil male gessit. et dicebat ad ih̄m. dn̄e me
mento mei dū veneris in regnū tuū. Et dixit ei ih̄us. amē dico

tibi. hodie mecū eris in ꝑadiso: in fruicōe deitatis. quā habent
beati vbicūq; sunt. in illo latrone Ex serio euangelij. q̄tuor sūt
ꝯsideranda. ꝑmū caritas fratna. qꝛ aliū latronē xp̄m vituꝑantē
redarguit. dicēdo ei vt sup̄: neq; tu times deū: m est. ꝑ corde et
ore ꝯfessio ꝓprii pcti et excusacō xp̄i. qd̄ tāgit̄ sup̄. ibi: ⁊ nos q̄
dem Terciū qd̄ fuit est magna fides. eo q̄ nec ꝓpter acerbitatē
pene quā sustinebat nec ꝓpter infirmitatē corꝑis q̄ in xp̄o vide
bat ꝯfessionē v̄e fidei dimisit. ꝫ firmit̄ corde credidit. et ore cō
fess⁹ est ip̄m regnaturū in scl̄a. vere mag̃ fuit fides qd̄ ꝯfitebat̄
esse dn̄m imꝑpetuū regnaturū. eū quez vidit secū morientē. et
quē Petrus negauerat. q̄ viderat eū sepissime. miracula faciē-
tem Quartū fuit fortis spes btitudinis. ꝑcipiende ab eo. quaꝝ
vtrūq; innuit̄. ꝑ hoc dixit ad ih̄m: dn̄e memēto mei. dū vene-
ris in regnū tuū: Et ē notandū q̄ nō accipit̄ hic ꝑadisus. pro
illo orto voluptatis. in quē posuit dn̄s adam et euam. a p̄nci-
pio nec ꝑ celo empirreo. ꝫ ꝓfruicōe beata. quā habuer̄t sancti
pr̄es. in descensu xp̄i ad inferos. mox em̄ vt dn̄s expirauit ip̄e
ꝑm aīam ad inferos descendit. et eodem die aīa illius latronis
etiaꝫ illuc ꝑuenit. et factus fuit ꝑticeps illius beatifice fruicōis
cum xp̄o et sc̄tis pr̄ibus in limbo. vt sic sociaret̄ in gloria ei quē
desiderabat. cū esset in pena. et vt videret in maiestate quē hic
ꝯfitebat̄. positū in infirmitate Ecce q̄ pius et dulcis est ih̄us q̄
cito exaudit. cito ꝓmittit. et cito dat. et plus q̄ petatur: Quis
ergo desperabit de tam pio exauditore. de taꝫ celere ꝓmissore.
de tam ꝓmpto redditore. de tam largo datore. certe nullus de-
sperabit. qui sic̄ hic latro detestari vult pcta. ⁊ se toto corde ad
deum ꝯuertere. vn̄ dicit Amb. pulcherrimū at̄ datur affectāde
conuersionis exēplū. q̄ tā cito latroni venia relaxat̄. cito cogno
scit dn̄s. qꝛ cito ille ꝯuertit̄ ⁊ vberior est gr̄a q̄ p̄catio. Semꝑ
em̄ dn̄s plus tribuit q̄ rogat̄. Ille eteniꝫ rogabat. vt meōr sui
esset. dn̄s at̄ ait: amē dico tibi hodie mecū eris in ꝑadiso: vita
em̄ est esse cū xp̄o. et vbi xp̄us: ibi regnū. hec ille. Adūtite hic
id qd̄ dicūt illa duo magna lu̅iaria. Gracian⁹ de pn̄ia dis. 7. ca
pitulo nullus. Et Petr⁹ lombardi. quarto sn̄ia dis. 20. de illo
latrone ī hec que sequunt̄ v̄ba. multū sera fuit latronis ꝯfessio
sed nō fuit sera indulgēcia. ꝫ licet latro veniaꝫ meruisset in fine
de oī c̄mine nō tn̄ dedit baptizat̄ peccandi. ⁊ ꝑseuerādi aucto
ritatē ꝛc. tūc em̄ baptizat⁹ est scꝫ baptismo flamīs. cū tūc p̄mo
xp̄m in cruce ꝯfessus est. Sequit̄ Jo. 29: Stabat at̄ iuxta crucem
ih̄u mr̄ eius. et soror mr̄is eius Maria cleophe et maria mag-
dalene: cū vidisset ergo ih̄us mr̄em ⁊ discipulū stantez quem

diligebat. dicit mr̄i sue: mlr ecce filius tuus. deinde dicit disci
pulo. ecce mr̄ tua. Et ex illa hora accepit eā discipulus in sua
q̄si dicēt ad mr̄ez: tu me filio corpalit̄ p̄uaris iō dilectū tibi aī
cum tuū in filiū trado. et de eius p̄ncia meā interim absenciā cō
solaris eodem affectu eū diligas. eadem pacīa ip̄m subportes.
eadez diligencia sibi p̄uideas. quasi vnigenitus esset. et q̄si ad
discipulū dicēt. Jo. tu me pr̄e spoliaris et ego tibi mr̄em meaz
carissimā trado in mr̄em. quā eodē affectu. dilige et venerare ea
dem ꝯfidencia ab ea q̄cquid volueris postula. eandē beniuolen
ciam ab ea expecta. quā solet vnigenitus a mr̄e sua sanctꝰ Jo
seph. vt scola. hys. reperitur mortuus fuit. 13. kal. ap̄lis anno
incarnacōis dn̄i. 29. vn̄ beata v̄go deinde fuit sub custodia filij
vsq; ad pssionē vbi eā io. ꝯmēdauit alias dn̄s. ioseph illā iniu
riam nō fecisset. q̄ sibi ꝯiugē abstulisset et alteri ꝯmendasset. O
bone ih̄u quomō dulcissimā mr̄em tuā que te caste ꝯcepit dili
genť nutriuit. dulciter lactauit. ita ruditer alloq̄ris dicēs. Ecce
mlr ꝛc. v̄e nō erat h̄ tp̄s dulcit̄ loq̄ndi nec mr̄is nomē exp̄mē
di. Credit̄ si dulcit̄ locutus fuisset cor v̄gīs crepuissz heu q̄lis cō
mutatio. datur hic seruꝰ p̄ dn̄o. discipulus p̄ mgr̄o. piscator
pro dei filio. Sz mirat̄ quomō mat̄ dn̄i. plena tristicia stare po
tuit. nō crederez nisi euāgelista manifeste dicēt: Stabat at̄ iux
ta crucē ꝛc. et plus crederem p̄ firmitatē fidei q̄z in triduo mortis
in ea fides sola inextincta p̄mā sit? Si ad solā estimacōem mor
tis sic ꝯtremuer̄t viscera illius mulieris. cuius filiū Salomon. 3.
regum. 3. scindi iussit dicēs. Afferte mihi gladium. multo forti
us ꝯtremuerūt viscera. ⁊ omnia membra illius. beatissime vir
ginis marie. dū staret iuxta crucē. ⁊ ocul̄ carnalibꝰ videret. ih̄m
dilectissimū suū filiū. caste ꝯceptū. diligētissime nutritū: sepius
amplexatū. et crebro osculatū. pꝰ sputoꝝ sordes. post alapaꝝ
ictus. pꝰ flagelloꝝ p̄cussiones. post spinaꝝ punctiones. diris
clauis. stipiti crucis affixū. et ibi tribꝰ horis pēdentē attrocissime
cruciari. Et sine dubio aucta fuit xp̄i passio assistencia p̄dilecte
mr̄is sue. q̄ntā desolatā et inestimabili plenaz merore. sub ara
crucis stare vidit. ꝯplosis manibꝰ. lacrimosis ocul̄. ⁊ q̄rula voce
ꝓpt̄ qd̄ cū iā ꝓpīquꝰ erat morti adhuc sue passiōis ⁊ acrbissime
mortꝰ q̄si oblitꝰ ꝯpaciēti mr̄i. sic ꝯpassus ē. vt in vltīo spū ꝯsti
tutus eā ꝯsolaret̄. ⁊ de ea disponēt q̄mō h̄ manē deberet dicēs
Mlr ecce filiꝰ tuꝰ: ach q̄s pt̄ hec siccis ocul̄ cogitare figa thob.
13. legit̄ q̄ thob. moriēs filio suo ꝯmēdauit mr̄ez. alia. 1. re. 22
scribit̄ q̄ dauid p̄egnari cupiēs. suos regi moab ꝯmisit: seq̄t̄. in
Jo. 19. ca: pꝰ sciens ih̄s q̄z oīa ꝯsūmata sūt vt ꝯsūmaret̄ scp̄tura
dicit: Sitio. punitis omnibꝰ mēbris aliis ip̄ius domini. resta
bat adhuc punire etiā linguā qd̄ factū ē. q̄z sequit̄ in textu. Jo.

Vas ergo positū erat aceto plenum. Illi aūt spongiā plenam
aceto ysopo circūponentes obtulerūt ori eius ꝛc. quod accepit
ad bibendum. sed ad gustandū solum. quia ad penam lingue.
sufficit potum gustare. Et vt recitat Nicola. de lyra sup Mat.
scribitur in quodā libro. qui apud iudeos intitulat liber iudicū
ordinariorꝝ. Quia Salomon dixit Prou. vlt. Date siceram id ē
potum inebriatiuū morientibꝰ ⁊ vinū hijs qui amaro aīo sunt
vt bibant ⁊ obliuiscant egestatis sue ⁊ doloris sui non recordē
tur amplius. Ideo ex hoc sumpta occasione. seniores iudeorꝝ
statuerunt. vt dampnatis ad mortem daret vinū aromaticum.
ad bibendum vt passionē facilius tollerarent. et in irl'm erant
ꝑsone deuote ac compassiue et ille hoc vinū dederant ex deuo-
tione. Judei aūt nimia crudelitate moti hoc vinū datū pro xp̄o
et alijs duobꝰ crucifixis acceperunt sibi ⁊ loco eius posuerūt ace
tum cū felle mixtum. qd dn̄s solū gustauit. vt impleretur illud
quod scriptū est p̄s. 68. dederunt in escam meā fel. ⁊ in siti mea
potauerūt me aceto. Circa qd dicit Aug9. in sermone de passio
ne ꝓpinator fontiū. potator aceto. mellis dator. cibat felle. fla-
gellat remissor. condemnat venia. Illuditur maiestas irridetur
virtus. ⁊ largitor imbriū ꝑfunditur sputis. Et est notandū ꝙ
licet dn̄s noster tūc vere sitierit eo ꝙ fere ꝑ totius sacramēti sa-
nguinis sui effusionē siccatus habuit ossa. sic cremium arefacta
ꝟm illud p̄s. Aruit tanq̄ testa virtus mea. et ossa mea tanq̄
cremiū aruerunt. fuit em̄ sanguis xp̄i quasi exhaustus ꝑ sudo-
rem sanguineū ⁊ ꝑ extractionē sanguinis. in flagellacōe. coro-
natione. manuū ⁊ pedum ꝑforatione. ⁊ tandem in lateris apiti
one. In cui9 signū vt dicit Nyco. de lyra. post sanguinē exiuit
aqua. ad ostendend ꝙ corpus remansit q̄si sine sanguine ⁊ are
factū. putandū tn̄ est. ꝙ non dixerit. sicio. ad petendum potum
quo corꝑalem extingueret sitim. qꝛ sciebat se mox corporaliter
moriturꝝ. sed dixit. sicio. vt ꝑ gustationem amari potus puni-
ret lingua. vt adimpleret predicta scriptura. ⁊ etiā vt ꝑ hoc si-
gnificaret ardorem caritatis sue ad nos que caritas fecit ipsum
feruentissime desiderare nr̄am salutem. sic siciens mlto ardenci9
desiderat potū q̄ esuriens cibuꝫ. q̄uis em̄ añ passionē petiuerit
a se transferri calicem vt nō biberet illū. i. passionē vt eam non
sustineret. significans nobis ꝑ hoc magnitudinem tunc future
et de ꝓpinquo īminentis sue passionis quā natura vehementer
horruit. Ex potato tn̄ iam calice. i. ꝯsumpta iam fere passione di
xit. sicio. volens ꝑ hoc significare ꝙ tantus fuit amor ipsi9 ad
nos ⁊ ꝙ tm̄ sitiebat. i. ꝙ tam feruenter et vehem̄ter desiderabat

26264

salutem hũani generis q̃ etiã paratus fuisset si opus foret ad-
huc maiora ꝓ nobis sustinere tormenta. Et ad ꝓpositum dicit
quidã deuotus doctor Anshe. O ineffabile verbũ creator celi ⁊
terre marisq̃ fons ortoꝝ. puteus aquaꝝ viuentiũ. homo cla-
mat. sitio. O virgo clementissima q̃ olim infantiã filij tui lacta
sti vbere de celo pleno quõ sustinẽ potes q̃ filius tuꝰ clamat si-
tio. O pie dñe quid sitis. fortassis aĩa tua sitit ad deũ fontẽ vi
uum. sitio inq̃ ad oms qui in circuitu meo sunt. Sitio ad te pr̃
vt respicias hodie de solio maiestatis tue. in me filiũ tuũ cũ la-
tronibus morte turpissima ꝯdemnatuꝫ pro pctoribꝰ. ⁊ tu dñe
resuscita me ⁊ da mihi bñdictionẽ ꝓ maledictione ac hodierna
et clarifica me claritate quã habui apud te prius q̃ mdus fieret
Sitio iteꝝ ad te vt sanguine ⁊ aqua de latere meo fluentibꝰ ex
tinguere digneris flãmeuꝫ gladium cherubin quẽ collocaueris
ad custodiendaꝫ viam ligni vite. vt oĩbus in me credentibꝰ pa
teat liber introitus in regnum tuũ. Sitio iteꝝ ad te vt omnibꝰ
crucifixoribꝰ meis vere penitentibꝰ ignoscas. quia nesciunt q̃d
faciunt. Sitio iteꝝ ad te mater mea vt oms fideles meos post
decessuꝫ meũ pietatis visceribꝰ foueas doctrinis ⁊ exemplis vt
candela alios in amore meo accendas. Sitio ad te vt omnibus
pctoribꝰ te per meã necessitateꝫ. passionem. resurrectionẽ flagi-
tantibꝰ miscdie sinũ aperias. nunq̃d amplius sitis. Sitio ad vos
O angeli vt amando hũano generi indefesse seruitutis obseq̃a
non dedignemini exhibere. si em̃ ego dñs ⁊ mgr̃ vester coram
oculis vr̃is tanta pericula sustineo. q̃ntomagis vos tenemĩ eoꝝ
necessitatibꝰ famulari qꝛ hoc facere potestis sine glorie vr̃e detri-
mento. Sitio ad vos o demones vt oms aĩas fidelium meorũ
mihi sine dilatione restituatis q̃s in regione vmbre mortis de-
tinetis vt amplius falcem vr̃am in messeꝫ meam non mittatis
nec eos q̃ in fide passionis mee baptisati fuerint ꝓ culpa primi
parentis includatis vr̃is carceribꝰ. Sitio amplius ad vos oms
qui transitis ꝑ viam videte si est dolor sil'is sic dolor meꝰ vt scin
datis hodie cor vr̃m ꝑ cõpassioneꝫ. quia ꝓ nobis hodie scissum
est corpus meũ. qꝛ a planta pedis vsq̃ ad verticem capitis nõ
est in me sanitas. caput meũ coronatũ est spinis. applicate ꝯtra
supbiam pctoꝝ. os meũ potatũ est felle ꝯtra gulosos. manus
mee expanse sunt ad dandũ. ꝯtra auaros corpus meũ datũ est
ad flagellandũ ꝯtra luxuriosos. Sitio ad vos pctores vt mihi
lacrimas deuocõis ꝓpinetis ex intimo corde vr̃o ne frustra labo
rauerim. ⁊ vt aĩas vr̃as mihi soli seruetis illibatus. dignꝰ est
em̃ mercenarius mercede sua. Luce. 10: Sequit̃ in iohe. 19. ca.

Cum ergo accepisset ihus acetum dixit. consūmatū est. hoc est
pfectum ⁊ cōpletuz est testimoniū scripture que de me loquens
dicit. dederunt in escaz meā fel ⁊ in siti mea potauerūt me aceto
ps. 68. Saluū me fac deꝰ ⁊ ɔsūmata ē oīs scriptūa q̄ loquit̄ de
me passuro. ⁊ ɔsūmatuz est opus redemptōis hūani generis.
Ecce quō caput nr̄m pro pctis nostris acerbitatē passiōis su-
stines vsqꝫ ad ɔsūmationez oīm scripturaꝝ que de eius passi-
one erant. pacienter pseuerauit. ita ⁊ nos si huiꝰ capitis mem
bra sumus. in oībus nr̄is laboribꝰ. in omnibꝰ nr̄is aduersitati
bus. virtutē pseuerancie seruemꝰ. ⁊ ad finem nr̄m puenientes
mereamur ab eo recipe splendorem sempiternū. q̄ꝫ nullus adi-
pisci poterit nisi in bonis vsqꝫ ad finē pseuerauerit. omēs enim
virtutes currunt ad prauiū. sola tn̄ pseuerantia coronat̄. sequit̄
A sexta at̄ hora tenebre facte sunt vsqꝫ ad horam nonaz. Hiero.
dicit. Elementa cōpatiunt̄ creatori suo. sequit̄ Mar. 15. Et ho
ra nona exclamauit ihus heloi heloi lamazabatani. qd̄ est inter
pretatū. deus meus deꝰ meꝰ vt q̄d dereliq̄sti me. Illa verba p
tulit voce magna ⁊ nō ex impacientia aliqua qm̄ nullam oīno
habuit. īmo in tota passione sua nec aliqd̄ signū impacientie
ostendit. Vnd̄ dicit btus Pe. dū maledicerēt nō maledicebat
dum pateret̄ non cōminabat̄. sed per hoc qd̄ sic clamans dixit
deus meus deus ꝛc. magnitudinū sui doloris quē pro nobis su
stinuit oñdit. hūanitas nanqꝫ xp̄i tota fuit torrenti penalitatū
immersa. ita vt eius sensualitatez ⁊ omnes aīe vires. excepta
supiori portione rōnis impetus passionū q̄si torrens inebriaēt
⁊ repleret. ⁊ hoc nobis dn̄s sig̃ficauit. cū in cruce clamās dixit
deus meus ꝛc. Non est g̃ derelictio illa referenda ad absolucōez
vnionis psonalis. ita q̄ tunc hūanitas fuerit dimissa ⁊ a dīni-
tate separata. dn̄s em̄ nihil eoꝝ que assūpsit dimisit. ꝫ referenda
est illa derelictio ad hoc q̄ dīnitas exposuit hūanitatē passioni
bus sine defensione ⁊ ptectione. ac si nō fuisset sibi vnita. secus
fuit in passionibꝰ alioꝝ sanctoꝝ qui dolores ex dīnis ɔsolatio
nibꝰ et ptectionibꝰ non senserūt. vt tres pueri in camino ignis.
Dan̄. 3. Vn̄ hic derelinquē nō est aliud q̄ꝫ dīnitatez. sua poten
cia non ptegere hūanitatem a psequentibꝰ. dicit em̄ glo. deus
dicit̄ eū deseruisse ī morte. qꝛ ptati psequentiū eū exposuit sub
traxit ei ptectionez. ꝫ non soluit vnionem. Item vult mgr̄. 3.
sniaꝝ di. 21. vbi dicit fateam̄ vt ibi. vel qꝛ totus mds eū dere-
liquerat p̄ter v̄ginez mariā ⁊ latronez q̄ soli crediderūt in eum
vt dic̄ mgr̄ in scola. histo. sequit̄ Mat. 27. Quidā at̄ illic stan-
tes ⁊ audientes dicebāt. heliā vocat iste. n̄ intelligētes hebraicū

Ceteri vero dicebant sinite videam9 an veniat helias liberãs eũ
Marcus dicit. sinite videamus si veniat helias ad deponend̃ eũ
Et sequit̃ in Mar. Jhs at̃ emissa voce magna expirauit. Mat.
dicit. Jhs aũt iterꝫ clamans voce magna emisit spũm. Sup̄ ver
bo. voce magna. dicũt aliqui ꝙ dixit p̄o sub missa voce hũc p̄s
In te dñe speraui ñ ꝯfundar in eternũ. Cum aũt p̄uenit vsq̄ ad
hunc locũ. In man9 tuas ꝛc. dixit vt Lu. 23. d̃: et clamans vo
ce magna ihs. ait. pr̃ in man9 tuas ꝯmendo spm̃ meũ. Et h̃. d
Expirauit. Jo. 19. d. Et inclinato capite tradidit spm̃. Aduer
tend̃ q̃uis ihs sciret aĩam suã pr̃i sũme ꝯmendatam. paulo tñ
añ. hoc est p9 vltimã cenã dixit discipulis suis. venit princeps
mdi. sathanas ⁊ in me ñ habebit quicq̃. Jo. 14. Voluit tñ ĩ ar
ticulo mortis pr̃i aĩam suã ꝯmendare. ⁊ hoc ad nr̃aꝫ erudicõeꝫ
sed vt nos doceret q̃ terra ⁊ cinis sum9 vt disceremus spm̃ nr̃m
in mortis articulo manibꝫ et̃ni pr̃is ꝯmendac̃. ne ab hui9 mdi
p̃ncipe in eius exitu d̃ corpe ꝯp̄hendant̃. vñ dicit mgr̃ in scola.
histo. legit̃ demonez stetisse sup̄ brachiũ crucis ⁊ ꝯsiderasse an
xp̄s aliquã pcti maculaꝫ hr̃et. 93. sigura. 2. Machab. 14. legit̃
ꝙ rasias in alto stans oĩa interiora sua in celũ p̄iecit dicens. Te
inuoco dñatorez oĩm vt mihi h̃ reddas in die dñi. ⁊ sic mortu9
fuit? Quis ñ rapit̃ in spez impetrandi remissionẽ suoꝝ delictoꝝ
attendens in corpis xp̄i dispositõꝫ. caput hꝫ inclinatũ ad oscu
landũ. brachia extensa ad amplexand̃. manus p̄foratas ad dã
dum. latus p̄foratũ ad diligendũ. pedes fixos ad nobiscũ ma
nendũ. corpus expansuꝫ ad se totũ impendendũ. sequit̃. Et ec
ce velũ templiq̃d erat appensũ añ sanctasctoꝝ scissũ est in duas
p̄tes vt dicit Mat. a sũmo vsq̄ deorsũ. in signũ ꝙ iudei ampli9
non erant digni sacerdocio. Vel etiã in signuꝫ ꝙ p̄ mortem xp̄i
ablatũ est impedim̃tuꝫ quo secreta p̄adisi videri p̄hibebant̃ sic
velum secreciora templi opiebat. Dicebat ioseph9 virtutes an
gelicas p̄sidentes quondã templi tũc p̄iter exclamasse. trãseam9
ex hijs sedibꝫ: Terra mota est: in signum ꝙ corda nr̃a dñt tre
mẽ ⁊ ꝯpati xp̄o vt dic̃ Hiero Oĩs creat̃a xp̄o moriente cõpatit̃
sol obscurat̃. t̃ra mouet̃. petre scindunt̃ monum̃ta aperiunt̃. ve
luꝫ diuidit̃. hꝫ heu solus hõ non ꝯpatitur. p̄ quo solus xp̄s pa
tit̃: Et petre scisse sunt. in signuꝫ ꝙ corda nr̃a in pctis p̄durata
dñt frangi p̄ ꝯtritionez: et monum̃ta ap̄ta sũt. in signũ ꝙ pcta
nr̃a pessima dñt ap̄iri p̄ oris ꝯfessiõez. Sꝫ querit̃ q̃re añ mortez
dñi signa facta fuer̃t in celo. vt obscuratio sol̃. ⁊ p9 fuer̃t facta
signa in t̃ra. qꝛ añ mortẽ p̄cipue cognoscebat̃ in celo. p9 mortẽ
at̃ eius noticia cepit dilatari in t̃ra. et multa corpa sctoꝝ q̃ dor
mier̃t scꝫ signo mortis surrexerũt ⁊ exeuntes de monum̃tis p9

resurrectiõ ez eius venerẽt in sctam ciuitatẽ scz irl'm ⁊ apparuerẽt
multis testantes de dñica resurrectione. vt fuerẽt illi duo viri ge/
mini fres filij symonis iusti q̇ annis. 40. in t̃ra quieuerẽt et cuz
dño surrexerẽt. vt habet̃ in euan° nicodemi. Centurio gentil'. q̇
sub se centũ milites hẽbat. ⁊ qui cũ eo erãt custodiẽtes ihm. vi-
so terre motu ⁊ hijs q̃ fiebant. ⁊ ꝙ sic clamãs expirassz qd̃ fuit
supnatũale. timuit valde. dicens. vere hõ iste filius dei erat. et
turba eoꝝ qui sil' aderãt ad spectacl'm istud. ⁊ videbant q̃ fie-
bant ꝑcucientes pectora sua reuertebant̃ scz in irl'm. Et hoc viz
ꝙ dixit centurio. sig̃ficat̃ in missa p⁹ meõriaz mortuoꝝ qñ sacer/
dos ꝑcutit pectus. d. Nobis. ⁊ ꝑ illud nob etiã significã ꝯfessio
⁊ ꝯtritio latronis in ipso passionis arti°. increpantis alteꝝ. et
dicens. memto mei dñe. sequit̃. Erant at̃ ibi mlieres a longe q̃
secute erãt ihm a galilea mistrantes ei inter q̃s erat maria mag
dalena. maria iacobi ⁊ ioseph. et mr̃ fi. zebedei. Crib. discipuli
fugierẽt. mulieres astiterẽt ⁊ oĩa ꝯsiderauerẽt. nõne fuit ibi mater
dñi. ita certe ipsa fuit ibi. ⁊ potuit illa dolorosa mr̃ dicere illud
Tre. i. O vos oms q̇ transitis ꝑ viã attendite ⁊ videte si ẽ dolor
sil'is sic dolor me⁹. ⁊ sequit̃ in Jo. 19. ca. Judei g̃ qm̃ parasceue
erat vt ñ remanerẽt in cruce corpa sabbato. etem̃ magn⁹ dies
ille sabbati rogauerẽt pilatũ vt frangerent̃ eoꝝ crura ⁊ tollerẽ/
tur. Venerẽt g̃ milites ꝛc. Jlla que secunt̃ sunt recepta ꝑtim ex li
bro qui d̃ vita xp̃i. ⁊ pie sũt credenda aut deuote imaginanda
Dũ maria mr̃ dñi cũ iohe ⁊ ceteris mulieribꝰ morã facerent apd̃
crucẽ dñi. ecce armati multi veiebant de ciuitate irl'm v̄sus eos
Tunc dña ⁊ oms qui cũ ea erant surgunt ⁊ aspiciunt eos vei/
entes renouat̃ dolor. crescit timor. dicit mr̃ dñi O fili mi q̃re rede
unt isti? quid amplius tibi facẽ volunt. nõne te occiderẽt fili mi.
putabam ipsos sauciatos de te. sz vt video adhuc te mortuum
ꝑsequunt̃ fili mi nescio q̇d faciã. ⁊ dña ⁊ oms cũ ea exñtes iue-
runt ⁊ posuerẽt se añ crucẽ dñi. appinquantes at̃ illi cũ furore ⁊
strepitu magno. ⁊ videntes latrones adhuc viuere. fregerunt
eis crura. occidũt deponunt ⁊ velociter in foueã ꝓiciunt. redeũ
tibꝰ at̃ illis v̄sus dñm ihm timens mater ne sil'e facerent filio in
multa hũilitate eleuatis manibꝰ in celũ. vultu lacrimabili. ⁊ vo
ce rauca sic alloquit̃ eos dicẽs. Viri fratres rogo vos ꝓpter deũ
altissimũ ne me ampli⁹ ꝑturbare velitis ĩ dilectissimo filio meo
ego em̃ sum mestissima eius et scitis ꝙ nunq̃z vos offendi. nec
aliquã iniuriã vobis intuli. ⁊ si filius me⁹ visus est vobis ꝯrius
ipsum peremistis ⁊ ego remitto vobis oẽm iniuriam et offen-
saz hanc tñ miscdiaz mecũ facite ne ꝯfringatis membra eius vt
eũ integre tradã sepulture. videtis em̃ ꝙ iã dudũ mortuus est.

Sed vnus militū lancea latus eius aperuit. et ꝯtinuo exiuit
sanguis ⁊ aq̄. vt d̄ Jo. 19. dic̄ mgr̄ in scola. histo. in hec verba
Et q̄ lanceauit eū vt tradūt quidā. cū caligassent fere oculi ei9
⁊ casu tetigisset oculos sanguine clare vidit. tunc videns h̄ mr̄
dolorosa semiuiua cecidit int̄ brachia marie magdalene. iohes
aūt lacrimabili gemitu assūpta tñ audacia insurgit ꝯ illos. d.
eis. Viri neq̄ssimi q̄re hanc impietatez facitis. nōne videtis qz
mortuus ē? quaē vultis etiā hanc mr̄ez occidē. discedat̄ quia
nos sepeliem9 eū. Tunc illi. sicut dño placuit recesserunt. et vt
Jo. dicit. Facta sūt hec vt scriptura impleret̄. Os non cōminue
tis ex eo. excitet̄ dña. surgit querit q̄d sit de filio suo dilectissio.
Rñdent nō esse factā ꝯ eum aliquā nouitatez suspirat ⁊ anxiat̄
⁊ potuit bñ dicere cū ꝓpl̄o. ad Ro. 9. Tristicia est mihi magna
et ꝯtinuus dolor in corde meo. ⁊ respiciens filiū ita vulneratuz
dixit? quis dabit capiti meo aquā. ⁊ ocul̄ meis fontē lacrima
rum ⁊ plorabo filiū meū sic occisū ⁊ vulneratū die ac nocte ex-
tinctū est lumen oculoꝝ meoꝝ ⁊ lucerna cordis mei. ⁊ cū da-
uid vociferabat. ve mihi fili mi ve mihi. Et cū Job dicebat. mise
remini mei miseremini mei saltē vos amici mei. O fidelis anima
hec bñ ꝯsidera q̄tiens hodie mortua est mater dñi. certe tociens
quociens ꝯtra filiū suū videbat nouitatē fieri. vide nūc impele
tur in ea qd̄ sibi dixit symeon. Luc. 2. Tuaz ipsius inq̄t aīam
gladius ꝑtransibit. nam pluries hodie hoc sibi ꝯtigit. sed nūc
vere filij corpus ⁊ matris aīam huius lancee gladius ꝑforauit
hijs ꝑactis posuit se mr̄ dñi ⁊ ceteri oms in terra ꝓpe crucē. nesci
unt q̄d facere dñt corp9 dñi deponere ⁊ sepultūe tradē neq̄unt
quia carent instrumentis ⁊ insufficientes se sentiūt recedere dño
manente in cruce verent̄ ⁊ non audent. ⁊ diu ibi manere nō va
lent. qz declinabat iam sol ad horas vesꝑtinas. vndiqz eos pre
munt angustie. O mitissime deus quō ꝑmittis mr̄em tuaz mīe
dñam ex oībus electā. mdi speculū ⁊ miseroꝝ reclinatorium sic
angustijs vexari. ⁊ doloribo maximis intus ⁊ extra cruciari. tē-
pus est vt respicias eam oculo mīe ⁊ pietat̄. Et est hic aduer
tenduz ꝙ oms q̄tuor euangeliste loquunt̄ de ioseph ab aroma
thia quō ipse pecijt corpus ih̄u a pilato. Mar. dic̄. 15. cap. Et
cū iam sero factū esset qz ꝓpe erat parasceue. qd̄ est añ sabbatū
venit ioseph ab aromathia nobilis de curio id ē vn9 de ordine
curie. vel vn9 q̄ hz curā sup decē. q̄ ⁊ ipse erat expectans regnū
dei. ⁊ audacter introiuit ad pilatū ⁊ pecijt corpus ih̄u. Pilat9
at̄ mirabat̄ si iā obisset ⁊ accersito centurione int̄rogauit euz si
iā mortu9 eēt. qd̄ cū cognouissz a centuriōe donauit corp9 ih̄u
Joseph at̄ mercatus est sindonē ⁊ deponens eū inuoluit in sin
donem ⁊ posuit eū in monumento ꝛc̄ Jo. 19. dicit. Post hec aūt

rogauit pilatū ioseph ab armathia. eo q̄ esset discipulus ihu
Occultus at̄ ꝓpter metū iudeoꝝ vt tolleret corp9 ihu. ⁊ ꝑmisit
pilatus. Venit aūt ⁊ nicodemus qui venerat ad ihm nocte pri
mū ferens mixturā mirre ⁊ aloes. q̄si libras centū. Acceperunt
ergo corpus ihu ⁊ ligauerunt linthis cū aromatibus. sic̄ mos
iudeis est sepelire ꝛc. Consequenter notetis alia que etiā pie sūt
imaginā da ac deuote meditanda. Cuꝫ at̄ maria ioseph ⁊ cetere
mulieres sic manerent circa crucē dñi. iteꝝ alios plures venien
tes viderunt ꝑ viaꝫ de irl'm. tūc omnes surgunt cū magno ti-
more. qꝛ timuerunt iteꝝ nouitateꝫ fieri cum corpe ihu. O deus
q̄nta est afflictio hodie marie ⁊ illoꝝ qui secū sunt. circūspiciens
autem iohes dicit. Ecce hij sunt ioseph ⁊ nicodemus. Tūc dña
gauisa dixit. benedictus dñs deus nr̄ qui mittit nobis auxiliū
memor fuit nr̄i ⁊ non reliquit nos. fili mi occurras eis. qꝛ veni
unt nobis in auxiliū nostꝝ. Vadit ergo iohes obuiā eis velo
citer. ⁊ attingentes se ad inuicē amplexant̄. erūpebant lacrime
⁊ tristicia fuit eis magna. Et in multa tristicia quesiuit ioseph
quō est. Cui iohes dic̄. dies suos clausit extremos. Joseph cō-
sequencer querit: quis est cū dña. ⁊ quid est de alijs discipulis
Cui iohes. ille mulieres sunt cū ea. ⁊ nullus discipuloꝝ hodie
comparuit. Querit de hijs qui contra dñm facta sunt. ⁊ narrat
eis iohes flebili voce omnia ⁊ singula. Cum aūt venissent ꝓpe
crucē genuflectentes adorauerunt dñm. ⁊ accedentes ad dñaꝫ
⁊ socias eius reuerenter sunt recepti cū debita inclinatione vtri
usq̄. singultus spirituꝫ intercipit ⁊ aīe vires. meror absorbens
vocales meatus anxietate precludit. tandem dū dña faciē ⁊ pe
ctus fluuialibo lacrimis irrigasset singultuosa voce dixit. benefe
cistis q̄ aduenistis ⁊ fateor vobis. quia in aduentu vestro visuꝫ
est mihi nouā oriri lucem. nesciamus ergo q̄d facere debemus.
Ille ꝑ me vobis retribuat qui bonoruꝫ retributor est opm. At
illi dixerunt. dolemus ex toto corde nr̄o de his omnibo q̄ ɔtra
dñm facta sūt. preualuer̄t impij ɔtra iustū libenter eripuissem9
eum a tanta iniusticia si potuissem9. saltē hoc modicū obsequiū
dño et mgr̄o nostro prestabim9 prona volūtate. post mlta col
loquia gressus om̄s direxer̄t ad deponendū dñm de cruce. Cuꝫ
Anshe. Cum ioseph deponeret corpus xp̄i de cruce. maria sta-
bat sursuꝫ respiciens. vt cū brachiū solueret̄ tangeret et oscula
retur illud. quod ⁊ fecit. Et cum depositus esset de cruce. posue
runt eum super terram bene ad tres passus de cruce. Et maria
caput eius in sinum recipiens amarissime etiam flere incepit.
dicens. heu dilectissime fili qualem consolationem modo habeo

quia mortuū te coram me video. Tūc occurrens iohes euange
lista cecidit sup pectus xpi. dicens. heu heu de isto pectore pota
bam dulcia pocula. mō amara tristia ⁊ lamentabilia. Tū maria
magdalena plus oībus alijs flere cepit sup dñm suū dicens. O
quis mihi nunc pcta dimittit. q̄s me mō excusabit apud symo
nem phariseū. Luc. 7. et apud sorrorez meā. tūc ioseph et nico
demus receperūt corpus dñi vnctū et inuoluerunt syndone mū
da ⁊ tradiderūt sepulture. vt est mos iudeis sepelire: Erat autez
vt dicit iohes in loco vbi crucifixus est. ortus ⁊ in orto monu=
mentū nouū in quo nondū quisq̄ positus fuerat. Aug⁹ dic̄ in
vtero marie nemo añ xp̄m nec post xp̄m ꝯceptus est. ⁊ ita in h̄
monumento nemo añ xp̄m neq̄ p⁹ ipsuz sepultus est. excisum
de petra. ibi ergo ꝓpter parasceue iudeoꝝ. qꝛ iuxta erat. posue
runt ih̄m ⁊ ioseph ⁊ nicodemus ꝑm Aug. Cū iam ad sepulcꝝ
xp̄i corpus positū esset. tristis mater se sup sepulcꝝ ꝓstrauit. et
adeo lamentabilit̄ ⁊ amarissime fleuit. q̄ omēs qui ibi aderant
vna cū ea fleuerunt. tūc iohes eam leuauit ⁊ duxit eam quasi
violenter in ciuitatē. Et dicit beatus Bern̄. q̄ maria fuit adeo
.i. in tm̄ debilitata q̄ oportuit q̄ inter manus discipuloꝝ tanq̄
semiuiua de cruce ad domū portaret̄. Cum ergo mr̄ez xp̄i vide=
ret ꝓplus ꝯmunis ciuitatis irl̄m hn̄tem vestem aspersaz sangui
ne. sicut apud crucē steterat. ⁊ sanguis sup eam stillauerat vna
nimiter ei cōpaciebant̄ dicentes. O q̄nta iniuria est facta hodie ī
hierl̄m. in ista pulcerrima dña. ⁊ eius filio. pie credit̄ q̄ deuoti
ioseph ⁊ nicodemus inuitauerint dñam ad suas hītationes. et
q̄ in multa reuerencia sepauerint se ab inuicem. ⁊ q̄ maria mag
dalena sil̄r ⁊ martha inuitauerint dñam ad bethaniā. sed Jo=
hannes duxit eam ad domū irl̄m. in qua dñs fecit cenā ⁊ mihi
ꝑm mgr̄m in scolastica histo. hītabant vndecim apl̄i ceteri autē
discipuli ⁊ mulieres hītabant circūquaq̄ ꝑ diuersa hospicia vs=
q̄ ad festum penthecostes. Vñ in eodem festo d̄. Recūbentibus
vndecim discipulis .i. comedentibas in illo cenaculo apꝓuit illis
ih̄s. Et vt dicit lucas in fine ca. 23: Et sabbato quid̄ siluerunt
ꝑm mandatū. Mat. dicit in fine ca. 27. Et aduoluit saxuz ma=
gnū ad ostiū monumēti ⁊ abijt. Erat at̄ ibi maria magdalena
⁊ altera maria sedentes ꝯtra sepulcꝝ. Amb. vt post ꝯgruo tpe
possent vngere corpus ih̄u. Raba. Alijs notis ad sua redeūti
bus sole mulieres q̄ ardenci⁹ amabāt. obsequia funeris inspicie
bant expectantes qd̄ ꝓmiserat. ⁊ ideo p⁹ resurrectionē ipsis p̄o
apꝓuit ibi. ⁊ aduoluit saxū hoc factuz est ordinacōe diuina circa
xp̄i sepulturam positū fuit corpus xp̄i in monumentuz excisum

de petra et non ex multis lapidibus edificatum. scz ne dicerent
iudei q furtim sublatum esset corpus domini Item in monumē/
tum in quo nonduz quisq̄ positus fuerat. ne aliquis alius sur/
rexisse diceretur: Item aduolutus est lapis magnus. Vnde
Mar. vltimo Erat autē q̄ppe magnus valde: ne iudei possent
dicere q furtim aut per violenciam. aut per fraudem ablatum
fuisset corpus xp̄i. Notetis q in canone sancte misse recolitur
memoria dominice passionis xp̄i. et generaliter eorum que sunt
gesta in ebdomoda. ante festum pasce. vnde post eleuationem.
corporis xp̄i sacerdos morose retrahit corpus christi ⁊ super cor/
porale ponit. per hoc significans. q xp̄us de cruce depositus in
terram fuit collocatus. et in sindone munda inuolutus. Item
notetis q post memoriam mortuoꝝ. sacerdos facit tres cruces.
super calicem coopertum dicens: Sanctificas. Viuificas. Bene
dicas ꝛc. significans per has. ꝟm Innocenciū. q crucifixio chri/
sti. facta est et consūmata spatio trium horarum: Vnde hora ter/
cia clamabant: Crucifige. Sexta manibus gentilium est tradi/
tis et crucifixus: Hora nona expirauit. Item post in missa sa-
cerdos facit tres cruces super calicem dicens: Per ipsum. et cum
ipso. et in ipso ꝛc. Ille tres cruces. ꝟm Jeroni. significant. tres
cruciatus. quos xp̄us sustinuit. sciz passionem compassionem
et propassionem. passionem in corpore. compassionē in corde
propassionē in mēte. de passione in corpe. p̄us dictū est in vno
themate Tren. 1. O vos omnes qui transitis per viam ꝛc. de cō/
passione dictum est. quia pro crucifixoribꝰ orauit dicens. Pater
ignosce illis. qz nesciunt quid ꝛc. De ꝓpassione mentis dixit
dn̄s apostolis dicēs: Tristis est aīa mea ꝛc: Post sacerdos facit
duas cruces a latē calicē seu extra calicē dicēs. est tibi deo pr̄i ꝛc
vt in canone Ille sig̃nt duo sacr̄menta que de latere dn̄i fluxer̄t
viz aqua regeneracōis. ⁊ sanguis redempcōnis. Juxta testimo/
niū Jo. dicentis: vnus militū. lancea latus eius aperuit: Ille
due cruces significant etiam aliud. ꝟm Jero. vt patet in officio
misse. Et aliqui sacr̄dotes in fine illoꝝ signorū. tangunt calicem
cum ostia. ꝑ quod ꝑcussio lateris xp̄i cū lancea militis desig̃tur
Remotio et deposicō coꝑalis seu lapidis de calice significat q
velum templi scissum fuit a sūmo vsq̄ deorsum. Et q sacerdos
finit alte orationem dicēs: Per omnia secula seculorum ꝛc. sig̃t
ꝟm Jero. q xp̄us magna voce clamādo emisit sp̄m dicens alta
voce. pr̄ in manus tuas ꝯmēdo sp̄m meū hic finit̄ canō misse. et
sacerdos ꝯseq̄nter p̄facōez et dn̄icaz oronē alta voce ꝓnūciat et
ꝓpl̄mad or̄onē instigat Cū a ūt sacr̄dos dic̄. ꝑ oīa secula seculo/
rū vna cum dyacono tunt astante. ⁊ adiuuante leuat calicem

modicum de altari: Et postea cum dicit: Preceptis salutaribus
ꝛc. Deponit simul hostiam cum calice. Altare enim sig̃t crucem
vt dicunt doctores. Et deposito hostie et calicis. illud significat
quia venit Joseph ab aromathia venit et Nycodemus. et im-
petrauit corpus ihu a Pylato. et illi duo simul leuauerunt de
cruce deponẽtes in sepulchro. et quia aduoluerunt lapidem ad
ostium monumetti. Dyaconus super os calicis corpoale. seu
lapidem reuoluit. Calix enim sig̃t sepulchrum. Et calix tectus
xp̃us sepultum. Item qñ sacerdos finit or̃onem dñicam. et cho
rus rñdet. Sed libera nos amalo. tunc subdyaconus rep̃sentat
patenam dyacono inuolutã; ⁊ dyaconus eã reuolutã repñtat
sacerdoti osculando manũ eius dextram. sacdos postea cum ea si
gnum sancte crucis sibi in pectore vel alias in facie facit. et eam
postmodñ osculat̃. et post hoc iterũ deponit lapidem seu corpa
le. q̃ post luctũ passionis. ad gaudiuꝫ ꝑuenit̃ resurrectionis. Id
circo nũc in gestibꝰ sacerdotis. dñice resurrectionis hystoria reco
litur. hy ergo dyaconus subdyaconꝰ et sacerdos. tam numero
q̃ misterio repñtant illas sc̃tas tres mlieres. de q̃bꝰ. mar. vlti
mo Sed ꝙ sacdos sub silentio dicit illã or̃onẽ que sequit̃: Pat̃
nr̃. viꝫ libera nos qm̃s dñe Illud silẽciũ sig̃t sabbatũ. q̃ corpꝰ
dñi in sepulchro q̃euit et quo mulieres siluer̃t iuxta illud Lu.
penultimo. in fine Et sabbato q̃dem siluerũt ꝑm mandatũ. ꝫ q̃
ꝑm carneꝫ quieuit in sepulchro. ꝑm aĩam descendit ad inferos.
vt fortior supueniens fortẽ spoliaret armatũ. Tunc ibi: ꝫ vnꝰ
militũ: Notetis ꝙ sepatim fit ꝯsecratio corpis ⁊ sanguinis xp̃i
addenotãdũ ꝙ sanguis christi in passione separatus fuit a cor
pore. Primo subtilis sanguis. per sanguineũ sudorem. Secun-
do grossus per flagellacõem. Tercio sanguinis capitis. ꝑ coro
ne spinee impressionẽ. Quarto sanguinis neruorum. ꝑ clauorũ
infixionem. Quinto effluxit sanguinis alens cor et vitã. ꝑ lan-
cee infixionem. Et sic totus sanguis extractus et sepatus fuit
a corpore christi. Et ideo in memoriam illius fit sepatim conse-
teatio corporis et sanguinis. Et dicit beatus Augustinus. Vi
gilanti verbo euangelista Johan. capitulo. 19. vsus est. vt nõ
diceret latus eius ꝑcussit aut vulnerauit. Sed aperuit vt illic
quodãmodo hostium panderetur: Vnde ecclesie sacramenta
manarunt. sine quibus ad vitam. que vere vita est non intrat̃
Vnde subdit euangelista Johan: Et continuo exiuit sanguis
et aq̃: Ille sanguis in remissionẽ fusus est pc̃torũ. Illa aq̃ salu-
taris tẽporat poculũ hoc ẽ lauacrũ p̃stat. ⁊ potũ hoc ꝓnũciabat
ꝙ in latẽ arche Noe hostiũ facẽ iussus est q̃ ĩtrarẽt aĩalia. q̃ nõ

erant pitura diluuio quibꝫ p̄figurabatur ecclesia. ꝓpter hoc pri
ma mulier facta est de virili latere dormientis. ⁊ hic secūdꝰ adā
inclinato capite dormiuit in cruce. vt inde formaret ꝯiunx eius
per id quod de latere dormentis effluxit. O mors vnde mortui
reuiuiscunt. quid illo sanguine mundius. quid illo vulnere sa-
lubrius. hoc ille ad proposutū. dicit Aristo. ꝙ sanguis hirci ca
lidꝰ recēter effusus. etiā adamātē frāgit. Ita nr̄i hirci sciz salua
toris xp̄i sāguis p̄ciosꝰ p̄cordial' amore calidꝰ ⁊ ꝓ nr̄a oīm sa-
te de corde ac toto corpe effusꝰ ē. n̄ solū corda adamatiua debet
frāgē imo veriꝰ om̄b pessimā ī nob īueteratā maliciā. debz sua
gr̄a misericorditer eradicare et etiam in bona vita custodire. lo
qui plus et longius veres tn̄ tacere adhuc nō expedit. Sequit̄
textus: Mat. 27. circa finem: Altera at̄ die que est post pasce
uen. i. post p̄parationē pasce. sciz post sextam feriam in qua p̄pa-
rabāt necessaria ꝓ sabbato: ꝯuenerūt principes sacdotū ⁊ phari
sei dicētes ad pylatū. dn̄e mō p̄mo vocāt eū dn̄m Et h̄ merito
vt rege et dn̄o vero interempto in ꝟuitutē aligenarum redige-
rentur. Recordati sumus qꝛ seductor ille dixit. non sufficit sce-
lus mortis. nisi etiam post mortem famā laterent. Et ideo dicūt
seductor ille dixit. adhuc viuens. post tres dies resurgā: Jube
g̊ custodire sepulchꝝ. vsqꝫ in diez terciū. Jero. diligencia eoꝝ
nr̄e fidei profuit. qꝛ quanto amplius seruat̄ tanto magis v̄tus
resurrectionis on̄ditur. Ne forte veniāt discipuli eius. ⁊ furen-
tur eum. et dicant plebi. surrexit a mortuis. et erit nouissimꝰ
error peior priore. Rabanus. ignoranter verum dicūt. qꝛ peior
erat. infidelitas resurrectionis. q̄ꝫ crudelitas passionis. Cōfitent̄
ergo plane. quia prius fuit error in domini nece: Ait ergo eis
pylatus: habetis custodiam. Ite et custodite. sicut scitis: quasi
diceret. non tractabo de hoc. faciatis vos quod vultis Illi autē
abeuntes a pylato. accepta licencia. et habita custodia de gen-
tilibꝫ monuerunt sepulchrum: sciz custodia hominū. sig nantes
sigillis suis. siue annulis suis lapidem cum custodibꝫ: qui erat
in hostio monumēti. vn̄ accessus erat in sepulchruz: p̄ntibus cu
stodibꝫ. In h̄ etiam appuit malicia eoꝝ: q̄ etiā in custodibꝫ nō
confidūt et insup sigilla ponūt. Sed nōne sabbatū erat. ergo
transgressi sūt sabbtū. rn̄sio maiora transgressi sūt. ideo de mi-
nore nō curauerūt. q̄d aut̄ accidit illis custodibꝫ. patet Mat.
vltio. et sic patet ꝙ rex angeloꝝ et creator celi et terre. ꝓ nob
hodie mortē amarissimā sustinuit. et nos a ptāte dyaboli libera
uit. perutilis ꝓ nr̄a salute est meōria passionis. qd̄ on̄dit̄ multi
plicit̄. vn̄ finis sacrtissime misse est meōria passionis xp̄i. Et dic̄

Albert9 magn9 q simplex recordatio seu meditatio passionis
xp̄i plus valet q̄ si aliq̄s integrꝝ ānū ieiunaret in pane et aq̄
Vel si cottidie flagellis vel v̄gis cederetur ad effusionē sangui
nis vel si cottidie legeret psalteriñ vnū. Item in corde sancti Ci-
priani figura sancte crucis apparuit quia in maxima reuerencia
passionis dñi habuit. Et quid sit de sancto Francisco et qualit̄
xp̄i stigmata portauit in eius legenda repitur. vñ ad ꝓpositu3
legit̄ q quidā heremita depcabat̄ dñm. vt sibi reuelaret cuius-
modi seruiciū sibi acceptabilius esset. Et ecce cum quada3 vice
oraret in sua cella. audiuit vocem et admirans. exiuit et vidit
hominē nudu3 nimiū afflictum frigore. dentes sibi sonabant. ⁊
totus mis̄abilit̄ trepidabat habēs sup̄ suam scapulā magnam
crucē quā p̄ terram vix post se portauerat: Tunc ille interroga
bat eū dicens. Tu q̄s es. Cui ille ego sum xp̄us. Et ille. O do-
mine ad quid venisti. At ille q2 tu me cōpulisti. orando vt tibi
oñderē carius seruiciñ. et acceptabilius qd̄ tibi oñdi. vt iuuas
me crucem meā portare sci3 passionē meam in corde portando.
et sic disparuit Legit̄ etia3 in dyalogo cesarij. q quidā p̄ma
de ordine regulariū tp̄e quoda3 tanto sapore fuit obpressus q
nisi citius dormiret moreret̄. qui cum in lecto se reclinasset. mox
quidē ꝯuersus affuit dicens dñe. cu3 licencia vr̄a vado. Et ille
quo vadis. qui rñdit ad deum vado quia mortu9 sū hac hora
et prior Cum multi p̄fecti transeunt p̄ purgatoriū. quid est q
tu tam absolute dicis te statim iterū esse ad deū At ille hēbam
consuetudinem. vt quociens p̄transirem crucifixo hanc dicere
orationez dñe p̄ illam amaritudinem quam sustinuisti in cruce
maxime quando aīa tua egressa est de corp̄e tuo. miserere ani-
me mee. quando egressa fuerit de corp̄e meo Et exaudiuit ora
tionem meā dñs meiq3 misertus est. et ait prior qūo fuit tibi
moriēti. q̄ rñdit mihi videbat̄ ī agōia q tot9 mūd9 esset lapis
vn9 et primeret pectus meū. Itē erat quidā satis austerā et stri
ctam ducebat vitam. sed non s̄m sciencia dei .i. voluntatē. Na3
iste frater non comedebat cibos hominū sed pecorum. Ipse eni3
sūmo mane finitis suis orationib9 exibat de cella. ⁊ iuit ad loca
amena. et comodebat solūmodo radices et herbas cibos iumē-
torū et in maxima3 sibi penam abstinebat ab omnib9 cibis ho
minū. et valde maxime se affligebat ī quo credebat se maximū
deo prestare obsequium. Videns vero deus suam simplicitatem
misit ad eū angelū. qui sibi dixit O frater mi. nimiū te affligis
sed modicu3 fructum reportas. melius esset tibi manere in cella
tua et comedere cibū hoīm. et cottidie memorari passionē xp̄i

tui et turpissimā mortem eius ꝑ quā te et totum genus huam
num redemit de potestate dyabolica. hoc audiēs frater et intelli
gens angelum dei esse de celo mansit in cella. et comedit cibos
hominū et cottidie habuit memoriam passionis christi. cum la-
crimis et ꝓfecit in breui in magnū miraculosū virū. Aliud ex-
emplū legit̄ de venerabili episcopo noīe honoratorē ī magna
reuerencia habuit ymaginē crucifixi et ꝑ ꝯsequēs totā passio-
nē xp̄i. Cū at̄ simplex laicꝰ eēt dīnitꝰ in. Epm̄ elegit̄ sed clerici
eū ꝯtempser̄t atq; deriser̄t. Cū at̄ vna dierū missā celebraret et
dn̄s vobiscū cantaret clericis rn̄dere nolentibꝰ. crucifixus rn̄dit
et spū tuo ⁊ amictis qui aderāt audiētibꝰ et h̄ maximū honorē
ip̄ius et scandalū suoꝝ clericoꝝ oīm. Factū est at̄ vt moreret̄.
et cum corpus eius ante maius altare locaret̄ crucifixus ad al-
tare oculos suos reuoluit et ip̄m corpus diligētissime inspexit
Cum at̄ sepulture traderet̄. et p̄sbiter in fine misse diceret requi
escat in pace Clerici vero nūc ꝯuersi cognoscentes eius sāctitatē
p̄ tristicia dolore et fletu nō rn̄der̄t amē Ipse at̄ crucifixus alta
voce omnibꝰ audientibꝰ rn̄dit amē. Sic crucifixꝰ suū honorantē
honorauit hic in terris. q̄ntomagis hoc in celo fecit Itē quidā
dicunt ꝙ ioseph ab aromathia a iudeis ꝓpt̄ hoc incarcatū fuisse
et Nicodemū latuisse. de Josehp hētur in euāgelio nicodemi ⁊
in legēda sanctoꝝ. que dr̄ lombardica in die resurrectōis. et in
festo appl̄oꝝ Philippi et Jacobi. de Joseph sic legit̄. Tytus in
trans in irl̄m. quēdaꝫ murum densiuū vidit ip̄mq; ꝑforari. pre
cepit factoq; foramīe quēdā intus senē aspectu et canicie vene-
rabilē inuener̄t. Qui req̄situs quis esset rn̄dit se esse Joseph ab
aromathia ciuitate iudee. seq; a iudeis ibidē inclusuꝫ et muratū
fuisse. eo ꝙ xp̄m sepelisset. Addidit ꝙ ab illo tp̄e vsq; nūc cele
ste cibo sit pastus. pt̄ esse ꝙ Joseph p̄mo a iudeis fuit captus.
et a xp̄o liberatus. et in arimathiā positus. et deinde postq̄ nō
cessauit p̄dicare. xp̄m iteꝝ a iudeis fuit captꝰ. ⁊ in ergastulo vt
p̄mittit̄ inclusꝰ ⁊ tm̄ de 3° p̄ncipali in p̄ncipio ꝓmisso ⁊ de tota
passiōe dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. regis pacifici quā passionē vob̄ quēad
modū desiderastis descripsi. Et siq̄d in sup̄dictis seu scriptꝭ repie
tis dignū laude dīne gr̄e. Si vero indignū insufficiēcie hūane
et mee ignorancie ascribatis. hanc tn̄ mercedē laboris apd̄ vos
expecto. vt ꝑ me apud iudicem equissimum preces fundatꝭ hu
miles et deuotas. Deo gracias.

Societ' Jesu Paderborna

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

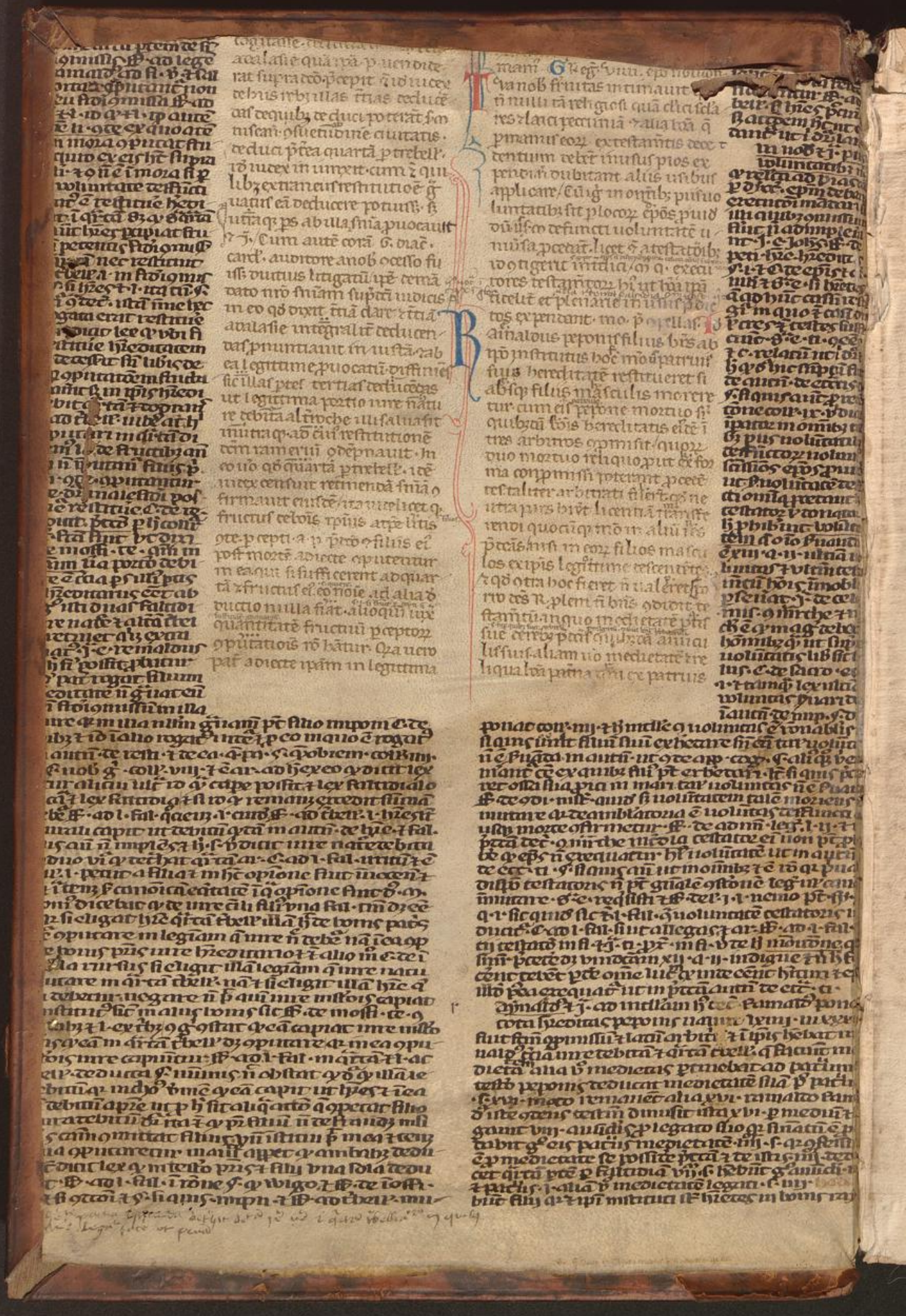
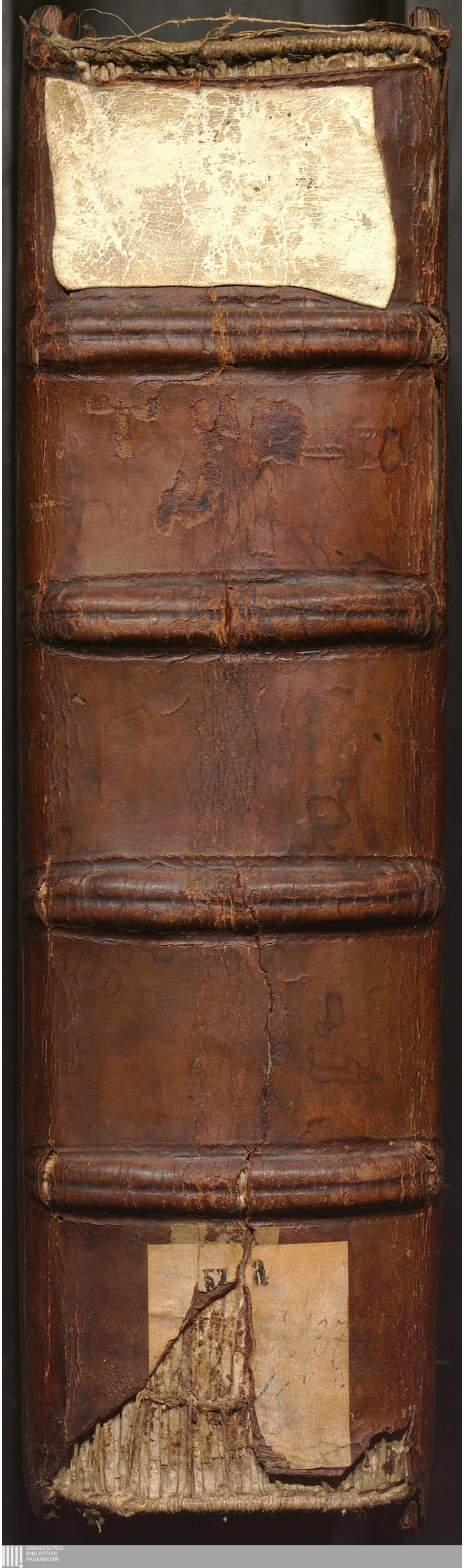
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN